



МЪЗГИНИ

—

ПӘЙМАНА НУ

(ИНЦИЛ)



Института Вәлгәр'андьна К'ътеба Пироз
Стокһолм – Москва
2000

МЪЗГИНИ
—
ПӘЙМАНА НУ

© Института Вәлгәр'андьна К'ътеба Пироз
(Институт пәрәвода Библии),
Стокһолм - Москва

ISBN 5-89116-007-3

ISBN 91-89122-42-9

Пешготьна Институте

Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз р'азидуна хвэ дьдэ ван вэлгэр' у сэрр'асткьред ве К'ьтеба Пироз, оса жи эвед майинэ кӧ ль гора карина хвэ алик'ари данэ бона ызьркьрына ве к'ьтеба Мьзгинийа Иса Мэсиь, ава готи Пэймана Ну бь зьмане к'ӧрди зараве кӧрманщи. Эм пьр' ша нэ, кӧ чэнд нввис-к'аред к'ӧрдэ жь чэнд вэлата жи хвэ ль вэлгэр'андьна (т'эр-щьмэкьрына) Пэймана Ну гьртьнэ. Эв жи ви н'але гьранда гавэкэ пешдачуйина зьмане мьлэт э, оса жи хвэйкьрына зьмен э. Эм бь дьлэки ша ве К'ьтеба Пироз, Пэймана Ну п'ешк'еши хвэндэванед ьежа дькьн.

Вэлгэр'андьна Пэймана Ну бь зьмане к'ӧрди

Незики дӧ к'эзар сал пешда, Пэймана Ну бь зьмане йуна-нийа кэвын ьатийэ нввисаре. Жь ьынгева к'эта ньа эв бь гэлэк зьманед дьнйайе ьатийэ вэлгэр'андьне. Дьнйайеда иро незики шэш к'эзар к'эйсьд зьман ьэнэ. Т'эмамия Пэймана Ну ньа незики к'эзар дӧсьд зьмани ьатийэ вэлгэр'андьне. Гэлэк жь ван мьлэтед кӧ бь ван зьмана хэбэр дьдн у Пэймана Ну бь зьмане ван вэлгэр'анди к'эйэ, к'эсабе ван гэлэки жь к'эсабе мьлэте К'ӧрд ьындьктър э.

Эва к'ьтеба ль гора зарав у р'езьманийа кӧрманщия вэлатед Кафказеда (вэхтэке Советеда) ьатийэ нввисаре. Сала 1827-а чэнд п'аред К'ьтеба Пироз бь кӧрманщия Һэк'арийе ьатьнэ вэлгэр'андьне. Сала 1856 у сала 1857-да пешийе Мьзгинийа ль гора Мэтта у паше ьэр чар Мьзгини бь кӧрманщия Харп'уте (незики Элазьге) бь к'эрфед эрмэни Стэмболеда ьатьнэ нэшьркьрыне. Сала 1872-а т'эвайийа Пэймана Ну диса хут ви заравида ьатийэ нэшьркьрыне. Жь сала 1900-и к'эта ньа чэнд п'аред жь Пэймана Ну, оса жи т'эмамия Пэймана Ну бь чэнд заравед к'ӧрди ьатьнэ нэшьркьрыне (мэсэлэ, кӧрманщия Т'ьркйайе, бӧдини, к'эрманшаи, мукри, сорани). Ван ахьрийада жи чэнд к'ьтебед вэлгэр'андьна иройин жь алийе Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пирозва бь кӧрманщия вэлатед Кафказеда р'онайи дитьнэ: Сала 1993-а к'ьтеба

Мъзгинийа Мэгта дэрк'эгийэ у 1996-а жи к'этеба Мъзгинийа Луца у К'аред Шандийа.

Щур'е (мет'ода) хэбата ве вэлгэр'андьне.

Эва к'этеба жь алийе к'ома институтеда ьатийэ вэлгэр'андьне. Канийа ве к'этеба к'ордийэ вэлгэр'анди жь к'этеба Пэймана Нуйэ бь зьмане йунани йэ, ава готи «The Greek New Testament»*. Эв тек'ста йунани сэр дэстньвисаред ьэрэ кэвьнэ қэнщ ь'имгьрти йэ, йед кө иро ьэнэ. Нав дэстньвисаред йунанийа кэвьнда чэнд фьрқийед кө тенэ бэр ч'эва ьэнэ, бона к'ижана жера р'уп'элед к'этебе ьатьнэ шьровэкьрьне. Лэма фьрқийед бьч'ук щарна дьк'эвьнэ нава ве вэлгэр'андьне у вэлгэр'андьнед зьманед башқэ.

Мэрэме вэлгэр'андьне эв бу, кө ьн вэлгэр'андьн жь тек'ста йунани дур нэк'эта у фэ'мина ве жи мина йунани буйа, ьн жи кө фэ'мина йунани р'аст бьбуйа стила көрманщикэ хвэшэ зэлал у бэдэвэ иройин.

Института Вэлгэр'андьна К'этеба Пироз,
Москва, 2000
101000 Россия
Москва, Главпочтамт, а/я 360
Институт пэрэвода Библии

* The Greek New Testament – жь алийе Ёньгэд Бьблэ Сощэтьэс-да нэшькьри йэ, р'едаторийа 4-а, 1993, Штутгарт, Германия.

Пешготьна бона Пэймана Ну

К'ьтеба кӧ вә гьртигә дәсте хвә, жер'а дьбежын «Пэймана Ну». Пэймана Нуда бист к'эфт к'ьтеб ьәнә. Эвана пешийе бь зьмане йунани ьатнә ньвисаре. Ынге әв зьман зьманәки щьмә'ти бу, кӧ п'р'анийа щьмә'та Императорийа Р'омайе, ава готи мьләтед дор-бәред Б'эра Сьпи р'ь'әт ф'әм дькьрын у хәбәр дьдан.

Ньвисаред Пэймана Ну т'әви йед Пэймана Кәвн ьәвр'а дьбьнә т'әвайийа К'ьтеба Пироз (ава готи «Библия»). Ньвисаред Пэймана Кәвн у Пэймана Ну дәр'әқа ван ьәр дӧ пэйманада дьбежын, йед кӧ Хвәде т'әви щьмә'та хвә гьредан. Пэймана Кәвнда ньвисар ә кӧ чава Хвәде т'әви щьмә'та хвә Исраеле пэйман гьреда у Қанун* бь дәсте Муса да ван. Пэймана Нуда жи ньвисар ә кӧ чава Хвәде т'әви щьмә'та хвә, ава готи щьвина к'әму бәвәрмәндед Иса Мәсиь жь ьәр мьләти пэйманәкә дьн гьреда. Әв пэйман пе дәсте Иса Мәсиь ьатә гьредане. Ымбәри we пэймана Хвәдейә кӧ ви т'әви щьмә'та Исраеле гьреда, әва «ну» йә (Ибрани 9:11-15).

Һәр чар к'ьтебед пешьнә Пэймана Нур'а бь йунани дьбежын: «ЭӦАГГЕЛИОН». Хәбәра «Инцил» жь we те у бь кӧрманщи те ф'әмкьрьне «Мьзгини», ава готи «хәбәра хере». Әв к'ьтеб дәр'әқа жийин у қӧлхе Исада дьбежын.

Пэй ван ьәр чар Мьзгинийар'а к'ьтеба «К'аред Шандийа» йә. Эва к'ьтеба шәдәтийа we йәке дьдә, чава пешийе бәвәрийа сәр we Мьзгинийе дьнйәйеда бәла дьбу.

Пэй вер'а жи бист йәк нәмә ьәнә, кӧ жь алиие шандийа у бәвәрмәндед дьнә сәдсалия пешьнда ьатнә ньвисаре. Ынәк жь ван нәма, бәрбь'ри щьвинед щур'ә-щур'ә бажара дьбьн, ьнәк жи ьәма хут бәрбь'ри бәвәрмәндед шәхси дьбьн (Фьлимон, Тимот'ейо у йед майин). Мәрәме ньвиск'аред ван нәма әв бу, вәки ширәта бьднә бәвәрмәнда у ьинкьрьна қӧлхе Иса ванр'а шьровәкьн.

Хӧләсә к'ьтеба бист к'эфтайә пашьнә Пэймана Нуда, к'ьтеба «Әйантие» йә. Эва к'ьтеба пе дитьнок у хәбәред сӧр'ийә символи дәр'әқа Хӧдантийа Иса Мәсиь у сәрк'әтьна П'ад-шатийа Хвәдеда дьбежә.

* Пэймана Нуда хәбәра «Қанун» бь к'әрфа мэзын ьатийә ньвисаре гава б'әса Қануна Муса дькә, ава готи Қануна Хвәде. Ле гава б'әса қанунед дьн дькә, хәбәра «қанун» бь к'әрфа бьч'ук ьатийә ньвисаре.

Бона аликърна хвэндэвана

Бона аликърна хвэндэвана чэнд тышт ьатынэ ьазьркърне.
Пешготьнед ьэр к'ьтебэке:

Бона ьэр к'ьтебэкэ Пэймана Ну пешготьнэк ьэйэ. Эв пешготьн ван ахьрийада бона хвэндэванед ви зэмани ьатынэ ьазьркърне, вэки зу сэр фькър у мэрэмед ьэр 27 к'ьтеба вэбьн.

Сэрньвисаред п'ара:

Нава вэлгэр'андьнеда ьэр п'арэке бьч'ук бь сэрньвисарэке дэстпедьбэ. Мэсэлэ, Мэтта 1:1 бь сэрньвисара «Р'ьк'ьнйата Иса» дэстпедьбэ, Мэтта 1:18 бь «Буйина Иса» дэстпедьбэ, Мэтта 2:1 бь «Стэйрнасед р'оьылате» у йед майин. Эв сэрньвисар дэстньвисаред э'сасида т'онэнэ, ле ван ахьрийада бона алик'арийа хвэндэвана ьатынэ ьазьркърне, вэки хвэндэван заньбэ, мэрэм йан фькьра ве п'аре сэр чь йэ.

Нав-нишанед р'езед ьэвал-фькър:

Оса жи бона алик'арийа хвэндэвана, гава р'езед ьэвал-фькър бона п'арэке ьэнэ, нав-нишанед ван бьн сэрньвисарада ьатынэ ньвисаре. Р'езед ьэвал-фькър бэса ван щийа дькьн, к'идэре хут эв сэрьати йан фькьред ван ьэв дьгьрн. Мэсэлэ, бьн сэрньвисара Мэтта 1:18 кө дэрьэда «Буйина Иса»-да дьбежэ, Лука 2:1-7 нава кэванада (...) ьэйэ, чьмки ль ви щийи жи дэрьэда буйина Исада те готьне.

Шьровэкърнед жере:

Нава к'ьтебеда ль жера р'уп'эла шьровэкърн ьэнэ. Һэгэр ньвисареда ьун сэр хэбэре стэйрке «*» бьбиньн, ви чахи сэр ви р'уп'эли жере шьровэкърне бьхуньн.

Фэр'энгок:

Фэ'минед гэлэк хэбэред гьран у нэнас нава фэр'энгокеда ьатынэ шьровэкърне. Гава р'асти хэбэред зэмэт бен, йед кө ль щэм ван эв нишан «^ф» ьэйэ, жь к'эрэма хвэ фэр'энгокеда бьньер'ьн.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МЭТТА

Пешготьна институте

Ль гора р'езкърна к'ътебед Пэймана^Ф Ну, «Мъзгинийа^Ф Иса^Ф Мэсиһ^Ф ль гора Мэтта» к'ътеба пешьн (э'wльн) э. Бь фькьра занә эва к'ътеба сэдсалийа пешьнда ль Энтакйайе һатийә нъвисаре. Жь һынгада һ'эта ньһа эва к'ътеба буйә ч'э'вканик бона ван мәрвевд^Ф кө дьхвазын р'астийа Хвәде нас кьн, ава готи Иса Мэсиһ. Ль гора ш'эдәтийа щьвина^Ф сэдсалийа дөдада, хөдане ве к'ътебе Мэттайе шанди^Ф буйә, йе кө һе бәри р'астһатьна Иса хәрщгьр^Ф бу, кө жер'а «Леви^Ф» жи дьготьн (Марқос 2:14; Луқа 5:27).

Эва к'ътеба мъзгинийа ве йәке дьдә, кө Иса йә Хьлазкьр^Ф у П'адшайе жь Хвәдеда создайи. Эва мъзгинийа дьбежә, кө Иса нә т'әне Хьлазкьре мьләте щьһуйа^Ф йә, ле йе мьләтед т'эмамия дьнийә йә жи.

Мъзгинийа Мэтта жь һәр се Мъзгинийед майин зедәтър бә'са Пэймана^Ф Кэвьн дькә, чьмки мәрәме ве к'ътебе әв ә, wәки избат кә, кө Иса һәма хут хвәха йә әв Хьлазкьре создайи у бь ви авайи нъвисаред щьһуйайә пироз^Ф (ава готи нъвисаред Пэйман Кэвьн) һатьнә сери. Мэтта к'ътеба хвәда жь чьл щара зедәтър бә'са ван нъвисаред Пэймана Кэвьн дькә. Жь ван щийа гәләк аһа нъвисар ьн: «Әв йәк аһа қәwьми, кө әв готьна Хөданә^Ф бь заре^Ф п'ехәмбәр^Ф һатьбу готьне бе сери...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 у йед майин). Өса жи Мэтта гәләк щара дьнъвисә, кө Иса чава «Көр'е^Ф Даwьд» те һ'әсабе, чьмки Мэсиһе создайи we жь р'ьк'ьнийата^Ф Даwьд^Ф

п'адша бьһата (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Әв Мьзгини жь һәрсекед майин бь ви авайи жи бәрч'ә'в дьбә, кө дәвса наве «Хвәде» гәләк щара хәбәра «Ә'зман» һатийә хәбате, сәбәб әв бу кө щьһуйа нәдьхвәстьн һәр гав наве Хвәде банина сәр заре хвә, чьмки пироз ә, ләма жи Мәтта дурва дьһат. Мәсәлә, дәвса «П'адшатийа^ф Хвәде» 33 щара «П'адшатийа^ф Ә'змана» ньвисар ә, ле «П'адшатийа Хвәде» т'әне пенц щара ньвисар ә.

Ньвиск'аре к'ьтебе сәрһатийа Иса бь һур-гьли дьньвисә. Әв жь р'ьк'ьнийат у буйина Исада дәстпедькә, паше дьньвисә әв чава пе аве те ньхөмандьне^ф (ьматкьрьне), те щер'ьбандьне^ф, паше дәрһәда кьред вийә Щәлиледа^ф дьньвисә, чава даннасин кьр, һин кьр у нәхвәш қәнц кьрын. Паше дьньвисә кө әв чава жь Щәлиле те Оршәлиме^ф, р'ожед һ'әфтийа хвәйә хьлазийе ль вьр чава дәрбаз дькә у чава һатә хачкьрьне^ф у жь мьрьне р'абу.

Мьзгинийа Мәттада Иса чава дәрсдарәки^ф мәзьн к'ьфш дьбә, йе кө һ'өкөме ви һәйә Қануна^ф Муса^ф шьровәкә у бона П'адшатийа Хвәде даннасин кә. Өса жи дьдә к'ьфше кө әв вәк'иле Қануна Хвәде у пәйманейи амьн ә, кө мәрәме Хвәде дьқәдинә у тинә сери. Мьзгинийа Мәттада һинкьрьнед Иса п'ар-п'ар дийар дьбьн у әв п'ар бь ве р'езкьрьне бәрч'ә'в дьбьн:

1. Даннасинийа сәре ч'ийе бәр мәрьвайе вәдькә, кө зар'ед П'адшатийа Хвәде чьқаси хвәзьли нә у гәрәке р'абун-р'ушьстьн, борщ у жийина хвәда жи чава бьн (сәре 5-а һ'әта 7-а).

2. Т'эмийед бона шагърта^Ф, wәки qөльхе шандитийа хwәда чава П'адшатийа Хwәде даннасин кьн (сәре 10-а).
3. Сөр'а П'адшатийа Хwәде у h'эфт мәсәлә (13-а).
4. Ль сәр ве дьне зар'ед П'адшатийа Хwәде, аwa готи бawәрмәндед Иса Мәсiһ гәрәке һьндава һәвда чава бьн (сәре 18-а).
5. һинкьрьнед ль сәр р'ожед ахьрийе у һатьна П'адшатийа Хwәде (сәре 24-а у 25-а).

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Р'ьк'ьнийата Иса у буйина wi (1:1-2:23)

Qөльхе Йуһ'әннайе^Ф ньхөмдар^Ф (3:1-12)

Ньхөмандьн у щер'ьбандьна Иса (3:13-4:11)

Даннасини у шьхөлед Исaiә ль Щәлиледа (4:12-18:35)

Р'ийа Исaiә жь Щәлиле һ'әта Оршәлиме (19:1-20:34)

Һ'эфтийа Исaiә хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәрәд weда (21:1-27:66)

Р'абуна Иса жь мьрьне у шагъртава хөйабуна wi (28:1-20)

Р'ьк'ьнийата Иса

(Луqа 3:23-38)

1 ¹ Эв э р'әqәма р'ьк'ьнийата^Ф Исai^Ф Мәсiһ^Ф, р'ьк'ьнийата Даwьд^Ф, р'ьк'ьнийата Бьраһим^Ф:

² Бьраһимр'а Исai^Ф бу,

Исai^Фр'а Аqуб^Ф бу,

Аqубр'а Щьһуда^Ф у бьрава бун,

³ Щьһудар'а Перес у Зэра бун, (наве дийа ван Т'амара бу),

Переср'а һэсрун бу,

һэсрунр'а Р'ам* бу,

⁴ Р'амр'а Аминадав бу,

Аминадавр'а Нәһшон бу,

Нәһшонр'а Сәлмон бу,

⁵ Сәлмонр'а Боваз бу, (наве дийа ви Р'эхаб^Ф бу),

Бовазр'а Овед бу, (наве дийа ви Р'ут' бу),

Оведр'а Йеша^Ф бу

⁶ у Йешар'а Дауьд п'адша бу.

Дауьд п'адшар'а Сълеман^Ф бу, (дийа ви бәре к'өлфэта^Ф Урийа бу),

⁷ Сълеманр'а Р'эһобовам бу,

Р'эһобовамр'а Әбийа бу,

Әбийар'а Асаф* бу,

⁸ Асафр'а Йеһошәфат бу,

Йеһошәфатр'а Йорам бу,

Йорамр'а Узийа бу,

⁹ Узийар'а Йотам бу,

Йотамр'а Аһаз бу,

Аһазр'а һызқийа бу,

¹⁰ һызқийар'а Мьнашә бу,

Мьнашәр'а Амос бу,

Амоср'а Йошийа бу

¹¹ у Йошийар'а Йәхонийа у бьрава бун. Ви чахи щьмә'т сьргун^Ф чу Бабилоне^Ф.

¹² Ле пәй сьргунчуйина Бабилонеда,

* 1:3 Нав дэстньвисаред һнәкада дәвса «Р'ам» «Арам» һәйә.

* 1:7 Нав дэстньвисаред һнәкада дәвса «Асаф» «Аса» һәйә.

жъ Йэхонийар'а Шалтийел бу,
Шалтийелр'а Зэрубабэл бу,
¹³ Зэрубабэлр'а Абийуд бу,
Абийудр'а Елйақим бу,
Елйақимр'а Азур бу,
¹⁴ Азурр'а Садоқ бу,
Садоqr'а Ахин бу,
Ахинр'а Елйуд бу,
¹⁵ Елйудр'а Елазар бу,
Елазарр'а Мэтан бу,
Мэтанр'а Ақуб бу,
¹⁶ Ақубр'а Усьв^ф бу, мере Мэрийэме^ф,
йа кө Иса^ф жъ we wэльди, кө Мэсиһ^ф те готье.

¹⁷ Аwa жъ Бьраһим һ'эта Даwьд чардәһ ньсьл^ф дәрбаз
бьбун, жъ Даwьд һ'эта сьргунчуйина Бабилонеда чардәһ
ньсьл у жъ сьргунчуйина Бабилонеда һ'эта Мэсиһ диса
чардәһ ньсьл бун.

Буйина Иса

(Луқа 2:1-7)

¹⁸ Буйина Иса Мэсиһ бь ви тьһәри бу. Мэрийэма дийа
wi Усьвр'а нишанкьри бу, ле дэргистийа хwәда Мэрийэм
бь һ'өкөме Р'өһ'е^ф Пироз һ'әмлә к'ьфш бу. ¹⁹ Ле Усьве
дэргистийе we кө мэрьвәки^ф р'аст бу, нәхwәст we р'ур'әш
кә, фькьри кө дьзива we бәр'дә. ²⁰ Чахе Усьв he сәр ve йәке
дьфькьри, мьляак'әтәки^ф Хөдан^ф хәwнеда wива хөйа бу
у готе: «Усьве көр'е Даwьд! Нәтьрсә, кө дэргистийа хwә
Мэрийэме бьстини. Әwi кө we жь we бьбә, әw жь Р'өһ'е

Пироз э. ²¹ Эве көр'эки бинэ у гэрэке тө наве ви Иса* дайни, чьмки эве щьмэ'та хвэ жь гөнед ван хьлаз^ф кэ».

²² Эв һэр тышт аһа қәшьми, вэки эв готьна Хөданэ бь заре^ф п'ехэмбэр^ф бе сери кө дьбежэ: ²³ «Ва қиза бьк'эр^ф we һ'эмлэ бэ, көр'эке жер'а бьбэ у наве ви Иммануиел we дайньн»*, кө те фэ'мкьрьне: «Хвэде т'эви мэ йэ».

²⁴ Гава Усьв жь хэве һ'ышйар бу, эви ль гора готьна мьльак'эте Хөдан кьр, дэргистийа хвэ станд. ²⁵ Ле тэме хвэ ль we хьраб нэкр, һ'эта кө эв көр'* жер'а бу. У наве ви Иса дани.

Стэйрнасед р'оһьлате

2 ¹ Гава Иса Бэйтлэһ'ма^ф Щьһустанеда^ф, р'ожед п'адшатийа һеродэсда бу, һынге чэнд стэйрнас жь р'оһьлате һатьнэ Оршэлиме^ф ² у готьн: «К'ане П'адше щьһуйайи^ф кө гэрэке бьбуя? Мэ стэйрка ви ль р'оһьлате дит у эм һатьнэ, кө сэре хвэ ль бэр ви дайньн».

³ Гава һеродэс п'адша эв йэк бьһист, т'эвиһэв бу у т'эмаийа Оршэлиме жи пер'а. ⁴ һынге эви һ'эму қанунзанед^ф щьмэ'те у сэрэкед к'аһина^ф щьвандьн у жь ван пьрси: «К'идэре гэрэке Мэсиһ бьбэ?» ⁵ Вана жер'а гот: «Бэйтлэһ'ма Щьһустанеда, чьмки бь дэсте п'ехэмбэра аһа ньвисар э:

⁶ «Йа Бэйтлэһ'ма вэлате Щьһуда,
тө ль нав сэрверед Щьһудайеда нэ йе һэри бьч'ук и,

* 1:21 «Иса» бь зьмане ибрани^ф аһа те фэ'мкьрьне: «Хөдан хьлаз дькэ», йан «хьлазкьр», йан жи «забун».

* 1:23 Ишайа 7:14.

* 1:25 Нав дэстньвисаред һьнэкада «көр'е вейи ньхөри» һэйэ.

чъмки сэрверэке жь тэ р'абэ,
кө шьвантийе щьмэ'та мьн Исраеле^ф бькэ»*».

⁷ Ёнге һеродэс дьзива гази стэйрнаса кьр у вэхте хойабуна стэйрке жь ван пе һ'эсийа. ⁸ Паше эв шандьнэ Бэйтлэһ'ме у гот: «Һэр'ын бона көр'ьк э'сэйи пе бьһ'эсын. Чахе кө һун ви бьбиньн, мьнр'а бежьн, кө эз жи бем сэре хвэ ль бэр дайньм».

⁹ Гава вана эв тышт жь п'адше бьһист, чун. У эв стэйрка кө ль р'оһьлате дитьбун пешийа ван чу, һ'эта сэр ви щийе к'ө көр'ьк ле бу сэкьни. ¹⁰ Гава вана эв стэйрк дит, гэлэки эшq у ша бун, ¹¹ чунэ һьндөр', көр'ьк т'эви дийа ви Мэрийэме дитьн, ль бэр ви дэвэр'у чун, сэре хвэ ль бэр данин у хьзнед хвэ вэкьрын, п'ешк'ешед^ф зер', бьхуре^ф э'рэби у зьмьр^ф данэ ви. ¹² Ле ван хэвнеда э'мьр станд, кө вэнэгэр'ьнэ щэм һеродэс, эв иди р'екэ дьнва чунэ вэлате хвэ.

Р'эва бэр бь Мьсьре^ф

¹³ Гава кө эв жь вьр чун, мьльак'этэки Хөдан хэвнеда Усьва хойа бу у готе: «Р'абэ көр'ьк у дийа ви һьлдэ бьр'эвэ Мьсьре^ф. Ль вьр бьминэ һ'эта кө эз тэр'а бежьм, чъмки һеродэсе көр'ьк бьгэр'э, кө ви бькөжэ».

¹⁴ Усьв жи р'абу көр'ьк у дийа ви һьлдан, шэв чунэ Мьсьре ¹⁵ у һ'эта мьрна һеродэс эвана ль вьр ман. Эв йэк аһа бу, кө эв готьна Хөданэ бь заре п'ехэмбэр һатьбу готьне бе сери: «Мьн жь Мьсьре гази көр'е хвэ кьр»*.

* 2:6 Миха 5:2.

* 2:15 һосэйа 11:1.

Qьp'a зар'ока

¹⁶ Гава һеродэс дит кӧ эw жь стӕйрнаса һатӕ хапандьне, гӕлӕки һерс к'эт. Эwi э'мьр кьр кӧ һ'ӕму зар'окед кӧр'инӕ ль Бӕйтлӕһ'ме у дор бӕре we, йед дӧ сали у жь ван бьч'уктьр һӕбун, кӧ бенӕ кӧштъне, ль гора wi wӕхте кӧ жь стӕйрнаса пе һ'ӕсийа бу. ¹⁷ һынге эw готъна бь заре Йерӕмийа^ф п'ехӕмбӕр һатӕ сери:

¹⁸ «Жь Р'амайе дӕнгӕк һат,
дӕнге гъри у ши́на гъран,
Р'аһел бона зар'окед хwӕ дьгърийа
у нӕдъхwӕст кӧ бӕр дьлада бен,
чьмки иди зар'ок нӕмабун»*.

һатъна жь Мьсьре

¹⁹ Гава һеродэс мьр, мьлйак'этӕки Хӧдан ль Мьсьре хӕwнеда Усьwва хӧйа бу ²⁰ у готе: «Р'абӕ, кӧр'ьк у дийа wi һьлдӕ у һӕр'ӕ wӕлате Исраеле, чьмки эwед пӕй кӧр'ьк к'ӕтьбун кӧ бькӧштана мьрьнӕ».

²¹ Усьw жи р'абу, кӧр'ьк у дийа wi һьлдан, wӕгӕр'ийанӕ wӕлате Исраеле. ²² Ле гава Усьw бьһист wӕки Архелайо^ф дӕwса баве хwӕ, һеродэс сӕр Щьһустане буйӕ п'адша, тьрсийа кӧ һӕр'ӕ wьр. һынге хӕwнеда э'мьр станд, кӧ һӕр'ӕ алийе рӕза Щӕлиле^ф. ²³ Эw жи чунӕ бажаре кӧ жер'а Ньсрӕт дьготън ле һеwьрин. Эв йӕк аһа бу, кӧ эw готъна бь заре п'ехӕмбӕра бе сери кӧ дьбежӕ: «Эwe ньсрӕти бе готъне».

* 2:18 Йерӕмийа 31:15.

Даннасинийа Йуһ'әннайе^ф ныхомдар^ф

(Марқос 1:1-8; Лука 3:1-18; Йуһ'әнна 1:19-28)

З¹ Ван р'ожада Йуһ'әннайе^ф ныхомдар^ф р'абу нава бэр'ийа^ф Щьһустане даннасин кър ²у дыгот: «Жь гөнэкърне вэгэр'ьн^ф, чьмки П'адшатийа^ф Э'змана незик буйә». ³Йуһ'әнна әw бу, бона к'ижани Ишайа^ф п'ехәмбәр готьбу:

«Дәнгәк бэр'ийеда дькә газы:

«Р'ийа Хөдан һазьр бькьн

у шьвэр'ийед^ф wi р'аст бькьн»*».

⁴К'ьнще Йуһ'әнна жь пьр'ча дәве бу у қайишәкә ч'әрм ль пыште бу. Хварьна wi жи көли^ф у һьнгьве чоле бу. ⁵Һьнге щьмә'та Оршәлим у т'әмамыйа Щьһустане у һ'әму алийед ч'әме Урдөне дьһатьнә щәм wi, ⁶гөнед хwә дьданә р'уйе хwә у жь wi ль нав ч'әме Урдөне дьһатьнә ныхомандьне^ф.

⁷Гава Йуһ'әнна дит кө жь ферьси^ф у садуқийа^ф жи гәләк һатьнә wәки бенә ныхомандьне, әwi готә ван: «Ч'ежькед^ф мә'ра! К'е wәр'а гот, кө һун жь хәзәба те бьр'әвьн? ⁸Дә бь кьред қәнщ бьдьнә к'ьфше, кө һун жь гөнэкърне вэгэр'ийанә. ⁹У нав хwәда нәфькьрын нәбежьн: «Бьраһим баве мә йә». Эз wәр'а дьбежьм, кө Хwәде жь ван кәвьра жи дькарә зар'а Бьраһимр'а дәрхә. ¹⁰Ва йә балт'ә^ф ль сәр р'әwе^ф даре йә. һәр дара кө бәре қәнщ нәйнә, we бе бьр'ине у авитьне нава егьр. ¹¹Эз wә бона гөнәвэгэр'андьне бь аве дьныхөминьм, ле йәки жь мын қәwаттьр we бе. Эз нә һежа мә чарьхе wi жи бьгьрьмә дәсте хwә. Әwe wә пе Р'өһ'е Пироз у егьр бьныхөминә. ¹²Мәлһ'әба wi дәсте wiда йә. Әwe бедәра хwә пақьж кә,

* 3:3 Ишайа 40:3.

гэньме хwэ бькэ э'мбаре, ле кайе we бь агьре кö натэмьрэ бьшэwьтинэ».

Иса те ньхөмандьне

(Марқос 1:9-11; Лука 3:21-22)

¹³ Ынгe Иса жь Щэлиле hatэ Урдөне, щэм Йуһ'энна, кö жь wi бе ньхөмандьне. ¹⁴ Ле Йуһ'энна бона ве йэке wir'а қайл нэдьбу у готэ wi: «Эз h'эwщэ мэ кö бь дэсте тэ бемэ ньхөмандьне у тө тейи щэм мьн?» ¹⁵ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Ньһа бьһелэ, чьмки ль мэ дьк'эвэ кö эм h'эму р'астийе биньнэ сери^ф». Паше Йуһ'энна қайл бу.

¹⁶ һэма чава Иса hatэ ньхөмандьне у жь аве дэрк'эт, э'зман вэбун у эwi дит кö Р'өһ'e Хwэде мина кэвоткэке hatэ хwаре у сэр wi дани. ¹⁷ У дэнгэки жь э'змана гот: «Эв э Көр'e мьни дэлал, кö эз жь wi р'ази мэ».

Щер'ьбандьна^ф Иса

(Марқос 1:12-13; Лука 4:1-13)

4 ¹ Ынгe Р'өһ' Иса бьрэ бэр'ийе^ф, кö жь Мирещьн^ф бе щер'ьбандьне^ф. ² Эwi чьл р'ож у чьл шэви р'ожиф^ф гьрт, пэйр'а бьр'чи бу. ³ Йе кö дыщер'ьбинэ незики wi бу у готе: «Һэгэр тө Көр'e^ф Хwэде йи, дэ бежэ ван кэвьра кö бьбьнэ нан». ⁴ Ле Иса ле вэгэр'анд у готе: «Ньвисар э: «Инсан т'эне бь нен нажи, ле бь һэр хэбэра кö жь дэве Хwэде дэрдьк'эвэ»».

⁵ Ынгe Мирещьн эw бьрэ Бажаре Пироз^ф, сэр бьльндщийа бане п'арьстгэһе^ф да сэкьнандьне ⁶ у готэ wi: «Һэгэр тө Көр'e Хwэде йи, дэ хwэ бавежэ хwаре, чьмки ньвисар э: «Хwэде we т'эмийа тэ бьдэ мьльйак'этед

* 4:4 Қануна Дөщари 8:3.

хвэ у we тэ сэр дэсте хвэ быгърын, wэки ньге тэ кэвър нэк'эвэ»*. ⁷ Иса готе: «Эв жи ньвисар э: <Хөдан Хвэдейе хвэ нэщер'ьбинэ»**».

⁸ Ынге Мирещын эw бър р'акърэ сэр ч'ийаки гэлэки бьльнд у h'эму п'адшатийед дьнийае, р'эwша ванва нишани wi дан ⁹ у готэ wi: «hэгэр тö дэвэр'уйа бейи, сэре хвэ ль бэр мьн дайни, эзе ван h'эмуяа бьдьмэ тэ».

¹⁰ Ынге Иса готе: «Дури мьн hэр'э, Щьно^Ф! Чьмки ньвисар э: <Сэре хвэ ль бэр Хөдан Хвэдейе хвэ дайнэ у т'эне wi бьh'эбинэ!»**»

¹¹ Wi чахи Мирещын эw һьшт чу у мьлйак'эт hatьн жер'a бэрдэсти кьрын.

Иса qэза Щэлилeда дэст бь к'аре хвэ дькэ

(Марqос 1:14-15; Луqа 4:14-15)

¹² Гава Иса бьһист, wэки Йуh'энна hatэ гьртьне, эw р'абу чу Щэлиле. ¹³ Эwi Ньсрэт һьшт, чу Кэфэрнаһума дэве гола Щэлиле, ль нав синоре Зэбулоне у Нэфтэлийе щивар бу. ¹⁴ Эв йэк аһа бу, кө эw готьна бь заре Ишайа п'ехэмбэр бе сери:

¹⁵ «Wэлате Зэбулоне у wэлате Нэфтэлийе,
ль сэр р'ийа бэрбь голе, wi алийе Урдөне,
Щэлила нэщьһуйа^Ф,

¹⁶ эw щьмэ'та кө нав тэристанийеда р'уньшьбу,
р'онайикэ мэзын дит
у эвед кө ль wэлат у сийа мьрьнеда р'уньшьбун,

* 4:6 Зэбур 91:11-12.

* 4:7 Qануна Дöщари 6:16.

* 4:10 Qануна Дöщари 6:13.

р'онайи жь ванар'а дэрк'эт»*.

¹⁷ Жь хьнгева Иса дэст бь даннасинийе кьр у гот: «Жь гөнэкьрыне вэгэр'ьн, чьмки П'адшатийа Э'змана^Ф незик буйә».

Иса гази һәр чар мә'сигьра дькә

(Марқос 1:16-20; Лука 5:1-11)

¹⁸ Чахе Иса ль дэве гола Щәлиле дьгэр'ийа, р'асти дө бьра һат, Шьмһ'уне^Ф кө жер'а Пәтрус^Ф дьһатә готьне у Әндрауьсе бьре ви. Вана т'ор' давитә голе, чьмки мә'сигьр бун. ¹⁹ Иса ванар'а гот: «Пәй мьн вәрьн, эзе вә бькьмә неч'ирванед мәрьва». ²⁰ Вана жи һәма ве дәме т'ор'ед хвә һьштьн у пәй ви чун.

²¹ Гава Иса жь ви щийи хьнәки пешда чу, р'асти дө бьред дьн жи һат, Ақубе^Ф Зәбәди у Йуһ'әннайе^Ф бьре ви. Вана т'әви баве хвә, Зәбәди қәйькеда т'ор'ед хвә һивез дькьрн. Иса гази ван жи кьр. ²² Вана жи һәма ве дәме қәйьк у баве хвә һьштьн у пәй ви чун.

Иса даннасин дькә, һин дькә у қәнщ дькә

(Лука 6:17-19)

²³ Иса ль т'әмамийа Щәлиле дьгэр'ийа, к'ьништед^Ф ванда һин дькьр у Мьзгинийа^Ф П'адшатийе дьда у һәр щур'ә еш у нәхвәши жи кө нав щьмә'теда һәбун қәнщ дькьрн. ²⁴ Нав-дәнге ви ль т'әмамийа Сурйайе бәла бу, щьмә'те һәр щур'ә мәрьвед нәхвәш анинә щәм ви, йед кө щур'ә-щур'ә еш у щәфада бун: Йед щьнак'әти^Ф, һивк'әти^Ф, шьлушә'т у әви әв һ'әму жи қәнщ кьрн. ²⁵ Гәләк ә'лаләт

* 4:16 Ишайа 9:1-2.

жи жь Щэлиле, жь рэза Декаполисе*, жь Оршэлиме, жь Щьхустане у жь ви алийе Урдөнейи р'оһьлате пэй ви дьчун.

Даннасинийа сэре ч'ийе

5¹ Чахе Иса э'лалэт дит, һьлк'ьшийа ч'ийе, р'унышт у шагъртед^ф ви һатьнэ щэм ви. ² Эви дэст бь һинкьрьна хвэ кьр у ванр'а гот:

Һинкьрьна бона хвэзьлийа р'аст

(Лука 6:20-23)

- ³ «Хвэзи ль р'өһ'фэқира*,
чьмки П'адшатийа Э'змана йа ван э.
⁴ Хвэзи ль һ'эзнийа,
чьмки бэр дьлед ванда we бе һатьне.
⁵ Хвэзи ль шкэстийа,
чьмки дьнйайе п'ара ван бэ.
⁶ Хвэзи ль ван, кө т'и у бьр'чийе р'астигэдандьне нэ,
чьмки эве т'ер бьн.
⁷ Хвэзи ль дьлр'э'ма,
чьмки эве р'э'ме бьбиньн.
⁸ Хвэзи ль дьлпақьжа,
чьмки эве Хвэде бьбиньн.
⁹ Хвэзи ль ван, кө э'дьлайийе дькьн,
чьмки эве зар'ед Хвэде бенэ һ'эсабе.

* 4:25 «Декаполис» бь зьмане йунани те фэмкьрьне: «Дэһэ Бажар», чьмки эва рэза бэреда бь йэктийа дэһэ бажара һатийэ чекьрн.

* 5:3 Бь готьнэкэ дьн: «Р'өһ'к'эсиба», ава готи р'өһ'е ван һ'эвще Хвэде йэ, бэр Хвэде шкэсти нэ.

¹⁰ Хwэзи ль ван, кӧ бона р'астигэдандьне тенэ зерандьне,

чъмки П'адшатийа^ф Э'змана йа ван э.

¹¹ Хwэзи ль wэ, гава бона наве мьн wэ беһӧрмэт кьн, бьзеринын у һэр щур'э бӧхдан ль wэ бькьн. ¹² Эшқ у ша бьн, чъмки һәҫе wэ ль э'змана гәләк э. Бь ви щур'әйи п'ехәмбәред кӧ бәри wэ һәбун, зерандьн.

Хwе у р'онайи

(Марқос 9:50; Луқа 14:34-35)

¹³ һун хвейа әрде нә. Ле һәгәр хwе тә'ма хwэ онда кә, паше әве бь чь тә'ме бьстинә? Иди we кери тыштәки нәйе. We бьгьрын бавежьнә нав дәст-п'ийа.

¹⁴ һун р'онайа дьнйае нә. һәгәр бажарәк сәре ч'ийе йә, найе вәшартьне. ¹⁵ Кәсәк жи ч'ьре венахә у накә бьне фьраҫе, ле датинә сәр п'еч'ьре^ф, кӧ р'онайе бьдә һ'әмуьед кӧ маледа нә. ¹⁶ Ӗса жи бьра р'онайа wэ бәр мәрьва шәwқ бьдә, кӧ әwana кьрьнед wәйә қәнщ бьбиньн у пәсьне Баве^ф wәйи э'змана бьдьн.

һинкьрьна бона Қануне

¹⁷ Нәфькьрын кӧ әз һатьмә һьвисаред п'ехәмбәра у Қануне хьраб кьм. Әз нәһатьм кӧ хьраб кьм, ле ван һ'әмуьа биньмә сери. ¹⁸ Әз р'аст wәр'а дьбежьм, бәри дәрбазбуна әрд у э'зман, дәрәк йан жи һ'әрфәкә бьч'ук жь Қануне we онда нәбә, һ'әта кӧ һ'әму бенә сери. ¹⁹ Аwa к'и жь ван т'әмийа йәкә һәрә бьч'ук хьраб кә у мәрьва ӧса һин кә, әве П'адшатийа Э'зманада жь һ'әмуьа бьч'уктьр бе һ'әсабе. Ле к'и кӧ wана пек бинә у һин бькә, әве П'адшатийа Э'зманада мәзьн бе һ'әсабе. ²⁰ Ләма әз wәр'а дьбежьм, һәгәр р'астийа wэ жь р'астийа қанунзан у

ферьсийа зедэтыр нибэ, хун т'ө щар нак'эвэнэ П'адшатийа Э'змана.

Һинкьрына дэрһэца һерсе у меркөштгынеда

²¹ Wэ бһистийэ кӧ пешийар'а һатийэ готыне: «Нэкӧжэ!» К'и кӧ бькӧжэ, диwana ви we бе кьрыне. ²² Ле эз wэр'а дьбежым, к'и сэр бьре хwэ һерс к'эвэ*, we бьбэ дӑйндаре диwane у к'и бежэ бьре хwэ: «Бе аqыл», эwe бьбэ дӑйндаре диwana щьвина гьрэгьра у к'и кӧ бежэ: «Ахмах», we бьбэ дӑйндаре агьре доже^ф. ²³ Аwa һэгэр тӧ һ'эдийа^ф хwэ бини сэр горигӑһе^ф у ль wьр бе бира тэ, кӧ дьле бьре тэ жь тэ майэ, ²⁴ һ'эдийа хwэ we дӑре ль бэр горигӑһе бьһелэ у пешийе һэр'э бьре хwэр'а ль һэв wэрэ у паше wэрэ һ'эдийа хwэ бьдэ.

²⁵ Чахе нӑйаре тэ тэ к'аши щэм һ'акьм дькэ, р'еда т'эви ви зу ль һэв wэрэ. һэгэр на, эwe тэ бьдэ дӑсте һ'акьм, һ'акьме жи тэ бьдэ дӑсте бӑрдӑстийе хwэ у тэ бавежэ кӑле. ²⁶ Эз р'аст тӑр'а дьбежым, тӧ жь wьр дӑрнак'эви һ'эта поле^ф* пашьн нӑди.

Һинкьрына дэрһэца зьнек'арийеда

²⁷ Wэ бһистийэ кӧ һатийэ готыне: «Зьнийе нӑкӧ»*. ²⁸ Ле эз wэр'а дьбежым, к'и бь тӑме хьраб жьнӑке бьньһер'э, эви дьле^ф хwӑда иди т'эви we зьнек'ари кьр. ²⁹ Аwa һэгэр ч'эве тӑйи р'асте тэ жь р'е дӑрдыхэ, ви дӑрхэ у жь хwэ бавежэ.

* 5:21 Дӑрк'ӑтън 20:13.

* 5:22 Нав дӑстньвисаред һьнӑкада аһа йӑ: «К'и кӧ щики бе сӑбӑб сэр бьре хwӑда һерс к'эвэ».

* 5:26 «Пол» п'ӑре һӑри һур э.

* 5:27 Дӑрк'ӑтън 20:14.

Бона тэ һе қәнщ э кӧ эндәмәки тэ онда бэ, ле бэдәна тэ пева нәк'эвэ щә'ньме^ф. ³⁰ У һэгәр дәсте тәйи р'асте тэ жь р'е дәрдыхэ, ви жекэ у бавежэ. Тәр'а һе қәнщ э кӧ эндәмәки тэ онда бэ, ле бэдәна тэ пева нәк'эвэ щә'ньме.

Һинкьрьна дәрһәқа жьнбәр'данеда

(Мәтта 19:9; Марқос 10:11-12; Лука 16:18)

³¹ Эв жи һатийэ готье: «К'и к'ӧлфәта хвэ бәр'дэ, бьра к'ахаза жьнбәр'дане бьдэ we*». ³² Ле эз вәр'а дьбежъм, к'и кӧ бе сәбәбийа қавийе^ф жьна хвэ бәр'дэ, эв дьбә сәбәбе зьнекьрьна we, һэгәр диса эв мер кә* у к'и кӧ йәкә мербәр'даи бьстинэ, эв зьнийе дькә.

Һинкьрьна бона сонде

³³ Wэ эв жи бьһистийэ кӧ пешийар'а һатийэ готье: «Дәрәw сонд нәхвэ у сонде хвэ ль бәр Хӧдан бинэ сери». ³⁴ Ле эз вәр'а дьбежъм, т'ӧ цар сонд нәхвьн, нэ бь э'змен, чьмки эв т'әхте Хвәде йә, ³⁵ нэ жи бь ә'рде, чьмки эв щийе бьн п'ийед ви йә, нэ жи бь Оршәлиме, чьмки эв бажаре П'адше мэзын э ³⁶ у нэ жи бь сәре хвэ сонд бьхвэ, чьмки тӧ нькари муки сыпи ки йан р'эш ки. ³⁷ Ле бьра готьна wэ бьбә «бәле-бәле» йан жи «на-на». Жь ве зедәтър жь Мирещьн ә*.

* 5:31 Қануна Дӧщари 24:1.

* 5:32 Эв хәбәра «һэгәр диса эв мер кә» йунанида т'ӧнә. Эвана мә'на зьнек'арийе шьровәдькьн, чьмки ә'дәте щьһуйада^ф изьна жьна мербәр'даи т'ӧнәбу диса мер кьра, һ'әта мере we сах буйа.

* 5:37 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Жь йе хьраб ә».

пинкьрына дэрhэqа һ'эйфһьлданеда

(Луqа 6:29-30)

³⁸ Wэ бһистийэ кӧ һатийэ готһне: <Ч'э'в дэwса ч'э'в у дьран дэwса дьран>*. ³⁹ Ле эз wэр'а дьбежым, мьqабьли хьраба нэсэкһнһн. һэгэр йэк шэмаqэке ль р'уйе тэйи р'асте хэ, йе дһн жи бьдэ бэр. ⁴⁰ У һэгэр йэк тэ к'аши бэр диwане кэ у бьхwазэ кьрасе тэ жь тэ бьстинэ, п'оте хwэ жи жер'а бьһелэ. ⁴¹ У һэгэр йэки qӧльхеда зоре ль тэ бькэ, wэки километьрэке* тэ бьбэ, т'эви wi дӧда һэр'э. ⁴² Бьдэ wi, к'и жь тэ дьхwазэ у бэре хwэ жь wi нэгӧһезэ, йе кӧ дьхwазэ жь тэ дэйн бькэ.

Дьжмьнед хwэ һ'эз бькһн

(Луqа 6:27-28, 32-36)

⁴³ Wэ бһистийэ кӧ һатийэ готһне: <һэwале хwэ һ'эз бькэ* у бьжэнэ дьжмьне хwэ>. ⁴⁴ Ле эз wэр'а дьбежым, дьжмьнед хwэ һ'эз бькһн у бона wан дӧа бькһн, йед кӧ wэ дьзериньһн*, ⁴⁵ wэки һун бьбьнэ зар'ед Баве хwэйи Э'змана. Чьмки эw тэ'ва хwэ дэрдьхэ һһн сэр qэнща, һһн жи сэр хьраба у баране дьбаринэ һһн сэр р'аста, һһн жи сэр нэр'аста. ⁴⁶ һэгэр һун һ'эзкьред хwэ һ'эз бькһн, һуне чь һэq бьстиньһн? Нэ хэрщгьр^ф жи ӧса дькһн? ⁴⁷ У һэгэр

* 5:38 Дэрк'этһн 21:24; Qануна К'аһинтийе 24:20; Qануна Дӧщари 19:21.

* 5:41 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Милэк». Мила Р'оме^ф (Италйа) 1,478.5 метьр бу.

* 5:43 Qануна К'аһинтийе 19:18.

* 5:44 Нав дэстһнвисаред һһнэкада аһа йэ: «...бона йед кӧ ньфьр'а wэ дькһн, дӧа бькһн у хернэхwазед^ф хwэр'а qэнщийе бькһн».

Һун т'әне сылаве бьдънэ бьред хвэ, иди һун чь тышти жь әвед дьн зедэтьр дькьн? Нэ п'утп'арьст^Ф жи өса дькьн?
⁴⁸ Ава к'амьл бьн, чава кө Баве вэйи Әзмана к'амьл ә.

Һинкьрьна бона херкьрьне

Б¹ Наш жь хвэ һэбьн, кө һун қәнщийед хвэ бэр мэрьва нэкьн, вэки жь ван бенэ к'ьфше. Йан на, һун жь Баве хвэйи әзмана һәқ настиньн.

² Ава чахе тө хера дьки, пешийа хвэ бор'ийе нэхә, чава дөр'у к'ьништ у к'учада дькьн, вэки мэрьв пәсьне ван бьдън. Әз р'аст вәр'а дьбежъм, кө вана һәде хвэ иди стандийә. ³ Ле чахе тө хера дьки, бьра дәсте ч'әпе ньзаньбә дәсте р'асте чь хер кьр, ⁴ кө херед тә дьзива бьн. У Баве тэйи тыштед кө тө дьзива дьки дьбинә, we һәде тә бьдә тә.

Һинкьрьна бона дөа

(Луқа 11:2-4)

⁵ Гава һун дөа дькьн, мина дөр'уйа нэбьн. Әw һ'ыз дькьн к'ьништ у мөйданада бьсэкьньн дөа бькьн, кө бэр мэрьва бенэ к'ьфше. Әз р'аст вәр'а дьбежъм, иди вана һәде хвэ стандийә. ⁶ Ле чахе тө дөа дьки, бьк'эвә ода хвэ, дәри ль хвэ бьгьрә у Баве хвәр'а кө найе дитьне дөайе хвэ бькә. У Баве тэйи тыштед кө тө дьзива дьки дьбинә, we һәде тә бьдә тә.

⁷ Гава кө һун дөа дькьн, мина п'утп'арьста п'ьр'хэбэр нэбьн. Вана т'ьре^Ф бона п'ьр' хэбәрдана ван дөайед ване бенэ бьһистьне. ⁸ Һун мина ван нэбьн, чьмки бәри хвәстьна вә, Баве вә занә чь вәр'а лазьм ә.

⁹ Ле һун аһа дөа бькьн:

«Баве мэйи э'змана! Наве тэ пироз^Ф бэ,*

¹⁰ П'адшатийа тэ бе, э'мьре тэ бэ, чава ль э'змен, өса жи ль сэр э'рде.

¹¹ Нане мэйи р'оже р'ож бь р'ож бьдэ мэ.

¹² Дэйнед мэ бьбахшинэ, чава кө эм дьбахшиньнэ дэйндаред хwэ.

¹³ У мэ нэбэ щер'ьбандьне^Ф, ле мэ жь йе хьраб* хьлаз кэ, чьмки п'адшати, қəват у р'умэт йед тэ нэ, h'эта-h'этайе. Амин^{Ф**}.

¹⁴ Нэгэр хун нэхэдийед мэрьвайэ һьндава wэда кө дькьн бьбахшиньн, Баве wэйи Э'змана жи we wэ бьбахшинэ.

¹⁵ Ле нэгэр хун нэхэдийед мэрьва нэбахшиньн, Баве wэ жи нэхэдийед wэ набахшинэ.

Һинкьрна бона р'ожийе

¹⁶ Гава кө хун р'ожи дьгьрн, мина дөр'уйа мэдэкьри нибьн. Эw мэ'де хwэ дькьн, wэки мэрьв бьзаньбьн кө эw р'ожи нэ. Эз р'аст wэр'а дьбежьм, кө вана һэфе хwэ стандийэ. ¹⁷ Ле чахе тө р'ожи дьгьри, сэрч'э'ве хwэ бышо, сэре хwэ шэ кэ*, ¹⁸ wэки мэрьв ньзаньбьн кө тө р'ожи йи, ле т'эне Баве тэйи кө найе дитьне заньбэ. У Баве тэйи тыштед кө тө дьзива дьки дьбинэ, we һэфе тэ бьдэ тэ.

* 6:9 Бь готьнэкэ дьн: «Бьра инсан қэдьре наве тэйи пироз бьгьрэ».

* 6:13 Аһа жи те фэ'мкьрне: «Жь Мирещьн».

** 6:13 Нав дэстньвисаред һэрэ қэншда эв йэк т'өнэ: «Чьмки п'адшати, қəват у р'умэт йед тэ нэ, h'эта-h'этайе. Амин».

* 6:17 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сэре хwэ р'ун^Ф кэ», чава нишана шайийе.

Хьзна э'змана

(Лука 12:33-34)

¹⁹ Ль сэр дьне хьзне хwэр'а нэщьвиньн. Ль ве дэре зэнг у бьзуз хьраб дькьн у дьз дэрэвэдькьн дьдзьн. ²⁰ Ле хьзне хwэр'а ль э'змен быщьвиньн. Ль ве дэре зэнг у бьзуз хьраб накьн у дьз жи дэрэвэнакьн надьзньн. ²¹ Чьмки хьзна тэ к'идэре бэ, дьле тэ жи ве ль ве дэре бэ.

Ч'ьра бэдэне

(Лука 11:34-36)

²² Ч'ьра бэдэне ч'эв э. һэгэр ч'э'ве тэ п'ак э, т'эмамия бэдэна тэйе р'онайи бэ. ²³ Ле һэгэр ч'э'ве тэ хьраб э, т'эмамия бэдэна тэйе тэ'ри бэ. Аwa һэгэр эw р'онайа кö нав тэда йэ тэ'ри йэ, тэ'ри ве чьqас зедэ бэ!

Хwэде у һэбука^ф дьнийайе

(Лука 16:13)

²⁴ Т'ö кэс нькарэ дö ахар'а хöламтийе бькэ, чьмки йан ве һ'иле wi жь йэки һэр'э у йе дьне һ'ыз бькэ, йан жи ве qэдьре йэки бьгьрэ у йе дьне беһöрмэт кэ. һун нькарьн һьн Хwэдер'а, һьн жи һэбукер'а^ф хöламтийе бькьн.

Һинкьрьна дэрһэqа хэмкьрьнеда

(Лука 12:22-31)

²⁵ Лэма эз wэр'а дьбежьм, бона э'мьре хwэ хэма нэкьн, кö һуне чь бьхwьн у чь вэxwьн, нэ жи бона бэдэна хwэ, кö һуне чь ль хwэ кьн. Нэ э'мьр жь хварьне qимэттьр э у

* 6:24 Хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Мамон». Мэ'на ве эв э: Мале дьне, п'эрэ, дэwлэтийа ве дьне.

бэдэн жи жь к'ынща? ²⁶ Дина хвэ бьд'нэ тэйрэдед э'змен. Э'вана нэ дьр'эшиньн, нэ дьд'рун у нэ жи э'мбарада дьщ'виньн, ле Баве вэйи Э'змана р'ьсге ван дьг'һинэ. Нэ һун жь ван қимэтт'р ын? ²⁷ Иди жь вэ к'и дькарэ бь хэмед хвэ дэ'қэке сэр э'мьре хвэда зедэ кэ?*

²⁸ У бона к'ынща һун чьма хэм дьк'н? Дина хвэ бьд'нэ сосьнед чоле, чава шин дьб'н, нэ дьхэб'т'н у нэ жи дьр'ес'н. ²⁹ Ле эз вэр'а дьбеж'м, кө Сьлеман жи ль нава т'эмамайя we хер-хьзна хвэда мина жь ван йэке хвэ нэк'р. ³⁰ һэгэр гиһайе чоле, кө иро һэйэ у сьбе давеж'нэ нава ег'р, Хвэде өса дьхэмьлинэ, ле чь'қас зедэ we ль вэ кэ, кемба'вэрно? ³¹ Иди хэм нэк'н у нэбеж'н: <Эме чь бьх'в'н?> йан: <Чь вэх'в'н?> йан жи: <Чь ль хвэ к'н?> ³² П'утп'арьст ль пэй ван һ'эму тышта дьк'эв'н, ле Баве вэйи э'змана занэ кө һун һ'эв'ще ван һ'эму тышта нэ. ³³ Ле бэре пеш'н ль П'адшатийа^Ф Хвэде бьгэр'н у бьк'н кө р'астийа ви бь'қэдиньн у э'в һ'эмуйе вэр'а бенэ дайине. ³⁴ Иди бона р'ожа сьбе хэма нэк'н, чьмки р'ожа сьбе we бона хвэ хэма бькэ. Хэмед р'оже бэси we нэ.

Һинк'рьна дэр'һэ'қа ломэк'рьнеда^Ф

(Лу'қа 6:37-38, 41-42)

7 ¹ Лома нэк'н, кө ломэ^Ф ль вэ нэб'н. ² һун чь лома бьк'н, э'в ломэ жи we ль вэ бьб'н у һун бь чь чапе бьпив'н, бь we чапе жи вэр'а we бе пиване. ³ Тө чьма қыршьке ч'э'ве бьре хвэда дьбини, ле к'еране ч'э'ве хвэда набини? ⁴ Йан жи чава тө дькари бежи бьре хвэ: <Бьһелэ кө эз қыршьк жь ч'э'ве тэ дэр'х'м>, ле ва йэ к'еран ч'э'ве

* 6:27 Аһа жи те фэ'мк'рьне: «Бьһөстэке ль сэр бэж'на хвэ дьреж кэ».

тэда һэйэ? ⁵ Дөр'у! Пешийе к'еране ч'э'ве хвэ дэрхэ. Паше те қэнц бьбини кө чава қыршык жь ч'э'ве бьре хвэ дэрхи.

⁶ Тыште бөһөрти нэдынэ са у нэ жи дөр'ед^ф хвэ бавежьнэ бэр бэраза. һэгэр на, бэразе ван бьн ньгед хвэда п'епэс кьн у сэйе жи вэгэр'ьн вэ бьдър'иньн.

Бьхвазьн, бьгэр'ьн, дэри хьн

(Луқа 11:9-13)

⁷ Бьхвазьн һуне бьстиньн, бьгэр'ьн һуне бьбиньн, дэри хьн we бэр вэ вэбэ. ⁸ Чьмки к'и кө дьхвазэ дьстинэ, к'и кө дьгэр'э дьбинэ у к'и кө дэри дьхэ бэр вэдьбэ. ⁹ Жь wэ к'ижан э эw мэрьв, кө көр'е wi нан же бьхвазэ, эw кэвьр бьде? ¹⁰ Йан жи мэ'си бьхвазэ, эw мэр' бьде? ¹¹ һун кө хьраб ьн, заньн тыштед қэнц бьдынэ зар'ед хвэ, ле Баве wэйи э'змана we чьқас тыштед қэнц бьдэ эwed кө жь wi дьхвазьн.

Қануна зер'

¹² һэр чь кө һун дьхвазьн мэрьв бона wэ бькьн, һун жи өса ванар'а бькьн. Эв э мэ'на һинкьрьна Қануне у п'ехэмбэра.

Дэре тэнг

(Луқа 13:24)

¹³ Дэре тэнгр'а бьк'эвьнэ һьндөр', чьмки фьрэ йэ эw дэри у бэр э эw р'ийа кө дьбэ бэрбь ондабуне у гэлэк ьн эwed кө weда дьчьн. ¹⁴ Ле гэлэки тэнг э эw дэри у зэ'мэт э эw р'ийа кө дьбэ бэрбь жийине у һьндьк ьн эwed кө we р'ейе дьбиньн.

Дар у бәре we

(Луқа 6:43-45)

¹⁵ Н'эвза хwэ жь п'ехэмбәред дәрәw бькьн. Әwe бь п'осте пез бенә щәм wә, ле һьндөр'ва гөрөд п'әр'ани нә. ¹⁶ һуне wана жь бәред wан нас бькьн. Гәло кәсәк жь стьрийа тьрийа дьчьнә, йан жи жь дьр'ийа һежира? ¹⁷ Дара қәнщ бәре қәнщ дьдә, ле дара хьраб бәре хьраб дьдә. ¹⁸ Дара қәнщ нькарә бәре хьраб бьдә, нә жи дара хьраб дькарә бәре қәнщ бьдә. ¹⁹ һәр дара кө бәре қәнщ надә те бьр'ин у авитьне нава агьр. ²⁰ Аwa һуне wана жь кьред wан нас бькьн.

К'и һежайи П'адшатийа Ә'змана йә

(Луқа 13:26-27)

²¹ Нә кө әwe мьнр'а дьбежә: «Хөдан! Хөдан!» we бьк'эwә П'адшатийа Ә'змана, ле әwe бьк'эве, йе кө ә'мьре Баве мьни Ә'змана дьқәдинә. ²² We Р'оже гәләке мьнр'а бежьн: «Хөдан! Хөдан! Нә мә бь наве тә п'ехэмбәрти^ф кьрьн у бь наве тә щьн^ф дәрхьстьн у бь наве тә гәләк к'әрәмәт кьрьн?» ²³ һьнге эзе ашкәра wанр'а бежьм: «Жь мьн дур к'эвьн, нәһәқно! Мьн һун т'ө щар нас нәкьрнә».

Мала йе сәрwахт у мала йе бефә'м

(Луқа 6:47-49)

²⁴ Аwa к'и кө ван готьнед мьн дьбьһе у ван дьқәдинә, әw мина мәрвьәки сәрwахт ә, кө мала хwә сәр кевьр чекьр. ²⁵ Баран бари, ба у лейи^ф р'абун, we мале хьстьн, ле әw мал һьлнәшийа, чьмки һ'име we сәр кевьр бу. ²⁶ Ле к'и кө ван готьнед мьн дьбьһе у нақәдинә, әw мина мәрвьәки бефә'м ә, кө мала хwә сәр қуме чекьр. ²⁷ Баран бари, ба

у лейи р'абун, we мале хьстын у эw мал һьлшийа, лап
wеран бу чу».

Һ'өкөме Иса

²⁸ Гава Иса эв готънед хwэ сэр һэвда ани, э'лалэт сэр
һинкърьна wi зэндэгърти^ф ман, ²⁹ чъмки эwi мина йэки
хwэйиһ'өкөм эw һин дькърьн, нэ кö мина қанунзанед
wan.

Иса йэки жь к'отибуне^ф пақыж дькэ

(Марқос 1:40-45; Лука 5:12-16)

8¹ Паше Иса жь ч'ийе һатэ хwаре, э'лалэтэкэ гьран да
пэй wi чу. ² һынге йэки к'оти^ф һат хwэ авитэ бэр wi
у готе: «Хöдан! һэгэр бьхwази, тö дькари мьн пақыж ки*».

³ Иса дэсте хwэ дьреж кьре ле к'эт у готе: «Эз дьхwазьм.
Пақыж бэ!» У дэстхwэда эw жь к'отибуне пақыж бу. ⁴ һынге
Иса жер'а гот: «Бьньһер'э, т'ö кэсир'а тыштэки нэбежи, ле
һэр'э хwэ нишани к'аһин кэ у һ'эдийа кö Муса^ф т'эми дайэ
бьдэ, wэки һ'эмуйар'а бьбэ шэ'дэти, кö тö пақыж буйи».

Иса хöламе сэрсэдэки^ф қэнщ дькэ

(Лука 7:1-10; Йуһ'энна 4:43-54)

⁵ Гава Иса к'этэ Кэфэрнаһуме, сэрсэдэк^ф һатэ щэм wi,
һиви же кьр у готе: ⁶ «Хöдан, хöламе мьн шьлушэ'т малда
п'алдайэ, гэлэки щэфе дьбинэ». ⁷ Иса готэ wi: «Эзе бем
wi қэнщ кьм». ⁸ Сэрсэд ле вэгэр'анд у готе: «Хöдан, эз
нэ һежа мэ кö тö бейи мала мьн. Ле т'эне хэбэрэке
бежэ у хöламе мьне бь we хэбэре қэнщ бэ. ⁹ Эз хwэха

* 8:2 Ль гора Қануна^ф Муса^ф мэрьвед к'оти һ'эрам^ф бун. Дэрһэқа
мэрьвед к'отида ван сэрийа бьхунын: Қануна К'аһинтийе 13-14.

жи мэрвэки бьн h'өкөмда мэ у бьн дэсте мында жи эскэр хэнэ. Эз йэкир'а дьбежым: «Һэр'э», дьчэ, йэки дьнр'а дьбежым: «Wэрэ», те у хөламе хwэр'а дьбежым: «Ви тышти бькэ», дькэ».

¹⁰ Гава Иса эв йэк бьхист, зэндэгьрти ма у готэ эвед кө пэй ви дьчун: «Эз р'аст wэр'а дьбежым, Израеледа жи мын бawэрикэ^ф аһа йэкида нэдитийэ». ¹¹ Эз wэр'а дьбежым, кө гэлэке жь р'оһьлате у жь р'оавайе бен у шаййа П'адшатийа Э'зманада т'эви Бьраһим, Ишаq у Аqуб р'унен, ¹² ле зар'ед П'адшатийе we бенэ авитьне тэрийа дэрва. Ль wьр we бьбэ гьри у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана». ¹³ Паше Иса сэрсэдр'а гот: «Һэр'э! Бьра ль гора бawэрийа тэ тэр'а бэ». У we дэме хөламе ви qэнщ бу.

Иса гэлэк нэхwэша qэнщ дькэ

(Марqос 1:29-34; Лyqa 4:38-41)

¹⁴ Гава Иса һатэ мала Пэтрус, хwэсийа ви т'айеда п'алдайи дит. ¹⁵ Эви дэсте хwэ да дэсте we у т'айе же бэр'да, р'абу бэрдэсти wir'а кьр.

¹⁶ Гава р'о чу ава, гэлэк щьнак'эти анинэ щэм ви. Эви бь хэбэре р'өһ'ед^ф һ'эрам дэрхьстьн у һ'эму нэхwэш qэнщ кьрын. ¹⁷ Эв аһа бу, кө эw готьна бь заре Ишайа п'ехэмбэр бе сери, кө ньвисар э:

«Эви нэхwэшийед мэ һьлдан
у ешед мэ бьрын».

* 8:10 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Израеледа жи мын бawэрикэ аһа нэдитийэ».

* 8:17 Ишайа 53:4.

Щабдарийа йед кө пэй Иса дьчын

(Луца 9:57-62)

¹⁸ Чахе Иса э'лалэт дора хвэ дит, э'мьр ль шагьрта кьр кө һэр'нэ ви бэри голе. ¹⁹ Ынге қанунзанэк незики ви бу у готе: «Дэрсдар^ф! Тө к'ода жи һэр'и, эзе пэй тэ бем».

²⁰ Иса готэ ви: «Р'увийар'а қол һанэ, тэйрэдед э'зменр'а жи һелин, ле бона Көр'е^ф Инсан щик т'өнэ кө сэре хвэ ле дайнэ».

²¹ Шагьртэки ви готе: «Хөдан! Изьне бьдэ мьн кө ээ пешийе һэр'ым баве хвэ дэфьн кьм». ²² Ле Иса жер'а гот: «Тө пэй мьн вэрэ. Бьра мьри мьрийе хвэ дэфьн кьн».

Иса фьртоне^ф дьсэқьр'инэ

(Марқос 4:35-41; Луца 8:22-25)

²³ Гава Иса к'этэ қэйьке, шагьртед ви т'эви ви чун. ²⁴ Ышкева фьртонэк^ф мэзын ль голе р'абу, өса кө қэйьк пелада онда дьбу. Ле эw р'азайи бу. ²⁵ Ынге шагьрт незики ви бун, эw һ'шйар кьрын у готьне: «Хөдан! Мэ хьлаз кэ! Эм онда дьбьн!» ²⁶ Иса готэ ван: «Чьма һун өса тьрсонэк ын кембауэрно?» We дэме р'абу ль байе у голе һьлат^ф у һ'эму тышт сэқьр'ин. ²⁷ Мэрьвед т'эви ви э'щебмайи ман у готьн: «Эв к'и йэ, кө ба у гол жи ельми^ф ви дьбьн?»

Иса дө щьнак'этига қэнщ дькэ

(Марқос 5:1-20; Луца 8:26-39)

²⁸ Гава Иса дэрбази ви алийе т'опрахед Гэрдарине бу, дө щьнак'эти жь нав гор'стана дэрк'этын у р'асти ви һатын. Эw өса һар бун, кө кэсэк нькарьбу we р'ер'а дэрбаз буйа. ²⁹ Вана кьрэ қир'ин у готьн: «Тө чь жь мэ дьхвази,

Көр'е Хвэде? Жь вэхт зутыр хати щэфе бьди мэ?»³⁰ Жь вана ведатьр сурики бэразайи мэзын дьч'ерийа.³¹ Щьна р'эща жь ви дькыр у дьготьне: «Һэгэр тө мэ дэрдьхи, бьһелэ эм һэр'ьн бьк'эвьнэ нава сурийе бэраза». ³² Эви готэ ван: «Һэр'ьн!» Эв жи дэрк'этын чун к'этынэ нава бэраза у эв сури пева жорда р'эви, хвэ жь кэнделда авитьнэ голе у хэньдин.³³ Бэразван р'эвин чунэ бажер, чь кө һатьбу сэре щьнак'этийа готын.³⁴ Һынге һ'эму мэрьвед бажер дэрк'этынэ пешийа Иса у гава эв дитьн, р'эща жь ви кьрын кө жь э'рде ван һэр'э.

Иса шьлушэ'тэки қәнщ дькэ у гөнед ви дьбахшинэ

(Марқос 2:1-12; Лука 5:17-26)

9¹ Иса к'этэ қэйьке пашда вэгэр'ийа һатэ бажаре хвэ*.
² Ве дэре шьлушэ'тэк ньвинед п'алдайи анинэ щэм. Гава Иса бавэрийа ван дит, готэ йе шьлушэ'т: «Лаво, сэр хвэ бэ! Гөнед тэ һатьнэ бахшандьне».

³ Ле жь қанунзана һьнэк нав хвэда фькьрин: «Эва к'ьфьрийа дькэ». ⁴ Фькьред ван Исава э'йан бун у гот: «Һун чьма дьле хвэда тыште хьраб дьфькьрын? ⁵ К'ижан р'ьһ'эт те готьне: «Гөнед тэ һатьнэ бахшандьне», йан «Р'абэ у бьгэр'э»? ⁶ Ле вэки һун бьзаньбьн кө һ'өкөме Көр'е Инсан һэйэ ль сэр дьне гөна бьбахшинэ», һынге готэ йе шьлушэ'т: «Р'абэ ньвина хвэ һьлдэ, һэр'э мала хвэ!» ⁷ Эв жи р'абу чу мала хвэ. ⁸ Гава э'лалэте эв йэк дит, хофе эв гьртын у шькьри данэ Хвэде, кө эв һ'өкөм дайэ мэрьва.

* 9:1 Ль гора Мэтта 4:13, бажаре ви Кэфэрнаһум бу.

Иса гази Мэтта дькэ

(Марқос 2:13-17; Лука 5:27-32)

⁹ Иса жь ыр пешда чу, йэки кӧ наве ви Мэтта бу ль щийе хэрщһьлдане р'унышти дит у готе: «Пэй мын ырэрэ». Эв жи р'абу пэй Иса чу.

¹⁰ Гава Иса мала Мэттада сэр сьфре р'унышьтбу, гэлэк хэрщгър у гӧнэк'аред^Ф дьн хатън т'эви Иса у шагъртед ви р'уныштын. ¹¹ Чахе ферьсийа эв йэк дит, шагъртед ви р'а готын: «Чьма дэрсдаре ыэ г'эви хэрщгър у гӧнэк'ара дьхвэ у вэдъхвэ?» ¹² Ле гава Иса эв йэк бьһист ванар'а гот: «Сахлэм нэ һ'эвше һ'эким ын, ле нэхвэш. ¹³ һэр'ын мэна ван хэбэра һин бьн: «Эз р'э'ме дьхвэзым, нэ кӧ қӧрбане^Ф». Эз нэһатъмэ гази йед р'аст кьм, ле гази гӧнэк'ара».

Пьрса р'ожигъртыне

(Марқос 2:18-22; Лука 5:33-39)

¹⁴ һынге шагъртед Йуһ'энна хатънэ щэм ви у готыне: «Чьма эм у ферьси гэлэк щара р'ожи дьгърьн, ле шагъртед тэ р'ожи нагърьн?» ¹⁵ Иса готэ ван: «Қэт дьбэ кӧ хвэндийед дэ'вате шине бькьн, һ'эта кӧ зэ'ва т'эви ван э? Ле р'оже бен, гава зэ'ва жь ван бе һьлдане, һынге ые р'ожи бьгърьн.

¹⁶ Кэсэк пе п'арч'е ну к'ьнща кэвьн п'инэ накэ, чьмки п'арч'е к'ьнща кэвьнва дьрути ые зоре ль к'ьнща кэвьн бькэ у щийе қэльши ые һе ль бэр һэв һэр'э. ¹⁷ Нэ жи шэрава ну дькьнэ мэшкэд кэвьн. һэгэр ӧса бэ, мэшкэ бьт'эқьн, шэраве бьр'ьжэ у мэшкэ жи хьраб ьн. Ле шэрава ну дькьнэ мэшкэ ну у һэр дӧ жи тенэ хвэйиькьрне».

* 9:13 һосэйа 6:6.

Оизька мьри у к'олфэтэкэ нэхwэш

(Марқос 5:21-43; Лука 8:40-56)

¹⁸ Гава Иса һе эв йэка ванаp'а дьгот, сэрwерэк һат хwэ авитэ бэр ньге wi у готе: «Оиза мьн һежа мьрийэ. Ле wэрэ дэсте хwэ дайнэ сэр we у эве бьжи».

¹⁹ Иса p'абу т'эви шагьртед хwэ да пэй wi чу. ²⁰ К'олфэтэкэ нэхwэш, кё донздәһ салед we бун сэр хуне вэбьбу, пыштева һат у p'ишийед к'ынще Иса к'эт. ²¹ Эве нета хwэда данибу: «Һэгэр эз т'эне к'ынще wi к'эвм, эзе қәнщ бьм». ²² Иса сэр мьле хwэва вэгэр'ийа эw дит у готе: «Эвде! Сэр хwэ бэ! Бавэрийа тэ тө қәнщ кьри». У we дэме эw к'олфэт қәнщ бу.

²³ Гава Иса гьһиштэ мала сэрwер, дина хwэ даје, we әлаләт т'эвиһэв буйэ у бьлурван жи зәлули ле дьхьн ²⁴ у готэ ван: «Дәрк'эвьн! Оизьк нәмьрийэ, ле һеньжийэ». Вана қәрфе^ф хwэ пе дькьрьн. ²⁵ Ле гава щьмәт дәрхьстьнэ дәрва, Иса чу һьндөр' дэсте we гьрт у қизьк p'абу сэр хwэ. ²⁶ Эва дәнг-бә'са т'эмамия wi wәлатида бәла бу.

Иса дё корә қәнщ дькә

²⁷ Гава Иса жь wьр дәрк'эт чу, дё мәрьвед кор данэ пэй wi кьрьнэ қир'ин у готьн: «Көр'е^ф Даwьд! Мэ wэрэ p'ә'ме!»

²⁸ Гава кё гьһиштьнэ мале, эw һәр дё кор һатьнэ щәм wi. Иса жь ван пьрси у гот: «Һун бавэр дькьн, кё эз дькарьм али wә бькьм?» Вана гот: «Бәле Хөдан». ²⁹ һьнге Иса дэсте хwэ да ч'э'вед ван у гот: «Ль гора бавэрийа wә wэр'а бэ». ³⁰ We дэме ч'э'вед ван вәбун. Иса һ'ышк т'эми ль ван кьр у гот: «Һаш жь хwэ һэбьн, кё т'ё кәс we йэке

нэх'эсэ». ³¹ Ле эw дэрк'этын, т'эмамыйа wi wэлатида нав у дэнге wi бэла кьрын.

Иса лал қэнц дькэ

³² Чахе эwана дэрк'этын чун, һнэка цьнак'этики лал ани щэм Иса. ³³ Гава эwi цьн дэрхьст, йе лал хэбэр да. Э'лалэт э'щербмаи ма у гот: «Ль Исраеле жи тыштэки аһа т'ө шар нэқэwьмийэ». ³⁴ Ле ферьсийа дьгот: «Эw бь һ'өкөме сэрwере цьна цьна дэрдьхэ».

Гөне Иса ль цьмэ'те те

³⁵ Иса һ'эму гөнд у бажара дьгэр'ийа, к'ьништед wанда һин дькьр, Мьзгинийа П'адшатийе даннасин дькьр у ль нав цьмэ'те һ'эму щур'э нэхwэши қэнц дькьрын. ³⁶ Гава эwi э'лалэт дит, гөне wi ль wан һат, чьмки эwана мина пэзе бе шьван, бэр'эдаи у бэлабуйи бун. ³⁷ һынге эwi шагьртед хwэр'а гот: «Нандьрун^ф гэлэк э, ле п'алэ һндьк ьн. ³⁸ Аwа һиви жь хwэйе дьруне бькьн, wэки п'ала нандьруна хwэр'а бьшинэ».

Навед һэр донздэһ шандийа^ф

(Марқос 3:13-19; Луқа 6:12-16)

10 ¹ Иса һэр донздэһ шагьрт гази щэм хwэ кьрын у һ'өкөм да wан кө р'өһ'ед һ'эрам дэрхьн, һ'эму еш у нэхwэшийа жи қэнц кьн. ² Наве һэр донздэһ шандийа^ф эв ьн: Йе пешьн Шьмһ'ун, кө Пэтрус те готьне у бьре wi Эндраwьс, Ақубе Зэбэди у бьре wi Йуһ'әнна, ³ Филипо у Бэртоломэйо, Т'ума у Мэттайе хэрщгьр,

Агубе^Ф һалфаво у Тэдайо* ⁴Шьмһ'уне вэлатп'арьст^{Ф*} у Цьһудайе Исхэрийоти^Ф, эве кӧ нэмамия^Ф Иса кьр.

Шандьна һэр донздәһа

(Марқос 6:7-13; Лука 9:1-6)

⁵ Иса эв һэр донздәһи шандьн, т'эми ль ван кьр у гот: «Нэчьнэ нава нэщьһуйа у нэк'эвьнэ бажаред Самэрийае^Ф.
⁶ Ле пешийе һэр'ьнэ нав пэзед мала Исраелейә ондабуйи.
⁷ Гава һун һэр'ьн, даннасин кьн у бежьн: «П'адшатийа Әзмана незик буйә». ⁸ Нэхвәша қәнщ кьн, мьрийа сах кьн, к'отийа пақьж кьн, щьна дәрхьн. Вә беһәқ стандийә, беһәқ жи бьдьн. ⁹ Ль бәр пышта хвәда т'ө тышти һьлнәдьн: Нә зер', нә зив, нә сьфьр, ¹⁰ нә турьк бона р'е, нә дӧ дәст кьрас, нә чарьх, нә шьвдар, чьмки п'алә һежайи р'ьсқе хвә йә.

¹¹ Чь бажар йан гӧнде кӧ һун бьк'эвьне, маләкә һежа бьбиньн у ль вьр бьминьн, һ'эта кӧ һун жь вьр дьчьн.
¹² Гава һун һэр'ьнә мале, сьлаве бьдьнә we у бежьн: «Әдьлайи ве малер'а». ¹³ У һәгәр әв мал һежа йә, бьра сьлава вә ль сәр we бә, ле һәгәр нә һежа йә, бьра сьлава вә ль вә вәгәр'ә. ¹⁴ Ле к'и кӧ вә қәбул нәкә у гӧһдарийа хәбәрәд вә нәкә, гава кӧ һун жь we мале, йан жи жь ви бажари дәрдьк'эвьн, т'оза ньгед хвә давшиньн. ¹⁵ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, Р'ожа^Ф Ахрәте һ'але вэлате Содом^Ф у Гоморайе we жь йа ви бажари четьр бә.

* 10:3 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәвса «Тэдайо» «Леви^Ф» һәйә, йан жи «Леви кӧ Тэдайо һатә бәрнавкьрьне».

* 10:4 Аһа жи те фәмкьрьне: «Шьмһ'уне жь Қанане».

Мина пез ль нав гөра

(Марқос 13:9-13; Лука 21:12-17)

¹⁶ Аwa эз wә дышиньм чаwa пэз нава гөра. Иди мина мәр'ра сәрwaхт бьн у мина кэвотка дьлсах. ¹⁷ Ле h'эвза хwә жь мәр'ва бькьн, эwe wә бьбьнэ бэр диwана у к'ьништед хwэда wә бьдьнэ бэр қамчийа. ¹⁸ P'уйе мьнда we wә бьбьнэ бэр wәлийа^ф у п'адша, кө хун бэр wan у нэщ'һуйа шэ'дэтийе бьдьн. ¹⁹ Ле чахе wә бьбьнэ бэр диwана, хэм нэкьн кө һуне чаwa йан чь хэбэр дьн. Тыштед кө һуне хэбэр дьн, we дэме wэр'а we бе дайине. ²⁰ Чьмки нэ кө һуне хэбэр дьн, ле P'öh'e Баве wэйи кө нава wэда йэ we хэбэр дэ.

²¹ Бьра we бьре хwә бьдэ көштьне, баве жи көр'е хwә у зар' жи we һьмбэри де у баве хwә р'абьн у wan бьдьнэ көштьне. ²² Бона наве мьн һуне бэр ч'э'ве h'эмуяа р'эш бьн. Ле к'и кө h'эта хьлазийе сэбьр кэ эwe хьлаз^ф бэ. ²³ У гава нав ви бажарида wә бьзериньн, бьр'эвьнэ бажарэки дьн. Эз р'аст wэр'а дьбежьм, h'эта һатьна Көр'е Инсан, хун h'эму бажаред Исраеле пер'а нагьһиньн бьгэр'ьн.

²⁴ Шагьрт жь дэрсдаре хwә нэ мәстьр э у нэ жи хөлам жь ахайе хwә. ²⁵ Бэси шагьрт э, wэки мина дэрсдаре хwә бэ у хөлам жи мина ахайе хwә бэ. һэгэр малхе малер'а «Бэлзэбул^ф» готьн, һьнге нэфэред wir'а we чь бежьн?

Бьзаньбьн кө тьрса wә жь к'е һэбэ

(Лука 12:2-7)

²⁶ Аwa иди т'ө цар жь мәр'ва нэтьрсьн. Тыштэки дьзива т'өнэ кө дэрнэе у нэ жи вэшарти кө к'ьфш нэбэ. ²⁷ Чь кө эз тэрийеда wэр'а дьбежьм, эwi нав р'онайеда бежьн у чь кө хун гөһада дьбьһен, сэр бана бькьн дэнги. ²⁸ У

жъ ван нэтьрсын йед кӧ бэдэне дькӧжън, ле нькарън р'ӧһ' бькӧжън. Ле һун жъ ви бьтьрсын, йе кӧ дькарэ р'ӧһ' у бэдэне щэ'ньмеда онда кэ. ²⁹ Нэ дӧ ч'вѣик бь дьравэки чарқӧр'уше тенэ фьротане? Ле йэк жи жъ ван бейи э'мьре Баве вэ нак'эвэ э'рде. ³⁰ Ле чь ль вэ дьк'эвэ, һэр т'елэки п'ор'ед сэре вэ жьмарти нэ. ³¹ Иди нэтьрсын. һун жъ гэлэк ч'вѣика қимэттьр ьн.

Иқрар^Ф у инк'аркьрна^Ф Иса

(Луқа 12:8-9)

³² К'и кӧ мьн бэр мэрьва иқрар^Ф кэ, эзе жи ви бэр Баве хвэѣи э'змана иқрар кьм. ³³ Ле к'и кӧ мьн бэр мэрьва инк'ар^Ф кэ, эзе жи ви бэр Баве хвэѣи э'змана инк'ар кьм.

Шур у э'дълайи

(Луқа 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Нэфькьрън кӧ эз һатъмэ дьне э'дълайиѣе биньм. Эз нэһатъм э'дълайиѣе биньм, ле шур. ³⁵ Чьмки эз һатъм кӧр' жъ баве, қизе жъ де у буке жъ хвэсийе бьрқэтиньм ³⁶ у дьжмьнед мерьв we жъ мала ви бьн*.

³⁷ Эwe кӧ баве хвэ йан дийа хвэ жъ мьн зэ'фтьр һ'эз бькэ, нэ һежайи мьн э. Эwe кӧ кӧр'е хвэ йан қиза хвэ жъ мьн зэ'фтьр һ'эз бькэ, нэ һежайи мьн э. ³⁸ Эwe кӧ хаче^Ф хвэ һьлнэдэ пэѣ мьн нэѣе, эw нэ һежайи мьн э. ³⁹ К'и э'мьре хвэ бьгэр'э, we ви онда кэ, ле к'и э'мьре хвэ бона мьн онда кэ, we ви бьбинэ.

* 10:36 Миха 7:6.

Һәқстандын

(Марқос 9:41)

⁴⁰ Әуе кө вә қәбул дькә, мын қәбул дькә у әуе кө мын қәбул дькә, йе кө эз шандьмә қәбул дькә. ⁴¹ Әуе кө п'ехәмбәр қәбул дькә чава п'ехәмбәр, we һәқе п'ехәмбәр бьстинә у әуе кө мәрвьәки р'аст қәбул дькә чава мәрвье р'аст, we һәқе йед р'аст бьстинә. ⁴² У әуе кө т'асә ава сар жи дьдә йәки жь ван бьч'ука, бона хатьре we йәке кө әв шагьрте мын ә, эз р'аст вәр'а дьбежьм, әуе т'ө щар һәқе хвә онда нәкә».

Иса щаба пьрса Йуһ'әннайе ньхөмдар дьдә

(Луқа 7:18-35)

11 ¹ Чахе Иса т'әмийед кө данә һәр донздәһ шагьртед хвә хьлаз кьрын, жь ви щийи чу нав бажаред ван, кө һин кә у даннасин кә.

² Гава Йуһ'әнна кәледа бона шьхөлед Мәсиһ бьһист, чәнд шагьртед* хвә шандьнә щәм ви ³ у же пьрсин: «Тө әв и, йе кө гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ⁴ Иса щаба ван да у гот: «Һәр'ьн, чь кө һун дьбиньн у дьбьһен Йуһ'әннар'а бежьн. ⁵ Кор дьбиньн, сәқәт дьгәр'ьн, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбьһен, мьри р'адьбьн у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине. ⁶ У хвәзи ль ви, кө мында шьк нак'әвә».

⁷ Гава әвана чун, Иса бона Йуһ'әнна ә'лаләтер'а дәстпекьр гот: «Һун дәрк'әтьнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки^ф кө жь байе дьһ'әжә? ⁸ Йан һун дәрк'әтьн чь

* 11:2 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәвса «чәнд шагьрт» «дө шагьрт» һәйә.

бьбиньн? Мэрьвэки к'ьнще назьк^ф ль хвэ кьри? Нэ эвед кӧ к'ьнще назьк ль хвэ дькьн, эв малед п'адшада нэ? ⁹ Йан хун дэрк'этын чь бьбиньн? П'ехэмбэрэки? Бале эз вэр'а дьбежым, жь п'ехэмбэрэки жи мэстыр э. ¹⁰ Эва эв э, бона к'ижани ньвисар э: «Ва йэ эзе қасьде хвэ пешийа тэва бышиньм. Эве р'ийа тэ пешийа тэва һазьр кэ». ¹¹ Эз р'аст вэр'а дьбежым, жь нава эвед кӧ жь к'ӧлфэта дьне к'этынэ, т'ӧ кэс жь Йуһ'эннайе ньхӧмдар мэстыр нэбуйэ. Ле П'адшатийа Э'зманада йе һэри бьч'ук жь ви мэстыр э. ¹² Жь р'ожед Йуһ'эннайе ньхӧмдар һ'эта ньһа П'адшатийа Э'змана бь зорбэтийе те һ'ыщумкьрьне у йед зорбэ дькьн кӧ зэфти хвэ кьн*. ¹³ Чьмки һ'эму п'ехэмбэра у Қануне һ'эта Йуһ'энна бона П'адшатийа Э'змана шэ'дэти дан*. ¹⁴ У һэгэр хун дьхвазьн ве йэке қэбул кьн, эв э Елйасе^ф кӧ гэрэке бьһата. ¹⁵ Гӧһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе.

¹⁶ Ньһа эз ви ньсьли мина чь бышьбиньм? Эв мина ван зар'а нэ, йед кӧ базарада р'уньшти нэ, гази һэвалед хвэ дькьн ¹⁷ у дьбежьн: «Мэ бона вэ зӧр'не хьст, хун нэр'эдьсин у бона вэ бэйт'^ф готьн, вэ шин нэкр». ¹⁸ Йуһ'энна һат, нэ дьхвар, нэ вэдьхвар у дьготьн: «Щьн вида һэйэ». ¹⁹ Кӧр'е Инсан һат, дьхвэ у вэдьхвэ, бона ви дьбежьн: «Эв йэки пэй хварьн у вэхварьне к'эти йэ,

* 11:10 Малахи 3:1.

* 11:12 Аһа жи те фэмкьрьне: «П'адшатийа Э'змана бь қэвате пешда дьчэ у йед зорбэ дэст дьхьн».

* 11:13 Аһа жи те фэмкьрьне: «Чьмки һ'эму п'ехэмбэра у Қануне һ'эта Йуһ'энна п'ехэмбэрти кьрьн».

досте хэршгър у гөнэк'ара йэ». Ле сэрвахти^ф бь э'малед* хвэ к'ьфш дьбэ кӧ эв р'аст э».

Бажаред нэбавэр

(Лука 10:13-15)

²⁰ Ынге Иса дэстпекър ль ван бажара һьлат, к'ижанада гэлэк к'эрэмәтед ви қәвьмибун, чьмки эв жь гөнэкърьне вэнэгэр'ийан. ²¹ «Вэй ль тэ Хоразин! Вэй ль тэ Бәйтсайда! һэгэр эв к'эрэмәтед кӧ нава вәда бун, Сур у Сайдеда бьбуна, эванайе зува бь к'ӧрх^ф у к'озийе^ф т'обә^ф бькьрана. ²² Ле эз вәр'а дьбежъм, Р'ожа Ахрәте, һ'але Суре у Сайде we жь һ'але вә четър бә. ²³ У тӧ Кәфәрнаһум, тә т'ьре те һ'эта э'зман бьльнд би? Ле те һ'эта дийаре^ф мьрийа һәр'и хваре! һэгэр эв к'эрэмәтед кӧ нав тәда қәвьмин Содомеда бьқәвьмийана, әве һ'эта р'ожа иройин бьма. ²⁴ Ле эз вәр'а дьбежъм, Р'ожа Ахрәте һ'але вәлате Содоме we жь һ'але тә четър бә».

Вэрын щәм мьн у һеса бьн

(Лука 10:21-22)

²⁵ Ынге Иса гот: «Шькър наве тә бә Баво, Хӧдане ә'рд у ә'зман, кӧ тә эв тышт жь зана у билана^ф вәшартън у ль бәр зар'а вәкьрын. ²⁶ Бәле Баво, чьмки аһа ль тә хвәш һат.

²⁷ һәр тышт жь Баве мьн мьнр'а һатийә дайине. Кәсәк Кӧр' нас накә пештьри Баве у кәсәк Баве нас накә пештьри Кӧр' у к'ижанар'а кӧ Кӧр' бьхвәзә ванва Баве бьдә наскьрьне.

²⁸ Вэрынә щәм мьн һ'әмуьед вәстийайи у баргьран у эзе р'ьһ'әтийе бьдъмә вә. ²⁹ Нире мьн һьлдьнә сәр хвә у

* 11:19 Нав дэстньвисаред һьнәкада дәвса «ә'мәл» «зар'» һәйә.

жъ мьн хин бьн, чьмки эз шкэсти мэ у дьлмьлаhim ьм у
хуне хwэр'а р'ьh'этийе бьбиньн. ³⁰ Чьмки нире мьн р'ьh'эт
э у баре мьн сьвьк э».

Пьрса р'ожа^ф шэмийе

(Марқос 2:23-28; Лука 6:1-5)

12¹ хьнге Иса р'ожэкэ шэмийе нава зэвийар'а дэрбаз
бу, шагъртед ви бьр'чи бун у дэстпекьрьн
сьмбьлед гэньм чьнин у хварьн. ² Гава ферьсийа эв йэк
дит, вир'а готьн: «Һэла бьньһер'э, шагъртед тэ р'ожа^ф
шэмийе тыште нэщайиз дькьн».

³ Иса ванар'а гот: «Wэ нэхwэндийэ кө Даwьд чь кьр,
гава эw у йед пер'а бьр'чи бун? ⁴ Нэ эw к'этэ Хана^ф
Хwэде у нане^ф Хwэдер'а дайи хвар, эw нан нэ вир'а
щайиз бу бьхwара, нэ жи эwед т'эви вир'а, ле т'эне
к'аһинар'а? ⁵ Йан жи wэ Qанунеда нэхwэндийэ, кө к'аһин
р'ожед шэмийе п'арьстгәһеда шэмийе дьһ'эр'ьминьн у
диса бе суц ьн? ⁶ Ле эз wэр'а дьбежьм, кө ль вьр йэки
жъ п'арьстгәһе мэстьр һэйэ. ⁷ һэгэр wэ заньбуйа м'эна
ве хэбэре чь йэ кө те готьне: «Эз р'э'ме дьхwазьм, нэ
кө қорбане»*, хьнге wэйе йед бесуц гөнэк'ар нэкьрана.
⁸ Чьмки Көр'е Инсан Хөдане р'ожа шэмийе йэ».

**Иса р'ожа шэмийе мэрьве кө
дэсте ви к'ьшийабу қэнц дькэ**

(Марқос 3:1-6; Лука 6:6-11)

⁹ Иса жь wьр р'абу чу, һатэ к'ьништа ван. ¹⁰ Мэрьвэк
ль wьр һэбу, кө дэсте ви к'ьшийабу. һьнэка дьхwэст кө

* 12:7 һосэйа 6:6.

хэйба Иса бькьрана, жь ви пьрсин у готьне: «Щайиз э кӧ мэрвь р'ожа шэмийе нэхвэша қэнц бькьн?»

¹¹ Эви жи ванар'а гот: «Эв жь вэ к'и йэ, кӧ пэзэкэ ви һэбэ у р'ожа шэмийе бьк'эвэ ч'э'ле, we нэгьрэ у дэрнэхэ?

¹² Ле инсан чьқас жь пез қимэттьр э! Ава р'ожа шэмийе қэнщикьрын щайиз э». ¹³ бнге ви мэрвьир'а гот: «Дэсте хвэ дьреж кэ». Эви жи дьреж кьр у мина дәсте дьн қэнц бу. ¹⁴ Ле ферьси дэрк'этьнэ дэрва бона Иса ль һэв шешьрин кӧ чава ви бьдьнэ кӧштьне.

Хӧламе Хвэдейи бьжарти^Ф

¹⁵ У гава Иса пе һ'эсийа, жь we дэре чу, гэлэк э'лалэт жи пэй ви чу. Эви һ'эму жи қэнц кьрын ¹⁶ у т'эми да ван кӧ бона ви нэхьнэ дэнги. ¹⁷ Эва аһа бу кӧ эв готьна бь заре Ишайа п'ехэмбэр бе сери:

¹⁸ «Ва йэ хӧламе мьн, йе кӧ мьн бьжартийэ^Ф
у һ'эзкьрийе мьни кӧ мьн бэгэм кьрийэ.

Эзе Р'ӧһ'е хвэ дайнъмэ сэр ви
у эве мьлэттар'а һэқийе э'лам кэ.

¹⁹ Эве нэ бьк'эвэ һ'ӧщэте, нэ бькэ қар'э-қар'
у нэ жи йэке дэнге ви майдана бьбьһе.

²⁰ Эв қамише п'эрч'ьқи һур накэ,
п'ьлта дьч'ьрусэ венасинэ,
һ'эта кӧ һэқийе бьгьһинэ сери.

²¹ У һ'эму мьлэт we гӧмана хвэ дайнъмэ сэр наве ви»*.

* 12:21 Ишайа 42:1-4.

Иса у Бэлзэбул

(Маркос 3:20-30; Лука 11:14-23; 12:10)

²² Ёнгге щынак'этики кор у лал анинэ щэм ви у эви әв қәнщ қыр, өса кө эви һын дит у һын жи хэбәр да. ²³ У т'эмамыйа ә'лаләте зәндәгьрти ма у гот: «Гәло әв ә көр'е Дауьд?»

²⁴ Ле гава ферьсийа бьһист готьн: «Әва бь һ'өкөме сәрwere щына Бэлзэбул щына дәрдьхә».

²⁵ Ле нетед дьле ван Исава ә'йан бун у ванар'а гот: «Һәр п'адшатийа кө нав веда т'ьфақ^ф т'өнәбә we weран бә у һәр бажар йан мала кө ль нава веда т'ьфақ т'өнәбә әв наминә. ²⁶ һәгәр Мирещьн хвәха хвә дәрдьхә, кө өса йә нава п'адшатийа вида бет'ьфақи һәйә, иди п'адшатийа ви we чава бьминә? ²⁷ һәгәр әз бь һ'өкөме Бэлзэбул щына дәрдьхьм, ле йед кө хвә ль вә дьгьрын бь чь дәрдьхьн? Вәки өса йә әве бьбьнә һ'акьмед вә. ²⁸ Ле һәгәр әз бь һ'өкөме Р'өһ'е Хвәде щына дәрдьхьм, иди П'адшатийа Хвәде гьһиштийә вә. ²⁹ Йан чава йәк дькарә бьк'әвә мала мерхасәки у һәбука ви т'алан кә, һәгәр пешийе ви мерхаси гьренәдә? Гава гьреда, һынге we бькарьбә мала ви т'алан кә.

³⁰ К'и кө нә т'әви мьн ә, мьрабьли мьн ә у к'и кө т'әви мьн т'оп накә, бәла дькә. ³¹ Бона ве йәке әз вәр'а дьбежьм, һәр гөнә у к'ьфьри we ль мәрьва бенә бахшандьне, ле әве кө к'ьфьрийа Р'өһ' бькә, ль ви найе бахшандьне. ³² К'и тыштәки мьрабьли Көр'е Инсан бежә, we бе бахшандьне, ле һәгәр йәк һындава Р'өһ'е Пирозда бежә, ль ви найе бахшандьне, нә ве дьне нә жи we дьне.

Дар у бәре we

(Луқа 6:43-45)

³³ Һәгәр дар қәнщ ә, бәре we жи қәнщ ә, һәгәр дар хьраб ә, бәре we жи хьраб ә, чьмки дар жь бәре хwә те наскьрьне. ³⁴ Ч'ежькед мә'ра! Һун чава дыкарын қәнщ хәбәр дьн, һәгәр Һун хьраб ьн? Чьмки чь кӧ дьлада һәйә зар жи we дыбежә. ³⁵ Мәрвә қәнщ, жь хьзна хwәйә қәнщ қәнщйе дәрдыхә, ле мәрвә хьраб, жь хьзна хwәйә хьраб хьрабийе дәрдыхә. ³⁶ Әз wәр'а дыбежьм, Р'ожа Ахрәте мәрвь бона һәр хәбәрәкә п'уч' кӧ хәбәр дыдын we щабдар бьн. ³⁷ Чьмки Һунә бь хәбәрәд хwә бесуц бьн у бь хәбәрәд хwә гӧнәк'ар бьн».

К'әрәмәтәке чава нишан дыхwазьн

(Марқос 8:11-12; Луқа 11:29-32)

³⁸ Һьнге һьнәка жь қанунзан у ферьсийа wir'а готьн: «Дәрсдар! Әм дыхwазьн кӧ нишанәке жь тә бьбиньн». ³⁹ Әви ль wан вәгәр'анд у гот: «Ньсьле хьраб у хальфи^Ф нишанәке дыхwазә, ле жер'а нишанәкә дьн найе дайине пештьри нишана Уньс^Ф п'ехәмбәр. ⁴⁰ Чава кӧ Уньс се р'ож у се шәва зьке Һ'утда ма, Кӧр'е Инсан жи ӧса we се р'ож у се шәва нава к'урайийа әрдеда бьминә. ⁴¹ Мәрвьед Нинәвайе^Ф we Р'ожа Ахрәте р'абьн у диwана ви ньсьли бькьн, чьмки әwана бь даннасинийа Уньс жь гӧнәкьрьне вәгәр'ийан у ва йәки жь Уньс мәстър ль вьр һәйә. ⁴² П'адша Башуре^Ф Р'ожа Ахрәте we р'абә ви ньсьли нәһәд кә, чьмки әwa жь сәре дыне һат, кӧ сәрwахтийа

* 12:42 Әw п'адша жь Шәба Ә'рәбьстане һатә щәм Сьлеман п'адша.

Сълеман бьбьһе у ва йэ йэки жь Сълеман мэстър ль вьр һэйэ.

Пашда һатъна р'öh'e һ'эрам

(Луца 11:24-26)

⁴³ Чахе р'öh'e һ'эрам жь мерьв дэрте, щийе бе ав дьгэр'э кö р'ьһ'этийе бьбинэ. Ле гава набинэ, ⁴⁴ һьнге эw дьбежэ: «Эз вэгэр'ьмэ we мала хwэйэ кö же дэрк'этьмэ». Гава эw те, дьбинэ we мал вала, пацьжкьри у һэвдайи йэ. ⁴⁵ һьнге дьчэ һ'эфт щьнед дьнэ жь хwэ хьрабтър жи тинэ, дьк'эвьнэ wьр дьжин. У ахьрийа wi мэрви жь пешийе хьрабтър дьбэ. Öса жи we бе сэре ви ньсьле хьраб».

Де у бьрайед Иса

(Марқос 3:31-35; Луца 8:19-21)

⁴⁶ һе эwi э'лалэтер'а хэбэр дьда, дийа wi у бьрайед wi ль дэрва сэкьнин, дьхwэстьн т'эви wi хэбэр дана. ⁴⁷ Йэки жер'а гот: «Дийа тэ у бьрайед тэ дэрва сэкьни нэ у дьхwазьн т'эви тэ хэбэр дьн». ⁴⁸ Эwi жи ль wi вэгэр'анд у готе: «К'и йэ дийа мьн у к'и нэ бьрайед мьн?» ⁴⁹ һьнге дэсте хwэ дьрежи шагъртед хwэ кьр у гот: «Эв ьн де у бьрайед мьн!» ⁵⁰ Чьмки к'и кö хwэстьна Баве мьни э'змана бинэ сери, эw э бьре мьн, хушка мьн у дийа мьн».

Мэсэла т'охьмр'эш^ф

(Марқос 4:1-9; Луца 8:4-8)

13 ¹ We р'оже Иса жь мале дэрк'эт, ль дэве голе р'уньшт. ² У һақас э'лалэт һатэ щэм wi, кö эw к'эрба к'этэ қэйке р'уньшт у т'эмамийа э'лалэте дэве голе сэкьни. ³ Эwi гэлэк тышт бь мэсэла эw һин кьрын у гот: «Т'охьмр'эш^ф р'абу чу кö т'охьм бьр'эшинэ. ⁴ Гава

дър'эшанд, һнэк жь ван к'этынэ дэве р'е, тэйрэдэ һатын у эw хварьн. ⁵ Һнэкед дьн к'этынэ сэр эрде кэвьри, кō ль wьр хwэли кем бу. Эw зу шин бун, чьмки тэлаше хwэлийе нэ к'ур бу. ⁶ Ле чахе тэ'в дэрк'эт, эw шэwьтин у чьмки р'аwед ван т'өнэбун, һ'ышк бун. ⁷ Һнэкед дьн к'этынэ нава стьрийа, стьри р'абун у эw хэньқандьн. ⁸ Ле һнэкед дьн жи к'этынэ нава эрде қэнщ у бэр дан, йе сэд, йе шест у йе си. ⁹ Gōhe к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мэсэла хэбэр дьдэ

(Марқос 4:10-12; Лука 8:9-10)

¹⁰ We гаве шагьртед wi незик буне у готьне: «Чьма бь мэсэла тō ванар'а хэбэр дьди?» ¹¹ Эwi ль ван вэгэр'анд у гот: «Wэр'а һатийэ дайине кō һун сөр'ед П'адшатийа Э'змана бьзаньбьн, ле ванар'а нэһатийэ дайине. ¹² Чьмки к'ер'а кō һэйэ, we һе ле зедэ бэ у сэрда бьр'ьжэ у к'ер'а кō т'өнэ, чь һэйэ жи we же бе стандьне. ¹³ Эз бона we йэке бь мэсэла ванр'а хэбэр дьдьм, кō эwana дьньһер'ьн у набиньн, дьбьһен, ле гōhe хwэ надьнэ сэр у фэ'м накън. ¹⁴ Ль сэр ван п'ехэмбэртийа Ишайа те сери кō дьбежэ:

⟨Һуне бьбьһен у гōһ бьдьне, ле фэ'м нэкън,
Һуне бьньһер'ьн у дина хwэ бьдьне, ле нэбиньн.

¹⁵ Чьмки эва щьмэ'та сэрһ'ышк э,
бь гōһа гьран дьбьһен
у ч'э'вед хwэ гьртьнэ,
wэки бь ч'э'ва нэбиньн,
бь гōһа нэбьһен
у бь һ'ыш фэ'м нэкън, вэнэгэр'ьн,
кō эз ван қэнщ кьм»*.

* 13:15 Ишайа 6:9-10.

¹⁶ Ле хвэзи ль ч'эвед вэ, кө дьбиньн у гөһед вэ, кө дьбьһен. ¹⁷ Эз р'аст вэр'а дьбежым, гэлэк п'ехэмбэр у мэрвевед р'аст һ'эзрэта дитьна ван тышта бун чь кө һун дьбиньн, ле нэдитьн у бьбьһистана чь кө һун дьбьһен, ле нэбьһистьн.

Шьровэкьрына мäsэла т'охьмр'эш

(Марқос 4:13-20; Лука 8:11-15)

¹⁸ Ньһа һун шьровэкьрына мäsэла т'охьмр'эш бьбьһен. ¹⁹ һэр кэсе кө хэбэра П'адшатийе дьбьһе у фэ'м накэ, йе Хьраб* те т'охьме дьле вида чанди дьр'эвинэ. Эва эв ын кө дэве р'е һатьнэ чандьне. ²⁰ Эвед ль э'рде кэвьри һатьнэ чандьне эв ын, кө чахе хэбэре дьбьһен, эв зу бь эшқ у ша қэбул дькьн. ²¹ Ле р'ав кө нава ванда т'өнэнэ, дьреж т'ав накьн. Гава бона хэбэре р'асти тэнгасийа^ф йан зерандьне тен, эв зу жь р'е дьк'эвьн. ²² Эвед ль нава стьрийада һатьнэ чандьне эв ын, кө хэбэре дьбьһен у хэмед ве дьнйайе у дэрэвед дэвлэтийе хэбэре дьхэньқиньн, эв бе бэр дьминьн. ²³ Ле эвед ль нава э'рде қэнщда һатьнэ чандьне эв ын, кө хэбэре дьбьһен, фэ'м дькьн у бэр дьдьн, һьнэк сэд, һьнэк шест у һьнэк си».

Мäsэла гэньм у зиване

²⁴ Иса мäsэлэкэ дьн жи ванар'а пешда ани у гот: «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрвэки нав э'рде хвэда т'охьме қэнщ чанд. ²⁵ Гава һ'эму р'азайи бун, дьжмьне ви һат у ль нав гэньмда зиван жи чанд у чу. ²⁶ Гава гэньм гьһишт бэре хвэ да, һьнге зиван жи пер'а к'ьфш бун. ²⁷ Хөламед хвэйе э'рде незики ви

* 13:19 Бь готьнэкэ дьн: «Мирещьн».

бун у готьне: «Ахайе мэ! Тэ нава э'рде хвэда т'охьме қэнщ нэчанд? Ле эв зиван жь к'ө натън?»²⁸ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Джмьнэки эв тышт кьрийэ». Хөлама жи готэ ви: «Ньһа тө қайл и кө эм һэр'ьн ван р'акън?»²⁹ Эви гот: «На, нэбэ чахе һун зиване р'акън, геньм жи пер'а дэрхьн.³⁰ Бьһельн бьра һэр дө жи һэвр'а бьгьһижьн һ'эта р'ожа нандьруне. Р'ожа нандьруне эзе п'алар'а бежъм, пешийе зиване бьчьһьн, гөр'з-гөр'з гьредьн бона шэвате, ле геньм бькьнэ э'мбара мьн».

Дө мәсәлед ль сәр П'адшатийа Хвэде:

(Марқос 4:30-32; Лука 13:18-21)

³¹ Мәсәләкә дьн жи ванар'а пешда ани у гот: «П'адшатийа Э'змана мина ве йәке йә: Мәрвьәки һ'эбәкә т'охьме хәрдале^ф һьлда, нав э'рде хвэда чанд.³² Эв жь һ'әму т'охьма һуртьр э, ле гава дьгьһижә, жь һ'әму п'ьнщар'а мәстър дьбә у дьбә дар, өса кө тәйрәдед э'змен тен һелинед хвә сәр ч'ьрәлед we чедькьн».

³³ Иса мәсәләкә дьн жи ванар'а гот: «П'адшатийа Э'змана мина һәвиртьр'шк^ф э, кө к'өлфәтәке һьлда, нава се код* арда стьра, һ'эта кө һ'әму һьлат».

Иса бь мәсәла хәбәр дьдә

(Марқос 4:33-34)

³⁴ Иса эв һ'әму тышт бь мәсәла э'лаләтер'а готьн у бе мәсәлә т'ө тышт ванар'а нәдьгот.³⁵ Эв йәк аһа бу, кө әв готьна бь заре п'ехәмбәр бе сери:

«Эзе бь мәсәла ванр'а хәбәр дьм,

* 13:33 Се кодед шьһуйа дькьр қаси 25 килограма.

тыштед жь вэхте э'фьрандына дьнийайеда вэшарти
гъли към»*.

Шьровэкърьна мäsэла гәнъм у зиване

³⁶ һынге Иса э'лалэт һышт, һатэ мал. Шагъртед ви һатьнэ щэм ви у готьне: «Мäsэла гәнъм у зиване мәр'а шьровэкэ». ³⁷ Әви ль ван вэгэр'анд у гот: «Әве кö т'охьме қәнщ чанд, Көр'е Инсан э. ³⁸ Әрд дьняя йэ, т'охьме қәнщ жи мәр'вед п'ара П'адшатийе нэ, ле зиван мәр'вед п'ара йе Хьраб ын. ³⁹ Дьжмьне кö әв чанд, Мирещьн э. Нандьрун ахьрийа дьнийайе йэ, п'алэ жи мьльак'эт ын. ⁴⁰ У чава кö зиване т'оп дькьн дьшэвьтиньн, ахьрийа ве дьнийайе жи ве öса бэ. ⁴¹ Көр'е Инсан ве мьльак'әтед хвэ бьшинэ у әве жь П'адшатийа ви һ'әмуйед кö мәр'ийа жь р'е дәрдьхьн у нәһәқийе дькьн бьбьжерьн ⁴² у бавежьнэ к'ура агьр. Ль вьр ве бьбэ гьри у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана. ⁴³ һынге мәр'вед р'аст ве П'адшатийа Баве хвэда мина т'әве шәвқ бьдьн. Гөһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе!

Мäsэлед хьзна вэшарти у дөр'е қимэт

⁴⁴ П'адшатийа Әзмана мина ве йәке йэ: Әрдәкида хьзнәкэ вэшарти һәбу. Мәр'вәк ве дьбинэ, вәдьшерә, шабуна дьчә һ'әму һәбука хвэ дьфьрошә у ви әрди дьк'ьр'ә.

⁴⁵ Диса П'адшатийа Әзмана мина ве йәке йэ: Мәр'вәки базьргани дөр'ед р'ьнд дьгәр'ә. ⁴⁶ Гава дөр'әки п'ьр' қимэт дьбинэ, дьчә һ'әму һәбука хвэ дьфьрошә у ви дөр'и дьк'ьр'ә.

* 13:35 Зәбур 78:2.

Мэсэла т'ор'а авити

⁴⁷ Диса П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Т'ор'эк те авитыне нава бэ'ре у h'эму щур'э мэ'си дьк'эв'не. ⁴⁸ Гава т'ор' т'ъжи дьбэ, дьк'ьшиньнэ дэве голе у р'удьнин мэ'сийед кер дьбьжерьн дькьнэ дэрдана^ф, ле йед бекер веда давежьн. ⁴⁹ Ахьрийа дьнйае жи ве өса бэ. Мьлайк'эте дэрк'эв'н хьраба жь нав қэнца бьбьжерьн ⁵⁰ у бавежьнэ к'ура агьр. Ль вьр ве бьбэ гьри у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана».

Р'астийед кэв'н у ну

⁵¹ Иса жь ван пьрси: «Wэ эв h'эму тышт фэ'м кьр'н?» Вана жер'а гот: «Бэле». ⁵² Эви жи ванар'а гот: «Бона ве йэке хэр қанунзанэк кө П'адшатийа Э'змана хин буйэ, мина мэрвэки хвэ'йимьлк' э, кө жь хьзна хвэ тыштед кэв'н у ну дэрдьхэ».

Бажаре Ньсрэте, ль к'ө Иса мэз'н бьбу, ви қэбул накэ

(Марқос 6:1-6; Луқа 4:16-30)

⁵³ Гава Иса эв мэсэлэ хьлаз кьр'н, жь вьр чу ⁵⁴ хатэ щи-мьск'эне хвэ, к'ьништа ванда эв хин дькьр'н. Эв жи зэндэгьрти дьман у дьготьн: «Эв сэрвахти у қэвата к'эрэмэта жь к'ө гьништийе? ⁵⁵ Нэ эв көр'е нэщар э? Нэ наве дийа ви Мэрийэм э? Нэ Ақуб^ф, Усьв^ф, Шьмh'ун у Щьһуда^ф бьред ви нэ? ⁵⁶ Нэ h'эму хушкед ви щэм мэ нэ? Эв h'эму тышт жь к'ө гьништьнэ ви?» ⁵⁷ Бь ви авайи эв жь ви чун, ле Иса жи ванар'а гот: «П'ехэмбэр т'ө щийи нэ бекэдьр э, пештьри мала хвэ у щи-мьск'эне хвэда». ⁵⁸ Эви ль ве дэре гэлэк к'эрэмэт нэкр'н, чьмки бавэрийа ван т'өнэбу.

Көштүна Йуһ'әннайе нхөмдар

(Марқос 6:14-29; Луқа 9:7-9)

14¹ Ынге һеродәсе сәрүере Щәлиле бона Иса бһист, ² хөламед хвәр'а гот: «Әва Йуһ'әннайе нхөмдар ә жь нав мьрийа р'абуйә. Ләма жи пе ви к'эрәмәт тенә кьрьне».

³ һеродәс хвәха Йуһ'әнна гьртбу гьредабу у авитьбу кәле, р'уйе һеродийа жьна Филипойе бьре хвәда. ⁴ Чьмки Йуһ'әнна һеродәср'а готьбу: «Нә р'аст ә кө тө һеродийайе бьстини». ⁵ У һеродәс жи дьхвәст әв бькөшта, ле жь щьмә'те дьтьрсийа, чьмки щьмә'те Йуһ'әнна чава п'ехәмбәр қәбул дькьр.

⁶ Гава р'ожа буйина һеродәс һат, қиза һеродийайе шайийеда бона ван р'әқьси у дьле һеродәс гәләки хвәш һат. ⁷ Әви сонд хвар у готә қизьке: «Тө чь бьхвази әзе бьдьмә тә». ⁸ Қизьк жи жь дийа хвә һатьбу ширәткьрьне у готе: «К'а ль вьр, сәр сьнийе сәре Йуһ'әннайе нхөмдар бьдә мьн». ⁹ П'адша бәр хвә к'әт, ле чьмки ль бәр т'әглифкьрийа сонд хварьбу, ә'мьр кьр кө хвәстьна we бе дайине. ¹⁰ Әви шанд кәледа сәре Йуһ'әнна да лехьстьне ¹¹ у сәре ви ль сәр сьнийе анин данә кәч'ьке. Кәч'ьке жи дийа хвәр'а бьр. ¹² Ынге шагьртед ви һатьн щьнйазе ви һьлдан у әв дәфьн кьрьн. Паше чун Исар'а готьн.

Иса пенщ һ'әзара т'ер дькә

(Марқос 6:30-44; Луқа 9:10-17; Йуһ'әнна 6:1-14)

¹³ Гава Иса әв йәк бһист, жь we дәре бь қәйьке т'әне чу щики хәвлә. Ле гава ә'лаләте бһист, жь бажара пәйа пәй ви чун. ¹⁴ Чахе Иса жь қәйьке дәрк'әт у ә'лаләтәкә

гъран дит, һынге гөне ви ль ван һат у нэхwәшед ван қәнщ кърън.

¹⁵ Бәре еваре шагъртед ви һатънә щәм у готъне: «Әв дәр щики хъки-хwәли йә, иди дәрәнг ә. Изъна ә'лаләте бьдә кә һәр'ънә гөндә хwәр'а хөрәк бьк'ър'ън». ¹⁶ Ле Иса ванар'а гот: «Нә һ'әwщә йә кә әw һәр'ън. һун хөрәк бьдънә ван». ¹⁷ Вана ле вәгәр'анд у готъне: «Ль вьр пештърри пенщ нан у дө мә'сийа тыштәки мәйи майин т'өнә». ¹⁸ Әви ванар'а гот: «Ван нан у мә'сийа бинънә щәм мьн». ¹⁹ Иса ә'мьр кър кә ә'лаләт ль сәр шинайийе р'унен. Әви һәр пенщ нан у һәр дө мә'си һьлдан, бәре хwә ә'зменда кър шыкьри да у әw нан кәркърън. Паше да шагърта, шагърта жи да ә'лаләте. ²⁰ һ'әмуяа жи хвар т'ер бун у донздәһ сәлә жи т'ъжи һурькед бәрмайи бәрәв кърън. ²¹ Әвед кә хварън, пештърри жьн у зар'а қаси пенщ һ'әзар мера бун.

Иса п'ийа ль сәр авер'а дьчә

(Марқос 6:45-52; Йуһ'әнна 6:15-21)

²² Пер'а-пер'а Иса п'ейи сәр шагърта кър, кә бьк'әвьнә қәйьке у пешийа ви дәрбази ви бәри голе бьн, һ'әта кә хwәха ә'лаләте вәр'екә. ²³ Чахе әви ә'лаләт вәр'екър, т'әне р'абу чу сәре ч'ийе, кә дөа бькә. Гава р'о чу ава, әw ль wьра т'әне бу, ²⁴ ле қәйьк иди жь дәве голе дур к'әтьбу у нава пелада бу, чьмки ба мьқабьли we бу.

²⁵ Қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. ²⁶ Ле гава шагърта дит кә әw сәр голер'а пәйа дьчә, бьздийан у готънә һәв: «Әв хәйал^ф ә!» У вана жь тьрса кърә қир'ин. ²⁷ Ле Иса we дәме дәнг да ван у гот: «Сәр хwә бьн! Әз ьм! Нәтьрсьн!» ²⁸ Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Хөдан, һәгәр тө йи, ә'мьр кә кә әз сәр авер'а бемә щәм тә». ²⁹ Иса готе: «Wәрә!» Пәтрус жь қәйьке пәйа бу, сәр

авер'а чу, кө һәр'э щэм Иса. ³⁰ Ле чахе эви байе қайим дит тьрсийа у иди we нōқ буйа, кьрә қир'ин: «Хōдан, мьн хьлаз кә!» ³¹ We дәме Иса дәсте хwә дьрежи wi кьр, әв гьрт у жер'а гот: «Кембаwәро! Чьма тō дōдьли буйи?» ³² Чахе к'әтьнә қәйьке, ба сәкьни. ³³ У әwед қәйькеда сәре хwә ль бәр wi данин у готьне: «Р'асти тō Көр'е Хwәде йи».

Иса Щенисартеда нәхwәша қәнщ дькә

(Марқос 6:53-56)

³⁴ Гава әw дәрбази wi бәри голе бун, ль алийе Щенисартева гьһиштьнә бәже^ф. ³⁵ Бьнәлийед wьр әw нас кьрьн, шандьн т'әмамия дор-бәра, һ'әму нәхwәш анина щэм wi. ³⁶ Wана һиви же дькьр кө т'әне р'ишийед к'ьнще wi к'әвьн. У һ'әмуийед кө ле дьк'әтьн жь нәхwәшийед хwә қәнщ дьбун.

Р'aw-р'ьзьмед^ф кал-бава у хәбәра Хwәде

(Марқос 7:1-13)

15 ¹ һьнге ферьси у қанунзанед Оршәлиме һатьнә щәм Иса у готьне: ² «Чьма шагьртед тә пәй р'aw-р'ьзьмед^ф кал у бава начьн? Дәстнәшушти нан дьхwьн».

³ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Ле һун чьма бона р'aw-р'ьзьмед хwә пәй т'әмийе Хwәде начьн? ⁴ Чьмки Хwәде гот: «Qәдьре де у баве хwә бьгьрә» у «Әwe кө гьлики қолайи де у баве хwәр'а бежә гәрәке бе көштьне**». ⁵ Ле һун дьбежьн: «Әwe кө дийа хwәр'а йан баве хwәр'а бежә: Әw алик'арийа кө гәрәке жь мьн бьгьһижә тә әw Хwәдер'а те дайине, ⁶ иди жь wi нак'әвә кө әw қәдьре де у баве хwә

* 15:4 Дәрк'әтьн 20:12; Қануна Дōщари 5:16.

** 15:4 Дәрк'әтьн 21:17.

бьгьрэ». Бь ви авайи бона хатьре р'ау-р'ьзьмед хвэ хун хэбэра Хвэде дькьнэ хвэли. ⁷ Дөр'уно! Ишайа бона вэ р'аст п'ехэмбэрти кьрийэ у готийэ:

⁸ «Эва щьмэ'та бь заре хвэ қэдьре мьн дьгьрэ,
ле дьле ван жь мьн дур э.

⁹ Бадиһəwa^ф мьн дьһ'эбиньн,

т'эмийед мэрьва чава қанунед мьн щьмэ'те хин дькьн»*».

Тьштед кө мерьв дьһ'эр'ьминьн

(Марқос 7:14-23)

¹⁰ һьнге Иса э'лалэт гази щэм хвэ кьр у готэ ван: «Бьбьһен у фə'м бькьн! ¹¹ Нэ кө тьште дьчэ дев, эв мэрьва дьһ'эр'ьминэ, ле чь кө жь дев дэрте, эв мэрьва дьһ'эр'ьминэ».

¹² һьнге шагьртед ви һатьн у готьнэ ви: «Тө зани гава ферьсийа эв хэбэр бьһист, дьле ван ма?» ¹³ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Һэр дара кө Баве мьни Э'змана данэч'ькандийэ, we жь к'окева бе р'акьрьне. ¹⁴ Жь ван вэгэр'ьн! Эвэ кор ьн у р'ебэре кора нэ. һэгэр кор р'ебэрийе кора бькэ, һэр дөйе жи бьк'эвьнэ ч'э'ле». ¹⁵ Пэтрис ле вэгэр'анд у готе: «Ве мэсэле мэр'а шьровэкэ».

¹⁶ Иса гот: «Һун жи һэла һе фə'м накьн? ¹⁷ Чьма һун фə'м накьн, чь кө дьчэ дев, дэрбази нав-дьл дьбэ у дэрдьк'эвэ дэрва? ¹⁸ Ле эв тьштед кө жь дев дэртен, эв жь дьл дэртен у һэма эв ьн кө мерьв дьһ'эр'ьминьн. ¹⁹ Чьмки жь дьл^ф фькьред хьраб, көштьн, зьнек'ари, қави, дьзи, дэрэви, бөхдан дэртен. ²⁰ Эв ьн кө мэрьва дьһ'эр'ьминьн, ле дэстнэшупшти нанхварьн мэрьва наһ'эр'ьминэ».

* 15:9 Ишайа 29:13.

Бавэрийа к'олфэта кэнани^Ф

(Маркос 7:24-30)

²¹ Иса р'абу жь we дэре чу алийе Сур у Сайде. ²² У к'олфэтэкэ кэнани^Ф жь we дэре хат, кьрэ гази у готэ wi: «Хөдан, Көр'е Давьд, мын вэрэ р'э'ме. Qиза мын щьна дьк'эвэ, гэлэки щэфе дьбинэ». ²³ Ле эwi шаба we нэда. Шагьртед wi незики wi бун ниви же кьрын у готын: «Тыштэки бежэ ве, бьра дури мэ к'эвэ, чьмки пэй мэ к'этийэ дькэ qar'э-qar'». ²⁴ Эwi шаб да у гот: «Эз т'эне бона пэзед мала Исраелейэ ондабуи хатьмэ шандьне». ²⁵ Ле эw к'олфэта хат хwэ авитэ ньге wi у готе: «Хөдан, али мын бькэ!» ²⁶ Эwi ль we вэгэр'анд у готе: «Эв нэ р'аст э, wэки нане бэр зар'а хьлдын у бавежьнэ бэр са». ²⁷ Эwe жи гот: «Бэле Хөдан, нэ сэ жи ван хурькед кө жь сьфра хwэйе ван дьк'эвьнэ э'рде дьхwьн?» ²⁸ Wi чахи Иса ле вэгэр'анд у готе: «Э'вде, бавэрийа тэ мэзын э. Бьра анэгори хwэстьна тэ тэр'а бэ». нэма жь we дэме qиза we қэнц бу.

Qэнцкьрьна гэлэка

²⁹ Иса жь wьр чу бэр гола Щэлиле, р'абу сэре ч'ийе р'унышт. ³⁰ Э'лалэтэкэ гьран хатэ щэм wi, кө т'эви хwэ гэлэк сэдэт, кор, лал, шьлушэ'т у нэхwэшед майин анибун у авитьнэ бэр п'ийед Иса. Эwi жи эw қэнц кьрын. ³¹ Гава э'лалэте дит кө лала хэбэр дан, шьлушэ'т қэнц бун, сэдэт гэр'ийан у ч'э'ве кора вэбун, зэндэгьрти ман у пэсьне наве Хwэде Исраеле дан.

Иса чар һ'эзара т'ер дькә

(Марқос 8:1-10)

³² Иса гази шагъртед хwә кър у гот: «Гөне мьн ве ә'лаләте те. Әва се р'ож ә т'әви мьн ә у тыштәки вани хварьне т'өнә. Әз нахвазьм ван бър'чи вәр'екьм кө р'ева дьле ван хwәва һәр'ә». ³³ Шагъртед ви жер'а готьн: «Ль ве бәр'ийе әме жь к'ө һақас нан биньн, wәки әве ә'лаләта гьран т'ер кьн?» ³⁴ Иса ванар'а гот: «Чәнд нане wә һәнә?» Wана гот: «Һ'әфт нан у чәнд мә'сийед һур».

³⁵ Иса ә'мьр кър кө ә'лаләт сәр әрде р'уне. ³⁶ Әви һәр һ'әфт нан у әw мә'си һьлдан шькьри да у кәркьрьн. Паше данә шагърта, шагърта жи данә ә'лаләте. ³⁷ һ'әмуйа жи т'ер хвар у һ'әфт зәмбил жи т'ьжи һурькед бәрмайи бәрәв кьрьн. ³⁸ Әвед кө хварьн, пештьри жьн у зар'а, wәкә чар һ'эзар мер бун. ³⁹ Паше әви ә'лаләт вәр'екьр, к'әтә қәйькәке у һатә синоре Мәгәдане.

К'эрәмәтәке чава нишан жь ә'змен дьхвазьн

(Марқос 8:11-13; Лука 12:54-56)

16 ¹ Ферьси у садуқи һатьнә щәм ви кө ви бьщер'ьбиньн у же хwәстьн кө жь ә'змана нишанәке нишани wана кә. ² Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Гава дьбә евар, һун дьбежьн: «Һәwa we хwәш бә, чьмки ә'зман сор буйә». ³ Ле сәре сьбәһе дьбежьн: «Иро һәwa we хwәш нибә, чьмки ә'зман хөмам у сор ә». һун р'уйе ә'змен ә'нәнә дькьн кө һәвайе чава бә, ле нишанед зәмана ә'нәнә накьн.* ⁴ Ньсьле хьраб у хальфи нишанәке

* 16:3 Нав дәстньвисаред һьнәкада жь р'еза 2-а һ'әта йа 3-а т'өнәйә.

дэхвазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине, пештьри нишана Уньс п'ехэмбэр». У эви эw һыштын у чу.

Һэвиртьр'шке ферьси у садудийа

(Марқос 8:14-21)

⁵ Гава шагъртед wi дэрбази wi али бун, бир кърн хwэр'а нан һылдана. ⁶ Иса ванар'а гот: «Мьрати хwэ бьн, һ'эвза хwэ жь һэвиртьр'шке ферьси у садудийа бькьн». ⁷ Ле эвана нав һэвда хэбэр дьдан у дьготьн: «Нане мэ т'өнэ, лэма аһа дьбежэ». ⁸ Ле эв йэк Исава э'йан бу у гот: «Кембаwэрно! һун чьма нав һэвда хэбэр дьдьн, кэ нане wэ т'өнэ? ⁹ һун he фэ'м накьн? Найе бира wэ, чава пенц нана т'ера пенц һ'эзар мэрьва кър у wэ чэнд сэлэ бэрмайи һылдан? ¹⁰ У һ'эфт нана жи т'ера чар һ'эзар мэрьва кър у wэ чэнд зэмбил бэрмайи һылдан? ¹¹ һун чава фэ'м накьн, wэки мьн бона нан wэр'а нэгот? Ле бона we йэке, кэ һун һ'эвза хwэ жь һэвиртьр'шке ферьси у садудийа бькьн».

¹² Шагърта һынге фэ'м кър, wэки эви бона һэвиртьр'шке нан ванр'а нэгот, кэ һ'эвза хwэ бькьн, ле жь һинкърьна ферьси у садудийа.

Пэтрус шэ'дэтийе ль сэр Иса дьдэ

(Марқос 8:27-30; Луқа 9:18-21)

¹³ Иса чу алийе Qэйсэрийа Филипойе у жь шагъртед хwэ пьрси: «Бь т'эхмина мэрьва Көр'е Инсан к'и йэ?» ¹⁴ Wана гот: «һьнэк дьбежьн Йуһ'эннаие ньхөмдар э, һьнэкед дьн дьбежьн Елийас э, ле һьнэкед майин жи дьбежьн Йерэмийа йэ, йан жи йэк жь п'ехэмбэра йэ».

¹⁵ Эви жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежьн? Бь т'эхмина wэ эз к'и мэ?» ¹⁶ Шьмһ'ун-Пэтрус ле wэгэр'анд у готе: «Тө Мэсиһ и, Көр'е Хwэдейе сах». ¹⁷ Иса ле wэгэр'анд у готе:

«Хwэзи ль тэ, Шьмh'уне кӧр'е Йуh'энна*, чьмки хун у гошт эв йэк э'йани тэ нэкьрын, ле Баве мьни э'змана. ¹⁸ Эз тэр'а дьбежым, кӧ тӧ Пэтрус* и, ава готи қэяк и у ль сэр ви қэяйи эзе щьвина^ф хwэ чекым у қэwата мьрьне we пе нькарьбэ. ¹⁹ У эзе к'ьлитед П'адшатийа Э'змана бьдьмэ дэсте тэ у чь кӧ тӧ ль сэр э'рде гьреди, э'зманада жи we гьредайи бэ у чь кӧ тӧ ль сэр э'рде вэки, э'зманада жи we вэкьри бэ».

²⁰ Ынге Иса т'эми шагьртед хwэ кьр, wэки кэсир'а нэбежын, кӧ эw Мэсиг э.

Иса дэрhэқа щэфа у мьрьна хwэда дьбежэ

(Марқос 8:31-9:1; Лука 9:22-27)

²¹ Пэй we йэкер'а Иса дэстпекьр шагьртед хwэр'а э'йан кьр кӧ гэрэке эw һэр'э Оршэлиме, жь алиие р'успийа^ф, сэрэкед к'аһина у қанунзанада гэлэк щэфа бьк'ьшинэ у бе кӧштъне, ле р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абэ.

²² Ле Пэтрус эw да алики, ле һьлат у готе: «Дури һьндава тэ, Хӧдан! Эw тьшт ль тэ нэқэwьмэ!» ²³ Иса сэр Пэтруста вэгэр'ийа у готе: «Дури мьн һэр'э, Щьно! Тӧ кэвьр и пешийа мьн, чьмки эw нет-фькьра тэ нэ жь Хwэде йэ, ле жь мэрьвайе йэ».

²⁴ Ынге Иса шагьртед хwэр'а гот: «Һэгэр йэк дьхwазэ ль пэй мьн бе, бьра хwэ инк'ар кэ, хаче хwэ һьлдэ у ль пэй мьн бе. ²⁵ Чьмки к'и кӧ дьхwазэ э'мьре хwэ хьлаз кэ, эwe онда кэ у к'и кӧ э'мьре хwэ бона мьн онда кэ, эwe бьбинэ. ²⁶ Чь фэйдэ һэгэр мэрьв т'эмамийа дьнийае қазьнщ кэ, ле

* 16:17 Нав дэстньвисаред қэнщда «Йона» ньвисар э. «Йона» щур'эки наве «Йуh'энна» йэ. Нав дэстньвисаред һьнэкада жи «Уньс» һэйэ.

* 16:18 «Пэтрус» бь зьмане йунани те фэ'мкьрьне: «Қэяа» йан «кэвьр».

э'мьре хвэ онда кэ? Йан жи мэрв чь дькарэ бэр э'мьре хвэва бьдэ? ²⁷ Чьмки Көр'е Инсан we бь р'умэта Баве хвэ т'эви мьлийак'этед хвэ бе. Ђынге we анэгори э'мэлед хэр кэси бьдэ ван. ²⁸ Эз р'аст вэр'а дьбежым, Ђынэкед ль вьр сэкьни хэнэ we мьрне нэбиньн, х'эта кэ Көр'е Инсан бь П'адшатийа хвэва те нэбиньн».

Шагьрт Иса нава нур у р'умэтеда дьбиньн

(Марқос 9:2-13; Лука 9:28-36)

17 ¹ Пэй шэш р'ожар'а Иса т'эви хвэ Пэтрус, Ақуб у бьре ви Йуһ'энна Ђьлдан у р'акьрнэ ч'ийаки Ђьльнд, ль вьр эв т'эне бун. ² Ђынге эв ль бэр ч'э'ве ван хатэ гөһастьне. Р'уйе ви мина тэ'ве Ђьрқи у к'ьнщед ви жи мина нуре чил-қэрқаш бун. ³ Муса у Елийас ванва хөйа бун у т'эви ви хэбэр дан. ⁴ Ђынге Пэтрус Исар'а гот: «Хөдан! Чава р'ьнд э кэ эм вьр ьн! хэгэр тэ Ђьхвази, эзе се һ'олька ль ве дэре чекьм, йэке тэр'а, йэке Мусар'а, йэке жи Елийаср'а».

⁵ Эви һе хэбэр дьда, э'врэки р'онайи хат у сэр ван кьрэ си, дэнгэк жь э'вр хат у гот: «Эв э Көр'е мьни дэлал, кэ эз же р'ази мэ. Гөһдарийа ви Ђькьн!» ⁶ Гава шагьрта эв дэнг Ђьһист, дэвэр'уйа чун у р'ьсасе эв гьртьн. ⁷ Ле Иса незики ван бу, дэст да ван у гот: «Р'абьн, нэтьрсьн». ⁸ Вана жи сэре хвэ Ђьльнд кьр у пештьри Иса кэсэк нэдитьн.

⁹ Чахе жь ч'ийе дьһатьнэ хваре, Иса т'эми да ван у гот: «Эв дитьна кэ вэ дит кэсир'а нэбежьн, х'эта кэ Көр'е Инсан жь нав мьрийа р'анэбэ». ¹⁰ Шагьртед ви же пьрсин: «Ле чьма қанунзан дьбежьн пешийе гэрэке Елийас бе?» ¹¹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Р'аст э, пешийе Елийасе бе у эве хэр тьшти щи Ђь щи Ђькэ. ¹² Ле эз вэр'а дьбежым, кэ

Елийас һатийэ жи, ле эw нас нэкърьн у чава кӧ хwэстын, ӧса сэре ви кърьн. We ӧса жи сэре Кӧр'е Инсан бькьн».

¹³ Ђннге шагърта фэ'м кър, кӧ бона Йуһ'әннайе ньхӧмдар ванар'а гот.

Иса кӧр'ькэки щьнак'эти қәнщ дькэ

(Марқос 9:14-29; Лука 9:37-43a)

¹⁴ Чахе һатьнэ щэм э'лалэте, мэрьвэк незики Иса бу, бэр чок да у готе: ¹⁵ «Хӧдан, ль кӧр'е мын wэрэ р'э'ме! Эw һиве^ф дьк'эwэ у гэлэки щэфа дьбинэ. Щарна дьк'эwэ нава агър у щарна жи нава аве. ¹⁶ Мын эw ани щэм шагъртед тэ, ле wана нькарьбу эw қәнщ кьра». ¹⁷ Иса гот: «Ньсьле нэбаwэр у хальфи! Ђэта к'энге эзе т'эви wэ бьм? Ђэта к'энге эзе wэ сэбър кьм? Эwi биньнэ вьр щэм мын». ¹⁸ Иса ле һьлат, щьн же дэрк'эт, кӧр'ьк пер'а-пер'а қәнщ бу.

¹⁹ Ђннге шагърт т'эне һатьнэ щэм Иса у же пьрсин: «Мэ чьма нькарьбу эw щьн дэрхьста?» ²⁰ Иса готэ ван: «Бона кембаwэрийа wэ. Эз р'аст wэр'а дьбежьм, һэгэр баwэрийа wэ wэкэ һ'эбэкэ т'охьме хэрдале һэбэ, һуне ви ч'ийайир'а бежьн: «Жь вьр дэрбази wi али бэ!» у we дэрбаз бэ. У бона wэ тыштэки нэбуйине we т'ӧнэбэ. ²¹ Ле эв щьсьне һа пе тыштэки дьн дэрнайе, пештьри бь дӧа у бь р'ожийа».*

Иса диса дэрһэқа мьрьна хwэда дьбежэ

(Марқос 9:30-32; Лука 9:43б-45)

²² Гава шагърт Щэлиледа щьвийан, Иса ванар'а гот: «Кӧр'е Инсан we бьк'эwэ дэсте мэрьва, ²³ эwe wi бькӧжьн, ле р'ожа сьсийа we р'абэ». У эwана гэлэки бэр хwэ к'этын.

* 17:21 Нав дэстньвисаред һэрэ қәнщда р'еза 21-е т'ӧнэ.

Хэршдайна п'арьстгэне

²⁴ Чахе эв хатънэ Кэфэрнаһуме, хэршгьред дөзиве бона п'арьстгэне* хатънэ щэм Пэтрус у готьне: «Дэрсдаре вэ хэрше дөзиве надэ?» ²⁵ Эви гот: «Бэле». Чахе Пэтрус хатэ мале, пешийе Иса жь ви пьрси: «Шьмһ'ун! Тө чава т'эхмин дьки? П'адшед дьнайе хэрш йан бащ жь к'е дьстиньн, жь бажарванед хвэ, йан жь хэриба?» ²⁶ Пэтрус готе: «Жь хэриба». Иса готэ ви: «Кө өса йэ бажарван аза нэ. ²⁷ Ле вэки эм ван п'ьшк^ф нэкън, һэр'э голе шэвке бавеже у мэ'сийе пешьн кө дэрдьк'эвэ, бьгьрэ дэве ви вэкэ у те налэки чарзиве бьбини. Эви һьлдэ, дэвса мьн у хвэ бьдэ ван».

К'и йэ йе һэри мэзын?

(Марқос 9:33-37; Лука 9:46-48)

18 ¹ Ви чахи шагьрт хатънэ щэм Иса у готьне: «Ль нав П'адшатийа Э'зманада к'и йэ йе һэри мэзын?» ² Иса зар'окэк гази щэм хвэ кьр, эв нав ванда да сэкънандьне ³ у гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежьм, һэгэр һун вэнэгэр'ьн у нэбьнэ мина зар'ока, һун т'ө щар нак'эвьнэ П'адшатийа Э'змана. ⁴ Ава к'и кө мина ве зар'оке хвэ бьч'ук кэ, эв э йе һэри мэзын П'адшатийа Э'зманада. ⁵ У к'и кө зар'окэкэ аһа бь наве мьн қэбул кэ, эв мьн қэбул дькэ.

* 17:24 Ль гора Қануна Муса налэки «дөзиве» чава хэрш бона п'арьстгэне дьдан (Дэрк'этын 30:13).

Жь'едэрхьстьн

(Марқос 9:42-48; Лука 17:1-2)

⁶ Ле к'и кӧ жь ван бьч'ука йэки, йе кӧ бауэрийа хуэ мьн тинэ жь р'е дэрхэ, wir'a he қәнщ э, wэки бэрашэк стуйе вива бе гьредане у бьне б'реда бьхэньқэ. ⁷ Wэй ль дьнйайе, бона эвед кӧ мэрьва жь р'е дэрдьхьн. Набэ кӧ эу тышт нэбьн, ле wэй ль wi кӧ мэрьв бь wi жь р'е дьк'эвьн.

⁸ Hэгэр дэсте тэ йан ньге тэ, тэ жь р'е дэрхэ, wi жеке у жь хуэ бавежэ. Бона тэ he қәнщ э кӧ тӧ қоп йан сэқэт бьк'эви жийине, нэ кӧ дӧ дэст йан дӧ ньгед тэ хэбьн у бейи авитьне нава агьре h'эта-h'этайе. ⁹ У хэгэр ч'э'ве тэ, тэ жь р'е дэрдьхэ, wi дэрхэ у бавежэ. Бона тэ he қәнщ э кӧ тӧ бь ч'э'вэки бьк'эви жийине, нэ кӧ бь дӧ ч'э'ва бейи авитьне нава агьре доже.

Мэсэла пэза ондабуйи

(Лука 15:3-7)

¹⁰ Hаш жь хуэ хэбьн кӧ хун жь ван бьч'ука йэки беһӧрмэт нэкьн, чьмки эз wэр'a дьбежьм, кӧ мьлйак'этед ван ль э'змана т'ьме р'уйе Баве мьни э'змана дьбиньн.

¹¹ Kӧр'е Инсан hat кӧ йе ондабуйи бьгэр'э у хьлаз кэ.*

¹² Hун чава т'эхмин дькьн? Hэгэр сэд пэзед мэрьвэки хэбьн у йэк жь ван онда бэ, эве нод нэһа нэхелэ ч'ийа-банийа у нэхэ кӧ йа ондабуйи бьгэр'э? ¹³ Ле гава бьбинэ, эз р'аст wэр'a дьбежьм, эве бона we he гэлэки ша бэ, нэ

* 18:11 Нав дэстньвисаред хэрэ қәнщда р'еза 11-а т'ӧнэ.

кө бона нод нәһед дьнә кө онда нәбунә. ¹⁴ Өса жи Баве вәйи* ә'змана нахвазә кө жь ван бь'чука йәк онда бә.

Бьре кө гөнә дькә

(Лука 17:3)

¹⁵ һәгәр бьре тә нәһәдийе ль тә* бькә, гава тө у әв т'әне нә, ви ширәт кә. һәгәр әви гөһдарийа тә кьр, иди тә бьре хвә қазьнщ кьр. ¹⁶ Ле һәгәр гөһдарийа тә нәкьр, йәки йан дөдөйед дьн жи т'әви хвә һьлдә, вәки: «Бь дәве дө йан се ш'да һәр тышт избат бә*». ¹⁷ Ле һәгәр әви гөһдарийа ван жи нәкьр, щьвинер'а^ф бежә. У һәгәр гөһдарийа щьвине жи нәкьр, бьра әв бона тә бьбә мина п'утп'арьст у хәрщгьра.

¹⁸ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, чь кө һун сәр ә'рде гьредьн, ль ә'змен жи we гьредаи бә у чь кө һун ль сәр ә'рде вәкьн, ль ә'змен жи we вәкьри бә.

¹⁹ Диса әз р'аст вәр'а дьбежьм, һәгәр дөдө жь вә ль сәр ә'рде бь т'ьфақ бона тыштәки дөа бькьн у бьхвазьн, Баве мьни ә'змана we бьдә вә. ²⁰ Чьмки к'идәре дө йан се мәрвь бь наве мьн бьщвьн, әз ль вьр нава ванда мә».

Мәсәла бона бахшандьн у нәбахшандьне

²¹ һьнге Пәтрус незики ви бу у готе: «Хөдан. Гава бьре мьн нәһәдийе ль мьн бькә, гәрәке әз чәнд щара бьбахшиньме, һ'әта һ'әфт щара?» ²² Иса готә ви: «Әз набежьмә тә һ'әта һ'әфт щара, ле һ'әта һ'әфте щара һ'әфт*». ²³ Чьмки П'адшатийа Ә'змана мина ве йәке йә: П'адшаки

* 18:14 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәвса «вә» «мьн» һәйә.

* 18:15 Нав дәстньвисаред һьнәкада «тә» т'өнә.

* 18:16 Қануна Дөщари 19:15.

* 18:22 Аһа жи те фә'мкьрьне: «һ'әфте у һ'әфт».

хвэст т'эви хөламед хвэ һэq-һ'эсабе хвэ р'аст кэ. ²⁴ Гава дэст бь һ'эсаба кьр, йэк анинэ щэм ви, кө дэһэ һ'эзар тэланти* дэйндаре ви бу. ²⁵ Ле чьмки нькарьбу дэине хвэ бьда, хвэйе ви э'мьр кьр, кө эw, жьна ви, зар'ед ви у һ'эму һэбука ви бенэ фьротане, кө дэине ви бе дайине. ²⁶ Ђннге хөлам дэвэр'уйа чу ньге ви, лава же кьр у готе: «Ль мьн сэбьр кэ. Эзе һ'эму жи ль тэ вэгэр'иньм». ²⁷ Гөне хвэйе ви ль ви һат, эw бэр'да у дэине ви жи бахшанде. ²⁸ Ле чахе эw хөлам дэрк'эт, р'асти хөлам-һэвалэки хвэ һат кө сэд зиви^Ф* дэйндаре ви бу, дэст кьрэ хэнэде у готе: «Тө чьqаси дэйндаре мьн и бьдэ!» ²⁹ Ђннге һэвале хөлам хвэ авитэ ньге ви, же лава кьр у готе: «Ль мьн сэбьр кэ. Эзе ль тэ вэгэр'иньм». ³⁰ Ле эви гөһ нэда ви, чу эw авитэ кэле, һ'эта кө эw дэине хвэ бьдэ. ³¹ Чахе хөлам-һэвалед вийэ дьн эв йэк дитьн, гэлэки бэр хвэ к'этын у чун хвэйе хвэр'а тыштед кө qэwьмибу гьли кьрын. ³² Ђннге ахайе ви гази ви кьр у готе: «Хөламе хьраб! Мьн һ'эму дэине тэ бахшандэ тэ, бона we йэке кө тэ лава жь мьн кьр. ³³ Ле жь тэ нэдьк'эт кө тө жи ль хөлам-һэвале хвэ бьһатайи р'эме чава кө эз тэ һатьмэ р'эме?» ³⁴ У ахайе ви һерс к'эт, эw да дэсте зөлмдаред кэле, һ'эта кө һ'эму дэине хвэ вэгэр'инэ. ³⁵ Өса жи Баве мьни Э'змана we ль сэре wэ һэр йэки бькэ, һэгэр һун бь дьл нэбахшиньнэ бьре хвэ».

Пьрса жьнбэр'дане

(Марqос 10:1-12)

19 ¹ Чахе кө Иса эw хэбэр сэр һэвда анин, жь Щэлиле дэрк'эт һатэ синоре Цьһустане, ви али ч'эме

* 18:24 Qимэте тэлантэки һэде п'алэки панздэһ сала зедэтьр бу.

* 18:28 Qимэте зивэки wэкэ р'ожхэбатэкэ п'ала бу.

Урдөне. ² Гэлэк э'лалэт ль пэй ви чун у эви эв ль we дэре қэнщ кьрын. ³ Жь ферьсийа һнэк незики ви бун у бона щер'бандьне же пьрсин: «Гэло ль гора Қануне р'аст э, кө бона һэр мә'нике мер жьна хвэ бэр'дэ?» ⁴ Эви шаба ван да у гот: «Wэ нэ хвэндийэ, сэре серида Э'фьрандар <эв нер у ме хольқандьн?>» ⁵ у гот: «Бона ве йэке мер we де у баве хвэ бьһелэ, хвэ ль жьне бьгьрэ у һэр дө we бьбьнэ бэдэнэк*». ⁶ Ава иди эв нэ дөдө нэ, ле бэдэнэк ын. Бона ве йэке эвед кө Хвэде кьрынэ йэк, бьра мэрвь жь һэвдө нэқэтинэ».

⁷ Вана жер'а гот: «Ле чьма Муса т'эми кьр, кө мер к'ахаза жьнбэр'дане бьдэ жьне у we бэр'дэ?» ⁸ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Муса жь дэст сэрһ'ышкийа wэ изьн да wэ кө һун жьнед хвэ бэр'дьн. Ле сэрида нэ өса бу. ⁹ Эз wэр'а дьбежьм, к'и кө бе сэбэбийа қавийе жьна хвэ бэр'дэ у йэкэ дьн бьстинэ, эв зьнек'арийе дькэ*».

¹⁰ Шагьртед ви жер'а готьн: «Һэгэр нав жьн у мерда тыштэки аһа һэйэ, һе қэнщ э wэки қэт нэзэwьщьн». ¹¹ Иса ванр'а гот: «Һэр кэсир'а эв йэк дэст надэ, ле т'эне ванр'а к'ижанар'а һатийэ дайине. ¹² Чьмки нэмер^ф һэнэ, кө жь зькмакийеда өса бунэ у нэмер жи һэнэ, кө жь дэсте мэрьва бунэ нэмер у нэмер жи һэнэ, кө бона П'адшатийа Э'змана вана хвэ нэмер кьрын. К'ер'а эв йэк дэст дьдэ, бьра өса жи бькэ».

* 19:4 Дэстпобун 1:27.

* 19:5 Дэстпобун 2:24.

* 19:9 Нав дэстньвисаред һнэкада эв жи һэйэ: «У к'и кө йа бэр'даийи бьстинэ зьнек'арийе дькэ».

Иса дōа зар'ока дькә

(Марқос 10:13-16; Луқа 18:15-17)

¹³ Ынге зар'ок анинә щәм Иса, кō дәстед хвә дайнә сәр ван у дōа ль ван бькә. Ле шагъртед ви ль йед данин һьлатьн. ¹⁴ Иса гот: «Бьра әв зар'ок бенә щәм мьн, пешийа ван нәгърьн, чьмки П'адшатийа Әзмана п'ара йед öса йә». ¹⁵ У Иса дәстед хвә данинә сәр ван у жь вьр чу.

Хортәки дәвләти ль жийина^Ф һ'әта-һ'әтайе дьгәр'ә

(Марқос 10:17-31; Луқа 18:18-30)

¹⁶ Йәк незики ви бу у готе: «Дәрсар! Әз чь қәнщийе бькьм, вәки жийина һ'әта-һ'әтайе вар бьм?» ¹⁷ Әви жер'а гот: «Тō чьма бона қәнщийе жь мьн дьпърси?* Т'әне Йәки қәнщ һәйә. Ле һәгәр тō дьхвази, бьк'әви жийина һ'әта-һ'әтайе, т'әмийед Хвәде бинә сери». ¹⁸ Әви жь Иса пьрси: «К'ижан ьн?» Иса готе: «Нәкōжә, зьнек'арийе нәкә, нәдзьә, шәдәтийа дәрәв нәдә, ¹⁹ қәдье де у баве хвә бьгьрә* у һәвале хвә вәкә хвә һ'ыз бькә**». ²⁰ Хорт жер'а гот: «Мьн әв һ'әму хвәйи кьрьнә. Иди чь кемасийа мьн һәйә?» ²¹ Иса готе: «Һәгәр тō дьхвази к'амьл би, һәр'ә һәбука хвә бьфьрошә бьдә фәқира, һынге хьзна тә we ль әзмана һәбә. У пәй мьн вәрә». ²² Гава хорт әв хәбәр бьһистьн, бәр хвә к'әт у чу, чьмки гәләк һәбука ви һәбу.

²³ Ынге Иса готә шагъртед хвә: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, дәвләтийар'а зә'мәт ә кō бьк'әвьнә П'адшатийа^Ф Әзмана.

* 19:17 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Тō чьма мьнр'а қәнщ дьбежи?»

* 19:19 Дәрк'әтън 20:12-16; Қануна Дōщари 5:16-20.

** 19:19 Қануна К'аһинтийе 19:18.

²⁴ Эз диса wэр'а дьбежым, дэвэ we qола дэрзийер'а he p'ьh'эт дэрбаз бэ, нэ кō дэвлэти бьк'эвэ П'адшатийа^Ф Хwэде». ²⁵ Гава шагърта эв йэк бьхист, гэлэки э'щербмаи ман у готын: «Иди к'и дькарэ хьлаз бэ?» ²⁶ Иса ль ван ньер'и у гот: «Эw тышт жь дэсте мерьв найе, ле һэр тышт жь дэсте Хwэде те».

²⁷ We гаве Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Аwa мә h'эму тышт һыштийэ у пэй тэ һатьнэ, ле ахьрийа мә we чава бэ?» ²⁸ Иса готэ ван: «Эз р'аст wэр'а дьбежым, гава Кōр'е Инсан Дьнийа Нуда ль сэр т'эхте хwэйэ р'умэт р'уне, һунед кō ль пэй мьн тен, сэр донздэһ к'ōрсийа р'унен у диwана донздэһ qэбилед^Ф Исраеле бькьн. ²⁹ У h'эмуйед кō мала хwэ, йан бьред хwэ, йан хушкед хwэ, йан баве хwэ, йан дийа хwэ, йан жьна хwэ*, йан зар'ед хwэ, йан э'рдед хwэ бона наве мьн һыштынэ, эwe сэд qат бьстинэ у we жийина h'эта-h'этайе жи war бэ. ³⁰ Ле гэлэкед пеш we бьбьнэ паш у йед паш we бьбьнэ пеш».

П'алед р'эзед^Ф тьрийа у һэqe ван

20 ¹ «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрьвэки хwэйимьлк' сьбэһе зу р'абу, wэки бона р'эзе^Ф тьрийе хwэ п'ала бьгьрэ. ² Эwi п'алар'а р'оже зивэк qьрар кьр у эw шандьнэ нава р'эзе хwэ. ³ Незики сьһ'эта нэһа* дэрк'эт, һнэкед дьнэ кō базареда бэтал сэкьнибун дитьн ⁴ у готэ ван: «һун жи һэр'ьнэ нава р'эзе мьн у чь һэqe wэ йэ, эзе бьдьмэ wэ». Эw жи чун. ⁵ Диса сьһ'эта донздэһа у

* 19:29 Нав гэлэк дэстньвисаред һэрэ qэншда «йан жьна хwэ» т'ōнэ.

* 20:3 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сьһ'эта сьсийа». Ле wi чахи ль гора э'дэте цьһуйа сьһ'эта сьсийа бь сьһ'эта иройин сьһ'эта нэһайэ сьбэһе зу йэ. Бона цьһуйа, һьнге сьһ'эт дэрк'этьна р'ожева дэстпедьбу. Оса жи эв шьровэкьрын бона р'еза 4-а һ'эта 9-а йэ.

сѳ'эта сьсийа дэрк'эт у өса кър. ⁶ У незики сѳ'эта пенща дэрк'эт, һнәкед дьн жи кӧ бѳтал сәкьнибун дитьн у готә ван: «Чьма т'эмамия р'оже һун ль вьр бѳтал сәкьнинә?»

⁷ Вана жер'а гот: «Кәсәки әм п'алә нәгьртьн». Әви ванар'а гот: «Һун жи һәр'һнә нава р'әзе мьн».

⁸ Гава р'о чу ава, хвәйе р'әз вәк'иле мала хвәр'а гот: «Гази п'ала кә, һәде ван бьде, жь йед пашьн дәстпекькә һ'эта йед пешьн». ⁹ Әв п'алед кӧ сѳ'эта пенща гьртьбун, һатьн у һәр йәки зивәк станд. ¹⁰ Гава йед пешьн жи һатьн, вана т'ьре әве зедә бьстиньн. Ле вана жи һәр йәки зивәк станд. ¹¹ Гава һәде хвә стандьн, һндава хвәйе р'әзда бина хвә тәнг кьрьн у готьн: ¹² «Мә т'эмамия гьрания р'оже у гәрма ве к'ьшанд, ле әвед пашвәхтийе кӧ һатьн сѳ'әтәке жи нәхәбьтин, тә әв һьмбәри мә кьрьн». ¹³ Малхе жь ван йәкир'а гот: «Һәвал! Әз нәһәгийе ль тә накьм. Тӧ мьнр'а зивәки қайл нәбуйи?» ¹⁴ һәде хвә бьстинә у һәр'ә. Әз дьхвазьм чава кӧ мьн да тә, өса жи бьдмә әве пашьн. ¹⁵ Йан изьна мьн ль сәр мале мьн т'ӧнә, чь кӧ әз бьхвазьм ве жи бькьм? Йан тӧ һ'әвсудийе дьки, кӧ әз мәр'д ьм?»

¹⁶ Бь ви авайи йед паш ве бьбьнә пеш у йед пеш ве бьбьнә паш*».

Иса щара сьсийа дәрһәқа мьрьна хвәда дьбежә

(Марқос 10:32-34; Луқа 18:31-34)

¹⁷ Чахе Иса һьлдьк'ьшийа Оршәлиме, т'әне һәр донздәһ шагьртед хвә т'әви хвә бьрьн у р'еда готә ван: ¹⁸ «Ва йә әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме. Кӧр'е Инсан ве бьк'әвә дәсте

* 20:16 Нав дәстньвисаред һнәкада әв жи һәйә: «Чьмки газикьри гәләк ьн, ле бьжарти һндьк ьн».

сэрэкед к'аһина у қанунзана. Эве жер'а көштъне дэрхън¹⁹ у ви бьдънэ дэсте нэщъһуйа, вэки қарфе хвэ ль ви бькьн, бьдън бэр қамчийа у хач^ф кьн. Ле р'ожа сьсийа эве жь мьрьне р'абэ».

Хвэстъна дийа көр'ед Зэбэди

(Марқос 10:35-45)

²⁰ һынге дийа көр'ед Зэбэди т'эви һэр дө көр'ед хвэ һатэ щэм Иса, хвэ авитэ ныге ви тыштэк же дьхвэст. ²¹ Иса же пьрси: «Тө чь дьхвази?» Эве готэ ви: «Бежэ, кө эв һэр дө көр'ед мьн ль нав Падшатийа тэда, йэк ль мьле тэйи р'асте, йе дьн жи ль мьле тэйи ч'эпе р'уне». ²² Ле Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «һун ньзаньн чь дьхвазын. Гэло һун дькарын жь we к'асе вэхьн, йа кө эзе вэхьм?»^{*} Вана готэ ви: «Бэле, эм дькарын». ²³ Эви ванар'а гот: «Р'аст э һуне we к'аса мьн вэхьн, ле изьна ль мьле мьни ч'эп у р'асте р'уныштъне нэ дэсте мьнда йэ. Эв щи бона ван ьн, к'ижанар'а алийе Баве мьнда һатънэ һазьркьрьне».

²⁴ Гава һэр дэһэ шагьртед дьн эв йэк бьһист, дьле ван жь һэр дө бьра ма. ²⁵ Ле Иса эв гази щэм хвэ кьрын у гот: «һун заньн кө миред мьлэта сэрверийе ван дькьн у гьрэгьред ван һ'өкөми сэр ван дькьн. ²⁶ Ле нава вэда гэрэке өса нибэ. К'и кө нава вэда дьхвазэ бьбэ йе мэзын, гэрэке бьбэ бэрдэстийе вэ. ²⁷ У к'и кө нава вэда дьхвазэ бьбэ пеш, гэрэке бьбэ хөламе вэ, ²⁸ чава кө Көр'е Инсан нэһатийэ кө жер'а бэрдэстийе бькьн, ле вэки эв хвэха бэрдэстийе бькэ у э'мьре хвэ бьдэ, кө гэлэка бьк'ьр'э».

* 20:22 Нав дэстньвисаред һьнэкада эв жи һэйэ: «Йан бь we ньхөмандьне бенэ ньхөмандьне, кө эзе бемэ ньхөмандьне?»

Иса дө кора қәнш дькә

(Марқос 10:46-52; Лука 18:35-43)

²⁹ Гава әвана жь Әриһайе дәрк'әтһн, ә'лаләтәкә гьран да пәй ви чу. ³⁰ Дө кор сәр we р'е р'уньштьбун. Гава бһистһн кө Иса дәрбаз дьбә, кьрһнә қир'ин у готһне: «Хөдан*, Көр'е Дауьд, ль мә wәрә р'ә'ме». ³¹ Ә'лаләте ль ван һьлат, кө дәнге хwә бьбьр'һн, ле вана һе кьрә қир'ин у готһне: «Хөдан, Көр'е Дауьд, мә wәрә р'ә'ме!» ³² Иса сәкһни, гази ван кьр у гот: «Һун чь жь мьн дьхwазьн кө әз бона wә бькьм?» ³³ Вана жер'а гот: «Хөдан, бьра ч'ә'вед мә wәбһн». ³⁴ Гөне Иса ль ван һат у дәст дани сәр ч'ә'вед ван. Дәстхwәда ч'ә'вед ван дитһн, данә пәй Иса чун.

Иса бь р'умәт дьк'әвә Оршәлиме

(Марқос 11:1-11; Лука 19:28-38; Йһһ'әнна 12:12-19)

21 ¹ Гава әв незики Оршәлиме бун, һатһнә гөнде Бәйтфаще, ч'ийайе^Ф Зәйт'уне. һнге Иса дө шагьртед хwә шандьн ² у ванар'а гот: «Һәр'һнә ви гөнде пешбәри хwә у һуне к'әрәкә гьредаи щә'шьк бәр бьбиньн. Ван к'әра wәкьн биньнә щәм мьн. ³ Һәгәр йәк wәр'а тьштәки бежә, һун бежһн: «Хөданр'а лазьм һн» у әве зу ван бьшинә».

⁴ Әва өса қәwьми, кө әв готһна бь заре п'ехәмбәр бе сери:

⁵ «Бежһнә бажаре Сийоне^Ф:

«Ва П'адше тә те щәм тә,
шкәсти, ль к'әре

* 20:30 Нав дәстһвисаред һнәкада «Хөдан» т'өнә.

у щэ'шька к'эре сийарбуйи»**».

⁶ Шагьрт чун у чава кӧ Иса т'эми дабу ван ӧса кьрын.
⁷ К'эр у щэ'шьк анин, к'ынщед хвэ авитьнэ сэр ван у эв
 ль ван сийар бу. ⁸ Э'лалэтэкэ гьран к'ынщед хвэ сэр р'е
 р'адьхьстьн, һнэка жи ч'ьрӧле дара дьбьр'ин у сэр р'е
 р'адьхьстьн. ⁹ Э'лалэта кӧ ль пешийа ви у ль пэй ви
 дьчу, дькьрэ қир'ин у дьгот: «һосанна^ф Кӧр'е Дауьдр'а!
 Бьмбарэк э эве кӧ бь наве Хӧдан те!* һосанна Йе һэри
 Жорьнр'а!***»

¹⁰ Гава Иса к'этэ Оршэлиме, т'эмамийа бажер һ'эжийа у
 пьрсин: «Эв к'и йэ?» ¹¹ Э'лалэте гот: «Эва Исайте П'ехэмбэр
 э, жь Ньсрэта Щэлиле».

Иса п'арьстгәһеда

(Марқос 11:15-19; Лука 19:45-48; Йух'анна 2:13-22)

¹² Иса к'этэ п'арьстгәһе у һ'эмуйед кӧ п'арьстгәһеда
 т'ӧщарэти^ф дькьрын дәрхьстьн. Т'эхтед сәрафа у
 к'ӧрсийед кәвоткфьроша вәлгәр'андьн ¹³ у готэ ван:
 «Ньвисар э: «Мала мьн мала дӧа we бе һ'эсабе*», ле вә эв
 кьрийә «шкәфта қачаха»!***»

¹⁴ Ль вьр п'арьстгәһеда кор у сәдәт һатьнә щәм ви
 у эви эв қәнщ кьрын. ¹⁵ Ле гава кӧ сәрәкед к'аһина у
 қанунзана эв к'эрәмәтед кӧ Иса кьрын дитьн у ӧса жи
 эв зар'ед кӧ п'арьстгәһеда дькьрынә қир'ин у дьготьн:

* 21:5 Зәкәрийа 9:9.

* 21:9 Зәбур 118:26.

** 21:9 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «һосанна бьльндайийеда».
 «Бьльндайи» бә'са щийе Хвәде дькә.

* 21:13 Ишайа 56:7.

** 21:13 Йерәмийа 7:11.

«Һосанна Көр'е Давьдр'а!» һерс к'этын ¹⁶ у готынэ ви: «Тө дьбьһейи эв чь дьбежын?» Иса ванар'а гот: «Бэле. Вэ қат нэхвэндийэ кө: «Тэ бь заред т'ьфал у дэргуша пэсьндайин ани сери?»»

¹⁷ У эви эв ль вьр һыштын, жь бажер дэрк'эт, чу Бэйтанийае у шэв ль вьр ма.

Дара һежирейэ һ'ышкбуйи

(Марқос 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Сьбәһе зу, чахе эв вэгэр'ийа бажер, бьр'чи бу. ¹⁹ Сэр р'е дарэкэ һежире дит, незики we бу, ле пештьри бэлга^ф тыштэки дьн пева нэдит у дарер'а гот: «Жь вьр шунда тө һ'эта-һ'этайе бэр нэди!» У дар пер'а-пер'а һ'ышк бу.

²⁰ Гава шагьрта эв йэк дит, зэндэгьрти ман у готын: «Чава эв дара һежире пер'а-пер'а һ'ышк бу?» ²¹ Иса шаба ван да у гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежым, һэгэр бавэрийа вэ һэбэ у дөдьли нэбьн, һуне нэ т'эне чь кө һатэ сәре ве дара һежире бькьн, ле һэгэр һун ви ч'ийайир'а жи бежын: «Р'абэ хвэ бавежэ бэ'ре», we бьбэ. ²² һэгэр бавэрийа вэ һэбэ, һун чь кө нава дөада бьхвазьн, һуне бьстиньн».

Пьрса дэрһәқа һ'өкөме Исада

(Марқос 11:27-33; Лука 20:1-8)

²³ Гава эв һатэ п'арьстгәһе у щьм'т һин кьр, сэрәкед к'аһина у р'успийед щьм'те һатьнэ щәм ви у готьне: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? У к'е эв һ'өкөм дайэ тэ?» ²⁴ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Эзе жи тыштэки жь вэ бьпьрсьм. һэгэр вэ шаба мьн да, эзе жи вэр'а бежым эз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм. ²⁵ һ'өкөме ньхөмандьна

* 21:16 Зэбур 8:2.

Йуһ'әнна жь к'ө бу, жь э'змен бу, йан жь мәр'ва бу?»
 Эвана нав һәвда шешьрин у готын: «Һәгәр әм бежын:
 «Жь э'змен бу», әве мәр'а бежә: «Ле вә чьма бавәрийя
 хвә ви нәани?»²⁶ Ле һәгәр әм бежын: «Жь мәр'ва бу»,
 әм жь э'лаләте дьтърсын, чьмки һ'әмуйа қәбул дькьр кә
 Йуһ'әнна п'ехәмбәр бу». ²⁷ Вана щаба Иса да у готын: «Әм
 нъзаньн». Эви ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежым кә әз бь
 чь һ'өкөми ван кьра дькьм.

Мәсәла дө көр'а

²⁸ һун чава т'эхмин дькьн? Дө көр'е мәр'вәки һәбун.
 Эви көр'е хвәйи мәзынр'а гот: «Лаво! Иро һәр'ә нав р'әз,
 шьхөл бькә». ²⁹ Эви ле вәгәр'анд у гот: «Әз начьм», ле паше
 п'ошман бу у чу. ³⁰ һынге бав чу щәм йе дьн эви жи аһа
 гот: «Бәле, әзе һәр'ым баво», ле нәчу. ³¹ Ньһа жь ван һәр
 дө көр'а к'ижани гөр'а^ф баве хвә кьр?» Вана готә ви:
 «Йе мәзын». Иса жи готә ван: «Әз р'аст вәр'а дьбежым,
 кә хәрщгьр у ч'әвдәр^ф we бәри вә бьк'эвьнә П'адшатийа
 Хвәде. ³² Чьмки Йуһ'әнна һат кә р'ийа р'астийе нишани
 вә кә, вә бавәрийя хвә ви нәани, ле хәрщгьр у ч'әвдәра
 бавәрийя хвә ви анин. Вә әв тышт дит жи, ле диса һун
 ль хвә мөкөр' нәһатьн, кә вә бавәрийя хвә ви банийа.

Мәсәла р'әзе тьрийа у р'әзвана

(Марқос 12:1-12; Лука 20:9-19)

³³ Мәсәләкә дьн жи бьбьһен. Мәр'вәки хвәйимьлк'
 һәбу, р'әзе тьрийа дани, дора we сур кьр һ'әвзәки
 тьриһ'ынщьр'андьне теда к'ола, һеланәкә нобәдара чекьр
 у әв бь к'ьре да р'әзвана, чу вәлатәки дьн. ³⁴ Гава вәхте
 бәрдаине незик бу, эви хөламед хвә шандьнә щәм
 р'әзвана, вәки жь бәре р'әзе ви жер'а биньн. ³⁵ Р'әзвана

хөламед ви гьртън, йэк к'отан, йе дьн көштън у йэки дьн жи данэ бэр кэвьра. ³⁶ Эви хөламанэ дьн шандьн, жь йед пешьн гэлэктър у вана өса жи анинэ сэре ван. ³⁷ Ахьрийе, көр'е хвэ шандэ щэм ван у гот: «һьлбэт we жь көр'е мын шэрм бькьн». ³⁸ Ле чахе р'эзван ч'э'в көр'е ви к'этын, һэвр'а готън: «Эв э варе ви. Вэрын эм ви бькөжън у бьбьнэ хвэйе мират'а^ф ви». ³⁹ У эв гьртън жь р'эз дэрхьстънэ дэр у көштън. ⁴⁰ Ле гава хвэйе р'эз бе, we чь сэре ван р'эзвана бькэ?» ⁴¹ Готънэ ви: «We қыр'а ван нәһәқа бинэ у р'эз бьдэ р'эзванед өса, йед кө we вэхтда бэре р'эзе ви бьдые».

⁴² Иса готэ ван: «Wэ ньвисареда қэт нэхвэндийэ?

«Эв кэвьре кө хоста т'эхсир^ф қыр,

эв бу сэре э'нишке^ф.

Эв йэк жь алийе Хөданда қэшьми

у ль бэр ч'э'ве мә һ'эйр-һ'өжмэк'ар э!»*

⁴³ Бона ве йэке эз вэр'а дьбежъм, кө П'адшатийа Хвэде we жь вэ бе стандьне у мьлэтэки өсар'а бе дайине, вэки бона ви бэр бинэ. ⁴⁴ К'и кө бьк'эвэ сэр ви кэвьри, we һурдэхвэши бэ у эв кэвьр бьк'эвэ сэр к'е, we ви бьһ'ынщър'инэ».*

⁴⁵ Гава сэрэкед к'аһина у ферьсийа мәсәлед ви бьһистън, фэм қьрын кө эв бона ван дьбежэ. ⁴⁶ Қьрын кө ви бьгьрын, ле жь э'лалэте тьрсийан, чьмки эв вэкэ п'ехәмбэрэки қэбул дькьрын.

* 21:42 Зэбур 118:22-23.

* 21:44 Нав дәстньвисаред һьнәкада р'еза 44-а т'өнә.

Мэсэла дэ'wate

(Луца 14:15-24)

22 ¹ Диса Иса бь мэсэла ванар'а хэбэр да у гот:
² «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: П'адшаки дэ'wата көр'е хwэ кьр. ³ Эви хөламед хwэ шандьн кө гази хwэндийед дэ'wate кьн, ле вана нэхwэстьн бен.
⁴ Хөламанэ дьн шандьн у гот: «Хwэндийар'а бежьн: Мьн щанэга у h'эйванед хwэйэ дэрмаликьри сэржекьрьнэ у нане хwэ hazьp кьрийэ, һэр тышт hazьp э. Wэрьнэ дэ'wate!» ⁵ Ле вана пышт гөһе хwэва авит, йэк чу э'рде хwэ у йе дьн т'өщарэтийа^ф хwэ. ⁶ Йед майин жи хөламед ви гьртьн, к'өтан у көштьн. ⁷ Чахе п'адше бьһист, һерс к'эт, ордийа хwэ шанд қьр'а эвед кө хөлам көштьн ани у бажаре ван шэwьтанд. ⁸ һьнге готэ хөламед хwэ: «Дэ'wat hazьp э, ле хwэнди нэ һежа бун. ⁹ P'абьн һэр'ьнэ сэре р'ийа у һун к'е кө бьбиньн, т'эглифи дэ'wate кьн». ¹⁰ У эw хөлам дэрк'этьнэ сэре р'ийа, к'и кө дитьн, қэнщ у хьраб, т'эв щьвандьн у мала дэ'wate бь хwэндийава т'ьжи бу.

¹¹ Ле гава п'адша чу һьндөр' кө хwэндийа бьбинэ, мэрвьэк ль wьр дит кө к'ьнще дэ'wate ле т'өнэбу ¹² у готэ ви: «Һэвал! Тө чава бе к'ьнще дэ'wate к'эти wьр?» Эви дэнг нэкьр. ¹³ We гаве п'адше бэрдэстийар'а гот: «Дэст у п'ийе ви гьредьн, бьгьрьн бавежьнэ тэ'рийа дэрва. Ль wьр we бьбэ қир'ин у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана».

¹⁴ Аwa газикьри гэлэк ьн, ле бьжарти һьндьк ьн».

Пьрса хэрщдайин у нэдайине

(Марқос 12:13-17; Луца 20:20-26)

¹⁵ һьнге ферьси чун шешьрин, кө ви чава бь хэбэра бьгьрьн. ¹⁶ Вана шагьртед хwэ т'эви пыштгьред һеродэс

шандьнэ щэм ши у готьне: «Дэрсдар! Эм заньн кө тө йэки р'аст и у р'ийа Хwэде р'аст хин дьки. Мьнэте жь кэси нагъри, чьмки нав мэрьвада фьрқийе данайни. ¹⁷ Ньһа бежэ мэ, тө чава т'эхмин дьки? Гэло р'аст э кө эм хэрщ бьдьянэ Qэйсэр^ф йан на?»

¹⁸ Иса қэлпийа ван заньбу у гот: «Чьма һун мьн дьщер'ьбиньн, дөр'уно? ¹⁹ П'эре хэрщдайине нишани мьн кьн». У вана зивэк вир'а ани. ²⁰ Иса жь ван пьрси: «Эв ньвисар у сьфэт^ф йед к'е нэ?» ²¹ Вана гот: «Йед Qэйсэр ьн». һынге готэ ван: «Ава чь кө йед Qэйсэр ьн бьдьянэ Qэйсэр у чь йед Хwэде нэ бьдьянэ Хwэде». ²² Гава ван бьһист зэндэгърти ман, эw һыштын у чун.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Марқос 12:18-27; Лука 20:27-40)

²³ We р'оже һьнэкэ жь садудийед кө дьготын мьри р'анабын, һатьянэ щэм Иса же пьрсин ²⁴ у готьне: «Дэрсдар! Муса гот: «Һэгэр йэк безөр'эт бьмьрэ, бьра бьре ши жьна ши бьстинэ у ware бьре хwэ шин кэ». ²⁵ Ава һ'эфт бьра ль щэм мэ һэбун. Бьре мэзын зэwьщи, безөр'эт мьр, жьна ши бьре вир'а ма. ²⁶ Öса жи һатэ сэре бьре дөда у йе сьсийа, хөлэсэ һатэ сэре һэр һ'эфта жи. ²⁷ Ль пэй һ'эмуйар'а эw жьна жи мьр. ²⁸ Дэ ижар we Р'ожа^ф Р'абуна мьрийа эw к'өлфэте бьбэ жьна к'ижани жь ван һэр һ'эфта? Чьмки һ'эмуйа жи эw стандьбу».

²⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун хальфи нэ, чьмки нэ ньвисара заньн, нэ жи қэwата Хwэде. ³⁰ Р'ожа Р'абуна мьрийа нэ we бьзэwьщын, нэ жи мер кьн, ле эwe мина мьлийак'этед э'змен* бьн. ³¹ Ле дэрһэқа р'абуна мьрийада,

* 22:30 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Мьлийак'этед Хwэде».

чьма вэ эв хэбэра кё Хвэде вэр'а готьбу нэхвэндийэ?³² «Эз Хвэдейе Бьраһим, Хвэдейе Ишаq у Хвэдейе Аqубьм»*. Хвэде нэ Хвэдейе мьрийа йэ, ле Хвэдейе зендийа йэ».

³³ Гава э'лалэте эв тьшт бьхистьн, сэр хинкьрына ви зэндэгьрти ман.

Т'эмийа сэр т'эмийар'а

(Марqос 12:28-34; Луqа 10:25-28)

³⁴ Ле гава ферьсийа бьхист кё Иса садуqи дэнгбьр'и кьрын, һ'эму ль щики щьвийан.³⁵ Ынге жь ван qанунзана йэки пьрс да Иса кё ви бьщер'ьбинэ у готе:³⁶ «Дэрсдар. Qанунеда к'ижан э т'эмийа һэрэ мэзын?»³⁷ Иса готэ ви: «Хёдан Хвэдейе хвэ һ'эз бькэ бь т'эмамийа дьле^ф хвэ, бь т'эмамийа щанийа хвэ у бь т'эмамийа һ'эше хвэ»*.³⁸ Эв э т'эмийа пешьн у һэрэ мэзын.³⁹ У йа дёда жи мина ве йэ: «Һэвале хвэ вэкэ хвэ һ'эз бькэ»*.⁴⁰ Жь ван һэр дё т'эмийава һ'эму ньвисаред п'ехэмбэра у Qануне гьредаийи нэ».

Мэсиһ көр'е к'е йэ?

(Марqос 12:35-37; Луqа 20:41-44)

⁴¹ Гава ферьси щьвийан, Иса жь ван пьрси⁴² у гот: «Һун бона Мэсиһ чь дьфькьрын, т'эхмина вэ эв көр'е к'е йэ?» Жер'а готьн: «Көр'е Дауьд э».

⁴³ Иса готэ ван: «Ле чава Дауьд ви пе Р'өһ' Хёдане хвэ һ'эсаб дькэ? Чьмки ви гот:

* 22:32 Дэрк'этын 3:6.

* 22:37 Qануна Дёщари 6:5.

* 22:39 Qануна К'аһинтийе 19:18.

⁴⁴ Хөдан готэ Хөдане мьн:

Ль мьле мьни р'асте р'уне,

h'эта кё эз дьжмьнед тэ бькьмэ бьне п'ийед тэ»*.

⁴⁵ Hэгэр Дашьд ви Хөдан» h'эсаб дькэ, эв чава дьбэ көр'е ви?» ⁴⁶ У кэсэки нькарьбу щаба ви бьда у ль пэй we р'ожер'а кэсэки нэверьбу пьрсэк же бькьра.

Н'эвза хвэ жь қанунзан у ферьсийа бькьн

(Марқос 12:38-40; Лука 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹ Hынге Иса э'лалэт у шагьртед хвэр'а хэбэр да у гот: ² «Қанунзан у ферьси ль сэр к'өрсийа Муса р'уньштьнэ. ³ Иди эвана чь wэр'а бежьн хвэй кьн у бьрэдиньн, ле мина ван нэкьн, чьмки эвана дьбежьн, ле накьн. ⁴ Баред гьран у зэ'мэт гьредьдьн, датиньнэ сэр мьлед мэрьва, ле эв хвэха нахвазын т'элийа хвэ жи бьдье. ⁵ Эв hэр тышти дькьн, кё бэр мэрьва бенэ к'ьфше. К'иськед мэзын ль мьл у э'нийед хвэва гьредьдьн* у р'ишийед к'ьнщед хвэ дьреж дькьн**. ⁶ Шайийада hэрэма^Ф жорьн h'эз дькьн, к'ьништада жи к'өрсийед пешьн, ⁷ базарада сылаве бьдье нэ ван у мэрьв жи ванр'а

* 22:44 Зэбур 110:1.

* 23:5 Чава кё Қануна Дөщари 6:8-да ньвисар э, щьһуйа к'иськед мьл у э'нийед хвэда ньвисаред сэрэкэ у т'эмийед Хвэдейэ жь Пэймана^Ф Кэвьн хвэй дькьрн. Эв ын эв ньвисаред жь к'этебед Муса кё гэлэки дькьрнэ к'иська: Дэрк'этын 13:1-10; 13:11-16; Қануна Дөщари 6:4-9; 11:13-21.

** 23:5 «Р'ишийед к'ьнщед хвэ дьреж дькьн», wэки бьдье к'ьфше, кё эв жь алийе Хвэдеда Хвэдер'а дайи у амьн ын (Жьмар 15:37-41; Қануна Дөщари 22:12).

«мамоста*» бежын. ⁸ Ле б'ра вэр'а нэбежын: «Мамоста», чьмки дэрсдаре вэ йэк э* у хун һ'эму жи б'ра нэ. ⁹ Ль сэр дьне хун т'ө кэсир'а нэбежын: «Баво», чьмки Баве вэ йэк э, кө э'змана йэ. ¹⁰ Нэ жи вэр'а бежын: «Р'ебэр», чьмки Р'ебэре вэ йэк э, эв Мэсир э. ¹¹ Б'ра нава вэда йе һэри мэзын б'бэ бэрдэстийе вэ. ¹² К'и кө хвэ б'льнд кэ, эве ньмьз бэ, ле к'и кө хвэ ньмьз кэ, эве б'льнд бэ.

Вэй ль дөр'уйа

¹³ Ле вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! хун дэре П'адшатийа э'змана ль бэр мэр'ва дадьдын. Нэ хун дьк'эв'не у нэ жи дьһельн эвед кө дьхвазын бьк'эв'не. ¹⁴ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Аликива хун малед жьнэбийа һ'уфи хвэ дькын, алийе дьнва жи бь дөр'ути дөайе хвэ дьреж дькын. Бона ве йэке диwana вэ we he гьран бэ.* ¹⁵ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! хун бэр у бэже ль һэв дьдын, кө йэки нэбауэр биньн сэр р'ийа хвэ. Гава мэрэме вэ дьбэ, хун эви жь хвэ дө щара зедэтьр дькынэ п'ара щэ'ньме. ¹⁶ Вэй ль вэ р'ебэред кор, хун дьбежын: «К'и кө бь п'арьстгэһе сонд дьхвэ, нэ тыштэк э. Ле к'и кө бь зер'е ль нав п'арьстгэһе сонд дьхвэ, дьбэ дэйндар». ¹⁷ һэй беһ'ш у корно! К'ижан мэзын э, зер' йан п'арьстгэһ, кө зер' һ'элал^Ф дькэ? ¹⁸ Өса жи хун дьбежын: «К'и кө бь горигэһе сонд дьхвэ нэ тыштэк э, ле к'и кө бь һ'эдийа ль сэр горигэһе

* 23:7 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Р'абби». «Р'абби» бь зьмане арами^Ф те фэ'мкьрыне: «Дэрсдар».

* 23:8 Нав дэстньвисаред һьнекада эв жи һэйэ: «Эв Мэсир э».

* 23:14 Нав дэстньвисаред һэрэ қэнцда р'еза 14-а т'өнэ.

сонд дьхвэ, дьбэ дэйданр». ¹⁹ һэй корно!* К'ижан э мэзын? һ'эди йан горигәһ, кө һ'эдийе һ'элал дькэ? ²⁰ Ава к'и кө бы горигәһе сонд дьхвэ, эв һын бы we сонд дьхвэ, һын жи бы һ'эму тыштед кө сэр we һанэ сонд дьхвэ. ²¹ К'и кө бы п'арьстгәһе сонд дьхвэ, эв һын бы we сонд дьхвэ, һын жи бы йе кө веда дьжи сонд дьхвэ. ²² У к'и кө бы э'змен сонд дьхвэ, эв һын бы т'эхте Хвәде сонд дьхвэ, һын жи бы йе кө ль сэр р'уныштийэ сонд дьхвэ. ²³ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун дәһәкә^ф пунге^ф, анисойе^ф у к'емуне^ф дьдын, ле тыштед Қанунейә пеш, ава готи һәқийе, р'ә'ме у бавәрийе давежьнә пышт гөһе хвә. Вә гәрәкә эв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ышанда. ²⁴ Р'ебәред кор! һун к'әрмеша дьпарзыньн, ле дәва дадьқөртиньн! ²⁵ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун т'ас у финщана р'уйе дәрвава пақьж дькьн, ле һьндөр'ва т'ьжи тьмайи у ч'э'вбрь'чийи нә.* ²⁶ Ферьсийе кор! Пешийе һьндөр'е финщан у т'асе пақьж кә, вәки ль дәрва жи пақьж бә. ²⁷ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун мина т'ьрбед сьпикьри нә, кө дәрвава бәдәв хөйа дьбын, ле һьндөр'ва бы һәстуйе мьрийа у бы һ'эму һ'эрабийева т'ьжи нә. ²⁸ Өса жи һун дәрва мәрвава р'аст к'ьфш дьбын, ле һьндөр'ва һун дөр'у нә у нәһәқ ын.

Иса ахьрийа ван ванр'а дьбежә

²⁹ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун мәхбәред п'ехәмбәра чедькьн у т'ьрбе йед р'аст дьхәмьлиньн ³⁰ у дьбежьн: «Һәгәр әм р'ожед бавед хвәда

* 23:19 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Һэй беһ'ыш у корно».

* 23:25 Аһа жи те фә'мкьрне: «Ле һьндөр'ва бы тыштед зөлме у ч'э'вбрь'чийе қазьнщкьрива т'ьжи нә».

буна, мэ т'эви ван хуна п'ехэмбэра нэдьр'ет». ³¹ Иди хун ньһа хвэха дьднэ избаткьрьне, кӧ хун зар'ед ван бава нэ, йед кӧ п'ехэмбэр кӧштнэ. ³² Дэ кемасийа хьрабийед бавед хвэ т'эмам кьн. ³³ Мэ'рно! Чежькед мэ'ра! хуне чава жь диwana доже^ф бьр'эвн?

³⁴ Бона ве йэке эзе п'ехэмбэра, сэрвахта у қанунзана бьшиньмэ щэм wэ у хуне жь ван һнэка бькӧжн, хач кьн, һнэка жи нав к'ьништед хвэда бьднэ бэр қамчийа у бажар-бажар бьзериньн. ³⁵ Н'эму хуна бесуцэ кӧ сэр р'уйе э'рде һатийэ р'етьне we бе сэр wэ, жь хуна һабиле^ф бесуц һ'эта хуна Зэкэрийае кӧр'е Бэрэхийа, эwe кӧ wэ нав п'арьстгәһ у горигәһеда кӧшт. ³⁶ Эз р'аст wэр'а дьбежьм, эв һ'эму хуне бе сэре ви ньсьли.

Иса ль сэр Оршэлиме дьловинэ

(Луқа 13:34-35)

³⁷ Оршэлим! Оршэлим! Тэ п'ехэмбэр дькӧштн у шандийед щэм хвэ дьданэ бэр кэвья! Чэнд щара мын хвэст кӧ зар'ед тэ ӧса бьцьванда, чава мьришк щуцукед хвэ бьн баске хвэда дьщьвинэ, ле тэ нэхвэст! ³⁸ Аwa мала тэ we хьрабэ у дэстжек'ьшанди бьминэ. ³⁹ Эз wэр'а дьбежьм, иди жь вьр шунда хун мын набиньн, һ'эта кӧ бежн: «Бьмбарэк э эwe кӧ бь наве Хӧдан те»».

Иса пешда дэрһэқа weранбуна п'арьстгәһеда дьбежэ

(Марқос 13:1-2; Луқа 21:5-6)

24 ¹ Гава Иса жь п'арьстгәһе дэрк'эт чу, шагьрт чунэ щэм wi, кӧ авайийед п'арьстгәһе нишани wi кьн. ² Иса ванр'а гот: «хун ван һ'эмуйа дьбиньн? Эз р'аст wэр'а

* 23:39 Зэбур 118:26.

дъбежъм, эв һ'эмуйе жи ыеран бьн, ль вьр кэвьре ль сэр кэвьр нэминэ!»

Тэнгаси у зерандьн

(Марқос 13:3-13; Лука 21:7-19)

³ Чахе эв сэр ч'ийайе Зэйт'уне р'унышьтбу, шагъртед ви т'эне һатьнэ щэм ви у же пьрсин: «Бежэ мэ, эв тышт ве к'энге бьрқэвьмьн? У нишана һатьна тэ у ахьрийа ве дьнйайе ве чава бэ?» ⁴ Иса щаба ван да у гот: «Һаш жь хвэ һэбьн, кө т'ө кэс вэ нэхапинэ, ⁵ чьмки гэлэк ве пе наве мьн бен у бежьн: «Эз ым Мэсиһ» у ве гэлэка бьхальфиньн. ⁶ Һуне дэнге шэр'а у бэ'са шэр'а бьбьһен, ле һаш жь хвэ һэбьн кө һун хвэ онда нэкьн. Гэрэке эв тышт бьрқэвьмьн, ле эв һе нэ ахьри йэ. ⁷ Мьлэте р'абэ ль сэр мьлэт, п'адшати ль сэр п'адшатийе, щи-щийа ве хэлайи-щэлайе у э'рдһ'эже бьбьн. ⁸ Ле эв һ'эму мина еша к'өлфэте йэ, кө дэстпедькэ пе дьгьрэ. ⁹ Һынге ве вэ бьдьнэ щэфе, вэ бькөжьн у бона наве мьн бэр ч'э'ве һ'эму мьлэта р'эш бьн. ¹⁰ Һынге гэлэке жь р'е бьк'эвьн, нэмамийа һэвдө бькьн у бэр ч'э'ве һэв бьк'эвьн. ¹¹ Гэлэк п'ехэмбэред дэрэw ве дэрк'эвьн у гэлэка бьхальфиньн. ¹² Жь дэст зедэбуна нэһэқийе һ'эзкьрьна гэлэка ве сар бэ. ¹³ Ле к'и кө һ'эта хьлазийе тэйах кэ, эве хьлаз бэ. ¹⁴ У эв Мьзгинийа П'адшатийе ве ль нав т'эмамийа дьнйайе бе даннасинкьрьне, кө һ'эму мьлэтар'а бьбэ шэ'дэти у һынге хьлази ве бе.

Һ'эраммийа Һеранкърне

(Марқос 13:14-23; Луқа 21:20-24)

¹⁵ Чахе һун Һ'эр'ммийа Һеранкърне* щийе пирозда сэкьни бьбиньн, чава кө Данийел п'ехэмбэр гот», (эве кө дьхунэ бьра ф'эм бькэ), ¹⁶ «һьнге эвед кө Щьһустанеда нэ бьра бьр'эвьнэ ч'ийа. ¹⁷ Эве кө сэр хани йэ бьра жорда нэе хваре кө жь мала хвэ тыштэки һьлдэ. ¹⁸ У эве кө к'эвшенда йэ бьра вэнэгэр'э кө п'оте хвэ һьлдэ. ¹⁹ Ле вэй ль һ'эмла у дэстдэргуша ван р'ожада! ²⁰ Дөа бькьн, кө р'эва вэ нэк'эвэ зьвьстане, йан жи р'ожа шэмийе. ²¹ Чьмки һьнге тэнгасикэ өса мэзьн ве бьбэ, кө жь дэстпебуна дьнйайе һ'эта ньһа мина ве нэбуйэ у нэ жи ве бьбэ. ²² һэгэр эв р'ож кьн нэбуна, т'ө кэс хьлаз нэдьбу, ле бона хатьре бьжартийа эв р'оже кьн бьн.

²³ һьнге, һэгэр йэк вэр'а бежэ: «Ва йэ Мэсһһ ль вьр э», йан жи «Ва йэ ль вьр э», бавэр нэкьн. ²⁴ Чьмки мэсһһ у п'ехэмбэред дэрэв ве дэрэн, нишан у к'эрэмэтед мэзьн бькьн, кө бькарьбьн бьжартийед Хвэде жи бьхальфиньн. ²⁵ Ва йэ мьн пешда вэр'а гот. ²⁶ һэгэр эвана вэр'а бежьн: «Ва йэ Мэсһһ бэр'ийеда йэ», дэрнэк'эвьн, йан: «Ва йэ, эв фьлан одеда йэ», бавэр нэкьн. ²⁷ Чьмки чава бьруск жь р'оһьлате бьрқ дьдэ у һ'эта р'оавайе хөйа дьбэ, ве һатьна Көр'е Инсан жи өса бэ. ²⁸ Бэрэт'э^ф к'идэре һэбэ, тэйре жи ль вьр бьщьвьн.

Һатьна Көр'е Инсан

(Марқос 13:24-27; Луқа 21:25-28)

²⁹ Ль пэй тэнгасийа ван р'ожар'а,

* 24:15 Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

р'уйе р'ойе we бе гьртъне
 у хиве жи р'онайа хwэ нэдэ,
 стэйрке жь э'змен бьк'эвьн
 у т'опед э'змана we жь * р'ийед хwэ дэрэн. **

³⁰ Ђнге нишана Көр'е Инсан we ль э'змен хойа бэ у h'эму
 мьлэтед дьнйае we шине бькьн, гава бьбиньн Көр'е
 Инсан ль сэр э'wред э'змен бь qəwat у р'умэта мэзын те.

³¹ Эве мьляк'этед хwэ бь бор'ийа дэнге бьльнд бышинэ у
 we бьжартийед wi жь хэр чар qəлба бэрэв кьн, жь п'эр'эки
 э'змана h'эта п'эр'е дьн.

Дэрсa дара һежире

(Марқос 13:28-31; Лука 21:29-33)

³² Жь дара һежире дэрсэке хин бьн. Чахе ч'ьрълед we
 тэр' дьбьн у бэлгед we дьбьшкьвьн, иди һун заньн кö
 һавин незик э. ³³ Öса жи гава һун ван h'эму тышта
 бьбиньн, бьзаньбьн кö эв тышт* незик э, ль бэр шемике йэ.

³⁴ Эз р'аст wэр'а дьбежьм, эва ньсыла дэрбаз набэ, h'эта кö
 эв h'эму тышт нэдэwьмьн. ³⁵ Э'рд у э'змане дэрбаз бьн, ле
 готьнед мьн т'ö щар дэрбаз набьн.

Р'ож у сьһ'эт нэ э'йан э

(Марқос 13:32-37; Лука 17:26-30, 34-36)

³⁶ Ле бона we р'оже у we сьһ'эте т'ö кэс ньзанэ, нэ
 мьляк'этед э'змана, нэ жи Көр'*, ле т'эне Бав. ³⁷ Чава кö

* 24:29 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Qəwateд э'змана we бьһ'эжьн».

** 24:29 Ишайа 13:10; 34:4.

* 24:33 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Эw, аwа готи Мэсiһ незик э, ль бэр шемике йэ».

* 24:36 Нав дәстньвисаред һьнэкада «нэ жи Көр'» т'өнэ.

р'ожед Нөһда^ф қәшми, һатна Көр'е Инсан жи we öса бьқәшмә. ³⁸ Чаша кө ван р'ожед бәри тофане мәрва дьхарьн, вәдхарьн, дьзәшцин у мер дькьрн, һ'эта we р'ожа кө Нөһ к'этә гәмийе ³⁹ у мәрв пе нәһ'әсийан, һ'эта кө лейи р'абу у һ'әму жи хәньқандьн. һатна Көр'е Инсан жи we öса бә. ⁴⁰ Ынге дө мәрв we нав әрде хвәда бьн, йәке бе һьлдане у йе дьне бе һьштъне. ⁴¹ У дө к'өлфәте сәр дәстар'әки бьн, йәке бе һьлдане, йа дьн бе һьштъне. ⁴² Аша һ'шйар бьминьн, чьмки һун ньзаньн Хөдане вәйе к'ижан р'оже бе. ⁴³ Ле ве йәке бьзаньбьн. һәгәр хвәйе мале бьзаньбуяа кө дьзе к'ижан дәма шәве бьһата, we һ'шйар бьма у нәһьшта кө мала ви дәрәвәкьра. ⁴⁴ Бона ве йәке һун жи һазьр бьн, чьмки Көр'е Инсан we сьһ'әтәкә öсада бе, кө һун нә ч'әвньһер'и нә.

Хөламе амьн у хөламе беамьн

(Луқа 12:35-48)

⁴⁵ Аша к'и йә әв хөламе амьн у сәрвахт, кө ахайе ви әв сәр хөламед хвә сәрвер к'ьфш кьр, кө вәхтда хварьна ван бьдә ван? ⁴⁶ Хвәзи ль ви хөлами, кө чахе ахайе ви бе, әви öса бьбинә. ⁴⁷ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, әве ви бькә сәрвере т'әмамияа һәбука хвә. ⁴⁸ Ле һәгәр хөламе хьраб дьле хвәда бежә: «Ахайе мьн һатна хвә дәрәнги ехьст» ⁴⁹ у дәстпекә ль хөлам-һәвалед хвә хә у т'әви йед сәрхвәш бьхвә у вәхвә, ⁵⁰ ахайе ви хөлами we р'ожәкә öса бе, кө әв нә һивийе йә у сьһ'әтәкә öса, кө әв ньзанә. ⁵¹ Әве ви қәт-қәти кә у п'ара ви we т'әви дөр'уйа кә. Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана.

Мэсэла дэһэ қизед бьк'ьр

25 ¹ һынге П'адшати́я Э'змана we мина ве йэке бэ: Дэһэ қизед бьк'ьр ч'ьред хwэ һьлдан пешийа зэ'веда чун. ² Жь wан пенщ сэрwахт бун, ле пенщ бэфэ'м. ³ Бэфэ'ма ч'ьред хwэ һьлдан, ле р'ун хwэр'а һьлнэдан, ⁴ ле сэрwахта т'эви ч'ьра р'ун жи дэрданада хwэр'а һьлдан. ⁵ Гава зэ'ва дэрэнги к'эт, һ'эму жи һеньжин у хэwр'а чун. ⁶ Ниве шэве дэнгэк һат: «Ва йэ зэ'ва те! Пешийа wiда һэр'ьн!» ⁷ һынге һ'эму бьк'ьр р'абун ч'ьред хwэ саз кьрын. ⁸ Бэфэ'ма готэ сэрwахта: «Жь wi р'уне хwэ бьдьнэ мэ жи, чьмки ч'ьред мэ ведьсьн». ⁹ Ле сэрwахта щаба wан да у готьн: «На хер, эв р'ун we т'ера мэ у wэ нэкэ. Қэнщ э кө һун һэр'ьнэ щэм йед кө дьфьрошьн хwэр'а бьк'ьр'ьн». ¹⁰ Гава эw чун бьк'ьр'ьн, зэ'ва һат у эwед һазьр т'эв wi к'этьнэ дэ'wате у дэри һатэ гьртьне. ¹¹ Паше бьк'ьред дьн һатьн у готьн: «Эм хөлам, Эм хөлам! Дэри ль мэ wэкэ!» ¹² Ле эwi щаба wан да гот: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, эз wэ нас накьм». ¹³ Аwa һ'ьшйар бьминьн, чьмки һун нэ р'ожа һатьна Көр'е Инсан заньн, нэ жи сьһ'эте.

Мэсэла се хөлама

(Луqа 19:11-27)

¹⁴ Wi чахи П'адшати́я Э'змана we мина ве йэке бэ: Мэрьвэк кө we дэрк'эта р'ешитийе, гази хөламед хwэ кьр у һэбука хwэ спартэ^ф wан. ¹⁵ Пенщ тэлант* данэ йэки, дө тэлант данэ йэки у тэлантэк жи да йэки, һэр кэсир'а wэкэ қэwата wi у зу р'ек'эт чу. ¹⁶ Эwe кө пенщ тэлант стандьбун, пер'а-пер'а чу бь wан к'ьр'и у фьрот,

* 25:15 Қимэте тэлантэки һэфе п'алэки панздэһ сала зедэтьр бу.

пенщед дьн жи қазьнщ кьрьн. ¹⁷ Өса жи әве кө дө тәлант стандьбун, дөдөйед дьн жи қазьнщ кьрьн. ¹⁸ Ле әве кө тәлантәк стандьбу, чу әрд к'ола у зиве ахайе хвә теда вәшарт.

¹⁹ Пәй гәләк вәхтр'а ахайе ван хөлама һат у хвәст һәқ-һ'әсабе хвә т'әви ван р'аст кә. ²⁰ Әве кө пенщ тәлант стандьбун пешда һат, пенщ тәлантед майин жи анин у гот: «Ахайе мьн, тә пенщ тәлант дабунә мьн. Мьн сәр ванда пенщед дьн жи қазьнщ кьрьн». ²¹ Ахайе ви готеда: «Ә'фәрьм, хөламе қәнщ у амьн! Тө нав тыштед һьндькида амьн майи, әзе тә дайнъмә сәр гәләк тышта. Бьк'әвә шайийа ахайе хвә!»

²² Әве кө дө тәлант стандьбун жи һат у гот: «Әз хөлам! Тә дө тәлант дабунә мьн. Мьн дөдөйед дьн жи ль сәр ванда қазьнщ кьрьн». ²³ Ахайе ви готе: «Ә'фәрьм, хөламе қәнщ у амьн! Тө нав тыштед һьндькида амьн майи, әзе тә дайнъмә сәр гәләк тышта. Бьк'әвә шайийа ахайе хвә!»

²⁴ Ле әве кө тәлантәк стандьбу һат у гот: «Ахайе мьн, мьн заньбу кө тө мәрвьәки һ'ышк и. Жь ви щийе тә нәчандийә дьдьруйи у щийе кө тә нә р'әшандийә бәрәв дьки. ²⁵ Әз жи тьрсийам у чум тәланте тә әрдеда вәшарт. һане мале тә тәр'а бә». ²⁶ Ахайе ви ле вәгәр'анд у готе: «Хөламе хьраб у хвәр'анәдити! Тә заньбу әз жь ви щийе кө мьн нәчандийә дьдьрум у жь ви щийе кө мьн нәр'әшандийә бәрәв дькьм, ²⁷ тә чьма зиве мьн нәда сәрафа у әз бьһатама мьн мале хвә бь сәләф бьстанда? ²⁸ Ньһа тәлант жь ви бьстиньн у бьдьнә әве кө дөһә тәлантед ви һәнә. ²⁹ Чьмки йе к'е кө һәйә, вир'а we бе дайине у сәрда зедә бә, ле йе к'е кө г'өнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ³⁰ Ле әв хөламе бекер бавезьнә тә'рийа дәрва. Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана».

Р'ожа^Ф Ахрәте

³¹ Гава Көр'е Инсан т'эви һ'эму мьлайк'эта у р'умэта хwэва бе, һынге we сәр т'эхте хwэйи р'умәте р'уне ³² һ'эму мьлэт we ль бәр wi быцьвьн. Әwe wана жь һэв башqә кә, чава шьван пез жь бьзьна вәдьqәтинә. ³³ Әwe пез ль мьле хwэйи р'асте бьдә сәкьнандьне, ле бьзьна ль мьле хwэйи ч'әпе. ³⁴ һынге П'адша we йед ль мьле хwэйи р'астер'а бежә: «Wәр'н бьмбарәкбуйийед алийе Баве мьнда! Әw П'адшатийа кә бона wә жь wәхте ә'фьрандьна дьнийайеда һазьр буйә war бьн. ³⁵ Чьмки әз бьр'чи бум wә хварьн да мьн, әз т'и бум wә ав да мьн, әз хәриб бум wә әз qәбул кьрьм, ³⁶ әз тә'зи бум wә әз к'ьнщ кьрьм, әз нәхwәш бум һун сәр мьнда һатьн, әз кәледа бум һун һатьнә щәм мьн». ³⁷ һынге йед р'аст we wir'а бежьн: «Хөдан, мә к'әнге тө бьр'чи дити у хварьн дайә тә? Йан мә тө т'и дити у ав дайә тә? ³⁸ Мә к'әнге тө хәриб дити у тө qәбул кьри, йан жи тө тә'зи дити у тө к'ьнщ кьри? ³⁹ К'әнге мә тө нәхwәш йан кәледа дити у әм һатьнә щәм тә?» ⁴⁰ П'адшайе жи wanp'а бежә: «Әз р'аст wәр'а дьбежьм, һәгәр wә qәнщи жь ван хушк-бьред мьнә йе һәри бь'чук йәкиp'а кьр, wә мьнр'а кьр».

⁴¹ һынге әwe йед мьле хwэйи ч'әпер'а бежә: «Ньфьр'лебуйино! Дури мьн һәр'ьн нава агьре һ'эта-һ'этайе, кә бона Мирещьн у мьлайк'әтед wi һазьр буйә. ⁴² Чьмки әз бьр'чи бум wә хварьн нәда мьн, әз т'и бум wә ав нәда мьн, ⁴³ әз хәриб бум wә әз qәбул нәкьрьм, әз тә'зи бум wә әз к'ьнщ нәкьрьм, әз нәхwәш у кәледа бум һун сәр мьнда нәһатьн». ⁴⁴ һынге әwe wir'а бежьн: «Хөдан! Мә к'әнге тө бьр'чи йан т'и, йан хәриб, йан бе сьт'ар, йан нәхwәш, йан кәледа дити у мә алик'ари нәда тә?» ⁴⁵ Wi

чахи эве шаба ван бьдэ у бежэ: «Эз р'аст вэр'а дьбежым, хэгэр вэ қэнци жь эвед һэри бьч'ук йэкир'а нэкр, вэ мьнр'а жи нэкр». ⁴⁶ У эве һэр'ьнэ щэфе һ'эта-һ'этайе, ле йед р'аст we һэр'ьнэ жийина һ'эта-һ'этайе».

Гьртгьн, хачкьрнь^ф у р'абуна Иса

Шевьра косьтна Иса

(Марқос 14:1-2; Лука 22:1-2; Йух'энна 11:45-53)

26 ¹ Гава Иса эв һ'эму хэбэр хьлаз кьрнь, шагьртед хвэр'а гот: ² «Һун заньн кө we дө р'ожа шунда Щэжьна^ф Дэрбазбуне бэ. У Көр'е Инсан we бе дайине кө бе хачкьрнье».

³ Ынге сэрэкед к'аһина у р'успийед щьмэ'те сэрайа сэрэкс'аһинда кө наве ви Қэйафа бу щьвийан ⁴ у ль һэв шевьрин кө Иса дьзива бь фелбазийе бьгьрнь, бькөжьн. ⁵ Ле вана дьгот: «Бьра эв йэк щэжьнеда нибэ, вэки щьмэ'т р'анэбэ сэр ньга».

Иса Бэйтанийаеда те р'ункьрнье^ф

(Марқос 14:3-9; Йух'энна 12:1-8)

⁶ Чахе Иса ль Бэйтанийае мала Шьмһ'уне к'отида бу, ⁷ к'өлфэтэкэ кө дэрданэкэ вейэ алабастьрейи р'уне бинхвэш һэбу, һатэ щэм ви у чахе эв ль сэр сьфре р'уньшьтбу, эве эв р'ун р'етэ сэр сэре ви. ⁸ Гава шагьрта эв йэк дит, ль ван хвэш нэһат у готьне: «Чьма эва зийана бу? ⁹ Эва р'уна^ф we қимэтэки бьһа бьһата фьротане у фэқирар'а бьһата бэлакьрнье».

¹⁰ Ле эв йэк Исава э'йан бу у ванар'а гот: «Чьма һун хатьре we к'өлфэте дьк'эвьн? Эве тьштэки қэнц бона мьн

кър. ¹¹ Фэцире һэр гав т'эви вэ бһн, ле эзе һэр гав т'эви вэ нибьм. ¹² Эве бона дэфьнкьрна^ф мьн эв р'ун р'етэ сэр бэдэна мьн. ¹³ Эз р'аст вэр'а дьбежьм, дьнайеда к'идэре эва Мьзгинийа бе даннасинкьрне, ве кьрна ве к'олфэте жи бона биранина ве бе готье».

Щьһуда нэмамийа Иса дькэ

(Маркос 14:10-11; Лука 22:3-6)

¹⁴ Ђнге йэк жь һэр донздэһа кэ Щьһудайе Исхэрийоти дьһатэ готье, чу щэм сэрэкед к'аһина ¹⁵ у гот: «Һуне чь бьдье мьн, вэки эз ви бьдье дэсте вэ?» У вана си зив жер'а соз дан. ¹⁶ Жь вьр шунда эв мэщалэке дьгэр'ийа кэ чава Иса бьдэ дэсте ван.

Иса т'эви шагьртед хвэ шива

Щэжьна Дэрбазбуне дьхвэ

(Маркос 14:12-21; Лука 22:7-13; Йуһ'энна 13:21-30)

¹⁷ Ль р'ожа пешьнэ Щэжьна^ф Нане Шкэва, шагьрт һатьнэ щэм Иса у жер'а готьн: «Тэ ль к'э дьхвази Шива Щэжьна Дэрбазбуне бьхви, вэки эм тэр'а һазьр кьн?» ¹⁸ Эви жи гот: «Һэр'ьнэ бажер, щэм фьлан мэрьви у бежьнэ ви: «Дэрсдар дьбежэ: Р'ожа мьн незик э. Эзе т'эви шагьртед хвэ мала тэда Щэжьна Дэрбазбуне дэрбаз кьм». ¹⁹ У шагьрта өса кьр, чава кэ Иса ванар'а э'мьр кьрбу у шива Щэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрн.

²⁰ Еваре т'эв һэр донздэһа сэр сьфре р'унышт. ²¹ Гава вана һе дьхвар, Иса гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежьм, йэки жь вэ ве нэмамийа мьн бькэ». ²² Шагьрт гэлэки бэр хвэ к'этын у һэр йэки жь ван готэ ви: «Хөдан, дьбэ кэ эз ьм?» ²³ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эве кэ пэ'рийе хвэ т'эви мьн т'аседа кьр, эве нэмамийа мьн бькэ. ²⁴ Р'аст Көр'е

Инсан we öca һәр'э чава кө бона wi һатийэ ньвисаре, ле вэй ль wi мәр'ыве кө нәмамийа Көр'е Инсан бькә! Wir'a he қәнщ бу кө әw қәт дьне нәк'әта». ²⁵ Щьһудайе кө we нәмамийа wi бьк'ра, ле вәгәр'анд у готе: «Дәрсдар, дьбә кө эз ьм?» Иса wir'a гот: «Тә бь дәве хwә гот».

Шива Хөдан

(Марқос 14:22-26; Луқа 22:14-23; 1 Корьнт'и 11:23-25)

²⁶ Аwa гава вана he нан дьхвар, Иса нан һьлда шьк'ри да, кәрк'р да шаг'рта у гот: «Һан һьлдын бьх'ьн. Эва бәдәна мьн ә».

²⁷ Пәйр'а к'ас һьлда шьк'ри да, да ван у ванар'а гот: «Һун һ'әму жи жь ве вәх'ьн, ²⁸ әва хуна мьн ә бона пәймане^ф», кө бона бахшандьна гөнед гәләка те р'етьне. ²⁹ Ле эз wәр'а дьбеж'ьм, иди эз жь вьр шунда жь бәре ве мewe вәнах'ьм, һ'әта we р'ожа кө эзе т'әви wә П'адшатийа Баве хwәда жь йа ну вәх'ьм».

³⁰ Паше вана зәбурәк^ф стьра, дәрк'әтын чунә чийайе Зәйт'уне.

Иса дәрһәқа инк'арийа Пәтрусда дьбежә

(Марқос 14:27-31; Луқа 22:31-34; Йух'әнна 13:36-38)

³¹ Һьнге Иса ванар'а гот: «Ишәв һун һ'әмуые жи жь мьн п'ьшк бьн һәр'ьн, чьмки ньвисар ә: «Әзе ль шьвен хьм у пәзе жи бәла-бәлайи бә». ³² Ле гава кө эз жь мьрьне р'абьм, әзе бәри wә һәр'ьмә Щәлиле». ³³ Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр һ'әму жи жь тә п'ьшк бьн һәр'ьн, ле эз т'ө щар жь тә начьм». ³⁴ Иса wir'a гот: «Әз р'аст тәр'а

* 26:28 Нав дәстньвисаред һьнәкада «пәймана ну» һәйә.

* 26:31 Зәкәрийа 13:7.

дъбежъм, һәма ишэв һе бәри бангдана дик, те се щара мьн инк'ар ки». ³⁵ Пәтрус wir'а гот: «һәгәр щи бе, эзе т'эви тә бьмьрм жи, ле т'ө щар тә инк'ар накъм». Һ'әму шагьрта жи өса дьгот.

Иса ль Гетшәманийе дөа дькә

(Марқос 14:32-42; Лука 22:39-46)

³⁶ һынге Иса т'эви ван чу ви щийе кө жер'а Гетшәмани дьбежьн у шагьртар'а гот: «Вьра р'унен, һ'эта эз һәр'ым дэра һан дөа бькъм». ³⁷ Әви т'эви хвә Пәтрус у һәр дө көр'ед Зәбәди һьлдан, к'әсәр һате у бәр хвә к'әт. ³⁸ һынге Иса ванар'а гот: «Дьле мьн һақас дәрд у к'әдәр э, мина бәр мьрне. Вьра бьминьн у т'эви мьн һ'ышйар бьн».

³⁹ һьнәки пешда чу хвә дэвәр'уйа авит дөа кьр у гот: «Баве мьн! һәгәр дьбә, бьра эв к'аса щәфе сәр мьнр'а дәрбаз бә. Ле нә кө чава эз дьхвазьм, ле бьра хвәстьна тә бә».

⁴⁰ Паше һатә щәм шагьрта, әв р'азайи дитьн у готә Пәтрус: «Wә нькарьбу кө сьһ'әтәке һун т'эви мьн һ'ышйар бьмана? ⁴¹ Һ'ышйар бьминьн у дөа бькьн, wәки һун нәк'эвьнә нава щер'ьбандьне. Бәле р'өһ' р'ази йә, ле бәдән сьст ә».

⁴² Щарәкә дьн жи Иса чу дөа кьр у гот: «Баве мьн! һәгәр набә кө эва к'аса щәфе жь мьн дәрбаз бә һ'эта кө эз we вәхьмь, бьра ә'мьре тә бә».

⁴³ Иса һат, әв диса хәведа дитьн, ч'ә'вед ван жь хәве вәнәдьбун. ⁴⁴ У әв һьштьн чу, щара сьсийа дөа кьр, диса әв хәбәр готьн.

⁴⁵ һынге һатә щәм шагьрта у ванар'а гот: «Һун һәла һе р'азайи нә у р'ьһ'әт дьбьн? Wәхт пер'а гьһишт кө Көр'е

Инсан бьк'эвэ дэсте гөнэк'ара. ⁴⁶ Р'абьн эм хэр'ьн. Ва йэ эве кө нэмамияа мьн дькэ незик бу».

Гьртъна Иса

(Маркос 14:43-50; Лука 22:47-53; Йуһ'энна 18:3-12)

⁴⁷ Эви he хэбэр дьда, Щьһудайе кө йэк жь ван донздәһа бу hat. Эви т'эви хwэ жь алийе сэрәкед к'аһина у р'успийед щьмэ'теда э'лалэтэкэ гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁸ Аwa нэмаме wi э'шэрэт дабу ван у готьбу: «Эз к'ижани кө р'амусьм, эw э, wi бьгьрьн».

⁴⁹ Ђнгe Щьһуда незики Иса бу у готе: «Сьлав ль тэ, дэрсдар!» у р'амуса. ⁵⁰ Иса wir'a гот: «Һэвал, те чь бьки зу бькэ!»* We гаве эw пешда hatьн, дэст авитьнэ Иса у эw гьртън. ⁵¹ Йэки жь эвед кө т'эви Иса бу, р'абу шуре хwэ к'ьшанд ль хөламе сэрәкк'аһин хьст у гөһе wi пәканд. ⁵² We гаве Иса wir'a гот: «Шуре хwэ бькэ щи. К'и кө шур һьлтинэ, эве бь шур хэр'э. ⁵³ Тэ т'ьре эз нькарьм жь Баве хwэ бьхwазьм wэки пер'а-пер'а донздәһ ордийа зедэтьр мьльйак'эт бьгьһинэ мьн? ⁵⁴ Ле ньвисар we чава бенэ сери кө дьбежьн, гэрәке һ'эму аһа бьн?»

⁵⁵ We гаве Иса э'лаләтер'а гот: «Те бежи wэ сэр qачахәкида гьртийэ, кө һун бь дара у шура hatьнэ мьн бьгьрьн? Нэ эз хэр р'ож т'эви wэ п'арьстгәһеда р'удьньштъм мьн һун һин дькьрьн, ле wэ эз нэдьгьртъм. ⁵⁶ Ле эв һ'эму тышт qэwьмин, кө ньвисаред п'ехәмбәра бенэ сери». We дәме һ'эму шагьрта эw һьштън у р'эвин.

* 26:50 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Һэвал, тө бона чь hati?»

Иса ль бэр щьвина^Ф гьрэгьра

(Марқос 14:53-65; Лука 22:54-55, 63-71; Йух'анна 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Йед кө Иса гьртън, эw бьрьнэ щэм Qэйафайе сэрэкк'ахин, ль wi щийе кө қанунзан у р'успи щьвийабун. ⁵⁸ Пэтрус жи дурва h'эта h'эwша сэрэкк'ахин п'е-п'е пэй wi чу к'этэ һьндөр' у ль нав нобэдара р'уньшт, кө бьзаньбэ ахьри we чава бэ. ⁵⁹ Сэрэкед к'ахина у т'эмамийа щьвина^Ф гьрэгьра жи мьқабыли Иса шэ'дэтикэ дэрэw дьгэр'ийан кө wi бькөжън, ⁶⁰ ле нэдитън. Гэлэк шэ'дед дэрэw жи һатън, диса нэдитън. Паше дө шэ'дед дэрэw пешда һатън ⁶¹ у готън: «Эви гот: «Эз дькаръм п'арьстгәһа Хwэде һьлшиньм у нава се р'ожада диса we чекъм»».

⁶² Сэрэкк'ахин^Ф р'абу сэр п'ийа у wir'a гот: «Бона ван шэ'дэтийа кө эвана мьқабыли тэ дьдън тө чьма щабөке нади?» ⁶³ Ле Иса дэнге хwэ нэкър. Сэрэкк'ахин диса wir'a гот: «Эз тэ бь Хwэдейе сах дьдъмэ сонде. Мэр'a бежэ, тө йи Мэсиһ, Көр'е Хwэде?» ⁶⁴ Иса готэ wi: «Тэ бь дэве хwэ гот. Ле эз wэр'a дьбежъм, жь вьр шунда һуне Көр'е Инсан ль к'елэка^Ф Йе һәри Зор, ль мьле wийи р'асте р'уньшти у ль сэр э'wред э'змен те бьбинън».

⁶⁵ һьнге сэрэкк'ахин к'ьнщед хwэ қалаштън у гот: «Эви к'ьфьри кър! Иди шэ'дэ чи мэр'a нэ? Ва йэ wэ ньһа к'ьфьрийе wi бьһист? ⁶⁶ Wэва чава хойа дькэ?» Wана жи ле вэгэр'анд у готън: «Wir'a көштън дьк'эwэ».

⁶⁷ We гаве т'уйи р'уйе wi кьрън, бь к'өлма лехьстън, һьнэка жи шэмақ ле дьдан ⁶⁸ у дьготъне: «Мэсиһ, п'ехәмбэртийе мэр'a бькэ, к'а к'и бу кө тэ хьст?»

Пэтрус Иса инк'ар дькэ

(Марқос 14:66-72; Лука 22:56-62; Йһ'әнна 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Уи чахи Пэтрус дэрва ль һ'эвшеда р'уньшт'бу. Щарик һатэ щэм уи у готе: «Тө жи т'эви Исайте Щэлиле буйи». ⁷⁰ Ле эви ль бэр һ'эмуйа инк'ар кър у гот: «Эз ньзаньм тө чь дьбежи».

⁷¹ Чахе эв чу бэр дэргәһ, йэкэ дьн эв дит у готэ эвед кө ль вьр бун: «Эве һан жи т'эви Исайте Ньсрәте бу». ⁷² Эви диса бь сонд инк'ар кър гот: «Эз уи мәрви нас накьм». ⁷³ Хеләке шунда эвед кө ль вьр бун чунэ щэм Пэтрус у готьне: «Һэбэ-т'өнэбэ тө жи жь ван и, чьмки хэбәр дана тэ шә'дэтийа тэ дьдэ». ⁷⁴ Һьнге эви ньфьр' хвэ кър, сонд хвар у гот: «Эз уи мәрви нас накьм».

Уе гаве дик банг да ⁷⁵ у Пэтрус эв готьна Иса ани бира хвэ кө мир'а готьбу: «Бәри банг дана дик, те се щара мьн инк'ар ки». Дәрк'этэ дэрва у к'элэ-к'эл гьрийа.

Иса дьбьнэ бэр Пилато^ф

(Марқос 15:1; Лука 23:1-2; Йһ'әнна 18:28-32)

27 ¹ Гава сьбәһ сафи бу, т'эмамия сэрәкед к'аһина у р'успийед щьмә'те ль һэв шешьрин кө Иса чава бьдьнэ көшт'не. ² Эв гьредан, бьрын данэ дэсте Пилатойе^ф вәли.

Ахьрийа Щьһуда

(К'аред Шандийа 1:18-19)

³ Һьнге Щьһудайе кө нэмамия уи кър, дит кө Иса һатэ гьрт'не, п'ошман бу, эв си зив вэгәр'андэ сэрәкед к'аһина у р'успийа ⁴ у гот: «Мьн гөнэ кър. Эз бумэ сәбәбе хуна бесущ». Вана жи готэ уи: «Чи мәр'а нэ? Тө зани».

⁵ Эви жи эw зив авитьнэ нав п'арьстгэhe, дэpк'эт чу хwэ хэньqанд.

⁶ Сэрэкед к'аhина зив hьлдан у готын: «Нэ p'аст э кö эм ван бькьнэ нав хьзна п'арьстгэhe, чьмки эw hэде хуне йэ». ⁷ hьнге эw ль hэв шевьрин у бь wan зива Э'pде Ахинкэр к'ьр'ин, бона т'ьрбед хэриба. ⁸ Лэма эw э'рд h'эта иро жи «Э'pде Хуне» те готьне. ⁹ hьнге эw готьна бь заре Йерэмийа п'ехэмбэр hatэ сери: «Си зив qимэт дан, wэкэ wi qимэте кö зар'ед Исраеле qайл бун ¹⁰ у эw данэ Э'pде Ахинкэр, чава кö Хöдан мьнр'а э'мьр кьр»*.

Пьpса Пилато

(Марqос 15:2-5; Луqа 23:3-5; Йуh'анна 18:33-38)

¹¹ Иса бэр wэли сэкьни, wэли жь wi пьpси у гот: «Тö йи П'адше щьhуйа?» Иса wir'а гот: «Тэ бь дэве хwэ гот». ¹² Ле чахе сэрэкед к'аhина у p'успийа давитьнэ wi, эви qэт щаба кэсэки нэда. ¹³ hьнге Пилато wir'а гот: «Тö набьheyи чьqас щькийате^ф тэ дькьн?» ¹⁴ Эви диса щаба кэсэки нэда, h'эта wэли жи шаш ма.

Диwanеда h'öкөме көштьне ль сэр Иса дэрдьхьн

(Марqос 15:6-15; Луqа 23:13-25; Йуh'анна 18:39-19:16)

¹⁵ Э'дэте wэли бу кö ль щэжьнеда бь хwэстьна э'лалэте гьртик wanр'а бэр'да. ¹⁶ hьнге гьртики wани к'ьфш hэбу, кö наве wi Барабас бу. ¹⁷ Гава кö эwана щьвийан, Пилато wanар'а гот: «hун к'ижани дьхwазьн кö эз бона wэ бэр'дьм, Барабас йан Исайе кö Мэсиг те готьне?» ¹⁸ Эви заньбу кö жь дэст h'эвсудийе Иса дабунэ дэсте wi.

* 27:10 Зэкэрийа 11:12-13; Йерэмийа 32:6-9.

¹⁹ Гава эw ль һэрэма диwane р'уньштъбу, к'олфэта wi щаб шанд у гот: «К'аре тэ эwi бесуц нэк'этийэ, чьмки ве шэва дэрбазбуйи хэwнеда бона wi гэлэк тышт сэр мьнр'а дэрбаз бун». ²⁰ Ле сэрэкед к'аһина у р'успийа э'лалэт р'ази кър, кө Барабас бьхwазьн у Иса онда кьн. ²¹ Wэли диса wанар'а гот: «Һун жь ван һэр дөйа к'ижани дьхwазьн кө эз wэр'а бэр'дьм?» Wана жи гот: «Барабас!» ²² Пилато wанар'а гот: «Ле эз Исайе кө Мэсиг жер'а дьбежьн чава бькьм?» Һэмуйа жи гот: «Бьра бе хачкърьне!» ²³ Wэли гот: «Ле эwi чь хьраби кърыйэ?» Һьнге wана һе кърэ қир'ин у готьн: «Бьра бе хачкърьне!»

²⁴ Пилато жи дит, wэки тыштэк к'аре надэ, ле һе шэр' у дэ'w дэстпедьбэ, ав һьлда ль бэр э'лалэте дэстед хwэ шуштьн у гот: «Эз жь хуна wi бесуц ьм. Һун хwэха бьньһер'ьн». ²⁵ У т'эмамийа щьмэ'те щаба wi да у гот: «Бьра хуна wi ль сэр мэ у ль сэр зар'ед мэ бэ!»

²⁶ Һьнге Пилато Барабас wанар'а бэр'да, ле Иса да бэр қамчийа у да дэсте wан кө бе хачкърьне.

Эскэр қэрфе хwэ ль Иса дькьн

(Марқос 15:16-20; Йьһ'энна 19:2-3)

²⁷ Һьнге эскэред wэли Иса бьрьнэ һьндөр'е қэсьре у т'эмамийа р'эфа эскэра сэр wi щьвийа. ²⁸ К'ьнще wi же ехьстьн у чөхэки соре гэwэз ле кърьн. ²⁹ Паше т'ашэк жь стьрийа wэгьртьн данэ сэре wi у қамишэк жи данэ дэсте wийи р'асте. Һьнге бэр wi чок дан, қэрфе хwэ пе кърьн у готьн: «Хwэш бэ, П'адше Щьһуда!» ³⁰ Т'уйи wi кърьн, қамиш һьлдан сэре wi хьстьн. ³¹ Пэй қэрфкърьнер'а чөхе сор жь wi ехьстьн у к'ьнще wi лекьрьн у данэ пешийа хwэ бьрьн кө wi хач кьн.

Хачкърьна Иса

(Марқос 15:21-32; Лука 23:26-43; Йух'анна 19:17-27)

³² Чахе эв дэрк'этьнэ дэрва, эскэра йэки курени дит кө наве ви Шьмһ'ун бу, п'ейи сэр ви кърьн кө хаче ви һьлдэ. ³³ Эвана гьһиштънэ ви щийе кө жер'а Голгота дьготън, кө те фэ'мкърьне: «Щийе Қафа». ³⁴ Шэрава зьрав т'эвкьри дане кө вэхвэ. Ле чахе эви тэм кър, нэхвэст вэхвэ.

³⁵ Эв хач кърьн, сэр к'нще ви п'эшк авитън у ль нав хвэда бэла кърьн». ³⁶ Паше ве дэре р'уньштън у нобэдари ль ви кърьн. ³⁷ Нэхэдийа ви нъвисин данин феза сэре ви: «ЭВ ИСА, П'АДШЕ ЩЬҺУЙА ЙЭ».

³⁸ Ђнге дө қачах жи т'эви ви һатънэ хачкърьне, йэк мьле р'асте у йе дън мьле ч'эпе. ³⁹ Эвед кө вьрр'а дьчундъһатън ч'ер'и ви дькърьн, сэре хвэ дьһ'эжандън ⁴⁰ у дьготъне: «Нэ тэйе п'арьстгәһ һьлшанда у се р'ожада чекьра? Дэ хвэ хьлаз кэ, һэгэр тө Көр'е Хвэде йи! Жь хач вэрэ хваре!» ⁴¹ Оса жи сэрэкед к'аһина, қанунзана у р'успийа т'эвайи қәрфе хвэ ви дькърьн у дьготън: ⁴² «Хэлқ хьлаз кър, ле хвэ нькарэ хьлаз кэ! Эв нинэ П'адше Израеле? Дэ бьра ньһа жь хач бе хваре у эме бавэрийа хвэ ви биньн. ⁴³ Гөмана хвэ дани сэр Хвэде, дэ бьра ньһа ви хьлаз кэ, һэгэр Хвэде жь ви р'ази йэ, чьмки дьгот: «Эз Көр'е Хвэде мә»». ⁴⁴ Қачахед кө т'эви ви һатънэ хачкърьне, вана жи өса тән ль ви дьхьстън.

* 27:35 Нав дэстньвисаред пашвэхтийеда эв жи һэйэ: «Кө готъна п'эхэмбэр бе сери: «К'нщед мьн ль нав һэвда бэла кърьн у сэр чөхе мьн п'эшк авитън»» (Зэбур 22:18).

Мьрьна Иса

(Маркос 15:33-41; Лука 23:44-49; Йух'анна 19:28-30)

⁴⁵ Нивро жь сьһ'эта донздәһа һ'эта сьһ'эта сьсийа т'эмамайя э'рде бу тә'ри. ⁴⁶ Незики сьһ'эта сьсийа Иса бь дэнгәки бьльнд кьрә қир'ин у гот: «Ели, Ели, лама сабахтани?» кә те фә'мкьрьне: «Хвәдейе мьн, Хвәдейе мьн, тә чьма эз һьштъм?»* ⁴⁷ Әве кә незик сәкьнибун, гава әв хәбәр бьһистьн, готьн: «Әв гази Елийас дькә». ⁴⁸ Йәк жь ван бь ләз бәзи, луфька^ф бә'ре һьлда сьркеда кьр, ль сәр қамишәкива дани у да ви кә вәхвә. ⁴⁹ Ле һьнәкед дьн готьн: «Бьсәкьнә. Әм бьбиньн, к'а Елийасе бе ви хьлаз кә?»

⁵⁰ Иса диса бь дэнгәки бьльнд кьрә гази у р'өһ'е хвә да.

⁵¹ һьнге п'әр'да п'арьстгәһе жь сери һ'эта бьни қәльши, бу дө тиша^ф. Әрд һ'әжийа, кәвьр қәльшин, ⁵² т'ьрб вәбун у гәләк мьрийед бөһөрти р'абун. ⁵³ Әв жь т'ьрба дәрк'әтьн пәй р'абуна Исар'а, чунә Бажаре Пироз у гәләка әв дитьн.

⁵⁴ Чахе сәрсәд у әвед кә т'әви ви нобәдарийа Иса дькьрьн, э'рдһ'әж у әв һ'әму тыште қәвьми дитьн, р'ьсасе әв гьртьн у готьн: «Р'асти жи әва Көр'е Хвәде бу!»

⁵⁵ Ль we дәре гәләк к'өлфәт жи һәбун, кә дурва дьньһер'ин. Әв жь Щәлиле ль пәй Иса һатьбун, бәрдәсти бир'а кьрьбун. ⁵⁶ Мәрийәма Мәждәлани, Мәрийәма дийа Ақуб у Усьв^ф у дийа һәр дө көр'ед Зәбәди ль нав ванда бун.

* 27:46 Зәбур 22:1.

Дэфынкърьна Иса

(Марқос 15:42-47; Лука 23:50-56; Йух'энна 19:38-42)

⁵⁷ Бәре еваре мәрвәки дәвләти жь Аримәтйәйе һат, кә наве ви Усвь^ф бу. Әв жи йәк жь шагъртед Иса бу. ⁵⁸ Әв чу щәм Пилато у щьнйазе Иса жь ви хвәст. Ве гаве Пилато ә'мьр кър кә щьнйаз бе дайине. ⁵⁹ Усвь щьнйаз һьлда, қәдәке к'ътанийи пақьжда к'әфән^ф кър ⁶⁰ у дани нав т'ърба* хвәйә ну кә қәйеда к'олабу. Паше әви кәвьрәки мәзын холи бәр дәре т'ърбе кър у чу. ⁶¹ Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дьн ль ве дәре бун у пешбәри т'ърбе р'уньштьбун.

Нобәдаред т'ърбе

⁶² Р'ожа дьн кә пәй р'ожа^ф т'ьвдарәккърьне* бу, сәрәкед к'әһина у ферьсийа ль щәм Пилато щьвийан ⁶³ у готьн: «Әм хөлам, те бира мә, кә әви дәрәвин сахтийа хвәда дьгот: «Әзе р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абьм». ⁶⁴ Ньһа ә'мьр кә кә һ'әта р'ожа сьсийа мьқати т'ърбе бьн, нәбә кә шагъртед ви бен ви бьдзьн у щьм'тер'а бежьн: «Әв жь мьрьне р'абуйә». Иди хальфандьна пашийе жь йа пешийе хьрабтьр бә». ⁶⁵ Пилато ванр'а гот: «Ва нә вәр'а әскәрәд нобәдар. һәр'ьн чава кә һун заньн өса жи мьқати т'ърбе бьн». ⁶⁶ Әв жи чун мьқати т'ърбе бун, кәвьр мор кьрн у әскәрәд нобәдар ль бәр данин.

* 27:60 Т'ърба Иса мьхарәк бу. Щьһуйа һьнге дәсте к'ева бьһата мьрийед хвә дькърьнә мьхара. Әв йан шкәфт бун йан жи қәйада дьк'олан.

* 27:62 «Р'ожа т'ьвдарәккърьне» р'ожа инийе бу.

Иса жь мьрьне р'адьбэ

(Марқос 16:1-8; Лука 24:1-12; Йух'энна 20:1-10)

28 ¹ Пэй шэмийер'а, р'ожа йэкшэме* сәре сьбәһе зу Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дьн һатьн кӧ т'ьрбе бьбиньн. ² Ньшкева э'рд қайим һ'әжийа, чьмки мьльйак'әтәки Хӧдан жь э'змен һатә хваре, кәвьр жь бәр т'ьрбе веда кьр у сәр р'унышт. ³ Диндара ви мина бьруске бу у к'ьнще ви мина бәрфе сьпи бун. ⁴ Нобәдар жь тьрса ви т'әвиһәв бун у бунә мина мьрийа. ⁵ Мьльйак'әт ван к'ӧлфәтар'а гот: «Нәтьрсьн! Эз заньм һун ль ви Исайи дьгәр'ьн, йе кӧ һатә хачкьрьне. ⁶ Әв нә ль вьр ә, чьмки әв жь мьрьне р'абуйә, чава кӧ әви готьбу. Вәрьн ви щийе кӧ әв* п'алдайи бу бьбиньн. ⁷ Зу һәр'ьн бежьнә шагьртед ви: «Әв жь мьрьне р'абуйә у әве бәри вә һәр'ә Щәлиле. Ль вьр һуне ви бьбиньн». Ва йә мьн вәр'а гот».

⁸ Әв бь хоф у әшқәкә мәзын ләз жь т'ьрбе дәрк'әтьн у ләзандьн кӧ шагьртар'а бежьн. ⁹ Ньшкева Иса р'асти ван һат у гот: «Сьлав ль вә!» Әвана незики ви бун, хвә авитьнә ньгед ви гьртьн у сәре хвә бәр данин. ¹⁰ Ынгә Иса ванар'а гот: «Нәтьрсьн! һәр'ьн бежьнә бьред мьн, кӧ әв һәр'ьнә Щәлиле у ль вьр ве мьн бьбиньн».

Нобәдар тенә р'ӧшәткьрьне^Ф

¹¹ Чахе кӧ к'ӧлфәт чун, һьнәк жь нобәдара һатьнә бажер у тьштед кӧ қәвьмибун сәрәкед к'аһинар'а готьн. ¹² Сәрәкед к'аһина т'әви р'успийа щьвийан у шевьрин.

* 28:1 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ожа һ'әфтийейә пешьн», чьмки бона щьһуйа, р'ожа һ'әфтийейә пешьн йәкшәм бу, ава готи «лә'д».

* 28:6 Нав дәстньвисаред һьнәкада «Хӧдан» һәйә.

Паше вана гэлэк п'эрэ данэ нобэдара ¹³ у готын: «Бежн: <Чахе эм хэведа бун, шагъртед ви хатын эв дьзин». ¹⁴ У хэгэр эв тышт быгънижэ гөһе вэли, эме ви р'ази кын у вэ бехэм кын». ¹⁵ Вана жи п'эрэ һьлдан у өса кърьн, чава кө хатъбунэ хинкърьне. У эв готын ль нав щьһуйада һ'эта р'ожа иро бэла буйэ.

Иса хвэ нишани шагъртед хвэ дькэ

(Марқос 16:14-18; Лука 24:36-49; Йух'энна 20:19-23; К'аред Шандийа 1:6-8)

¹⁶ һэр йанздэһ шагърт жи чунэ Щэлиле ви ч'ийайе кө Иса ванр'а готъбу. ¹⁷ Гава кө дитьн, сэре хвэ бэр ви данин, ле һнэк жи дөдьли бун. ¹⁸ Иса незики ван бу, ванр'а хэбэр да у гот: «һ'эму һ'өкөме э'рд у э'змен мьнр'а һатэ дайине. ¹⁹ Ньһа һэр'ьн һ'эму мьлэта һин кын у вана бь наве Бав, Көр' у Р'өһ'е^ф Пироз бьньхөминьн^ф ²⁰ у ван һ'эму т'эмийед кө мьн данэ вэ мьлэта һин кын, вэки эв хвэй кын. Эз ирода т'ьме һ'эта ахьрийа дьнйайе т'эви вэ мэ!» Амин!

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МАРҚОС

Пешготъна институте

«Мъзгинийа^ф Иса^ф Мәсиһә^ф ль гора Марқос» жь нава һәр чар Мъзгинийада йа һәрә кьн э у бәри һәр се Мъзгинийа жи һатийә нъвисаре. Бь фькьра гәләк зана әв бәри сала һ'әфтейи (70-и пәй буйина Иса) һатийә нъвисаре, гава Оршәлим^ф ыеран бу.

Ль гора шә'дәтийа щъвина^ф сәдсалийа дөдада, Марқос хвәха әв Йуһ'әнна-Марқос э, дәрһәқа к'ижанида к'ьтеба К'аре Шандийада (12:12, 25; 13:4-5; 15:37-39) у өса жи чәнд нә'мед шандийада^ф бә'са ви дькьн (Колоси 4:10; Фьлимон 24; 2 Тимот'ейо 4:11). Әви гәләки р'евити т'әви Павлос у Барнабас^ф кьрийә, өса жи йәки гәләки незики Пәтрусе^ф Шанди бу (1 Пәтрус 5:13).

К'ьтеб серида дьбежә кө фькьра ые дәрһәқа Мъзгинийа Иса Мәсиһда йә (1:1). һатъна Иса Мәсиһ да к'ьфше, кө әв вәхте Хвәде к'ьфш кьрбу пер'а гьһиштийә, вәки хьлазбуне^ф бьдә мәрвьайе^ф (1:15). Марқос Иса тинә бәр ч'ә'ва, кө әв йәки хвәйиһ'өкөм э у һ'өкөме ви нава һинкьрьне, щьндәрхьстьне, өса жи гөнәбахшандьнеда к'ьфш э. һьнге Иса һеди-һеди хвә шагьртед^ф хвәва дьдә наскьрьне кө әв Мәсиһ э, ава готи К'ьфшкьрийе Хвәде йә. Ле Иса чьқаси хвә шагьртед хвәва дьдә наскьрьне, һақаси ль сәр мьрьн у р'абуна хвә хәбәр дьдә, йа кө ые Оршәлимеда бьқәвьмийа. Иса хвәр'а дьбежә «Көр'е^ф Инсан», йе кө һатә дьһийәе, вәки ә'мьре хвә бьдә кө мәрвь жь қәйдед гөнә^ф хьлаз бьн.

Мъзгинийа Марқос һе гэләки сәр кьред Иса дьсәкьнә, нә кӧ сәр һинкьрна ви. Бона Йуһ'әннайе^ф ньхӧмдар^ф, ӧса жи ньхӧмандьн^ф у щер'ьбандьна^ф Иса кьн һатийӧ ньвисаре. Паше царәкер'а дәрбази сәр шьхӧле вийи нәхвәшқәнщкьрне у һинкьрна ви дьбә. Чьқас дьчу шагьртед ви һе әв нас дькьрн, дьжмьнед ви жи һе к'ин вир'а дажотьн. Сәред хьлазийеда (11-а һ'эта 16-а) бона һ'әфтийа Исайӧ хьлазийе ньвисар ә, дәрһәқа хачбун^ф у р'абуна вийӧ жь мьрне.

Әва Мъзгинийа гэләки шә'дәтийа кьред Иса дьдә у тьһәрәки зәлал у кӧрт һатийӧ ньвисаре, әва Иса бәрч'ә'в тинә у дьдә к'ьфше, вәки һәр хвәндәванәк мина сәрсәд^ф бькарьбӧ бькә гази бежә: «Р'аст әв мәрвь Кӧр'е^ф Хвәде йә» (15:39).

Әва Мъзгинийа гэләки ль сәр щәфак'ьшандьна Иса дьсәкьнә, ӧса жи сәр щәфайед ван, йед кӧ we ль пәй ви һәр'ьн. Ль гора фькьра мәсиһийед^ф бәре, Марқос әва Мъзгинийа бажаре Р'омеда^ф ньвисийӧ. Жь ве йәке те к'ьфше, кӧ Марқос әв йәк һе бона бавәрмәндед Р'омайеда ньвисийӧ, чьмки бавәрмәндед ви чахи гәләк щәфа жь дәсте Нероне Қәйсәре^ф Императорийа Р'омайе дьдитьн, (һ'ӧкӧмәта ви жь сала 54-а һ'эта 68-а бу).

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Дәстпебуна Мъзгинийе (1:1-13)

Даннасини у шьхӧлед Исайӧ Щәлиледа^ф (1:14-9:50)

Р'ийа Исайӧ жь Щәлиле һ'эта Оршәлиме (10:1-52)

Һ'әфтийа Исайӧ хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәрәд веда (11:1-15:47)

Р'абуна Иса жь мьрне (16:1-8)

Пэй р'абунер'а хойабун у жорһылатьна Иса (16:9-20)

Даннасинийа Йуһ'әннайе^Ф нхөмдар^Ф

(Матта 3:1-12; Лука 3:1-18; Йуһ'әнна 1:19-28)

1 ¹ Мьзгинийа^Ф Иса^Ф Мәсиһе^Ф Көр'е^Ф Хвәде бь ви тьһәри дәстпебу: ² Чава кө к'ьтеба Ишайа^Ф П'ехәмбәрда^Ф һатийә нъвисаре:

«Ва йә эзе қасьде хвә пешийа тәва бышиньм.

Әве бона тә р'е һазьр кә»*.

³ «Дәнгәк бәр'ийеда^Ф дькә гази:

«Р'ийа Хөдан^Ф һазьр бькьн

у шьвәр'ийед^Ф ви р'аст бькьн»*».

⁴ Ава Йуһ'әнна^Ф бәр'ийеда хөйа бу, щьмә'т дьньхөманд у даннасин дькьр, кө жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн^Ф у бенә нхөмандьне^Ф, вәки гөнед ван бенә бахшандьне.

⁵ Жь һ'әму вәлате Щьһустане^Ф у т'әмамийа щьмә'та Оршәлиме^Ф дьһатә щәм ви, гөнед хвә дьданә р'уйе хвә у ч'әме Урдөнеда бь дәсте ви дьньхөмин. ⁶ Йуһ'әнна к'ьнцәкә жь пьр'ч'а дәве ль хвә кьрьбу у ль пышта хвә жи қайишәкә ч'әрм гьредабу. Хварьна ви көли^Ф у һьнгьве холе бу. ⁷ Әви даннасин дькьр у дьгот: «Йәки жь мьн қәваттьр we бе. Әз нә һежа мә, кө та бьм у бәне чарьхе ви жи вәкьм. ⁸ Мьн һун бь аве нхөмандьн, ле әве вә бь Р'өһ'е^Ф Пироз бьньхөминә».

* 1:2 Малахи 3:1.

* 1:3 Ишайа 40:3.

Иса те ньхөмандын у щер'бандьне^Ф

(Мәтта 3:13-4:11; Луқа 3:21-22; 4:1-13)

⁹ У ван р'ожада Иса жь бажаре Ньсрэта Щэлиле^Ф хат у бь дэсте Йуһ'әнна ч'эме Урдөнеда хатэ ньхөмандьне. ¹⁰ Һәма чава Иса жь аве дәрк'әт, дит кө әзман вәбун у Р'өһ' мина кәвоткәке ль сәр ви дани. ¹¹ У дәнгәк жь әзмана хат кө дыгот: «Тө йи Көр'е мьни дәлал, әз жь тә р'әзи мә».

¹² We гаве Р'өһ' бәре Иса да бәр'ийе. ¹³ Әв чьл р'ожи^Ф ль бәр'ийе ма у жь Мирещьн^Ф хатэ щер'бандьне^Ф. Әв т'әви р'ә'вьра бу у мьляк'әта^Ф жер'а бәрдәсти кьрн.

Иса қәза Щэлиледа дәст бь к'әре хвә дькә

(Мәтта 4:12-17; Луқа 4:14-15)

¹⁴ Пәй гьртна Йуһ'әннар'а Иса чу қәза Щэлиле у дәст бь даннасинийа Мьзгинийа Хвәде кьр ¹⁵ у дыгот: «Wәхт пер'а гьһиштиә, П'адшатийа^Ф Хвәде незик буйә, жь гөнәкьрне вәгәр'ьн у бавәрийа^Ф хвә Мьзгинийе биньн!»

Иса гази һәр чар мә'сигьра дькә

(Мәтта 4:18-22; Луқа 5:1-11)

¹⁶ Гава Иса ль дәве гола Щэлиле дьгәр'ийа, р'әсти Шьмһ'ун^Ф у Әндравьсе бьре ви хат. Wана т'ор' давитә голе, чьмки мә'сигьр бун. ¹⁷ Иса готә ван: «Пәй мьн вәрьн, әзе вә бькьмә неч'ирванед мәрьва^Ф». ¹⁸ Wана жи һәма we дәме т'ор'ед хвә һьштн у пәй ви чун. ¹⁹ Дәма кө Иса жь ви щийи пешда чу, р'әсти көр'ед Зәбәди, Ақуб^Ф у Йуһ'әннайе^Ф бьре ви хат. Wана қәйькеда т'ор'ед хвә һивез дькьрн. ²⁰ Һьнге Иса гази ван кьр, wана жи баве хвә Зәбәди т'әви п'ала қәйькеда һьшт у пәй ви чун.

Иса р'öh'e^ф h'эрам^ф дәрдьхә*(Луқа 4:31-37)*

²¹ Әв гъиштънә Кәфәрнаһуме. Иса we р'ожа^ф шәмиийе р'аст к'этә к'ъниште у дәст бь хинкъръне кър. ²² Әвана ль сәр хинкъръна ви зәндәгърти^ф мабун, чъмки әви мина йәки хвәйиһ'өкөм әв һин дькърън, нә кӧ мина қанунзана^ф. ²³ һынге к'ъништа^ф ванда мәрвәк һәбу, кӧ р'öh'e^ф h'эрамва гърти бу. Ви кърә қир'ин у гот: ²⁴ «Тӧ чь жь мә дьхвази, йа Исайе Ньсрәте? Тӧ һатийи қыр'а мә бини? Әз заньм тӧ к'и йи. Тӧ Пирозе Хвәде йи!» ²⁵ Иса ле һьлат^ф у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» ²⁶ һынге р'öh'e h'эрам әв вәч'ър'ьканд у бь дәнгәки бьльнд кърә қир'ин у же дәрк'әт. ²⁷ H'әму зәндәгърти ман, һәвр'а к'әтънә пьрс-пьрсийара у дьготън: «Әв чь йәк ә? Чь хинкърънәкә ну йә! Бь һ'өкөм әв ә'мьри ль р'öh'eд h'эрам дькә у әв жи ельми^ф ви дьбьн». ²⁸ У нав у дәнге Иса пер'а-пер'а h'әму дор-бәрәд Щәлиле бәла бу.

Иса гәләк нәхвәша қәнц дькә*(Мәтта 8:14-17; Луқа 4:38-41)*

²⁹ Гава кӧ Иса жь к'ъниште дәрк'әт, т'әви Ақуб у Йуһ'әнна р'аст чунә мала Шьмһ'ун у Әндрәвьс. ³⁰ Хвәсийа Шьмһ'ун т'айеда п'алдайи бу. һынге бона we Исар'а готън. ³¹ Иса жи чу незик, дәсте we гьрт р'акър у т'айе же бәр'да, р'абу бәрдәсти ванр'а кър. ³² Еваре, гава р'о чу ава, h'әму нәхвәш у йед щьнак'әти^ф анинә щәм ви. ³³ Т'әмамия шьмә'та бажер ль бәр дери щьвийа. ³⁴ Иса гәләк мәрвәд бь нәхвәшийед щур'ә-щур'ә қәнц кърън. Гәләк щьн^ф жи дәрхьстън у нәдъһьшт кӧ щьн хәбәр дьн, чъмки щьна заньбу кӧ әв к'и йә.

Иса Мъзгинийа Хвәде қәза Щәлиледи бәла дькә

³⁵ Қәрәбәрбанга сьбәһе р'абу, дәрк'әт чу щики хәвлә у вьр дөа кьр. ³⁶ Шьмһ'ун у йед т'әви ви ль Иса гәр'ийан ³⁷ у гава кө ван әв дит, готьне: «һ'әму ль тә дьгәр'ьн». ³⁸ Иса ванр'а гот: «Әм һәр'ьнә гөнд-бажаред незик, вәки әз ль ван дәра жи даннасин кьм, чьмки әз бона ве йәке һатьмә». ³⁹ У ль т'әмамия Щәлиле дьгәр'ийа, к'ьништед ванда даннасин дькьр у щьн дәрдьхьстьн.

Иса йәки жь к'отибуне^ф пақьж дькә

(Мәтта 8:1-4; Луқа 5:12-16)

⁴⁰ У йәки к'оти^ф һат, ль бәр Иса чок да, р'әща же кьр у готе: «һәгәр тө бьхвази, дькари мьн пақьж ки». ⁴¹ Гөне Иса пе һат, дәсте хвә дьреж кьр ле к'әт у готе: «Әз дьхвазьм. Пақьж бә!» ⁴² У пәй ве готьнер'а дәстхвәда к'отибун же чу у әв пақьж бу. ⁴³ Иса пер'а-пер'а әв дәрхьстә дәр, һ'ьшк т'әми ль ви кьр ⁴⁴ у вир'а гот: «Бьньһер'ә т'ө кәсир'а тыштәки нәбежи, ле һәр'ә хвә нишани к'аһин^ф кә у чава кө Муса^ф т'әми дайә, һ'әдийа^ф хвә бьдә, вәки һ'әмуяр'а бьбә шә'дәти, кө тө пақьж буйи». ⁴⁵ Ле әв мәрвь дәрк'әт дәстпекьр ашкәрә гот у әва йәка бәла кьр, өса кө Иса иди нькарьбу ашкәрә бьчуйа бажарәки, ле жь бажер дәр ль щийед хәвлә дьма. У щьмәт жь һәр алийава дьһатьнә щәм ви.

Иса шьлушәтәки қәнщ дькә у гөнед ви дьбахшинә

(Мәтта 9:1-8; Луқа 5:17-26)

2 ¹ Пәй чәнд р'ожар'а Иса вәгәр'ийа Кәфәрнаһуме. һьнге һатә бьһистьне, кө әв малда йә. ² Маледи һақас мәрвь щьвийан, һ'әта кө ль бәр дери жи щи-сьт'ар т'өнәбу. Иса

хэбэра Хwэде эw һин дькьрһн. ³ У мэрвв һатһн, жь нав ванда чар мэрвва шьлушэ'тэк һьлдабун данинэ щэм Иса. ⁴ Ле жь дэст э'лалэте р'е нэдитһн кö незики Иса буна, вана бане ханийе кö Иса теда бу қөл кьр у мэрвве шьлушэ'т бэр'ева дахьстьнэ жере. ⁵ Гава кö Иса бавэрийа ван дит, готэ йе шьлушэ'т: «Лаво, гөнед тэ һатһнэ бахшандьне». ⁶ Жь қанунзана һнэк wьра р'уньшьтбун у дьле хwэда дьготһн: ⁷ «Эви һан чьма öса хэбэр дьдэ ван к'ьфьрийа дькэ? Пештьри Хwэде к'и дькарэ гöна бьбахшинэ?»

⁸ Дэстхwэда р'öh'e Исава э'йан бу кö эвана аһа дьфькьрһн, эви гот: «Һун чьма тыштед аһа дьле хwэда дьфькьрһн? ⁹ К'ижан р'ьһ'эт э, шьлушэ'тр'а бежһн: «Гөнед тэ һатһнэ бахшандьне?» йан бежһне: «Р'абэ бэр'а хwэ һьлдэ у бьгэр'э?» ¹⁰ Ле wэки һун бьзаньбьһн кö һ'öкөме Көр'е^Ф Инсан һэйэ ль сэр э'рде гöна бьбахшинэ...» ¹¹ готэ йе шьлушэ'т: «Эз тэр'а дьбежьм, р'абэ бэр'а хwэ һьлдэ, һэр'э мала хwэ». ¹² Эw жи пер'а-пер'а ль бэр ч'эве һэр кэси р'абу, бэр'а хwэ һьлда, дэрк'эт у чу. һ'эму жи һ'эйири ман, шькьри данэ Хwэде у готһн: «Мэ тыштэки öса т'ö щар нэдитийэ!»

Иса гази Лeви^Ф дькэ

(Матта 9:9-13; Луқа 5:27-32)

¹³ Иса диса чу дэве голе. Т'эмамыйа э'лалэт дьһатэ щэм wi у эви жи эw һин дькьрһн. ¹⁴ Чахе Иса р'еда чу, Лeвийе^Ф көр'е һалфаво ль щийе хэрщһьлдане р'уньшти дит у готе: «Пэй мьн wэрэ». Эw жи р'абу пэй Иса чу. ¹⁵ Гава Иса мала Лeвида сэр сьфре бу, гэлэк хэрщгьр^Ф у гөнэк'ар^Ф т'эви wi у шагьртед^Ф wi ль сэр сьфре р'уньшьтбун, чьмки йед пэй wi дьчун гэлэк

бун. ¹⁶ Гава қанунзанед жь нава ферьсийа^Ф дитьн кӧ Иса т'эви хәрщгър у гӧнәк'ара ль сәр сьфре р'уньшти йә, жь шагъртед ви пьрсин: «Чьма әв т'эви хәрщгър у гӧнәк'ара дьхвә у вәдхвә?» ¹⁷ Чахе Иса бьхист, ванр'а гот: «Сахләм нә һ'әвще һ'әким ьн, ле нәхвәш. Әз нә һатьмә гази йед р'аст кьм, ле гази гӧнәк'ара».

Пьрса р'ожигъртне

(*Мәтта 9:14-17; Луқа 5:33-39*)

¹⁸ Щарәке шагъртед Йуһ'әнна у ферьсийа р'ожи дьгъртын. Чәнд мәрвь һатьнә щәм Иса у же пьрсин: «Чьма шагъртед Йуһ'әнна у йед ферьсийа р'ожийа дьгърьн, ле шагъртед тә р'ожи нагърьн?» ¹⁹ Иса готә ван: «Һ'әта зә'ва т'эви ван ә, гәло дьбә кӧ хвәндийед дә'вате р'ожи быгърьн? Һ'әта зә'ва т'эви ван ә, әв нькарьн р'ожи быгърьн!» ²⁰ Ле р'ож we бен, гава зә'ва жь ван бе һьлдане, һьнге we р'оже we р'ожи быгърьн. ²¹ Т'ө кәс пе п'арч'е ну к'ьнща кәвьн п'инә накә. Һәгәр өса бькә, п'арч'е к'ьнща кәвьнва дьрути we зоре ль к'ьнща кәвьн бькә у щийе қәльши we һе ль бәр һәвва һәр'ә.

²² У нә жи кәсәк шәрава ну дькә мәшкед кәвьн. Һәгәр өса бькә, шәрава ну we мәшка бьт'әқинә, һьн шәрәве онда бә, һьн жи мәшк. Ле шәрава ну дькьнә мәшкед ну».

Пьрса р'ожа шәмийе

(*Мәтта 12:1-8; Луқа 6:1-5*)

²³ Иса р'ожәкә шәмийе нава зәвийар'а дәрбаз дьбу у шагъртед ви р'ева дәстпекърьн сьмбьлед геньм чьнин. ²⁴ Ферьсийа Исар'а гот: «Бьньһер'ә! Чьма шагъртед тә р'ожа шәмийе тыште нәщайиз дькьн?» ²⁵ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Wә қәт нәхвәндийә кӧ Дауьд^Ф жь

h'эwщэтийе чь кър, гава эw у йед пер'а бър'чи бун? ²⁶ Эw wэхте сэрэкк'аһин Эвйатарда к'этэ Хана^ф Хwэде у нане^ф Хwэдер'а дайи хвар, кӧ эw нан пештьри к'аһина нэ щайиз бу йэки дьн бьхвара. Сэрда жи эw нан да йед т'эви хwэ». ²⁷ Паше сэр готьна хwэда зедэ кър готэ ван: «Р'ожа шэмийе бона инсен һатэ данине, нэ кӧ инсан бона р'ожа шэмийе! ²⁸ Аwa готи Кӧр'е Инсан Хӧдане р'ожа шэмийе йэ жи».

**Иса р'ожа шэмийе мэръве кӧ
дэсте wi к'ьшийабу қэнц дькэ**

(Матта 12:9-14; Лука 6:6-11)

З¹ У Иса диса к'этэ к'ьниште. Ль we дэре мэръвэк һэбу, кӧ дэсте wi к'ьшийабу. ² У ч'э'ве һьнака сэр wi бу, гэло р'ожа шэмийе эwe wi қэнц кэ йан на, wэки хэйба wi бькьн. ³ Иса мэръве дэстк'ьшийайир'а гот: «Р'абэ ве говэке бьсэкьнэ!» ⁴ Паше ванр'а гот: «Р'ожа шэмийе қэнщикьрын щайиз э, йан хьрабикьрын? Р'ӧһ'эки хьлаз^ф кьн, йан онда кьн?» Ле ван дэнг нэкр. ⁵ Иса бь һерс ль дора хwэ ньһер'и, бона сэрһ'ьшкия ван бэр хwэ к'эт у wi мэръвир'а гот: «Дэсте хwэ дьреж кэ». Эwi жи дьреж кър у дэсте wi қэнц бу. ⁶ Ферьси дэрк'этьнэ дэрва у пер'а-пер'а т'эви һеродэсийа^ф шешьрин, кӧ чаwa wi бьдьнэ кӧштьне.

Щьвата ль дэве голе

⁷ Иса т'эви шагъртед хwэ чу дэве голе. Жь Щэлиле э'лалэтэкэ гьран пэй wi чу. ⁸ Гава кӧ wана кьрьнед wi бьһистьн, жь Щьһустане, Оршэлиме, Идумэйайе, wi алийе Урдӧнейи р'оһьлате, ӧса жи жь қэза Сур у Сайде гэлэк мэръв һатьнэ щэм wi. ⁹ У Иса жь дэст э'лалэте шагъртед хwэр'а гот, кӧ wir'а қэйькэке һазьр кьн, wэки

нэк'эвэ ль бэр дэ'фа. ¹⁰ Чъмки Иса гэлэк мэрвв қәнш кърн, өса кө йед нэхwэш т'опи сэр дьбун, wәки дәсте хwэ бьдана wi. ¹¹ Дәма кө р'өһ'ед һ'эрам әw дьдйтн, ль бэр wi дэwэр'уйа хwэ давитнә ә'рде, дькърнә қир'ин у дьготн: «Тө Көр'е Хwәде йи!» ¹² Ле Иса һ'ышк т'әми ль ван дькър, кө бона wi нәкьнә дәнги.

Бьжартына һәр донздәһа

(Мәтта 10:1-4; Луқа 6:12-16)

¹³ Иса һьлк'ышыйа ч'ийе у мэрввед кө wi дьхwэстын гази щәм хwэ кърн. Әw жи чунә щәм wi. ¹⁴ Әwi донздәһ мэрвв бьжартн, навед ван «шанди^ф» дани, кө т'әви wi бьминьн у ван бьшинә, wәки даннасин кьн. ¹⁵ У һ'өкөм да ван кө щьна дәрхьн. ¹⁶ һәр донздәһед бьжарти әв ын: Шьмһ'ун (кө наве wi кьрә Пәтрус^ф), ¹⁷ Ақубе^ф Зәбәди у Йуһ'әннайе бьре wi, (әwi наве Боанәрщәс ль ван кър, кө те фә'мкърне: «Көр'ед Гөр'инийа Әзмен») ¹⁸ Әндрауьс, Филипо, Бәртоломәйо, Мәтта, Т'ума, Ақубе^ф көр'е һалфawо, Тәдайо, Шьмһ'уне wәлатп'арьст^ф ¹⁹ у Щьһудайе^ф Исхәрйоти йе кө бу нәмаме Иса.

Иса у Бәлзәбул^ф

(Мәтта 12:22-32; Луқа 11:14-23; 12:10)

²⁰ Паше Иса чу маләке. Диса һақас ә'лаләт щьвийа, һ'әта кө нькарьбун нане хwэ жи бьхwарана. ²¹ Гава йед жь хун у қьнета wi бьһистн, дәрк'әтн wi бьгърн, чъмки wана дьгот: «Әwi һ'ыше хwэ өнда кьрийә!» ²² У әw қанунзанед кө жь Оршәлиме бәржер бьбун, дьготн: «Бәлзәбул^ф wiда һәйә! Әw бь һ'өкөме сәрwере щьна щьна дәрдьхә!» ²³ Иса жи әw гази щәм хwэ кърн у бь мәсәла wanp'a гот: «Мирещьн чава дькарә хwәха хwә дәрхә? ²⁴ һәгәр нав

П'адшатикеда т'ьфақ^ф т'өнэбэ, эw нькарэ бьминэ. ²⁵ Мала кө бет'ьфақи бьк'эве, эw мал нькарэ бьминэ. ²⁶ һэгэр Мирещьн р'абэ һьмбэри хwэ у бьбэ дөтирэти, эw нькарэ бьминэ у we хьлазийа wi бе. ²⁷ Ле бэле т'ө кэс нькарэ бьк'эвэ мала мерхасэки у һэбука^ф wi т'алан кэ, һэгэр пешийе wi мерхаси гьренэдэ. Гава гьреда, һьнге we бькарьбэ мала wi т'алан кэ.

²⁸ Эз р'аст wэр'а дьбежьм, һэр гөнэ у чь к'ьфьрийе кө бькьн we ль бэндед дьне бенэ бахшандьне, ²⁹ ле к'и кө к'ьфьрийа Р'öh'e Пироз бькэ, т'ө щар ль wi найе бахшандьне. Эwe бь wi гөнэйи һ'эта-һ'этайе суцдар бэ». ³⁰ Иса эв йэк гот, чьмки wан дьгот: «Р'öh'e һ'эрам wiда һэйэ».

Де у бьрайед Иса

(Матта 12:46-50; Лука 8:19-21)

³¹ һьнге де у бьрайед Иса һатьн, ль дэрва сэкьнин, йэк шандьнэ пэй wi у газии wi кьрьн. ³² Э'лалэта кө ль дора wi р'унышьту готэ wi: «Дийа тэ у бьрайед тэ дэрва пьрса тэ дькьн». ³³ Иса щаба wан да у гот: «Дийа мьн у бьрайед мьн к'и нэ?» ³⁴ һьнге ль йед дора хwэ р'унышти ньһер'и у гот: «Эв ьн, де у бьрайед мьн! ³⁵ һэр кэсе кө хwэстьна Хwэде бинэ сери^ф, эw э бьре мьн, хушка мьн у дийа мьн».

Мэсэла т'охьмр'эш^ф

(Матта 13:1-9; Лука 8:4-8)

4 ¹ Иса диса ль дэве голе дэст бь һинкьрьне кьр. Э'лалэтэкэ өса мэзын ль дора wi щьвийа, к'эрба эw к'этэ қайька ль сэр голе у р'унышт. Т'эмамия э'лалэте ль дэве голе бу ² у wi бь мэсэла эw һини гэлэк тышта дькьрьн. һинкьрьна хwэда дьгот: ³ «Гöhдари! Т'охьмр'эш^ф

р'абу чу кӧ т'охъм бър'эшинэ. ⁴ Чахе эви т'охъме хвэ дър'эшанд, һнэк же к'этынэ дэве р'е, тэйрэдэ һатын у эв хварьн. ⁵ У һнэк к'этынэ сэр э'рде кэвъри, ль вър кӧ хвэли кем бу. Эв зу шин бун, чъмки тэлаше хвэлийе нэ к'ур бу. ⁶ Чахе тэ'в дэрк'эт, эв шэвътин у чъмки р'авед^ф ван т'ӧнэбун, һ'ышк бун. ⁷ У һнэкед дьн к'этынэ нава стьрийа, стьри р'абун эв хэньқандьн у бэр нэдан. ⁸ У һнэкед дьн жи к'этынэ нава э'рде қэнц у шин бун, мэзын бун у һнэка си, һнэка шест, һнэка сэд щар бэр дан».

⁹ У Иса ванр'а гот: «Гӧһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе».

Иса чьма бь мэсэла хэбэр дьдэ

(Матта 13:10-17; Лука 8:9-10)

¹⁰ Гава Иса т'эне ма, һэр донздэһа т'эви йед дора ви гьртьбун, бона ван мэсэла же пьрсин. ¹¹ Эви щаба ван да у гот: «Вэр'а һатийэ дайине кӧ һун сӧр'ед П'адшатийа Хвэде бьзаньбьн, ле бона ван, йед кӧ дэрва нэ, һэр тышт бь мэсэла те готьне, ¹² вэки:

«Чьқаси бьньһер'ьн жи, нэбиньн,
чьқаси бьбьһен жи, фэ'м нэкьн,
вэки нэбэ кӧ вэгэр'ьн^ф у ль ван бе афукьрьне^{ф,*}».

Шьровэкьрьна мэсэла т'охьмр'эш

(Матта 13:18-23; Лука 8:11-15)

¹³ һынге Иса ванр'а гот: «Һун ве мэсэла фэ'м накьн? Ле иди һуне һ'эму мэсэла чава фэ'м бькьн? ¹⁴ Т'охьмр'эш хэбэре дър'эшинэ. ¹⁵ Эвед ль дэве р'е кӧ хэбэр ле те чандьне, эв ьн, кӧ гава дьбьһен, пер'а-пер'а Мирещьн те

* 4:12 Ишайа 6:9-10.

у хэбэра дьле^ф ванда чанди дэрдьхэ. ¹⁶ Эвед ль сэр э'рде кэври эв ын, кө гава хэбэре дьбьһен, эв зу бь эшq у ша we qэбул дькьн, ¹⁷ ле чьмки р'авед ван т'өнэнэ, эв дьреж т'ав накьн. У гава бона хэбэре р'асти тэнгасийа^ф йан зерандьне тен, зу жь р'е дьк'эвьн. ¹⁸ У эвед нава стьрийада һатьнэ чандьне эв ын, кө хэбэре дьбьһен, ¹⁹ хэмед ве дьнйаие, дэрэвед дэвлэтийе у хвэстьна тыштед дьн дьк'эвьнэ наве у хэбэре дьхэньқиньн, эв бе бэр дьминьн. ²⁰ У эвед э'рде қэнцда һатьнэ чандьне эв ын, кө хэбэре дьбьһен, qэбул дькьн, һьнэк си, һьнэк шест у һьнэк жи сэд щар бэр дьдьн».

Чъра сэр п'ечъре^ф

(Луқа 8:16-18)

²¹ У Иса ванр'а гот: «Гава чъре тиньнэ һьндөр', бона чь тиньн? Бона бьн сэльке тиньн, йан бона бьн ньвине? Нэ бона данина сэр п'ечъре^ф тиньн? ²² Т'ө тыште вэшарти т'өнэйэ кө нэйе ашкэрэкьрыне у нэ жи тыштэки дьзива һэйэ кө нэк'эвэ бэр р'онаие. ²³ Гөһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе».

²⁴ Иса ванр'а гот: «Дина хвэ бьдьнэ тыштед кө һун дьбьһен. һун бь чь чапе бьпивьн, бь we пиване жи we wэр'а бе пиване у сэрда жи we һе зедэ бэ. ²⁵ Чьмки к'ер'а кө һэйэ, we һе ле зедэ бэ у к'ер'а кө т'өнэ, чь һэйэ жи we же бе стандьне».

Падшатийа Хвэде

²⁶ У Иса гот: «Падшатийа Хвэде мина ве йэке йэ: Мэрьвэк т'охьм дьр'эшинэ нав э'рде. ²⁷ У р'адьзе, р'адьбэ. Шэв у р'ож т'охьм шин дьбэ, бьльнд дьбэ у хвэха пе һаһ'эсэ кө эв чава дьбэ. ²⁸ Э'рд жь хвэ бэр дьдэ, пешийе

зил, паше сьмбыл, пэйр'а жи гэньме гьһишти сьмбылда.
²⁹ Гава кө бэр дьгьһижэ, мэрвь иди дэ'се давеже, чьмки
дэма нандьруне^ф пер'а гьһиштиё».

Мэсэла һ'эба т'охьме хэрдале^ф

(Матта 13:31-32; Лука 13:18-19)

³⁰ У Иса гот: «Эм П'адшати́я Хвэде мина чь
бышьбиньн? Йан жи эм we бы к'ижан мэсэле шьровэкьн?
³¹ Эw мина һ'эбэкэ т'охьме хэрдале йэ кө жь һ'эму
т'охьмед кө сэр эрде тенэ чандьне һуртьр э. ³² Ле гава
эw те чандьне дьгьһижэ, жь һ'эму п'ынщар'а мэстьр дьбэ
у ч'ьрълед мэзын дьдэ, өса кө тэйрэдед э'змен дькарьн
хвэ бьдьнэ бьн сийа we».

Иса бь мэсэла хэбэр дьдэ

(Матта 13:34-35)

³³ Бь гэлэк мэсэлед бь ви авайи ванр'а һақас хэбэр
дьда, чьқас кө вана дькарьбу фэ'м бькьра. ³⁴ Бе мэсэла
ванр'а тыштэк нэдыгот, ле шагьртед хвэр'а башқэ һэр
тышт шьровэдькьр.

Иса фьртоне^ф дьсэқьр'инэ

(Матта 8:23-27; Лука 8:22-25)

³⁵ We р'оже, гава р'о чу ава, Иса шагьртед хвэр'а гот:
«Эм дэрбази ви бэри голе бьн». ³⁶ Шагьрт жь э'лалэте
қэтийан, к'этьнэ we қэйька кө Иса теда бу у вана эw
т'эви хвэ бьр. Қэйькед дьн жи т'эви ви бун. ³⁷ Дэ ижар
фьртонэкэ^ф мэзын ль ван р'абу, пела өса ль қэйьке
дьхьст, кө иди эw бу бь аве т'ьжи бьбуя. ³⁸ Ле Иса пашийа
қэйькеда сэре хвэ данибу сэр бэ'лги у р'азабу. Вана эw
һ'ышйар кьр у готьне: «Дэрсдар^ф, нэ хэма тэйэ кө эм

онда дьбьн?» ³⁹ Иса р'абу, ль байе һьлат у э'мьри сэр голе кыр гот: «Бьсэкьнэ, кэр' бэ!» Фьртоне дани у һ'эму тышт сэдр'ин. ⁴⁰ Иса ванр'а гот: «Һун чьма дьтьрсьн? һе чава бавэрийа вэ т'өнэ?» ⁴¹ Сауэкэ гьран ль вана гьрт у һэвдөр'а готьн: «Гэло эв к'и йэ, кө ба у гол жи ельми^Ф ви дьбьн?»

Иса йэки щьнак'эти қэнщ дькэ

(Матта 8:28-34; Лука 8:26-39)

5 ¹ Эвана дэрбази ви бэри гола Щэлиле бун у гьһиштьнэ т'опрахеде Гьрасине. ² Гава кө Иса жь қэйьке дэрк'эт, һынге жь нав гор'ьстана мэрвьэк р'асти ви һат, кө р'өһ'е һ'эрам пер'а бу. ³ Эв нав гор'ьстанада дьма у т'ө кэси иди нькарьбу бь зьнцира жи эв гьреда. ⁴ Чьмки гэлэк щара эв бь қэйд у зьнцира гьредабун, ле ви зьнцир қэтандьбун у қэйд шкенандьбун. Т'ө кэси нькарьбу эв зэфт бькьра. ⁵ Т'ьме шэв у р'ож гор'ьстанада у сэре ч'ийа дькьрэ қир'ин, пе кэвьра хвэ бьриндар дькьр.

⁶ Гава эви дурва Иса дит, бэзи, хвэ авитэ бэр ньга ⁷ у бь дэнгэки бьльнд кьрэ қир'ин у готе: «Тө чь жь мьн дьхвази, Исайе Көр'е Хвэдейе һэри Жорьн? Тө хатьре Хвэде ки, мьн нэдэ щэфе!» ⁸ Эви эв йэк дьгот, чьмки Иса дьготе: «Һэй р'өһ'е һ'эрам! Жь ви мэрвьви дэрк'эвэ!» ⁹ Иса же пьрси у гот: «Наве тэ чь йэ?» Эви жи гот: «Наве мьн К'омэшкэр э, чьмки эм гэлэк ьн». ¹⁰ У гэлэки р'эща жь Иса дькьр, кө ван жь we т'опрахе дэрнэхэ. ¹¹ Вьр ль синге ч'ийе сурики бэразайи мэзьн дьч'ерийа. ¹² Р'өһ'ед һ'эрам р'эща жь Иса кьрьн у готьн: «Мэ бьшинэ нава бэраза, эм бьк'эвьнэ нава ван». ¹³ Эви жи изьн да ван, р'өһ'ед һ'эрам дэрк'этын у к'этынэ нава бэраза. Эв сури незики дө һ'эзар бэраза бу, эв жорда р'эви, хвэ жь кэнделда

авитънэ голе у хэньқин. ¹⁴ Бэразван р'эвин чунэ бажар у гонда, эв йэк гъли кърън. У бьнэли^ф хатън кө тыштед буйи бьбиньн. ¹⁵ У хатънэ щэм Иса, дина хвэ дане, we эw мэръве щьнак'этийи кө к'омэшкэрэкэ щьна пер'а бу, к'ынще wi ле, сэр h'ше хвэда хати р'уньшти йэ. хьнге эw търсийан. ¹⁶ Эвед кө эв йэк дитьбун щьмэ'тер'а гъли кърън, кө чь хатэ сэре wi щьнак'эти у бэраза. ¹⁷ хьнге вана р'эща жь Иса кър, кө эw жь т'опраха ван хэр'э.

¹⁸ Гава Иса к'этэ қэйьке, эwi кө щьнак'эти бу, р'эща же кър, кө т'эви wi хэр'э. ¹⁹ Ле Иса нэһышт у жер'а гот: «Вэгэр'э мала хвэ у нэфэред мала хвэр'а бежэ, кө Хөдан бона тэ чь кър у чава ль тэ хатэ р'э'ме». ²⁰ Эw жи чу у дэстпекър чь кө Иса бона wi кърьбу қэза Декаполиседа* бэла кър у хэр кэс э'щербмайи дьма.

Қизька мьри у к'өлфэтэкэ^ф нэхwэш

(*Матта 9:18-26; Лука 8:40-56*)

²¹ Гава Иса диса бь қэйьке дэрбази wi бэре дьн бу, э'лалэтэкэ гьран ль дора wi щьвийа. Гава эw ль дэве голе бу, ²² йэки жь сэрверед к'ьниште кө наве wi Йайиро бу хатэ щэм wi, гава wi Иса дит, хвэ авитэ ньгед wi, ²³ гэлэк р'эща же кър у гот: «Қизька мьн ль бэр мьрьне йэ. Wэрэ у дэстед хвэ дайнэ сэр we, кө қэнщ бэ у бьжи». ²⁴ Иса р'абу т'эви wi чу.

Э'лалэтэкэ гьран пэй wi дьчу у тэнгаси дьданэ wi. ²⁵ Wър к'өлфэтэкэ^ф жи хэбу, кө донздэһ сале we бун, сэр хуне вэбьбу. ²⁶ Эwe гэлэки дэсте h'экимада к'ьшандьбу у h'эму хэбука хвэ хэрщ кърьбу, ле т'ө ч'арэ ле нэбьбу

* 5:20 «Декаполис» бь зьмане йунани те фэ'мкърьне: «Дэһэ Бажар», чьмки эва қэза бэреда бь йэктийа дэһэ бажара хатийэ чекърън.

у сәрда һе хьраб бьбу. ²⁷ Әве дәрһәқа Исада бьһист, пыштева һатә нава ә'лаләте у ль к'ьнще ви к'әт. ²⁸ Чьмки әве дьле хвәда дьгот: «Һәгәр әз т'әне к'ьнще ви жи к'әвьм, әзе қәнщ бьм». ²⁹ У пер'а-пер'а хун же ч'ькийа у т'әхмин кьр, кө жь еша хвә қәнщ бу. ³⁰ Иса дәстхвәда пе һ'әсийа кө қәватәк же чу, нав ә'лаләтеда зьвьр'и у пьрси: «К'е ль к'ьнщед мьн к'әт?» ³¹ Шагьртед ви готьн: «Тө дьбини кө ә'лаләт тәнгасийе дьдә тә, ле тө дьбежи: «К'е ль мьн к'әт?»» ³² Ле Иса дор-бәре хвә дьньһер'и кө бьбинә, к'е әв йәк кьр. ³³ һьнге к'өлфәт ль хвә һ'әсийа кө чь ль we қәвьми, бь тьрсе у ләрзәке һат хвә авитә бәр ви у һәр тьшт р'аст гот. ³⁴ Иса wer'а гот: «Ә'вде! Бавәрийа тә тө қәнщ кьри. Бь хер у сыламәт һәр'ә у жь еша хвә қәнщ бә».

³⁵ Иса һе хәбәр дьда, жь мала сәрwere к'ьниште мәрвь һатьн у готьн: «Қиза тә мьр, иди зә'мәте нәдә дәрсар». ³⁶ Ле Иса гөһ нәда готьна ван, ви сәрәке к'ьништер'а гот: «Нәтьрсә, т'әне бавәр бькә!» ³⁷ Әви нәһьшт кө кәс пәй ви һәр'ә, пештьри Пәтрус, Ақуб у Йүһ'әннайе бьре ви. ³⁸ Чахе гьһиштьнә мала сәрәке к'ьниште, Иса дит we һевәрза ван ә, дьгьрин у дькьнә қар'ә-қар'. ³⁹ Гава әв к'әтә һьндөр', ванр'а гот: «Чьма һун дькьн қалмә-қалм у дьгьрин? Зар' нәмьрийә, ле һеньжийә». ⁴⁰ Вана қәрфе хвә пе дькьр.

Ле Иса һ'әму дәрхьстьнә дәрва, де у баве қизьке т'әви һәр се шагьртед хвә һьлдан у к'әтә щийе кө қизьк ле бу. ⁴¹ Дәсте қизьке гьрт у готә we: «Талита қум!» кө те ф'әмкьрьне: «Қизьк, әз тәр'а дьбежьм, р'абә!» ⁴² Қизьк пер'а-пер'а р'абу у гәр'ийа. Әв донздәһ сали бу. Әвед кө дитьн һ'ьше сәре ван чу. ⁴³ Иса һ'ьшк т'әми ль ван кьр, кө

ве йәке кәсир'а нәбежын у ванр'а гот, кө хварыне бьдньә we.

Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса мэзын бьбу, ви қәбул накә

(Мәтта 13:53-58; Луқа 4:16-30)

Б¹ Иса жь вьра дәрк'әт у чу щи-мьск'әне хwә. Шагьртед ви жи пәй ви чун. ² Чахе р'ожа шәмийе hat, ви к'ьништеда дәст бь хинкьрыне кьр у гәләка кө бьхист зәндәгьрти мабун у дьготын: «Әви мәрвыи әв тышт жь к'ө анинә? Әв чь сәрwахти^ф йә кө жер'а hatийә дайине? У әв чь к'әрәмәт ын кө бь дәсте ви дьқәwьмьн? ³ Нә әв нәшар ә? Нә әв көр'е Мәрийәме^ф у бьре Ақуб^ф, Йусес, Щьһуда^ф у Шьмһ'ун ә? Нә хушкед ви ль вьр нав мәда нә?» Бь ви аwайи әw жь ви чун.

⁴ Иса ванр'а гот: «П'ехәмбәр т'ө щийи нә бeқәдър ә, пештьри нава щи-мьск'әне хwә, мәрвьед хwә у мала хwәда». ⁵ Әви ль we дәре нькарьбу т'ө к'әрәмәт бькьра, т'әне дәсте хwә дани сәр чәнд нәхwәша у әw қәнщ кьрын. ⁶ Әw сәр нәбаwәрийа ван ә'щeбмайи ма.

Шандьна һәр донздәһа

(Мәтта 10:5-15; Луқа 9:1-6)

Иса ль гөндед дор-бәра дьгәр'ийа у һин дькьр. ⁷ Ви һәр донздәһ гази щәм хwә кьрын, дәстпекьр әw щот-щот шандьн у һ'өкөме ль сәр р'өһ'ед һ'әрамр'а да ван. ⁸ Т'әми да ван у гот: «Бона р'е, пештьри шьвдара дәсте хwә т'ө тышти хwәр'а һьлнәдьн: Нә нан, нә турьк у нә жи п'әра бәр пышта хwәда. ⁹ Чарьхед хwә бькьнә п'ийе хwә, ле дө дәст кьрас хwәр'а һьлнәдьн». ¹⁰ Сәрда зедә кьр готә ван: «Әw мала кө һун бьк'әвьне, we маледа жи бьминьн, һ'әта һун жь ви щийи дәрк'әвьн. ¹¹ Әw щийед кө wә қәбул нәкьн у

гöһдарийа готъна вә нәкьн, гава һун жь вьр дәрән, т'оза ньгед хвә давшиньн, вәки ванар'а бьбә шә'дәти».

¹² Әв жи р'е к'әтүн чун у даннасин дькьрн кö мәрвь жь гөнәкьрьне вәгәр'ән. ¹³ Вана гәләк щьн дәрдьхьстьн у р'ун^ф ль гәләк нәхвәша дьдан у әв қәнщ дькьрн.

Кöштъна Йүһ'әннайе ньхөмдар^ф

(Мәтта 14:1-12; Луқа 9:7-9)

¹⁴ һеродәс п'адша әв йәк бьһист, чьмки нав у дәнге Иса дәрк'әтьбу. һьнәка дьгот: «Әва Йүһ'әннайе ньхөмдар^ф ә жь нав мьрийа р'абуйә. Ләма жи пе ви к'әрәмәт тенә кьрьне». ¹⁵ Ле һьнәка жи дьгот: «Әва Елийас^ф ә». һьнәкед дьн жи дьготьн: «Әва п'ехәмбәрәки мина п'ехәмбәрәд бәре йә». ¹⁶ Ле гава һеродәс әв йәк бьһист, гот: «Әва әв Йүһ'әнна йә, йе кö мьн сәре ви лехьстийә, жь нав мьрийа р'абуйә!» ¹⁷⁻¹⁸ Чьмки һеродәс һеродийа жьна Филипойе бьре хвә стандьбу, ле Йүһ'әнна жер'а готьбу: «Нә р'аст ә кö тö жьна бьре хвә бьстини». һеродәс жи к'әрби һеродийайе Йүһ'әнна дабу гьртъне, гьредабу у авитьбу кәле. ¹⁹ Ләма һеродийайе к'ин Йүһ'әннар'а дажот, дьхвәст ви бьдә кöштъне, ле нькарьбу, ²⁰ чьмки һеродәс жь Йүһ'әнна вәдьк'ьшийа у әв хвәй дькьр. Әви заньбу кö Йүһ'әнна мәрвьәки р'аст у бөһөрти йә. Гава кö гöһдарийа готъна ви дькьр, сәре ви т'әвиһәв дьбу*, ле диса бь һ'әвас гöһ дьда готъна ви. ²¹ Ава шарәке мәщал вәбу. һеродәс бона р'ожа буйина хвә, әсьлзада, сәрһ'әзаред^ф әскәра у гьрәгьред Щәлилер'а мәсрәф дани. ²² Гава қиза һеродийайе к'әтә һьндөр' у р'әрсьси, әв йәк

* 6:20 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәвса «сәре ви т'әвиһәв дьбу» аһа йә: «Ви гәләк тышт дькьр».

ль дьле һеродэс у т'эглифкьрийед ль сэр сьфре р'унышти хвэш һат. һынге п'адше готэ қизьке: «Тө жь мьн чь бьхвази, эзе бьдьмэ тэ». ²³ У ви жер'а сонд хвар гот: «Тө жь мьн чь бьхвази, эзе бьдьмэ тэ, һ'эта ниве п'адшати́я хвэ жи!» ²⁴ Қизьк дэрк'этэ дэрва у чу жь дийа хвэ пьрси: «Эз чь бьхвазьм?» Дийа we жи гот: «Сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар». ²⁵ Қизьке лэзанд чу щэм п'адше у хвэстьна хвэ жер'а гот: «Эз дьхвазьм кө тө ньһа сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар ль сэр сьнийе бьди мьн». ²⁶ П'адша гэлэки бэр хвэ к'эт, ле чьмки ль бэр т'эглифкьрийа сонд хварьбу, нэхвэст созе хвэ бэтал кьра. ²⁷ П'адше пер'а-пер'а э'мьри сэр щэлат кьр, кө һэр'э сэре Йуһ'әнна бинэ. Щэлат жи чу кэледа, сэре ви лехьст ²⁸ у ль сэр сьнийе ани у да кэч'ке. Эwe жи эw һьлда бьр да дийа хвэ. ²⁹ Гава шагьртед Йуһ'әнна эв йэк бьһистьн, һатьн щьнийазе ви бьрын кьрынэ т'ьрбе.

Иса пенц һ'эзара т'ер дькэ

(Матта 14:13-21; Луца 9:10-17; Йуһ'әнна 6:1-14)

³⁰ У шанди^ф вэгэр'ийанэ щэм Иса, һ'эму тыштед кө кьрьбун у һин кьрьбун жер'а готьн. ³¹ Иса ванр'а гот: «Дэ вэрьн эм т'эне һэр'ьнэ щики хэвлэ у һьнэки р'ьһ'эт бьн». Чьмки гэлэк дьһатьн у дьчун, вана мәщал нэдьдит кө нане хвэ жи бьхварана. ³² У эw т'эне бь қэйьке чунэ щики хэвлэ. ³³ Ле гэлэка кө чуйина ван дит, эw нас кьрын, жь һ'эму бажара пэ́йа бэзин у бэри ван гьһиштьнэ ви щийи. ³⁴ Чахе Иса жь қэйьке дэрк'эт у ви э'лалэтэкэ гьран дит, һынге гөне ви ль ван һат, чьмки эw мина пэзед бе шьван бун. Дэстпекьр гэлэк тышт эw һин кьрын. ³⁵ Иди чьмки дэрэнг бу, шагьртед Иса һатьн у готьне: «Эв дэр щики хьки-хвэли йэ, вэхт жи иди дэрэнг э. ³⁶ Бьһелэ кө эw

Һәр'нә гөнд у бәргед дәр-дора у хwәр'а тыштед хварьне бьк'ър'ьн». ³⁷ Ле Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һун хөрәк бьднә ван!» Жер'а готын: «Әм һәр'ьн вәкә баһе дөсьд зиви^ф нан бьк'ър'ьн у ван бьднә хварьне?»

³⁸ Иса ванр'а гот: «Һәр'ьн бьньһер'ьн, к'а чәнд нанед вә һәнә». Гава кө пе һ'әсийан, готын: «Пенщ нан у дө мә'си һәнә». ³⁹ Ви ә'мьр кьр кө һ'әму жи к'ом-к'ом ль сәр гиһайе шин р'унен. ⁴⁰ Әв жи к'ом-к'ом, сәд-сәд, пенци-пенци ль ә'рде р'уньштын.

⁴¹ Иса һәр пенщ нан у һәр дө мә'си һьлдан, бәре хwә ә'зменда кьр шыкьри да, әв нан кәркьрын у да шагьртед хwә, вәки әв дайннә бәр ә'лаләте. У һәр дө мә'си жи ль һ'әмуя бәла кьр. ⁴² һ'әмуя хвар у т'ер бун. ⁴³ Жь ван нан у мә'сийа донздәһ сәләйед т'ьжи һурьк бәрәв кьрын. ⁴⁴ Йед кө жь ви нани хварьн вәкә пенщ һ'әзар мери бун.

Иса п'ийа ль сәр авер'а дьчә

(Матта 14:22-33; Йуһ'әнна 6:15-21)

⁴⁵ Дәстхwәда әви п'ейи сәр шагьртед хwә кьр, кө бьк'эвнә қәйьке у пешийа ви дәрбази ви бәри голе, Бәйтсайдайе бьн, һ'әта кө хwәха цьмә'те вәр'екә. ⁴⁶ Пәй вәр'екьрньнер'а р'абу чу сәре ч'ийе, кө дөа бькә. ⁴⁷ Гава кө р'о чу ава, қәйьк нава голеда бу у Иса т'әне дәве голе бу. ⁴⁸ Иса дит кө шагьрт берк'ьшандьнеда гәләки зә'мәте дьк'ьшиньн, чьмки ба мьқабьли ван бу. Незики қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. Ви хwәст кө бәр ванр'а дәрбаз буйа, ⁴⁹ ле чахе вана дит кө Иса сәр голер'а пәйа дьчә, ван т'ьре^ф хәйаләкә^ф кө дьбиньн у кьрынә қир'ин. ⁵⁰ Чьмки һ'әмуя жи әв дит у тьрсийан. Ле Иса we дәме дәнг да ван у гот: «Сәр хwә бьн! Әз ьм. Нәтьрсьн!» ⁵¹ һьнге әв к'әтә қәйьке цәм

ван у ба сэкьни. Шагърт э'щербмайи ман, һ'ше сәре ван чу, ⁵² чъмки эв қәвъмандьна ль сәр нен һе сәре ванда р'унәншьтбу, фэ'ме ван дадайи бу.

Иса Щенисартеда нэхвәша қәнщ дькә

(Мәтта 14:34-36)

⁵³ Эв дәрбази ви бәри голе бун у ль алийе Щенисартева гьһиштнә бәже^ф. ⁵⁴ Гава жь қәйьке пәйа бун, щьм'те пер'а-пер'а Иса нас кър. ⁵⁵ Эв т'эмамия we қэзайе вьрда-веда бэзин у дәстпекьрн нэхвәш ньвинава данинә ви щийе кә дьбьһистьн Иса ле бу. ⁵⁶ һәр щийед кә Иса дьчуйе, һәгәр бажар буна, гөнд буна, бәргә буна, нэхвәш базарада даданин у һиви же дькьрн кә т'әне ль р'ишийед к'ьнщед ви к'эвн. У һ'эмуйед кә ле дьк'этьн, жь нэхвәшийед хвә қәнщ дьбун.

Р'ав-р'ьзьмед^ф кал-бава у хәбәра Хвәде

(Мәтта 15:1-9)

7¹ Ферьсийа у һнәк қанунзанед кә жь Оршәлиме һатьбун, дора Иса гьртн. ² Вана дит кә һнәкә жь шагъртед ви бь дәстед қьлер, ава готи дәстнәшушти нан дьхвн. ³ Чъмки ферьси у һ'эму щьһу^ф пәй р'ав-р'ьзьмед^ф кал у бавед хвә дьчн, һ'эта кә дәстед хвә р'ьнд нәшон, нане хвә нахвн ⁴ у жь базаре жи чь тиньн, һ'эта аве нәхн, нахвн.* Гәләк э'дәтед дьн жи һәнә, кә жь кал у бава һьлданә у дьқәдиньн: Мәсәлә, мина шуштна т'аса, шәрбька у фьрақед сьфьрә майин**. ⁵ һынге ферьси

* 7:4 Аһа жи те фә'мкьрне: «У жь базаре жи тен, һ'эта аве сәр хвәда нәкн, нен нахвн».

** 7:4 Нав дәстнвьсаред һнәкада эв жи һәйә: «Оса жи щи-ньвина».

у қанунзана жь Иса пьрсин: «Чьма шагъртед тэ пэй р'ау-р'ъзмед кал у бава начьн у бь дэстнэшушти* нан дьхьн?»⁶ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Ишайа бона вэ дөр'уйа р'аст п'ехэмбэрти^Ф кьрийэ! Чава кё һатийэ ньвисаре:

«Эва щьмэ'та бь заре^Ф хвэ қэдьре мьн дьгьрэ,
ле дьле^Ф ван жь мьн дур э.

⁷ Бадиһәва^Ф мьн дьһ'эбиньн,

т'эмийед мэрва чава қанунед мьн щьмэ'те һин
дькьн»*.

⁸ һун т'эмийед Хвэде дьһельн у пэй р'ау-р'ъзмед мэрвайийе дьк'эвьн». ⁹ У гот: «һун т'эмийед Хвэде р'ьнд дьдьнэ алики, вэки р'ау-р'ъзмед хвэ хвэй кьн.

¹⁰ Мэсэлэ, Муса готийэ: «Қэдьре де у баве хвэ бьгьрэ* у «вэ кё гьлики қолайи де у баве хвэр'а бежэ, гэрәке бе көштъне»**. ¹¹ Ле һун дьбежьн: «К'и кё дийа хвэр'а йан баве хвэр'а бежэ: Эв алик'арийа кё гэрәке жь мьн бьгьһижэ тэ, эв қөрбан^Ф э», (ава готи дийарик э кё Хвэдер'а те дайине) ¹² һун иди наһельн кё эв тыштәки де у баве хвэр'а бькэ! ¹³ Бь ви авайи, һун бь ван р'ау-р'ъзмед хвэйэ кё дэрбази ньсьлед^Ф ну дькьн, хэбэра Хвэде дькьнэ хвэли. У һун гэләк тыштед аһа дькьн».

* 7:5 Нав дэстньвисаред қәнщда дәвса «дэстнэшушти» «дэстқьлер» һэйә.

* 7:7 Ишайа 29:13.

* 7:10 Дэрк'этьн 20:12; Қануна Дөщари 5:16.

** 7:10 Дэрк'этьн 21:17.

Тыштед кө мерьв дьһ'эр'ьминьн

(Матта 15:10-20)

¹⁴ Ынге Иса э'лалэт диса гази щэм хвэ кър у готэ ван: «һун һ'эму гөһдарийа мьн бькьн у фэ'м кьн. ¹⁵ Тыштэки өса т'өнэ, кө жь дэрва бьк'эвэ нав-дьле мерьв у ви бьһ'эр'ьминэ, ле эв тыштед кө жь дьл дэртен, эв мерьв дьһ'эр'ьминьн». ¹⁶ Гөһе к'еийи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе».*

¹⁷ Гава жь э'лалэте қэтиһа һатэ мал, шагъртед ви мэ'на ве мэсэле же пьрсин. ¹⁸ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «һун һе нагьһижьнэ гьлийа? Чьма һун фэ'м накьн, чь кө жь дэрва дьк'эвэ нав-дьле мерьв, нькарэ ви бьһ'эр'ьминэ. ¹⁹ Чьмки эв нэ кө дьк'эвьнэ дьле ви, ле дьчьнэ зьке ви у жь вьр жи дэртен дэрва». (Бь ви авайи Иса да к'ьфше, кө һ'эму хварьн жи һ'элал^ф ьн.) ²⁰ У гот: «Эв тыштед кө жь дьле мерьв дэрдьк'эвьн, эв ви дьһ'эр'ьминьн. ²¹ Чьмки жь һьндөр', жь дьле мэрв фькьред хьраб дэрдьк'эвьн: Қави^ф, дьзи, көштьн, ²² зьнек'ари, тьмайи, хьраби, фелбази, толти, ч'э'ве хьраб, бөхданбежи, к'өбари у беақьли. ²³ Эв һ'эму тыштед хьраб жь дьл дэрдьк'эвьн у мерьв дьһ'эр'ьминьн».

Бавэрийа к'өлфэга Финикья Сурйайе

(Матта 15:21-28)

²⁴ Иса жь ве дэре р'абу чу синоре Суре. Чу малэке у нэдьхвэст кө кэсэк пе бьһ'эсийа, ле нькарьбу хвэ вэшарта. ²⁵ К'өлфэтэкэ кө қизька ве р'өһ'е һ'эрамва гьрти бу, бона Иса пе һ'эсийа, лэз һат у хвэ авитэ бэр ньгед

* 7:16 Нав дэстньвисаред һэрэ қәнщда р'еза 16-а т'өнэ.

ви. ²⁶ Эw к'олфэт йунан^ф бу, э'сьле хwэда жи жь Финикйа Сурйайе бу. We лава жь Иса кър, кӧ щьн жь қиза we дәрхэ. ²⁷ Иса wer'a гот: «Бһелэ бьра пешийе зар' т'ер бһн, чьмки нэ р'аст э кӧ нан бэр зар'а һьлдьн у бавежьнэ бэр са». ²⁸ Эwe ль ви вэгэр'анд у гот: «Бэле Хӧдан, нэ сэ жи ван һурькед бэр зар'айэ бһне сьфреда майи дьхwьн?» ²⁹ Ьнге ви к'олфэтер'а гот: «Бона хатьре ве готьна тэ, т'ӧ дькари һэр'и. Щьн жь қизька тэ дэрк'эт». ³⁰ К'олфэт чу мала хwэ, дина хwэ даје, we қизьк нав ньвинеда п'алда йэ у щьн жи же дэрк'этийэ.

Мэрьвэки кэр' у лал хэбэр дьдэ

³¹ Пэй we йәкер'а Иса жь синоре Суре дэрк'эт, нава Сайдер'а дэрбаз бу, қэза Декаполисер'а һатэ гола Щәлиле. ³² Мэрьвэки кэр' у лал анинэ щәм ви у лава же кьрын кӧ дәсте хwэ дайнэ сэр ви. ³³ Иса эw мэрьв жь ә'лаләте қәтанд, т'ьлийед хwэ кьрынэ гӧһед ви, дәсте хwэда т'укър, ль зьмане ви да. ³⁴ У бәре хwэ ә'зменда кър, к'әсәр һате у гот: «Әффата!» кӧ те фәмкьрьне: «Вэбә!» ³⁵ У дәст хwэда гӧһед ви бһистьн, зьмане ви вәбу у зәлал дәст бь хэбәрдане кър. ³⁶ Иса т'әми ль ван кър, кӧ кәсир'а нәбежьн. Ле әви чьқас т'әми ль ван дькър, вана һақас зедә бәла дькър. ³⁷ Мэрьв гәләки ә'щәбмайи мабун у дьготьн: «Әви һ'әму тышт қәнщ кър: Кәр'а дьдә бһистьне у лала жи дьдә хэбәрдане».

Иса чар һ'әзара т'ер дькә

(Матта 15:32-39)

8 ¹ Ван р'ожада диса ә'лаләтәкә гьран щьвийа. Тыштәки вани хварьне т'ӧнәбу кӧ бьхварана, Иса гази шагъртед хwэ кър у гот: ² «Гӧне мьн ль ве ә'лаләте те.

Эв се р'ож э т'эви мьн э у тыштэки вани хварьне т'өнэ.
³ Һэгэр эз ван бър'чи вэр'екъмэ малед ван, дьле ване р'ева хwэва һэр'э у жь ван һьнэк жи жь щийед дур һатьнэ».
⁴ Шагъртед ви ле вэгэр'андьн у готьн: «Ль ве бэр'ийе^ф эме жь к'ө һақас нан дэст хьн, кө ве щьмэ'те т'ер кьн?»
⁵ Иса жь ван пьрси: «Чэнд нанед wэ һэнэ?»
 Вана гот: «Һ'эфт».
⁶ Һьнге э'мьр кьр кө э'лалэт сэр э'рде р'уне. Эви эw һ'эфт нан һьлдан шькьри да, эw кэркьрын у паше данэ шагъртед хwэ, кө дайньнэ бэр э'лалэте. Вана эw данинэ бэр ван.
⁷ У чэнд мэ'сийед ванэ бьч'ук жи һэбун. Иса бона ван жи шькьри да у гот: «Ван жи дайньнэ бэр э'лалэте».
⁸ Вана хвар у т'ер бун. Паше һ'эфт зэмбил жь хурькед бэрмаи бэрэв кьрын.
⁹ Эвед кө хварьн, wэкэ чар һ'эзар мэрьва бун. Гава кө Иса эw вэр'екьрын,
¹⁰ пер'а-пер'а т'эви шагъртед хwэ к'этэ қайьке у чунэ қэза Далманутайе.

К'эрэмэтэке чава нишан жь э'змана дьхwазьн

(Матта 16:1-4)

¹¹ Ферьси һатьн у дэстпекьрын Исар'а к'этьнэ дэ'we. Эw дыщер'ьбандьн у жь ви нишанэк жь э'змен дьхwэстьн.
¹² К'ур к'эсэр һате у гот: «Чьма эва ньсьла ль нишанэке дьгэр'э? Эз р'аст wэр'а дьбежьм кө ви ньсьлир'а нишанэк найе дайине».
¹³ Ви эw һьштьн, диса к'этэ қайьке у дэрбази ви бэри голе бу.

Һэвиртьр'шке^ф ферьсийа у һеродэс

(Матта 16:5-12)

¹⁴ Ижар шагърта бир кьрбу кө хwэр'а нан һьлдана. Ль щэм ван, қайькеда пештьри нанэки тыштэки вани хварьне т'өнэбу.
¹⁵ Иса т'эми да ван у гот: «Мьқати хwэ бьн, һ'эвза хwэ жь һэвиртьр'шке^ф ферьсийа у өса жи йе

Һеродэс* бькын». ¹⁶ Ле эwana нав һэвда хэбэр дьдан у дьготын: «Нане мэ т'өнэ, лэма аһа дьбежэ». ¹⁷ Исава э'йан бу кө эw чь дьбежын у wanp'a гот: «һун чьма нав һэвда хэбэр дьдын, кө нане wэ т'өнэ? һэла һе һун фэ'м накын? У сэрe wэда p'унани, һэла һе нагьһижьнэ гьлийа?

¹⁸ Ч'э'ве wэ һэнэ, һун набиньн?

Göhe wэ һэнэ, һун набыһен?

Чава найе бира wэ, ¹⁹ чахе мын пенщ нан бона пенщ һ'эзар мэрьва кэркьрын? Wэ жь һурькед бэрмайа чэнд сэлэйед т'ьжи бэрэв кьрын?» Wan ле wэгэр'анд у готын: «Донздэһ». ²⁰ «У гава мын һ'эфт нан бона чар һ'эзар мэрьва кэркьрын, wэ чэнд зэмбилед т'ьжи бэрмайи бэрэв кьрын?» Wan гот: «һ'эфт». ²¹ Иса wanp'a гот: «Ле чьма һун һе фэ'м накын?»

Ль Бэйтсайдае қәнщкьрына корэки

²² У эw һатьнэ Бэйтсайдае. һьнака мэрьвэки кор ани щэм Иса у лава же кьрын, кө дэсте хwэ дайнэ сэр wi. ²³ Эwi жи дэсте мэрьве кор гьрт, жь гөнд дэрхьстэ дэр, ч'э'вед wi бь т'ука хwэ шьл кьрын у дэстед хwэ данинэ сэр wi, пьрси: «Тө тыштэки дьбини?» ²⁴ Эwi жи ль жоре ньһер'и у гот: «Эз мэрьва дьбиньм, ле мина дара нэ, кө дьгэр'ьн». ²⁵ Диса Иса дэстед хwэ данинэ сэр ч'э'вед wi, мэрьв зур' бу ньһер'и у ч'э'вед wi wэбун, һэр тышт зэлал дит. ²⁶ Иса эw шандэ мала wi у жер'a гот: «Нэк'эwэ нава гөнд»*.

* 8:15 Нав дэстньвисаред һьнакада дэwса «Һеродэс» «Һеродэсийа» һэйэ.

* 8:26 Нав дэстньвисаред һьнакада аһа йэ: «Гөндда кэсэкиp'a тыштэки нэбежи».

Пэтрус шә'дәтийе ль сәр Иса дьдә

(Мәтта 16:13-20; Луҕа 9:18-21)

²⁷ Иса т'эви шагъртед хвә чу гөндед Қәйсәрийа Филипойе у р'еда жь шагъртед хвә пьрси: «Бь т'эхмина мәрва эз к'и мә?» ²⁸ Ван ле вәгәр'анд у готьн: «Һнәк дьбежьн Йуһ'әннайе ньхөмдар э, һнәкед дьн дьбежьн Елйас э, һнәкед майин жи дьбежьн йәк жь п'ехәмбәра йә». ²⁹ Иса жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежьн? Бь т'эхмина вә эз к'и мә?» Пэтрус ле вәгәр'анд у готе: «Т'ө Мәсиһ и». ³⁰ Әви т'әми ль ван кьр, кө дәрһәқа вида кәсир'а тыштәки нәбежьн.

Иса дәрһәқа щәфа у мьрьна хвәда дьбежә

(Мәтта 16:21-28; Луҕа 9:22-27)

³¹ Пәй ве йәкер'а Иса дәстпекьр шагъртед хвә һин кьр, кө гәрәке Көр'е Инсан гәләки щәфе бык'ьшинә, жь алийе р'успийа^ф, сәрәкед к'аһина у қанунзанада бе т'әхсиркьрьне^ф у көштъне, ле р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абә. ³² Әви әв йәк зәлал гот. һынге Пэтрус әв да алики у ле һьлат. ³³ Ле Иса сәр мьле хвәва зьвьр'и у ль шагъртед хвә ньһер'и, ль Пэтрус һьлат у гот: «Дури мьн һәрә, Щьно! Чьмки нет-фькьра тә нә жь Хвәде йә, ле жь мәрвайе йә».

³⁴ Паше Иса гази ә'лаләте у шагъртед хвә кьрн, ванр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй мьн бе, бьра хвә инк'ар^ф кә, хаче^ф хвә һьлдә у пәй мьн бе. ³⁵ Чьмки к'и кө дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве ви өнда кә у к'и кө ә'мьре хвә бона мьн у Мьзгинийе өнда кә, әве ви хьлаз кә. ³⁶ Чь фәйдә һәгәр мәрвь т'әмамийа дьнйәйе қазьнщ кә, ле ә'мьре хвә өнда кә? ³⁷ Йан жи мәрвь чь дькарә бәр

э'мьре хwэва бьдэ? ³⁸ Эwe кö мьн у хэбэред мьн нав ви ньсьле хальфи^Ф у гөнэк'арда шэрм h'эсаб кэ, Көр'е Инсан жи we wi шэрм h'эсаб кэ, гава р'умэта Баве^Ф хwэва т'эви мьлйак'этед пироз^Ф бе».

9 ¹ У эwi ванр'а гот: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, кö һьнэкед ль вьр сэкьни һэнэ we мьрьне нэбиньн, h'эта кö нэбиньн П'адшатийа Хwэде бь qəwat те».

Шагьрт Иса нава нур у р'умэтеда дьбиньн

(Матта 17:1-13; Лука 9:28-36)

² Пэй шэш р'ожар'а Иса т'эви хwэ Пэтрус, Ақуб у Йуһ'энна һьлдан у р'акьрьнэ ч'ийаки бьльнд, ль wьр эw т'эне бун. һьнге ль бэр ван р'энг-р'уйе wi һатэ гöһастьне.

³ К'ьнщед wi öса чил-qəрqаш бун у һақаси бьрьқин, кö ль сэр р'уйе эр'де т'ö тыштэки к'ьнщсыпикьрьне нькарьбу эw һақаси сыпи бькьра. ⁴ һьнге Елийас у Муса ванва хöйа бун у т'эви Иса хэбэр дан. ⁵ Пэтрус Исар'а гот: «Дэрсдар, чава р'ьнд э кö эм вьр ьн! Дэ эме се h'олька чекьн, йэке тэр'а, йэке Мусар'а у йэке жи Елийаср'а». ⁶ Эw öса тьрсийа бун, кö Пэтрус ньзаньбу чь бежэ.

⁷ We гаве э'wрэк дэрк'эт ль сэр ван кьрэ си у дэнгэк жь э'wр һат: «Эв э Көр'е мьни дэлал! Гöһдарийа wi бькьн!»

⁸ Ньшкева шагьрта ль дора хwэ ньһер'и, пештьри Иса кэсэк нэдитьн.

⁹ Чахе жь ч'ийе дьһатьнэ хwаре, Иса т'эми ль ван кьр гот: «Чь кö wэ дит т'ö кэсир'а нэбежьн, h'эта кö Көр'е Инсан жь мьрьне р'анэбэ». ¹⁰ Шагьрта эв т'эми хwэй кьр у жь һэвдö пьрсин, к'а мэ'на р'абуна жь мьрьне чь йэ.

¹¹ У вана же пьрси: «Гэло чьма қанунзан дьбежьн пешийе гэрэке Елийас бе?» ¹² Эwi жи ванр'а гот: «Р'аст э, пешийе

Елийасе бе у һәр тышти щи бь щи бькэ. Ле чьма һатийё нъвисаре, кө Көр'е Инсан we гэлэки щэфе бьк'ьшинэ у бе беһөрмәткърьне? ¹³ Ле эз wәр'а дьбежым, Елийас һатийё жи у чава кө бона wi һатьбу нъвисаре, öса жи сәре wi кърьн, чава кө дьле ван хwәст».

Иса көр'ькэки щьнак'эти қәнщ дькэ

(Мәтта 17:14-21; Луқа 9:37-43а)

¹⁴ Гава вәгәр'ийанэ щәм шагъртед дьн, дитьн ль дора ван ә'лаләтәкэ гьран гьртийё у қанунзан жи ванр'а к'әтьбунэ дә'we. ¹⁵ һынге т'эмамия ә'лаләте кө Иса дит, гэлэки ә'щербмайи ма, бәрбь wi бәзин у сылав дане. ¹⁶ Иса жь шагърта пьрси: «һун бона чь ванр'а к'әтьнэ дә'we?»

¹⁷ Жь нав ә'лаләте мәрвәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсдар! Мьн көр'е хwәйи р'öh'e лалва гьрти ани щәм тә. ¹⁸ К'идәре кө пе дьгьрә wi ә'рде дьхә, к'әф дев дьк'әвә, дьран ле дькьнэ ч'ьркә-ч'ьрк у р'әқ дьбә. Мьн һиви жь шагъртед тә кьр, кө ви р'öh'и дәрхьн, ле нькарьбун».

¹⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «һәй ньсьле нәбаwәр! һ'әта к'әнге әзе т'әви wә бьм? һ'әта к'әнге әзе ль wә сәбьр кьм? Wi биньнэ щәм мьн». ²⁰ Wана көр'ьк анинэ щәм Иса. Гава кө р'öh'e һ'эрам Иса дит, пер'а-пер'а көр'ьк вәч'ьр'ьканд. Әw к'әтә ә'рде, к'әф дев к'әт у п'ьрпьти. ²¹ Иса жь баве wi пьрси: «Жь к'әнгева әв йәка т'әви wi дьқәwьмә?» Әwi гот: «Жь зар'отийеда. ²² У ви р'öh'и гәләк щара әва авитийё нава егьр у аве, кө wi бькөжә. Ле һәгәр жь дәсте тә те, тыштәки бькә бьра гөне тә ль мә бе, алиқ'арийа мә бькә!» ²³ Иса wir'а гот: «Бәле һәгәр жь дәсте тә те wәки баwәр бьки? Бона йе баwәр дькә һәр тышт жи дьбә». ²⁴ We гаве баве көр'ьк кьрә қир'ин у гот: «Әз баwәр дькьм. Алиқ'арийа нәбаwәрийа мьн бькә!»

²⁵ Гава Иса дит кӧ э'лалэт дьбэзэ, т'опи сэр ви дьбэ, ль р'öh'e h'эрам һьлат у гот: «Һэй р'öh'e кэр' у лал, эз э'мьри сэр тэ дькьм: Жь кӧр'ьк дэрк'эвэ у щарэкэ дьн нэк'эви нава ви!» ²⁶ Р'öh' кьрэ қир'ин, кӧр'ьк қайим вэч'ьр'ьканд же дэрк'эт. У кӧр'ьк бу мина мьрийа, өса кӧ гэлэка дьгот: «Әв мьр!» ²⁷ Ле Иса дәсте ви гьрт, әв р'акьр. Кӧр'ьк жи р'абу сэкьни. ²⁸ Чахе Иса к'этэ мале, шагьртед ви башқә же пьрсин: «Мә чьма нькарьбу әв щьн дэрхьста?» ²⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Щьне ви щур'эйи бь т'ө тышти дэрнайе, пештьри бь дӧа»».

Иса диса дэрһәқа мьрна хвәда дьбежә

(Мәтта 17:22-23; Лука 9:43б-45)

³⁰ Жь вьр чун у нав Щәлилер'а дэрбаз бун. Иса нәдхвәст кӧ кәс ве йәке бьһ'эсә, ³¹ чьмки ви шагьртед хвә һин дькьр у ванр'а дьгот: «Кӧр'е Инсан ве бьк'эвэ дәсте мәрва, әве ви бькӧжьн, ле пәй кӧштьнер'а р'ожа сьсийа ве р'абә». ³² Ле вана әв готьн фә'м нәдкьр, дьтьрсийан жи кӧ жь ви бьпьрсьн.

К'и йә йе һәри мэзын?

(Мәтта 18:1-5; Лука 9:46-48)

³³ У әв һатьнә Кәфәрнаһуме. Гава Иса малда бу, жь шагьрта пьрси: «Һун р'еда бона чь һәвр'а к'этьбунә дә'ве?» ³⁴ Вана дәнге хвә нәкьр, чьмки р'еда нав һәвда хәбәр дабун, к'а жь ван к'и йә йе һәри мэзын. ³⁵ Иса р'унышт, гази һәр донздәһа кьр у ванр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвазә бьбә йе пеш, гәрәке әв бьбә йе һәри паш у

* 9:29 Нав дәстньвисаред пашвәхтийеда аһа йә: «Пештьри бь дӧа у р'ожийе».

хӧламе һ'эмуйа». ³⁶ У дэсте зар'окэке гьрт, нав ванда да сэкьнандьне, паше эв зар'ок да һ'эмеза хвэ у ванр'а гот: ³⁷ «К'и зар'окэкэ аһа бь наве мын қэбул кэ, эв мын қэбул дькэ. У к'и кӧ мын қэбул дькэ, эв нэ кӧ мын, ле йе кӧ эз шандьмэ қэбул дькэ».

Йе нэ мырқабьли мэ йэ, эв пышта мэ йэ

(Луқа 9:49-50)

³⁸ Йуһ'энна Исар'а гот: «Дэрсдар! Мэ мэрвьэк дит кӧ бь наве тэ щьн дэрдьхьстьн, ле мэ нэһьшт, чьмки эв пэй мэ найе». ³⁹ Ле Иса гот: «Пешийе ль ви нэгьрын. Кэсэк т'ӧнэ кӧ бь наве мын к'эрэмэтэке бькэ у пер'а-пер'а бькарьбэ һьндава мында хьраб хэбэр дэ. ⁴⁰ Чьмки эве кӧ нэ мырқабьли мэ йэ, эв пышта мэ йэ. ⁴¹ Эз р'аст вэр'а дьбежьм, эве кӧ т'асэ ав бьдэ вэ бона хатьре ве йэке, кӧ һун п'ара Мэснһ ьн, эве һэде хвэ қэт ӧнда нэка».

Жьр'едэрхьстьн

(Матта 18:6-9; Луқа 17:1-2)

⁴² К'и кӧ жь ван бьч'ука йэки, йе кӧ бавэрийа хвэ мын тинэ жь р'е дэрхэ, вир'а һе қэнщ э, кӧ бэрашэк стуйе вива бе гьредане у бе авитьне нава бэ'ре. ⁴³⁻⁴⁴ һэгэр дэсте тэ, тэ жь р'е дэрдьхэ, ви жекэ! Бона тэ һе қэнщ э, кӧ тӧ қоп бьк'эви жийине, нэ кӧ дӧ дэстед тэ һэбьн у һэр'и щэ'ньме^ф, нава агьре кӧ қэт натэмьрэ.* ⁴⁵⁻⁴⁶ һэгэр ньге тэ, тэ жь р'е дэрдьхэ, ви жекэ! Бона тэ һе қэнщ э, кӧ тӧ бе ньг бьк'эви жийине, нэ кӧ дӧ ньгед тэ һэбьн у бейи авитьне щэ'ньме.* ⁴⁷ һэгэр ч'э'ве тэ, тэ жь р'е дэрдьхэ, ви дэрхэ!

* 9:43-44,45-46 Нав дэстньвисаред һьнэкада, р'еза 48-а хьлазйя р'еза 44 у 46-ада те вэк'ьландьне: «Ве дэре эве жь кӧрме нэмьри бенэ котьне у агьре жи нэтэмьрэ».

Бона тә һе қәнщ ә, кө тө бь ч'э'вәки бьк'эви П'адшатийа Хвәде, нә кө дө ч'э'ве тә һәбьн у бейи авитьне щә'ньме.
⁴⁸ We дәре «һе жь көрме нәмьри бенә котьне у агьре жи нәтәмьрә»*. ⁴⁹ Чьмки һәр мәрвьәке бь егьр бе хвекьрьне.*
⁵⁰ Хве тыштәки қәнщ ә. Ле һәгәр хве шор'айийа хвә онда кә, һуне чава диса шор'айийа һе биньнә щи? Бьра тә'ма хве нава вәда бә у бь һәвр'а ә'дьялайийеда бьжин».

Пьрса жьнбәр'дане

(Мәтта 19:1-12; Лука 16:18)

10 ¹ Иса жь вьр р'абу чу синоре Щьһустане у дәрбази ви алийе ч'әме Урдөне бу. Диса ә'лаләте ль дора ви гьрт у чава ә'дәте ви бу, әви диса әв һин кьрьн.
² Жь ферьсийа һьнәк незики ви бун у же пьрсин, вәки ви быщер'ьбиньн: «Гәло ль гора Қануне р'аст ә, кө мер жьна хвә бәр'дә?» ³ Иса щаба ван да у гот: «Муса чь т'әми да вә?» ⁴ Вана гот: «Муса изьн да, кө мер к'ахаза жьнбәр'дане бьньвисә у жьне бәр'дә». ⁵ Ле Иса ванр'а гот: «Жь дәст сәрһ'ьшкийа вә Муса әв т'әми вәр'а ньвиси.
⁶ Ле сәре серида, вәхте ә'фьрандьне Хвәде әв «нер у ме хөльқандьн»*. ⁷ Бона ве йәке мере де у баве хвә бьһелә, хвә ль жьна хвә бьгьрә ⁸ у һәр дө һе бьбьнә бәдәнәк»*. Ава иди әв нә дөдө нә, ле бәдәнәк ьн. ⁹ Бона ве йәке әвед кө Хвәде әв кьрьнә йәк, бьра мәрвь ван жь һәвдө

* 9:48 Ишайа 66:24.

* 9:49 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «У һәр қөрбане бь хве бе хвекьрьне». һьнәк аһа фә'м дькьн: «Чьмки һәр мәрвьәке бь егьр бе сафикьрьне, чава кө һәр қөрбан бь хве те хвекьрьне». Қануна К'аһинтийе 2:13.

* 10:6 Дәстпобун 1:27.

* 10:8 Дәстпобун 2:24.

нэқэтинэ». ¹⁰ Гава эв диса малда бун, шагърта бона ве мäsäle жь ви пьрсин. ¹¹ Иса ванр'а гот: «К'и кö жьна хвэ бэр'дэ у йэкэ дьн бьстинэ, һьндава веда зьнек'арийе дькэ ¹² у һэгэр жьн жи мере хвэ бэр'дэ у йэки дьн бьстинэ, зьнек'арийе дькэ».

Иса дöа зар'ока дькэ

(*Матта 19:13-15; Лука 18:15-17*)

¹³ Ава зар'ок данинэ щэм Иса, кö дэсте хвэ дайнэ сэр ван, ле шагърт ль йед данин һьлатьн. ¹⁴ Гава кö Иса эв йэк дит, һерс к'эт у ванр'а гот: «Бьра эв зар'ок бенэ щэм мьн, пешийа ван нэгьрьн, чьмки П'адшатийа Хвэде п'ара йед аһа йэ. ¹⁵ Эз р'аст вэр'а дьбежьм, к'и П'адшатийа^Ф Хвэде мина зар'окэке қэбул нэкэ, эв т'ö шар нак'эвэ нава ве». ¹⁶ Паше эв зар' данэ һ'эмеза хвэ, дэсте хвэ дани сэр ван у дöа ль ван кьр.

Йэки дэвлэти ль жийина^Ф һ'эта-һ'этайе дьгэр'э

(*Матта 19:16-30; Лука 18:18-30*)

¹⁷ Гава Иса р'ийа хвэда дьчу, йэк бэрбь ви бэзи, чу ль бэр ви чок да у же пьрси: «Дэрсдаре қэнщ, эз чь бькьм, вэки жийина һ'эта-һ'этайе вар бьм?» ¹⁸ Иса вир'а гот: «Тö чьма мьнр'а дьбежи қэнщ? Қэнщ т'эне Хвэде йэ, пештьри ви кэсэки дьн т'өнэ. ¹⁹ Тö т'эмийа зани: «Нэкöжэ, зьнек'арийе нэкэ, нэдьзэ, шэ'дэтийа дэрэв нэдэ, худана хэлде нэхвэ, қэдьре де у баве хвэ бьгьрэ»*».

²⁰ Эви гот: «Дэрсдар, эв һ'эму жи мьн жь шаһьлтийа хвэда хвэй кьрьнэ». ²¹ Иса ле ньһер'и, эв һ'ьз кьр у готе: «Һе кемасикэ тэ һэйэ. һэр'э чи тэ һэйэ бьфьрошэ, бэлайи

* 10:19 Дэрк'этьн 20:12-16; Қануна Дöщари 5:16-20.

фәқира кә, һынге хьзна тә we ль ә'змен һәбә. У пәй мьн вәрә*». ²² Ль сәр ве готъне ви р'әнг авит, мә'дәкьри чу, чьмки гәләк һәбука ви һәбу.

²³ Иса ль дора хвә ньһер'и у шагъртед хвәр'а гот: «Дәвләтийар'а чьқас зә'мәт ә, кә бьк'әвьнә П'адшатийа Хвәде!» ²⁴ Шагърт сәр ван готънед ви ә'щәбмайи ман, ле Иса диса думайи кьр у гот: «Лавно! Ванр'а чьқас зә'мәт ә, бьк'әвьнә П'адшатийа Хвәде, йед кә гөмана хвә датиньнә сәр дәвләта хвә!» ²⁵ дәвә we қөла дәрзийер'а һе р'һ'әт дәрбаз бә, нә кә дәвләти бьк'әвә П'адшатийа Хвәде». ²⁶ Шагърт гәләки ә'щәбмайи ман у һәвр'а готън: «Иди к'и дькарә хьлаз^ф бә?» ²⁷ Иса ль ван ньһер'и у гот: «Әв тышт жь дәсте мерьв найе, ле жь дәсте Хвәде те, чьмки Хвәде дькарә һәр тышти бькә». ²⁸ һынге Пәтрус дәстпекьр жер'а гот: «Ава мә һ'әму тышт һьштийә у пәй тә һатънә». ²⁹ Иса ванр'а гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, т'ө кәс т'өнә кә бона мьн у Мьзгинийе мал, йан бьра, йан хушк, йан де, йан бав, йан зар', йан ә'рдед хвә һьштъбьн, ³⁰ у ль ве дьне сәд қат мала, бьра, хушка, дийа, зар'а у ә'рда т'әви зерандьна нәстинә у дьнйа дьнда жи жийина һ'әта-һ'әтайе. ³¹ Ле гәләкед пеш we бьбьнә йед паш у йед паш we бьбьнә йед пеш».

* 10:21 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «У хаче хвә һьлдә, пәй мьн вәрә».

* 10:24 Нав дәстньвисаред һьнәкада «йед кә гөмана хвә данинә сәр дәвләта хвә» т'өнә.

Иса щара сьсийа дэрһәқа мьрьна хвәда дьбежә*(Мәтта 20:17-19; Лука 18:31-34)*

³² Аwa әw ль сәр р'е бун у һәвраз дьчунә Оршәлиме, Иса ль пешийа ван дьчу, шагьрт ә'щербмайи дьман у әвед ль пәй дьһатьн дьтьрсийан. Әви диса һәр донздәһ данә алики у дәстпекьр әw тыштед кө we сәре ви бьқәwьмийана ванр'а гот: ³³ «Ва йә әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме. Көр'е Инсан we бьк'әwә дәсте сәрәкед к'аһина у қанунзана. Әwe жер'а көштьне дәрхьн у ви бьдьнә дәсте нәщьһуйа^ф ³⁴ у әwe қәрфе хwә ль ви бькьн, т'укьне, бьдьнә бәр қамчийа, ви бькөжьн, ле р'ожа сьсийа we жь мьрьне р'абә».

Хwәстьна Ақуб у Йуһ'әнна*(Мәтта 20:20-28)*

³⁵ һьнге көр'ед Зәбәди, Ақуб у Йуһ'әнна незики Иса бун у готьне: «Дәрсдар, әм дьхwазьн wәки әм жь тә чь һиви кьн, тө бона мә бьки». ³⁶ Әви жи жь ван пьрси: «Һун чь дьхwазьн кө әз бона wә бькьм?» ³⁷ Ван жер'а гот: «Изьне бьдә кө р'умәта тәда жь мә йәк ль мьле тәйи р'асте, йе дьн жи ль мьле тәйи ч'әпе р'уне». ³⁸ Иса ванр'а гот: «Һун ньзаньн чь дьхwазьн. Гәло һун дькарьн жь we к'асе вәхwьн, йа кө әзе вәхwьм? Йан жи бь we ньхөмандьне бенә ньхөмандьне бь к'ижане әзе бемә ньхөмандьне?» ³⁹ Wана жер'а гот: «Әм дькарьн». Иса ванр'а гот: «Бәле һуне вәхwьн жь we к'аса кө әзе вәхwьм у бенә ньхөмандьне бь we ньхөмандьна кө әзе пе бемә ньхөмандьне, ⁴⁰ ле изьна ль мьле мьни ч'әп у р'асте р'уньштьне нә дәсте мьнда йә. Әw щи бона ван ьн, к'ижанар'а һатьнә һазьркьрьне». ⁴¹ Гава һәр дәһә

шагъртед дьн эв йэк бьһист, дьле ван жь Ақуб у Йуһ'әнна ма. ⁴² Ле Иса эв гази щэм хвэ кьрын у гот: «Һун заньн йед кө нав мьлэтада^ф сэрвер тенэ һ'эсабе, сэрвертийе ль ван дькьн у гьрэгьред ван жи һ'өкөми сэр ван дькьн. ⁴³ Ле нава вэда гэрэке өса нибэ. К'и кө нава вэда дьхвазэ бьбэ йе мэзын, гэрэке бьбэ бэрдэстийе вэ. ⁴⁴ У к'и кө нава вэда дьхвазэ бьбэ пеш, гэрэке бьбэ хөламе һ'эмуйа. ⁴⁵ Чьмки Көр'е^ф Инсан жи нәһатийэ кө жер'а бэрдэстийе бькьн, ле вэки эв хвэха бэрдэстийе бькэ у э'мьре хвэ бьдэ, кө гэлэка бьк'ьр'э».

Иса п'арсэкэки кор бажаре Әриһайеда қәнщ дькэ

(Мәтта 20:29-34; Лука 18:35-43)

⁴⁶ Паше эв һатьнэ Әриһайе. Гава Иса т'эви шагъртед хвэ у э'лалэтэкэ гьранва жь бажер дэрк'эт, Көр'е Тимэйо, Бартимэйоие кор* ль сэр р'е р'унышьбу п'арс дькьр. ⁴⁷ Гава бьһист кө Исайте Ньсрәте дэрбаз дьбэ, дэстпекьр кьрэ қир'ин у гот: «Исайте Көр'е^ф Давьд, ль мьн вэрэ р'э'ме!» ⁴⁸ Гэлэка ль ви һьлат, вэки дэнге хвэ бьбьр'э, ле эви һе дькьрэ қир'ин у дьгот: «Көр'е Давьд, ль мьн вэрэ р'э'ме!» ⁴⁹ Иса сэкьни у гот: «Гази ви кьн». Гази йе кор кьрын у шир'а готьн: «Ч'э'ве тэ р'оньк! Р'абэ сэр хвэ, гази тэ дькэ». ⁵⁰ Эви жи п'оте хвэ авит, банзда сэр хвэ у һатэ щэм Иса. ⁵¹ Иса же пьрси: «Тө чь жь мьн дьхвази кө эз бона тэ бькьм?» Йе кор жер'а гот: «Дэрсдар, дьхвазьм ч'э'вед мьн бьбиньн». ⁵² У Иса жер'а гот: «Һэр'э, бавэрийа тэ тө қәнщ кьри». У ви чахи ч'э'вед ви дитьн, да пэй Иса чу.

* 10:46 Аһа жи те ф'эмкьрьне: «Бар-Тимэйо», аһа готи «Көр'е-Тимэйо». «Бар» бь зьмане арами^ф «көр'» э.

Иса бь р'умэт дьк'эвэ Оршэлиме

(Матта 21:1-11; Лука 19:28-40; Йух'энна 12:12-19)

11 ¹ Гава эw незики Оршэлиме бун у гъиштънэ ч'ийайе^Ф Зэйт'уне у гондед Бэйтфаще у Бэйтанийае, һынге Иса дө шагъртед хwэ шандьн ² у ванр'а гот: «Һэр'ьнэ ви гонде пешбэри хwэ. һэма чава кö һун бьк'эвьне, һуне щэ'шькэкэ гьредайи бьбиньн кö һе кэсэк ле сийар нэбуйэ. Эwe вэкьн у биньн. ³ У һэгэр йэк жь wэ бьпърсэ у бежэ: «Һун чьма ве йэке дькьн?» бежьне: «Хöданр'а лазьм э у we дэстхwэда бьшинэ вьр»». ⁴ Эw шагърт чун у ль бэр дэри ль к'уче, щэ'шькэкэ гьредайи дитьн. Гава вэдькьрьн, ⁵ һьнэкед wьр сэкьни пьрсин: «Һун чь дькьн? Чьма we щэ'шьке вэдькьн?» ⁶ Шагърта щаба ван öса да, чава кö Иса ванр'а готьбу. У эw һыштън. ⁷ Щэ'шьк Исар'а анин, к'ьнщед хwэ авитънэ сэр we у эw ль we сийар бу. ⁸ Гэлэка к'ьнщед хwэ сэр р'е р'адьхьстън, һьнэка жи жь к'эwшен ч'ьрълед дара дьбьр'ин, сэр р'е р'адьхьстън. ⁹ Йед ль пешийа ви у пэй ви кö дьчун дькьрьнэ қир'ин: «Һосанна! Бьмбарэк э эwe кö бь наве Хöдан те!» ¹⁰ Бьмбарэк э эw П'адшатийа баве мэ Давьдэ кö те. һосанна Йе һэри Жорьнр'а!»

¹¹ Иса к'этэ Оршэлиме, чу п'арьстгэһе^Ф. Ч'э'ве хwэ ль һэр тышти гэр'анд, ле чьмки иди евар бу, т'эви һэр донздөһа чу Бэйтанийае.

* 11:9 Зэбур 118:25-26.

* 11:10 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Һосанна бьльндаиййеда». «Бьльндайи» бэ'са щийе Хwэде дькэ.

Дара нежирейә һ'ышкбуйи

(Мәтта 21:18-19)

¹² Р'ожа дыне, гава әв жь Бәйтанийәе дәрдык'әтһн, Иса бьр'чи бу. ¹³ Дурва дарәкә нежирейә бәлгдайи^Ф дит, бәрбь we чу, к'а тыштәке сәр һәбә. Гава гһиштә дарә, пештһри бәлга тыштәк нәдит, чьмки һе нә wәхте нежира бу. ¹⁴ һынге әми we дарер'а гот: «Бьра иди т'ө кәс т'ө щар бәре тә нәхwә». Шагьртед wi әв готһн бьһистһн.

Иса п'арьстгәһе пақьж дькә

(Мәтта 21:12-17; Лука 19:45-48; Йуһ'әнна 2:13-22)

¹⁵ У әв һатһнә Оршәлиме. Иса к'әтә п'арьстгәһе у дәстпекьр әвед кә п'арьстгәһеда дьк'ьр'ин у дьфьротһн дәрхьстһнә дәрва. Т'әхтед сәрафа у к'өрсийед кәвоткфьроша wәлгәр'андһн ¹⁶ у нәһьшт, кә т'ө кәс тыштәки п'арьстгәһер'а дәрбаз кә. ¹⁷ Әw һин кьрһн у гот: «Чьма нә һьвисар ә: «Мала мьн we бона һ'әму мьләта мала дәа бе һ'әсабе»? Ле wә әw кьрийә «шкәфта қачаха»**». ¹⁸ Сәрәкед к'аһина у қанунзана әв йәк бьһистһн, дәстпекьрһн дькьрһн кә wi бькьнә фәсале бькөжһн. Әwана жь wi дьтһрсийан, чьмки т'әмамия ә'лаләте сәр һинкьрһна wi зәндәгьрти мабу. ¹⁹ Гава кә р'о чу ава, әв жь бажер дәрк'әтһн.

* 11:17 Ишайа 56:7.

** 11:17 Йерәмийа 7:11.

Дәрса дара һежире

(Мәтта 21:20-22)

²⁰ Сәре сьбәһе, гава әвана бәр дарер'а дәрбаз бун, дитын кө әв дара һежире р'awe хwәва һ'ышк буйә. ²¹ К'әтә бира Пәтрус у әви Исар'а гот: «Дәрсдар, дина хwә бьде, әв дара һежирейә кө тә ньфьр' ле кьр һ'ышк буйә». ²² Иса ванр'а гот: «Бавәрийа вә бьра сәр Хwәде һәбә. ²³ Әз р'аст вәр'а дьбежым, к'и кө ви ч'ийайир'а бежә: «Р'абә хwә бавежә бәре» у дөдъли нәбә, ле бавәр бькә кө готына ви we бьқәшымә, өса жи we бьбә. ²⁴ Бона ве йәке эз вәр'а дьбежым, хун чь кө нава дөада бьхwазьн, бавәр бькьн кө вә иди стандийә у хwәстьна вә we бе сери. ²⁵ У гава кө хун дьсәкьнын у дөа дькьн, бьбахшиньн, һәгәр тыштәки вә һьндава кәсәкида һәбә, вәки Баве вәйи әзмана жи нәһәқийед вә бьбахшинә вә. ²⁶ * Ле һәгәр хун нәбахшиньн, Баве вәйи әзмана жи нәһәқийед вә набахшинә вә».

Пьрса дәрһәқа һ'өкөме Исада

(Мәтта 21:23-27; Луқа 20:1-8)

²⁷ У әв диса һатьнә Оршәлиме. Дәма кө Иса п'арьстгәһеда дьгәр'ийа, сәрәкед к'аһина, қанунзан у р'успи һатьнә щәм ви ²⁸ у же пьрсин: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә тә, кө тө ван кьра бьки?» ²⁹ Иса ванр'а гот: «Әзе жи тыштәки жь вә бьпьрсьм. һәгәр вә шаба мьн да, әзе жи вәр'а бежым, кө эз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм: ³⁰ һ'өкөме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь әзмен бу йан жь мәрьва? Щаба мьн бьдьн!»

* 11:26 Нав дәстньвисаред қәнщда р'еза 26-а т'өнә.

³¹ Эвана нав һәвда шевърин у готын: «Һәгәр әм бежын: «Жь ә'змен бу», әве бежә: «Ле вә чьма бавәрийа хвә ши нәани?» ³² Ле һәгәр әм бежын: «Жь мәрва бу?...» Эв жь ә'лаләте дьтърсийан, чьмки һ'әмуйа қәбул кьрьбу кө Йуһ'әнна р'аст п'ехәмбәр бу. ³³ Щаба Иса дан у готын: «Әм нъзаньн». Иса ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежъм кө әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм».

Мәсәла р'әзе^Ф тьрийа у р'әзвана

(Мәтта 21:33-46; Лука 20:9-19)

12 ¹ У бь мәсәла дәст бь хәбәрдане кьр, ванр'а гот: «Мәрвәки р'әзе^Ф тьрийа дани, дора we сур кьр, һ'әвзәки тьриһ'ынщър'андьне теда к'ола, һеланәкә нобәдара чекьр у әв бь к'ьре да р'әзвана, чу вәлатәки дьн. ² Вәхтда хөламәк шандә щәм р'әзвана, вәки жь ши р'әзи бәре п'ара хвә бьстинә. ³ Ле вана әв гьрт, к'өтан у дәствала вәр'екьрын. ⁴ У ши диса хөламәки дьн шандә щәм ван, ле вана сәри ле шкенанд у әв р'обәт кьрын. ⁵ Әви йәки дьн шанд, вана әв жи көшт. Ви гәләкед дьн шандьн, вана һьнәк жь ван к'өтан у һьнәк жи көштьн. ⁶ Бона ви т'әне йәк мабу кө бышанда, көр'е хвәйи дәлал. Хөләсә р'абу әв жи шанд, дьгот: «Һьлбәт we жь көр'е мьн шәрм бькьн». ⁷ Ле р'әзван ль һәв шевърин у готын: «Әв ә вәре ви! Вәрьн әм ви бькөжьн, мират'е^Ф мәр'а бьминә». ⁸ һьнге әв гьртьн көштьн у щьнйәзе ви жь р'әз дәрхьстьнә дәр. ⁹ Дә ижар хвәйе р'әз we чь бькә? Нә әве бе қьр'а р'әзвана бинә у р'әз бьдә һьнәкед дьн? ¹⁰ Чьма вә әв ньвисар нәхвәндийә?

«Әв кәвьре кө носта т'әхсир кьр,
әв бу сәре ә'нишке^Ф.

¹¹ Әв йәк жь алийе Хөданда қәвьми

у ль бэр ч'э'ве мө һ'эйр-һ'өжмэк'ар ә!>»
¹² Сәрwerед щьһуйа^ф фә'м кьрын, кө Иса әв мөсәлә ани сәр ван, кьрын кө wi быгьрын, ле жь ә'лаләте тьрсийан, к'әрба әw һьштьн у чун.

Пьрса хәрщдаийн у нәдаийне

(Мәтта 22:15-22; Лука 20:20-26)

¹³ Паше вана һьнәкә жь ферьсийа у пыштгьред һеродәс шандьнә щәм wi, wәки wi бь хәбәрәд дәве wi быгьрын.
¹⁴ Әвана һатьн у жер'а готьн: «Дәрсдар! Әм заньн кө тө йәки р'аст и. Мьнәте жь кәси нагьри, чьмки нав мәрьвада фьрқийе данайни, ле р'ийа Хwәде р'аст һин дьки. Гәло р'аст ә кө әм хәрщ бьдьнә Qәйсәр^ф йан на? Әм бьдьн, йан нәдьн?»
¹⁵ Ле дөр'утийа ван кө Исава ә'йан бу гот: «Чьма һун мьн дыщер'ьбиньн? Мьнр'а зивәки биньн кө әз бьбиньм». ¹⁶ Вана жер'а зивәк ани. Әwi жь ван пьрси: «Әв ньвисар у сьфәт^ф йед к'е нә?» Вана гот: «Йед Qәйсәр ьн». ¹⁷ Иса ванр'а гот: «Wәки өса йә, чь кө йед Qәйсәр ьн бьдьнә Qәйсәр у чь кө йед Хwәде нә бьдьнә Хwәде». У сәр wi ә'щәбмайи ман.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Мәтта 22:23-33; Лука 20:27-40)

¹⁸ һьнәк садуқийед^ф кө дьготьн мьри р'анабьн, һатьнә щәм Иса у же пьрсин: ¹⁹ «Дәрсдар! Муса мәр'а ньвисийә: «Һәгәр бьре йәки безөр'әт бьмьрә у жьне стухар бьһелә, бьра бьре wi жьна wi бьстинә у wәре бьре хwә шин кә». ²⁰ Аwa һ'әфт бьра һәбун. Бьре мәзын жьнәк станд, безөр'әт мьр. ²¹ Бьч'уке wi әw жьн станд, әw жи безөр'әт мьр, өса

* 12:11 Зәбур 118:22-23.

жи һатә сәре йе сьсийа. ²² Хөләсә ван һәр һ'әфт бьра жи әw жьн станд у безөр'әт мьрн, пәй ванр'а жи әw жьн мьр. ²³ Дә ижар we Р'ожа^ф Р'абуне, гава мьри р'абьн, әва жьна we к'ижан бьрайир'а бьк'әвә? Чьмки һәр һ'әфта жи әва стандьбу».

²⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә һун жь дәст ве йәке хальфи нә, кә нә ньвисара заньн, нә жи қәwата Хwәде? ²⁵ Гава йед мьри жь мьрьне р'абьн, we нә бьзәwьщьн у нә жи мер кьн, чьмки әwe мина мьльйак'әтед ә'змана бьн. ²⁶ Ле дәрһәқа р'абуна мьрийада, чьма wә К'ьтеба Мусада* нәхwәндийә сәрһатийа дара дьр'ийеда кә чава Хwәде Мусар'а дьбежә: «Әз Хwәдейе Бьраһим^ф, Хwәдейе Ишаq^ф у Хwәдейе Аqуб^ф ьм»**? ²⁷ Әw нә Хwәдейе мьрийа йә, ле Хwәдейе зендийа йә. Р'асти жи һун лап хальфи нә!»

Т'әмийа сәр т'әмийар'а

(Матта 22:34-40; Лука 10:25-28)

²⁸ Қанунзанәки кә шәр'-дә'we ван бьһист у дина хwә жи дайе, кә Иса чава қәнщ щаба ван да, незики Иса бу у же пьрси: «К'ижан т'әми сәр һ'әму т'әмийар'а йә?» ²⁹ Иса ле вәгәр'анд: «Әв ә т'әмийа сәр т'әмийар'а: «Бьбьһе, Израел! Хөдан Хwәдейе мә Хөданәк ә». ³⁰ Хөдан Хwәдейе хwә һ'ьз бькә, бь т'әмамийа дьле^ф хwә, бь т'әмамийа щанийа хwә, бь т'әмамийа һ'ьше хwә у бь т'әмамийа қәwата хwә». ³¹ Йа

* 12:26 «К'ьтеба Муса» те фә'мкьрьне: «Һәр пенщ к'ьтебед пешьнә Пәймана^ф Кәвьн».

** 12:26 Дәрк'әтьн 3:6.

* 12:29 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хөдан Хwәдейе мә, т'әне әw ә Хөдан».

* 12:30 Қануна Дөщари 6:4-5.

дөда жи эв э: «Һәвалә хвә вәкә хвә һ'ыз бькә*». Жь ван мәстър т'ө т'әми т'өнә». ³² Ижар қанунзан бир'а гот: «Р'аст э, Дәрсдар! Тә р'аст гот, кө Хөдан йәк э у жь ви пештър йәки майин т'өнә. ³³ У бь т'әмамия дьл, бь т'әмамия ақьл, бь т'әмамия қәватә Хвәде һ'ызкърьн у һәвалә хвә жи вәкә хвә һ'ызкърьн сәр һәр қөрбанед^Ф шәвьтандьне у қөрбанед майинр'а йә». ³⁴ Иса дина хвә даие, кө ви бь ақьли шаба хвә да, жер'а гот: «Тө жь П'адшатийа Хвәде нә дур и». Пәй ве йәкер'а, иди т'ө кәси нәверьбу тыштәк жь ви бьпърсийа.

Мәсиһ көр'е к'е йә?

(Мәтта 22:41-46; Лука 20:41-44)

³⁵ Гава кө Иса п'арьстгәһеда һин дькър, гот: «Қанунзан чава дьбежьн кө Мәсиһ көр'е Давьд э? ³⁶ Нә Давьд хвәха пе Р'өһ'е Пироз дьбежә?

«Хөдан готә Хөдане мьн:

Ль мьле мьни р'асте р'уне,

Һ'әта кө эз дьжмьнед тә бькьмә бьне п'ийед тә*».

³⁷ Ава Давьд хвәха кө ви Хөдан һ'әсаб дькә, иди әв чава дьбә көр'е Давьд?»

Қанунзанед дөр'у

(Мәтта 23:1-36; Лука 20:45-47)

Ве ә'лаләта гьран бь дьл у эшқ гөһдарийа Иса дькър. ³⁸ һинкърьна хвәда әви дьгот: «Һ'әвза хвә жь ван қанунзана бькьн, йед кө һ'ыз дькьн бь чөхед дьреж бьгәр'ьн, базарада сьлаве бьдьнә ван, ³⁹ к'ьништада

* 12:31 Қануна К'аһинтийе 19:18.

* 12:36 Зәбур 110:1.

к'өрсийед пешын бгырын у шайидада жи һәрәма^ф жорын р'уенен. ⁴⁰ Эвана аликива малед жьнэбийа һ'уфи хвә дькын, алийе дьнва жи бь дөр'ути дөайе хвә дьреж дькын. Диwana wane he гьран бә».

Дийарийа жьнэбийа бэлэнгаз

(Луқа 21:1-4)

⁴¹ Иса ль пешбәри п'әрәданга^ф п'арьстгәһе р'унышт у дина хвә даје, кө ә'лаләте чава п'әрә давитьнә п'әрәданге. Гәләк дәвләтийа гәләк авитьне. ⁴² Жьнэбикә бэлэнгаз жи һат у дө пол^ф, кө дькьрә қөр'ушәк, авите. ⁴³ Иса шагьртед хвә гази щәм хвә кьрын у ванр'а гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежым, кө әве жьнэбийа бэлэнгаз жь ван һ'әмуйа зә'фтьр авитә п'әрәданге, ⁴⁴ Ван һ'әмуйа жь зедәйа һәбука хвә авитьне. Ле әве ве бэлэнгазийа хвәда чи we һәбу кө пе ә'буре хвә бькьра һ'әму авите».

Иса пешда дәрһәқа веранбуна п'арьстгәһеда дьбежә

(Мәтта 24:1-2; Луқа 21:5-6)

13 ¹ Гава Иса жь п'арьстгәһе дәрк'әт, жь шагьртед ви йәки wir'а гот: «Дәрсдар! һәла дина хвә бьде әв чь кәвьр ын у чь авайи нә!» ² Иса ль ви вәгәр'анд у готе: «Тө ван авайийед мэзын дьбини? Әв һ'әмује жи веран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн

(Мәтта 24:3-14; Луқа 21:7-19)

³ Гава Иса ль ч'ийаје Зәйт'уне, ль пешбәри п'арьстгәһе р'унышьту, Пәтрус, Ақуб, Йуһ'әнна у Әндрауьс башқә же пьрсин: ⁴ «Бежә мә, әв тышт we к'әнге бьқәшьмын? У бәри қәшьмандьна ван һ'әмуйа, чь нишане бьбьн?»

⁵ Һынге Иса шаба ван да у гот: «Һаш жь хвә һэбьн, кӧ т'ӧ кәс вә нәхапинә. ⁶ Гәләк we пе наве мьн бен у бежьн: «Эз ым Мәсиһ» у we гәләка бьхальфиньн. ⁷ Гава һун дәнге шәр'а у бә'са шәр'а бьбьһен, һун хвә ӧнда нәкьн. Гәрәке әв тышт бьқәвьмьн, ле әв һе нә ахьри йә. ⁸ Мьләте р'абә сәр мьләт, п'адшатиye р'абә сәр п'адшатиye, щи-щийа we ә'рдһ'әж у хәлайи-щәлайе бьбьн. Ле әв һ'әму мина еша к'ӧлфәте йә, кӧ дәстпедькә пе дьгьрә.

⁹ Һаш жь хвә һэбьн! We вә бьбьнә бәр диwana у к'һништада we вә бьк'ӧтьн. Бона мьн we вә бәр вәли^ф у п'адша бьдьнә сәкьнандьне, вәки һун бәр ван шә'дәтийе бьдьн. ¹⁰ Гәрәке пешийе Мьзгини һ'әму мьләтар'а бе дайине. ¹¹ Гава кӧ вә бьгьрьн бьбьнә бәр диwane, пешда хәм нәкьн кӧ һуне чь бежьн. Ле we дәме чь вәр'а бе дайине, we жи бежьн, чьмки нә кӧ һуне хәбәр дьн, ле Р'ӧһ'е Пироз. ¹² Бьра we бьре хвә бьдә кӧштьне у бав кӧр'е хвә. Зар'е р'абьнә сәр де у баве хвә у ван бьдьнә кӧштьне. ¹³ У бона наве мьн һуне бәр ч'ә'ве һ'әмуя р'әш бьн. Ле әве кӧ һ'әта хьлазийе тәйах кә, әве хьлаз бә.

Һ'әрабийа Веранкьрьне

(Мәтта 24:15-21; Луқа 21:20-24)

¹⁴ Чахе һун we Һ'әрабийа Веранкьрьне* бьбиньн, ль ви щийе нәщайиз сәкьни», (әве кӧ дьхунә бьра фә'м бькә) «һынге әвед кӧ Щьһустанеда нә бьра бьр'әвьнә ч'ийа. ¹⁵ У әве кӧ сәр хани йә бьра жорда нәйе хваре у нәк'әвә һьндӧр', вәки тыштәки һьлдә. ¹⁶ У әве кӧ к'әвшенда йә бьра вәнәгәр'ә кӧ п'оте хвә һьлдә. ¹⁷ Ле вәй ль һ'әмла у дәстдәргуша ван р'ожада! ¹⁸ Дӧа бькьн

* 13:14 Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

кө эв йэк звьвстанеда нәқәшмә. ¹⁹ Чъмки ван р'ожада ве тәнгасикә өса бьбә, вәки жь р'ожа кө Хвәде дьняа ә'фьрандийә һ'әта ньһа нәбуйә у нә жи ве бьбә. ²⁰ Һәгәр Хөдан әв р'ож кьн нәкьрна, т'ө кәс хьлаз нәдбу, ле бона хатьре ван бьжартийед кө ви бьжартьнә, әв р'ож кьн кьрна.

²¹ Һьнге, һәгәр йэк вәр'а бежә: «Мәсиһ ва йә ль вьр ә», йан жи: «Ва йә дәра һан ә», бавәр нәкьн. ²² Чъмки мәсиһ у п'ехәмбәред дәрәв ве дәрән. Ве нишан у к'әрәмәта бькьн, һәгәр дәст ванва бе, ве бьжартийа жи бьхальфиньн. ²³ Ле һун һаш жь хвә һәбьн! Мьн һәр тышт пешда вәр'а гот.

Һатьна Көр'е Инсан

(Мәтта 24:29-31; Лука 21:25-28)

²⁴ Ле ван р'ожада, пәй ве тәнгасийер'а,
 «р'уйе р'оие ве бе гьртьне
 у һиве р'онайа хвә нәдә,
²⁵ стәйрке жь ә'змен бьк'әвьн,
 у т'опед ә'змана ве жь р'ийед хвә дәрән*».**

²⁶ У һьнге ве бьбиньн, Көр'е Инсан бь қәвата мәзын у р'умәт ә'врава те. ²⁷ Ви чахи әве мьлйак'әтед хвә бьшинә у бьжартийед хвә жь һәр чар қөлба бәрәв кә, жь п'әр'ед әрде гьрти һ'әта п'әр'ед ә'змен.

* 13:25 Аһа жи те фә'мкьрне: «Қәватед ә'змана ве бьһ'әжьн».

** 13:25 Ишайа 13:10; 34:4.

Дәрса дара һежире

(*Мәтта 24:32-35; Лука 21:29-33*)

²⁸ Жь дара һежире дәрсәке һин бьн: Чахе кө ч'ьрәлед we тәр' дьбьн у бәлгед we дьбьшкьвьн, иди һун заньн кө һавин незик ә. ²⁹ Өса жи гава һун бьбиньн кө әв йәк дьрәвьмьн, бьзаньбьн кө әв незик ә, ль бәр шемике йә. ³⁰ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, әва ньсыла дәрбаз набә, һ'әта кө әв һ'әму тышт нәдәвьмьн. ³¹ Ә'рд у ә'змане дәрбаз бьн, ле готьнед мьн т'ө щар дәрбаз набьн.

Р'ож у сьһ'әт нә ә'йан ә

(*Мәтта 24:36-44*)

³² Ле бона we р'оже у we сьһ'әте т'ө кәс ньзанә, нә мьлйак'әтед ә'змен у нә жи Көр', ле т'әне Бав. ³³ һаш жь хвә һәбьн! һ'ьшйар бьминьн!* Чьмки һун ньзаньн к'әнге вәхте пер'а бьгьһижә. ³⁴ Әв йәк мина мәрвәки йә, кө мала хвә дьһелә у дәрдьк'әвә р'ешитийе. Бәри чуйине т'әмийа мала хвә дьдә хөламед хвә, шьхөле ван һәр кәси дьде у ә'мьри сәр дәргәһван дькә, кө һ'ьшйар бьминә. ³⁵ Бона ве йәке һ'ьшйар бьминьн, чьмки һун ньзаньн малхе мале we к'әнге бе, еваре йан ниве шәве, йан вәхте бангдана дика, йан сәре сьбәһе. ³⁶ Нәбә кө ньшкева әв бе у вә хәведа бьгьрә. ³⁷ У әз чь вәр'а дьбежьм, һ'әмуяр'а дьбежьм: һ'ьшйар бьминьн!»

* 13:33 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «У дөа бькьн».

Гьртън, хачкърън^ф у р'абуна Иса

Шевъра кӧштъна Иса

(*Матта 26:1-5; Луца 22:1-2; Йух'анна 11:45-53*)

14 ¹ Ава дӧ р'ож шунда *we* Щэжьна^ф Дэрбазбуне у Щэжьна^ф Нане Шкэва бьбуйа. Сэрэкед к'аина у қанунзана мэщалэке дьгэр'ийан, кӧ чава Иса дьзива бь фелбазийе бьгърън, бькӧжьн ² у дьготън: «Бъра эв йэк щэжьнеда нибэ, вэки щьмэ'т р'анэбэ сэр ньга».

Иса Бэйтанийаеда те р'ункъръне^ф

(*Матта 26:6-13; Йух'анна 12:1-8*)

³ Гава Иса ль Бэйтанийае мала Шьмн'уне к'отида, ль сэр съфре р'уньшти бу, к'ӧлфэтэк *нат*, дэрданэк^ф *вейӧ* алабастьрейи р'уне нардейи^ф сафи у гэлэки бьна *һэбу*. *We* эв шушэ шкенанд у эв р'ун р'етэ сэр сэре Иса.

⁴ Һьнэкэ *вър* *һерс* к'этън у *һэвр'а* дьготън: «*һ'эйфа* ви р'уни! Чьма эва зийана бу? ⁵ Мэ дькарьбу эв р'уна сесъд зиви зедэтьр бьфьрота у бэлайи фэқира кьра». Бь ви авайи эв к'ӧлфэта р'эзил кърън.

⁶ Ле Иса гот: «*Жь we* к'ӧлфэте вэгэр'ън! Чьма *һун* хатьре *we* дьк'эвън? Э*we* тыштэки қэнц бона мьн кър. ⁷ Фэқири *һэр* гав т'эви вэ бьн. К'энге *һун* бьхвазын, *һун* дькарън қэнщийе *ванр'а* бькьн. Ле эзе *һэр* гав нав вэда нибьм. ⁸ Чь жь дэсте *we* дьһат э*we* кър. Э*we* пешда бэдэна мьн дэфьнкърънер'а^ф р'ун^ф кър. ⁹ Эз р'аст *вэр'а* дьбежьм, дьнийаеда к'идэре эва Мьзгинийа бе даннасинкъръне, *we* къръна *ve* к'ӧлфэте жи бона биранина *we* бе готъне».

Щьһуда нэмамийа^Ф Иса дькэ*(Матта 26:14-16; Луца 22:3-6)*

¹⁰ Ђнге Щьһудайе Исхэрийоти, йэки жь һэр донздэһа, чу щэм сэрэкед к'аһина, вэки Иса бьдэ дэсте ван. ¹¹ Ван жи гава эв йэк бьһист, ша бун у п'эрэ wir'a соз дан. У Щьһуда жь һнгева мэщалэке дьгэр'ийа кё чава Иса бьдэ дэсте ван.

Иса т'эви шагьрта шива Щэжьна Дэрбазбуне дьхвэ*(Матта 26:17-25; Луца 22:7-14, 21-23; Йух'анна 13:21-30)*

¹² Р'ожа пешьнэ Щэжьна Нане Шкэвада кё бэрха қорбана Щэжьна Дэрбазбуне дьһатэ сэржекерьне, шагьрта жь Иса пьрси: «Тё ль к'ё дьхвази Шива Щэжьна Дэрбазбуне бьхви, вэки эм һэр'ьн тэр'а һазьр кьн?»

¹³ Иса дё шагьртед хвэ шандьн у ванр'а гот: «Һэр'ьнэ бажер. Мэрьвэке р'асти вэ бе, щер'е аве ль сэр мьла. Пэй ви һэр'ьнэ we мала кё эв дьче ¹⁴ у бежьнэ хвэйе мале: <Дэрсдар дьбежэ: К'ане эв ода мевана, йа кё эзе теда т'эви шагьртед хвэ шива Щэжьна Дэрбазбуне бьхвьм?»

¹⁵ Ђнге эве ль қате жорьн одэкэ мэзьнэ һэвдаи у һазьр нишани вэ кэ, ль we дэре шиве бона мэ һазьр кьн». ¹⁶ Шагьрта да сэр р'е чунэ бажер у чава кё ванар'а готьбу өса жи дитьн у шива Щэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрьн.

¹⁷ Гава р'о чу ава, Иса т'эви һэр донздэһа чу we дэре.

¹⁸ Чахе ль сэр сьфре р'уньштьн у нане хвэ дьхварьн, Иса гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежьм, йэки жь вэ we нэмамийа^Ф мьн бькэ, йе кё т'эви мьн нен дьхвэ». ¹⁹ Эв бэр хвэ к'этьн у дэстпекерьн йэк-йэк жь ви пьрсин: «Дьбэ кё эз ьм?»

²⁰ Эви ванр'а гот: «Эв йэк нава вэ һэр донздэһада йэ, йе

кө пәрийе хвә т'эви мьн т'аседа дькә. ²¹ Р'аст Көр'е Инсан ве öса һәр'ә чава кө бона ви һатийә нъвисаре. Ле вәй ль ви мәрье кө нәмамия Көр'е Инсан бькә! Вир'а һе қәнщ бу кө әв қәт дьне нәк'әта».

Шива Хөдан

(*Мәтта 26:26-30; Луқа 22:14-23; 1 Корьнт'и 11:23-25*)

²² Гава вана һе нан дьхвар, Иса нан һьлда шькьри да, кәркьр да шагьрта у гот: «Һан һьлдьн! Эва бәдәна мьн ә». ²³ Пәйр'а к'ас һьлда шькьри да у да ван. Һ'әмуйа жи жь ве вәхвар. ²⁴ У ванр'а гот: «Эва хуна мьн ә бона пәймана^Ф ну*, кө бона гәләка те р'етьне. ²⁵ Эз р'аст вәр'а дьбежьм, иди эз жь вьр шунда жь бәре ве меве вәнахьм, һ'әта ве р'ожа кө эзе П'адшатийа Хвәдеда жь йа ну вәхьм».

²⁶ Паше вана зәбурәк^Ф стьра, дәрк'әтын чунә ч'ийайе Зәйт'уне.

Иса дәрһәқа инк'арийа Пәтрусда дьбежә

(*Мәтта 26:31-35; Луқа 22:31-34; Йуһ'әнна 13:36-38*)

²⁷ У Иса ванр'а гот: «Һун һ'әмуйе жи жь мьн п'ьшк бьн һәр'ьн, чьмки нъвисар ә:

«Эзе ль шьвен хьм у пәзе жи бәла-бәлайи бә».

²⁸ Ле гава кө эз жь мьрьне р'абьм, эзе бәри вә һәр'ьмә Щәлиле». ²⁹ Пәтрус жер'а гот: «Һәгәр һ'әму жи жь тә п'ьшк бьн һәр'ьн, ле эз на».

³⁰ Иса вир'а гот: «Эз р'аст тәр'а дьбежьм, һәма ишәв һе бәри кө дик дө щара банг дә, те се щара мьн инк'ар ки».

³¹ Ле Пәтрус сәр йа хвә дьма у дьгот: «Һәгәр щи бе, эзе

* 14:24 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда «ну» т'өнә.

* 14:27 Зәкәрийа 13:7.

т'эви тэ бьмьрм жи, ле т'ө щар тэ инк'ар накъм!» Н'эмуяа жи аһа дьгот.

Иса ль Гетшәманийе дөа дькэ

(Мәтта 26:36-46; Лука 22:39-46)

³² Пэй we йәкер'а әw чунә wi щийе кә жер'а Гетшәмани дьбежьн у әwi шагъртед хwәр'а гот: «Вьра р'унен, һ'эта кә эз дөа бькьм». ³³ Wi Пәтрус, Ақуб у Йһ'әнна т'эви хwә бьрн у дәстпекьр к'әсәр к'ьшанд у хwәда шәwьти. ³⁴ Wi ванр'а гот: «Дьле мьн һақас дәрду к'әдәр ә, мина бәр мьрне. Вьра бьминьн у һ'ьшйар бьн». ³⁵ һьнәки пешда чу, хwә дәwәр'у авитә әрде у дөа кьр, кә һәгәр мәщал һәбә, әва сьһ'эта сәр wir'а дәрбаз бә. ³⁶ У гот: «Абба^Ф, Баво! һәр мәщал жь дәсте тә те. Әве к'әсе жь мьн дур хә. Ле бьра хwәстьна мьн нибә, ле йа тә бә».

³⁷ Паше һатә щәм шагърта, әw р'азайи дитьн у готә Пәтрус: «Шьмһ'ун, тә р'азайи? Тә нькарьбу кә сьһ'әтәке тә һ'ьшйар бьмайи? ³⁸ һ'ьшйар бьминьн у дөа бькьн, wәки һун нәк'әвьнә нава щер'ьбандьне. Бәле р'өһ' р'азии йә, ле бәдән сьст ә».

³⁹ Диса чу дөа кьр, хут әw хәбәр готьн. ⁴⁰ У һат диса әw хәwеда дитьн, чьмки ч'ә'вед ван жь хәwе вәнәдьбун. У ньзаньбун чь шаба wi бьдана. ⁴¹ Щара сьсийа жи һат у ванр'а гот: «Һун һәла һе р'азайи нә у р'ьһ'әт дьбьн? Бәс ә! Wәхт пер'а гьһишт. Ва йә Көр'е Инсан дьк'әwә дәсте гөнәк'ара. ⁴² Р'абьн әм һәр'ьн. Ва йә әwе кә нәмамайи мьн дькә незик бу».

Гъртъна Иса*(Матта 26:47-56; Лука 22:47-53; Йух'анна 18:3-12)*

⁴³ Нәма һынге гава ви не хәбәр дьда, Щьһудайе кө йәк жь һәр донздәһа бу, һат. Әви т'әви хвә жь алийе сәрәкед к'аһина, қанунзана у р'успийада ә'лаләтәкә гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁴ Ава нәмаме ви ә'шәрәт дабу ван у готьбу: «Әз к'ижани кө р'амусьм, әв ә, ви бьгьрын у бь фәсал бьбьн». ⁴⁵ Нәма һынге жи Щьһуда һатә щәм Иса у гот: «Дәрсдар!» у р'амуса. ⁴⁶ Вана дәст авитә Иса у әв гьртын. ⁴⁷ Ле йәки жь йед кө т'әви ви сәкьни бун, шуре хвә к'ьшанд ль хөламе сәрәкк'аһин хьст у гөһе ви пәканд. ⁴⁸ Һынге Иса ванр'а гот: «Те бежи вә сәр қачахәкида гьртийә, кө һун бь дара у шура һатьнә мьн бьгьрын? ⁴⁹ Нә әз һәр р'ож т'әви вә п'арьстгәһеда бум мьн һун һин дькьрын, ле вә әз нәдьгьртьм. Ле бона кө һьвисар бенә сери, әв йәк қәвьми». ⁵⁰ Һынге һ'әму шагьрта әв һьшт у р'әвин. ⁵¹ Хортәк пәй ви дьчу, п'арч'әки к'ьтане ль бәдәна вийә тә'зи п'еч'айи бу. Ә'лаләте әв гьрт, ⁵² ле ви әв к'ьтан һьшт у р'ут-тә'зи жь дәсте ван р'әви.

Иса ль бәр щьвина^ф гьрәгьра*(Матта 26:57-68; Лука 22:54-55, 63-71; Йух'анна 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Иса бьрьнә щәм сәрәкк'аһин. һ'әму сәрәкед к'аһина, р'успи у қанунзан вьр щьвийан. ⁵⁴ Пәтрус дурва п'е-п'е пәй ви чу, һ'әта к'әтә һ'әвша сәрәкк'аһин. Вьр т'әви нобәдара ль бәр егьр р'уньшт у хвә гәрм дькьр. ⁵⁵ Сәрәкед к'аһина у т'әмамийа щьвина^ф гьрәгьра жи ль

* 14:45 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'абби». «Р'абби» бь зьмане арами те фә'мкьрьне: «Дәрсдар».

шә'дәтикә мьрабьли Иса дьгәр'ийан, вәки ви бькөжьн, ле нә дьдйтьн. ⁵⁶ Гәләка мьрабьли ви шә'дәтийа дәрәв дьда, ле шә'дәтийа ван һәвдө нәдыгьрт. ⁵⁷ һьнге һьнәк р'абун у мьрабьли ви шә'дәтийа дәрәв дан у готьн: ⁵⁸ «Мә бьһист кө ви мәрвьи дьгот: «Әзе ве п'арьстгәһа кө бь дәста һатийә чекьрьне һьлшиньм у се р'ожада п'арьстгәһәкә дьнә бе дәстлек'әтьн чекьм». ⁵⁹ Ле шә'дәтийа ван жи һәвдө нәдыгьрт. ⁶⁰ һьнге сәрәкк'аһин р'абу нава ванда сәкьни у жь Иса пьрси: «Бона ван шә'дәтийа кө әвана мьрабьли тә дьдын тө чьма шабәке нади?» ⁶¹ Ле әви дәнге хвә нәкьр у т'ө шаб нәда. Сәрәкк'аһин^ф диса жь ви пьрси у готе: «Тө йи Мәсиһ, Көр'е Йе Пироз?» ⁶² Иса готе: «Әз ьм. У һуне Көр'е Инсан ль к'еләка^ф Йе һәри Зор, ль мьле вийи р'асте р'уньшти у ль сәр ә'wред ә'змен те бьбиньн». ⁶³ һьнге сәрәкк'аһин к'ьнщед хвә қәлаштьн у гот: «Иди шә'дә чи мәр'а нә? ⁶⁴ Wә к'ьфьрийе ви бьһист! Wәва чава хөйа дьбә?» H'әмуйа жи әw нәһәқ кьрн готьн, кө әw йе көштьне йә. ⁶⁵ һьнге һьнәка дәстпекьр т'уйи ви кьрн, р'уйе ви ньхамтьн, данә бәр к'өлма у жер'а готьн: «Дә п'ехәмбәртийе бькә!» Нобәдара жи әw бьр у данә бәр шәмақа.

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(Мәтта 26:69-75; Луқа 22:56-62; Йуһ'әнна 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Гава Пәтрус ль жере һ'әwшеда бу, жь щарийед сәрәкк'аһин йәк һатә вьр. ⁶⁷ Әwe кө дит Пәтрус хвә ль бәр егьр гәрм дькә, ль ви ньһер'и у гот: «Тө жи т'әви әви ньсрәти^ф буйи, т'әви Иса». ⁶⁸ Ле әви инк'ар кьр у гот: «Әз ньзаньм у фә'м накьм кө тө чь дьбежи». Әw жь һ'әwше дәрк'әтә сьвдәре, дик банг да. ⁶⁹ Гава кө щарийе әw ль we дәре дит, диса готә йед дор-бәра сәкьни бун:

«Эва жи йэки жь ван э». ⁷⁰ Ле эви диса инк'ар кър. У һнэки шунда, йед кӧ вьр сэкьни бун, диса Пэтруср'а готьн: «Һэбэ-т'ӧнэбэ тӧ жи жь ван и, чьмки тӧ жь Щэлиле йи у хэбэрдана тэ жи тэ дьфьрошэ». ⁷¹ Ле Пэтрус дэст бь ньфьр'а кър, сонд хвар у гот: «Эз ви мэрьви нас накьм, бона к'ижани һун дьбежьн». ⁷² Пер'а-пер'а дик щара дӧда банг да. У Пэтрус эв готьна Иса кӧ вьр'а готьбу ани бира хвэ: «Бэри кӧ дик дӧ щара банг дэ, те се щара мьн инк'ар ки». Ль сэр ве йэке дэстпекър гьрийа.

Иса ль бэр Пилато^Ф

(Матта 27:1-2, 11-14; Лука 23:1-5; Йуһ'анна 18:28-38)

15 ¹ Сэре сьбӧһе зу сэрэкед к'аһина т'эви р'успийа, қанунзана у т'эмамия щьвина гьрэгьрар'а шешьрин. Иса гьредан у бьрын данэ дэсте Пилато^Ф. ² Пилато жь ви пьрси у гот: «Тӧ йи П'адше щьһуйа?» Эви щаб да у гот: «Тэ бь дэве хвэ гот». ³ Сэрэкед к'аһина гэлэк тыштада авитьнэ ви. ⁴ Пилато диса жь ви пьрси у гот: «Тӧ қэт щабэке нади? Дина хвэ бьде, кӧ чьқаси давежьнэ тэ!» ⁵ Ле Иса иди тӧ щаб нэда ви, һ'эта кӧ Пилато шаш ма.

Диванеда һ'ӧкӧме кӧштьне ль сэр Иса дэрдьхьн

(Матта 27:15-26; Лука 23:13-25; Йуһ'анна 18:39-19:16)

⁶ Ава һэр Щэжьна Дэрбазбунеда э'дэте вэли бу, кӧ гьртики щьмэ'тер'а бэр'дэ, к'ижан кӧ ван бьхвэста. ⁷ Гьртик кэледа һэбу наве ви Барабас, кӧ т'эви р'абэрик'аред һэвалед хвэ сэрһьлданеда мер кӧштьбун.

* 14:70 Нав дэстньвисаред һэрэ қэнщда эв йэк т'ӧнэ: «У хэбэрдана тэ жи тэ дьфьрошэ».

⁸ Ө'лалэт щьвийа у жь вәли хвәст кӧ әв ль анәгори ви әдәте хвә хвәстына ван бькә. ⁹ Пилато жи ванр'а гот: «Һун дьхвазьн вәки әз бона вә П'адше щьһуйа бәр'дъм?» ¹⁰ Әви заньбу кӧ сәрәкед к'аһина жь дәст һ'әвсудийе Иса дабунә дәсте ви. ¹¹ Ле сәрәкед к'аһина һе нав ө'лаләте дан, кӧ бьхвазьн вәки Барабас бона ван бе бәр'дане. ¹² Пилато диса жь ван пьрси у гот: «Ле әз иди әви чава бькьм, йе кӧ һун жер'а П'адше щьһуйа дьбежьн?» ¹³ Вана кьрә қир'ин у готьн: «Ви хач^ф кә!» ¹⁴ Пилато ванр'а гот: «Чьма? Әви чь хьраби кьрийә?» Ле вана һе дькьрә қир'ин: «Ви хач кә!» ¹⁵ Пилато хвәст кӧ ө'лаләт р'ази кьра, Барабас бона ван бәр'да. У Иса да бәр қамчийа у да дәсте ван, вәки бе хачкьрне.

Әскәр қәрфе хвә ль Иса дькьн

(Мәтта 27:27-30; Йһ'әнна 19:2-3)

¹⁶ һьнге әскәра әв бьрә һьндӧр'е сәрайе, ава готи һ'әвшә қәсыра вәли у һ'әму р'әфа әскәра ль сәр щьвандьн. ¹⁷ Чӧхәки ширк ле кьрьн у т'ащәк жь стьрийа вәгьрти данә сери. ¹⁸ Дәстпекьрьн сылав дане у готьн: «Хвәш бә П'адше щьһуйа!» ¹⁹ Пе қамиш^ф ль сәре ви дьхьстын, т'уйи ви дькьрьн у ль сәр чока ль бәр ви та дьбун. ²⁰ Ле пәй қәрфкьрнер'а, әв чӧхе ширк же ехьстын, к'ьнщед ви ле кьрьн у бьрнә дәрва кӧ ви хач кьн.

Хачкьрна Иса

(Мәтта 27:32-44; Луқа 23:26-43; Йһ'әнна 19:17-27)

²¹ Шьмһ'уне жь Курене, баве Скәндәр у Р'уфо вьрр'а дәрбаз дьбу, кӧ жь к'әвшен дьһат. Әскәра п'ейи сәр ви кьрьн кӧ хаче Иса һьлдә. ²² Иса бьрнә ви щийе кӧ жер'а Голгота дьготьн, кӧ те фә'мкьрне: «Щийе

Қафа». ²³ Шэрава зьмьр^Ф* т'эвкьри дане кӧ вэхвэ, ле ви вэнэхвар. ²⁴ Эв хач кьрын, сэр к'ьнщед ви п'эшк авитын, к'а к'ер'а we чь бьк'эвэ, нава хвэда бэла кьрын. ²⁵ У сьбӧхе сьһ'эт нӧһэ бу, гава эв хач кьрын. ²⁶ Ньвисара нӧһақийа ви аһа ньвисар бу: «П'АДШЕ ЦЬҺУЙА». ²⁷ Т'эви ви дӧ қачах жи хач кьрын, йӧк ль мьле вийи р'асте, йе дьн ль мьле вийи ч'эпе. ²⁸ Бь ви авайи эв ньвисар һатэ сери, йа кӧ дьбежэ: «Эв т'эви зьлмк'ара һатэ һ'эсабе».* ²⁹ У эвед кӧ вьрр'а дьчун-дьһатын, ч'ер'и ви дькьрын, сэре хвэ дьһ'эжандын у дьготьне: «Һейи! Нэ тӧйе п'арьстгӧһ һьлшанда у се р'ожада чекьра, ³⁰ дэ хвэ хьлаз кэ, жь хач вэрэ хваре!» ³¹ Ӧса жи сэрәкед к'аһина т'эви қанунзана нав хвэда қәрфе хвэ ле дькьрын у дьготын: «Хэлқ хьлаз кьр, ле хвэ нькарэ хьлаз кэ! ³² Дэ бьра ньһа Мәсиһ, П'адше Исраеле жь хаче бе хваре, вәки эм бьбиньн у бауэр бькьн». Йед т'эви ви һатьбунэ хачкьрыне жи тӧн ль ви дьхьстын.

Мьрна Иса

(*Матта 27:45-56; Лука 23:44-49; Йух'анна 19:28-30*)

³³ Нивро жь сьһ'эта донздӧһа һ'эта сьһ'эта сьсийа, т'эмамийа эрде бу тэри. ³⁴ У сьһ'эта сьсийа Иса бь дӧнгәки бьльнд кьрэ қир'ин у гот: «Елойи, Елойи, лама сабахтани?» кӧ те фӧмкьрыне: «Хвәдейе мьн, Хвәдейе мьн, тэ чьма эз һьштъм?»*

³⁵ Эве кӧ незик сәкьнибун, гава эв хәбәр бьһистын, готын: «Бьньһер'ьн, эв гази Елийас дькә». ³⁶ Жь ван йӧк

* 15:23 һьнге «зьмьр» бэр ешева дьданэ нэхвэш.

* 15:28 Нав дэстньвисаред һэрэ қәнщда р'еза 28-а т'ӧнә.

* 15:34 Зәбур 22:1.

бэзи, луфька^ф бэ'ре һьлда сьркеда кьр, қамишэкива дани у дьрежи ви кьр, кӧ вэхwэ у гот: «Бьсэкьнън. Эм бьбинън к'а Елйасе бе ви бинэ хваре».

³⁷ Иса бь дэнгэки бьльнд кьрэ қир'ин у р'ӧһ'е хwэ да. ³⁸ Ви чахи п'эр'да п'арьстгәһе жь сери һ'эта бьни қәльши, бу дӧ тиша^ф. ³⁹ Сәрсәде кӧ ль пешбәри Иса сәкьни бу, гава дит кӧ Иса чава кьрә қар'ин* у р'ӧһ'е хwэ да, гот: «Р'асти жи эва мәрьва Кӧр'е Хwәде бу!» ⁴⁰ Ль we дәре к'ӧлфәт жи һәбун, кӧ дурва ль ве йәке дьньһер'ин. Мәрйәма Мәждәлани, Мәрйәма дийа һәр дӧ бьра, Ақубе бьч'ук у Йусес у ӧса жи Сәлома нав ванда бун. ⁴¹ Эвана һынге, гава Иса ль Щәлиле бу, пәй ви дьчун у жер'а хьзмәтк'ари дькьрн. Пештьри ван, гәләк к'ӧлфәтед дьн жи wьр һәбун, кӧ т'әви Иса һатьбунә Оршәлиме.

Дәфьнкьрьна Иса

(*Мәтта 27:57-61; Луқа 23:50-56; Йуһ'әнна 19:38-42*)

⁴² Эв йәк р'ожа^ф т'ьвдарәккьрьне бу, аwа готи р'ожа бәри шәмийе. Бәре еваре ⁴³ Усьве^ф Аримәтйайи һат, әw йәки хwәйиқәдър у әндәме щьвина гьрәгьра бу. Эw хwәха жи ль һивийа П'адшатийа Хwәде бу. Ви тӧрӧш кьр, чу щәм Пилато, щьнйазе Иса же хwәст. ⁴⁴ Пилато бьһист кӧ Иса иди мьрийә, ә'щербмайи ма. Гази сәрсәд^ф кьр у же пьрси: «Р'аст ә кӧ әw ӧса зу мьрийә?» ⁴⁵ Гава әw жь сәрсәд ә'сәйи пе һ'әсийа, щьнйаз да Усьв. ⁴⁶ Ви қәдәке к'ьтани к'ьр'и, щьнйаз ани хваре, пе к'әфән^ф кьр, т'ьрбәкеда дани, йа кӧ қәйеда к'олайи бу. Кәвьрәк хол кьрә бәр дәре т'ьрбе. ⁴⁷ Мәрйәма Мәждәлани у Мәрйәма дийа Йусес дитьн кӧ әw ль к'ӧ дәре һатә дәфьнкьрьне.

* 15:39 Нав дәстньвисаред һьнәкада «кьрә қар'ин» т'ӧнә.

Иса жь мьрьне р'адьбэ

(Матта 28:1-8; Лука 24:1-12; Йух'энна 20:1-10)

16¹ Пэй р'ожа шэмийер'а Мэрийэма Мэждэлани, Мэрийэма дийа Ақуб у Сэлома чун бьһарэт^ф к'ьр'ин, вэки һэр'ьн ль щьнйазе Иса дьн. ² Р'ожа һ'эфтийейэ пешьн сәре сьбәһе зу, вәхте р'о дәрк'әт, әв чунә сәр т'ьрбе. ³ Вана һәвр'а дьгот: «К'и we бо́на мә кәвьр жь бәр дәре т'ьрбе хол кә?» ⁴ Чьмки кәвьр гәләки мәзын бу. У гава кө ль жоре ньһер'ин, дина хвә дане, кө кәвьр жь бәр хол кьри йә. ⁵ У чахе чунә һьндөр'е т'ьрбе, дина хвә дане, хортәки чөхе сьпи вәргьрти we ль алийе р'асте р'унышти йә. К'өлфәт гәләк зәндәгьрти ман. ⁶ Әви ванр'а гот: «Зәндәгьрти нәминын! һун ль ви Исайте Ньсрәте дьгәр'ьн, йе кө һатә хачкьрьне. Әв жь мьрьне р'абуйә! Әв нә ль вьр ә. Ва йә әв щийе кө әв ле данибу. ⁷ Ле ньһа һәр'ьн бежньә шагьртед ви у Пәтрус, кө әве бәри вә һәр'ә Щәлиле. Ль вьр һуне ви бьбиньн, чава кө әви вәр'а готийә». ⁸ Әв к'өлфәт жь т'ьрбе дәрк'әтьн р'әвин, чьмки р'ьсәсе әв гьртьбун у дьләрзын. Кәсир'а жи тыштәк нәготьн, чьмки sawe ль ван гьртьбу.

Иса хвә нишани Мэрийэма Мэждэлани дькә

(Матта 28:9-10; Йух'энна 20:11-18)

⁹ Гава Иса р'ожа һ'эфтийейә пешьн сьбәһе зу жь мьрьне р'абу, ви пешийе хвә нишани Мэрийэма Мэждэлани кьр, йа кө һ'әфт щьн же дәрхьстьбу.* ¹⁰ Әве жи чу әв йәк гиһандә әвед кө т'әви Иса гәр'ийабун, кө шин дькьрьн

* 16:9 Нав дәстньвисаред һьнәкада жь р'еза 9-а һ'әта йа 20-и т'өнәйә.

у дьгърийан. ¹¹ Ле гава вана бѣхист кѳ Иса сах э у хвѳ нишани Мѳрйѳме кърйѳ, бавѳр нѳкърьн.

Иса хвѳ нишани дѳ шагъртед хвѳ дькѳ

(Лука 24:13-35)

¹² Пѳй ван йѳкар'а ѳви хвѳ дьлрѳки дьнда нишани жь ван дѳда кър, йед кѳ дьчунѳ к'ѳвшен. ¹³ ѳвана жи чун ѳв хѳбѳр гиһандьнѳ йед майин. Ле готьна ван жи бавѳр нѳкърьн.

Иса хвѳ нишани йанздѳһ шагърта дькѳ

(Мѳтта 28:16-20; Лука 24:36-49; Йуһ'ѳнна 20:19-23; К'аред Шандийа 1:6-8)

¹⁴ Пѳй ве йѳкер'а Иса хвѳ нишани йанздѳһа кър, гава ѳв ль сѳр сьфре р'уньштьбун. ѳви ль ван һьлат бона нѳбавѳри у сѳрһ'ышкийа ван, кѳ бавѳрийа хвѳ ван нѳанин, йед кѳ ѳв жь мьрьне р'абуйи дитьбун. ¹⁵ У ванр'а гот: «һѳр'ьнѳ һѳр чар қѳлбед дьнйае у Мьзгинийе бьдьнѳ һѳр қул-бѳндѳйи. ¹⁶ ѳве кѳ бавѳр бькѳ у бе ньхѳмандьне ве хьлаз бѳ, ле ѳве кѳ бавѳр нѳкѳ диwana ви ве бьбѳ. ¹⁷ ѳве кѳ бавѳр дькьн, ѳв нишане ванр'а дийар бьн: Бь наве мьн ве щьна дѳрхьн, бь зьманед ну ве хѳбѳр дьн, ¹⁸ ве мѳ'ра бь дѳсте хвѳ бьгърьн у һѳгѳр ѳв тыштѳки жѳр жи вѳхьн, т'ѳ зьраре ль ван нѳбѳ. ѳве дѳстед хвѳ дайньнѳ сѳр нѳхвѳша у нѳхвѳше қѳнщ бьн».

Жорһьлатьна Иса

(Лука 24:50-53; К'аред Шандийа 1:9-11)

¹⁹ Ава Хѳдан Иса пѳй ве хѳбѳрдана т'ѳви ванр'а һьлк'ышийа ѳзмен у ль мьле Хвѳдейи р'асте р'уньшт. ²⁰ Шагърт жи чун, ль һѳр щийи даннасин кърьн. Хѳдан

МАРҶОС 16:20

пышоване ван бу у б̄ ван нишана хэбэра хвэ дьда
избаткьрне, к'ижанед к̄ б̄ дэсте ван дьбун.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЛУҚА

Пешготъна институте

Луқа йэки йунани дохтор (h'эким) у дирокзан (т'арихзан) бу. Эви т'эви Павлос гэлэки р'евити кьрийэ (Фьлимон 24; Колоси 4:14; 2 Тимот'ейо 4:11) у нава шьхөле шандитийа^Ф Павлосда жи гэлэки алик'арийа ви кьрийэ.

Бь фькьра гэлэк зана эва Мьзгинийа^Ф незики сала 80-и һатийэ нъвисаре, щики нээ'йан жь Фьльстине дэр.

Дэстпебуна к'ьтебеда дэрһэқа буйина Йуһ'эннайе^Ф ньхөмдар^Ф, мьзгинийа буйина Иса^Ф у шькьрдайина чэнд мэрьвада^Ф нъвисар э, к'ижана һатъна Исайэ жь Хwэдеда дьданэ к'ьфше. Ве Мьзгинийеда бона э'мьре Иса һе гэлэки дьбежэ, жь буйина Йуһ'эннайе ньхөмдар гьрти һ'эта жь нав мьрийа р'абуна Иса. Луқа хwэстийэ дэрһэқа э'мьре Исада бь һур-гъли бьньвисэ. Пэй мьрьн-р'абуна бир'а Луқа дэрһэқа бэлабуна Мьзгинийеда к'ьтеба «К'аред Шандийа» нъвисийэ.

«Мьзгинийа ль гора Луқа» э'йан дькэ кө Иса чава Хьлазкьре^Ф создайи бона Израеле^Ф жь Хwэдеда шанди йэ у өса жи Хьлазкьре һ'эму мэрьва йэ. Эва Мьзгинийа бь тьһэрэки башқэ һ'эзкьрьна Хwэде дьдэ к'ьфше, илаһи^Ф һьндава мэрьвед шкэстида. Гэлэка наве ве мьзгинийе данийэ: «Мьзгинийа бона гөнэк'ара^Ф, шкэстийа, бэлэнгаза, бехwэйа, жьнэбийа у хэриба».

Ве Мьзгинийеда фькьра «шабун у шькьрдайине» жи һэйэ, илаһи сэрийед пешьнда, кө ль сэр э'ламкьрьна һатъна Иса дьньвисэ. Чэнд к'өламед шькьрдайине

жи вьра һэнэ у хвәденаса гәләк қөр'нада бь ван к'олама һ'әбандьна хвә дәрбаз кьрьнә. Мәсәлә, к'олама мьлйак'әта^ф (2:14), йа Мәрийәме^ф (1:46-55), йа Зәкәрийя (1:68-79) у йа Шьмһ'ун (2:29-32). Хьлазийя к'ьтебеда жи нета шабуне к'ьфш дьбә, ль к'ө Иса дьчә ә'змен у йед ль пәй Иса п'арьстгәһеда^ф дьщывьн, шькьрийя хвә дьдьянә Хвәде (24:52-53).

һьнәк п'аред бәрбьч'әв жи әв ьн, кө чәнд сәрһати у мәсәлә т'әне ве мьзгинийеда һәнә. Ава мәсәлә: К'олама мьлйак'әта, дәма буйина Иса, һазьрийя шьвана, Исайе донздәһ сали п'арьстгәһеда, мәсәла «көр'е ондабуйи у бьре ви», т'обәкьрьна^ф қачахәки сәр хаче^ф у тьштед майин.

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Пешготьяна Луқа (1:1-4)

Буйина Йуһ'әннайе ньхөмдар, буйина Иса у зар'отийя ван (1:5-2:52)

Қөльхе Йуһ'әннайе ньхөмдар (3:1-20)

Ньхөмандьн^ф у щер'ьбандьян^ф Иса (3:21-4:13)

Даннасини у шьхөлед Исайә ль Щәлиледа^ф (4:14-9:50)

Р'ийя Исайә жь Щәлиле һ'әта Оршәлиме^ф (9:51-19:27)

Һ'әфтийя Исайә хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәред веда (19:28-23:56)

Р'абуна Исайә жь мьрьне, хөйябуна ви шагьртава^ф у жорһьлатьяна ви (24:1-53)

Пешготьна Луқа Т'ейофилор'а

1 ¹ Т'ейофилоие хвэйицэдър, ньһа гэләка дэстпекьрийә сәрһатийа ван тыштед нава мәда буйи өса р'ез кьн, ² чава әвед кө пешийе бь ч'ә'ве хвә дитьбун у әв Мьзгини^ф бәла дькьрн, мәр'а готьн. ³ Әз жи чава йәки һе зува р'аст пәй ван һ'әму тышта дьчум, мьн р'е тер'а дит кө бь һур-гъли тәр'а бьньвисьм, ⁴ wәки тө р'астийа ван тыштед кө һин буйи, бьзаньби.

Мьзгинийа мьлйак'әт^ф бона буйина Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф

⁵ Чахе һеродәс п'адшайе Щьһустане^ф бу, к'аһинәк^ф жь бәрәка Әбийа һәбу, наве ви Зәкәрийа бу. Жьна ви жи жь ә'сьле һарун^ф бу, наве we Елизабет. ⁶ Әвана һәр дө жи ль бәр Хвәде р'аст бун у нав һ'әму т'әми у һәқийа Хөданда^ф беқөсур дьчун. ⁷ Ле зар'ед ван т'өнәбун, чьмки Елизабете зар' нәданин у һәр дөйа жи ә'мьре хвә дәрбаз кьрьбун.

⁸ Ава чахе Зәкәрийа дора бәрәка хвәда хьзмәтк'арийа к'аһинтийе ль бәр Хвәде дькьр, ⁹ бь ә'дәте к'аһинтийеда п'әшк бир'а к'әт, кө һәр'ә п'арьстгәһа^ф Хөдан, бьхуре^ф бышәвьтинә. ¹⁰ У дәма шәвьтандьна бьхуре, т'әмамийа щьмә'те дәрва дөа дькьр. ¹¹ һынге мьлйак'әте^ф Хөдан вива хөйа бу у алиие р'астева к'еләка^ф горигәһа^ф бьхуре сәкьни. ¹² Чахе Зәкәрийа дит, т'әвиһәв бу у saw к'әтә сәр ви. ¹³ Ле мьлйак'әт бир'а гот: «Зәкәрийа, нәтьрсә! Дөа тә һатә бьһистьне, к'өлфәта^ф тә Елизабете тәр'а көр'әки бинә у те наве ви Йуһ'әнна^ф дайни.

¹⁴ Әве тәр'а бьбә әшқ у шайи
у гәләке бь буйина ви ша бьн.

¹⁵ Чьмки әве ль бәр Хөдан мәзын бә,

we шәрав-араҫе т'ө щар вәнәхвә*

у һе зьке дийа хвәда, we бь Р'өһ'е^Ф Пироз т'ъжи бә.

¹⁶ We жь зар'ед Исраеле^Ф гәләка бәрбь Хөдан Хвәдейе
ван вәгәр'инә.

¹⁷ Әwe бь р'өһ' у қәwата Елийас^Ф п'ехәмбәр^Ф пешийа
Хөданва һәр'ә,

we дьле бава сәр зар'ада у нәельма бәрбь фәмдарийа
р'аста вәгәр'инә,

wәки щьмә'тәке бона Хөдан һазьр кә».

¹⁸ Зәкәрийа мьльак'әтр'а гот: «Әзе ве йәке чава
бьзаньбьм? Әз кал ьм у к'өлфәта мьн жи ә'мьре хвә иди
дәрбаз кьрийә».

¹⁹ Мьльак'әт^Ф ле вәгәр'анд у готе:

«Әз Щьбрайил ьм, кә ль бәр Хвәде дьсәкьньм.

У әз һатьмә шандьне,

кә тәр'а бежьм у ве мьзгинийе бьдьмә тә.

²⁰ Ньһа те лал би у нькарьби хәбәр ди,

һ'әта we р'ожа кә әв тышт бенә сери,

чьмки тә бавәрийа хвә ван готьнед мьн нәани,

кә we wәхте хвәда бенә сери».

²¹ Н'әта һьнге щьмә'т һивийа Зәкәрийа бу у ә'щәбмайи
дьман, кә әw п'арьстгәһеда дәрәнги дьк'әт. ²² У чахе әw
дәрк'әтә дәрва, иди нькарьбу ванар'а хәбәр да. Wана
шьк бьр, кә п'арьстгәһеда тышт һатийә ль бәр ч'ә'ва. У
әwi бь нишана ванар'а хәбәр дьда у лал ма. ²³ Гава
р'ожед хьзмәткьрьна wi хьлаз бун, чу мала хвә. ²⁴ Пәй
ван р'ожар'а, к'өлфәта wi, Елизабет һ'әмлә дәрк'әт, пенщ
мәһа әwe хвә вәдьшарт у дьгот: ²⁵ «Әв чь йәк бу ван

* 1:15 Әва зар'а, awa готи Йуһ'әннайе^Ф ньхөмдар^Ф йәки «нәзир^Ф»
дьһатә һ'әсабе. Бона щур'ә-щур'ә қәйдә-қанунед нәзир Жьмар 6:1-21-
да бьхуньн.

р'ожада Хөдан бона мьн кър, һ'але мьнда ньһер'и у қара мьн жь нав мәрва^ф да һьлдане».

Мьзгинийа мьльак'эт бона буйина Иса^ф

²⁶ Мәһа шәшада Хвәде мьльак'эт^ф Щьбрайил шандә бажарәки Щәлиле^ф кө наве ви Ньсрәт бу, ²⁷ щәм қизәкә бьк'ьр^ф, йа кө мәрвәки бь наве Усьве^ф мала^ф Давьдр'а^ф нишанкьри бу. Наве қизьке Мәрийәм^ф бу. ²⁸ Мьльак'эт вева хөйа бу у готе: «Сьлав ль тә қизька к'әрәм^ф ле буйийе, Хөдан г'әви тә йә». ²⁹ Әва сәр готьна ви т'әвиһәв бу у фькьри: «Гәло әв чь сьлав ә?» ³⁰ У мьльак'эт жер'а гот: «Мәрийәм, нәтьрсә! Чьмки тә к'әрәм жь Хвәде станд. ³¹ Ньһа те һ'әмлә дәрәйи көр'әки бини у наве ви Иса^ф дайни.

³² Әве мәзын бә у Көр'е Йе һәри Жорьн ве бе готьне. У Хөдан Хвәде ве т'әхте баве ви Давьд бьдә ви.

³³ Әве һ'әта-һ'әтайе п'адшатийе сәр мала^ф Ақуб^ф бькә у хьлазийа П'адшатийа ви ве т'өнәбә».

³⁴ Мәрийәме мьльак'әтр'а гот: «Әв йәке чава бьбә, чьмки әз һәла һе қиз ьм?» ³⁵ Мьльак'әт ле вәгәр'анд у гот: «Р'өһ'е Пироз ве бе сәр тә у қәвата Йе һәри Жорьн ве сәр тә бькә си. Бона ве йәке әв Пирозе кө ве жь тә бьбә, әв Көр'е^ф Хвәде ве бе готьне. ³⁶ Ва йә омьда тә Елизабет жи, йа кө безөр'әт дьһатә готьне, ве мәзынайийа хвәда әва мәһа шәша йә көр'әкида һ'әмлә йә. ³⁷ Чьмки щәм Хвәде тьштәки нәбуйине т'өнә». ³⁸ Ви чахи Мәрийәме гот: «Әз щарийа Хөдан ьм. Бьра анәгори готьна тә бона мьн бьбә». У мьльак'әт жь щәм ве чу.

* 1:28 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Тө нав к'өлфәтада бьмбарәк и».

Мәрийәм сәрики Елизабете дьхә

³⁹ Ван р'ожада Мәрийәм р'абу ләз чу алийе ч'ийа, бажарәки Щьһуда^Ф. ⁴⁰ Әw к'әтә мала Зәкәрийа у сьлав да Елизабете. ⁴¹ Гава Елизабете сьлава Мәрийәме бьһист, зар'ок зьке веда львийа. Елизабет Р'öh'e Пирозва т'ъжи бу ⁴² у бь дәнгәки бьльнд кьрә гази гот: «Тө нав к'өлфәтада бьмбарәк и у бәре зьке тәда жи бьмбарәк ә. ⁴³ Әв чь бәхтәварик ә кә дийа Хөдане мьн сәр мьнда һат? ⁴⁴ Гава дәнге сьлава тә к'әтә гөһе мьн, зар'ок зьке мьнда жь шабуна лист. ⁴⁵ Хwәзи ль we, кә бawәрийа^Ф хwә готьна Хөдан тинә, кә чь жер'a һатийә готьне, we бе сери». ⁴⁶ Мәрийәме гот:

«Нәфса мьн пәсьне Хөдан дьдә

⁴⁷ у р'öh'e мьн бь Хwәде Хьлазкьре^Ф мьн ша дьбә,

⁴⁸ чьмки әви бәре хwә мьлуктийа щарийа хwәда кьр.

Жь вьр шунда һ'әму ньсьле^Ф хwәзийа хwә ль мьн
биньн,

⁴⁹ чьмки Хwәдейе Зор бона мьн тыштед п'ьр' мәзьн
кьрн.

Наве ви пироз ә.

⁵⁰ Р'ә'ма ви қьр'нә-қьр'нә ль сәр ван ә,

йед кә жь ви дьтьрсьн.

⁵¹ Qәwата дәсте хwә әви да к'ьфше

у йед кә дьле^Ф хwәда к'өбар-бабах ьн бәла-бәлайи
кьрн.

⁵² Йед қәват жь к'өрсийа анин хwаре

у йед мьлук бьльнд кьрн.

⁵³ Йед бьр'чи бь тыштед қәнщ т'ер кьрн

у йед дәвләти дәствала вәр'екьрн.

⁵⁴ Р'ә'ма хwә ани бира хwә,

али хөламе хвә, Израел кър,

⁵⁵ чава кал-бавед мә, Бьраһим^Ф у зөр'эта wir'a бона
h'эта-h'этайе созе хвә дабу».

⁵⁶ Мәрийәм wәкә се мәһа щәм Елизабете ма, паше
вәгәр'ийа мала хвә.

Буйина Йуһ'әннайе ньхөмдар

⁵⁷ Ава дәма wәльдандьна Елизабете пер'a гьһишт,
көр'әк жер'a бу. ⁵⁸ һәвал-һогьред we бьһистьн кө Хөдан
р'ә'ма хвәйә мәзын бона we кьрийә, т'әви we ша дьбун.

⁵⁹ Р'ожа h'әйштада һатьн кө көр'ьк сьнәт^Ф кьн у наве
баве wi Зәкәрийа ле кьн. ⁶⁰ Ле дийа wi гот: «На, наве
wi гәрәке Йуһ'әнна бә». ⁶¹ Wer'a готьн: «Нава мәрьвед
тәда бь wi нави кәсәк т'өнә». ⁶² һьнге вана бь нишана
жь баве wi пьрсин кө чь нави дьхвазә wi кә. ⁶³ Әви
жи т'әхтәк хвәст у ль сәр ньвиси: «Наве wi Йуһ'әнна
йә». һ'әму ә'щәбмайи ман. ⁶⁴ Дәстхвәда зар-зьмане^Ф wi
вәбу, хәбәр да, шькьри да Хвәде. ⁶⁵ Тьрсе һ'әму щинаред
ван гьрт у т'әмамийа ч'ийайед Щьһустанеда бона ве йәке
дьһатә готьне. ⁶⁶ һ'әмуьед кө дьбьһистьн, бира хвәда
хвәй дькьрьн, дьготьн: «Гәло әв көр'ьке бьбә чь?» Чьмки
дәсте Хөдан пер'a бу.

П'ехәмбәртийа^Ф Зәкәрийа

⁶⁷ Баве wi Зәкәрийа бь Р'өһ'е Пироз т'ьжи бу,
п'ехәмбәрти кьр у гот:

⁶⁸ «Шькьр жь Хөдан Хвәдейе Израелер'a
кө сәрик да щьмә'та хвә у азайи жер'a ани.

⁶⁹ Жь мала хөламе хвә Дащьд

бона мә Хьлазкърәки^ф зор* р'акър,
⁷⁰ чава әви һе бәрета бь дәве п'ехәмбәрэд хвәйә
 пироз^ф готийә,
⁷¹ кӧ әм жь дьжмьнед хвә
 у дәсте һ'әму хернәхваза^ф хьлаз бьн,
⁷² р'ә'ме кал-бавед мә бькә,
 пәймана^ф хвәйә пироз
⁷³ у we сонда кӧ баве мә Бьраһимр'а хвар бир бинә,
⁷⁴ вәки жь дәсте дьжмьна азабуийи,
 әм бькарьбьн бе тьрс у хоф,
⁷⁵ һ'әму р'ождә ә'мьре хвәда,
 р'аст у һ'әлал ви бьһ'әбиньн.
⁷⁶ Тӧ, ло кӧр'ько, те п'ехәмбәре Йе һәри Жорьн бейи
 готьне,
 те пешийа Хӧданва һәр'и, вәки р'ийа ви һазьр ки
⁷⁷ у занәбуна азайийе бьди щьмә'та ви,
 бь бахшандьна гӧнед ван.
⁷⁸ Жь р'ә'м у һ'ӧба Хвәдейе мә
 чава жорда р'о кӧ дәрте, ӧса we сәрики бьдә мә,
⁷⁹ вәки йед кӧ тә'ристанийе у бьн сийа мьрьнеда
 дьминьн р'онайи кә
 у ньгед мә дайнә сәр р'ийа ә'дьялайийе».

⁸⁰ Кӧр'ьк мәзын дьбу у бь р'ӧһ' қәват дьгьрт у һ'әта р'ожа
 Исраелева хӧйа бу жи ль бәр'ийе^ф дьма.

* 1:69 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Стьруки хьлазкърьне». Стьру
 гәләк щара чава нишана қәватә йә.

Буйина Иса

(Матта 1:18-25)

2¹ Ван р'ожада жь Аугустойе Қәйсәр^ф ә'мьр дәрк'әт, кө һ'әму мәрвьед Императорийа Р'омайе бенә навньвисаре. ² Әв навньвисара пешьн һена Куренйойе вәлийе^ф Сурйайеда һатә кьрьне. ³ һ'әму дьчунә бажаре хвә, кө һәр кәс наве хвә бьдә ньвисаре. ⁴ Усвь жи жь бажаре Ньсрәта Щәлиле р'абу һәвраз чу Щьһустане, бажаре^ф буйина Дауьд, кө жер'а Бәйтләһ'м^ф дьготьн, чьмки әв жь мал у қәбила Дауьд бу. ⁵ Әв чу, кө т'әви Мәрийәма дәргистийа хвә бьк'әвә навньвисаре. Мәрийәм жи һ'әмлә бу. ⁶ Чахе әвана ль Бәйтләһ'ме бун, р'ожа вәльдандьна we пер'а гьһишт ⁷ у көр'е хвәйи ньхөри ани, әв п'еч'әкеда п'еч'а у афьр'да дани, чьмки меванханеда бона ван щи т'өнәбу.

Мьлйак'әт у шьван

⁸ Ль вьр чоле шьван һәбун, кө we шәве хвәйитийа кәрийе пәзед хвә дькьрьн. ⁹ Мьлйак'әте Хөдан ванва хөйа бу у р'умәта Хөдан дора ван шәwq да, әв гәләки тьрсийан. ¹⁰ Ле мьлйак'әт ванар'а гот: «Нәтьрсьн! Әз һатьм Мьзгинийа шабунәкә мәзьн бьдьмә wә, кө we бона т'әмабийа мьләт бә. ¹¹ Иро вәр'а бажаре^ф Дауьдда Хьлазкьрәк^ф бу, әв Мәсиһ^ф Хөдан ә. ¹² Әва вәр'а бьбә нишан: һуне зар'окәке п'еч'әкеда п'еч'айи афьр'да бьбиньн». ¹³ Ньшкева т'әви ви ордикә мьлйак'әтед ә'зманайә мәзьн к'ьфш бу, пәсьне Хвәде дьдан у дьготьн:

¹⁴ «Шькьр Хвәдеје һәри Жорьнр'а,
ә'дьлайи сәр дьне ван мәрвьар'а,

жь к'ижана Хwәде р'азии йә».

¹⁵ Гава мьлайак'әт жь ван дур к'әтын һьлатьнә ә'змен, шьвана һәвр'а гот: «Wәрьн әм һ'әта Бәйтләһ'ме һәр'ьн, әв тыште буйи, кә Хөдан әм пе һ'әсандьн, бьбиньн».

¹⁶ У бь ләз һатьн, Мәрйәм, Усьв у зар'а афьр'да р'азайи дитьн. ¹⁷ Гава әв дитьн, чь кә бона кәр'ьк ванр'а һатьбу ә'ламкьрьне, готьн. ¹⁸ һәр кәсе кә жь шьвана әв тышт дьбьһистьн, зәндәгьрти^ф дьман. ¹⁹ Ле Мәрйәме әв һ'әму тышт дьле хwәда хwәй дькьрьн у ль сәр ван дьфькьри. ²⁰ Шьван вәгәр'ийан, чава ванар'а һатьбу готьне, бона тыштед бьһисти у дити пәсьн у шькьри дьданә Хwәде.

Навданина Иса

²¹ Р'ожа һ'әйшта гава кәр'ьк сьнәт кьрьн, наве ви Иса^ф данин, чава кә һе бәри һ'әмләбуна де, мьлайак'әт бона ве йәке готьбу.

Иса дьбьнә п'арьстгәһе, кә п'ешк'еши^ф Хwәде кьн

²² Чахе анәгори Qануна^ф Муса^ф чьле ван т'әмам бу, кәр'ьк бьрьнә Оршәлиме^ф, кә ви п'ешк'еши Хөдан кьн, ²³ чава кә Qануна Хөданда ньвисар ә: «Һәр ньхөрики нерин кә бәт'ьне вәдкә, нәдьре^ф Хөдан бә»* ²⁴ у ль гора готьна Qануна Хөдан: «Щотәк фатьмок^ф йан жи дө щуцукед кәвотка»* һ'әди^ф бе дайине.

* 2:14 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Ль сәр дьне ә'дьлайи, жь мәрьва р'азибун».

* 2:23 Дәрк'әтын 13:2, 12, 15.

* 2:24 Qануна К'аһинтийе 12:8.

²⁵ Уи чахи мәрвәк Оршәлимеда һәбу, наве уи Шьмһ'ун бу. Әв мәрвәки р'аст, хвәдехоф у ль һивийа бәрдьлийа^Ф Исраеле бу. Р'öh'e Пироз жи ль сәр уи бу ²⁶ у уир'а готьбу: «Һ'әта кө тө Мәсиһе Хөдан нәбини, намьри». ²⁷ һынге әв бь р'ебәрийа Р'öh' һатә п'арьстгәһе. Чахе де у бавева Исайе бьч'ук анин кө ль гора ә'дәте Қануне бона уи бькьн, ²⁸ Шьмһ'ун көр'ьк һьлда да һ'әмеза хвә, шькьри да Хвәде у гот:

²⁹ «Йа Хвәйи, нһа ль гора созе хвә
 бь хер у сыламәт бәрдәстийе хвә бәр'дә.

³⁰ Чьмки ч'ә'ве мьн азакьрна тә дит,

³¹ йа кө тә бәр ч'ә'ве һ'әму мьләта һазьр кьрийә,

³² кө бьбә р'онаийа бәр ч'ә'ве нәщһуйа^Ф

у қәдър-һөрмәт^Ф щьмә'та тә Исраелр'а».

³³ Де у баве уи сәр тыштед кө Шьмһ'ун бона уи дьготьн, зәндәгьрти мабун. ³⁴ Шьмһ'ун дөа ван кьр у дийа уи Мәрийәмер'а гот: «Әва әуи к'ьфшкьри йә, йе кө уе Исраеледа бьбә сәбәбе к'әтһн-р'абуна гәләка, өса жи бьбә нишанәк, кө гәләке мьқабьли уи р'абьн ³⁵ у бь ви авайи фькьред гәләк дьла уе ә'йан бьн. У дьле тәр'а жи мина тирәке уе дәрбаз бә».

³⁶ Ль уьр жь р'ьк'ьнйата Ашер, қизәкә Фановелә п'ехәмбәр һәбу, наве уе һана. Әуе гәләк ә'мьр дәрбаз кьрбу, пәй қизтийа хвәр'а һ'әфт сала щәм мере хвә мабу. ³⁷ Әв жьнәбикә һ'әйште чар сали бу* у жь п'арьстгәһе дур нәдьк'әт, шәв у р'ож бь дөа у р'ожийа^Ф

* 2:25 Бь готьнәкә дьн: «Барьстанийа Исраеле, бона хьлазкьрһн^Ф йан азабуна Исраеле».

* 2:37 Аһа те фә'мкьрһне, йан: «Ә'мьре уе һ'әйште чар сали бу» йан жи: «Һ'әйштечар сала жьнәби мабу».

Хwәде дьһ'әбанд. ³⁸ Әва жи we дәме һат, шыкьри да Хwәде у т'әви әвед кӧ ч'ә'вньһер'ийа азабуна Оршәлиме бун, дәрһәқа кӧр'ькда хәбәр да.

Мәрийәм, Усыв у Исайе бьч'ук вәдыгәр'ьнә Ньсрәте

³⁹ Гава Усыв у Мәрийәме һәр тышт ль гора Қануна Хӧдан кьрын, вәгәр'ийанә Щәлиле, бажаре хwә Ньсрәте ⁴⁰ Кӧр'ьк мәзын у қәват дьбу, бь сәрвахтийе^ф т'ьжи дьбу, к'әрәма Хwәде жи бь wir'a бу.

Исайе донздәһ сали п'арьстгәһеда

⁴¹ Де у баве wi һәр сал Щәжьна^ф Дәрбазбунеда дьчунә Оршәлиме. ⁴² Чахе әw бу донздәһ сали, ль гора ә'дәт әwana һәвраз чунә щәжьне. ⁴³ Гава р'ожед щәжьне хьлаз бун у пашда вәдыгәр'ийанә мала хwә, Исайе хьшим ль Оршәлиме ма. Ле де у баве wi һаш жь wi т'ӧнәбун, ⁴⁴ вана т'ьре^ф т'әви р'евийа йә. Р'ийа р'ожәке һатьн, нав һәвал-һогьред хwәда ль wi гәр'ийан. ⁴⁵ Гава әw нәдитьн, пашда вәгәр'ийанә Оршәлиме, ль wi гәр'ийан. ⁴⁶ Р'ожа сьсийа вана әw п'арьстгәһеда дит. Әw т'әви дәрсдара р'уньшьтбу, гӧһдарийа ван дькьр у пьрс дьданә ван. ⁴⁷ һ'әмуйед кӧ хәбәрдана wi дьбьһистьн, сәр занәбун у шабед wi зәндәгьрти дьман. ⁴⁸ Гава де у баве wi әw дитьн, һ'әйирин у дийа wi жер'a гот: «Lawo! Тә чьма ӧса сәре мә кьр? Әз у баве тә к'әл-бин ль тә дьгәр'ийан». ⁴⁹ Әwi ванр'a гот: «һун чьма ль мьн дьгәр'ийан? Wә ньзаньбу гәрәке әз мала Баве^ф хwәда бьм?» ⁵⁰ Ле вана фә'м нәкьр әwi чь гот. ⁵¹ Әw т'әви ван вәгәр'ийа һатә Ньсрәте у гӧр'a^ф ванда бу. Ле дийа wi әв һ'әму тышт дьле хwәда хwәй дькьрын. ⁵² У Иса бь сәрвахти у бәжьне пешда

дъчу у бь мэр'ифэти ль бэр Хвэде у ль бэр мэр'ва мэзын дьбу.

Даннасинийа Йуһ'эннайе нхөмдар

(Матта 3:1-12; Марқос 1:1-8; Йуһ'энна 1:19-28)

З¹ Панздәһ салийа п'адшатийа Тибэрйойе Қәйсәрда, Пилатойе^Ф Понтийо вэлийе Щьһустане бу, һеродәс сәрwere Щәлиле бу, Филипойе бьре ви сәрwere қэза Итурйайе у Трахонидайе бу у Лусанийас сәрwere Авелинийайе бу, ² һәннан у Қәйафа жи сәрәкк'аһин бун. һынге хәбәра Хвэде бэр'ийеда Йуһ'эннайе көр'е Зәкәрийар'а һат ³ у Йуһ'энна һатә һ'әму дор-бәрәд ч'әме Урдөне даннасин дькьр, кө щьмә'т жь гөнәкьрыне вәгәр'ә^Ф у бь аве бе нхөмандьне^Ф, вәки Хвэде ван бьбахшинә.

⁴ Чава к'ьтеба Ишайа^Ф п'ехәмбәрда ньвисар ә кө дьбежә:

«Дәнге бэр'ийеда дькә газы:

«Р'ийа Хөдан һазьр бькьн
у шьвәр'ийед^Ф ви р'аст бькьн.

⁵ һ'әму гәли бьра т'ьжи бьн,
ч'ийа-бани ньмьз бьн,
р'ийед харо-маро р'аст бьн
у ч'ә'л-ч'ул дуз бьн.

⁶ У һәр кәсе азайийа Хвэде бьбинә»*.

⁷ Гәләк дьһатьнә щәм Йуһ'энна, кө жь ви бенә нхөмандьне. Әви ванр'а дьгот: «Ч'ежькед^Ф мәр'а! К'е вәр'а гот, кө һун жь хәзәба те бьр'әвьн? ⁸ Дә бь кьред қәнщ бьдьнә к'ьфше, кө һун жь гөнәкьрыне вәгәр'ийанә. У р'анәбьн нәбежьн: «Бьраһим баве мә йә». Әз вәр'а дьбежьм, кө Хвэде жь ван кәвьра жи дькарә зар'а

* 3:6 Ишайа 40:3-5.

Бъраһимр'а дәрхә. ⁹ Ва йә балт'әф ль сәр р'ауеф дарә йә. Һәр дара кө бәре қәнц нәйнә, we бе бър'ине у авитьне нава егър». ¹⁰ Ә'лаләте жь ви пьрси у гот: «Ле әм чь бькьн?» ¹¹ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Дө дәст к'ьнще к'е һәнә, бьра йәки бьдә ви, йе к'е кө т'өнә у хөрәке к'е һәйә, бьра диса өса бькә». ¹² Хәрщгърф жи һатьн кө бенә ньхөмандьне у wir'а готьн: «Дәрсдарф, әм чь бькьн?» ¹³ Әви ванр'а гот: «Чьқас жь wә те хwәстьне жь ви зедәтър нәстиньн». ¹⁴ Әскәра жи жь ви пьрси: «Ле әм чь бькьн?» Әви ванр'а гот: «Кәсәки нәшелиньн, бебәхтийе ль хәлқе нәкьн у бь һәде хwә р'ази бьн».

¹⁵ һ'әму һивийе бун у бона Йуһ'әнна дьле хwәда дьготьн: «Гәло әв ә Мәсиһ?» ¹⁶ Йуһ'әнна ль һ'әмуя вәгәр'анд у гот: «Әз wә бь аве дьньхөминьм, ле йәки жь мын қәваттър we бе. Әз нә һежа мә бәне чарьхед ви жи вәкьм. Әwe wә пе Р'өһ'е Пироз у егър бьньхөминә. ¹⁷ Мәлһ'әба ви дәсте wiда йә. Әwe бедәра хwә пақьж кә, гәньм бькә ә'мбара хwә, ле кайе we бь агьре кө натәмьрә бьшәwьтинә».

¹⁸ Аwa Йуһ'әнна бь гәләк тыштед дьн жи хәлқ ширәт дькьр у Мьзгини дьда. ¹⁹ Ле гава Йуһ'әнна ль һеродәсе сәрвер жи һьлатф бона һеродийа жьна бьре ви у һ'әму хьрабийед кө ви дькьрьн, ²⁰ һьнге һеродәс сәр ван кьрнада әв нәһәқи жи кьр, кө Йуһ'әнна авитә кәле.

Иса те ньхөмандьне

(Мәтта 3:13-17; Марқос 1:9-11)

²¹ Гава һ'әму щьмә'т дьһатә ньхөмандьне, Иса жи һатә ньхөмандьне. We дәме кө дөа кьр, әзман вәбу ²² у Р'өһ'е Пироз бь бәдәни мина кәвоткәке сәр ви дани у дәнгәк жь

ә'змен һат кө дьгот: «Тө йи көр'е мьни дәләл, кө әз жь тә р'ази мә».

Р'ьк'ьнйата Иса

(*Мәтта 1:1-17*)

²³ Иса незики си сали бу, гава әви дәст бь к'аре хвә кьр у ван т'ьре әв көр'е Усьв бу, Усьве Әли, ²⁴ Әлийе Мәтат, Мәтате Леви, Левийе Мәлк'е, Мәлк'еие Йаннай, Йаннаие Усьв, ²⁵ Усьве Мәтитийа, Мәтитийаие Амос, Амосе Нәһум, Нәһуме һәсли, һәслие Нәщай, ²⁶ Нәщайе Мәһат, Мәһате Мәтитийа, Мәтитийаие Шемәйин, Шемәйине Йусех, Йусехе Йода, ²⁷ Йодаие Йүһәнан, Йүһәнәне Р'еша, Р'ешаие Зәрубабәл, Зәрубабәле Шалтийел, Шалтийеле Нәри, ²⁸ Нәрийе Мәлк'е, Мәлк'еие Еди, Едийе Қосам, Қосаме Елмәдам, Елмәдаме Әр, ²⁹ Әре Йешу, Йешуйе Елийазер, Елийазере Йорим, Йориме Мәтат, Мәтате Леви, ³⁰ Левийе Шьмһ'ун, Шьмһ'уне Щьһуда, Щьһудайе Усьв, Усьве Йонам, Йонаме Елйақим, ³¹ Елйақиме Мәлйо, Мәлйоие Мәна, Мәнаие Мәтитийа, Мәтитийаие Нат'ан, Нат'ане Дауьд, ³² Дауьде Йешаф, Йешаие Овед, Оведе Боваз, Бовазе Сәлмон, Сәлмоне Нәһшон, ³³ Нәһшоне Аминадав, Аминадаве Админ, Админе Арам, Араме һәсрун, һәсруне Перес, Пересе Щьһуда, ³⁴ Щьһудайе Ақуб, Ақубе Ишақф, Ишақе Бьраһим, Бьраһиме Тераһ, Тераһе Нәһор, ³⁵ Нәһоре Сәрух, Сәрухе Р'ево, Р'евоие Пелег, Пелеге Әбәр, Әбәре Шалаһ, ³⁶ Шалаһе Қенан, Қенане Арпәхшад, Арпәхшаде Сам, Саме Нөһф, Нөһе Ламәх, ³⁷ Ламәхе Мәтушәла, Мәтушәлаие һәнох, һәнохе Йаред, Йареде Мәһалел, Мәһалеле Қенан, ³⁸ Қенане Әнош, Әноше Сет', Сет'е Адәмф у Адәме Хвәде.

Щер'ъбандьна^Ф Иса

(Мәтта 4:1-11; Марқос 1:12-13)

4 ¹ Иса бь Р'öh'e Пирозва т'ъжи жь Урдөне вэгәр'ийа, Р'öh' бәр'ийеда р'ебәрийа ви дькър, ² чьл р'ожи жь Мирещьн^Ф һатә щер'ъбандьне^Ф. Әви ван р'ожада тыштәк нәхвар у гава әв р'ож дәрбаз бун, бьр'чи бу.

³ һынге Мирещьн вир'а гот: «һәгәр тө Көр'e Хвәде йи, ви кәвьрир'а бежә кө бьбә нан». ⁴ Иса ле вэгәр'анд у гот: «Ньвисар ә: «Инсан т'әне бь нен нажи»* ***».

⁵ һынге Мирещьн әв р'акьрә сәр щики бьльнд, дәдеда һ'әму п'адшатийед дьнйайе нишани ви дан ⁶ у готә ви: «Әзе р'әвш у сәрверийа ван һ'әмуяа бьдьмә дәсте тә, чьмки мьнр'а һатийә дайине у к'ер'а кө бьхвазьм эзе бьдьме. ⁷ һәгәр ньһа тө сәре хвә ль бәр мьн дайни, әв һ'әму we п'ара тә бьн». ⁸ Иса ле вэгәр'анд у гот: «Ньвисар ә: «Сәре хвә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә дайнә у т'әне ви бьһ'әбинә!»»»

⁹ Паше Мирещьн Иса бьрә Оршәлиме, әв сәр бьльндщийа бане п'арьстгәһе да сәкьнандьне у готә ви: «һәгәр тө Көр'e Хвәде йи, дә хвә жь вьр бавежә хваре. ¹⁰ Чьмки ньвисар ә: «Хвәде we т'әмийа тә бьдә мьльак'әтед хвә, кө тә хвәй кьн» ¹¹ у: «Әwe тә сәр дәсте хвә бьгьрьн, wәки ньге тә кәвьр нәк'әвә»». ¹² Иса ле вэгәр'анд у гот: «һатийә готьне кө: «Хөдан Хвәдейе хвә

* 4:4 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Нә кө т'әне инсан бь нен дьжи, ле бь һәр хәбәрәкә Хвәде».

** 4:4 Қануна Дөщари 8:3.

* 4:8 Қануна Дөщари 6:13.

* 4:11 Зәбур 91:11-12.

нәшер'ьбинә!»¹³ У гава Мирешьн һ'әму щер'ьбандьн хьлаз кьрн, дәмәке жь ви дур к'әт.

Иса қәза Щәлиледи дәст бь к'әре хвә дькә

(Мәтта 4:12-17; Марқос 1:14-15)

¹⁴ Иса бь қәвата Р'өһ' вәгәр'ийа Щәлиле у нав-дәнге ви һ'әму алийед ви вәлатида бәла бу. ¹⁵ Әви к'ьништед^ф ванда һин дькьр у һ'әмуя пәсьне ви дьдан.

Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса мәзын бьбу, ви қәбул накә

(Мәтта 13:53-58; Марқос 6:1-6)

¹⁶ Әв һатә Ньсрәте, ви щийе кә әв ле мәзын бьбу, мина ә'дәте хвә р'ожа^ф шәмийе әв к'әтә к'ьниште у р'абу кә бьхунә. ¹⁷ К'ьтеба Ишайа п'ехәмбәр данә ви у гава к'ьтеба гөломатккьри вәкьр, әв щи дит кә аһа ньвисар бу:

¹⁸ «Р'өһ'е Хөдан ль сәр мьн ә,
чьмки әви әз бь р'ункьрьне^ф к'ьфш кьрм,
вәки Мьзгинийе бьдьмә фәқира,
у әз шандьмә һесирар'а бой сәрбәстийе^ф
у корар'а бой дитьне даннасин кьм,
азайийе бьдьмә бьндәста

¹⁹ у сала Хөданә р'ә'ме* жи бьдьмә наскьрьне».**

²⁰ У к'ьтеб гөломатк кьр да бәрдәсти р'уньшт у к'ьништеда һ'әму зур' бьбун ль ви дьньһер'ин. ²¹ Әви дәстпекьр ванар'а гот: «Әв ньвисара кә вә иро бьһист һатә сери».

²² һ'әмуя жи шә'дәтийа ви дьдан у сәр хәбәрдана вийә мә'рифәт зәндәгьрти мабун у дьготьн: «Әва нә кәр'е

* 4:12 Қануна Дөщари 6:16.

* 4:19 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Сала қәбулкьрьна Хөдан».

** 4:19 Ишайа 61:1-2.

Усыв ә?» ²³ Әви ванр'а гот: «һуне р'аст ве готьне сэр мын бежын: «Һ'экимо! Дэ һ'экимтийе ль хвә бькә. У әв тыштед мә бһистын кӧ тә Кәфәрнаһумеда кьрын, ль вьр щи-мьск'әне хвәда жи бькә». ²⁴ У гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежым, п'ехәмбәр щи-мьск'әне хвәда бегәдър ә. ²⁵ Әз р'астийе вәр'а дьбежым, гәләк жьнәби Исраеледа һена Елийасда һәбун, чахе се сал у шәш мәнә әзман һатә гьртьне у т'әмамийа вәлетда бу хәлайикә гьран. ²⁶ Ле Елийас кәсәкир'а нәһатә шандьне, пештьри жьнәбийа жь бажаре Сәрәпта Сайдер'а. ²⁷ У гәләк к'оти^ф жи Исраеледа һена Елиша^ф п'ехәмбәрда һәбун у жь ван т'ӧ кәс пақьж нәбу, пештьри Нәмане^ф жь Сурйайе». ²⁸ Гава һ'әмуйед к'ьништеда әв йәк бһистын, һерс к'әтын. ²⁹ Р'абун әв жь бажер дәрхьстын, бьрын сәр ви ч'ийайе ль к'ӧ бажаре ван һатьбу чекьрне, вәки ви жь кәнделда бавежын. ³⁰ Ле әв нав ванр'а дәрбаз бу чу.

Иса р'ӧһ'е^ф һ'әрам^ф дәрдыхә

(Маркос 1:21-28)

³¹ Иса бәржер бу һатә бажаре Кәфәрнаһума Щәлиле у р'ожед шәмийе әв һин дькьрын. ³² Әв ль сәр һинкьрына ви зәндәгьрти мабун, чьмки хәбәрдана ви бь һ'ӧкӧм бу. ³³ У к'ьништеда мәрвәк һәбу, кӧ р'ӧһ'е^ф щьнайи^ф һ'әрам^ф пер'а һәбу. Әви бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин: ³⁴ «Вәйе! Тӧ чь жь мә дьхвази Исайе Ньсрәте? Тӧ һатийи қьр'а мә бини? Әз заньм тӧ к'и йи. Тӧ Пирозе Хвәде йи!» ³⁵ Иса ле һьлат у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» Щьн әв бәр ван ль әрде хьст у бе зьрардаин жь ви дәрк'әт. ³⁶ Иса ле һьлат у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» Щьн әв бәр ван ль әрде хьст у бе зьрардаин жь ви дәрк'әт. ³⁶ Иса ле һьлат у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» Щьн әв бәр ван ль әрде хьст у бе зьрардаин жь ви дәрк'әт. ³⁷ У бә'са ви һ'әму дор-бәра бәла дьбу.

Иса гэлэк нэхwәша қәнщ дькә

(Мәтта 8:14-17; Марқос 1:29-34)

³⁸ Әw жь к'ъниште дәрк'әт чу мала Шьмһ'ун^ф. Хwәсийа Шьмһ'ун тәл т'айеда дьнә'лийа у бона we жь wi ниви кьрын. ³⁹ Иса сәр wep'a сәкьни, ль т'айе һьлат у т'айе же бәр'да. Дәстхwәда р'абу сәр хwә, бәрдәсти wanp'a кьр. ⁴⁰ Гава р'о дьчу ава, һ'әмуйед кә щур'ә-щур'ә нэхwәшийед ван һәбун анинә щәм wi. Әwi дәсте хwә дани сәр ван һәр йәки у әw қәнщ кьрын. ⁴¹ Жь гәләка жи щьн дәрдык'әтън, дькьрынә қир'ин у дьготьн: «Тә Көр'е Хwәде йи!» Ле Иса ль ван һьлат у нәдьһьшт әw хәбәр дьн, чьмки заньбун кә әw Мәсинә ә.

Даннасинийа т'әмамыйа Щьһустане

⁴² Сьбәһ кә зәлал бу, Иса р'абу чу щики хәвлә. Әлаләт ль wi дьгәр'ийан у һ'әта щәм wi һатьн, нәдьһьштьн кә әw дәст жь ван бьк'ьшинә. ⁴³ Ле әwi wanp'a гот: «Гәрәке эз бажаред дьнда жи Мьзгинийа П'адшатийа^ф Хwәде бьдьм, чьмки эз бона we йәке һатьмә шандьне». ⁴⁴ У к'ъништед Щьһустанеда* даннасин дькьр.

Иса гази шагьртед^ф хwәйә пешьн дькә

(Мәтта 4:18-22; Марқос 1:16-20)

5¹ Щарәке Иса ль бәр гола Щенисарте сәкьнибу у әлаләте дора wi гьрт, кә хәбәра Хwәде бьбьһе. ² У әwi дә қәйьк дәве голе дитьн, мә'сигьр жь ван дәрк'әтьбун у т'ор'ед хwә дьщуштьн. ³ Иса к'әтә қәйькәкә жь ван, кә йа Шьмһ'ун бу, ниви жь wi кьр, кә қәйьке

* 4:44 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Щәлиледа».

һынәки жь бәже^ф дур хә. У әw р'уньшт, жь қәйьке ә'лаләт һин кър. ⁴ Чахе әwi хәбәр дана хwә хьлаз кър, Шьмһ'унр'а гот: «Қәйьке бьбә щийе к'ур у т'ор'ед хwә бавежьнә неч'ире». ⁵ Шьмһ'ун ле вәгәр'анд у гот: «Мамоста, мә т'әмамийа шәве кър-нәкър тьштәк нәгьрт, ле бона хатьре тә эзе т'ор'а бавежьме». ⁶ У гава өса кърьн, һақас мә'си к'әтьне, кө т'ор'ед ван дьқәтийан. ⁷ У бь нишана гази һәвалед хwәйә қәйька дьнда дькърьн, кө бен али ван бькьн. У әwana һатьн һәр дө қәйьк жи т'ьжи кърьн, һьндьк мабу нөқ буна. ⁸ Гава Шьмһ'ун-Пәтрус әв йәк дит, хwә авитә чоке Иса у гот: «Хөдан, дури мьн һәр'ә, әз йәки гөнәк'ар^ф ьм». ⁹ Чьмки бона ван мә'сийед гьрти хофе wi у һ'әмуйед пер'а гьртьбу. ¹⁰ Ақуб^ф у Йуһ'әннайе^ф көр'ед Зәбәди жи нав ванда бун, кө һәвалед Шьмһ'ун бун. У Иса Шьмһ'унр'а гот: «Нәтьрсә! Жь вьр шунда те мәрьва мина мә'сийа бьгьри». ¹¹ У қәйьк дәрхьстьнә бәже, һәр тьшт һьштьн пәй wi чун.

Иса йәки жь к'отибуне пақьж дькә

(Мәтта 8:1-4; Марқос 1:40-45)

¹² Гава Иса бажарәкида бу ль wьр мәрьвәки сәрдапеда к'оти һәбу. Чахе әwi Иса дит, хwә дәвәр'уйа авит же лава кър у гот: «Хөдан! һәгәр бьхвази, тө дькари мьн пақьж ки». ¹³ У Иса дәсте хwә дьреж кьре, ле к'әт у гот: «Әз дьхвазьм. Пақьж бә!» У дәстхwәда к'отибун же чу. ¹⁴ Иса т'әми да wi, кө ве йәке кәсир'а нәбежә, ле гот: «Һәр'ә хwә нишани к'аһин кә у чава Муса т'әми дайә, һ'әдийа пақьжбуна хwә бьдә, wәки һ'әмуйар'а бьбә ш'әдәти, кө тө пақьж буйи». ¹⁵ Нав у дәнге Иса һе бәла дьбу у п'ьр' ә'лаләт дьщьвийа кө гөһдарийа wi бькьн у жь нәхwәшийед хwә

қәнщ бһн. ¹⁶ Ле әми хвә ль щийе хәвлә дьгьрт у дӱа дькьр.

Иса шьлушә'тәки қәнщ дькә у гӱнед ши дьбахшинә

(Матта 9:1-8; Марқос 2:1-12)

¹⁷ Р'ожәке чахе әми һин дькьр, ферьси^ф у дәрсдаред Қануне жи р'уньшьтбун, кӱ жь һ'әму гӱндед Щәлиле, Щьһустане у жь Оршәлиме һатьбун. Қәвата Хӱдан һазьр бу, вәки Иса нәхвәшед ван қәнщ бькә. ¹⁸ We дәме чәнд мәрийа йәки шьлушә'т ньвинева анин у дьхвәстьн әв бьбьрана һьндӱр' у ль бәр Иса данина. ¹⁹ У гава вана жь дәст ә'лаләта гьран т'ӱ р'е нәдितьн кӱ ши биньнә һьндӱр', р'абунә сәр хени, к'әрмид вәкьрьн, ньвинева дахьстьнә нава мале, ль бәр Иса. ²⁰ Гава әми бавәрийа ван дит, готә йе шьлушә'т: «Ә'вдо, гӱнед тә һатьнә бахшандьне». ²¹ Қанунзан у ферьсийа дәстпекьр фькьрин у һәвр'а готьн: «Әв к'и йә ван к'ьфьрийа дькә? Пештьри Хвәде к'и дькарә гӱна бьбахшинә?» ²² Фькьред ван Исава ә'йан бун у ль ван вәгәр'анд гот: «Һун чь дьле хвәда дьфькьрьн? ²³ К'ижан р'ьһ'әт те готьне: «Гӱнед тә һатьнә бахшандьне», йан: «Р'абә у бьгәр'ә?» ²⁴ Ле вәки һун бьзаньбьн кӱ һ'ӱкӱме Кӱр'е^ф Инсан һәйә ль сәр дьне гӱна бьбахшинә», готә йе шьлушә'т: «Әз тәр'а дьбежьм, р'абә ньвина хвә һьлдә һәр'ә мала хвә». ²⁵ Әв жи бәр ч'ә'ве ван пер'а-пер'а р'абу у ньвина кӱ ль сәр п'алдаи бу һьлда чу мала хвә у шькьри дьда Хвәде. ²⁶ һ'әму һ'әйр-һ'ӱжмәк'ар ман у шькьри дьданә Хвәде, бь хофа мәзьн дьготьн: «Иро мә тьштед нәбуйи дитьн».

Иса гази Леви^Ф дькә

(*Мәтта 9:9-13; Марқос 2:13-17*)

²⁷ Пәй we йәкер'а Иса дәрк'әт, ль щийе хәрщһьлдане хәрщгьрәки р'унышти дит кә наве ви Леви^Ф бу у готе: «Пәй мьн вәрә». ²⁸ Әви жи һәр тышт һьшт, р'абу пәй ви чу. ²⁹ Леви мала хвәда һөрмәтәкә мэзын жер'а кьр. Т'әви ван гәләк хәрщгьр у һьнәкед майин жи ль сәр сьфре р'унышьтбун. ³⁰ Ферьсийа у қанунзанед ван бина хвә тәнг кьрын у шагьртед^Ф вир'а готын: «Чьма һун т'әви хәрщгьр у гөнәк'ара дьхьын у вәдхьын?» ³¹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Сахләм нә һ'әwще һ'әким ьн, ле нәхwэш. ³² Әз нәһатьмә гази йед р'аст кьм, ле гази гөнәк'ара бона т'обәйийе^Ф».

Пьрса р'ожигьртьне

(*Мәтта 9:14-17; Марқос 2:18-22*)

³³ Вана жь Иса пьрси: «Чьма шагьртед Йуһ'әнна у өса жи йед ферьсийа т'ьме р'ожи дьгьрын у дәа дькьн, ле шагьртед тә дьхьын у вәдхьын?» ³⁴ Әви жи готә ван: «Һун дькарьн бежьнә хвәндийед дә'wате: «Р'ожи быгьрын», һ'әта кә зә'ва т'әви ван ә? ³⁵ Ле р'оже бен, гава зә'ва жь ван бе һьлдане, һьнге ван р'ожада we р'ожи быгьрын».

³⁶ Әви мәсәләкә дьн жи ванр'а гот: «Кәсәк жь п'арч'е ну набьр'ә у к'ьнща кәвьн п'инә накә. һәгәр өса бькә, һьн п'арч'е ну дьқәлешә, һьн жи кәвьн у ну ль һәв накьн. ³⁷ У нә жи кәсәк шәрава ну дькә мәшкед кәвьн. һәгәр өса бькә, шәрава ну we мәшка быт'әқинә у бьр'ьжә, мәшке жи хьраб

бһн. ³⁸ Ле гэрәке шәрава ну бькьнә мәшкәд ну*. ³⁹ У кәсәк пәй шәрава кәвьһр'а нахвазә йа ну вәхвә, чьмки йа кәвьһ he ле хвәш те».

Пьрса р'ожа^ф шәмийе

(Мәтта 12:1-8; Марқос 2:23-28)

Б¹ Р'ожәкә шәмийе Иса нава зәвийар'а дәрбаз дьбу, шагьртед ви сьмбьлед гәһьм дьчьһнин, дәстед хвәда дьфьрькандьһ у дьхварьһн. ² Ле жь ферьсийа һнәка гот: «Чьма һун р'ожа^ф шәмийе тыште нәщайиз дькьһн?» ³ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Вә нәхвәндийә кә Дауьд чь кьр, гава әу у йед пер'а бьр'чи бун? ⁴ Нә әу к'әтә Хана^ф Хвәде у нане^ф Хвәдер'а дайи һьлда, һн хвәха хвар, һн жи да йед т'әви хвә, вәки т'ө кәсир'а нә щайиз бу бьхвара, пештьри к'аһина?» ⁵ У вәгәр'ийа ванр'а гот: «Көр'е Инсан Хөдане шәмийе йә жи».

Иса р'ожа шәмийе мәрьве кә дәсте ви к'ьшийабу қәнц дькә

(Мәтта 12:9-14; Марқос 3:1-6)

⁶ У р'ожа шәмикә дьһ Иса чу к'ьһниште, кә һин бькә. Мәрвьәк ль вьр һәбу, кә дәсте вийи р'асте к'ьшийабу. ⁷ Ч'ә'ве қанунзан у ферьсийа ль сәр ви бун, гәло we р'ожа шәмийе нәхвәша қәнц кә йан на, вәки мә'һникә ван һәбә, кә хәйба ви бькьһн. ⁸ Ле фькьред ван Исава ә'йан бун у ви мәрвье дәстк'ьшийайир'а гот: «Р'абә ве говәке бьсәкьһнә». Әу жи р'абу сәкьһни. ⁹ һыңге Иса ванр'а гот: «Әзе пьрсәке жь вә бькьһм. Р'ожа шәмийе чь щайиз ә бькьһн: Қәнци

* 5:38 Нав дәстһвьисаред һнәкада аһа йә: «Кә һәр дө жи бенә хвәйкьрьһне».

йан хъраби, р'öh'эки хълаз кьн йан онда кьн?»¹⁰ У Иса ль һ'эмуйед дора хвэ ньһер'и, ви мэрвир'а гот: «Дэсте хвэ дьреж кэ». Эви жи өса кьр у дәсте ви қәнщ бу.¹¹ Һынге вана жь һерса хвэ дьхвар, нав һэвда дьшевьрин, кө чь биньнэ сәре Иса.

Бьжартына һәр донздәһ шандийа^Ф

(Мәтта 10:1-4; Марқос 3:13-19)

¹² Ван р'ожада Иса чу сәре ч'ийе, кө дөа бькэ у т'эмамыйа шәве бәр Хвәде бь дөа дәрбаз кьр.¹³ Чахе сьбәһ зәлал бу, эви газы шагьртед хвэ кьрын у донздәһ мэрв жь нав ван бьжартын, кө навед ван жи «шанди^Ф» дани:¹⁴ Шьмһ'уне кө наве ви дани Пәтрус^Ф у бьре ви Эндравьс, Ақуб у Йуһ'әнна, Филипо у Бәртоломәйо,¹⁵ Мәтта у Т'ума, Ақубе^Ф һалфаво у Шьмһ'уне кө вәлатп'арьст^Ф дьһатә готьне.¹⁶ Щьһудайе Ақуб у Щьһудайе^Ф Исхәрийоти, кө нэмамыйа^Ф ви кьр.

Иса даннасин дькэ, һин дькэ у қәнщ дькэ

(Мәтта 4:23-25)

¹⁷ Эв бь т'эви ван бәржер бу һат, р'астәке сәкьни. Ль ве дәре к'омәкә шагьртайә мэзын у щьмәтәкә гьран жь т'эмамыйа Щьһустане, Оршәлиме у жь дәве бә'ра Суре у Сайде щьвийайи бун.¹⁸ Эвана һатьбун, вәки гөһдарийа ви бькьн у жь нәхвәшийед хвэ қәнщ бьн. У йед жь р'öh'ед һ'эрам щәфа дьк'ьшандьн жи қәнщ дьбун.¹⁹ У т'эмамыйа ә'лаләте жи дьщә'данд, вәки дәсте хвэ бьдана ви, чьмки қәват жь ви дәрдьк'әт у һәр кәс жь ван қәнщ дьбу.

Йед хвэзьли у нэ хвэзьли

(Матта 5:1-12)

²⁰ Иса бәре хвә да шагъртед хвә у гот:

«Хвэзи ль вә фәқира,
чъмки П'адшатийа^ф Хвәде йа вә йә.

²¹ Хвэзи ль вә, кә хун ньһа бър'чи нә,
чъмки хуне т'ер бһн.

Хвэзи ль вә, кә хун ньһа дьгърин,
чъмки хуне бьк'әнһн.

²² Хвэзи ль вә, гава хун бона Көр'е Инсан бәр ч'әве
мәрийа р'әш бһн,
гава вә қәбул нәкһн, вә беһөрмәт кһн
у наве хьраб сәр вә дәрхһн.

²³ Ве р'оже әшқ бһн у жь шабуна бьра ньгед вә ә'рд
нәгьрә, чъмки һәде вә ль ә'змен гәләк ә, чъмки кал-бавед
ван жи сәре п'ехәмбәра өса дькьрһн.

²⁴ Ле вәй ль вә дәвләтийа,
чъмки хун гьһиштһнә мәрәме хвә.

²⁵ Вәй ль вә, кә хун ньһа т'ер ьн,
чъмки хуне бър'чи бһн.

Вәй ль вә, кә хун ньһа дьк'әнһн,
чъмки хуне бьгърин у шине бькһн.

²⁶ Вәй ль вә, кә һ'әму мәрвь бона вә қәнщ хәбәр
дьдһн,
чъмки кал-бавед ван жи п'ехәмбәрәд дәрәвр'а өса
дькьрһн.

Дьжмьнед хwэ һ'эз бькьн

(Матта 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Ле эз wэ гөһдарар'а дьбежым, дьжмьнед хwэ һ'эз бькьн, хернэхwазед хwэр'а қәнщийе бькьн. ²⁸ Ньфьр'кьред хwэ бьмбарэк кьн у бона йед хьрабийе wэ дькьн, дөа бькьн. ²⁹ һэгэр йэк р'уйе тэ хэ, йе дьн жи бьдэ бэр у йе кө п'оте тэ жь тэ бьстинэ, кьрасе хwэ жи жер'а бьһелэ. ³⁰ Бьдэ wi, к'и жь тэ дьхwазэ у к'и жь тэ дьстинэ пашда нэхwазэ. ³¹ У чаwа һун дьхwазьн мэрьв бона wэ бькьн, һун жи өса wанр'а бькьн. ³² һэгэр һун һ'эзкьред хwэ һ'эз дькьн, чь фэйдэ? Нэ гөнэк'ар жи һ'эзкьред хwэ һ'эз дькьн? ³³ У һэгэр һун қәнщикьред хwэр'а қәнщийе бькьн, чь фэйдэ? Нэ гөнэк'ар жи өса дькьн? ³⁴ У һэгэр һун дэйн дьдьнэ йед өса, жь к'ижана гөмана wэ һэйэ пашда бьстиньн, чь фэйдэ? Нэ гөнэк'ар жи дэйн дьдьнэ гөнэк'ара, кө диса һақаси пашда бьстиньн? ³⁵ Ле һун дьжмьнед хwэ һ'эз бькьн, қәнщийе бькьн, дэйн бьдьн у һивийа wэгэр'андьне нэминьн. һэде wэ́йе гэлэк бэ у һуне бьбьнэ зар'ед Йе һэри Жорьн. Чьмки эw бона бешекьра жи, нэр'аста жи қәнщ э. ³⁶ Дьлр'э'м бьн, чаwа Баве^ф wэ дьлр'э'м э.

Һинкьрна дэрһэқа ломэкьрнеда^ф

(Матта 7:1-5)

³⁷ Лома нэкьн у ломэ́йе ль wэ нэбьн, нэһэқийе нэкьн, нэһэқи we ль wэ нэбэ, бьбахшиньн wэр'а we бе бахшандьне. ³⁸ Бьдьн, wэр'а we бе дайине, бь пиванэкэ т'жи һ'эжанди, дэwьсанди, сэри қуч' we бькьнэ п'еша wэ. Чьмки бь чь чапе һун бьпивьн, бь we жи wэр'а we бе пиване». ³⁹ Эwi мэсэлэк жи wанр'а гот: «Гэло кор

дькарэ р'ебэрийе кора бькэ? Нэ һэр дөйе жи бьк'эвьнэ ч'э'ле? ⁴⁰ Шагьрт жь дэрсдаре хвэ нэ мәстър э, ле эве кӧ хвэндьна хвэ р'ьнд пек тинэ, дькарэ мина дэрсдаре хвэ бэ. ⁴¹ Тӧ чьма қыршьке ч'э'ве бьре хвэда дьбини, ле к'еране ч'э'ве хвэда набини? ⁴² Йан жи чава тӧ дькари бежи бьре хвэ: «Бьра, бьһелэ кӧ эз қыршьк жь ч'э'ве тэ дэрхьм», ле тӧ к'еране ч'э'ве хвэда набини? Дӧр'у! Пешийе к'еране ч'э'ве хвэ дэрхэ. Паше те қэнщ бьбини кӧ чава қыршьк жь ч'э'ве бьре хвэ дэрхи.

Дар у бәре we

(Мәтта 7:17-20; 12:34б, 35)

⁴³ Дара қэнщ бәре хьраб надэ, нэ жи дара хьраб бәре қэнщ. ⁴⁴ һэр дар жь бәре хвэ те наскьрьне, кәсәк жь стьрийа һежира начьнэ у нэ жи жь дьр'ийе тьрийа. ⁴⁵ Мәрвэе қэнщ, жь хьзна дьле хвэийи қэнщ, қэнщийе дэртинэ, ле мәрвэе хьраб, жь хьзна дьле хвэийи хьраб хьрабийе дэртинэ. Чь дьле инсенда һэйэ, зар жи we йәке дьбежэ.

Һимед дӧ мала

(Мәтта 7:24-27)

⁴⁶ һун чьма мьнр'а «Хӧдан! Хӧдан!» дьбежьн у ван тьштед кӧ эз вэр'а дьбежьм накьн? ⁴⁷ һэр кәсе кӧ те щәм мьн готьнед мьн дьбьһе у дьқәдинэ, эз вэр'а бежьм мина к'е йә. ⁴⁸ Эw мина мәрвэәки йә, йе кӧ мале чедькэ, эрде дьк'олэ к'ур дькэ, һиме we ль сэр кевьр датинэ. У гава лейи^ф р'адьбэ, ч'эм ль we мале дьхэ, эw наһ'эжэ, чьмки р'ьнд һатьбу чекьрьне. ⁴⁹ Ле эве хәбәрәд мьн дьбьһе у нақәдинэ, мина мәрвэәки йә, йе кӧ сэр хвэлийе бе

Һ'им мале хwэр'а чедькэ. Гава ч'эм ле дьхэ, дэстхwэда һьлдыше, веран дьбэ, ль бэр мират'е дьчэ».

Иса хөламе сәрсэдәки^Ф қәнщ дькэ

(Мәтта 8:5-13; Йһ'әнна 4:43-54)

7¹ Гава Иса әw готьнед кö we гөһдарар'а быгота хьлаз кьрын, чу Кәфәрнаһуме. ² У хөламе сәрсэдәки^Ф, кö бона wi йәки һежа бу, нәхwәш бәр мьрьне бу. ³ Гава әwi бона Иса бьһист, р'успийед^Ф щьһуйа^Ф шандьнә щәм wi у же һиви кьр, кö бе хөламе wi хьлаз кә. ⁴ Әwана һатьнә щәм Иса, гәләки һиви же кьрын у готьн: «Әw һежа йә кö тö әве қәнщийе жер'а бьки, ⁵ чьмки әw мьләте мә һ'ыз дькә у к'ништ жи бона мә чекьрийә». ⁶ һынге Иса т'әви ван чу. Гава незики мале бу, сәрсэд чәнд достед хwә шандьнә пешийа wi, wir'а гот: «Хөдан, зәмәте нәбинә, чьмки әз нә һежа мә кö тö бейи мала мьн. ⁷ Бона ве йәке мьн хwә лайиқи тә нәгьрт, кö бьһатама пәй тә жи, т'әне хәбәрәке бежә у хөламе мьне қәнщ бә. ⁸ Чьмки әз хwәха жи мәрвәки бьн һ'өкөмда мә у бьн дәсте мьнда жи әскәр һәнә. Әз йәкир'а дьбежьм: <Һәр'ә>, дьчә, йәки дьнр'а дьбежьм: <Wәрә>, те у жь хөламе хwэр'а дьбежьм: <Әви тышти бькә>, дькә». ⁹ Гава Иса әв йәк бьһист, сәр wi зәндәгьрти ма у вәгәр'ийа сәр we щьм'әта кö пәй wi дьчу, гот: «Әз wәр'а дьбежьм, мьн Исраеледа жи бawәрикә аһа йәкида нәдитийә». ¹⁰ У әwед шанди вәгәр'ийанә мал, дитьн кö we әw хөлам қәнщ буйә.

Сахбуна көр'е жьнәбийе

¹¹ Р'ожәкә дьн Иса чу бажарәки, кö наве wi Найин бу у шагьртед wi жи т'әви ә'лаләтәкә гьран wir'а дьчун.

¹² Гава незики дәргәһе бажер бу, мьрик дәрдьхьстьн. Әw

көр'е жьнэбикэ тайе т'эне бу у гэлэк һәварии жи жь бажер пер'а дьчун. ¹³ Гава Хөдан де дит, гөне ви ле һат у вер'а гот: «Нэгъри». ¹⁴ Эв незики дарбәсте бу гьрт у әвед кө дьбрьн сәкънин, Иса гот: «Хорто! Эз тәр'а дьбежъм, р'абә!» ¹⁵ Мъри р'абу р'уньшт, дәстпекър хәбәр да у Иса әв да дийа ви. ¹⁶ У сав к'этә сәр һ'әмуйа, шыкъри дьданә Хвәде у дьготын: «П'ехәмбәрәки мэзын нава мәда дәрк'әтийә!» у: «Хвәде сәрик дайә мьләте хвә!» ¹⁷ Нав у дәнге ви т'эмамииа Щьһустане у дор-бәре we бәла бу.

Иса щаба пьрса Йуһ'әннайе ньхөмдар дьдә

(Матта 11:1-19)

¹⁸ Шагьртед Йуһ'әнна Йуһ'әннар'а бона ван һ'әму тышта готын. Йуһ'әнна жи гази дө шагьртед хвә кър ¹⁹ у әв шандьнә щәм Хөдан, вәки же быпърсын: «Тө әв и, йе кө гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²⁰ Эв мәри һатьнә щәм Иса у готын: «Йуһ'әннайе ньхөмдар^Ф әм шандьнә щәм тә, кө жь тә быпърсын, тө әв и, йе кө гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²¹ У we дәме Иса гэлэк жь нәхвәшийа, дәрба, жь р'өһ'ед хьраб қәнщкърьн у ч'әвед гэлэк кора вәкърьн. ²² Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәр'ьн, чь кө wә дит у бьһист Йуһ'әннар'а бежьн: Кор дьбиньн, сәқәт дьгәр'ьн, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбьһен, мьри р'адьбьн у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине. ²³ У хвәзи ль ви, кө мьнда шык нак'әвә».

²⁴ Гава әвед кө Йуһ'әнна шандьбун чун, Иса бона Йуһ'әнна әлаләтер'а дәстпекър гот: «Һун дәрк'әтьнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки^Ф кө жь байе дьһ'әжә? ²⁵ Йан дәрк'әтьн чь бьбиньн? Мәрвьәки к'ьнще назьк^Ф ль хвә кьри? Нә әвед кө к'ьнще назьк хвә дькьн у ә'мьре р'ьнд дәрбаз дькьн, әв малед п'адшада нә? ²⁶ Йан

һун дәрк'әтһн чь бьбинһн? П'ехәмбәрәки? Бәле, әз wәр'a дьбежһм, жь п'ехәмбәрәки жи мәстър ә. ²⁷ Әвә әв ә, бона к'ижани нывисар ә: «Ва йә әзе қасьде хwә пешийа тәва бьшинһм. Әвә р'ийа тә пешийа тәва һазър кә». ²⁸ Әз wәр'a дьбежһм, жь нава әвед кә жь к'өлфәта дһне к'әтһнә, т'ө кәс жь Йуһ'әнна мәстър нәбуйә, ле П'адшатиһа Хwәдеда йе һәри бьч'ук жь ви мәстър ә». ²⁹ Гава т'әмамийа щьмә'те, өса жи хәрщгьра әв йәк бһһист, т'ьвдира Хwәде р'аст һ'әсаб кьрһн, чьмки бь ньхөмандьна Йуһ'әнна һатьбунә ньхөмандьне. ³⁰ Ле ферьси у қанунзана бона хwә т'ьвдира Хwәде т'әхсир^ф кьрһн, чьмки вана нәхwәст кә жь Йуһ'әнна бенә ньхөмандьне.

³¹ Иса сәрда зедә кьр гот: «Әз мәрьвед ви ньсьли мина чь бьшьбинһм? Йан әв мина чь нә? ³² Әв мина ван зар'a нә, йед кә базареда р'уньшти нә, гази һәвдө дькьн у дьбежһн: «Мә бона wә зөр'не хьст, һун нәр'әқьсин у бона wә бәйт'^ф гот, һун нәгьрийан». ³³ Йуһ'әннайе ньхөмдар һат, нә нан дьхвар, нә жи шәрәв вәдьхвар*, wә дьгот: «Щьн вида һәйә». ³⁴ Көр'е Инсан һат, дьхwә у вәдьхwә, һун бона ви дьбежһн: «Әв йәки пәй хварьн у вәхварьне к'әти йә, досте хәрщгьр у гөнәк'ара йә». ³⁵ Ле һ'әмуйед кә пәй сәрвахтиһе дьчһн әв к'ьфш дькьн кә сәрвахти р'аст ә*».

Иса мала Шьмһ'унда к'өлфәта гөнәк'ар дьбахшинә

³⁶ Йәки ферьси һиви жь Иса кьр, кә т'әви ви хварьне бьхwә. Әв жи чу мала ви ферьсийи, сәр сьфре р'уньшт. ³⁷ У ви бажарида к'өлфәтәкә ч'әвдәр^ф һәбу. Гава we

* 7:33 Йуһ'әннайе ньхөмдар йәки «нәзир^ф» дьһатә һ'әсабе.

* 7:35 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәрвахти жь һ'әму зар'ед хwә р'аст к'ьфш дьбә». һьнәк жи аһа ф'әм дькьн: «Сәрвахти жь һ'әму ә'мәлед хwә к'ьфш дьбә кә әв р'аст ә».

бһист кӧ эв мала ферьсида сэр сьфре р'уныштийӧ, дӧрданӧкӧ^ф алабастьрейи р'уне бинхвӧш ани, ³⁸ пыштева бӧр ньгед ви сӧкьни гьрийа, бь һесьред хвӧ ньгед ви шьл кьрӧн у бь п'ор'е сӧре хвӧ жи зьһа кьрӧн. Паше ньгед ви р'амусан, бь р'уне бинхвӧш жи р'ун^ф кьрӧн. ³⁹ Гава ви ферьсийе кӧ эв т'ӧглиф кьрьбу эв йӧк дит, дьле хвӧда гот: «Һӧгӧр ӧва п'ехӧмбӧр буйа, we бьзаньбуйа кӧ к'и йӧ у йӧкӧ чава йӧ дӧсте хвӧ дайӧ ви», чьмки йӧкӧ ч'ӧвдӧр бу. ⁴⁰ Иса wir'a гот: «Шьмһ'ун, эз дьхвазьм тыштӧки тӧр'а бежьм». Ӑви жи гот: «К'ӧрӧм кӧ бежӧ, дӧрсдар». Иса гот: ⁴¹ «Дӧ дӧйндаред йӧки һӧбун, йӧк пенсьд зиви^ф дӧйндаре ви бу, йӧк жи пенци. ⁴² Ле чьмки тыштӧки ван т'ӧнӧбу кӧ дӧйне хвӧ бьдана, ӧви бахшандӧ һӧр дӧйа жи. Ньһа жь ван һӧр дӧйа к'ижане гӧлӧки ви һ'ӧз бькӧ?» ⁴³ Шьмһ'ун ле вӧгӧр'анд у готе: «Т'ӧхмина мьн ӧве кӧ гӧлӧк жер'а һатӧ бахшандьне». Иса wir'a гот: «Тӧ р'аст те дӧрхьст». ⁴⁴ У сӧр к'ӧлфӧтеда вӧгӧр'ийа, Шьмһ'унр'а гот: «Ве к'ӧлфӧте тӧ дьбини? Ӑз һатьмӧ мала тӧ, бона ньгед мьн тӧ ав нӧда, ле ӧве бь һесьред хвӧ ньгед мьн шьл кьрӧн у бь п'ор'е сӧре хвӧ жи зьһа кьрӧн. ⁴⁵ Тӧ р'амусанӧк нӧда мьн, ле жь һьнгева кӧ ӧз һатьмӧ вьр, ӧве дӧст жь р'амусана ньгед мьн нӧк'ьшандийӧ. ⁴⁶ Тӧ сӧре мьн р'ун^ф нӧкьр, ле ӧве бь р'уне бинхвӧш ньгед мьн р'ун кьрӧн. ⁴⁷ Бона ве йӧке ӧз тӧр'а дьбежьм, гӧнед ве кӧ гӧлӧк бун һатьнӧ бахшандьне, лӧма ӧве гӧлӧк һ'ӧз кьр. Чьмки к'ер'а гӧлӧк тенӧ бахшандьне, гӧлӧк жи һ'ӧз дькӧ. Ле к'ер'а һьндьк тенӧ бахшандьне, ӧв һьндьки һ'ӧз дькӧ». ⁴⁸ У wer'a гот: «Гӧнед тӧ һатьнӧ бахшандьне». ⁴⁹ һьнге ӧвед кӧ т'ӧви ви сӧр сьфре р'уныштьбун нав хвӧда дьготьн: «Ӑва к'и йӧ, һ'ӧта кӧ гӧна жи дьбахшинӧ?» ⁵⁰ У Иса we к'ӧлфӧтер'а гот: «Бавӧрийа тӧ тӧ хьлаз кьри. Бь хер у сьламӧт һӧр'ӧ».

К'өлфәтед кө пәй Иса дьчун

8 ¹Жь вьр шунда Иса гөнд у бажара дьгәр'ийа, даннасин дькьр, Мьзгинийа П'адшатийа Хвәде дьда у һәр донздәһ шагьрт жи пер'а бун, ²өса жи чәнд к'өлфәтед кө жь р'өһ'ед хьраб у нәхвәшийа қәнц бьбун: Мәрийәма кө жер'а Мәждәлани дьготьн, йа кө һ'әфт щьн же дәрк'әтьбун ³у Йохана, жьна Хузайе вәк'илхәрщә^Ф мала һеродәс, Сосьн у гәләкед майин, кө вана бь һәбука^Ф хвәва ванр'а* бәрдәсти дькьрын.

Мәсәла т'охьмр'әш^Ф

(Мәтта 13:1-9; Марқос 4:1-9)

⁴У гава ә'лаләтәкә гьран жь гәләк бажара щәм Иса щьвийа, әви мәсәләк гот: ⁵«Т'охьмр'әш^Ф р'абу чу кө т'охьм бьр'әшинә. Гава дьр'әшанд, һнәк к'әтьнә дәве р'е һатьнә п'епәскьрьне у тәйрәдед ә'змен һатьн әв хварьн. ⁶У һнәк жи к'әтьнә щийе кәвьри, гава шин бун, жь дәст кемасийа шьлайе һ'ьшк бун. ⁷У һнәк жи к'әтьнә нава стьрийа, стьри жи пер'а шин бун у әв хәньқандьн. ⁸Һнәкед дьн жи к'әтьнә нава ә'рде қәнц у шин бун, сәд щар бәр дан». Гава әв йәк гот, кьрә гази: «Гөһе к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мәсәла хәбәр дьдә

(Мәтта 13:10-17; Марқос 4:10-12)

⁹Шагьртед ви же пьрсин: «Мә'на әве мәсәле чь йә?» ¹⁰Әви гот: «Вәр'а һатийә дайине, кө һун сөр'ед П'адшатийа Хвәде бьзаньбьн, ле йед майинр'а бь мәсәла

* 8:3 Нав дәстньвисаред һнәкада дәвса «ванр'а» «вир'а» һәйә.

те хәбәрдане кӧ: «Бьньһер'ьн у нәбиньн, бьбьһен у фә'м нәкьн»*.

Шьровәкьрьна мәсәла т'охьмр'әш

(*Мәтта 13:18-23; Марқос 4:13-20*)

¹¹ Әв ә мә'на ве мәсәле: Т'охьм хәбәра Хвәде йә.
¹² Т'охьмед кӧ к'әтьнә дәве р'е әв ьн, йед кӧ хәбәре дьбьһен, ле Мирешьн те хәбәре жь дьле ван дәрдыхә, кӧ нәбә бавәр бькьн у хьлаз^ф бьн. ¹³ Т'охьмед кӧ к'әтьнә щийе кәвьри әв ьн, йед кӧ гава хәбәре дьбьһен, бь әшқ у ша қәбул дькьн. Ле чьмки р'авед ван т'өнәнә, дәмәкә кьн бавәр дькьн у wәхте щер'ьбандьне дьк'әвьн. ¹⁴ Т'охьмед кӧ к'әтьнә нава стьрийа әв ьн, йед кӧ хәбәре дьбьһен, хәмед дьнева, дәвләт у шабуна ви ә'мьрива мьжул дьбьн, дьхәньқьн у әв бе бәр дьминьн. ¹⁵ У т'охьмед к'әтьнә нав әрде қәнщ әв ьн, йед кӧ бь дьле сах у қәнщ хәбәре дьбьһен, дьле хвәда хвәй дькьн у бь сәбьр бәре хвә дьдьн.

Ч'ъра сәр п'еч'ьре^ф

(*Марқос 4:21-25*)

¹⁶ Т'ӧ кәс ч'ъра вехьсти накә бьн фьрақе, нә жи дькә бьн щи-ньвине, ле датинә сәр п'еч'ьре^ф, wәки әвед кӧ дьк'әвьнә һьндӧр', р'онайе бьбиньн. ¹⁷ Чьмки тыштәки вәшарти т'ӧнә кӧ дәрнәйе у нә жи тыштәки дьзива, кӧ хӧйа нәбә у нәйе бәр р'онайе. ¹⁸ Аwa сәр ван тыштед кӧ һун дьбьһен бьфькьрьн, чьмки к'ер'а кӧ һәйә, we he ле зедә бә у к'ер'а кӧ т'ӧнә, әве кӧ wi т'ьре һәйә жи, we же бе стандьне».

* 8:10 Ишайа 6:9.

Де у бьрайед Иса

(*Мәтта 12:46-50; Марқос 3:31-35*)

¹⁹ Ынге де у бьрайед ви һатьнэ щэм ви, ле жь дэст зэ'фбуна э'лалэте нькарьбун незики ви буна. ²⁰ Щаб данэ ви кӧ: «Дийа тэ у бьрайед тэ дэрва сэкьни нэ у дьхвазын тэ бьбиньн». ²¹ Эви жи ль ван вэгэр'анд у гот: «Де у бьрайед мын эв ын, йед кӧ хэбэра Хвэде дьбьһен у дьрэдиньн».

Иса фьртоне^ф дьсэқьр'инэ

(*Мәтта 8:23-27; Марқос 4:35-41*)

²² Р'ожэке Иса шагьртед хвэва к'этэ қэйьке у готэ ван: «Эм дэрбази ви бэри голе бьн». У р'ек'этын. ²³ Гава қэйькеда дьчун, эв хэвр'а чу. У фьртонэк^ф ль голе р'абу, қэйьк т'ьжи ав дьбу, эв қэзийеда бун. ²⁴ Ынге шагьрт незики ви бун, эв һ'шьар кьрын у готьне: «Мамоста, мамоста! Эм онда дьбьн!» Эв р'абу, ль байе у пелед аве һьлат, эв сэкьнин у сэқьр'ин. ²⁵ Ынге эви ванр'а гот: «Бавэрийа вэ к'ане йэ?» У вана бь хоф, э'щербмайи һэвр'а готын: «Гэло эв к'и йэ, кӧ э'мьри сэр бе у аве жи дькэ у ельми^ф ви дьбьн?»

Иса йэки щьнак'эти^ф қэнщ дькэ

(*Мәтта 8:28-34; Марқос 5:1-20*)

²⁶ Эвана бь қэйьке чунэ т'опрахед Гьрасине, пешбэри Щэлиле. ²⁷ Гава эв дэрк'этэ бэже, жь ви бажари мэрвьэк дэрк'этэ пешийа ви, кӧ щьн нав вида бун. Эви зува нэ к'ьнщ ль хвэ дькьрын у нэ жи малда дьсэкьни, нава гор'станада дьма. ²⁸ Гава эви Иса дит, кьрэ қир'ин к'этэ бэр ви у бь дэнгэки бьльнд гот: «Тӧ чь жь мын дьхвази

Исайе Кӧр'е Хвәдейе һәри Жорьн? Әз р'әща жь тә дькьм, мьн нәдә щәфе!»²⁹ Чьмки Иса ә'мьри сәр р'ӧһ'е һ'әрам кьрбу, кӧ жь ви мәрви дәрк'әвә. Әв гәләк щара щьна дьк'әт, гава бь қәйд у зьнщира жи гьредьдан, әви диса қәйд дьқәтандьн у щьна әв чола дьхьст.³⁰ һьнге Иса жь ви пьрси у готе: «Наве тә чь йә?» Әви гот: «К'омәшкәр*», чьмки гәләк щьн к'әтьбунә нава ви.³¹ У щьна лава ви дькьр, кӧ ә'мьр нәкә әв һәр'ьнә гәлийе^ф һәй-вайе.³² Ль ви щийи сурики бәразайи мәзьн һәбу, кӧ сәре ч'ийе дьч'ерийа. Щьна р'әща же дькьр, кӧ изьне бьдә ван, әв һәр'ьн бьк'әвьнә нава бәраза. Әви изьн да.³³ У щьн жь нав ви мәрви дәрк'әтгьн, чун к'әтгьнә нава бәраза у әв сури жорда р'әви, хвә жь кәнделда авитгьнә голе хәнъдин.³⁴ Гава бәразвана әв йәк дит, р'әвин чунә бажар у гӧнда, әв йәк гьли кьрн.³⁵ Мәрвь р'абун чун, кӧ тыште буйи бьбиньн. Гава һатгьнә щәм Иса, дина хвә дане, we әв мәрве кӧ щьн же дәрк'әтьбун, к'ьнще ви ле, сәр һ'ьше хвәда һати, ль бәр ньгед Иса р'уньшти йә. һьнге әв тьрсийан.³⁶ Әвед кӧ әв йәк дитьбун, йед майинр'а готгьн, кӧ чава әви щьнак'әти^ф қәнщ бу.³⁷ һьнге һ'әму бьнәлийед^ф дор-бәред Гьрасине һиви жь Иса кьрн, кӧ жь ван дур к'әвә, чьмки савәкә мәзьн әв гьртьбун. Әв жи к'әтә қәйьке у пашда вәгәр'ийа.³⁸ Ле әв мәрве кӧ щьн же дәрк'әтьбун лава ви кьр, кӧ әв жи т'әви ви һәр'ә. Ле Иса әв вәр'екьр у гот:³⁹ «Вәгәр'ә мала хвә у чь кӧ Хвәде бона тә кьр гьли кә». У әв чу, чь кӧ Иса бона ви кьрбу т'әмамийа бажерда дьгот у дькьрә дәнги.

* 8:30 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Легейон», ава готи «к'омәкә щьнайә бех'әсаб».

Qизa мьри у к'олфэта нэхwэш

(Матта 9:18-26; Марқос 5:21-43)

⁴⁰ У чахе Иса вэгэр'ийа, э'лалэте эw қэбул кьр, чьмки h'эму жи нивийа wi бун. ⁴¹ У мэрвэки наве wi Йайиро, сэрwере к'ьниште, hat хwэ авитэ ньгед Иса у ниви же кьр, кö хэр'э мала wi. ⁴² Чьмки т'эне қизэкэ wийэ донздэh сали һэбу у эw жи бэр мьрьне бу. Гава Иса дьчу, э'лалэте зэ'мэт дьда wi. ⁴³ Wьр к'олфэтэк жи һэбу, кö донздэh сале we бун, сэр хуне вэбьбу. Эwe h'эму һэбука хwэ дабу h'экима, ле т'ö кэси ч'арэ ле нэкьрбу. ⁴⁴ Эва пыштева hat ль р'ишийед к'ьнще wi к'эт у дэстхwэда хун же ч'ькийа. ⁴⁵ Иса гот: «Эw к'и бу кö ль мьн к'эт?» Гава h'эмуйа инк'ар^ф кьр, Пэтрус гот*: «Мамоста, э'лалэт тэ дэ'ф дьдэ, тэнгасийе^ф дьдэ тэ**». ⁴⁶ Ле Иса гот: «Йэк ль мьн к'эт, чьмки эз пе h'эсийам кö жь мьн қэwат дэрк'эт». ⁴⁷ У гава к'олфэте дит кö нэhatэ вэшартьне, лэрьзи, hat хwэ авитэ бэр wi у ль бэр т'эмамийа щьмэ'те wир'а гот, кö бона чь ль wi к'эт у чава пер'а-пер'а қэнщ бу. ⁴⁸ Эwi wer'а гот: «Эвде!* Бawэрийа тэ тö қэнщ кьри. Бь хер у сыламэт хэр'э». ⁴⁹ Эwi he хэбэр дьда, жь мала сэрwере к'ьниште йэки hat у гот: «Qиза тэ мьр, иди зэ'мэте нэдэ дэрсдар». ⁵⁰ Гава Иса эв йэк бьхист, wир'а гот: «Нэтьрсэ, т'эне бawэр бькэ у we қэнщ бэ». ⁵¹ Гава эw чу мал, нэһьшт кэсэк хэр'э һьндөр', пештьри Пэтрус, Йуh'энна, Ақуб у де у баве қизьке. ⁵² h'эму дьгьрийан у шина we дькьрьн, ле

* 8:45 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «У йед пер'а».

** 8:45 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «У тö дьбежи, к'и бу, ль мьн к'эт?»

* 8:48 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Сэрхwэ бэ!»

Иса гот: «Нэгьрин. Эw нәмьрийэ, ле һеньжийэ». ⁵³ Wана қәрфе хwэ пе дькър, чьмки заньбун кө эwa мьрийэ. ⁵⁴ * У Иса дәсте we гьрт, дэнг да we у гот: «Qизьк, р'абә!» ⁵⁵ У р'öh'e we ле вэгәр'ийа, пер'а-пер'а р'абу сәр хwэ. Иса ә'мьр кър, кө хөрәк бьднэ we. ⁵⁶ Де у баве we зэндәгьрти ман. Ле әми т'әми ль wan кър, кө ве йәке кәсир'а нәбежьн.

Шандьна һәр донздәһа

(Мәтта 10:5-15; Марқос 6:7-13)

9 ¹ Иса гази һәр донздәһ шагьртед хwэ кър, қәwат у һ'өкөм да wan, кө һ'әму щьна дәрхьн у жь нәхwәшийа қәнщ кьн. ² Эw шандьн, кө П'адшатийа Хwәде даннасин кьн у нәхwәша қәнщ кьн ³ у wанар'а гот: «Бона р'е тыштәки һьлнәдьн, нә шьвдар, нә турьк, нә нан, нә зив, нә жи дө дәст кьрас. ⁴ Чь мала кө һун һәр'не, wьр бьминьн у жь wьр р'ек'әвьн. ⁵ У әw дәра кө wә қәбул нәкьн, гава жь wi бажари дәртен, т'оза ньгед хwә даwшиньн, wәки wанар'а бьбә шәдәти». ⁶ У шагьрт р'абун, гөнд-гөнд гәр'ийан у һәр дәра Мьзгини дан, нәхwәш қәнщ кьрн.

Шашийа һеродәс

(Мәтта 14:1-12; Марқос 6:14-29)

⁷ Аwa һеродәсе сәрwер бона һ'әму кьрьнед Иса бьһист у т'әвиһәв бу, чьмки һьнәка дьгот: «Әwa Йуһ'әнна йә, жь нав мьрийа р'абуйә» ⁸ у һьнәка жи дьгот: «Елийас ә к'ьфш буйә» у һьнәкед майин жи дьготьн: «Әwa йәк жь п'ехәмбәрәд бәре йә сах буйә». ⁹ һеродәс гот: «Мьн сәре Йуһ'әнна да

* 8:54 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Иса һ'әму дәрхьстьнә дәрва...»

лехъстыне, ле эва к'и йә кө эз дәрһәқа вида ван тышта дьбьһем?» У ви дьхвәст Иса бьдита.

Иса пенщ һ'эзара т'ер дькә

(Мәтта 14:13-21; Марқос 6:30-44; Йуһ'әнна 6:1-14)

¹⁰ Гава шанди вәгәр'ийан, чь кө ван кьрьбу Исар'а гьли кьрын. Әви т'әне шандийед хвә т'эви хвә һьлдан у чунә бәрбь бажаре Бәйтсайдае. ¹¹ Гава ә'лаләт пе һ'әсийа, пәй ви чу. Иса әв қәбул кьрын у т'эви ван бона П'адшатийа Хвәде хәбәр дьда у әвед кө һ'әвщә қәнщбуне бун қәнщ кьрын. ¹² Бәре еваре һәр донздәһ һатьнә щәм ви у жер'а готьн: «Ә'лаләте бәр'дә, кө һәр'ьн гөнд у бәргед дор-бәра щивар бьн у хвәр'а хөрәк дәст хьн, чьмки әм ль щики хьки-хвәли нә». ¹³ Ле Иса ванр'а гот: «һун хөрәк бьдьнә ван». Вана жи ле вәгәр'анд у гот: «Пештьри пенщ нан у дө мә'сийа вәки майин тыштәки мә т'өнә, һәгәр әм нәчьн т'әмамийа щьм'тер'а хөрәк нәк'ьр'ьн?» ¹⁴ Чьмки қаси пенщ һ'эзар мера бун. Әви шагьртед хвәр'а гот: «Щьм'те пенщи-пенщи бьдьнә р'уныштандьне». ¹⁵ У өса кьрын, һ'әму жи данә р'уныштандьне. ¹⁶ Әви әв пенщ нан у һәр дө мә'си һьлдан, бәре хвә ә'зменда кьр шькьри да, кәркьр у да шагьрта, кө бәлайи ә'лаләте кьн. ¹⁷ һ'әмуяа жи хвар т'ер бун у донздәһ сәлә жи һурькед бәрмайи бәрәв кьрын.

Пәтрус шә'дәтийе ль сәр Иса дьдә

(Мәтта 16:13-19; Марқос 8:27-29)

¹⁸ Щарәке Иса бь т'әне т'эви шагьртед хвә дөа дькьр, жь ван пьрси: «Бь т'әхмина щьм'те эз к'и мә?» ¹⁹ Вана ле вәгәр'анд у гот: «һьнәк дьбежьн Йуһ'әннайе ньхөмдар ә, һьнәкед дьн дьбежьн Елийас ә, һьнәкед майин жи дьбежьн,

йәк жь п'ехәмбәред бәре йә сах буйә». ²⁰ Әви жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежьн? Бь т'эхмина вә эз к'и мә?» Пәтрус ле вәгәр'анд у гот: «Тө Мәсиһе Хвәде йи».

Иса дәрһәқа щәфа у мьрьна хвәда дьбежә

(Мәтта 16:20-28; Марқос 8:30-9:1)

²¹ һынге Иса һ'ышк т'әми да ван, кө we йәке кәсир'а нәбежьн. ²² У әви гот: «Көр'е Инсан гәрәке гәләки щәфа бьк'ышинә, жь алийе р'успийа, сәрәкед к'аһина у қанунзанада бе т'эхсиркьрьн у көштъне, ле р'ожа сьсийа we жь мьрьне р'абә».

Хаче^ф хвә һьлдә у ль пәй мьн вәрә

²³ У Иса һ'әмуяр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй мьн бе, бьра хвә инк'ар кә у һәр р'ож хаче^ф хвә һьлдә у ль пәй мьн бе. ²⁴ Чьмки к'и кө дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве өнда кә у к'и кө ә'мьре хвә бона мьн өнда кә, әве хьлаз кә. ²⁵ Чь фәйдә, һәгәр мәрвь т'әмаийа дьнйәйе қазьнщ кә, ле ә'мьре хвә өнда кә йан зьраре хә? ²⁶ У к'и мьн у хәбәред мьн шәрм һ'әсаб кә, Көр'е Инсан жи we ви шәрм һ'әсаб кә, гава әв бь р'умәта хвә, р'умәта Баве у мьльак'әтед пирозва бе. ²⁷ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, һьнәкед ль вьр сәкьни we мьрьне нәбиньн, һ'әта кө П'адшатийа Хвәде бьбиньн».

Шагьрт Иса нава нур у р'умәтеда дьбиньн

(Мәтта 17:1-8; Марқос 9:2-8)

²⁸ Пәй ве хәбәрданер'а вәкә һ'әфтеке шунда, Иса Пәтрус, Йуһ'әнна у Ақуб һьлдан чунә сәре ч'ийе кө дөа бькьн. ²⁹ Гава Иса дөа кьр, р'әнге ви һатә гөһастъне, к'ьнщед ви чил-қәрқаш бун, бьрьқин. ³⁰ У дө мәрьва т'әви

ви хәбәр дьда, йәк Муса бу, йәк жи Елйас. ³¹ Әвана
 бь р'умәт к'ьфш бун у бона мьрна ви хәбәр дьдан, кӧ
 Оршәлимеда we бьбуйа. ³² Ч'әвед Пәтрус у әвед т'әви ви
 жь хәве гьран бьбун, ле гава һ'ышйар бун, р'умәта ви у
 һәр дӧ мәрвьед щәм ви сәкьни дитьн. ³³ Чахе әвана жь
 ви дур к'әтън, Пәтрус Исар'а гот: «Мамоста, чава р'ьнд
 э кӧ әм вьр ьн! Дә әме се һ'олька чекьн, йәке тәр'а, йәке
 Мусар'а у йәке жи Елйаср'а». Чьмки әви ньзаньбу әв чь
 дьбежә. ³⁴ Гава әви һе хәбәр дьда, ә'врәк һат у сәр ван
 кьрә си. У чахе к'әтънә бьн ви ә'ври, әвана тьрсийан.
³⁵ У жь ви ә'ври дәнгәк һат кӧ дьгот: «Әв э Кӧр'е мьн,
 Бьжартийе мьн^ф! Гӧһдарийа ви бькьн!» ³⁶ Гава әв дәнг
 һат, Иса т'әне ма. У вана дәнге хвә бьр'и, ван р'ожада чь
 кӧ дитьбун кәсир'а нәготьн.

Иса кӧр'ькәки щьнак'әти қәнщ дькә

(Мәтта 17:14-18; Марқос 9:14-27)

³⁷ Р'ожа дьне, гава әвана жь ч'ийе һатьнә хваре,
 ә'лаләтәкә гьран пешийа вида һат. ³⁸ У жь нав ә'лаләте
 мәрвьәки гази кьр у гот: «Дәрсдар, әз һиви жь тә дькьм,
 бь ч'әве р'әме ль кӧр'е мьн бьньһер'ә. Әв тайе мьни
 т'әне йә, ³⁹ р'ӧһ'әки хьраб ви дьгьрә у ньшкева дькә
 қир'ин вәдьч'ьр'ькә, к'әф сәр дьк'әвә һурдәхвәши дьбә у
 бь зорәке жь ви дур дьк'әвә. ⁴⁰ Мьн лава жь шагьртед
 тә кьр, кӧ щьн же дәрхьн, ле вана нькарьбу». ⁴¹ Иса гот:
 «Ньсьле нәбауәр у хальфи^ф! Н'әта к'әнге әзе т'әви вә бьм
 у ль вә сәбьр кьм? Кӧр'е хвә бинә вьр». ⁴² Гава һе дьһат,
 щьн әв әрде хьст у п'ьрпьти. Иса ль р'ӧһ'е һ'әрам һьлат,

* 9:35 Нав дәстньвисаред һьнәкада «дәлал» һәйә. Ль гора Ишайа 42:1
 Мәсһ бьжартийе Хвәде йә.

көр'бк қәнщ кър у да баве ви. ⁴³ Т'эмамия щьм'те сэр мэзьянийя Хвэде зэндэгърти мабу.

Иса диса дэрһәқа мьрьна хвэда дьбежэ

(Мәтта 17:22-23; Марқос 9:30-32)

У чахе һ'эму сэр һәр тыштед кө Иса дькьрын э'щербмаи мабун, әви шагъртед хвэр'а гот: ⁴⁴ «Һун ван хэбэра бира хвэда хвэй кьн: Көр'е Инсан we бык'эвэ дэсте мэрьва». ⁴⁵ Ле вана эв йэк фэ'м нэкьр, чьмки эв жь ван вэшарти бу кө фэ'м нэкьн у төрөш нэдькьрын жи бона we йэке жь ви бьпърсийана.

К'и йэ йе һәри мэзнь?

(Мәтта 18:1-5; Марқос 9:33-37)

⁴⁶ Нав шагъртада пьрс пешда һат, кө нава ванда к'и йэ йе һәри мэзнь. ⁴⁷ Ле нетед дьле ван Исава э'йан бун, зар'окэк ани щэм хвэ да сэкьнандьне ⁴⁸ у ванр'а гот: «К'и кө эве зар'оке бь наве мьн қәбул кэ, әв мьн қәбул дькэ. У к'и кө мьн қәбул дькэ, йе кө эз шандьм қәбул дькэ. Чьмки к'и нава вэ һ'эмуйада һәри бьч'ук э, әв э йе һәри мэзнь».

Йе нэ мьқабьли вэ йэ, әв алийе вэ йэ

(Марқос 9:38-40)

⁴⁹ Йуһ'әнна р'абу у гот: «Мамоста, мэ мэрвьэк дит кө бь наве тэ щьн дэрдьхьстьн, ле мэ нәһьшт, чьмки әв ль пәй мэ найе». ⁵⁰ Ле Иса вир'а гот: «Пешийе ль ви нэгьрын, чьмки әве кө нэ мьқабьли вэ йэ, әв пышта вэ йэ».

Гөндәки самәрийа^ф Иса қәбул накэ

⁵¹ У чахе әв р'ожед кө Исайте бьһата һьлдане незик бун, әви бәре хвэ да Оршәлиме, кө һәр'э вьр. ⁵² У пешийа хвэ

мәри шандьн, әwana чунә гөндәки Самәрийае^Ф кө бона ви һазьрийе бьбиньн. ⁵³ Ле самәрийа^Ф әw ль wьp қәбул нәкьp, чьмки бәре ви к'әтьбу Оршәлиме. ⁵⁴ Гава шагьртед ви Ақуб у Йуһ'әнна әв йәк дит, готьн: «Хөдан, тө дьхwaзи әм жь ә'змен агьp бьхwазьн кө бьбарә у қьp'a ван бинә?»[»] ⁵⁵ Ле әw вәгәр'ийа, ль ван һьлат.* ⁵⁶ У чунә гөндәки дьн.

Щабдарийа йед кө пәй Иса дьчьн

(Мәтта 8:19-22)

⁵⁷ У чахе әwana p'e дьчун, йәки wир'a гот: «Тө к'өда жи һәр'и әзе пәй тә бем». ⁵⁸ Иса готә ви: «P'увийар'a қөл һәнә, тәйрәдед ә'зменp'a жи һелин, ле бона Көр'e Инсан щик т'өнә кө сәре хwә ле дайнә». ⁵⁹ Иса йәки дьнp'a гот: «Пәй мьн wәрә». Әви жи гот: «Хөдан! Изьне бьдә мьн, кө әз пешийе һәр'ьм баве хwә дәфьн кьм». ⁶⁰ Ле Иса wир'a гот: «Бьра мьри мьрийе хwә дәфьн кьн. Тө һәр'ә П'адшатийа Хwәде даннасин кә». ⁶¹ Йәки дьн жи гот: «Әзе пәй тә бем Хөдан, ле т'әне изьне бьдә мьн, кө әз пешийе хатьре хwә жь нәфәрәд мала хwә бьхwазьм». ⁶² Иса гот: «К'и кө дәсте хwә датинә сәр к'отане у ль пышт хwәва дьньһер'ә, әw нә һежайи П'адшатийа Хwәде йә».

Шандьна һ'әфте дө шагьрта

10 ¹ Пәй ве йәкер'a Хөдан һ'әфте дө* шагьртед дьн жи к'ьфш кьрьн у әwana дөдө-дөдө пешийа хwәва шандьнә ван щи у бажара, к'идәре хwәха гәрәке бьчуйа

* 9:54 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Чава Елийас кьp».

* 9:55 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «У гот: «һун ньзаньн хwәйе чь p'öh'и нә. Чьмки Көр'e Инсан нәһат, кө p'öh'e мәрьва онда кә, ле хьлаз кә»».

* 10:1 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «һ'әфте».

² у ванар'а гот: «Нандьрун^ф гэлэк э, ле п'алэ һындьк ын. Ава һиви жь хвэйе нандьруне бькын, вэки п'ала нандьруна хвэр'а бышинэ. ³ Һэр'ын, эз вэ мина бэрха дышиньмэ нава гөра. ⁴ Хвэр'а нэ к'иськ һылдын, нэ турьк, нэ жи чарьха. У р'ева сылаве* нэдьнэ т'ө кэси, ⁵ чь мала кө һун һэр'не, пешийе бежын: «Ә'дълайи ве малер'а». ⁶ У һэгэр ль вьр мэрвьэки һежайи ә'дълайийе һэбэ, ә'дълайийа вэйе ль сэр ви бьминэ. Ле һэгэр т'өнэбэ, ве ль вэ вэгэр'ә. ⁷ У ве маледа бьминьн, чь хварьне жи бьдьнэ вэ, әве жи бьхвьн у вэхвьн, чьмки п'алэ һежайи һәде хвэ йә. У мал бь мал нэгэр'ын. ⁸ К'ижан бажаре кө һун һэр'не у вэ қәбул кьн, чь дайньнэ бэр вэ, бьхвьн. ⁹ Нэхвәшед навда қәнц кьн у ванр'а бежын: «П'адшатийа Хвәде незики вэ буйә». ¹⁰ Ле әв бажаре кө һун һэр'не у вэ қәбул нәкьн, дәрәнэ мәйдана у бежын: ¹¹ «Әм ве т'оза кө жь бажаре вэ ньгед мэва гьртийә жи ль сэр вәда даудьшиньн. Ле ве йәке бьзаньбьн кө П'адшатийа Хвәде незики вэ буйә». ¹² Әз жь вэр'а дьбежьм, Р'ожа^ф Ахрәте һ'але Содоме^ф ве жь йа ви бажари четьр бә.

Бажаред нэбавәр

(Мәтта 11:20-24)

¹³ Вэй ль тә Хоразин! Вэй ль тә Бәйтсайда! Һэгэр әв к'эрәмәтед кө нава вәда бун, Сур у Сайдайеда бьбуна, әванайе зува бь к'өрх^ф нав к'озийеда^ф р'уньшти т'обә бькьрана. ¹⁴ Ле Р'ожа Ахрәте һ'але Сур у Сайдайе ве жь һ'але вэ четьр бә. ¹⁵ У тө Кәфәрнаһум, тә т'ьре те

* 10:4 Аһа те фә'мкьрьне: «Р'ева нәсәкьньн, вэки бь сылавдайине вәхте хвэ өнда нәкьн».

h'эта э'змен бьльнд би? Ле те h'эта дийаре^ф мьрийа h'эр'и хваре!

¹⁶ Эве гөһдарийа wэ дькэ, гөһдарийа мьн дькэ у эве wэ т'эхсир дькэ, мьн т'эхсир дькэ, ле эве мьн т'эхсир дькэ, йе кө эз шандьмэ т'эхсир дькэ».

Вэгэр'андьна h'эфте дөда

¹⁷ Эw h'эфте дө шагьрт бь эшq у ша вэгэр'ийан у готьн: «Хөдан, щьн жи сайа наве тэ ельми мэ дьбун». ¹⁸ Эви ванар'а гот: «Мьн Мирещьн дит, чава бьруска жь э'змен жорда к'эти. ¹⁹ Аwa мьн h'өкөм дайэ wэ, кө хун мэр' у дуп'ышка у т'эмамия qэwата дьжмьн п'епэскьн у т'ө тыште зьраре нэдэ wэ. ²⁰ Ле бь we йэке ша нэбьн кө щьн ельми wэ дьбьн, ле ша бьн, кө навед wэ ль э'змана ньвисар э».

Шабуна Иса

(Матта 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Wi чахи эw бь P'öh'e Пироз ша бу у гот: «Шькьр наве тэ бэ Баво, Хөдане э'рд у э'зман, кө тэ эв тышт жь зана у билана^ф вэшартьн у ль бэр зар'а вэкьр. Бэле Баво, чьмки аha ль тэ хwэш hat. ²² h'эр тышт жь Баве мьн мьнр'а натийэ дайине. Кэсэк ньзанэ Көр'^ф к'и йэ, пештьри Баве у кэсэк ньзанэ Бав к'и йэ, пештьри Көр' у йед кө Көр' бьхwазэ ванва Баве бьдэ наскьрьне». ²³ У we гаве сэр шагьртед хwэда вэгэр'ийа у ванар'а башqэ гот: «Хwэзи ль ван ч'э'ва, чь кө хун дьбиньн эw жи дьбиньн. ²⁴ Чьмки эз wэр'а дьбежьм, кө гэлэк п'ехэмбэр у п'адша хwэстьн эw тыштед кө хун дьбиньн бьдитана, ле нэдитьн у эw тыштед кө хун дьбьнен бьбьнистана, ле нэбьнистьн».

Мәсәлә самәрийе қәнш

²⁵ Аwa қанунзанәк р'абу әw щер'банд у гот: «Дәрсдар, әз чь бькьм, wәки жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьстиньм?»
²⁶ Әwi жи wir'a гот: «Қанунеда чь ньвисар ә? Тө чава дьхуни?»
²⁷ Әwi ле вәгәр'анд у гот: «Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькә, бь т'әмамийа дьле^ф хwә, бь т'әмамийа щанийа хwә, бь т'әмамийа қәwата хwә у бь т'әмамийа һ'ьше хwә*»,
 «һәвалә хwә жи wәкә хwә һ'ыз бькә**». ²⁸ У Иса wir'a гот: «Тә р'аст гот. Өса бькә у те бьжийи». ²⁹ Ле әwi хwәст хwә р'успи кә, Исар'a гот: «һәвалә мьн к'и йә?»
³⁰ Иса ле вәгәр'анд у гот: «Мәрвәк һәбу, әw жь Оршәлиме бәржери Әриһайе дьбу. Әw к'әтә дәсте қачаха у wана әw тә'зи кьр, к'өтан у нивкөшти һьштьн чун. ³¹ Өса қәwьми кә к'аһинәк we р'еда дьһат. Гава әw дит, бәpp'a дәрбаз бу чу. ³² Өса жи йәки леви^ф һат, гьһиштә wi щийи, ль wi ньһер'и, бәpp'a дәрбаз бу чу. ³³ Паше р'евики самәри һат. Гава әw дит, гөне wi ле һат. ³⁴ Әw незики wi бу, бьзьр у шәрав ль бьринед wi хьстьн, п'еч'а у әw дани сәр к'әрк'әдане хwә бьрә меванхане у бона wi хәм кьр. ³⁵ Р'ожа дьне дө зив дәрхьстьн данә хwәйе меванхане у гот: «Хwәйитийе ль ви бькә, тө чь жи сәр wi зедә хәрщ ки, гава әз вәгәр'ийам, әзе ль тә вәгәр'иньм».
³⁶ Ньһа т'әхмина тә, жь wан һәрсека к'ижан бу һәвалә wi мәрвәе кә к'әтә дәсте қачаха?»
³⁷ Әwi жи гот: «Әwe кә гөнә ле ани». Иса wir'a гот: «һәр'ә тө жи өса бькә».

* 10:27 Қануна Дөщари 6:5.

** 10:27 Қануна К'аһинтийе 19:18.

Иса мала Мэрт'а у Мэрийэмеда

³⁸ Чахе р'ек'этгын чун, Иса к'этэ гөндэки. К'өлфэтэк кө наве we Мэрт'а бу эw бьрэ мала хwэ. ³⁹ Хушкэкэ we жи һэбу, наве we Мэрийэм. Эwa бэр ньгед Хөдан р'уньшьтбу у гөһдарийа хэбэред wi дькьр. ⁴⁰ Мэрт'а жи кө гэлэк т'ьвдарэкдитьнева гиро бу, һат сэкьни у Исар'а гот: «Хөдан, қэт хэма тэ нинэ кө хушка мын нава we т'ьвдарэкдитьнеда эз т'эне һьштъмэ? Бежэ we кө али мын бькэ». ⁴¹ Хөдан ле вэгэр'анд у готе: «Мэрт'а, Мэрт'а, тө бона гэлэк тышта хэма дьки у т'эвиһэв дьби. ⁴² Ле т'эне тыштэк лазьм э, эw п'ара қэнц жи Мэрийэме хwэр'а бьжарт у жь we найе стандьне».

Һинкьрьна бона дөакьрьне

(Матта 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹ Щарэке Иса щики дөа дькьр, гава хьлаз кьр, жь шагьртед wi йэки жер'а гот: «Хөдан, мә һини дөакьрьне кэ, чава Йуһ'энна шагьртед хwэ һин кьрьн». ² Эwi ванар'а гот: «Гава һун дөа дькьн, аһа бежьн:

Баво*,

Наве тэ пироз бэ.

П'адшатийа тэ бе**.

³ Нане мэйи р'оже р'ож бь р'ож бьдэ мә.

⁴ У гөнед мә бьбахшинэ,

чьмки эм жи дьбахшиньнэ һ'эму дэйндаред хwэ

* 11:2 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Баве мэйи э'змана».

** 11:2 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Э'мыре тэ бэ, чава ль э'змен өса жи ль сэр э'рде».

у мә нәбә щер'ьбандьне*».

⁵ У ванар'а гот: «Жь вә к'ижан э кө достәки ви һәбә у ниве шәве һәр'ә мала ви жер'а бежә: «Досто, се нана дәйни бьдә мьн. ⁶ Чьмки пьсмамәки мьн жь р'е дагәр'ийайә һатийә мала мьн, тыштәки мьни хварьне т'өнә, кө дайнъмә бәр ви. ⁷ У әв жи һьндөр'да ле вәгәр'инә у бежә: «Дәри иди дада йә, әз у зар'ед хвәва жи нава щи-ньвинада нә, зә'мәте нәдә мьн, әз нькарьм р'абьм бьдъмә тә». ⁸ Әз вәр'а дьбежьм, һәгәр әв бона достийе жи р'анәбә нен нәдә ви, ле бона беарзийа ви we р'абә чьқас жер'а лазьм бә бьдә ви. ⁹ Әз вәр'а дьбежьм, бьхвазьн һуне бьстиньн, бьгәр'ьн һуне бьбиньн, дәри хьн we бәр вә вәбә. ¹⁰ Чьмки к'и кө дьхвазә дьстинә, к'и кө дьгәр'ә дьбинә у к'и кө дәри дьхә бәр ви вәдьбә.

¹¹ Жь вә к'ижан э әв бав, кө көр'е ви мә'си бьхвазә, дәвса мә'си мә'р бьде*, ¹² йан жи һеке бьхвазә, дуп'ышке бьде? ¹³ һун кө хьраб ьн, заньн тыштед қәнщ бьдьнә зар'ед хвә, ле Баве ә'змана we чьқас зедә Р'öh'e Пироз бьдә әвед кө жь ви дьхвазьн».

Иса у Бәлзәбул^Ф

(Мәтта 12:22-30; Марқос 3:20-27)

¹⁴ Щарәке Иса щьне лал жь йәки дәрдьхьст, чахе кө щьн дәрк'әт, әви лал хәбәр да у ә'лаләт зәндәгьрти ма. ¹⁵ Ле жь ван һьнәка гот: «Әв бь һ'өкөме Бәлзәбуле^Ф сәрпере щьна щьна дәрдьхә». ¹⁶ һьнәка жи әв дьщер'ьбанд,

* 11:4 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Ле мә жь йе хьраб хьлаз кә».

* 11:11 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Көр'е ви нан же бьхвазә, кәвьр бьде?»

нишанед э'змен жь ши дьхвэстын. ¹⁷ Ле нетед дьле ван Исава э'йан бун у ванар'а гот: «Һәр п'адшатийа кө нава веда т'ьфақ^ф т'өнэбэ we веран бэ у мала кө бет'ьфақи бьк'эве, эw мал наминэ. ¹⁸ һэгэр Мирещьн нава хwэда бет'ьфақ бэ, п'адшатийа ши we чава бьминэ? Чьмки хун дьбежьн, кө эз бь һ'өкөме Бэлзэбул щьна дэрдьхьм. ¹⁹ У һэгэр эз бь Бэлзэбул щьна дэрдьхьм, ле йед кө пэй wэ тен* бь чь дэрдьхьн? һэгэр өса бэ, эwe wэ ломэк'ар кьн. ²⁰ Ле һэгэр эз бь дәсте Хwэде щьна дэрдьхьм, wэки өса йэ П'адшатийа Хwэде гьһиштийэ wэ. ²¹ Чахе йэки қэват бь ч'эк хwэйитийе мала хwэ дькэ, т'ө тыште ши зьрар ле набэ. ²² Ле гава йэки жь ши қэваттьр бе у ши бьгьрэ, we эw ч'эке кө ши гөмана хwэ дабу сэр же бьстинэ, һэбука ши жи бэла кэ. ²³ К'и кө нэ т'эви мьн э, мьрабьли мьн э у к'и кө т'эви мьн т'оп накэ, бэла дькэ.

Вэгэр'андьна р'өһ'е һ'эрам

(Матта 12:43-45)

²⁴ Чахе р'өһ'е һ'эрам жь мерьв дэрте, щийе бе ав дьгэр'э, кө р'ьһ'этийе бьбинэ у гава набинэ, дьбежэ: «Эз вэгэр'ьмэ we мала хwэйэ кө же дэрк'этьмэ». ²⁵ У гава те, пақьжкьри у һэвдаи дьбинэ. ²⁶ һьнге дьчэ һ'эфт щьнед дьнэ жь хwэ хьрабтьр жи тинэ, дьк'эвьнэ wьр дьжин. У ахьрийа ши мэрьви жь пешийе хьрабтьр дьбэ».

Хwэзьлийа р'аст

²⁷ Чахе Иса һе хэбэр дьда, жь нава э'лалэте к'өлфэтэке дэнге хwэ бьльнд кьр у шир'а гот: «Хwэзи ль ши бэт'ьни, кө тө хwэда хwэйкьри у ван бьстана, кө шир данэ тэ».

* 11:19 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Зар'ед wэ».

28 Ле әми гот: «Һе хвәзи ль ван, йед кӧ хәбәра Хвәде дьбьһен у пек тиньһ».

К'әрәмәтәке чава нишан дьхвазьн

(Мәтта 12:38-42; Марқос 8:12)

29 Чахе ә'лаләт сәр ви дыщвийа, Иса дәстпекьр у гот: «Әва ньсыла хьраб ә, нишанәке дьхвазә, ле жер'а нишанәкә дьн найе дайине пештьри нишана Уньс^ф п'ехәмбәр. 30 Чава Уньс бона Нинәвайа бу нишан, өса жи Кӧр'е Инсан we ви ньсьлир'а бьбә нишан. 31 П'адша Башурә^ф we Р'ожа Ахрәте т'әви мәрьвед ви ньсьли р'абә у ван нәһәқ кә, чьмки әва жь сәре дьне һат, кӧ сәрвахтийа Сьлеман^ф бьбьһе у ва йә йәки жь Сьлеман мәстър ль вьр һәйә. 32 Мәрьвед Нинәвайе Р'ожа Ахрәте we т'әви ви ньсьли р'абьн у ван нәһәқ кьн, чьмки әвана бь даннасинийа Уньс жь гӧнәкьрьне вәгәр'ийан. Ва йә йәки жь Уньс мәстър ль вьр һәйә.

Ч'ьра бәдәне

(Мәтта 5:15; 6:22-23)

33 Кәсәк ч'ьре венахә у данайнә щийе хәвлә, нә жи дькә бьне фьраде, ле датинә сәр п'еч'ьре, wәки әwe кӧ дьк'әвьнә һьндӧр', р'онайе бьбиньн. 34 Ч'ьра бәдәна тә ч'ә'ве тә йә. һәгәр ч'ә'ве тә п'ак ә, т'әмамийа бәдәна тәйе р'онайи бә. Ле һәгәр ч'ә'ве тә хьраб ә, бәдәна тәйе жи тә'ри бә. 35 һаш жь хвә һәбә, дьбә кӧ әw р'онайа нава тәда тә'ри йә. 36 һәгәр т'әмамийа бәдәна тә р'онайи йә у п'арәкә тә'ри т'ӧнә, һ'әмуיעе жи р'онайи бә, чава ч'ьра бь шәwqа хвә тә р'онайи дькә».

Иса ферьси у қанунзана нәһәқ дькә*(Мәтта 23:1-36; Марқос 12:38-40; Луҗа 20:45-47)*

³⁷ Гава хәбәр дана хвә хьлаз кьр, йәки ферьси ниви же кьр кә һәр'ә т'әви ви нан бьхвә. Әв жи чу, ль сәр сьфре р'ушьшт. ³⁸ Гава ферьси дит кә әви пешийа нанхварьне ль гора ә'дәте дин дәстед хвә нәшуштьн, зәндәгьрти ма. ³⁹ Ле Хөдан бир'а гот: «Ава һун ферьсийа т'ас у финщана р'уйе дәрвава пақьж дькьн, ле дьле вә һьндөр'ва бь тьмайе у хьрабийава т'ьжи йә. ⁴⁰ Бефә'мно! Әве кә дәрва чекьр, һьндөр' ченәкьр? ⁴¹ Ава бь чьва т'ас у финщанед вә т'ьжи нә, бь ван хвәр'а хера бькьн у һәр тьште вәр'а һ'әлал^ф бә. ⁴² Ле вәй ль вә ферьсийа! һун дәһәке^ф пунге^ф, щә'т'рийе^ф у һ'әму п'ьнщар'а дьдьн, ле һәқийе у һ'ьзкьрьна Хвәде давежьнә пышт гөһе хвә. Вә гәрәке әв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ьшанда. ⁴³ Вәй ль вә ферьсийа, кә һун к'ьништада к'өрсийед пешьн һ'ьз дькьн, базарада жи сылава. ⁴⁴ Вәй ль вә! һун мина т'ьрбед бе нав-нишан ьн, кә мәрвь сәр ван дьгәр'ьн у ньзаньн». ⁴⁵ Жь қанунзана йәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсдар, тә бь ван хәбәра мә жи беһөрмәт дьки». ⁴⁶ Әви гот: «Вәй ль вә қанунзана жи, чьмки һун баред гьран дьдьнә сәр мьле мәрва, ле т'ьликә хвә жи надьнә ван бара. ⁴⁷ Вәй ль вә, кә һун т'ьрбед ван п'ехәмбәра чедькьн, йед кә кал-бавед вә әв кәштьнә. ⁴⁸ Бь ве йәке һун шә'дәтийа хвә дьдьн, кә һун һавьжийа хвә кьрьнед кал-бавед хвә тиньн. Әвана п'ехәмбәр дькөштьн у һун т'ьрбед ван чедькьн. ⁴⁹ Ләма жи сәрвахтийа Хвәде гот: «Әзе п'ехәмбәр у шандийа бьшиньмә щәм ван, жь ван һьнәка ве бькөжьн, һьнәка жи бьзериньн». ⁵⁰ Бона ве йәке хуна һ'әму п'ехәмбәра, кә жь вәхте ә'фьрандьна дьнийәеда һатийә р'етьне, жь

ви ньсьли we бе хwэстьне, ⁵¹ жь хуна һабил^ф h'эта хуна Зэкэрийа, йа кө нав горигэhe^ф у п'арьстгэheда һатэ р'етьне. Эз р'аст wэр'а дьбежъм, жь ви ньсьли we бе хwэстьне. ⁵² Wэй ль wэ қанунзана, кө wэ к'элига занэбуне һылдайэ. Нэ һун к'этьне у нэ жи wэ һыштийэ йед кө дьхwазьн бык'эвьне». ⁵³ У гава эw р'абу кө һэр'э, қанунзан у ферьси қьлқьлин, бога гэлэк тышта wir'а к'этьнэ дэ'we. ⁵⁴ У бэр дэве wi сэкьни бун, wэки бь хэбэрэке быкарьбьн wi быгьрьн у гөнэк'ар кьн.

Һинкьрьна дэрһэқа дөр'утийеда

12 ¹ Wi чахи, гава бь h'эзара мэри цьвийан, өса кө сэр һэвр'а дэрбаз дьбун, эwi пешийе дэстпекьр шагьртед хwэр'а гот: «h'эвза хwэ жь һэвиртьр'шке^ф ферьсийа быкьн, эз тиньм сэр дөр'утийа ван. ² Тыштэки дьзива т'өнэ кө дэрнэйе у нэ жи wэшарти кө к'эфш нэбэ. ³ Wэ чь тэ'рийеда готийэ, эwe р'онайеда бе быһистьне у wэ чь ль мале гөһада хэбэр дайэ, эwe сэр бана быбэ дэнги.

Бызаньбьн кө тьрса wэ жь к'е һэбэ

(Матта 10:28-31)

⁴ Эз wэ пьсамед хwэр'а дьбежъм, жь wана нэтьрсьн, йед кө бэдэне дькөжьн, жь we пештьр тыштэки дьн нькарьн быкьн. ⁵ Ле эзе wэр'а бежъм, кө һун жь к'е бытьрсьн. Жь wi бытьрсьн, йе кө пэй көштьнер'а жи һ'өкөме wi һэйэ бавежэ щэ'ньме^ф. Бэле, эз wэр'а дьбежъм жь wi бытьрсьн! ⁶ Нэ пенщ ч'ьвик бь дө дьравед чарқөр'уше тенэ фьротане? Ле Хwэде жь ван йэки жи бир накэ. ⁷ Öса жи һэр т'елэки п'ор'ед сэре wэ жьмарти йэ. Нэтьрсьн, һун жь гэлэк ч'ьвика қимэттьр ьн.

Идрар^ф у инк'аркърьна Иса

(*Мәтта 10:32-33; 12:32; 10:19-20*)

⁸ Эз вәр'а дьбежъм, к'и кө бәр мәрва мьн идрар^ф кә, Көр'е Инсан жи we wi бәр мьльак'әтед Хвәде идрар кә. ⁹ У к'и кө мьн бәр мәрва инк'ар кә, әве жи бәр мьльак'әтед Хвәде бе инк'аркърьне. ¹⁰ У к'и кө тыштәки мьқабыли Көр'е Инсан бежә, we бе бахшандьне. Ле к'и кө к'ьфьрийа Р'өһ'е Пироз бькә, ль wi найе бахшандьне. ¹¹ У гава wә бьбьнә к'ьништа йан бәр h'акъм йан сәрwerед h'өкөмәте, һун хәм нәкьн кө һуне чава щаба хвә бьдьн йан чь бежьн. ¹² Чьмки Р'өһ'е Пироз әве дәме we wә һин кә, чь лазьм ә кө һун бежьн».

Дәвләтийе бефә'м

¹³ У жь нав ә'лаләте йәки wir'а гот: «Дәрсдар, бежә бьре мьн, бьра мират'а^ф баве мьн мьнр'а п'арәвәкә». ¹⁴ Әви wir'а гот: «Һәвал, к'е әз сәр wә h'акъм йан жи п'аркър к'ьфш кърьмә?» ¹⁵ У готә ван: «Һаш жь хвә һәбьн у һ'әвза хвә жь тьмайе бькьн, чьмки ә'мьре инсен һәбука wива гьредаи нинә». ¹⁶ Әви мәсәләк жи wanр'а гот: «Зәвийа мәрвәки дәвләти гәләк бәр да. ¹⁷ У әви дьле хвәда гот: «Эз чава бькъм? Щи жи т'өнә кө дәрәмәта хвә текьме». ¹⁸ У гот: «Әзе аһа бькъм, ә'мбаред хвә һьлшиньм у йед мәзьн чекъм, һ'әму дәрәмәт у һәбука хвә жи бькъмә wьр. ¹⁹ У хвәха хвәр'а бежъм: Ә'вдо! Тә бона хвә т'ера гәләк сала, гәләк һәбук дайә сәр һәв, р'уне бьхвә, вәхвә у ша бә». ²⁰ Ле Хвәде готә wi: «Бефә'мо! Ишәв р'өһ'е тәйе жь тә бе стандьне. Әв һәбука тә бәрәв кьрийә we к'ер'а бьминә?» ²¹ Öса жи we бе сәре һәр кәси, йе кө бона хвә хьзне т'оп дькә у пе Хвәде дәвләти набә».

Һинкърна дәрһәқа хәмкърнеда

(Мәтта 6:25-34)

²² У әви шагъртед хвәр'а гот: «Ләма әз вәр'а дьбежъм, бона ә'мьре хвә хәма нәкьн, кө һуне чь бьхвьн, нә жи бона бәдәна хвә, кө һуне чь ль хвә кьн. ²³ Чьмки ә'мьр жь хварьне қимәттър ә у бәдән жи жь к'ьнща. ²⁴ Дина хвә бьдьнә қар'қар'а^ф, нә дьр'әшиньн, нә дьдърун у нә жи ә'мбар йан к'иләрәд ван һәнә, ле Хвәде р'ьсқе ван дьгьһинә. һун чьқаси жь тәйрәда қимәттър ьн. ²⁵ Иди жь вә к'и дькарә бь хәмед хвә дәрәке сәр ә'мьре хвәда зедә кә*? ²⁶ һәгәр һун ви тыште һәри бьч'ук нькарьн бькьн, иди чьма бона тыштед майин хәм дькьн? ²⁷ Дина хвә бьдьнә сосьна, чава шин дьбьн, нә дьхәбьтьн у нә дьр'есьн. Әз вәр'а дьбежъм, кө Сьлеман жи нава т'әмамийа we херхьзна хвәда мина жь ван йәке хвә нәкьр. ²⁸ һәгәр гиһайе чоле, кө иро һәйә у сьбе давежьнә нава егьр, Хвәде өса дьхәмьлине, ле чьқас зедә we ль вә кә, кембауәрно? ²⁹ Ль ван тышта нәгәр'ьн, кө һуне чь бьхвьн йан чь вәхвьн. Бәр хвә нәк'әвьн. ³⁰ Чьмки п'утп'арьстед^ф дьнйайе ль пәй ван һ'әму тышта дьк'әвьн, ле Баве вә занә кө һун һ'әвще ван тышта нә. ³¹ Ле бәр weва һун ль П'адшатийа ви бьгәр'ьн у әве вәр'а бенә дайине.

Хьзна ә'змана

(Мәтта 6:19-21)

³² Нәтърсә, кәрийе пези бьч'ук! Чьмки ль Баве вә хвәш һат, кө п'адшатийе бьдә вә. ³³ һәбука хвә бьфьрошьн у хвәр'а хера бькьн. һуне хвәр'а к'иське кө нар'ьзә у хьзна

* 12:25 Аһа жи те фә'мкърне: «Бьһөстәке ль сәр бәжьна хвә дьреж кә».

әзманайә кӧ кем набә қазыңц кын. Ль we дәре нә дъзе незик бе у нә жи we бьзузе бьхwә. ³⁴ Чьмки хьзна wә к'идәре бә, дьле wәйе жи ль we дәре бә.

Хӧламе һ'ьшйар

(Мәтта 24:45-51)

³⁵ Бьра пышта wә гьредаи у ч'ьред wә вехьсти бьн. ³⁶ Һун мина ван мәрьва бьн, йед кӧ һивийа ахайе хwә нә, кӧ әwe к'әнге жь дә'wате вәгәр'ә, кӧ чахе бе дери хә, пер'а-пер'а р'абьн дери вәкьн. ³⁷ Хwәзи ль ван хӧлама, кӧ чахе ахайе ван бе, ван һ'ьшйар бьбинә. Әз р'аст wәр'а дьбежьм, әwe пышта хwә гьредә, ван сәр сьфре бьдә р'уньштандьне у бәрдәстийе ванр'а бькә. ³⁸ У һәгәр ахайе ван ниве шәве йан жи бәрбанга сьбәһе бе у ван өса бьбинә, әw хӧламана хwәзлы нә. ³⁹ Ле һун we йәке бьзаньбьн, һәгәр хwәйе мале бьзаньбуйа кӧ дъзе к'ижан сьһ'әте бьһата, we нәһьшта кӧ мала wi дәрәвәкьра. ⁴⁰ Аwa һун жи һазьр бьн, чьмки әw сьһ'әта кӧ дьле wәр'а дәрбаз набә, Кӧр'е Инсане бе».

Хӧламе амьн у хӧламе беамьн

⁴¹ Пәтрус гот: «Хӧдан, әва мәсәла тә т'әне бона мә гот йан бона һ'әмуйа?» ⁴² Хӧдан гот: «К'и йә әw wәк'илхәрщә^Ф амьн у сәрwахт, кӧ ахайе wi, we wi сәр хӧламед хwә сәрwер к'ьфш кә, кӧ wәхтда хwарьна ван бьдә ван. ⁴³ Хwәзи ль wi хӧлами, кӧ чахе ахайе wi бе, әwi өса бьбинә. ⁴⁴ Әз р'аст wәр'а дьбежьм, әwe wi бькә сәрwере т'әмамийа һәбука хwә. ⁴⁵ Ле һәгәр әw хӧлам дьле хwәда бежә: «Ахайе мьн һатьна хwә дәрәнги дехә» у дәстпекә ль хӧлам у щарийа хә, бьхwә, вәхwә у сәрхwәш бә, ⁴⁶ ахайе wi хӧлами we р'ожәкә өса бе, кӧ әw нә һивийе йә у

с'һ'этэкэ өса, кө әв нъзанә. We wi қәт-қәти кә у п'ара wi т'әви п'ара беамьна кә. ⁴⁷ У әв хөламе кө хвәстьна ахайе хвә занә у к'аре хвә накә, нә жи ль гора хвәстьна wi дькә, we гәләки бе к'отане. ⁴⁸ Ле әве кө жь нәзанийа хвә тыштәки нежайи к'отане дькә, we һьндьки бе к'отане. К'ер'а гәләк һатийә дайине, гәләк жи we же бе хвәстьне у к'ер'а гәләк һатийә спартьне^ф, щабдарийа wi жи we гәләк бә.

Иса дьбә сәбәбе щөдәбуне

(Мәтта 10:34-36)

⁴⁹ Эз һатъм, wәки егър бавежъмә сәр дьне у мьн чава дьхвәст wәки иди алав бьда. ⁵⁰ Ле ньхөмандьнәкә мьн һәйә, кө эз гәрәке пе бемә ньхөмандьне у дьле мьн қәт нә р'һ'әт ә һ'әта кө әв бе сери. ⁵¹ Wә т'ьре эз һатъм ә'дльлайийе бьдьмә дьне? Эз wәр'а дьбежъм на, ле бона щөдәбуне. ⁵² Жь вьр шунда маләкеда пенщ мәрьве жь һәв щөдә бьн, сьсе we мьрабьли дөда бьн, дөдө мьрабьли сьсийа. ⁵³ Баве р'абә мьрабьли көр', көр' жи баве, де қизе, қиз жи де, хвәси буке у бук жи хвәсийе».

Нишанед зәмен

(Мәтта 16:2-3; 5:25-26)

⁵⁴ У әви ә'лаләтер'а жи гот: «Чахе жь р'оавайе ә'wр дәрте, һун дәстхвәда дьбежьн: «Баране бьбарә» у өса жи дьбә. ⁵⁵ У гава байе башуре те, һун дьбежьн: «Һәвайе гәрм бә» у өса дьбә. ⁵⁶ Дөр'уно! һун р'уйе ә'змен ә'нәнә дькьн һәвайе чава бә, ле чава ви зәмани ә'нәнә накьн?

⁵⁷ һун чьма хвәха надьнә ль бәр һ'әсаба, кө к'ижан ә р'аст? ⁵⁸ Чахе нәйаре тә тә к'аши щәм һ'акьм дькә, өса бькә, кө р'ева т'әви wi ль һәв бейи. Нәбә әв тә бьдә

дәсте һ'акъм, һ'акъм жи тә бьдә дәсте сәрәскәр у әw жи тә бавежә кәле. ⁵⁹ Эз тәр'а дьбежъм, тө жь wьр дәрнак'әви һ'әта поле^ф пашьн нәди».

Жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн^ф, кө онда нәбын

13 ¹ Wi чахи һьнәк һатьн бона ван щәлилийа Исар'а готьн, хуна к'ижана Пилато т'әви хуна қөрбанед^ф ван кьрбу. ² Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Wә т'ьре әw щәлилийед кө әв йәк һатә сәре ван, жь һ'әму щәлилийед майин гөнәк'артьр бун? ³ Эз wәр'а дьбежъм, на! Ле бәле һәгәр һун жь гөнәкьрьне вәнәгәр'ьн, һун һ'әмује жи р'ожа wанда һәр'ьн. ⁴ Йан жи әw һ'иждәһ мәрвьед кө кәла^ф Силwаме сәр wанда к'әт мьрьн, wә т'ьре әwана жь һ'әму мәрвьед кө Оршәлимеда дьман, гөнәк'артьр бун? ⁵ На! Эз wәр'а дьбежъм, һәгәр һун жь гөнәкьрьне вәнәгәр'ьн, һун һ'әмује жи р'ожа wанда һәр'ьн».

Мәсәла дара һежирейә бе бәр

⁶ Әви әва мәсәла жи гот: «Нава р'әзе^ф тьрийе мәрвәкида дарәкә һежире һәбу. Р'ожәке әw һат, кө сәр we бәр бьгәр'ә, ле нәдит. ⁷ Wi чахи р'әзванр'а гот: «Әва се сал ә эз тем, бәре ве дара һежире дьгәр'ьм, ле набиньм. Әве бьбьр'ә, бадиһәwа^ф чьма щи гьртийә?» ⁸ Р'әзван ле вәгәр'анд у гот: «Аха, исал жи we сәбьр кә. Эзе дора we вәдьм у п'әйн^ф бькьме. ⁹ һәгәр саләкә дьн бәр бьдә, қәнщ ә, ле һәгәр нәдә, паше бьбьр'ә».

Р'ожа шәмийе қәнщкьрьна к'өлфәта қонщьки

¹⁰ Р'ожәкә шәмийе Иса к'ьништәкеда һин дькьр. ¹¹ Ль wьр к'өлфәтәкә қонщьки һәбу, кө һ'иждәһ салед we бу, р'öh'e нәхwәшийе пер'а бу. Әwe қәт нькарьбу хwә р'аст

къра. ¹² Гава Иса әw дит, гази we кър у готе: «Әвде! Тö жь нәхwәшийа хwә аза йи!» ¹³ У әwi дәстед хwә данин сәр we, әw пер'а-пер'а р'аст бу у шыкъри дыда Хwәде. ¹⁴ Ле сәрwере к'ьниште һерс к'әт, кö Иса р'ожа шәмийе нәхwәш қәнщ кър у ә'лаләтер'а гот: «Шәш р'ож бона шыхөлкърьне һәнә, һун нава ван р'ожада дыкарьн бен қәнщ бьн, нә кö р'ожа шәмийе». ¹⁵ Хöдан ле вәгәр'анд у готе: «Дөр'уно! Жь wә к'ижан р'ожа шәмийе гайе хwә йан к'әра хwә жь афьр' вәнакә у набә сәр аве? ¹⁶ Нә әва жи қиза Бьраһим ә, кö һ'иждәһ салед we бу, Мирещьн әw гьредабу. Нә лазьм бу кö әw р'ожа шәмийе жь we қәйде вәбуйа?» ¹⁷ У гава әв йәк гот, һ'әмуйед кö мьрабьли wi бун шәрми ман. У т'әмамыйа ә'лаләте бона ван к'әрәмәтед wийә р'умәти кö wi дыкърьн ша дыбу.

Дö мәсәлед ль сәр П'адшатийа Хwәде

(*Мәтта 13:31-33; Марқос 4:30-32*)

¹⁸ Пәйр'а Иса гот: «П'адшатийа Хwәде мина чь йә? У әз we һьмбәри чь кьм? ¹⁹ Әw мина һ'әбәкә т'охьме хәрдале йә, кö мәрвәки һьлда бахче хwәда чанд. У гава әw мәзьн бу, бу дар, тәйрәдед ә'змен һелинед хwә сәр ч'ьрьлед we чекьрьн».

²⁰ Әwi диса гот: «Әз П'адшатийа Хwәде һьмбәри чь кьм? ²¹ Әw мина һәвиртьр'шк ә, кö к'өлфәтәке һьлда нава се код* арда стьра, һ'әта кö һ'әму һьлат».

* 13:21 Се кодед щьһуйа^Ф дыкър қаси 25 килограма.

Дәре тэнг*(Мәтта 7:13-14, 21-23)*

²² Иса гөнд у бажарар'а дәрбаз дьбу, һин дькър у бәрбь Оршәлиме дьчу. ²³ Йәки wir'a гот: «Хөдан, гәло һндьк ьн, әвед кө we хьлаз бьн?» Әви ванр'а гот: ²⁴ «Бьцә'диньн, кө һун дәре тэнгр'а бьк'әвьнә һндөр', чьмки эз wәр'a дьбежьм, гәләке бьхвазьн бьк'әвьне у we нькарьбьн. ²⁵ У пәйр'а, кө хвәйе мале р'абә дәри бьгьрә, һнге һуне дәрва бьминьн у дәри хьн бежьн: «Әм хөлам, дәри ль мә вәкә». Әве ль wә вәгәр'инә у бежә: «Эз ньзаньм һун жь к'ө нә. ²⁶ һнге һуне бежьн: «Мә т'әви тә хвар, вәхвар у тә к'учед мәда һин дькър». ²⁷ Ле әве бежә: «Эз wәр'a дьбежьм, эз ньзаньм кө һун жь к'ө нә. Жь мьн дур к'әвьн, һун һ'әмуйед кө нәһәқийе дькьн!» ²⁸ Ль wьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана, гава һун Бьраһим, Ишақ, Ақуб у һ'әму п'ехәмбәра П'адшатийа Хвәдеда бьбиньн, хвә жи дәрва авити. ²⁹ У we жь р'оһьлат-р'оавайе у бакөр^ф-башуре бен, П'адшатийа Хвәдеда сәр сьфре р'унен. ³⁰ Аwa һнәкед паш we бьбьнә пеш у һнәкед пеш we бьбьнә паш».

Иса ль сәр Оршәлиме дьловинә*(Мәтта 23:37-39)*

³¹ We дәме чәнд ферьси һатьн у wir'a готьн: «Р'абә жь wьр һәр'ә, чьмки һеродәс дьхвазә тә бькөжә». ³² У әви ванр'а гот: «Һәр'ьн wi р'увийир'а бежьн, кө эз иро, сьбе щьна дәрдьхьм, нәхwәша қәнщ дькьм у р'ожа сьсийа эзе бьгьһижьмә мәрәме хвә. ³³ Ле гәрәке эз иро, сьбе, дөсьбә р'ийа хвәда һәр'ьм, чьмки набә кө п'ехәмбәрәк жь Оршәлиме дәр өнда бә. ³⁴ Оршәлим! Оршәлим! Тә

кө п'ехәмбәр дькөштүн у шандийед щәм хвә дьданә бәр кәвҫра. Чәнд щара мьн хвәст кө зар'ед тә օса быщыванда, чава мьришк щущукед хвә бьн баскед хвәда дьщывинә, ле тә нәхвәст! ³⁵ Ава мала тә we хьрабә бьминә. Эз вәр'а дьбежьм, иди һун мьн набиьн, һ'эта кө һун бежьн: «Бьмбарәк ә әwe кө бь наве Хөдан те*».

Иса ль мала ферьсида нәхвәшәки қәнщ дькә

14 ¹ Р'ожәкә шәмийе Иса бона нанхварьне чу мала сәрверәки ферьсийа. Вана ч'ә'ве хвә жь сәр ви нәдьбьр'и. ² У пешбәри ви мәрвьәки бь нәхвәшийа авзе^ф һәбу. ³ Иса жь қанунзан у ферьсийа пьрси у гот: «Р'ожа шәмийе қәнщкьрьн щайиз ә йан на?» ⁴ Вана дәнге хвә нәкьр. һынге әви нәхвәш гьрт, қәнщ кьр у вәр'екьр. ⁵ Паше әви ванр'а гот: «Жь вә к'ижан ә, һәгәр көр'е* ви йан гәйе ви бьк'әвә бире, р'ожа шәмийе пер'а-пер'а дәст нәвеже дәрнәхә?» ⁶ Нькарьбун щаба ве пьрса ви бьдана.

Һинкьрьна дәрһәқа йед кө ль наве хвә дьгәр'ьн

⁷ У гава әви дит, вәки мәрвьед т'әглифкьри чава хвә щийе жорьн дьгьртүн, мәсәләк ванр'а гот: ⁸ «Гава йәк тә гази дә'wате дькә, щийе жорьн р'унәни, нәбә кө йәки жь тә қәдъртър жи алийе вида т'әглифкьри бә, ⁹ у хвәйе дә'wате бе тәр'а бежә: «К'әрәма хвә щи бьдә фьлан кәсе». һынге те жь шәрма хвә р'аби щийе жерьн р'унейи. ¹⁰ Ле чахе тә т'әглиф дькьн, һәр'ә щийе жерьн р'уне, кө чахе хвәйе дә'wате бе тәр'а бежә: «К'әрәм кә, дәрбази жоре бә!» һынге қәдье тәйе бәр ч'ә'ве һ'әму р'уныштийа бьльнд бә.

* 13:35 Зәбур 118:26.

* 14:5 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «К'әр».

¹¹ Чъмки к'и кӧ хвэ бьльнд бьгьрә, we ньмьз бә у к'и кӧ хвэ ньмьз бьгьрә, we бьльнд бә».

¹² У Иса т'эглифкьрийе хвәр'а гот: «Чахе тө фьравине йан шиве датини, гази һәвал-һогьр, бьра-пьсам йан жи щинаред хвэйә дәвләти нәкә, нәбә әв жи тә т'эглиф кьн у қәнщия тә ль тә вәгәр'иньн. ¹³ Ле гава тө хварьнәке датини, гази фәқир, сәқәт, йед дькӧльн у кора кә. ¹⁴ һьнге те хвэзлы би, чъмки әвана нькарьн қәнщия тә ль тә вәгәр'иньн, ле бәле Р'ожа^ф Р'абуна р'астайә жь мьрьне we ль тә бе вәгәр'андьне».

Мәсәла шайийа гьран

(Мәтта 22:1-10)

¹⁵ Гава жь һазьра йәки әв йәк бьһист, вир'а гот: «Хвэзи ль ви, кӧ П'адшатийа Хвәдеда нен бьхвә». ¹⁶ Ле Иса вир'а гот: «Мәрвьәки шайикә гьран һазьр кьр у гәләк мәри т'эглиф кьрьн. ¹⁷ Гава вәхте шайийе пер'а гьһишт, әви хӧламе хвә шанд, кӧ һ'әму т'эглифкьрийар'а бежә: «Һәр тьшт иди һазьр ә, к'әрәм кьн вәрьн». ¹⁸ Ле һәр йәки мә'ник гьрт. Йе пешьн вир'а гот: «Мьн хвәр'а ә'рд к'ьр'ийә, әз ә'сәйи гәрәке һәр'ьм бьбиньм. Әз һиви жь тә дькьм, мьн бьбахшинә». ¹⁹ У йе дьн гот: «Мьн пенщ щот га к'ьр'инә, әз дьчьм кӧ ван быщер'ьбиньм. Әз һиви жь тә дькьм, мьн бьбахшинә». ²⁰ Йе сьсийа жи гот: «Әз зәвьщимә, ләма нькарьм бем». ²¹ У әв хӧлам вәгәр'ийа һат, әв һ'әму ахайе хвәр'а гьли кьрьн. һьнге аха һерс к'әт, хӧламе хвәр'а гот: «Зу һәр'ә мәйдан у к'учед бажер, фәқира, қопа, сәқәта у кора т'оп кә бинә вьр». ²² Пәйр'а хӧлем готе: «Ахайе мьн, тә чава ә'мьр кьр, мьн өса жи кьр, ле диса щи һәйә». ²³ У ахе хӧлемп'а гот: «Дәрк'әвә сәре р'е у дьрба, зоре ль һәр кәси бькә бинә вьр, кӧ мала мьн т'ьжи бә. ²⁴ Ава әз

wәр'a дьбежъм, кӧ жь ван мәрвевд т'эглифкьри т'ӧ кэс жь шайийа мьн we тыштэки тэ'м нэкэ».

Чава бьбьнэ шагьрте Иса

(Матта 10:37-38)

²⁵ Пэй ве йәкер'a ә'лаләтәкә гьран т'әви Иса дьчу у әв сәр ванда вәгәр'ийа у гот: ²⁶ «Һәгәр йәк пэй мьн бе у мьн жь де у баве хwә, жь жьн у зар'ед хwә, жь хушк у бьрайед хwә у өса жи жь хwә зә'фтьр һ'ыз нәкә, нькарә бьбә шагьрте мьн. ²⁷ У к'и кӧ хаче хwә һьлнәдә пэй мьн нәйе, әв нькарә бьбә шагьрте мьн. ²⁸ Жь wә к'ижан ә, кӧ бьхwазә бьльндщикә нобәдара чекә, пешийе р'унәни нәдә бәр һ'әсеб, гәло қәwата вийе бьгьһиже бинә сери^ф йан на? ²⁹ Нәбә кӧ һ'име we дайнә у нькарьбә бинә сери, йед кӧ бьбиньн ле бьк'әнньн ³⁰ у бежьн: «Әви мәрви дәстпекьр чекә у нькарьбу банийа сери». ³¹ Йан жи к'ижан п'адша п'адшакир'a дәре шер', пешийе нәшеwьрә, гәло we бькарьбә бь дәһә һ'әзара бәр бист һ'әзаре кӧ тенә сәр wi, бькә шәр'? ³² Һәгәр әв пе нькарә, гава һе дур ә we қасьде хwә бьшинә, бона льһәвһатьне һиви же бькә. ³³ Аwа жь wә һәр кәс, к'и кӧ дәсте хwә жь т'әмамийа һәбуна хwә нәк'ьшинә, әв нькарә бьбә шагьрте мьн.

Хвейа бе тә'м

(Матта 5:13; Марқос 9:50)

³⁴ Хwe тыштэки қәнщ ә. Ле һәгәр әв тә'ма хwә онда кә, паше әве бь чь тә'ме бьстинә? ³⁵ Нә we дәwса хwәлийе бьгьрә у нә жи дәwса п'әйн. We бавежьнә weда. Гӧһе к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе».

Пәза өндабуи

(Матта 18:12-14)

15 ¹ Аwa һ'әму хәрщгър у гөнәк'ар незики ви дьбун, кө гөһе хwә бьдана сәр готьнед ви. ² Ле ферьси у қанунзана бина хwә тәнг дькър у дьготьн: «Әва гөнәк'ара қәбул дькә у т'әви ван нан дьхwә». ³ У Иса әва мәсәла ванр'а гот: ⁴ «Жь wә к'и йә әw мәри, кө сәд пәзед ви һәбьн у гава йәки жь ван өнда кә, нод нәһа чол у бәста нәһелә у пәй йа өндабуи нәк'әвә, һ'әта кө we бьбинә? ⁵ У гава бьбинә, we жь шабуна дайнә сәр мьле хwә, ⁶ вәгәр'ә мале, гази дәр у щинара кә у ванр'а бежә: <Т'әви мьн ша бьн! Мьн пәза хwәйә өндабуи дит>. ⁷ Әз wәр'а дьбежьм, өса жи ль ә'змен бона гөнәк'арәки кө т'обә дькә, һе we бьбә шабунәкә мәзьн, нә кө бона нод нәһед р'аст, к'ижанар'а т'обәкърьн нә һ'әwщә йә.

Зиве өндабуи

⁸ Йан к'ижан ә әw к'өлфәта кө дәһә зивед we һәбьн у гава йәки жь ван өнда кә, we ч'ьре венәхә, мале гези нәкә у қәнщ ле нагәр'ә, һ'әта кө зиве хwә бьбинә? ⁹ У чахе әw бьбинә, we гази дәр у щинара кә у ванр'а бежә: <Т'әви мьн ша бьн! Мьн зиве хwәйи өндакьри дит>. ¹⁰ Әз wәр'а дьбежьм, өса жи мьльйак'әтед Хwәде бона гөнәк'арәки кө т'обә дькә, ша дьбьн».

Көр'е өндабуи у бьре ви

¹¹ У Иса гот: «Дө көр'е мәрвьәки һәбун. ¹² Йе бьч'ук готә баве хwә: <Баво, жь һәбука хwә чь кө п'ара мьн дьк'әвә, бьдә мьн>. У әви ванар'а һәбук п'арәвәкьр. ¹³ Пәй чәнд р'ожар'а көр'е бьч'ук һәр тыште хwә т'оп кьр чу wәлатәки

дур. Лъ вър әви ә'мьре толтийе дәрбаз кър, һ'әму һәбука хвә п'уч' кър. ¹⁴ У гава тыштәк дестда нәма, ви вәлатида жи бу хәлайикә мәзын у әв к'әтә һ'аләки гьран. ¹⁵ Чу хвә ль бажарванәки ви вәлати гьрт у әви әв шандә к'әвшен бәр бәраза. ¹⁶ Әв һ'әвщә бу кә зьке хвә бь ван хьрнуфед^ф кә бәраза дьхвар т'ер бькьра, ле кәсәки әв жи нәдыда ви. ¹⁷ Ле гава әв сәр һ'ьше хвәда һат, гот: «Чьқас п'алә мала баве мьнда һәнә, кә нан дьхвьн у бәр ван дьминә, ле әз вьра бьр'чина дьмьрм. ¹⁸ Әз р'абьм һәр'ьмә щәм баве хвә у вир'а бежьм: Баво, мьн бәр тә у ә'змен гөнә кър. ¹⁹ Әз иди нә һежайи кәр'тийа тә мә. Т'әне мина п'аләки хвә мьн қәбул кә». ²⁰ У р'абу һатә щәм баве хвә. Ле гава һе дурва баве әв дит, дьле ви сәр шәвьти, бәрбь ви бәзи, әв һ'әмез кър у р'амуса. ²¹ Көр' жер'а гот: «Баво, мьн бәр тә у ә'змен гөнә кър. Әз иди нә һежайи кәр'тийа тә мә». ²² Ле баве хәламед хвәр'а гот: «Зу бькьн, чөхе лапи р'ьнд биньн ле кьн, гөстиле текьнә т'ьлийе у сола жи бькьнә ньга. ²³ Щанәгайе дәрмаликьри биньн, сәржекьн, әм бьхвьн у ша бьн. ²⁴ Чьмки әв кәр'е мьн мьри бу, сах бу, ондабуийи бу, һатә дитьне». У дәст бь шайийе кьрн.

²⁵ Ви чахи кәр'е вийи мәзын ль к'әвшен бу. Гава һат незики мале бу, дәнге стьран у р'әқасе бьһист. ²⁶ Әви гази жь хәлама йәки кър у же пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» ²⁷ Хөлем вир'а гот: «Бьре тә һатийә, баве тә щанәгайе дәрмаликьри сәржекьрийә, чьмки әв сах у сьламәт вәгәр'ийайә». ²⁸ Бьра һерс к'әт у нәхвәст кә һәр'ә һьндөр'. Бав дәрк'әтә дәрва, лава ви кър. ²⁹ Әви ль баве хвә вәгәр'анд у гот: «Әва чәндьк-чәнд салед мьн ә кә әз тәр'а хәламтийе дькьм у жь гөр'а тә дәрнәк'әтмә, тә карәк жи нәдайә мьн кә мьн т'әви һәвал-һогьред хвә к'еф бькьра. ³⁰ Ле гава әв кәр'е тәйи кә һәбука тә бьр, т'әви қава^ф п'уч' кър һат, тә бона

«и шанәгайе дәрмаликьри сәржекьр». ³¹ Баве жер'а гот: «Лаво, тө һәр гав т'эви мьн и у һ'әму һәбука мьн йа тә йә. ³² Гәрәке әм әшқ у ша бьн, чьмки әв бьре тә мьри бу, сах бу у ондабуйи бу, һатә дитьне»».

Вәк'илхәрщә^ф беамьн, ле сәрвахт

16 ¹ Иса шагьртед хвәр'а гот: «Мәрвьәки дәвләти һәбу, вәк'илхәрщәки ви һәбу. Р'ожәке гьли гьһиштә ви, йанчийә^ф вәк'илхәрщә ви һәбука ви п'уч' дькә. ² Әви жи газии ви кьр у готе: «Әв чь йәк ә кә әз бона тә дьбьһем? һәқ-һ'әсабе вәк'илхәрщтийа хвә бьдә, чьмки иди тө нькари вәк'илхәрщтийе бьки». ³ Вәк'илхәрщ дьле хвәда гот: «Әз чь бькьм? Ахайе мьн жь вәк'илхәрщтийе мьн дәрдьхә, ә'рдк'олан ль мьн набә, жь п'арскьрьне жи шәрм дькьм. ⁴ Әз заньм әзе ньһа чь бькьм, кә малед хвәда мьн қәбул кьн, гава әз жь вәк'илхәрщтийе дәрк'әвьм». ⁵ Әви йәк-йәк газии дәйндаред ахайе хвә кьр у йе пешьнр'а гот: «Тө чьқаси дәйндаре ахайе мьн и?» ⁶ Әви гот: «Сәд к'уп* бьзьре зәйт'уне» у вир'а гот: «һан ньвисара хвә һьлдә у зу р'уне бьньвисә пенщи». ⁷ Паше йе дьнр'а гот: «Тө чьқаси дәйндар и?» Әви жи гот: «Сәд ч'әл* гәньм» у вир'а гот: «һан ньвисара хвә һьлдә у бьньвисә һ'әйште». ⁸ У аха пәсьне вәк'илхәрщә беамьн да, вәки әви бь ақьли кьр, чьмки мәрвьед ве дьне һьндава хвәда жь мәрвьед р'онайе сәрвахттьр ьн. ⁹ Әз вәр'а дьбежьм, һун бь һәбука нәр'аст һәвала хвәр'а дәст хьн у гава һәбук кем бә, вә бьн коне һ'әта-һ'әтайеда қәбул кьн. ¹⁰ Әве кә нава тьштед һьндькида амьн ә, нава тьштед гәләкида

* 16:6 К'упәки щьһуйа қаси 35 литьр ав һьлдьда.

* 16:7 Ч'әләкә щьһуйа қаси һ'әвзәки 390 литьри бу.

жи амьн э, ле эве кӧ нава тыштед һындькида беамьн э, нава тыштед гэлэкида жи беамьн э. ¹¹ һэгэр һун нава ве һэбука нэр'астда беамьн бун, к'е we һэбука р'аст бьдэ wэ? ¹² һэгэр һун нав тыште йе хэрибда амьн нибын, йа wэ к'е we бьдэ wэ? ¹³ Хӧламэк нькарэ дӧ ахар'а хӧламтийе бькэ, чьмки йан we һ'иле wi жь йэки һэр'э у йе дыне һ'ыз бькэ, йан жи we қэдьре йэки бьгьрэ у йе дыне беһӧрмэт кэ. һун нькарьн һын Хwэдер'а, һын жи һэбукер'а хӧламтийе бькьн».

Қанун у П'адшатийа Хwэде

(*Матта 11:12-13; 5:31-32; Марқос 10:11-12*)

¹⁴ Гава ферьсийа эв һ'эму тышт бьһистьн, қәрфе хwэ ль Иса дькьрн, чьмки п'эрэһ'ыз бун. ¹⁵ Иса ванр'а гот: «Һун хwэ бэр мэрьва р'успи дькьн, ле Хwэде дьле wэ занэ, чьмки эw тыште нав мэрьвада хwэйиқэдьр э, эw ль бэр Хwэде һ'эрам^ф э. ¹⁶ Зэмане Қанун у п'ехэмбэра һ'эта Йуһ'энна к'ьшанд, жь wьр шунда П'адшатийа Хwэде те даннасинкьрьне у һэр кэс дьщэ'динэ бь қэwате бьк'эwэ wьр. ¹⁷ Ле эрд у эзмане he р'ьһ'эт дэрбаз бьн, нэ кӧ жь Қануне ноктэк онда бэ. ¹⁸ К'и кӧ жьна хwэ бэр'дэ у йэкэ дьн бьстинэ, зьнек'арийе дькэ. У к'и кӧ йа мербэр'даийи дьстинэ, зьнек'арийе дькэ.

Мэрьве дэwлэти у Лазаре фэқир

¹⁹ Мэрьвэки дэwлэти һэбу, кӧ к'ьнще р'эwш у назьк* ль хwэ дькьр у һэр р'ож бь эшқ-ша к'еф дькьр. ²⁰ Мэрьвэки фэқир жи һэбу, наве wi Лазар. Эw нава п'эзькед п'исда

* 16:19 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «К'ьнще ширк у к'ьтане хас», кӧ һынге гэлэки бьһа бун.

бәр дәрә йе дәвләти к'әти бу. ²¹ У ч'әве ви бәрмайийе сьфра дәвләтида дьма, кӧ дьхвәст кӧрме хвә пе бышкенанда. Сә жи дьһатьн, бьринед ви даластьн. ²² Р'ож һат фәқир мьр, мьлйак'әта әв бьрьнә щәм Бьраһим. Йе дәвләти жи мьр, дәфьн кьрьн. ²³ Гава йе дәвләти дийаре мьрийада щәфа дьк'ьшанд, сәре хвә бьльнд кьр, жь дурва Бьраһим дит у Лазар һ'әмезеда. ²⁴ Әви дәнг даје у готе: «Баве Бьраһим, ль мьн вәрә р'әме. Лазар бьшинә, кӧ сәре т'ьлийа хвә аведа кә бинә заре мьн шьл кә, чьмки әз к'ура ви агьрида дьшәвьтъм». ²⁵ Ле Бьраһим готе: «Лаво! Бинә бира хвә, кӧ тә қәнщийед п'ара хвә нав зәмане ә'мьре хвәда стандьнә, ле Лазар зәлули к'ьшандийә. Ньһа жи дьле ви ль вьр р'ьһ'әт ә, ле тӧ нава щәфада йи. ²⁶ У пештьри ве йәке жи, гәлики бебьни нава мә у вәда һәйә. Нә йе вьр дькарьн дәрбази щәм вә бьн, нә жи йе вьр дькарьн дәрбази щәм мә бьн». ²⁷ Һьнге әви готе: «Баво, вәки өса йә, әз һиви жь тә дькьм, тӧ әви бьшинә мала баве мьн, ²⁸ чьмки пенщ бьрайед мьн жи һәнә, бьра һәр'ә т'әмийе бьдә ван, вәки әв жи нәйенә ви щийе щәфа». ²⁹ Ле Бьраһим готе: «Муса у п'ехәмбәред ван һәнә. Бьра гӧһдарийа ван бькьн». ³⁰ Әви жи гот: «На, баве Бьраһим, һәгәр жь мьрийа йәк һәр'ә щәм ван, we жь гӧнәкьрьне вәгәр'ьн». ³¹ Һьнге Бьраһим вир'а гот: «Һәгәр гӧһдарийа Муса у п'ехәмбәра накьн, йәк жь мьрийа р'абә жи, диса әвана бавәр накьн»».

**Чәнд готьнед Иса дәрһәқа гӧнәкьрьне, бахшандьне,
бавәркьрьне у борщдаинедә**

(Мәтта 18:6-7, 21-22; Марқос 9:42)

17 ¹ Иса шагьртед хвәр'а гот: «Набә кӧ сәбәбийа жьр'ек'әтьне т'ӧнәбә, ле вәй ль ви, кӧ бьбә сәбәбе

ве йәке. ²Wir'a he қәнщ ә, кө бәрәшәк стуйе шива бе гьредан у авитьне нава бә'ре, нә кө жь ванед бьч'ук йәки жь р'е дәрхә. ³Һаш жь хвә һәбьн! һәгәр бьре тә гөна бькә, ле һьле, һәгәр сәр кьрьна хвә п'ошман бә, ши бьбахшинә. ⁴У һәгәр нава р'ожеда һ'әфт щара нәһәқийе ль тә бькә у вәгәр'ә, тәр'а бежә: «Әз т'обә дькьм», ши бьбахшинә».

⁵Шандийа Хөданр'а гот: «Бавәрийа мә зедә кә». ⁶Хөдан гот: «Һәгәр бавәрийа вә вәкә һ'әбәкә т'охьме хәрдале һәбә у ве дара т'утер'а бежьн: «Жь вьр р'абә у бә'реда дач'ькә», әве йа вә бькә.

⁷Жь вә к'ижан ә, әве кө хөламеки шийи щотк'ар йан шьван һәбә, гава әв жь к'әвшен бе, шир'а бежә: «Бьлэзинә к'әрәм кә сәр сьфре»? ⁸We пешийе жер'а нәбежә: «Пьшта хвә гьредә, шива мьн һазьр кә у бәрдәстийе мьнр'а бькә. Әз бьхвьм у вәхвьм, паше жи тә бьхвә у вәхвә»? ⁹Гәло бона әв тыштед кө хөлепр'а һатьнә ә'мьркьрьне у ши кьрьнә, ахайе ши ве жер'а бежә: «Зә'ф р'ази мә»? ¹⁰Өса жи һун, гава әв һ'әму тыштед кө вәр'а һатьнә ә'мьркьрьне бькьн, бежьн: «Әм хөламед бекер ьн. Чь кө ль мә дьк'әт, мә әв кьр»».

Қәнщкьрьна дәһә к'отийа

¹¹Гава Иса бәрбь Оршәлиме дьчу, нава Самәрийае у Щәлилер'а дәрбаз дьбу. ¹²Чахе әв дьк'әтә гөндәки, дәһә мәрвьед к'оти р'асти ши һатьн дур сәкьнин ¹³у бь дәнгәки бьльнд готьне: «Исайе мамоста, ль мә вәрә р'ә'ме». ¹⁴У гава Иса әв дитьн, ванр'а гот: «Һәр'ьн хвә нишани к'аһина кьн». У чахе әв һе дьчун, пақьж бун. ¹⁵Ле гава жь ван йәки дит кө әв пақьж буйә, пашда вәгәр'ийа, бь дәнгәки бьльнд шькьри дьда Хвәде. ¹⁶Әши хвә дәвәр'у авитә бәр ньгед Иса у р'азибун дьда ши. Әв самәри бу.

¹⁷ Ынгe Иса гот: «Нә һәр дәһә жи пақьж бун, ле к'ане нә һәр нәһед дьн? ¹⁸ Чьма пештьри эви мәрьве хәриб кәсәк жь ван вәнәгәр'ийа, кө бһата шькьри бьда Хвәде?» ¹⁹ У бир'а гот: «Р'абә һәр'ә. Бавәрийа тә тө қәнщ кьри».

Һатъна П'адшати́я Хвәде

(Матта 24:23-28, 37-41)

²⁰ Гава ферьсийа жь Иса пьрси, П'адшати́я Хвәде we к'әнге бе, эви ль ван вәгәр'анд у гот: «П'адшати́я Хвәде ашкәрә найе. ²¹ Нә жи we бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан жи: «We дәра һан ә!» Чьмки П'адшати́я Хвәде нава wәда йә». ²² У шагьртед хвәр'а гот: «We р'оже бен, кө һуне һ'ьзрәта р'ожәкә Көр'е Инсан бьн, ле набиньн. ²³ У һәгәр wәр'а бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан: «Дәра һан ә!» пәй нәк'әвьн нәчьн. ²⁴ Чьмки чава бьруск жь алики ә'змен бьрқ дьдә у т'әмами́я ә'змен р'онайи дькә, р'ожа Көр'е Инсан жи we өса бә. ²⁵ Ле пешийе гәрәке әw гәләки щәфа бьк'ьшинә у жь ви мьләти бе т'әхсиркьрьне. ²⁶ Чава р'ожед Нөһда дьқәwьмин, өса жи we р'ожед Көр'е Инсанда бьқәwьмын. ²⁷ Ынгe дьхварьн, вәдьхварьн, дьзәwьщин у мер дькьрьн, һ'әта we р'ожа кө Нөһ к'әтә гәмийе, лейи р'абу қьр'а һ'әмуйа ани. ²⁸ У өса жи чава р'ожед Лутда^Ф бун, дьхварьн, вәдьхварьн, дьк'ьр'ин, дьфьротьн, дьр'әшандьн у чедькьрьн. ²⁹ Ле әw р'ожа кө Лут жь Содоме дәрк'әт, агьр у к'ьрк'ут^Ф жь ә'змен бари, қьр'а һ'әмуйа ани. ³⁰ Әw р'оже жи we өса бә, гава Көр'е Инсан к'ьфш бә.

³¹ We р'оже к'и сәр хени йә у һәбука wi жи малда йә, бьра жорда нәйе, кө тыштәки һьлдә у әwe ль к'әwшен ә, бьра пашда вәнәгәр'ә. ³² Жьна Лут биньнә бира хwә. ³³ К'и кө дьхwазә ә'мьре хwә хьлаз кә, we өнда кә, ле к'и

кө ә'мьре хвә онда кә, we хьлаз кә. ³⁴ Әз вәр'а дьбежъм, we шәве һәгәр дө мәри ньвинәкеда бьн, йәке бе һьлдане, йәке бе һьштъне. ³⁵ У һәгәр дө к'өлфәт сәр дәстар'әки бьн, йәке бе һьлдане у йа дьн бе һьштъне».* ³⁷ Вана ле вәгәр'анд у гот: «Хөдан, әве ль к'идәре бьбә?» Әви жь ванр'а гот: «Бәрәт'ә^ф ль к'ө һәбә, тәйре жи ль вьр бьщвьн».

Мәсәлә жьнәбийе у һ'акъм

18 ¹ Иса мәсәләк жи бона we йәке шагьртар'а гот, wәки һәр гав дөа бькьн у ащьз нәбьн ² у гот: «Бажарәкида һ'акъмәк һәбу, әв нә жь Хвәде дьтьрсийа у нә жи жь мәрва шәрм дькьр. ³ Ви бажарида жьнәбик жи һәбу, һәр гав дьһатә щәм ви у дьгот: «Һәқийе бькә, мьн жь дәсте нәйаре мьн хьлаз кә». ⁴ Һ'акъм гәләк wәхт гөһ нәдыда we, ле паше хвәха хвәр'а гот: «Әз жь Хвәде натьрсъм у жь мәрва жи шәрм накъм, ⁵ ле бона хатьре we йәке, кө әва жьнәбийа те зә'мәте дьдә мьн, әзе һәқийе жер'а бькъм, кө һәр гав нәйе мьн ащьз нәкә»». ⁶ У Хөдан гот: «Бьбьһен кө һ'акъме нәр'аст чь гот. ⁷ Гәло Хвәде жи бьжартийед хвәр'а we һәқийе нәкә, йед кө шәв у р'ож һәwара хвә ви датиньн? Йан әве щаба ван дәрәнги бехә? ⁸ Әз вәр'а дьбежъм, we дәстхвәда һәқийе бькә. Ле гава Көр'е^ф Инсан бе, гәло сәр дьне we бawәрийе бьбинә?»

Мәсәлә ферьси у хәрщгьр

⁹ Әв мәсәлә жи ванр'а гот, йед кө хвәха хвәда гөман бун, йанчийә әwә р'аст ьн у һ'әмуйед майин бәр тыштәки

* 17:35 Нав дәстньвисаред һьнәкада р'еза 36-а жи һәйә: «У һәгәр дө мәрвь ль к'әwшен бьн, йәке бе һьлдане у йе дьне бе һьштъне».

h'эсаб нэдъкърн. ¹⁰ «Дө мәри һылк'ышийанэ п'арыстгәһе, кө дөа бькн. Йэк ферьси бу, йэк жи хәрщгър. ¹¹ Әһе ферьси т'әне сәкьнибу хвәха хвәр'а бь ви щур'әйи дөа дькър: «Хвәдеһе мьн, шыкърдар ьм, кө эз нә мина ван мәрва мә, йед кө т'аланийе, нәһәқийе, зьнек'арийе дькн у нә жи мина ви хәрщгъри мә. ¹² Ле эз һ'әфтийе дө щара р'ожи дьгърм у дәһәке жь һ'әму к'ара хвә жи дьдъм». ¹³ Ле әһи хәрщгър дур сәкьнибу, р'уйе һи нэдъгърт ль әзмен жи бьньһер'ийа, синге хвә дьхьст у дьгот: «Хвәде, ль мьн гөнәк'ари вәрә р'ә'ме». ¹⁴ Әз вәр'а дьбежъм, кө әва р'астһ'эсаббуйи^ф чу мала хвә, нә кө йе дьн, чьмки к'и хвә бьльнд бьгърә, һе бе һьмьзкърһе, ле к'и хвә һьмьз бьгърә, һе бе бьльндкърһе».

Иса дөа зар'ока дькә

(Мәтта 19:13-15; Марқос 10:13-16)

¹⁵ Т'ьфал жи аһинә щәм Иса, кө дәсте хвә даһнә сәр ван. Гава шагърта әв йэк дит, ль йед данин һьлатьн. ¹⁶ Ле Иса гази зар'ока кър у гот: «Бьра әһ зар'ок бенә щәм мьн, пешийа ван нәгърн, чьмки П'адшатийа Хвәде п'ара йед аһа йә. ¹⁷ Әз вәр'а р'аст дьбежъм, к'и П'адшатийа Хвәде мина зар'окәке қәбул нәкә, әһ т'ө щар һак'әвә һава һе».

Сәрһерәки щьһуйайи дәһләти ль жийина һ'әта-һ'әтайе дьгәр'ә

(Мәтта 19:16-30; Марқос 10:17-31)

¹⁸ Сәрһерәки жь һи пьрси у гот: «Дәрсдәре қәнщ, әз чь бькьм, вәки жийина һ'әта-һ'әтайе һар бьм?» ¹⁹ Иса һир'а гот: «Тө чьма мьһр'а дьбежи қәнщ? Қәнщ т'әне Хвәде йә, пештьри һи кәсәки дьн т'өнә. ²⁰ Тө т'әмийа зани: «Зьнек'арийе нәкә, нәкөжә, нәдзьә, шә'дәтийа дәрәһ

нэдэ, қәдьре де у баве хвэ бьгьрә*». ²¹ Әви жи гот: «Әв һ'эму жи мьн жь щаһьлтйя хвэда хвэй кьрьнә». ²² Гава Иса әв йәк бьһист, вир'а гот: «Тьштәки тә һе кем ә, һәр тыште хвэ бьфьрошә, бәлайи фәқира кә, һынге хьзна тә we ль ә'змана һәбә. У пәй мьн вәрә». ²³ Гава әви әв йәк бьһист, әшқа ви шкәст, чьмки гәләки дәвләти бу. ²⁴ Иса дит кә бәшәра ви нәхвәш ә, гот: «Чьқаси зә'мәт ә бона йед хвәйһәбук кә бьк'әвьнә П'адшатйя Хвәде. ²⁵ Дәвә we қола дәрзийер'а һе р'һ'әт дәрбаз бә, нә кә дәвләти бьк'әвә П'адшатйя Хвәде». ²⁶ Әвед кә дьбьһистьн, готьн: «Иди к'и дькарә хьлаз бә?» ²⁷ У Иса гот: «Әв тыште кә жь дәсте мерьв найе, Хвәде дькарә бькә». ²⁸ Пәтрус гот: «Ава мә һәр тыштед хвә һьштьнә у пәй тә һатьнә». ²⁹ Әви ванр'а гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, һәр кәсе кә бона П'адшатйя Хвәде мал, йан жьн у зар', йан хушк у бьра, йан де у бав һьштьбә, ³⁰ we ве дьне һе зедә бьстинә у дьнйа дьнда жи жийина һ'әта-һ'әтайе».

Иса щара сьсийа дәрһәқа мьрьна хвәда дьбежә

(Матта 20:17-19; Марқос 10:32-34)

³¹ Әви һәр донздәһ данә алики у ванр'а гот: «Әм ва һәвраз дьчьнә Оршәлиме у һ'эму тыштед кә бь дәсте п'ехәмбәра бона Көр'е Инсан һатьнә һьвисаре, we бенә сери. ³² Әве бьк'әвә дәсте нәщьһуйа, we қәрфе хвә ле бькьн, бөһөрмәт кьн, т'укьне, ³³ бьдьнә бәр қамчийа у бькөжьн. Ле р'ожа сьсийа we жь мьрьне р'абә». ³⁴ Шагьрта т'ө тышт жь ван хәбәра фә'м нәкьрьн. Әв йәк жь ван вәшарти бу у әв готьн сәре ванда р'унәдьһьшт.

* 18:20 Дәрк'әтьн 20:12-16; Қануна Дөщари 5:16-20.

Иса п'арсәкәки кор бажаре Әриһайеда қәнш дькә

(Мәтта 20:29-34; Марқос 10:46-52)

³⁵ Гава әw незики Әриһайе бу, йәки кор ль сәр р'е р'уньшти п'арс дькәр. ³⁶ У гава бьһист кө ә'лаләт бәр wir'a дәрбаз дьбә, пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» ³⁷ Wir'a готьн: «Исайе Ньсрәте дәрбаз дьбә». ³⁸ һынге әви кьрә қир'ин у гот: «Иса, Көр'е Дауьд^ф, ль мын вәрә р'ә'ме!» ³⁹ У йе кө пешийе дьчун, ль wi һьлатьн, кө дәнге хwә бьбьр'ә, ле әви һе дькәрә қир'ин: «Көр'е Дауьд, ль мын вәрә р'ә'ме!» ⁴⁰ Иса щида сәкьни у ә'мьр кьр, кө әви биньнә щәм wi. У гава кор незики wi бу, жь wi пьрси у гот: ⁴¹ «Тө чь жь мын дьхwази кө әз бона тә бькьм?» Әви гот: «Хөдан, дьхwазьм ч'ә'вед мын бьбиньн». ⁴² У Иса wir'a гот: «Бьра бьбиньн, баwәрийа тә тө қәнш кьри!» ⁴³ У дәстхwәда ч'ә'вед wi дитьн, да пәй Иса чу у шькьри дьда Хwәде. Т'әмамийа we щьмә'те кө әв йәк дит, пәсьне Хwәде дьдан.

Иса у хәрщгьр

19 ¹ Иса Әриһайер'a дәрбаз дьбу. ² Мәрвьәки дәwләти һәбу, сәрwере хәрщгьра, наве wi Зәхайо. ³ Әви дьхwәст кө Иса бьдита к'a әw к'и йә, ле дәст ә'лаләте нькарьбу бьдита, чьмки бәжьнеда кьн бу. ⁴ Әw пешда бәзи р'абу сәр дарәкә һежирейә стьрин, wәки Иса бьбинә, чьмки әwe һәма ль wьрр'a дәрбаз бьбуя. ⁵ У чахе Иса һатә wi щийи, ль жор ньһер'и у готә wi: «Зәхайо! Зу бькә жь wьр вәрә хwаре, чьмки әз гәрәке иро меване тә бьм». ⁶ Зәхайо ләзанд жорда һатә хwаре у бь әшq-ша әw қәбул кьр. ⁷ һ'әмуьед кө әв йәк дитьн, бина хwә тәнг дькьрын у дьготьн: «Әw бу меване мәрвьәки гөнәк'ар». ⁸ Ле Зәхайо пеш һ'әмуьава сәкьни у готә Хөдан: «Хөдан, әз ва nive

Һәбука хвә дьдъмә фәқира у мьн нәһәқи к'е жи кьрьбә, эзе чар щар ле вәгәр'иньм». ⁹ Иса шир'а гот: «Иро эв мал хьлаз бу, чьмки эва жи зар'а Бьраһим э. ¹⁰ Бона ве йәке Көр'е Инсан һат, вәки ль йед ондабууйи бьгәр'э у хьлаз кә».

Мәсәла дәһә зер'а

(Мәтта 25:14-30)

¹¹ У вана һе эв тышт дьбьһистьн, Иса мәсәләкә дьн жи ани сәр ве йәке, кә эв незики Оршәлиме дьбу у вана т'ьре П'адшатийа Хвәде ве зутьрәке к'ьфш бә. ¹² Әви гот: «Мәрвьәки э'сьлзадә чу вәлатәки дур, кә п'адшатийа хвә бьстинә у вәгәр'э. ¹³ Гази дәһә хөламед хвә кьр, дәһә зер' данә ван у гот: «Һанен ван бьдьянә хәбате, һ'әта кә эз вәгәр'ьм». ¹⁴ Ле бажарвана к'ина ви гьртьбу, қасьд ль пәй ви шандьн у готьн: «Әм нахвазьн эв п'адшатийе ль сәр мә бькә». ¹⁵ У гава әви п'адшатийа хвә станд вәгәр'ийа, гази ван хөлама кьр, к'ижанед кә әви п'әрә дабунә ван, вәки бьзаньбә к'а һәр йәки чьқас кьрийә к'ар. ¹⁶ Йе пешьн һат у готе: «Эз хөлам, зер'әки тә дәһә зер' кьрә к'ар». ¹⁷ Ахайе ви жер'а гот: «Ә'фәрьм, хөламе қәнщ! Тө нава ви тыште һьндькида амын майи, сәрверийе дәһә бажара бькә». ¹⁸ Йе дөда жи һат у гот: «Эз хөлам, зер'әки тә пенщ зер' кьрә к'ар». ¹⁹ Ахайе ви жер'а гот: «Тө жи сәр пенщ бажара бә». ²⁰ Паше йәки дьн һат у гот: «Эз хөлам, ва йә зер'е тә, мьн дәстмаледа п'еч'айи һьлдабу. ²¹ Чьмки эз жь тә дьтьрсийам, мьн заньбу тө мәрвьәки һ'ьшк и, чь кә тә данәнийә, һьлдьди у чь кә тә нәчандийә, дьдьруйи». ²² У ви жер'а гот: «Эзе һәма бь дәве тә диwana тә бькьм, хөламе хьраб! һәгәр тә заньбу кә эз мәрвьәки һ'ьшк ьм, чь кә мьн данәнийә, һьлдьдьм у чь кә нәчандийә, дьдьрум,

²³ тә чьма п'ере мын нәда сәрафа, кө эз бьһатама мын бь сәләф бьстанда?» ²⁴ У һазьрар'а гот: «Ви зер'и жь ви бьстиньн у бьднә әве кө дәһә зер'ед ви һәнә». ²⁵ Уир'а готьн: «Хөдан, дәһә зер'ед ви һәнә». ²⁶ Әви гот: «Әз вәр'а дьбежьм, йе к'е кө һәйә, уир'а уе бе дайине, ле йе к'е кө т'өнә, чь һәйә жи уе же бе стандьне. ²⁷ Ле бәле ван нәйаред мын жи, к'ижана нәдхьвәст эз п'адшатийе ль сәр ван бькьм, биньнә вьр, бәр ч'ә'ве мын ван бькөжьн».

Иса бь р'умәт дьк'әвә Оршәлиме

(*Матта 21:1-11; Марқос 11:1-11; Йух'әнна 12:12-19*)

²⁸ Иса пәй уе хәбәрданер'а пешда чу, уәки һавраз һәр'ә Оршәлиме. ²⁹ У гава незики гөндед Бәйтфаще у Бәйтанийе бу, ви щийе кө жер'а дьготьн ч'ийайе^Ф Зәйт'уне, һынге дө шагьртед хуә шандьн ³⁰ у гот: «Һәр'нә ви гөнде пешбәри хуә, гава һун бьк'әвье, һуне щә'шькәкә гьредаи бьбиньн кө һе кәсәк ле сийар нәбуйә. Әве вәкьн у биньн. ³¹ һәгәр йәк жь уә бьпьрсә: «Һун чьма уе вәдькьн?» бежьн, кө Хөданр'а лазьм ә». ³² Әвед шанди чун, чауа кө ванр'а һатьбу готьне, өса жи дитьн. ³³ У уана һе щә'шьк вәдькьр, хуәйед уе ванр'а готьн: «Һун чьма уе щә'шьке вәдькьн?» ³⁴ Шагьрта гот: «Хөданр'а лазьм ә». ³⁵ У әу анинә щәм Иса, к'ьнщед хуә авитьнә сәр уе у Иса ле сийар кьрьн. ³⁶ Гава дьчу, щьмә'те к'ьнщед хуә сәр р'е р'адьхьстьн. ³⁷ У гава әу незики п'ебәржере ч'ийайе Зәйт'уне бу, т'әмамийа к'ома шагьрта дәстпекьрьн ша дьбун у бь дәнге бьльнд бона һ'әму к'әрәмәтед кө дитьбун шькьри дьданә Хуәде ³⁸ у дьготьн: «Бьмбарәк ә әу П'адшайе кө бь наве Хөдан те!»

* 19:38 Зәбур 118:26.

Ә'дълайи ль ә'змен у шыкьри ль Йе һәри Жорьн**!»³⁹ Ле жь нав ә'лаләте чәнд ферьсийа Исар'а гот: «Дәрсдар, ль шагъртед хвә һыле». ⁴⁰ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз вәр'а дьбежъм, һәгәр әвана дәнге хвә бьбьр'ын, кәвьре бькьнә қир'ин».

Иса бона Оршәлиме дьгьри

⁴¹ У гава незики Оршәлиме бу, ль бажер ньһер'и, сәрда гьрийа ⁴² у гот: «Хвәзи тә һәма иро бьзаньбуяа ә'дълайийа тә чьва гьредаи йә! Ле ньһа жь бәр ч'әве тә һатә вәшартьне. ⁴³ Чьмки р'ож we сәр тәда бен, кә дьжмьнед тәйе дора тә чәпәр'е гьредьн у жь һәр алийава һ'ыщуми сәр тә кьн. ⁴⁴ We тә у зар'ед тә нава тәда бькьн ах-хвәли у кәвьр ль сәр кәвьр һәһельн. Чьмки вәхте кә Хвәде сәрик да тә, тә хвә нәһ'әсийайи».

Иса п'арьстгәһеда

(*Мәтта 21:12-17; Марқос 11:15-19; Йһ'әнна 2:13-22*)

⁴⁵ У к'әтә п'арьстгәһе, дәстпекьр йед кә дьфьротьн дәрхьстьн ⁴⁶ у ванр'а гот: «Ньвисар ә: «Мала мьн we мала дәа бә». Ле вә әв кьрийә «шкәфта қачаха**»». ⁴⁷ У һәр р'ож п'арьстгәһеда һин дькьр, ле сәрәкед к'аһина, қанунзан у гьрәгьред щьмә'те пәй к'әтьбун, кә чава ви бькәжьн. ⁴⁸ Ле нькарьбун тыштәк бькьрана, чьмки т'әмамияа щьмә'те вива гьредаи бу у гәһдарийа ви дькьр.

** 19:38 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Шькьри бьльндаийеда». «Бьльндаи» бә'са щийе Хвәде дькә.

* 19:46 Ишайа 56:7.

** 19:46 Йерәмийа 7:11.

Пърса дәрһәқа һ'өкөме Исада

(Мәтта 21:23-27; Марқос 11:27-33)

20 ¹ У р'ожәкә жь ван р'ожада, гава әви п'арьстгәһеда хәлқ һин дькьр у Мьзгини дьда, сәрәкед к'аһина у қанунзан т'әви р'успийа һатьнә щәм ви ² у готьн: «Бежә мә, тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә тә?» ³ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз жи тыштәки жь вә бьпърсьм у һун мьнр'а бежьн: ⁴ һ'өкөме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь ә'змен бу йан жь мәрьва?» ⁵ Әвана нав һәвда шешьрин у готьн: «Һәгәр әм бежьн: «Жь ә'змен бу», әве бежә: «Ле вә чьма бавәрийа^ф хвә ви нәани?» ⁶ Ле һәгәр әм бежьн: «Жь мәрьва бу», т'әмамия щьмә'те we мә бьдә бәр кәвьра, чьмки вана р'ьнд заньбу кө Йуһ'әнна п'ехәмбәр бу». ⁷ Вана шаба ви да у готьн: «Әм ньзаньн жь к'ө бу». ⁸ Иса ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежьм, кө бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм».

Мәсәлә р'әзе тьрийа у р'әзвана

(Мәтта 21:33-46; Марқос 12:1-12)

⁹ У Иса дәстпекьр әв мәсәлә щьмә'тер'а гот: «Мәрвьәки р'әзе тьрийа дани у әв бь к'ьре да р'әзвана, вәхтәки дьреж чу вәлатәки дьн. ¹⁰ У вәхтда хөламәк шандә щәм р'әзвана, вәки жь ви р'әзи бәре п'ара ви вир'а бышиньн, ле р'әзвана хөламе ви к'өта у дәствала вәр'екьрьн. ¹¹ Ахе хөламәки дьн жи шанд, вана әв жи к'өта, әв р'обәт кьрьн у дәствала вәр'екьрьн. ¹² Йе сьсийа жи шанд, вана әва жи бьриндар кьр у жь р'әз дәрхьстьн. ¹³ Хвәйе р'әз гот: «Әз чь бькьм? Көр'е хвәйи дәлал бышиньм, һьлбәт we жь ви шәрм бькьн». ¹⁴ Гава р'әзван ч'ә'в ви к'әтьн, ль һәв шешьрин у готьн: «Әв ә вәре ви. Вәрьн әм ви бькөжьн,

кө мират'а^Ф ви мәр'а бьминә». ¹⁵ У әw жь р'әз дәрхьстьнә дәр у көштьн. Аwa хwәйе р'әз we чь бинә сәре ван? ¹⁶ Нә әwe бе қыр'а ван р'әзвана бинә у р'әз бьдә һнәкед дьн». Гава әв йәк бьһистьн, готьн: «Хwәде нәкә». ¹⁷ У Иса ль ван ньһер'и у гот: «Ле әw чь йә, кө һввисар ә?

Әw кәвьре кө һоста т'әхсир кьр,
әw бу сәре ә'нишке^Ф».

¹⁸ һәр кәсе кө бьк'әвә сәр ви кәвьри, we һурдәхwәши бә у әw кәвьр бьк'әвә сәр к'е, we ви бьһ'нщьр'инә». ¹⁹ Сәрәкед к'аһина у қанунзана we дәме кьрьн кө ви бьгьрьн, чьмки фә'м кьрьн, кө әви әв мәсәлә ани сәр ван, ле жь цьмә'те тьрсийан.

Пьрса хәрщдайн у нәдаине

(*Мәтта 22:15-22; Марқос 12:13-17*)

²⁰ У ч'ә'вед ван ль Иса бун, чәнд мәрьвед щә'сус шандьн, кө бь дөр'ути хwә дәwса р'аста данибун, wәки ви бь хәбәра бьгьрьн у бьдьнә дәсте һ'өкөмәте у диwана wәли. ²¹ Wана жь ви пьрси у готьне: «Дәрсдар, әм заньн кө тө р'аст хәбәр дьди у һин дьки, нав мәрьвада фьрқийе жи данайни, ле р'ийа Хwәде р'аст һин дьки. ²² Гәло р'аст ә кө әм хәрщ бьдьнә Қәйсәр йан на?» ²³ Әви кө фелбазийа ван заньбу ванар'а гот»: ²⁴ «Зивәки нишани мьн кьн. Әв һввисар у сьфәте^Ф к'е нә сәр?» ²⁵ Wана гот: «Йед Қәйсәр ьн». Әви ванр'а гот: «Wәки өса йә, чь кө йед Қәйсәр ьн, бьдьнә Қәйсәр у чь йед Хwәде нә бьдьнә Хwәде». ²⁶ У

* 20:17 Зәбур 118:22.

* 20:23 Нав дәстньвисаред һнәкада аһа йә: «һун чьма мьн дьщер'ьбинь?»

нькарьбун бәр щьмә'те нава хәбәра вида әв быгьртана, сәр щабдайина ви зәндәгьрти дәнге хwә бьр'ин.

Пьрса р'абуна мьрийа

(*Мәтта 22:23-33; Марқос 12:18-27*)

²⁷ Ынәк жь садудийед^ф кӧ дьготьн мьри р'анабьн, һатьнә щәм ви жь ви пьрсин у готьн: ²⁸ «Дәрсдар, Муса мәр'а ньвисийә: ‹Һәгәр бьре йәки бьзәwьщә у безӧр'әт бьмьрә, бьра бьре ви жьна ви бьстинә у wәре бьре хwә шин кә*›. ²⁹ Аwа һ'әфт бьра һәбун. Бьре мәзьн жьнәк станд, безӧр'әт мьр. ³⁰ Пәйр'а йе дӧда ³¹ у паше йе сьсийа әw жьн станд, һәйнәсәр wан һәр һ'әфта жи әw жьн станд у зар' пәй wан нәк'әтьн, мьрьн. ³² Пәй гьшкар'а әw к'ӧлфәта жи мьр. ³³ Дә ижар we Р'ожа Р'абуна мьрийа әw к'ӧлфәте бьбә жьна к'ижани? Чьмки һәр һ'әфта жи әw стандьбу». ³⁴ Иса ль wан вәгәр'анд у гот: «Мәрьве we дьне дьзәwьщьн у мер дькьн. ³⁵ Ле әwед кӧ быгьһижьнә we дьне у һежайи р'абуна мьрийа бьн, нә we бьзәwьщьн у нә жи мер кьн. ³⁶ Чьмки әwe иди нькарьбьн бьмьрьн, әw wәкә мьлйак'әта нә. Әw зар'ед Хwәде нә, чьмки п'ара р'абуна мьрийа нә. ³⁷ Ле бона р'абуна мьрийа, Муса жи дайә к'ьфше. Әw сәрһатийа дара дьр'ийеда бона Хӧдан дьбежә: ‹Хwәдейе Бьраһим, Хwәдейе Ишаq, Хwәдейе Аqуб*›. ³⁸ Аwа Хwәде нә Хwәдейе мьрийа йә, ле йе зендийа йә, чьмки бона ви һ'әму жи сах ьн». ³⁹ Жь қанунзана һьнәка ле вәгәр'анд у готьне: ‹Дәрсдар, тә қәнщ гот›. ⁴⁰ У иди кәсәки нәwерьбу кӧ тыштәки жи жь ви бьпьрсә.

* 20:28 Қануна Дӧщари 25:5.

* 20:37 Дәрк'әтьн 3:6.

Мәсiһ көр'е к'е йә?

(Мәтта 22:41-46; Марқос 12:35-37)

⁴¹ У Иса ванар'а гот: «Чава дьбежын кө Мәсiһ көр'е Дауьд ә? ⁴² Дауьд хвәха к'ьтеба Зәбурада^ф дьбежә:

«Хөдан готә Хөдане мьн:

Ль мьле мьни р'асте р'уне, ⁴³ һ'әта кө дьжмьнед тә бькьмә бьне п'ийед тә».

⁴⁴ Ава һәгәр Дауьд ви Хөдан һ'әсаб дькә, иди әв чава дьбә көр'е Дауьд?»

Һ'әвза хвә жь қанунзана бькьн

(Мәтта 23:1-36; Марқос 12:38-40; Луқа 11:37-54)

⁴⁵ һе т'әмамияа щьмә'те гөһдари дькьр, әви шагьртед хвәр'а гот: ⁴⁶ «Һ'әвза хвә жь ван қанунзана бькьн, йед кө һ'ыз дькьн бь чөхед дьреж бьгәр'ьн, базарада сылаве бьдьнә ван, к'ьништада к'өрсийед пешьн бьгьрьн у шайийада жи һәрәма^ф жорьн р'унен. ⁴⁷ Аликива малед жьнәбийа һ'уфи хвә дькьн, алиие дьнва жи бь дөр'ути дөайе хвә дьреж дькьн. Диwana ване һе гьран бә».

Дийарийа жьнәбийа бәләнгаз

(Марқос 12:41-44)

21 ¹ Иса дина хвә даие у дит кө дәвләтийа һ'әдийед хвә давитьнә п'әрәданга^ф п'арьстгәһе. ² Әви бәләнгазәкә жьнәби жи дит кө дө пол авитә вьр ³ у Иса гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, кө әве жьнәбийа бәләнгаз жь ван һ'әмуяа зә'фтьр авите. ⁴ Чьмки ван һ'әмуяа жь бәрмайийед хвә авитьнә нава һ'әдийед

* 20:43 Зәбур 110:1.

Хвәде, ле әве ве бәләнгазыйа хвәда һ'әму тыште кө пе ә'буре хвә бькьра авите».

Иса пешда дәрһәқа веранбуна п'арьстгәһеда дьбежә

(Мәтта 24:1-2; Марқос 13:1-2)

⁵ У чахе һьнәка бона п'арьстгәһе дьготьн, кө бь кәвьре бәдәw у п'ешк'еша һатийә хәмьландьне, әви гот: ⁶ «Ван һ'әму тыштед кө һун дьбиньн, р'оже бен кө әв һ'әмуые жи веран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн

(Мәтта 24:3-14; Марқос 13:3-13)

⁷ У жь ви пьрсин готьне: «Дәрсдар, әв тышт we к'әнге бьрәwьмьн? У чь нишане бьбә, гава әв йәк бьрәwьмьн?»
⁸ Әви гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кө һун нәйенә хапандьне, чьмки гәләк we пе наве мьн бен у бежьн: «Әз ьм Мәсиһ» у: «Әw wәхт незик ә», пәй ван нәчьн. ⁹ Гава һун бона шәр' у дә'wa бьбьһен, нәтърсьн, чьмки гәрәке пешийе әв тышт бьрәwьмьн, ле ахьрийа дьне нә һьнге йә». ¹⁰ һьнге ванр'а гот: «Мьләте р'абә ль сәр мьләт, п'адшати ль сәр п'адшатийа, ¹¹ щи-щийа ә'рдһ'әжед мәзьн, хәлайи-щәлайе у мина нәхwәшийа һ'ал we бьбьн, ль ә'змен жи тыштед хоф у тьрс у нишанед мәзьн we бьрәwьмьн. ¹² Ле бәри ван һ'әму тышта, we дәст бавежьнә wә, wә бьзериьн, бьбьнә бәр диwana к'ьништа у бькьнә кәла. Бона наве мьн we wә бьбьнә бәр п'адша у wәлийа. ¹³ Әве wәр'а бьбә мә'ни, кө һун бона мьн шә'дәтийе бьдьн. ¹⁴ У аwa ве йәке бькьнә бира хвә, кө пешда хәм нәкьн һуне чь щаба хвә бьдьн. ¹⁵ Чьмки әзе зар-зьман у сәрwахтийе бьдьмә wә, кө дьжмьнед wәйе нькарьбьн ль бәр wә хәбәр дьн йан бьсәкьньн. ¹⁶ Де у бавед wә, бьра-пьсмам у достед wә we

вә бьднә гьртне у жь вә һнәка жи we бькөжн. ¹⁷ Бона наве мын һуне бәр ч'э'ве һ'әмуя р'әш бн. ¹⁸ Ле муке жь сәре вә кем нәбә. ¹⁹ Бь сәбьра хвә һуне р'öh'e хвә хьлаз кн.

Иса дәрһәқа weранбуна Оршәлимеда хәбәр дьдә

(Мәтта 24:15-21; Марқос 13:14-19)

²⁰ Ле гава һун бьбиньн кө ордия дора Оршәлиме гьртиә, һнге бьзаньбн кө weранбуна we незик ә. ²¹ һнге әвед кө Щьһустанеда нә бьра бьр'әвнә ч'ийа у әвед кө Оршәлимеда нә бьра дәрен, әвед к'әwшенда нә, бьра вәнәгәр'нә бажер. ²² Чьмки әw р'ож, р'ожед һ'әйфһьлдане нә, wәки һәр чь кө һатийә ньвисаре бе сери. ²³ Ле wәй ль һ'әмла у дәстдәргуша ван р'ожада, чьмки тәнгасикә мәзньн we бе сәре дьне у хәзәб әве щьм'тер'а. ²⁴ Әwe бь дәве шур бьк'әвн у нав һ'әму мьләтада һесир бенә бьрьне. Оршәлиме жи бәр п'ийед мьләтед п'утп'арьст һәр'ә, һ'әта кө wәхте ван мьләта хьлаз бә.

һатна Көр'е Инсан

(Мәтта 24:29-31; Марқос 13:24-27)

²⁵ У сәр р'ойе, һиве у стәйрка нишане бьбн. Ль сәр дьне жи мьләте жь дәст дәнге хөшинийа пелед бәрә бьбьздн у хвә онда кн. ²⁶ Дьле мәрва жи жь тьрса we бьсәкнә, бона әw тыштед кө we бенә сәре т'әмамия дьне, чьмки т'опед әзмана we жь р'ийед хвә дәрен*. ²⁷ У һнге we бьбиньн кө Көр'е Инсан ә'wрава бь қәwат у

* 21:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қәwатед әзмана we бьһ'әжн».

р'умэта мэзын те. ²⁸ Гава эв тышт дэстпебьбьн, һун р'абьн сәре хвә бьльнд кьн, чьмки азабуна вә иди незик э».

Дәрса дара һежире

(Мәтта 24:32-35; Марқос 13:28-31)

²⁹ У мәсәлэк ванр'а гот: «һун дина хвә бьдьнә дара һежире у һ'әму дара. ³⁰ Гава дьбьшкьвьн, һун бь we йәке заньн кә һавин незик э. ³¹ Өса жи гава һун бьбиньн кә эв йәк дьрәвьмьн, бьзаньбьн кә П'адшатийа Хвәде незик э. ³² Эз р'аст вәр'а дьбежьм, кә эва ньсьла дәрбаз набә, һ'әта кә эв һ'әму тышт нәрәвьмьн. ³³ Ә'рд у әзмане дәрбаз бьн, ле готьнед мьн т'ө щар дәрбаз набьн.

Р'анәзен

³⁴ Мьрәти хвә бьн, нәбә кә дьле вә хварьн, вәхварьне у хәмед ве дьнйәйева гьредаи бә, ньшкева әв Р'ож сәр вәда бе. ³⁵ Чьмки әв р'оже мина т'әле бе сәре һ'әму мәрвевд ль сәр дьне. ³⁶ һ'ьшйар бьминьн у һәр гав дәа бькьн, вәки һун бькарьбьн жь ван һ'әму тыштед кә we бьрәвьмьн бьр'әвьн-хьлаз бьн у ль бәр Көр'е Инсан р'успи бьсәкьньн». ³⁷ Иса р'оже п'арьстгәһеда һин дькьр, ле шәве дьчу сәре ч'ийәйе Зәйт'уне дьма. ³⁸ У т'әмамийа щьмә'те сьбәһе зу дьчу п'арьстгәһе щәм ви, кә хәбәрәд ви бьбьһен.

Гьртън, хачкърън^ф у р'абуна Иса

Шевъра кôштъна Иса

(*Матта 26:1-5, 14, 16; Марқос 14:1-2, 10-11; Йуһ'анна 11:45-53*)

22¹ Щэжьна^ф Нане Шкэва незик бу, йа кô жер'а Щэжьна^ф Дэрбазбуне дьготън. ² Сэрэкед к'ахина у қанунзана мэщалэке дьгэр'ийан кô ви бькôжьн, чьмки жь щьмэ'те дьтьрсийан. ³ Ынге Мирещън к'этэ қалпе дьле Щьһудайе^ф кô Исхэрйоти дьһатэ готъне, эв йэк жь ван һэр донздэһа бу. ⁴ Эва р'абу чу т'эви сэрэкед к'ахина у сэрверед нобэдаред п'арьстгэһе, ванр'а хэбэр да, вэки Иса бьдэ дэсте ван. ⁵ Эвана ша бун у wir'а қайл бун, кô п'эра бьдънэ ви. ⁶ Щьһуда р'ази бу у һьлда сэр хвэ, кô мэщале бьбинэ эви бь дьзи щьмэ'тева бьдэ дэсте ван.

Т'вдарэкдитъна шива Щэжьна Дэрбазбуне

(*Матта 26:17-25; Марқос 14:12-21; Йуһ'анна 13:21-30*)

⁷ Р'ожа Щэжьна Нане Шкэва һат, кô э'дэт бу бэрха қôрбана Щэжьна Дэрбазбуне бьһата сэржекъръне. ⁸ Иса Пэтрус у Йуһ'анна шандън у гот: «Һэр'ьн Шива Щэжьна Дэрбазбуне мэр'а һазьр кьн, вэки эм бьхвьн». ⁹ Вана же пьрси: «Тô ль к'ô дьхвази кô эм һазьр кьн?» ¹⁰ Эви жи ванар'а гот: «Гава кô һун бьк'эвьнэ бажер, мэрвьэке р'асти вэ бе, щер'е аве ль сэр мьла. Пэй ви һэр'ьнэ we мала кô эв дьче, ¹¹ у хвэйе малер'а бежьн: «Дэрсдар тэр'а дьбежэ: К'ане эв ода мевана, йа кô эзе теда т'эви шагъртед хвэ шива Щэжьна Дэрбазбуне бьхвьм?» ¹² Ынге эве ль қате жорьн одэкэ мэзьнэ һэвдайи нишани вэ кэ у вьр жи һун һазьр кьн». ¹³ Эвана чун, чава кô

ванар'а готьбу өса жи дитьн у шива Щэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрын.

Шива Хөдан

(Матта 26:26-30; Марқос 14:22-26; 1 Корынт'и 11:23-25)

¹⁴ У гава вэхт пер'а гьһишт, әв бь т'әви шандийа ль сәр сьфре р'уньшт ¹⁵ у ванр'а гот: «Әз гәләки һ'ьзрәта ве Шива Щэжьна Дэрбазбуне бум, кө мьн т'әви вә бәри щәфе хвә бьхвара. ¹⁶ Чьмки әз вәр'а дьбежьм, әз иди жь ве т'ө щар нахвьм, һ'әта кө П'адшатийа Хвәдеда бьбә». ¹⁷ У к'ас һьлда, шькьрийа хвә жь Хвәде ани у гот: «һьлдьн әве у нав хвәда бәла кьн. ¹⁸ Әз вәр'а дьбежьм, вәки әз иди жь мәйа тьрийе вәнахвьм, һ'әта кө П'адшатийа Хвәде бе». ¹⁹ У нан һьлда шькьри да, кәркьр да ван у гот: «Әва бәдәна мьн ә, кө бона вә те дайине. Ве йәке бона биранина мьн бькьн».

²⁰ Өса жи к'ас пәй шивер'а һьлда у гот: «Әва к'аса пәймана ну йә, пе хуна мьн гьредайи, кө бона вә те р'етьне. ²¹ У ва йә дәсте йе кө нәмамийа мьн бькә, ль сәр ве сьфре т'әви мьн ә. ²² Р'аст Көр'е Инсан ве өса һәр'ә, чава кө бона ви ньвисар ә, ле вәй ль ви мәрьви, кө ве нәмамийа Көр'е Инсан бькә». ²³ У вана дәстпекьр нав һәвда жь һәв пьрсин: «Гәло к'и йә әви нав мәда, кө ве йәке ве бькә?»

Дә'ва бона мәзһнайийе

²⁴ У нав ванда дә'w пешда һат, кө жь нав ванда к'ижан ве йе һәри мәзһн бе һ'әсабе. ²⁵ Иса ванр'а гот: «П'адшайед мьләта щьмә'та хвә бьндәст дькьн у әвед сәр ван һ'өкөм дькьн херхвәзед ван тенә готьне. ²⁶ Ле һун өса нәбьн, йе нав вәдайи һәри мәзһн, бьра бьбә мина йе һәри бьч'ук

у бьра йе сэрвертийе дькэ жи бьбэ мина йе хөламтийе дькэ. ²⁷ Ньһа к'и йэ мэзын, йе ль сьфре р'унышти йан бэрдэсти? Нэ йе ль сьфре р'унышти? У эз нава вэда мина бэрдэстики мэ.

²⁸ хун ын, йед кө нава щер'ьбандьнед мында һ'эта ньһа т'эви мын манэ. ²⁹ У эзе П'адшатийе бьдьмэ вэ, чава Баве мын эв да мын, ³⁰ вэки хун П'адшатийа мында жь сьфра мын бьхвын у вэхвын у сэр к'өрсийа р'унен, диwana донздэһ қэбилед^ф Исраеле бькын.

Иса дэрһэқа инк'арийа Шьмһ'ун-Пэтрусда дьбежэ

(Матта 26:31-35; Марқос 14:27-31; Йух'анна 13:36-38)

³¹ Шьмһ'ун! Шьмһ'ун! Ва йэ Мирещын хвэст вэки вэ мина гэным бежынге хэ. ³² Ле мын бона тэ дөа кьр, вэки бауэрийа тэ кем нэбэ у гава тө вэгэр'и, дьл бьди бэр бьрайед хвэ». ³³ У Пэтрус wir'а гот: «Хөдан, эз һазьр ым т'эви тэ бемэ гьртые у көштые жи». ³⁴ Иса wir'а гот: «Пэтрус! Эз тэр'а дьбежым, иро һе бэри бангдана дик, те се щара бежи, вэки тө мын нас наки».

Дэрһэқа тэнгасийа мэзында

³⁵ У Иса ванр'а гот: «Гава мын хун бе к'иськ, турьк у чарьх шандын, хун һ'эвще тыштэки бун?» Вана гот: «На». ³⁶ һынге гот: «Ле ньһа к'иське к'е һэйэ бьра һьлдэ у өса жи турьк. У йе кө бе шур э, бьра к'ынще хвэ бьфьрошэ у хвэр'а шурэки бьк'ьр'э. ³⁷ Ле эз вэр'а дьбежым, кө гэрэке эва ньвисара сэр мын бе сери, кө: «Эв т'эви нэр'аста һатэ һ'эсабе». У чь кө бона мын ньвисар э, сэр қэвьмандые

* 22:37 Ишайа 53:12.

йә». ³⁸ Шагърта wir'a гот: «Хөдан, ванә вьра дө шур һәнә». Әви ванр'a гот: «Бәс ә».

Иса сәре ч'ийайе Зәйт'уне дөа дькә

(*Мәтта 26:36-46; Марқос 14:32-42*)

³⁹ У Иса ль гора әдәте хвә р'абу чу ч'ийайе Зәйт'уне, шагъртед ви жи ль пәй чун. ⁴⁰ У гава гьһиштә щи, ванр'a гот: «Дөа бькьн, кө һун нәк'әвьнә нава щер'ьбандьне». ⁴¹ У хвәха қаси кәвьравитьнәке жь ван дур к'әт, чок да дөа кьр ⁴² у гот: «Баво, һәгәр ә'мьре тә йә, әве к'асе жь мьн дур хә. Ле бьра хвәстьна тә бә, нә кө йа мьн». ⁴³ У жь ә'змен мьльак'әтәк вива хөйа бу у әв қәват кьр. ⁴⁴ Әви нава щәфе гьранда, һе бь дьле к'әл дөа дькьр. Худана ви мина дьлопед хунейә гьр дьр'ьжийанә әрде. ⁴⁵ У жь дөа р'абу, һатә щәм шагъртед хвә, әвана к'әрба к'әдәре р'азайи дитьн. ⁴⁶ У ванр'a гот: «Һун чьма р'адьзен? Р'абьн дөа бькьн, кө нәк'әвьнә нава щер'ьбандьне».

Гьртьна Иса

(*Мәтта 26:47-56; Марқос 14:43-50; Йһ'әнна 18:3-11*)

⁴⁷ Әви һе хәбәр дьда, әлаләтәке сәр вида гьрт у йәки жь һәр донздәһа, наве ви Щьһуда, пешийа ван к'әтьбу у незики ви бу кө ви р'амусә*. ⁴⁸ Иса wir'a гот: «Щьһуда! Тө бь р'амусане Көр'е Инсан дьди дәсте ван?» ⁴⁹ Гава әвед т'әви ви дитьн кө we чь бьқәвьмә, wir'a готьн: «Хөдан, әм бь шур ль ван хьн?» ⁵⁰ У жь ван йәки бь шур ль хөламе сәрәкк'әһин хьст у гөһе вийи р'әсте пәканд. ⁵¹ һьнге Иса гот: «Бәс ә, бьһельн». У дәст да гөһе ви,

* 22:47 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Чьмки өса ванр'a готьбу: «К'ижани кө әз р'амусьм, әв хвәха йә»».

қәнщ кър. ⁵² Паше Иса готә сәрәкед к'аһина, сәрwerед нобәдаред п'арьстгәһе у р'успийед кө һатьбунә сәр wi: «Те бежи һун бь шур у дара һатьнә пешийа қачахәки? ⁵³ Нә эз һәр гав т'әви wә п'арьстгәһеда бум, wә дәсте хwә нә дьда мьн. Ле ньһа wәхте wә йә у һ'өкөме тә'ристанийе йә».

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(*Матта 26:57-58, 67-75; Марқос 14:53-54, 66-72; Йуһ'анна 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ У әw гьртьн, бьрьн кьрьнә мала сәрәкк'аһин. Пәтрус жи дурва п'е-п'е ль пәй wi дьчу. ⁵⁵ Гава wана говәка һ'әwшеда агьр вехьст у доре р'уныштьн, Пәтрус жи ль wьр т'әви wан р'унышт. ⁵⁶ У щарике әw ль бәр агьр р'унышти дит, ль wi ньһер'и у гот: «Әва жи т'әви wi бу». ⁵⁷ Ле Пәтрус инк'ар кър у готе: «Әз wi нас накьм, ә'вде!» ⁵⁸ Хеләке шунда йәки дьн әw дит у гот: «Тө жи жь wан и». Пәтрус wir'a гот: «Пьсмам, эз нә жь wан ьм». ⁵⁹ У wәкә сьһ'әтәке жи дәрбаз бу, йәки дьн жи дьда зора хwә у дьготе: «Һәбә-т'өнәбә әва мәрьва т'әви wi бу, чьмки жь Щәлиле йә». ⁶⁰ Ле Пәтрус гот: «Фьлан кәс! Әз ньзаньм тө чь дьбежи». У хәбәр һе девда бу, дәстхwәда дик банг да. ⁶¹ Хөдан сәр Пәтрусда вәгәр'ийа ль wi ньһер'и, һьнге Пәтрус готьна Хөдан ани бира хwә, кө wir'a готьбу: «Иро һе бәри бангдана дик, те се щара мьн инк'ар ки». ⁶² У Пәтрус дәрк'әтә дәрва к'әлә-к'әл гьрийа.

Иса дьбә пек'әни у те к'өтане

⁶³ У әвед кө нобәдари ль Иса дькьрьн, қәрфе хwә ль wi дькьрьн, дьк'өтан. ⁶⁴ Ч'әвед wi гьредан у жь wi дьпьрсин,

дъготын: «Дә п'ехәмбәртийе бькә, к'а к'и бу кө тә хьст?»
⁶⁵ У бь гәләк готьнед майин жи әв бөһөрмәт дькьрын.

Иса ль бәр щьвина^Ф гьрәгьра

(Мәтта 26:59-66; Марқос 14:55-64; Йһ'әнна 18:19-24)

⁶⁶ У гава сьбәһ зәләл бу, к'ома р'успийед щьмә'те, сәрәкед к'аһина у қанунзана щьвийан. Иса к'аши диванхана хвә кьрын ⁶⁷ у готьне: «Һәгәр тә йи Мәсих, мәр'а бежә?» Иса ванр'а гот: «Һәгәр әз вәр'а бежым жи, йәк ә һун бауәр накьн. ⁶⁸ У һәгәр пьрсәке жи бьдьмә вә, һун шаба мьн надьн. ⁶⁹ Жь вьр шунда Көр'е Инсан we ль к'еләка Хвәдейе һәри Зор, ль мьле вийи р'асте р'уне». ⁷⁰ У һ'әмуйа бь һәвр'а гот: «Wәки өса йә тә Көр'е Хвәде йи?» Әви ванр'а гот: «Һун хвәха дьбежьн кө әз әв ьм». ⁷¹ У вана гот: «Иди шә'дә чи мәр'а нә? Мә хвәха жь дәве ви бьһист».

Иса ль бәр Пилато

(Мәтта 27:1-2, 11-14; Марқос 15:1-5; Йһ'әнна 18:28-38)

23 ¹ У т'әмамийа ә'лаләта ван р'абу, Иса бьрынә щәм Пилато. ² У дәст бь хәйбе кьрын готын: «Мә әв мәрьва дит кө мьләте мә дьхальфинә у нә жи дьһелә кө хәрщ бьдьнә Қәйсәр. Бона хвә жи дьбежә: «Әз Мәсих П'адша мә». ³ Пилато жь ви пьрси у готе: «Тә йи п'адше щьһуйа^Ф?» Әви ле вәгәр'анд у готе: «Тә бь дәве хвә гот». ⁴ Пилато сәрәкед к'аһина у ә'лаләтер'а гот: «Әз т'ө нәһәқийе ви мәрьвида набиньм». ⁵ Ле әвана сәр йа хвә бун у дьготын: «Әви мәрьви нава т'әмамийа Щьһустане, жь Щәлиле дәстпекьри һ'әта вьра, щьмә'т бь һинкьрына хвәва т'әвиһәв кьрийә».

Иса ль бэр һеродэс

⁶ Гава Пилато бона Щэлиле бьһист, пьрси: «Эв мэрьва жь Щэлиле йә?» ⁷ Гава пе һ'эсийа, кө эв бьн һ'өкөме һеродэсда йә, эв шандә щәм һеродэс, кө эв жи ван р'ожада һатьбу Оршәлиме. ⁸ Гава һеродэс ч'әв Иса к'әт, гәләки ша бу. Әви һе зува дьхвәст кө эв бьдита, чьмки әви гәләк тышт бона ви бьһистьбун у һ'ьзрәта ви бу, кө к'әрәмәтәке бь дәсте ви бьбинә. ⁹ һеродэс гәләк пьрс данә ви, ле Иса щаба т'ө пьрсе нәда. ¹⁰ Сәрәкед к'аһина у қанунзана жи сәкьнибун у гәләки давитьнә ви. ¹¹ һеродэс жи бь әскәрәд хвәва эв бегәдър кър, пе к'әнийан, паше к'ьнще р'әвш да ле кьрьне, диса пашда шандә щәм Пилато. ¹² We р'оже Пилато у һеродэс ль һәв һатьн, чьмки пешийе нава ванда дьжмьнати һәбу.

Диғанеда һ'өкөме көштьне ль сәр Иса дәрдьхьн

(*Мәтта 27:15-26; Марқос 15:6-15; Йһ'әнна 18:39-19:16*)

¹³ Пилато гази сәрәкед к'аһина, сәрвәра у щьмә'те кър, ¹⁴ ванр'а гот: «Wә эв мэрьва ани щәм мьн, чава йәки щьмә'те дьхальфинә. Ава мьн ль бәр вә һәр тышт жь ви пьрси, ле жь ван хьрабийед кө һун гьли дькьн, мьн т'ө тышт ль сәр ви мэрьви нәдит. ¹⁵ У нә жи һеродэс дит, ләма жи ви эв ль сәр мәда вәгәр'анд. Әви тыштәки өса нәкьрийә кө бе көштьне. ¹⁶ Әз ви бьдьмә бәр қамчийа у бәр'дьм».* ¹⁸ У т'әмамия а'лаләте бь һәвр'а кьрә қир'ин у гот: «Ви ль р'убари дьне нәһелә! Барабас бона мә бәр'дә!» ¹⁹ Барабас йәки бона сәрһьлдане у меркөштьна бажерда

* 23:16 Нав дәстньвисаред һьнәкада р'еза 17-а һәйә: «Чьмки ә'сәйи лазьм бу бона һәр щәжьнәке гьртик ванр'а бәр'да».

буйи һатъбу гъртыне. ²⁰ Пилато диса дэстпекър хэбэр да, чъмки ви дьхвэст кӧ Иса бьда бэр'дане. ²¹ Ле вана һе дькърэ қир'ин у дьгот: «Хач^ф кә! Әви хач кә!» ²² Әви щара сьсийа ванр'а гот: «Әви чь хьраби кьрийә? Мьн ль сэр ви нәһәқи нәдит кӧ әв бе кӧштъне. Әз ви бьдъмә бэр қамчийа у бэр'дъм». ²³ Ле әвана бь дәнге бьльнд сэр йа хвә бун у дьхвэстън кӧ әв бе хачкъръне. Сәвта ван сәрк'әт. ²⁴ Пилато қьрара хвә да, кӧ бь хвэстъна ван бә. ²⁵ Анәгори хвэстъна ван, йе кӧ бона сәрһьлдане у меркӧштъне кәледа бу, бэр'да. Ле Иса һьштә сэр хвэстъна дьле ван.

Хачкъръна Иса

(*Мәтта 27:31-44; Марқос 15:21-32; Йуһ'әнна 19:17-27*)

²⁶ У гава әскәра әв данә пешийа хвә бьрын, йәки курени наве ви Шьмһ'ун, кӧ жь к'әвшен дьһат, әв гьртън у хач данинә сэр мьле ви, кӧ ль пәй Иса бьбә. ²⁷ У ә'лаләтәкә щьмә'тейә гьран ль пәй ви дьчу, өса жи к'ӧлфәтед кӧ шина ви дькърън у дьгьрийан. ²⁸ Иса ль сэр ванда вәгәр'ийа у гот: «Қизед Оршәлиме! Сәр мьнда нәгьрин, ле сэр хвә у зар'ед хвәда бьгьрин. ²⁹ Чъмки р'ож we бен кӧ we бежън: «Хвәзи ль ван к'ӧлфәтед безӧр'әт, кӧ зар' нәанинә у нәмежандьнә».* ³⁰ һьнге мәрвье дэстпекън бежън: «Ч'ийано! Ль сэр мәда бьк'әвьн. Гьрно! Мә вәшерън»*. ³¹ һәгәр сәре дара тәр' аһа дькьн, ле һ'але дара һ'шк we чава бә?»

* 23:29 Аһа жи те фә'мкъръне: «Хвәзи ль ван к'ӧлфәтед безӧр'әт у ван бәт'ьна кӧ зар' нәанинә у ван бьстана кӧ нәмежандьнә».

* 23:30 һосәйа 10:8.

³² Дө мәрвөд нәһәқ жи анин, кө пер'а бенә көштъне.
³³ У гава гъиштънә ви щийе кө Qаф те готън, ль вър әв хач кърын. У әвед нәһәқ жи йәк ль мьле р'асте хач кърын у йәк жи ль мьле ч'әпе. ³⁴ һынге Иса гот: «Баво, бьбахшинә ван, чъмки нъзанън чь дькън». Сәр к'ьнщед ви п'әшк авитън вәки нава хвәда бәла кьн ³⁵ У щьмә'т сәкьнибу дьньһер'и. Сәрвер жи қәрфе хвә ль ви дькърын у дьготън: «Хәлқ хьлаз кърын, дә бьра хвә жи хьлаз кә, һәгәр әв ә Мәсиһ, бьжартийе^ф Хвәде». ³⁶ Әскәр жи ль ви дьк'әнийан, пешда дьһатън, сьркә^ф дьдане ³⁷ у дьготън: «Һәгәр тө йи п'адшайе щьһуйа, дә хвәха хвә хьлаз кә». ³⁸ У феза сәре ви бь йунани, латини у ибрани^ф ньвисар бу, кө: «ӘВА ПАДШАЙЕ ЩЬҺУЙА ЙӘ».

³⁹ Жь ван нәһәқед дардакъри, йәки Иса беһөрмәт дькър у дьготе: «Тө нә Мәсиһ и? Дә мә хьлаз кә, хвә жи пер'а». ⁴⁰ Ле һәвале ви ле һьлат у гот: «Тө жь Хвәде натьрси? Нә тө жи хут ви щәзайида йи? ⁴¹ Әв һәре мә йә, кө әз у тө анәгори ә'мәлед хвә дьк'ьшинън, ле әви т'ө хьраби нәкърийә». ⁴² У Исар'а гот: «Иса, мьн бир бини, гава бь П'адшатийа хвәва бейи». ⁴³ Иса бир'а гот: «Әз р'аст тәр'а дьбежъм, иро те т'әви мьн бөһьштеда^ф би».

Мьрна Иса

(Матта 27:45-56; Марқос 15:33-41; Йһ'әнна 19:28-30)

⁴⁴ Гава нивро сьһ'әт незики донздәһа бу, т'әмамийа ә'рде һ'әта сьһ'әта сьсийа бу тә'ри ⁴⁵ у р'уйе р'ойе һатә гьртъне. П'әр'да п'арьстгәһе нивида бу дө тиша^ф. ⁴⁶ У Иса бь дәнге бьльнд кьрә гази у гот: «Баво, р'өһ'е хвә дьдьмә дәсте тә». У гава әв йәк гот, р'өһ'е хвә да. ⁴⁷ Сәрсәд әв тьште буйи кө дит, шькъри да Хвәде у гот: «Р'асти әва мәрвәки р'аст бу». ⁴⁸ У т'әмамийа ә'лаләте, кө ль

wър бона т'эмаше щывийайи бу, эв йэка дит, сингед хwэ дхьхьстн, пашда вэдыгэр'ийанэ малед хwэ. ⁴⁹ h'эму насед wi жи у эw к'олфэтед кö жь Щэлиле hatьбун, дур сэкьни бун у эв тышт дьдитн.

Дэфьнкьрна^Ф Иса

(Матта 27:57-61; Марқос 15:42-47; Йух'энна 19:38-42)

⁵⁰ Мэрьвэки қэнщи ширh'элал у эндэме щывина гьргьра щьһуйа һэбу, наве wi Усвь^Ф. ⁵¹ Эва жь бажаре Аримэтиа Щьһустане бу у хwэха жи һивийа П'адшатийа Хwэде бу. Эw т'эви шевър у кьрна щывина ван нэббу. ⁵² Эw р'абу чу щэм Пилато у щьһйазе Иса жь wi хwэст. ⁵³ Щьһйаз жь хаче ани хваре, қэдэке к'ьтанида к'эфэн^Ф кьр у дани нав т'ьрба қэйеда к'олайи, кö т'ö цар веда кэсэк нэһатьбу данине. ⁵⁴ У эw р'ожа^Ф т'ьвдарэккьрнеда бу, кö евара шэмийе дэстпедькьр. ⁵⁵ У эw к'олфэтед кö жь Щэлиле т'эви Иса hatьбун, эw жи пэй wi чун у эw т'ьрба кö чава щьһйазе wi теда hatэ данине, дитн. ⁵⁶ У пашда вэгэр'ийан, бьһарэт^Ф у р'уне^Ф бинхwэш һазьр кьрн у анэгори т'эмийа Қануне р'ожа шэмийе р'ьһ'эт бун.

Иса жь мьрьне р'адьбэ

(Матта 28:1-10; Марқос 16:1-8; Йух'энна 20:1-10)

24 ¹ Р'ожа йэкшэме сьбэһе зу, ван к'олфэта бьһарэтед һазьркьри һьлдан чунэ сэр т'ьрбе. ² Ле вана кэвър жь бэр т'ьрбе һолкьри дит. ³ Гава к'этьнэ һьндөр', щьһйазе Хөдан Иса нэдитн. ⁴ Гава эвана һе бона ве йэке мэт'элмайи мабун, ньшкева дө мэри бь к'ьнще нурани ль бэр ван сэкьнин. ⁵ У гава к'олфэт жь тьрса к'этьнэ сэр р'уйе хwэ, ван мэрьва ванр'а гот: «һун чьма ль йе сах

нава мърйиада дьгэр'ьн? ⁶ Әw нә ль вьр ә, әw жь мьрьне р'абуйә. Биньнә бира хwә, кӧ чахе һе Щәлиледа бу, чь вәр'а гот: ⁷ «Гәрәке Кӧр'е Инсан бьк'әвә дәсте мәрвьед нәр'аст, бе хачкьрьне у р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абә». ⁸ У вана готьна Иса бир анин ⁹ у жь т'ьрбе вәгәр'ийан, әва йәка һәр йанздәһа у һ'әмуйед майинр'а готьн. ¹⁰ Йед кӧ шандийар'а готьн, әвана бун: Мәрйәма Мәждәлани, Йоһана у Мәрйәма дийа Ақуб, бь т'әви һьнәкед майин. ¹¹ Шандийава чава готьнәкә п'уч' хӧйа бу у бавәрийа хwә ван к'ӧлфәта нәанин. ¹² Ле Пәтрус р'абу бәрбь т'ьрбе бәзи, қуз бу ньһер'и, т'әне к'әфәне ви вьр бу у мәт'әлмайи чу, дьфькьри гәло чава бу.

Ль сәр Р'ийа Әmwасе

(Марқос 16:12-13)

¹³ We р'оже дӧ шагьрт дьчунә гӧндәки, кӧ жь Оршәлиме донздәһ километьри дур бу, наве ви Әmwас бу. ¹⁴ Вана бь һәвр'а бона һәр тыште қәwьми хәбәр дьдан. ¹⁵ У гава әвана нав һәвда хәбәр дьдан у дышешьрин, Иса хwәха жи незики ван бу, т'әви ван чу. ¹⁶ Ле ч'ә'вед ван гьрти бун, кӧ ви нас нәкьн. ¹⁷ Иса ванр'а гот: «Һун чьма ӧса м'әдәкьри нә у ве р'еда чь һәвр'а хәбәр дьдьн?» ¹⁸ Йәки жь ван, кӧ наве ви Клепас бу, ле вәгәр'анд у гот: «Әw чава жь Оршәлиме т'әне тә нәбьһистийә кӧ ван р'ожед пашьнда вьр чь қәwьмийә?» ¹⁹ Әви жь ван пьрси у гот: «Чь буйә?» Вана ле вәгәр'анд готе: «Бона Исайте Ньсрәте, кӧ әw бь ә'мәл у хәбәред хwә ль бәр Хwәде у т'әмамия мьләт п'ехәмбәрәки зор бу ²⁰ у чава сәрәкед к'аһина у сәрверед мә нәмамия кӧштьна ви кьрьн, хач кьрьн. ²¹ Мә т'ьре әве Исраеле аза кә, wәки дьн жи әва р'ожа сьсийа йә, кӧ әв тышт бунә. ²² Ле чәнд к'ӧлфәтед нав

мәда жи әм ә'щербмайи кърн. Әwana сьбәһе зу чубунә сәр т'ърбе ²³ у щьнйазе ви ль вьр нәдитьбун, вәгәр'ийан һатн мәр'а готн, кә: «Мә мьлийак'әт дитьн, мәр'а готн, кә әw сах ә». ²⁴ У жь мә һнәк жи чунә сәр т'ърбе, чава кә ван к'өльфәта готьбу, өса бу, ле әw нәдитьн». ²⁵ һнге әви ванр'а гот: «Һәй инсанед бе фькьр, һун чьқаси гьран бавәрийа хwә һ'әму готьнед п'ехәмбәра тиньн? ²⁶ Нә гәрәке Мәсиһ щәфа бьк'ьшанда у бьк'әта р'умәта хwә?» ²⁷ У ви дәстпекьр жь Муса у һ'әму п'ехәмбәра, чь кә ван к'ьтебада бона ви һвисар бун, ванар'а шьровәкьрн.

²⁸ Гава незики ви гөнде кә дьчуне бун, әви өса да к'ьфше, йанчийә әw дьчә щики дур. ²⁹ Ле wана зор ль ви кьр у гот: «Ишәв ль щәм мә бьминә, чьмки евар ә, р'о чуйә ава». У әw чу һндөр', кә ль щәм ван бьминә. ³⁰ Ле гава әw т'әви ван сәр сьфре р'уньшт, нан һьлда, шькьрийа хwә жь Хwәде ани, кәркьр да ван. ³¹ һнге ч'әвед ван вәбун, әw нас кьрн у әw бәр ч'әве ван бәтавәбу. ³² Wана һәвр'а гот: «Ләма, гава әви р'еда мәр'а хәбәр дьда у һвисар мәр'а шьровәдькьрн, агьр дьле мә дьк'әт». ³³ Әw we гаве р'абун вәгәр'ийанә Оршәлиме у һәр йанздәһ т'әви йед майин щьвийайи дитьн, ³⁴ готн: «Р'асти Хөдан сах буйә у Шьмһ'унва хөйа буйә!» ³⁵ Паше ван һәр дөйа гьли кьр, кә чава р'еда р'асти ви һатн у чахе ви нан кәркьр, әw нас кьрн.

Иса хwә нишани шагьртед хwә дькә

(Мәтта 28:16-20; Марқос 16:14-18; Йүһ'әнна 20:19-23; К'аред Шандийа 1:6-8)

³⁶ Wана һе бона ве йәке хәбәр дьда, Иса нава wанда сәкьни у ванр'а гот: «Ә'дьлайи wәр'а». ³⁷ Әwana жь тьрса бьздийан у ван т'ьре хәйаләки^Ф дьбиньн. ³⁸ Ле әви

ванр'а гот: «һун чьма шашмайи манэ у дөдьли нэ? ³⁹ Ава ль дэст у п'ийед мьн бьньһер'ьн, кө эз хвэха мэ. У дэсте хвэ бьднэ мьн у бьбиньн, чьмки гошт у һэстуйед р'öh' т'өнэнэ, чава кө һун дьбиньн йед мьн һэнэ». ⁴⁰ Гава эв йэк гот, дэст у п'ийед хвэ нишани ван кьрн. ⁴¹ У һе жь шабуна бавэр нэдькьрн, һ'эйр-һ'өжмэк'ар мабун, эви ванр'а гот: «Qэт тыштэки хварьне ль щэм вэ һэйэ?» ⁴² Вана чити мә'сийе пьжанди да ви*. ⁴³ Эви һьлда ль бэр ч'э'ве ван хвар ⁴⁴ у ванар'а гот: «Эв бун эв готьнед кө гава эз т'эви вэ бум, мьн вэр'а дьготьн: Гэрэке һэр тыштед кө бона мьн Qануна Муса, һьвисаред п'ехэмбэра у Зэбурада^ф һьвисар бун бьһатана сери». ⁴⁵ һьнге ф'эме ван вэкьр, кө һьвисара ф'эм бькьн. ⁴⁶ У ванр'а гот: «Ава һьвисар э, кө Мэсиһ гэрэке щэфа бьк'ьшинэ у р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абэ ⁴⁷ у жь Оршэлиме гьрти бь наве ви т'обэйи у бахшандьна гөна нав һ'эму мьлэтада вэ бе даннасинкьрьне. ⁴⁸ У һун ьн ш'э'дед ван һ'эму тышта. ⁴⁹ Ава эзе созе Баве хвэ вэр'а бьшиньм. Оршэлимеда бьминьн, һ'эта һун қэвате жь жор бьстиньн».

Жорһьлатьна Иса

(Марқос 16:19-20; К'аред Шандийа 1:9-11)

⁵⁰ У эв һ'эта Бэйтанийае бьрн, дэсте хвэ бьльнд кьр, дөа ван кьр. ⁵¹ У һе дөа дькьр, жь ван қэтийа, бэрбь э'змен һатэ һьлатьне. ⁵² Шагьрта жи сэре хвэ бэр ви дани, бь эшқ у ша вэгэр'ийанэ Оршэлиме. ⁵³ У һэр гав п'арьстгәһеда бун, пэсьне Хвэде дьдан.

* 24:42 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «У мьрт'оха һьнгьв».

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЙУН'ЭННА

Пешготьна институте

Ль гора фькьра гэлэк зана, нъвиск'аре ве к'єтебе хьлазийа сэдсалийа пешьнда эва сэрһатийа нъвисийэ. Нъвиск'ар хвэха наве хвэ к'єтебеда надэ. Ле те дэрхьстьне, кө нъвиск'ар йэк жь һэр донздэһ шагьртед^ф Иса^ф буйэ, ава готи Йуһ'эннайе^ф көр'е Зэбэди. Иса һынге газе ви кьр, гава эw he мэ'сигьр бу (Мэтта 4:21; Марқос 1:19; Луқа 5:10). Өса жи те дэрхьстьне, кө Йуһ'энна эw шагьрт бу, бона к'ижани кө аһа нъвисар э: «Шагьрте кө Иса же һ'ыз дькьр» (Йуһ'энна 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Йуһ'энна сэр пьрса жийина^ф һ'эта-һ'этайе дьсэкьнэ, к'ижани кө мэрвь^ф дькарэ бьстинэ. Бале Йуһ'энна дньнъвисэ кө мэрэме ве нъвисаре эв э, wэки хвэндэван бавэр бькэ, кө Иса йэ Хьлазкьре^ф создайи, Көр'е^ф Хвэде у пе ве бавэрийе^ф жийина һ'эта-һ'этайе бьстинэ (20:31).

«Мъзгинийа^ф ль гора Йуһ'энна» һьндава һэр се Мъзгинийед майинда (йа Мэтта, Марқос у Луқа) тьһэрэки дьн бэрч'эв дьбэ. Ве Мъзгинийеда хвэндэван р'асти чэнд қэwмандьна тен, йед кө мъзгиндаред^ф майин нъвисаред хвэда нэданэ к'ьфше. Мэсэлэ: дэ'wата Қанайеда, хэбэрдана Исайэ т'эви Никодемо, к'өлфэта^ф самэри^ф, қэнщбуна йе Бэйтһастайеда у йе жь зькмакийеда кор, өса жи сахкьрьна Лазаре мьри. Мъзгиндаред майин Мэтта, Марқос у Луқа гэлэки ль сэр кьред Исайэ Щэлиледи^ф дьсэкьньн, ле Йуһ'энна ль

сэр кьред Оршэлимеда^ф дьсэкьнэ. Өсә жи к'ьтебеда чэнд щара эв готын һәнә: «Эз ым фьлан тышт йан беван тышт» у гэләк жь ван готына жи бь нишанед (к'эрәмәтед) Исава гьредаи нә. Мәсәлә, эв дәрһәдә хвәда аһа дьбежә: «Эз ым нане жийине» (6:35), «Эз ым р'онайа дьнйайе» (8:12), «Эз ым дәре пез» (10:7), «Эз ым шьване қәнш» (10:11), «Эз ым р'абун у жийин» (11:25), «Эз ым р'е, р'асти у жийин» (14:6) у «Эз ым к'ола тьрийейә р'аст» (15:1).

Мьзгиндаред майин һинкьрьна Иса бь мәсәла дьбежьн, ле Йуһ'әнна ашкәрә бона һәләрәтийа Исайә т'әви Баве^ф хвә Хвәде дьбежә. Өсә жи Иса наве хвәдетийе бона хвә бь к'ар тинә: «ЭЗ ЭВ ЫМ» (8:24, 28; 13:19) у «ЭЗ ҺӘМӘ» (8:58).

К'ьтеб бәлайи сэр чэнд п'ара дьбә. Пешготына хвәда Йуһ'әнна дьньвисә кә Хәбәра Хвәдейә һ'әта-һ'әтайе у Иса йәк ын.

П'ара к'ьтебейә пешьн жь сәре 2-а һ'әта 11-а бона гэләк к'эрәмәта дьбежә у эв һ'әму жи ә'йан дькьн кә Иса Мәсиһ^ф ә, эв Хьлазкьре создаи йә у Көр'е Хвәде йә. Эв п'ара к'ьтебе дәрһәдә ван мәрвада дьбежә, йед кә бавәрийа хвә Иса анин бунә пәйчуйед ви, ле һ'әрче майин мьқабьли ви сәкьнин у нәхвәстын ви бавәр бькьн.

П'ара дөда жь сәре 13-а һ'әта 17-а дьбежә, кә Иса бәри гьртын у хачбуна^ф хвә т'әви шагьрта чава пьсмам хәбәр дьдә, кә ван бышьдинә.

П'ара сьсийада жи жь сәре 18-а һ'әта 21-е дәрһәдә гьртын, хачбун, мьрын, жь мьрын-р'абуне у жорһьлатына вида дьбежә.

К'ьтеба Мьзгинийа Йуһ'әнна дьдә к'ьфше кә Иса «Хәбәра Хвәде» йә, кә бь бәдәни һат нава мәда һевьри.

Әw ә Хьлазкьре дьнайе (4:42), Р'онайиә кӧ һ'әму мәрьва р'онайи дькә (1:9), әw хwәха нишана һ'әзкьрна Хwәде йә, һьндава һ'әму мәрьвед дьнайеда (3:16). Йуһ'әнна дина хwә дьдә сәр даннасини у фькьра Иса, бь к'ижана хwәдетийа Иса у гәләк р'астийед дьн ә'йан дьбьн. Нава даннасинийед Исада фькьра мерьв дьчә сәр ван хәбәра, йед кӧ һәр р'ож тенә бьк'аранине, ле Иса әw чава нишанед сӧр' нава р'астийа р'ӧһ'анида данә хәбәте, кӧ йәк бькарьбә фә'м бькә. Аwa мәсәлә: нан, ав, р'онайи, шьван, пәз, бахчә у тыштед майин.

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Пешготьн (1:1-18)

Йуһ'әннайе^ф ньхӧмдар^ф у шагьртед Исайә пешьн (1:19-51)

Шьхӧлед Исайә ль дор-бәре ч'әме Урдӧне у нав Щәлиле (2:1-12:50)

Иса хатьре хwә жь шагьртед хwә дьхwазә, дьл дьдә ль бәр ван у бона ван дӧа дькә (13:1-17:26)

Гьртьн, диванкьрн, хачкьрн у дәфьнкьрна^ф Иса (18:1-19:42)

Р'абуна Исайә жь мьрьне у хӧйабуна wi (20:1-31)

Пашготьн: Хӧйабунәкә дьн Щәлилела (21:1-25)

Пешготьна Йуһ'әнна: Дәстпобунеда Хәбәр һәбу

1 ¹ Дәстпобунеда Хәбәр һәбу. Хәбәр т'әви Хwәде бу у Хәбәр хwәха Хwәде бу. ² Әw дәстпобунеда т'әви Хwәде бу. ³ һәр тышт бь wi ә'фьрин у бейи wi т'ӧ тышт нәдәwьми, чь кӧ қәwьми. ⁴ Канийа жийине әw бу у жийин

жи р'онайа мэрва^ф бу. ⁵ Р'онайи тэ'ристанийеда шэwq дьдэ у тэ'ристанийе пе нькарьбууй.

⁶ Мэрвэки жь алийе Хwэдеда шанди һэбу, кö наве ви Йуһ'энна^ф бу. ⁷ Эw бона шэ'дэтийе һат, wэки бона р'онайе шэ'дэтийе бьдэ, кö һ'эму пе ви бawэр бькьн. ⁸ Эw хwэха нэ эw р'онайи бу, ле эw һат кö шэ'дэтийа р'онайе бьдэ. ⁹ Р'онайа р'аст эw э, к'ижан кö те дьнйайе у һ'эму мэрва р'онайи дькэ. ¹⁰ Эw дьнйайеда бу у дьнйа пе ви э'фьри, ле дьнйайе эw нас нэкьр. ¹¹ Эw һатэ сэр wаре хwэ, ле щьмэ'та ви эw qэбул нэкьр. ¹² Ле эwed кö эw qэбул кьрьн у бawэрийа^ф хwэ наве ви анин, эwi да, кö һэqийа ван һэбэ бьбьнэ зар'ед Хwэде. ¹³ Эвана нэ жь хуне, нэ жь хwэстьна бэдэне у нэ жи жь хwэстьна мэрвайе бунэ, ле эw жь Хwэде бунэ.

¹⁴ У Хэбэр бу хун у гошт, бь к'эрэм^ф у р'астийева т'ьжи нав мада коне хwэ дани. Мэ р'умэта ви дит, эw р'умэта Көр'е Бавейи^ф тайе т'эне. ¹⁵ Йуһ'энна бона ви шэ'дэти да у бь дэнгэки бьльнд гот: «Эва йэ, бона к'ижани мьн дьгот: <Эwe кö пэй мьн те эw сэр мьнр'а йэ, чьмки эw бэри мьн һэбу>». ¹⁶ Мэ һ'эмуя жь т'ер-т'ьжийа ви к'эрэм сэр к'эрэмеда станд.* ¹⁷ Чьмки Qанун бь дэсте Муса^ф һатэ дайине, к'эрэм у р'асти бь дэсте Иса^ф Мэсиһ^ф. ¹⁸ Т'ö кэси т'ö щар Хwэде нэдитийэ, ле Йе Тайе Т'энейи кö хут Хwэде йэ* у һ'эмеза Баведа йэ, эwi эw да э'йанкьрне.

* 1:16 Аһа жи те фэ'мкьрне: «К'эрэм жь бэр к'эрэмева станд», аwa готи к'эрэма Пэймана^ф Нуйэ Иса^ф Мэсиһ^ф щийе к'эрэма Пэймана^ф Кэвьнэ ч'ийайе Синайе^ф гьртийэ. һьнэк жи фэ'м дькьн, кö жь к'эрэма Иса, к'эрэм э'мьре бawэрмэндада һэйэ у һе зедэ дьбэ.

* 1:18 Нав дэстньвисаред һэрэ qэнщда аһа йэ: «Йе Бешьрики-Бехэвал кö һ'эмеза Баведа йэ». Нав һьнэк дэстньвисаред дьнда жи аһа йэ: «Көр'е Бешьрики-Бехэвал кö һ'эмеза Баведа йэ».

Шәдәтийа Йуһ'әннайе ньхөмдар^Ф

(Матта 3:1-12; Марқос 1:1-8; Лука 3:15-17)

¹⁹ Әв бу Шәдәтийа Йуһ'әнна: Гава щьһуйа^Ф жь Оршәлиме^Ф к'аһин^Ф у леви^Ф шандьн, вәки жь Йуһ'әнна бьпърсын, кө әв к'и йә, Йуһ'әнна һылда сәр хвә, ²⁰ инк'ар^Ф нәкър у ашкәрә гот: «Әз нә Мәсиг мә». ²¹ Вана же пьрси: «Ле тө к'и йи? Елийас^Ф и?» Әви гот: «На». «Әв п'ехәмбәре^Ф» создайи йи?» Щаб да: «На». ²² һынге жер'а готын: «Дә бежә, тө к'и йи, вәки әм щабәке ванр'а бьбьн, йед кө әм шандьнә. Тө бона хвә чь дьбежи?» ²³ Әви гот: «Әз әв дәнг ьм кө бәр'ийеда^Ф дькә гази: «Р'ийа Хөдан^Ф р'аст бькьн!» чава кө Ишайа^Ф п'ехәмбәр готийә». ²⁴ Әвед кө һатьбунә шандьне жь ферьсийа^Ф бун. ²⁵ Вана же пьрси: «Ле иди чьма дьньхөмини^Ф, һәгәр тө нә Мәсиг и, нә Елийас у нә жи п'ехәмбәр?» ²⁶ Йуһ'әнна ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз бь аве дьньхөминьм, ле йәк нав вәда һәйә, кө һун ви нас накьн. ²⁷ Әв ә, йе кө пәй мьн те, кө әз нә һежа мә, вәки бәне чарьхед ви жи вәкьм». ²⁸ Әв һ'әму ль ви бәри Урдөне, ль Бәйтанийае, ви щийе кө Йуһ'әнна ль вьр дьньхөманд қәвьмин.

Бәрхе Хвәде

²⁹ Р'ожа дьне Йуһ'әнна дит кө Иса бәрбь ви те, әви гот: «Ва йә! Бәрхе Хвәде, йе кө гөнед дьнийае һылдьдә! ³⁰ Әв ә бона к'ижани мьн дьгот: «Пәй мьнр'а йәке бе, кө сәр мьнр'а йә, чьмки әв бәри мьн һәбу». ³¹ Мьн ньзаньбу

* 1:21 Гәләк щьһуйа^Ф ль һивийа п'ехәмбәрәки бун, йәки мина Муса йан жи йәки жь ви қәваттьр, кө we бьһата вәхте һатьна Мәсиг ә'лам бькьра (Қануна Дөщари 18:15, 18; Йуһ'әнна 6:14; 7:40).

* 1:23 Ишайа 40:3.

эw к'и йэ, ле эз хатъмэ бь аве дьныхöминьм, wэки wi Исраелева^ф бьдъмэ э'йанкърьне».

³² Йуһ'энна эва шэ'дэтиа да у гот: «Мьн дит кө Р'öh' жь э'змен мина кэвоткэке хат сэр wi дани у ма. ³³ Мьн ньзаньбу эw к'и йэ, ле эwe кө эз шандьм, кө бь аве бьныхöминьм, мьнр'а гот: «Тö к'е бьбини кө р'öh' те сэр датинэ у дьминэ, эw э кө бь Р'öh'е^ф Пироз дьныхöминэ». ³⁴ Мьн жи дит у шэ'дэти да кө эв э Көр'е^ф Хwэде».

Шагъртед^ф пешийе

³⁵ Р'ожа дьне Йуһ'энна диса т'эви дö шагъртед^ф хwэ сэкьни бу. ³⁶ Дит кө Иса wьрар'а дэрбаз дьбэ, гот: «Ва йэ Бэрхе Хwэде!» ³⁷ Эв йэк кө бьхистьн, хэр дö шагърт пэй Иса чун. ³⁸ Иса ль пышт хwэва вэгэр'ийа у дит кө вана дайэ пэй wi тен, ванр'а гот: «Һун чь дьхwазьн?» Вана жер'а гот: «Р'абби», кө те фэ'мкърьне: «Дэрсдар^ф», «тö ль к'ö дэре дьмини?» ³⁹ Эwi ванр'а гот: «Wэрьн һуне бьбиньн». Вана чу у дит кө эw ль к'ö дьминэ. Иди сьһ'эт незики чара бу у we р'оже эw ль щэм wi ман.

⁴⁰ Жь ван хэр дöйа, йед кө жь Йуһ'энна бьхистьн у пэй Иса чун, йэк Эндравьсе бьре Шьмһ'ун-Пэтрус бу. ⁴¹ Эwi пер'а-пер'а бьре хwэ Шьмһ'ун^ф дит у жер'а гот: «Мэ Мэсиһ^ф дит», кө те фэ'мкърьне: «Йе К'ьфшкърьи»*. ⁴² Wi эw ани щэм Иса. Иса ль Шьмһ'ун ньһер'и у готе: «Тö, Шьмһ'уне көр'е Йуһ'энна, те Кифас бейи готьне» (аwа готи «Пэтрус^ф», кө те фэ'мкърьне: «Qэйа»).

* 1:41 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «ХРИСТОС». «ХРИСТОС» бь зьмане йунани те фэ'мкърьне: «Йе К'ьфшкърьи», «Йе Бьжарти^ф» у «Йе Р'ункърьи^ф».

Иса гази Филипо у Натанйел дькэ

⁴³ Р'ожа дьне Иса қьрар кър кө һәр'э Щэлиле^Ф. Ви Филипо дит у жер'а гот: «Пэй мьн вэрэ!» ⁴⁴ Филипо жь Бэйтсайдае бу, жь бажаре Эндравьс у Пэтрус. ⁴⁵ Филипо чу Натанйел дит у жер'а гот: «Мэ эw дит, бона к'ижани Муса Қанунеда у п'ехэмбэра жи нъвисаред хвэда сальхе ви дабун, Исае Көр'е Усьве^Ф жь Ньсрэте». ⁴⁶ Натанйел же пьрси: «Qэт дьбэ кө тыштэки п'ак жь Ньсрэте дэрк'эвэ?» Филипо жер'а гот: «Wэрэ у бьбинэ!» ⁴⁷ Гава Иса дит кө Натанйел бэрбь ви те, дэрһэқа вида гот: «Ва йэ исраелики һэқи-һ'элал кө дьле вида мьхэнэти т'өнэ». ⁴⁸ Натанйел же пьрси: «Чава мьн нас дьки?» Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һе Филипо гази тэ нэкьрбу, гава кө тө ль бьне дара һежире р'уньшти буйи, мьн тө дити». ⁴⁹ Натанйел жер'а гот: «Дэрсдар, тө йи Көр'е Хвэде! Тө йи П'адше Исраеле!» ⁵⁰ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Тө бона ве йэке бавэр дьки, wэки мьн тэр'а гот: «Мьн тө ль бьне дара һежире дити?» Те тыштед жь ве мэстыр бьбини». ⁵¹ У жер'а гот: «Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежым, һуне бьбиньн э'зман вэбуйэ у мьльак'этед^Ф Хвэде чава жь сэр Көр'е^Ф Инсан р'адьбьн, пэйа дьбьн».*

Дэ'wата ль гонде Қанайа Щэлиле

2 ¹ Дө р'ожа шунда бажаре Қанайа Щэлиледа дэ'wатэк һэбу. Дийа Иса жи ль we дэре бу, ² Иса у шагъртед ви жи бона дэ'wате һатьбунэ т'эглифкьрьне. ³ Гава кемаси к'этэ шэраве, дийа Иса жер'а гот: «Шэрава ван нэма». ⁴ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Э'вде, чи тэ мьн к'этийэ? Һе

* 1:51 Дэстпобун 28:12.

нэ вэхте мьн э». ⁵ Дийа ви бэрдэстийар'а гот: «Чь кө вэр'а бежэ, бькьн». ⁶ У шэш к'өр'нед кэвэри хэбун, кө ль гора э'дэтед шьһуйа бона шуштгьн-вэшуштгьна вана ль вьр данибун. Жь вана хэр йэки жь һ'эйште һ'эта сэд бист литьр ав һьлдьда. ⁷ Иса ванр'а гот: «Ван к'өр'на т'жи ав кьн». У вана жи левар'а дагьрт. ⁸ Паше ванар'а гот: «Ньһа һьнэки дагьрын, бьбьн бьдьнэ сэрдэ'вати». Эвана жи эв бьр. ⁹ Гава сэрдэ'вати жь we ава кө бьбу шэрав тэм кьр, ви те дэрнэхьст кө эв жь к'ө һат, ле бэрдэстийед кө ав к'шандьбун заньбун. Сэрдэ'вати гази зэ'ве кьр ¹⁰ у жер'а гот: «Һэр кэс пешийе шэрава хвэйэ р'ьнд датинэ сэр т'эхтэ у паше гава вэхвари нэ, эв йа нэр'ьнд дэрдьхэ. Ле тэ шэрава р'ьнд һ'эта ньһа хвэй кьрийэ».

¹¹ Эва нишана Исайэ пешьн бу, кө ви Қанайа Щэлиледа кьр. Бь ви авайи эви р'умэта хвэ да хойакьрыне у шагьртед ви бавэрийа хвэ ви анин.

¹² Пэй ве йэкер'а, Иса т'эви дийа хвэ, бьред хвэ у шагьртед хвэ чу Кэфэрнаһуме, ле гэлэк р'ожа эв ль we дэре нэман.

Иса п'арьстгэһе^Ф пацъж дькэ

(Матта 21:12-13; Маркос 11:15-17; Лука 19:45-46)

¹³ Щэжьна^Ф шьһуйайэ Дэрбазбуне незик бу, Иса һэвраз чу Оршэлиме. ¹⁴ П'арьстгэһеда^Ф эви йед кө дэвар, пэз у кэвотк дьфьротьн, өса жи йед сэраф р'уньшти дитьн. ¹⁵ Дэ ижар ви жь бэна қамчик чекьр, һ'эму жь п'арьстгэһе, пэз у дэваред ванва дэрхьстгьн, п'эр'ед сэрафа р'етьн у т'эхтед ван вэлгэр'андьн. ¹⁶ Кэвоткфьрошар'а гот: «Вана жь ве дэре һьлдьн! Иди мала Баве мьн нэкьнэ базаргэһ!» ¹⁷ һатэ бира шагьртед ви кө аһа һатийэ ньвисаре: «Хирэта

һындава мала тэда агър мьн дьхэ»*. ¹⁸ Һынге щьһуйа же пьрси: «Те чь нишане нишани мэ ки, кө һ'өкөме тэ һэйэ ван тышта бьки?» ¹⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Ве п'арьстгәһе һьлшиньн, эзе нава се р'ожада р'акьм». ²⁰ Һынге щьһуйа жер'а гот: «Нава чьл шэш салада эва п'арьстгәһа һатийэ чекърне. Чава те we нава се р'ожада р'аки?» ²¹ Ле Иса дәрһәда п'арьстгәһа бәдәна хвәда хәбәр дьда. ²² Пәйр'а гава әв жь мьрне р'абу, шагърта әв готьна ви ани бира хвә у вана бавәрийа хвә һьвисаре у готьна Иса анин.

Дьле^ф һәр мәрви Исава ә'ян ә

²³ Ава гава кө Иса Щәжьна Дәрбазбунеда ль Оршәлиме бу, гәләка әв нишанед кө ви дькьрн дитьн, бавәрийа хвә наве ви анин. ²⁴ Ле Иса бавәрийа хвә ль ван нәдани, чьмки дьле^ф һ'әму мәрва вива ә'ян бу. ²⁵ Әв нә һ'әвщә бу, кө йәки һындава мәрвәкида шә'дәтийа ви бьда, чьмки ви дьле мәрва заньбу.

Иса у Никодемо

З¹ Жь ферьсийа мәрвәк һәбу, наве ви Никодемо, кө сәрәкәки щьһуйа бу. ² Әва шәв һатә щәм Иса у жер'а гот: «Мамоста, әм заньн кө тө жь Хвәдеда чава дәрсдар һатийи, чьмки әв нишанед кө тө дьки, һәгәр Хвәде нә пер'а бә, т'ө кәс нькарә бькә».

³ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Әз р'аст бе хельф тәр'а дьбежьм, һәгәр мәрвәк диса ну нәбә*, әв нькарә П'адшатийа^ф Хвәде бьбинә». ⁴ Никодемо же пьрси:

* 2:17 Зәбур 69:9.

* 3:3 Аһа жи те фә'мкьрне: «Һәгәр мәрвәк жь жор нәбә».

«Мэрвв кӧ иди мӑзын буйӑ, ӑш чава дыкарӑ диса ну бьбӑ? Qэт дыбӑ кӧ ӑш царӑкӑ дьн бьк'ӑвӑ зьке дийа хвӑ у жь дийа хвӑ диса бьбӑ?» ⁵ Иса ле вӑгӑр'анд у готе: «Ӕз р'аст бе хельф тӑр'а дыбежьм, h'ӑта кӧ мӑрвв жь аве у P'oh' нӑбӑ, ӑш нькарӑ бьк'ӑвӑ П'адшатиya Хвӑде. ⁶ Йе кӧ жь бӑдӑне дыбӑ бӑдӑн ӑ, йе кӧ жь P'oh' дыбӑ p'oh' ӑ. ⁷ Тӧ ӑ'щербмайи нӑминӑ кӧ мьн тӑр'а гот: Гӑрӑке хун диса ну бьбьн*. ⁸ Ба* ль к'ӧ дӑре дыхвӑзӑ р'адьбӑ. Тӧ дӑнге ви дыбьнейи, ле ньзани ӑш жь к'ӧ те у к'ӧда дычӑ. Hӑр кӑсе кӧ жь P'oh'* дыбӑ жи ӧса йӑ».

⁹ Никодемо же пьрси: «Ӕш чава дыбӑ?» ¹⁰ Иса ле вӑгӑр'анд у готе: «Тӧ дӑрсдарӑки Исраеле йи у he ван йӑка ньзани? ¹¹ Ӕз р'аст бе хельф тӑр'а дыбежьм, тыште кӧ ӑм заньн we дыбежьн, тыште кӧ мӑ дитийӑ шӑдӑтийа we дыдьн. Ле бӑле хун шӑдӑтийа мӑ qбул накьн. ¹² Hӑгӑр ӑз дӑрhӑда тыштед ль ve дынеда wӑр'а дыбежьм хун бавӑр нӑкьн, ле wӑки дӑрhӑда тыштед ль ӑ'змана бежьм, хуне чава бавӑр бькьн? ¹³ Кӑсӑк нӑчуйӑ ӑ'змен, пештьри ӑви кӧ жь ӑ'змен hat, Kӧр'e Инсан. ¹⁴ Чава кӧ Муса бӑр'ийеда^ф мӑр бьльнд кьр, ӧса жи гӑрӑке Kӧр'e Инсан бе бьльндкьрьне, ¹⁵ wӑки hӑр кӑсе кӧ ви бавӑр бькӑ, жийина вийӑ h'ӑта-h'ӑтайе hӑбӑ.

¹⁶ Чьмки Хвӑде ӧса дьнйа h'ьз кьр, кӧ Kӧр'e^ф хвӑйи тайе т'ӑне бӑрва да, wӑки hӑр кӑсе кӧ ви бавӑр бькӑ ӧнда нӑбӑ, ле жийина вийӑ h'ӑта-h'ӑтайе hӑбӑ. ¹⁷ Чьмки Хвӑде Kӧр'e хвӑ нӑшандӑ дьнйае, кӧ диwана дыне бькӑ, ле wӑки дьнйа пе ви хьлаз^ф бӑ. ¹⁸ Йе кӧ ви бавӑр бькӑ, диwана ви набӑ, ле ӑве кӧ бавӑр накӑ, иди диwана ви буйӑ жи,

* 3:7 Аha жи те фӑ'мкьрьне: «Гӑрӑке хун жь жор бьбьн».

* 3:8 Бь зьманед йунани у ибрани^ф хӑбӑра «Ба» у «P'oh'» йӑк ьн.

чъмки әви Көр'е Хвәдеи тайе т'эне бавәр нәкър. ¹⁹ Әв ә әв диван: Р'онайи һатә дьнайе, ле мәрыва тәристани жь р'онайе зедәтыр һ'ыз кър, чъмки къред ван хьраби бун. ²⁰ һәр кәсе кә хьрабийе дькә, р'онайи бәр ч'әва р'әш ә. Әв хвә ль р'онайе нагьрә, вәки кьрьнед ви хөйа нәбьн. ²¹ Ле әве кә р'астийе дькә, әв хвә ль р'онайе дьгьрә, вәки ә'йан бә, кә кьред ви Хвәдеда һатьнә кьрьне».

Иса у Йуһ'әннайе ньхөмдар^Ф

²² Пәй ве йәкер'а Иса у шагьртед ви чунә қәза Щьһустане^Ф. Иса ль ве дәре т'әви ван дьма у дьньхөманд. ²³ Йуһ'әнна жи ль Ә'йнона незики Салиме дьньхөманд, чъмки ав ль вьр гәләк бу. Мәрыв дьһатьнә ве дәре у дьньхөмин. ²⁴ Йуһ'әнна һе нәавитьбунә кәле.

²⁵ һьнге нав шагьртед Йуһ'әнна у щьһукида ль сәр пьрса ә'дәтед шуштьн-вәшуштьне дә'w пешда һат. ²⁶ Әв шагьрт чунә щәм Йуһ'әнна у жер'а готьн: «Дәрсдар, әви кә ль ви бәри ч'әме Урдөне т'әви тә бу у тә бона ви шә'дәти да, ва әв хвәха дьньхөминә у һ'әму дьчьнә щәм ви».

²⁷ Йуһ'әнна щаб да у гот: «Мәрывәк нькарә тыштәки һьлдә сәр хвә, һәгәр әв жь ә'змен жер'а нәһатьбә дайине. ²⁸ һун хвәха шә'дед мьн ьн, кә мьн готийә: «Әз нә Мәсиһ ьм, ле йе ль пешийа ви шанди мә». ²⁹ Бук бона к'е бә зә'ва әв хвәха йә. Ле чава дәстәбьраке зә'ве сәкьни бона ви дьбьһе у бь дәнге ви ша дьбә, өса жи ньһа дьле мьн шабунева т'ьжи бу. ³⁰ Әв гәрәке мәзын бә, ле әз бьч'ук ьм.

Йе кә жь ә'змана те

³¹ Әве кә жь жор һатийә, әв сәр һ'әмуяр'а йә. Әве кә жь ве дьне йә, жь ве дьне хәбәр дьдә. Ле әве кә жь

э'змен хатийэ, эw сэр h'эмуйар'а йэ. ³² Wi чь дит у чь бьхист бона we йэке шэ'дэтийе дьдэ, ле т'ö кэс шэ'дэтигья wi қэбул накэ. ³³ Йе кө шэ'дэтигья wi қэбул дькэ, эw мак дькэ кө Хwэде р'аст э. ³⁴ Эwe кө Хwэде шандийэ эw готьнед Хwэде дьбежэ, чьмки Хwэде P'öh' бе чап дьдэ wi. ³⁵ Бав Көр' h'ьз дькэ у һэр тышт дайэ дэсте wi. ³⁶ Эwe кө Көр' бавэр дькэ, жийина вийэ h'эта-h'этайе һэйэ. Эwe кө гөр'а^ф Көр' накэ, эw жийине набинэ, ле хэзэба Хwэде ль сэр wi дьминэ».

**Ава жийина^ф h'эта-h'этайе
у h'эбандьна бь р'öh' у р'астийе**

4 ¹ Ферьсийа бьхист кө Иса жь Йун'энна зедэтыр шагьрта дьщывинэ у бь аве дьныхөминэ, ² ле р'аст Иса хwэха нэдьныхөманд, ле шагьртед wi дьныхөмандьн. ³ һынге Иса кө ве йэке пе h'эсийа, эwi Щьһустан һышт у диса чу Щэлиле.

⁴ Öса қэwьми кө гэрэке эw Самэрийайер'а^ф дэрбаз бьбуя. ⁵ Эw һатэ бажарэки Самэрийае кө наве wi Сухар бу. Эw дэр незики wi эрди бу, кө Ақуб^ф дабу көр'е хwэ Усьв^ф. ⁶ Бира Ақуб ль we дэре бу. Иса öса жь р'ешитийе wэстийайи, ль к'елэка^ф бире р'уньшт. Иди р'ож нивро бу.

⁷ К'өлфэтэкэ самэри^ф һат кө аве бьк'ьшинэ. Иса wer'а гот: «Авэке бьдэ мьн, эз вэхwьм». ⁸ Шагьртед wi жи чубунэ бажер, кө хөрэк бьк'ьр'ьн. ⁹ We к'өлфэта^ф самэри жер'а гот: «Тө щьһу йи у эз жи к'өлфэтэкэ самэри мэ. Тө чава жь мьн аве дьхwази?» Чьмки т'ö һэлэқэтигья щьһуйа т'эви самэрийа т'өнэбу.* ¹⁰ Иса ле вэгэр'анд у готе:

* 4:9 Аһа те фэ'мкьрьне, эw дэрданед^ф кө самэрийа дьданэ хэbate щьһуйа эw һ'эрам^ф һ'эсаб дькьрьн.

«Һәгәр тә дайина Хwәде бьзаньбуйа у бьзаньби к'и йә кө тәр'а дьбежә: «Авәке бьдә мьн эз вәхwьм», тәйе жь wi ав бьхwәста у әwi we ава жийине бьда тә». ¹¹ К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, тыштәки тәйи кө тө пе аве бьк'ьшини т'өнә у бир жи к'ур ә! Дә ижар те ава жийине жь к'ө дәрә бини? ¹² Чьма тө жь баве мә Ақуб мәстър и, йе кө әва бира дайә мә у жь ве әwi, зар'ед wi, пәз у дәwаред wi же вәхwарьнә?» ¹³ Иса щаба we да у готе: «Һәр кәсе кө жь ве аве вәхwә, әwe диса т'и бә. ¹⁴ Ле әwe кө жь we аве вәхwә, йа кө эз бьдьме, әwe т'ө щар т'и нәбә. Бәле әw ава кө әзе бьдьмә wi, we дьле wiда бьбә каникә аве, кө we бона жийина һ'әта-һ'әтайе^ф бьлq бьдә». ¹⁵ К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, дә бьдә мьн we аве, кө эз иди т'и нәбьм у нәйем жь вьр аве нәк'ьшиньм».

¹⁶ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә газии мере хwә кә у wәрә вьра». ¹⁷ К'өлфәте щаба wi да у гот: «Мере мьн т'өнә». Иса жер'а гот: «Тә р'аст гот: «Мере мьн т'өнә», ¹⁸ чьмки пенщ меред тә һәбунә у йе кө ньһа жи тө пер'а йи нә мере тә йә. Тә әв йәка р'аст гот». ¹⁹ К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, эз дьбиньм тө п'ехәмбәр и. ²⁰ Кал у бавед мә ль сәре ви ч'ийайи Хwәде һ'әбандьнә, ле һун дьбежьн щийе Хwәде һ'әбандьне гәрәке ль Оршәлиме бә». ²¹ Иса жер'а гот: «Әвде, мьн бawәр бькә, wәхтәке бе, кө һуне нә ль ви ч'ийайи у нә жи ль Оршәлиме Баве бьһ'әбиньн. ²² һун самәри wi дьһ'әбиньн, к'ижани кө һун нас накьн, ле әм щьһу wi дьһ'әбиньн, к'ижани әм нас дькьн, чьмки хьлазбун жь щьһуйа те. ²³ Ле бәле wәхте бе, иди пер'а гьһиштийә жи, кө йед р'аст дьһ'әбиньн we бь р'өһ' у р'астийе Баве бьһ'әбиньн, чьмки Бав йед аһа дьһ'әбиньн дьгәр'ә. ²⁴ Хwәде р'өһ' ә у йед кө wi дьһ'әбиньн жи гәрәке бь р'өһ' у р'астийе wi бьһ'әбиньн». ²⁵ К'өлфәте жер'а гот:

«Эз заньм кө Мәсиһе^ф бе», (ава готи «Йе К'ьфшкьри»).
 «Гава эw бе, эwe дәрһәда һәр тыштида мәр'а гьли кә». ²⁶ Иса жер'а гот: «ЭЗ ЭW ЫМ*, кө т'эви тә хәбәр дьдьм».

²⁷ Сәр хәбәр дана ванда шагъртед Иса һатьн. Эw гәләки ә'щәбмайи ман, кө wi т'эви к'өлфәте хәбәр дьда, ле кәси нәготе: «Тө чь дьхwaзи?» йан «бона чь т'эви we хәбәр дьди?» ²⁸ һынге к'өлфәте щер'е хwә һьшт, чу бажер у щьмә'тер'а гот: ²⁹ «Wәрьн wi мәрьви бьбиньн, йе кө һ'әму тыштед кө мьн бәре кьрьбун мьнр'а готьн. Гәло эв э Мәсиһ?» ³⁰ Эw жь бажер дәрк'әтьн у һатьнә щәм wi.

³¹ Wi wәхтида шагъртед wi лава же дькьрьн у дьготьне: «Дәрсдар, тыштәки бьхwә!» ³² Ле әwi ванр'а гот: «Хөрәке мьни хварьне һәйә, һун ньзаньн». ³³ Шагърта жь һәвдө пьрси: «Гәло кәсәки жер'а хварьн анийә?»

³⁴ Иса ванр'а гот: «Хварьна мьн эw ә, кө эз хwәстьна йе кө эз шандьмә бькьм у шьхөлед wi биньмә сери^ф. ³⁵ Чьма һун хwәха набежьн: һ'әта нандьруне^ф һе чар мәһ һәнә? Ва йә эз wәр'а дьбежьм, ч'ә'вед хwә вәкьн у дина хwә бьдьнә зәвийа, эw чава зәр бунә, дьрутьнер'а һазьр ьн! ³⁶ Йе кө дьдьру һәфе хwә дьстинә у бона жийина һ'әта-һ'әтайе бәр т'оп дькә, wәки йе дьчинә у йе дьдьру бь һәвр'а ша бьн. ³⁷ Вьра эв готьн р'аст ә, кө: «Йәк дьчинә у йәки дьн дьдьру». ³⁸ Мьн һун шандьн кө һун we бьдьрун, сәр к'ижане һун нәхәбьтинә, һьнәкед дьн хәбьтин у һун ль сәр хәбата ван р'уныштьн».

* 4:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «ЭЗ һӘМӘ, кө т'эви тә хәбәр дьдьм». Пәймана Кәвьнда «ЭЗ һӘМӘ» навәки Хwәде йә (Дәрк'әтьн 3:13-14). Шьровәкьрьна ве бьн р'еза Йуһ'әнна 8:58-да бьхуньн.

Щьм'та самэрийе бавэрийа хвэ Иса тиньн

³⁹ Гэлэк самэрийед жь ви бажари бавэрийа хвэ ль ви анин, бона готьна we к'олфэте кё дьгот: «h'эму тыштед кё мын кьрьбун, эви мынр'а готьн». ⁴⁰ У гава самэри хатьнэ щэм ви, лава же кьрьн, кё эw ль щэм ван бьминэ. Эw жи дё р'ожа ль we дэре ма. ⁴¹ Гэлэка бона we хэбэрдана ви, бавэрийа хвэ ль ви анин ⁴² у we к'олфэтер'а готьн: «Эм иди нэ кё пе готьна тэ бавэр дькьн, ле мэ хвэха бьхист у эм заньн кё эв э р'аст Хьлазкьре^Ф дьнийайе».

Иса көр'е қольхк'арэки қэнщ дькэ

(Матта 8:5-13; Лука 7:1-10)

⁴³ Пэй ван хэр дё р'ожар'а Иса жь wьр р'абу чу Щэлиле. ⁴⁴ Иса хвэха шэ'дэти дабу, кё р'умэта п'ехэмбэр ши-мыск'эне вида т'онэ. ⁴⁵ Гава кё эw хатэ Щэлиле, щэлилийа эw қэбул кьр, чьмки эвана хвэха жи бона Щэжьна Дэрбазбуне чубунэ Оршэлиме у тыштед кё ви кьрьбун дитьбун.

⁴⁶ Иса диса чу Qанайа Щэлиле, к'идэре ав кьрьбу шэрав. We дэре қольхк'арэки қэсьре хэбу, кё көр'е ви ль Кэфэрнахуме нэхwэш бу. ⁴⁷ Гава эви бьхист кё Иса жь Щьхустане хатийэ Щэлиле, хатэ щэм ви у лава же кьр, кё хэр'э Кэфэрнахуме көр'е вийи бэртэлэф қэнщ кэ. ⁴⁸ Иса wir'а гот: «h'эта кё хун нишан у к'эрэмэта нэбиньн, хун т'ё шар бавэр накьн». ⁴⁹ Қольхк'аре қэсьре жер'а гот: «Эз хёлам, wэрэ эм хэр'ьн, хэла he көр'е мын нэмьрийэ». ⁵⁰ Иса ле вэгэр'анд у готе: «хэр'э, көр'е тэ сах-сьламэт э». Ви мэрьви жи бавэрийа хвэ we готьна Иса ани у чу. ⁵¹ Эw he нэгьхиштьбуйе, хёламед ви пешийа вида хатьн у жер'а готьн: «Көр'е тэ сах-сьламэт э». ⁵² Эви жь хёламед

хвэ пьрси: «К'ижан сьһ'этеда эв бэрбь қэнщбуне чу?»
 Вана готэ ви: «Дöһö пэй ниврор'а сьһ'эта йэке т'айе же
 бэр'да». ⁵³ Ынге баве көр'ьк те дэрхьст, кө эв ви чахи
 бу, гава Иса жер'а гот: «Көр'е тэ сах-сьламэт э». Бь ви
 авайи ви у т'эмаийа нэфэред мала ви бавэр кьрын.
⁵⁴ Эва нишана дöда бу кө Иса кьр, гава эв жь Щьһустане
 батэ Щэлиле.

Нэхвэше си у һ'эйшт сала қэнщ дьбэ

5 ¹ Пэй ве йэкер'а щэжьнэкэ щьһуйа һат у Иса һэвраз чу
 Оршэлиме.

² Ль Оршэлиме, ль бэр дэргэһе Пез һ'эвзэк һэбу, кө бь
 ибрани^Ф жер'а дьготын Бэйтһаста, пенщ һевангәһед we
 һэбун. ³ Ван һевангәһада гэлэк нэхвэш п'алдаи бун:
 Йед кор, шьлушэ'т у к'ут. ⁴ Эвана һивийа льһэвк'этьна аве
 бун, чьмки щар-щара мьляк'этэки Хөдан дьк'этэ аве у
 ль һэв дьхьст. У пэй льһэвк'этьна авер'а, к'е бэри һ'эмуйа
 бьк'эта аве, эв жь нэхвэшийа хвэ қэнщ дьбу.* ⁵ Мэрьвэк
 ль we дәре һэбу, кө нэхвэше си-һ'эйшт сала бу. ⁶ Иса гава
 эв ль вьр п'алдаи дит у заньбу жи кө эв зува нэхвэш
 э, вир'а гот: «Тö дьхвази қэнщ би?» ⁷ Йе нэхвэш ле
 вэгэр'анд у готе: «Эз хөлам, кэсэки мьн т'өнэ, вэки гава
 ав ль һэв дьк'эвэ, мьн бавежэ һ'эвз. һ'эта эз һ'эзи дьдьмэ
 хвэ хвэ бавежьме, йэки дьн бэри мьн хвэ давеже». ⁸ Иса
 жер'а гот: «Р'абэ бэр'а хвэ һьлдэ у бьгэр'э». ⁹ Пер'а-пер'а
 эв мэрьв қэнщ бу, бэр'а хвэ һьлда у гэр'ийа.

Эв р'ожа^Ф шэмийе бу. ¹⁰ Ынге щьһуйа ви мэрьве
 қэнщбуйир'а гот: «Иро шэми йэ! Қанун изьне надэ кө тө
 бэр'а хвэ һьлди». ¹¹ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «К'е эз

* 5:4 Нав дэстньвисаред һэрэ қэнщда р'еза 4-а т'өнэ.

қәнш къръм әви мьнр'а гот: «Бәр'а хвә һьлдә у быгәр'ә».
¹² Вана же пьрси: «Әв к'и бу кө тәр'а гот: «Бәр'а хвә һьлдә у быгәр'ә?»» ¹³ Ле йе қәншбуйи нъзаньбу әв к'и бу, чьмки Иса хвә нава ә'лаләтеда бәтавәкър. ¹⁴ Пәй ве йәкер'а Иса әв п'арьстгәһеда дит у жер'а гот: «Бьньһер'ә, тө қәнш буйи! Иди гөна нәкә, вәки тыштәки һе хьраб нәйе сәре тә».

¹⁵ Ви мәрви чу щьһуйар'а гьли кър, йе кө әв қәнш кърыйә Иса йә. ¹⁶ Бона ве йәке иди щьһу пәй Иса к'әтһн, чьмки ви әв йәкана р'ожа шәмийеда дькърһн. ¹⁷ һьнге Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Баве мьн һ'әта нһа шьхөле хвә дькә, әз жи дькьм». ¹⁸ Бона ве йәке щьһуйа һе дькър кө ви бькөжһн, чьмки ви нә т'әне р'ожа^ф шәмийе т'әр'ьбандьбу, ле Хвәде кърьбу баве хвә у хвә һьмбәри Хвәде кърьбу.

Хвәде һ'өкөм дайә Көр'

¹⁹ Ләма Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, кө Көр' нькарә хвәсәрихвә тыштәки бькә, әв т'әне ван тыштед кө дьбинә Бав дькә, әв жи дькә. Бав чь дькә Көр' жи өса дькә. ²⁰ Чьмки Бав Көр' һ'ьз дькә у һәр тыштед кө хвәха дькә нишани ви дькә. Әве һе тыштед мәзһн нишани ви бькә у һуне ә'щәбмайи бьминьн. ²¹ Чава кө Бав дькарә мьрийа сах кә у жийине бьдә ван, өса жи Көр'^ф дькарә к'ижана әв дьхвәзә, жийине бьдә ван. ²² Сәрда жи Бав диwana т'ө кәси накә, ле һ'әму һ'өкөме диwanкърьне дайә Көр', ²³ вәки һ'әму қәдье Көр' бьзаньбьн, чава қәдье Баве заньн. Йе кө қәдье Көр' нъзанә, әв қәдье Баве кө әв шандийә жи нъзанә.

²⁴ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм: һәр кәсе кө гөһ бьдә готьнед мьн у бавәрийа хвә ви бинә, йе кө әз шандьмә,

жийина вийэ h'эта-h'этайе һэйэ. Диwana ви найе кърне, ле эw жь мърне дэрбази жийине буйэ. ²⁵ Эз р'аст бе хельф wэр'a дьбежъм, wэхт те у пер'a гъһиштигъе жи, кô мърйе дэнге Кôр'е Хwэде бьбьһен у эwед кô бьбьһен we бьжин. ²⁶ Чъмки чаwa Бав канийа жийине йэ, ôса жи кър wэки Кôр' хwэха канийа жийине бэ. ²⁷ Ви h'ôкôме диwanкърне жи да ви, чъмки эw Кôр'е^ф Инсан э. ²⁸ Ль ве йэке эщепмайи нэминьн, чъмки wэхт незик дьбэ, кô h'эмуйед т'ърбада we дэнге ви бьбьһен. ²⁹ Йед кô қэнци кърнэ we бона жийине р'абьн, йед кô хьраби кърнэ бона диwane.

³⁰ Эз хwэха нькаръм тьштэки бькъм. Чаwa кô эз дьбьһем, ôса жи диwane дькъм. Диwanкърна мын р'аст э, чъмки эз нэ кô ль хwэстьна хwэ дьгэр'ъм, ле хwэстьна йе кô эз шандьмэ.

Шэ'дэтигъа бона Иса

³¹ һэгэр эз бона хwэ шэ'дэтигъе бьдъм, шэ'дэтигъа мын нэ р'аст э. ³² Ле йэки дьн һэйэ кô бона мын шэ'дэтигъе дьдэ у эз занъм эw шэ'дэтигъа кô эw бона мын дьдэ р'аст э. ³³ Wэ мэръв шандьнэ щэм Йуһ'энна у ви шэ'дэтигъа р'астийе да. ³⁴ Ле эз нэ h'эwще шэ'дэтигъа мэрьва мэ, эз т'эне ван тьшта дьбежъм, wэки һун хьлаз бьн. ³⁵ Йуһ'энна ч'ьрак бу кô дьшьхôли у р'онайи дьда. Wэ хwэст кô һьнэк wэхт бь р'онайа ви ша бьн. ³⁶ Ле эw шэ'дэтигъа бона мын сэр шэ'дэтигъа Йуһ'эннар'a йэ. Чъмки эw шьхôлед кô Баве спартьн^ф мын, wэки эз ван биньмэ сери, һэма эw шьхôл ьн, йед кô эз дькъм, шэ'дэтигъе бона мын дьдьн, кô Баве эз шандьмэ. ³⁷ У Бав кô эз шандьмэ, ви хwэха бона мын шэ'дэти дайэ. Wэ т'ô щар нэ дэнге ви бьһистийэ, нэ р'уйе ви дитийэ ³⁸ у нэ жи хэбэра ви дьле wэда дьминэ,

чъмки һун әви кӧ ви шандийә бавәр накън. ³⁹ һун ньвисарада к'ур дьбън, чъмки һун дьбежън, жийина вәйә һ'эта-һ'этайе ванда йә у һәма әв хвәха шә'дәтийа мьн дьдън. ⁴⁰ Ле һун нахвазън бенә щәм мьн, вәки жийина вә һәбә.

⁴¹ Әз нә һ'әвщә шыкърдайина мәрвайе мә, ⁴² ле әз вә нас дькьм у заньм кӧ дьле^ф вәда һ'ызкьрна Хвәде т'ӧнә. ⁴³ Әз бь наве Баве хвә һатьм у һун мьн қәбул накън. Ле һәгәр йәки дьн бь наве хвә бе, һуне ви қәбул кьн. ⁴⁴ һуне чава бькарьбьн мьн бавәр бькьн, һәгәр һун нав һәвда р'умәта наве хвә дьгәр'ьн, ле әв р'умәта кӧ жь Хвәдейе бешьрики-бешәвалә нагәр'ьн? ⁴⁵ Нәфькьрьн кӧ әзе вә ль бәр Баве нәһәқ кьм. Йәк һәйә, кӧ вә нәһәқ дькә, һәма әв Муса йә кӧ вә гӧмана хвә данийә сәр ви. ⁴⁶ һәгәр вә Муса бавәр бькьра, вәйе әз жи бавәр бькьрама, чъмки әви дәрһәқа мьнда ньвисийә. ⁴⁷ Ле һәгәр һун бавәрийа хвә ньвисаред ви найньн, һуне чава готьнед мьн бавәр бькьн?»

Иса пенщ һ'әзара т'ер дькә

(Мәтта 14:13-21; Марқос 6:30-44; Лука 9:10-17)

Б¹ Пәй ве йәкер'а Иса дәрбази ви бәри гола Щәлиле бу, кӧ жер'а Тәбәрийа дьбежън. ² Ә'лаләтәкә гьран пәй ви дьчу, чъмки ван әв нишан дитьбун, йед кӧ ви ль сәр нәхвәша кьрьбун. ³ Иса р'абу сәре ч'ийе у ль ве дәре т'әви шагьртед хвә р'унышт. ⁴ Щәжъна щьһуйайә Дәрбазбуне незик бу.

⁵ Гава Иса ль дора хвә ньһер'и, дит кӧ ә'лаләтәкә гьран бәрбь ви те, готә Филипо: «Әме нен жь кӧ дәре бьк'ьр'ьн, вәки әв мәрвана бьхвьн?» ⁶ Әви әв йәк гот, кӧ ви бьщер'ьбинә^ф, чъмки хвәха заньбу кӧ ве чь бькьра.

⁷ Филипо ле вэгэр'анд у готе: «Баһе дөсьд зиви^Ф нан жи т'ера ван накә, һәма wәки һәр йәкир'а пә'рик жи бьк'әвә!»
⁸ Жь шагърта йәки, Әндрауьсе бьре Шьмһ'ун-Пәтрус готә ви: ⁹ «Вьр хортәк һәйә, кә пенщ нанед щәһ у дө мә'сийед ви һәнә. Ле бона һақас мәрва әв чь йә?»

¹⁰ Иса гот: «Мәрва ль әрде бьднә р'уныштандьне». Шинайиә вьр гәләк бу, әв меред кә р'уныштьн, wәкә пенщ һ'әзара бун. ¹¹ һынге Иса әв нан һьлдан шькьри да у бәлайи р'уныштиә кьр. Бь ви авайи жи мә'си бәла кьрн, чьқас кә хwәстьн. ¹² У гава т'ер хварьн, әви шагъртед хwәр'а гот: «Ван һурькед бәрмайи бьднә һәв, wәки тьштәк п'уч' нәбә». ¹³ Шагърта жи әв бәрәв кьрн у жь бәр ван, йед кә пенщ нанед щәһ хварьбун, донздәһ сәлә жь һурькед бәрмайи т'ьжи кьрн.

¹⁴ Гава ван мәрва дит кә Иса әв нишан кьр, готьн: «Р'аст әв ә әв п'ехәмбәре кә we бьһата дьнйәйе!» ¹⁵ һынге Иса пе һ'әсийә кә әве бен у ви бь зоре бьбьн бькьнә п'адша, диса әв т'әне һьлк'ьшиә ч'ийе.

Иса п'ийә ль сәр авер'а дьчә

(Мәтта 14:22-27; Марқос 6:45-52)

¹⁶ Гава р'о чу ава, шагъртед ви бәржери дәве голе бун. ¹⁷ Әв к'әтьнә қәйькәке у р'е к'әтьн, wәки дәрбази Кәфәрнаһуме, ви бәри голе бьн. Иди тә'ри к'әтьбу әрде, ле Иса һе хwә ванр'а нәгиһандьбу. ¹⁸ Фьртонәкә^Ф қайим р'абу, голе да бәр пела. ¹⁹ Гава ван бер к'ьшандьн қаси пенщ-шәш километьра пешда чун, ван дит кә Иса пәйә сәр голер'а те незики қәйьке дьбә. Р'ьсәсе әв гьртьн, ²⁰ ле Иса ванр'а гот: «Нәтьрсьн, әз ьм!» ²¹ һынге ван хwәст кә әв һьлдана қәйьке. Қәйьк пер'а-пер'а гьһиштә ви алийе кә ван дьхwәст бьчунайе.

Мэрьв ль Иса дьгэр'ьн

²² Р'ожа дьне эв элалэта кө ль ви бэри голе мабу, заньбу кө ль вьр алийе ван т'эне қайкэк һэбу, эв жи шагъртед ви т'эне к'этьбуне дэрбаз бьбун, ле Иса нэк'этьбу ве қайке. ²³ Жь алийе Тэбэрийайе һьнэк қайкед дьн һатьн незики ви щийи бун, к'идэре пэй шыкърдайина Хөданр'а нан хварьбун. ²⁴ Гава мэрьва дит кө нэ Иса ль вьр э у нэ жи шагъртед ви, һьнге эв хвэха жи к'этьнэ қайка у чунэ Кэфэрнаһуме, вэки ль Иса бьгэр'ьн.

Иса йэ нане жийина һ'эта-һ'этайе

²⁵ Гава ван Иса ль ви бэри голе дит, жер'а готьн: «Дэрсдар, тө к'энге һати ве дэре?» ²⁶ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежьм, һун ль мьн дьгэр'ьн, нэ кө бона ве йэке, кө вэ нишан дитьнэ, ле бона ве йэке, кө вэ жь ви нани хвар у т'ер бун. ²⁷ Бона хварьна п'уч' нэхэбьтьн, ле бона ве хварьне бьхэбьтьн, йа кө жийина һ'эта-һ'этайеда дьминэ, к'ижане Көр'е Инсан ве бьдэ вэ, чьмки Бав Хвэде мора хвэ ль ви хьстийэ».

²⁸ У ван же пьрси: «Гэрэке эм чь бькьн, вэки ван шьхөлед Хвэде биньнэ сери?» ²⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Шьхөле Хвэде эв э, вэки һун ви бавэр бькьн, йе кө эв шандийэ». ³⁰ Вана сэр ве йэке жер'а гот: «Кө өса йэ те чь нишане бьки, вэки эм бьбиньн у бавэрийа хвэ тө биньн? Те чь шьхөли бьки?» ³¹ Кал у бавед мэ бэр'ийеда

мана^Ф хварьн, чава кө һатийэ нъвисаре: «Ви жь э'змен бона хварьна ван нан да»*».

³² Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, эв нэ кө Муса бу кө жь э'змен нан да вэ, ле Баве мын бу. Бале эв Баве мын э, кө ви нане р'аст жь э'змен дьдэ вэ!
³³ Чьмки эв нане Хвэде дьдэ эв э, кө жь э'змен те хваре у жийине дьдэ дьнийайе». ³⁴ Ван ле вэгэр'анд у готыне: «Эм холам, дэ һэр гав ви нани бьдэ мэ».

³⁵ Иса ванр'а гот: «Эз ым нане жийине. һэр кэсе кө бе щэм мын, эв қэт бър'чи набэ у һэр кэсе кө мын бавэр бькэ, т'ө шар т'и набэ. ³⁶ Ле чава кө мын вэр'а гот, вэ эз дитым жи, ле һун һе бавэр накьн. ³⁷ Эв һ'эмуйед кө Бав дьдэ мын, we бенэ щэм мын у һэр кэсе кө бе щэм мын, эз т'ө шар бэри ви надьм ³⁸ Чьмки эз жь э'змен һатьмэ хваре, нэ кө хвэстьна хвэ бькьм, ле хвэстьна ви, йе кө эз шандьмэ. ³⁹ Хвэстьна йе кө эз шандьмэ эв э, вэки эз жь һ'эмуйед кө ви данэ мын т'ө кэси онда нэкьм, ле Р'ожа^Ф Ахрэтеда жь мьрьне р'акьм. ⁴⁰ Чьмки хвэстьна Баве мын эв э, вэки һэр кэсе кө Көр' бьбинэ у ви бавэр бькэ, жийина вийэ һ'эта-һ'этайе һэбэ. У Р'ожа Ахрэтеда жи эзе ви жь мьрьне р'акьм».

⁴¹ Щьһуйа һьндава вида бина хвэ тэнг кьр, чьмки ви гот: «Нане кө жь э'змен һатэ хваре эз ым». ⁴² У дьготын: «Нэ эва Исайе көр'е Усьв э, кө эм де у баве ви нас дькьн? Иди эва чава дьбежэ: «Эз жь э'змен һатьмэ хваре?»»

⁴³ Иса щаб да у ванр'а гот: «Нав һэвда нэкьнэ п'ьстэ-п'ьст. ⁴⁴ Т'ө кэс нькарэ бе щэм мын, һ'эта Баве кө эз шандьмэ, ви бэрбь мын нэк'ьшинэ. У Р'ожа Ахрэте эзе ви жь мьрьне р'акьм. ⁴⁵ Ль алийе нъвисаред п'ехэмбэрада

* 6:31 Дэрк'этын 16:4; Зэбур 78:24.

һатийэ ньвисаре: «һ'эмуйе жь алийе Хwәдеда бенә һинкърне»*. һәр кәсе кә жь Бав бьбьне у һин бә we бе щәм мьн. ⁴⁶ Бь ве йәке эз набежъм, кә кәсәки Бав дитийә. Әwe кә жь Хwәде йә, т'әне әви Бав дитийә. ⁴⁷ Эз р'аст бе хельф wәр'a дьбежъм, әwe кә бawәр дькә жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. ⁴⁸ Эз ым нане жийине. ⁴⁹ Кал у бавед wә бәр'ийеда мана хварьн, ле әw мьрн. ⁵⁰ Әв ә әw нане кә жь ә'змен һатийә хваре, wәки һәр кәсе кә же бьхwә нәмьрә. ⁵¹ Эз ым нане жийине кә жь ә'змен һатьмә хваре. К'и кә жь ви нани бьхwә, we һ'әта-һ'әтайе бьжи. Әw нане кә эзе бона жийина дьнйәйе бьдъм, әw бәдәна мьн ә».

⁵² Ль сәр ве йәке щьһу һәвр'a к'әтнә дә'we у готьн: «Әва чава дькарә бәдәна хwә бьдә мә кә әм бьхwьн?» ⁵³ һьнге Иса ванр'a гот: «Эз р'аст бе хельф wәр'a дьбежъм, һ'әта кә һун бәдәна Көр'e Инсан нәхwьн у хуна ви вәнәхwьн, жийине нава wәда т'өнәбә. ⁵⁴ Йе кә бәдәна мьн бьхwә у хуна мьн вәхwә, we жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә у эзе ви Р'ожа Ахрәте жь мьрьне р'акъм. ⁵⁵ Чьмки бәдәна мьн хварьна р'аст ә у хуна мьн жи вәхварьна р'аст ә. ⁵⁶ Әwe кә бәдәна мьн дьхwә у хуна мьн вәдьхwә, әw нава мьнда дьминә, эз жи нава wiда. ⁵⁷ Чава Бав, канийа жийине* эз шандъм у бь дәсте Баве эз сах ым, бь ви аwайи жи әви кә мьн бьхwә, we бь дәсте мьн сах бьминә. ⁵⁸ Әв ә әw нане кә жь ә'змен һатийә хваре. Әв нә мина ви манайи йә, кә кал у бавед wә хварьн, ле мьрн. Әwe кә ви нани бьхwә, we һ'әта-һ'әтайе бьжи». ⁵⁹ Иса әв хәбәр к'ьништеда^ф готьн, гава ви Кәфәрнаһумеда һин дькър.

* 6:45 Ишайа 54:13.

* 6:57 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Баве сах» кә те фә'мкърне, жийин жь ви дәрте.

Хэбэред жийина һ'эта-һ'этайе

⁶⁰ Жь шагъртед ви гэлэка гава эв хэбэр бьһистын, готын: «Эв чь хэбэрнэ гьран ын! К'и дькарэ гөһдарийа готьнед ви бькэ?» ⁶¹ Ле Исава э'йан бу кө шагърт ль сэр ве йэке нава һэвда дькьнэ п'ьстэ-п'ьст, ванр'а гот: «Эв йэк вэ п'ьшк^ф дькэ? ⁶² Ле һынге һуне чь бежын, һэгэр бьбиньн Көр'е Инсан р'адьбэ ви щийе кө бэре ле бу? ⁶³ Р'өһ' жийине дьдэ, бэдэн бэрга тыштэки нагьрэ. Эв готьнед кө мьн вэр'а готын, р'өһ' у жийин ын. ⁶⁴ Ле нава вэда һьнэк һэнэ бавэр накьн». Иса һе сэре серида заньбу кө к'и бавэр накэ у к'и йэ эви кө we нэмамийа^ф ви бькэ. ⁶⁵ У ви гот: «Бона ве йэке мьн вэр'а гот: Кэсэк нькарэ бе щэм мьн һ'эта кө эв жь алийе Баведа жер'а нэһатьбэ дайине».

⁶⁶ Бона ве йэке жь шагъртед ви гэлэк пашда чун у иди т'эви ви нэдыгэр'ийан. ⁶⁷ һынге Иса жь һэр донздэһа пьрси: «Дьбэ кө һун жи дьхвазьн һэр'ьн?» ⁶⁸ Шьмһ'ун-Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Хөдан, эме һэр'ьнэ щэм к'е? Готьнед жийина һ'эта-һ'этайе щэм тэ нэ. ⁶⁹ У мэ бавэр кьрийэ у эм заньн кө тө йи Пирозе Хвэде». ⁷⁰ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Чьма мьн һун һэр донздэһ нэбьжартын? Ле бэле йэк жь вэ щьн^ф э». ⁷¹ Ви эв йэк бона Щьһудайе^ф көр'е Шьмһ'уне Исхэрйоти дьгот, чьмки р'аст э эв йэк жь һэр донздэһа бу, ле диса we нэмамийа Иса бькьра.

Иса у бьред хвэва

7 ¹ Пэй ве йэкер'а Иса Щэлиледа дьгэр'ийа. Ви нэдыхвэст кө Щьһустанеда бьгэр'ийа, чьмки щьһу пэй к'этьбун кө бькөштана. ² Гава Щэжьна^ф щьһуйайэ һ'олькчекьрьне незик бу, ³ бьред ви жер'а готын: «Жь вьр р'абэ һэр'э Щьһустане, вэки шагъртед тэ эв кьред кө

тö дьки бьбиньн. ⁴ Чьмки мәрьве кö дьхвазэ ашкәрэ хвэ бьдэ наскьрьне, кьрьнед хвэ внашерэ. һэгәр тö хвэйе ван кьра йи, хвэ дьнайяева ә'йан кә». ⁵ Бьред ви жи бавәрийа хвэ же нәданин. ⁶ Иса ванр'а гот: «Wәхте мьн һе нәһатийә, ле һәр т'ьм вәхт дәсте wәда йә. ⁷ Дьнйа нькарә бьжәнә wә, ле дьжәнә мьн, чьмки әз шә'дәтийе дьдьм, кö кьред we хьраб ьн. ⁸ һун хвәха һәвраз һәр'нә ве щәжьне, ле әз һәла һе* найеме, чьмки wәхте мьн һе т'ам нәһатийә». ⁹ Әw йәк ванр'а гот у ль Щәлиле ма.

Иса т'әви щәжьне дьбә

¹⁰ Ле чахе бьред ви һәвраз чунә щәжьне, әw жи р'абу чу wьр, нә кö ашкәрэ, ле бь дьзива. ¹¹ Ви чахи щьһу щәжьнеда ле дьгәр'ийан у дьготьн: «Әw к'ане йә?» ¹² Нав ә'лаләтеда бона ви гәләк хәбәрдан дьчу. һнәка дьгот: «Әw мәрвьәки қәнщә», һнәка жи дьгот: «На, әw щьм'әте жь р'е дәрдьхә». ¹³ Ле жь тьрса щьһуйа, кәси нәверьбу ашкәрэ бона ви тыштәк бьгота.

¹⁴ Ле ниве щәжьнеда Иса һәвраз чу к'әтә п'арьстгәһе у дәст бь һинкьрьне кьр. ¹⁵ Щьһу ә'щәбмайи дьман у дьготьн: «Әви нәхвәндийә, әw чава һақас ньвисар занә?» ¹⁶ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «һинкьрьна мьн нә жь мьн ә, ле жь ви йә, йе кö әз шандьмә. ¹⁷ һэгәр мәрвьәк бьхвазә ә'мьре ви бьқәдинә, we һынге бьзаньбә әв һинкьрьна мьн гәло жь Хвәде йә, йан әз хвәсәрихвә хәбәр дьдьм. ¹⁸ Йе кö хвәсәрихвә хәбәр дьдә, әw ль наве хвә дьгәр'ә, ле әве кö ль наве йе кö әw шандийә дьгәр'ә, әw йәки р'аст ә у ль щәм ви қәлпи т'өнә. ¹⁹ Нә Муса Қанун да wә? У жь wә т'ө кәс жи Қануне нақәдинә. һун чьма

* 7:8 Нав дәстньвисаред қәнщда «һәла һе» т'өнә.

дъхвазьн мьн бькӧжън?»²⁰ Щьмэ'те ле вэгэр'анд у готе: «Тӧ щьнак'эти^ф йи! К'и дьхвазэ тэ бькӧжэ?»²¹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Мьн к'эрэмэтэк кър, хун һ'эму жи эщепмайи манэ.²² Муса сьнэткърьн^ф да вэ, (эв жи нэ кӧ жь Муса һат, ле жь кал у бава) у хун р'ожа шэмийе мерьв сьнэт дькьн.²³ һэгэр хун р'ожа шэмийе зар'а сьнэт дькьн вэки Қануна^ф Муса нэт'эр'ьбэ, иди чьма хун һерса хвэ ль сэр мьн р'адькьн, вэки мьн р'ожа шэмийеда мэрвьэк сэрда-педа қэнщ кър?»²⁴ Ль анэгори дитьна ч'э'вед хвэ диwane нэкьн, ле ль анэгори р'астийе диwane бькьн».

Шька сэр Иса

²⁵ һынге һьнэкэ жь Оршэлиме готън: «Эва нэ эв э, йе кӧ дьхвэстьн бькӧштана?»²⁶ У ва йэ эв ашкэрэ хэбэр дьдэ у т'ӧ кэс жи жер'а тыштэки набезэ. Дьбэ кӧ сэрвер пе һ'эсийанэ, кӧ эва Мэсиһ э?»²⁷ Ле р'аст эм заньн кӧ эва жь к'ӧ йэ. Ле гава кӧ Мэсиһ бе, кэсе ньзаньбэ кӧ эв жь к'ӧ йэ».

²⁸ һынге Иса п'арьстгәһеда вәхте һинкърьне дэнге хвэ бьльнд кър у гот: «хун мьн нас дькьн у заньн кӧ эз жь к'ӧ мэ? Эз хвэсэрихвэ нәһатьмэ. Ле йе кӧ эз шандьмэ, эв сэр р'астийе йэ, хун жи ви нас накьн.²⁹ Эз ви нас дькьм, чьмки эз жь ви мэ у эви эз шандьмэ».

³⁰ һынге кърьн кӧ ви бьгърьн, ле кэсэки нькарьбу эв бьгърта, чьмки һе вәхте ви нәһатьбу.³¹ Ле жь э'лалэте гәләка бавәрийа хвэ ви ани у готън: «Гава кӧ Мэсиһ бе, әве жь кърьнед ви зедәтыр нишана бькэ?»

Бона гьртъна Иса нобәдар тенэ шандьне

³² Ферьсийа эв готә-гота дәрһәда вида жь нава щьмэ'те бьһист у сэрәкед к'аһина нобәдар шандьн, вэки ви

быгърын. ³³ Иса гот: «Эзе һынэк вэхт жи т'эви вэ бьминьм, паше эзе һэр'мэ щэм ви, йе кө эз шандьмэ. ³⁴ Һуне ль мын быгэр'ын, ле мын набиньн. Щийе кө эзе ле бьминьм, Һун нькар'ын бен». ³⁵ Һынге щьһуйа һэвдөр'а готын: «Эв мэр'ве к'ода һэр'э, кө эме ви нэбиньн? Қэй нета ви һэйэ һэр'э щэм щьмэ'та мэйэ кө ль нав йунанада^ф бэла буйэ у йунана һин кэ? ³⁶ Эв чь хэбэрдан э эв дькэ: «Һуне ль мын быгэр'ын у мын нэбиньн, щийе кө эзе ле бьминьм, Һуне нькар'ын бен?»»

Ч'эмед ава жийине

³⁷ Р'ожа хьлазийе, р'ожа щэж'нейэ һэрэ э'зиз, Иса сэк'ни у бь дэнгэки бьльнд гот: «Һэгэр йэк т'и йэ, бьра бе щэм мын у вэхвэ. ³⁸ Эве кө мын бавэр бькэ, чава кө ньвисар дьбежэ: «We жь нав-дьле ви ч'эмед ава жийине бьк'ышн».* ³⁹ Иса эв хэбэр бона ви Р'öh'e Пироз гот, к'ижан, йе кө бавэрмэндед ви we быстандана. Р'öh'e Пироз һе нэһат'бу дайине, чьмки Иса һе нэһат'бу р'умэтк'рьне.

Дөтирэтийа нав э'лалэте

⁴⁰ Гава вана эв готын бьһист, һынэкед жь э'лалэте готын: «Р'асти жи эва эв п'ехэмбэр э». ⁴¹ Һынэка жи гот: «Эва Мэсиһ э», ле һынэкед дьн жи готын: «Чьма Мэсиһе жь Щэлиле бе? ⁴² Нэ ньвисар дьбежэ, кө Мэсиһе жь ньсьле^ф Давьд^ф у жь гонде Давьд we бе, ава готи жь Бэйтлэһ'ме^ф?» ⁴³ Бь ви авайи нав э'лалэтеда, ль сэр

* 7:38 Хьлазийа р'еза 37-а у сэре р'еза 38-а аһа жи те фэ'мк'рьне: «Һэгэр йэк т'и йэ, бьра бе щэм мын у эве кө мын бавэр бькэ, бьра вэхвэ».

ми дөтирәти пешда һат. ⁴⁴ Ынәкед жь ван хвәстын әв быгьртана, ле т'ө кәси дәст нәда ми.

Нәбавәрийа сәрверед щьһуйа

⁴⁵ Ава нобәдар вәгәр'ийанә щәм ферьси у сәрәкед к'аһина. Вана жь нобәдара пьрси: «Wә чьма әв нәани?»

⁴⁶ Нобәдара ль ван вәгәр'анд у готьн: «Т'ө кәси т'ө щара мина ми мәрьви хәбәр нәдайә!» ⁴⁷ Ынге ферьсийа ль ван

вәгәр'анд у готьн: «Иди әви сәре wә жи т'ьжи кьрийә?»

⁴⁸ Т'ө жь сәрвер у ферьсийа кәсәки бавәрийа хwә же анийә, ⁴⁹ пештьри ве щьмә'та мәр'ьм, кә Qануне ньзанә

у ньфьр' ле йә?» ⁵⁰ Никодемо, йе кә бәре чубу щәм Иса у жь ферьсийа бу, ванр'а гот: ⁵¹ «Гәло Qануна мә диwana

мерьв дькә, һ'әта кә гөһдарийа ми нәкә у ньзаньбә кә әв чь дькә?» ⁵² Ль ми вәгәр'андьн у готьн: «Дьбә кә тә жи жь

Щәлиле йи? К'ур ә'нәнә кә, те бьбини кә жь Щәлиле т'ө п'ехәмбәр дәрнак'эвьн».

Жьна гөнәк'ар^ф те бахшандьне

⁵³ У һәр кәс чу мала хwә,

8 ¹ ле Иса чу ч'ийайе^ф Зәйт'уне. ² Сәре сьбәһе зу әв диса вәгәр'ийа п'арьстгәһе, т'әмамия щьмә'те һатә щәм

ми. Әв р'унышт у дәстпекьр әв һин кьрын. ³ Qанунзан^ф у ферьсийа жьнәкә кә зьнек'арийеда һатьбу гьртьне

анин у ль бәр һ'әмуя данә сәкьнандьне. ⁴ Вана жер'а гот: «Дәрсдар, әва жьна зьнек'арийеда һатә гьртьне.

⁵ Qанунеда Муса т'әми дайә мә, кә әм йед аһа бьдьянә бәр кәвьра. Ава тә чь дьбежи?» ⁶ Бь ве готьне әв

дьщер'ьбандьн, wәки ньге ван щи быгьрә, ми нәһәд дәрхьн. Ле Иса хwә қуз кьр у бь т'ьлийа хwә ль сәр әрде

ньвиси. ⁷ Ле гава ван сәрһәв-сәрһәв дьпьрсин, әви сәре

хвэ бьльнд кър у ванр'а гот: «Нава вэда к'и бегөнэ йэ, бьра кэвьре пешьн эв бавежэ we». ⁸ У диса ви хвэ қуз кър у бь т'ьлийа хвэ сэр э'рде ньвиси. ⁹ Вана кө эв йэк бьһист, жь мэзьяна гърти йэк-йэк дэрк'этын. Иса т'эне ма у к'өлфэт жи ль вьр сэкьни мабу. ¹⁰ Иса сэре хвэ бьльнд кър у wer'а гот: «Э'вде, к'ане нэ? Кэсэки диwana тэ нэкър?» ¹¹ Эве готэ ви: «Т'ө кэс нэма, эз хөлам!» У Иса готе: «Эз жи диwana тэ накьм. һэр'э у иди жь вьр шунда гөна нэкэ».*

Р'онайа дьнийае

¹² Иса диса т'эви ван хэбэр да у гот: «Эз ьм р'онайа дьнийае. Эве кө пэй мьн бе, we т'ө цар тэ'рийеда нэгэр'э, ле we р'онайа вийэ жийине һэбэ». ¹³ Ферьсийа ле вэгэр'анд у готье: «Т'ө шэ'дэтийе бона хвэ дьди, шэ'дэтийа тэ нэ р'аст э». ¹⁴ Иса щаба wana да у гот: «Һэгэр эз хвэха бона хвэ шэ'дэтийе дьдьм, шэ'дэтийа мьн р'аст э, чьмки эз заньм эз жь к'ө һатьмэ у к'ода дьчьм. Ле һун ньзаньн кө эз жь к'ө тем, йан к'ода дьчьм. ¹⁵ һун ль анэгори дитьна ч'э'ва диwane дькьн, ле эз диwana т'ө кэси накьм. ¹⁶ Ле һэгэр эз диwane бькьм жи, диwanкьрна мьн р'аст э, чьмки эз нэ т'эне мэ, эз у Бав эм һэвр'а нэ, йе кө эз шандьмэ. ¹⁷ Qануна wэда жи ньвисар э, кө шэ'дэтийа дө мэрьва р'аст э. ¹⁸ Эз бона хвэ шэ'дэтийе дьдьм у Баве кө эз шандьмэ жи бона мьн шэ'дэтийе дьдэ».

¹⁹ һьнге ван же пьрси: «К'ане йэ баве тэ?» Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун нэ мьн нас дькьн, нэ жи Баве мьн. һэгэр wэ эз нас бькьрама, wэйе Баве мьн жи нас бькьра».

²⁰ Иса эв хэбэр п'арьстгәһеда wэхте һинкьрна хвэ готьн,

* 8:11 Нав дэстньвисаред һэрэ қәншда жь 7:53-а һ'эта 8:11-а т'өнэйэ.

ль we ода кө дийари теда дьһатэ т'опкьрыне, ле кэси эв нэгьрт, чьмки he wэхте wi нэһатьбу.

Иса нэ жь ве дьне йэ

²¹ Wi диса ванр'а гот: «Эз дьчъм, хуне ль мьн быгэр'ьн у хуне нав гөнед хwэда бьмьрын. хун нькарын бенэ wi щийе кө эзе хэр'ьме». ²² Сэр ве йэке щьһуйа гот: «Дьбэ кө эве хwэ бькөжэ кө дьбежэ: <хун нькарын бенэ wi щийе кө эзе хэр'ьме?>»

²³ Иса ванр'а гот: «хун жь жере нэ, эз жь жоре мэ, хун жь ве дьнийае нэ, ле эз нэ жь ве дьнийае мэ. ²⁴ Бона ве йэке мьн wэр'а гот, кө хуне нав гөнед хwэда бьмьрын. һэгэр хун баwэр нэкьн кө ЭЗ ЭW ЫМ*, хуне нав гөнед хwэда бьмьрын». ²⁵ һынге же пьрсин: «Тө к'и йи?» Иса ванр'а гот: «Эз эw ьм, йе кө сэре серида wэр'а дьбежьм. ²⁶ Гэлэк тышт һэнэ, кө эз дэрһэда wэда бежьм у диwана wэ бькьм. Ле йе кө эз шандьмэ сэр р'астийе йэ у чь кө мьн жь wi бьһистийэ, эз дьнийайер'а we дьбежьм».

²⁷ Wана хэбэрдана wi фэ'м нэкьр, кө wi ани сэр Баве. ²⁸ һынге Иса ванр'а гот: «К'энге хун Көр'е Инсан бьльнд кьн, хуне һынге бьзаньбьн кө ЭЗ ЭW ЫМ* у мьн қэт т'ө тышт хwэсэрихwэ нэкьрийэ, ле Баве чава эз һин кьрьмэ, эз өса хэбэр дьдьм. ²⁹ У йе кө эз шандьмэ т'эви мьн э у wi эз т'эне нэһьштьмэ, чьмки эз һэр гав кьрьнед кө wi хwэш тен, дькьм». ³⁰ Гава Иса аһа хэбэр да, гэлэк мэрьва баwэрийа хwэ ль wi ани.

* 8:24 Шьровэкьрыне бьн р'еза Йуһ'энна 8:58-да бьхуньн.

* 8:28 Шьровэкьрыне бьн р'еза Йуһ'энна 8:58-да бьхуньн.

Р'астийе wә аза кә

³¹ Ўнҕе Иса готә ван щьһуйа, йед кӧ бавәрийа хwә ши анин: «Һәгәр һун сәр һинкьрьна мьн бьминьн, һуне р'аст шагьртед мьн бьн. ³² һуне р'астийе нас кьн у р'астийе wә аза кә». ³³ Wана ле вәгәр'анд у готьне: «Әм жь зӧр'әта Бьраһим^ф ьн у т'ӧ щар мә хӧламти кәсир'а нәкьрийә. Тӧ чава дьбежи: «Һуне аза бьн?»»

³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежьм, һәр кәсе кӧ гӧна дькә, әw хӧламе гӧна йә. ³⁵ Хӧлам һ'әта-һ'әтайе маледа наминә, ле кӧр' һ'әта-һ'әтайе дьминә. ³⁶ Аwa һәгәр Кӧр'е Хwәде wә аза кә, һуне р'асти аза бьн. ³⁷ Әз заньм кӧ һун жь зӧр'әта Бьраһим ьн, ле һун дькьн кӧ мьн бькӧжьн, чьмки хәбәред мьн дьле wәда щи набьн. ³⁸ Мьн чь кӧ щәм Баве хwә дитийә, әз we дьбежьм, wә жи чь кӧ щәм Баве хwә бьһистьнә we йәке дькьн».

Зар'ед Мирещьн

³⁹ Wана ле вәгәр'анд у готьне: «Баве мә Бьраһим ә». Иса ванр'а гот: «Һәгәр һун зар'ед Бьраһим буна, wәйе кьред Бьраһим бькьрана. ⁴⁰ Ле ньһа һун дькьн кӧ мьн бькӧжьн, йәки ӧса кӧ р'асти жь Хwәде бьһистийә, wәр'а дьбежә. Бьраһим тыштәки аһа нәкьр. ⁴¹ һун кьред баве хwә дькьн». Ўнҕе wir'а готьн: «Әм р'ийа зьнек'арийеда дьне нәк'әтьнә! Бавәки мә һәйә, әw жи Хwәде йә». ⁴² Иса ванр'а гот: «Һәгәр Хwәде Баве wә буйа, wәйе әз һ'ьз бькьрама, чьмки әз жь щәм Хwәде р'абум һатьмә вьр. Әз нә кӧ хwәсәрихwә һатьмә, ле әви әз шандьмә. ⁴³ Чьма һун тыштед кӧ әз дьбежьм фә'м накьн? Чьмки һун нькарьн готьнед мьн бьбьн. ⁴⁴ һун баве хwәда жь Мирещьн ьн у

дххвазьн хвэстьнед баве хвэ биньнэ сери. Эw жь сэре серида қэт'ъл бу у wi т'ө щар хвэ р'астийе нэгъртийэ*, чьмки нава вида р'асти т'өнэ. Гава эw дэрэwа дькэ, эw гора бьнийат'а хвэ дькэ, чьмки эw дэрэwин э у баве дэрэwа йэ. ⁴⁵ Ле чьмки эз р'астийе дьбежьм, хун мьн бawэр накьн. ⁴⁶ Жь wэ к'и дькарэ избат кэ, кө гөне мьн һэйэ? Аwа һэгэр р'астийе дьбежьм, чьма хун мьн бawэр накьн? ⁴⁷ Эwе кө жь Хwэде йэ, готьнед Хwэде дьбьне. Бона we йэке хун готьнед Хwэде набьһен, чьмки хун нэ жь Хwэде нэ».

Иса у Бьраһим

⁴⁸ Щьһуйа ле вэгэр'анд у готьне: «Чьма эм р'аст набежьн, кө тө самэри йи у щьна дьк'эви?» ⁴⁹ Иса wанр'а гот: «Эз щьна нак'эвьм. Эз қэдьре Баве хвэ дьгьрьм, ле хун мьн беһөрмэт дькьн. ⁵⁰ Эз р'умэта наве хвэ нагэр'ьм, ле йэк һэйэ кө ле дьгэр'э у сэрда дьньһер'э. ⁵¹ Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежьм, һэгэр йэк готьна мьн хwэй кэ, эw т'ө щар мьрьне набинэ». ⁵² һьнге щьһуйа жер'а гот: «Иди эм заньн кө тө щьна дьк'эви! Бьраһим жи мьр, п'ехэмбэр жи мьрьн у ньһа тө дьбежи: «Һэгэр йэк готьна мьн хwэй кэ, т'ө щар намьрэ». ⁵³ Чьма тө жь баве мэ Бьраһим четьр и? Эw мьр, п'ехэмбэр жи мьрьн. Тө хwэ дэwса к'е датини?»

⁵⁴ Иса щаб да: «Һэгэр эз хwэха р'умэта наве хwэ бьльнд кьм, р'умэта наве мьн нэ тыштэк э. Эw Баве мьн э, йе кө р'умэта наве мьн бьльнд дькэ, к'ижанир'а хун дьбежьн: «Хwэдейе мэ йэ». ⁵⁵ хун wi қэт нас накьн, ле эз wi нас дькьм. һэгэр эз бежьм, эз wi нас накьм, эзе жи мина wэ дэрэw дэрем, ле эз wi нас дькьм у готьна wi хwэй дькьм.

* 8:44 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Эw т'ө щар нэбу алийе р'астийе».

⁵⁶ Баве вә Бъраһим һ'эйра we р'ожа мында бу, ви дит у ша бу». ⁵⁷ Бона ве йәке щъһуйа жер'а гот: «Тө һе пенци сали т'өнә йи! Тә Бъраһим жи дитийә?» ⁵⁸ Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежым, һе бәри Бъраһим ЭЗ һӘМӘ».* ⁵⁹ һынге ван кәвър һьлдан кө бавежънә ви, ле Иса хвә жь ван вәдызи у жь п'арьстгәһе дәрк'әтә дәрва чу.

Вәбуна ч'әвед йәки зькмакийеда кор

9 ¹ Гава кө Иса дәрбаз дьбу, әви мәрвәки жь зькмакийеда кор дит. ² Шагъртед ви же пьрсин: «Дәрсдар, гөне к'е йә кө әв мәрва кор жь дийа хвә буйә? Гөне ви йә, йан йе де у баве ви?» ³ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә гөне ви йә, нә жи йе де у баве ви, ле әв йәк аһа буйә, вәки кьред Хвәде ль сәр ви бенә әйанкьрьне. ⁴ һ'әта кө р'ож һәйә, гәрәке әм кьред ви бькьн, йе кө әз шандьмә. Шәв те, һынге т'ө кәсе нькарьбә тыштәки бькә. ⁵ һ'әта кө әз дьнйайеда мә, р'онайа дьнйайе мә».

⁶ Әви әв йәк кө гот, т'уйи әрде кьр, жь т'уке һ'әр'и чекьр, әв һ'әр'и ч'әве ви мәрви да ⁷ у жер'а гот: «Һәр'ә сәрч'әве хвә һ'әвзе Силвамеда бышо», (кө әв нав те фә'мкьрьн

* 8:58 Дәрк'әтын 3:13-14 аһа йә: «Муса готә Хвәде: «Ва әз дьчъмә щәм зар'ед Израел у бежъмә ван: Хвәдеје кал-бавед вә әз шандьмә щәм вә. Ле гава әв жь мын бьпьрсьн: Наве ви чь йә? әз чь ванр'а бежъм?» Хвәде готә Муса: «ЭЗ һӘМӘ У ЙЕ һӘМӘ. Ве йәке бежә щьм'әта Израеле, бежә кө: ЙЕ ЭЗ һӘМӘ әз шандьмә щәм вә». Те фә'мкьрьне кө әв хвәнавкьрьна Хвәде һәйинтийа вийә һ'әта-һ'әтайе дьдә к'ьфше, өса жи сөр'а қәвата вийә беһ'әсаб. Чава Ишайа 43:25 жи дьбежә: «ЭЗ, ЭЗ БМ кө гөнед тә дьбахшиньм». Әв те фә'мкьрьне кө Хвәде бона хатьре бьнйат'а хвә гөнед мәрва дьбахшинә, аһа готи чьмки әв һәйә. Иди наве Хвәде бьнйат', хәйсәт у қәвата ви дьдә к'ьфше.

«Шанди»). Эви жи чу сэрч'э'ве хвэ шушт у бь ч'э'вед вэбуйи вэгэр'ийа.

⁸ Ль вьр щинаред ви у эвед кө бэре эв дитьбун ви п'арс дькър, дьготьн: «Эва эви кор нибу, кө р'унышьтбу у п'арс дькър?» ⁹ Ёнэка дьгот: «Эва эв э», ёнэка жи дьгот: «На, нэ эв э, ле мина ви йэ». Ле ви хвэха дьгот: «Эз эв ём».

¹⁰ Ава же пьрсин: «Кө өса йэ ч'э'вед тэ чава вэбун?» ¹¹ Ви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эв мэрьве кө жер'а дьбежён Иса, эви һ'эр'и чекър у ль ч'э'вед мьн дан у мьнр'а гот: «Һ'эр'э һ'эвзе Силваме у сэрч'э'ве хвэ бышо». Эз жи чум, мьн сэрч'э'ве хвэ шушт у ч'э'вед мьн вэбун». ¹² Вана же пьрси: «К'а эв кө йэ?» Ви гот: «Эз ньзаньм».

Ферьси гьлийа жь йе қәнщбуйи дьк'ьшиньн

¹³ Вана эв мэрьве кө бэре кор бу, бьрэнэ щэм ферьсийа. ¹⁴ Эв р'ожа кө Иса һ'эр'и чекър у ч'э'вед ви вэкърьн, шэми бу. ¹⁵ Ферьсийа жи же пьрси, к'а чава ч'э'вед ви вэбунэ? Эви ванр'а гот: «Һ'эр'и ль ч'э'вед мьн да, мьн сэрч'э'ве хвэ шушт у ньһа эз дьбиньм». ¹⁶ Ёнге ёнэка жь ферьсийа гот: «Эв мэрьва нэ жь Хвэде йэ, чьмки эв р'ожа шэмийе хвэй накэ». Ле ёнэка жи дьгот: «Мэрьвэки гөнэк'ар чава дькарэ ван к'эрэмэта бькэ?» Бь ви аवाई нав ванда бу дөтирэти. ¹⁷ Ёнге, диса готьнэ йе кө кор бу: «Тө чь дьбежи бона эви кө ч'э'вед тэ вэкърьн?» Эви жи гот: «Эв п'ехэмбэр э».

¹⁸ Ле щьһуйа бавэр нэдькър кө эв кор буйэ у ч'э'вед ви вэбунэ, һ'эта гази де у баве ви нэкърьн ¹⁹ у жь де у баве ви нэпьрсин: «Эв э эв көр'е вэйи кө вэ дьгот, жь зькмакийеда кор э? Эва чава ньһа дьбинэ?» ²⁰ Де у баве ви ль ван вэгэр'андьн у готьн: «Эм заньн кө эва көр'е мэ йэ у жь зькмакийеда кор э. ²¹ Ле ньһа эв чава дьбинэ, эм

нъзаньн, йан к'е ч'эвед ви вэкьрьнэ, эм we жи нъзаньн. Эw иди мэзын э, жь ви бьпърсын, бьра эw щаба хwэ бьдэ». ²² Де у баве ви жь тьрса щьһуйа аһа готьн, чьмки щьһуйа пешда йа хwэ кьрьбунэ йэк: «Һэгэр к'и бежэ Иса Мэсиһ э, эwe жь к'ьниште бе дэрхьстьне». ²³ Лэма де у баве ви готьн: «Эw иди мэзын э, жь ви бьпърсын».

²⁴ Аwa щара дөда wана гази ви мэрьве кө кор бу кьрьн у готьне: «Бэр Хwэде р'аст бежэ!» Эм заньн кө эw мэрьва гөнэк'ар э». ²⁵ Эwi ль wан вэгэр'анд у гот: «Эз нъзаньм эw гөнэк'ар э, йан на, ле эз т'эне тыштэки заньм кө эз кор бум у ньһа дьбиньм». ²⁶ Диса жь ви пьрсин: «Эwi чь тэ кьр? Ч'эвед тэ чава вэкьрьн?» ²⁷ Эwi ль wан вэгэр'анд у гот: «Мьн һежа wэр'а гот, ле wэ гөһдари нэкьр. Чьма һун дьхwазьн диса бьбьһен? Дьбэ кө һун жи дьхwазьн бьбьһэнэ шагьртед ви?» ²⁸ Wана эw behörmät кьр у готьн: «Тө йи шагьрте ви, ле эм шагьртед Муса нэ! ²⁹ Эм заньн кө Хwэде т'эви Муса хэбэр дайэ, ле бона ви эм нъзаньн кө эw жь к'ө йэ!»

³⁰ Эwi мэрьви ль wан вэгэр'анд у гот: «Һэма эв э эщэба гьран, кө һун нъзаньн эw жь к'ө йэ, ле ви ч'эвед мьн вэкьрьн. ³¹ Эм заньн кө Хwэде дэнге гөнэк'ара набьһе. Ле һэгэр мэрьвэк хwэденас э у хwэстьна ви дькэ, Хwэде дэнге ви дьбьһе. ³² һе бэреда т'ө щара qэт нэһатийэ бьһистьне, кө йэки ч'эвед мэрьвэки зькмакийеда кор вэкьрьбьн. ³³ һэгэр эва мэрьва жь Хwэдеда нибуьа ви нькарьбу т'ө тышт бькьра». ³⁴ Щаба ви дан у готьн: «Тө сэрда-педа нав гөнада дьне к'эти йи у мэ һин дьки?» У эw жь к'ьниште дэрхьстьнэ дэр.

* 9:24 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Шькьрийе бьдэ Хwэде», чава ви бьдьнэ сонде (Йешу 7:19).

Корбуна р'өһ'ани

³⁵ Гава Иса бһист кӧ эв дәрхьстьнә дәр, эв дит у жер'а гот: «Тӧ Кӧр'е Инсан бавәр дьки?» ³⁶ Эви пьрси у готе: «Эз хӧлам, эв к'и йә, вәки эз ви бавәр бькьм?» ³⁷ Иса жер'а гот: «Тә эв дит у эв ә йе кӧ ньһа т'әви тә хәбәр дьдә». ³⁸ Эви гот: «Хӧдан, эз бавәр дькьм!» у бәр ви та бу. ³⁹ Иса гот: «Эз бона диванкьрьне һатьмә ве дьһийәе, вәки йед кӧ набиньн бьбиньн у йед кӧ дьбиньн кор бьн».

⁴⁰ һьнәкә жь ферьсийа ль вьр һазьр бун, гава эв йәк бһистьн, жер'а готьн: «Чьма әм жи кор ьн?» ⁴¹ Иса готә ван: «Һәгәр һун кор буна, гӧнед вәйе т'ӧнәбуна. Ле ньһа һун кӧ дьбежьн: «Әм дьбиньн», дьдьнә к'ьфше кӧ һун нава гӧнед хвәда дьминьн.

Шьван у пәзед ви

10 ¹ Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, әве кӧ дерир'а нак'әвә ахьле пез, ле щики дьһр'а дьк'әве, эв дьз у қачах ә. ² Ле әве кӧ дерир'а дьк'әве, эв шьване пез ә. ³ Дәргәһван дәри ль бәр вәдькә, пәз дәнге ви дьбьһе у эв бь нава гази пәзед хвә дькә у ван дәрдьхә дәрва. ⁴ Гава эв пәзед хвә гьшки дәрдьхә, пешийе дьк'әвә у пәз жи пәй ви дьчә, чьмки дәнге ви нас дькьн. ⁵ Эв т'ӧ щар пәй йәки хәриб начьн, ле жь ви дьр'әвьн, чьмки дәнге йе хәриб нас накьн».

⁶ Иса әв мәсәлә ванр'а гот, ле ван фә'м нәкьр, кӧ эв чь ванр'а дьбежә.

Шьване қәнц

⁷ Ава Иса диса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, эз ьм дәре пез. ⁸ Эв һ'әмуьед кӧ бәри мьн һатьнә

дъз у качах ын, ле пез гөһдарийа ван нэкьрийэ. ⁹ Эз ым дэри. Йе кө бь дэсте мын бьк'эвэ һндөр', we хьлаз бэ. Эве бьк'эвэ һндөр', дэрк'эвэ у ч'ере бьбинэ. ¹⁰ Дъз т'эне бона дъзийе, көштэне у цър'кьрьне те. Ле эз һатъмэ кө жийина ван һэбэ, жийина сэр жийине.

¹¹ Эз ым шьване қэнщ. Шьване қэнщ ә'мьре хвэ бона пэзе хвэ дьдэ. ¹² Ле йе п'игар^ф, кө нэ шьван э у пэз жи нэ йе ви йэ, гава дьбинэ гөр те, әw пез дьһелэ у дьр'эвэ. Гөр жи дьк'эвэ нава пез т'ур'-т'ур'и дькэ. ¹³ П'игар дьр'эвэ, чьмки әw п'игар э у ль бэр пез нак'эвэ. ¹⁴ Эз ым шьване қэнщ. Эз йед хвэ нас дькьм у йед мын жи мын нас дькьн, ¹⁵ чава кө Бав мын нас дькэ, эз жи өса ви нас дькьм у ә'мьре хвэ бона пэзед хвэ дьдьм. ¹⁶ Пэзед мынэ дьн жи һэнэ, йед кө нэ ви ахлида нэ. Гэрәке эз вана жи биньм у әве дэнге мын бьбьһен у бьбьһэ кэрик бэр шьванэки. ¹⁷ Бона ве йәке Бав мын һ'ыз дькэ, чьмки эз ә'мьре хвэ дьдьм, wэки эз we диса бьстиньм. ¹⁸ Т'ө кэс ви ә'мьри жь мын настинэ, ле эз хвэха ви дьдьм. һ'өкөме мын һэйэ, эз ви бьдьм у һ'өкөме мын һэйэ диса ви бьстиньм. Мын әв т'эми жь Баве хвэ стандийэ».

¹⁹ Бона ве хэбэрдане диса нава щьһуйада бу дөтирэти. ²⁰ Жь ван гэлэка дьгот: «Әва щьнак'эти^ф йэ у дин э. Чьма һун гөһдарийа ви дькьн?» ²¹ һьнәкед дьн жи дьготьн: «Әва хэбэрдана нэ йа щьнак'этийа йэ. Қэт щьн дькарьн ч'эвед кора вэкьн?»

Нэбавэрийа щьһуйа

²² һьнге ль Оршэлиме Щэжьна^ф Пирозкьрьна П'арьстгәһе* һат у зьвьстан бу. ²³ Иса ль п'арьстгәһе

* 10:22 Бь готьнәкэ дьн: «Бөһөрти-жьбарәкьрьна П'арьстгәһе».

Һewanгәһа Сьлеманда^Ф дьгәр'ийа. ²⁴ Щьһуйа ль дора ви гьрт у же пьрсин: «Һ'эта к'энге те мә шыкеда бьһели? һәгәр тө йи Мәсһ, мәр'а ашкәрә бежә!»

²⁵ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн вәр'а гот, ле вә бавәр нәкьр. Әв кьред кө эз бь наве Баве хвә дькьм, әв бона мьн шә'дәтийе дьдьн, ²⁶ ле һун бавәр накьн, чьмки һун нә жь пәзед мьн ьн. ²⁷ Пәзед мьн дәнге мьн дьбьһен, эз жи ван нас дькьм у әв пәй мьн тен. ²⁸ Эз жийина һ'эта-һ'этайе дьдьмә ван у әв т'ө щар өнда набьн у т'ө кәсе ван жь дәсте мьн дәрнәхә. ²⁹ Әвед кө Баве мьн данә мьн, сәр һәр тыштир'а нә* у т'ө кәс нькарә ван жь дәсте Баве мьн дәрхә. ³⁰ Эз у Бав йәк ьн».

³¹ Ль вьр щьһуйа диса кәвьр һьлдан, кө ви бьдьнә бәр кәвьра. ³² Иса ванр'а гот: «Мьн жь Баве гәләк кьред қәнщ нишани вә кьрын. һун бона к'ижан кьри мьн дьдьнә бәр кәвьра?» ³³ Щьһуйа ле вәгәр'анд у готьне: «Әм бона кьред қәнщ тә надьнә бәр кәвьра, ле бона к'ьфьрийа! Чьмки тө мәрвь и, ле хвә дьки Хвәде».

³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә Қануна вәда ньвисар ә, кө Хвәде гот: «Һун Хвәде нә*»? ³⁵ һәгәр әв ван «Хвәде» һ'әсаб дькә, к'ижанар'а хәбәра Хвәде һатийә дайине (у набә жи кө әв ньвисар бәтал бә), ³⁶ дә ижар һун вһир'а чава дьбежьн: «Тө к'ьфьрийа дьки», йе кө Баве пироз^Ф кьр* у шандә дьнйае, чьмки мьн гот: «Эз Көр'е Хвәде мә». ³⁷ һәгәр эз кьред Баве хвә накьм, мьн бавәр нәкьн. ³⁸ Ле вәки дькьм, һәгәр һун мьн бавәр накьн жи, һәма

* 10:29 Нава дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Баве мьни кө әв данә мьн, сәр һ'әмуйар'а йә».

* 10:34 Зәбур 82:6

* 10:36 Бь готьнәкә дьн: «Бөһөрти-жьбарә кьр, башқә кьр».

бавэрийа хвэ ван кьред кӧ эз дькьм биньн, вэки хун бьзаньбьн у фэ'м кьн, кӧ Бав нава мьнда йэ у эз нава вида мэ». ³⁹ Ынге диса хвэстын кӧ ви быгьрын, ле Иса жь дэсте ван дэрк'эт.

⁴⁰ Иса диса дэрбази ви алийе ч'эме Урдӧне бу у ль we дэре ма, ви щийе кӧ Йуһ'энна пешда дьньхӧманд.

⁴¹ Гэлэк мэрвь дьһатьнэ щэм ви у нав хвэда дьготьн: «Йуһ'энна т'ӧ нишан нэкьр, ле чь тыштед кӧ Йуһ'энна дэрһада ви мэрвида готьнэ, һ'эму р'аст дэрк'этын». ⁴² У ль we дэре гэлэка бавэрийа хвэ ви ани.

Мьрна Лазар

11 ¹ Мэрвэк һэбу наве ви Лазар, эв нэхвэш к'эт. Эв жь Бэйтанийе бу, жь ви гӧнде Мэрийэме^ф у хушка we Мэрт'айе. ² Эва эв Мэрийэма^ф бу, йа кӧ р'уне бинхвэш ль Хӧдан дабу у бь п'ор'е хвэ ньгед ви пақьж кьрьбун, эв Лазаре бьре we бу нэхвэш. ³ Ава һэр дӧ хушка Исар'а шаб шандьн у готьн: «Хӧдан, эви кӧ тӧ же һ'эз дьки нэхвэш э». ⁴ Иса гава эв йэк бьһист, гот: «Эв нэ нэхвэшийа мьрне йэ, ле бона р'умэта Хвэде йэ, вэки бь we йэке р'умэта Кӧр'е Хвэде бьльнд бэ».

⁵ Иса Мэрт'а, хушка we у Лазаре бьре ван һ'эз дькьрын. ⁶ Ле гава ви бьһист кӧ Лазар нэхвэш э, эв дӧ р'ожед дьн жи ль ви щийи дэрэнги бу. ⁷ Пэйр'а ви шагьртед хвэр'а гот: «Вэрын эм диса һэр'ьнэ Щьһустане». ⁸ Шагьрта жер'а гот: «Дэрсдар, чэндэк пешда щьһуйа дькьр кӧ тэ бьднэ бэр кэвьра, тӧ диса дьчи we дэре?» ⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Нэ р'ож донздәһ сьһ'эт э? һэгэр йэк р'оже бьгэр'э эв нальк'ӧмэ, чьмки р'онайа ве дьнийе дьбинэ. ¹⁰ Ле һэгэр йэк шэве бьгэр'э, эв дьльк'ӧмэ, чьмки т'эви ви р'онайи т'ӧнэ». ¹¹ Пэй ве хэбэрданер'а эви ванр'а гот:

«Пьсмаме мэ Лазар хэвр'а чуйэ, ле эзе хэр'ым кө ви һ'ышйар кьм». ¹² Шагърта жер'а гот: «Хөдан, һэгэр эв р'азайэ, we р'абэ сэр хвэ». ¹³ Иса дэрһөда мьрьна вида дьгот, ле ван т'ьре^ф кө эв бона р'азана ви дьбежэ. ¹⁴ Ђнге Иса ашкэрэ ванр'а гот: «Лазар мьр. ¹⁵ У эз ша мэ кө нэ ль вьра бум, чьмки эва йэка we бона к'ара бавэрийа вэ бэ. Ле диса вэрьн эм хэр'ьнэ щэм ви». ¹⁶ Ђнге Т'умаие кө дьготьне «һэвал-щевии», шагъртед һэвалед хвэр'а гот: «Эм жи хэр'ьн, кө т'эви ви бьмьрьн».

Иса йэ р'абуна мьрийа у жийин

¹⁷ Гава Иса чу, ви дит кө иди эв чар р'оже Лазар бу дэфьн кьрьбун. ¹⁸ Бэйтания незики Оршэлиме бу, вэкэ се километьра же дур бу. ¹⁹ Гэлэк щьһу хатьбунэ сэрхвэшийа Мэрт'а у Мэрийэме, бона мьрьна бьре ван.

²⁰ Гава Мэрт'айе бьхист кө Иса те, эв пешийа вида чу, ле Мэрийэм малда ма. ²¹ Мэрт'айе готэ Иса: «Хөдан, һэгэр тө вьр буйайи, бьре мын нэдьмьр. ²² Ле ньһа жи эз заньм тө чь жь Хвэде бьхвази, эве бьдэ тэ». ²³ Иса готэ we: «Бьре тэе жь мьрьне р'абэ». ²⁴ Мэрт'айе ле вэгэр'анд: «Эз заньм Р'ожа Ахрэте, Р'ожа^ф Р'абуне эве р'абэ». ²⁵ Иса готэ we: «Эз ьм р'абун у жийин! Эве кө мын бавэр бькэ, һэгэр бьмьрэ жи we бьжи. ²⁶ У эве кө дьжи у мын бавэр дькэ, эв қэт намьрэ. Тө ве йэке бавэр дьки?» ²⁷ Мэрт'айе вьир'а гот: «Бэле Хөдан, эз бавэр дькьм, кө тө Мэсиһ и, Көр'е Хвэде, йе кө we бьһата дьнийае».

Иса дьгьри

²⁸ Пэй ве готьнер'а, чу гази хушка хвэ Мэрийэме кьр у дьзива готе: «Дэрсдар һатийэ у гази тэ дькэ». ²⁹ Гава кө we бьхист, зу р'абу чу. ³⁰ Иса һе нэк'этыбу гөнд, ле ль ви

шийи мабу, к'идэре Мэрт'а р'асти ши хатьбу. ³¹ Щьһуьед кө маледа т'эви ве бун у ль бэр дьле веда дьһатьн, гава дитьн кө Мэрийэм зу р'абу дэрк'этэ дэрва, данэ пэй ве чун. Ван т'эре кө эв дьчэ сэр т'эрбе быгъри. ³² Гава Мэрийэм гьһиштэ ши щийи кө Иса ле бу, эв дит, хвэ авитэ бэр ньга у готе: «Хөдан, һэгэр тө ль ве дэре буйайи, бьре мын нэдьмыр». ³³ Гава кө Иса ч'эв гьрийе ве у гьрийе щьһуьед кө пер'а хатьбун к'эт, к'эсэра к'ур һате у дьле ши ешйа. ³⁴ У жь ван пьрси: «Вэ эв ль к'ө дэфьн кьрийэ?» Вир'а готьн: «Хөдан, вэрэ у бьбинэ». ³⁵ Иса гьрийа. ³⁶ Ђнге щьһуьа гот: «Дина хвэ бьдьне, чьрас же һ'ыз дькьр!» ³⁷ Жь ван һьнака жи дьгот: «Эви кө ч'эвед йе кор вэкьрьн, нькарьбу өса бькьра, кө эв мэрьва жи нэмыра?»

Иса Лазаре мьри сах дькэ

³⁸ Ль сэр ве йэке Иса диса к'ур к'эсэр к'ьшанд у чу сэр т'эрбе. Эв т'эрб шкэфтэк бу у кэвьрэк бэр дэве ве бу. ³⁹ Иса гот: «Ви кэвьри веда кьн». Хушка йе мьри, Мэрт'айе вир'а гот: «Хөдан, иди ньһа бин к'этийе, иро чаре ши йэ мьрийэ». ⁴⁰ Иса готэ ве: «Мын тэр'а нэгот, һэгэр тө бавэр бьки, те р'умэта Хвэде бьбини?» ⁴¹ Ђнге кэвьр веда кьрн. Иса сэре хвэ бьльнд кьр у гот: «Баво, эз зэ'ф р'ази мэ кө тэ дэнге мын бьһист. ⁴² Эз заньм кө тө һэр гав дэнге мын дьбьһейи, ле мын бона хатьре ве щьм'та сэкьни гот, вэки бавэр бькьн кө тэ эз шандьмэ».

⁴³ Пэй ве готьнер'а бь дэнгэки бьльнд кьрэ гази: «Лазар, дэрк'эвэ!» ⁴⁴ Йе мьри жи дэст у п'ийед ши бь к'ьтан к'эфанкьри^ф у сэрч'э'ве ши бь дэстмалэке ньхамти дэрк'этэ дэрва. Иса ванр'а гот: «Ши вэкьн у бьһельн бьра һэр'э».

Шевъра кӧштъна Иса

(Матта 26:1-5; Марқос 14:1-2; Лука 22:1-2)

⁴⁵ Ўнге гэлэк щъһуйед кӧ һатъбунэ щэм Мэрийэме, эв къръна Иса кӧ дитън, бавэрийа хвэ ви анин. ⁴⁶ Ле жь ван һнэк жи чунэ щэм феръсийа у эв къръна Иса ванр'а готън. ⁴⁷ У һнге феръси у сэрэкед к'аһина щъвина^ф гърэгъра гиһандънэ һэв у готън: «Әме чь бькьн? Әва мэръва гэлэк нишана дькэ. ⁴⁸ һэгэр эм ви аһа бьһелън, һ'эму we бавэрийа хвэ ви бинън у р'омайи жи we бен, щийе мэйи пироз^ф веран кьн у к'ока мьлэте мә жи бинън».

⁴⁹ Йэки жь ван, Қэяфайе кӧ we сале сэрэкк'аһин бу, ванр'а гот: «Һун қэт тыштэки фэ'м накън! ⁵⁰ Нэ жи дьгьһижънэ гьлийа кӧ мэр'а һе дэст дьдэ мэръвэк бьмьрэ бона щьмэ'те, нэ кӧ т'эмамайи мьлэт онда бэ». ⁵¹ Әв йэка әви һ'эмде хвэ нэгот, ле чьмки әв сэрэкк'аһине we сале бу, п'ехэмбэрти^ф кър, кӧ Исайте бэр мьлэтва бьмьрэ. ⁵² У нэ кӧ т'эне бона мьлэт, ле бона зар'ед Хвәдейә бәлабуйи жи, кӧ ван быщъвинэ у бькэ йэк. ⁵³ Ава иди пәй we р'ожер'а шевъра кӧштъна Иса кърън.

⁵⁴ Бона ве йэке Иса иди ашкэрэ нава щъһуйада нэдъгэр'ийа, ле жь вьр чу бэр'ийе щики незики бажаре кӧ жер'а Әфраим дьготън у т'эви шагъртед хвэ ль we дэре ма.

⁵⁵ Щэжъна щъһуйайә Дәрбазбуне незик бу, гэлэк мэръвед жь дор-бэра бэри щэжъне һэвраз чунэ Оршәлиме, вәки ль гора ә'дэт хвэ бышон-вәшон. ⁵⁶ Ўнге әвана ль we дэре Иса дьгэр'ийан у п'арьстгәһеда дьсәкьнин, жь һэвдӧ дьпърсин: «Һун чь дьбежън? Әве ә'сә нәйе ве щэжъне?» ⁵⁷ Феръси у сэрэкед к'аһина жи

э'мьр дэрхьстьбун, һэгэр кэсэк бьзаньбэ эв ль к'ө дэре йэ, гэрэке гөһе ван пе хьн, wэки эв ви бьгьрын.

Иса Бэйтанийаеда те р'ункьрьне^Ф

(Матта 26:6-13; Маркос 14:3-9)

12¹ Аwa шэш р'ож бэри Щэжьна Дэрбазбуне, Иса һатэ Бэйтанийае, ви щийе кө Лазар ле дьма, йе кө Иса эв жь нав мьрийа р'акьрьбу. ² Ль we дэре вана қэдьрэк жер'а кьрын. Мэрт'аие хьзмэтк'ари дькьр, Лазар жи т'эви Иса нава ванда ль сэр сьфре р'уньшьтбу. ³ һынге Мэрийэме литьрэки р'омайи* бь р'уне нардейи^Ф сафи у бьһа һьлда, сэр ньгед Исада кьр у пе п'ор'е хwэ ньгед ви зьһа кьрын. Бина р'уне нарде мал һьлда. ⁴ Ле жь шагьртед ви йэки, Щьһудайе Исхэрийоти, йе кө we паше нэмамия ви бькьра гот: ⁵ «Чьма эв р'уне нарде сесьд зиви* нэһатэ фьротане, кө ль бэлэнгаза бьһата бэлакьрьне?» ⁶ Эви эв йэк дьгот, нэ кө хэма ви бэлэнгаз бун, ле чьмки эв дьз бу, к'иське п'эра щэм ви бу у чь кө дьк'эте, эви же дьч'опанд.

⁷ һынге Иса готэ ви: «Жь we к'өлфэте вэгэр'э. Иди чьма ви р'уни һ'эта р'ожа дэфьнкьрьна^Ф мьн хwэй кэ?» ⁸ Фэқире һэр гав т'эви wэ бьн, ле эзе һэр гав т'эви wэ нибьм».

Шешьра көштьна Лазар

⁹ Жь щьһуйа гэлэка бьһист кө Иса ль we дэре йэ һатьн. Эw нэ кө т'эне бона Иса һатьн, ле wэки Лазаре кө жь нав

* 12:3 «Литьрэки р'омайи» һынге wэкэ 325 гьраме ньһа бу.

* 12:5 «Сесьд зив» һынге wэкэ хэбата п'алэки т'эмамия сале бу.

* 12:7 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бьра ви р'уни бона р'ожа дэфьнкьрьна мьн хwэй кэ».

мърийа р'акърийэ жи бьбиньн. ¹⁰ Ынге сэрэкед к'аһина шевърин кӧ Лазар жи бькӧжън, ¹¹ чьмки р'уйе вида гэлэк щьһу дьчун бавэрийа хвэ Иса данин.

Иса бь р'умэт дьк'эвэ Оршэлиме

(Матта 21:1-11; Маркос 11:1-11; Лука 19:28-40)

¹² Р'ожа дьне э'лалэтэкэ гьран кӧ хатъбу щэжьне, гава бьһист кӧ Иса те Оршэлиме, ¹³ вана ч'ьрълед хӧрме һьлдан чунэ пешийа ви у кьрӧнэ қир'ин:

«Һосанна^Ф! Бьмбарэк э эве кӧ бь наве Хӧдан те*,
П'адше Исраеле!»

¹⁴ Иса щэ'шькэк дит у ле сийар бу, чава нъвисар э:

¹⁵ «Нэтьрсэ бажаре Сийоне^Ф».

Ва йэ п'адше тэ те, ль щэ'шька к'эре сийар буйи^{**}.

¹⁶ Шагъртед ви пешийе эва йэка фэ'м нэкрън, ле гава Иса к'этэ р'умэта хвэ, ынге һатэ бира ван, кӧ эв йэк бона ви хатъбу нъвисаре у бона ви эва йэка кьрӧн. ¹⁷ Эв щьмэ'та кӧ ынге т'эви ви бу, гава ви Лазар жь мьрӧне р'акър у э'мьр кьр кӧ жь гор'е дэре, шэ'дэтийа ве йэке дьда. ¹⁸ Бона ве йэке щьмэ'т пешийа вида чу, чьмки вана бьһистъбу кӧ эви эва нишана кьрийэ. ¹⁹ Ферьсийа жи һэвр'а дьгот: «Һун дьбиньн эва йэка жь қэвата мэ дэр э. Ва т'эмамия дьнийае пэй ви чу!»

Ынэк йунан ль Иса дьгэр'ьн

²⁰ Нав ванда чэнд йунан^Ф жи һэбун, кӧ бона һ'эбандьне щэжьнеда һэвраз чубунэ Оршэлиме. ²¹ Эвана һатӧнэ щэм

* 12:13 Зэбур 118:25-26.

* 12:15 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Қиза Сийоне».

** 12:15 Зэкэрийа 9:9.

Филипойе жь бажаре Бэйтсайда Щэлиле һиви же кърн у готьне: «Эм холам, эм дьхвазьн Иса бьбиньн». ²² Филипо чу эва йэка Эндравьср'а гот, Эндравьс у Филипо жи чун Исар'а готын. ²³ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Эв сьһ'эта кө Көр'е Инсане бе р'умэткърьне пер'а гьһишт. ²⁴ Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, һэгэр һ'эба геньм нэк'эвэ эрде у нэмьрэ, эве т'эне бьминэ, ле һэгэр эв бьмьрэ, we гэлэк бэр бьдэ. ²⁵ Йе кө э'мьре хвэ һ'эз дькэ, эве онда кэ, ле эве кө ль ве дьһийае дьжэнэ э'мьре хвэ, эв ви бона жийина һ'эта-һ'этайе хвэй дькэ. ²⁶ Эве кө бьхвазэ мьнр'а хьзмэтк'арийе бькэ, бьра пэй мьн бе. Эз ль к'ө дэре бьм, хьзмэтк'аре мьн жи we ль we дэре бэ. һэгэр йэк мьнр'а хьзмэтк'арийе дькэ, Бав жи we қэдэре ви бьгьрэ.

Иса мьрьна хвэ э'лам дькэ

²⁷ Ньһа агьр дьле мьн к'этийэ. Эз чь бежым? Бежым: «Баво, мьн жь ве сьһ'эте хьлаз кэ»? Нэ эз бона ве сьһ'эте һатьмэ? ²⁸ Баво, наве хвэ бьльнд кэ». һьнге дэнгэк жь э'змен һат: «Мьн бьльнд кър у эзе диса бьльнд кьм!»

²⁹ Эв э'лалэта кө ль вьр сэкьнибу дьбьһист гот: «Гөр'инийа э'змен бу». һьнэка жи дьгот: «Мьльйак'этэки т'эви ви хэбэр да». ³⁰ Иса щаб да у гот: «Эва дэнга бона мьн нэһат, ле бона вэ. ³¹ Ньһа йэ вэхте диwana ве дьһийае, ньһа we сэрwere ве дьһийае бе авитьне дэрва. ³² Гава эз жь эрде бэрбь жор бемэ һьлдане, эзе һ'эмуйа бэрбь хвэ бьк'ьшиньм». ³³ Эви бь ве готьне дьда фэмкърьне, кө эве бь чь щур'эи бьмьрэ.

³⁴ һьнге э'лалэте ле вэгэр'анд у готе: «Мэ жь Қануне бьһистийэ кө Мэсиһе һ'эта-һ'этайе бьминэ. Иди тө чава дьбежи: «Гэрэке Көр'е Инсан бэрбь жор бе һьлдане»? К'и йэ эв «Көр'е Инсан?»» ³⁵ Иса ванр'а гот: «һьнэк вэхт жи

р'онайи we т'эви wэ бэ. h'эта кө р'онайи т'эви wэ йэ, бьмэшьн, нэбэ кө тэ'ри сэр wэда бе. Эwe кө тэ'рийеда дьмэшэ, эw ньзанэ к'ода дьчэ. ³⁶ h'эта кө р'онайи т'эви wэ йэ, бawэрийа хwэ р'онайе биньн, wэки hун бьбьнэ зар'ед р'онайе».

Нэбawэрийа щьhуйа

Гава Иса эв йэкана готьн чу у хwэ жь бэр ван wэшарт. ³⁷ Сэр haqас нишанар'a кө wi ль бэр ван кьрьн, ле wана диса бawэрийа хwэ ль wi нэданин. ³⁸ Эв йэк aha бу, wэки эw готьна Ишайа п'ехэмбэр бе сери:

«Хөдан, к'е бawэрийа хwэ we хэбэра кө мэ гот ани?

У зэнда Хөдан к'ева э'йан бу?»*

³⁹ Бона we йэке wана нькарьбу бawэр бькьрана, чьмки Ишайа aha жи готийэ:

⁴⁰ «Хwэде ч'э'вед ван кор кьрьн

у ава р'эш ани сэр h'ьше ван,

wэки бь ч'э'ва нэбиньн,

бь h'ьша фэ'м нэкьн

у вэнэгэр'ьн кө эз ван qэнц кьм»*.

⁴¹ Ишайа aha гот, чьмки wi р'умэта Иса дит у ль сэр wi хэбэр да. ⁴² Ле бэле диса жи жь сэрwера гэлэка бawэрийа хwэ ль wi анин. Ле жь тьрса ферьсийа, ль хwэ мөкөр' нэдьхатьн, кө жь к'ьниште нэйенэ дэрхьстьне. ⁴³ Ль ван he хwэш дьхат кө мэрьв пэсьне ван бьдьн, нэ кө Хwэде.

* 12:38 Ишайа 53:1.

* 12:40 Ишайа 6:10.

Готъна Иса һ'акъме Р'ожа Ахрәте йә

⁴⁴ Һынге Иса бь дэнгәки бьльнд гот: «Әве кӧ бавәрийа хвә мьн тинә, әв мьн бавәр накә, ле йе кӧ эз шандьмә. ⁴⁵ У әве кӧ мьн дьбинә, йе кӧ эз шандьмә дьбинә. ⁴⁶ Эз чава р'онайидар хатъмә дьнйайе, вәки һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә мьн бинә, тә'рийеда нәминә. ⁴⁷ Һәгәр йәк готъна мьн бьбьһе у нәқәдинә, эз диwana ви накъм. Эз нәһатъмә кӧ диwana дьнйайе бькъм, ле вәки дьнйайе хьлаз към. ⁴⁸ Әве кӧ мьн т'әхсир^ф дькә у готънед мьн қәбул накә, йәк һәйә кӧ we диwana ви бькә, ава готи әв готъна кӧ мьн готийә, әве Р'ожа Ахрәте диwana ви бькә. ⁴⁹ Чьмки мьн хвәсәрихвә нәготън, ле Баве кӧ эз шандьмә, әви т'әми дайә мьн кӧ эз чь бежъм у чь хәбәр дьм. ⁵⁰ У эз заньм кӧ т'әмийа ви жийина һ'әта-һ'әтайе йә. Ава чь кӧ эз дьбежъм, чава Баве готийә мьн эз ӧса дьбежъм».

Т'әми у готънед Исайә ахьрийе

Иса ньгед шагьрта дьшо

13 ¹ Бәри Щәжьна Дәрбазбуне, Иса заньбу кӧ сьһ'әта ви пер'а гьһиштиә кӧ жь ве дьнйайе дәре у һәр'ә щәм Баве. Әви һ'әмуйед хвәйә кӧ ве дьнйайеда һ'ьз кьрьбун, һ'әта дәрәща һәрә бьльнд жи әв һ'ьз кьрьн.* ² Вәхте шивхварьне, Мирещьн қәлпе хьраб авитә дьле Щьһудайе кӧр'е Шьмһ'уне Исхәрйоти, кӧ нәмамия Иса бькә. ³ Иса заньбу кӧ Баве һәр тышт дайә дәсте ви, әв жь щәм Хвәде һатийә у we диса вәгәр'ә щәм Хвәде. ⁴ Һынге

* 13:1 Аһа жи те фәмкьрьне: «У һ'әта хьлазийе жи әв һ'ьз кьрьн».

эw жь сэр шиве р'абуб, п'оте хwэ дани алики у п'ешгирэк
 һлда ль пышта хwэ гьреда. ⁵ Паше ав кьрэ т'эште у
 дэстпекьр ньгед шагьртед хwэ шуштън у бь п'ешгира
 гьредаи зьһа кьрн. ⁶ Гава дор гьһиштэ Шьм'ун-Пэтрус,
 эwi готе: «Хөдан, те ньгед мьн бышойи?» ⁷ Иса ле
 вэгэр'анд у готе: «Эз ньһа чь дькьм тө ф'эм наки, ле
 паше те ф'эм бьки». ⁸ Пэтрус жер'а гот: «Т'ө щар те ньгед
 мьн нэшойи!» Иса ле вэгэр'анд у готе: «һэгэр эз ньгед тэ
 нэшом, п'ара тэ we т'эви мьн т'өнэбэ». ⁹ Шьм'ун-Пэтрус
 wir'а гот: «Хөдан, кө өса йэ нэ т'эне ньгед мьн, ле дэст у
 сэре мьн жи бышо!» ¹⁰ Иса готе: «Эwe кө һатийэ шуштъне,
 пештьри ньга, wэки майин нэ һ'эwщэ йэ дэрэкэ дьн бе
 шуштъне. Эw хwэха т'эмам-пева паqьж э. һун паqьж ьн,
 ле нэ кө һ'эму». ¹¹ Чьмки Иса заньбу к'и we нэмамииа wi
 бькэ, бона we йэке гот: «һун һ'эму нэ паqьж ьн».

¹² Гава ньгед ван шуштън, п'оте хwэ авитэ сэр хwэ у
 диса ль сэр сьфре р'унышт. Жь ван пьрси: «Гэло һун
 заньн кө мьн бона wэ чь кьр? ¹³ һун мьн Дэрсдар у Хөдан
 һ'эсаб дькьн, һун р'аст дькьн, эз һэма өса жи һэмэ. ¹⁴ Аwa
 һэгэр мьн бь we Хөдан у Дэрсдарийа хwэва ньгед wэ
 шуштън, гэрэке һун жи ньгед һэвдө бышон. ¹⁵ Мьн нэхшэк
 нишани wэ кьр, wэки чава мьн бона wэ кьр, һун жи өса
 бькьн. ¹⁶ Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежьм, хөлам жь ахайе
 хwэ нэ мәстър э, нэ жи йе кө һатийэ шандьне жь йе кө
 эw шандийэ мәстър э. ¹⁷ һэгэр һун we йэке заньн, һуне
 хwэзьли бьн гава бьqэдиньн.

Иса гьртъна хwэ дьдэ э'йанкьрьне

(Матта 26:20-25; Марqос 14:17-21; Луqа 22:21-23)

¹⁸ Эз бона wэ һ'эмуийа набежьм, чьмки эз заньм мьн
 к'ижан бьжартънэ. Ле гэрэке ньвисар бе сери:

«Йе кӧ нане мьн хвар
п'эһ'ин авитэ мьн»*.

¹⁹ Эз ньава, һе бэри қәwьмандьне ван тышта wэр'a дьбежым, wэки, гава бьқәwьмьн һун бawэр бькьн, кӧ ЭЗ ЭW БМ*. ²⁰ Эз р'аст бе хельф wэр'a дьбежым, әwe кӧ wi қәбул кә, к'ижани кӧ эз дышиньм, әw мьн қәбул дькә у әwe кӧ мьн қәбул дькә, йе кӧ эз шандьмә қәбул дькә».

²¹ Иса гава әва йәка гот, р'өһ'да гәләки қьлқьли, wi ашкәрә шә'дәти да у гот: «Эз р'аст бе хельф wэр'a дьбежым, йәки жь wә we нәмамыйа мьн бькә».

²² Шагьрта шашмайи ль һәвдӧ ньһер'и, гәло әw бона к'е дьбежә. ²³ Йәки жь шагьртед wi, йе кӧ Иса же һ'ыз дькьр, хwә авитьбу һ'әмеза Иса. ²⁴ Шьмһ'ун-Пәтрус wir'a бь ч'ә'ва дькьр кӧ бьпьрсә: «К'а әw бона к'е дьбежә». ²⁵ Әwi жи хwә да бәр синге Иса пьрси: «Хӧдан, әw к'и йә?»

²⁶ Иса щаб да у гот: «Әw ә, йе кӧ эз ви пә'рийе нан хварьнеда кьм бьдьме». У пә'рийе нан хварьнеда кьр, да Щьһудайе кӧр'е Шьмһ'уне Исхәрйоти. ²⁷ Әwi һәма чава пә'ри жь дест гьрт, Мирещьн к'әтә нава wi. Иса wir'a гот: «Те чь бьки зу бькә». ²⁸ Ле йед кӧ ль сәр сьфре р'уньшьтбун, т'ӧ кәси фә'м нәкьр, кӧ әwi чьма wir'a аһа гот. ²⁹ һьнәка т'ьре кӧ к'иське п'әра щәм Щьһуда йә, Иса wir'a дьбежә: «Тьштед щәжьнеда мәр'a лазьм ьн бьк'ьр'ә», йан жи «тьштәки бьдә бәләнгаза». ³⁰ Әwi жи гава әw пә'ри һьлда, пер'a-пер'a дәрк'әтә дәрва. Иди шәв бу.

* 13:18 Зәбур 41:9.

* 13:19 Шьровәкьрне бьн р'еза Йун'әнна 8:58-да бьхуньн.

Т'эмийа ну: Жь һөвдө һ'ыз бькьн

³¹ Гава эв дэрк'этэ дэрва, Иса гот: «Ньһа Көр'е Инсан һатэ р'умэткьрьне у Хвэде жи бь ви һатэ р'умэткьрьне.

³² һэгэр Хвэде пе ви һатэ р'умэткьрьне, Хвэде жи we пе хвэ ви р'умэт кэ у зутьре we ви р'умэт кэ. ³³ Лавно! Эз гэлэк вэхт т'эви вэ наминьм. һуне ль мьн бьгэр'ьн, ле ньһа эз вэр'а дьбежьм, чава кө мьн щьһуйар'а жи гот, һун нькарьн бенэ ви щийе кө эз дьчье.

³⁴ Эз т'эмикэ ну дьдьмэ вэ: һөвдө һ'ыз бькьн. Чава кө мьн һун һ'ыз кьрьн, һун жи өса һөвдө һ'ыз бькьн. ³⁵ Бь ве йэке һ'эмуйе заньбьн һун шагъртед мьн ьн, һэгэр һун һөвдө һ'ыз бькьн».

Иса дэрһэда инк'арийа Пэтрусда дьбежэ

(Матта 26:31-35; Маркос 14:27-31; Лука 22:31-34)

³⁶ Шьмһ'ун-Пэтрус готэ ви: «Хөдан, те к'ода һэр'и?» Иса ле вэгэр'анд у готе: «Ви щийе кө эз дьчье, тө ньһа нькари пэй мьн бейи, ле паше те пэй мьн бейи». ³⁷ Пэтрус готэ ви: «Хөдан, чьма эз ньһа нькарьм пэй тэ бем? Эзе э'мьре хвэ жи бона тэ бьдьм». ³⁸ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Те э'мьре хвэ бона мьн бьди? Эз р'аст бе хельф тэр'а дьбежьм, һе дик банг нэдаи те се щара мьн инк'ар ки.

Р'ийа кө дьбэ бэрбь Баве

14 ¹ Бьра дьле вэ нэрьлрьлэ. Хвэде бавэр бькьн у мьн жи бавэр бькьн. ² Мала Баве мьнда гэлэк щийед майине һэнэ, эз ньһа дьчьм вэр'а щи һазьр кьм. һэгэр өса нибуяа, мьн вэр'а нэдьгот? ³ Гава эз һэр'ьм у вэр'а щи һазьр кьм, эзе диса бем у вэ бьбьмэ щэм хвэ,

wэки эз ль к'ö бьм, хун жи ль we дэре бьн. ⁴ хун р'ийа wi щийе кö эз дьчьме заньн».

⁵ Т'ума жер'а гот: «Хöдан, эм ньзаньн тö к'öда дьчи, эме чава р'е бьзаньбьн?» ⁶ Иса wir'а гот: «Эз ьм, р'е, р'асти у жийин. Т'эне пе мын йэк дькарэ бе щэм Баве. ⁷ һэгэр wэ эз нас кьрьмэ, хуне Баве мын жи нас бькьн.* Аwa жь вьр шунда хун wi нас дькьн у wэ эw дитийэ».

⁸ Филипо жер'а гот: «Хöдан, к'а Баве нишани мэ кэ, бэси мэ йэ!» ⁹ Иса жер'а гот: «Филипо! һақас wэхт эз т'эви wэ мэ у he тö мын нас наки? Йе кö эз дитьмэ, Бав дитийэ. Тö чава дьбежи: «Баве нишани мэ кэ»? ¹⁰ Тö бawэр наки кö эз нава Баведa мэ у Бав нава мында йэ? Эв хэбэред кö эз wэр'а дьбежьм, нэ кö хwэсэрихwэ дьбежьм, ле эw Баве кö нава мында дьминэ, эw э кö йа хwэ дькэ. ¹¹ Мын бawэр бькьн, кö эз нава Баведa мэ у Бав жи нава мында йэ. Ле һэгэр на, һэма пе ван кьред мын бawэр бькьн. ¹² Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежьм, эwe кö мын бawэр бькэ, эw кьред кö эз дькьм, эwe хwэха жи бькэ. У жь ван кьра мәстър жи we бькэ, чьмки эз дьчьмэ щэм Баве хwэ. ¹³ Пе наве мын хун чь бьхwазьн, эзе бькьм, wэки Бав пе Көр' бе р'умэткьрьне. ¹⁴ һэгэр хун пе наве мын тыштэки бьхwазьн эзе бькьм.

Иса соз дьдэ кö Р'öһ'e Пироз бьшинэ

¹⁵ һэгэр хун мын һ'эз дькьн, хуне т'эмийед мын хwэй кьн. ¹⁶ Эзе жи жь Баве ниви кьм у эwe Пыштованэки дьн бьдэ wэ, wэки һ'эта-һ'этайе т'эви wэ бьминэ. ¹⁷ Эw э эw Р'öһ'e*

* 14:7 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «һэгэр wэ эз нас бькьрама, wэйе Баве мын жи нас бькьра».

* 14:17 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Р'öһ'e Р'астийе кö дьняа нькарэ wi қэбул кэ».

кө р'астийе ә'лам дькә у дьняа нькарә ши қәбул кә, чьмки нә ши дьбинә у нә жи ши нас дькә. Ле һун ши нас дькьн, чьмки әв т'әви вә дьминә у we нава вәда бә.

¹⁸ Әз вә севиф наһельм, әзе диса сәр вәда бем. ¹⁹ Ђнәки шунда иди дьняйе мьн нәбинә, ле һуне мьн бьбиньн. Чьмки әз дьжим, һуне жи бьжин. ²⁰ We р'оже һуне бьзаньбьн кө әз нава Баве хвәда мә, һун нава мьнда нә у әз жи нава вәда мә.

²¹ Әве кө т'әмийед мьн қәбул дькә у ван хвәй дькә, әв ә йе кө мьн һ'ыз дькә. У әве кө мьн һ'ыз дькә, әве жь алийе Баве мьнда бе һ'ызкьрьне. Әзе жи ши һ'ыз бькьм у хвә вива ә'йан кьм».

²² Щьһудаф, нә йе Исхәрйоти готә ши: «Хөдан, әве чава бә, кө те хвә мәва ә'йан ки, ле дьняйева на?»

²³ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр кәсе кө мьн һ'ыз бькә, we готьна мьн хвәй кә, Баве мьне жи ши һ'ыз бькә у әме бенә щәм ши, т'әви ши бьминьн. ²⁴ Әве кө мьн һ'ыз накә, әв готьнед мьн хвәй накә. Әве готьна кө һун дьбьһен нә йа мьн ә, ле йа Баве мьн ә, кө әз шандьмә. ²⁵ Әз ван тышта вәр'а дьбежьм, һәла һе кө әз ль щәм вә мә. ²⁶ Ле Пьштован, ава готи Р'өһ'еф Пироз, кө Бав we бь наве мьн бьшинә, әве вә һини һ'әму тышти кә у һәр тыштед кө мьн вәр'а готьнә, we бинә бира вә.

²⁷ Әз ә'дьялайийе вәр'а дьһельм, we ә'дьялайийа хвә дьдьмә вә. Әз өса надьм чава кө дьняа дьдә вә. Бьра дьле вә нәқьлқьлә у нәтьрсьн! ²⁸ Вә бьһист кө мьн вәр'а гот: «Әзе һәр'ьм, ле диса сәр вәда бем!» һәгәр вә әз һ'ыз бькьрама, һуне ша бьбуна кө әз дьчьмә щәм Баве, чьмки Бав сәр мьнр'а йә. ²⁹ У ньһа әв йәкана мьн бәри қәвьмандьне вәр'а готьн, вәки гава әв йәк бьқәвьмьн, һун бауәр бькьн. ³⁰ Иди әзе т'әви вә гәләки хәбәр нәдьм,

чъмки ва йә сәрwere ве дънйае те. Н'өкөме ви қәт сәр мьн т'өнә, ³¹ ле бьра дънйа бьзаньбә wәки эз Баве һ'ыз дькьм у Баве чава т'әми ль мьн кьрийә эз өса дькьм.

Р'абьн, әм жь вьр һәр'ьн.

К'ола тьрийейә р'аст

15 ¹ Эз ьм к'ола тьрийейә р'аст, Баве мьн жи р'эзван ә. ² һәр ч'ьрълә мьнва кө бәр надә әw дьбрьә. Ле әw ч'ьрълә кө бәр дьдә жь чьрпийа пақьж дькә, wәки һе гәләки бәр бьдә. ³ һун иди пақьж ьн бь wан хәбәрәд кө мьн wәр'а готьнә. ⁴ Нав мьнда бьминьн, эз жи нав wәда. Чава ч'ьръл хwәха нькарә бәр бьдә, һәгәр к'олева нәминә, өса жи һун нькарьн, һәгәр мьнва нәминьн.

⁵ Эз ьм к'ола тьрийе, һун жи ч'ьръл ьн. Әwe кө мьнва дьминә у эз жи wива дьминьм, әwe гәләки бәр бьдә. Чъмки бейи мьн һун нькарьн т'ө тышти бькьн. ⁶ һәгәр йәк мьнва нәминә, әw мина ч'ьръләки weда авити йә, кө һ'ышк дьбә. У т'оп дькьн давежьнә нава егьр дьшәwьтиньн. ⁷ һәгәр һун нава мьнда бьминьн у готьнед мьн жи нава wәда бьминьн, һун чь дьхwазьн бьхwазьн, we wәр'а бе дайине. ⁸ Бь ве йәке Баве мьне бе р'умәткьрьне, гава һун пе гәләк бәрдайине бьдьнә к'ьфше, кө һун бунә шагьртед мьн.

⁹ Бав чава мьн һ'ыз дькә, эз жи өса wә һ'ыз дькьм. һ'ызкьрьна мьнда бьминьн. ¹⁰ һәгәр һун т'әмийед мьн хwәй кьн, һуне һ'ызкьрьна мьнда бьминьн, чава кө мьн т'әмийед Баве хwә хwәй кьрьн у һ'ызкьрьна wида дьминьм. ¹¹ Мьн әв йәк wәр'а готьн, wәки шабуна мьн нава wәда бьминә у шабуна wә т'әмам бә. ¹² Әв ә т'әмийа мьн: һәвдө һ'ыз бькьн, чава кө мьн һун һ'ыз кьрьн. ¹³ Т'ө һ'ызкьрьн сәр we һ'ызкьрьнер'а т'өнә, кө йәк ә'мьре хwә

бэр достед хwэва бьдэ. ¹⁴ хун достед мьн ын, хэгэр хун ван т'эмийед кө эз дьдмэ wэ хwэй дькын. ¹⁵ Жь вьр шунда эз wэ «хөлам» h'эсаб накьм, чьмки хөлам наш пе т'өнэ кө ахайе ви чь дькэ. Мьн хун дост h'эсаб кьрын, чьмки хэр тыштед кө мьн жь Баве хwэ бьхистьн wэва данэ э'йанкьрыне. ¹⁶ Нэ кө wэ эз бьжартьм, ле мьн хун бьжартьн у к'ьфш кьрын, wэки хун хэр'ын бэр бьдьн у бэре wэ бьминэ. Һынге хун чь кө пе наве мьн жь Баве бьхwазьн, эwe бьдэ wэ. ¹⁷ Эз т'эмийа ве йэке дьдм, wэки хун хэвдö h'ыз бькьн.

Нэйартийа дьнийае

¹⁸ хэгэр дьняя бьжэнэ wэ, бьзаньбьн кө бэри wэ жэнийайэ мьн. ¹⁹ хэгэр хун п'ара дьнийае буна, дьнийае йед хwэ h'ыз бькьра. Ле мьн хун жь дьнийае бьжартьнэ, хун нэ п'ара дьнийае нэ, лэма дьняя дьжэнэ wэ. ²⁰ We хэбэра кө мьн wэр'a готийэ биньнэ бира хwэ, кө: «Хөлам нэ сэр ахайе хwэр'a йэ». хэгэр эз зерандьмэ, we wэ жи бьзериьн. хэгэр готьна мьн хwэй кьрынэ, we готьна wэ жи хwэй кьн. ²¹ Ле ван h'эму тышта бона наве мьн we биньнэ сэре wэ, чьмки ви нас накьн, йе кө эз шандьмэ.

²² хэгэр эз нэһатама у мьн ванр'a хэбэр нэда, гөнөд ване т'өнэбуя. Ле ньһа эw нькарын бежьн кө эмэ бегөнэ нэ. ²³ Эwe кө дьжэнэ мьн, эw дьжэнэ Баве мьн жи. ²⁴ хэгэр мьн нав wанда нэкьрана, эw кьред кө т'ö кэси нэкьрынэ, гөнөд ване т'өнэбуна. Ле ньһа дитьн, һн жэнийанэ мьн, һн жи Баве мьн. ²⁵ Ле бэле эв йэк бу, wэки эw готьна кө Qануна wанда һатийэ ньвисаре бе сери:

«Шцики бадихэwа^ф жэнийанэ мьн»*.

* 15:25 Зэбур 35:19; 69:4.

²⁶ Гава эв Пыштован бе, к'ижани эзе жь Баве вэр'а бышиньм, эв Р'öh'e кө we р'астийе вэр'а гъли кэ, йе кө жь Баве дэрте, һынге эве бона мын шэдэтийе бьдэ. ²⁷ हुने жи шэдэтийе бьдын, чьмки сэре серида हुн т'эви мын бунэ.

16 ¹ Мын эв тышт вэр'а готын, вэки हुн п'ышк^ф нэбьн. ² Эве вэ жь к'ьништа дэрхьнэ дэрва. Вэхте жи бе, вэки к'и кө вэ бькөжэ жи, we һ'есаб кэ кө эв Хвэдер'а қөльх дькэ. ³ We ван тышта бькьн, чьмки вана нэ Бав нас кьр у нэ жи эз нас кьрым. ⁴ Ле бэле мын эв йэкана вэр'а готын, вэки гава эв вэхт бе, हुн биньнэ бира хвэ кө мын эв йэкана вэр'а готынэ.

К'аре Р'öh'e Пироз

Мын сэре серида эв тышт вэр'а нэготын, чьмки эз т'эви вэ бум. ⁵ Ле ньһа эз дьчьмэ щэм йе кө эз шандьмэ у жь вэ т'ө кэс жь мын напырсэ: <Те к'ода һэр'и?> ⁶ Мын кө эв йэк вэр'а гот, лэма дьле вэ к'эсэрева т'ьжи буйэ. ⁷ Ле бэле эз р'астийе вэр'а дьбежьм, бона вэ һе р'ьнд э кө эз һэр'ьм. һэгэр эз нэчьм, Пыштован we нэје щэм вэ, ле һэгэр эз һэр'ьм, эзе ви бышиньмэ щэм вэ. ⁸ Гава эв бе, эве гөнед мэрьвед дьне бьдэ р'уйе ван, р'астийе ль бэр ван вэкэ у диwana Хвэде ванва эйан кэ. ⁹ Бона гөна we эйан кэ, чьмки эвана бавэрийа хвэ мын найнын. ¹⁰ Бона р'астийе we эйан кэ, чьмки эз дьчьмэ щэм Баве хвэ у иди हुне мын нэбиньн. ¹¹ Бона диwana Хвэде we эйан кэ, чьмки диwana сэрвэре ве дьнйайе буйэ.

¹² һе гэлэк тышт һэнэ кө эз вэр'а бежьм, ле ньһа हुн нькарын ван бьбьн. ¹³ Ле гава эв Р'öh'e Р'астийе бе, эве вэ бэрбь т'эмамыйа р'астийе бьбэ. Чьмки эве нэ кө

хвэсэрихвэ хэбэр дэ, ле чь кө бьбьне, эве we йэке бежэ у тыштед кө һе нэқэвьминэ we wэр'a гьли кэ. ¹⁴ Эве р'умэта наве мын бьльнд кэ, чьмки эве жь мын бьстинэ у wэр'a гьли кэ. ¹⁵ һэр тыштед Баве кө һэнэ эв йед мын ын. Лэма мын гот, кө Р'öh'e жь мын бьстинэ у wэр'a гьли кэ.

Бэрхвэк'этын у шабун

¹⁶ һьнэки шунда һуне мын нэбиньн у диса һьнэки шунда һуне мын бьбиньн». ¹⁷ Ль вьр шагъртед wi һьнэка һэвдөр'a готын: «Эва чь готын э кө эв мэр'a дьбежэ? <һьнэки шунда һуне мын нэбиньн> у диса <һьнэки шунда һуне мын бьбиньн>. Дьбежэ жи кө: <Эзе һэр'ьмэ щэм Баве?» ¹⁸ У вана дьгот: «Эв <һьнэк wэшт> кө дьбежэ, эв чь йэ? Эм ф'эм накьн кө эв чь дьхвазэ бежэ».

¹⁹ Иса заньбу кө эв дьхвазьн же бьпърсьн, һьнге ванр'a гот: «һун бона ве готьна мын жь һэв дьпърсьн, кө мын гот: <һьнэки шунда һуне мын нэбиньн> у диса <һьнэки шунда һуне мын бьбиньн>? ²⁰ Эз р'аст бе хельф wэр'a дьбежьм, һуне шин у гьри бьн, ле дьнйае ша бэ, һуне бэр хвэ к'эвьн, ле бэрхвэк'этна wэйе бьбэ шабун. ²¹ Гава жьнэк дьк'эвэ бэр зар'е, щэфе дьк'ьшинэ, чьмки сьһ'эта we пер'a гьһиштийэ. Ле гава зар' жер'a дьбэ, иди щэфа найе бире жь дэст we шабуне, кө мэрйк һатэ дьне. ²² Р'аст э һун жи ньһа бэр хвэ дьк'эвьн, ле эзе wэ диса бьбиньм у дьле wэйе бь эшқ у шабунева т'ьжи бэ у т'ө кэсе we шабуне жь wэ нэстинэ. ²³ Эве р'оже һуне жь мын т'ө тышти нэпърсьн. Эз р'аст бе хельф wэр'a дьбежьм, кө һун пе наве мын чь жь Баве бьхвазьн, эве бьдэ wэ. ²⁴ һ'эта ньһа wэ пе наве мын т'ө тышт нэхwэстийэ. Бьхвазьн, һуне бьстиньн, өса wэки шабуна wэ т'эмам бэ.

Мьн дьняа бьндэст кьр

²⁵ Мьн эв йэкана вэр'а бь мэсэла готьн. Вэхте бе эзе иди бь мэсэла вэр'а хэбэр нэдьм, ле ашкэрэ дэрһэца Баведа вэр'а бежьм. ²⁶ We р'оже һуне пе наве мьн бьхвазьн у эз вэр'а набежьм кӧ эзе бона вэ һиви жь Баве бькьм. ²⁷ Бав хвэха вэ һ'эз дькэ, чьмки вэ эз һ'эз кьрм у бавэр кьр кӧ эз жь щэм Хвэде һатьмэ. ²⁸ Эз жь Баве қэтийам у һатьмэ дьняйе. Диса эз дьняйе дьһельм у дьчьмэ щэм Баве».

²⁹ Шагьртед ви готьне: «Ва йэ тӧ ньһа ашкэрэ хэбэр дьди, нэ кӧ пе мэсэла. ³⁰ Ньһа эм фэм дькьн, кӧ тӧ һэр тышти зани у нэ һ'эвщэ йэ кӧ жь тэ бьпърсьн, тӧ пешда щабе дьди. Бона ве йэке эм бавэр дькьн, кӧ тӧ жь щэм Хвэде һатийи».

³¹ Иса ванр'а гот: «Ньһа һун бавэр дькьн? ³² Ава вэхте бе у һатийэ жи, кӧ һуне бэла-бэлайи бьн, һэр кэсе һэр'э щийе хвэ у мьн т'эне бьһелэ. Ле эз нэ т'эне мэ, чьмки Бав т'эви мьн э. ³³ Мьн эв йэкана вэр'а готьн, вэки пе мьн һун хвэе э'дьялайийе бьн. һуне дьняйеда тэнгасийе^ф бьбиньн, ле мерхас бьн! Мьн дьняа кьрэ бьндэсте хвэ».

Иса бона бавэрмэнда дӧа дькэ

17 ¹ Чахе Иса эв йэкана готьн, бэре хвэ э'зменда кьр у гот: «Баво, вэхт пер'а гьһиштигь. Кӧр'е хвэ р'умэт кэ, вэки Кӧр' жи тэ р'умэт кэ. ² Тэ һ'ӧкӧме ль сэр т'эмагийя мэрывайе да ви, вэки жийина һ'эта-һ'этайе бьдэ һ'эмуйед кӧ тэ данэ ви. ³ Эв э жийина һ'эта-һ'этайе, вэки эв тэ нас кьн, чава Хвэдеје р'асти бешьрики-беһэвал у ӧса жи Иса Мэсиһе кӧ тэ шандийэ. ⁴ Мьн тӧ ль сэр р'уйе э'рде р'умэт кьри, эв шьхӧле тэ дабу мьн кӧ эз

бькьмь мьн ани сери. ⁵ Баво, бь we р'умэта мьнэ кё he бэри э'фьрандына дьнайае ль щэм тэ һэбу ньһа мьн р'умэт кэ ль бэр хwэ.

⁶ Мьн тө ван мэрвава э'йан кьри, йед кё тэ жь дьнайае данэ мьн. Эw йед тэ бун, тэ эw данэ мьн у вана готьна тэ хwэй кьр. ⁷ Ньһа эw иди заньн һэр тыштед кё тэ данэ мьн эw жь тэ нэ. ⁸ Эw хэбэред кё тэ данэ мьн, мьн жи данэ ван у вана эw қэбул кьр, we р'астийе һ'эсийан, кё эз жь тэ һатьмэ у бавэр кьрн кё тэ эз шандьмэ.

⁹ Эз бона ван һиви дькьм. Нэ кё бона дьнайае һиви дькьм, ле бона йед кё тэ данэ мьн, чьмки эw йед тэ нэ. ¹⁰ Чь кё йед мьн ьн, эw йед тэ нэ, чь кё йед тэ нэ, эw йед мьн ьн. У эз бь ван р'умэткьри мэ. ¹¹ Ньһа эз темэ щэм тэ, эз иди нэ дьнайаеда мэ, ле эw дьнайаеда нэ. Йа Баве Пироз! Пе wi наве хwэйи кё тэ дайэ мьн ван хwэй кэ,* wэки бьбьн йэк, чава эз у тө йэк ьн. ¹² Гава эз т'эви ван бум, мьн эw пе наве тэ хwэй дькьрн, пе wi наве кё тэ дайэ мьн, мьн хwэйити ль ван кьр. Жь вана т'ө кэс онда нэбу, пештьри йе мьрьнер'а дайи, wэки ньвисар бе сери. ¹³ Ле ньһа эз темэ щэм тэ у ван йэка дьнайаеда дьбежьм, wэки шабуна мьн дьле ванда т'эмам бэ. ¹⁴ Мьн хэбэра тэ гиһандэ ван у дьняа жэнийа ван, чьмки эw нэ жь дьнайае нэ, чава кё эз нэ жь дьнайае мэ. ¹⁵ Эз һиви накьм кё тө вана жь дьнайае һьлди, ле wэки тө ван жь йе Хьраб хwэй ки. ¹⁶ Эw нэ жь дьнайае нэ, чава кё эз нэ жь дьнайае мэ. ¹⁷ Ван бь р'астийа хwэ бөһөрти-жьбарэ кэ. Хэбэра тэ р'асти йэ. ¹⁸ Чава кё тэ эз шандьмэ дьнайае, мьн жи эw шандьнэ дьнайае. ¹⁹ Бона ван эз хwэ бөһөрти-

* 17:11 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Пе наве хwэ ван хwэй кэ, йед кё тэ данэ мьн».

жьбарэ дькым, wэки эw жи бь р'астийе бöһорти-жьбарэ бьн.

²⁰ Эз нэ т'эне бона ван хиви дькым, ле бона ван жи, йед кö бь готьна ван we бawэрийа хwэ мьн биньн, ²¹ wэки h'эму жи бьбьнэ йэк. Баво, чава тö нава мьнда йи у эз нава тэда мэ, эм йэк ьн, öса жи бьра эw нава мэда бьн, т'эви мэ бьбьнэ йэк, бь ви awайи дьнийае бawэр бькэ, кö тэ эз шандьмэ. ²² Эw р'умэта кö тэ да мьн, мьн да ван, wэки эw бьбьн йэк, чава эз у тö йэк ьн: ²³ Эз нава wанда, тö жи нава мьнда, wэки эw т'ьфагеда^ф лап гьшишти бьн у дьнийа бьзаньбэ кö тэ эз шандьм у öса ван h'эз дьки, чава мьн h'эз дьки.

²⁴ Йа Баво, эз дьхwазьм wэки йед кö тэ данэ мьн, эз ль к'ö бьм, эw жи т'эви мьн бьн, wэки эw р'умэта кö тэ дайэ мьн бьбиньн, чьмки he бэри э'фьрандьна дьнийае тэ эз h'эз кьрьмэ. ²⁵ Йа Баве р'аст! Дьнийа тэ нас накэ, ле эз тэ нас дькым у эвана жи заньн wэки тэ эз шандьмэ. ²⁶ Мьн тö wanва дайи э'йанкьрьне у эзе he бьдьмэ э'йанкьрьне, wэки эw h'эзкьрьна кö тэ эз пе h'эз кьрьмэ нава wанда бэ у эз жи нава wанда бьм».

Гьртьн, хачкьрьн^ф у р'abuна Иса

Гьртьна Иса

(*Матта 26:47-56; Маркос 14:43-50; Лука 22:47-53*)

18 ¹ Пэй ве хэбэрданер'а Иса т'эви шагьртед хwэ дэрбази wi алийе нэwала Qьдроне бу. Ль we дэре бахчэк hэбу, Иса шагьртед хwэва к'этьне. ² Щьһуда жи йе кö we нэмабийа wi бькьра эw щи заньбу, чьмки Иса у шагьртед хwэва гэлэк щара ль we дэре дьщвьийан.

³ Ава Щьһуда к'омэкэ эскэра у нобэдара хвэр'а жь алийе ферьси у сэрэкед к'аһинада һьлдабу, бь фэнэра, агьр у ч'эка һатэ ви щийи. ⁴ Иса һэр тышт заньбу кө we чь бе сэре ви, пешда чу у ванр'а гот: «һун ль к'е дьгэр'һн?» ⁵ Вана ле вэгэр'анд у готьне: «Ль Исайте Ньсрэте!» Иса готэ ван: «ЭЗ ЫМ».

Щьһудайе кө нэмамия ви кьрьбу жи т'эви ван бу. ⁶ Гава гот кө: «ЭЗ ЫМ*!» сэр пыште чун у к'этьнэ э'рде. ⁷ һынге Иса диса жь ван пьрси: «һун ль к'е дьгэр'һн?» Ван гот: «Исайте Ньсрэте».

⁸ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Мьн вэр'а гот, кө эз ьм. Ава һэгэр һун ль мьн дьгэр'һн, бьһелһн бьра эвана һэр'һн». ⁹ Эв йэк бу вэки эв хэбэра вийэ кө бэре готьбу р'аст дэре: «Әвед кө тэ данэ мьн, мьн жь ван т'ө кэс онда нэкьр»*.

¹⁰ һынге Шьмһ'ун-Пэтрус эв шуре кө пер'а бу к'ьшанд у авитэ хөламе сэрэкк'аһин у гөһе вийи р'асте пэканд. Наве ви хөлами Малхо бу. ¹¹ Иса Пэтруср'а гот: «Шур текэ қавеФ! Эзе чава we к'аса кө Баве дайэ мьн вэнэхььм?»

Иса бэр сэрэкк'аһин

(Матта 26:57-58; Марқос 14:53-54; Лука 22:54)

¹² Пэй ве йэкер'а к'ома эскэра у сэрдаре ван у нобэдаред щьһуйа Иса гьртһн у гьредан. ¹³ Пешийе эв бьрьнэ щэм һэнане хэзуре Қэяфа. Қэяфа сэрэкк'аһине we сале бу. ¹⁴ Эва эв Қэяфа бу, йе кө щьһу ширэт

* 18:6 Шьровэкьрьне бьн р'еза Йуһ'энна 8:58-да бьхуньн.

* 18:9 Йуһ'энна 6:39.

къръбун у готьбу: «Һе р'ьнд э, бьра йэк бона щьм'эте бьмьрэ».

Пэтрус Иса инк'ар дькэ

(Матта 26:69-70; Маркос 14:66-68; Лука 22:55-57)

¹⁵ Шьм'ун-Пэтрус у шагьртэки дьн пэй Иса дьчун. Эw шагьрт кö насе сэрэкк'аһин бу, т'эви Иса к'этэ һ'эwша сэрэкк'аһин, ¹⁶ ле Пэтрус дэрва ль бэр дери сэкьни. Паше эw шагьрте насе сэрэкк'аһин дэрк'эт у т'эви дэргэһване хэбэр да, Пэтрус бьрэ һьндөр'. ¹⁷ һьнге we щарийа дэргэһван жь Пэтрус пьрси: «Дьбэ кö тö жи жь шагьртед ви мэрьви йи?» Пэтрус готе: «На, эз ниньм».

¹⁸ Wi чахи, һэwа кö сар бу, хöлам у нобэдара пе к'омьре агьр вехьстьбун, сэкьнибун у хwэ гэрм дькьрьн. Пэтрус жи ль щэм ван сэкьнибу, хwэ гэрм дькьр.

Пьрса сэрэкк'аһин

(Матта 26:59-66; Маркос 14:55-64; Лука 22:66-71)

¹⁹ һьнге сэрэкк'аһин жь Иса дэрһэда шагьртед wi у һинкьрьна wiда пьрси. ²⁰ Иса щаб да у гот: «Мьн дьнйайер'а ашкэрэ хэбэр дайэ, һэр гав к'ьништада öса жи п'арьстгэһеда, к'идэре кö һ'эму щьһу дьщьвийан һин дькьрьн. Мьн т'ö тышт дьзива нэготийэ. ²¹ Тö чьма жь мьн дьпьрси? Жь йед кö бьһистьнэ бьпьрсэ, к'а мьн ванр'а чь готийэ. Эw заньн мьн чь готийэ».

²² Гава Иса эв йэк гот, нобэдарэки ль wьр сэкьни шэмадэк ль wi хьст у гот: «Тö чаwа щаба сэрэкк'аһин дьди?» ²³ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр мьн шаш хэбэр да, шашийа мьн бежэ. Ле һэгэр эз р'аст дьбежьм, тö чьма мьн дьхи?» ²⁴ һьнге һэнан эw гьредаи шандэ щэм Qэйафайе сэрэкк'аһин.

Пэтрус диса Иса инк'ар дькэ

(Матта 26:71-75; Маркос 14:69-72; Лука 22:58-62)

²⁵ Шьмһ'ун-Пэтрус һе ль вьр сэкьни хвэ гэрм дькьр. Жь ви пьрсин: «Дьбэ кӧ тӧ жи жь шагьртед ви йи?» Эви инк'ар кьр у гот: «На, эз ниньм». ²⁶ Хӧламэки сэрэкк'аһин, жь хвэхатийа ви, йе кӧ Пэтрус гӧһе ви пекандьбу, же пьрси: «Нэ бахчэда мьн тӧ т'эви ви дити?» ²⁷ һынге Пэтрус диса инк'ар кьр у we дэме дик банг да.

Иса ль бэр Пилато^ф

(Матта 27:1-2, 11-14; Маркос 15:1-5; Лука 23:1-5)

²⁸ Ава Иса жь щэм Қэйафа бьрьнэ қэсьра вэли^ф. Сэре сьбэһе зу бу у щьһу нэк'этьнэ қэсьре, вэки хвэ ль гора э'дәтед шуштьн-вэшустьне нэһ'эр'ьминьн, кӧ бькарьбьн хварьна Щэжьна^ф Дэрбазбуне бьхвьн. ²⁹ һынге Пилато^ф дэрк'этэ дэрва, һатэ щэм ван у пьрси: «Һун ви мэрви чьда нэһэқ дькьн?»

³⁰ Вана ле вэгэр'анд у готьне: «Һэгэр эв нэ йэки зӧлмк'ар буйа, мә эв нэдьда дәсте тэ». ³¹ һынге Пилато ванр'а гот: «Һане һун хвэха ви бьбьн у ль анэгори қануна хвэ диwana ви бькьн». Щьһуйа ле вэгэр'анд у готьне: «Изьна мә т'ӧнэ кӧ эм т'ӧ кэси бькӧжьн». ³² Эв йэка бу, кӧ эв готьна Иса бе сери, кӧ дабу фэмкьрьне, эве чава бьмьрә.

³³ һынге Пилато диса к'этэ қэсьра вэли, гази Иса кьр у же пьрси: «Тӧ йи П'адше щьһуйа?» ³⁴ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Тӧ ве йэке хвэха дьбежи, йан һьнәкед дьн бона мьн тэр'а готьнэ?»

³⁵ Пилато гот: «Чьма эз щьһу мә? Мьлэте тэ у сэрәкед к'аһина тӧ данэ дәсте мьн. Тэ чь кьрийэ?» ³⁶ Иса щаб

да у гот: «П'адшатийа мьн нэ жь ве дьнайае йэ. һэгэр п'адшатийа мьн жь ве дьнайае буйа, бэрдэстийед мьне шэр' кьрана кө эз нэк'этама дәсте щьһуйа. Ле п'адшатийа мьн нэ жь ве дьнайае йэ».

³⁷ һынге Пилато жер'а гот: «Wэки өса йэ тө п'адша йи?» Иса щаб да у гот: «Тө хwэха дьбежи мьн кө: <Тө п'адша йи>. Эз бона ве йэке бумэ у бона ве йэке һатьмэ дьнайае, wэки бона р'астийе шэ'дэтийе бьдьм. һэр кэсе кө жь алийе р'астийе йэ, гөһ дьдэ дэнге мьн».

³⁸ Пилато же пьрси: «Р'асти чь йэ?»

Диwanеда һ'өкөме көштъне ль сэр Иса дэрдъхьн

(Матта 27:15-31; Марқос 15:6-20; Лука 23:13-25)

Пэй ве пьрсер'а, Пилато диса дэрк'этэ дэрва щэм щьһуйа у wanр'а гот: «Эз т'ө нэһэқийе вида набиньм. ³⁹ Ле эв э'дэте wэ йэ кө эз Щэжьна Дэрбазбунеда йэки гьрти бона wэ бэр'дьм. Аwa һун дьхwазьн кө эз бона wэ п'адше щьһуйа бэр'дьм?»

⁴⁰ һынге wan һе кьрэ қир'ин, готън: «Нэ кө ви мэръви, ле Барабас бэр'дэ!» Барабас жи қачахэк бу.

19 ¹ һынге Пилато Иса бьр у да бэр қамчийа. ² Эскэра жи т'ашэк жь стьрийа вэгьртън у данэ сэре wi у чөхэки ширк ль wi кьрн. ³ Ль бэр wi дьсэкьнин у дьготън: «Хwэш бэ, П'адше щьһуйа!» У шэмақ ль wi дьхьстьн.

⁴ Пилато диса дэрк'этэ дэрва у wanр'а гот: «Ва йэ ньһа эз wi тиньмэ дэрва щэм wэ, wэки һун бьзаньбьн кө мьн т'ө суц wiда нэдитийэ». ⁵ һынге Иса т'аше стьри ль сери у чөхе ширк ле дэрк'этэ дэрва. Пилато wanр'а гот: «Ва йэ эw мэръва!»

⁶ Гава сэрэкед к'аһина у нобэдара эв дит, кърьнэ қир'ин у готън: «Ви хач^ф кэ, ви хач кэ!» Пилато ванр'а гот: «Һун ви бьбън хач кьн. Эз хвэха т'ө суци вида набиньм».

⁷ Щьһуйа ле вэгэр'анд у готъне: «Қанунэкэ мә һэйэ у анэгори we қануне* гэрэке эв бе көштъне, чъмки ви хвэ Көр'е Хвэде һ'эсаб кър».

⁸ Гава Пилато эв йэк бьһист, һе тьрс к'этэ сэр. ⁹ Эв диса чу һьндөр'е қэсьра вэли у Исар'а гот: «Тө жь к'ө йи?» Ле Иса щаба ви нэда. ¹⁰ Пилато готэ ви: «Тө т'эви мьн хэбэр нади? Тө нъзани кө һ'өкөме мьн һэйэ эз тэ бэр'дым у һ'өкөме мьн һэйэ тэ бьдымэ хачкъръне?»

¹¹ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр жь жор тэр'а нэһата дайине, т'ө һ'өкөме тэ we ль сэр мьн т'өнэбуйа. Лэма гөне ви, йе кө эз дамэ дәсте тэ һе мэзын э».

¹² Пэй we йэкер'а Пилато дькър кө Иса бэр'да, ле щьһуйа кърэ қир'ин у готън: «Һэгэр тө ви мэръви бэр'ди, тө нэ досте Қэйсэр^ф и! һэр кэсе кө хвэ п'адша һ'эсаб дькэ, эв нэйаре Қэйсэр э!»

¹³ Гава Пилато эв йэк бьһист, Иса дэрхьстэ дэрва у эв ль һэрэма^ф диwane р'унышт, ви щийе кө жер'а дьготън «Сэле Кэвьри», бь ибрани Габата. ¹⁴ Р'ожа^ф т'ьвдарэккъръна Щэжьна Дэрбазбуне бу, нивро незики сьһ'эта донздэһа Пилато щьһуйар'а гот: «Ва йэ п'адше вэ!»

¹⁵ Ле вана кърэ қир'ин: «Ви бьбэ, ви бьбэ! Ви хач кэ!» Пилато ванр'а гот: «П'адше вэ хач кьм?» Сэрэкед к'аһина ле вэгэр'андьн: «Пештьри Қэйсэр п'адшаки дьн бона мә т'өнэ!» ¹⁶ һьнге эви Иса да дәсте ван, вэки бе хачкъръне.

* 19:7 Қануна К'аһинтийе 24:16.

Хачкърна Иса

(Матта 27:32-44; Марқос 15:21-32; Луқа 23:26-43)

Ван Иса һьлда бърн. ¹⁷ Иса хвэха хаче хвэ һьлда у дэрк'этэ ви щийе кө жер'а «Щийе Қаф» дыготьн, бь ибрани «Голгота». ¹⁸ Ль we дэре эв т'эви дө мэрьвед дьн хач кърн, һэр йэк ль к'елэкэке, Иса нава ванда бу. ¹⁹ Пилато т'эхтэк жи нъвиси у феза хаче хьст, кө аһа нъвисар бу: «ИСАЙЕ НЪСРЭТЕ, П'АДШЕ ЩЬҺУЙА». ²⁰ Гэлэк щьһуйа эв нъвисара сэр т'эхтэ хвэндьн, чьмки эв щийе кө Иса ле һатьбу хачкърне незики бажер бу у бь ибрани, латини у йунани һатьбу нъвисаре. ²¹ Сэрэкед к'аһинед щьһуйа Пилатор'а готьн: «Нәнъвисэ П'адше щьһуйа!» Ле бьнъвисэ кө «Ви гот: Эз П'адше щьһуйа мэ». ²² Пилато гот: «Мьн чь нъвиси, нъвиси».

²³ Гава эскэра Иса хач кърн, к'ьнщед ви һьлдан, кърнэ чар п'ара, һэр йэкир'а п'арэк. Ле к'ьнща вийэ сэр жи һэбу, кө жь сери һ'эта бьни һунанди у бедьрун бу. ²⁴ Ђнге һэвдөр'а готьн: «Wэрьн эм ви нэқалешьн, эм п'эшк бавежьн, к'а we к'ер'а бьк'эвэ». Эв йэк бу, wэки нъвисар бе сери:

«К'ьнщед мьн нав хвэда п'арэвэкърн
у сэр п'оте мьн п'эшк авитьн»*.

Ава эскэра эв йэк кърн.

²⁵ Ль бэр хаче Иса дийа ви, хатийа ви, Мэрийэма жьна Клопас у Мэрийэма Мэждэлани сэкьни бун. ²⁶ Иса кө дийа хвэ у эв шагърте кө ви же һ'ыз дькър ль we дэре сэкьни дитьн, дийа хвэр'а гот: «Э'вде! Ва йэ көр'е тэ!» ²⁷ Паше

* 19:24 Зэбур 22:18.

готэ шагьрт: «Ва йә дийа тә!» Жь һынгева эви шагьрти әв бьрә мала хвә.

Мьрьна Иса

(*Матта 27:45-56; Маркос 15:33-41; Лука 23:44-49*)

²⁸ Пәй ве йәкер'а Иса заньбу һәр тыштед кө we бьбуна иди қәвьмин, һынге ви гот: «Әз т'и мә», wәки ньвисар бе сери. ²⁹ Ль wьр фьрақәкә сьркева дагьрти һәбу. Wана луфька^ф бә'ре сьркеда кьр, сәре дарька зохева^ф данин у дьрежи бәр дәве ви кьрын. ³⁰ Гава кө Иса сьркә^ф вәхвар, гот: «Т'әмам қәвьми!» Сәре хвә бәржер кьр у р'öh'e хвә да.

Готьна п'ехәмбәр те сери

³¹ Әв йәк кө р'ожа^ф т'ьвдарәккьрьнеда қәвьми, щьһуйа нәдьхвәст wәки щьнйаз ль сәр хаче бьмана, чьмки әв шәми бона wана р'ожәкә гәләк ә'зиз бу. Wана жь Пилато һиви кьр, wәки һәстуйед р'ә'нед хачбуйийа бенә шкенандьне у жь wьр бенә һьлдане. ³² һынге әскәр һатьн, пешийе һәстуйед р'ә'нед йәки шкенандьн у пәйр'а р'ә'нед йе дьн, кө т'әви ви һатьбу хачкьрьне. ³³ Ле гава кө әв незики Иса бун у дитьн кө әв иди мьрийә, wана һәстуйед р'ә'нед ви нәшкенандьн. ³⁴ Ле диса жь әскәра йәки р'ьм нәк'са wir'а кьр у пер'а-пер'а ав у хуне авит. ³⁵ Йе кө әв йәк дит шә'дәти да, wәки һун жи баwәр бькьн. Шә'дәтийа ви р'аст ә у әв занә кө р'астийе дьбежә. ³⁶ Әв йәка қәвьми, wәки әв ньвисар бе сери:

«Т'ө һәстуйе ви we нәйе шкенандьне»*.

³⁷ Ньвисарәкә дьн жи аһа дьбежә:

* 19:36 Дәрк'әтьн 12:46; Жьмар 9:12; Зәбур 34:20.

«Әуе ль ви бьньһер'ьн, к'еләка к'ижани қөл кьрьн»*.

Дәфьнкьрьна Иса

(Мәтта 27:57-61; Марқос 15:42-47; Луқа 23:50-56)

³⁸ Пәй ве йәкер'а, Усьве^ф жь Аримәтйайе кә шагьрте Иса бу, ле жь тьрса щьһуйа хвә ә'йан нәдькьр, һиви жь Пилато кьр кә щьнйазе Иса жь хаче пәйа кә у Пилато изьн даие. һьнге әу чу щьнйазе Иса жь хаче пәйа кьр. ³⁹ Никодемо жи т'әви ви һат, йе кә пешда шәв һатьбу щәм Иса, незики си килограм* уд^ф у зьмьр^ф т'әвһәвкьри ани. ⁴⁰ Щьнйазе Иса һьлдан, ль анәгори ә'дәте дәфьнкьрьна щьһуйа, бьһарәт^ф ле дан у әу қәдәке к'ьтанида к'әфән кьрьн. ⁴¹ Ль ви щийе кә Иса ле һатьбу хачкьрьне бахчәк һәбу у ви бахчәйида жи т'ьрбәкә ну һәбу кә һе т'ө кәс теда нәһатьбу данине. ⁴² Иса кьрнә ве т'ьрбе, чьмки р'ожа т'ьвдарәккьрьна щьһуйа бу, т'ьрб жи незик бу.

Т'ьрба вала

(Мәтта 28:1-10; Марқос 16:1-8; Луқа 24:1-12)

20 ¹ Р'ожа йәкшәме*, қәрәбәрбанга сьбәһе зу, Мәрийәма Мәждәлани чу сәр т'ьрбе. Дина хвә даие, ве кәвьр жь бәр дәре т'ьрбе веда кьри йә. ² Дәстхвәда р'әви чу щәм Шьмһ'ун-Пәтрус у ви шагьрте дьн, йе кә Иса же һ'ьз дькьр у ванр'а гот: «Хөдан жь т'ьрбе дәрхьстьнә у әм ньзаньн кә әу данинә к'ө дәре!»

* 19:37 Зәкәрийа 12:10.

* 19:39 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәд литьр». Сәд литьред р'омайийәйә һьнге қаси си килограмед иройин ә.

* 20:1 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ожа һ'әфтийейә пешьн», чьмки бона щьһуйа р'ожа һ'әфтийейә пешьн йәкшәм бу, аһа готи «лә'д».

³Һәма һынге Пәтрус у шагърте дьн дәрк'этьнә дәрва у бәрбь т'ърбе чун. ⁴Һәр дө жи һәвр'а дьр'эвийан, ле шагърте дьн жь Пәтрус зутър дьр'эвийа у әв пешийа ви гьһиштә сәр т'ърбе. ⁵Ви хвә қуз кър у дина хвә даје, we к'эфән ль вьр ә, ле хвәха нәк'этә һндөр'. ⁶Һынге Шьһ'ун-Пәтрус кө пәй ви дьһат гьһиште, к'этә һндөр'е т'ърбе, дина хвә даје, we к'эфән ль вьр ә ⁷у дәстмала сери нә т'эви к'эфән бу, ле қаткьри алики дани бу. ⁸Паше шагърте дьн жи к'этә һндөр', йе кө пешийе гьһиштьбу сәр т'ърбе. Әви дит у бавәр кър. ⁹Ван һе ньвисар фәм нәкьрбу, кө гәрәке Иса жь мьрьне р'абуйа. ¹⁰Пәй ве йәкер'а шагърт вәгәр'ийанә малед хвә.

Иса хвә нишани Мәрийәма Мәждәлани дькә

(Марқос 16:9-11)

¹¹Ле Мәрийәм жь т'ърбе дәр сәкьнибу у дьгьрийа. We бь гьри хвә қуз кър у ль һндөр'е т'ърбе ньһер'и, ¹²һынге дина хвә даје, we дө мьльак'әтед к'ьнщсьпи, ль ви щийе кө щьһйазе Иса ле данибу р'уньштьнә, йәк бәрсәрийе у йе дьн бьһп'ийе. ¹³Мьльак'әта wep'а гот: «Ә'вде! Тө чьма дьгьрийи?» Мәрийәме гот: «Хөдане мьн һьлданә у әз ньзаньм әв данинә к'ө дәре». ¹⁴Гава әве әв йәк гот, ль пышт хвәва вәгәр'ийа у дит кө Иса ль we дәре сәкьһийә, ле we ньзаньбу кө әв Иса йә. ¹⁵Иса готә we: «Ә'вде, тө чьма дьгьрийи? Тө ль к'е дьгәр'и?» Мәрийәме т'ьре қәй әв р'әзван ә, әве готе: «Әз хөлам, һәгәр тә әв һьлдайә, мьһр'а бежә тә әв данийә к'ө дәре, вәки әз ви жь we дәре һьлдьм». ¹⁶Иса готе: «Мәрийәм!» Мәрийәме бәре хвә да ви у бь ибрани готе: «Р'аббони!» кө те фәмкьрьне: «Дәрсдар».

¹⁷ Иса готә we: «Мьн нәгьрә, чьмки эз he р'анәбумә щәм Баве. Ле һәр'ә щәм бьред мьн у ванр'а бежә. «Эзе р'абьмә щәм Баве хwә у щәм Баве wә, щәм Хwәдейе хwә у щәм Хwәдейе wә»». ¹⁸ Мәрйәма Мәждәлани чу щәм шагьрта у ванр'а гот: «Мьн Хөдан дит» у тьштед кө Иса wer'а готьбу ванр'а гьли кьр.

Иса хwә нишани шагьртед хwә дькә

(Матта 28:16-20; Марқос 16:14-18; Лука 24:36-49)

¹⁹ Хут we еваре, р'ожа йәкшәме, гава шагьрт щьвийайи бун, жь тьрса щьһуйа жи дәри ль сәр ван дадаи бун, һынге Иса һат нава wанда сәкьни у ванр'а гот: «Ә'дьлайи wәр'а». ²⁰ Әв тьшт гот, дәст у нәк'са хwә нишани ван кьрьн. һынге шагьрт гәләки ша бун, гава кө Хөдан дитьн. ²¹ Паше Иса диса ванр'а гот: «Ә'дьлайи wәр'а. Чава кө Баве эз шандьм, өса жи эз wә дышиньм». ²² Әв йәк кө гот, п'ьфи сәр ван кьр у ванр'а гот: «һане Р'öh'e Пироз бьстиньн. ²³ һун гөнед к'е бьбахшиньн, әве бене бахшандьне, гөнед к'е нәбахшиньн, әве нәйнә бахшандьне».

Иса у Т'ума

²⁴ Т'умаие йәки жь һәр донздәһа, кө жер'а «һәвал-щевеи» дьготьн, нә т'әви ван бу гава кө Иса һат. ²⁵ һынге шагьртед майин wir'а готьн: «Мә Хөдан дит». Әви ванр'а гот: «һ'әта кө эз дәwса мьха дәстед wiда нәбиньм, т'ьлийед хwә нәдьмә сәр дәwса мьха у дәсте хwә жи нәкьмә нәк'са wi, эз баwәр накьм».

²⁶ Пәй һ'әйшт р'ожар'а, шагьртед Иса диса малда бун у Т'ума жи т'әви ван бу. Дәри дадаи бун, ле Иса һат, нава wанда сәкьни у гот: «Ә'дьлайи wәр'а». ²⁷ Паше Т'умар'а

гот: «Т'элийа хвэ бинэ у ль дэстед мьн бьньһер'э, дэсте хвэ жи бинэ у бькэ нэк'са мьн. Нэбавэрийе нэкэ, ле бавэр бькэ!»

²⁸ Т'ума ле вэгэр'анд у готе: «Хөдане мьн у Хвэдейе мьн!» ²⁹ Иса готэ ви: «Тэ эз дитьм лэма бавэр кьр? Хвэзи ль ван, йед кө нэдитьнэ, ле бавэр дькьн!»

Мэрэме ве к'ьтебе

³⁰ Иса ль бэр шагъртед хвэ һе гэлэк нишанед дьн жи кьрын, кө ве к'ьтебеда нэһатьнэ ньвисаре. ³¹ Ле бэле эв һатьнэ ньвисаре, вэки һун бавэр бькьн, кө Иса йэ Мэсиһ, Көр'е Хвэде у бь ве бавэрийа пе наве ви жийина вэ һэбэ.

Иса у гьртна мэ'сийа

21 ¹ Пэй ве йэкер'а Иса диса хвэ ль дэве гола Тэбэрийае нишани шагъртед хвэ кьр. Эв бь ви авайи қэвьми: ² Шьмһ'ун-Пэтрис, Т'умае кө жер'а дьготьн «һэвал-щевии», Натанйеле жь Қанайа Щэлиле, көр'ед Зэбэди у дө шагъртед Исайэ дьн һэвр'а бун. ³ Шьмһ'ун-Пэтрис ванр'а гот: «Эз дьчьм кө мэ'сийа бьгьрьм». Вана шир'а гот: «Эм жи т'эви тэ тен». Ынге эв р'абун чун к'этьнэ қэйькэке, ле ве шэве т'ө тышт нэгьртьн.

⁴ Бэрбанге Иса ль дэве голе сэкьни, ле шагърта ньзаньбу кө эв Иса йэ. ⁵ Ынге Иса готэ ван: «Лавькно! Вэ тышт нэгьртийэ?» Вана ле вэгэр'анд у готьне: «На». ⁶ Эви готэ ван: «Т'ор'е бавезьнэ алийе қэйькейи р'асте һуне бьгьрьн». Вана жи т'ор' авите у жь дэст гэлэкбуна мэ'сийа нькарьбун кө т'ор' бьк'ьшандана.

⁷ Ынге ви шагърте кө Иса же һ'эз дькьр Пэтриср'а гот: «Эв Хөдан э!» Гава Шьмһ'ун-Пэтрис бьһист кө эв Хөдан э, к'ьнца хвэ авитэ сэр хвэ, чьмки эв тэ'зи бу у хвэ авитэ

голе. ⁸ Ле шагъртед майин т'ор' мә'сийава к'ьшандьн у пе қәйьке гъиштънә бәжеф, чъмки әв нә дур бун, ле қаси сәд метъри дури бәже бун.

Иса т'эви шагъртед хвә нан дьхвә

⁹ Гава әв дәрк'әтънә бәже, вьр агъре жь к'омьре вехъсти дитън, мә'си ль сәр э у нан жи ль бәр. ¹⁰ Иса ванр'а гот: «Һьнәк жь ван мә'сийед кө вә һежа гьртънә биньн».

¹¹ Шьмһ'ун-Пәтрус жи к'әтә қәйьке у т'ор' к'ьшандә бәже, йа кө сәд пенци се мә'сийед гьр теда бун. һақас гәләк бун жи, ле диса т'ор' нәқәльши.

¹² Иса ванр'а гот: «Вәрьн тәште бьхвьн». Жь шагърта т'ө кәси жи төрөш нәкьр кө же бьпърсийа: «Тө к'и йи?» Чъмки вана заньбу кө әв Хөдан э. ¹³ һьнге Иса незик бу, әв нан һьлда да ван у өса жи мә'си. ¹⁴ Әва иди щара сьсийа бу кө Иса пәй мьрьн-р'абуна хвәр'а шагъртед хвәва хөйа бу.

Иса у Пәтрус

¹⁵ Ава гава ван тәште хвар, Иса жь Шьмһ'ун-Пәтрус пьрси: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө мьн гәләк һ'ыз дьки, йан әв мьн гәләк һ'ыз дькьн?» Пәтрус жер'а гот: «Бәле Хөдан, тө зани кө эз тә һ'ыз дькьм». Иса wir'а гот: «Бәрхед мьн бьч'еринә».

¹⁶ Иса щара дөда wir'а гот: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө мьн һ'ыз дьки?» Әви гот: «Бәле Хөдан, тө зани эз тә һ'ыз дькьм». Иса жер'а гот: «Шьвантийе пәзед мьн бькә».

¹⁷ Иса щара сьсейа жь Пәтрус пьрси: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө мьн һ'ыз дьки?» һьнге дьле Пәтрус ешийа кө

* 21:15 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Тө мьн жь ван эф'тър һ'ыз дьки?»

ви се щара wir'a гот: «Тө мьн һ'ыз дьки?» у гот: «Хөдан, тө һәр тышти зани, тө зани кө эз тә һ'ыз дькьм». Иса wir'a гот: «Пээд мьн бьч'еринэ. ¹⁸ Эз р'аст бе хельф тэр'а дьбежьм, гава кө тө хорт буйи, тә хвәха қайиша хвә гьредьда у к'ода тә дьхвәст дьчуйи. Ле гава кө тө кал би, те дәстед хвә бьльнд ки у йәки дьне пышта тә гьредә у тә бьбә ви щийе кө тө нахвази һәр'ейи». ¹⁹ Ви әв йәк гот, да ә'йанкьрьне кө әве бь чь щур'ә мьрьне р'умәте бьдә Хвәде. Пәй ве йәкер'а ви Пәтруср'а гот: «Пәй мьн вәрә».

Иса у шагьрте һ'ызкьри

²⁰ Пәтрус пышт хвәва зьвьр'и, дит әв шагьрте кө Иса же һ'ыз дькә пәй ван те. Әва әв шагьрт бу, йе кө шива евареда хвә авитьбу һ'әмеза Иса у готьбу: «Хөдан әв к'и йә, кө ве нәмамийа тә бькә?» ²¹ Пәтрус гава әв дит, жь Иса пьрси: «Хөдан, ле ижар әве чава бә?»

²² Иса wir'a гот: «Һәгәр эз бьхвазьм кө әв бьминә һ'әта эз бем, чи тәр'а йә? Тө пәй мьн вәрә!»

²³ Әва готьна нава хушк-бьрада бәла бу, йане әв шагьрте нәмьрә. Ле бәле Иса бона ви нәготьбу, кө әв намьрә, ле готьбу: «Һәгәр эз бьхвазьм кө әв бьминә һ'әта эз бем, чи тәр'а йә?»

²⁴ Әва әв шагьрт ә, йе кө бона ван йәка шә'дәтийе дьдә, өса жи әв йәк ньвисин. Әм заньн кө шә'дәтийа ви р'аст ә.

²⁵ У һе гәләк кьред дьн жи һәнә, йед кө Иса кьрьнә. Һәгәр әв бь һур-гьли бьһатана ньвисаре, бь т'әхмина мьн, әв к'ьтебед ньвисар ве дьнйайеда щи нәбуна.

К'АРЕД ШАНДИЙА

Пешготъна институте

К'ътеба «К'аред Шандийа» думайийа «Мъзгинийа^Ф Луца» йә, йа кө бь дәсте Луца һатийә нъвисаре. Мәрәме к'ътебе әв ә, кө шыровәкә пәйчуйед Мәсиһ^Ф чава бь р'ебәрийа Р'өһ'е^Ф Пироз ль Оршәлиме^Ф, Щьһустане^Ф, Самәрийае^Ф у вәлатед майинда бунә шә'дед ви (1:8). Өса жи дьдә к'ьфше, кө щьвина^Ф ну бь чь зәлулийе у тә'ли-тәнгийе һ'име хвә гьрт у бь алик'арийа Р'өһ'е Пироз чава нава ван охьрмед гьранда пешда дьчу. Алики дьнва жи гава һе к'ур дьби, дьбини кө әва к'ътеба т'ариха мәсиһийе^Ф йә, кө жь Фьльстине нава щьһуйа^Ф дәстпебу у паше бу бавәрикә^Ф т'әмамийа дьнйае.

Әм дькарьн К'аре Шандийа сәр се п'ара п'арәвәкьн:

1. Бәлабуна мәсиһийе Оршәлимеда, пәй жорһьлатъна Исар'а (1:1-8:3)
2. Бәлабуна мәсиһийе жь Оршәлиме у Щьһустанеда гьрти һ'әта Самәрийае, Шаме у щийед дьнә дор-бәред Фьльстине (8:4-12:25)
3. Бәлабуна мәсиһийе нава вәлатед дор-бәре Бә'ра Сьпи (Бә'ра Навбәре), һ'әта Р'омайе^Ф (13:1-28:31)

Жь ван қәвьмандьнед ве к'ътебеда йәкә һәрә бәрбьч'әв бона кьред Р'өһ'е Пироз нъвисар ә, кө Р'ожа^Ф Пенщийә һ'әсабда ль Оршәлиме сәр бавәрмәндада чава қәват бари у р'ебәрийа щьвине кьр, щьвин у сәрверед we нав хәбата ванда қәват кьрьн. һинкьрьнед мәсиһийед пешьн нава даннасинкьрьнада хөйа дьбә. Ава мәсәлә, нава даннасинийа Пәтрусе^Ф шандида^Ф пәй

стандына Р'öh'e Пирозр'а (2:14-36), нава даннасинийа п'арьстгәнеда^ф пәй қәнщбуна йе ньгсәқәтр'а (3:11-26), щабдайина Стәйфанда бәр щывина гьрәгыред Оршәлиме (7:1-53) у готьнед Павлосда (13:16-41; 17:22-31; 20:18-35; 22:1-21; 24:10-21; 26:2-23). Әw қәwьмандьнед к'ьтебеда кә тенә биранине дьдьнә к'ьфше, кә чава даннасинкьрын у хинкьрнед шандийа бь we қөдрәте тенә кьрне, йа кә бь қәwата Р'öh'e Пироз щывинеда нава ә'мьре бавәрмәндада те к'ьфше у бь щывине Мьзгинийа Иса Мәсиһ дьнийайеда бәла дьбә.

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

назьркьрна шә'дәтийа шандийа (1:1-26)

1. Соз у т'әмийа Исайә хьлазийе (1:1-14)

2. Бьжартына Матийо дәwса Щьһудайе^ф Исхәрийот (1:15-26)

Шә'дәтийа Оршәлимеда (2:1-8:3)

Шә'дәтийа wәлатед Щьһустане у Самәрийайеда (8:4-12:25)

Qөльхе Павлос (13:1-28:31)

1. Р'еwитийа Павлосе шандийә пешьн (13:1-14:28)

2. Шешьра щывина Оршәлимеда (15:1-35)

3. Р'еwитийа Павлосе шандийә дөда (15:36-18:22)

4. Р'еwитийа Павлосе шандийә сьсийа (18:23-21:16)

5. Павлосе гьрти Оршәлимеда, Qәйсәрийеда у р'еwитийа вийә һ'әта Р'омайе у ахьри (21:17-28:31)

Бона Р'өһ'е^Ф Пирози создайи

(Луқа 24:49)

1 ¹Т'ейофилоие хвэйиқэдър, мын к'этеба хвэйэ пешьнда* дэрһэқа ван һ'эму тыштада нъвиси, чь кө Иса кър у һин кър, жь серида ²һ'эта we р'ожа кө бэрбь э'змен һатэ һьлатьне. Ле һе бэри э'змен һьлатьне эви бь Р'өһ'е^Ф Пироз т'эми ль шандийед^Ф хвэйэ бьжарти кър. ³Пэй ван щэфайед хвэр'а эви гэлэк щара хвэ нишани ван дьда, р'аст дьда избаткърьне кө эw сах э. Навбэра чьл р'ожида ванва хойа дьбу у дэрһэқа П'адшатийа^Ф Хвэдеда ванар'а хэбэр дьда. ⁴Щарэке гава эви т'эви ван нан дьхвар, т'эми да ван у гот: «Жь Оршэлиме^Ф дэрнэк'эвьн, ле бэле һивийа созе Баве^Ф бьсэкьньн, бона к'ижани wэ жь мын бьһист. ⁵Йуһ'энна^Ф бь аве ньхөманд, ле һуне чэнд р'ожа шунда бь Р'өһ'е Пироз бенэ ньхөмандьне^Ф».

Жорһьлатьна Иса

(Марқос 16:19-20; Луқа 24:50-53)

⁶Гава шагьрт^Ф һэвр'а щики бун, жь Иса пьрсин у готьне: «Хөдан^Ф, ви зэманида те П'адшатийа Исраеле^Ф ль ван вэгэр'ини?» ⁷Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эw нэ ише wэ йэ кө һун ван wэxт у зэмана бьзаньбьн йед кө Баве бь һ'өкөме хвэ к'ьфш кърьнэ. ⁸Ле гава Р'өһ'е Пироз бе сэр wэ, һуне қэwате бьстиньн у жь Оршэлимеда гьрти т'эмабийа Щьһустане^Ф, Самэрийае^Ф у һ'эта сэре дьне жи бьбьнэ шэ'дед мын». ⁹Гава эв йэк гот, бэр ч'э'ве ван бэрбь

* 1:1 Луқа 1:1-4.

э'змен һатэ һылатьне у э'врэки жь бэр ч'э'ве ван эв эшарт.

¹⁰ Эв һе зур' бьбун ль чуйина вийэ э'змен дньһер'ин, ва дө мэрьвед^ф к'һнщсыпи щэм ван сэкьнин ¹¹ у готьн: «Гэли щэлилийа^ф! һун чьма өса сэкьни нэ у ль э'змен дньһер'һн? Эв Исайте кө жь нав вэ һатэ һылатьне, we өса жи бе, чава вэ дит эв чу э'змен».

Бьжартына Матийо дэвса Щьһудайе^ф Исхэрийоти

(Матта 27:3-10)

¹² һынге эвана жь ч'ийайе^ф Зэйт'уне вэгэр'ийанэ Оршэлиме, кө р'ийа р'ожэкэ шэмийе* дури Оршэлиме бу. ¹³ Гава һатынэ бажер, чунэ ода мэзьнэ жорьн, эв щийе кө Пэтрус^ф у Йуһ'энна^ф, Ақуб^ф, Эндрауьс, Филипо, Т'ума, Бэртоломэйо, Мэтта, Ақубе^ф һалфаво, Шьмһ'уне вэлатп'арьст^ф у Щьһудайе^ф Ақуб теда дьман. ¹⁴ Ван һ'эмуйа һэр гав һэвр'а т'эви к'өлфэта^ф у Мэрийэма^ф дийа Иса у бьрайед ви дөа дькьрын.

¹⁵ Ван р'ожада Пэтрус нава бавэрмэндада р'абу, (кө ль вьр қаси сэд бист мэрьви бун) у гот: ¹⁶ «Гэли бьра! Гэрэке эв һывисара бьһата сери, чава кө бэри ве йэке Р'өһ'е Пироз бь дэве Давьд^ф бона Щьһуда^ф готьбу, кө эв бу р'ебэре ван, йед кө Иса гьртн. ¹⁷ Эв т'эви мэ нав һ'эсабе мэда бу у п'ара ви жи нава ви қөльхида^ф бу».

¹⁸ (Әви бь һэфе кьре хвэйи нэһэқ э'рдэк станд у ль вьр сэр сери к'эт, зьк ле қэльши дьл-һ'һнаве ви һ'эму р'ьжийан. ¹⁹ Эва йэка һ'эму бьнэлийед^ф Оршэлимева э'йан бу, һ'эта бь зьмане хвэ жи ви э'рдир'а һэқьлдьма готьн, ава готи «Э'рде хуне».)

* 1:12 Бь готьнэкэ дьн: «Километрэке».

²⁰ Пэтрус думайи кър гот: «Чава к'ѳеба Зэбурада^ф жи нъвисар э:

«Дэ бѳра мала ви хѳрабэ бэ, кэсэк теда нэминэ»*
у:

«Дэ бѳра қольхе вийи сэрверийе йэки дън бѳстинэ»**. ²¹ Ава гэрэке йэк жь ван бэ, йед кэ т'эмабийа ви вэhti т'эви мэ бунэ гава Хөдан Иса т'эви мэ дъчу дъhat, ²² жь нъхөмандьна Йуh'эннада гърти h'эта we р'ожа кэ эв жь нав мэ бэрбь э'змен hatэ hьлатъне. Эw гэрэке т'эви мэ бьбэ шэ'де р'абуна вийэ жь мьрьне».

²³ Дө мэри данэ сэкънандъне, йэк Усьве^ф кэ жер'а Барсабо дьготън (кэ наве ви данибун Йусто) у йе дън Матийо. ²⁴ Дөа кърън у готън: «Хөдан, тэ кэ дьле^ф хэр кэси зани, жь ван хэр дөйа к'ижани кэ тэ дьбъжери бьдэ к'ѳше, ²⁵ вэки эви қольхе шандитийе бѳстинэ, жь к'ижани Щьхуда^ф же к'эт кэ хэр'э щийе хwэ». ²⁶ П'эшк сэр ван авитън, п'ара Матийо к'эт у эw сэр h'эсабе йанздэх шандийада зедэ бу.

hатъна Р'öh'e Пироз Р'ожа^ф Пенцийэ h'эсабда

2 ¹ Гава Р'ожа Пенцийэ h'эсаб hat, h'эму жи hэвр'а щики бун. ² Ньшкева жь э'змен мина дэнге байе қайим дэнгэк hat у т'эмабийа we мала кэ теда р'уньштъбун т'ѳжи кър. ³ hьнге зьманед мина алава егър ванва хөйа бун у ль сэр хэр йэки жь ван данин. ⁴ h'эму бь Р'öh'e Пироз т'ѳжи бун у дэстпекърън зьманед майин хэбэр дан, чава кэ Р'öh'e Пироз эw дьданэ хэбэрдане.

* 1:20 Зэбур 69:25.

** 1:20 Зэбур 109:8.

⁵ Ви чахи Оршэлимеда щьһуьед^ф хвэдехоф дьман, эw жь нав h'эму мьлэтед бьн п'эр'е э'зменда һатьбун.
⁶ Гава эw дэнг һат, щьмэ'тэкэ гьран щьвийа у т'эвиһэв бу, чьмки дьбьһистьн кө эвана бь зьманед ван һэр йэки хэбэр дьдан ⁷ у h'эйр-h'өжмэк'ар, зэндэгьрти^ф майи дьготьн: «Эв h'эмуйед кө хэбэр дьдын нэ жь Щэлиле^ф нэ? ⁸ Ле чава жь мэ һэр йэк ви зьмани дьбьһе, йе кө эм навда дьне к'этьнэ? ⁹ Партоийи, мэди, э'лами, бьнэлийед Мэсопотамйайе, Щьһустане, Кэпэдокйайе, Понтосе, Асийайе, ¹⁰ Фьригйайе, Памфилийайе, Мьсьре^ф у йед ль алийе Либйайа незики Курене у өса жи йед хэрибэ жь Р'оме^ф һати, ¹¹ щьһу^ф у нэщьһуьед^ф кө һатьнэ сэр бауэрийа^ф щьһуя, өса жи кьрети у э'рэб. Эм дьбьһен кө эвана бь зьмане мэ кьред Хвэдейэ мэзьн дьбежьн».
¹² h'эмуйа h'эйр-h'өжмэк'ар шашмайи һэвдөр'а дьготьн: «Эв чь h'эвал э?» ¹³ Ле һьнэка жи қэрфе хвэ дькьрьн у дьготьн: «Пе шэрава ну сэрхвэш бунэ».

Даннасинийа Пэтрусэ пэй һатьна Р'өһ'е Пирозр'а

¹⁴ һьнге Пэтрус т'эви һэр йанздэһа р'абу дэнге хвэ һьлда у щьмэ'тер'а гот: «Гэли щьһуя у h'эмуйед кө Оршэлимеда дьминьн! Бьра эв йэка wэва э'йан бэ у гөһ бьдьнэ хэбэред мьн. ¹⁵ Эвана нэ сэрхвэш ьн, чава кө һун дьфькьрьн, һе сьбэһ зу сьһ'эт нэһа йэ.* ¹⁶ Ле эва эw йэк э, чь кө Йовел п'ехэмбэр^ф готийэ:

¹⁷ <Р'ожед ахьрийеда Хвэде дьбежэ we аһа бэ:

Эзе жь Р'өһ'е хвэ сэр h'эму мэрьвада бьбариньм,
 көр' у қизед вэйе п'ехэмбэртийе^ф бькьн,

* 2:15 Щьһуя ль гора э'дэте хвэ сэре сьбе нан нэдьхварьн h'эта сьһ'эта нэһа пэй дөар'а.

щаһьлед wәйе дитьнока бьбиньн
у кал-пиред wәйе жи хәwnа.

¹⁸ Бәле, эзе ван р'ожада Р'öh'e хwә сәр хөлам у
щарийед хwәда жи бьбариньм
у we п'ехәмбәртиге бькьн.

¹⁹ Жор ль э'змен
гыштед э'щербмайи бьдьмә к'ьфше
у жер сәр э'рде жи нишана,
хун у агьр, ду у духан.

²⁰ Р'оие бьқарә
у хиве жи сор бә мина хуне,
he бәри һатьна Р'ожа^ф Хөданә мәзын у навә нишан.

²¹ У we öca бә, һәр кәсе кө гази наве Хөдан кә we хьлаз^ф
бә*.

²² Гәли исраелийа, ван хәбәра бьбьһен! Исайте Ньсрәте,
мәрвәки кө жь алийе Хwәдеда к'ьфшкьри бу, Хwәде пе
wi нава wәда нишан, к'әрәмәт у кьред қәwат кьрын, чава
кө һун хwәха жи заньн. ²³ Бона wi Хwәде he пешда қьрар
кьрбу у бь занәбуна wi әw к'әтә дәсте wә, wә жи бь
дәсте нәр'аста дармьхе хьст көшт. ²⁴ Ле Хwәде қәйдед
мьрнейә щәфе вәкьрын, әw жь мьрне р'акьр, чьмки
мьрне нькарьбу һ'өкөми сәр wi бькьра. ²⁵ Даwьд бона
wi дьбежә:

«Мьн т'ьме Хөдан пешийа хwә дьдит,
чьмки әw ль алийе мьни р'асте йә, кө эз нәльк'өмьм.

²⁶ Бона we йәке дьле мьн ша бу,
зьмане мьн жи жь әшқа нәсәкьни,
бәдәна мьнә мьри жи we бь гөман бьжи,

²⁷ чьмки тө мьн дийаре^ф мьрийада һәһели,

* 2:21 Йовел 2:28-32.

нэ жи те бьһели кӧ Пирозе тэ бьр'ьзэ.

²⁸ Тэ р'ийед э'мьр мьнва э'йан кьрьн
у те шабуна диндара хwэва мьн т'ьжи ки*.

²⁹ Гэли бьра! Н'эwшэ йэ кӧ эз ашкэрэ бона Даwьде бавэ'шир wэр'а бежьм, кӧ эw мьр дэфьн кьрьн, т'ьрба wi н'эта р'ожа иро жи нава мэда йэ. ³⁰ Ле эw кӧ п'ехэмбэр бу, wi заньбу кӧ Хwэде бь сонд wir'а соз дайэ, we жь бэдэна wi йэки дайнэ сэр т'эхте wi. ³¹ Эwi эв йэк he пешда дит у бона р'абунa Мэсир^ф гот, кӧ эwe дийаре мьрийада нэминэ, нэ жи бэдэна wийе бьр'ьзэ. ³² Эва эw Иса бу, йе кӧ Хwэде эw жь мьрьне р'акьр, кӧ эм н'эму жи шэдэ нэ. ³³ Хwэде эw ньлк'ьшанд да к'елэка^ф хwэйэ р'асте, эwi жи Р'öh'e Пирози создайи жь Баве станд у жорда баранд, чава кӧ һун ньһа дьбиньн у дьбьһен. ³⁴ Р'аст э Даwьд нэчубу эзмана, ле wi хwэха эв йэк гот:

«Хӧдан готэ Хӧдане мьн,
к'елэка мьнэ р'асте р'уне,

³⁵ н'эта кӧ эз дьжмьнед тэ бькьмэ бьне п'ийед тэ*.

³⁶ Ньһа бьра т'эмамайя мала Исраел р'ьнд заньбэ эw Исaйе кӧ wэ хач^ф кьр, Хwэде эw һьн кьрэ Хӧдан, һьн жи Мэсир^ф».

³⁷ Щьмэ'те эв йэк кӧ бьһист, мина тирэке дьле ван к'эт, Пэтрус у шандийед майинр'а готьн: «Эм чь бькьн, гэли бьра?» ³⁸ Пэтрус ванр'а гот: «Т'обэ^ф кьн у бьра жь wэ һэр йэк бь наве Иса Мэсир^ф бона бахшандьна гӧна бе ньхӧмандьне^ф у һуне Р'öh'e^ф Пироз п'ешк'еш^ф бьстиньн. ³⁹ Эв соз бона wэ у зар'ед wэ йэ, ӧса жи бона н'эмуьед дур э кӧ Хӧдан Хwэде мэйе гази ван кэ».

* 2:28 Зэбур 16:8-11.

* 2:35 Зэбур 110:1.

⁴⁰ Пэтрус бь гэлэк хэбэред майин бь мэ'рифэти т'эми дьда у һиви жь ван дькьр дьгот: «Хвэ жь ви ньсьле^ф нэхэд хьлаз кьн». ⁴¹ Эвед кө хэбэред ви қэбул кьрын, пе аве һатьнэ ньхөмандьне^ф у we р'оже вэкэ се һ'эзара ль һэв зедэ бун. ⁴² Ван т'ьме хвэ ль һинкьрьна шандийа дьгьрт, ль һэв дыщвьийан, нан кэрдькьрын* у дөа дькьрын.

Э'мьре бавэрмэнда

⁴³ Хоф у тьрс дьк'этэ сэр һэр кэси у бь дәсте шандийа гэлэк к'эрэмэт у нишан дьбун. ⁴⁴ һ'эму бавэрмэнд һэвр'а бун у һэр тыштед ван йэк бу. ⁴⁵ һэбук^ф у мьлк'е хвэ жи дьфьротьн у бэлайи һ'эмуьед һ'эвщэ дькьрын. ⁴⁶ һэр р'ож бь т'ьфақ^ф дьчунэ п'арьстгэһе^ф, малада нан кэрдькьрын у эшқ-ша бь дьле сах хварьн дьхварьн, ⁴⁷ шькьрийа хвэ Хвэде данин, т'эмамия щьмэ'те қэдьре ван дьгьрт. Хөдан жи р'ож бь р'ож һ'эсабе хьлазбуьийа^ф зедэ дькьр.

Қөнщбуна йе ньгада сэқэт п'арьстгэһеда

З¹ Царэке Пэтрус у Йуһ'энна вэхте дөайе сьһ'эта сьсийа һьлдьк'ьшийанэ п'арьстгэһе. ² Мэрвьэки жь зькмакийеда ньгада сэқэт һэбу, кө һэр р'ож данин бэр дэргэһе п'арьстгэһеийи кө Бэдэв дьһатэ готьне даданин, кө жь йед дьһатьнэ п'арьстгэһе п'арс кьра. ³ Эви кө дит Пэтрус у Йуһ'энна дьк'эвьнэ п'арьстгэһе, лава ван кьр кө п'арсе бьдьне. ⁴ Пэтрус т'эви Йуһ'энна ль ви ньһер'и у готе: «Ль мэ бьньһер'э!» ⁵ Эви жи ль ван ньһер'и у ч'э'ве ви ле бу, кө we тыштэки жь ван бьстинэ. ⁶ һьнге Пэтрус готе: «Зер' у зиве мьн т'өнэ, ле чи мьн һэйэ эзе

* 2:42 Ль ве дэре те фэ'мкьрьне, кө бавэрмэнда пешийе нан дьхвар, паше Шива Хөдан дэрбаз дькьрын.

ви бьдмэ тэ. Бь наве Иса Мэсиһе Ньсрәте р'абэ бьгәр'э». ⁷ Дәсте вийи р'асте гьрт р'акьр, пер'а-пер'а қодуме чока у гузәкед ви шьдийан. ⁸ Эви банзда сәр хвэ сәкьни, дәстпекьр гәр'ийа у т'эви ван к'этэ п'арьстгәһе дьгәр'ийа, банздыда у шькьри дыда Хвәде. ⁹ Гава т'эмамияа щьмә'те дит кө әв дьгәр'э у шькьрийе дыдә Хвәде, ¹⁰ нас кьрын кө әв э, йе кө бона п'арсе бәр дәргәһе п'арьстгәһейи Бәдәв р'удьньшт у бона тыште кө т'эви ви қәвьми зәндәгьрти мабун у дьһ'әйирин.

Пәтрус һевангәһа Сьлеманда^ф даннасин дькә

¹¹ Эви кө Пәтрус у Йуһ'әнна бәр'нәддан, т'эмамияа щьмә'те әщәбмайи бәрбьр'и ван бәзи, һ'эта ви щийе кө жер'а дьготьн һевангәһа Сьлеман. ¹² Пәтрус кө әв йәк дит, щьмә'тер'а гот: «Гәли исраелийа! һун чьма бона ве йәке әщәбмайи бунә? Чьма тьһәрәки ль мә дьньһер'ьн? Те бежи қәй мә бь қәват йан хвәдеп'арьстийа хвэ әв да гәр'е? ¹³ Хвәдейе Бьраһим^ф, Ишақ^ф, Ақуб у Хвәдейе кал-бавед мә, Бәрдәстийе хвэ Иса р'умәт кьр. Вә нәмамияа^ф ви кьр у бәр Пилато^ф т'әхсир кьр, гава әви қьрар кьрбу кө ви бәр'дә. ¹⁴ Вә йе пироз^ф у р'аст т'әхсир кьр у йе меркөж хвәст кө вәр'а бе бәр'дане. ¹⁵ Вә ч'ә'вканийе жийине көшт, ле Хвәде әв жь мьрьне р'акьр у әм хвәха шә'дә нә. ¹⁶ У қәвата наве ви әва мәрьва қәнщ кьр, к'ижани кө һун дьбиньн у нас дькьн. Бәле we бавәрийа^ф бь наве ви әва бәр ч'ә'ве вә һ'әмуяа сах-сьламәт кьр.

¹⁷ Ньһа гәли бьра, әз заньм кө вә жи мина сәрверед хвэ бь нәзанийа хвэ кьрийә. ¹⁸ Ле Хвәде чава бәри ве йәке бь дәве һ'әму п'ехәмбәра бона щәфе Мэсиһе хвэ готьбу, өса жи кьр. ¹⁹ Ава т'обә кьн у бәрбь Хвәде вәгәр'ьн^ф, кө гөнәд вә бенә р'әситкьрьне. ²⁰ һьнге вәхтед жийиндарийе жь

h'зурийа Хөдан we бен у әве Иса бьшинә, wi Мәсиһе кө бәреда бона wә к'ьфш кьрийә. ²¹ Лазьм э әw ль ә'змен бьминә, h'әта кө Хwәде һәр тышти ну чекә,* чава кө һе бәре пешда Хwәде бь дәве п'ехәмбәред хwәйә пироз готьбу. ²² Бәле Муса^ф гот: «Хөдан Хwәдейе wә we жь нав бьрайед wәда п'ехәмбәрәки мина мьн wәр'a дәрхә. һәр чь кө wәр'a бежә, гәрәке һун гөһдарийа wi бькьн. ²³ һәр к'и кө гөһдарийа wi п'ехәмбәри нәкә, жь нав щьмә'те we бе қәтандьн у өндакьрьне»*. ²⁴ У h'әму п'ехәмбәра жи, жь Самойел^ф гьрти у йед пәйр'a чь кө готьнә, бона ван р'ожа хәбәр данә. ²⁵ һун мират'хөред^ф п'ехәмбәра у we пәймане^ф нә, йа кө Хwәде т'әви кал-бавед wә* гьреда. Әwi готә Бьраһим: «Бь зөр'әта тә эзе дөа h'әму мьләтед дьнийәе бькьм»**. ²⁶ Хwәде Бәрдәстийе хwә Иса мьләтр'a дәрхьст у пешийе шандә щәм wә, кө дөа wә бькә у бь ви аwайи wә һәр кәси жь хьрабийед wә вәгәр'инә».

Пәтрус у Йүһ'әнна ль бәр щьвина^ф гьрәгьра

4 ¹Пәтрус у Йүһ'әнна һе щьмә'тер'a хәбәр дьдан, к'аһина^ф у сәрwере нобәдаред п'арьстгәһе т'әви садудийа^ф сәр wанда гьртьн. ² Әwана ащьз бьбун, чьмки wана щьмә'т һин дькьр, кө Иса жь мьрьне р'абуйә, избат дькьрьн кө мьрийе р'абьн. ³ Әw гьртьн кьрьнә кәле h'әта р'ожа дьне, чьмки иди евар бу. ⁴ Ле гәләкед кө хәбәр

* 3:21 Аһа жи те фә'мкьрьне: «h'әта кө Хwәде һәр тышти бинә сери», аwа готи һәр тыштед кө бь дәве п'ехәмбәра дәрһәқа Иса Мәсиһда һатьнә готьне.

* 3:23 Қануна Дөщари 18:15, 18, 19.

* 3:25 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәwса «wә» «мә» һәйә.

** 3:25 Дәстпелун 22:18; 26: 4.

дъбъһистын бавэр кърн, һ'эсабе ван гъһиштэ пенщ һ'эзара.

⁵ Р'ожа дьне сэрвер, р'успи^ф у қанунзан^ф щъвийанэ Оршэлиме. ⁶ Һәнәне сэрәкк'аһин, Қәйафа, Йуһ'әнна, Скәндәр у һ'әмуйед майинэ жь хун-қънета сэрәкк'аһин жи ль вър бун, ⁷ Пәтрус у Йуһ'әнна нава хвәда данэ сәкьнандьне у пьрсин: «Wә бь чь қәwатә йан бь чь нави әв йәка кър?» ⁸ We дәме Пәтрус бь Р'öh'e Пироз т'ъжи ванар'а гот: «Гәли сәрверед щьмә'те у р'успийа! ⁹ Һәгәр һун иро бона ве қәнщийа кә ви сәрәтир'а бу жь мә дьпърсын, кә әв чава қәнщ буйә, ¹⁰ бьра wә у т'әмамийа мьләте Исраелева ә'йан бә, кә әва бь сайа наве Иса Мәсиһе Ньсрәте ль бәр wә қәнщбуйи сәкьни йә, әwe кә wә хач кър у Хwәде жь мьрьне р'акър. ¹¹ Әw ә «әw кәвьре кә жь wә һоста һатә бер'умәткърьне у бу сәре ә'нишке^ф». ¹² Бь кәсәки майин хьлазбун^ф т'өнә, чьмки бьн п'әр'е ә'зменда навәки дьн мәрвар'а нәһатийә дайине, кә әм бькарьбьн бь wi хьлаз бьн».

¹³ Гава вана мерк'имийа Пәтрус у Йуһ'әнна дит у пе һ'әсийан кә әвана мәрвнә нәхwәнди у нәзан ьн, ә'щәбмайи ман у нас кърн, кә әвана т'әви Иса бунә. ¹⁴ Ле әw мәрве қәнщбуйи т'әви ван сәкьни бу у нькарьбун тыштәк бьготана. ¹⁵ Һьнге ә'мьри ль ван кърн, кә әв жь щъвина^ф гьрәгьра дәрән у һәвр'а шешьрин, ¹⁶ готьн: «Әм ван мәрва чава бькьн? Чьмки һ'әму бьнәлийед Оршәлимева ә'йан ә кә бь дәсте ван к'әрәмәтәкә бәрбьч'ә'в бу у әм нькарьн инк'ар кьн. ¹⁷ Ле wәки нава щьмә'теда һе бәла нәбә, әм гәфе ль ван бьхwьн, кә т'ө щар бь wi нави кәсир'а хәбәр нәдьн».

* 4:11 Зәбур 118:22.

¹⁸ Диса гази ван кьрын, т'эми данэ ван, кө т'ө щар бь наве Иса хэбэр нэдын у хин нэкын. ¹⁹ Ле Пэтрус у Йуһ'энна ль ван вэгэр'андын у готын: «К'а һун хвэха бьфькьрын, гэло эв йэк бэр Хвэде р'аст э кө эм гөр'а^ф вэ бькын, нэ йа Хвэде? ²⁰ Эм нькарын бона ван тыштед кө мэ хвэха дитын у бьхистын нэкынэ дэнги». ²¹ Вана диса гэф ль ван хвар у бэр'дан. Бэр щьмэ'те мэ'ник сэр ван нэдитын кө щэза бьдана ван, чьмки һ'эмуйа жи бона эв тыште қэвьми шькьри дьданэ Хвэде. ²² Э'мьре ви мэрьве кө эв к'эрэмэта қэнщбуне жер'а бу чьл сали жортър бу.

Дöайе бавэрмэнда

²³ Гава Пэтрус у Йуһ'энна һатьнэ бэр'дане, эв чунэ щэм к'ома хвэ у ванр'а һэр тышт гьли кьрын, чь кө сэрэкед к'аһин у р'успийа ванар'а готьбун. ²⁴ Вана жи гава бьхист, һэвр'а дэнге хвэ һьлдан гази Хвэде кьрын у готын: «Йа Хвэйи, Э'фьрандаре э'рд у э'змен, бэ'ре у һ'эмуйед нав ванда, ²⁵ тэ бь Р'öһ'е Пироз пе дэве баве мэ, бэрдэстийе хвэ Дауьд гот:

«Чьма нэщьһу қьлқьлин у мьлэт жи бона тыштед п'уч' фькьрин?

²⁶ П'адшед дьнайе һазьр сэкьнин у сэрвер һэвр'а мьқабыли Хөдан у Мэсиһе ви щьвийан»*.

²⁷ Бэле р'аст ви бажарида сэр бэрдэстийе тэ Исайе пироз, йе кө тэ бь р'ункьрьне^ф к'ьфш кьр, һеродэс^ф у Пилатойе Понтосе т'эви нэщьһуйа у мьлэте Исраеле щьвийан, ²⁸ вэки ван тышта бькын, чь кө тэ һе бэреда анэгори қэват у э'мьре хвэ к'ьфш кьрьбу бьбьн. ²⁹ Ньһа йа Хөдан, сэр гэф у гөр'ийа ванда бьньһер'э, к'эрэме хөламед

* 4:26 Зэбур 2:1-2.

хвэр'а бькэ, wэки эм мерк'ими хэбэра тэ хэбэр дьн,
³⁰ дэсте хwэ дьреж кэ, wэки бь наве бэрдэстийе тэ
Исаие пироз жь нэхwэшийа qэнщ бьн, нишан у к'эрэмэт
бьqэwьмьн». ³¹ һэма чаwа wана дөа хьлаз кьр, эw щийе
кө эw щьвийайи бун h'эжийа у h'эму бь P'öh'e Пироз т'жи
бун, хэбэра Хwэде мерк'ими хэбэр дьдан.

Һэр тыште бawэрмэнда йэк бу

³² Дьл у p'öh'e т'эмамияа щьмэ'та бawэрмэнда йэк бу.
Жь wана т'ө кэси һэбука хwэр'а нэдыгот кө: «Йа мьн э»,
ле һэр тыштед ван йэк бу. ³³ Шандийа бь qэwата зор
шэ'дэтийа мьрьн-р'абуна Хөдан Иса дьдан у к'эрэмэкэ^ф
мэзьн сэр ван h'эмуйа бу. ³⁴ Нава wанда т'ө кэси h'эwще
тыштэки т'өнэбу. Эwед кө хwэйе э'рда йан мала бун,
дьфьротьн у qимэте ван тыштед фьроти данин ³⁵ бэр
п'ийед шандийа даданин у wана жи к'ер'а чь лазьм
буйа бэла дькьрьн. ³⁶ Аwа йэки леви^ф жь Qөбрьсе, наве
wi Усьв^ф, кө шандийа жер'а дьгот Барнабас^ф, кө те
фэ'мкьрьне: «Йе Дьлдайине*», ³⁷ э'рдэки wi һэбу фьрот,
qимэте wi ани бэр п'ийед шандийа дани.

Гөне һананийа у Саферийайе

5 ¹ Ле мэрьwэки наве wi һананийа т'эви жьна хwэ
Саферийайе мьлк'эк фьрот, ² жь qимэте we һьнэк
wэшарт, кө жьн жи һаш пе һэбу, һьнэк жи ани ль
бэр п'ийед шандийа дани. ³ һьнге Пэтрус wir'а гот:
«Һананийа! Эв чаwа бу кө Мирещьн^ф qэлпе хьраб кьрэ
дьле тэ, кө тө P'öh'e Пирозр'а дэрэwа бьки у жь qимэте

* 4:36 Наве «Барнабас» бь зьмане арами^ф хэбэр бь хэбэр: «Көр'е
Дьлдайине». Аһа те фэ'мкьрьне: «Йе кө дьл дьда бэр инсен».

э'рде һынэки вәшери? ⁴ Бәри фьротане нэ эв йа тэ бу? У пэй фьротанер'а жи қимәте we дәсте тәда нибу? Тә чьма эв йәк кьрә дьле хwә? Тә нэ кӧ мәрвар'а дәрәw кьр, ле Хwәдер'а». ⁵ Гава һананийа эв хәбәр бьһистьн, к'эт р'ӧһ'е хwә да у тьрсәкә мэзын һ'әмуйед кӧ бьһистьн гьрт. ⁶ Хорт жи р'абун эw к'эфән^ф кьрын у бьрынә дәрва дэфьн кьрын.

⁷ Wәкә се сьһ'эта дәрбаз бу, жьна wi кӧ һьзаньбу чь қәwьмийә, к'этә һьндӧр'. ⁸ Пәтрус же пьрси гот: «Мьнр'а бежә, wә һәбука хwә һәма һақаси фьрот?» Әwe гот: «Бәле, һәма һақаси». ⁹ һынге Пәтрус wer'а гот: «Һун чьма бунә йәк кӧ Р'ӧһ'е Хӧдан бьщер'ьбиньн^ф? Ва нә дәнге ньгед ван мәрвьед кӧ мере тә дэфьн кьрынә жь пышт дери тен, we тә жи дәрхьнә дәрва». ¹⁰ Пер'а-пер'а эw к'ӧлфәт к'этә бәр ньгед wi у р'ӧһ'е хwә да. һынге хорт к'этьнә һьндӧр', әwa мьрити дитьн, һьлдан бьрын к'еләка мере we дэфьн кьрын. ¹¹ Тьрсәкә мэзын к'этә сәр т'әмамыйа щьвине^ф у һ'әмуйед кӧ эв йәк бьһистьн.

К'әрәмәтед бь дәсте шандийа

¹² Бь дәсте шандийа гәләк нишан у к'әрәмәт нав щьмә'теда дьбун. (Һ'әму бawәрмәнд һәвр'а һewanгәһа Сьлеманда дьщьвийан. ¹³ Т'ӧ кәси жь йед майин нәwерьбу незики ван буйа, ле бәле щьмә'те жи қәдьре ван дьгьрт. ¹⁴ Ле диса э'лаләта жьна у мера һе-һе зедә дьбун, йед кӧ бawәрийа хwә Хӧдан данин.) ¹⁵ Бона we йәке хәлқе нәхwәш дәрдьхьстьнә сәре р'ийа, даданинә сәр дарбәста у бәр'а, wәки гава Пәтрус дәрбаз бә, т'әне сийа wi бьк'әwә сәр жь ван һьнәка. ¹⁶ Ә'лаләт жи жь бажаред дор-бәра дьһатьнә Оршәлиме, т'әви хwә нәхwәш у йед кӧ жь р'ӧһ'ед^ф һ'әрам^ф щәфа дьк'ьшандьн данин у һ'әму жи қәнщ дьбун.

Зерандьна шандийа

17 Сэрэкс'ахин^ф у h'эмуйед т'эви ви, кө жь к'омэла садудийа бун, h'эвсудийева дагырти р'абун ¹⁸ дэст авитьнэ шандийа, авитьнэ кэла^ф щьмэ'тийе. ¹⁹ Ле мльйак'этэки^ф Хөдан we шэве дэргәһед кэле вэкьрын, эw дэрхьстьнэ дэрва у готэ ван: ²⁰ «Һәр'ын п'арьстгәһеда бьсэкьнын у щьмэ'тер'а ван h'эму готьнед ве жийине бежын». ²¹ Вана жи гөһдари кьр, сьбәһе зу к'этьнэ п'арьстгәһе, дэстпекьрын хин кьрын.

һынге сэрэкс'ахин к'ома хwэва һат, т'эви т'эмамыйа к'ома р'успийед Израеле, щьвина гьрэгьра щьванд у шандьнэ кэле кө шандийа биньн. ²² Ле гава бэрдэсти чун, эw кэледа нэдитьн, вэгэр'ийан һатьн у готьн: ²³ «Кэла жь һэр алийава дадаи бу у нобэдар жи ль бэр дэргәһа бун, ле гава мэ вэкьр, мэ һьндөр'да т'ө кэс нэдит». ²⁴ Гава сэрwере нобэдаред п'арьстгәһе у сэрэкед к'ахина эв хэбэр бьһистьн, сэр ван э'щербмайи ман дьготьн: «Гэло чь қэwьмийэ?» ²⁵ We дэме йэки һат ванр'а гот: «Бьбьһен, эw мэрьвед wэ авитьбунэ кэле, п'арьстгәһеда сэкьни нэ у щьмэ'те хин дькьн!» ²⁶ Ви чахи сэрwере нобэдара бэрдэстийава т'эвайи чун эw анин, ле нэ бь зорбэтийе, чьмки жь щьмэ'те дьгьрсийан, кө ван нэдьнэ бэр кэвьра.

²⁷ Эw бьрын бэр щьвина гьрэгьра данэ сэкьнандьне, сэрэкс'ахин жь ван пьрси ²⁸ у гот: «Мэ һ'ышк т'эми ль wэ нэкьр, кө бь ви нави хин нэкьн? һэла дина хwэ бьдьне wэ Оршэлим бь хинкьрна хwэва т'ьжи кьрийэ, һун дьхwазьн щабдарийа хуна ви мэрьви бькьнэ стуйе мэ». ²⁹ Пэтрус у шандийед майинва щаб дан у готьн: «Әм гэрэке гөр'а Хwэде бькьн, нэ кө йа мэрьва. ³⁰ Хwэдейе кал-бавед мэ Иса жь мьрьне р'акьр, эwe кө wэ дарва

дардакър кӧшт. ³¹ Хвәде әв бълнд кър дани ль мьле хвәйи р'асте, кӧ бьбә Р'ебәр у Хьлазкър^Ф, вәки мәщала т'обәйе у бахшандьна гӧна бьдә Исраеле. ³² Әм шәде ван тьшта нә, ӧса жи Р'ӧһ'е Пироз, к'ижан Хвәде да ван, йед кӧ гӧр'а вида нә».

³³ Гава вана әв йәк бьһист, гәләки һерс к'әтӧн у дьхвәстӧн ван бькӧжӧн. ³⁴ Ле ферьсики^Ф дәрсдаре^Ф Қануне һәбу, наве ви Гамалйел у нава т'әмамия щьмә'теда жи хвәйиқәдър бу. Әва щьвина гьрәгьрада р'абу сәкьни ә'мьр кър кӧ шандийа хеләке дәрхьнә дәрва ³⁵ у ванр'а гот: «Гәли израелийа! һьндава ванда һаш жь хвә һәбьн кӧ һуне чь бькьн. ³⁶ Вәхтәке Т'әвдас пешда һат, кӧ хвә данибу дәвса йәки мәзӧн у вәкә чарсьд мәрвьи жи хвә ле гьртьбун, әв һатә кӧштӧне, пәйчуйед ви жи т'ур'-т'ур'и бун у кәс нәма. ³⁷ Пәй wir'а Щьһудайе Щәлиле жи р'ожед навньвисареда р'абу ә'лаләтәкә гьран ль пәй хвә бьр, ле әв һатә кӧштӧне у йед пәй ви дьчун жи бәла-бәлайи бун. ³⁸ У ньһа әз ви һ'алида вәр'а дьбежьм, жь ван мәрьва вәгәр'ьн у ван бәр'дӧн. һәгәр әв шевьр йан шьхӧл мәрьвати бә, we бәтал бә, ³⁹ ле һәгәр жь Хвәдеда йә, һун нькарьн бәтал кьн. Мьқати хвә бьн нәбә кӧ һун р'абьнә бәр Хвәде».

Щьвина гьрәгьра гӧр'а ви кър, ⁴⁰ гази шандийа кьрӧн, әв данә бәр қамчийа, ә'мьри сәр ван кьрӧн, кӧ иди бь наве Иса хәбәр нәдӧн у бәр'дан. ⁴¹ Әвана жи жь щьвина гьрәгьра чун, ша дьбун кӧ бона наве Иса һежайи р'әзилкьрӧне бунә. ⁴² һәр р'ож ль п'арьстгәһе у малада т'ьме Мьзгини^Ф дьдан у һин дькьрӧн кӧ Мәсиһ, Иса йә.

Бъжартына h'эфт к'омэкдара

Б¹ Ван р'ожада гава шагьрт зедэ дьбун, щьһуйед кө йунани хэбэр дьдан һындава щьһуйед ибранида^ф бина хвэ тэнг дькьрын, чьмки хөрэке кө һэр р'ож дьһатэ бэлакьрыне нэдыгыһиштэ жьнэбийед ван. ² Ви чахи һэр донздэһа гази к'ома шагьрта кьр у готын: «Эв йэк нэ р'аст э кө эм даннасинийа хэбэра Хвэде бьһелын, хөрэк бэлакьрынева мьжул бьн. ³ Ньһа гэли бьра, жь нава хвэда h'эфт мэрыва бьбьжерын, кө бь избати Р'öh'e Пироз у сэрвахтийева^ф т'ьжи нэ, вэки эм ван дайнэ сэр ви шьхөли. ⁴ Ле эме хвэ бьдэ дөа у даннасинийа хэбэре». ⁵ Эва йэка h'эму бавэрмэнда хвэш һат у эв мэрывана бьжартын: Стэйфан, мэрывэки бь бавэри у Р'öh'e Пирозва т'ьжи, Филипо, Прокоро, Никанор, Тимон, Парменас у Николойе жь Энтакыйе, кө жь п'утп'арьстийе^ф һатьбу сэр бавэрийа щьһуйа. ⁶ Эвана бэр шандийа данэ сэкьнандьне, шандийа жи дөа кьрын у дэстед хвэ данэ сэр ван. ⁷ У хэбэра Хвэде пешда дьчу, э'лалэта шагьрта Оршэлимеда гэлэки зедэ дьбу у жь к'аһина жи гэлэка бавэри қэбул дькьрын.

Гьртына Стэйфан

⁸ Стэйфан, эв мэрывэки бь к'эрэм у қэвата Хвэдева т'ьжи бу, нав щьмэтеда к'эрэмэт у нишанед мэзын дькьрын. ⁹ Ле һынэкед жь к'ьништа^ф кө Азайи* дьһатэ

* 6:1 «Щьһуйед ибрани» эв бун кө ль вэлате хвэда мэзын бьбун зьмане Ибрани йан Арами хэбэр дьдан.

* 6:9 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Льбэртин», кө те фэ'мкьрыне: «Азайийа хөлама».

готъне, щъһуйед жь Курене у Скэндэрийае у öса жи щъһуйед жь қэзайед Киликйае у Асийае р'абун т'эви Стэйфан к'этына дә'ве. ¹⁰ Ле нькарьбун ль бэр ве сэрвахтийе у ви Р'öh'e кө пе хэбэр дыда бьсэкьнийана. ¹¹ Ви чахи дъзива сэре чэнд мэрийа т'ъжи кьрын кө бежън: «Мэ бьһист кө эви ч'ер'и Муса у Хвэде дькър». ¹² Бь ви авайи щьмэ'т, р'успи у қанунзан т'эвиһэв кьрын, р'аһьштънэ Стэйфан, эв гьртън у к'аши щьвина гьрэгьра кьрын. ¹³ Шэ'дед дэрэв анин данэ сэкьнандъне кө дыготън: «Эва т'эрка хэбэрдана мьрабьли ви щийе пироз у Қануна^ф Муса накэ. ¹⁴ Мэ жь дәве ви бьһист кө дыгот: «Исайе Ньсрэте ве ве п'арьстгэһе һьлшинэ у э'дэтэд кө Муса данэ мэ быгöһезэ». ¹⁵ һ'эмуйед щьвина гьрэгьрада р'уньшти гава ль ви ньһер'ин, дина хвэ дане р'энг-р'уйе ви мина р'энг-р'уйе мьльак'эта бу.

Щабдайина Стэйфан ль бэр щьвина гьрэгьра

7 ¹ һьнге сэрэкк'аһин Стэйфанр'а гот: «Эв йэк р'аст ьн?» ² Эви гот: «Гэли бав у бьра, бьбьһен! Гава баве мэ Бьраһим һе Мэсопотамйаеда дыма, кө һе нэчубу бажаре һ'аране, Хвэдейе р'умэте вива хöйа бу ³ у жер'а гот: «Жь вэлэт у мьлэте хвэ бырэтэ у һэр'э ви вэлэте кө эзе нишани тэ кьм»*. ⁴ һьнге Бьраһим жь вэлэте к'ьлданийа дэрк'эт ль һ'аране ма. Пэй мьрьна баве вир'а Хвэде эв варгöһастэ ви вэлэте кө һун ньһа теда дыминьн. ⁵ Ль ве дэре варгэһ нэда ви, нэ жи дэвса ньгэки, ле соз да кө ви вэлэти чава мьлк' бьдэ ви у пэй вир'а жи бьдэ зөр'эта ви, гава кө һе зар'ед ви т'өнэбун. ⁶ Хвэде вир'а аһа гот: «Зөр'эта тэје вэлэте хэлқеда хэрибийеда

* 7:3 Дэстпобун 12:1.

бэ, we ван бькьнэ хөлам у чарсьд сали бьдьнэ щэфе.
 7 Ле диwana ви мьлэте кө we жер'а бьбьнэ хөлам Хwэде гот, «эзе бькьм, пэй we йэкер'а эwe дэрен, ль ви щийи мьн бь'эбиньн»*. 8 Паше сьнэт^ф чава нишана пэймане да Бьраһим. Аwa гава Ишаq жер'а бу, р'ожа һ'эйшта эw сьнэт кьр у Ишаq жи Аqуб өса кьр, Аqуб жи һэр донздәһ көр'ед хwэйэ бавэ'ширед мә өса кьрн.

9 Бавэ'шира жи жь һ'эвсудийе Усьв^ф чава хөлам фьротьн, кө ви бьбьнэ Мьсьре, ле Хwэде т'эви ви бу, 10 эw жь һ'эму тэнгасийед ви хьлаз кьр. Гава эw бэр Фьрэwьне^ф п'адше Мьсьре сэкьни, Хwэде к'эрэм у сэрвахти даје, п'адше жи Усьв сэр Мьсьре у т'эмабийа мала хwэ кьрэ сэрвер. 11 һынге т'эмабийа wэлате Мьсьре у Кэнанеда^ф бу хэлайи у к'этьнэ охьрме гьран, кал-бавед мә нькарьбун хөрэк дэстхьстана. 12 Аqуб кө бьһист ль Мьсьре гэньм дэст дьк'эwэ, щара пешьн кал-бавед мә шандьн. 13 Щара дөда Усьв хwэ бьрайед хwэва да наскьрьне у э'сьле ви Фьрэwьнва э'йан бу. 14 һынге Усьв шанд гази баве хwэ Аqуб у т'эмабийа мала ви кьр, кө сэрһэв һ'эфте пенц нэфс бун. 15 Аqуб бэржери Мьсьре бу, эw у кал-бавед мә wьр мьрн. 16 Щьнйазед ван бьрьнэ Шэхэме кьрнэ ви мэзэле кө Бьраһим бь қимэтэки зива жь көр'ед һаморе Шэхэме к'ьр'ибу.

17 Гава эw wэхте кө Хwэде бь сонд Бьраһимр'а соз дабу незик дьбу, щьмэ'т Мьсьреда гэлэки зедэ бьбу. 18 Ви чахи п'адшаки дьн Мьсьреда р'абу, кө дэрһэqа Усьвда тыштэк ньзаньбу. 19 Эwi һ'ьлэк'ари ль мьлэте мә дькьр у кал-бавед мә дьданэ щэфе, п'ейи сэр ван кьр, кө эw зар'окед хwэ бавежьнэ дэрва, кө нэжин. 20 Ви чахи Муса

* 7:7 Дэстпелун 15:13-14.

жь дийа хwэ бу, эw йэки гэлэки бэдэw бу у се мэна мала баве хwэда мэзын бу. ²¹ Гава эw hatэ авитьне, қиза Фьрэwьн эw к'ьшандэ п'есира хwэ, чава көр' хwэр'а мэзын кър. ²² Муса т'эмамийа сэрвахтийа мьсьрийа хин бу, хэбэрдан у шьхөле хwэда жи зор бу.

²³ Гава чъл салийа wi т'эмам бу, дьле wir'а дэрбаз бу кө сэрики бьдэ хушк-бьрайед хwэ зар'ед Исраел. ²⁴ Эwi йэки исраели дит кө йэки мьсьри нэһэқи ле дькър, чу пышта wi, h'эйф һьлда йе мьсьри көшт. ²⁵ Муса т'ьре^ф хушк-бьрайед wийе фэм бькьн, кө Хwэде we бь дэсте wi хьлазбуне бьдэ ван, ле фэм нэкърьн. ²⁶ Р'ожа дьне р'асти дө исраелийа hat кө шэр' дькърьн, хwэст кө ван ль һэв бинэ у гот: «Әвдно! һун бьра нэ, чьма нэһэқийе ль һэвдө дькьн?» ²⁷ Ле эwe кө нэһэқи ль һэвале хwэ дькър, эw дэ'ф да у готе: «К'е тө сэр мэ сэрwer у h'акьм к'ьфш кьри?» ²⁸ Йан тө дьхwази мьн жи мина wi мьсьрийе дөһө бькөжи?»* ²⁹ Гава Муса эв йэк бьхист, р'эви wэлате Мьдйане хэрибийеда ма у ль wър дө көр' жер'а бун.

³⁰ Пэй чъл салир'а бэр'ийеда ль ч'ийайе Синайе^ф мьльак'этэк нава алава агьре дьр'ийеда wива хөйа бу. ³¹ Муса кө дит, ль сэр we йэке э'щербмайи бу. Гава незик дьбуйе кө бьбинэ, дэнге Хөдан бьхист: ³² «Эз Хwэдейе кал-бавед тэ, Хwэдейе Бьраһим, Ишаq у Аqуб ьм*». Муса дьлэрьзи у нэwерьбу бьньер'ийа. ³³ һьнге Хөдан готе: «Чарьхед ньгед хwэ бехэ, чьмки эw щийе кө тө ле сэкьни йи эр'де пироз э. ³⁴ Бэле мьн щэфе щьмэ'та хwэ Мьсьреда

* 7:28 Дэрк'этын 2:14.

* 7:32 Дэрк'этын 3:6.

дит у заринийа ван бьһист, пэяа бум кө ван хьлаз кьм. Дэ ньһа вэрэ эз тэ бьшиньмэ Мьсьре»*.

³⁵ Эw Мусайе кө т'эхсир кьрын у готьне: «К'е тө сэр мэ сэрвер у һ'акьм к'ьфш кьри?» Хwэде бь дэсте ви мьльак'эте кө нав дьр'ийеда вива хойа бу, эw чава сэрвер у хьлазкьр шанд. ³⁶ Эви эw жь Мьсьре дэрхьстьн, Мьсьре, бэ'ра Сор у бэр'ийеда^ф чьл сали нишан у к'эрэмэт кьрын. ³⁷ Муса һэма эw бу, йе кө зар'ед Израелр'а гот: «Хwэде we жь нав бьрайед wэда п'ехэмбэрэки мина мьн бона wэ р'акэ»*. ³⁸ Муса эw бу, йе кө бэр'ийеда нава щьм'эте бу, ль сэре ч'ийайе Синайе жи т'эви ви мьльак'эти бу, к'ижани т'эви ви кал-бавед мэр'а хэбэр дьда. Эва эw бу, йе кө эw хэбэред жийине һьлдьдан кө бьдэ мэ.

³⁹ Ле кал-бавед мэ нэхwэстьн гөр'а ви бькьн, эw т'эхсир^ф кьрын, дьлед хwэда вэгэр'ийанэ Мьсьре ⁴⁰ у һарунр'а^ф готьн: «Мэр'а хwэдейа чекэ, кө пешийа мэ к'эвьн, чьмки эw Мусайе кө эм жь wэлате Мьсьре дэрхьстьн, эм ньзаньн чь һатэ сэре ви»*. ⁴¹ һэма ван р'ожада п'утэки мина голька чекьрын, қөрбан^ф ви п'утир'а дан у бона шьхөле дэсте хwэ к'еф кьрын. ⁴² һьнге Хwэде бэре хwэ жь ван гөһаст у һьшт кө эw стэйркед э'змен бьһ'эбиньн, чава к'ьтеба п'ехэмбэрада ньвисар э:

«Гэло чьл сали қөрбан у һ'эди^ф wэ бэр'ийеда мьнр'а дан, Мала Израел?

⁴³ На, ле wэ коне Мьлхом хwэде у стэйрка Р'эмфан хwэдейе хwэ һьлдьдан,

* 7:34 Дэрк'этьн 3:5, 7, 8, 10.

* 7:37 Qануна Дөщари 18:15.

* 7:40 Дэрк'этьн 32:1.

эв сурэт ын, йед кө вэ чекьрын,
вэки һун ван бьһ'эбиньн.

Бона ве йэке эзе вэ бьгөһезьмэ ви алийе вэлате
Бабилоне^Ф*.

⁴⁴ Конё^Ф Шэ'дэтийе бэр'ийеда т'эви кал-бавед мэ бу. Эв
өса һатэ чекьрыне чава эве кө Мусар'а хэбэр да, э'мьр
кьр кө мина ви шькьле кө дитьбу чекэ. ⁴⁵ Паше кал-
бавед мэ жи эв конё кө жь пешийа ванр'а мабу, һьлдан
анинэ ви вэлати, ви вэхте кө ван т'эви Йешу^Ф жь ван
мьлэта зэфт кьрьбун у Хвэде жь бэр кал-бавед мэва бэри
ван мьлэта дабу. Эв кон ль вьр ма һ'эта вэхте Дауьд.
⁴⁶ Дауьд жи к'эрэм жь Хвэде станд, хвэст кө ханэке
бона Хвэдейе Аруб чекэ. ⁴⁷ Ле Сьлеман бона ви ханэк
чекьр. ⁴⁸ Ле бэле Йе һэри Жорьн малед бь дэста чекьрида
наминэ, чава п'ехэмбэр дьбежэ:

⁴⁹ «Э'зман к'өрсийа мьн э,
э'рд жи бьне п'ийед мьн э.
Һуне чь мале мьнр'а чекьн? Хөдан дьбежэ.
Йан жи чь щийи бона р'ьһ'этийа мьн?»

⁵⁰ Нэ дэстед мьн эв һэр тышт чекьрынэ?»*

⁵¹ Сэрһ'ышкно! К'афьр у гөһада кэр'но!* Һун т'ьме
мьрабьли Р'өһ'е Пироз дьсэкьньн, кал-бавед вэ чава
бунэ, һун жи өса нэ. ⁵² Кал-бавед вэ жь п'ехэмбэра к'ижан
нэзерандьн? Эвед кө һе бэреда бона һатьна Йе Р'аст
дыготьн жи дькөштьн. У ва ньһа жи вэ нэмамыйа ви кьр
у көшт. ⁵³ Вэр'а Қанун бь дэсте мьльак'эта һатэ дайине,
ле вэ хвэй нэкьр!»

* 7:43 Амос 5:25-27.

* 7:50 Ишайа 66:1-2.

* 7:51 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Дьл у гөһада бе сьнэтно».

Кöштъна Стэйфан

⁵⁴ Гава эв тышт дьбьһистън, һәwa ван дьк'эт у дьранед хwэ сэр wi дьч'ър'ькандън. ⁵⁵ Ле Стэйфан бь Р'öh'e Пироз т'ъжи бәре хwэ э'зменда кър, р'умэта Хwәде у Иса ль мьле Хwәдеи р'асте сәкьни дит ⁵⁶ у гот: «Ва йә эз э'змана вәбуйи дьбиньм у Көр'eф Инсан ль мьле Хwәдеи р'асте сәкьни!» ⁵⁷ Wi чахи вана кърә қир'ин у гөһед хwэ гьртън, һ'әму һәвр'а р'аһьштънә wi, ⁵⁸ әw жь бажер дәрхьстън, данә бәр кәвьра. Шә'да жи к'ьнщед хwэ данинә бәр ньгед хортәки наве wi Шауул. ⁵⁹ Гава кәвьр давитьне, Стэйфан дөа дькър у дьгот: «Хөдан Иса, р'öh'e мьн бьстинә». ⁶⁰ Һьнге wi чок да, бь дәнге бьльнд кърә гази: «Хөдан, ве йәке ванар'а гөнә^ф һ'әсаб нәкә». Аһа кө гот, һеньжи*.

8 ¹ Шауул жи қайл бу, кө әw бе кöштъне.

Шауул пәй бawәрмәнда дьк'әвә

Әwe р'оже мьқабьли щьвина^ф Оршәлимеда зерандьнәкә гьран дәстпебу. Пештьри шандийа һ'әмуйед бawәрмәнд бәлайи т'опрахед Щьһустане у Самәрийае бун. ² Мәрьвед хwәдехоф Стэйфан дәфьн кърьн у шинәкә гьран сәр кърьн. ³ Ле Шауул гәләк зьрар дьда щьвине, мал-мал дьгәр'ийа жьн у мер к'аши дәрва дькърьн давитьнә кәле.

Филипо Самәрийаеда Мьзгинийе дьдә

⁴ Әвед бәла-бәлайи бьбун дьгәр'ийан, Мьзгинийа хәбәре дьдан. ⁵ Филипо жи бәржери бажарәки Самәрийае бу, ванр'а бона Мәсиһ даннасин дькър. ⁶ Ә'лаләте бь

* 7:60 Бь заравәки дьн: «К'әтә хәwe». Аһа те фә'мкърьне: «Р'öh'e хwә да, мьр».

дъл гөһдарийа готьнед Филипо дькър, гава дьбьһистьн у дьдигьн эв к'эрэмәтед кө ви дькърьн. ⁷ Жь гэлэк щьнак'этийа^ф р'өһ'ед һ'эрам бь дэнге бьльнд дькърьнэ қир'ин дәрдык'этын у гэлэк шьлушә'т, ньгада сәқәт қәнщ дьбун. ⁸ һьнге шабунәкә мэзын к'этә ви бажари.

⁹ Мәрвәк ви бажарида һәбу наве ви Шьмһ'ун, әви һе зува сербази^ф дькър у самәри^ф ә'щәбмайи дькърьн у хвә жи данибу дәвса йәки мэзын. ¹⁰ Т'әмамийа щьмә'те жь бьч'ука һ'эта мэзына бь дъл гөһ дьданә ви у дьготьн: «Әв ә әв «Қәвата Хвәдейә мэзын» кө дьбежьн». ¹¹ Бь дъл гөһ дьданә ви, чьмки әви зува бь сербазийед хвә әв ә'щәбмайи кьрьбун. ¹² Ле гава бавәрийа хвә ве мьзгинийа Филипо анин, йа кө бона П'адшатийа Хвәде у наве Иса Мәсиһ дьда, һьн мер һьн жьн, һ'әму жи пе аве һатьнә ньхөмандьне. ¹³ Шьмһ'ун хвәха жи бавәр кьр һатә ньхөмандьне у т'ьме т'әви Филипо бу. У гава әв нишан у к'эрэмәтед зор кө дьбун дьдит, ә'щәбмайи дьма.

¹⁴ Шандийед Оршәлимеда гава бьһистьн, вәки Самәрийәе хәбәра Хвәде қәбул кьрийә, Пәтрус у Йуһ'әнна шандьнә щәм ван. ¹⁵ Әв кө бәржер бун, бона ван дөа кьрьн кө Р'өһ'е Пироз бьстиньн, ¹⁶ чьмки һ'эта һьнге һе Р'өһ'е Пироз нәһатьбу сәр жь ван т'ө кәси, т'әне бь наве Хөдан Иса һатьбунә ньхөмандьне. ¹⁷ һьнге Пәтрус у Йуһ'әнна дәстед хвә данинә сәр ван у вана Р'өһ'е Пироз станд.

¹⁸ Гава Шьмһ'ун дит, вәки бь дәст данина шандийа Р'өһ'е Пироз дьстиньн, п'әрә дьрежи ван кьр ¹⁹ у гот: «Әви һ'өкөми бьдьнә мьн жи, кө әз дәсте хвә дайньмә сәр к'е, Р'өһ'е Пироз бьстинә». ²⁰ Ле Пәтрус вир'а гот: «Зиве тә бьра т'әви тә бьт'әр'ьбә! Тә т'ьре п'ешк'еша Хвәде п'әрәти те стандьне! ²¹ П'ара тә ве йәкеда тыштәк т'өнә, чьмки

дьле тэ ль бэр Хwэде нэ р'аст э. ²² Ньһа жь we хьрабийа хwэ вэгэр'э, р'эща жь Хөдан бькэ, бэлки эв нета тэйэ хьраб бе бахшандьне, ²³ чьмки эз тэ нава тэ'лайийа зьрав у қәйдед нәһәқийеда дьбиньм». ²⁴ Шьмһ'ун ле вэгэр'анд у гот: «Һун бона мьн һиви жь Хөдан бькьн, wәки жь эw готьнед wә т'ө тышт нәйе сәре мьн».

²⁵ Гава wана шә'дәти да у хәбәра Хөдан хәбәр дан, пашда вэгэр'ийанә Оршәлиме у ль сәр р'ийа хwэ гәлэк гөндөд Самәрайеда жи Мьзгини дьдан.

Филипо у нәмере^ф жь wәлате Әтйупийе

²⁶ һынге мьлйак'әтәки Хөдан Филипор'а гот: «Р'абә һәр'ә алийе башуре^ф, сәр we р'ийа кө жь Оршәлиме бәржери Хәззәйе дьбә», кө чол-бәстәк бу. ²⁷ Әw жи р'абу чу у дина хwэ дайе ва йә нәмерәки^ф жь Әтйупийе wәзире Кәндаке, аwа готи п'адша Әтйупийе, кө wәк'иле т'әмамийа хьзна we бу, бона һ'әбандьне һатьбу Оршәлиме. ²⁸ Әw жь wьр вәдьгәр'ийа у әрәба хwәда к'ьтеба Ишайа^ф п'ехәмбәр дьхwәнд. ²⁹ Р'өһ' Филипор'а гот: «Пешда һәр'ә у р'әх әрәбева һәрә». ³⁰ Филипо жи бәзи незик буйе, бьһист кө әw к'ьтеба Ишайа п'ехәмбәр дьхунә у же пьрси: «Чь кө тө дьхуни фә'м дьки?» ³¹ Әwi готе: «Әзе чава бькарьбьм фә'м бькьм, һәгәр йәк мьнр'а шьровәнәкә?» У һиви жь Филипо кьр кө р'абә р'әх wi р'уне. ³² Әw щийе кө wi һьвисареда дьхwәнд эв бу:

«Мина пәза бона сәржекьрьне һатә бьрьне
у чава бәрха ль бәр қөсесе хwә накә к'алин,
дәве хwэ вәнакә.

³³ Әw һьмьз кьрьн у һәфе wi же стандьн.
Дәрһәқа зөр'әта wiда к'е we гьли кә?

Чъмки ә'мьре ви жь р'убаре дьне һатә һьлдане»*.

³⁴ Нәмер жь Филипо пьрси у готе: «Әз һиви дькьм мьнр'а бежә, п'ехәмбәр ван тьшта бона к'е дьбежә? Бона хвә йан бона йәки майин?» ³⁵ Филипо р'абу we ньвисареда дәстпекьр дәрһәқа Мьзгинийа Исада wir'a шьровәкьр.

³⁶⁻³⁷ Гава р'ийа хвәда дьчун, әw гьһиштьнә авәке у нәмер гот: «Ва йә ав, иди чь наһелә кә эз бемә ньхөмандьне?»* ³⁸ У нәмер ә'мьр кьр, кә ә'рәбе бьдньнә сәкьнандьне, һәр дө жи к'әтньнә аве у Филипо нәмер ньхөманд. ³⁹ Гава әвана жь аве дәрк'әтньн, Р'өһ'е Хөдан Филипо һьлда, иди нәмер Филипо нәдит, әw әшq у ша р'ийа хвәда чу. ⁴⁰ Ле Филипо Ашдодеда хөйа бу у дьгәр'ийа, Мьзгини дьда һәр бажари, һ'әта Qәйсәрийе жи һат.

Чава Шауул ль Иса вәдгәр'ә

(К'аред Шандийа 22:6-16; 26:12-18)

9¹ Шауул жи һ'әта һьнге һе гәф ль шагьртед Хөдан дьхвар кә ван бьдә кәштньне. Әw чу щәм сәрәкк'аһин, ² дәстурнә'мә сәр к'ьништед Шаме жь ви хвәстньн, wәки һ'өкөме ви һәбә жьн у меред кә ль пәй ве Р'е дьчьн һәгәр бьбинә, ван бьгьрә гьредайи бинә Оршәлиме. ³ Гава дьчу незики Шаме бу, ньшкева жь ә'змен р'онайике дора ви шәwq да. ⁴ Әw к'әтә ә'рде у дәнгәк бьһист кә wir'a дьгот: «Шауул, Шауул! Тө чьма мьн дьзерини?» ⁵ Әви жи гот: «Тө к'и йи, Хөдан?» Ви дәнги готе: «Әз әw Иса мә, йе

* 8:33 Ишайа 53:7-8.

* 8:36-37 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Филипо wir'a гот: «Һәгәр тө бь т'әмамайа дьле хвә бавәр дьки, дькари». Әви ле вәгәр'анд у гот: «Әз бавәр дькьм, кә Иса Мәсһ Көр'е^Ф Хвәде йә».

кө тō дьзерини*. ⁶ Дə нһа р'абə һәр'ə бажер, we тәр'а бе готһне те чь бьки». ⁷ Əw мәрвевед кө т'эви ви дьчун сар бун сəkьнин у зар-зьман к'этһн. Wan əw дəнг дьбһист, ле кэсək нэдьдитһн. ⁸ Шауул жь э'рде р'абу, ч'э'вед ви вəkьри бун, ле тышт нэдьдит. һынге дəсте ви гьртһн бьрһнə Шаме. ⁹ Əw се р'ожа кор ма, нə хвар у нə жи вəхвар.

¹⁰ Шамеда шагьртəки наве ви һананийа һəбу, Хōдан дитьнокеда һатə бэр ч'э'ва у wir'а гот: «Һананийа!» Əwi гот: «Əз вьра мə, Хōдан». ¹¹ Хōдан wir'а гот: «Р'абə һәр'ə we к'уча кө жер'а Р'аст дьбежһн, мала Щьһудада бона йəки жь Тарсусе наве ви Шауул бьпьрсə, чьмки ва йə əw дōа дькə, ¹² дина хвə даје ва мəрик дитьнокеда һатə бэр ч'э'ва, наве ви һананийа, əw һат дəстед хвə данинə сэр ви, кө əw диса бьбинə». ¹³ һананийа ле вəгэр'анд у гот: «Хōдан, бона ви мәрви мьн жь гэлəка бьһистийə, wəки Оршəлимедa ви чьқас хьраби ль щьм'та тə кьрийə. ¹⁴ Вьр жи алийе сэрəкед к'аһинада һ'окөме ви һэйə, һ'эмуйед кө гази наве тə дькьн бьгьрə». ¹⁵ Ле Хōдан жер'а гот: «Тō һәр'ə, чьмки мьн əw чава һащэтək бьжартийə, wəки наве мьн нəщьһуйа, п'адша у зар'ед Исраелева бьдə наскьрһне. ¹⁶ Əзе хвəха нишани ви кьм, кө чьқаси гэрəке бона наве мьн щəфе бьк'ьшинə».

¹⁷ һананийа жи чу к'этə we мале, дəсте хвə дани сэр ви у готе: «Шауул бьра! Хōдан əз шандьмə, əw Исайе р'ева р'асти тə һат, wəки тō диса бьбини у бь Р'oh'e Пироз т'ьжи би». ¹⁸ Дəстхвəда жь ч'э'вед ви мина капəке тышт же

* 9:5 Нав һьнək wəлгэр'андьнед кəвьнда əв жи һэйə: «Тō чьфта хвə нькари бавежи шьва сəртуж». Əw жи лэрьзи у шашмайи гот: «Хōдан, тō чь дьхвази əз бькьм?» У Хōдан wir'а гот».

варийан, дит, р'абу пе аве һатә ныхöмандьне, ¹⁹ хварьн хвар у қәwата wi һатә щи.

Шауул бажаре Шамеда Мъзгинийе дьдә

Чәнд р'ожа Шауул щәм шагъртед Шамеда ма. ²⁰ Дәстхwәда Шауул дәстпекър к'ъништада бона Иса даннасин кър у дьгот кө: «Әw Көр'е Хwәде йә». ²¹ Н'әмуйед кө дьбьһистьн, ә'щәбмайи дьман у дьготьн: «Әва әw нинә, кө Оршәлимеда йед кө газии ви нави дькърьн дькөштьн? У бона we йәке һатийә вьр жи, wәки ван бьгьрә у бьбә бьдә дәсте сәрәкед к'аһина?» ²² Ле Шауул һинкърьнеда һе қәwат дьбу, избат дькър кө Мәсиһ һәма Иса йә у дәнге һ'әму щьһуйед Шамеда дьда бьр'ине.

²³ Гава гәләк р'ож дәрбаз бун, щьһу шешьрин кө wi бькөжьн, ²⁴ ле Шауул нета ванә хьраб һ'әсийа. Әw шәв у р'ож бәр дәргәһед бажер бун кө wi бькөжьн, ²⁵ ле шагъртед wi жи шәв әw бь зәмбиле диwерва дахьстьн.

Шауул Оршәлимеда

²⁶ Гава Шауул һатә Оршәлиме, wi дькър кө т'әви шагърта бә, ле һ'әму жь wi дьтърсийан, ван баwәр нәдькърьн кө әw жи буйә шагърт. ²⁷ һьнге Барнабас әw һьлда бьрә щәм шандийа у ванр'а гьли кър, кө әwi р'еда чаwа Хөдан дитийә у т'әви wi хәбәр дайә, Шамеда жи чаwа мерк'ими наве Иса даннасин кьрийә. ²⁸ Шауул Оршәлимеда т'әви ван р'адьбу-р'удьньшт у бь наве Иса Хөдан мерк'ими даннасин дькър. ²⁹ Öса жи т'әви щьһуйед кө бь йунани хәбәр дьдан бь хәбәрдане дьк'әтә дә'we, wана жи дькър кө әw бькөшта. ³⁰ Гава бьра we йәке

h'эсийан, эw бэржер бьрьнэ Qэйсэрийе у дэрбази Тарсусе кьрьн.

³¹ Аwa щьвин ль т'эмамийа Щьһустане, Щэлиле у Самэрийае дэмэке э'дълайийеда бу, р'öh'анийеда ава дьбу, бь хофа Хөдан у бь дьлдайна Р'öh'e Пироз пешда дьчу, баwэрмэнд зедэ дьбун.

Qэнцбуна Эйнейас

³² Пэтрус жи h'эму щийа дьгэр'ийа у бэржери щэм щьмэ'та Хwэдейэ Лидаие жи бу. ³³ Wьр мэрвэк дит наве wi Эйнейас, кө h'эйшт салед wi бун, шьлушэ'т щиньвинада п'алдаи бу. ³⁴ Пэтрус wir'a гот: «Эйнейас! Иса Мэсиһ тэ qэнц дькэ. Р'абэ у ньвина хwэ бьдэ һэв». Эw пер'а-пер'а р'абу сэр хwэ. ³⁵ h'эму бьнэлийед Лидаие у Шароне эw дитьн у бэрбь Хөдан вэгэр'ийан.

Сахбуна Табит'аие

³⁶ Йафайеда к'өлфэтэкэ шагьрт һэбу, наве we Табит'а, кө «Хэзал» те wэлгэр'андьне. Эва нава h'эму qэнци у херкьрнада мабу. ³⁷ Wan р'ожада эwa нэхwэш к'эт мьр у эw шуштьн ода жорьнда данин. ³⁸ Йафа незики Лидаие бу. Гава шагьрта бьхист кө Пэтрус ль wьр э, дө мэри шандьн һиви кьрьн у готьн: «Дэрэнги нэбэ зу wэрэ щэм мэ». ³⁹ Пэтрус жи р'абу т'эви wan hat. Гава гьһиштэ wьр, эw бьрьнэ ода жорьн, h'эму жьнэбийа дора wi гьрт у бь гьри эw к'ьнц у кьрасед кө сахийа хwэда Хэзале бона wan дьрутьбун, нишани wi дьдан. ⁴⁰ һьнге Пэтрус h'эму дэрхьстьнэ дэрва, чок да дөа кьр у сэр щьнйазда вэгэр'ийа гот: «Табит'а! Р'абэ сэр хwэ». Эwe ч'эвед хwэ вэкьрьн, ль Пэтрус ньһер'и, р'абу р'унышт. ⁴¹ Эwi дэсте хwэ да we р'акьрэ п'ийа, паше гази щьмэ'та Хwэде у

жънэбийа кър, эw сах бэр ван да сэкънандъне. ⁴² Эва йэка т'эмамия Йафайеда бэла бу у гэлэка Хөдан бавэр кърън. ⁴³ Пэтрус гэлэк р'ожа ль Йафайе мала Шьмһ'уне ч'эрмкэрда ма.

Кор'нелйойе нэщьһу^ф
гази Пэтрус дькэ у дитьнока Пэтрус

10 ¹ Qэйсэрийеда мэрвьэки наве ви Кор'нелйо һэбу, р'эфа «Ордийа Италийаеда» сэрсэд^ф бу. ² Эw мала хwэва йэки хwэйиман у хwэдехоф бу, щьмэ'та щьһуйар'а жи гэлэк хер дькърън у һэр гав бэр Хwэде дөа дькър. ³ Эви нивро незики сьһ'эта сьсийа дитьнокеда бэр ч'э'ве хwэ ашкэрэ мьльйак'этэки Хwэде дит кө һатэ щэм ви у wir'а гот: «Кор'нелйо!» ⁴ Эви кө ль ви ньһер'и, сав к'этэ сэр у гот: «Чь йэ Хөдан?» Мьльйак'эт готе: «Хwэде дөа у херед тэ qэбул кърън у эw бир накэ. ⁵ Дэ ньһа мэрийа бышинэ Йафайе, гази Шьмһ'ун^ф кэ, йе кө жер'а Пэтрус дьбежън. ⁶ Эw чава меван мала Шьмһ'уне ч'эрмкэрда бэр бэ'ре дьминэ». ⁷ Гава эw мьльйак'эте кө wir'а хэбэр дьда чу, эви гази дө хөламед мале у эскэрэки бэрдэстийи хwэйиман кър ⁸ у һэр тышт ванр'а гьли кър шандьнэ Йафайе.

⁹ Р'ожа дъне эвана һе р'е дьчун у незики бажер дьбун, Пэтрус незики сьһ'эта донздэһа р'абу сэр хени кө дөа бькэ. ¹⁰ Эw бьр'чи бу хwэст кө нан бьхwэ. һе гава нан һазьр дькърън, мина сьһ'этэке сэр wir'а дэрбаз бу. ¹¹ У ви дина хwэ дайте, ва э'зман вэбу, тыштэки мина дэстэhana мэзын һэр чар гошава дардабу, дьһатэ хwаре сэр э'рде. ¹² Сэр we һэр щур'э һ'эйванед чарп'е, шулькийед э'рде у тэйрэдед э'змен һэбун. ¹³ Дэнг һатэ ви: «Р'абэ Пэтрус, сэржекэ у бьхwэ». ¹⁴ Ле Пэтрус гот: «Һ'аша жь мьн Хөдан, мьн т'ө цар тыштэки һ'эрам^ф йан п'ис нэхварийэ».

¹⁵ Щара дōда эw дэнг hatэ wi: «Эw тыште кō Хwэде h'элал^Ф кьрийэ тō h'эрам h'эсаб нэкэ». ¹⁶ Эва йэка се щара қэwьми у һынге эw дэстэхан э'зменва hatэ һылатыне.

¹⁷ Пэтрус he э'щебмайи нав хwэда дьфькьри: «Эв чь дитьнок бу мьн дит?» awa эw мэрьвед кō Кор'нелйо шандьбун ль бэр дэргэһ сэкьнин у мала Шьмһ'ун пьрсин.

¹⁸ Дэнг дан готьн: «Шьмһ'уне кō жер'а Пэтрус дьбежьн ль вьр меван э?» ¹⁹ Пэтрус he сэр we дитьноке дьфькьри, P'öh' жер'а гот: «Ва нэ се мэри ль тэ дьгэр'ьн. ²⁰ Дэ иди р'абэ һэр'э хware у дōдлы нэбэ т'эви ван һэр'э, чьмки мьн эвана шандьнэ». ²¹ Пэтрус жи пэйа бу, чу щэм ван мэрьва у гот: «Эз ьм эwe кō һун ле дьгэр'ьн. һун бона чь hatьнэ?» ²² Ван гот: «Кор'нелйоие сэрсэд эм шандьнэ. Эw мэрьвэки р'аст, хwэдехоф у алийе т'эмамийа мьлэте щьһуйада жи хwэйиқэдьр э. Эwi э'мьр жь мьлйак'этэки пироз станд, кō тэ гази мала хwэ кэ у хэбэрдана тэ бьбьһе». ²³ һынге Пэтрус эw т'эглифи мале кьрьн, щийе шэве да ван.

Р'ожа дьне Пэтрус р'абу т'эви ван чу, чэнд бawэрмэндед Йафайе жи т'эви wi чун. ²⁴ Р'ожа дьн гьһиштьнэ Қэйсэрийе, Кор'нелйо жи гази хwэхати у достед хwэ кьрьбу у нивийа ван бу. ²⁵ Гава Пэтрус дьк'этэ һьндөр', Кор'нелйо пешийа wiда чу у к'этэ бэр ньга у бэр та бу. ²⁶ Ле Пэтрус эw р'акьрэ п'ийа у готе: «Р'абэ бьсэкьнэ, эз хwэха жи мэри мэ». ²⁷ Wир'а бь хэбэрдане к'этэ һьндөр' у ль вьр гэлэк щьвийайи дитьн. ²⁸ Эwi ванар'а гот: «Һун хwэха заньн кō нэ э'дэте мере щьһу йэ, кō т'эви нэщьһуйа р'абэ-р'уни, йан һэвва һэр'ьн-бен. Ле Хwэде бэр мьн вэкьр, wэки эз т'ō кэси п'ис йан h'эрам h'эсаб нэкьм. ²⁹ Бона we йэке жи гава гази мьн кьрьн, мьн на-на нэкьр

р'абум хатъм. У эз ньһа дьпърсъм, вә бона чь гази мьн кьрийә?»

³⁰ Кор'нелию гот: «Бәри чар р'ожа, незики ви чахи мьн дөайе сьһ'эта сьсийа мала хвәда дькьр,* ньшкева мәрвәк бь к'ьнще чил-қәрқаш ль бәр мьн сәкьни ³¹ у гот: «Кор'нелию! Хвәде дөайед тә бьһистьн у херед тәйә кьри жи бир анин. ³² Ньһа мәрийа бышинә Йафайе гази Шьмһ'ун кә, йе кә жер'а Пәтрус дьбежьн, әв чава меван ль мала Шьмһ'уне ч'әрмкәрда бәр бә'ре дьминә».* ³³ Мьн жи пер'а-пер'а шандьнә щәм тә у тә жи қәнщ кьр кә тә хати. Ньһа әм һ'әму жи ль бәр Хвәде сәкьни нә, кә чь жь Хөдан тәр'а хатийә ә'мьркьрне бежи, әм жи бьбьһен».

Даннасинийа Пәтрус мала Кор'нелиюда

³⁴ Пәтрус дәст бь хәбәрдане кьр у гот: «Эз ньһа фә'м дькьм, вәки Хвәде р'асти жи фьрқийе накә нава мьләта. ³⁵ Ле жь нав һәр мьләтида, йе кә жь ви хоф дькә у р'астийе дькә ль ви қәбул ә. ³⁶ һун иди р'ьнд заньн кә Хвәде әва хәбәра зар'ед Израелр'а шанд, бь Иса Мәсих Мьзгинийа ә'дьялайийе да, йе кә Хөдане һ'әмуяа йә. ³⁷ Өса жи заньн жь Щәлиле гьрти т'әмамийа Щьһустанеда чь қәшьми, пәй we ньхөмандьнер'а, йа кә Йуһ'әнна даннасин кьр, ³⁸ чава Хвәде Исайе Ньсрәте бь Р'өһ'е Пироз у қәвате к'ьфш кьр, кә бь қәнщикьрне гәр'ийа у һ'әмујед кә бьн бьндәстийа Мирещьнда бун қәнщ кьрн, чьмки Хвәде т'әви ви бу. ³⁹ Әм хвәха шә'дед ван һ'әму

* 10:30 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «һ'эта ви чахи мьн р'ожи дьгьрт у дөайе сьһ'эта сьсийа мала хвәда дькьр».

* 10:32 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Әwe бе тәр'а хәбәр дә».

тышта нэ йед кө эви т'опрахед Щьһустане у Оршэлимеда кьрын. Паше эв дарва дардакьрын у көштын, ⁴⁰ ле Хвэде эв р'ожа сьсийа жь мьрне р'акьр, да э'йанкьрне, ⁴¹ нэ кө һ'эму щьмэ'тер'а, ле ван шэ'дар'а, йед кө пешийе жь алийе Хвэдеда һатьбунэ бьжартыне, ава готи мэр'а, йед кө пэй мьрын-р'абуна wir'a т'эви wi хварын у вэхварын. ⁴² У эви т'эми ль мэ кьр, wэки эм щьмэ'тер'а даннасин кьн у шэ'дэтийе бьдьн кө эв э һ'акьме мьрийа у зендийа жь Хвэдеда к'ьфшкьри. ⁴³ һ'эму п'ехэмбэр шэ'дэтийа wi дьдьн, кө һ'эмуйед бавэрийа хвэ wi биньн, we бь сайа наве wi бахшандьна гөна бьстиньн».

Нэщьһу жи Р'öh'e Пироз дьстиньн

⁴⁴ Пэтрус һе эв тышт дьготын, Р'öh'e Пироз һатэ сэр һ'эмуйед кө эв готын дьбьһистын. ⁴⁵ Бавэрмэндед э'сьле хвэда щьһу*, йед кө т'эви Пэтрус һатьбун, зэндэгьрти бун, кө Р'öh'e^ф Пироз чава п'ешк'еш сэр нэщьһуйада** жи бари, ⁴⁶ чьмки дьбьһистын кө вана бь зьмана хэбэр дьдан у щькьри дьданэ Хвэде. һьнге Пэтрус гот: ⁴⁷ «Иди к'и дькарэ нәһелэ кө эвана пе аве бенэ ньхөмандьне^ф, йед кө мина мэ Р'öh'e Пироз жи стандьн?» ⁴⁸ Wi чахи э'мьр кьр кө бь наве Иса Мэсиг бенэ ньхөмандьне. Паше вана һиви жь wi кьр кө чэнд р'ожа ль wьр бьминэ.

Пэтрус щьвина Оршэлимер'а шьровэдькэ кө чьма чубу мала йэки нэщьһу^ф

11 ¹ Шандийа у бавэрмэндед алийе Щьһустанеда дьман бьһистын кө нэщьһуйа жи хэбэра Хвэде

* 10:45 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сьнэткьри».

** 10:45 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Нэсьнэткьрийада».

қэбул кърьнэ. ² Гава Пэтрус хэвраз чу Оршэлиме, бавэрмэндед э'сьле хвэда щьһу эw нэхэқ дькърьн у ³ дьготьн: «Тө чуйи щэм мэрьвед нэсьнэткъри у тэ т'эви ван нан хварийэ!» ⁴ Ђнге Пэтрус дэстпекър бь һургьли ванр'а щьровэкър у гот: ⁵ «Мьн бажаре Йафайеда дөа дькър, мина сьһ'этэке сэр мьнр'а дэрбаз бу. У мьн дитьнокеда ль бэр ч'э'ве хвэ дит, дэрданэкэ мина дэстэхана мэзын һэр чар гошава жь э'змен дардабу һатэ хваре, ль бэр мьн сэкьни. ⁶ Эз һе зур' бьбум мьн ле дьньһер'и, мьн дина хвэ даје ва нэ һ'эйванед чарп'е, р'э'вьр, шулькийед э'рде у тэйрэдед э'змен. ⁷ Ђнге мьн дэнгэк бьһист кө мьнр'а гот: «Р'абэ Пэтрус, сэржекэ у бьхвэ». ⁸ Ле мьн гот: «Һ'аша жь мьн, Хөдан, т'ө шар тыштэки һ'эрам йан п'ис нэк'этийэ дэве мьн». ⁹ Щара дөда эви дэнги жь э'змен ль мьн вэгэр'анд у гот: «Эw тыштед кө Хвэде һ'элал кърийэ, тө һ'эрам һ'эсаб нэкэ». ¹⁰ Эва йэка се щара қэвьми у һэр тышт пашда э'зменва һатэ к'ьшандьне. ¹¹ һэма ви чахи се мэрийед кө жь Қэйсэрийе шандьбунэ пэй мьн бэр мала кө эм теда дьман сэкьнин. ¹² Р'өһ' мьнр'а гот: «Т'эви ван һэр'э, дөдьли нэбэ». Эв һэр шэш бьра жи т'эви мьн һатьн у эм чунэ мала ви мэрьви. ¹³ Эви мэр'а гот, кө чава мала хвэда мьльак'эт дитийэ, кө сэкьни йэ wir'а готийэ: «Мэрийа бышинэ Йафайе у гази Шьмһ'ун кэ, йе кө жер'а Пэтрус дьбежьн. ¹⁴ Эве тэр'а ван готьна бежэ, бь к'ижана те у т'эмамийа нэфэред мала хвэва хьлаз би». ¹⁵ У мьн һэма дэст бь хэбэрдане кър, Р'өһ'е Пироз һатэ сэр ван, чава пешийе һатэ сэр мэ. ¹⁶ Ви чахи һатэ бира мьн эw хэбэра кө Хөдан дьгот: «Йуһ'энна бь аве ньхөманд, ле һуне бь Р'өһ'е Пироз бенэ ньхөмандьне». ¹⁷ Ава һэгэр Хвэде хут эw п'ешк'еш да ван, к'ижан да мэ,

гава мә бавәрийа хвә Хөдан Иса Мәсиһ ани, эз к'и бум кө мьрабьли Хвәде бьсәкьнийама?»

¹⁸ Гава кө эв йәка бьһистьн, дәнге хвә бьр'ин, шькьри данә Хвәде у готьн: «Wәки өса йә Хвәде эва мәшала да нәщьһуйа жи, кө жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн у бьжин».

Бавәрмәндед бажаре Әнтакйайе

¹⁹ Әвед кө жь дәст we зерандьна пәй көштьна Стәйфанр'а бәла-бәлайи бьбун, гьһиштьнә һ'эта Финикйайе, Qөбрьсе у Әнтакйайе у т'әне щьһуйар'а хәбәр даннасин дькьрьн. ²⁰ Ле нава ванда һьнәк жь мәрвевд Qөбрьсе у Курене бун, кө гава чун к'әтньнә Әнтакйайе, йунанар'а^Ф жи хәбәр дьдан, Мьзгинийа Хөдан Иса дьдан. ²¹ Дәсте Хөдан ванр'а бу, гәләка бавәр кьр, бәрбь Хөдан вәгәр'ийан.

²² Бона ван эв дәнг-бә'са гьһиштә щьвина^Ф Оршәлиме, Барнабас шандьнә Әнтакйайе. ²³ Гава гьһиште у к'әрәма Хвәде дит, ша бу у дьл дьда ван һ'әмуяа кө бь т'әмамияа дьле хвәва Хөданр'а амьн бьминьн. ²⁴ Барнабас мәрвәки қәнщ, P'öh'e Пироз у бавәрийева т'ьжи бу. Гәләк щьмә'т сәр бавәрмәндед Хөданда зедә бу.

²⁵ һьнге Барнабас дәрбази Тарсусе бу, кө ль Шауул бьгәр'ә, ²⁶ әв дит ани Әнтакйайе. Әвана һәвр'а т'әмамияа саләке т'әви щьвине^Ф дьщьвийан у гәләк щьмә'т һин дькьрьн. Пешийе Әнтакйайеда шагьрт «мәсиһи^Ф» һатьнә навкьрьне.

²⁷ Ван р'ожа жь Оршәлиме п'ехәмбәр бәржери Әнтакйайе бун. ²⁸ Жь ван йәк, кө наве ви һагабо бу,

* 11:20 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Мәрвевд кө йунани хәбәр дьдан» йан жи «щьһуйед кө йунани хәбәр дьдан».

р'абу бь Р'öh' э'лам кьр, кө we т'эмамия дьнайеда бьбэ хэлайкэ гьран. У öса жи эва хэлайа һена Клаудйо Қэйсэрда^ф бу. ²⁹ Ђнге шагьртед Энтакйаие қьрар кьрн кө жь дэсте к'ева чьқас те алик'арийе бона бавэрмэндед Щьһустане бьшиньн. ³⁰ Öса жи кьрн, бь дэсте Барнабас у Шауул бэрпьрсийаред щьвинер'а шандьн.

Кöштьна Ақуб^ф у гьртьна Пэтрус

12 ¹ Ван чахада һеродэс^ф п'адша дэсте хвэ һьлда сэр һьнэкед жь щьвине кө ван бьдэ щэфе, ² Ақубе^ф бьре Йуһ'әнна бь шур да көштьне. ³ Эви дина хвэ даие кө кьрна ви ль щьһуя хвэш һат, р'абу Пэтрус жи да гьртьне. Эв йэк р'ожед Щэжьна^ф Нане Шкэвада қэвьмин. ⁴ Гава Пэтрус гьрт, авитэ кэле спартэ^ф чар т'ахьма, кө һэр т'ахьмэк чар-чар эскэр бун, вэки мьрати ви бьн. Нета ви эв бу кө пэй Щэжьна Дэрбазбунер'а ви дэрхэ бэр щьмэ'те, диwana ви бькэ. ⁵ Иди Пэтрус келеда гьрти бу, ле щьвине бона ви бь дьл у щан, бь дöа һиви жь Хвэде дькьр.

Азабуна Пэтрус

⁶ We шэве, кө сьбэтьре һеродэс дьхвэст эв дэрхьста бэр щьмэ'те, бона диwanкьрне, Пэтрус бь дö зьнцира гьредаи нава дö эскэрада р'азайи бу, нобэдара жи бэр дери нобэдарийа кэле дькьр. ⁷ Ньшкева мьльак'этэки^ф Хöдан бэр сэкьни, р'онаие ви щийи шэwq да у ньч'андэ к'елэка Пэтрус, эв һ'ьшйар кьр у готе: «Зу р'абэ». Зьнцир жь дэстед ви к'этын. ⁸ Ђнге мьльак'эт wir'а гот: «Пьшта хвэ гьредэ у чарьхед хвэ сэр ньгед хвэва кэ». Эви жи öса кьр. Паше wir'а гот: «Қап'уте хвэ бавежэ сэр хвэ у пэй мьн вэрэ». ⁹ Пэтрус жи дэрк'эт да пэй ви чу, ле ньзаньбу

эw кьрына мьлайак'эт р'аст э, wi т'ьре хэwне дьбинэ.
¹⁰ Эwана жь nobэдaред пешьн у дōда дэрбаз бун, h'эта дэргэhe h'эсьни hatьн, к'ижани дэрдьхьстэ нав бажер. Дэргэh хwэха ль бэр wan вэбу, жь wьр дэрк'этын к'учэке дэрбаз бун, ньшкева мьлайак'эт жь wi қэтийа.

¹¹ Ђнгe Пэтрус сэр h'ьше хwэда hat, гот: «Эз ньha р'аст заньм кō Хōдан мьлайак'эте хwэ шанд, эз жь дэсте herодэс у жь wan h'эму тыштед кō щьhy нивийе бун хьлаз кьрьм».

¹² Гава эв йэк фэ'м кьр, чу мала Мэрийэма дийа Йyh'эннайе кō жер'а Марқос дьготьн, кō ль wьр гэлэк щьвийабун дōа дькьрын. ¹³ Пэтрус дэргэh хьст, щарикэ наве we P'ода чу гōhe хwэ да сэр. ¹⁴ Дэнге Пэтрус нас кьр, жь шабуна дэргэh вэнэкьр, ле р'эви чу һьндөр' гот: «Пэтрус ль бэр дэргэh сэкьни йэ!» ¹⁵ Wана wer'а гот: «Тэ h'ьше хwэ онда кьрийэ?» Ле эwa сэр йа хwэ бу, кō р'аст э. Wана гот: «Qэй мьлайак'эте wi йэ?»

¹⁶ Пэтрус жи сэрhэв-сэрhэв дэргэh дьхьст. Гава вэкьрын эw дитьн, h'ьше сэре wan чу. ¹⁷ Эwi дэсте хwэ h'эжанд кō кэр' бьн у гьли кьр чава Хōдан эw жь кэле дэрхьстийэ, оса жи гот: «Be йэке Aқуб^ф у хушк-бьрайед дьнр'а жи бежьн». Хwэха жи р'абу чу щики дьн.

¹⁸ Сьбэh кō сафи бу, эскэр гэлэки т'эвиhэв бун, гэло чь hatэ сэре Пэтрус? ¹⁹ Гава herодэс ль wi гэр'ийа у эw нэдит, жь эскэра hэр тышт пьрси у э'мьр кьр кō бенэ кōштьне. Паше herодэс жь Щьhустане бэржери Qэйсэрийе бу у wьр ма.

Мьрына herодэс П'адша

²⁰ herодэс ль мьлэтед Cур у Сайдаие р'абьбу хэзэбе. Эwана жи hэвр'а р'абун hatьн, Бьласто wэк'иле мала herодэс анинэ р'айе у ниви кьрын кō ль hэв бен, чьмки

бажаред ван жь вэлате ви п'адшайи хөрэк дьстандын.
²¹ Р'ожэкэ к'ьфшкьри һеродэс к'ьнще п'адшатийе ле, ль һэрэма^ф диwane р'унышт у бь щьмэ'ти ванар'а хэбэр дьда.
²² Э'лалэте жи дькьрэ қир'ин у дьгот: «Эва дэнге хвэдеки йэ, нэ йе мәрийа йэ!»
²³ Дэстхвэда мьльак'этэки Хөдан ви хьст, бона кө ви шькьри нэда Хвэде, көрми бу мьр.
²⁴ Ле хэбэра Хвэде бэрфьрэ у зедэ дьбу.

²⁵ Барнабас у Шауул гава қольхе хвэ қэдандын, жь Оршэлиме вэгэр'ийан, Йуһ'эннайе кө жер'а Марқос дьготын жи т'эви хвэ анин.

Р'еуитийа Павлосэ пешьн, т'эви Барнабас (13:1-14:28)

Р'өһ'е Пироз Павлос у Барнабас дышинэ

13¹ Щьвина Энтакйайеда чэнд п'ехэмбэр у дэрсдар һэбун, Барнабас, Шьмһ'уне кө жер'а Нигер* дьготын, Лукйойе жь Курене, Мэнайине кө т'эви һеродэсе^ф сэрвер** мэзын бьбу у Шауул.
² Эвана кө нава һ'эбандьна Хөданда бун у р'ожи^ф дьгьртын, Р'өһ'е^ф Пироз ванр'а гот: «Барнабас у Шауул мьнр'а бона ви шьхөле кө мьн гази ван кьрийэ щөдэ кьн».
³ Ви чахи р'ожи гьртын, дөа кьрын, дэстед хвэ данинэ сэр ван у эв шандын.

* 13:1 «Нигер» жи чава «мэрыве ч'эрме р'эш» те фэ'мкьрыне.

** 13:1 Эва һеродэса, ава готи һеродэс-Антипас, сэрвере Щэлиле бу (Луқа 3:1).

Шанди гърава^Ф Қөбрьседа Мъзгинийе дьдын

⁴ Ава эвана кӧ жь Р'ӧһ'е Пироз хатънэ шандьне, бэржери Селукйайе бун у жь вьр бь гэмийе дэрбази Қөбрьсе бун. ⁵ Гава гъништънэ Сэламисе, к'ъништед щъһуйада хэбэра Хвэде даннасин дькьрын у Йуһ'энна жи к'омэкдаре ван бу. ⁶ Эв т'эмамийа we гъраве гэр'ийан, гъништънэ һ'эта Пафосе. Ль вьр п'ехэмбэрэки щъһуйайи дэрэв у сербаз дитън кӧ наве ви Барйешу бу. ⁷ Эва йэки жь бэрдэстийед Сэргийо Павлосе вэли^Ф бу. Сэргийо Павлос жи мэръвэки ақъл бу, эви гази Барнабас у Шауул кьр, кӧ хэбэра Хвэде бьбьһе. ⁸ Ле Барйешуйе сербаз, ава готи бь йунани Елумас, мьрабьли ван р'абу у дькьр кӧ вэли жь бавэрийе бьхальфинэ^Ф. ⁹ һьнге Шаууле кӧ жер'а Павлос жи дьбежън, бь Р'ӧһ'е Пироз т'ъжи ль ви сербази ньһер'и ¹⁰ у готе: «һэй мьхэнэто у һ'эму фелбазийава т'ъжийо! Щэврьке Мирещън! Дьжмьне т'эмамийа р'астийе! Те һ'эта к'энге т'эрка хальфандьна р'ийед Хӧданэ р'аст нэки? ¹¹ Ва дэсте Хӧдан we сэр тэ гьран бэ, те кор би у дэмэке тэ'ве нэбини». У дэстхвэда мьж у думан хатэ сэр ви, вьрда-веда дьк'эт р'ебэр дьхвэстън. ¹² Ви чахи вэли кӧ эв йэк дит, бавэр кьр, сэр we хинкьръна бона Хӧдан э'щербмайи ма.

Павлос у Барнабас ль бажаре

Энтакйа қэза Пьсидйайе

¹³ һьнге Павлос һэвалед хвэва бь гэмийе жь Пафосе р'ек'этън хатънэ Пэргейа Памфилийае. Йуһ'энна ль вьр жь ван қэтийа, вэгэр'ийа Оршэлиме. ¹⁴ Эвана жи жь Пэрге чунэ Энтакйа Пьсидйайе, р'ожа^Ф шэмийе к'этънэ к'ъниште р'уньштън. ¹⁵ Пэй хвэндьна Қанун у ньвисаред

п'ехэмбэарар'а сэрwеред к'ьниште йэк шандьнэ щэм ван у готын: «Гэли бьра, хэгэр готьнэкэ wэ хэйэ кө дьл бьдньнэ щьмэ'те, к'эрэм кьн бежьн». ¹⁶ Паулос р'абу, дэсте хwэ h'эжанд у гот:

«Гэли щьмэ'та Исраеле у нэщ'ьхуйед кө жь Хwэде дьтърсын гөһдар бьн! ¹⁷ Хwэдейе ви мьлэте Исраеле кал-бавед мэ бьжартын у мьлэт ль wэлате Мьсьре хэрибийеда зедэ кьр. Бь дэсте зор эw жь wьр дэрхьстьн, ¹⁸ чьл сали бэр'ийеда ль ван сэбьр кьр*. ¹⁹ Wэлате Кэнанеда к'ока h'эфт мьлэта ани, э'рде ван чава щи-wар да щьмэ'та хwэ. ²⁰ H'эта һынге чарсьд пенщи сал дэрбаз бу. Жь wьр шунда h'акьм данэ ван h'эта һена Самойел п'ехэмбэр. ²¹ Паше п'адша хwэстьн, Хwэде чьл сали йэки жь э'шира Бьнийамин^ф, Шавуле көр'е Кис да ван. ²² Гава эw авит, Даwьд сэр ван кьрэ п'адша, кө бона wi шэ'дэти да у гот: «Мьн Даwьде Йеша^ф мэрик дьле хwэр'а дит, we хwэстьна мьн гьшки бинэ сери^ф». ²³ Жь зөр'эта wi Хwэде анэгори созе хwэ Исраелр'а Хьлазкьрэк р'акьр, һэма хут Иса. ²⁴ Бэри һатьна wi, пешийе Йуһ'энна т'эмамийа мьлэте Исраелер'а даннасин кьр, кө жь гөнэкьрьне вэгэр'ьн^ф у бенэ ньхөмандьне. ²⁵ Гава Йуһ'энна шьхөле хwэ сэр һэвда ани, гот: «Һун бона мьн чава дьфькьрын, эз к'и мэ? Эз нэ эw ьм, бона к'ижани һун дьфькьрын. Ле ва йэ эw пэй мьн те, кө эз нэ һежа мэ бэне чарьхед ньгед wi вэкьм».

²⁶ Гэли бьра, зар'ед хун-qьнета Бьраһим у нэщ'ьхуйед нава wэдайэ кө жь Хwэде дьтърсын, мэр'а эв хэбэра кө пе хьлаз дьбьн һатэ шандьне. ²⁷ Бьнэлийед Оршэлиме у сэрwеред ван Иса чава Хьлазкьр нас нэкьрын, ле гава

* 13:18 Нав дэстньвисаред һьнэкада дэwса «ль ван сэбьр кьр» «эw хwэй кьрын» хэйэ.

диwana wi кърн, готънед п'ехәмбэрайэ кӧ һэр шэми дьхуньн анинэ сери. ²⁸ Нәһәқийа бона кӧштъне жи сэр wi нэдитън, ле диса һиви жь Пилато кърн кӧ wi бьдэ кӧштъне. ²⁹ Гава һэр тыштед кӧ бона wi нъвисар бун анинэ сери, жь дар анинэ хваре кърнэ т'ърбе. ³⁰ Ле Хwэде эw жь мъръне р'акър ³¹ у гэлэк р'ожа хwэ wanва да хӧйакъръне, к'ижан жь Щэлиле т'эви wi һатъбунэ Оршэлиме. Ньһа жи эw ль бэр щьмэ'те шэ'дед wi нэ. ³² У эм ве Мьзгинийе дьднэ wэ: Чь кӧ Хwэде кал-бавед мэр'а соз дабу, ³³ эwi бона мэ кър, awa готи зар'ед wanр'а, гава Иса жь мъръне р'акър. Чава Зэбура дӧдада жи нъвисар э:

«Тӧ кӧр'е мьн и,
тӧ иро мьнр'а буйи»*.

³⁴ Бона ве йәке кӧ эw жь мъръне р'акър у иди эw т'ӧ щар нар'ьзэ, Хwэде аһа готийэ:

«Эзе wan дӧа-дъррозгед пирозэ амьн у Даwьдр'а создайи сэр wэда бьбариньм»*.

³⁵ Зэбурэкэ дьнда жи дьбежэ:

«Тӧ наһели Пирозе тэ бър'ьзэ»*.

³⁶ Бәле Даwьд зэмане хwэда қърара Хwәдер'а хӧлашти кър мър у гьһиштэ пешийед хwэ, бәдәна wi р'ьзи. ³⁷ Ле әве кӧ Хwэде жь мъръне р'акър нәр'ьзи. ³⁸ Ньһа бьра эв йәк wәва әйан бэ, гәли бьра, кӧ бь сайа Иса wәр'а бона бахшандьна гӧна те даннасинкъръне. У жь wan һэр тыштед кӧ һун бь Qануна Муса нькаръбун бесуц буна, ³⁹ ньһа к'и кӧ Иса баwәр бькэ we бесуц бэ. ⁴⁰ һаш жь хwэ һэбьн, нәбэ эв тыште кӧ п'ехәмбэра готийэ бе сәре wэ:

* 13:33 Зэбур 2:7.

* 13:34 Ишайа 55:3.

* 13:35 Зэбур 16:10.

⁴¹ «Бьньһер'ын к'обар-бабахно,
э'щербмайи бьн у бэґавэбьн,
чьмки эзе р'оґед вэда кьрэки бькьм,
кьрэки оса, кө йэк вэр'а бежэ жи
һуне бавэр нэкьн»*».

⁴² Гава Барнабас у Павлос жь вьр дэрк'этьн, һиви жь ван кьрьн, кө шэмийа дьн жи бона we йэке ванр'а хэбэр дьн. ⁴³ Гава щьвина к'ьниште бэла бу, гэлэк щьһу у жь нэщьһуйед кө һатьбунэ сэр бавэрийа щьһуйа пэй Павлос у Барнабас дьчун. Ванар'а хэбэр дьдан у дьл дьданэ ван, вэки т'ьме нава к'эрэма Хвэдеда бьминьн.

⁴⁴ Р'оґа шэмийа дьн незики т'эмамыйа бажер щьвийа, кө хэбэра Хөдан бьбьһе. ⁴⁵ Гава щьһуйа эв э'лалэт дит, жь һ'эвсудийе мьґабьли готьнед Павлос сэкьнин у к'ьфьрин. ⁴⁶ һьнге Павлос у Барнабас мерк'ими готьн: «Гэрэке пешийе хэбэра Хвэде вэр'а бьһата хэбэрдане, ле һун кө хэбэра Хвэде т'эхсир дькьн у хвэ лайиқи жийина^ф һ'эта-һ'этайе накьн, ава эм вэдьгэр'ьнэ бэрбь нэщьһуйа. ⁴⁷ Чьмки Хөдан аһа э'мьри мэ кьр: «Мьн тө кьри р'онайа нэщьһуйа, вэки һ'эта сэре дьнийае бьби мэщала хьлазбуне»*».

⁴⁸ Гава йед нэщьһу эв йэк бьһистьн, ша бун шькьри дьданэ готьна Хөдан. У эвед кө бона жийина һ'эта-һ'этайе к'ьфшкьри бун, бавэр кьрьн.

⁴⁹ Хэбэра Хөдан т'эмамыйа вэлетда бэла бу. ⁵⁰ Ле щьһуйа һелан данэ к'олфэтед хвэдебавэрэ хвэйиґэдьр, т'эви гьрэгьред бажер, мьґабьли Павлос у Барнабас р'акьрьн у жь синоред хвэ дэрхьстьн. ⁵¹ Вана жи т'оза

* 13:41 һэбаґуґ 1:5.

* 13:47 Ишайа 49:6.

ныгед хвэ сэр ванда давшанд, чунэ Қонйайе ⁵² у шагьрт
бь шабуне у Р'öh'e Пирозва т'ъжи бун.

Павлос у Барнабас бажаре Қонйайеда

14 ¹ Қонйайеда жи эв йэк мина һэр шар қәwьми:
Павлос у Барнабас к'этьнэ к'ъништа щьһуйа, өса
хэбэр дан, wэки э'лалэтэкэ гьран жь щьһу у нэщьһуйа
баwэр кьрын. ² Ле щьһуйед кө баwэр нэкьрын дьле
нэщьһуйа қьлқьландьн у р'акьрынэ мьқабли бьра. ³ Аwa
эвана гэлэк wэxт ль wьр ман, мерк'ими сэр Хөдан
хэбэр дьдан, Хөдан жи хэбэра к'эрэма хвэ избат дькьр,
бь дэстед ван нишан у к'эрэмэт дьданэ кьрыне. ⁴ Ле
дөтирэти к'этэ бажер, һьнэк ль алийе щьһуйа бун, һьнэк
жи ль алийе шандийа. ⁵ һьнге һьнэкэ жь нэщьһуйа у
щьһуйа т'эви сэрwеред хвэ қьрар кьрын кө ван беһөрмэт
кьн у бьдьнэ бэр кэwьра, ⁶ ле эw пе һ'эсийан р'эвинэ
Листрайе у Дербе, бажаред Лукайонйа, өса жи дор-бэред
ван. ⁷ У ль ван дэра Мьзгини дьдан.

Павлос у Барнабас Листра у Дербеда

⁸ Листрайеда йэки жь зькмакийеда ныгада шьлушэ'т
р'унышти бу, кө т'ө щара нэгэр'ийабу. ⁹ Эwi жи гөһдарийа
Павлос дькьр, Павлос ль wi ньһер'и у гава дит
баwэрийа wi бона қәнщбуне һэйә, ¹⁰ бь дэнге бьльнд
готе: «Р'абэ сэр ныгед хвэ р'аст бьсэкьнэ!» Эwi жи
банзда сэр хвэ, дэстпекьр гэр'ийа. ¹¹ Э'лалэте гава
кьрына Павлос дит, дэнге хвэ һьлдан бь лукайони
готьн: «Хwэде дьлqe инсенда һатьнэ хwаре щэм мэ!»
¹² Барнабаср'а Зэwс^ф дьготьн, Павлоср'а жи һәрмес^ф,
чьмки хэбэрданеда йе пеш эw бу. ¹³ К'аһине Зэwсе кө
п'арьстгәһа wi ль пешбэри бажер бу, га бь к'офийава^ф

анинэ бэр дэргэһ, хwэст кө т'эви э'лалэте шандийар'а бькэ қөрбан. ¹⁴ Ле гава шандийа, Барнабас у Павлосва эв йэк бьһист, к'ьнщед хwэ қэлаштын у р'эвинэ нава э'лалэте, кьрынэ гази у готын: ¹⁵ «Э'вдно! һун чьма ве йэке дькьн? Эм жи бьһийат'а хwэда мэринэ мина wэ нэ, Мьзгинийе дьдьнэ wэ, кө һун жь ван тыштед п'уч' вэгэр'ьн бэрбь Хwэдейе сах бен, йе кө э'рд у э'зман, бэ'р у һ'эмуйед нава wанда э'фьрандийэ. ¹⁶ Эви зэмане бьһөрида һьшт кө һэр мьлэт р'ийа хwэда һэр'э. ¹⁷ Ле хwэха хwэ бе шэ'дэти нэһьшт, қәнщи wэр'а кьр, жь э'змен баран баранд, р'эз^ф жи дэмсалада данэ wэ, бь хөрэква һун т'ер кьрын у шабун жи кьрэ дьле wэ». ¹⁸ Бь ван готына wана бь зорэке э'лалэт зэфт кьр, кө қөрбана бона ван нэдын.

¹⁹ һынге жь Энтакйайе у Qонйайе щьһу һатын, э'лалэт данэ алийе хwэ, Павлос данэ бэр кэвьра, жь бажер к'аши дэр кьрын, ван т'ьре мьрийэ. ²⁰ Ле гава шагьрта дора wi гьрт, эw р'абу к'этэ бажер у р'ожа дьне т'эви Барнабас р'абу чу Дербе.

Павлос у Барнабас вэдьгэр'ьнэ Энтакйайа қэза Сурйайе

²¹ Wана кө wi бажарида Мьзгини дан у гэлэк кьрынэ шагьрт, вэгэр'ийанэ Листрайе, Qонйайе у Энтакйайе. ²² Дьле шагьрта дьшьдандьн у дьл дьданэ ван, кө баwэрийеда бьминьн у дьготын: «Гэрэке эм бь гэлэк щэфак'ьшандьне бьк'эвьнэ П'адшатийа Хwэде». ²³ Wана бона һэр щьвинэке бэрпьрсийар к'ьфш кьрын, бь р'ожи дөа кьрын у эw спартынэ wi Хөдане кө баwэр кьрбун.

²⁴ Эw нава Пьсидйайер'а дэрбаз бун, паше һатынэ Памфилйайе. ²⁵ Пэргеда жи хэбэра Хwэде даннасин кьрын, бэржер чунэ Энталйайе. ²⁶ Жь wьр жи бь гэмийе

чунэ Энтакйайе, ви щийе кӧ спарти к'эрэма Хвэде бьбун бона ви шьхӧле кӧ сэр хэвда анин. ²⁷ Гава хатьн, щьвин ль хэв щьвандьн у ванр'а гьли кьрьн, кӧ Хвэде т'эви ван чь тышт кьрьнэ у чава дэргэне бавэрийе бэр нэщьхуйа жи вэкьр. ²⁸ Ль вьр гэлэк вэхт т'эви шагьрта ман.

Шевьра щьвина Оршэлимеда

15 ¹ хьнэк жь Щьхустане бэржери Энтакйайе бьбун у бьра хин дькьрьн дьготьн: «хэгэр хун ль гора э'дэте Муса нэйнэ сьнэткьрьне, хун хьлаз набьн». ² Нава ван у Павлос, Барнабасда гэлэк дэ'w-доз пешда хат, хьнге бьра қьрар кьр кӧ бона ве пьрсе Павлос у Барнабас, ӧса жи жь ван чэнд кэс хэвраз хэр'ьнэ Оршэлиме, щэм шанди у бэрпьрсийара. ³ Щьвине кӧ эв вэр'екьрьн, эвана Финикье у Самэрийайева дэрбаз бун у х'эму бавэрмэндар'а бона вэгэр'андьна нэщьхуйа гьли дькьрьн, бь ве йэке эв гэлэки ша кьрьн. ⁴ Гава гьништьнэ Оршэлиме, щьвине, шандийа у бэрпьрсийара эв қэбул кьрьн у чь кӧ Хвэде т'эви ван кьрьбу ванр'а гьли кьрьн. ⁵ Ле хьнэк бавэрмэндэд жь к'омэла ферьсийа р'абун готьн: «Гэрэке ван сьнэт кьн у ванар'а бежьн, кӧ Қануна Муса хвэй кьн».

⁶ Шанди у бэрпьрсийар щьвийан, кӧ бона ве йэке бьшевьрьн. ⁷ Пэй гэлэк дэ'w-дозер'а Пэтрус р'абу сэр п'ийа у ванр'а гот: «Гэли бьра! хун хвэха заньн кӧ Хвэде р'ожед пешьнда эз нав вэда бьжартьм, кӧ нэщьху хэбэра Мьзгинийе жь дэве мьн бьбьхен у бавэр бькьн. ⁸ Хвэдейе кӧ дьла занэ да избаткьрьне, кӧ нэщьху жи вива қэбул ьн, гава Р'ӧh'e Пироз да ван жи, чава да мэ. ⁹ Нава мэ у ванда т'ӧ фьрқи данэни, бь бавэрийе дьле ван пақьж кьр. ¹⁰ Иди чьма хун Хвэде дьщер'ьбиньн, нирэки ӧса

датиньнэ сэр стуйе шагьрта, кө нэ кал-бавед мэ карьбунэ бьбьн, нэ жи мэ? ¹¹ Эв йэк аһа набэ, ле эм бавэр дькьн, кө чава эм бь к'эрэма Хөдан Иса хьлаз дьбьн, өса жи эв».

¹² Ђынге т'эмамыйа щьвате дэнге хвэ бьр'и у гөһе хвэ данэ сэр готьнед Барнабас у Павлос кө Хвэде бь дэстед ван чьқас нишан у к'эрэмэт нава нэщьһуйада кьрьбун.

¹³ Гава эвана кэр' бун, Ақуб^ф дэнг һьлда у гот: «Гэли бьра! Гөһ бьдьнэ мьн. ¹⁴ Шьмһ'ун гьли кьр, кө чава пешийе Хвэде р'э'ма хвэ ль нэщьһуйа кьрьбу, кө жь нава ван щьмэ'тэке дэрхэ, wэки наве ви һьлдьнэ сэр хвэ.

¹⁵ Ве йэкер'а готьнед п'ехэмбэра жи ль һэв дьгьрын, чава ньвисар э:

¹⁶ «Жь вьр шунда эзе вэгэр'ьм,
коне Даььди к'эти диса вэгьрьм,
чи ви жи кө хьраб буйэ эзе чекьм
у ви диса р'акьмэ п'ийа,

¹⁷ wэки һ'эрче мэрьвед майин
у һ'эму нэщьһуйед кө наве мьн сэр ван э,
ль Хөдан бьгэр'ьн.

¹⁸ Эв Хөдане кө ван тышта һе жь дэwред бэреда э'йан
кьрийэ дьбежэ»*.

¹⁹ Бона ве йэке жи эз аһа р'е тер'а дьбиньм кө эм зэ'мэте нэдьнэ эвед кө жь нэщьһуйа бэрбь Хвэде тен, ²⁰ ле эм нэ'мэке ванр'а бьньвисьн, кө һ'эвза хвэ жь ван қөрбанед кө п'утар'а тенэ дайине бькьн, өса жи жь бенамусийе, гоште мьрар^ф у хуне. ²¹ Фэ'мдари йэ кө һе қөр'нед дэрбазбуйида Қануна Муса һэр бажарида те һинкьрьне у һ'эму р'ожед шэмийа к'ьништада we дьхуньн».

* 15:18 Амос 9:11-12.

Щабдайина щьвина Оршәлиме

²² Ђнґе ль шандийа, бәрпърсийара у т'әмамыйа щьвине хвәш һат, кә жь нава хвәда чәнд мәрва бьбьжерьн у т'әви Павлос у Барнабас бьшиньнә Әнтакйайе. Әв бун йед кә һатьнә шандьне: Щьһудайе кә жер'а дьготьн Барсабо у Силас. Нава бавәрмәндада әвана әйан бун.
²³ Бь дәсте ван әв нә'мә шандьн аһа ньвисар:

«Әм бьрайед вәйә шанди у бәрпърсийар сьлава ль вә бьрайед жь нәщьһуйайә Әнтакйайе, Сурйайе у Киликйайе дькьн.

²⁴ Мә бьһистийә кә жь нава мә һьнәк дәрк'әтньнә, кә мә хвәха т'әми нәданә ван, ле ван бь хәбәрәд хвә зә'мәт данә вә у фькьред вә т'әвиһәв кьрьнә.* ²⁵ Бона ве йәке ль т'әмамыйа шешьра щьвина мә хвәш һат, кә әм мәрва бьбьжерьн т'әви бьрайед мәйә дәләл Барнабас у Павлос бьшиньнә щәм вә, ²⁶ йед кә ә'мьре хвә данә наве Хөдане мә Иса Мәсиһ. ²⁷ Ава әм Щьһуда у Силас дьшиньн, вәки әв жи ван тышта бь дәве хвә вәр'а бежьн. ²⁸ Ль Р'өһ'е Пироз хвәш һат, өса жи ль мә, кә т'ө бари нәдньнә сәр мьле вә, пештьри ван тыштед һ'әвщә: ²⁹ Дури қөрбанед п'ута, хуне, мьрарийе^ф у бенамусийе бьн. һәгәр һун хвә жь ван тышта хвәй кьн, қәнщ ә. һун хвәш бьн, дә ма хатьре вә».

³⁰ Ђнґе әв вәр'екьрьн, бәржер чунә Әнтакйайе щьмә'т щьвандьн, нә'мә данә ван. ³¹ Гава хвәндьн, бона ве дьлдайине п'ьр' ша бун. ³² Щьһуда у Силас жи кә п'ехәмбәр бун, бь гәләк хәбәра дьл данә бавәрмәнда у әв шьдандьн. ³³⁻³⁴ Гәләк вәхт ль вьр ман, паше бавәрмәнда

* 15:24 Нав дәстньвисарәд һьнәкада әв жи һәйә: «Дьбежьн: Гәрәке бенә сьнәткьрьне у Қануна Муса хвәй кьн».

эw бь хер у сыламэт пашда шандьнэ щэм ван, йед кө эw шандьбун.* ³⁵ Павлос у Барнабас жи Энтакийайеда дьман, т'эви гэлэкед майин хэбэра Хөдан хин дькьрын у даннасин дькьрын.

Р'еуитийа Павлосэ дөда (15:36-18:22)

Павлос у Барнабас жь һэвдө дьрэтън

³⁶ Чэнд р'ожа шунда Павлос готэ Барнабас: «Wэрэ эм вэгэр'ън сэрики бьднэ ван хушк-бьра, к'ижанар'а мэ һ'эму бажарада хэбэра Хөдан даннасин кьрийэ, дина хwэ бьдъне к'а һ'але ван чава йэ». ³⁷ Барнабас дьхwэст Йуһ'эннаие кө жер'а Марқос дьготън жи т'эви хwэ бьбьрана, ³⁸ ле Павлос р'е тер'а нэдьдит, йе Памфилайайеда жь ван қэтийа у т'эви ван шьхөл нэкьр т'эви хwэ бьбьрана. ³⁹ Ынге йа ван ль һэв нэгьрт, эв бу мэ'ни жь һэв қэтийан. Барнабас Марқос һьлда бь гэмийе чу Қөбрьсе, ⁴⁰ Павлос жи Силас бьжарт у жь бьра спарти к'эрэма Хөдан бун, р'ек'этън чун. ⁴¹ Ль Сурйаие у Киликийаие дьгэр'ийан, щьвин дьшьдандън.

Тимот'ейо һэвалтийе Павлос у Силаср'а дькэ

16 ¹ Ынге Павлос һатэ Дербе у Листрайе. Ль wьр шагьртэк һэбу наве ви Тимот'ейо, көр'е к'өлфэтэкэ щьһуйэ бавэрмэнд бу, ле баве ви йунан бу. ² Бавэрмэндед Листрайе у Қонйаие һьндава вида қэнщ хэбэр дьдан. ³ Павлос хwэст ви т'эви хwэ бьбэ у

* 15:33-34 Нав һьнэк дэстньвисар у wэлгэр'андьнед кэвьнда эв жи һэйэ: «Ле ль Силас хwэш һат, ль wьр бьминэ».

бона ван щьһуйед ван дэра гьрт эв сынэт кьр, чьмки һ'эмуйа жи заньбу кө баве ви йунан э. ⁴ Гава бажарар'а дэрбаз дьбун, эв т'эмийед кө шандийа у бэрпърсийаред Оршэлиме қьрар кьрьбун, дьданэ бавэрмэнда кө хвэй кьн. ⁵ Ава щьвин жи бавэрийеда дьшьдийан у р'ож бь р'ож һ'эсабе ван зедэ дьбу.

Мэкэдони хэвнеда гази Павлос дькьн

⁶ Нава синоред Фьригья у Галатйайеда гэр'ийан, чьмки Р'өһ'е^Ф Пироз нэһьшт кө қэза Асийаеда хэбэра Хвэде бежьн. ⁷ Гава незики Мисйайе бун, кьрын кө һэр'ьнэ Битенйайе, ле Р'өһ'е Иса изьн нэда ван ⁸ у бэр Мисйайева дэрбаз бун бэржер чунэ Тройайе. ⁹ Шэв Павлос дитьнокеда бэр ч'э'ве хвэ дит, йэки мэкэдони сэкьни бу ниви жь ви дькьр у дьгот: «Wэрэ Мэкэдонйайе али мэ бькэ». ¹⁰ Гава ви эв дитьнок дит, мэ* дэстхвэда хвэст кө һэр'ьнэ Мэкэдонйайе. Мэ фэ'м кьр, кө Хвэде мэ дьшинэ вьр, вэки Мьзгинийе бьдьнэ ван.

Филипйайеда Лидйа бэрбь Хөдан вэдьгэр'э

¹¹ Эм жь Тройайе бь гэмийе дэрк'этын р'аст чунэ Самотрахе, р'ожа дьне Нейаполисе. ¹² Жь вьр жи чунэ Филипйайе, бажарэки нэ'ийа Мэкэдонйайейи э'йан, өса

* 16:10 Луқайе ньвиск'аре ве к'ьтебе ви чахи щэм Павлос бу, лэма жи дьбежэ «мэ».

жи кӧ бажарэки Р'омайе* йэ. Wi бажарида эм чэнд р'ожа ман. ¹³ Р'ожа шэмийе эм жь дэргәһе бажер дэрк'этын чунэ дэве ч'ем, әw дэр чава эм дьфькьрин, щийе дӧа бу. Мэ р'уньшти т'эви к'ӧлфәтед щьвийайи хэбэр дьда, ¹⁴ к'ӧлфәтэкэ хwәдебавэр жь бажаре Тийатирайе, наве we Лидйа кӧ к'ьнщед ширк дьфьротьн, гӧһдари дькьр. Хӧдан дьле we вэкьр кӧ гӧһ бьдә готьнед Павлос. ¹⁵ Гава әw нәфәред хwәва пе аве һатьнә ньхӧмандьне, һиви жь мэ кьр у гот: «һәгәр һун мьн бавәрмәнда Хӧдан һ'әсаб дькьн, к'әрәм кьнә мала мьн, ль wьр бьминьн». У зор ль мэ кьр эм бьрьн.

Павлос у Силас бажаре Филиппайеда тенә гьртъне

¹⁶ Щарәке эм дьчунэ щийе дӧакьрьне, щарик р'асти мэ һат, кӧ р'ӧһ'е к'оч'әктийе пер'а бу, әве бь we к'оч'әктийе хwәйед хwәр'а п'ьр' к'ар дани. ¹⁷ Әва пәй Павлос у мэ к'әтбу, дькьрә қир'ин у дьгот: «Әв мәрьвана хӧламед Хwәдейе һәри Жорьн ьн, кӧ wәр'а бона р'ийа хьлазбуне даннасин дькьн!» ¹⁸ Әв йәка әwe гәләк р'ожа дькьр, һ'әта кӧ Павлос ащз бу, вәгәр'ийа у wi р'ӧһ'ир'а гот: «Бь наве Иса Мәсиһ ә'мьри тә дькьм жь we дәре!» У пер'а-пер'а әw жь we дэрк'әт. ¹⁹ Гава хwәйед we дитьн кӧ гӧмана к'ара ван һатә бьр'ине, Павлос у Силас гьртън, к'аши мәйдана бажер щәм сәрwера кьрьн, ²⁰ әw бьрьнә бәр сәрдаред Р'омайе у готън: «Әв мәрьвана щьһу нә у бажаре

* 16:12 Филиппа Мәкәдонйайеда бу, нә сәр әрде Италийае бу, ле диса «бажарэки Р'омайе» дьһатә һ'әсабе (бь йунани хэбәр бь хэбәр дьбежә, кӧ әw «Колонийа Р'омайе» йә). һәқе бажарванед Филиппайе wәкә һәқе һәр бажарванәки жь бажаред Италийайейә майин бу, мәсәлә, хwәсәрихwә диwана хwә дькьрьн, хәрщ нәдданә Р'оме. Ләма р'езед 16:21-да мәрьвед бажер хwә һ'әсаб дькьн чава бажарванед^ф Р'омайе.

мэ т'эвиһэв дькын. ²¹ Э'дэте өса мэ бажарванед^ф Р'омайе һин дькын, кө нэ мэр'а щайиз э қэбул кын, нэ жи бькын». ²² Э'лалэте һ'щуми сэр ван кыр, сэрдара жи к'ынщед сэр ван қэлаштын у э'мьр кьрын кө ван бьдынэ бэр шьва. ²³ Пэй гэлэк леданер'а авитьнэ кэле у э'мьри сэрwere кэле кьрын, кө р'нд мьратийе ван бькэ. ²⁴ Эви кө эв э'мьр станд, эв авитьнэ зьндане у ньгед ван қайдада шьдандьн.

²⁵ Незики ниве шэве Павлос у Силас дөа дькьрын у эшқи Хwэде дьстьран, гьртийа жи гөһе хwэ данибунэ сэр ван. ²⁶ Ньшкева эрд қайим һ'эжийа, һ'эта кө һ'имед кэле жи чун-һатьн, дэстхwэда һ'эму дәри вэбун, қайд-зынщиред һ'эмуйа һатьнэ вэкьрне. ²⁷ Гава сэрwere кэле һ'ышйар бу у дэред кэле вэкьри дитьн, шур к'ьшанд кө хwэ бькөжэ, чьмки ви т'ьре гьрти р'эвинэ.* ²⁸ Ле Павлос бь дэнге бьльнд кьрэ гази у гот: «Т'ө зийане нэдэ э'мьре хwэ, эм һ'эму жи вьра нэ!» ²⁹ Эви ч'ьра хwэст, р'эви һьндөр', лэрьзи хwэ авитэ бэр Павлос у Силас. ³⁰ Эв дэрхьстын у гот: «Эз хөлам! Эз чь гэрэке бькьм кө хьлаз бьм?» ³¹ Вана жи гот: «Бавэрийа хwэ Хөдан Иса бинэ, те нэфэред хwэва хьлаз би». ³² һьнге хэбэра Хөдан ви у ван һ'эмуйар'а готьн, йед кө мала вида бун. ³³ һэма we шэве сэрwere кэле эв бьрын, бьринед ван шуштын у пер'а-пер'а эв нэфэред хwэва пе аве һатьнэ ньхөмандьне. ³⁴ Эв анинэ мала хwэ, сьфрэ ль бэр ван дани у т'эмамияа нэфэред хwэва ша бун, кө бавэрийа хwэ Хwэде анин.

* 16:27 Ви чахи гава гьртик жь кэле бьр'эвийа, һьнге чь щэза кө дьгьһиштэ гьрти, гэрэке сэрwere кэле дэвса ви бьк'шанда. Ава готи, һэгэр йэки һэжайи мьрне бьр'эвийа, һьнге гэрэке сэрwere кэле дэвса ви бьһата көштыне.

³⁵ Гава събәһ сафи бу, сәрдара запьдед хвә шандьн у готьн: «Ван мәрва бәр'дә». ³⁶ Сәрверә кәле эв йәк Павлоср'а гот: «Сәрдар мәри шандьнә wәки һун бенә бәр'дане. Ньһа р'абьн бь хер у съламәт һәр'ьн». ³⁷ Ле Павлос ванр'а гот: «Әм, бажарванед^ф Р'омайе, бе диван бь щьмә'ти данә бәр шыва авитьнә кәле! У ньһа дьхвазьн бь дьзива мә дәрхьн? На, эв йәк набә, бьра хвәха бен мә дәрхьн». ³⁸ Запьда эв хәбәрана гиһандьнә сәрдара. Гава кә бьһистьн эв бажарванед Р'омайе нә, тьрсийан ³⁹ һатьн хвә авитьнә ван, паше эв дәрхьстьн у һиви кьрьн кә жь бажаре ван һәр'ьн. ⁴⁰ Эв жи жь кәле дәрк'әтьн чунә мала Лидйайе, ль wьр хушк-бьра дитьн, дьл данә ван у паше р'ек'әтьн чун.

Қалмә-қалма бажаре Т'есалоникеда

17 ¹ Әвана Әмфиполис у Аполонйайева дәрбаз бун һатьнә Т'есалонике, wi щийе кә к'ьништа щьһуйа һәбу. ² Павлос жи мина ә'дәте хвә чу нава ван у се р'ожед шәмийе ванар'а дьк'әтә хәбәрдане, жь ньвисара ³ шьровәдькьр у ванр'а избат дькьр, кә гәрәке Мәсиһ щәфа бьк'ьшанда у жь мьрьне р'абуйа у дьгот: «Әв Исайе кә эз wәр'а даннасин дькьм, эв Мәсиһ ә». ⁴ һнәкед жь ван баwәр кьрьн хвә ль Павлос у Силас гьртьн, өса жи ә'лаләтәкә хвәдебавәред йунан^ф у гәләк к'өлфәтед хвәйиқәдър.

⁵ Ле жь щьһуйа һнәка жь һ'әвсудийе чәнд мәрвьед бекерә нәр'аст щьвандьн, кьрьнә қалмә-қалм, бажар т'әвиһәв кьрьн у һ'ьщуми сәр мала Йасон кьрьн, дьхwәстьн Павлос у Силас банина бәр щьмә'те. ⁶ Гава әв нәдितьн, Йасон т'әви чәнд бьрава к'аши щәм сәрверед бажер кьрьн, дькьрьнә қир'ин дьготьн: «Әвед дьнйа

т'эвиһэв кьрьнэ гьһиштьнэ вьра жи ⁷ у Йасон эв қэбул кьрьнэ мала хвэ! Эвана һ'эму жи мьрабьли э'мьерд Қэйсэр дьчын у дьбежын: «П'адшаки дьн һэйэ, наве ви Иса йэ». ⁸ Бь ван готьна э'лалэт у сэрверед бажер т'эвиһэв кьрьн. ⁹ һынге жь Йасон у йед майин к'эфил^ф стандьн, эв бэр'дан.

Павлос у Силас бажаре Бэройайеда

¹⁰ һэма чава тэ'ри к'этэ э'рде, бьра Павлос у Силас шандьнэ Бэройайе. Эв кө гьһиштьнэ вьр, чунэ к'ьништа щьһуйа. ¹¹ Эв щьһу жь йед Т'есалонике сэрвахттьр бун, хэбэра Хвэде бь дьл у щан қэбул кьрьн у һэр р'ож ньвисарада к'ур дьбун, к'а эв тышт өса нэ. ¹² Жь вана гэлэка бавэр кьр, өса жи гэлэк к'өлфэтед йунанэ хвэйиқэдьр у мер жи нэ кем бун. ¹³ Гава щьһуйед Т'есалонике бьһистьн кө Павлос хэбэра Хвэде Бэройайеда жи даннасин дькэ, һатьн вьр жи һелан данэ э'лалэте у эв т'эвиһэв кьрьн. ¹⁴ Ви чахи бьра Павлос дэстхвэда шандьнэ бэр бэ'ре, ле Силас у Тимог'ейо Бэройайеда ман. ¹⁵ Эвед кө Павлос вэр'едькьрьн, эв һ'эта Ат'инайе бьрьн, паше жь Павлос т'эми стандьн кө Силас у Тимог'ейо зу һэр'ьн быгьһижьнэ ви, хвэха жи пашда вэгэр'ийан.

Павлос ль бажаре Ат'инайе

¹⁶ Гава Ат'инайеда Павлос һивийа ван бу, дьле ви нэ р'ьһ'эт бу, чьмки дит бажар нава п'утп'арьстийеда бу. ¹⁷ Ава эви к'ьништеда щьһу у йунанед^ф хвэдебавэрр'а у ль мэйдане бажерда жи һэр р'ож р'асти к'е дьһат ванр'а дьк'этэ хэбэрдане. ¹⁸ Чэнд философед епикури^ф у стойхи^ф вьр'а к'этьнэ һ'ощэте у һьнэка дьгот: «Эви дэвбэлайи

бет'эвшэ чь дьхвазэ бежэ?» Ынэка жи дьгот: «Өса те к'ьфше, кө эва дэрһэда хвэдейед хэрибда даннасин дькэ». Аһа дьготын, чьмки эви бона Иса у р'абунa мьрийа даннасин дькэр. ¹⁹ Уи чахи эв һьлдан бьрьнэ бэр щьвина Арьопагойе^ф у готын: «Эм дькарын бона we һинкьрна нуйэ кө тө даннасин дьки бьзаньбын? ²⁰ Тө тыштед хэриб мэ дьди бьһистьне, лэма жи эм дьхвазьн мэ'на ван бьзаньбын». ²¹ Һ'эму ат'ини у хэрибед кө вьр дьман, тыштэки майинва мьжул нэдьбун, пештьри тыштед ну готыне йан бьһистьне.

²² Ынге Павлос бэр щьвина Арьопагойеда сэкьни у гот: «Гэли ат'инийа! Эз дина хвэ дьдьме, кө һун жь һ'эму алийава гэлэки һ'эбандьнева мьжул ын. ²³ Чьмки гава эз гэр'ийам, мьн дина хвэ да һ'эбандьнед wэ, мьн горигэһэк^ф дит кө сэр we ньвисар бу <ХВЭДЕЙЕ НЭНАСР'А>. Ава эwe кө һун нас накьн дьһ'эбиньн, эз бона уи wэр'а даннасин дькьм. ²⁴ Хвэдейе кө эв дьнйа у һ'эмуйед нава weда э'фьрандийэ, эв Хөдане э'рд у э'змен э у п'арьстгэһед бь дэста чекьрида наминэ, ²⁵ нэ жи ч'эве уи дэсте мэрьва йэ кө хьзмэтк'арийа уи бькьн, чава йэки һ'эwще тыштэки, ле эw хвэха э'мьр, бине у һэр тышти дьдэ һ'эмуйа. ²⁶ Һ'эму мьлэтед дьнйайе жь хунэки хольқанд, кө сэр р'уйе т'эмабийа дьнйайе бьжин. Эви зэман у синоред щи-мьск'эна ванр'а к'ьфш кьрын. ²⁷ Эви эв йэкана кьрын, wэки мэрьв ль уи бьгэр'ьн, бэлки бьп'элиньн бьбиньн. Ле эw Хвэде жь мэ һэр кэси нэ дур

э жи, ²⁸ чьмки «эм бь ви дьжин, дьмэшьн у һэнэ»*. Чава чэнд шайиред wэ жи готьнэ: «Эм р'аст зар'ед ви нэ»**.

²⁹ Аwa кө эм жь Хwэде бунэ, гэрэке эм Хwэде аһа нэшьбиньн мина зер', зив, йан кэвьре кө бь һ'ыш у хостатийа мэрьва хатьнэ к'оландьне. ³⁰ Хwэде дина хwэ нэдайэ һ'эму зэманед кө мэрьвайийе эw нас нэкьрийэ, ле ньһа һэр дэра т'эми ль һ'эму мэрьва дькэ, кө жь гөнэкьрьне вэгэр'ьн^ф. ³¹ Чьмки эви р'ожэк к'ьфш кьрийэ, к'ижанеда we диwана дьне р'аст бь дэсте мэрьвэки бькэ, йе кө эви к'ьфш кьрийэ. Хwэде эв йэкана һ'эмуйар'а данэ избаткьрьне, гава эw мэрьв жь мьрьне р'акьр».

³² Гава бона р'абуна мьрийа бьһистьн, һьнэк пе к'энийан, ле һьнэка жи гот: «Бона we йэке эме щарэкэ дьн жь тэ бьбьһен». ³³ У Павлос жь нав щьвина wан дэрк'эт чу. ³⁴ Ле һьнэка хwэ ль ви гьрт, бawэр кьрьн. Нава wанда бун Дийонисйойе эндэме Арйопагойе у к'өлфэтэкэ наве we Дамэрис, т'эви һьнэкед майин.

Павлос бажаре Корьнт'еда

18 ¹ Жь wьр шунда Павлос жь Ат'ине р'ек'эт һатэ Корьнт'е. ² Ль wьр йэки щьһу наве ви Экила дит, буйина хwэда жь Понтосе. Эва т'эви к'өлфэта хwэ Прьскилайе ну жь Италийае хатьбу, чьмки Qэйсэр Клавдийо э'мьр кьрьбу, кө һ'эму щьһу жь Р'оме дэрк'эвьн.

* 17:28 Эва готьна жь занэки бь наве Эпименидэс бу. Эw йэки шайир бу у жь бажаре Кьнососе гьрава Кьретийе бу. Эw қаси 600 сали бэри Иса Мэсін бьбу.

** 17:28 Эва готьна жь ньвисарэкэ Аратус шайир э, кө бона хwэдеки хwэ ньвисийэ, к'ижани йунана дьһ'эбанд. Аратус шайир жь қэза Киликйае бу, қаси 300 сали бэри Иса Мэсін бьбу. Павлос хwэха жи жь қэза Киликйае бу.

Павлос чу щэм ван, ³ щэм ван ма у т'эви ван хэбты, чьмки п'еше ван йэк бу, кон чедькьрын. ⁴ Эw h'эму р'ожед шэмийа к'ьништада щьһу у йунанар'а^ф дык'этэ хэбэрдане, эw дьданэ бавэркьрыне.

⁵ Гава Силас у Тимот'ейо жь Мэкэдонийае һатын, Павлос бь хирэт т'эмамийа wэхте хwэ да һинкьрына хэбэре* у щьһуйар'а шэдэти дьда кө Мэсиг, Иса йэ. ⁶ Гава эw мьqабьли ви р'абун к'ьфьрин, эwi к'ьнще хwэ даwшанд у готэ ван: «Хуна wэ сэре wэ бэ, эз бесуц ьм. Жь вьр шунда эзе һэр'ьмэ щэм нэщьһуйа». ⁷ Эw һынге жь wьр чу к'этэ мала йэки наве ви Тито Йусто. Эw мэрвьэки нэщьһу бу, ле хwэдебаwэр бу, мала ви к'елэка к'ьниште бу. ⁸ Кьриспойе сэрwере к'ьниште жи нэфэред хwэва бавэрийа хwэ Хөдан ани у жь корьнт'ийа гэлэка кө бьһистьн, бавэр кьрын у пе аве һатынэ ньхөмандьне.

⁹ Шэwэке Хөдан дитьнокеда һатэ бэр ч'эве Павлос у готе: «Нэтьрсэ, хэбэр дэ у хwэ кэр' нэкэ. ¹⁰ Чьмки эз т'эви тэ мэ у кэсэке бэр тэ р'анэбэ зийане нэдэ тэ, чьмки гэлэк щьмэ'та мьн ви бажарида һэйэ». ¹¹ Эw ль we дэре салэке у шэш мөһа ма, эw һини хэбэра Хwэде дькьрын.

¹² һена wэлийе Галийойе Ахайайеда щьһу бунэ йэк, һ'ьцуми сэр Павлос кьрын у бьрынэ бэр диwане ¹³ готьн: «Эва щьмэ'те һин дькэ, кө нэ ль гора qануне Хwэде бьһ'эбиньн». ¹⁴ Гава Павлос we дэстпекьра хэбэр да, Галийо щьһуйар'а гот: «Һэгэр гьли бона нэһэдийе у хьрабийе буйа щьһуно, дьбу кө мьн гөһдарийа wэ бькьра, ¹⁵ ле һэгэр пьрс сэр хэбэра, нава у qануна wэ йэ, һун хwэха бьньһер'ьн. Эз нахwазьм бьбьмэ һ'акьме ван

* 18:5 Нав дэстньвисаред һьнэкада дэwса «хэбэр» «р'өһ'ва» һэйэ, кө һьн аһа ф'эм дькьн: «Бь алава р'өһ'ва гьредайи».

тышта». ¹⁶ У эw жь диwanхане дэрхьстьн. ¹⁷ һынге һ'эмуяа Состенисе сэрwере к'ьниште гьртьн, ль бэр диwanхане к'өтан, ле рэт хэма Галийю жи нибу.

Павлос вэдьгэр'э Энтакйайе

¹⁸ Павлос гэлэк р'ожа диса ль wьр ма, паше хатьре хwэ жь бawэрмэнда хwэст, бь гэмийе чу алийе Сурйайе. Прьскила у Экила жи т'эви wi бун. Эви Кэнхерйайеда п'ор'е хwэ көр' кьрбу, чьмки ад-qьраркьри* бу. ¹⁹ Эw гьһиштьнэ Әфэсе, Прьскила у Экила ль wьр һыштьн, хwэха к'этэ к'ьниште щьһуйар'а к'этэ хэбэрдане. ²⁰ Wана һиви жь wi кьр, кө һнэки дьреж ль wьр бьминэ, эw қайл нэбу. ²¹ Ле гава хатьре хwэ жь wan хwэст, гот: «Эзе диса сэр wэда бем, һэгэр Хwэде һ'эз бькэ». * Бь гэмийе жь Әфэсе чу. ²² Гава гьһиштэ Қэйсэрийе, һэвраз чу Оршэлиме сьлав да щьвине, паше бэржер чу Энтакйайе. ²³ Гава һнэк wэхт ль wьр ма, р'абу бэрева к'этэ wэлате Галатйа у Фьригйа, һ'эму шагьрт бawэрийеда дышьдандьн.

Аполо бажаре Әфэседа Мьзгинийе дьдэ

²⁴ Щьһуки наве wi Аполо, буйина хwэда жь Скэндэрийайе, һатэ Әфэсе. Эва готьнбежэки сэрхwэ у ньвисаред^ф пирозда занэки зор бу. ²⁵ Эw Р'ийа Хөданда һинбуйи бу, агьре хирэте сери к'этьбу* бона Иса р'аст хэбэр дьда у һин дькьр, ле т'эне ньхөмандьна

* 18:18 We ад-qьрарер'а «нэзир^ф» дьбежьн. Дэрһэқа қәйдэ-қанунед нэзирда Жьмар 6:1-21-да бьхуньн.

* 18:21 Нав дэстньвисаред һнэкада аһа йэ: «Эз гэрэке э'сэ эве щэжьна кө те Оршэлимеда дэрбаз кьм. Эзе диса сэр wэда бем, һэгэр Хwэде һ'эз бькэ».

* 18:25 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бь алава Р'өһ'е Хwэде».

Йуһ'әнна заньбу. ²⁶ Эви дэстпекър к'ъништеда мерк'ими хэбэр да. Ле гава Прьскилайе у Экила хэбэрдана ви бьһистьн, эв бьрьнэ щэм хвэ, he р'аст Р'ийа Хвэде мир'а шьровэкьрьн. ²⁷ Аполо кө хвэст һэр'э Ахайайе, бьра дьл данэ бэр у шагьртар'а жи нэмэк ньвисин кө ви қэбул кьн. Гава гьһиштэ вьр, эв гэлэки кери ван һат, йед кө бь к'эрэма Хвэде бьбунэ бавэрмэнд. ²⁸ Чьмки бь щьмэ'ти хэбэрданеда йа ви ль сэр йа щьһуяа дык'эт, бь ньвисаред пироз дьда избаткьрьне, кө Мэсиг, Иса йэ.

Р'евитийа Павлосэ сьсийа (18:23-21:16)

Павлос Эфэседа

19 ¹ Гава Аполо he Корьнт'еда бу, Павлос щийе жорьнр'а дэрбаз бу бэржери Эфэсе бу у ль вьр чэнд шагьрт дитьн ² у жь ван пьрси: «Гава вэ бавэр кьр, вэ Р'öh'e Пироз станд?» Вана гот: «Мэ қэт нэбьһистийэ жи кө Р'öh'e Пироз һэйэ». ³ Эви ванр'а гот: «Ле һун бь чь һатьнэ ньхөмандьне?» Вана гот: «Бь ньхөмандьна Йуһ'әнна». ⁴ Павлос гот: «Йуһ'әнна бона гөнэвэгэр'андьне ньхөманд у щьмэ'тер'а гот: «Йе кө пэй мьнр'а те ви бавэр бькьн», ава готи Иса». ⁵ Гава эв йэк бьһистьн, бь наве Хөдан Иса һатьнэ ньхөмандьне. ⁶ У гава Павлос дэстед хвэ данинэ сэр ван, Р'öh'e Пироз һатэ сэр ван, бь зьмана хэбэр дан у п'ехэмбэрти кьрьн. ⁷ Эвана вэкэ донздэһ мэрийа бун.

⁸ Павлос к'этэ к'ъниште, се мэһа мерк'ими хэбэр дьда, бона П'адшатийа Хвэде ванр'а дык'этэ хэбэрдане у эв дьданэ бавэркьрьне. ⁹ Ле гава һьнэкэ сэрһ'ышк мьқабыл дэрк'этьн у ль бэр щьмэ'те Р'ийа Хөдан бехөрмэт дыкьрьн,

Павлос жь ван қәтийа, шагьрт башқә кьрын у һәр р'ож дәрсхана Тиранода ванр'а дык'әтә хәбәрдане. ¹⁰ Әвә йәкә дө сала к'шанд, һ'әта кө һ'әму щьһу у йунанед^ф кө қәза Асйайеда дьман, хәбәра Хөдан бьһистьн.

Һәр һ'әфт көр'ед Skewa

¹¹ Хвәде бь дәсте Павлос гәләк к'әрәмәтед зор дыкьрын, ¹² һ'әта кө әв дәстмал у шалькед кө Павлос ле дык'әтън нәхвәшар'а дыбьрын, әв қәнщ дыбун у р'öh'ед хьраб дәрдык'әтън. ¹³ Чәнд щьһуйед гәр'ок һәбун кө хвә дабунә щьндәрхьстьне, ван дыкьр кө сәр йед кө р'öh'ед хьраб нава ванда һәбун, пе наве Хөдан Иса бәри ван дьн у дыготьн: «Әм пе ви Исайе кө Павлос даннасин дыкә бәри вә дьдьн». ¹⁴ Әва йәка һәр һ'әфт көр'ед Skewaiе сәрәк'аһинәки щьһуйа дыкьрын. ¹⁵ Щарәке р'öh'e хьраб ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз Иса нас дыкьм, бона Павлос жи заньм, ле һун к'и нә?» ¹⁶ Ђнге әв мәрве кө р'öh'e хьраб теда бу, банзда сәр ван, қәватә ви ван һ'әмуйда чу әв өса к'өтан, вәки әв жь we мале тәзи у бьриндар р'әвин. ¹⁷ Бона ве йәкә һ'әму щьһу у йунанед кө Әфәседа дьман пе һ'әсийан. Тьрс к'әтә сәр ван һ'әмуя у наве Хөдан Иса бьльнд дыбу. ¹⁸ Гәләк бауәрмәнд жи дьһатын гөнед хвә дыданә р'уйе хвә у кьред хвә дыготьн. ¹⁹ Йед сербазийева жи кө мьжул дыбун, гәләка к'ьтебед хвә т'оп дыкьрынә щики у ль бәр һ'әмуя дышәвьтандьн. Қимәте ван һ'әсаб кьрын, пенщи һ'әзар зив^ф дәрк'әт. ²⁰ Бь ви авайи хәбәра Хөдан пешда дычу у қәват дыбу.

Шәр'-дә'wa Әфәседа

²¹ Гава әв тышт бун, Павлос қырар кър* кӧ Мәкәдонийае у Ахайаева дәрбаз бә һәр'ә Оршәлиме у гот: «Пәй чуйина ырар'а гәрәке әз һәр'ым Р'оме жи бьбиньм».

²² Әви дӧ к'омәкдаред хвә Тимот'ейо у Ерасто шандьнә Мәкәдонийае у әв һнәки жи ль қәза Асийае ма.

²³ Ван чахада бона Р'ийа Хӧдан гәләки шәр'-дә'w пешда һат. ²⁴ Йәки зивкәр һәбу наве ви Димитрийо. Әви п'арьстгәһед хвәдейа наве we Артәмис^Ф щур'е йа әдәтида бь зив бьч'ук чедькьрын у гәләк к'ар һостар'а дани. ²⁵ Әви гази ван һ'әму һоста, ӧса жи йед мина хвәийе ви п'ешәйи^Ф кьрын у гот: «Гәли һәвала! һун заньн кӧ к'ара мә ви шьхӧлида йә. ²⁶ һун жи дьбьһен у дьбиньн кӧ әви Павлоси нә кӧ т'әне Әфәседа, ле бауәрийа wә һәбә т'әмамийа қәза Асийаеда жи сәре гәләк щьмә'та т'ьжи кьрийә жь р'е дәрхьстийә у дьбежә: «Әв хвәдейед кӧ бь дәста чекьри нә, әв нә хвәде нә». ²⁷ Зийана we нә т'әне әв ә кӧ п'еше мә те беһӧрмәткьрыне, ле п'арьстгәһа Артәмис хвәдейа мәзын we бәр тыштәки нәйе һ'әсабе у we қәдъре мәзынайийа we бьк'әвә, йа кӧ һ'әму қәза Асия у дьһия дьһ'әбинә».

²⁸ Гава әв йәк бьһистьн, бь к'ин-бох т'ьжи бун, дькьрынә қир'ин у дьготьн: «Артәмиса әфәсийа мәзын ә!» ²⁹ Т'әмамийа бажер қьлқьли, р'аһьштә Гайос у Әристархойе мәкәдони, кӧ һәвал-р'ейед Павлос бун, һәвр'а р'әвинә дитьндаре^Ф. ³⁰ Павлос жи хвәст кӧ бьк'әвә нава we ә'лаләте, ле шагьрта нәһьшт. ³¹ Жь һнәк сәрверед қәза Асийае жи кӧ достед ви бун, мәри

* 19:21 Аһа жи те фә'мкьрыне: «Павлос бь р'ебәрийа Р'ӧһ' қырар кър».

шандьнэ щэм ши у ниви же кьрын, кө нэчэ дитьндаре.
³² Ђема ши вэхтида һьнэка щур'эки, һьнэка жи щур'эки
 дьн дькьрынэ қир'ин, чьмки к'омбуна ван т'эвиһэвбуйи
 бу, гэлэка жи ньзаньбу эв бона чь жи щьвийанэ. ³³ Ђьнэка
 жь э'лалэте Скэндэр пешда бьрын, чьмки щьһуя эв
 пешда дэ'ф дан. Скэндэр дәсте хвэ бьльнд кьр, хвэст
 щаба хвэ бьдэ. ³⁴ Ле гава пе һ'эсийан кө эв щьһу
 йэ, һ'эмуйа бь дэнгэки вэкэ дө сьһ'эта кьрынэ қир'ин:
 «Артэмиса эфэсийа мэзын э!»

³⁵ Паше к'атьбе^ф* бажер э'лалэт сэқьр'анд у гот: «Гэли
 эфэсийа! К'и ньзанэ кө бажаре Эфэсе хвэйитийе**
 п'арьстгэһа Артэмиса мэзын дькэ, йа кө кэвьре вейи
 пироз жь э'змен һатийэ хваре? ³⁶ Чава ве йэкеда кө
 тыштэки хельф т'өнэ, лэма жи гэрэке һун хвэ р'һ'эт хвэй
 кьн у тыштэки бь щөлә'тийе нэкьн. ³⁷ Вэ эв мэрьвана
 анинэ вьра, эвана нэ т'аланкьред п'арьстгэһе нэ у нэ жи
 хвэдейа мэ беһөрмэт кьрынэ. ³⁸ Ава һэгэр шькийате^ф
 Димитрийо у һостайед т'эви ши сэр йэки һэйэ, бьра
 һэр'ьнэ диванхане, һ'акьм һэнэ. Ль вьр эв дькарьн
 шькийате хвэ һэвдө бькьн. ³⁹ Ле һэгэр хвэстына вэ бона
 тыштэки дьн э, бьра щьватэкэ э'дэтида бе леньһер'андьне.
⁴⁰ Чьмки зийана мэ жи ве йэкеда һэйэ у бона шэр'е
 иройин эме бенэ нэһэқьрьне^ф у м'эник т'өнэ, кө эм пе
 бькарьбьн бона ве к'омбуне щаба хвэ бьдьн». Гава эв йэк
 гот, щьват бэла кьр.

* 19:35 К'атьбе бажер жь нава к'ома гьрэгьред бажерда йэки э'йан бу.
 Хэбатэкэ ши жи эв бу, вэки қьраред щьвина бажарвана бьньвисэ у
 э'лам бькэ.

** 19:35 Бь готьнэкэ дьн: «Мьщевьр у бажаре ве п'уте нэ».

Павлос дьчэ бэрбь Мэкэдонийае у Йунаньстане^Ф

20¹ Гава қалмэ-қалм сэдър'и, Павлос гази шагърта кър, дьл да ван у хатьре хвэ жь ван хвэст, р'абу чу Мэкэдонийае. ² Ль ван алийа гэр'ийа, бь гэлэк готьна дьл данэ ван. Паше чу Йунаньстане^Ф, ³ вэкэ се мәнә ль вьр дэрбаз кър. Гава к'аре хвэ дькър кӧ бьчуйа Сурйае, щьһуйа бона ви шешьрэкэ мьхэнэтийе кър, эв жи фькьри Мэкэдонийаева вэгэр'э. ⁴ Т'эви ви жь Бэройае Сопатроје кӧр'е Пиро, жь Т'есалонике Әристархо у Секундо, Гайосе жь Дербе у Тимот'ейо, жь қэза Асйае Тьхико у Трофимо чун. ⁵ Әвана пешийа мӧ чунэ Тройае, ль вьр нивийа мӧ бун. ⁶ Әм жи пӧй р'ожед Щэжьна Нане Шкэвар'а бь гэмийе жь Филипйае чун, пенц р'ожада гьһиштьнэ Тройае, щӧм ван. Әм вьр һ'эфт р'ожа ман.

Сахбуна Әйтухо Тройаеда

⁷ Р'ожа һ'эфтийейӧ пешьн әм бона нанкәркьрне щьвийайи бун, Павлос кӧ we р'ожтьра дьне бьчуйа, ванар'а хэбәр дьда у һ'эта ниве шәве хэбәрдана хвэ дьреж кър. ⁸ Әв ода әм теда щьвийайи бун, гэлэк ч'бра теда һәбун. ⁹ Хортәк жи наве ви Әйтухо, сәр п'әнщәре р'унышти дьһеньжи у к'этэ хәва к'ур. У гава Павлос хэбәрдана хвэ дьреж дькър, әв хәва к'урда жь қате сьсийа жорда к'эт у мьрити әв һьлдан. ¹⁰ Павлос пӧйайи жере бу, хвэ авитә сәр ви, да һ'әмеза хвэ у гот: «Нәтьрсьн, чьмки р'ӧһ'е ви вида йӧ». ¹¹ Паше һьлкьшийа һат, нан кәркър хвар у һ'эта сьбәһе дьреж

хэбэр да у р'абу чу. ¹²Хорт жи сах-сьламэт анинэ мал, бех'эсаб дьл hatэ бэр ван.

Жь Тройайе бэрбь Милэтосе

¹³Эм чун к'этьнэ гэмийе р'ек'этьн у бэрбь Асосе чун, кӧ жь we дэре мэ гэрэке Павлос һылда, чьмки эми мэр'а готьбу: «Эзе пэйа бем». ¹⁴Гава ль Асосе р'асти мэ hat, мэ эw һылда чунэ Мьтулане. ¹⁵Жь wьр жи эм чун, р'ожа дьне гьһиштьнэ пешбэри Хийайе, р'ожтьра дьн гьһиштьнэ Самосе,* сьбэһтьра дьн жи гьһиштьнэ Милэтосе. ¹⁶Павлос нета хwэ данибу бь гэмийе бэр Эфэсер'а дэрбаз буйа, кӧ нэбэ wэхте хwэ qэза Асийаеда онда кэ, чьмки дьлэзанд кӧ һэгэр жер'а ль һэв бе, Р'ожа Пенцийэ һ'эсаб эw ль Оршэлиме бэ.

Павлос хатьре хwэ жь бэрпърсийаред щьвина Эфэсе дьхwазэ

¹⁷Жь Милэтосе мэри шандэ Эфэсе у гази бэрпърсийаред щьвине^ф кьрн. ¹⁸Гава эw hatьнэ щэм wi, ванр'а гот: «һун хwэха заньн we р'ожа пешьнда гава мьн ньге хwэ авитэ qэза Асийае, һ'эта ньһа wэр'а чава бумэ. ¹⁹Мьн Хӧданр'а т'ам шкэсти бь гэлэк һесра, нава ван щер'ьбандьнада qӧльх кьрийэ, к'ижан кӧ жь шешьред щьһуйа дьһатьнэ сэре мьн, ²⁰һун заньн кӧ мьн т'ӧ щар хwэ жь тьштед керһатийэ бона wэ нэдайэ паш, ле һ'эму wэр'а готьнэ у ашкэрэ мал бь мал һун һин кьрнэ. ²¹Мьн бь мэ'рифэти һьн һиви жь щьһуйа, һьн жи жь нэщьһуйа кьр, кӧ вэгэр'ьнэ^ф бэрбь Хwэде у бawэрийа

* 20:15 Нав дэстньвисаред һьнэкада эв жи һэйэ: «Шэв манэ Тригилийае».

хwэ Ходане мэ Иса биньн. ²² У ва эз бьн дэсте Р'öh'e Пирозда дьчъмэ Оршэлиме, wьр we чь бе сэре мьн, эз ньзаньм. ²³ Т'эне Р'öh'e Пироз h'эму бажарида т'эмийе дьдэ мьн у дьбежэ кö: «Qэйд у тэнгаси^ф пешийа тэ нэ». ²⁴ Ле эз э'мьре хwэ лайици т'ö тышти накьм, т'эне дькьм* быгьнижьмэ мэрэме хwэ у we қольха кö мьн жь Ходан Иса стандийэ биньмэ сери, ава готи Мьзгинийа к'эрэма Хwэде бь мэ'рифэти даннасин кьм.

²⁵ Ньһа эз заньм иди һун h'эмуйед кö эз нав wэда гэр'ийамэ у П'адшатийа Хwэде даннасин кьрийэ р'уйе мьн набиньн. ²⁶ Бона ве йэке эз р'ожа иройин ль бэр wэ шэ'дэтийе дьдьм, кö щабдаре хуна wэ т'ö кэси ниньм, ²⁷ чьмки мьн хwэ нэда паш, т'эмаамийа қьрара Хwэде wэр'а гот. ²⁸ Ньһа мьқати хwэ у т'эмаамийа wi кэре пез бьн, кö Р'öh'e Пироз һун сэр бэрпьрсийар* к'ьфш кьрьнэ. Шьвантийе щьвина Хwэде бькьн, йа кö wi бь хуна хwэ қазьнщ кьр. ²⁹ Эз заньм пэй чуйина мьнр'а гөред дэвхун we бьк'эвьнэ нава wэ у h'эйфа ван we кери нэйе. ³⁰ Жь нава wэда жи мэрьве дэрэн у тыштед хельф we хэбэр дьн, кö шагьрта пэй хwэ бьбьн. ³¹ Бона ве йэке h'ьшйар бьминьн у бир нэкьн, кö мьн һун һэр кэс, се сала шэв у р'ож бе р'һ'эти бь несьра ширэт кьрьнэ.

³² Ньһа эз wэ дьсперьмэ^ф Хwэде у хэбэра к'эрэма wi, кö дькарэ wэ р'öh'анийеда ава кэ у п'ара wэ т'эви т'эмаамийа щьмэ'та хwэ кэ. ³³ Мьн һавьжийа хwэ зер', зив у к'ьнще т'ö кэси нэанийэ. ³⁴ һун хwэха заньн эз у йед т'эви мьн эм h'эwще чь жи бунэ, эв дэстед мьн хэбьтинэ. ³⁵ Мьн пе h'эму шьхөлед хwэ нишани wэ кьрийэ, кö чава гэрэке

* 20:24 Нав дэстньвисаред һьнэкада эв жи һэйэ: «бь эшқ у ша».

* 20:28 Ава жи те фэ'мкьрьне: «Сэрпер».

быхэбьтн к'омэке бьднэ к'этиа у хэбэра Хөдан Иса бир биньн кӧ дьгот: «Хвэзи ль дайийа, нэ кӧ ль стандийа».

³⁶ Гава эв йэк гот, т'эви һ'эмуйа чок да дӧа кър. ³⁷ Һ'эму жи гэлэки дьгърийан, хвэ давитьнэ п'еси́ра Па́вло́с у р'адьмусан. ³⁸ Дьлед ван һе зедэ бона һе хэбэра ви дьшэвьти кӧ дьгот: «Һун иди р'уйе мьн набиньн». Паше эв һ'эта гэмийе вэр'екърн.

Па́вло́с дьчэ Оршэлиме

21 ¹ Гава эм жь ван қэтийан, бь гэмийе р'ек'этын, р'аст чун гьһиштнэ Косе, р'ожа дьне Р'одосе у жь вьр Патара́йе. ² Мэ гэмик дит кӧ дьчу Финикйа́йе, эм к'этынэ һе р'ек'этын. ³ Гава Қӧбрьсе хӧйа кър, мэ эв мьле ч'эпева һьшт. Эм бэрбь қэза Су́рйа́йе чун гьһиштнэ бажаре Су́ре, чьмки баре гэмийе вьр гэрэке бьһата валакърне. ⁴ Мэ шагърт дитьн, эм һ'эфт р'ожа ль вьр ман. Вана бь Р'ӧһ'е Пироз дьготэ Па́вло́с кӧ нэчэ Оршэлиме. ⁵ Ле гава мэ эв р'ож дэрбаз кърн, эм р'абун чун у һ'эмуйа жьна у зар'ава һ'эта бажер дэр эм вэр'екърн у дэве бэре мэ чок да дӧа кър. ⁶ Паше мэ хатьре хвэ жь һэв хвэст к'этынэ гэмийе, эвана жи вэгэр'ийанэ малед хвэ.

⁷ Мэ р'ешити бь гэмийе жь Су́ре думайи кър, эм гьһиштнэ Пьтолема́йе, мэ вьр хушк-бьра сылав кърн, эм р'ожэке манэ щэм ван. ⁸ Р'ожтьра дьне эм жь вьр р'ек'этын чунэ Қэйсэрийе мала Филипойе мьзгиндар^ф, эв йэк жь ван һэр һ'эфт к'омэкдаред к'ьфшкърн бу*. Эм ль щэм ви ман. ⁹ Чар қизед вийэ бьк'ьр^ф һэбун, кӧ п'ехэмбэрти дькърн. ¹⁰ Гава эм гэлэк р'ожа ль вьр ман,

* 21:8 К'аред Шандийа 6:1-6.

жъ Щьһустане п'ехэмбэрэки наве ви һагабо бэржер бу. ¹¹ Гава һатэ щэм мэ, қайиша пышта Павлос һылда, дэст у п'ийед хвэ гьреда у гот: «P'öh'e Пироз аһа дьбежэ: «Әw мэрыве хвэйе ве қайише щьһуйе Оршәлимеда аһа ви гьредьн у бьднэ дэсте нэщьһуйа». ¹² Гава әв йәк мэ бьһист, т'әви йед вьр мэ лава кьр, кө әw һьлнәк'ьшә нәчә Оршәлиме. ¹³ Ле Павлос щаб да у гот: «һун чь дькьн? Чьма һун дьгьрин у дьле мьн дышкеньн? Әз Оршәлимеда бона наве Хөдан Иса нә кө т'әне бона гьредане, ле бона көштьне жи һазьр ьм». ¹⁴ Гава мэ нькарьбу әw банийа сәр йа хвэ, мэ дәнге хвэ бьр'и у гот: «Бьра ә'мьре Хөдан бә». ¹⁵ Чәнд р'ожа шунда мэ к'аре хвэ кьр, әм һьлк'ьшийан чунә Оршәлиме. ¹⁶ Т'әви мэ чәнд шагьртед Қәйсәрийе жи һатьн, әм бьрнә мала шагьртәки зува, кө наве ви Мьнасо бу, жь Қөбресе, вәки әм ль вьр бьминьн,

Павлос сәрики Ақуб у бәрпърсийара дьхә

¹⁷ Гава әм гьһиштнә Оршәлиме, бавәрмәнда әм әшқ у ша қәбул кьрн. ¹⁸ Р'ожа дьне Павлос т'әви мэ чу щэм Ақуб, һ'әму бәрпърсийар жи һазьр бун. ¹⁹ Павлос сылав да ван, йәк-йәк чь кө Хвәде бь қөльхе ви нава нэщьһуйада кьрбу, ванар'а гьли кьр. ²⁰ Вана кө әв йәк бьһист, щькьри данә Хвәде у өса жи вьр'а готьн: «Дина хвэ бьде, чьқас һ'әзара щьһуйед бавәрмәнд һәнә у һ'әму жи хирәтк'ешед Қануне нә. ²¹ Аwa вана бона тә бьһистийә кө тө һ'әму щьһуйед нава нэщьһуйада һин дьки, кө дэст жь Қануна Муса бьк'ьшиньн у дьбежи кө әw көр'ед хвэ сьнәт нәкьн у пәй ә'дәт жи нәчьн. ²² Ньһа әм чь бькьн? We ә'сә бьбьһен кө тө һатийи. ²³ Дә р'абә әм чь тәр'а дьбежьн бькә. Вьр щэм мэ чар мэрыв һәнә кө

ад-църар* кърнэ. ²⁴ Ван хвэр'а хьлдэ, т'эви ван ль гора э'дэт пацъж бэ у хэрще ван хьлдэ сэр хвэ, кө п'ор'е сэре хвэ көр' кын. Ынге хэр кэсе заньбэ эв тыштед кө бона тэ бьхистьнэ дэрэв ын у тө хвэха жи пэй Қануна Муса дьчи. ²⁵ Ле бона ван нэщьһуйед кө хатьнэ сэр бавэрийе, мэ ванр'а църара хвэ нъвисийэ шандийэ, вэки эв һ'эвза хвэ жь ван қорбанед п'утп'арьстийе, хуне, гоште мьрар^Ф у бенамусийе бькьн». ²⁶ Ынге Павлос эв мэри р'ожа дьне хьлдан, т'эви ван пацъж бу, к'этэ п'арьстгәһе, кө хьлазийа р'ожед пацъжбуне бьдэ э'ламкърьне, кө we к'энге бона ван хэр кэси һ'эди* бе дайине.

Павлос п'арьстгәһеда те гьртъне

²⁷ Гава хэр һ'эфт р'ож сэр һэвда хатън, жь щьһуйед қэза Асийе Павлос п'арьстгәһеда дитън, т'эмамия э'лалэте т'эвр'акърн, дэст авитъне ²⁸ у кърнэ қир'ин готън: «Һэвар, исраелино! Алик'арийе бьдън! Эва эв мэръв э, йе кө ль хэр дэра һ'эмуйа мьқабыли щьмэ'та мэ, Қануна Муса у ви щийи һин дькэ, һе сэрда жи йунан кърнэ п'арьстгәһе, эв щийе пироз һ'эр'манд». ²⁹ Эв йэка готън, чьмки пешийе бажерда Трофимойе жь Эфәсе т'эви ви дитъбун у ван т'ьре Павлос эв кърийэ п'арьстгәһе.

³⁰ Т'эмамия бажер һ'эжийа, э'лалэт бь лэз к'ом бу, Павлос гьртън жь п'арьстгәһе к'аши дэрва кърн у дәред we пер'а-пер'а хатънэ гьртъне. ³¹ Гава ван дькър кө ви бькөжън, щаб гьһиштэ сэрһ'эзарә^Ф р'эфа эскәра,

* 21:23 We ад-църарер'а «нэзир^Ф» дьбежън. Дәрһәқа қәйдә-қанунед нэзирда Жьмар 6:1-21-да бьхунън.

* 21:26 Бона щьһуйед кө хвэ пацъж дькърн, чава һ'элал буйи, ванр'а қорбан дьһатэ дайине.

wэки т'эмамийа Оршэлиме т'эвиhэв буйэ. ³² Эви пер'а-пер'а эскэр у сэрсэд hьлдан, бь лэз чу сэр ван. Гава вана сэрh'эзар эскэрава дитьн, дэст жь Павлос к'отане к'ьшандьн. ³³ Wi чахи сэрh'эзар hatэ незик, эw гьрт, э'мьр кьр кö бь дö зьнцира wi гьредьн. hьнге пьрси: «Эв к'и йэ у чь кьрийэ?» ³⁴ Нава э'лалэтеда бона wi hэр йэки щур'эки дькьрэ қар'э-қар'. Эви гава жь дэст қалмэ-қалма щьмэ'те нькарьбу э'сэйи бьзаньбуяа, э'мьр кьр wi бьбьнэ эскэрхане. ³⁵ Гава Павлос гьhiштэ п'епэлинга, эскэра эw бьльндкьри бьрьн, чьмки э'лалэте зор дьда wi, ³⁶ ль пэй wi дьчун, дькьрьнэ қир'ин у дьготьн: «Wi бькöжьн!»

Павлос щаба хwэ ль бэр э'лалэте дьдэ

³⁷ Иди Павлос we бьбьрана hьндөр'е эскэрхане, эви сэрh'эзарр'а гот: «Изьна мьн hэйэ т'эви тэ хэбэр дьм?» Эви гот: «Тö йунани жи зани? ³⁸ Кö öса йэ тö нэ эви мьсьри йи, йе кö чэндэк пешда кьрэ шэр'-дэ'w, чар h'эзар қачахед меркөж дэрхьстьнэ бэр'ийе». ³⁹ Павлос гот: «Эз мэрвьэки щьһу мэ, жь Тарсуса Киликйайе, нэ бажарванэки бе нав-нишан ьм. Эз hиви жь тэ дькьм, изьне бьдэ кö эз ве щьмэ'тер'а хэбэр дьм». ⁴⁰ Гава эви изьн да, Павлос сэр п'епэлинга сэкьни, дэсте хwэ бьльнд кьр, щьмэ'те кö дэнге хwэ бьр'и, эви бь зьмане ибрани хэбэр да у гот:

22¹ «Гэли бав у бьра! Ньһа гөһдарийа мьн бькьн, кö эз щаба хwэ бьдьм». ² Гава бьһистьн кö эw ванар'а бь зьмане ибрани к'этэ хэбэрдане, кэр' бун he дэнге хwэ бьр'ин. У wi гот: ³ «Эз мэрвьэки щьһу мэ, бажаре Тарсуса Киликйайеда жь дийа хwэ бумэ, ле ви бажарида бьн дэсте Гамалйелда чава шагьрт мэзьн бумэ

у h'эму Qануна кал-бава жи бь фэсал-р'аст һин бумэ, һындава Хwэдеда жи хwэйихирэт бум, чьqаси һун h'эму иро. ⁴ Мьн h'эта кöштъне жи йед кö пэй ве Р'е дьчун, дьзерандьн у qьсьме жьн у мера гьредьдан давитьнэ кэле, ⁵ чава сэрэкк'аһин у т'эмамия цьвина р'успийа жи ш'эде мьн ын. Мьн сэр бьрайед цьһутийедайэ Шаме нэ'мэ жь ван һылдабун дьчум wэки йед wьр жи гьредаи биньмэ Оршэлиме кö бьдънэ щэзайе.

⁶ Гава эз he р'е дьчум, незики Шаме бум, р'о нава р'оже ньшкева жь э'змен дора мьн р'онайикэ qайим шэwq да. ⁷ Эз к'этымэ э'рде у мьн дэнгэк бьһист кö мьнр'а дьгот: «Шawул! Шawул! Тö чьма мьн дьзерини?» ⁸ Мьн ле вэгэр'анд: «Тö к'и йи, Хöдан?» Эwi мьнр'а гот: «Эз Исайе Ньсрэте мэ, йе кö тö дьзерини». ⁹ Эwед т'эви мьн жи р'онайи дитьн, ле дэнге кö мьнр'а хэбэр дьда нэдьбьһистьн. ¹⁰ һынге мьн гот: «Эз чь бькьм, Хöдан?» Хöдан мьнр'а гот: «Р'абэ һэр'э Шаме у ль wьр һэр тыште кö бона тэ к'ьфшкьри йэ бьки, we тэр'а бе готьне». ¹¹ Мьн кö жь дэст шэwqa we р'онайе нэдьдит, һынге йед т'эви мьн дәсте мьн гьртьн, эз бьрьмэ Шаме.

¹² Йэки наве wi һанания, анэgorи Qануне хwэдехоф, нав цьһуйед Шамеда жи эw хwэйиқэдьр бу, ¹³ эва һат щэм мьн сэкьни у гот: «Шawул бьра, бьбинэ!» Мьн дэстхwэда дит у ль wi ньһер'и. ¹⁴ Эwi мьнр'а гот: «Хwэдейе кал-бавед мэ тö к'ьфш кьри кö э'мьре wi бьзаньби у Йе Р'аст бьбини, хэбэра дэве wi бьбьһейи, ¹⁵ чьмки те бэр h'эму мэрьва бона ван тыштед тэ дитьн у бьһистьн бьби ш'эде wi. ¹⁶ Иди чьма дэрэнги дехи? Р'абэ wэрэ ньхöмандьне, гази наве wi кэ жь гöнед хwэ wэрэ шуштъне».

¹⁷ Гава эз вэгэр'ийамэ Оршэлиме у п'арьстгәһеда дōа дькър, мина сьһ'эте сэр мьнр'а дәрбаз бу, ¹⁸ мьн эw дит у ви мьнр'а гот: «Бькә былэзинэ жь Оршэлиме дәре, чьмки эw шәдәтийа кō те бона мьн бьди эwe қәбул нәкьн». ¹⁹ Мьн гот: «Хōдан, эw қәнц заньн кō эз бум, эви һ'эму к'ьништада йед бавәрийа хwә тә данин, давитьнэ кәле у эw дьк'ōтан. ²⁰ Гава хуна Стәйфане шәде тә дьр'ьжийа, эз хwәха жи wьр һазьр у р'ази бум, мьн нобәдари к'ьнщед йед эw кōштьн дькър». ²¹ һынге эви мьнр'а гот: «Һәр'ә, эзе тә бышиньмә дур щәм нәщьһуйа»».

Павлос бажарвантийа хwәда р'омайи йә

²² һ'эта ван хәбәра әлаләте гōһдарийа ви кър, паше бь дәнге бьльнд готьн: «Р'убари дьне ви нәһелә! Йед мина ви гәрәке нәжин!» ²³ Wана дькърьнә қир'ин, к'ьнще хwә дьқәлаштьн давитьн у хwәли дьр'әшандьнә һәwa. ²⁴ Сәрһ'әзар ә'мьр кър, кō ви бьбьнә әскәрхане у гот: «Бьдьн бәр қамчийа же бьпърсьн, бьзаньбьн к'а суце ви чь йә, wәки өса сәр ви дькьнә қар'ә-қар'». ²⁵ Гава бь қайищед ч'әрм гьредан, Павлос сәрсәде сәкьнир'а гот: «Гәло эва щайиз ә кō һун ль бажарванәки Р'омайе хьн, йе кō һе диwана ви нәбуйә?» ²⁶ Сәрсәд гава әв йәк бьһист, чу щәм сәрһ'әзар у гот: «Тō чь дьки? Эва мәрьва бажарване^ф Р'омайе йә». ²⁷ Сәрһ'әзар незики Павлос бу у wir'а гот: «Мьнр'а бежә, тō бажарване Р'омайе йи?» Эви гот: «Бәле». ²⁸ Сәрһ'әзар ле вэгәр'анд у гот: «Мьн бь гәләк п'әра эw бажарванти стандийә». Павлос гот: «Ле эз йәкр'ожийа хwәда бажарване wьр ьм». ²⁹ У дәстхwәда әwed кō we лехьстана у гьли же бьк'ьшандана жь ви дур к'әтьн. Сәрһ'әзар хwәха жи тьрсийа, гава бьһист кō бажарване Р'омайе йә, чьмки эви эw дабу гьредане.

Павлос ль бэр щьвина гьрэгьра

³⁰ Сьбэтъра дьн сэрһ'эзар хвэст р'аст бьзаньбэ к'а щьһу чьма шькийате Павлос дькьн. Эw бэр'да у э'мьр кьр, кö сэрэкед к'аһина щьвина гьрэгьрава бе. һынге Павлос ани ль бэр ван да сэкьнандьне.

23 ¹ Павлос дина хвэ да щьвина гьрэгьра у гот: «Гэли бьра! Мьн бь исафа р'һ'эт ль бэр Хвэде э'мьре хвэ һ'эта иро дэрбаз кьрийэ». ² һананийае сэрэкк'аһин э'мьри бэрдэстийед незики Павлос кьрын кö девда бьдьне. ³ һынге Павлос вир'а гот: «Хвэдеје жи ль тэ хэ, диwаре сиwахкьри! Тö р'унышти йи анэгори Qануне диwана мьн дьки у жь Qануне дэр э'мьр дьки кö эw мьн хьн». ⁴ Йед щэм Павлос сэкьни готьн: «Тö сэрэкк'аһине Хвэде бехöрмэт дьки?» ⁵ Павлос гот: «Бьрано, мьн ньзаньбу кö эw сэрэкк'аһин э. Чаwа ньвисар э: «һьндава сэрwере мьләте хвэда хьраб хэбэр нэдэ*»».

⁶ һынге Павлос пе һ'эсийа кö алики садуди нэ, алики жи ферьси, we щьвинеда кьрэ wази у гот: «Гэли бьра! Эз ферьси мэ, көр'е ферьсийа! Иро диwана мьн дькьн, чьмки эз бawэрийа хвэ р'абуна мьрийа тиньм». ⁷ Гава эв йэк гот, ферьси у садуди һэвр'а к'этгьнэ һ'өщэте у дөтирэти к'этэ нава к'оме, ⁸ чьмки садудийа дьгот нэ р'абуна мьрийа һэйэ, нэ мьлийак'эт, нэ жи р'өһ', ле ферьсийа һәрсек жи qэбул дькьрын. ⁹ һынге қалмэ-қалма мэзын һе пешда һат, жь қанунзанед алийе ферьсийа һьнэк р'абунэ п'ийа у дэнг һьлдан мерк'ими готьн: «Эм ви мэрьвида т'ö хьрабийе набиньн. Бэлки р'өһ'эки йан мьлийак'этэки вир'а хэбэр

* 23:5 Дэрк'этгьн 22:28.

дайэ?»¹⁰ Гава шэр'-дэ'w зедэ бу, сэрh'эзар тьрсийа кө эв Павлос қэт-қэти кьн, э'мьри эскэра кьр кө һэр'ьнэ жере эви жь нав ван быгьрн быбьнэ эскэрхане.

¹¹ Шэвтэра дьн Ходан ль бэр ви сэкьни у готе: «Сэрхwэ бэ, тэ чава шэ'дэтиа мьн Оршэлимеда да, өса жи гэрэке Р'омеда шэ'дэтийе быди».

Щьһу т'элэке бона көштьна Павлос һазьр дькьн

¹² Сьбэһ кө зэлал бу, һьнэк щьһу бунэ йэк у сонд хварьн, кө һ'эта Павлос нэкөжьн, нэ бьхвьн, нэ жи вэхвьн. ¹³ Эвед кө эв сонд хварьн жь чьли зедэтьр бун. ¹⁴ Эвана чунэ щэм сэрэкед к'аһин у р'успийа готьн: «Мэ сонд хварийэ, һ'эта кө эм Павлос нэкөжьн, тыштэки тэм нэкьн. ¹⁵ Аwa һун т'эви щьвина гьрэгьра бежьнэ сэрh'эзар кө эви сьбе бинэ щэм wэ, йанчийэ^ф һун дьхwазьн дэрһэқа wiда һэр тышти һе р'аст пе бьһ'эсьн, эме жи һе бэри һатьна ви һазьр бьн кө ви быкөжьн».

¹⁶ Ле харзийе Павлос бона ве т'элэке быһист, һат к'этэ эскэрхане Павлоср'а гот. ¹⁷ Павлос жи гази сэрсэдэки кьр у готе: «Эви хорти быбэ щэм сэрh'эзар, дьхwазэ тыштэки wir'а бежэ». ¹⁸ Эви жи хорт бьрэ щэм сэрh'эзар у готе: «Павлосе гьрти гази мьн кьр, һиви кьр кө ви хорти биньмэ щэм тэ, тыштэки вийи готьне тэр'а һэйэ». ¹⁹ Сэрh'эзар дэсте ви гьрт, бьрэ алики у пьрси: «Тө чь дьхwази э'лами мьн ки?» ²⁰ Эви гот: «Щьһуйа қьрар кьрийэ кө һиви жь тэ быкьн, wэки сьбе Павлос быби щьвина гьрэгьра, йанчийэ дьхwазьн дэрһэқа wiда һэр тышти һе р'аст бьзаньбьн. ²¹ Ле ван баwэр нэкэ, чьмки жь ван чьл мэрийа зедэтьр хwэ вэшартьнэ, һивийа ви нэ. Wана сонд хварийэ, кө нэ бьхвьн, нэ жи вэхвьн һ'эта ви нэкөжьн. Wана ньһа к'аре хwэ кьрийэ, һивийа қьрара

тэ нэ». ²² Уи чахи сэрh'эзар хорт вэр'екьр у т'эми да ви: «Кэсир'а нэбежэ, кө тэ эв йэк мьнр'а готийэ».

Павлос дышиньнэ Қэйсэрийе щэм Фэликсе вэли

²³ Сэрh'эзар гази дө сэрсэда кьр у гот: «Дөсьд эскэри һазьр кьн, һ'эфте сийари, дөсьд жи р'ьмдар, вэки шэв сьһ'эта нәһа һ'эта Қэйсэрийе һэр'ьн. ²⁴ Өса жи чэнд һэспа һазьр кьн, вэки Павлос ле сийар кьн, кө бе қэдэ бе бэла бьбьнэ щэм Фэликсе вэли». ²⁵ Нә'мэк жи бь ве фькьре ньвиси:

²⁶ «Жь Клаудйо Лусйо,

Сьлав Фэликсе вэлийе хвэйиқэдьрр'а!

²⁷ Эва мэрьва жь щьһуйа һатьбу гьртъне, we бь дәсте ван бьһата көштъне, эз пе һ'эсийам кө р'омайи йэ, бь эскэрава гьһиштъме у мьн эв хьлаз кьр. ²⁸ Мьн хвэст кө бьзаньбьм к'а бона чь шыкийате ви дькьн, мьн эв бьрэ бэр щьвина гьрэгьред ван ²⁹ у к'ьфш кьр, кө шыкийате ван сэр пьрсед қануна ван э, ле бона көштъне йан гьртъне хьрабийа ви т'өнэйэ. ³⁰ Гава щаб гьһиштэ мьн, кө щьһуйа бона ви мэрьви т'элэкэк һазьр кьрийэ, мьн дәстхвэда эв шандэ щэм тэ у ә'мьри ль шыкийаткьра кьр, кө чи вани мьқабьли ви һэбэ, ль бэр тэ бежьн*».

³¹ Эскэра жи анэгори ви ә'мьре кө стандьн, Павлос шэв һьлдан бьрьнэ Әнтипэтрисе. ³² Р'ожа дьне йед сийари Павлоср'а данин кө т'эви ви һэр'ьн, ле йед пэяа хвэха вэгэр'ийанэ эскэрхане. ³³ Әвед сийари гьһиштънэ Қэйсэрийе, нә'мэ данэ вэли, Павлос жи данэ дәсте ви. ³⁴ Әви эв нә'мэ хвэнд, пьрси жь к'ижан қэзайе йэ, кө пе

* 23:30 Нав дәстньвисаред һьнэкада эв жи һэйэ: «Сахийа тэ дьхвазьм».

h'эсийа жь Киликийае йә, ³⁵ гот: «Эзе һынге гөһдарийа тә бькьм, к'энге шыкийаткьред тә бен». У ә'мьр кьр, кә эв қәсыра һеродәсда бе хвәйкьрыне.

Щьһу шыкийате Павлос дькьн

24 ¹ Пенщ р'ожа шунда һананийа сәрәкк'аһин т'эви һьнәкә жь р'успийа у Тәртулоие занәбеж^ф бәржер бу һатә Қәйсәрийе. Вана бона Павлос гьли-газыне хвә вәлир'а кьрын. ²⁻³ Гава гази Павлос кьрын, Тәртуло дәст бь шыкийата кьр у гот: «Әм т'ьме у һәр дәра ван кьрынед тә дышекьриньн, Фәликсе хвәйиқәдър, кә сайа сәре тә эви мьләте мә гәләк ә'дълайи дитийә у гәләки пешда чуйә. ⁴ Ле вәки гәләки сәре тә нәешиньм, һиви дькьм жь к'әрәма хвә кьн гөһдарийа мә бькә. ⁵ Мә эв мәрва дит, чава мина бәлаке к'әтийә нава һ'әму щьһуйед сәр дьне т'эвиһәв дькә у р'ебәре к'омәла ньсрәтийа^ф йә. ⁶ Эви кьр кә п'арьстгәһе жи бьһ'әр'ьминә, ле мә эв гьрт.* ⁸ һәгәр тә жь ви бьпьрси, те хвәха бькарьби жь ви һәр тышти бьзаньби к'а бона чь әм шыкийате ви дькьн». ⁹ Щьһуйа жи готьна ви ә'сәйи кьрын, готьн: «Бәле, әв йәк өса йә».

Павлос щаба хвә ль бәр Фәликсе вәли дьдә

¹⁰ Гава вәли пе сәрийа кьр кә эв хәбәр дә, Павлос ле вәгәр'анд у готе: «Әз заньм кә гәләк сал ьн тә һ'акьме ви мьләти йи, әзе жи бь р'әзәдъли бона хвә щаба хвә бьдьм. ¹¹ Чава кә тә дькари бьзаньби, әва донздәһ р'ож т'өнә, кә әз бона һ'әбандьне һәвраз чубумә Оршәлиме. ¹² Әвана әз

* 24:6 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Мә дьхвәст кә әм диwana ви анәгори қануна хвә бькьн, ⁷ ле Лусйоие сәрһ'әзар сәр мәда гьрт, бь зоре жь дәсте мә станд ⁸ у ә'мьр кьр, кә шыкийаткьре ви бенә щәм тә».

нэдитьмэ кӧ п'арьстгәһеда т'эви йәки тек'эвмэ дэ'we, йан жи к'ьништада өса жи щики дьн бажерда э'лаләте дора хwэ т'оп кьм. ¹³ У нэ жи ньһа дькарьн готьнед хwэ избат кьн, кӧ бона чь шыкийате мьн дькьн. ¹⁴ Ле эзе ашкәрэ тәр'а бежьм, wәки ль гора we Р'ийа кӧ эвана жер'а к'омәла шыһ'ьти^ф дьбежьн, эз һәма өса Хwәдейе кал-бавед хwэ дьһ'эбиньм. У чь кӧ Qанун у ньвисаред п'ехәмбәрада жи ньвисар ә, баwәр дькьм. ¹⁵ Эз Хwәдеда жи гӧман ьм, чава кӧ әw жи we гӧмане нэ, кӧ һ'әму һәq у нәһәqе жь мьрьне р'абьн. ¹⁶ Бона ве йәке чьqас жь мьн те, эз дыщ'эдиньм һ'әму wәхти бь исафа р'ьһ'әт ль бәр Хwәде у мәрьва бьм.

¹⁷ Аwa пәй гәләк салар'а эз вәгәр'ийам һатьмә Оршәлиме, кӧ к'омәке бьдьмә мьләте хwэ у һ'әдийа бьдьм. ¹⁸ һьнге wi шыхӧлида эз п'арьстгәһеда паqьжбуйи дитьм ль гора әдәте мә. Эз нэ т'эви ә'лаләте бум, нэ жи шәр'уда. ¹⁹ Ле жь ван чәнд щьһуйед qәза Асийәе ль wьр бун. һәгәр һьндава мьнда тыштәки wани готьне һәбуя, әw гәрәке бьһатана бәр тә бьсәкьнийана шыкийате мьн бькьрана. ²⁰ Йан жи бьра эвана бежьн, гава эз бәр щьвина гьрәгьра сәкьни бум, чь хьраби сәр мьн дитьн, ²¹ пештьри ве йәке, кӧ мьн бь дәнге бьльнд нава wанда готийә: «Бона баwәрийа р'абуна мьрийа һун иро диwана мьн дькьн».

²² Фәликсва әw Р'е кӧ р'ьнд ә'йан бу, һьнге әви шыхӧле ван пашда авит у гот: «К'әнге Лусйойе сәрһ'әзар бәржер бе, эзе һьнге бона шыхӧле wә qьрара хwэ бьдьм». ²³ Әви ә'мьри сәрсәд кьр, кӧ Павлос п'ьр'и-һьндьки аза хwәй кьн у изьна һәвал-һогьред wi жи бьдьн, йе кӧ we к'омәқдарийа wi бькьн.

Павлос гърти дьминэ

²⁴ Чэнд р'ожа шунда Фэликс т'эви Дьрусила к'олфэта хвэйэ щьһу һат, гази Павлос кър у бона we бавэрийа сэр Мэсн Иса жь wi бьһист. ²⁵ Павлос he бона р'астийе, хвэгъртыне у диwana Хвэдейэ кö we бе хэбэр дьда, Фэликс saw к'ьшанд у гот: «Тö ньһа һэр'э. Гава вэхте мьн һэбэ, эзе гази тэ кьм». ²⁶ Öса жи эw we гöмане бу, кö жь Павлос п'эрэ бьстанда, бона we йэке жи гэлэк щара гази wi дькър у т'эви wi хэбэр дьда.

²⁷ Гава дö сал дэрбаз бун, дэwса Фэликс Поркийо Фесто бу wэли. Фэликс жи кö дьхwэст қәнщи щьһуйар'а бькьра, Павлос гърти һьшт.

Павлос дэ'wa диwana Қэйсэр дькэ

25 ¹ Пэй се р'ожар'а, гава Фесто дэрбази сэр қöльха хwэ бу, эw жь Қэйсэрийе һэвраз чу Оршэлиме. ² Сэрэкед к'аһина у гьрэгьред щьһуйа бона Павлос шькийате хwэ ль wi кьрьн ³ у һиви кьрьн кö бькэ қәнщи wi бинэ Оршэлиме, чьмки wана т'элэк чекьрьбу кö р'ева wi бькөжьн. ⁴ Ле Фесто ль wан вэгэр'анд у гот: «Павлос we ль Қэйсэрийе гърти бьминэ у эзе хwэха жи зутьре һэр'эмэ wьр. ⁵ Жь сэрwеред нава wэда жи к'и дькарэ бьра т'эви мьн бе у һэгэр нэһэрикэ wi мэрьви жи һэбэ, бьра гөнэк'арийа wi бежэ».

⁶ Wьр нэһэ-дэһэ р'ожа нав wанда ма, паше бэржер чу Қэйсэрийе, р'ожа дьн ль һэрэма диwane р'уньшт, э'мьр кър кö Павлос биньн. ⁷ Гава Павлос һат, щьһуйед кö жь Оршэлиме бэржер һатьбун дора wi гьртьн у гэлэк бөхданед гьран ль wi дькьрьн, ле нькарьбун избат кьрьна. ⁸ Павлос щаба хwэ дьда у дьгот: «Мьн һьндава

Қануна щьһуйа йан п'арьстгәһе йан жи Қәйсәрда т'ө нәһәқи нәкьрийә».

⁹ Фесто жи хвәст кә щьһуйар'а қәнщийе бькә, ль Павлос вәгәр'анд у гот: «Тө дьхвази һәвраз һәр'и Оршәлиме, кә бона ван тышта диwana тә бәр мьн вьр бе кьрьне?» ¹⁰ Павлос гот: «Әз ль бәр диwana Қәйсәр сәкьни мә, ль к'ө жи диwana мьн гәрәке бьбә. Мьн хьрабик ль щьһуйа нәкьрийә, чава тө хвәха жи қәнщ зани. ¹¹ Ава һәгәр әз нәһәқ ьм у мьн тыштәки өса кьрийә кә гәрәке бемә кәштьне, әз жь мьрьне вәнак'ьшьм, ле һәгәр нәһәқийа мьн ве йәкеда т'өнә, чава кә әwana шәр'а давежьнә мьн, кәс нькарә мьн бьдә дәсте ван. Әз дә'ва диwana Қәйсәр дькьм». ¹² һьнге Фесто т'әви ширәтк'ара хәбәр да, паше ль ви вәгәр'анд у готе: «Тө дә'ва Қәйсәр дьки, гәрәке тө һәр'и щәм Қәйсәр».

Павлос ль бәр Әгрипа^Ф у хушка ви Бәрньке

¹³ Чәнд р'ож дәрбаз бун, Әгрипа п'адша у Бәрньке һатьнә Қәйсәрийе, кә Фесто бьмбарәк кьн. ¹⁴ Гава гәләк р'ож ль вьр дәрбаз кьрьн, Фесто бона Павлос ә'лами п'адше кьр у гот: «Вьр мәрвьәк һәйә кә жь һена Фәликсда әв гьрти майә. ¹⁵ Гава әз чумә Оршәлиме, сәрәкед к'аһина у р'успийед щьһуйа шыкийате ви бәр мьн кьрьн у һиви кьрьн кә әз диwana ви бькьм. ¹⁶ Мьн ль ван вәгәр'анд у гот, вәки нә ә'дәте р'омайийа йә кә мәрвьәки бехәда бьдьнә дәр, һ'әта мәщале нәдьнә йе гөнәк'ар, кә ль бәр шыкийаткьред хвә бьсәкьнә у р'у бь р'у бәр ван шаба хвә бьдә. ¹⁷ Гава әwana һатьнә вьра, мьн дәрәнги нәехьст, р'ожа дьне әз ль һәрәма диwane р'уньштьм у мьн ә'мьр кьр, кә ви мәрви биньн. ¹⁸ Гава йед кә әв гөнәк'ар дькьрьн р'абун кә хәбәр дьн, мьн бона чь хьрабийед кә

шык дьбьрэ ви, т'ө кэси бона ван йэка тыштэк нэгот. ¹⁹ Ле дэ'wa ван т'эви ви бона пьрса һ'эбандьна ван бу у сэр Исаки мьри, кө Павлос дьбежэ эw сах э. ²⁰ Ынге мын нъзаньбу кө чава эв пьрсана э'сэйи бькьрана, мын жь ви пьрси: «Тө дьхwaзи һэр'и Оршэлиме, кө бона ван тышта бэр диwane бьсэкьни?» ²¹ Ле чахе Павлос хwэст кө шыхөле ви һэр'э бэр Qэйсэр у бе леньһер'андьне, мын э'мыр кьр кө эw гьрти бьминэ, һ'эта кө эз ви бышиньмэ щэм Qэйсэр». ²² Эгрипа Фестор'а гот: «Мын жи дьхwэст хэбэрдана ви мэрви бьбьһиста». Эви жи гот: «Те сьбе ви бьбьһейи».

²³ Р'ожа дьне Эгрипа у Бэрньке бь р'эwша мэзын т'эви сэрһ'эзар у гьрэгьред бажер һатьнэ к'оч'ьксэре, Фесто э'мыр кьр у Павлос анин. ²⁴ Фесто гот: «Эгрипа п'адша у һ'эмуйед һазьр! һун ви дьбиньн, т'эмамия щьм'эта щьһуйа һын Оршэлимеда, һын жи вьра шыкийате ви бэр мын дькьрын у дькьрынэ қир'ин дьготьн: «Эw гэрэке сах нэминэ!» ²⁵ Ле мын к'ьфш кьр кө эви тыштэки өса нэкьрийэ кө бе көштъне у хwэха жи дэ'wa диwana Qэйсэр дькэ, мын қьрар кьр кө ви бышиньм. ²⁶ Ле бона ви тыштэки э'сэйи т'өнэ хwэйе хwэр'а бьньвисьм, бона ве йэке мын эв ани бэр wэ, илаһи^ф бэр тэ Эгрипа п'адша, wэки эв йэк диса бе леньһер'андьне, һнге тыштэки мыни ньвисаре we һэбэ. ²⁷ Чьмки тыштэки бе ақьли йэ, һэгэр эз гьртики бышиньм у бона суще ви тыштэки нэньвисьм».

Щабдарийа Павлос ль бэр Эгрипа

26 ¹ Ынге Эгрипа Павлоср'а гот: «Изьна тэ һэйэ кө тө бона хwэ хэбэр ди». We дэме Павлос дэсте хwэ бьльнд кьр, щаба хwэ да. ² «Эгрипа п'адша, бона һ'эму шыкийатед кө щьһу ль мын дькьн, эз иро хwэ бэxтэвар

h'эсаб дькым кө бэр тэ сэкьни мэ шаба хвэ дьдъм, ³ илаһи ве пьрседа кө тө һаш жь h'эму э'дэт у пьрсед щьһуйа һэйи. Бона ве йэке эз жь тэ һиви дькым, бь сэбьр гөһдарийа мьн бьки.

⁴ H'эму щьһу заньн кө мьн чава э'мьре хвэ жь зар'отийа хвэда гьрти нава мьлэте хвэ у ль Оршэлимеда дэрбаз кьрийэ. ⁵ Эвана зува мьн нас дькьн, һэгэр бьхвазын, дькарьн шэ'дэтийе бьдын, wэки эз анэгори э'дэте к'омэла дине мэйи һ'ышк жи ферьси бумэ. ⁶ У ньһа жи бона гөмана ви созе кө Хвэде дайэ кал-бавед мэ диwana мьн те кьрьне, ⁷ хут бона ви созе кө һэр донздэһ э'ширед мэ бь дьл у щан, шэв у р'ож Хвэде һ'эбандьнэ, wэки бьгьһижьнэ эве йэке. Бэле бона ве гөмане йэ, кө щьһу шькийате мьн дькьн, п'адшайи хвэш бэ. ⁸ һун чьма нькарьн бавэр бькьн, кө Хвэде we мьрийа жь мьрьне р'акэ?

⁹ Мьн хвэха жи кьрьбу дэйне стуйе хвэ, кө мьрабьли наве Исайе Ньсрэте гэлэк тышт бькьра ¹⁰ у мьн Оршэлимеда кьр жи. Мьн жь сэрэкед к'аһина һ'өкөм станд у гэлэкед жь щьмэ'та Хвэде давитьнэ кэле у гава дьһатьнэ көштьне, мьн жи дэнге хвэ дьда. ¹¹ H'эму к'ьништада гэлэк щара мьн эw дьданэ щэзайе у зор дьда ван, кө we бавэрийа хвэ инк'ар кьн. Мьн к'ина ван гьртьбу, һ'эта бажаред хэрибда жи эw дьзерандьн.

¹² Ава эз шарэке бь һ'өкөм у э'мьре сэрэкед к'аһина дьчумэ Шапе. ¹³ Р'ож нивро бу, п'адшайи хвэш бэ, р'ева мьн дит жь э'змен р'онайикэ жь р'онайийа тэ'ве зортьр дора мьн у йед т'эви мьн дьһатьн шэwq да. ¹⁴ Эм һ'эму к'этьнэ э'рде, мьн дэнгэк бьһист кө бь зьмане ибрани мьнр'а дьгот: «Шавул! Шавул! Тө чьма мьн дьзерини?»

Тө бь к'олме нькари һәр'и дьреше». ¹⁵ Мьн гот: «Тө к'и йи, Хөдан?» Хөдан гот: «Эз әw Иса мә, йе кө тө дьзерини. ¹⁶ Ньна р'абә сәр ньгед хwә, әз бона we йәке тәва хөйа бум, кө тә бькмә бәрдәстийе хwә у шә'де wi тыште кө тә дит у ван тыштед кө әзе паше бәр тә вәкм. ¹⁷ Әзе тә жь дәсте щьмә'та Исраеле у нәщһуйа хьлаз кьм. Ва әз тә дьшиньмә нава ван, ¹⁸ wәки ч'әвед ван вәки, жь тә'ристанийе бәрбь р'онайе у жь һ'өкөме Мирещьн бәрбь Хwәде вәгәр'ини, wәки бь сайа we бawәрийа сәр мьн, гөнөд ван бенә бахшандьне у т'әви п'ара щьмә'та мьн бьн».

¹⁹ Аwa Әгрипа п'адша, әз мьqабьли we дитьна ль бәрч'әвайә жь ә'змен нәсәкьним. ²⁰ Ле мьн пешийе йед Шаме, Оршәлиме у т'әмамийа т'опрахед Щьһустанер'а даннасин кьр, өса жи нәщһуйар'а, кө т'обә кьн бәрбь Хwәде вәгәр'ьн у кьред қәнц бькьн, wәки бе к'ьфше әw жь гөнәкьрьне вәгәр'ийанә. ²¹ Бона we йәке щьһуйа әз п'арьстгәһеда гьртьм, хwәстьн мьн бькөжьн. ²² Ле мьн жь Хwәде к'омәк станд у һ'әта иро әз мамә, шә'дәтийе дьдьмә бьч'ук у мәзьна. Тыштәки зедә жи жь ван тыштед кө п'ехәмбәра у Муса готьбун we бьбьн, мьн нәготийә: ²³ Гәрәке Мәсиһ щәфа бьк'ьшанда, бьбуяа ньхөрийе мьрийед р'абуйи у р'онайа хьлазбуне мьләтед щьһу у нәщһуйар'а даннасин кьра».

²⁴ Гава Паулос аһа щаба хwә да, Фесто бь дәнге бьльнд гот: «Тө хwә өнда дьки, Паулос! П'ьр'хwәндьна тә тә өнда дькә». ²⁵ Паулос готе: «Әз хwә өнда накьм Фестойе хwәйиқәдър, ле хәбәрәд р'аст у че дьбежьм. ²⁶ П'адша һаш

* 26:14 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Тө чьфта нькари бавежи шьва сәртуж».

жъ ван тышта һэйэ, лэма жи эз аза хэбэр дьдъм у бавэр накъм кӧ тыштэк жъ ви вэшарти мабэ, чъмки эв йэка қӧлч'экида нэбуйэ. ²⁷ Эгрипа п'адша, тӧ п'ехэмбэра бавэр дьки? Занъм кӧ тӧ бавэр дьки». ²⁸ Эгрипа Павлоср'а гот: «Тэ т'ьре тӧ ӧса зу дькари мьн бьки мэсиһи^Ф?»²⁹ Павлос гот: «Эз һиви жъ Хвэде дькъм, зу-дэрэнг нэ кӧ т'эне тӧ, ле һ'эмуйед кӧ иро гӧһдарийа мьн дькън, ӧса бьн чава эз ьм, пештьри ван қәйда».

³⁰ һынге п'адша р'абу п'ийа, вәли, Бэрньке у һ'эмуйед т'эви ви р'унышти жи пер'а. ³¹ Эв дэрк'этынэ дэрва, һэвр'а хэбэр дан у готын: «Эва мэрьва тыштэки ӧса накэ кӧ бе кӧштъне йан гьртъне». ³² Ле Эгрипа Фестор'а гот: «Мэ дькарьбу эва мэрьва бэр'да, һэгэр эви дэ'ва диwana Қәйсэр нэкьра».

Р'евитийа Павлосэ пашьн һ'эта Р'оме (27:1-28:16)

Павлос бь гэмийе дьбьнэ бажаре Р'оме

27 ¹ Гава қьрар кьрын кӧ эм бь гэмийе һэр'ьнэ Италийае, Павлос у чэнд гьртигед дьн данэ дэсте сэрсэдэки жь р'эфа эскеред Қәйсэр, наве ви Йулийо. ² Эм к'этынэ гэмикэ жь Эдрэмите, кӧ we гәмиваргәһед қэза Асийаева бьчуйа у р'ек'этын. Эристархойе мэкәдони жи жь Т'есалонике мэр'а бу. ³ Р'ожа дьне эм Сайдаие пәйа бун, Йулийо қәнци Павлоср'а кьр, изьн да кӧ һэр'э щәм достед хвэ, вәки бона ви хәм бькън. ⁴ Жь вьр р'ек'этын, дэст байе пешийа мэ, эм тә'лде Қӧбрьсер'а дәрбаз бун. ⁵ Гава эм нава бә'ра пешбәри Киликийае у Памфилийаева

* 26:28 Аһа жи те фә'мкьрьне: «һындьк ма кӧ тӧ мьн жи бьки мэсиһи».

дэрбаз бун, гъништънэ Ликйайе, бажаре Мирайе. ⁶ Вър сәрсәд гәмикә Скәндәрйайе дит кө дъчу Италийае, әм кърънә we гәмийе. ⁷ һеди-һеди гәләк р'ожада әм бь зорәке незики Кънидйайе бун. Бе кө р'е нәдъда мә, әм бьнат'ара Къретайе бәр Салмонер'а дәрбаз бун. ⁸ Әм бь зорәке вьрр'а дәрбаз бун гъништънэ щики, кө жер'а дьготън Гәмиваргәһед^ф Бәдәw, кө незики бажаре Ласәйайе бу.

⁹ Гәләк wәхт кө ль вьр дәрбаз бу, р'евитийа гәмийе жи бь қәзийава гьредаи бу, Р'ожа Р'ожийа^ф жи иди дәрбаз бьбу. Павлос ширәт ль ван кър у гот: ¹⁰ «Гәли мәрва! Әз дьбиньм кө әв р'евитийа бь гәмийе гәләк зийане у щәфава гьредаи йә, нә кө т'әне бона бар у гәмийе, ле бона ә'мьре мә жи». ¹¹ Ле сәрсәд һе гөр'а гәмиван^ф у хwәйе we дькър, нә кө хәбәрәд Павлос. ¹² Әw гәмиваргәһ бона дәрбазкъръна зьвьстане нә қәнщ бу, ләма жи гәләка жь ван қьрара хwә да кө жь вьр һәр'н, бәлки бькарьбьн бьгъһижьнә бажаре Финиксе у ль вьр зьвьстане дәрбаз кьн. Әва бажара гәмиваргәһәкә гьрава Къретайе йә, кө ль башур-р'оавайе у бакөр^ф-р'оавайе дьньһер'ә.

Фьртон^ф бә'ре

¹³ Гава байе башурейи нәрм һат, вана т'ьре иди гъништънә мәрәме хwә, ләнгәрә к'ьшандьн р'ек'әтън у хwә ль һешийа^ф Къретайе гьрти чун. ¹⁴ Ле хеләке шунда фьртонәкә^ф қайим ль мә р'абу, кө жер'а дьготън

* 27:9 Бь готънәкә дьн: «Р'ожийа Р'ожа^ф Қөрбана Бәрделие». Р'ожа we щәжьне һәр сал һәв нагьрә, щарна дьк'әвә мәһа нәһа, щарна жи йа дәһа. һәгәр әв сәрһати сала 59-да қәwьмибә чава һьнәк занә бawәр дькьн, һьнге әв қәwьмандьн дьк'әвә 5-е мәһа дәһа һ'әсабе ньһа.

Еврикълон*. ¹⁵ Фъртоне ль гэмийе хьст у гэми нькарьбу мьрабьли we бьчуйа, дэст же к'шанди эм жь бе һатьнэ ажотьне. ¹⁶ Мэ хвэ гьравэкэ бьч'ук гьрт, наве we Кауда, ль вьр бь зорэке қайьк гьрт ¹⁷ к'шандэ жор у бь вэрьса гэми бьнива шьдандьн. Эвана тьрсийан кө нэбэ гэми лила^ф Суртьседа р'уне, бап'еш^ф анинэ хваре у аһа жь бе дьһатьнэ ажотьне. ¹⁸ Жь дэст қайимийа фьртоне, बारे гэмийе р'ожа дьн р'етьнэ бэ'ре. ¹⁹ Р'ожа сьсийа вана бь дэсте хвэ һащәтед гэмийе авитьнэ бэ'ре. ²⁰ Эв чэнд р'ож бун тэ'в у стэйрк нэдьһатьнэ хойане, фьртонэ жи нэдьсэьни. һайнэсэр бона хьлазбуне гөмана мэ һ'эму һатэ бьр'ине.

²¹ Эв чэнд р'ож бун жи бьр'чи мабун, Павлос нава ванда сэьни у гот: «Гэрэке вэ гөр'а мьн бькьра э'вдно, жь Кьретаие дэрнэк'этана, һынге вэ́йе эв зийан у щәфа нэк'шанда. ²² Ньһа жи эз һиви дькьм, кө һун дьл бьдьнэ бэр хвэ, чьмки пештьри гэмийе зийане ль мэ т'ө кэси нэбэ. ²³ Чьмки һэма ве шэва дэрбазбуйи мьлйак'этэки^ф ви Хвэде́йе кө эз п'ара ви мэ у ви дьһ'эбиньм, мьнва хойа бу ²⁴ у гот: «Нэтьрсэ, Павлос! Гэрэке тө ль бэр Қэйсэр бьсэьни. Хвэде һ'эмуйед т'эви тэ гэмийеда данэ хатьре тэ». ²⁵ Ньһа дьл бьдьнэ бэр хвэ э'вдно, чьмки эз Хвэде бауэр дькьм, кө чава мьнр'а һатэ готьне, we өса жи бьбэ. ²⁶ Ле т'эне эме бенэ ажотьне у бэжа гьравэке хьн».

²⁷ Шэва чардэһа бу кө эм бэ'ра Адрийатикеда жь бе дьһатьнэ ажотьне. Ниве шэве гэмивана к'фш кьр, кө дьгьһиштьнэ бэжэке^ф, ²⁸ к'урпив авитьне, дитьн кө қаси

* 27:14 «Еврикълон» бь зьмане йунани аһа те фәмкьрьне: «Байе кө жь бакөр-р'оһьлате те».

чъл метъри бу, һынәки жи пешда чун, диса авитьне дитън кӧ қаси си метъри бу. ²⁹ Ынге эм търсийан кӧ нәбә эм щики кәвьри хън, пашийа гәмийева чар ләнгәрә авитьн у бь дӧа ч'әвнһер'ийа сьбәһе бун. ³⁰ Ле гәмивана хвәст кӧ жь гәмийе бър'әвън, қәйьк жь гәмийе пәйа кърън, бь we мәнийе йанчийә дьхвазьн пешийа гәмийева жи ләнгәра бавежън, ³¹ Павлос сәрсәд у әскәрар'а гот: «Һәгәр әвана гәмийеда нәминън, һун нькарън хьлаз бьн». ³² Ынге әскәра капед қәйьке қәтандьн, бәр'дан кӧ weда һәр'ә.

³³ Қәрәбәрбанга сьбәһе Павлос һиви жь ван һ'әмуйа кър кӧ нен бьхвън у гот: «Әва чардәһ р'ож ә кӧ һун ч'әвнһер'и бър'чи манә у wә т'ӧ тышт нәхварийә. ³⁴ Аwa әз һиви жь wә дькъм, нане хwә бьхвън, кӧ әв жи бона хьлазбуна wә йә, т'еләки п'ор'е сәре wәйе ӧнда нәбә». ³⁵ У гава әв йәк гот, нан һьлда ль бәр һ'әмуйа шькърыйа хwә Хwәде ани, кәркър у дәстпекър хвар. ³⁶ Ви чахи бин һатә бәр һ'әмуйа, ван жи нан хвар. ³⁷ Әм гәмийеда дӧсьд һ'әфте шәш мәри бун. ³⁸ Гава нан хварън, т'ер бун, гәнъм р'етънә бәр'е гәми сьвк кърън.

Қәзийа гәмийе

³⁹ Сьбәһ кӧ зәлал бу, ә'рд нас нәдькърън, ле дәлавәкә бәр'е р'ач'әв кърън, кӧ һешийа we һәбу у дьхwәстън бәлки бькаръбън бьне гәмийе wър ә'рде хън. ⁴⁰ Ләнгәрә жь бьни қәтандьн, бәр'еда һьштън, һынге жи wәрьсед фьтьлокед^ф зьвьр'андьне кӧ дьгъртън сьст кърън у бап'еша пеш данә бе, хwә ль we һешийа бәр'е гъртън. ⁴¹ Ле ль гърәки бьне әве хьстън, лиледа р'уньшт, позе гәмийе теда ма у иди нәһ'әжийа, пышта we жи жь дәст қайимийа пела һурдәхwәши дьбу. ⁴² Ынге әскәр қърар кърън кӧ гъртийа бькӧжън, wәки собәк'арийе нәдън нәр'әвън. ⁴³ Ле сәрсәд

кө дьхвэст Павлос хылаз кьра, нэһышт кө эw шешьра хвэ биньнэ сери. һынге э'мьр кьр кө йед собэк'арийе заньн, пешийе хвэ бавежьнэ аве дэренэ бэже, ⁴⁴ ле йед майин, һынэк сэр т'эхта, һынэк жи сэр п'арч'ед гэмийе дэрен. У бь ви авайи аһа һ'эму хылаз бун, дэрк'этьнэ бэже.

Гьрава Малтайеда

28 ¹ Гава эм хылаз бун, һынге эм пе һ'эсийан, кө наве we гьраве Малта йэ. ² Бьнэлийед вьр гэлэк қэдьр-һөрмэт^Ф мэр'а кьрын, агьр вехьстьн, жь бэр we сэрмайе у барана кө дэстпекьр эм қэбул кьрын. ³ һынге Павлос бэрмьлэ қьрш бэрэв кьр дани сэр егьр, мэр'эк жь дэст гэрме дэрк'эт, дэв авитэ дэсте wi гьрт. ⁴ Бьнэлийа гава р'э'вьре дэсте вива дардабуйи дит, һэвр'а готьн: «Эва р'асти меркөж э, жь бэ'ре хылаз бу, ле хөдане һэқийе нэһышт кө эw бьжи». ⁵ Ле Павлос р'э'вьре дэсте хвэва давшандэ нава егьр у зийан ль wi нэбу. ⁶ Эвана жи һивийа we йэке бун кө we бьвэрьмэ йан нышкева бьк'эвэ бьмьрэ, гава гэлэки һивийе ман у дитьн кө т'ө тышт ль wi нэһат, фькьре хвэ гөһастьн у готьн: «Эва хвэдек э».

⁷ Ль wi щийе дор-бэред ван бэргед сэрвепе we гьраве һэбун, кө наве wi Поплийо бу. Эви һөрмэт мэр'а кьр, се р'ожа эм щэм хвэ хвэй кьрын. ⁸ Баве Поплийо т'айеда бь зькешийе нэхвэш п'алдайи бу. Павлос чу щэм wi, дөа кьр, дэстед хвэ данинэ сэр wi у эw қэнщ кьр. ⁹ Гава эв йэка қэвьми, нэхвэшед майинэ we гьраведа жи дьһатьн қэнщ дьбун. ¹⁰ Вана гэлэк қэдьр-һөрмэт мэр'а кьрын у гава эм р'ек'этьн, эw тыштед кө бона р'е we кери мэ бьһатана мэр'а дагьртьн.

Жь Малтайе һ'эта Р'оме

¹¹ Се мәһа шунда әм бь гәмийа Скәндәрйайе р'ек'әтһн, кӧ we жи звььстан ль we гьраведа дәрбаз кьрбу, шькьле һәр дӧ хӧданед һәвал-щевии* жи сәр бу. ¹² Әм гһиштһнә Сирәкусе, се р'ожа ьр ман. ¹³ Жь ьр жи әм чун гһиштһнә Р'егийоме. Р'ожәке шунда байе башуре һат, әм дӧ р'ожада гһиштһнә Потийоле. ¹⁴ ьр мә хушк-бьра дитһн у һиви жь мә кьрһн, кӧ әм һ'әфтике ьр бьминһн. У бь ви авайи әм гһиштһнә Р'оме. ¹⁵ Хушк-бьрайед ьр жи бона мә бһистһбун, пешийа мәда һатһн һ'эта Мәйдана Әпийу у Се Меванхана. Павлос кӧ әв дитһн, шькьри да Хвәде у дьле ви шьдийа.

Павлос Р'омеда Мьзгинийе дьдә

¹⁶ Гава әм гһиштһнә Р'оме,* изьн данә Павлос кӧ т'әне т'әви ви әскәре кӧ нобәдарийе ви дькә бьминә. ¹⁷ Се р'ожа шунда Павлос гази гьрәгьред щьһуйа кьр, гава әв һатһн, ванр'а гот: «Гәли бьра! Мьн тыштәки мьрабьли щьмә'те йан кал у бава нәкьрийә, ле Оршәлимеда әз гьртһм дамә дәсте р'омайийа. ¹⁸ Гава әз анимә бәр диwane, хвәстһн мьн бәр'дһн, чьмки сәр мьн бона кӧштһне т'ӧ хьраби нәдитһн. ¹⁹ Ле гава щьһуйа мьрабьли

* 28:11 Ӧса те фә'мкьрһне кӧ шькьле «хӧданед һәвал-щевии» сәр позе гәмийе дарда к'олайи бун, йан жи «хӧданед һәвал-щевии» наве гәмийе бу. «Хӧданед һәвал-щевии» әв хвәха хвәдейед йунанайә һәвал-щевии бун, кӧр'ед Зәвс, наве йәки Кастор, наве йе дьн жи Полукс бу. Гәмивана әв дьһ'әбандьн, бь йунани жи ванр'а дьготһн: «Дийоскуро».

* 28:16 Нав дәстһнвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Сәрсәд гьрти спартһнә сәрәскәр».

we йәке хэбэр дан, мын иди беч'арийа хwэ дэ'wa Qэйсэр кър, ле нэ бона we йәке, кö шыкийате мълэте хwэ бькьра.
²⁰ Лэма жи мын ниви кър, кö wэ бьбиньм у т'эви wэ хэбэр дьм. Бэле эз бона гöмана Исраеле ван қәйд-зынщирада мэ». ²¹ Wана жи wir'a гот: «Mэ бона тэ жь Щьһустане нэ нэ'мэ стандийэ, нэ жи жь бьрайед мэ кэс һатийэ бона хьрабийа тэ гьли кьрийэ йан хэбэр дайэ. ²² Ле эм дьхwазьн жь тэ бьбьһен, к'а бир у бawэрийа тэ чь йэ, чьмки бона we к'омэле мэва иди э'йан э кö һ'эму щийа мьрабьли we хэбэр дьдьн».

²³ Аwa р'ожэк к'ьфшкьрьн у we р'ожеда гэлэк һатьнэ wi щийе кö Паулос теда дьма. Эwi сыбе һ'эта еваре wанар'а бона П'адшатийа Хwэде шыровэдькър у бь мэ'рифэти даннасин дькър, дэрһэқа Исада жи бь Qануна Муса у ньвисаред п'ехэмбэра эw дьданэ бawэркьрьне. ²⁴ һьнэка хwэ ль готьнед wi гьртьн, һьнэка жи бawэр нэкър. ²⁵ Аwa бэри чуйина wan нава wанда бу дөтирэти гава Паулос эв йэк гот: «Чаwa р'аст P'öh'e Пироз бь Ишайа п'ехэмбэр т'эви кал-бавед мэ хэбэр да ²⁶ у гот:

«Һэр'э щэм we щьмэ'те у бежэ:

һуне бьбьһен у гöһ бьдьне, ле фэ'м нэкьн,

һуне бьньһер'ьн у дина хwэ бьдьне, ле нэбиньн.

²⁷ Чьмки эва щьмэ'та сэрһ'ьшк э,

бь гöһа гьран дьбьһен

у ч'э'вед хwэ гьртьнэ,

wэки бь ч'э'ва нэбиньн,

бь гöһа нэбьһен

у бь һ'ьш фэ'м нэкьн, вэнэгэр'ьн,

кö эз wan қэнщ кьм»*.

* 28:27 Ишайа 6:9-10.

К'АРЕД ШАНДИЙА 28:28–31

²⁸ Аwa б'ра wэва э'йан бэ, wэки х'лазк'рына Хwэде нэщ'хуйар'а hatэ шандьне у эwe г'ндарийа wi б'кын».*

³⁰ Павлос т'ам д'о сала мала хwэйэ к'рекр'ида ма, к'и жи д'хатэ щэм wi, h'эму qэбул д'к'рын. ³¹ Эwi П'адшатийа Хwэде б' мерк'ими бе пешиг'рт'ын даннасин д'к'р у дэр'хэqа Х'одан Иса Мэси'нда hin д'к'р.

* 28:28 Нав дэст'н'висаред h'нэкада р'еза 29-а жи hэйэ: «У гава эв йэк гот, щ'ху дэрк'этьнэ дэрва у q'р'ька hэв д'г'рт'ын».

НЭ'МА ПАВЛОС Р'ОМАЙИЙАР'А

Пешготьна институте

Пэй р'абуна Мэсиһ^Ф жь мьрьне, гава чэнд сал дэрбаз бун, мэсиһи^Ф гьһиштьнэ Р'омайе^Ф жи, аҥа готи п'айт'эхте Императорийа Р'омайе. Павлосе кө қольхе шандитийе^Ф жь Хвэде стандьбу, ҥэки нава нэщьһуйада бьхэбьтэ, хвэст һэр'э Р'омайе у жь ҥьр жи һэр'э һ'эта Спанийае. Бэри ҥе р'ешитийе Павлос бавэрмэндед Р'омайер'а эҥе нэ'ме дьньвисэ (15:24-28). Бь фькьра зана эҥи эҥа нэ'ма сала 56-а, 57-да бажаре Корьнт'еда ньвисийэ. Нэ'меда шьровэдькэ, кө чаҥа бавэри^Ф у к'эрэм^Ф э'мьре бавэрмэндада щи дьгьрэ у йа хвэ дькэ.

Павлос аһа дэстпедькэ. Эҥ пешийе щьҥине^Ф сылав дькэ у паше бона бавэрмэнда дөа дькэ, пер'а-пер'а нет-мэрэме нэ'ме э'йан дькэ у дьбежэ: «Мьзгини^Ф дьдэ к'ьфше, кө Хвэде чаҥа мэрьҥа^Ф р'аст^Ф һ'эсаб дькэ, дькэ кьрасе хвэ, эҥ йэк жь сери һ'эта бьни бь бавэрийе йэ» (1:17).

Павлос иди бь ҥе фькьре пешда дьчэ бь һур-гьли дьньвисэ: Т'эмамайа мэрьҥае, һэгэр щьһу^Ф бьн йан нэщьһу^Ф, һ'эҥще ҥе йэке нэ, кө ль бэр Хвэде р'аст бенэ һ'эсабе, чьмки һ'эму жи бьн һ'өкөме гөнада дьминьн. Эм дьбиньн кө ль бэр Хвэде йе р'аст эҥ э, к'и бавэрийа хвэ Иса Мэсиһ тинэ. Пэйр'а Павлос дэрһэқа жийина нуда (э'мьре т'ээда) дьньвисэ, йа кө мэрьҥ йэктийа Мэсиһда дьстинэ. Бавэрмэнд жи т'эҥи Хвэде э'дъл дьбэ у сайа Р'өһ'е^Ф Пироз жь бьндэстийа нире гөнэ^Ф у мьрьне хьлаз^Ф дьбэ. Жь сэре 5-да һ'эта 8-а жи Павлос мэрэме Қануна Хвэде у қэҥата Р'өһ'е Хвэдеи нава

э'мьре бавэрмэндада шьровэдькэ. Өса жи Павлос э'нэнэ дькэ, кө щьһу у нэщьһу нава қьрара Хвэдеда чь щийи дьгьрын. Әw те сэр we фькьре кө т'эхсиркьрна^ф щьһуйа һындава Мэсиһда, әw п'арэкэ т'ьвдир у қьрара Хвэде йэ, wэки бькарьбэ т'эмамия мэрьвайе бь сайа Иса Мэсиһ бьгьһинэ к'эрэма Хвэде. Павлос бавэр бу, кө щьһу we т'ьме Иса т'эхсир нэкьн, зэмане бе кө әwe Иса қэбул кьн.

Паше Павлос дьньвисэ, кө гэрэке э'мьре бавэрмэнда чава сэр һ'име һ'эзкьрьне бэ. Шанди пьрсед щур'э-щур'э э'нэнэ дькэ, кө чава Хвэде бьһ'эбиньн у жер'а қөльх кьн. Өса жи дэрһэқа борще бавэрмэндайэ һындава һ'өкөмэте у һэвдөда дьньвисэ, пьрсед исафева^ф гьредаийи. Нэ'ме бь сылава, т'эмийа у шькьрдаийине сэр һэвда тинэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн у фькьра сэрэ (1:1-17)

Мэрьв һ'әwще хьлазбуне^ф нэ (1:18-3:20)

Соз-қьраред бона хьлазбуне (3:21-4:25)

Жийина нуйэ йэктийа Мэсиһда (5:1-8:39)

Щьмэ'та Израеле^ф нава қьрара Хвэдеда (9:1-11:36)

Р'абун-р'уныштьна бавэрмэнда (12:1-15:13)

Пашготьн у сылавкьрын (15:14-16:27)

Пэймана^ф Нуда, илаһи нэ'ма Р'омайийеда хэбэра «Қанун» бь һ'эрфа мэзьн һатийэ ньвисаре гава бэ'са Қануна^ф Муса^ф дькэ, аwа готи Қануна Хвэде. Ле гава бэ'са қанунед дьн дькэ, хэбэра «қанун» бь һ'эрфа бьч'ук һатийэ ньвисаре.

Павлос ль щьвина Р'омайе^ф сьлав дькэ

1 ¹ Жь Павлос, хөламе Мэси^н Иса, шандитийер'а^ф газикъри, бона бэлакърна we Мьзгинийа^ф Хwэде к'ьфшкърн, ² йа кө wi he пешда нъвисаред^ф пирозда бь заре^ф п'ехэмбэред^ф хwэ соз дабу. ³⁻⁴ Эва Мьзгинийа бона Көр'е^ф wi, Хөдане^ф мэ Иса Мэси^н э, кө бь бэдэни жь р'ьк'ьнйата^ф Дауьд^ф бу у бь Р'öh'е^ф пирозийе, гава жь мърне р'абу, қөдрэтеда чава Көр'е^ф Хwэде хөйа бу. ⁵ Бь wi мэ к'эрэма^ф шандитийе станд, wэки бона наве wi h'эму мьлэта hin кьн, кө бawэр бькьн у гөндар бьн. ⁶ hун жи нава wанда газикърийе Иса Мэси^н ьн.

⁷ Жь wэ h'эмуйар'а, h'ьзкърыйед Хwэдейэ пирозбунер'а^ф газикъри, кө Р'омайеда дьминьн, к'эрэм^ф у э'дьлайи бэ, жь Хwэдейе Баве^ф мэ у Хөдан Иса Мэси^н.

Павлос h'эйра бawэрмэндед Р'омайеда йэ

⁸ Бэре пешьн эз бь дэсте Иса Мэси^н бона wэ h'эмуйа р'азибуне дьдьмэ Хwэдейе хwэ, чьмки бawэрийа^ф wэ т'эмабийа дьнйайеда те готье. ⁹ Хwэде шэ'де мьн э, эw Хwэдейе кө эз нава Мьзгинийа Көр'е wiда бь дьл у щан хөламтийе дькьм, эз hэр гав wэ бир тиньм ¹⁰ у т'ьме нава дөайед хwэда hиви дькьм, кө бь э'мьре Хwэде щарэке р'е бьк'эwэ мьн, сэр wэда бем. ¹¹ Чьмки эз гэлэки h'эйра дитьна wэда мэ, wэки п'ешк'ешэкэ^ф р'öh'ани бьгьhinьмэ wэ, кө hун бawэрийеда бьшьдьн. ¹² Аwа готи эз жи т'эви wэ, эм дьл бьдьн бэр hэв, бь we бawэрийа мьн у wэйэ hэр дө алийава.

¹³ Эз дьхwазьм кө hун заньбьн хушк-бьрано, wэки гэлэк щара мьн хwэстийэ бемэ щэм wэ, кө к'эда мьн нава wэда жи hэбэ, чава нава нэщьhуйед^ф майинда, ле h'эта ньна

р'е нэк'этийэ мьн. ¹⁴ Эз борщдаре h'эму мьлэта мэ, һн йе йунанед пешдачуйи у һн жи йе мьлэтед пашдамайи, дэйндаре сэрвахта у бефэ'ма мэ. ¹⁵ Аwa эз бь дьл у щан дьхвазьм Мьзгинийе бьдьмэ wэ жи, йед кө Р'омайеда дьминьн,

¹⁶ Бэле эз Мьзгинийе шэрм h'эсаб накьм, чьмки эw қəwата Хwэде йэ, бона хьлазбуна^ф h'эму бawэрмэнда, пешийе бона щьһуйа^ф, паше нэщьһуйа^ф. ¹⁷ Чьмки Мьзгини дьдэ к'ьфше, кө Хwэде чаwa мэрьва^ф р'аст* h'эсаб дькэ, дькэ кьрасе хwэ, эw йэк жь сери h'эта бьни бь бawэрийе йэ, чаwa ньвисар э: «Йе р'аст we бьжи, чьмки бawэр дькэ»**.

h'эму мэрьв гөнэк'ар^ф ьн

¹⁸ Хэзэба Хwэде жь э'змен сэр h'эму бехwэдети у нэһэдийа ван мэрьва хойа дьбэ, к'ижан кө бь нэһэдийед хwэ наһельн кө р'асти хойа бэ. ¹⁹ Чьмки чь кө гэрэке бона Хwэде бьзаньбьн ванва э'йан э, чьмки Хwэде ванва э'йан кьрийэ. ²⁰ Р'аст жь э'фьрандьна дьнийайеда h'өнөрөд вийэ нэхойа, awa готи қөдрэта вийэ h'эта-

* 1:17 Р'астh'эсаббун у р'астийа Хwэде: ньвисаред пирозда «р'асти» бь чэнд щур'а те фэмкьрьне. Щарна р'асти чаwa һэдийа Хwэде те фэмкьрьне, эw h'өнөрэки wi йэ. Ле щарна жи «р'астийа Хwэде» кьрьнэкэ wi йэ, кө чаwa эw мерьв бесуц дькэ у р'аст h'эсаб дькэ, нэ кө т'эне we йэке, ле ван т'эви хwэ дькэ йэк жи. һьнге инсан бэр ч'эве wi мина wi р'аст хойа дьбэ. Пэймана^ф Кэвьнда жи те фэмкьрьне, кө мэрийе р'аст эw э, гөнөд к'ижани һатьнэ бахшандьне (Зэбур 32). Wэки дьн жи р'астийа Хwэде гэлэк щара фькьра хьлазкьрьнева^ф гьредаи йэ: Хwэде р'аст э, амьн э у хwэйе созе хwэ йэ у йе кө гази wi дькэ, гора созе хwэ хьлаз дькэ (Зэбур 51:14; Ишайа 46:12-13).

** 1:17 Аһа жи те фэмкьрьне: «Йе бь бawэрийе р'астh'эсаббуйи we бьжи». һэбаquq 2:4.

h'этайе у Хвэдетийа ви бь э'фьрина хойа дьбьн, зэлал тенэ дитьне. Бь ви авайи кэс нькарэ щабе бьдэ. ²¹ Бэле ван Хвэде нас дькьр, ле пэсьне ви нэдан чава Хвэде, нэ жи жь ви р'ази бун, ле бэле эw нава фькьред хвэда п'уч' бун у жь дэст бефэ'мийе шуна р'эшва чун. ²² Вана гот: «Эмэ сэрвахт ьн», ле бефэ'м дэрк'этын ²³ у р'умэта Хвэдейе нэмьри шькьле мэрьве п'уч'и-мьри, тэйрэда, чарп'е у шулькийар'а гөһер'ин.

²⁴ Лэма жи Хвэде эw бь хвэстына дьле ван данэ дэсте h'эрабийе^ф, кө бэдэна хwэ нава һэвда бь'эр'ьминьн. ²⁵ Вана р'астийа Хвэде дэрэвийер'а гөһер'ин у сэре хwэ ль бэр э'фьрина данин, эw h'эбандьн, нэ кө Э'фьрандаре h'эта-h'этайе кө һежайи шькьрийе йэ. Амин^ф.

²⁶ Бона ве йэке Хвэде эw данэ бенамусийе, h'эта жьнед ван жи h'эwщэтийа хwэйэ э'дэте дьне h'эwщэтийа эк'сиэ'дэтийер'а гөһер'ин. ²⁷ Öса жи мера h'эwщэтийа жьнайэ э'дэти һьштьн, пе тэмед хwэйэ хьраб бь һэвр'а шэwьтин, мера т'эви мера р'обэти дькьр у һэде жьр'ек'этына хwэйэ қазьнщкьри һьлдьданэ сэр хwэ. ²⁸ У чава вана нэхwэст Хвэде занэбуна хwэда хwэйкьрана, Хвэде жи эw данэ фькьред бет'эwшэ, кө эвана тыштед нэщайиз бькьн. ²⁹ Эвана һэр нэһэқийе, нэқэнщийе*, тьмайийе, хьрабийава т'ьжи нэ: Бь h'эвсудийе, меркөжийе, бэрзэқийе^ф, мьхэнэтийе, хернэхwазийева^ф дагырти, гьлигэр'о, ³⁰ бөхданбеж, нэхwэдеһ'эз, бешэрм, позьльнд, к'обар-бабах, йе хьрабийе чедькэ, нэ гөр'а^ф де-бавада, ³¹ бефэ'м, беамьн, беисаф, бер'э'м. ³² Бэле эвана һаш жь р'астийа қануна Хвэде һэнэ, кө йед ван

* 1:29 Нав дэстньвисаред һьнэкада «қави^ф» жи һэйэ.

тышта дькын нежайи мърьне нэ, ле бэле нэ кө т'эне ван тышта дькын, ле һавьжийа хвэ жь кърыйа жи тиньн.

Диwana Хвәдейә һәң

2¹ Аwa ә'вдо, дьхwaзи к'и би, гава лома дьки, тө нькари хвэ бесуц ки. Чаwa лома хэлҗе дьки, өса жи тө хвэ ломәк'ар^ф дьки, чьмки тө жи кө лома дьки, хут ван тышта дьки. ² Ле әм заньн кө диwana Хвәде we бь р'астийе сәр wанда бе, йед кө тыштед өса дькын. ³ Аwa ә'вдо, тө кө лома хвәйе ван кьра дьки у тө хвәха жи ван тышта дьки, тә т'ьре^ф те жь диwana Хвәде бьр'әви? ⁴ Йан жи тө кө дәвләмәндтийа ширьнайи, бәрбьһери у сәбьра wi беһөрмәт дьки, тө ньзани кө ширьнайийа Хвәде тә дьбә бәрбь т'обәкьрьне^ф? ⁵ Ле тө бь сәрһ'ьшки у дьлкәвьрийа хвэ хәзәбе сәр хвәда дьцьвини, бона Р'ожа Хәзәбе, гава диwana Хвәдейә р'аст хөйа бә. ⁶ Әwe wәкә ә'мәле һәр кәси бинә пешийа ван.* ⁷ Жийина һ'әта-һ'әтайе we бьдә ван, йед кө т'ьме бь думька дьреж нава кьрьнед қәнщда нә, кө һөрмәте, р'умәте у нәмьрийе дьхwазьн. ⁸ Ле һерс у хәзәбе сәр wанда бә, йед кө к'ара хвэ дьгәр'ьн, дәст жь р'астийе кьрьнә у хвә данә хьрабийе. ⁹ Тәнгаси^ф у зөлме сәр ван һ'әмуйада бе, йед хьрабийе дькын, пешийе сәр щьһуйа^ф, паше сәр нәщьһуйа. ¹⁰ Ле һөрмәт, р'умәт у ә'дьялайи we ван һ'әмуйар'а бә, йед кө қәнщийе дькын, пешийе щьһур'а у паше нәщьһур'а. ¹¹ Чьмки ль щәм Хвәде фьрқи т'өнә.

¹² Әwed бейи Qануна Муса^ф кө гөнә^ф дькын, бейи Qанун жи we онда бьн, ле әwed хвәйиқанун кө гөнә дькын, бь Qануне жи we диwana ван бьбә. ¹³ Чьмки нә кө әwed

* 2:6 Зәбур 62:12; Готьнед Сьлеман 24:12.

Qануне дьбьһен ль бэр Хwэде р'аст^ф ын, ле әвед кӧ Qануне дьqэдиньн we р'аст бенә һ'әсабе. ¹⁴ Нәщһуйед кӧ Qануна ван т'ӧнә, гава бе һ'әмде хwә хwәстьнед Qануне дьqэдиньн, бәле әwә бе Qанун ын, хwәха бона хwә дьбьнә qанун. ¹⁵ Чьмки әвана дьдьнә к'ьфше, кӧ хwәстьна Qануне дьле^ф ванда ньвисар ә. Исафа ван жи шә'дәтийа ве йәке дьдә у фькьред ван щарна ль ван нәһәq дькьн, щарна бесущ дькьн. ¹⁶ We Р'оже we ӧса бә, гава Хwэде бь дәсте Мәсиһ Иса диwana тыштед мәрьвайә дьзива бькә, анәгори Мьзгинийа кӧ әз даннасин дькьм.

Щьһу у Qанун

¹⁷ Аwa тӧ щьһу тейи һ'әсабе, тә хwә спартийә^ф Qануне у бь Хwәдейе хwә дьфьр'и, ¹⁸ хwәстьна wi зани у жь Qануне һин буйи, qәнщи-хьрабийе жь һәв дәрдьхи. ¹⁹ У тӧ сәр хwә гӧман и, кӧ р'ебәре кора йи, р'онаийа бәр йед тә'рийеда, ²⁰ ширәтк'аре бефә'ма, дәрсдаре хьшима. Тӧ хwәда жи гӧман и, кӧ бь Qануне хут тӧ хwәйе т'әрзе занәбуне у р'астийе йи. ²¹ Ле бәле аwa тӧ кӧ һәвале хwә һин дьки, хwәха хwә һин наки? Даннасин дьки, кӧ нәдьзьн, ле тӧ дьдзьи? ²² Дьбежи: «Зьнийе нәкә», ле зьнийе дьки? Жь п'ута^ф зьвер и, ле п'арьстгәһед^ф ван т'алан дьки*? ²³ Бь Qануне дьфьр'и, ле Qануне дьт'әр'ьбини, Хwэде беһөрмәт дьки? ²⁴ Чава ньвисар ә: «Р'уйе wә щьһуйада наве Хwэде нава нәщьһуйада те беһөрмәткьрьне»*.

²⁵ Бәле к'ара сьнәтийе^ф we һәбә, һәгәр Qануне бьqэдини. Ле һәгәр тӧ Qануне дьт'әр'ьбини, сьнәтбуна тә дьбә бесьнәти. ²⁶ Ӗса жи, һәгәр йе нәсьнәткьри р'астийа

* 2:22 Аһа жи те фәмкьрьне: «П'арьстгәһе дьһ'әр'ьмини».

* 2:24 Ишайа 52:5.

т'эмийед Қануне бьрқэдинэ, нэсьнэти́а ви we сьнэти нэйе h'эсабе? ²⁷ У йе бьнйат'а хwэда нэсьнэткьри кó Қануне дьрқэдинэ, we диwана тэ бькэ, кó тó хwэйе ньвисар у сьнэти́е йи, ле Қануне дьт'эр'ьбини. ²⁸ Чьмки щьһу нэ эw э, кó дэрвава йэ у сьнэти нэ эw э, кó дэрвава сэр бэдэне йэ. ²⁹ Ле щьһу эw э, йе кó дьле хwэда щьһу йэ у сьнэти́а р'аст дьле сьнэтбуйи йэ, бь Р'öh', нэ бь Қануна ньвисар. Йе һа, нэ кó мэрьв п'эйе ви дьдьн, ле Хwэде.

З ¹ Иди щьһу чьва зедэ йэ? Йан жи чь фэйда сьнэти́е һэйэ? ² Гэлэки, бь һэр алийава. Бэре пешьн we йэкева, кó готьнед Хwэде ль ван һатьнэ спартьне. ³ Аwa һэгэр жь ван һьнэк амьн нэман, дьбэ кó жь дэст беамьнийа ван Хwэде we беамьн дэре? ⁴ Т'ö щар! Дэ бьра Хwэде р'аст бэ у һ'эму мэрьв дэрэw, чава ньвисар э:

«Wэки готьнед хwэда тó р'аст дэрейи
у диwана хwэда тó сэрк'эви»*.

⁵ Ле һэгэр нэр'астийа мэ р'астийа^ф Хwэде дьдэ к'ьфше, эм чь бежьн? Wэки öса йэ Хwэде нэр'аст э, кó хэзэбе тинэ сэре мэ? (Бь мэрьвайи хэбэр дьдьм). ⁶ Т'ö щар! һэгэр нэ öса бэ, Хwэде we чава диwана дьне бькэ?

⁷ Ле һэгэр р'астийа Хwэде, бона р'умэта ви, бь дэрэвийа мьн һе к'ьфш дьбэ, ле иди чьма we диwана мьн мина гөнэк'арэки бе кьрьне? ⁸ У гэло һэq э кó эм аһа бежьн: «Хьрабийе бькьн, кó бьбэ қэнци», чава һьнэк шэр'а ль мэ гьли дькьн, йане эм öса дьбежьн? Эw мэрьв we р'аст сэр бэла хwэ вэбьн.

* 3:4 Зэбуp 51:4.

Мәрыве р'аст т'өнә, һ'әму гөнәк'ар ын

⁹ Ава эм иди чь бежын? Эм щьһу тыштәкива жь нәщьһуйа четър ын? На хер! Чьмки мә иди жор да к'ьфше, чава щьһу, өса жи нәщьһу, һ'әму жи бьн һ'өкөме гөнәда^ф нә. ¹⁰ Чава нывисар ә:

«Йәки р'аст т'өнә, т'ө кәс т'өнә,

¹¹ кәсәк т'өнә, кө фә'м бькә,

кәсәк т'өнә, ль Хwәде бьгәр'ә.

¹² Һ'әму бәндә хальфи^ф нә,

бь һәвр'а т'әвайи бекер бунә,

йәки қәнщийе бькә т'өнә, т'ө кәс т'өнә.*

¹³ Гәwрийа ванә т'ьрба вәкьри йә,

зьмане ванә дәрәвин ә*,

жә'ра мә'ра бьн заре ван ә**.

¹⁴ Дәве вана т'ьжи ньфьр' у тә'ли йә*,

¹⁵ ньге ванә хунр'етьнер'а дьләзинә.

¹⁶ Р'ийа ванә қәдә у бәла нә.

¹⁷ Р'ийа ә'дълайийе наснәкьри нә*,

¹⁸ тьрса Хwәде ль бәр ч'ә'ва қәт т'өни нә»».

¹⁹ Ле эм заньн Қанун чь кө дьбежә, ванар'а дьбежә, йед кө бьн һ'өкөме Қанунеда нә, wәки һ'әму дәв бенә гьредане у т'әмамийа дьнйайе ль бәр диwана Хwәде щабдар бә. ²⁰ Чьмки бь кьред Қануне т'ө қул-бәндә we

* 3:10-12 Зәбур 14:1-3; 53:1-3; Дәрсдар 7:20.

* 3:13 Зәбур 5:9.

** 3:13 Зәбур 140:3.

* 3:14 Зәбур 10:7.

* 3:15-17 Ишайа 59:7-8.

* 3:18 Зәбур 36:1.

ль бэр Хwэде р'аст^ф дэрнэйе, ле бэле гөнэ бь Qануне те наскърьне.

Инсан ль бэр Хwэде бь бawэрийе р'аст те h'эсабе

²¹ Ле ньһа бейи Qануне, р'астийа Хwэде хöйа буйэ, бона к'ижане Qанун у п'ехэмбэр жи шэ'дэтийе дьдн.

²² Эв э р'астийа Хwэде: К'и бawэрийа хwэ Иса Мэсир тинэ, Хwэде ван ль бэр хwэ р'аст h'эсаб дькэ. Фьрқи т'өнэ, ²³ чьмки h'эмуйа гөнэ^ф кър у нэгъһиштънэ р'умэта* Хwэде. ²⁴ Ле жь к'эрэма ви у бь азакърьна Мэсир Иса р'астh'эсаббуне^ф п'ешк'еш дьстиньн. ²⁵ Хwэде эw к'ьфш кърбу, кө эw бь хуна хwэ ль бэр гөнед ван к'эвэ, йед кө ве йэке бawэр бькьн. Хwэде эв йэка кър, кө р'астийа хwэ бьдэ к'ьфше, чьмки ви бь сэбъра хwэ гöһ нэда ван гөнед кө пешда һатъбунэ кърьне. ²⁶ Аwa готи Хwэде бь Иса эв йэк кър, wэки р'астийа^ф хwэ ви зэманида бьдэ к'ьфше, кө хwэха р'аст э у һэр кэсе кө бawэрийа хwэ Иса тинэ, ван р'аст^ф h'эсаб дькэ.

²⁷ Аwa иди чь майэ кө эм пе бьфьр'ьн? h'эму п'уч' бу чу. Чьма п'уч' бу? Чьмки эм Qануне дьрэдиньн? На хер, ле чьмки эм бawэр дькьн. ²⁸ Чьмки мэва ф'эмдари йэ, кө мэрвь бь бawэрийе р'аст h'эсаб дьбэ, бейи кьред Qануне. ²⁹ Йан Хwэде т'эне Хwэде щьһуйа йэ? Нэ йе нэщьһуйа йэ? Бэле, йе нэщьһуйа йэ жи, ³⁰ чьмки Хwэде йэк э у эw йед сьнэтбуйи бь бawэрийе р'аст h'эсаб дькэ у нэсьнэтбуйи

* 3:23 Хwэде мэрвь дьлqe хwэда хöльqанд у эв э'фьрине ви qэнщ бу, ле мервь нэһэқи кър у нэгъһиштэ we р'умэт у к'амьлтийе кө Хwэде бона ви һазьр кърбу. Дэрһэqа р'умэта Хwэдеда йа кө бawэрмэндe бьстиньн ван р'еза бьхуньн: Р'омайи 8:18, 21, 29, 30; Филипи 3:21; Дэстпeбун 1:26-27; Э'йанти 21:9-11.

жи диса бь we бавэрийе. ³¹ Wэки öса йэ эм бь бавэрийе Qануне бэтал дькьн? Т'ö цар, ле эм Qануне мак дькьн.

Бьраһим^ф бь бавэрийе р'аст һатэ һ'эсабе

4 ¹ Эм иди чь бежьн бона Бьраһиме^ф бавэ'шире хwэ, алийе бэдэнеда? Эви чь дит? ² һэгэр Бьраһим бь кьред хwэ р'аст һ'эсаб бьбуйа, һынге дькарьбу бь кьред хwэ бьфьр'ийа, ле нэ ль бэр Хwэде. ³ Ле к'а ньвисар чь дьбежэ? «Бьраһим бавэрийа^ф хwэ Хwэде ани у эw йэк жер'а р'асти һатэ һ'эсабе». ⁴ Аwa һэгэр йэк шьхөлэки дькэ, маше ви жер'а найе дайин чава п'ешк'еш, ле чава дэйн. ⁵ Ле һэгэр йэк шьхөл накэ, ле бавэрийа хwэ ви тинэ, йе кө нэп'ака бесуц дькэ, бь we бавэрийе эw р'аст һ'эсаб дьбэ. ⁶ Даwьд жи аһа хwэзийа хwэ ль ви мэрви тинэ, йе кө Хwэде бейи кьра ви р'аст һ'эсаб дькэ.

⁷ «Хwэзи ль ван, кө нэһэқийед ван һатьнэ бахшандьне

у гөнед ван һатьнэ ньхамтьне.

⁸ Хwэзи ль ви бэндэйи, кө Хөдан wir'а гөнэ һ'эсаб накэ»*.

⁹ Гэло эва хwэзийа ль сьнэтбуйийа те дайине, йан нэсьнэтбуйийа? Чава мэ гот, кө бавэрийа Бьраһим жер'а р'асти һатэ һ'эсабе. ¹⁰ Ле бэле к'энге һатэ һ'эсабе? Пэй сьнэтбунер'а, йан бэри сьнэтбуне? Нэ кө пэй сьнэтбунер'а, ле бэри сьнэтбуне. ¹¹ У паше эви сьнэтбун нишан станд, чава мора р'астһ'эсаббуне, бь we бавэрийа хwэйэ бэри сьнэтбуне. Бь ви аwaiи Бьраһим бу баве һ'эму бавэрмэндед нэсьнэтбуйи, wэки эw жи р'аст бенэ

* 4:3 Дэстпелун 15:6.

* 4:7-8 Зэбур 32:1-2.

h'эсабе ¹² у өса жи бу баве сьнэтбуййа, нэ кө т'эне йе сьнэтбуййа, ле йе ван жи, к'ижан п'ега we бавэрийеда дьчн, йа кө Бьраһиме баве мә he бэри сьнэтбуне бавэр кьр.

Хwэде созе хwэ бь бавэрийе дьдэ

¹³ Эw созе Бьраһим у зөр'эта wir'a hatə дайине кө дньйае war бьн, нэ кө бь кьред Qануне бу, ле бь we йэке бу, кө wi бавэр кьр у p'аст hatə h'эсабе. ¹⁴ hэгэр т'эне эвед жь кьред Qануне бьбуна хwэйе war, һнге бавэри we п'уч' буйа у созе жи бэтал буйа. ¹⁵ Чьмки Qанун һерсе p'адькэ. Дэра кө qанун т'өнэ, qанунт'эр'ьбандьн жи т'өнэ.

¹⁶ Бь ви авайи соз бь бавэрийе те стандьне, wэки соз бона h'эму зөр'этед Бьраһим п'ешк'ешэкэ эрекьри бэ, нэ кө т'эне бона ванэ хwэйи qанун, ле бона ван жи, йед кө мина Бьраһим бавэр дьчн. Чьмки Бьраһим баве мә h'эмуйа йэ, ¹⁷ чава ньвисар э: «Мьн тө кьри баве гэлэк мьлэта»*. Эw баве мә йэ, ль бэр wi Хwэдейе кө эwi бавэр кьр, wэки эw мьрийа сах дькэ у гази тыштед т'өнэнэ дькэ, чава кө һэнэ. ¹⁸ Wi щийе кө гөман нэмабу, Бьраһим бь гөман бавэр кьр, кө эве бьбэ баве гэлэк мьлэта, чава hatьбу готьне: «Зөр'эта тэйе aһа зедэ бэ»*.

¹⁹ У эw бавэрийеда сьст нэбу, нэ h'але qальбе хwэда ньһер'и, wэки иди мина мьрийа бу, (чьмки эw незики сэд сали бу) у нэ жи бэт'ьна Сэрайейэ мьри ньһер'и.

²⁰ Ле бавэрийа хwэ ль созе Хwэде ани у дөдьли нэбу, бь бавэрийе сэр qəwата хwэда hat, шькьрийа хwэ Хwэде ани ²¹ у we йэкеда бавэр бу, кө йе соз дайэ we бинэ сери^Ф

* 4:17 Дэстпобун 17:5.

* 4:18 Дэстпобун 15:5.

жи. ²² Бона ве бавэрийе «жер'а р'асти hatə h'эсабе». ²³ Ле эв готын нэ т'эне бона Бьраһим hatə ньвисаре, кӧ Хwэде эw р'аст h'эсаб кьр, ²⁴ ле бэле бона мэ жи р'астбун we бе h'эсабе, к'ижанед wi бавэр дькьн, йе кӧ Хӧдане мэ Иса жь мьрьне р'акьр. ²⁵ Иса бона нэхэдийед мэ hatə кӧштьне у жь мьрьне р'абу, кӧ эм р'аст бенэ h'эсабе.

Бь Иса Мэсиг эм т'эви Хwэде ль хэв hatьнэ

5 ¹ Аwa кӧ эм бь бавэрийе р'аст hatьнэ h'эсабе, э'дьлайийа мэ т'эви Хwэде хэйэ бь сайа Хӧдане мэ Иса Мэсиг. ² Пе wi мэ бь бавэрийе мэщал дит т'эви we к'эрэме бьн, к'ижанеда эм сэкьнинэ. У бь we гӧмана кӧ эме т'эви р'умэта Хwэде бьн дьфьр'ьн. ³ У нэ т'эне бь ве йэке, ле эм бь тэнгасийед хwэ жи дьфьр'ьн, чьмки эм заньн кӧ тэнгаси сэбьре тинэ, ⁴ сэбьр жи к'этын-р'абуне, к'этын-р'абун жи гӧмане. ⁵ У гӧман жи мэ р'ур'эш накэ, чьмки h'эзкьрна Хwэде сэр мэда бь wi P'öh'e Пироз барийэ, йе кӧ мэр'а hatийэ дайине. ⁶ Чьмки гава эмэ he беч'арэ* бун, Мэсиг бона мэ нэп'ака wэхтда мьр. ⁷ Дэгмэ бона мэрвэки р'аст йэк бьмьрэ, бэлки бона мэрвэки қэнщ йэке бьверэ бьмьрэ, ⁸ ле бэле Хwэде h'эзкьрна хwэ һьндава мэда һьнге да к'фше, гава эмэ he гӧнэк'ар бун, Мэсиг бона мэ мьр. ⁹ Ньһа эм кӧ бь хуна wi ль бэр Хwэде р'аст h'эсаб бунэ, he чьқас зедэ эме бь wi жь хэзэбе хьлаз бьн. ¹⁰ һэгэр эм т'эви Хwэде бь мьрьна Кӧр'е wi ль хэв hatьн, гава эмэ нэйар бун, ле he чьқас зедэ пе we льхэвhatьне эме бь жийина wi хьлаз бьн. ¹¹ У нэ т'эне

* 4:22 Дэстпобун 15:6.

* 5:6 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бет'ақэт».

Һақас, ле бь Хвәде жи әм дьфьр'ьн, сайа Хөдане хвә Иса Мәсһ, бь к'ижани әм т'әви Хвәде ль һәв һатьнә.

Адәм^ф у Мәсһ

¹² Аwa чаwa бь мәрвәки гөнә к'әтә дьне у жь гөнә жи мьрһн һат, өса жи мьрһн сәр һ'әму мәрва бәла бу, чьмки һ'әмуяа жи гөнә кьр. ¹³ Бәри Қануне, дьһийаеда гөнә һәбу, ле дәра кә қанун т'өнә, гөнә найе һ'әсабе. ¹⁴ Ле бәле мьрһне жь Адәм^ф гьрти һ'әта Муса һ'өкөм кьр, һ'әта сәр ван жи, йед кә мина Адәм гөр'а Хвәде дәрнәк'әтһн.

Адәм мина т'әрзәки wi бу, йе кә we пәйр'а бьһата. ¹⁵ Ле п'ешк'еша Хвәде мина нәһәқийа Адәм нинә. Чьмки һәгәр бь нәһәқийа мәрвәки гәләк мьрһн, һе чьқас зедә к'әрәма^ф Хвәде у дайина кә бь к'әрәма мәрвәки, йа Иса Мәсһ сәр гәләка зедә бу. ¹⁶ У п'ешк'еш нә өса йә, чаwa һәре гөне йәки, чьмки диwane бь гөнәки суцдари ани, ле п'ешк'еше жь гәләк нәһәқийа бесуц кьр. ¹⁷ Чьмки һәгәр бь нәһәқийа мәрвәки у р'уйе wiда мьрһне һ'өкөм кьр, чьқас зедә әвед кә к'әрәма Хвәдейә дәвләмәнд у р'астһ'әсаббуне п'ешк'еш дьстиньн we жийинеда бь сайа йәки, аwa готи Иса Мәсһ п'адшатийе бькьн.

¹⁸ Аwa бь ви аwайи пе нәһәқике диwana т'әмамийа мәрвайе бу, өса жи бь кьрһнәкә р'аст һ'әму мәрв we р'аст бенә һ'әсабе у жийине бьстиньн. ¹⁹ Чаwa бь нәгөһдарийа йәки гәләк бунә гөнәк'ар, өса жи бь гөһдарийа йәки гәләк we р'аст бенә һ'әсабе. ²⁰ Ле бәле Қанун к'әтә наве, кә нәһәқи зедә бә, ле ль к'идәре гөнә зедә бу, к'әрәм жи ль wьр һе зедә бу, ²¹ wәки чаwa гөнә бь мьрһне һ'өкөм кьр, өса жи к'әрәма Хвәде бь р'астһ'әсабкьрһне һ'өкөм бькә, мә бьбә бәрбь жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бь сайа Хөдане мә Иса Мәсһ.

Бона гөна мьри, ле бона Мәсiһ сах

Б¹ Ле эм ньһа чь бежын? Эм нава гөнада бьминьн, кө к'эрэма^ф Хвэде сэр мәда зедэ бэ? ² Т'ө щар! Эм кө һьндава гөнада мьрын, чава дькарын һе нава ванда бьжин? ³ Хун ньзаньн эм кө йэктийа Мәсiһ Исада һатьнэ ньхөмандьне^ф, мьрна вида һатьнэ ньхөмандьне? ⁴ Бь ньхөмандьне эм иди т'эви мьрна ви бунэ у т'эви ви һатьнэ дэфьнкьрьне^ф, вэки чава Мәсiһ бь р'умэта Баве жь мьрне р'абу, өса жи эме бькарьбьн жийина нуда бьжин.

⁵ Чьмки һэгэр эм мина мьрна ви мьрын т'эви ви бун, эме өса жи мина р'абуна ви жь мьрне р'абьн. ⁶ Эм ве йэке заньн кө бьнийат'а мэйэ кэвьн т'эви ви хач^ф бу, вэки қальбе гөнэк'ар сэри һьлнэдэ, кө жь вьр шунда эм нэбьнэ хөламед гөнэ. ⁷ Чьмки эве кө мьрийэ, эв жь гөнэ азабуийи йэ. ⁸ Ава һэгэр эм т'эви Мәсiһ мьрнэ, эм бавэр дькьн, кө эме т'эви ви бьжин жи. ⁹ Чьмки эм заньн Мәсiһ кө жь мьрне р'абуйэ, иди намьрэ, мьрын сэр ви иди һ'өкөм накэ. ¹⁰ Мьрна эв мьр, һьндава гөнэда щарэке бона һэр т'ьм мьр, ле жийина кө ньһа дьжи, һьндава Хвэдеда дьжи. ¹¹ Өса жи хун хвэ һьндава гөнэда мьри һ'эсаб кьн, ле һьндава Хвэдеда сах, бь сайа Мәсiһ Иса.

¹² Ава бьра иди гөнэ һ'өкөми сэр қальбе вэйи п'уч'и-мьри нэкэ, кө хун гөр'а хвэстьнед ви бькьн. ¹³ У эндэмед қальбе хвэ нэдьнэ гөнэ кө бьбьнэ һащэтэд нэһэқийе, ле бале хвэ бьдьнэ дэсте Хвэде, чава йэки жь мьрне р'абуйи, бьра эндэмед вэ бьбьнэ һащэтэд һэқийе, бона Хвэде. ¹⁴ У гөнэ we сэрвэрийе ль вэ нэкэ, чьмки хун нэ бьн қанунеда нэ, ле бьн к'эрэмеда.

Хөламед р'астийе

¹⁵ Иди чь? Эм гөна бькьн, чьмки нэ бьн қанунеда нэ, ле бьн к'эрэме? Т'ө щар! ¹⁶ Һун һақас тышт Һызаньн кө һун бона хөламентийе дәсте к'ева дьчьн у гөр'а к'е дькьн, дьбьнэ хөламед ви? һэгэр һун хөламед гөнэ бьн, дьчьнэ бэрбь мьрьне, ле һэгэр һун хөламед Хвэде бьн, гөр'а вида бьн, дьчьнэ бэрбь р'астһ'эсаббуне^ф. ¹⁷ Ле шыкьр жь Хвэде, һун кө вэхтэке хөламед гөнэ бун, ле вэ бь дьл у щан гөра т'эрзе we һинкьрьне кьр, йа кө вэ хвэ спарте. ¹⁸ Һун жь гөнэ аза бун у бунэ хөламед р'астийе. ¹⁹ (Эз мина э'дэте мэрьвайе дьбежьм, бона бьнйат'а вэйэ мэрьвайийэ бет'ақэт.) Вэ чава вэхтэке эндэмед хвэ данэ нәһэқийе кө бьбьнэ хөламед һ'эрабийе у нәһэқийе, өса жи ньһа эндэмед хвэ бьдьнэ һ'элалийе^ф кө бьбьнэ хөламед р'астийе.

²⁰ Гава һун хөламед гөнэ бун, жь р'астийе аза бун. ²¹ Һьнге вэ жь кьрьнед хвэ чь бэр чьнин, бона к'ижана ньһа һун шэрм дькьн? Эw ахьрийе мерьв дьбьнэ бэрбь мьрьне. ²² Ле ньһа һун жь гөнэ кө аза бун у бунэ хөламед Хвэде, бэре һ'элалийэ дьчьньн у ахьрийа ван жи жийина һ'эта-һ'этайе йэ. ²³ Чьмки маше гөнэ мьрьн э, ле п'ешк'еша Хвэде жийина һ'эта-һ'этайе йэ, бь сайа Хөдане мә Мәсиһ Иса.

Т'эрзэки қәнщ жь қануна һ'ал-зэwаще

7 ¹ Һун р'ьнд ф'эм дькьн хушк-бьрано, эзе ньһа дэрһэқа чьда вэр'а хэбэр дьм, чьмки эз т'эви ван хэбэр дьдьм, йед кө һаш жь қануне һәнэ: Қанун сэр мерьв һақас вэхт һ'өкөм дькэ, һ'эта кө мэрьв сах э. ² Мәсэлэ, жьна меркьри бь қануне мере хвэйи саха гьредайи йэ, ле һэгэр мер ле

дъмьрэ, эw һынге жь we қануна кө мерва гьредайи бу аза дьбэ. ³ Аwa һэгэр мере we һе сах бэ эw бьбэ жьна мерэки дьн, we зьнек'ар бе һ'эсабе, ле һэгэр мер ле бьмьрэ, эw жь we қануне аза дьбэ у зьнек'ар набэ, һэгэр бьбэ жьна мерэки дьн. ⁴ Өса жи һун хушк-бьрайед мьн, бь бэдэна Мэсиһ һындава Қанунеда мьрьн, кө бьбьнэ п'ара йэки дьн, йе кө жь мьрьне р'абуйэ, wэки һун Хwэдeр'а бэр биньн. ⁵ Чьмки гава мэ һе бь бьнийат'а мэрьвайе дьжит, тэме гөна, кө жь Қануне сэри һьлдьдан, нава қальбед мэда йа хwэ дькьрьн, кө эм бэре мьрьне бьдьн. ⁶ Ле ньһа эм һындава Қанунеда мьрьн, жь we хьлаз бун, бь к'ижане эм гьрти бун, кө эм бь жийина нуйэ р'өһ'ани хөламтийе Хwэдeр'а бькьн, нэ кө бь р'ийа Қануна ньвисар.

Қанун у гөнэ

⁷ Аwa эм чь бежьн? Гэло Қанун гөнэ йэ? На хер! Ле бэле мьне гөнэ нас нэкьра, һэгэр Қануне нибуйа. Мэсэлэ, дьлһавьжи жи мьне ньзаньбуйа гөнэ йэ, һэгэр Қануне нэготьбуйа: «Дьлһавьжийе нэкэ»*. ⁸ Ле гөнэ жь т'эмийе мэщал станд, нава мьнда һэр щур'э дьлһавьжи пешда анин. Чьмки бе қанун гөнэ мьри йэ. ⁹ Эз хwэха wэхтэке бейи қанун сах бум, ле гава т'эми гьһиштэ мьн, гөнэ сах бу ¹⁰ у эз мьрьм. Эw т'эмийа кө we жийин бьда мьн, һэма эw жи бу сэбэбе мьрьна мьн. ¹¹ Чьмки гөнэ жь т'эмийе мэщал станд эз хапандьм у бь we көштьм.

¹² Аwa Қанун пироз э у т'эмийа we пироз, р'аст у қэнщ э. ¹³ Wэки өса йэ йа қэнщ мьнр'а бу мьрьн? На хер! Ле эв кьре гөнэ бу, кө бь йа қэнщ мьрьн сэр мьнда ани. Эв

* 7:7 Дэрк'этын 20:17; Қануна Дөщари 5:21.

йәк аһа бу, вәки һ'өнөре гөнә к'әфш бә у бь т'әмийе һе гөнәк'арийа гөнә к'әфш бә.

Шәр'е нәхөйайи нава инсенда

¹⁴ Бәле әм заньн кө Қанун р'өһ'ани йә, ле әз хун у гошт ым, хөламәки гөнәр'а фьроти. ¹⁵ Чьмки әз фә'м накьм чь дькьм. Нә кө ви тышти дькьм, чь кө дьхвазьм, ле ви тышти дькьм, чь кө бәр ч'ә'ве мьн р'әш ә. ¹⁶ Ле һәгәр әз тыште нә бь дьле хвә дькьм, Қануне бәгәм дькьм, кө әв қәнщ ә. ¹⁷ Ле аһа нә кө әз ве йәке дькьм, ле бәле гөне кө нава мьнда дьминә дькә. ¹⁸ Әз заньм кө нава мьнда, аһа готи бьнйат'а мьнда, т'ө тыште қәнщ наминә, чьмки хирәта мьн қәбул накә, ле әв йәк мьнр'а ль һәв найе. ¹⁹ Бәле ве қәнщийа кө дьхвазьм бькьм накьм, ле хьрабийа кө нахвазьм ве дькьм. ²⁰ һәгәр әз ви тыште нә бь дьле хвә дькьм, иди нә кө әз дькьм, ле әв гөне кө нава мьнда дьминә, әв дькә.

²¹ Аһа әз қанунәке дьбиньм: Гава дьхвазьм кө қәнщийе бькьм, бе һ'әмде мьн дьбә хьраби. ²² Әз бь к'урайийа дьле хвә қануна Хвәде бәгәм дькьм, ²³ ле қанунәкә дьн нава хвәда дьбиньм кө мьқабьли ве қануна һ'ьше мьн бәгәм кьрийә дькә шәр' у мьн дькә һесире қануна гөна, йа кө нава мьнда йә. ²⁴ Әз чь мәрвәки һесир-бәләнгаз ым! К'и ве мьн жь дәсте ви қальбе п'уч'и-мьри хьлаз кә? ²⁵ (Шькьр жь Хвәдер'а, бь сайа Хөдане мә Иса Мәсйһ!)

Бь ви аһайи әз хвәха бь һ'ьш-ақьле хвә хөламтийе қануна Хвәдер'а дькьм у бь қальбе хвә хөламтийе қануна гөнар'а дькьм.

Жийина бь Р'öh'e Хwәде

8¹ Ньһа иди диwana ван набә, йед кә т'эви Мәсиһ Иса бунә йәк.* ² Чьмки қануна Р'öh'e кә жийине дьдә, бь сайа Мәсиһ Иса эз жь қануна гөна у мьрьне хьлаз^ф кьрьм. ³ Бәле чь кә Қануне жь дәст бет'ақәтийа бьнйат'а мәрвайе нькарьбу бькьра, Хwәде әw йәк кьр, Көр'е хwә дьлқе бьнйат'а мәрвайийә гөнәк'арда бона гөна шанд. У аһа әwi we бьнйат'еда диwana гөна кьр, ⁴ wәки р'астийа г'әмийед Қануне нава мәда бе қәдандьне, әм кә бь бьнйат'а мәрвайи нажин, ле бь Р'öh'. ⁵ Йед кә ль гора бьнйат'а мәрвайе дьжин, әw сәр тыштед бьнйат'а мәрвайе дьфькьрьн, ле йед ль гора Р'öh' дьжин, әw сәр тыштед Р'öh' дьфькьрьн. ⁶ Ахьрийа фькьра бьнйат'а мәрвайе мьрьн ә, ле ахьрийа фькьра Р'öh' жийин у ә'дльайи йә. ⁷ Чьмки фькьра бьнйат'а мәрвайе дьжмьне Хwәде йә, әw бәр қануна Хwәде хwә нашкенә, нә жи дькарә. ⁸ Әвед бь бьнйат'а мәрвайе дьжин, нькарьн ль Хwәде хwәш бен.

⁹ Ле һун бь бьнйат'а мәрвайи нажин, ле бь Р'öh' дьжин, һәгәр р'аст Р'öh'e Хwәде нава wәда дьминә. Ле һәгәр Р'öh'e Мәсиһ дьле йәкида т'өнә, әw нә п'ара wi йә. ¹⁰ У һәгәр Мәсиһ дьле wәда йә, қальб мьри йә, чьмки wә гөнә кьр, ле р'öh' сах ә*, чьмки һун р'аст һатьнә һ'әсабе. ¹¹ У һәгәр әw Р'öh'e кә Иса жь мьрьне р'акьр нава wәда дьжи, кә оса йә әwe Мәсиһ жь мьрьне р'акьр, we бь wi Р'öh'e хwәйи нава wәда, жийине бьдә қальбе wәйи п'уч'и-мьри жи.

* 8:1 Нав дәстньвисаред пашwәхтийеда әw жи һәйә: «Бь бьнйат'а мәрвайи нажин, ле бь Р'öh'» (8:4 бьньһер'ьн).

* 8:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Р'öh'e Хwәде жийин ә бона wә».

¹² Бона ве йэке хушк-бырано, эм дэйндар ын, ле нэ дэйндаред бьнийат'а мэрывайе, кө ль гора we бьжин.

¹³ Чьмки һэгэр һун ль гора бьнийат'а мэрывайе бьжин, һуне бьмьрын, ле һэгэр һун бь Р'öh' кьред бьнийат'а мэрывайе бькөжьн, һуне бьжин.

¹⁴ Әвед кө бь Р'öh'e Хwәде тенэ р'ебэрикьрне, әв ын лавед Хwәде. ¹⁵ Чьмки wә р'öh'эки öса нэстандийэ, кө wә диса бькэ хөлам бьтърсьн, ле wә әв Р'öh' стандийэ, йе кө wә дькэ зар'ед Хwәде, бь к'ижани гази wi дькьн: «Абба^ф!» awa готи «Баво!» ¹⁶ һәма әв Р'öh' хwәха т'эви р'öh'e мә шәдэтийе дьдә, кө эм зар'ед Хwәде нә. ¹⁷ У һэгэр зар' ын, öса жи хwәйиwar ын, wape Хwәде нә у т'эви wартийа Мәсиһ ын. Бәле һэгэр эм т'эви щәфайе Мәсиһ бунә, әме т'эви р'умәта wi бьн жи.

Р'умәта создайи

¹⁸ Әз аһа т'эхмин дькьм, кө щәфе мәйи ви зәмани, ль бәр р'умәта we мәва* әйан бә, нә т'ö тьшт ә. ¹⁹ һ'әму ә'фьрин жи бе сәбьр ч'ә'вньһер'и хөйабуна лавед Хwәде нә. ²⁰ Бәле ә'фьрин жи бәр байе бәтәлийе к'әтьн, нә кө бь һ'әмде хwә, ле Хwәде әв данә ве йэке.* Ле бәле әв гөман һәбу, ²¹ кө ә'фьрине хwәха жи жь we хөламтийа п'уч' аза бьн у т'эви азайи у р'умәта зар'ед Хwәде бьн. ²² Чьмки эм заньн кө һ'әму ә'фьрин һ'әта ньһа бь һәвр'а дькьнә зарә-зар у мина еша к'өлфәте^ф дьк'ьшиньн. ²³ У нә т'әне ә'фьрин, ле эм хwәха жи, кө мә чава бәре^ф дәрәмәта пешьн* Р'öh'e

* 8:18 Аһа жи те фә'мкьрне: «Нава мәда».

* 8:20 Дәстпелун 3:17.

* 8:23 Аһа те фә'мкьрне: «Хwәде чава п'ешк'еша пешьн Р'öh'e Пироз дьдә» йан жи: «Р'öh'e Пироз чава бәре дәрәмәта Хwәдейә пешьнә кө Хwәде дьдә бавәрмәнд дьстиньн».

Пироз станд, нава хвэда зарэ-зар ын у we һивийе нэ, һ'эта Хвэде мэ бьк'ьшинэ п'еси́ра хвэ, ава готи эм бьг'һижьнэ азаййа қальбе хвэ. ²⁴ Бэле ве гөманеда эм хьлаз бун. Ле эw гөмана кө те дитьне, эw нэ гөман э, чьмки йэк чава дькарэ гөмана wi тышти бэ, к'ижан ль бэр ч'э'ва йэ? ²⁵ Ле һэгэр гөмана мэ ль тыште нэдити йэ, эм бь сэбьре һивийе бьминьн.

²⁶ Öса жи Р'öh'e^ф Пироз те һэwара бет'ақэти́а мэ, чьмки эм ньзаньн гэрэке чава дөа бькьн*, ле Р'öh'e Пироз хвэха бь готьнед к'эсэрэ найенэ сэр зар-зьмана, бона мэ лава-навчетийе дькэ. ²⁷ У йе дьла э'нэнэ дькэ занэ фькьра Р'öh'e Пироз чь йэ, чьмки эw wэкэ қьрара Хвэде бона мэрьвед Хвэде лава-навчетийе дькэ.

²⁸ Эм заньн кө һэр тыштида Хвэде дькэ кө ванр'а бьбэ қэнщи, йед кө wi һ'эз дькьн* у ль гора қаз-қөдрэта wi газикьри нэ. ²⁹ Чьмки Хвэде к'ижан пешда бьжартьн, эw жи пешда к'ьфш кьрьн, кө бьбьнэ мина Көр'е wi, wэки Иса нава гэлэк хушк-бьрада ньхөри бэ. ³⁰ К'ижан пешда к'ьфш кьрьн, гази ван жи кьр у гази к'ижана кьр, эw жи бесуц кьрьн у к'ижан бесуц кьрьн, эw жи хвэйир'умэт кьрьн.

Һ'эзкьрьна Хвэде: һэгэр Иса йар э, к'и we нэйар бэ?

³¹ Ава эм чь бежьн бона ван тышта? һэгэр Хвэде пышта мэ йэ, к'и дькарэ мьрабьли мэ бэ? ³² Эwe кө һ'эйфа wi Көр'е wi нэһат, ле бона мэ һ'эму́йа да дэр, иди we чава һэр тышти т'эви wi п'ешк'еши мэ нэкэ? ³³ К'и

* 8:26 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бона чь дөа бькьн».

* 8:28 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Эм заньн кө һэр тышт ванр'а дьбьнэ қэнщи йед кө Хвэде һ'эз дькьн».

дькарэ бьжартийед Хвэде гөнэк'ар кэ? Хвэде йэ, кө ван бесущ дькэ. ³⁴ К'и дькарэ диwana ван бькэ? Мэснх Иса йэ кө бона ван мьр, ле бэле жь мьрьне р'абу жи у к'елэка^ф Хвэдейэ р'асте йэ, бона мэ лава-навчетийе дькэ. ³⁵ Чь тыште избат кэ, кө һ'ьзкьрьна Мэснх ль мэ сар буйэ?* Дэрд-көл, тэ'ли-тэнги, зерандьн, хэлайи-щэлайи, бесьт'ари, қэда-бэла йан шур? ³⁶ Чава ньвисар э:

«Бона тэ эм һэр р'ож бэр мьрьне нэ,
мина пэза сэржекьрьне һ'эсаб дьбьн»*.

³⁷ Ле эм нава ван һ'эму тыштада һе зедэ сэрдык'эвьн, бь сайа эви кө эм һ'ьз кьрьн. ³⁸ Чьмки эз э'сэйи заньм кө нэ мьрьн, нэ жийин, нэ мьльак'эт^ф, нэ шэхсэк, нэ тыштед һазьр, нэ тыштед we бен, нэ т'ө қэват, ³⁹ нэ йед жорьн, нэ йед жерьн* у нэ жи э'фьринэки майин дькарэ һ'ьзкьрьна Хвэде сэр мэ сар кэ, йа кө бь дәсте Хөдан Мэснх Иса п'ара мэ к'этийэ.

Хвэде у мьлэте ви щьһуйе бьжарти

9 ¹ Эз бь Мэснх бе хельф р'аст дьбежьм у исафа^ф мьн жи бь сайа Р'өһ'е Пироз мьнр'а шэ'дэтийе дьдэ, ² кө эз гэлэки бэр хвэ дьк'эвьм у көла дьле мьн жи к'ур э. ³ Чьмки мьн хвэха дьхвэст ньфьр' ль мьн бьбуйа, т'ела мьн жь Мэснх бьқэтийа, бона мьлэте мьни жь хун-гоште мьн, ⁴ кө исраели^ф нэ. Ль ван дьк'эвэ бьбьнэ зар'ед Хвэде, Хвэде р'умэта хвэ нишани ван да, пэйман^ф т'эви ван гьредан, қанунед хвэ данэ ван у кьрьнэ хвэийед

* 8:35 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Чь we бькарьбэ мэ жь һ'ьзкьрьна Мэснх бьқэтинэ?» Ль гора йунани «һ'ьзкьрьн» йа Мэснх э.

* 8:36 Зэбур 44:22.

* 8:39 Ава жи те фэ'мкьрьне: «Нэ бьльндайи, нэ к'урайи».

h'эбандьн у созед дайи.* ⁵ Кал-бав жи жь ван ын у Мэсирь жи алийе хун у гоштда жь нав ван hat, кө сэр h'эмуйар'а Хwэдейе h'эта-h'этайеи нежайи шыкьрийе йэ*. Амин.

⁶ Ле бэле наqэwьмэ кө созе Хwэде хельф дэре, чьмки нэ кө эw h'эму нэ исраели, йед кө жь Израел дьне к'этьнэ ⁷ у нэ жи h'эмуйед жь бэдэна Бьраһим бунэ зар'ед вийэ һаq-h'элал ын, ле һатийэ готье: «Бь Исчаq^ф we тэр'а зөр'эт бе h'эсабе»*. ⁸ Аwa готи зар'ед Хwэде нэ эw ын, йед кө жь бэдэна т'эбийэти нэ, ле зар'ед создайи we зөр'эт бенэ h'эсабе. ⁹ Чьмки созе готи эв бу: «Салэкэ дьн ви чахи эзе вэгэр'ьм у көр'эке Сэрайер'а бьбэ»*. ¹⁰ Ле нэ т'эне эв бу, Р'евека^ф жи бь дө көр'а жь бавэки h'эмлэ дэрк'эт, аwa готи жь баве мэ Исчаq. ¹¹⁻¹² Гава көр'ьк he нэбьбун, he qэнщи-хьраби нэкьрьбун, Р'евекайер'а hatэ готье: «Йе мэзын we хөламтийе ль йе бьч'ук бькэ»*. Эв йэк бу, wэки qьрара Хwэде wэкэ бьжартьна wi дэре, нэ кө кьрава гьредайи бэ, ле ль гора газийа Хwэде бэ. ¹³ Чаwa ньвисар э: «Мьн Аqуб^ф h'ьз кьр, ле жь Эсаw^ф чум»*.

¹⁴ Эм иди чь бежьн? Гэло нэһэqийа Хwэде һэйэ? На хер!¹⁵ Чьмки Мусар'а дьбежэ: «Эз к'ижани бемэ р'э'ме, эзе

* 9:4 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Ль ван дьк'эвэ бьбьнэ зар'ед Хwэде, хwэйед р'умэт, пэймана, Qануна дайи, h'эбандьн у созед дайи».

* 9:5 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Дэ бьра Хwэдейи h'эта-h'этайе хwэйипэсьн бэ».

* 9:7 Дэстпелун 21:12.

* 9:9 Дэстпелун 18:10, 14.

* 9:11-12 Дэстпелун 25:23.

* 9:13 Малахи 1:2-3.

бемэ р'э'ме у дьле мьн сэр к'е бышэшьтэ, we бышэшьтэ»*.
¹⁶ Эв йэк иди нэ жь хвэстын йан хирэта мерьв э, ле жь р'э'ма Хвэде йэ. ¹⁷ Чьмки нъвисара пироз Фьрэшьнр'а^ф дьбежэ: «Бона we йэке мьн тō кьри п'адша, wэки қэwата хwэ бь тэ бьдьмэ к'ьфше у наве мьн т'эмамия дьнйайеда бе готье»*. ¹⁸ Аwa Хвэде к'ижана дьхwазэ те р'э'ме у к'ижана дьхwазэ wан сэрh'ьшк дькэ.

Һерс у р'э'ма Хвэде

¹⁹ Кō өса йэ те мьнр'а бежи: «Ле иди чьма Хвэде мэ нэһэқ дькэ? К'и дькарэ ль бэр қьрара wi р'абэ?» ²⁰ Ле тō к'и йи, э'вдо, кō ль бэр готьна Хвэде р'адьби? Гэло щер' дькарэ щер'кэrr'а бежэ: «Тэ чьма эз аһа чекьрьмэ?»*
²¹ Чьма h'ōкōме щер'кэр сэр ахе т'өнэ кō жь we h'эр'ийа стьрайи һьн дэрданед^ф бона р'умэте чекэ, һьн жи бона бер'умэте? ²² Ле чь we йэкер'а һэйэ, һэгэр Хвэде бэри к'ьфшкьрьна һерс у қэwата хwэ, бь думька дьреж гэлэки сэбьра хwэ ль wан дэрданед һежайи һерсе бинэ, йед кō ондабунер'а һазьр сэкьни нэ?» ²³ Wi эв йэк кьр, wэки дэwлэмэндтийа р'умэта хwэ wан дэрданар'а бьдэ к'ьфше, йед кō бунэ хwэйе we р'э'ме, к'ижан кō wi пешда һазьр кьрьбун, wэки эw т'эви р'умэта wi бьбуна. ²⁴ У эw дэрданед газикьри эм ьн, нэ кō т'эне жь щьһуйа, ле жь нэщьһуйа жи, ²⁵ чаwa к'ьтеба һосэйада эw дьбежэ:

* 9:15 Дэрк'этьн 33:19.

* 9:17 Дэрк'этьн 9:16.

* 9:20 Ишайа 29:16; 45:9.

* 9:22 Аһа жи те фэмкьрьне: «Ле чь we йэкер'а һэйэ, һэгэр Хвэде бь думька дьреж ль wан дэрдана сэбьр дькэ, к'ижан һежайи we һерсе нэ у ондабунер'а һазьр сэкьни нэ, чьмки wi хwэст һерса хwэ бьдэ к'ьфше у қэwата хwэ wанва э'йан кэ?»

«Щьмэ'та кө нэ щьмэ'та мьн э, эзе бежьме: «Щьмэ'та мьн»

у йа нэ дэлал эзе бежьме: «Дэлал»»*.

²⁶ У «we дэра кө ванр'а hatэ готьне: «һун нэ щьмэ'та мьн ьн»,

һэма ль ьр жи эве лауед Хwэдейе сах бенэ готьне»*.

²⁷ Ишайа^ф жи бона Израел дькэ гази дьбежэ:

«һэгэр һ'эсабе зар'ед Израел wэкэ қума бэ'ре бэ, т'эне һьнэк we же хьлаз бэ.

²⁸ Чьмки Хөдан we кьн у көрт зутьре диwana дьне бькэ»*.

²⁹ У чава Ишайа бэри ве йэке гот: «һэгэр Хөдане Зор мэр'а зөр'эт нэһьшта, эме бьк'этана р'ожа Содоме^ф у бьбуна мина Гоморайе»*.

Израел у Мьзгини

³⁰ Эм иди чь бежьн? Нэщьһуйед кө пэй р'астийе нэдьчун, гьһиштьнэ р'астһ'эсаббуне, we р'астһ'эсаббуна жь бawэрийе, ³¹ ле Израел кө пэй Қануне дьчун кө р'аст бенэ һ'эсабе, нэгьһиштэ we йэке. ³² Чьма? Чьмки эw нэ кө бь бawэрийе бу, ле бь кьред хwэ. У эw сэр кэвьре льк'өмандьнеда к'этьн хол бун, ³³ чава ньвисар э:

«Ва эз кэвьрэки льк'өмандьне Сийонеда^ф датиньм, зьнарэки же холбуне у һэр кэсе кө wi бawэр бькэ, we шэрми нэбэ»*.

* 9:25 һосэйа 2:23.

* 9:26 һосэйа 1:10.

* 9:27-28 Ишайа 10:22-23.

* 9:29 Ишайа 1:9.

* 9:33 Ишайа 8:14; 28:16.

10¹ Хушк-бърано! Дѳа у хвэстына дьле мьн жь Хвэде бона хьлазбуна Исраеле йэ. ² Эз шэ'де вана мэ, кѳ эв хьндава Хвэдеда хвэйихирэт ын, ле эв йэк бе занэбун э. ³ Вана фэ'м нэкър, кѳ Хвэде чава мерьв р'аст h'эсаб дькэ, хвэстын бь щур'е хвэ h'име р'астийе дайнын у ль бэр р'астийа Хвэде та нэбун. ⁴ Чьмки бь Мэсйи́н Қанун сэр хэвда хат, кѳ хэр бавэрмэнд бь ви р'аст бе h'эсабе.

Һэр кэс дькарэ хьлаз бэ

⁵ Бона we р'астийа жь Қануне Муса аһа дьньвисэ: «Мэрьве кѳ Қануне бьқэдинэ, бь we жи эве бьжи»*. ⁶ Ле р'астийа кѳ жь бавэрийе йэ, аһа дьбежэ: «Дьле хвэда нэбежэ: К'е we р'абэ э'змен?»* (ава готи Мэсйи́н жорда бинэ), ⁷ йан: «К'е we хэр'э дийаре мьрийа?»* (ава готи Мэсйи́н жь нава мьрийа дэрхэ). ⁸ Ле бэле ньвисар чь дьбежэ? «Хэбэра Хвэде ль щэм тэ йэ, ль сэр заре тэ йэ у дьле тэда йэ»*, (ава готи эв хэбэра бавэрийе, йа кѳ эм даннасин дькьн). ⁹ һэгэр тѳ бь дэве хвэ иқрар^ф бьки, кѳ Иса Хѳдан э у дьле хвэда бавэр бьки, кѳ Хвэде эв жь нава мьрийа р'акьрийэ, те хьлаз би. ¹⁰ Чьмки бь дьл йэк бавэр дькэ, р'аст те h'эсабе у бь дэв иқрар дькэ, хьлаз дьбэ. ¹¹ Чава ньвисар дьбежэ: «Һэр кэсе кѳ ви бавэр бькэ, we шэрми нэбэ»*. ¹² Ль вьр фьрқи г'ѳнэ нава щьһу у нэщьһуяда, чьмки Хѳдане h'эмуйа йэк э, хьндава ван

* 10:5 Қануна К'аһинтийе 18:5.

* 10:6 Қануна Дѳщари 30:12.

* 10:7 Қануна Дѳщари 30:13.

* 10:8 Қануна Дѳщари 30:14.

* 10:11 Ишайа 28:16.

h'эмуйада жи мэр'д э, к'ижанед гази ви дькн. ¹³ Чьмки нъвисар дьбежэ: «К'и гази наве Хөдан кэ, we хьлаз бэ»*.

Қөсура Исраеле

¹⁴ Ле we чава гази ви кн, хэгэр бавэрийа хвэ ви нэанинэ? Йан we чава ви бавэр бькн, хэгэр бона ви нэбьхистьнэ? Йан we чава бьбьнен, хэгэр хэбэр даннасин нэбэ? ¹⁵ Йан we чава хэбэре даннасин кн, хэгэр нэенэ шандьне? Чава нъвисар э: «Чьқаси h'эwас ын гавед йед мьзгинийа хере дьдн!»*

¹⁶ Ле h'эмуйа гөр'а Мьзгинийе нэкър, чьмки Ишайа дьбежэ: «Хөдан, к'е бавэрийа хвэ готьна мэ ани?»* ¹⁷ Аwa бавэри жь бьхистьне те у бьхистьн жи жь готьнед бона Мэсн.

¹⁸ Ле бэле эз дьпърсьм: Гэло вана нэ бьхист? Нақэwьмэ. Чьмки нъвисар э:

«Дэнге ван г'эмаамийа эрде хьлда у хэбэра ван ль қолбед дьнйайе бэла бу»*.

¹⁹ Эз диса дьпърсьм: Гэло Исраел пе нэх'эсийа? Пешийе Муса дьбежэ:

«Эзе бь мьлэте нэ мьлэт хелана бьдьмэ wэ у бь мьлэтеки бефэ'м херса wэ р'акьм»*. ²⁰ У Ишайа мерк'ими дьбежэ:

«Эз ванва дэрк'этьм, к'ижан ль мьн нэдыгэр'ийан

* 10:13 Йовел 2:32.

* 10:15 Ишайа 52:7.

* 10:16 Ишайа 53:1.

* 10:18 Зэбур 19:4.

* 10:19 Қануна Дощари 32:21.

у эз ванва э'йан бум, к'ижана бона мьн нэдьпърсин»*.
21 Ле бале бона Исраеле жи дьбежэ: «Г'эмамия р'оже мьн дэсте хвэ дьрежи мьлэтэки сэрh'ьшк у хвэсэрихвэ кър»*.

Р'э'ма Хвэде һындава мьлэте ви Исраеледа

11 ¹ Ава эз дьпърсым: Гэло Хвэде дэст жь щьмэ'та хвэ кър? На хер! Эз хвэха жи исраели мэ, жь зөр'эта Бьраһим ым, жь қэбила Бьнейамин^ф. ² Хвэде дэст жь щьмэ'та хвэ нэкър, к'ижан пешда бьжартьбу. Йан һун ньзаньн сэрһатийа Елийасда^ф ньвисар чь дьбежэ чава, ви шыкийате^ф Исраеле ль Хвэде дькър дьгот? ³ «Хөдан, п'ехэмбэред тэ көштън, горигәһед^ф тэ хьраб кърън, т'эне эз мамэ у пэй мьн жи к'этьнэ кө бькөжън»*. ⁴ Ле щаба Хвэде чь бу? «Мьн хвэр'а һ'эфт һ'эзар мэри хвэй кърънэ, йед кө ль бэр Ба'эл^ф чок нэдан»*. ⁵ Öса жи ньһа ви зэманида һьнэкэ бь к'эрэма Хвэде бьжарти манэ. ⁶ У һэгэр бь к'эрэме йэ, иди нэ жь кьра йэ, һэгэр öса буйа, к'эрэм иди нэдьбу к'эрэм.

⁷ Иди чь? Исраел нэгъһиштэ we чь кө дьгэр'ийа, ле йед бьжарти гъһиштъне у йед майин кор бун, ⁸ чава ньвисар э:

«Хвэде шэвэр'эша кора ани сэр ван,
кө бь ч'э'ва нэбиньн у бь гөһа нэбьһен, һ'эта р'ожа
иройин»*.

⁹ У Давьд дьбежэ:

* 10:20 Ишайа 65:1.

* 10:21 Ишайа 65:2.

* 11:3 1 П'адшати 19:10, 14.

* 11:4 1 П'адшати 19:18.

* 11:8 Қануна Дөщари 29:4; Ишайа 29:10.

«Дэ б'ра т'эхт-сьфьред ван ль ван бьбьнэ т'ор' у
т'элэк,

қэдэ-бэла жи һэде ван бэ.

¹⁰ Б'ра ава р'эш бе сэр ч'э'вед ван, нэбиньн
у пышта ван т'ьме тэвийайи бэ»*.

¹¹ Ава эз дып'ьрсьм: Гэло эв жь р'е дэрк'этьн, кө онда
бьн? На хер! Ле нэһэқийа ван бу сэбэбе хьлазбуна
нэщ'һуйа, кө позе ван жи бьшэшьтэ. ¹² һэгэр нэһэқийа
ван бу сэбэб кө дьнйа дэвлэти бэ у к'этьна ван бу сэбэб
кө нэщ'һу дэвлэти бьн, ле we he чьқас к'ар бэ гава
т'эмамийа ван хьлаз бэ!

Хьлазбуна нэщ'һуйа

¹³ Ньһа эз вэ нэщ'һуйар'а дыбежьм: Бэле эз шандийе
нэщ'һуйа мэ, қольхе хвэ бьльнд дькьм, ¹⁴ бэлки
бькарьбьм позе йед жь хун у гоште хвэ бьдьмэ шэвате у
жь ван һьнэка жи хьлаз кьм. ¹⁵ Чьмки һэгэр т'эхсирбуна^Ф
ван бу сэбэбе льһэвһатьна дьнйае т'эви Хвэде, иди ле
қэбулбуна ване бьбэ чь, һэгэр нэ сахбуна мьрийа?

¹⁶ һэгэр гьрька һэвире пешьн һ'элал э, т'эмамийа шкэве
пева һ'элал э.* У һэгэр р'ав пироз ьн, ч'ьқьл жи пер'а
пироз ьн. ¹⁷ һэгэр жь ван ч'ьқьла һьнэк шкэстьн, ле тө,
нэщ'һу дара зэйт'унейэ бэйани буйи, дэвса ван һати
сэрвакьрьне у т'эви қьнйата р'авед зэйт'уне буйи, ¹⁸ тө
дьле хвэ ль ван ч'ьқьлед шкэсти ша нэка. Ле һэгэр дьле
хвэ ша ки, бир бинэ, вэки нэ кө тэ р'ав жор гьртьнэ,
ле р'ава тө гьртийи. ¹⁹ Иди те бежи: «Ч'ьқьл шкэстьн,
вэки эз бемэ сэрвакьрьне». ²⁰ Р'аст э. Эвана жь дэст

* 11:9-10 Зэбур 69:22-23.

* 11:16 Жьмар 15:19, 20.

нэбавэрийе шкэстын у тэ бь бавэрийе һ'им гьрт. К'обар нэбэ, ле бьтърсэ. ²¹ Чьмки һэгэр һ'эйфа Хвэде ч'ьрълед бьнийат'и нэһат, һ'эйфа ви ве тэ жи нэйе. ²² Ава дина хвэ бьдэ ширьнайи у һерса Хвэде, эв һерс э һьндава жь р'ек'этийада у ширьн э һьндава тэда, һэгэр нава ширьнайийеда бьмини. Ле һэгэр на, те жи бейи бьр'ине. ²³ Ле һэгэр щьһу нава нэбавэрийеда нэминьн, ве бенэ сэрвакьрне, чьмки Хвэде диса дькарэ ван сэрвакэ. ²⁴ Чьмки һэгэр тэ, нэщьһу вэки бьнийат'а хвэда ч'ьръле зэйт'уна бэйани буйи у һати бьр'ин, сэр ве зэйт'уна қэнщэ нэ жь бьнийат'а хвэ һати сэрвакьрне, ле һе чьқас р'һ'эт эве кө ч'ьрълед бьнийат'и нэ, ве сэр зэйт'уна хвэ бенэ сэрвакьрне.

Р'э'ма Хвэдейэ һьндава һ'эмуйада

²⁵ Эз нахвазьм хушк-бьрано, кө һун һаш жь ве сөр'е т'өнэбьн, кө һун хвэ дэвса зана данэйньн. Парэкэ мьлэте Израеле ве сэрһ'ьшк бьминэ, һ'эта һ'эсабе ван нэщьһуйед кө ве хьлаз бьн, т'эмам бэ. ²⁶ Пэй ве йэкер'а т'эмамийа Израеле ве хьлаз бэ, чава ньвисар э:

«Азакьр ве жь Сийоне бе
у бехвэдетийе жь Ақуб дур хэ.

²⁷ У эв э пэймана мьнэ т'эви ван,
гава эз гөнед ван һьлдьм»*.

²⁸ Мьзгинийе кө дьньһер'и, эвана дьжмьн ьн бона хатьре вэ, ле бьжартьне кө дьньһер'и, эвана һ'эзкьри нэ, бона хатьре кал-бавед ван. ²⁹ Чьмки Хвэде к'ижана дьбьжерэ у п'ешк'еша дьдэ к'е, ве йэкеда нэ п'ошман э. ³⁰ Чава вэ жи вэхтэке гөһдарийа Хвэде нэдькьр, ле

* 11:27 Ишайа 59:20-21; 27:9.

ньһа бь нэгөһдарийа вана вә р'ә'м дит, ³¹ өса жи әвана ньһа бунә нэгөһдар, вәки бь р'ә'мдитьна вә әв жи р'ә'ме бьбиньн. ³² Чьмки Хвәде һ'әму кәс нава нэгөһдарийеда гьрти һьшт, вәки һ'әмуяа жи бе р'ә'ме.

Пәсьндайна занәбуна Хвәде

³³ Чьқаси к'ур ьн дәвләмәндти, сәрвахти^ф у занәбуна Хвәде! Қьраред ви чьқаси жь һ'ьш-ақьла дур ьн у кәс сәрәдәрийе жь р'ийед ви накә! ³⁴ Чава ньвисар ә:

«К'е нета Хөдан пе һ'әсийа?

Йан к'е бу ширәтк'аре ви?*

³⁵ Йан к'е пешда тыштәк дайә ви,

вәки әв диса ль ван вәгәр'инә?»*

³⁶ Чьмки һәр тышт жь ви, бь ви у бона ви нә. Шькьр жь вир'а һ'әта-һ'әтайе. Амин.

Қөрбанед^ф сахә дөрөфкьри

12 ¹ Ава әз һиви жь вә дькьм хушк-бьрано, бона we дьлшәватийа Хвәде, қальбе хвә дийари Хвәде кьн, чава қөрбанәкә^ф сахә дөрөфкьри, ль ви қәбул, йа кө һ'әбандьна вәйә р'өһ'ани* йә. ² У нәк'әвьнә кьрасе бәнде ве дьнийәе, ле сәр һ'ьше хвәда вәрьн, нет-фькьред вә бьра ну бьн, вәки бьзаньбьн чь йә қьрара Хвәде, кө қәнци, хвәши у к'амьли йә.

³ Әз бь we к'әрәма кө Хвәде да мьн, вә һәр кәсир'а дьбежьм: Чьқас жь вә дьк'әвә, жь we зедәтър нәфькьрьн,

* 11:34 Ишайа 40:13; Йерәмийа 23:18.

* 11:35 Ибо 41:11.

* 12:1 Аһа жи те ф'ә'мкьрьне: «һ'әбандьна вәйә р'аст», йан «һ'әбандьна вәйә т'әбийәти».

ле сэр хвэ бьн, бьра һэр кэс вэкэ we бавэрийа кӧ Хвэде п'арэвэкър, бьфькьрэ. ⁴ Чава қальбе мада гэлэк эндэм һэнэ у һ'эму эндэм кьрэки накьн, ⁵ өса жи эм гэлэк ын, ле йэктийа Мэсиһда эм бэдэнэк ын у һэр кэс жь мэ эндэмед һэв ын. ⁶ Ава анэгори we к'эрэма мэр'а һатийэ дайине, п'ешк'ешед хвэйэ щур'э-щур'э бьдьнэ хэбате. һэгэр п'ешк'еша п'ехэмбэртийе^ф йэ, бьра вэкэ бавэрийа хвэ бьдьнэ хэбате, ⁷ һэгэр хьзмэтк'ари йэ, бьра нава хьзмэтк'арийеда бьн, һэгэр һинкьрьн э, бьра пэй һинкьрьне бьн, ⁸ йе дьл дьдэ мерьв, бьра ль пэй we йэке бэ, эве п'арэвэдкэ, бьра бь мэр'дани бькэ, эве сэрвер э, бьра хирэт бэ, эве қәнщийе дькэ, бьра бь эшқ у ша бькэ.

⁹ Н'ьзкьрьна вэ һ'ьлэк'ари нибэ, жь хьрабийе зьвер бьн, хвэ ль қәнщийе бьгьрьн. ¹⁰ Н'ьзкьрьнеда чава хушк-бьра сэр һэв шэват бьн, қэдьркьрьнеда жь һэвдӧ дэрбазтьр бьн, ¹¹ хирэтеда хвэр'анэдити нибьн, р'ӧһ'е хвэда* алав дьн, хьзмэтк'арийа Хӧдан бькьн, ¹² бь гӧмане ша бьн, тэнгасийада сэбьр кьн, һэр гав дӧа бькьн, ¹³ дэсте хвэ дьрежи щьмэ'та Хвэдейэ дэстгэнг кьн, пэй меванһ'эзийе бьн.

¹⁴ Йе вэ дьзериньн һун дӧа ван бькьн, бэле дӧа бькьн у ньфьр'а ль ван нэкьн. ¹⁵ Т'эви йед ша дьбьн ша бьн у т'эви йед дьгьрин бьгьрин. ¹⁶ Фькьра вэ һэр кэси һьндава һэвда йэк бэ, к'ӧбар-бабах нибьн, ле т'эви п'эришана ньмьз бьн, хвэ дэвса зана данэйньн.

¹⁷ Жь бэр хьрабийева хьрабийе ль т'ӧ кэси нэкьн. Чь ль бэр ч'э'ве һ'эму мэрьва қәнщ э, we бькьн. ¹⁸ Чьқас жь дэст вэ те, т'эви һ'эму мэрьва э'дьялайийеда бьн. ¹⁹ Н'эйфе һьлнэдьн, дэлално, ле щи бьдьнэ һерса Хвэде, чьмки

* 12:11 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бь Р'ӧһ'е Хвэде алав дьн».

нъвисар э: «h'эйфһьлдан дэсте мьн э, эзе h'эйфе һьлиндьм, Хөдан дьбежэ»*. ²⁰ Ле бэле эв жи һэйэ: «һэгэр дьжмьне тэ бър'чи йэ, нен бьде у һэгэр т'и йэ, аве бьде, чьмки тө бь ве йэке пьриске егьр сэр сэре ви т'оп дьки»*. ²¹ Нәһелэ хьраби сэр тэ к'эвэ, ле бь қәнщийе тө сэр хьрабийе к'эвэ.

**Һәләқәтийа бавәрмәнда т'әви
сәрвер у һ'өкөмәтед ве дьне**

13 ¹ Һәр мәрвәк бьра гөр'а ван һ'өкөмәтийада бә, кө сэр wir'a нә, чьмки т'ө һ'өкөмәти бейи дәстурә Хwәде т'өнә у әве кө һәнә жи, жь Хwәдеда нә. ² Аwa к'и кө бәр һ'өкөмәтийе р'адьбә, әw бәр ә'мьре Хwәде р'адьбә у әве кө р'адьбьн, диwана Хwәде сэр хwәда тиньн. ³ Чьмки сәрдар йед қәнщийе дькьн натьрсиньн, ле йед хьрабийе. Тө дьхwази жь һ'өкөмәте нәтьрси? Хwә ль қәнщийе бьгьрә, те бьби ширьне we. ⁴ Чьмки әw хьзмәтк'аре Хwәде йә бона қәнщийед тә. Ле һэгэр хwә ль хьрабийе бьгьри, же бьтьрсә, чьмки ви бадихәwа^ф шур гьренәдайә. Әw хьзмәтк'аре Хwәде йә, кө һерса ви сэр wанда бьр'ежә, к'ижанед кө хьрабийе дькьн. ⁵ Ләма әм гәрәке гөра һ'өкөмәтада бьн, нә т'әне wәки әм ль бәр һерсе нәк'эвьн, ле бэле wәки исафа мә жи дьле мә р'ьһ'әт бьһелә.

⁶ Бона ве йәке жи һун хәрщ жи дьдьн, чьмки әw хөламед Хwәде нә, борщдаред хәрщстандьне нә. ⁷ Аwa к'ер'а чь дьк'эвә, ль ван вәгәр'иньн, к'ер'а хәрщ дьк'эвә, хәрщ бьдьне, к'ер'а сәләф дьк'эвьн, сәләфа бьдьне, жь к'е

* 12:19 Қануна Дөщари 32:35.

* 12:20 Готьнед Сьлеман 25:21, 22.

гэрэке бьтърсын, бьтърсын, к'ер'а қэдър дьк'эвэ, қэдьре ши бьгьрын.

Н'ызкьрына һындава һөвда

⁸Т'ө тыштида дэйндаре т'ө кэси нэминьн, пештъринь ль һөв н'ызкьрыне, чьмки к'и кө һөвале хвэ н'ыз дькэ, т'эмамыйа Қануне дьқэдинэ. ⁹Эв т'эмийед кө һэнэ: «Зьнийе нэкэ, нэкөжэ, нэдьзэ, дьлһавьжийе нэкэ»* у һэр чь т'эмийед кө һэнэ, дьк'эвьнэ нава ве готье: «Һөвале хвэ вэкэ хвэ н'ыз бькэ»**. ¹⁰Н'ызкьрын хьрабийе ль һөвале хвэ накэ. Ава н'ызкьрын сэре Қануне дьгьрэ.

¹¹Ве йэке бькьн, чьмки һун заньн эв чь зэман э. Ньһа иди вэхт э эм жь хөве н'ышйар бьн, чьмки ньһа хьлазбун һе незики мэ йэ, нэ кө һынге гава мэ бавэр кьр. ¹²Шэв гэлэк чуйэ, сьбэһ незик буйэ, ава кьред тэ'ристанийе эм жь хвэ дур хьн у ч'экед р'онаийе сэр хвэва кьн. ¹³Өса бьжин чава р'онайа р'оже, бе куч'ксантийе, сэрхвэшийе, бенамусийе, н'эрабийе, шэр'удийе у н'эвсудийе. ¹⁴Ле Хөдан Иса Мэсинь ль хвэ бькьн мэрт'ал у гөһ нэдьнэ ван хвэстьнед бьнийат'а хвэйэ мэрьвайи.

Лома ль бьрайе хвэ нэкэ

14 ¹Эве кө бавэрийеда сьст э, қэбул кьн, ле нэ кө бона бир-бавэрийа ши жер'а бьк'эвьнэ дэ'ве. ²Йэк бавэр дькэ, кө һэр тышти дькарэ бьхвэ, ле йе сьст э, т'эне п'ыншар'е дьхвэ. ³Эве кө дьхвэ, бьра йе нахвэ беһөрмэт нэкэ у эве кө нахвэ, бьра лома йе дьхвэ нэкэ,

* 13:9 Дэрк'этын 20:13-15, 17; Қануна Дөщари 5:17-19, 21.

** 13:9 Қануна К'аһинтийе 19:18.

чъмки Хwәде әw қәбул кьрийә. ⁴ Тө к'и йи кө лома хөламе хәлде дьки? һәгәр сәкьни бә йан к'әти бә, әw ише Хwәйе wi йә. Ле we бьсәкьнә, чъмки Хөдан дькарә wi бьдә сәкьнандьне.

⁵ Йәк р'ожәке сәр р'оже дьнр'а дьгьрә, йәк жи һ'әму р'ожа wәкә һәв дьгьрә. Бьра һәр кәс фә'мина хwәда бawәр бә. ⁶ К'е р'ожәке хwәр'а ә'зиз һ'әсаб дькә, бона Хөдан ә'зиз һ'әсаб дькә, өса жи әwe дьхwә бона Хөдан дьхwә, чъмки шькьрийе дьдә Хwәде. У йе нахwә жи бона Хөдан нахwә у шькьрийе дьдә Хwәде. ⁷ Жь мә тө кәс бона хwә нажи у т'ө кәс жи бона хwә намьрә. ⁸ һәгәр әм дьжин, бона Хөдан дьжин у һәгәр әм дьмьрьн бона Хөдан дьмьрьн. Аwa һәгәр әм бьжин йан бьмьрьн, п'ара Хөдан ьн. ⁹ Бона ве йәке жи Мәсиһ мьр у сах бу, wәки һьн һ'өкөми сәр мьрийа бькә, һьн жи сәр саха. ¹⁰ Иди тө чьма лома бьре хwә дьки? Йан тө чьма бьре хwә беһөрмәт дьки? Әм һ'әмуйе жи ль бәр диwана Хwәде бьсәкьньн. ¹¹ Чьмки ньвисар ә: «Әз сахийа хwә кьм, Хөдан дьбежә, кө һәр чок we ль бәр мьн бьтәwә у һәр кәсе бежә: <Тө йи Хwәде>»*. ¹² Аwa жь мә һәр кәсе бона хwә шабе ль бәр Хwәде бьдә.

Бьре хwә п'ьшк^ф нәкә

¹³ Дә иди әм лома һәвдө нәкьн, ле һун хwәр'а бьдьн бәр һ'әсаба, чава бькьн кө ньг нәдьнә ль бәр бьра, кө нәльк'өмьн йан п'ьшк^ф нәбьн. ¹⁴ Әз ве йәке заньм у Хөдан Исада гөман ьм, кө тыштәки жь хwә һ'әрам^ф т'өнә, ле бона wi һ'әрам ә, йе кө һ'әрам һ'әсаб дькә. ¹⁵ һәгәр бь хварьна хwә тө дьле бьре хwә жь хwә дьһели, иди жийина тә нә бь һ'ьзкьрне йә. Бь хварьна хwә wi онда

* 14:11 Ишайа 49:18; 45:23.

нэкэ, бона к'ижани Мэсирь мър. ¹⁶ Бъра эw тыште кӧ тӧ бона хwэ qәнщ дьбини, нэбэ мэ'ни кӧ хьраби бе готьне. ¹⁷ Чьмки П'адшатийа^ф Хwэде хварьн у вэхварьнеда нинэ, ле р'асти, э'дълайи у шабунеда йэ, кӧ дайина Р'ӧн'е Пирозьн. ¹⁸ К'е бь ван хӧламтийе Мэсирь'а дькэ, эw ль Хwэде хwэш те у дьбэ ширьне мэрьва.

¹⁹ Аwa эм һындава һэвда сэр нета э'дълайийе у бawэри авакьрьне бьн. ²⁰ Р'уйе хварьнеда шьхӧле Хwэде хьраб нэкьн. һэр тышт һ'элал э, т'эне бона ви мэрьви нэ р'аст э, йе кӧ бь хварьна хwэ дьбэ байисе к'этьна хэлqe. ²¹ Qәнщ э нэ гошт бьхви, нэ шэраве вэхви у нэ жи тыштэки ӧса бьки, кӧ бьре тэ бьк'эвэ. ²² Тӧ чава бawэр дьки, бьра нава тэ у Хwэдеда бьминэ. Хwэзи ль ви, йе кӧ бь ван тыштед кӧ фэ'м дькэ кӧ р'аст ьн, хwэ гӧнэк'ар накэ. ²³ Ле һэгэр йэк дьхwэ дӧдълийе дькэ, диwane сэр хwэда тинэ, чьмки бь бawэрийе нахwэ. У һэр тыште кӧ нэ бь бawэрийе йэ, гӧнэ йэ.

Тӧ ль хэлqe хwэш wэрэ, нэ кӧ ль хwэ

15 ¹ Эм кӧ бawэрийеда qэват ьн, гэрэке бьк'эвьнэ бьн баре сыста, нэ кӧ эм ль хwэ хwэш бен. ² Бъра жь мэ һэр кэс алийе qәнщийеда ль һэвале хwэ хwэш бе, кӧ бawэрийеда бьшьдэ. ³ Чьмки Мэсирь жи нэ кӧ ль хwэ хwэш һат, ле чава ньвисар э: «Эw qаред кӧ ль тэ дькьн, ль мьн дькьн». ⁴ Ле чь кӧ пешда к'ьтебада һатэ ньвисаре, бона һинбуна мэ һатэ ньвисаре, wэки эм бь сэбьре у ван готьнед ньвисарада кӧ бине дьдьнэ бэр мэ, хwэйигӧман бьн. ⁵ Дэ бьра Хwэдейе сэбьре у бина ль бэр һэр кэси бьдэ wэ, кӧ һун һындава һэвда сэр нетэке бьн, wэкэ нэхш-

* 15:3 Зэбур 69:9.

т'эрзе Мәсиһ Иса, ⁶ кө эм бь дьл у зарәки шыкьрийе бьднә Хwәде у Баве Хөдане хwә Иса Мәсиһ.

Мьзгини бона нәщһуйа

⁷ Бона ве йәке бона шыкьрийа Хwәде һәвдө қәбул кьн, чава Мәсиһ эм қәбул кьрн. ⁸ Чьмки эз wәр'а дьбежьм, кө Мәсиһ бу хьзмәтк'аре щһуйа, бона амьнийа Хwәде ә'йан кә, wәки әw созе кал-бавар'а һатийә дайине, мак кә ⁹ у нәщһу бона р'ә'ма wi шыкьрийе бьднә Хwәде. Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке әзе нав нәщһуйада пәсьне тә бьдм у әшқи наве тә бьстьрем»*.

¹⁰ У диса дьбежә:

«Гәли нәщһуйа, ша бьн т'әви мьләте wi!»*

¹¹ У диса дьбежә:

«Шыкьрийе бьднә Хөдан гәли нәщһуйа у пәсьне wi бьдн, һ'әму щьмә'тно»*.

¹² Ишайа жи дьбежә:

«Тамарәкә Йеша^ф we дәре,
бьбә мире нәщһуйа
у нәщһу we гөмана хwә бьднә сәр wi»*.

¹³ Бьра Хwәдейе гөмане дьле wә бь шабуне у ә'дьялайийева бьк'ьмк'ьминә, бона we бавәрийа wә, wәки гөмана wә бь қәwата Р'өһ'е Пироз зедә бә.

* 15:9 Зәбур 18:49.

* 15:10 Қануна Дөщари 32:43.

* 15:11 Зәбур 117:1.

* 15:12 Ишайа 11:10.

Хьзмэтк'арийа Павлосэ бона нэщъһуяа

¹⁴ Эз хвэха вэда гөман ым хушк-бърайед мьн, кө һун қәнщийада манэ у занэбунева жи дагърти нэ, дькарьн һэвдө ширэт кьн. ¹⁵ Ле аликива мьн төрөш кър вэр'а нъвиси, кө ван тышта бькьмэ бира вэ, бона we к'эрэма кө жь Хвэдеда мьнр'а һатийэ дайине, ¹⁶ вэки эз нава нэщъһуяада бьбьмэ бэрдэстийе Мэсиһ Иса. Эз нава Мьзгинидайна Хвэдеда мина к'аһинэки^ф хьзмэтк'арийе дькьм, кө һ'эдибуна^ф нэщъһуяа қэбул бэ, бь Р'өһ'е Пироз бөһөрти-жьбарэ бэ. ¹⁷ Ава эз дькарьм бь сайа Мэсиһ Иса пе хьзмэтк'арийа хвэйэ бона Хвэде бьфьр'ьм. ¹⁸ Эз төрөш накьм бона тыштэки өса хэбэр дьм, пештьри ван тыштед кө Мэсиһ бь дэсте мьн кьрьнэ, бона гөһдарийа нэщъһуяа, һэгэр бь хэбэра бэ йан кьра бэ, ¹⁹ бь қэвата нишана у к'эрэмэта, бь қэвата Р'өһ'е Хвэде. У бь ви авайи эз жь Оршэлиме^ф гьрти һ'эта Илиркуме гэр'ийам, Мьзгинийа Мэсиһва т'ъжи кър. ²⁰ Мьн дьщэ'данд кө ван дэра Мьзгинийе даннасин кьм, к'идэред бона наве Мэсиһ нэһатьбу бьһистьне, вэки нэбэ кө эз сэр һ'име һьнэкед дьн чекьм. ²¹ Ле бэле чава нъвисар э:

«К'ижанар'а бона ви нэһатийэ готьне, we бьбиньн у к'ижана бона ви нэ бьһистийэ, we бьзаньбьн»*.

Т'ъвдира Павлосэ бона р'омайийа

²² Лэма гэлэк щара р'е нэдьк'этэ мьн сэр вэда бьһатама. ²³ Ле ньһа иди ван алийа щийе өса т'өнэ п'егəһ ле нэк'этьбэ у эв чэнд сал э эз дькьм бемэ щэм вэ, ²⁴ гава һэр'ьмэ Спанйае. Ава гөмана мьн һэйэ, кө эзе сэр р'ийа

* 15:21 Ишайа 52:15.

хвә сәрики ль вә хьм у жь вьр хун мьн вәр'екьн эз һәр'ъмә Спанйайе, гава бина мьн һьнәки пе вә дәре. ²⁵ Ле ньһа эз дьчьмә Оршәлиме, кө бь к'омәкдайине хьзмәтк'арийа щьмә'та Хвәде бькьм. ²⁶ Чьмки хушк-бьрайед Мәкәдонйайе у Ахайайе бь һәвр'а қайл бун, кө алик'арике бьдьнә щьмә'та Хвәдейә бәләнгаз, йед кө Оршәлимеда дьминьн. ²⁷ Әw қайл бун у дәйндаре ван ьн жи. Чьмки нәщьһуйа алийе р'өһ'анида к'омәк жь щьһуйа стандьн, гәрәке әw жи алийе һәбука^Ф дьнеда к'омәке бьдьнә ван. ²⁸ Аwa пәй ве кьрьнер'а, гава к'омәка т'опкьри бьгьһиньмә щи, эзе бем щәм вә, жь вьр дәрбази Спанйайе бьм. ²⁹ Әз заньм гава бемә щәм вә, эзе бь дәвләмәндтийа дөа-дьрозгед Мәсиһ* бем.

³⁰ Әз һиви жь вә дькьм хушк-бьрано, бь сайа Хөдане мә Иса Мәсиһ у we һ'зкьрьна жь Р'өһ', вәки хун бь дөайед хвәйә ль бәр Хвәде т'әви шәр'к'арийа мьн бьн. ³¹ Дөа бькьн, вәки эз жь дәсте ван хьлаз бьм, йед кө Щьһустанеда^Ф нәбауәр ьн у вәки хьзмәтк'арийа мьнә бона к'омәкдайине Оршәлимеда ль щьмә'та Хвәде хвәш бе. ³² У бь ви аwaiи эзе бь ә'мьре Хвәде, бь дьләки ша бемә щәм вә у һьнәки т'әви вә һеса бьм. ³³ Дә бьра Хвәдейе ә'дьялайие т'әви вә һ'әмуя бә. Амин.

Сьлавед Павлосә ахьрийе

16 ¹ Әз т'әмийа хушка Фойбе дьдьмә вә, йа кө бәрдәстийа щьвина Кәнхерйайе дькә. ² хун we бь наве Хөдан қәбул кьн, чава ль щьмә'та Хвәде дьк'әвә

* 15:29 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Бь дәвләмәндтийа дөа-дьрозгед Мьзгинийа Мәсиһ».

у гава дьбэ һ'эwще тыштэки, дэсте хwэ дьрежи we кьн, чьмки эwe жи хwэйити гэлэка кьрийэ у öса жи мьн.

³ Сьлаве бьднэ Прьскилае у Экила*, һэвал-хэбатед мьнэ шьхөле Мэсиһ Исада. ⁴ Wана бона мьн дэст жь э'мьре хwэ к'шанд, нэ кө т'эне эз жь ван р'ази мэ, ле т'эмамыйа щьвинед жь нэщ'һуйа жи. ⁵ У ль щьвина мала wанда жи сьлав кьн.

Апенэтойе дэлалэ мьн жи сьлав кьн, кө Асйайеда бawэрмэнде мэсиһи^ф пешьн э. ⁶ Сьлаве бьднэ Мэрьэме, кө бона wэ гэлэк худан р'етийэ. ⁷ Сьлаве бьднэ Эндронко у Йунйасе, пьсам у һэвалед мьнэ кэледа. Эw нава шандийада э'йан ьн у бэри мьн бawэрийа хwэ Мэсиһ анинэ.

⁸ Сьлаве бьднэ Эмплийато, дэлалэ мьни жь Хөдан. ⁹ Сьлаве бьднэ Урбано һэвал-хэбате мэи шьхөле Мэсиһда у Стахойе дэлалэ мьн. ¹⁰ Сьлаве бьднэ Апелис, кө бона Мэсиһ йэки к'эти-р'абуйи йэ. Сьлаве бьднэ мала Аристокло. ¹¹ Сьлаве бьднэ һеродийоне пьсаме мьн. Сьлаве бьднэ ван, йед кө жь мала Нэркисо нэ, нав бawэрийа Хөданда нэ. ¹² Сьлаве бьднэ Тьрифенае у Тьрифосайе, к'ижан бона наве Хөдан дьхэбьтн. Сьлаве бьднэ Пэрсисейа дэлал, кө гэлэки худан р'етийэ бона Хөдан. ¹³ Сьлаве бьднэ Р'уфойе бьжартийе* Хөдан у дийа wi у öса жи чава дийа мьн. ¹⁴ Сьлаве бьднэ Асинкрито, Флегон, һэрмес, Патробас, һэрмас у хушк-бьрайед майинэ т'эви ван. ¹⁵ Сьлаве бьднэ Филолого у Йулийа, Неройис у хушка wi, öса жи Олимпас у т'эмамыйа щьмэ'та Хwэдейэ т'эви ван.

* 16:3 К'аред Шандийа 18.

* 16:13 Аһа жи те фэ'мкьрне: «Р'уфойе нав шьхөле Хөданда э'йан».

¹⁶ Сьлаве бьдънэ һэв бь р'амусана шире һ'элал. һ'эму щьвинед Мэсирь ль вэ сьлав дькьн.

Т'эмийед ахьрийе

¹⁷ Ньһа эз һиви жь вэ дькьм хушк-бьрано, кӧ һун һ'эвза хвэ жь ван бькьн, йед кӧ жь we һинбуне дэр, йа кӧ һун һин бунэ, щӧдӧбуне пешда тиньн у хэлре п'ышк дькьн. Жь ван дур бьн. ¹⁸ Чьмки йед ӧса хӧламтийе ль Хӧдане мӧ, Мэсирь накьн, ле зьке хвэ дьч'ериньн. Бь заре хвэш у һ'ьлэк'арийе, йед сахьке дьле хвэ дьхапиньн. ¹⁹ Гӧһдарийа вэ нав һ'эмуйада бь нав у дӧнг э у эз бона вэ ша мӧ, ле дьхвазьм кӧ һун сэрвахт бьн һьндава қәнцийеда у дьлсах бьн һьндава хьрабийеда. ²⁰ У Хвэдеие э'дълайийе зутьрэке we сӧре Мирещьн^ф бьне ньгед вӧда бьп'ӧлехӧ.

К'ӧрӧма Хӧдане мӧ Иса Мэсирь т'ӧви вӧ бӧ.

²¹ Тимот'ейойе һэвал-хӧбате мьн ль вэ сьлав дькӧ, ӧса жи Лукйӧ, Йасон у Соспатройе пьсмамед мьн.

²² Эз Тӧртийӧ жи бь наве Хӧдан ль вэ сьлав дькьм, йе кӧ ӧв нӧ'мӧ ньвиси.

²³ Гайос ль вэ сьлав дькӧ, қонахе мьн у йе т'ӧмамыйа щьвине. Ерастойе сӧр хьзна бажер ль вэ сьлав дькӧ у ӧса жи бьрайе Кьварто. ²⁴ К'ӧрӧма Хӧдане мӧ Иса Мэсирь т'ӧви вӧ һ'эмуйа бӧ. Амин.*

Дӧа у шькьрдаийн

²⁵ Ньһа шькьр жь wir'a, йе кӧ дькарӧ вӧ бавӧрийеда бьшьдинӧ, вӧкӧ we Мьзгинийа кӧ эз бона Иса Мэсирь даннасин дькьм, вӧкӧ ашкӧрӧбуна we сӧр'a кӧ һе дӧвред

* 16:24 Нав дӧстньвисаред һӧрӧ қәнщда р'еза 24-а т'ӧнӧ.

Р'ОМАЙИ 16:26–27

бәрейә бьһөрида вәшарти мабу, ²⁶ ле ньһа бь ньвисаред п'ехәмбәра ә'йан бу у бь ә'мьре Хwәдейе һ'әта-һ'әтайе һатә наскьрьне, wәки һ'әму мьләт бawәр бькьн у гөһдар бьн. ²⁷ Шькьр жь Хwәдейе т'әнейи сәрwахтр'а, бь сайа Иса Мәсиһ, һ'әта-һ'әтайе. Амин.*

* 16:27 Нав дәстньвисаред һьнәкада р'еза 25 һ'әта 27-а т'өнәнә.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН КОРЬНТ'ИЙАР'А

Пешготьна институте

Корьнт' бажарэки Йунаньстанейи^Ф э'йан бу, эв п'айт'эхте қэза Ахайайейэ Р'омайе бу. Бь дәсте Павлос һ'име щьвина^Ф Мәсиһ ль вьр һатэ данине, гава дэма р'еуитийа хвэйэ дөдада эв ль вьр 18 мәһа ма (К'аред Шандийа 18:11, 18). Корьнт' бажарэки гөл у гәш у нави-дәнг бу, нэ кө т'әне алийе т'өщарэтийеда^Ф, ле өса жи алийе р'абун-р'уньштъне, занәбун у һ'эбандьнеда, чьмки һәр мьлэт ль вьр дьман. Ле бәле аликива жи бенамусийеда һ'әвла хвә дәвле авитьбун. У ве йәке гәләки һ'өкөми сәр щьвина ну дькьр у һәр щур'э зә'мәти пешда дани.

Аһа к'ьфш дьбә кө эва нә'ма незики сала 54-а Әфәседа корьнт'ийар'а һатийә ньвисаре, дэма р'еуитийа Павлосэ 3-а (1Корьнт'и 16:8; К'аред Шандийа 19:1). Шанди^Ф бь ве нә'ме сәр ван пьрса дьсәкьнә, к'ижан кө сәр ә'мьре щьвина ну бьбунә гьрани, өса жи сәр һәләқэтийа ван р'абун-р'уньштън у чь кө бавәрийа^Ф бавәрмәндава гьредаи бу.

Хәме Павлос дөп'а бона дөтирэтийа щьвине у ч'ә'вдәрийа^Ф ван бу (сәред 1-е һ'эта 6-а). Өса жи эв пьрсед һ'ал-зәвәще (сәре 7-а), исафе^Ф (сәред 8-а һ'эта 11:1), қәйдә-қанунед щьвине, п'ешк'ешед^Ф Р'өһ'е^Ф Пироз (сәред 11-а һ'эта 14-а) у фькьра р'абуна мьрийа (сәре 15-а) ә'нәнә дькә. У к'ур дьдә к'ьфше, кө Мьзгини^Ф чава ван пьрса дьньһер'ә у щаба ван дьдә.

Сэре 13-да дэрһөҧа һ'ызкърьнеда хэбэр дьдэ, кө эв жь Хвэдеда мерьвр'а п'ешк'ешэкэ һэрэ мэзын э. Бэлки эв сэри п'ара һэрэ э'йан э, нава ве п'ареда.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-9)

Дөтирэтийа нава щьвине (1:10-4:21)

Пьрса бона һ'ал-зэваще (5:1-7:40)

Пьрса исафе у хвэ дур хвэйкърьна бавэрмэнда жь р'ав-р'ьзьмед^ф мьлэта (8:1-11:1)

Э'мьр, һ'эбандьн у т'эрбэтийа щьвине (11:2-14:40)

Р'абуна Мэсиһ у бавэрмэнда жь мьрьне (15:1-58)

К'омэк'т'опкърьна бавэрмэнда бона щьвина Щьһустане^ф (16:1-4)

Чэнд т'ьвдиред Павлос у пашготьн (16:5-24)

Сьлавкърьн

1 ¹ Жь Павлосе кө бь э'мьре Хвэде шандитийа^ф Мэсиһ Исар'а газикъри, т'эви Состенисе бьра, ² щьвина^ф Хвэдейэ Корьнт'ер'а, бөһөрти-жьбарэбуйийед йэктийа Мэсиһ Исада, йед пирозбунер'а^ф газикъри, т'эви ван һ'эмуйед кө һэр дэра гази нава Хөдане^ф мэ Иса Мэсиһ дькьн, эв Хөдане ван у мэ йэ:

³ Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьялайийа Хвэдейе Баве^ф мэ у Хөдан Иса Мэсиһ ль вэ бэ.

Шькърдарийа Павлос

⁴ Эз һэр гав бона вэ шькърийе дьдьмэ Хвэдейе хвэ, бона ве к'эрэма^ф ви, йа кө бь сайа Мэсиһ Иса вэр'а һатийэ дайине. ⁵ Бэле һун бь йэктийа ви һэр

тыштида дэвлэти бун, һэр хэбэрдане у һэр занэбунеда. ⁶ Һинкьрына дэрһэда Мэсирда нава вэда һ'име хвэ өса гьртийэ, ⁷ кө һун кемасийа т'ө п'ешк'еше^Ф нак'ышиньн, гава һивийа хойабуна Хөдане мэ Иса Мэсир ын. ⁸ Эве вэ һ'эта хьлазийе һ'имгьрти хвэй кэ, кө һун Р'ожа һатьна Хөдане мэ Иса Мэсир белэк'э бьн. ⁹ Амьн э эв Хвэдеие кө гази вэ кьр, вэки һун т'эви Көр'е ви Иса Мэсире Хөдане мэ бьн.

Дөтирэтийа щьвина Корьнт'еда

¹⁰ Дэ эз иди һиви жь вэ дькьм хушк-бьрано, бь наве Хөдане мэ Иса Мэсир, бьра готьна вэ һ'эмуйа йэк бэ у дөтирэти нава вэда т'өнэбьн, ле һ'эму жи бь һэвр'а бьн у сэр нет-мэрэмэки бьн. ¹¹ Чьмки мьн сальхе вэ жь мала Хьлойе һьлда хушк-бьрано, кө нава вэда дэ'в-доз һэнэ. ¹² Ава готи дьхвазьм бежьм, вэки нава вэда йэк дьбежэ: «Эз п'ара Павлос ьм», йэк дьбежэ: «Эз п'ара Аполо мэ», йэк жи дьбежэ: «Эз п'ара Пэтрис^{Ф*} ьм» у йэки дьн жи дьбежэ: «Эз п'ара Мэсир ьм». ¹³ Чьма Мэсир п'арэвэбуйи йэ? Чьма Павлос бона вэ хач^Ф буйэ? Йан бь наве Павлос һун пе аве һатьнэ ньхөмандьне^Ф? ¹⁴ Эз жь Хвэде р'ази мэ, кө мьн жь вэ т'ө кэс нэньхөманд, пештьри Кьриспо у Гайос. ¹⁵ Ньна т'ө кэс нькарэ бежэ, кө һун бь наве мьн һатьнэ ньхөмандьне. ¹⁶ (Р'аст э мьн мала Стэйфан жи ньхөманд. Ле вэки майин найе бира мьн, кө мьн йэки дьн ньхөмандьбэ.) ¹⁷ Чьмки Мэсир эз ньхөмандьнер'а нэшандьм, ле Мьзгинидаинер'а^Ф у эз ве

* 1:12 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Кифас». «Кифас» бь зьмане арами^Ф те фэ'мкьрыне: «Пэтрис».

йэке надьмэ зора хэбэрдана зьмен, кө нэбэ қәwата хаче Мәсiһ бэр тыштэки нэйе һ'эсабе.

Мәсiһ қөдрәта Хwәде у сәрwахтия^ф Хwәде йэ

¹⁸ Р'аст э һинкьрына дэрһәқа хачда ондабуйийар'а беһ'ши йэ, ле мә хьлазбуйийар'а^ф, қәwата Хwәде йэ.

¹⁹ Чаwа ньвисар э:

«Әзе сәрwахтия^ф сәрwахта онда кьм у билантийа^ф билана бәтал кьм»*.

²⁰ К'анен сәрwахт? К'анен занэ? К'анен ақьлмәндед ве дьнайе? Нэ сәрwахтия ве дьнайе Хwәде кьрә беһ'ши? ²¹ Чьмки сәрwахтия Хwәде нәһшт кө дьняа бь сәрwахтия хwә wi нас кә, ле ль Хwәде хwәш һат, бь we һинкьрына «беһ'ши» йед кө баwәр дькьн хьлаз^ф кә. ²² Щьһу^ф к'эрәмәта дьхwазьн у йунан жи сәрwахтияе дьгәр'ьн. ²³ Ле әм, Мәсiһе хачбуйи даннасин дькьн, щьһуйар'а п'ьшкбун^ф э, нәщьһуйар'а^ф жи беһ'ши, ²⁴ ле бона йед кө Хwәде гази wан дькә, һәгәр щьһу бьн, һәгәр нәщьһу, әw хэбәр Мәсiһ э, қәwата Хwәде у сәрwахтия Хwәде. ²⁵ Чьмки әw кьред Хwәдейә кө бэр ч'э'ве мәрьва^ф беһ'ши хөйа дьбьн, әw жь сәрwахтия мәрьвайе сәрwахттьр ьн у бэр ч'э'ве мәрьва чьқас сьстия Хwәде хөйа дьбә, әw жь қәwата мәрьвайе қәwаттьр э.*

²⁶ Дина хwә бьдьне хушк-бьрано, һун к'и бунә кө Хwәдеда һатьнә газикьрыне: Алийе дьнеда жь wә гәләк нэ сәрwахт бунә, жь wә гәләк дьнеда нэ зор бунә у нэ жи жь wә гәләк малед р'әнгинда бунә. ²⁷ Ле Хwәде беһ'шед

* 1:19 Ишайа 29:14.

* 1:25 Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йэ: «Чьмки беһ'шийа Хwәде жь (сәрwахтия) мәрьва сәрwахттьр э у сьстия Хwәде жь (қәwата) мәрьвайе қәwаттьр э».

дъне бѣжартын, вѣки сѣрвахта бѣдѣ шѣрме у сѣстед дѣне бѣжартын, вѣки йед қѣват бѣдѣ шѣрме ²⁸ у Хвѣде йед дѣнебехѣбѣрѣ бер'умѣт у йед нѣ т'ѣ тышт бѣжартын, кѣ хѣйинед бѣрбѣч'ѣв р'ѣт кѣ хѣр'ѣ, ²⁹ вѣки т'ѣ қул-бѣндѣ ль бѣр Хвѣде пе хвѣ нѣфѣр'ѣ. ³⁰ Эви хун т'ѣви Мѣсѣи Иса кѣрын у Мѣсѣи бона мѣ кѣрѣ сѣрвахти. Эм бѣ ви р'аст^Ф тенѣ х'ѣсабе, пѣроз^Ф у аза дѣбѣн. ³¹ Ава чѣва нѣвисар ѣ: «Йѣ кѣ дѣфѣр'ѣ, бѣра бѣ Хѣдан бѣфѣр'ѣ»*.

Һинкѣрна дѣрхѣда Исѣе хѣчбуйида

2 ¹ Эз жи гава хѣтѣмѣ щѣм вѣ хушк-бѣрано, ѣз бѣ хѣбѣр йан сѣрвахтиѣа к'ѣмалѣ гѣран нѣхѣтѣм сѣр'ѣа* Хвѣде вѣва ѣ'йан кѣм. ² Чѣмки гава ѣз нава вѣда бум, мѣн нетѣ хвѣда данѣни кѣ тыштѣки дѣн Һин кѣм*, пѣштѣри Иса Мѣсѣи у ѣв жи йѣ хѣчбуйи. ³ Эз хвѣха х'алѣки сѣстѣда, бѣ хоф у тѣрс нава вѣда бум. ⁴ У готѣн у Һинкѣрна мѣн, нѣ кѣ бѣ хѣбѣред сѣрвахтиѣа мѣрѣвайиѣ зархвѣшиѣе бу, ле бѣ избѣтиѣа қѣвата Р'ѣх'ѣ^Ф Пѣроз бу*. ⁵ Эв йѣк аҺа бу, вѣки бавѣриѣа^Ф вѣ бѣ сѣрвахтиѣа мѣрѣвайѣе нибѣ, ле бѣ қѣвата Хвѣде бѣ.

Сѣрвахтиѣа Хвѣде

⁶ Ле бѣле дѣрхѣда сѣрвахтиѣеда ѣм йед р'ѣх'ѣаниѣе гѣҺиштир'ѣ хѣбѣр дѣдѣн, ле нѣ сѣрвахтиѣа ве дѣне у нѣ

* 1:31 Йѣрѣмиѣа 9:24.

* 2:1 Нав дѣстнѣвисарѣд Һнѣкада аҺа йѣ: «Шѣ'дѣти» чѣва «Һинкѣрын».

* 2:2 Бѣ йунани хѣбѣр бѣ хѣбѣр аҺа йѣ: «Занѣбѣм». Ава гѣти Пѣвлос нѣхвѣст пѣштѣри Иса тыштѣки дѣн чѣва занѣбун Һин бѣкѣра.

* 2:4 АҺа жи те фѣ'мкѣрне: «Ле ѣв йѣк хѣйѣбуна қѣвата Р'ѣх'ѣ Пѣроз бу».

жи йа сэрверед ве дьне, кө h'öкөме ван бэтал дьбэ.
 7 Ле сэрда жи эм дэрһақа сэрвахтия Хвэдейэ сөр'э
 вэшартида хэбэр дьдън, йа кө Хвэде һе бэри э'фьрандына
 дьнйайе, бона р'умэта мә қьрар қьр. 8 Жь сэрверед ве
 дьнйайе т'ö кэси эв сэрвахтия фэ'м нэкьр, чьмки һэгэр
 фэ'м бькьрана, ве Хөдане р'умэте хач нэкьрана. 9 Ле чава
 ньвисар э:

«Әw тыштед кө ч'ва нэдитьнэ у гөһа нэбьһистьнэ,
 дьле^ф мерьвр'а дэрбаз нэбунэ,

Хвэде бона ван һазьр қьрнэ, йед кө ви һ'эз дькьн»*.

10 Ле бэле Хвэде бь Р'öh'e хвэ эв йэк ль бэр мә вэкьр.
 Чьмки Р'öh' һэр тышти э'нэнэ дькэ, һ'эта нет-мэрэмед
 Хвэдейэ к'ур жи. 11 К'и һаш жь кел-мэнийед мерьв һэйэ,
 пештьри ви р'öh'e нава вида? Öса жи кэс һаш жь йа
 Хвэде т'өнэ, пештьри Р'öh'e Хвэде. 12 Мэ нэ кө р'öh'e ве
 дьнйайе стандийэ, ле эw Р'öh'e жь Хвэде, wэки эм ван
 тыштед жь Хвэдеда мэр'а дайи фэ'м бькьн. 13 Әм бона
 ван тышта бь готьнед жь сэрвахтия мэрьвайе һинбуйи
 хэбэр надьн, ле бь готьнед һинқьрнэ жь Р'öh'e Хвэде
 хэбэр дьдън, тыштед р'öh'ани ванр'а шьровэдькьн, йед
 кө хwэйи-Р'öh'e Хвэде нэ*. 14 Ле мэрьве нэхwэйи-Р'öh'
 ван тыштед Р'öh'e Хвэде қэбул накэ, бь йа ви эв йэкана
 беһ'ьши нэ у нькарэ жи фэ'м бькэ, чьмки һ'але ван тышта
 бь р'öh'ани тенэ э'нэнэкьрне. 15 Ле йе хwэйи-Р'öh'e Хвэде
 һэр тышти э'нэнэ дькэ, ле бэле хwэха жь кэсэки найе
 э'нэнэкьрне. 16 Чава ньвисар э: «К'е нет-фькьра Хөдан

* 2:9 Ишайа 64:4.

* 2:13 Аһа жи те фэ'мқьрне: «Тыштед р'öh'ани, бь р'öh'ани
 шьровэдькьн».

пе һ'эсийа, кө ширэтәке бьдә ви?»* Ле нет-фькьра Мәсиф сәре мәда йә.

Қөльх'аред Хвәде

З¹ Ле мьн хушк-бьрано, нькарьбу т'эви вә хәбәр да чава т'эви йед хвәйи-Р'öh'e Хвәде, ле чава т'эви бәндед ве дьне, чава т'эви хьшимед бавәрийа Мәсифда. ² Мьн шир да вә, ле нә кө хварьна гьран, чьмки вә һе нькарьбу бьхвара. У һун ньһа жи нькарьн бьхвьн, ³ чьмки һун һәла һе мина бәндед ве дьне нә. һ'әта кө нава вәда һ'әвсуди у һәвр'ьк'и* һәнә, гәло әв йәкана нә мәрвьайи нә? У һун мина бәндед ве дьне нажин? ⁴ Мәсәлә кө гава йәк дьбежә: «Әз п'ара Павлос ьм» у йе дьн: «Әз п'ара Аполо мә», һун нә мина бәндед ве дьне нә?

⁵ Иди к'и йә Аполо? К'и йә Павлос? Әв қөльх'аред Хвәде нә, бь к'ижана вә бавәр кьр. Хөдан чьқас шьхөл дайә ван һәр кәси, һақаси жи дькьн. ⁶ Мьн дач'ьканд, Аполо авда, ле Хвәде гиһанд. ⁷ Ава нә йе дач'ьканд тьштәк ә, нә жи йе авда, ле йе гиһанд, кө Хвәде йә. ⁸ Йе дач'ьканд у йе авда йәк ьн у һәр кәсе һәре хвә бьстинә, вәкә хәбата хвә. ⁹ Чьмки әм т'эвайи бона Хвәде дьхәбьтн, һун жи зәвийа Хвәде нә, авайийе Хвәде нә.

¹⁰ Мьн жи вәкә we к'әрәма кө Хвәде да мьн, мина чирәдәстәки^ф сәрвахт һ'им авит, ле йәки дьн сәр чедькә. Ле бәле т'әне бьра һәр кәс һаш жь хвә һәбә, чава чедькә. ¹¹ Чьмки һ'имәки дьн кәсәк нькарә бавежә, пештьри йе авити, кө Иса Мәсиф ә. ¹² Ль сәр ви һ'ими йәк дькарә бь зер', зив, кәвьред қимәт, дар, гиһе, йан кайе чекә, ¹³ ле

* 2:16 Ишайа 40:13.

* 3:3 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Дөтирәти».

бь чь тышти жи чекэ, шьхөле һәр кэси we ә'йан бэ, чьмки әw Р'ож we бьдэ к'ьфше, әwe бь егър ә'йан бэ у кьре һәр кэси чь һ'алида бэ, агьре быщер'ьбинәф. ¹⁴ һэгәр шьхөле йәки бьминә, әwe һәқ бьстинә, ¹⁵ ле һэгәр шьхөле йәки бьшәwьтә, әwe зийане бьк'ьшинә, ле хwәха we хьлаз бэ, чава йәки нава егърр'а дәрбазбуйи.

¹⁶ Чьма һун ньзаньн кӧ һун п'арьстгәһаф Хwәде нә у Р'ӧһ'е Хwәде нава wәда дьминә? ¹⁷ һэгәр йәк п'арьстгәһа Хwәде wеран кә, Хwәде жи we wi wеран кә, чьмки п'арьстгәһа Хwәде пироз ә у һун ьн әw п'арьстгәһ.

¹⁸ Бьра т'ӧ кәс хwә нәхапинә. һэгәр йәк жь wә ль гора қәйдед we дьнйайе хwә сәрwахт дьбинә, бьра бьбә бей'ьш, wәки бьбә сәрwахт. ¹⁹ Чьмки сәрwахтийа we дьнйайе ль бәр Хwәде бей'ьши йә. Чава ньвисар ә: «Әw сәрwахта нава һ'ьләк'арийа wанда дьгьрә»* ²⁰ у диса: «Хӧдан занә кӧ шешьред сәрwахта п'уч' ьн»*. ²¹ Дә бьра иди т'ӧ кәс пе мәрьва нәфьр'ә! Бәле һәр тышт жи п'ара wә нә. ²² Павлос, Аполо, Пәтрус*, дьнйа, жийин, мьрьн, тыштед кӧ ньһа һәнә, йан йед we бен, һәр тышт п'ара wә нә, ²³ һун жи п'ара Мәсйһ ьн у Мәсйһ жи п'ара Хwәде йә!

Бәрдәстийед Мәсйһ

4 ¹ Аwa гәрәке мәрьв мә ӧса һ'әсаб кьн, чава бәрдәстийед Мәсйһ у wәк'илед сӧр'ед Хwәде. ² Жь wәк'ил жи дьк'әwә кӧ йәки амьн бә. ³ Ле бона мьн әв йәк нә т'ӧ тышт ә, кӧ фькьред wә йан йед диwана мәрьвайе сәр мьн чь нә, әз хwәха жи лома ль хwә накьм. ⁴ Исафа

* 3:19 Ибо 5:13.

* 3:20 Зәбур 94:11.

* 3:22 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

мын р'ьһ'эт э, нэ кӧ бь ве йәке эз хвә софи дькьм, ле һ'акьме мын Хӧдан э. ⁵ Аwa жь wәхт зутър лома нәкьн, һ'эта һатьна Хӧдан. Әwe тыштед тә'рийеда вәшарти дәрхә р'онайе у шевъред дьла^ф бьдә ә'йанкьрьне. У һынге һәр кәсе қимәте хвә жь Хwәде бьстинә.

⁶ Әв йәкана хушк-бьрано, мын бона wә анинә сәр хвә у Аполо, wәки һун ве йәке жь мә һин бьн: «Жь ньвисаре дәрнәйен». һынге жь wә т'ӧ кәс we йәк пе йәки нәфьр'ә. ⁷ К'и тә жь хәлqe фьрқи дькә? Чи тә һәйә, кӧ тә п'ешк'еш^ф нәстандийә? Ле wәки тә стандийә, чьма п'әйе хвә дьди чава тә нәстандьбә?

⁸ һун иди т'ер бунә, иди һ'ьр' бунә! Бейи мә иди бунә п'адша! Ах хwәзи һун бьбуна п'адша, әме жи т'әви wә бьбуна п'адша! ⁹ Чьмки эз т'әхмин дькьм, кӧ Хwәде әм шанди авитьнә пашийа к'оч'а, чава жь мьрьнер'а дайи. Әм дьнеда бунә итойин^ф, һьн ль бәр мьльак'әта^ф, һьн жи бәр мәрьва. ¹⁰ Әм бей'ш ьн бона Мәсиһ, ле һун сәрwахт ьн йәктийа Мәсиһда! Әмә сьст ьн, ле һун қәwат! һунә хwәйир'умәт ьн, ле әмә бер'умәт! ¹¹ һ'эта ньһа жи әм бьр'чи дьминьн, т'и дьминьн, бе сьт'ар дьбьн, тенә к'ӧтане у дәро-дәр дьбьн. ¹² Әм бь дәсте хвә дьхәбьтьн, бь худана хвә дьжин. Гава мә р'әзил дькьн, әм дӧа ль wан дькьн, гава мә дьзериньн, әм сәбьр дькьн, ¹³ гава наве мәр'а дьлизьн, әм ль бәр wан дадьхьн. Әм бунә гәмара ве дьнйайе, һ'эта ньһа жи һәр тыштида бунә хwәли!

¹⁴ Әз ве йәке wәр'а дьньвисьм, нэ кӧ wә бьдьмә шәрме, ле wәки wә мина зар'ед хwәйә дәлал ширәт кьм. ¹⁵ һәгәр we жийина wәйә т'әви Мәсиһда бь һ'әзара т'әрбәтдаред^ф wә һәбьн, ле т'әне бавәки wә һәйә, чьмки we жийина wәйә т'әви Мәсиһ Исада һун жь мын бь Мьзгинидайине дьне

к'этын. ¹⁶ Аwa һиви жь wэ дькьм, ч'э'в бьдьнэ мьн.* ¹⁷ Бона ве йэке мьн Тимот'ейо сэр wэда шанд, лауе хwэйи дэлал у һьндава Хөданда амьн. Эwe ван р'е-дърбед мьнэ Мэсиһ Исада гърти бькэ бира wэ, кө эз чава ль һэр дэра, һ'эму щьвина һин дькьм.

¹⁸ һьнэк жь wэ бабах бунэ, ван т'ьре^ф эзе нэйемэ щэм wэ. ¹⁹ Ле эзе зутьрэке сэр wэда бем, һэгэр Хөдан һ'ыз бькэ у эзе нэ кө ль готьнед бабаха бьньһер'ьм, ле һ'өнөред ван. ²⁰ Чьмки П'адшатийа^ф Хwэде нэ кө хэбэрданеда йэ, ле һ'өнөрда йэ. ²¹ һун чава дьхwазьн? Эз бь к'өлме сэр wэда бем, йан бь һ'ызкьрьне у бэрбьһерийе?

Бенамусийа щьвинеда

5 ¹ Дэнг һэйэ кө нава wэда бенамуси жи һэйэ у эw жи бенамусикэ өса, wэки нава п'утп'арьстада^ф жи т'өнэ, кө йэк дэст давежэ демар'ийа хwэ. ² У һун жь к'өбарийе һ'ьр' бунэ! Нэ гэрэке wэ шин бькьра у йе хwэйе ви кьри жь нава хwэ дэрхьста? ³⁻⁴ Ле бэле чава эз бэдэни нэ нава wэда мэ, ле р'өһ'е хwэда һазьр ьм у чава йэки һазьр, мьн иди бона йе ви тышти дькэ қьрара хwэ бь наве Хөдане мэ Иса дайэ. Гава һун щики дьщьвьн, р'өһ'е мьн жи т'эви wэ, бь қəwата Хөдане мэ Иса ⁵ wi мэрьви бьдьнэ дэсте Мирещьн^ф, кө қальбе wi онда бэ у р'өһ'е wi хьлаз бэ Р'ожа^ф Хөданда.

⁶ Нэ қэнщ э кө һун фьр'нақ дьбьн! Гэло һун ньзаньн кө һьнэк һэвиртьр'шк^ф т'эмабийа шкэве һьлтинэ? ⁷ Ви һэвиртьр'шке кэвьн жь хwэ дур хьн, кө һун бьбьнэ һэвире нуйи бе һэвиртьр'шк, чава һун өса нэ жи. Чьмки бэрхе

* 4:16 Нав һьнэк дэстньвисаред пашwэхтийеда эв жи һэйэ: «Чаван мьн жи ч'э'в да Иса».

мэйи Щэжьна Дэрбазбуне^ф, ава готи Мэсиһ бона мэ һатэ сэржекьрьне. ⁸ Дэ эм ве щэжьне дэрбаз кьн, нэ кӧ бь һэвиртьр'шке кэвьи нэһэгийе у хьрабийе, ле бь нане бе һэвиртьр'шк, бь нане һ'элалийе у р'астийе.

⁹ Мьн вэр'а нэ'меда ньвисибу, кӧ т'эви қава^ф нэбьн. ¹⁰ Нэ кӧ готьна мьн дэрһэқа қава, тьмак'ара, т'аланкьр йан п'утп'арьстед ве дьнеда бу. һэгэр өса буйа, гэрэке һун лап жь дьне дэрк'этана. ¹¹ Ле бэле мьн вэр'а ньвиси, кӧ һун т'эви ви нэбьн, йе кӧ наве хвэденасийе сэр э, ле қав э, тьма йэ, п'утп'арьст э, бӧхданбеж э, сэрхвэш э, йан жи т'аланкьр э. Т'эви йе өса һ'эта нен жи нэхьн! ^{12–13} Чи мьнр'а йэ эз диwana йед жь щьвине дэр бькьм? Хвэде ве диwana ван бькэ. Ле диwana йед щьвинеда дэстед вэда йэ. Ава чава ньвисар э: «Йе хьраб жь нава хвэ дэрхьн»*.

Пьрса дэрһэқа дэ'w-доза нава бавэрмэндада

Б¹ Гэло эва к'аре кьрьне йэ, гава йэк жь вэ, нава ви у бьре вида дэ'w-доз пешда те, тӧрӧш дькэ ль бэр нэп'ака ве йэке дьдэ сафикьрьне, нэ кӧ ль бэр щьм'та Хвэде? ² Чьма һун ньзаньн кӧ щьм'та Хвэде ве диwana дьне бькэ? У һэгэр бь дэсте вэ ве диwana дьнийайе бе кьрьне, гэло һун нькарьн ван пьрсед сьвьк жи сафи кьн? ³ Чьма һун ньзаньн кӧ эме диwana мьльак'эта жи бькьн? Иди к'ӧ дьминэ диwana пьрсед ве дьнийайе нэкьн? ⁴ Ава һэгэр нава вэда пьрсед ве дьнейэ сафикьрьне һэбьн, һун чава дькарьн һ'акьмтийе бьдье дэсте йед өса, кӧ жь алийе щьвинеда нэ т'ӧ тышт ьн? ⁵ Эз аһа дьбежьм, кӧ һун шэрм бькьн! Гэло нава вэда йэки сэрвахт т'ӧнэ, кӧ

* 5:12-13 Қануна Дӧщари 17:7; 19:19; 22:21, 24; 24:7.

бькарьбэ нава бьрада сэрэдэрийе бькэ? ⁶ Ле бьра бьрер'а дьк'эвэ дэ'w-дозе, эw жи ль бэр нэбаwэра!

⁷ Wэ р'асти ве йэкеда лап дайэ дэр, кө хун хэвр'а дьк'эвьнэ дэргэһ-диwана. Гэло һе қэнщ нинэ, кө хун бенэ нэһэқкьрьне? Гэло һе қэнщ нинэ, кө хун бенэ шеландьне? ⁸ Ле хун нэһэқийе дькьн у дышелиньн, эw жи хушк-бьра! ⁹ Чьма хун ньзаньн кө йед нэһэқ we П'адшатийа Хwэде war нэбьн? Нэхапьн! Нэ бенамус, нэ п'утп'арьст, нэ зьнек'ар, нэ қөндэ, нэ к'онэ, ¹⁰ нэ дьз, нэ тьмак'ар, нэ сэрхwэш, нэ бөхданбеж, нэ жи т'аланкьр П'адшатийа Хwэде we war нэбэ. ¹¹ У жь wэ һьнэк өса бун. Ле хун жь гөна һатьнэ шуштьне, хун һатьнэ бөһөрти-жьбарэқкьрьне, хун р'аст^ф һатьнэ һ'эсабе бь наве Хөдан Иса Мэсиһ у бь Р'өһ'e Хwэдейе мэ.

Бьра бэдэнед wэ Хwэдер'а хьзмэтк'арийе бькэ

¹² Дьбежьн: «һэр тышт мьнр'а э'дэт э», бэле, ле һэр тышт нэ к'ар э. «һэр тышт мьнр'а э'дэт э», ле т'ө тышт гэрэке һ'өкөми сэр мьн нэкэ. ¹³ Дьбежьн: «Хварьн бона зьк э, зьк жи бона хварьне йэ», ле Хwэде һэр дөйа жи we онда кэ. Ле бэдэн нэ бона қавийе йэ, ле бона хьзмэтк'арийа Хөдан э у Хөдан жи бона бэдэне хэм дькэ. ¹⁴ У Хwэдейе кө Хөдан жь мьрьне р'акьр, we мэ жи жь мьрьне р'акэ бь қэwата хwэ. ¹⁵ Чьма хун ньзаньн кө бэдэнед wэ эндэмед Мэсиһ ьн? Эз эндэмед Мэсиһ һьлдьм т'эви қава кьм? Т'ө щар! ¹⁶ Йан хун ньзаньн йе кө т'эви қава дьбэ, т'эви we дьбэ бэдэнэк? Чава ньвисар дьбежэ: «һэр дө we бьбьнэ бэдэнэк»*. ¹⁷ Ле эwe кө т'эви Хөдан дьбэ, дьбэ р'өһ'эк.

* 6:16 Дэстпелун 2:24.

¹⁸ Жь қавийе бър'эвн! Н'эму гөнед майинэ кӧ мэрвь дькэ, жь бэдэне дэр э, ле эве кӧ қавийе дькэ, мьқабьли бэдэна хвэ гӧна дькэ. ¹⁹ Чьма һун ньзаньн кӧ бэдэнед вэ п'арьстгәһа Р'ӧһ'е^Ф Пироз ын, кӧ нава вәда йә, к'ижан вэ жь Хвәде станд? һун нэ хвәйийе сәре хвэ нэ. ²⁰ һун бь қимәт һатьнэ к'ьр'ине. Бона ве йәке бькьн кӧ пе бэдэна вэ шькьри Хвәдер'а бе дайине.*

Пьрсед һ'ал-зәващә

7 ¹ Ле ньһа дәрһәқа ван пьрсед кӧ вэ мьнр'а ньвисин: «Қәнщ э вәки мер незики жьне нәбә?» ² Ле бона кӧ пешийа һәр щур'э қавийе бе гьртъне, бьра мер бе жьн нәбә у жьн жи бе мер. ³ Мер бьра дәйне жьне бьде, жьн жи дәйне мер. ⁴ Жьн нэ хвәйя қальбе хвэ йә, ле мер, ӧса жи мер нэ хвәйе қальбе хвэ йә, ле жьн. ⁵ Жь һәвдӧ на-на нәкьн, пештьри ве дәме, гава һун бь һәвр'а бона вәхтәке т'ьфақ^Ф қьрар дькьн вәки хвэ бьдьнә дӧакьрьне*, ле паше диса ль һәв вәгәр'ьн, кӧ Мирещьн вә нәщәр'ьбинә^Ф жь дәст бет'авийа вә. ⁶ Эз ве йәке дьһельмә сәр әхтәрийа вә, нә кӧ ә'мьр дькьм. ⁷ Р'аст э, мьн дьхвәст кӧ һ'эму мэрвь мина мьн буна, ле һәр мэрвьәкир'а дайинәкә жь Хвәде һәйә, йәк һа йә, йәк жи аһа йә.

⁸ Ле йед бе жьн у жьнәбийар'а эз дьбежьм: Қәнщ э кӧ әв мина мьн бьминьн. ⁹ Ле һәгәр хвэ зәфт накьн, бьра

* 6:20 Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда аһа йә: «Бона ве йәке пе бэдән у р'ӧһ'е хвэ Хвәдер'а шькьрийе бьдьнә дайине, йед кӧ п'ара Хвәде нә».

* 7:1 Дәрһәқа «Қәнщ э вәки мер незики жьне нәбә?» һьнәк ф'әм дькьн кӧ әва щабә Павлос э, һьнәкед майин жи дьбежьн кӧ әва пьрса корьнт'ийа йә йан жи бир-бауәрийа ван э.

* 7:5 Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда әв жи һәйә: «р'ожиг^Ф».

бьзэшьщын-мер кын, чьмки қәнщ э кӧ эш бьзэшьщын-мер кын, нэ кӧ хвэда бьшэшьтын.

¹⁰ Ле йед зэшьщи-меркьрир'а, нэ кӧ эз э'мьр дькьм, ле бэле Хӧдан: Бьра жьн жь мер нэқэтэ, ¹¹ һэгэр бьқэтэ жи, бьра мер нэкэ йан жи мере хвэр'а ль һэв бе. У мер жи бьра жьна хвэ бэр'нэдэ.

¹² Ле йед майинр'а эз дьбежьм, нэ кӧ Хӧдан: һэгэр жьна бьраки нэбауэр бэ у бьхвэзэ т'эви ви бьминэ, бьра ве бэр'нэдэ. ¹³ У жьнэкэ кӧ мере ве нэбауэр бэ у эш бьхвэзэ т'эви ве бьминэ, бьра жь ви нэқэтэ. ¹⁴ Чьмки мере нэбауэр бь жьна бауэрмэнд һ'элал дьбэ у жьна нэбауэр жи бь мере бауэрмэнд һ'элал дьбэ. һэгэр ӧса нибуяа, зар'ед вэйе һ'эрам^ф буна, ле ньһа һ'элал ьн. ¹⁵ Ле һэгэр нэбауэр бьқэтэ, бьра бьқэтэ. Хушк йан бьра ве дэрэщедэ аза йэ. Бэле Хвэде гази вэ э'дльайийе кьр. ¹⁶ Тӧ чь зани к'ӧлфэте^ф, бэлки те мере хвэ хьлаз ки? Йан жи тӧ чь зани меро, бэлки те к'ӧлфэта хвэ хьлаз ки?

Бауэрмэнд гэрэке ль гора э'мьре Хвэде бьжин

¹⁷ Вэки дьн эз дьбежьм: Хӧдан чава п'ара һэр кэси да у чава Хвэде гази һэр кэси кьр, бьра вэкэ ве йэке жи бьжи. Эв э т'эмийа кӧ эз дьдьмэ һ'эму щьвина. ¹⁸ һэгэр йэк сьнэткьри^ф бу гава һатэ газикьрьне, бьра сьнэтбуна хвэ иди нэгӧһезэ. һэгэр йэк нэсьнэткьри бу гава һатэ газикьрьне, бьра иди сьнэт нэбэ. ¹⁹ Нэ сьнэтбун тыштэк э у нэ жи нэсьнэтбун, ле сэри т'эмийед Хвэде қэдандьн э. ²⁰ К'и чь һ'алида бу гава Хвэде гази кьре, бьра нава веда жи бьминэ. ²¹ Хӧлам буйи гава һати газикьрьне? Хэм нэкэ. Ле һэгэр дькари аза би, ве мәщале жь дэсте хвэ нэкэ. ²² Чьмки эш хӧламе кӧ һатэ газикьрьне, вэки бьбэ п'ара Хӧдан, эш азайе Хӧдан э, ӧса жи эве кӧ аза бу

гава һатә газикърьне, әв хөламе Мәсһ ә. ²³ һун бь қимәт һатнә к'ър'ине, нәбнә хөламед мәрва. ²⁴ Хушк-бьрано, к'и чь һ'алида һатә газикърьне, бьра нава веда жи ль бәр Хвәде бьминә.

Пьрсед бона қиз у хорта

²⁵ Ле ньһа чь жь қиз у хорта* дьк'әвә, мьн дәрһәқа ванда ә'мьр жь Хөдан нәстандийә, ле т'әне әз фькьра хвә дьбежьм, чава йәки жь Хөдан р'ә'м станди кө һьндава вида амьн ә. ²⁶ Әз бона тәнгасийа^ф ньһа аһа р'е тер'а дьбиньм кө мәрв чь дәрәщеда йә, бьра өса жи бьминә. ²⁷ Жьнева гьредаи йи? Нәкә кө же бьрәти. Бе жьн и? Жьне нәгәр'ә. ²⁸ Ле һәгәр бьзәвьщи, гөнә^ф наки у һәгәр қиз мер кә, гөнә накә. Ле йед өса we р'асти охьрмед гьран бен, әз дьхвазьм вә жь we йәке хвәй кьм.

²⁹ Әз вәр'а дьбежьм хушк-бьрано: Вәхт һьндьк майә. Жь вьр шунда әве кө жьна ви һәйә бьра өса бә чава йе бе жьн, ³⁰ әве кө дьгьри чава йе нагьри, әве кө ша дьбә чава йе ша набә, әве кө дьк'ър'ә чава нә хвәйе ван тьшта бә, ³¹ у әве кө шьхөле дьнева мьжул дьбә чава йе пева мьжул набә, чьмки әв дьһйа ә'йан дәрбаз дьбә.

³² Ле әз дьхвазьм кө һун жь хәма дур бьн. Йе нәзәвьщи шьхөлед Хөданва гиро йә, кө чава бькә ль Хөдан хвәш бе. ³³ Ле йе зәвьщи хәмед дьнева гиро йә, кө чава бькә ль жьна хвә хвәш бе ³⁴ у сәр дө р'ийа сәкьни йә. Жьна бемер йан қиз шьхөлед Хөданва гиро йә.* Мәрәме we әв ә, кө әв р'öh' у қальбе хвәда бөһөрти-жьбарә бә, ле йа

* 7:25 Бь йунани хәбәр бь хәбәр, дәвса «қиз у хорта» «бьк'ьра^ф» һәйә.

* 7:34 Нав дәстньвисаред һьнәкада р'еза 34-а аһа дәстпедьбә: «Нава йа меркьри у нәмеркьрида^ф фьрқи һәйә, йа нәмеркьри шьхөлед Хөданва гиро йә».

меркьри хэмед дьнева гиро йэ, кӧ чава бькэ ль мере хвэ хвэш бе. ³⁵ Эз ван тышта бона к'ара вэ дьбежым, нэ кӧ бар дьдьмэ сэр мьле вэ, ле дьхвазым вэки хун бь т'эробэт у бь дьл у щан шьхӧлед Хӧданва гиро бьн.

³⁶ Ле хэгэр йэк фэ'м дькэ, вэки хьндава дэргистийа хвэда р'астийе накэ, тэме ви жи хьраб буйэ* кӧ гэрэке бьзэвьщэ, бьра ӧса бькэ чава дьхвазэ, гӧнэ накэ, бьра хэвдӧ бьстиньн. ³⁷ Ле эве кӧ гьрани сэр ви т'ӧнэ, ле ль тэме хвэ дькарэ у дьле хвэда қьрар кьрийэ кӧ дэргистийа хвэ ӧса хвэй кэ чава бэре, эв тыштэки қэнщ дькэ. ³⁸ Ава йе дэргистийа хвэ дьстинэ, қэнщ дькэ, ле йе кӧ ве бьк'ьр дьһелэ, һе қэнщ дькэ.* ³⁹ Жьн нэ хвэсэрихвэ йэ һ'эта кӧ мере ве сах э, ле хэгэр мер ле бьмьрэ, эв аза йэ, т'эви к'е бьхвазэ дькарэ мер кэ, т'эне бавэрмэнде Хӧдан бэ. ⁴⁰ Ле эве һе хвэзьли бэ, кӧ ӧса бьминэ. Эв э фькьра мьн у т'эхмина мьн Р'ӧһ'е Хвэде нава мьнда һэйэ.

Пьрса хварьна қӧрбанед^ф п'утп'арьстийе

8¹ Ле ньһа чь кӧ жь пьрса қӧрбанед п'ута дьк'эвэ: Фэ'мдари йэ кӧ занэбуна мэ һэр кэси жи һэйэ. Занэбун п'ьшька мерьв дьвэрьминэ, ле һ'эзкьрьн ава дькэ. ² Хэгэр йэк т'эхмин дькэ, кӧ эв тыштэки занэ, эв р'аст һе тыштэки ӧса ньзанэ чава кӧ лазьм э бьзаньбэ.

* 7:36 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Э'мьре ве дэрбаз дьбэ».

* 7:36-38 һьнэк занэ дьбежьн, кӧ ль гора э'дэте йунана хорт дькарьбу дэргистийа хвэ бьк'ьр^ф хвэй бькьра, һ'эта кӧ дьле ви дьхвэст. һьнэкед дьн жи ван р'еза аһа фэ'м дькьн: «³⁶ Ле хэгэр йэк фэ'м дькэ, вэки хьндава қиза хвэда р'астийе накэ, чьмки э'мьре ве дэрбаз дьбэ, бьра ӧса бькэ чава дьхвазэ, гӧнэ накэ, бьра бьдэ мер. ³⁷ Ле эве кӧ гьрание сэр хвэ к'ьфш накэ, ле сэр йа хвэ йэ у дьле хвэда жи қьрар кьрийэ кӧ қиза хвэ нэдэ мер, эв тыштэки қэнщ дькэ. ³⁸ Ава йе қиза хвэ дьдэ мер қэнщ дькэ, ле йе бьк'ьр дьһелэ һе қэнщ дькэ».

³ Ле һэгэр йәк Хвәде һ'ыз дькә, әв жь алийе вива наскьри йә.

⁴ Ава дәрһәқа ван қөрбанед п'утайә кө мәри дьхвьн: Әм заньн кө п'ут һәйна хвәва п'уч' ын у Хвәдеки дьн т'өнә, пештьри йәки*. ⁵ Һэгэр бь навед дьн жи хвәде һәбьн, йан ль әрде йан ль ә'змен, чава бех'әсаб хвәде у бех'әсаб хөдан һәнә жи, ⁶ ле бона мә т'әне Хвәдек һәйә, Бав, Ә'фьрандаре һәр тышти, әм жи бона ви һәнә у т'әне Хөданәк һәйә, Иса Мәсиһ, бь к'ижани һәр тышт хөльқи нә у бь сайа ви әм һәнә.

⁷ Ле әв занәбун щәм һәр кәси т'өнә. Һ'әта ньһа һе дьле һнәка пәй п'утп'арьстийе йә, кө гава ви гошти дьхвьн, һ'әсаб дькьн чава қөрбанед п'ута у хвә дьһ'әр'ьминьн, чьмки исафа^ф хвәйә сьстда фькара дькә. ⁸ Ле бәле хварьн мә ль бәр Хвәде надә сәкьнандьне. Һэгэр әм бьхвьн, тыштәки зедә накьн у һэгэр нәхвьн, тыштәки жи кем накьн.

⁹ Ле һаш жь хвә һәбьн, нәбә кө әв азайа вә бьбә кәвьрәк ль бәр ньге сьста. ¹⁰ Әм бежьн, һэгэр мәрвьәки кө исафа хвәйә сьстда фькара дькә тә бьбинә, вәки тә «хвәйизанәбун» и у ль сьфра п'арьстгәһа п'утда р'унышти йи, нә әв кьре тә we дьл бьдә ви, кө әв жи қөрбанед п'утп'арьстийе бьхвә? ¹¹ У жь дәст we «занәбуна» тә, бьре тәйи сьст, бона к'ижани Мәсиһ мьр, we онда бә. ¹² Бь ви авайи, гава тә нәһәқийе ль хушк-бьред хвә дьки у исафа ванә сьст бьриндар дьки, ль бәр Мәсиһ нәһәқийе дьки. ¹³ Ава һэгэр хварьн дьбә кәвьре ль бәр п'ийе бьре мьн, гәрәке иди т'ө щар әз гошт нәхвьм, вәки бьре хвә п'ьшк^ф нәкьм.

* 8:4 Қануна Дөщари 6:4.

Изын у мәщалед шандийа

9¹ Нә эз аза мә? Нә эз шанди мә? Нә мын Хөдане мә Иса бь ч'э'ва дит? Нә һун пе худана мын п'ара Хөдан к'этын? ² Нәгәр эз шандийе һынәкед майин нибьм, ле бәле бе шык шандийе вә мә! Чьмки мора шандитийа мын һун ын, кө п'ара Хөдан к'этын.

³ Щаба мын бона йед кө дькын жь мын гьлийа бьк'ышиньн эв э: ⁴ Гәло изьна мә т'өнә эм жь бәр хәбата хвәва бьхвьн у вәхвьн? ⁵ Гәло изьна мә т'өнә эм к'өлфәтәкә бавәрийеда т'эви хвә бьгәр'иньн, чава шандийед дьн, бьрайед Хөдан у Пәтрус* дькын. ⁶ Йан гәрәке эз у Барнабас^ф т'әне бьхәбьтын сәре хвә хвәй кьн? ⁷ К'ижан әскәр жь к'исе хвә әскәрийе дькә? К'и р'әз^ф датинә у бәре ве нахвә йан йе ль бәр пез э шире пез вәнахвә? ⁸ Эз ван тышта бь мәрвайи набежьм. Нә Қанун жи ве йәке дьбежә? ⁹ Чава Қануна^ф Мусада^ф ньвисар э: «Дәве гайе бедәрета дьхәбьтә гьренәдә». Гәло хәма Хвәде бона га йә? ¹⁰ Йан ве йәке бона мә дьбежә? Бәле, эв йәк бона мә һатә ньвисаре, вәки әве кө щоте хвә дькә, гәрәке бь гөман щот кә у йе кам дькә, гәрәке гөман бә, кө ве к'әда хвә бьхвә жи. ¹¹ Нәгәр мә нава вәда тыштед р'öh'ани чандьн, гәло тыштәки мэзын э, кө жь вә тыштед ве дьне бьдьрун? ¹² Нәгәр изьна һынәкед дьн һәйә к'аре жь вә бьбиньн, нә йа мә һе зедә һәйә?

Ле мә эв изьн пек нәани. Сәрда жи ль һәр тышти сәбьр кьр, кө нәбьнә пешибьр'е Мьзгинийа^ф Мәсиһ. ¹³ һун ньзаньн әвед кө п'арьстгәһеда дьхәбьтын жь п'арьстгәһе

* 9:5 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

* 9:9 Қануна Дөщари 25:4.

жи дьхвѣн? У эвед хьзмэтк'арийа горигәһе^ф дькѣн, жь горигәһе жи п'ара хвә дьстиньн. ¹⁴ Өса жи Хөдан ә'мьр кьр, кө йед Мьзгинийе даннасин дькѣн, жь Мьзгинийе бьжин.*

¹⁵ Ле мьн жь ван изьна қәт йәк пек нәани, нә жи ньһа дньнвисьм кө ван изьна пек биньм. Дә бьра эз бьмьрм, нә кө йәк р'успитийа мьн бәтал кә. ¹⁶ Бәле эз нькарьм п'әйа бьдмә хвә һәгәр эз Мьзгинийе даннасин кьм, чьмки әв дәйне стуйе мьн ә. Wәй ль мьн һәгәр эз Мьзгинийе даннасин нәкьм! ¹⁷ У һәгәр мьн әв йәка бь һ'әмде хвә бькьра, һьнге хәлата мьне һәбуйа, ле эз ве йәке нә бь һ'әмде хвә дькьм, чьмки әва қөльхәк ә ль мьн һатийә спартьне. ¹⁸ Аwa иди чь йә хәлата мьн? Әв ә, кө эз даннасинийа хвәда Мьзгинийе бе һәқ бьдм, изьна хвә Мьзгинидаинеда бь зора хвә пек нәйньм.

¹⁹ Р'аст ә эз жь һәр кәси аза мә, ле эз диса хвә дькьмә хөламе һ'әмуйа, wәки һе гәләка қазьнщ кьм. ²⁰ Бона щьһуйа, дьбьмә мина щьһуйа, wәки щьһуйа қазьнщ кьм. Аwa готи бона йед бьн Қануна Мусада, дьбьмә мина йед бьн Қануне, wәки йед бьн Қанунеда қазьнщ кьм, (ле нә кө эз бьн Қанунеда мә). ²¹ Бона йед бе Қанун, дьбьмә мина йед бе Қанун, wәки йед бе Қанун жи қазьнщ кьм, (нә кө эз бе қануна Хвәде мә, ле эз бьн қануна Мәсиһда мә). ²² Бона сьста дьбьмә мина сьста, wәки йед сьст қазьнщ кьм. Бона һ'әмуйа эз дьк'әвьмә һ'але һәр кәси, wәки һәр дәрәщада бькарьбьм һьнәка хьлаз кьм. ²³ Ван һ'әму тышта эз иди бона Мьзгинийе дькьм, wәки эз бьбьмә һәвал-п'аре дөа-дьрозгед сәр we.

* 9:14 Луқа 10:7-8.

²⁴ хун ньзаньн йед лэщмэйданеда нэ, һ'эму жи дьр'эвьн, ле т'эне йэк хэлате дьстинэ? Өса бьр'эвьн, кө хун бьстиньн. ²⁵ Эвед кө дьк'эвьнэ лэще, хвэ һини гэлэк тышти дькьн, вэки we к'офийа^Ф кө дьч'элымьсэ бьстиньн, ле кьрна мэ бона к'офийа һ'эта-һ'этайе йэ. ²⁶ Бона we йэке эз өса нар'эвьм чава йед бемэрэм, йан жи бь к'өлма һэр'ьмэ бе. ²⁷ Ле эз зордарийе қальбе хвэ дькьм у we зэфт дькьм, кө нэбэ хэлге гази лэще кьм, ле эв хвэха жь дэст мьн һэр'э.

**Хвэде нэщер'ьбиньн, чава
щьмэ'та Исраеле^Ф щер'ьбанд**

10 ¹ Нахвазым хушк-бьрано, кө хун ньзаньбьн вэки кал-бавед мэ һ'эму жи бьн сийа э'врда бун у һ'эму жи Бэ'ра Сорр'а дэрбаз бун. ² һ'эму жи т'эви Муса бунэ йэк, э'вр у бэ'реда һатьнэ ньхөмандьне^Ф. ³ һ'эмуйа жи хут эв хварьна р'өһ'ани хвар ⁴ у һ'эмуйа жи хут эв вэхварьна р'өһ'ани вэхвар, чьмки жь ви қэяйе р'өһ'ани вэдьхварьн, йе кө т'эви ван дьчу у эв қэя Мэсiһ бу. ⁵ Ле Хвэде гэлэкед жь ван бэгэм нэкьрн, лэма щьнйазед ван бэр'ийеда^Ф һэр дэра к'эти ман.

⁶ Иди эв тышт бона мэ бунэ мэсэлед готи, вэки эм һавьжийа хвэ жь тыштед хьраб нэйньн, чава ван дьлһавьжи кьр. ⁷ Нэ жи бьбьн п'утп'арьст, чава жь ван һьнэк бун, бона к'ижана ньвисар э: «Щьмэ'те р'унышт хвар, вэхвар у р'абун намуса һэвр'а листьн»*. ⁸ Эм қавийе нэкьн, чава жь ван һьнэка қави кьр у р'ожэкеда бист се һ'эзар мэри к'этын қьр' бун. ⁹ Мэсiһ*

* 10:7 Дэрк'этын 32:6.

* 10:9 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Хөдан».

нәщер'ьбиньн, чава жь ван һьнәка щер'ьбанд у бь м'әра хатьнә ледане мьрьн. ¹⁰ У бина хвә тәнг нәкьн, чава жь ван һьнәка бинтәнги кьрьн у бь дәсте мьльак'әте мьрьне к'ока ван һат.

¹¹ Әв һ'әму тышт чава мәсәлед готи дьхатьнә сәре ван, ле бона мә кө әм ахьрийа ван дәврәда дьжин, чава ширәт хатьнә һьвисаре. ¹² Ава к'и дьфькьрә кө әв мьқәр'м сәкьни йә, бьра һаш жь хвә һәбә кө нәк'әвә. ¹³ Щер'ьбандьнед өса найенә сәре вә, пештьри ван щер'ьбандьнед кө тенә сәре мәрвөд майин. Ле Хвәде амьн ә, әв һәһелә кө һун жь қәватә хвә дәр бенә щер'ьбандьне. Әвә щер'ьбандьнедә дәлиләке жи бькә, кө һун бькарьбьн тәйах кьн.*

¹⁴ Ава дәләлед мьн, жь п'утп'арьстийе бьр'әвьн. ¹⁵ Әз чава т'әви сәрвахта хәбәр дьдьм. һун хвәха бьдьнә бәр һ'әсаба, әз чь дьбежьм. ¹⁶ Әв к'аса Шива Хөдан, йа кө әм пе шькьрийе дьдьн, нә һәләқәтийа хуна Мәсиһ ә? Әв нане кө әм кәрдькьн, нә һәләқәтийа бәдәна Мәсиһ ә? ¹⁷ Нанәк һәйә, ләма әм һ'әму жи бәдәнәк ьн, чьмки әм һ'әму жи жь ви нани кәрдькьн.

¹⁸ Дина хвә бьдьнә щьмә'та Исраеле: Әвөд кө қөрбана дьхвьн, т'әви ве п'ара горигәһе набьн? ¹⁹ Бәле әз чь бежьм? Гәло п'ут жь хвә тыштәк ә, йан қөрбанед п'утар'а тенә дайине бәрга тыштәки дьгьрьн? ²⁰ На хер! Ле готьна мьн әв ә, кө әв тыштед п'утп'арьст дькьнә қөрбан, щьнар'а^ф дькьн, нә кө Хвәдер'а. У әз һахвәзьм кө һәләқәтийа вә т'әви щьна һәбә. ²¹ һун нькарьн һьн к'аса Хөдан вәхвьн, һьн жи к'аса щьна. һун нькарьн һьн жь

* 10:13 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хвәде ве бькә кө һун тәйах кьн у бь ви авайи һуне бькарьбьн жь ве йәке хьлаз ьн».

сьфра Хөдан бьхвьн, һын жи жь сьфра щьна. ²² Йан эм бькьн кө хирэта Хөдан қэбул нэкэ? Чьма эм жь ви қэваттьр ьн?

²³ Дьбежьн: «Һәр тышт ә'дәт ә», бәле, ле һәр тышт нә к'ар ә. «Һәр тышт ә'дәт ә», ле һәр тышт ава накә. ²⁴ Нәбә кө йәк к'ара хвә быгәр'ә, ле йа һәвалә хвә.

²⁵ Чь кө қәсабханада те фьротане бьхвьн, пәй пьрс-пьрсийара нәк'эвьн, бона фькаркьрьна исафе. ²⁶ Чава ньвисар ә: «Дьнйа бь хер-хьзна хвәва йа Хөдан ә»*. ²⁷ Һәгәр жь нәбауәра йәк вә г'әглиф кә у һун бьхвазьн һәр'ьн, чь бьдьнә бәр вә бьхвьн, пәй пьрс-пьрсийара нәк'эвьн, бона фькаркьрьна исафе. ²⁸ (Ле һәгәр йәк вәр'а бежә: «Әва қөрбан ә», иди нәхвьн бона йе кө һун пе һ'әсандьн у бона фькаркьрьна исафе. ²⁹ Готьна мьн нә бона фькара исафа вә йә, ле йа һәвалә вә.) Чьма гәрәке азаййа мьн бона фькара исафа йәки майин бе ломәк'аркьрьнеф? ³⁰ Һәгәр әз шыкьрийе дьдьмә Хвәде дьхвьм, чьма бона ве йәке хәйба мьн дькьн, вәки әз шыкьрийа хвә Хвәде тиньм?

³¹ Ава һәгәр һун бьхвьн, вәхвьн, йан чь шыхөли кө һун бькьн, һәр тышти бона шыкьрдайна Хвәде бькьн. ³² Нә ныг бавежьнә бәр щьһуйа, нә бәр нәщьһуйа, нә жи бәр щьвина Хвәде, ³³ чава әз жи һәр алийава ль һ'әмуйа хвәш тем у к'ара хвә нагәр'ьм, ле йа гәләка, вәки хьлаз бьн.

* 10:22 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Йан эм бькьн кө һелане бьдьнә к'өмр'әшийа^ф Хөдан». К'өмр'әшийа Хөдан р'өһ'ани те фә'мкьрьне. Пәймана^ф Кэвьнда, гава щьмә'та Хвәде дәст жь Хвәде к'ьшанд у п'ут һ'әбандьн, әв өса дьһатә һ'әсабе чава жьна йәки ч'әв бавежә мерәки дьн. һосәйа 2:2-13; Йерәмийа 3:6-10, 20.

* 10:26 Зәбур 24:1.

11 ¹ Ч'э'в бьднэ мьн, чава эз жи ч'э'в дьдмэ Мэсн.

**Бона сэргьредан у сэрдотийе
дэма һ'эбандьнеда**

² Эз п'эйе вэ дьдм, вэки хун һ'эму дэрэщада мьн бир тиньн у эв р'ав-р'эзмед^ф кө мьн данэ вэ пек тиньн.

³ Ле эз дьхвазьм кө хун заньбьн вэки сэре һэр мери Мэсн э, сэре жьне мер э у сэре Мэсн Хвэде йэ. ⁴ һэр мере кө сэргьредайи дөа йан п'ехэмбэртийе^ф дькэ, эв сэре хвэ беһөрмэт дькэ. ⁵ У һэр к'өлфэта кө сэрдот дөа йан п'ехэмбэртийе дькэ, эв сэре хвэ беһөрмэт дькэ. Эв дьбэ мина йэкэ п'ор'көр'кьри. ⁶ Ава готи, һэгэр к'өлфэт сэре хвэ гьре нэдэ, бьра п'ор'е хвэ жи бьбьр'э. Ле һэгэр к'өлфэтер'а эйб э, кө п'ор'е хвэ бьбьр'э йан бьдэ бэр дузан, кө өса йэ бьра сэре хвэ гьредэ. ⁷ Нэ шайиз э мер сэре хвэ гьредэ, чьмки эв сурэт у р'умэта Хвэде йэ, ле жьн р'умэта мер э. ⁸ (Чьмки нэ кө мер жь жьне йэ, ле жьн жь мер э ⁹ у мер бона жьне нэхольқи, ле жьн бона мер.) ¹⁰ Бона ве йэке гэрэке к'өлфэт сэргьредайи бэ, чава нишана бьн һ'өкөмда, бона мьляк'этед кө дьбиньн.* ¹¹ Ле бэле йэктийа Хөданда нэ жьн бе мер дьбэ, нэ жи мер бе жьн. ¹² Чьмки чава жьн жь мер э, өса жи мер жь жьне йэ, ле һ'эму жи жь Хвэде нэ.

¹³ хун хвэха бьднэ бэр һ'ыша, гэло жь к'өлфэте дьк'эвэ, вэки сэрдот бэр Хвэде дөа бькэ? ¹⁴ Нэ т'эбийэт жи вэ һин дькэ, кө п'ор'е дьреж р'эвша мер давежэ? ¹⁵ Ле р'эвша жьне п'ор'е дьреж э, чьмки эв п'ор' жер'а бона ньхамтьне

* 11:10 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бона ве йэке у бона мьляк'этед кө дьбиньн, гэрэке к'өлфэт сэргьредайи бэ, чава нишана кө һ'өкөме ве һэйэ дөа у п'ехэмбэртийе бькэ».

һатийә дайине. ¹⁶ Ле һәгәр йәк бьхвазә ве йәкер'а бьк'әвә дә'we, ә'дәтәки мәйи дьн т'өнә у нә жи йе щьвинед Хwәде.

Шива Хөдан

(*Мәтта 26:26-29; Марқос 14:22-25; Луқа 22:14-20*)

¹⁷ Ле ве т'әмийеда әз п'әйе wә надьм, чьмки гава һун дыщьвьн, әw набә к'ара wә, ле зийана wә. ¹⁸ Бәри һәр тышти, әз дьбьһем, гава кө һун дыщьвьнә щьвине, нава wәда дьбә дөтирәти у кем-зедә әз баwәр дькьм. ¹⁹ Бәле, ә'сәйи дөтирәти we бьк'әвә нава wә, wәки йед нава wәдайә жьбарә к'ьфш бьн. ²⁰ Аwa һун кө дыщьвьнә щики, әва набә шива Хөдан кө һун дьхwьн, ²¹ чьмки гава һәр йәк жь wә дьхwә, һ'әщә-һ'әща wi йә сәр шиве дьк'әвә. Йәк бьр'чи дьминә у йе дьн к'ефхwәш дьбә. ²² Чьма малед wә т'өнәнә, кө һун wанда бьхwьн у вәхwьн? Йан чьма щьвина Хwәде беһөрмәт дькьн у дәсттәнга дьдьнә шәрме? Әз чь wәр'а бежьм? П'әйе wә бьдьм бона ве йәке? Әз ве йәке нькарьм!

²³ Мьн әв йәк жь Хөдан станд у да wә, кө Хөдан Иса we шәва кө һатә нәмамкьрьне, нан һьлда ²⁴ шькьри да, кәркьр у гот: «Әва бәдәна мьн ә бона wә. Ве йәке бона биранина мьн бькьн». ²⁵ Öса жи к'ас пәй шивер'а һьлда у гот: «Әва к'аса пәймана^ф ну йә, пе хуна мьн гьредаи. Ве йәке бона биранина мьн бькьн, чь щар гава һун же вәхwьн». ²⁶ һәр щар, гава һун ви нани бьхwьн у жь ве к'асе вәхwьн, мьрьна Хөдан бькьнә дәнги, һ'әта һатьна wi.

²⁷ Аwa к'и бь нәлайиқи нане Хөдан бьхwә йан к'аса wi вәхwә, we дәйндаре бәдән у хуна wi бә. ²⁸ Ләма бьра мәрвь пешийе дьле хwә бьньһер'ә у паше жь wi нани бьхwә у жь we к'асе вәхwә. ²⁹ Чьмки к'и бьхwә у вәхwә у

фэ'мина бэдэна Хөдан* ньзаньбэ, эв диwana хwэ дьхwэ у вэдьхwэ. ³⁰ Лэма жи нава wэда гэлэк нэхwэш у хwэйизэдэ хэнэ у хьнэк жи мьрьнэ. ³¹ Ле хэгэр мэ диwana хwэ бькьра, диwana мэйе нэхата кьрьне, ³² ле гава диwana мэ бьбэ, эм жь Хөдан тенэ ширэткьрьне, wэки диwana мэ т'эви дьнийайе нэбэ.

³³ Аwa хушк-бьрайед мьн, гава бона шива Хөдан бьщьвьн, хивийа хэвдө бьсэкьньн. ³⁴ Ле хэгэр йэк бьр'чи йэ, бьра мала хwэда бьхwэ, кө нэбэ, гава хун бьщьвьн, диwane сэр хwэда биньн. Бона пьрсед майин, гава бем эзе хьнге сафи кьм.

П'ешк'ешед^ф Р'öh'e^ф Пироз

12 ¹ Ле ньна чь жь п'ешк'ешед р'öh'ани дьк'эвэ хушк-бьрано, эз нахwазьм кө хун нэзан бьн. ² Wэва э'йан э гава хун п'утп'арьст бун, хун өса пэй п'утед кэр'э лал к'этьбун, хэр алийава к'этьбунэ бьн қолед wan. ³ Бона ве йэке жи эз wэр'а дьбежьм, т'ө кэс т'өнэ кө бь р'ебэрийа Р'öh'e Хwэде хэбэр дэ у бежэ: «Бьра ньфьр' ль Иса бэ». У кэсэк жи нькарэ бежэ: «Иса Хөдан э», хэгэр нэ бь р'ебэрийа Р'öh'e Пироз.

⁴ Аwa щур'э-щур'э п'ешк'ешед р'öh'ани хэнэ, ле хут дайина wi Р'öh'и нэ, ⁵ щур'э-щур'э қөльх жи хэнэ, ле хэма wi Хөданир'а қөльх дькьн, ⁶ өса жи щур'э-щур'э карин хэнэ, ле хут эв Хwэде йэ, кө ван дайинада карине дьдэ хэр кэси. ⁷ Ле хэр кэсир'а Р'öh' бона к'ара х'эмуйа хойа дьбэ. ⁸ Йэкир'а жь Р'öh' хэбэра сэрwахтийе те дайине, йэкир'а хэбэра занэбуне хут жь wi Р'öh'и, ⁹ йэки

* 11:29 Нав дэстньвисаред хьнэкада дэwса «бэдэна Хөдан» т'эне «бэдэн» хэйэ.

дънр'а бавэри^ф хут жь ви Р'öh'и, йэки дънр'а п'ешк'ешед нэхwэшқэнцкъръне хут жь ви Р'öh'и, ¹⁰ йэки дънр'а қəват, wэки к'эрэмэта бькэ, йэки дънр'а п'ехэмбэрти*, йэки дънр'а ф'эмина кө р'öh'a жь һэв дэрхэ, йэки дънр'а зьманед хэриб, йэкир'а жи шьровэкъръна ван зьмана. ¹¹ Эв һ'эму жи хут хwэха эw Р'öh' дькэ у һэр кэсир'а башқə-башқə п'арэвэдькэ, чава кө дьхwазэ.

Бэдэн йэк э, эндэм гэлэк ын

¹² Чава бэдэн йэк э у гэлэк эндэмед we һэнэ, ле диса эw һ'эму һэвр'а бэдэнэк ын, öса жи Мэсигһ э. ¹³ Р'аст öса жи йэктийа Р'öh'экида эм һ'эму һатънэ ньхöмандьне^ф, кө бьбьнэ бэдэнэк, һын щьһу һын нэщьһу, һын хöлам һын аза у эм һ'эму жи жь ви Р'öh'и данэ вэхваръне.

¹⁴ Бэле бэдэн нэ т'эне эндэмэк э, ле жь гэлэка йэ. ¹⁵ һэгэр ныг бежэ: «Эз нэ жь бэдэне мә, чьмки эз нэ дэст ьм», гэло эва мә'ни йэ, кө эw нэ жь бэдэне йэ? ¹⁶ У һэгэр гöh бежэ: «Эз нэ жь бэдэне мә, чьмки эз нэ ч'э'в ьм», гэло эва мә'ни йэ, кө эw нэ жь бэдэне йэ? ¹⁷ һэгэр т'эмамыйа бэдэне ч'э'в буйа, ле бьһистъне ль к'ö буйа? һэгэр һ'эму бэдэн гöh буйа, бинһьлдане ль кө буйа? ¹⁸ Ле р'аст Хwэде эw эндэм йэко-йэко бэдэнэкеда щи кърън, чава ви хwэст. ¹⁹ һэгэр һ'эму эндэмэк буна, бэдэне ль кө буйа? ²⁰ Ле р'аст ньһа эндэм гэлэк ын, ле бэдэн йэк э.

* 12:10 К'ьтеба^ф Пирозда у илаһи^ф нава ве нэ'ма Павлосда, хэбэра «п'ехэмбэрти» фьрэ те ф'эмкъръне. Йе кө п'ехэмбэртийе дькэ, эw бь р'эбэрийа Р'öh'e Пироз готънэкэ жь Хwэде э'лами мэръва дькэ. Чава Павлос 1 Корынт'и 14:3-да дьбежэ, йе кө п'ехэмбэртийе дькэ, бавэрийа мэръва ава дькэ, дьл дьдэ бэр ван у бэр дьле wанда те. Иди п'ехэмбэрти нэ т'эне бона тыштед кө һе нэқəwьми йэ.

²¹ Ч'э'в нькарэ бежэ дэст: «Тө кери мьн найейи!» У нэ жи сэри ньгар'а дькарэ бежэ: «Һун кери мьн найен!»
²² Ле сэрда эw эндэмед бэдэнейэ кö сьст к'ьфш дьбьн, эw he фэрз ын ²³ у эw эндэмед бэдэнейэ бeqэдър тенэ h'эсабе, эм he qэдъре ван заньн у йед э'йбэ нава weда, эм he бь т'эрбэт дьньхемьн, ²⁴ ле эндэмед мэйэ бе'йб нэ h'эwще we йэке нэ. Ле Хwэде бэдэн һэвва кър, кö йе бeqэдър he qэдър бьстинэ, ²⁵ wэки дөтирэти нэк'эвэ нава бэдэне, ле h'эму эндэм жь һэвдөр'а шəwат бьн. ²⁶ Лэма, гава эндэмэк еше дьк'ьшинэ, h'эму эндэм һэвр'а дешьн, ле гава эндэмэк те пэсьндайине, h'эму эндэм т'эви we ша дьбьн.

²⁷ Аwa һун бэдэна Мэсiһ ын у һэр йэк жь wэ эндэмэки бэдэна wi йэ. ²⁸ У Хwэде пешийе һьнэк щьвинеда кърьнэ шанди, йа дөда п'ехэмбэр^ф, йа сьсийа дэрсдар, паше йед к'эрэмэткър, пэйр'а йед хwэйийе п'ешк'ешед нэхwэшqэнщкърьне, к'омэкдарийе, сэ'витийе у йед зьманед хэриб. ²⁹ Чьма h'эму шанди нэ? Чьма h'эму п'ехэмбэр ын? Чьма h'эму дэрсдар ын? Чьма h'эму к'эрэмэта дькьн? ³⁰ Чьма h'эму хwэйийе п'ешк'ешед нэхwэшqэнщкърьне нэ? Чьма h'эму бь зьманед хэриб хэбэр дьдьн? Чьма h'эму зьмана шьровэдькьн? ³¹ Дэ һун h'эйра п'ешк'ешед he мэзьнда бьн.

Ле эзе р'екэ һэрэ qэнщ жи нишани wэ кьм.

Һ'эзкърьн

13 ¹ һэгэр эз бь зьманед мэрьва йан мьлйак'эта хэбэр дьм, ле дьле мьнда һ'эзкърьн т'өнэбэ, эзе бьбьмэ мина wi зэнгьле кö дькэ зьнгин йан жи болмед сьфрэ кö дькьнэ шьнгин. ² һэгэр п'ешк'еша п'ехэмбэртийе мьнр'а һэбэ у сэр h'эму сөр'а вэбьм, h'эму занэбуне фэ'м бькьм

у хэгэр бавэрийа мьн жи һаҗас һэбэ, һ'эта ч'ийа жи жь ши быгөһезьм, ле һ'эзкьрын дьле мьнда т'өнэбэ, эз нэ т'ө тышт ьм. ³ У хэгэр һэбука хвэ пева бэлайи бэлэнгаза кьм у бэдэна хвэ жи бьдъмэ дэр бона шэвьтандьне, ле һ'эзкьрын дьле мьнда т'өнэбэ, т'ө к'ар нагьһижэ мьн.

⁴ Һ'эзкьрын думькдьреж у ширьн э, һ'эзкьрын һ'эвсудийе накэ, һ'эзкьрын к'обар набэ, п'ышка хвэда наварьмэ, ⁵ беп'эргал нинэ, йа хвэ нагэр'э, зу һерс нак'эвэ, к'ине нажо, ⁶ дьле хвэ ль нәһэқийе ша накэ, ле р'астийер'а ша дьбэ. ⁷ Һ'эзкьрын һэр гав дадьхэ, һэр гав бавэр дькэ, һэр гав хвэийгөман э, һэр гав сэбьр дькэ.

⁸ Һ'эзкьрын т'ө щар к'ота набэ. хэгэр п'ехэмбэрти һэбьн, we бөтал бьн, хэгэр зьманед хэриб һэбьн, we дэнгед ван бенэ бьр'ине, хэгэр занэбун һэбэ, we дэрбаз бэ һэр'э. ⁹ Бэле эм жь п'ьр'и-һьндьки заньн у жь п'ьр'и-һьндьки п'ехэмбэртиге дькьн. ¹⁰ Ле гава к'амьлти бе, һьнге нэк'амьлти we дэрбаз бэ һэр'э.

¹¹ Гава эз зар' бум, мьн мина зар'а хэбэр дьда, мина зар'а дьфькьрим, мина зар'а дьда бэр һ'эсеб. Гава эз мэзын бум, эв тыштед зар'отийе мьн жь хвэ дур хьстын. ¹² Ньһа эм чава қэрэт'уки нэйнькеда дьбиньн, ле һьнге эме р'у бь р'у бьбиньн. Ньһа эз жь п'ьр'и-һьндьки заньм, ле һьнге эзе т'ам нас бькьм, чава эз һатьмэ наскьрьне.

¹³ Ава ньһа эв һэрсек дьминьн: Бавэри, гөман у һ'эзкьрын. Ле һ'эзкьрын сэр ванр'а йэ.

Бона п'ешк'ешед Р'өһ'е Пироз:

П'ехэмбэрти у зьманед хэриб

14 ¹ Дэмана һ'эзкьрьнеда бьн у һ'эйра п'ешк'ешед р'өһ'анида бьн, илаһи п'ехэмбэртикьрьне. ² Эве кө бь зьмане хэриб хэбэр дьдэ, эв нэ кө мерьвр'а хэбэр

дъдэ, ле Хвэдер'а, чьмки кэсэк ви фэм накэ. Эв бы қэвата Р'өһ' сөр'а дьбежэ. ³ Ле бэле йе кө п'ехэмбэртийе дькэ, эв мерьвр'а хэбэр дьдэ, бавэрийа ван ава дькэ, дьл дьдэ бэр ван у бэр дьле ванда те. ⁴ Эве кө бы зьманед хэриб хэбэр дьдэ, т'эне бавэрийа хвэ ава дькэ, ле эве кө п'ехэмбэртийе дькэ, щьвине пева ава дькэ. ⁵ Эз дьхвазьм кө хун һ'эму жи бы зьманед хэриб хэбэр дьн, ле эз һе дьхвазьм кө хун п'ехэмбэртийе быкьн, чьмки йе п'ехэмбэртийе дькэ, жь йед бы зьманед хэриб хэбэр дьдэ четър э, пештьри ви вэхте кө те шьровэкьрыне, вэки щьвин бе авакьрыне.

⁶ Ава хушк-бьрано, һэгэр эз бемэ щэм вэ бы зьманед хэриб хэбэр дьм, эзе чь к'аре бьдьмэ вэ? Т'ө к'аре надьм һэгэр эз э'йантийе, йан занэбуне, йан п'ехэмбэртийе, йан һинкьрыне вэр'а нэйньм? ⁷ һащэтэд нэбинбэрэ кө дэнг дэрдьхьн, эм бежьн бьлур бэ, йан чэнг^ф, һэгэр дэнге ван нэзалал бэ, ве чава заньбьн чь мьрам те лехьстьне? ⁸ Йан жи, һэгэр бор'и дэнгэки нэнас дэрхэ, к'е ве к'аре хвэ ль шер' бькэ? ⁹ Öса жи хун, һэгэр бы зьмен хэбэрэкэ фэмдари нэбежьн, ве чава бьзаньбьн хун чь дьбежьн? Хэбэрдана вэйе мина байе сар бэ. ¹⁰ К'ьфш э кө дьнйайеда чьқас щур'э-щур'э зьман һэнэ, ле жь ван йэк жи бе фэмин нинэ. ¹¹ Ле, һэгэр эз зьманэки фэм накьм, эз бона йе ви зьмани хэбэр дьдэ хэриб ьм у йе хэбэр дьдэ жи бона мьн хэриб э. ¹² Öса жи хун кө һ'эйра п'ешк'ешед р'өһ'анида нэ, нава ван п'ешк'ешада һе пешда һэр'ьн, к'ижан щьвине ава дькьн.

¹³ Бона ве йэке эве кө бы зьманед хэриб хэбэр дьдэ, бьра дөа бькэ кө шьровэкэ жи. ¹⁴ Чьмки гава эз бы зьманед хэриб дөа дькьм, эв р'өһ'е мьн дөа дькэ, ле һ'ыше мьнда тышт р'унани. ¹⁵ Эз чь бькьм? Эзе һьн бы р'өһ'е хвэ дөа

бькьм, һын жи бь һ'ыше хвэ, һын бь р'öh'e хвэ бьстьрем, һын жи бь һ'ыше хвэ. ¹⁶ һэгэр тө бь р'öh'e хвэ шькьрийе бьди, эве кө мина нэзана сэкьни йэ, we чава р'азидарийа тэр'а қайл бэ бежэ: «Амин^ф»? Эw қэт фэм накэ жи, тө чь дьбежи. ¹⁷ Бэле тө р'ьнд р'азибуне дьди, ле бавэрийа йе дьн найе авақьрыне.

¹⁸ Эз жь Хвэдейе хвэ р'азидарийа мэ, кө жь wэ һ'эмуяа зэ'фтьр бь зьманед хэриб хэбэр дьдьм. ¹⁹ Ле бэле щьвинедэ эз һе дьхвазьм пенщ хэбэред фэмдари бежьм, wэки һынэкед дьн жи һин бькьм, нэ кө бь һ'эзара хэбэред хэриб.

²⁰ Хушк-бьрано, һ'ыше хвэда зар' нибын! һындава хьрабийеда мина зар'а бьн, ле һ'ыше хвэда гьһишти бьн.

²¹ Қанунеда ньвисар э:

«Эзе бь мэрвьед хвэ́йе зьманед хэриб у заред^ф хэриба
ве щьмэ'тер'а хэбэр дьм,
ле бэле we һынге жи гөһдарийа мын нэкьн, Хөдан
дьбежэ»*.

²² Аwa п'ешк'еша зьманед хэриб нишанэк э, нэ кө бона бавэрмэнда, ле бона нэбавэра у п'ехэмбэрти жи нэ кө бона нэбавэра йэ, ле бона бавэрмэнда.* ²³ һэгэр т'эмабийа щьвине пева быщьвэ у һ'эму жи зьманед хэриб хэбэр дьн, һынге һынэкэ нэзан йан нэбавэр бьк'эвьнэ һындөр', we нэбежьн: «Эвана дин бунэ»? ²⁴ Ле һэгэр һ'эму жи п'ехэмбэртие бькьн, һынге йэки нэбавэр йан нэзан бьк'эвэ һындөр', we жь һ'эму готьнед ван хвэ мөкөр' бе

* 14:21 Ишайа 28:11-12; Қануна Дөщари 28:49.

* 14:22 Хэбэра «нишан» ль вьр бь дө щур'а те фэмкьрыне, к'ар у зьрар. П'ехэмбэрти нишанэкэ к'ар э бона бавэрмэнда, чьмки пе we бавэрийа ван те шьдандьне, к'аре дьк'эвьн. Ле хэбэрдана бь зьманед хэриб бона нэбавэра нишанэкэ зьрар э, чьмки фэм накьн, к'аре нак'эвьн.

у бе гөнэк'аркъръне^Ф, ²⁵ сөр'ед дьле вида жи we бенэ а'йанкъръне у дэвэр'у ль бэр Хвэде бьк'эвэ, ви бьһ'эбина у дэнг һьлдэ бежэ: «Р'асти жи Хвэде нав вэда йэ!»

Ә'рф-ә'дәтед щьвине

²⁶ Әм иди чава бькьн гәли хушк-бьра? Гава хун дьщвьнэ щики, һәр кәсе жь вэ чи ви һабэ, һәгәр к'олам бэ, һинкърьн бэ, а'йанти бэ, хәбәрдана зьманед хәриб бэ, шьровәкъръна зьманед хәриб бэ, бьра һ'әму жи бона авабуна щьвине бьн. ²⁷ һәгәр йәк бь зьмане хәриб хәбәр дьдэ, бьра дөдө бьн, йан йа лапэ зә'ф сьсе, ле бьра йәк пәй йәкир'а хәбәр дэ у йәк жи шьровәкә. ²⁸ Ле һәгәр кәсәк т'өнә кә шьровәкә, бьра әв щьвинедә дәнге хвэ нәкә, т'әне бэр хвэда Хвәдер'а хәбәр дэ. ²⁹ У жь п'ехәмбәра жи бьра дөдө бьн, йан йа лапэ зә'ф сьсе хәбәр дьн у йед дьн бьра ә'нәнә кьн. ³⁰ Ле һәгәр ль бэр йәки жь нава р'уныштиаа жи тыштәк вәбэ, иди бьра йе пешьн дәнге хвэ бьбьр'ә. ³¹ Чьмки хун һ'әму жи, йәк пәй йәкир'а дькарьн п'ехәмбәртийе бькьн, вәки һ'әму жи һин бьн у һ'әму жи дьл бьстиньн. ³² У р'өһ'ед п'ехәмбәра бьн сә'витийа п'ехәмбәрада нә, ³³ чьмки Хвэде нә Хвәдейе беп'эргалийе йә, ле йе ә'дьялайийе йә.

Чава нава һ'әму щьвинед щьмә'та Хвәдеда,* ³⁴ бьра жьнед вэ щьвинедә хвэ кәр' кьн, чьмки изьна ван т'өнә хәбәр дьн, ле бьра гөһдар бьн, чава Қанун жи дьбежэ. ³⁵ Ле һәгәр әв тыштәки дьхвазьн бьзаньбьн, бьра ль

* 14:33 Аһа жи те фә'мкъръне кә әв хәбәр «чава нава һ'әму щьвинед щьмә'та Хвәдеда» р'еза 33-ва гьредайи йә, нә кә р'еза 34-ва. Ава готи әв те фә'мкъръне чава фькьрәкә хвәсәрихвә йә: «Нава һ'әму щьвинед щьмә'та Хвәдеда аһа йә».

мале жь меред хвэ бьпърсын, чьмки нэ щайиз э кө жьн щьвинеда хэбэр дэ.

³⁶ Т'ө хэбэра Хвэде жь вэ дэрк'эт? Йан т'эне гьништэ вэ? ³⁷ Нэгэр йэк дьфькьрэ, кө хвэха п'ехэмбэр э йан р'öh'ани йэ, бьра заньбэ чь кө мьн вэр'а ньвисин, т'эмийа Хөдан э. ³⁸ Ле нэгэр йэк гөһ надэ ван тышта, хун жи гөһ нэдьнэ ви.

³⁹ Ава хушк-бьрано, һ'эйра п'ехэмбэртикьрьнеда бьн у дэнге йед бь зьманед хэриб хэбэр дьдын нэдьнэ бьр'ине. ⁴⁰ Т'эне һэр тышт бьра бь т'эрбэт, щи бь щи у мадули бэ.

Р'абуна Мэсигэ жь мьрьне

15 ¹ Эз we Мьзгинийе^Ф дьхвазьм биньмэ бира вэ хушк-бьрано, йа кө мьн вэр'а даннасин кьр у вэ қэбул кьр, сэр we жи сэкьнинэ. ² Бь we жи хун хьлаз дьбьн, нэгэр we хэбэре, йа кө мьн вэр'а даннасин кьр, қэвин бьгьрын. нэгэр на, бавэрийа вэйе бадигэва^Ф бэ.

³ Мьн эв йэка сэр һэр тыштира, чава станд, өса жи да вэ, кө Мэсигэ бона гөнед мэ мьр, ль гора ньвисара ⁴ у һатэ дэфьнкьрьне^Ф, р'ожа сьсийа эв Хвэдеда жь мьрьне р'абу ль гора ньвисара, ⁵ Пэтрисва* хөйа бу, пэйр'а һэр донздэһ шандийава. ⁶ Паше щарэкер'а пенсьд хушк-бьрайи зедэтьрва хөйа бу, жь ван гэлэк һ'эта ньһа сах ьн, ле һьнэк жи мьрьнэ. ⁷ Паше Ақубва^Ф хөйа бу, пэйр'а һ'эму шандийава.

⁸ Ахьрийе, пэй һ'эмуйар'а мьнва хөйа бу, чава йэки нэ сэре хвэ жь дийа хвэ буйи. ⁹ Чьмки эз жь шандийа йе һэри паш ьм, кө нэ лайиқ ьм шанди жи бемэ готьне, чьмки мьн щьвина Хвэде зеранд. ¹⁰ Ле эз бь к'эрэма

* 15:5 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Кифас».

Хwэде мэ чь жи хэмэ у к'эрэма ши кö бь мьнр'а йэ, бош-бэтал нибу. Ле сэрда эз жь ван h'эму шандийа зэ'фтьр хэбьтим у нэ кö эз бум, ле к'эрэма Хwэде йэ кö бь мьнр'а йэ. ¹¹ Аwa хэгэр эз бьм, йан эw бьн, эм h'эму жи аha даннасин дькьн у wэ аha жи бawэр кьр.

Р'абуна бawэрмэндайэ жь мьрьне

¹² Аwa хэгэр эм даннасин дькьн, кö Мэсiн жь мьрьне р'абуйэ, чава жь wэ һнэк дьбежьн, кö р'абуна мьрийа т'өнэ? ¹³ хэгэр р'абуна мьрийа т'өнэ, кö öса йэ Мэсiн жи жь мьрьне р'анэбуйэ. ¹⁴ У хэгэр Мэсiн жь мьрьне р'анэбуйэ, кö öса йэ даннасинийа мэ жи бош-бэтал э у бawэрийа wэ жи бош-бэтал э. ¹⁵ У эме жи бьбьнэ шэ'дед Хwэдейэ дэрэw, чьмки мэ бона Хwэде шэ'дэти да, кö эши Мэсiн жь мьрьне р'акьр, ле хэгэр мьрийе р'анэбьн, кö öса йэ эw жи жь мьрьне р'анэкьрийэ. ¹⁶ Чьмки хэгэр мьрийе р'анэбьн, кö öса йэ Мэсiн жи жь мьрьне р'анэбуйэ. ¹⁷ У хэгэр Мэсiн жь мьрьне р'анэбуйэ, wэки öса йэ бawэрийа wэ бадихэwa йэ, хэла he һунэ нава гөнед хwэда нэ ¹⁸ у эwед бawэрийа Мэсiнда жи мьрьнэ öнда бунэ. ¹⁹ хэгэр т'эне эм бона ве жийине гöмана хwэ Мэсiн тиньн, кö öса йэ эм жь h'эму мэрьва мэрьмтьр ьн.

²⁰ Ле р'аст Мэсiн жь мьрьне р'абуйэ, чава бэре^ф дэрэмэта пешьн жь нава мьрийа р'абуйи. ²¹ Мьрьн р'уйе мэрьвэкида бу, бь мэрьвэки жи we р'абуна мьрийа бьбэ. ²² Чава h'эмуйед жь Адэм^ф буйи дьмьрьн, öса жи h'эмуйед жь Мэсiн буйи we сах бьн. ²³ Ле һэр кэс дора хwэда: Пешийе Мэсiн чава бэре дэрэмэта пешьн, паше йед п'ара Мэсiн, wэхте һатьна wiда. ²⁴ һьнге ахьри we бе, гава к'ока һэр сэрвертийе, h'ökömэтийе у qэwате бинэ у п'адшатийе бьдэ дэсте Бав Хwэде. ²⁵ Чьмки эw гэрэке

п'адшатийе бькэ, һ'эта кӧ Хвәде һ'әму дьжмьна бькэ бьне п'ийед ви. ²⁶ Дьжмьне хьлазийе кӧ we к'оке ле бинә, мьрн хвәха йә, ²⁷ чьмки ньвисар дьбежә: «Хвәде һәр тышт бьне п'ийада ельми^Ф ви кьр». Ле гава те готье «һәр тышт» ельми ви кьр, фә'мдари йә, пештьри ви Хвәдейи, йе кӧ һәр тышт ельми ви кьр. ²⁸ У гава һәр тышт ельми ви бьн, һьнге Кӧр' хвәха жи we ельми ви Хвәдейи бә, йе кӧ һәр тышт ельми ви кьр, wәки һәр тыштида әв бьбә Хвәдейе һәр тышти.

²⁹ Wәки дьн готи, әвед кӧ бона мьрийа тенә ньхӧмандьне we чь бькьн? һәгәр мьрийе т'ӧ шар р'анәбьн, иди чьма бона мьрийа тенә ньхӧмандьне? ³⁰ Чьма әм жи һәр гав хвә давежьнә сәр села сор? ³¹ Әв фьр'нақбуна мьн шә'дә йә, хушк-бьрано, йа кӧ әз пе wә фьр'нақ дьбьм йәктийа Мәсиһ Исайе Хӧдане мәда, әз һәр р'ож дәст жь ә'мьре хвә дьк'ьшиньм. ³² һәгәр мьн Әфәседа шәр'е хвә дәрәща мәрвайеда т'әви «сә'ва» кьр, чь к'әтә к'исе мьн? һәгәр р'абуна мьрийа we т'ӧнәбә, дә иди «әм бьхвьн-вәхвьн, чьмки әме сьбе бьмьрн»*, чава һьнәк дьбежьн. ³³ Нәхапьн! «һәвалтийа хьраб мәрве хвәйип'әргал хьраб дькә»*. ³⁴ Р'аст бьфькьрн, сәр һ'ше хвәда wәрн, иди гӧна нәкьн, чьмки һьнәк жь wә he Хвәде нас накьн, әз we йәке дьбежьм, кӧ һун шәрм бькьн.

* 15:32 Ишайа 22:13.

* 15:33 Әва готьнәкә йәки йунан ә, наве ви «Мәнандәр», бәри Иса жь сала 342-а һ'эта сала 291-а һәбу.

Qальбе нуйи пэй р'абуна мърнер'а

³⁵ Ле бэле йэке бежэ: «Мъри чава дькарын р'абьн у қальбе ване чава бэ?» ³⁶ Сэре ақъл! Эw т'охьме кö тö дьчини, һ'эта «нәмьрэ» жийинер'а шин набэ. ³⁷ У эw тыште кö тö дьчини, нэ кö wi қальби дьчини, к'ижан кö we быгыһижэ, ле һ'эбэкэ садэ йэ, мәсэлэ гәнъм, йан жи жь т'охьмед майин. ³⁸ У Хwэде қальб дьдэ wi т'охьми, чава кö дьхwазэ у һэр т'охьмэк қальбе хwэ дьстинэ. ³⁹ Һ'эму қальб хун-гоштэк ниньн, қальбе мерьв башқэ йэ у қальбе һ'эйвен башқэ, йе тэйрэда башқэ йэ, йе м'эсийа жи башқэ. ⁴⁰ Qальбед ль э'змен жи һэнэ, қальбед ль дьне жи һэнэ, ле р'эwша йед э'змен башқэ йэ у йед дьне башқэ. ⁴¹ Р'эwша тэ'ве башқэ йэ, р'эwша һиве башқэ у р'эwша стэйрка жи башқэ йэ у һэр стэйркэк бь р'эwша хwэ жь һэв тенэ фьрқиқырьне. ⁴² Бь ви аwайи жи р'абуна мърйиа йэ: Qальбе дерьс те чандьне, йе нэдерьс we р'абэ. ⁴³ Эw бер'эwш те чандьне, бь р'эwше we р'абэ, эw бет'ақэтийе те чандьне, бь қэwате we р'абэ. ⁴⁴ Qальбе бинбэр те чандьне у қальбе р'öh'ани we р'абэ.

Чавa кö қальбе бинбэр һэйэ, öса жи қальбе р'öh'ани һэйэ. ⁴⁵ Аһа жи ньвисар э: «Мэрьве пешьн Адэм^ф, бу бинбэрэки сах»*, ле Адэме пашьн бу р'öh'эки жийиндайине. ⁴⁶ Ле бэле пешийе йе р'öh'ани нэбу, ле йе бинбэр, паше йе р'öh'ани. ⁴⁷ Мэрьве пешьн жь хwэлийа э'рде бу, мэрьве дöда жь э'змен бу. ⁴⁸ Чавa йе жь хwэлийе бу, öса жи йед жь хwэлийе нэ, чавa йе жь э'змен э, öса жи йед жь э'змен ьн. ⁴⁹ У мэ чавa кьрасе йе жь хwэлийе ль хwэ кьрийэ, эме öса жи кьрасе йе жь э'змен ль хwэ кьн.

* 15:45 Дэстпелун 2:7.

⁵⁰ Готьна мьн эв э хушк-бьрано, вэки хун у гошт ль П'адшатийа Хвэде нькарьн вар бьн, нэ жи дерьсбун we ль нэдерьсбуне вар бэ. ⁵¹ К'а бьбьнен, эз сөр'эке вэр'а бежъм: Эм h'эмуйе нэмьрьн, ле эм h'эмуйе жи бенэ гōһастьне, ⁵² ньшкева, чава ч'э'ве хвэ бьгьри-вэки, дэма бор'ийа ахьрийе бе ледане. Чьмки гава бор'и бе ледане, мьри we нэдерьсбуйи р'абьн, эме жи бенэ гōһастьне. ⁵³ Чьмки гэрэке эви дерьс нэдерьсийе ль хвэ вэргьрэ у эви мьри нэмьрийе ль хвэ вэргьрэ. ⁵⁴ Ле гава эви дерьс нэдерьсийе ль хвэ вэргьрэ у эви мьри нэмьритийе ль хвэ вэргьрэ, һынге эв готьне бе сери, кө ньвисар э:

«Сэрк'этьне мьрьн h'уфи хвэ кьр»*.

⁵⁵ «Мьрьн, к'ане қиле жэ'ра тэ?

Мьрьн, к'ане сэрк'этьна тэ?»*

⁵⁶ Қиле мьрьне гōнэ йэ у қэвата гōна жь Қануне йэ. ⁵⁷ Ле шькьр жь Хвэде, кө эм бь дэсте Хōдане мэ Иса Мэсiһ сэр хьстьн.

⁵⁸ Ава хушк-бьрайед мьнэ дэлал, қэвин бьминьн, жь щийе хвэ нэх'эжьн, һэр гав шьхōле Хōданда пешда һэр'ьн, бьзаньбьн хэбата вэ бош-бэтал нинэ ль бэр Хōдан.

Бона к'омэкт'опкьрьне

16 ¹ Ле ньһа дэрһэқа к'омэкт'опкьрьна бона щьмэ'та Хвэде, мьн чава т'эми да щьвинед Галатйаие, хун жи оса бькьн: ² һэр йэкшэм, дэсте жь вэ һэр кэсива чьқас те, бьра тыштэки дэсте хвэр'а паш хэ, нэбэ кө гава эз бем, һынге бе т'опкьрьне. ³ У гава эз бем, хун жи р'е к'ижанар'а

* 15:54 Ишайа 25:8.

* 15:55 һосэйа 13:14.

дъбиньн, эзе пе дэсте ван, бь нъвисар п'ешк'ешед вэ
бышиньмэ Оршэлиме^Ф. ⁴ У һэгэр мьнр'а жи бьк'эвэ, кё эз
һэр'ым, иди әве т'эви мьн бен.

Т'ъвдиред Павлос

⁵ Пэй чуйина қэза Мэкэдонйайер'а, эзе сәрики ль вэ
хьм, чьмки эзе Мэкэдонйайер'а дәрбаз бьм. ⁶ Дьбэ кё ль
щэм вэ бьминьм, йан жи зьвьстана хвэ вьр дәрбаз кьм
у һнге һун дькарьн мьн вәр'екьн, эз к'ода кё һэр'ым.
⁷ Чьмки эз ньһа нахвазьм кё вэ сәр р'ийа хвэ бьбиньм
һэр'ым, ле эз дьхвазьм кё хеләке щэм вэ бьминьм, һэгэр
Хөдан һ'ыз бькэ. ⁸ Ле ньһа эзе һ'эта Р'ожа^Ф Пенцийей һ'есаб,
ль Әфәсе бьминьм, ⁹ чьмки дәргәһәки херейи мэзын ль
бәр мьн вэбуйэ у пәйк'әтийед мьн гәләк ьн.

¹⁰ Һэгэр Тимот'ейо бе щэм вэ, өса бькьн кё әв жь вэ
вәнәк'ышә, чьмки әв жи бона Хөдан дьхэбытә, чава эз.
¹¹ Өса бьра тө кәс ви бекәдър нәкә. Ви бь хер-сьламәт
вәр'екьн, вәки бе щэм мьн, чьмки эз һивийа ви у бьрайед
т'эви ви мә.

¹² Ле дәрһәқа Аполойе бьрада, мьн гәләки лава же кьр,
кё т'эви бьра сәр вәда бьһата, ле нета ви һатьне ньһа қәт
т'өнәбу, ле we бе, гава мәщал бьк'эве.

Готьнед ахьрийе

¹³ Һ'ышйар бьминьн, бавәрийеда һ'имгьрти бьн, әгит
бьн, бышьдьн, ¹⁴ бьра һәр кьрьнед вэ бь һ'ызкьрьне бьн.

¹⁵ Ньһа һун заньн кё Стефанас мала хвәва
бавәрмәндед қэза Ахайайейә пешьн ә у ван хвә данә
хьзмәтк'арийа щьмә'та Хвәде. Иди эз һиви жь вэ дькьм
хушк-бьрано, ¹⁶ кё һун гөр'а^Ф йед өсада бьн, өса жи гөр'а
ван һ'әмуйда, йед кё т'эви шьхөле ве хәбате дьбьн.

1 КОРЪНТИ 16:17–24

¹⁷ Эз бона натъна Стефанас, Фортунато у Ахайико ша мѧ, баре дъле мьнда вана дѧвса вѧ гърт, ¹⁸ бѧ вѧ йѧке дъле мьн у вѧ жи р'һ'ѧт кърн. Қѧдъре йед ѧса бѧгърн.

¹⁹ Щѧвинед қѧза Асйайѧда лѧ вѧ сылав дѧкн. Экила у Прьскила т'ѧви щѧвина мала хвѧда гѧлѧки йѧктийа Хѧданда лѧ вѧ сылав дѧкн. ²⁰ Һ'ѧму хушк-бѧрайед вѧр лѧ вѧ сылав дѧкн. Бѧ р'амусана шире Һ'ѧлал лѧ Һѧвдѧ сылав кн.

²¹ Эв сылав, бѧ дѧстнѧвисара мьн Павлос ѧ. ²² Һѧгѧр йѧк Хѧдан Һ'ѧз накѧ, бѧра нѧфѧр' лѧ ви бѧ. «Маранат'а*». ²³ К'ѧрѧма Хѧдан Иса лѧ вѧ бѧ. ²⁴ Эз вѧ п'ара МѧсиҺ Иса к'ѧтийа Һ'ѧз дѧкнм.

* 16:22 «Маранат'а» бѧ змане арами те фѧ'мкърне: «Йа Хѧдан вѧрѧ».

НЭ'МА ПАУЛОСЭ ДӨДА КОРЬНТ'ИЙАР'А

Пешготьна институте

Хöйа дьбэ кö «Нэ'ма Корьнт'ийайэ Дöда» жи мина нэ'ма пешин, Паулос дэма р'ешитийа хвэйэ 3-да нъвисийэ, незики сала 56-а. Гава эви нъвиси, хэлэрэтийа ви у щъвина^Ф Корьнт'е хэвр'а хагаси п'ак нибу. Хöйа дьбэ кö жь эндэмед щъвине хьнэк хьмбэри ви р'абьбун, эви жи бэрк' ль ван хьлатьбу^Ф, ле нэ'ма хвэда сэбьр у х'эзкьрна хвэ хьндава ванда хвэй кьрийэ у гöмана хвэ жи жь ван нэбьр'ийэ, кö we ахьрийе хэвр'а т'ьфаг^Ф бьн у мьрабьлбуне т'өнэбэ.

Паулос п'ара нэ'мейэ пешьнда хэлэрэтийа хвэ у щъвина Корьнт'е э'нэнэ дькэ у шьровэдькэ, кö чьма нэ'ма бэреда öса х'ышк ль ван хьлатьбу, йед кö мьрабьли ви бун. Эв ньна ве нэ'меда шькьрдайина хвэ э'лам дькэ, кö хьлатьна^Ф вийэ х'ышк бу мэ'ни, кö эв сэр кьрна хвэ п'ошман бун, вэгэр'ийан у готьнед вир'а қайл бун (сэред 1-е х'эта 7-а).

Паше Паулос р'е дьдэ бэр бавэрмэнда, кö эв алийе п'ешк'ешед^Ф бона алик'арийа бавэрмэндед Щьхустанейэ^Ф дэсттэнг мэр'д бьн (сэред 8-а х'эта 9-а).

Сэред хьлазийеда жи Паулос дэр'хэда қöльхе шандити^Ф у р'абун-р'уныштьна хвэда дьбежэ. Эв бона ван дьбежэ, йед кö хвэ чава шандийед р'аст х'эсаб дькьрн, ле Паулос шандийе дэрэв (сэред 10-а х'эта 13-а). Ле бэле ве нэ'меда мэрэме Паулос т'ö щар нэ эв бу, кö эви наве хвэ бьльнд кьра, йан хвэ бьльнд

бьгьрта у п'эйе һинкьрьна хвэ быда. Ле эw пыштгьрийе
қөльхе шандитийа хвэ дькэ, wэки бькарьбэ Мьзгинийа^Ф
р'аст бьдэ қэбулкьрьне, кө һ'эму жи Мэсир нас кьн у
қэбул кьн чава Хөдан^Ф.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-11)

Павлос у щьвина Корьнт'е (1:12-7:16)

К'омэкдарийа бона бавэрмэндед Щьхустане (8:1-
9:15)

Щабдайина Павлос бона һ'өкөме шандитийа хвэ
(10:1-13:10)

Пашготьн (13:11-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэде шандийе^Ф Мэсир Иса у
Тимот'ейоие бьрайе мэ,
щьвина^Ф Хвэдейэ Корьнт'ер'а у we т'эмаамийа щьмэ'та
Хвэдер'а, йа кө т'эвайийа қэза Ахайайеда йэ:

² Дэ бьра к'эрэм^Ф у э'дьялайийа Баве^Ф мэ Хвэде у Хөдан^Ф
Иса Мэсир ль wэ бэ.

Павлос шькьрийе дьдэ Хвэде

³ Шькьр Хвэдейе Баве Хөдане мэ Иса Мэсир'а, Баве
дьялшэватийе у Хвэдейе һ'эму бэрдьлийе^Ф. ⁴ Эw нава
һ'эму тэ'ли-тэнгийада дьял дьдэ бэр мэ, wэки эм жи
бькарьбьн дьял бьдьянэ бэр ван, йед кө нава һэр щур'э
тэ'ли-тэнгийада нэ, бь we бэрдьлийе, пе к'ижане эм
хwэха жь Хвэде тенэ бэрдьликьрьне. ⁵ Бэле чава эм т'эви
ван щэфайед Мэсир гэлэк дьбьн, өса жи гэлэки бь

дэсте Мэсiн бэр дьле мэда те хатъне. ⁶ Нэгэр эм тэ'ли-тэнгийада нэ, эw бона бэрдьли у хьлазбуна^ф wэ йэ у нэгэр эм бэрдьликъри нэ, эw бона we бэрдьлийа wэ йэ, кö һун бькарьбын бь сэбъре ван тэ'ли-тэнгийа бьк'ышиньн, к'ижана эм жи дьк'ышиньн. ⁷ У эм wэда э'сэйи гöман ьн, чьмки эм заньн кö һун чава т'эви щэфайед мэ нэ, öса жи т'эви бэрдьлийа мэ нэ.

⁸ Эм нахwазьн кö һун һаш жь ван тэ'ли-тэнгийа т'өнэбын хушк-бърано, йед кö мэ qэза Асйайеда к'ышандьн. Эм жь qэwата хwэ дэр һаqаси к'этьнэ ьн баред гъран, һ'эта кö мэ дэсте хwэ жь э'мъре хwэ жи к'ышанд. ⁹ Бэле мэ хwэр'а qъраpa мьръне һ'эсаб кър, ле эв йэк бу wэки эм гöмана хwэ нэдьнэ сэр хwэ, ле сэр Хwэде, йе кö мьрийа жь гор'а р'адькэ. ¹⁰ Жь дэсте we мьръна бева^ф эwi эм хьлаз^ф кърьн у we хьлаз кэ жи. У гöмана мэ һэйэ кö we диса мэ хьлаз кэ, ¹¹ бь алик'арийа ван дöайед кö һун бона мэ дькьн. Бь ви аwайи бь сайа дöайед гэлэка к'эрэм^ф we мэр'а бе дайине у гэлэке бона мэ шькърйе бьдънэ Хwэде.

Павлос шьровэдъкэ чьма нэчуйэ Корьнт'е

¹² Р'успитийа мэ эв э: Исафа мэ шэ'дэтийе дьдэ, wэки мэ бь дьле сах у вэкъри* жь Хwэдеда ль ве дьне э'мъре хwэ дэрбаз кър, илаһи^ф һьндава wэда, нэ кö бь сэрwахтийа^ф мэръвайийе^ф, ле бь к'эрэма Хwэде. ¹³ Эм тыштэки дьн wэр'а наньвисьн, пештъри ван тыштед кö һун дькарьн бьхуньн у фэ'м бькьн у эз гöман ьм кö һуне т'ам фэ'м бькьн, ¹⁴ чава жь п'ър'и-һьндьки wэ эм фэ'м кърьнэ, wэки

* 1:12 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Бь дьлсахийе у һ'элалийе».

2 КОРЪНТ'И 1:15–2:3

һун быгъһижьнә we фә'мине кӧ эм р'успитийа wә нә, чава һун жи йа мә нә, Р'ожа һатъна Хӧдан Иса.

¹⁵ Мьн бь ве гӧмане шевъра хwә кър, пешийе бьһатама щәм wә, кӧ wә дӧ щара к'эрәм бьстанда, ¹⁶ аwа готи сәрик бьда wә, жь щәм wә бьчума Мәкәдонийае у жь Мәкәдонийае жи диса сәр wәда вәгәр'ийама, кӧ wә жи эз ль алийе Щьһустанеда^ф вәр'екърама. ¹⁷ Гава эз аһа дышевърим, гәло мьн сьвькайи кър? Йан шевъра хwәда мина бәнде ве дьнйае шевърим, кӧ «Бәле» у «На»-йа мьн сьбәһ-евар нәбә йәк? ¹⁸ Ле Хwәде шә'дә йә, кӧ созе мә wәр'а нәбуйә «Бәле» у паше «На». ¹⁹ Чьмки Кӧр'е^ф Хwәде, Иса Мәсиһ кӧ пе мә wәр'а һатә даннасинкъръне, (бь мьн, Силас* у Тимот'ейо), «Бәле» у «На» нәбу, ле Хwәдеда буйә «Бәле». ²⁰ Чьмки һ'әму созед Хwәде бь Иса Мәсиһ «Бәле» нә, ләма жи эм бь wi «Амин^ф» дьбежьн, бона р'умәта Хwәде. ²¹ У Хwәде йә, йе кӧ эм wәва т'әвайи йәктия Мәсиһда һ'имгърти кърън. Хут wi эм к'ьфш кърън ²² у мора хwә дани сәр мә, Р'ӧһ'е^ф Пироз кърә дьле мә чава бьһе^ф жь бәр созе хwәва.

²³ Ле сәр мьнр'а Хwәде шә'дә йә, кӧ мьн җемиши wә нәкър, кӧ нәһатъмә Корьнт'е. ²⁴ Әм һ'ӧкӧми сәр бавәрийа^ф wә накьн, чьмки һун бавәрийеда шьдийайи нә, ле эм т'әви wә дьхәбьтън бона шабуна wә.

2 ¹ Аwа мьн хwәха хwәр'а җьрар кър кӧ диса нәйем дьле wә бешиньм. ² Чьмки һәгәр эз дьле wә бешиньм, иди к'е we дьле мьн ша кә, пештьри әвед кӧ мьн дьле ван ешандьнә? ³ Мьн әw йәк нә'ма хwәда ньвисибу, кӧ нәбә гава эз бем, йед кӧ гәрәке мьн ша кьн, әw дьле мьн

* 1:19 Бь йунани «Силвано» ньвисар ә, кӧ щур'әки наве «Силас» ә.

бешиньн. Чъмки эз вә һ'эмуйада гөман ым, кө шабуна мьн шабуна вә һ'эмуйа йә. ⁴ Мьн бь гэләк һесьра, бь гэләк к'эдәр у к'эсәра дьле хвә вәр'а ньвиси, вәки һун нә кө ль бәр хвә к'эвьн, ле вәки we к'урайийа һ'ызкьрьна мьнә һьндава хвәда фә'м бькьн.

Бәрбһерийа һьндава йе нәһәда

⁵ Ава һәгәр йәки дьлеши кьр, нә кө т'әне дьле мьн ешанд, ле йе һьнәка жи, вәки гәләки зедә нәкьм, нәбежьм йе вә һ'эмуйа жи. ⁶ Әw щәза бәси wi мәрвьи йә, кө жь вә гәләка wir'а һатийә дайине. ⁷ Ле ньһа һун гәрәке бьбахшиньнә wi у ль бәр дьле wiда бен, вәки к'әрби бәрхвәк'әтһне хвә онда нәкә. ⁸ Ава эз һиви жь вә дькьм, һ'ызкьрьна хвә һьндава wiда мак кьн. ⁹ һәма бона we йәке жи мьн ньвисийә, вәки вә бьщер'ьбиньм^ф бьзаньбьм к'а һун һәр тыштида гөһдар ьн. ¹⁰ һәгәр һун тыштәки дьбахшиньнә йәки, эз жи т'әви вә мә. У һәгәр тыштәки бахшандьне һәбә, бона вә ль бәр диндара Мәсиһ дьбахшиньм, ¹¹ вәки Мирещьн^ф пыште ль мә нәшкенә, чъмки әм һаш жь һ'өнөрәд wi һәнә.

Хәмгинийа Павлосә ль Тройайе

¹² Гава эз бона Мьзгинидайна^ф Мәсиһ гьһиштьмә Тройайе, мьн дит кө Хөдан дәрик ль бәр мьн вәкьрийә. ¹³ Ле дьле мьн нә р'ьһ'әт бу, чъмки мьн бьре хвә Тито ль вьр нәдит. һьнге мьн хатьре хвә жь ван хвәст, чумә қәза Мәкәдонийае.

Сэрк'этына бь сайа Мэсиг

¹⁴ Ле шькър жь Хвэде, кӧ т'еме мӧ п'ега к'ома Мэсигӧ сэрк'этынеда пешда дьбэ* у бина наскърьна хвэ бь мӧ хӧр дӧра бӧла дькӧ. ¹⁵ Чьмки эм бина Мэсигӧ хвӧш ын ль бӧр Хвэде, ын нава хьлазбуйийада, ын нава ӧндабуйийада. ¹⁶ Бона ынӧка эм бина мърьне нӧ, кӧ ван бӧрбь мърьне дьбӧ у бона ынӧка жи бина жийине, кӧ ван бӧрбь жийине дьбӧ. У к'и дькарӧ ви бари ынлдӧ? ¹⁷ Эм нӧ мина ынӧка нӧ, йед кӧ хӧбӧра Хвэде к'ара хвӧва гьредьдӧн, ле бӧле эм чава мӧрвнӧ жь Хвӧдеда шанди, ль бӧр Хвӧде бь хӧлӧрӧтийа Мэсигӧ пе сьтге дьле р'аст хӧбӧр дьдӧн.

Қӧльхк'аред Пӧймана Ну

З ¹ Гӧло эм диса вӧдгӧр'ын, хвӧха пӧсьне хвӧ бьдӧн? Йан мина ынӧка мӧр'а лазьм ӧ эм шӧдӧнӧ'ма сӧр вӧда бьшинь, йан жь вӧ бьстинь? ² Нӧ ын ын шӧдӧнӧ'мед мӧ дьле мӧда ньвисар, алийе хӧр мӧрвида наскърӧ у хвӧнди? ³ К'ьфш ӧ кӧ ын нӧ'ма Мэсигӧ ын ви қӧльхида^ф, йе кӧ эм дькӧн, нӧ кӧ бь ын'ӧбьре ньвисар, ле бь Р'ӧн'е Хвӧдейе сах, нӧ кӧ сӧр сӧлед кӧвьри, ле сӧр т'ӧхтед дьле хун у гӧшт.

⁴ Эм ве йӧке Хвӧдеда гӧман ын бь сайа Мэсигӧ. ⁵ Нӧ кӧ эм жь хвӧ ын'ӧсаб дькӧн кӧ эм лайиқи ве кьрьне нӧ, ле карина мӧ жь Хвӧде йӧ. ⁶ Эви ӧв карин да мӧ, вӧки эм бьбьнӧ қӧльхк'аред пӧймана^ф ну, нӧ кӧ йе ньвисаре, ле йе Р'ӧн', чьмки қануна ньвисар дькӧжӧ, ле Р'ӧн' дьдӧ жийине.

⁷ Ава хӧгӧр ӧв қӧльхе кӧ сӧр кӧвьра бь ын'ӧрфа к'олайи бу у ахьрийе мърьне пешда тинӧ хақас хвӧйир'умӧт

* 2:14 Аха жи те фӧмкьрьне: «Кӧ т'еме мӧ бь Мэсигӧ сӧр дьхӧ».

бу, wәки зар'ед Израел^ф нькаръбун р'уйе Муса^ф бьньһер'ийана, жь дэст we шәwqа р'уйе wийи кӧ диса we дәрбаз буйа бьчуйа, ⁸ ле бәле қӧльхе Р'öh' we he чьqас хwәйир'умәт бә? ⁹ Чьмки һәгәр әw қӧльхе кӧ ахьрийе диwan сәр мәрьвада дани, һақас хwәйир'умәт бу, he чьqас зедә we хwәйир'умәт бә әw қӧльхе кӧ мәрвь пе бесущ дьбьн. ¹⁰ Бәле йе кӧ хwәйир'умәт бу, әw бер'умәт дәрк'әт жь бәр we р'умәта кӧ сәр wer'a бу. ¹¹ һәгәр қӧльхе кӧ we дәрбаз бьбуйа бьчуйа хwәйир'умәт бу, иди йе кӧ we бьминә, he чьqас хwәйир'умәт ә!

¹² Аwa әм хwәйе we гӧмане нә, ләма хәбәрдана хwәда мерк'ими нә. ¹³ Әм нә мина Муса нә, чаwa wi хели авитьбу сәр р'уйе хwә, wәки зар'ед Израел һ'әта хьлазийе әw р'умәта we дәрбаз буйа нәдитана. ¹⁴ Бәле әw сәwдайе хwәда фә'мәкори бун у һ'әта иро жи гава пәймана кәвьн дьхуньн, хут әw хели сәр фә'ме wan дьминә. Әw һьнге те һьлдане, гава әw дьбьнә п'ара Мәсиһ. ¹⁵ Бәле һ'әта иро жи, гава Qануна^ф Муса дьхуньн, хели сәр фә'ме wan дьминә, ¹⁶ ле гава йәк ль Хӧдан вәгәр'ә, һьнге «әw хели те һьлдане»*. ¹⁷ У әw Хӧдан Р'öh' ә у Р'öh'e Хӧдан ль к'ӧ дәрә бә, ль we дәрә жи азайи һәйә. ¹⁸ Аwa әм һ'әму жи р'уки бехеликьри мина нәйньке шәwqа р'умәта Хӧдан вәдьгәр'иньн* у әм тенә гӧһастьне, дьбьнә хут әw сурәте wi у р'умәтеда һеди-һеди пешда дьчьн, әв йәк бь алик'арийа Хӧдан ә, кӧ хwәха Р'öh' ә.

* 3:16 Дәрк'әтън 34:34.

* 3:18 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әм һ'әму жи р'уки бехеликьри р'умәта Хӧдан дьбиньн».

Хьзна р'өһ'анийэ дэрданед^ф һ'эр'ида

4 ¹ Бона ве йэке эм жь ви қольхе кө мә бь р'э'ма Хwэде станд вэнак'ьшын. ² Ле бэле эм жь тыштед э'йбэ дьзива дур ын у фелбазийа накьн, хэбэра Хwэдеда қалпийе накьн. Ле сэрда эм р'астийе э'йан дькьн у бь ви авайи хwэ дийари исафа^ф мэрьва дькьн ль бэр Хwэде. ³ Ле һэгэр эв Мьзгинийа кө эм дьдын вэшарти йэ жи, эв ль бэр ондабуйийа вэшарти йэ. ⁴ Мире ве дьнйайеийи нэхэқ шэвэр'эша кора анийэ сэр фэ'ме нэбауэра, wэки р'онайа Мьзгинийа р'умэта Мэсиһ нэдэ сэр ван, йе кө сурэте Хwэде йэ. ⁵ Эм нэ кө хwэ даннасин дькьн, ле Иса Мэсиһ чава Ходан у хwэ жи чава хөламед wэ, бона Иса. ⁶ Wi Хwэдейе кө гот: «Бьра жь тэ'рийе р'онайи дэре»*, wi хwэха дьле мэда шэwq да, wэки эм р'умэта Хwэде нас кьн, бь we шэwqа кө жь р'уйе Мэсиһ дэрте.

⁷ Ле эв хьзнэ нава мә дэрданед һ'эр'ида һэйэ, wэки бе к'ьфше кө зорайийа қэwате жь Хwэде йэ, нэ кө жь мә. ⁸ Эм һэр алийава тэ'ли-тэнгийада нэ, ле нав дэст-п'ийе тэнгасийада^ф начьн, дэрэще бегөманда нэ, ле бегөман ниньн, ⁹ хwэйинэйар ын, ле нэ бейар ын, ледайи-к'эти нэ, ле нэ ондабуйи нэ. ¹⁰ һэр гав эм мьрьна Иса бэдэнед хwэда дьбьн, wэки жийина Иса жи бэдэна мэда к'ьфш бэ. ¹¹ Чьмки эмэ кө сах ын, бона Иса мьрьнер'а тенэ дайине, wэки жийина Иса жи қальбе мәйи мьрида к'ьфш бэ. ¹² Аwa мьрьн нава мэда йа хwэ дькэ, ле жийин нава wэда.

¹³ Чава ньвисар э: «Мьн бауэр кьр, лэма хэбэр да»*. Хут бь wi р'өһ'e бауэрийе эм жи бауэр дькьн у лэма хэбэр

* 4:6 Дэстпобун 1:3.

* 4:13 Зэбур 116:10.

дъдын. ¹⁴ Эм заньн эве кӧ Хӧдан Иса жь мьрьне р'акър, we мӧ жи т'эви Иса жь мьрьне р'акэ у мӧ т'эви wӧ бӧр хwӧ бьдӧ сӧкьнандьне. ¹⁵ Бӧле эв h'ӧму бона wӧ йӧ, кӧ гава к'ӧрӧм he сӧр гӧлӧкада бьр'ьжӧ, шькьрдарийа р'умӧта Хwӧде жи he зедӧ бӧ.

¹⁶ Лӧма эм жь ve йӧке вӧнак'ьшьн. Бӧле эм жь дӧрвава дерьс дьбьн дьчьн, ле дьлда р'ож бь р'ож нуйӧжийин дьбьн. ¹⁷ Чьмки щӧфед мӧйӧ дӧм-дӧмӧ сьвьк мӧ дькьнӧ хwӧйийе р'умӧта гьранӧ h'ӧта-h'ӧтайейӧ бе hьмбӧр. ¹⁸ Аwa эм дина хwӧ надьнӧ тыштед хӧйа дьбьн, ле йед нӧхӧйа, чьмки тыштед хӧйа бона wӧхтӧки нӧ, ле йед нӧхӧйа h'ӧта-h'ӧтайи нӧ.

5 ¹ Чьмки эм заньн, hӧгӧр қальбе мӧйи ахин мина коне фьрари хьраб бӧ, малӧкӧ мӧйӧ h'ӧта-h'ӧтаие ль э'змана hӧйӧ, йа кӧ бе дӧст жь Хwӧдеда чекьри йӧ. ² У бӧле эм ви конида дьнӧ'льн, h'ӧйра we йӧкеда нӧ, кӧ мала хwӧйӧ э'змани ль хwӧ wӧргьрьн, ³ wӧки, гава эм we хwӧ wӧргьрьн, бе сьт'ар к'ьфш нӧбьн. ⁴ Бӧле h'ӧта кӧ эм ви конида дьминьн, бьн баре гьранда дьнӧ'льн, нӧ кӧ эм дьхwазьн ви жь хwӧ бехьн, ле йе э'змани сӧрда wӧргьрьн, wӧки йе хwӧйимьрьн we жийинедӧ бӧтавӧбӧ^ф hӧрӧ. ⁵ Хwӧде хwӧха эм ve йӧкер'a hӧзыр кьрьнӧ у P'oh'e хwӧ чава бьhe^ф жь бӧр созе хwӧва да мӧ.

⁶ Аwa эм hӧр гав ve йӧкеда э'сӧйи гӧман ьн. Эм заньн h'ӧта эм ви қальбида дьминьн жь Хӧдан дур ьн, ⁷ чьмки эм бь бавӧрийе дьжин, нӧ кӧ бь дитьна ч'ӧ'ва. ⁸ У гӧмана мӧйӧ э'сӧйи hӧйӧ у he дьхwазьн жь ви қальби дӧрен ль щӧм Хӧдан бьhewьрьн. ⁹ Бона ve йӧке эм дьщӧ'диньн, кӧ hӧгӧр эм бьминьн йан дӧрен, т'ӧне ль wi хwӧш бен. ¹⁰ Чьмки гӧрӧке эм h'ӧму жи ль бӧр диwана Мӧсиг

бьсакьнын, вэки һэр кэс вэкэ ван э'мәлед қальбе хвэда кьри бьстинэ, чь кӧ кьрбэ, қэнци йан хьраби.

Қӧльхе шандитийе бона льһэванина т'эви Хвэде

¹¹ Ава эм кӧ һаш жь хофа Хӧдан һэнэ, дькьн кӧ мэрьва биньнэ р'айе. У эм Хвэдева жи э'йан ын, гӧман һэйэ, кӧ эм исафа вэва жи э'йан ын. ¹² Нэ кӧ эм бэр вэ дуса пэсьне хвэ дьдьн, ле мәщале дьдьнэ вэ, кӧ һун бь мэ бьфьр'ьн, вэки тыштэки вэйи готьне ванр'а һэбэ, йед кӧ бь дитьна ч'э'ва дьфьр'ьн, нэ кӧ бь йа дьлада. ¹³ һэгэр мэ һ'ыше хвэ онда кьрийэ, эв бона Хвэде йэ, ле һэгэр эм сэр һ'ыше хвэ нэ, эв бона вэ йэ. ¹⁴ һ'эзкьрна Мэсиһйэ һьндава мәда п'ейи сэр мэ дькэ, чьмки эм фэ'м дькьн, кӧ йэк бона һ'эмуйа мьрийэ у һ'эму жи пер'а мьрьнэ. ¹⁵ Мэсиһ бона һ'эмуйа мьр, вэки эвед сах бона хвэ сах нибьн, ле бона ви, йе кӧ бона ван мьр у жь мьрьне р'абу.

¹⁶ Чь ль мэ дьк'эвэ, эм иди ньһа кэсэки бь тьһере мэрьвайи наньһер'ьн. Р'аст э вэхтэке мэ бь тьһере мэрьвайи Мэсиһ ньһер'и, ле ньһа иди эм өса наньһер'ьн. ¹⁷ Ава һэгэр йэк йэктийа Мэсиһда йэ, эв э'фьринэки ну йэ, тыштед кэвьн дэрбаз бун чун у ва йед ну* һатьн. ¹⁸ Эв һэр тышт жь Хвэдеда нэ, кӧ эм бь Мэсиһ т'эви хвэ ль һэв анин у қӧльхе льһэванине да мә. ¹⁹ Ава готи Хвэде бь Мэсиһ дьнья т'эви хвэ ль һэв ани, нэһэқийед ван ванр'а нэһэқи һ'эсаб нэкрьн у готьна льһэванине спартэ^ф мә. ²⁰ Ава эм жь алийе Мэсиһда қасьдийе дькьн, чава кӧ Хвэде бь мэ һиви жь вэ дькэ: Эм алийе Мэсиһда р'эща жь вэ дькьн, т'эви Хвэде ль һэв вэрьн! ²¹ Эви кӧ һэлэқэтийа ви т'эви гӧна т'ӧнэбу, Хвэде эв бона мэ кьрэ һэвал-

* 5:17 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «У ва һэр тышт ну буйэ».

п'аре гона*, вэки эм йэктияа вида бьбьнэ хэвал-п'аред р'астийа^Ф Хвэде.

Б¹ Эм жи чава хэвал-хэбатед Хвэде иди хиви жь вэ дькьн, йед кө к'эрэма Хвэде стандьнэ, нэхельн кө эв к'эрэм бэфэйдэ бэ. ² Чьмки Хвэде дьбежэ:

«Дэма р'э'м-к'эрэме мын дэнге тэ бьхист у р'ожа хьлазбунеда хэвара тэ хатьм»*.

Ва ньна йэ р'ожа р'э'м-к'эрэме! Ва ньна йэ р'ожа хьлазбуне!

³ Эм дькьн т'ө тыштида нэбьнэ байисе к'этьна т'ө кэси, вэки қольхе мэ нэйе ломэк'аркьрьне^Ф. ⁴ Ле хэр тыштида эм хвэ бь сэбра хвэйэ мэзын дьдьнэ к'ьфше, чава қольхк'аред Хвэде: Тэ'ли-тэнгийада, хесири-бэлэнгазыйа у дэрд-көлада, ⁵ леданада, кэлада^Ф у хэр алийава х'ьщумкьри, к'эсьри, бехэв, бьр'чи, ⁶ бь ньхта х'элал, бь занэбуне, бь дьле фьрэ, бь ширьнайийе, бь Р'öh'e Пироз у бь х'ьзкьрьна бех'ьлэк'ари, ⁷ бь готьна р'астийе у қэвата Хвэде. Эм бь хэр дө дэста жи р'астийа Хвэдева сильх'кьри нэ, ⁸ хөрмэте у бехөрмэтийеда, қэдър у р'эзилийеда. Мэ х'эсаб дькьн чава йед дэрэвин, ле эм сэр р'астийе нэ, ⁹ мэ х'эсаб дькьн чава йед нэнас, ле йед бь нав у дэнг ьн, чава йед мьри, ле ва йэ эмэ сах ьн, чава щэза станди, ле нэкөшти нэ, ¹⁰ эм чава йед зэлулийеда нэ, ле эм хэр т'ьм ша нэ, чава йед бэлэнгаз, ле эм гэлэка дэвлэти дькьн, чава к'ьфш дьбэ йане тыштэки мэ т'өнэ, ле хэр тыштед мэ хэнэ.

* 5:21 Аха жи те фэ'мкьрьне: «Хвэде эв бона мэ кьрэ қөрбан^Ф бона гона».

* 6:2 Ишайа 49:8.

¹¹ Мэ вэкьри вэр'а хэбэр дайэ гэли корынт'ийа, дьле мэ жи хьндава вэда фьрэ йэ. ¹² һун жь алийе мэда бинтэнг набьн, ле һун бина хвэ ль хвэ тэнг дькьн. ¹³ Эз чава т'эви зар'ед хвэ хэбэр дьдъм, һун жи вэкэ we йэке ль мэ вэгэр'иньн у дьле хвэ мэр'а вэкьн.

П'утп'арьстийева^ф гьредайи нибьн

¹⁴ Т'эви нэбавэра нэк'эвьнэ бьне нирэки. Чь к'аре һэдийе т'эви нэхэдийе һэйэ? Йан чь һэлэқэтийа р'онайе т'эви тэ'рийе? ¹⁵ У чь т'ьфақийа^ф Мэсиһ т'эви Щьн^{ф*} һэйэ? Йан чь п'ар нава бавэрмэнда у нэбавэрада һэйэ? ¹⁶ Йан жи чь һэвалтийа п'арьстгэһа^ф Хвэде т'эви йа п'ута һэйэ? Чьмки эм п'арьстгэһа Хвэдейе сах ьн! Чава Хвэде гот:

«Эзе нава ванда бьминьм,
нава ванда бьмэшьм,
бьбьмэ Хвэдейе ван
у эве жи бьбьнэ щьмэ'та мьн»*.

¹⁷ Бона ве йэке «Хөдан дьбежэ:
Дэ р'абьн жь нава ван дэрен, щөдэ бьн.
Ль тыштед һ'эрам^ф нэк'эвьн,
у эзе вэ қэбул кьм,*

¹⁸ бьбьмэ Баве вэ,
һуне жи бьбьнэ көр' у қизед мьн,
Хөдане һ'эму зорайийе дьбежэ»*.

* 6:15 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Бэлиар». «Бэлиар» навэки Щьн э.

* 6:16 Қануна К'аһинтийе 26:12; Йерэмийа 32:38; һээқел 37:27.

* 6:17 Ишайа 52:11; һээқел 20:34, 41.

* 6:18 2 П'адшати 7:8, 14.

7¹ Эм кө хвәйе ван соза нә дәлално, дә әм хвә жь һ'әму к'ьретийа* қальб у р'öh'e хвә пақьж кьн у бь хофа Хвәде лап бөһөрти-жьбарә бьн.

Шабуна Павлос

² Мә дьле хвәда ши кьн! Мә нәһәқи т'ө кәси нәкьрийә, зийан нәдайә т'ө кәси у кәсәк к'ара хвәр'а нәдайә хәбате. ³ Эз ве йәке набезьм кө вә нәһәқ кьм, ле чава мьн пешда готийә, һун дьле мәда нә, һәгәр әм бьмьрьн йан бьжин әм т'әви вә нә. ⁴ Эз гәләки вәда гөман ьм, гәләки пе вә фьр'нақ дьбьм! Нава һ'әму тә'ли-тәнгийед мәда бәрдьлийа вә жь сәре мьн зедәтър ә у шабунеда к'ьм-к'ьми мә.

⁵ Бәле гава әм гьһиштьнә Мәкәдонйәйе, мә қәт р'ьһ'әти нәдит, ле мә һ'әму алийава тә'ли-тәнги к'ьшандьн, дор-бәра шәр'-дә'w бун, дьлада жи хәм у дәрд бун. ⁶ Ле Хвәдейе кө бәр дьле шкәстийада те, бь һатьна Тито дьл да бәр мә ⁷ у нә кө т'әне пе һатьна ви, ле бь ве йәке жи, кө чава вә дьл дабу бәр ви. Әви мәр'а гьли кьр, кө һун чьқаси дәмана мьнда нә, шин у гьри нә у хирәта мьн дьк'ьшиньн. Бь ве йәке дьле мьн һе шабун к'әте.

⁸ Бәле һәгәр мьн пе ве нә'ме дьле вә ешанд, әз нә п'ошман ьм. Р'аст ә әз п'ошман бум, гава мьн дит кө ве нә'ме һьнәк вәхт дьле вә ешанд. ⁹ Ле ньһа әз ша мә, нә кө бона ве йәке кө һун бәр хвә к'әтһнә, ле чьмки һун бона т'обәкьрьне^ф бәр хвә к'әтһн. һун ль гора хвәстьна Хвәде бәр хвә к'әтһн, өса кө вә т'ө зийан жь мә нәдит. ¹⁰ Бәрхвәк'әтһна ль гора хвәстьна Хвәде мерьв бәрбь т'обәйийе дьбә кө хьлаз кә у п'ошмани теда т'өнә, ле

* 7:1 Бь готьнәкә дьн: «П'ис, мьр'дар'».

бэрхвэк'этына жь ве дьнайе бэрбь мьрьне дьбэ. ¹¹ Дэ дина хвэ бьднэ we бэрхвэк'этына ль гора хвэстына Хвэде кө чьқас к'ар да wэ: Wэ чава щэ'данд бь р'успити щаба хвэ да! Чь герс, чь хоф, чь h'эзрэт, чь хирэт, чь щэзадайина бона нэһэқийе! Wэ h'эму алийава хвэ да к'ьфше, кө һун ван йэкада сэр ньхта h'элал ьн. ¹² Ава эв нэ'ма кө мьн wэр'а ньвиси, нэ бона ви бу, йе кө нэһэқи кьр у нэ бона йе hatэ нэһэқьрьне, ле бэле wэки эв дэмана wэйэ һндава мэда ль бэр Хвэде э'йан бэ. ¹³ Бона ве йэке дьл hatэ бэр мэ.

Пештьри we бэрдьлһатьнеда, һе гэлэки дьл hatэ бэр мэ бона шабуна Тито, чьмки wэ h'эмуя дьле ви р'ьһ'эт кьрьбу. ¹⁴ Ль бэр ви эз пе wэ фьр'нақ бум у эз р'ур'эш дэрнэк'этым. Ле чава һэр тыште кө мэ wэр'а гот р'аст бу, өса жи эв фьр'нақийа мэйэ бэр Тито р'аст дэрк'эт. ¹⁵ У дьле ви һе сэр wэ гэрм буйэ, гава бона гөһдарийа wэ h'эмуя бир тинэ, кө wэ чава бь хоф у тьрс эв қэбул кьрийэ. ¹⁶ Эз ша мэ, кө һэр тыштида wэда гөман ьм.

Мэр'данийа бавэрмэнда

8 ¹ Ижар хушк-бьрано, эм we к'эрэма Хвэде wэва дьднэ h'эсандьне, йа кө щьвинед Мэкэдонийаер'а һатийэ дайине. ² Нава we һесири-бэлэнгазийа кө пе һатнэ щер'ьбандьне у нава к'эсибийа хвэйэ гьранда жи, шабуна ван һе зедэ бу у һе хвэ данэ мэр'данийе. ³ Эз шэ'дэ мэ, кө wана wэкэ қэwата хвэ у жь қэwата хвэ зедэтьр жи бь р'эзэдьли дьдан, ⁴ гэлэки һиви жи дькьрын, кө эм қэдьре ван бьгьрын, бьһельн кө эв т'эви ве к'омэкдайна бона щьмэ'та Хвэде бьн. ⁵ У нэ һақас чьқас кө гөмана мэ һэбу, ле щанийа хвэ пева пешийе данэ Хөдан у паше мэ, бь э'мьре Хвэде. ⁶ Иди һынге

мэ жь Тито ниви кър, кӧ эw wi шьхӧле qәнщә кӧ нава wәда дәстпекър, хьлаз кә жи. ⁷ Чава хун һәр тыштида т'ерә-т'ъжи нә, бавәрийе, хәбәрдане, занәбуне, т'эмамия хирәтеда у we һ'ызкърьна хwәйә һьндава мәда, ӧса жи ви шьхӧле qәнщда т'ер-т'ъжи бьн.

⁸ Эз ве хәбәрданеда ә'мьри сәр wә накъм, ле wәки хун ч'ә'в бьдънә хирәта һьнәкед дьн бона к'омәкдаине, дьхwазьм wә быщер'ьбиньм, к'а хун һ'ызкърьнеда чьqас ширһ'әлал ьн. ⁹ Чьмки хун к'әрәма Хӧдане мә Иса Мәсиһ заньн: Р'аст ә эw йәки дәwләти бу, ле бона wә к'әсиб бу, wәки хун бь к'әсиббуна wi дәwләти бьн.

¹⁰ Эз ве йәкеда фькьра хwә wәр'а дьбежьм: Әв йәк бона к'ара wә йә, чьмки һе сала парва нә кӧ т'әне wә пешийе дәстпекър we йәке бькьн, ле ӧса жи хун пешийе we йәкер'а р'азии бун. ¹¹ Дә ижар ве кърьна хwә биньнә сери^ф, wәки р'әзәдълийа хwәда чьqас хирәт дькьн, һаqас жи биньнә сери, wәкә qәwата хwә. ¹² Чьмки һәгәр хун бь р'әзәдъли к'омәке бьдън, эw wәкә we йәке qәбул ә, чьqас дәсте к'ева те, ле нә wәкә we йәке, кӧ дестда т'ӧнә.

¹³ Эз нә кӧ фьреqәтийа һьнәка дьхwазьм у тәнгасийа wә, ле wәки һәр тышт wәкә һәв бә. ¹⁴ Ньһа зедәйа wә дькарә кемасийа ван т'ъжи кә у р'ожәке жи зедәйа ване кемасийа wә т'ъжи кә. Бь ви аwайи we wәкә һәв дәрә, ¹⁵ чава ньвисар ә:

«К'е гәләк т'оп кър, зедә нәбу
у к'е һьндьк т'оп кър, кем нәбу»*.

* 8:15 Дәрк'әтьн 16:18.

Тито у һэвалед хвэва

¹⁶ Шькър жь Хвэде кӧ эв хирэт да Тито жи, кӧ али вэ бькэ. ¹⁷ Эв нэ кӧ т'эне һивикърьна мэр'а р'ази бу, ле хирэта ви жи қэбул нэкър, хвэст бь р'эзэдьли бе щэм вэ. ¹⁸ Т'эви ви эм ви бьрайи дышиньн, йе кӧ һ'эму щьвинада бона Мьзгинидаине пэсьне ви дьдын ¹⁹ у нэ кӧ т'эне һақас, ле өса жи жь алийе щьвинада һатэ бьжартъне, кӧ бьбэ һэвале we р'ешитийа кӧ эм к'омэкдайинер'а қӧльх дькьн, бона р'умэта Хӧдан у wэки эм дьлхвэстьна хвэ жи ве йэкеда бьдынэ к'ьфше. ²⁰ Эм һ'эвза хвэ жь ве йэке жи дькьн, кӧ нэбэ йэк ви қӧльхе мэйи мэр'ддаинеда ма ломэк'ар кэ. ²¹ Чьмки эм дькьн р'аст дэрэн, нэ кӧ т'эне ль бэр Хӧдан, ле ль бэр мэрьва жи.

²² Эм т'эви ван һэр дӧ бьра, бьраки хвэйи дьн жи дышиньн, йе кӧ ма гэлэк тыштида эв щер'ьбандийэ у т'ьме жи хирэтк'еш дитийэ у ньһа жи һе хирэтк'еш э һьндава wэда, чьмки эв гэлэки wэда гӧман э. ²³ һэгэр пьрс бе сэр Тито, эв һэвал у хэбатк'аре т'эви мьн э бона wэ. Ле һэгэр бе сэр ван һэр дӧ бьрайед ма, эвана жь алийе щьвинедә шанди нэ, бона р'умэта Мэсиһ дьхэбьтн. ²⁴ Аwa һ'эзкърьна хвэ у эв пэсьне кӧ ма бона wэ дайэ, ванр'а бьдынэ избаткърьне, wэки һ'эму щьвин we йэке бьбиньн.

9 ¹ Дэрһэда к'омэкдайина щьмэ'та Хвэдеда эв тыштэки зедэ йэ, кӧ эз wэр'а бьньвисьм. ² Чьмки эз we р'эзэдьлийа wэ заньм у нава мэкэдонийада пе wэ фьр'нақ дьбьм дьбежьм, кӧ wэ баwэрмэндед қэза Ахайае һе сала парва к'аре хвэ к'омэкдаине кьрийэ у ве р'эзэдьлийа wэ, гэлэк жь нав wанда лэқандьнэ. ³ У эз жи ван бьрайед

хвэ дышиньм, вэки фьр'нацийя мьнэ хьндава вэда, we йэкеда бэтал дэрнэйе, ле хун өса хазьр бьн, чава мьн ванр'а готийэ, ⁴кө нэбэ гава мэкэдони т'эви мьн бен у бьбиньн хун нэ хазьр ьн, эм шэрми бьн (нахвазым бежым хун жи) we гөманеда, йа кө эм вэда гөман бун. ⁵Лэма жи мьн р'е тер'а дит, хиви жь бьра кьр, кө бэри мьн бенэ щэм вэ у т'ьвдарэке we п'ешк'еша^ф гөмрэ, йа кө вэ соз дабу бьбиньн. хьнге эве бь р'эзэдьлийе хазьр бэ, нэ кө бь дэсте зоре.

Гөмрэдайин у бэред we

⁶Ве йэке бир нэкьн: Йе дэст дьдэ бэр чандьне, we хьндьки жи бьдьру, ле йе дэст надэ бэр чандьне, we гөмрэ жи бьдьру. ⁷Дьле хэр кэсир'а чьқас дэрбаз дьбэ, бьра һақаси жи бьдэ, нэ кө бьдэ ле дьле ви пэй бэ йан бь борщдарийе бэ, чьмки Хвэде йе бь дьл у эшқ дьдэ һ'ьз дькэ. ⁸Хвэде дькарэ һ'эму алийава сэр вэда бьбаринэ, вэки хэр алийада хэр гав һ'эму тыштед вэйэ керһати һэбьн у зедэ бэ жи бона хэр кьрьнед қәнщ. ⁹Чава ньвисар э:

«Ви гөмрэ да бэлэнгаза,
қәнщикьрьна ви* һ'эта-һ'этайе дьминэ»**.

¹⁰Эве кө т'охьм дьдэ т'охьмр'эш^ф у нан жи бона хварьне, we т'охьм п'ешк'еши вэ кэ у зедэ кэ, бэред қәнщикьрьна вэ* жи бьгьһинэ. ¹¹хуне хэр тыштива дэвлэти бьн, вэки хэр алийава мэр'д бьн у эв қәнщийед хун бь дэсте мэ дькьн, бьбьнэ мэ'ни кө шькьрийе бьдьнэ Хвэде. ¹²У гава

* 9:9 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Р'астийа ви».

** 9:9 Зэбур 112:9 (111:9).

* 9:10 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бэред р'астийа вэ».

һун ви қольхи дькьн, нэ кө т'эне кемасийа шьмэ'та Хwэде т'ьжи дькьн, ле эв йэк дькэ кө Хwэдeр'a һе шькьрдайин зедэ бэ. ¹³ Эв кьрна вэ р'астийа бавэрийа вэ избат дькэ, бь ви авайи шькьрийа хwэ Хwэде тиньн бона гөһдарикьрна Мьзгинийа Мэсиһэ кө һун иқрар^ф дькьн у бона we мэр'данийа вэ, кө һун алик'арийа ван у һ'эмуя дькьн. ¹⁴ У эве бона вэ дөа бькьн, һ'эйра вэда бьн, бона we к'эрэма Хwэдейэ сэр к'эрэма, йа кө wэр'a һатийэ дайине. ¹⁵ Шькьр жь Хwэде бона we дайина вийэ кө найе готьн!

Щабдайина Павлос бона һ'өкөме шандитийа хwэ

10 ¹ Эз, Павлос хwэха һиви жь вэ дькьм, бь мьлукти у ширьнайийа Мэсиһ, чава те готьне кө эз р'у бь р'у нава вэда мина бэрхэке мэ, ле дурва һьндава вэда мина шерэки мэ. ² Эз р'эща дькьм, өса нэкьн кө гава бем жи бьбьмэ шер, чьмки эз э'сэйи заньм кө эз дькарьм төрөш кьм һьндава ванда жи һ'ьшк бьм, йед кө бона мэ өса дьфькьрьн, йанчийэ^ф эм бь мэрьвайи дькьн. ³ Бэле р'аст э эм мэрьв ьн, ле бь мэрьвайи эскэрийе накьн. ⁴ Ч'экед эскэрийа мэ, нэ йе мэрьвайи нэ, ле йед қэватэ жь Хwэде нэ, бона веранкьрна т'э'бийа. ⁵ Эм ван шешьра у һ'эму бьльндшийед к'өбарийейэ мьқабли занэбуна Хwэде бэтал дькьн у һ'эму фькьра дькьнэ һесир, ельми^ф Мэсиһ дькьн. ⁶ Эм һазьр ьн щэза бьдьнэ һ'эму нэгөһдара, гава гөһдарийа вэ т'ам бэ.

⁷ Һун р'энг-р'уйа дьньһер'ьн. К'и хwэда гөман э, кө эв п'ара Мэсиһ э? Бьра ве жи бьфькьрэ, кө чава эв п'ара Мэсиһ э, өса жи эм ьн. ⁸ Чьмки һэгэр эз һьнэки жи зедэ дьфьр'ьм, бона we һ'өкөмдарийа кө Хөдан да мэ, тыштэки шэрмийе теда т'өнэ, эв бона авабуна бавэрийа

вэ йэ, нэ кӱ хьраббуне. ⁹ Кьн готи, эз дькьм кӱ ӱса к'ьфш нэбэ, йане эз бь нэ'мэйед хвэ вэ дьтьрсиньм. ¹⁰ Чава хьнэк дьбежьн: «Нэ'мэйед ви х'ьшк ьн у бь қэват ьн, ле эв диндара хвэва бэлэнгазэк э у хэбэрданеда жи йэки пенэбуйи йэ». ¹¹ Йед ӱса бьра фэ'м бькьн, эм дурва бь хэбэр у нэ'мэйед хвэва чава нэ, незик кьред хвэда жи ӱса нэ.

¹² Р'аст эм нэверьн, хвэ сэр мезине бьк'ьшиньн у хьмбэри ван кьн, йед кӱ хвэха пэсьне хвэ дьдьн. Эвана надьнэ бэр х'ьше хвэ, гава нава хвэда хвэ пе хэв чап дькьн у хвэ дьдьнэ бэр хэв. ¹³ Ле чь жь п'эйдаяина мэ дьк'эвэ, эм ньге хвэ жь бэр'а хвэ дьрежтьр накьн, ле вэкэ ви синоре дайи, чьқас Хвэде кьрэ п'ара мэ, кӱ дьг'ьнижэ х'эта щэм вэ. ¹⁴ Эм жь синор дэр гавэкэ хвэ навежьн, чава не нэг'ьништ'ьбьнэ щэм вэ, чьмки гава р'астийе к'эвэ эм бь Мьзгинидайна Мэсиһ иди г'ьништ'ьнэ х'эта щэм вэ. ¹⁵ Эм жь синор дэрнайен у пе хэбата хьнэкед дьн нафьр'ьн. Ле эм we гӱмане нэ, кӱ бавэрийа вэ бьг'ьнижэ, вэкэ we дайина кӱ мэ стандийэ, хэбата мэ жи нава вэда не зедэ бэрфьрэ бэ. ¹⁶ Эм дьхвазьн кӱ жь вэ ведатьр дэрбаз бьн, Мьзгинийе щийед дьн жи даннасин кьн, нэ кӱ эм бь кьре йэки дьн бьфьр'ьн, йе кӱ синоре хвэда кьрийэ. ¹⁷ Ле чава ньвисар э: «Йе кӱ дьфьр'э, бьра пе Хӱдан бьфьр'э». ¹⁸ Чьмки нэ кӱ эве п'эие хвэ дьдэ, ль Хӱдан қэбул э, ле йе кӱ Хӱдан п'эие ви дьдэ.

Павлос у шандийед дэрэв

11 ¹ Эз дьхвазьм кӱ хун бькарьбьн хьнэки бех'ьшийа мьн бьбьхерьн! Ле бькьн кӱ бьбьхерьн жи! ² Эз

* 10:17 Йерэмийа 9:24.

к'омр'эшийе wə дькым, бь we к'омр'эшийа^ф Хwəде. Чьмки мьн хун йэкир'а awa готи Мэсиhr'а нишан кьрын, wэки wə мина қизэкэ бьк'ьр^ф ль бэр wi бьдъмэ сэкьнандьне. ³ Ле т'эне эз дьтърсьм, төwэрэ чаwа мэр бь фелбазийа хwə hewa хапанд, öca жи эw h'ьше wə бьчэлқинэ у хун дэсте хwə жь ширh'элали у дьлсахийа хwэйэ һьндава Мэсиhда бькьн. ⁴ Гава йэк те у Исаки дьн даннасин дькэ, к'ижан мэ даннасин нэкьрийэ, йан р'öh'эки дьн хун дьстиньн, к'ижан wə жь мэ нэстандийэ, йан мьзгиникэ дьн дьдэ, кө мэ нэдайэ wə, хун ван тышта р'ьнд дьбьн. ⁵ Ле бь т'эхмина мьн эз т'ö тыштыва жь ван шандийед э'йанэ һа кемтър ниньм! ⁶ Дьбэ эз хэбэрданеда нэ сэр хwə мэ, ле нэ алийе занэбунеда. Мэ эв йэк h'эму алийава һэр тыштида нишани wə дайэ.

⁷ Гэло мьн гөнэ кьр^ф, кө Мьзгинийа Хwəде бе һэқ да wə, хwə жи бэр wə шкенанд, кө хун бьльнд бьн? ⁸ Мьн щьвинед майин т'алан кьрын жь бэр һэқе хwэва, wэки хьзмэтк'арийе wэр'а бькым. ⁹ У гава эз ль щэм wə бумэ h'эwще тыштэки, мьн гьрани нэда жь wə т'ö кэси, чьмки эw бawэрмэндед кө жь Мэкэдонийае һатьбун, чь кемасийед мьн һэбун, wана дэсте хwə дьрежи мьн кьр. Бэле мьн һэр алийава кьрийэ кө гьрание нэдъмэ wə у дькым кө нэдъм жи. ¹⁰ Бь we р'астийа Мэсиh, йа кө нава мьнда йэ, р'успитийа мьн we дор-бэред қэза Ахайайеда жи бэтал дэрнэйе. ¹¹ Чьма эз аһа дькым? Эз wə h'ьз накым? We йэке Хwəде занэ! ¹² У эз чаwа дькым, эзе öca жи бькым, wэки р'е нэк'эwэ ван, йед кө мэнийа дьгэр'ьн, wэки п'эйе хwə бьдьн, йанчийэ эw жи мина мэ дьхэбьтн.

¹³ Ле на, йед öca шандийед дэрэw ьн, п'алед қэлп ьн, хwə дькьнэ дьлқе шандийед Мэсиhйэ р'аст. ¹⁴ У эв йэк нэ тыштэки э'щербмайине йэ! Мирещьн хwэха жи хwə дькэ

дълце мьлайак'эте^Ф р'онайи. ¹⁵ Ылбэт нэ тыштэки мэзын э, кө хьзмэтк'аред ви жи бьк'эвьнэ дълце хьзмэтк'аред р'астийе. Ахьрийа ване вэкэ ә'мәлед ван бә.

Павлос п'әйе хвә тә'ли-тәнгийед хвәда дьдә

¹⁶ Диса дьбежым, бьра т'ө кәс мын беһ'ыш һ'әсаб нәкә. Ле һәгәр һун дькьн жи, иди бьра мын мина йәки беһ'ыш қәбул кьн, кө әз жи һьнәки п'әйа бемә хвә. ¹⁷ Чь кө дьбежым, р'аст э ль Хөдан хвәш найе, ле чава йәки бе һ'әмди хвә, бәр байе наве хвә к'әти. ¹⁸ Гәләк бь мәрвьайи п'әйе хвә дьдьн, әзе жи п'әйа бемә хвә. ¹⁹ һун мәрвьнә сәрвахт ын, ләма бь дьләки ша ль беһ'ыша сәбьр дькьн! ²⁰ Бәле, һун сәбьр дькьн, гава йәк вә дькә хөлам, йан һәбука^Ф вә дьхвә, йан вә к'ара хвәр'а дьдә хәбате, йан сәр вәр'а к'обар дьбә, йан р'уйе вә дьхә. ²¹ Әз бь шәрмийе дьбежым, кө әм we йәкеда пенәбууйи бун!

Һәгәр йәк р'уйе ви дьгьрә бь тыштэки бьфьр'ә, р'уйе мын жи дьгьрә, (әз ве йәке жь бефә'мийа хвә дьбежым). ²² Әвана ибрани^Ф нә? Әз жи. Исраели нә? Әз жи. Жь р'ьк'ьнйата Бьраһим^Ф ын? Әз жи. ²³ Қөльхк'аред Мәсиһ ын? (Беһ'ыши хәбәр дьдьм,) әз һе жь ван зедәтър ым! Жь ван зә'фтьр хәбьтимә, жь ван зә'фтьр к'әтмә кәла, жь ван зә'фтьр ледан хварийә, гәләк щара һ'әта бәр дәрә мьрьне жи чумә. ²⁴ Бь дәсте щьһуйа^Ф пенщ щара, жь чьли йәк кем, бь қамчийа һатьмә ледане, ²⁵ се щара бь дәсте р'омийа бь шьва һатьмә ледане, щарәке әз дамә бәр кәвьра, се щара р'асти гәмиwәлгәр'андьне һатьмә, шәв у р'ожәке бә'реда мамә. ²⁶ Гәләк р'еwитийед хвәда нава щур'ә-щур'ә қәдә-бәлайед бевада^Ф бумә: Жь ч'әма, жь р'ебьр'а, жь мьләте хвә, жь нәщьһуйа^Ф, бажерда, чол-бәстада, сәр бә'ре, жь бьрайед дәрәw. ²⁷ Дьхәбьтим, дьчәрчьрим, гәләк щара

хэве шэва нэдыкър, т'и-бър'чи, гэлэк щара бе нан, сэрме у бесьт'арийеда бум. ²⁸ Пештьри тыштед майин, хэмед h'эму щывинайэ һэр р'ож жи сэр мын т'оп дыбн. ²⁹ Гава йэк сэр h'але хвэда дыгъри, эз жи т'эви ви дыгърим! Гава йэк жь р'е те дэрхъстьне, дъле мын жи дырълрълэ!

³⁰ һэгэр лазьм бэ эз п'эйе хвэ бьдъм, эзе сэр h'алед хвэйэ сьст п'эйа бемэ хвэ. ³¹ Хвэдейе Баве Хөдан Иса, кө h'эта-h'этайе һежайи шыкърйе йэ, занэ кө эз дэрэва накъм. ³² Бажаре Шамеда wэлийе^ф бэрдэстийе Аретас п'адша, бона кө мын быгърэ, нобэдар дабунэ бэр дэргэһед бажер, ³³ эз пе сэпэте п'энщэрэкер'а сурева дахъстьмэ хваре у жь дэсте ви р'эвим.

Дитын у э'йантийед Павлосэ э'змани

12 ¹ Мын дык'эвэ эз п'эйа бьдъмэ хвэ, ле р'асти к'ара we т'өнэ. Ле бэле эзе ньһа дэрбази сэр ван дитын у э'йантийа бьм, йед кө Хөдан нишани мын данэ. ² Эз бавэрмэндэки Мэсиһ нас дыкъм, чардэһ сал пешда, (һызаньм қальбда бу, һызаньм бе қальб бу, эw Хвэде занэ,) h'эта э'змани сьсийа* һатэ һылатьне. ³ У эз заньм кө эв мэрьва, (қальбда бу, бе қальб бу, эз һызаньм, we йэке Хвэде занэ,) ⁴ h'эта бөһыште^ф һатэ һылатьне у тыштед найенэ готьне бьһистын кө жь мерьв нак'эвэ бона ван тышта хэбэр дэ жи. ⁵ Эзе бона йе һа п'эйа бемэ хвэ, ле бона хвэ п'эйа надьмэ хвэ, пештьри сэр h'але сьстийед хвэ. ⁶ Ле һэгэр эз бьхвазьм жи п'эйе хвэ бьдъм, эв нэ беһ'ши йэ, чьмки эз р'астийе дыбежьм. Ле эз хвэ

* 12:2 һьнэк дыфькърьн, кө дэма Павлосда «э'змани сьсийа» йе һэри жорьн бу.

дыгърым, кӧ нӧбӧ йӧк сӧр мьн тыштӧки зедӧ бьфькьрӧ, пештьри тыште кӧ жь мьн дьбьне йан дьбинӧ.

⁷ У вӧки нӧбӧ эз бона гӧлӧк э'йантийед нӧбӧрһ'ша к'ӧбар бьм, бӧлакӧ мина дӧрзике қальбе мьнда мьнр'а һатӧ дайине, мьлйак'ӧтӧки жь Мирещьн, кӧ т'ӧпа бе мьн, вӧки эз к'ӧбар нӧбьм. ⁸ Бона ве йӧке мьн се щара һиви жь Хӧдан кьр, кӧ ве йӧке жь мьн дур хӧ, ⁹ ле эви мьнр'а гот: «К'ӧрӧма мьн бӧси тӧ йӧ, чьмки қӧватӧ мьн сьстийада мийасӧр дьбӧ». Ава эзе бь дьлӧки ша һ'але сьстийед хвӧда бьфьр'ьм, вӧки қӧватӧ Мӧсиһ нава мьнда бӧ. ¹⁰ Лӧма жи эз бона наве Мӧсиһ сьстийа, қара, һесири-бӧлӧнгазийа, зерандьна у тӧли-тӧнгийа бӧгӧм дькьм, чьмки гава эз сьст дьбьм, һьнге қӧват дьбьм.

Хӧмед Павлос һьндава корьнт'ийада

¹¹ Р'асти мьн бех'ьши кьр кӧ п'ӧйе хвӧ да, ле вӧ п'ӧйи сӧр мьн кьр! Гӧрӧке вӧ п'ӧйе мьн бьда. Эз т'ӧ тыштива жь ван шандийед вӧйӧ э'йан кемтьр нимӧ, ле эз хвӧха жи нӧ т'ӧ тышт ьм. ¹² Бь т'ӧмамыйа сӧбьре шандитийа мьнӧ р'аст бь нишана, к'ӧрӧмӧта у кьред қӧват нава вӧда һатӧ избаткьрьне. ¹³ Мьн чь тыштива қӧдьре вӧ жь қӧдьре щьвинед майин кемтьр гьртийӧ, пештьри ве йӧке кӧ мьн гьрани нӧда вӧ? Бьбахшиньнӧ мьн ве нӧһӧқийе!

¹⁴ Эва се щар э эз к'ӧре хвӧ дькьм, кӧ сӧр вӧда бем. У эз гьранийе надьмӧ вӧ. Ч'ӧве мьн нӧ ль һӧбука вӧ йӧ, ле ль вӧ йӧ! Чьмки нӧ кӧ гӧрӧке зар' бона де-бава бькьн, ле де-бав бона зар'а. ¹⁵ Эзе бь дьлӧки ша хвӧ жи у мал-һ'але хвӧ жи бона вӧ бьдьм. һӧгӧр эз һе гӧлӧки вӧ һ'ьз бькьм, гӧло һуне мьн һьндьки һ'ьз бькьн? ¹⁶ Эм һа һьлдьн, кӧ мьн гьрани нӧдайӧ вӧ, ле бь йа һьнӧка эзи һ'ьлӧк'ар бумӧ у бь фелбазийа хвӧ һун авитьнӧ т'ӧлӧка хвӧ. ¹⁷ Гӧло

мын бь дэсте эвед кӧ мын сэр вӑда шандьн, хун к'ара хвӑр'а данэ хэбате? ¹⁸ Мын хиви жь Тито кьр у эв бьра т'эви ви шанд. Гӑло Тито хун к'ара хвӑр'а данэ хэбате? Мэ бь р'ӧһ'эки нэдькьр? Эм р'екеда нэдьчун?

¹⁹ Дьбӑ кӧ хун т'эмамия ви вӑхтида дьфькьрн, кӧ эм дьхвазьн хвӑ ль бӑр вӑ р'успи кьн? На! Ле ль бӑр Хвӑде эм йӑктийа Мӑсидӑ хӑбӑр дьдьн у хӑр тышти дӑлално, бона к'ара вӑ дьбежьн. ²⁰ Эз дьтьрсьм, гава эз бем, тӧвӑрӑ вӑ ӧса нӑбиньм, чава эз дьхвазьм у хун жи мын ӧса нӑбиньн, чава хун дьхвазьн. Дьтьрсьм кӧ не нава вӑда шӑр'-дӑ'w хӑбьн, х'ӑвсуди, херск'ӑтгьн, хӑвр'ьк'и*, хӑйб, бӧхдан, к'ӧбар-бабахи у бет'ӑрбӑти. ²¹ Дьтьрсьм, кӧ гава эз диса сӑр вӑда бем, Хвӑдейе мын сӑре мын ль бӑр вӑ бӑржер кӑ у бона гӑлӑка шине бькьм, к'ижана пешда гӧнӑ кьрнӑ у жь кьред х'ӑрамиие, бенамусийе у толтийе т'обӑ нӑкьрьбьн.

Т'эми у сылавед ахьрийе

13 ¹ Эва щара сьсийа йӑ эзе сӑр вӑда бем. Чава ньвисар ӑ: «Гӑрӑке бь дӑве дӧ йан се шӑ'да хӑр тышт бе ӑ'сӑйикьрне»*. ² Мын бӑре готийӑ у ньна жи дьбежьм, чава щара дӧда нава вӑда хазьр бум, ньна жи диса дурва ванр'а дьньвисьм, йед кӧ пешда гӧнӑ кьрнӑ у ӧса жи х'ӑмуяр'а: хӑгӑр диса бем, иди эз надьмӑ хатьре т'ӧ кӑси, ³ чьмки хун к'ӑтгьнӑ бьн ӑ'нӑна, кӧ бьзаньбьн, гӑло Мӑсидӑ пе мын хӑбӑр дьдӑ. Э'w хьндава вӑда нӑ сьст ӑ, ле нава вӑда қӑват ӑ. ⁴ Р'аст ӑ эв бь сьстийе хатӑ хачкьрне^ф, ле

* 12:20 Аһа жи те фӑ'мкьрне: «Т'ӑне хвӑр'а».

* 13:1 Қануна Дӧщари 19:15.

бъ қәwата Хwәде сах э. Әм йәктийа wiда сьст дьбьн, ле
бъ қәwата Хwәде һьндава wәда! эме бьжин т'эви wi.

⁵ һун дьле хwә бьщер'ьбиньн у дина хwә бьдьне, к'а һун
нава баwәрийеда нә? Хwә э'нәнә кьн. һун фәм накьн,
кө Иса Мәсиһ нава wәда йә, т'әне щер'ьбандьнеда һун
пенәбуийи нибьн? ⁶ Ле гөман һәйә, кө һуне фәм бькьн,
кө әм нә пенәбуийи нә. ⁷ Ле әм дөа жь Хwәде дькьн,
кө һун хьрабийе нәкьн, нә кө wәки әм щер'ьбандьнеда
қәнщ к'ьфш бьн, ле wәки һун қәнщийе бькьн, һәгәр әм
пенәбуийи жи к'ьфш бьн. ⁸ Чьмки әм нькарьн тыштәки ль
р'астийе бькьн, ле т'әне бона к'ара we. ⁹ Әм ша дьбьн,
гава әм сьст дьбьн у һун қәwат дьбьн. У әм жи бона wә
дөа дькьн, wәки һун т'ам бьгьһижьн. ¹⁰ Бона ван йәка эз
дурва wәр'а дьньвисьм, кө нәбә гавә эз бем, һьндава wәда
һ'ьшкийе бькьм бь wi һ'өкөме кө Хөдан дайә мьн, йә кө
бона авакарьне йә, нә бона хьрабкарьне.

¹¹ һәйнәсәр хушк-бьрано, хwәш бьн! Сәр хwәда wәрьн,
дьл бьдьнә һәвдө, сәр нетәке бьн, ль пәй ә'дьялайийе бьн
у Хwәдейе һ'зкарьне у ә'дьялайийе we т'эви wә бә.

¹² Сьлаве бьдьнә һәв бь р'амусана шире һ'әлал.
Т'әмамайя щьмә'та Хwәде ль wә сьлав дькә.

¹³ К'әрәма Хөдан Иса Мәсиһ, һ'зкарьна Хwәде у
һәләқәтийа Р'өһ'e Пироз т'эви wә һ'әмуя бә.

НЭ'МА ПАВЛОС ГАЛАТИЙАР'А

Пешготьна институте

Галатйа Асйа Бьч'укда қэзакэ Р'омайе бу. Павлос дэма р'ежитийа шандитийа^Ф хвэйя пешьнда бажаред Энтакйа Пьсидйае, Листра, Дербэ, Қонйайеда һ'име щьвинед^Ф бавэрмэнда авитьн у өса жи щарэке йан дө щара чуйэ вьр (К'аред Шандийа 13:13-14:26, 16:6; 18:23).

Ле бале пэй Павлоср'а, чава щийед дэрэкэ, өса жи нава Галатйайеда даннасинкьред башқэ хатьн у щьвина ван т'эвиһэв кьрн.

Гава Мьзгинийа^Ф Мэсиһ бэла бу у нав мьлэтада һатэ қэбулкьрне, эв пьрс жи пешда һат у готьн: «Әве кө т'обэ^Ф дькэ гэрэке ль гора Қануна^Ф Муса^Ф бе сьнэткьрне^Ф, кө бьбэ мэсиһийе^Ф р'аст». Павлос һе пешда щьровэкьрбу, кө әв йэк т'ө щар нэ өса йэ. Чьмки әв р'ийа кө бавэрмэнда т'эви Мэсиһ дькэ йэк, әв бавэри^Ф йэ. Ле һьнэк хатьнэ нава щьвинед Галатйае, һьмбэри Павлос р'абун у готьн: «Гэрэке Қануна Муса бе хвэйкьрне, вэки бэр Хвэде р'аст бенэ һ'эсабе».

Бь ве нэ'ме Павлос дьхвазэ фькьред йед өса вэгэр'инэ бэрбь бавэрийа р'аст, чьмки әв бь һинкьрна нэр'аст жь бавэрийа хвэ хальфи^Ф бун. Әв сэрһатийа хвэ щьровэдькэ, дьбежэ чава әв у Барнабас^Ф чунэ Оршэлиме^Ф у т'эви шандийед майин хэбэр дан у чава Ақуб^Ф, Пэтрус^Ф у Йуһ'энна^Ф қөльхе ван қэбул кьрн у қайл бун, кө әв нава нэщьһуйа^Ф даннасин кьн. (Дьбэ кө Павлос бэ'са we чуйина хвэйя Оршэлиме дькэ, йа кө К'аред Шандийа 15:1-4-да ньвисар ә).

Павлос изьне дьдэ хвэ кӧ эв хвэ шандийе Иса Мэсигь h'эсаб кэ. Эв пыштгърийе қӧльхе хвэ дькэ у дьбежэ, кӧ эв қӧльхе ви нэ жь алийе мэрвада^ф йэ, ле дайина Хвэде йэ у шандитийа ви бона мьлэтэд нэщъһу йэ.

Эв мерк'ими дьбежэ, кӧ мэрв пе Қанун қэдандьне ль бэр Хвэде р'аст найе h'эсабе, ле т'эне бь бавэркърне. Мэрв т'ӧ щар нькарэ we хьлазбуна^ф кӧ Хвэде дьдэ бь кьред хвэйэ қэнщ қазьнщ кэ. Ахърийе Павлос дьбежэ, кӧ э'мьре бавэрмэнда гэрэке бь азайийе у h'ьзкърне бэ, к'ижан кӧ Р'ӧһ'е^ф Пироз бь бавэркърна мэрва п'ешк'еш^ф дькэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-10)

h'ӧкӧме Павлос чава шанди (1:11-2:21)

Мьзгини к'эрэма Хвэде йэ (3:1-4:31)

Щабдари у азайийа бавэрмэнда (5:1-6:10)

Пашготьн (6:11-18)

Сьлавкърн

1 ¹ Эз Павлосе шанди^ф, нэ кӧ жь алийе мэрвада йан бь дэсте мэрва к'ьфшбуйи мэ, ле бь дэсте Иса Мэсигь у Бав^ф Хвэде, йе кӧ эв жь мьрне р'акър, ² эз бь h'эму бавэрмэндава т'эвайи бэрбър'и wэ щьвинед^ф Галатийаеда дьбьм.

³ Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайийа Хвэде Баве мэ у Хӧдан^ф Иса Мэсигь ль wэ бэ, ⁴ йе кӧ щанийа хвэ анэгори э'мьре Баве мэ Хвэде жь бэр гӧнед мэва да, wэки мэ жь ви зэмане ньһайи хьраб хьлаз^ф кэ. ⁵ Шькър жь Хвэдер'а h'эта-h'этайе! Амин^ф.

Р'асти т'эне Мьзгиникеда^Ф йэ

⁶ Эз э'щебмайи дьминьм, кө һун өса зу пышта хwэ дьднэ Хwэдейе кө бь сайа к'эрэма^Ф Мэсиһ гази wэ кьр у бэре хwэ дьднэ мьзгиникэ дьн. ⁷ Р'аст мьзгиникэ дьн т'өнэ, ле һнэк һэнэ wэ т'эви һэв дькьн у дьхwазьн Мьзгинийа^Ф Мэсиһ бьгөһезьн. ⁸ Ле һэгэр эм йан мьльйак'этэк^Ф жи жь э'змен бе, мьзгиникэ өса бьдэ wэ к'ижан кө нэ мина we Мьзгинийе йэ, йа кө мә дайэ wэ, бьра ньфьр' ль wi бэ! ⁹ Чава мә пешда гот, ньһа жи диса дьбежьм: һэгэр йэк мьзгиникэ нэ мина we Мьзгинийа кө wэ қэбул кьр бьдэ wэ, бьра ньфьр' ль wi бэ!

¹⁰ Чьма эз ньһа дькьм мэрьв жь мьн р'ази бьн, йан Хwэде? Йан гэло эз дькьм кө ль мэрьва хwэш бем? һэгэр мьн һе бьхwэста эз ль мэрьва хwэш бьһатама, мьн нькарьбу эз бьбума хөламе Мэсиһ.

Чава Хwэде Павлос кьрэ шанди

¹¹ Эз we йэке ль wэ дьдьмэ һ'эсандьне хушк-бьрано, кө эw Мьзгинийа мьн даннасин кьр, нэ йа мэрьвайи йэ.

¹² Мьн эw жь мэрьва нэстанд, нэ жи жь кэсэки һин бум, ле Иса Мэсиһ мьнва э'йан кьр.

¹³ Wэ бона беп'эргалийа мьнэ бэрейэ нава щьһутийеда бьһистийэ. Мьн беһ'эсаб щьвина Хwэде дьзеранд у эw хьраб дькьр. ¹⁴ Эз нава щьһутийеда^Ф жь гэлэк һэвалед хwэйэ щьһу пешдатыр чубум, алийе р'aw-р'ьзьма^Ф калбавада жи гэлэки хwэйихирэт бум. ¹⁵ Ле гава Хwэде хwэст, (йе кө эз бьжартьм, чахе эз һе зьке дийа хwэда бум у бь к'эрэма хwэ эз к'ьфш кьрьм,) ¹⁶ Көр'е хwэ мьнва э'йан кьр, кө нава нэщьһуйада^Ф wi даннасин кьм, һьнге мьн шешьра хwэ т'ө кэси нэхьст, ¹⁷ нэ жи р'абумэ Оршэлиме,

щэм эвед кө бэри мьн бьбунэ шанди, ле эз пер'а-пер'а чумэ Өрэбьстане у диса вэгэр'ийамэ Шаме. ¹⁸ Паше се сала шунда р'абумэ Оршэлиме, кө Пэтрус^{Ф*} бьбиньм у панздэһ р'ожа щэм ви мам. ¹⁹ Ле бэле жь шандийед майин мьн т'ө кэс нэдит, пештьри Ақубе^Ф бьре Хөдан. ²⁰ Чь кө вэр'а дьньвисьм, эз бэр Хвэде бехельф дьбежьм. ²¹ Паше чумэ алийед Сурйайе у Киликйайе. ²² Ле щьвинед Мэсиһэ Щьһустанеда^Ф эз р'у бь р'у нас нэдькьрьм. ²³ Вана т'эне бьһистьбу кө: «Әве вэхтэке эм дьзерандьн, ньһа хвэха ве бавэрийе^Ф даннасин дькэ, к'ижан ви вэхтэке хьраб дькьр». ²⁴ У бона мьн шькьри дьданэ Хвэде.

Павлос у шандийед майин

2 ¹ Паше чардэһ сала шунда т'эви Барнабас^Ф диса р'абумэ Оршэлиме, Тито жи мьн т'эви хвэ бьр. ² Эз чум, чьмки Хвэде бэр мьн вэкр, кө һэр'ьм. У мьн эв Мьзгини ль ван да һ'эсандьне, йа кө эз нава нэщьһуйада даннасин дькьм, ле эв йэк мьн йед сэрэкэр'а башқэ дьгот. Мьн нэхвэст кө эз бадихэва^Ф бьбэзьм йан бэзибьм. ³ Ле һ'эта Титойе т'эви мьн кө йунан бу, п'ейи сэр ви жи нэкрьнэ, кө бе сьнэткрьне^Ф. Эв пьрс пешда һат, ⁴ чьмки чэнд бьрайед дэрэв шулькинэ нава мэ, вэки щэ'сусийе азаййа мэ бькьн, йа кө бь сайа Мэсиһ Иса мэ дэст анийэ. Вана дьхвэст эм бькьрана бьндэст. ⁵ Ле мэ қэт дэқэке жи гөр'а^Ф ван нэкр, кө р'астийа Мьзгинийе нава вэда һ'имгьрти бьминэ.

⁶ Ле бона ван жи, йед кө сэрэкэ к'ьфш дьбун, (қэт хэма мьн нинэ, кө эв бэре чь бунэ, Хвэде фьррийе

* 1:18 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Кифас». «Кифас» бь зьмане арами^Ф те фэ'мкрьне: «Пэтрус».

накэ нава мэрва), ван сэрэка жи т'ө тыште ну мьнр'а нэготын. ⁷ Ле сэрбара-сэрда дитын кө ль мьн hatийэ спартыне, wэки эз Мьзгинийе бьдмэ нэщьхуйа*, чава кө ль Пэтрус жи hatийэ спартыне, wэки Мьзгинийе бьдэ щьхуйа^{ф**}. ⁸ Чьмки Хwэдейе кө Пэтрус кьрэ шандийе щьхуйа, һэма wi жи эз кьрмэ шандийе нэщьхуйа. ⁹ Гава Аqуб^ф, Пэтрус* у Йуh'эннайе^ф кө «Стун» дьхатынэ h'эсабе, бона we к'эрэма кө мьнр'а hatьбу дайине пе h'эсийан, дэстед хwэйэ р'асте чава нишана т'ьфаqийе^ф данэ мьн у Барнабас. Эw qайл бун, кө эм һэр'ьнэ нава нэщьхуйа у эw жи һэр'ьнэ нава щьхуйа. ¹⁰ Т'эне ван һиви кьр, кө эм бэлэнгаза бир нэкьн, йа кө эз хwэха жи дэмана we йэкеда мэ.

Павлос шашийа Пэтрус һьлте^ф

¹¹ Ле гава Пэтрус hatэ Энтакйайе, эз ашкэрэ мьqабьли wi р'абум, чьмки эwi шаш бу. ¹² Бэри hatьна чэнд мэрьвед кө Аqуб шандьбун, эwi т'эви нэщьхуйед баwэрмэнд нан дьхвар. Ле гава эwана hatьн, эwi хwэ дьда алики у вэдьк'ьшийа, жь тьрса эвед кө дьготын, гэрэке нэщьху бенэ сьнэткьрьне. ¹³ У щьхуйед баwэрмэндэ майин жи т'эви wi дөр'ути кьрын, h'эта кө Барнабас жи хальфи^ф, к'этэ нава we дөр'утийа ван. ¹⁴ Ле гава мьн дит кө эwана нава р'астийа Мьзгинийеда наминын, һынге ль бэр h'эмуйа мьн готэ Пэтрус: «һэгэр тэ щьху йи, мина йэки нэщьху дьжийи у нэ мина щьхуйа, тэ чава дьки сэр нэщьхуйа, кө бьбьнэ мина щьхуйа?»

* 2:7 Бь йунани хэбэр бь хэбэр aһа йэ: «Нэсьнэткьрийа».

** 2:7 Бь йунани хэбэр бь хэбэр aһа йэ: «Сьнэткьрийа».

* 2:9 Бь йунани хэбэр бь хэбэр aһа йэ: «Кифас».

Щьһу у нәщьһу һәр дө жи пе бавәрийе хьлаз^ф дьбьн

¹⁵ Эмә кө ә'сьле хвәда щьһу нә у нә жь «нәщьһуьед гөнәк'ар^ф» ьн, ¹⁶ заньн кө мәрвь бь кьред Қануне нькарә р'аст бе һ'әсабе, ле т'әне бь Иса Мәсиһ бавәркьрьне. Мә жи Мәсиһ Иса бавәр кьр, вәки бь Мәсиһ бавәркьрьне әм р'аст бенә һ'әсабе, нә кө бь кьред Қануне, чьмки т'ө қул-бәндә бь кьред Қануне нькарә р'аст бе һ'әсабе. ¹⁷ Аwa һәгәр әм дькьн бь Мәсиһ р'аст бенә һ'әсабе у we гаве хөйа бә, кө әм хвәха жи мина wan гөнәк'ар ьн, һьнге Мәсиһ бу вәк'иле гөна? Т'ө щар! ¹⁸ һәгәр әw тыштед мьн хьраб кьрьнә, диса дәстпедькьм чедькьм, әз нәһәқийа хвә дьдьмә избаткьрьне. ¹⁹ Чьмки әз бь Қануни бона Қануне мьрьм, вәки бона Хвәде бьжим. Әз т'әви Мәсиһ хач^ф бум, ²⁰ жь вьр шунда нә кө әз дьжим, ле Мәсиһ ә кө нава мьнда дьжи. У ньһа кө әз ви қальбида дьжим, бь Көр'е^ф Хвәде бавәркьрьне дьжим, йе кө әз һ'ьз кьрьм у щанийа хвә бона мьн да дәр. ²¹ Әз к'әрәма^ф Хвәде т'әхсир накьм, чьмки һәгәр р'астһ'әсаббун^ф бь Қануне буйа, кө өса йә Мәсиһ бадихәwa мьр.

Қанун у бавәри

З ¹ Гәли галатийед бех'ьш! К'е сәре вә т'ьжи кьр? *
 Нә ахьр Иса Мәсиһ ль бәр ч'ә'ве вә хачбуйи һатә дийаркьрьне? ² Әз т'әне ве йәке дьхвазьм жь вә бьзаньбьм: Вә Р'өһ'е Хвәде бь Қанун қәдандьне станд, йан бь Мьзгини бьһистьне у бавәрийа хвә же анине?
³ Чьма һун һақас бех'ьш ьн, кө вә бь Р'өһ'е Хвәде

* 3:1 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Кө һун гөр'а р'астийе нәкьн».

дэстпекър у ньһа бь мэрвайи хьлаз дькьн? ⁴ Наqас тьшт бадиһэwa һатьнэ сәре wэ? Наqэwьмэ кö бадиһэwa бьн!
⁵ Чьма эw Хwэдейе кö P'öh'e хwэ п'ешк'еши^ф wэ дькэ у нава wэда к'эрәмэта дькэ, бона Qанун qэдандьна wэ дькэ, йан бона кö wэ Мьзгини бьхист у бawэрийа хwэ же ани?

⁶ Мәсәлэ, бона Бьраһим^ф аһа ньвисар э: «Бьраһим бawэрийа хwэ Хwэде ани у эw йәк жер'а р'асти һатэ һ'әсабе»*. ⁷ Аwa заньбьн, йед кö бawэр дькьн эw ьн зар'ед Бьраһим. ⁸ Ньвисаре һе пешда дабу к'ьфше, кö Хwэде нәщьһу бь бawэрийе^ф we р'аст һ'әсаб бькьрана у зува Мьзгини дабу Бьраһим кö: «Бь тэ дöаие һ'әму мьлэта бьбэ»*. ⁹ Аwa әвед кö бawэр дькьн, т'әви Бьраһиме бawэрмәнд дöа ль wan те кьрьне.

¹⁰ Әвед кö хwэ спартьнә^ф кьред Qануне, эw бьне ньфьр'еда нә, чьмки ньвисар э: «Ньфьр' ль һәр кәси бә, йе кö нава һ'әму ньвисаред к'ьтеба Qанунеда наминә у наqәдинә»*. ¹¹ Ә'йан э т'ö кәс бь Qануне нькарә ль бәр Хwэде р'аст^ф бе һ'әсабе, чьмки ньвисар э: «Йе р'аст we бьжи, чьмки бawэр дькэ»*. ¹² Ле Qанун бь бawэрийе нинә, ле бәле чава ньвисар дьбежә: «К'и кö т'әмийед Qануне бьqәдинә! бь wan we бьжи»*. ¹³ Мәсиһ әм жь we ньфьр'а Qануне к'ьр'ин, эw дәwса мә к'әтә бьн we ньфьр'е, чьмки ньвисар э: «Ньфьр' ль wi бә, йе кö дарва те дардакьрьне»*.

* 3:6 Дәстпекун 15:6; P'омайи 4:3.

* 3:8 Дәстпекун 12:3; 18:18; 22:18.

* 3:10 Qануна Дöщари 27:26.

* 3:11 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Йе бь бawэрийе р'астһ'әсаббуйи we бьжи». һәбаqуq 2:4.

* 3:12 Qануна К'аһинтийе 18:5.

* 3:13 Qануна Дöщари 21:23.

¹⁴ Эв йэк бу, wэки бь Мэсiн Иса дөайе Бьраһим бе сэр нэщһуйа, кö бь бавәрийе эм P'öһ'e создайи бьстиньн.

Созе Хwәде у Qанун

¹⁵ Хушк-бьрано! Эз тиньмэ сэр ә'дәте дьне. һэгәр йәки wәсийәтәк^ф т'әстиq кьрьбә, т'ö кәс нькарә we бәтал кә, йан жи тыштәки дьн сәрда зедә кә. ¹⁶ Аwa әw соз Бьраһим у зөр'әта мир'a һатьнә дайине. Ньвисареда найе готье: «Зөр'әтед тә» чава бона гәләка, ле бона йәки: «Зөр'әта тә»* у әw зөр'әт Мэсiн ә. ¹⁷ Аwa готи әз ве йәке дьбежьм, әw wәсийәта кö пешда жь Хwәдеда һатьбу т'әстиqкьрьне, Qануна кö чарсьд си сали шунда дәрк'әт, нькарә öса бькә, wәки wәсийәта создайи qәwата хwә öнда кә. ¹⁸ Чьмки һэгәр wарти Qанунева гьредайи буйа, we создайинева гьредайи нибуйа, ле Хwәде бь соз п'ешк'еши Бьраһим кьр.

¹⁹ Иди мәрәме Qануне чь бу? Qанун сәрда зедә бу кö нәһәқи бе наскьрьне, һ'әта һатьна зөр'әта wi, к'ижанир'a соз дабу. Qанун жь алийе мьльак'әтада, бь дәсте навчетийа йәки* һатә дайине.** ²⁰ Бона wәсийәткьрьне навчети нә лазьм ә гава wәсийәт бь дәсте йәки те кьрьне у ль вьр әw йәк т'әне Хwәде йә.

Wар у хöлам

²¹ Аwa Qанун мьqабьли созед Хwәде йә? Т'ö щар! Бәле һэгәр qанунәк һәбуйа, кö бькарьбуйа жийин бьда, һьнге ә'сәйи р'астһ'әсаббун we бь qануне бьбуйа. ²² Ле ньвисар һ'әмуйа бьн һесиртийа гөнәда^ф дьдә к'ьфше, wәки чь

* 3:16 Дәстпелун 13:15; 24:7.

* 3:19 Әw йәк Муса^ф бу.

** 3:19 Qануна Дөщари 33:1-3; Ибрани 2:2; К'аред Шандийа 7:38, 52.

кө бь Иса Мәсiһ бавәркьрне һатьбунә создайине, бавәрмәндар'а бенә дайине.

²³ Бәри һатна бавәрийе, әм бьн дәсте Қанунеда чава гьрти дьһатнә хвәйикьрне, һ'әта хөйабуна we бавәрийе кө we бьһата. ²⁴ Бь ви авайи Қанун бу т'әрбәтдаре^ф мә у әм бәрбьр'и Мәсiһ анин*, кө әм бь бавәрийе р'аст бенә һ'әсабе. ²⁵ Ле ньһа кө бавәри һат, әм иди нә бьн дәсте т'әрбәтдаре Қанунеда нә.

²⁶ Бь бавәрийе һун һ'әму йәктийа Мәсiһ Исада лауед Хвәде нә.* ²⁷ һун һ'әму кө йәктийа Мәсiһда һатнә ньхөмандьне^ф, вә Мәсiһ сәр хвә вәргьртийә. ²⁸ Иди фьрқи нә нава щьһу у нәщьһуйада һәйә, нә нава хөлам у азайада, нә жи нава мера у жьнада, чьмки һун һ'әму жи йәк ьн йәктийа Мәсiһ Исада. ²⁹ У һәгәр һун п'ара Мәсiһ ьн, вәки өса йә зөр'әта Бьраһим ьн у вәред ви сози нә.

4 ¹ Аһа әз дьбежьм, вәре кө хвәйе һәр тышти йә, ле һ'әта кө хьшим ә, жь хөлем найе фьрқиқьрне. ² Әв бьн дәсте хвәйқьрийа у хәмк'ешада йә, һ'әта ви вәхте кө баве к'ьфш қьрийә. ³ Әса жи әм гава һе р'өһ'анида «хьшим» бун, мә хөламти сьхьред^ф ве дьнйайер'а* дьқьрн. ⁴ Ле гава вәхт пер'а гьһишт, Хвәде Көр'е хвә шанд, кө жь к'өлфәте^ф бу у к'әтә бьн Қануне, ⁵ вәки йед бьн Қануне аза кә у әм жи бьбьнә лауед

* 3:24 Аһа жи те фә'мқьрне: «Қанун бу т'әрбәтдар һ'әта һатна Мәсiһ».

* 3:26 Аһа жи те фә'мқьрне: «һун һ'әму жи кө Мәсiһ Иса бавәр дьқьн, лауед Хвәде нә».

* 4:3 Бь готьнәкә дьн: «Қәват йан һ'өнөрәд р'өһ'ед ве т'әбийәтеда, йан жи р'ав-р'ьзм у қәйдә-қанунед ве дьнйайе».

Хwәде. ⁶ Аwа хун кӧ лавед шийӑ гъишти нӑ, Хwәде Р'ӧh'e Кӧр'e хwә шандӑ нава дьле мӑ, кӧ гази Хwәде дькӑ: «Абба^Ф!» awа готи «Баво!» ⁷ Бь ви awайи иди тӧ нӑ хӧлам и, ле лав и у хӑгӑр лав и, ӧса жи Хwәде тӧ кьри ware хwӑ.

Хӑмгинийа Павлос бона галатийа

⁸ Бӑре, гава wӑ Хwәде нас нӑдькьр, wӑ хӧламти йед ӧсар'a дькьрн, кӧ р'аст нӑ хwәде бун. ⁹ Ле ньа кӧ wӑ Хwәде нас кьрийӑ, ле бӑле Хwәде жи хун нас кьрнӑ, хун чава диса вӑдьгӑр'нӑ сӑр ван сьхьред ве дьнейӑ бедӑватӑ нӑ т'ӧ тьшт у диса дьхwазьн хӧламтийе ванр'a бькьн? ¹⁰ хун гӧh дьднӑ р'ожед h'есаb, мӑна, р'ожгар у сала. ¹¹ Ӑз бона wӑ дьтьрсьм, кӧ ӑw шьхӧле мьн бона wӑ кьрийӑ дӑйа хӑр'ӑ.

¹² Ӑз һиви жь wӑ дькьм хушк-бьрано, бьбьнӑ мина мьн, чьмки ӑз жи мина wӑ бумӑ. Wӑ т'ӧ зийан нӑдайӑ мьн. ¹³ хун заньн кӧ щара пешьн бесь'ӑтийа қальбе мьн бу мӑ'ни, мьн Мьзгини да wӑ. ¹⁴ У чь кӧ hatӑ сӑре қальбе мьн, ӑw йӑк бу щер'ьбандьнӑк^Ф бона wӑ, ле диса wӑ ӑз бехӧрмӑт нӑкьрьм йан пышта хwӑ нӑда мьн, ле wӑкӑ мьлийак'ӑтӑки Хwәде ӑз қӑбул кьрьм у wӑкӑ Мӑсиh Иса. ¹⁵ Ӑw шабуна wӑ чава бу? Ӑз wӑкӑ шире хwӑ, хӑгӑр жь дӑст wӑва бьһата, wӑйе ч'ӑ'ве хwӑ жи дӑрхьста бьда мьн. ¹⁶ Иди ӑз бумӑ дьжмьне wӑ, wӑки мьн wӑр'a р'аст хӑбӑр дайӑ?

¹⁷ Ӑвед майинӑ кӧ к'ӑтьнӑ дӑмана wӑ, ӑw хера wӑ нахwазьн, ле бӑле ӑвана дьхwазьн wӑ жь мьн бьқӑтиньн, wӑки хун бьк'ӑвьнӑ дӑмана ван. ¹⁸ Қӑнщ ӑ кӧ мӑри дӑмана қӑнцийеда бӑ у нӑ кӧ т'ӑне гава ӑз нава wӑда бьм, ле хӑр гав. ¹⁹ Лавед мьн, ӑз ньа диса бона wӑ мина еша

к'олфэта дьк'ышиньм, һ'эта кӧ Мәсһиһ нава вәда бьгьһижә.
²⁰ Хвәзи эз ньһа ль щәм вә бума у мын тьһәре хәбәр дана
 хвә бьгӧһаста, чьмки эз бона вә нава мьталада мә!

Мәсәла һащәр^ф у Сәрайе

²¹ Жь мьнр'а бежьн, һун кӧ дьхвазьн бьн Қанунеда бьн,
 вә нәбьһистийә Қанун чь дьбежә? ²² Ньвисар ә кӧ: «Дӧ
 кӧр'ед Бьраһим һәбун, йәк жь щарийе бу, йәк жи жь жьна
 аза». ²³ Әвә жь щарийе бу, әв бь бьһят'а мәрьвайе бьбу,
 ле әвә жь жьна аза бу, әв ль гора созе Хвәде бу. ²⁴ Әва
 йәка щур'әки майин те фә'мкьрьне, әв һәр дӧ жьн дӧ
 пәйман^ф ьн: Йәк жь ч'ийайе Синайе^ф, бона хӧламтийе
 тинә, әв һащәр^ф бу. ²⁵ һащәр Ә'рәбьстанеда те һ'әсабе
 ч'ийайе Синайе у һьмбәри Оршәлима ньһа дьбә, кӧ зар'ед
 хвәва хӧламтийе дькә. ²⁶ Ле йа аза, әв Оршәлима жорьн
 те һ'әсабе, кӧ әв дийа мә һ'әмуя йә.* ²⁷ Чьмки ньвисар ә:

«Ша бә, безӧр'әта кӧ тә зар' нәданин.

Бь әшқ бьстьре, дәнғ бьльнд кә,

кӧ еша зар'анине тә нәк'ьшанд.

Чьмки зар'ед тә мербәр'дайийе

ве жь зар'ед йа хвәйимер гәләктьр бьн»*.

²⁸ Ава һун* хушк-бьрано, мина Исһақ^ф зар'ед ви сози
 нә. ²⁹ Ле чава һьнгә әвә жь мәрьвайе бьбу, йе жь алийе
 Р'ӧһ'да дьзеранд, ӧса жи ньһа. ³⁰ Ле ньвисар чь дьбежә?
 «Әвә щарийе кӧр'е вева бәрде дәрхә, чьмки кӧр'е щарийе

* 4:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле Оршәлима жорьн аза йә, әв дийа мә
 йә».

* 4:27 Ишайа 54:1.

* 4:28 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәвса «һун» «әм» һәйә.

гэрэке т'эви к'өр'е жьна аза war нэбэ»*. ³¹ Аwa хушк-бьрано, эм нэ зар'ед щарийе нэ, ле зар'ед йа аза нэ.

Азайийа хwэ хwэй кьн

5 ¹ Бона азайийе Мэсiн эм аза кьрнэ! We азайийе qэвин бьгьрн у диса нэк'эвнэ бьн wi нире х'оламтийе.

² Бьбьнен, эз Паулос wэр'а дьбежым: hэгэр hун бьхельн к'о hун бенэ сьнэткьрне, Мэсiн т'ö к'аре надэ wэ. ³ Эз hэр мэрвэкир'а диса мерк'ими дьбежым, йе к'о изьне дьдэ хwэ к'о эw бе сьнэткьрне, эw дэйндар э к'о т'эмамияа Qануне бьqэдинэ. ⁴ У hэгэр hун бь Qанун qэдандьне дьхwазьн р'аст h'эсаб бьн, wэки öса йэ hун жь Мэсiн qэтийайи нэ у жь к'эрэме к'эти нэ. ⁵ Ле чь жь мэ дьк'эвэ, эм бь сайа Р'öh'e Пироз у пе бawэрийе h'эйра we р'астh'эсаббунедэ нэ, йа к'о эм теда г'оман ьн. ⁶ Чьмки йэктийа Мэсiн Исада, нэ сьнэткьрн тыштэк э, нэ жи нэсьнэткьрн, ле сэри бawэри йэ к'о бь h'эзкьрне йа хwэ дькэ.

⁷ Hун р'энд пешда дьчун! К'е hун данэ сэкьнандьне, к'о ельми^ф р'астийе нэбьн? ⁸ Эва helана нэ жь wi йэ, йе к'о гази wэ кьрийэ. ⁹ «hьнэк hэвиртър'шк^ф т'эмамияа hэвир hьлтинэ». ¹⁰ Ле эз бь йэктийа мэйэ Х'оданда wэда г'оман ьм, к'о hуне тыштэки майин нэфькьрн, ле эwe фькьред wэ т'эви hэв дькэ we сэр бэла хwэ wэбэ, к'и жи hэбэ.

¹¹ Ле эз хушк-бьрано, hэгэр hэла he сьнэткьрне даннасин дькым, иди чьма темэ зерандьне? Wэки öса йэ гэрэке т'ö кэсе жь хаче Мэсiн п'ышк^ф нэбуяа. ¹² Хwэзи

* 4:30 Дэстпелун 21:10.

йед кӱ фькьред вэ т'эви һэв дькьн, хвэха хвэ к'океда жи бьбьр'ийана!

¹³ Һун! азайийер'а һатьнэ газикьрьне хушк-бьрано, ле т'эне эв азайийа вэ бьра нэбэ мәщала хвэстьна бьнйат'а инсен. Дәвса we бь һ'зкьрьне һэвдӱр'а хӱламтийе бькьн. ¹⁴ Чьмки т'эмамийа Қануне бь ве готьне те сери: «һэвале хвэ вэкэ нэфса хвэ һ'з бькэ»*. ¹⁵ Ле һэгэр һун дэв бавежьнэ һэвдӱ, һэвдӱ бьхвьн, мьрати хвэ бьн, кӱ к'ока һэвдӱ нэйньн.

Бэред Р'ӱһ'е^ф Пироз у бьнйат'а мэрьвайе

¹⁶ Ава эз дьбежьм, бь сайа Р'ӱһ'е^ф Пироз бьмэшьн у һуне хвэстьнед бьнйат'а инсен нэкьн. ¹⁷ Чьмки хвэстьна бьнйат'а инсен мьрабьли Р'ӱһ' э, Р'ӱһ' мьрабьли бьнйат'а инсен э. Эв һэр дӱ ль һэв накьн, лэма һун нькарьн хвэстьнед хвэ бькьн. ¹⁸ Ле һэгэр һун бь Р'ӱһ' тенэ р'ебэрикьрьне, һун нак'эвьнэ бьн дэсте Қануне.

¹⁹ Ава кьред бьнйат'а инсен э'йан ьн: Бенамуси, һ'эрами^ф, толти, ²⁰ п'утп'арьсти^ф, пирэсерти, нэйарти, шэр'-дэ'w, һ'эвсуди, һерск'этьн, һэвр'ьк'и*, дӱтирэти, щӱдэти, ²¹ ч'э'ве хьраб, меркӱжи*, сэрхвэш, куч'ьксанти у чь кӱ мина ван ьн. Эз ньһа вэр'а дьбежьм, чава кӱ мьн пешда жи вэр'а готьбу, кӱ йед ван тышта дькьн, П'адшатийа^ф Хвэде war набьн.

²² Ле бэред Р'ӱһ' эв ьн: һ'зкьрьн, шабун, э'дльлайи, сэбьркьрьн, ширьнайи, қэнци, амьни, ²³ мьлукти, хвэгьртьн. һьндава ван тыштада қанун т'ӱнэ. ²⁴ У эвед

* 5:14 Қануна К'аһинтийе 19:18.

* 5:20 Аһа жи те фэмкьрьне: «Т'эне хвэр'а».

* 5:21 Нав дэстньвисаред һьнэкада «меркӱжи» т'ӱнэ.

кө п'ара Мәсиһ Иса нә, бьһиат'а хвә бь т'эви тәмед хьраб у һавьжийава сәр хач көштънә. ²⁵ Әм кө бь сайа Р'өһ' дьжин, бь р'ебәрийа Р'өһ' бьмәшън. ²⁶ Әм к'өбар нәбън, агьре һәв гөр' нәкьн у һ'әвсудийе ль һәвдө нәкьн.

Баред һәвдө һьлдън

Б ¹ Хушк-бьрано, һәгәр йәк нәһәқикеда бе гьртъне, һун кө р'өһ'ани нә, ви биньнә сәр р'ийа р'астийе, ле бь р'өһ'е мьлуктийе. Ле һаш жь хвә жи һәбън, кө һун нәк'эвьнә щер'ьбандъне. ² Баред һәвдө һьлдън у бь ви авайи һуне қануна Мәсиһ бьқәдинън. ³ һәгәр йәк хвә дәвса тыштәки датинә у хвәха нә т'ө тышт ә, әв хвәха хвә дьхапинә. ⁴ Бьра һәр кәс кьрьнед хвә бьдә сәр мезине у паши һынге жь хвә р'ази бә, нә кө хвә һьмбәри һәвалә хвә кә. ⁵ Чьмки һәр кәсе хөрщә хвә һьлгьрә.

⁶ Әве һини хәбәра Хвәде дьбә, гәрәке һәр тыштед қәнщ т'эви дәрсдаре хвә п'ар кә. ⁷ Нәхапън, Хвәде набә пек'әни. Чьмки мәрвь чь дьчинә, we жи дьчънә. ⁸ К'и кө бона бьһиат'а хвә дьчинә, әве жь we бьһиат'е мьрьне бьчънә, ле к'и кө бона Р'өһ' бьчинә, we жь Р'өһ' жийина^Ф һ'әта-һ'әтайе бьчънә. ⁹ Жь қәнщикьрьне жи ащъз нәбън, чьмки әме вәхтда бьчънън һәгәр әм нәдънә дәр. ¹⁰ Ава һ'әта кө вәхт дәстед мәда йә, һ'әмуяр'а қәнщийе бькьн, илаһи^Ф нәфәрәд мала Хвәдер'а.

Т'әми у сьлавед ахьрийе

¹¹ Дина хвә бьдъне, әз бь чь һ'әрфед гьр ньһа вәр'а дьньвисьм. ¹² Әвед кө дьхвазьн жь дәрвава хвә бьдънә к'ьфше, әв п'ейи сәр вә дькьн, кө һун бенә сьнәткьрьне. Ле әвана ве йәке дькьн, кө т'әне бона хаче Мәсиһ әв нәйенә зерандъне. ¹³ Әвед хвәйисьнәт хвәха Қануне

хвэй накън, ле дьхвазън кӧ һун бенэ сьнэткърне, вэки эw бь нишана қальбе вэйи мэръвайи бьфьр'ън. ¹⁴ Ле жь мьн! нак'эвэ кӧ эз бь тыштэки дьн бьфьр'ъм, пештьри бь хаче Хӧдане мэ Иса Мэсиһ, бь к'ижани дьнйа бона мьн хачбуйи йэ, эз жи бона дьнйайе. ¹⁵ Бэле нэ сьнэткърн тыштэк э, нэ жи нэсьнэткърн, ле сэри эw э, кӧ бьбьн э'фьринэки ну. ¹⁶ Дэ бьра э'дьлайи у р'э'м сэр wan һ'эмуйа бэ, к'ижанед кӧ анэгори ве йэке дьжин у өса жи сэр Израела^{Ф*} Хвэде бэ.

¹⁷ Жь вьр шунда бьра т'ӧ кэс зэ'мэте нэдэ мьн, чьмки мьн даха бьринед Иса һьлдайэ сэр бэдэна хвэ. ¹⁸ Дэ бьра к'эрэма Хӧдане мэ Иса Мэсиһ т'эви р'ӧһ'е вэ бэ хушк-бьрано. Амин.

* 6:16 «Израел» р'ӧһ'ани те фэ'мкърне (Р'омайи 3:28-29; 9:6-29; Галати 3:28-29).

НЭ'МА ПАУЛОС ЭФЭСИЙАР'А

Пешготьна институте

Эфэс қэза Асия Р'омайеда бу. Эва бажаре һәри ә'йан бу, өса жи п'айт'эхте we қэзайе бу. Т'эмамийа Императорийа Р'омайеда^ф әв бажаре чара бу алиие мәзһаныйа хвәда. Әв бажарәки гәләки бәдәw у хвәш бу. Р'аст ә бь даннасинкьрьна Паулос щьвин^ф Эфәседа ченәбьбу, ле диса wәкә се сала ль wьр ма у әw һин кьрьн, дәма р'ешитийа хвәйә 3-а (К'аред Шандийа 19:1; 20:31). Әви әв нә'ма хвә жь кәле бавәрмәндәд Эфәсер'а һвисийә (3:1; 4:1; 6:20). Нә т'әне әва нә'ма, ле өса жи нә'ма вийә филипийа, колосийа у Фьлимон кәледа һатһнә һвисаре. Эвана «Нә'мәйед^ф Кәле» тенә һ'әсабе.

Эва нә'ма чава қьрар у мәрәме Хвәдейи һ'әта-һ'әтайе ә'йан дькә, кө гава wәхт пер'а бьгьһижә, әв т'ьвдира wi we бе сери у һ'әму тьште «бьн сәрwertийа Мәсиһда гьредаи бьн, һьн һәр тьштед ль ә'рде, һьн жи ль ә'змен» (1:10). Өса жи гәрәке һ'әму мьләт, һьн щьһу^ф, һьн жи нәщьһу^ф бьбьнә мьләтәк йәктийа Иса Мәсиһда, пе Хвәде һәвва гьредаи. Шанди^ф гази щьмә'та Хвәде ве йәке дькә, кө нава ве қьрара Хвәдеда бьминьн, бь йәктийа т'әви Мәсиһ, т'әви йәкбуна т'эмамийа мәрвьайе^ф бьн.

Паулос п'ара нә'мейә пешьнда нет-фькьра йәктийа т'әви Хвәде пешда дькьшинә, дәрһәқа ван мәщалада дьбежә, кө Бав^ф Хвәде чава щьмә'та хвә бьжарт, чава гиһандә гөнәафубуне у сайа Көр'е хвә Иса Мәсиһ әв аза кьрьн. У өса жи дәрһәқа wi созе Хвәдейи мәзһнда

дъбежә, аҗа готи дәрһәҗа Р'öh'e^Ф Пирозда, кө әҗ чаҗа бьһе^Ф бәр азабуна мәҗа те дайине (сәред 1-е һ'әта 3-а).

Ле п'ара дөдада шанди хвэндәванар'а шьровәдькә, кө әҗ жийинәкә өсада бьжин, җәки әҗ йәктиҗа Мәсиһә наҗа җанда өса р'аст к'ьфш бә, чаҗа һәйә. Өса жи щьҗинеда, малда, һәвалтийеда у һьндаҗа һәҗда қәдьр-һөрмәт бьн, бь мьлуктийе, һ'ьзкьрьне у хәмк'ешийе бәр һәҗ дахьн (сәред 4-а һ'әта 6-а).

Шанди җе нә'меда сәр се фькьред сурәти (символи) дьсәкьнә у бь җан сурәта йәктиҗа щьм'әта Хвәдейә т'әҗи Мәсиһ нишан дькә:

1. Щьҗин мина бәдәнәке йә, сәре к'ижане Мәсиһ хвәха йә.

2. Щьҗин мина җи аҗайи йә, кәҗьре ә'нишка^Ф к'ижани Мәсиһ ә.

3. Щьҗин мина к'өлфәтәке йә, малхе к'ижане Мәсиһ ә. Паҗлос җе нә'меда гәләк дәрб дьдә сәр к'әрәма^Ф Хвәдейә йәктиҗа Иса Мәсиһда. Әҗ һәр тышти һ'ьзкьрьн, хвәдаҗин, бахшандьн, к'әрәм у р'онаҗа пирозийа^Ф Мәсиһҗа гьре дьдә.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготьн (1:1-2)

Мәсиһ у щьҗин (1:3-3:21)

Мәсиһда жийина ну (4:1-6:20)

Пащготьн (6:21-24)

Сьлаҗкьрьн

1 ¹ Жь Паҗлосе бь ә'мьре Хвәде шандийе^Ф Мәсиһ Иса,

Ван мәрвед^ф Хвәдер'а, йед кө Әфәседа* дьминьн у йәктийа Мәсиһ Исада амьн ын:

² Дә бьра к'әрәм^ф у әдълайийа Хвәдейе Баве^ф мә у Хөдан^ф Иса Мәсиһ ль вә бә.

**Дөа-дърозгед р'өһ'анийә бь сайа Иса Мәсиһ бона
щьһу^ф у нәщьһуйа^ф**

³ Шькър жь Хвәдер'а, Баве Хөдане мә Иса Мәсиһ,
кө пе һ'әму дөа-дърозгед р'өһ'анийә ль дийаре әзмана
йәктийа Мәсиһда дөа ль мә кърн.

⁴ Бәри әф'рандъна дьнийәе Хвәде йәктийа вида әм
бьжартън,
вәки әм пироз^ф у бекөсур бьн, ль бәр ви һ'ьзкърьнеда
бьжин.

⁵ Әви әм пешда к'ьфш кърьбун,
чава ль қьрара ви хвәш һат,
кө мә бь дәсте Иса Мәсиһ бьк'ьшинә п'еси́ра хвә*.

⁶ Дә вәрн әм пәсьне ви бьдън, бона ве к'әрәма^ф вийә
хвәйир'умәт,
пе к'ижане йәктийа һ'ьзкърийе хвәда қәнщи ль мә
кър.

⁷ Йәктийа вида әм аза бунә бь хуна ви,
ава готи афубуна^ф гөна стандийә.

Әва йәка жь дәвләмәндтийа к'әрәма ви йә,

⁸ йа кө ви бь мәр'дани сәр мәда баранд,
пе һ'әму сәрвахти у фә'мдарийе. ⁹ Әви сөр'а хвәстьна
хвә мәва ә'йан кър,
чава ль ви хвәш һат, йа кө һе пешда қьрар кърьбу,

* 1:1 Нав дәстньвисаред һьнәкада «Әфәседа» т'өнә.

* 1:5 Бь готьнәкә дьн: «Бькә зар'ед хвә».

wәки йәктийа Мәсиһда бинә сери,

¹⁰ кӧ гава wәхт пер'а бьгънижә, әw т'ьвдир* мийасәр бә,
h'әму тышт бьн сәрвертийа Мәсиһда гьредаи бьн,
һьн һәр тыштед ль ә'рде, һьн жи ль ә'змана.

¹¹ Чава Хwәде қьрара хwәда пешда к'ьфш кьрьбу,
кӧ һәр тышт ль гора хwәстьн у ә'мьре wi бә,
әм щьһу^ф йәктийа Мәсиһда п'ара Хwәде к'әтьнә,

¹² wәки әм пәсьне р'умәта wi бьдьн
кӧ мә пешда гӧмана хwә данийә сәр Мәсиһ.

¹³ Йәктийа wiда һун нәщьһу^ф жи бунә п'ара Хwәде,
гава wә хәбәра р'астийе, аwа готи Мьзгинийа
хьлазбуна^ф хwә бьһист.

Wә бawәрийа^ф хwә wi ани
у бь Р'ӧһ'е^ф Пирози создаи натьнә моркьрьне.

¹⁴ Р'ӧһ'е Пироз чава бьһе^ф hatийә дайине
h'әта әм созе Хwәде war бьн,
чахе Хwәде щьмә'та хwә лап аза кә,
бона пәсьндайна р'умәта хwә.

Дӧайе Павлос

¹⁵ Бона ве йәке мьн жь һьнгева кӧ бона бawәрийа wәйә
сәр Хӧдан Иса у әw һ'ьзкьрьна wәйә һьндава т'әмамия
щьмә'та Хwәдеда бьһистийә, ¹⁶ бона wә мьн дәст жь
шькьрдайине нәк'ьшандийә. Әз т'ьме нава дӧайед хwәда
wә бир тиньм, ¹⁷ wәки Хwәдейе Хӧдане мә Иса Мәсиһ,
Баве хwәйир'умәт, Р'ӧһ'е сәрwахтийе у ә'йантийе бьдә
wә, кӧ һун wi т'ам нас бькьн. ¹⁸ Бьра ч'әвед р'ӧһ'е wә
вәбьн, wәки һун ф'әм бькьн, чь йә әw гӧмана кӧ wi гази
wә кьрийә у чь йә әw дәwләмәндтийа р'умәта wi, йа

* 1:10 Аһа жи те ф'әмкьрьне: «Wәк'илти».

кө щьмә'та wi we war бә ¹⁹ у чь йә әw қәwата шийә мэзынә беһьмбәр, йа кө нав мә бawәрмәндада дьхэбьтә. Әв ә әw қәwата шийә зор, ²⁰ йа кө Хwәде сәр Мәсиһ да хэбате, гава әw жь нава мьрийа р'акьр у ль дийаре ә'змана к'еләка^ф хwәйә р'асте да р'уньштандьне, ²¹ әw дани сәр һ'әму сәрвертийа, һ'өкөмәтийа, қәwата, хөдантийа у өса жи сәр һ'әму навед кө тенә һьлдане, нә кө т'әне ль ве дьне, ле we дьне жи. ²² У Хwәде һәр тышт кьрә бьн п'ийед wi у әw бона щьвине^ф к'ьфш кьр чава сәрвере һәр тышти. ²³ Щьвин жи бәдәна Мәсиһ ә, т'әмамбуна wi йә, кө хwәха һәр тышт ә, һәр тышти т'әмам дькә.

Жь мьрьне бәрбь жийине

2 ¹ һун жь дәст нәһәқи у гөнед хwә мьри бун, ² гава һун пәй ә'дәтед ве дьне дьчун, ль гора хwәстьна Мире сәрвертийа ве һәwe, wi р'өһ'е кө ньһа жи нава ван мәрьвада йа хwә дькә, йед кө нә гөр'а^ф Хwәдеда нә. ³ Әм һ'әму жи wәхтәке пәй ван тышта дьчун, бь дьлһавьжийед бьнийат'а мәрьвайе дьжит у дьл у фькьред мәр'а чь дәрбаз дьбун мә әw дькьрьн у бьнийат'а хwәда жи һежайи хэзәба Хwәде бун, чава йед майин. ⁴ Ле Хwәдейе кө хwәйе р'ә'ма дәwләмәнд ә, бь һ'ьзкьрьна хwәйә мэзын, бь к'ижане әм һ'ьзкьрьн, ⁵ гава әм һе жь дәст нәһәқийед хwә мьри бун, әwi т'әви Мәсиһ әм сах кьрьн. Бь к'әрәме^ф һун хьлазбуйи нә! ⁶ Йәктийа wiда әм жь мьрьне р'акьрьн у т'әви wi әм ль дийаре ә'змана данә р'уньштандьне, бь сайа Мәсиһ Иса. ⁷ Wi әв йәк кьр, wәки ль нава ван зәманед кө we бен, дәwләмәндтийа к'әрәма хwәйә беһьмбәр, һьндава мәда бь сайа Мәсиһ Иса, бь ширьнайи бьдә к'ьфше. ⁸ Чьмки бь к'әрәме һун хьлазбуйи нә, пе бawәрийе у әв йәк нә жь wә йә, ле дайина Хwәде йә. ⁹ Әв йәк нә жь кьрьна йә, wәки

йәк п'әйе хwә бьдә. ¹⁰ Бәле әм чекьрийед ши нә, йәктийа Мәсiһ Исада хөльқи, бона кьрьнед қәнщ, йа кӧ Хwәде пешда һазьр кьр, кӧ әм ванда бьминьн.

Һ'әму бавәрмәнд бь сайа Мәсiһ йәк ьн

¹¹ Аwa бир биньн, кӧ wәхтәке һун жи ә'сьле хwәда нәщьһу бун, кӧ жь алийе щьһуйада «бе сьнәт^ф» дьһатьнә һ'әсабе, йед кӧ хwәха хwә «сьнәткьри» һ'әсаб дькьрьн, бь сьнәтийа қальбә бь дәста кьри. ¹² һьнге һун бе Мәсiһ у хәриб бун һьндава бажарвантийа Исраелда^ф у жь пәйманед^ф создайи дур бун у ве дьнеда жи бе гӧман у бе Хwәде бун. ¹³ Ле һун кӧ wәхтәке дури ван йәка бун, ньһа т'әви Мәсiһ Иса бунә, бь хуна Мәсiһ һун незик бунә. ¹⁴ Чьмки әw ә ә'дьялайийа мә, кӧ һәр дӧ, щьһу у нәщьһу кьрьнә йәк. Әши диwаре навбьр'ийе, аwa готи дьжмьнати бь бәдәна хwә хьраб кьр ¹⁵ у т'әми у ә'мьред Қануна^ф Мусада^ф бәтал кьрьн, wәки йәктийа хwәда, жь һәр дӧйа щьһу у нәщьһу мәрьвәки ну бьхөльқинә у бь ви аwaiи бькә ә'дьялайи. ¹⁶ У Мәсiһ бәдәнәкеда һәр дӧ т'әви Хwәде бь хаче^ф хwә ль һәв анин, чьмки бь we кьрьне дьжмьнати к'окева р'акьр. ¹⁷ У һат Мьзгинийа ә'дьялайийе да wә нәщьһуйед дури Хwәде у щьһуйед незики ши. ¹⁸ Чьмки бь сайа ши, изьна мә һәр дӧйа жи һәйә, бь Р'ӧһ'әки незики Баве бьн.

¹⁹ Аwa һун иди нә хәлқ у хәриб ьн, ле бажарвантийа wә т'әви щьм'әта Хwәде йә у нәфәред мала Хwәде нә. ²⁰ һун сәр ши р'ьк'ьне шандийа у п'ехәмбәра авақьри нә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мәсiһ Иса хwәха йә. ²¹ Бь ши т'әмамияа авайи пева щи бь щи п'арьстгәһәкә^ф пироз бьльнд дьбә, бь сайа Хӧдан, ²² бь к'ижани һун жи бь һәвр'а тенә авақьрьне, чаwa хана Хwәде бь Р'ӧһ'е Пироз.

Павлос, шандийе нәщһуйа

З¹ Бона ве йәке әз Павлос бона Мәсһиһ Иса гърти мә, бона вә нәщһуйа... ² Гәрәке вә бһһистьбә, кө әв вәк'илти жь к'әрәма Хвәде бона вә мьнр'а һатийә дайине. ³ Әв сөр'а бь дайинәке ль бәр мьн һатә вәкърне. Мьн ль жоре кьн вәр'а ньвиси ⁴ у гава һун бьхуньн, һуне бькарьбьн бьзаньбьн кө әз чава сөр'а Мәсһиһ фәм дькм. ⁵ Әва сөр'а дәврәд бьһөрида ль бәр бәндәд дьне вәнәбуйә, чава ньһа бь Р'өһ'е Пироз ль бәр шанди у п'ехәмбәрәд вийә пироз вәбуйә. ⁶ Әва сөр'а вәбу, вәки нәщһу пе Мьзгинийе т'әви Исраеле вәр бьн, бьбьн бәдәнәк у хвәйип'арәд созе ви бьн, бь сайа Мәсһиһ Иса.

⁷ Әз бумә бәрдәстийе ве Мьзгинийе, анәгори дайина жь к'әрәма Хвәде, йа кө бь кьрна қәвата ви мьнр'а һатийә дайине. ⁸ Бәле әз кө жь нава щьмә'та Хвәдеда жь йе һәри бьч'ук кемтьр ьм, ле әв к'әрәм мьнр'а һатийә дайине, кө нава нәщһуйада дәвләмәндтийа Мәсһиһә нә ль бәр һ'ьша даннасин кьм ⁹ у ль бәр һ'әмуйа вәкм, кө чава т'ьвдира сөр'а Хвәде те хәбате, йа кө һе дәврәд бәрәда щәм Хвәдейе кө һәр тышт ә'фьрандийә, вәшарти мабу. ¹⁰ Мәрәме Хвәде әв бу, вәки ньһа сәрвахтийа хвәйә щур'ә-щур'ә, бь дәсте щьвине^ф ль сәрверти у һ'өкөмәтед дийарәд әзманава ә'йан бькә, ¹¹ анәгори қьрара вийә һе дәврәд бәрәда, йа кө ви бь дәсте Мәсһиһ Иса, Хөдане мә кьр. ¹² Йәктийа Мәсһиһда у пе ве бавәрийа мәйә сәр ви әм дькарьн бь мерк'ими у р'увәкьри незики Хвәде бьн. ¹³ Ава әз жь вә һиви дькм, кө һун бәр хвә нәк'әвьн, бона ван щәфайәд кө әз бона вә дьк'ьшиньм. Әвана бона р'умәта вә нә.

Һ'зкьрна Мәсиһ

¹⁴ Бона ве йәке эз ль бәр Бав чок дьдъм, ¹⁵ жь к'ижани һәр қәбиләкә ә'рд у ә'змана наве хвә дьстинә. ¹⁶ Дә бьра әв вәкә дәвләмәндтийа р'умәта хвә қәватә бь сайа Р'өһ'е хвә бьдә вә, кө һун к'урайийа дьле хвәда бьшьдьн, ¹⁷ бь бавәрийе Мәсиһ дьле вәда бьжи у һун һ'зкьрнеда р'ав^ф у р'ьк'ьне хвә бавежьн, ¹⁸ кө т'әви т'әмамияа щьмә'та Хвәде бькарьбьн фәм бькьн, кө бәрайи, дьрежайи, бьльндайи у к'урайийа һ'зкьрна Мәсиһ чь йә. ¹⁹ Бәле бьра һун һ'зкьрна Мәсиһ нас кьн, йа кө жь һәр һ'ш-ақьли зедәтьр ә, вәки һун т'әмамияа Хвәдева т'ьжи бьн.

²⁰ Ава щькьр жь wir'a бә, йе кө дькарә һәр тышти һе зедә кә, нә чава әм дьхвазьн йан дьфькьрьн, бь we қәвата кө нава мәда дьхәбьтә, ²¹ щькьр жь wir'a нава щьвинеда, бь сайа Мәсиһ Иса, һ'әму зәманида, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Әм һ'әму жи бәдәнәк ьн

4 ¹ Ава эзи гьртийе бона наве Хөдан, һиви жь вә дькьм, кө һун өса бьжин, чава лайиқи we газийе йә, к'ижанер'а һун һатьнә газикьрне. ² һун бь т'әмамияа мьлуктийе у шкәсти, бь сәбьре һ'зкьрнеда ль бәр һәв дахьн. ³ Бьщә'диньн, кө йәктийа Р'өһ' пе һәвгьредана ә'дльлайийе хвәй кьн. ⁴ Чава бәдән йәк ә у Р'өһ' йәк ә, һун жи гөманәкер'а һатьнә газикьрне. ⁵ Хөдан йәк ә, бавәри^ф йәк ә, ньхөмандьн^ф йәк ә, ⁶ Хвәде йәк ә, әв Баве һ'әмуяа йә, кө сәр һ'әмуяар'а йә, бь һ'әмуяа йа хвә дькә у нава һ'әмуяада йә.

⁷ Бәле жь мә һәр кәсир'а жи к'әрәм һатийә дайине, чава Мәсһ п'арәвәкьр. ⁸ Бона ве йәке те готье:

«Гава һьлк'ьшийа чу жоре,
һесир т'әви хвә бьрн
у п'ешк'еш^ф данә мәрва»*.

⁹ Әв «һьлк'ьшийа» чь те һ'әсабе? Дьхwазә бежә, кө әв пешда бәржери we дьһия жерн бу. ¹⁰ Әwe кө бәржер бу, һәма әw бу, йе кө хвә да феза һ'әму әзмана, wәки һәр тышти һ'зурийа хwәва т'ьжи кә. ¹¹ Әва әw бу, йе кө п'ешк'еш данә мәрва, кө һьнәк бьбьнә шанди, һьнәк п'ехәмбәр, һьнәк мьзгиндар, һьнәк жи сә'ви у дәрсар. ¹² Әwi әв йәк кьр, wәки щьмә'та Хwәде щьхөлед хьзмәтк'арийер'а һазьр бә, бона авабуна бәдәна Мәсһ, ¹³ һ'әта кө әм һ'әму жи бьгьһижьнә we йәке, кө бавәрийе у Көр'е^ф Хwәде наскьрьнеда т'ьфақ^ф бьн, бьбьнә мәрвевд гьһишти, хут wәкә бәжьн-бала Мәсһ.

¹⁴ Wәки өса йә жь вьр шунда әм нәбьнә мина зар'ока кө жь пела вьрда-wеда дьк'әвьн у бь дәрәwевд мәрва бәр байе һәр һинкьрьнәке дьк'әвьн, йед кө бь фелбазийа дьхапиньн у дьхальфиньн^ф. ¹⁵ Ле р'астийе пе һ'зкьрьне бежьн*, һәр алийада бьгьһижьнә сери, кө Мәсһ ә. ¹⁶ Жь wi т'әмамийа бәдәне һәвва нә у һ'әму жи бь севька һәвва гьредайи нә. У гава һәр п'арәкә бәдәне щьхөле хвә дькә, һ'зкьрьнеда хwәха дьгьһижә у мәзьн дьбә.

Жийина нуйә т'әви Мәсһ чава әндәмед Бәдәна wi

¹⁷ Аwa әз we йәке мерк'ими дьбежьм у бь наве Хөдан т'әми ль wә дькьм, кө һун иди т'ө щара we р'еда нәчьн,

* 4:8 Зәбур 68:18.

* 4:15 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бь һ'зкьрьне пәй р'астийе бьн».

чава п'утп'арьст^ф бь фькьред хвэйә п'уч' дьчһн. ¹⁸ Әвана фә'мед хвәда шуна р'әшва чун у жь жийина Хвәде дур к'әтһнә, жь дәст нәзанийа нава хвә у сәрһ'ышкийа хвә. ¹⁹ Шәрма р'уйе хвә онда кьрһнә у өса хвә данә дохине, һ'әта кә һәр щур'ә кьрһнед һ'әрам^ф дькһн у т'ер набһн.

²⁰ Ле вә Мәсиһ өса нас нәкьр! ²¹ Бәле вә бона ви бьһистийә жи у чава йед п'ара Иса, һун we р'астийа нава вида һин бунә. ²² Дә һун хәйсәте хвәйи бәре жь хвә дур хһн, ви мәрвә кәвһни кә бь һавьжийед һ'ъләк'арва дерьсбуйи йә ²³ у бь р'өһ' у фькьред хвәда нуйәжийин бһн, ²⁴ мәрвә ну ль сәр хвә вәргьрһн, кә кьрасе Хвәдеда бь р'астийе у һ'әлалийе бе қәлпи хөльқи йә.

²⁵ Ава дәрәва жь п'есира хвә дур хһн, жь вә һәр йәк һәвалә хвәр'а р'аст хәбәр дә, чьмки әм бь һәвр'а әндәмед Бәдәна Мәсиһ нә. ²⁶ һәгәр һун һерс к'әвһн, гөна нәкһн, бьра р'о сәр һерса вәр'а нәчә ава ²⁷ у щи нәдһнә Мирещьн^ф. ²⁸ Әве кә дьзийе дькә, бьра иди нәдзьә, ле бь худана хвэйә һ'әлал бь дәстед хвә бьхәбьтә, кә бькарьбә дәст бавежә к'әтийа жи. ²⁹ Т'ө щар бьра жь дәве вә хәбәрәкә хьраб дәрнәйе, пештьри тыштед кә кери гөһдара тен у к'аре дьдһнә ван. ³⁰ У дьле Р'өһ'е Хвәдейи Пироз нәшинһн, бь к'ижани һун бона Р'ожа Азайийе һатһнә моркьрһне. ³¹ Дә бьра һәр тә'лайи, һерс, бәрзәқи^ф, қар'ә-қар' у к'ьфьри-зьфьри жь вә дур бһн т'әви һәр щур'ә к'ин-бохийева. ³² У һәвр'а ширһн у дьлшәват бһн, ль һәв бьбахшинһн, чава Хвәде бь Мәсиһ бахшандә вә.

Чава ч'ә'в бьдһнә Хвәде

5 ¹ Ава ч'ә'в бьдһнә Хвәде, чава зар'ед һ'ызкьри ² у хвә ль һ'ызкьрһне бьгьрһн, чава Мәсиһ жи әм һ'ыз кьрһн

у жийина хwә бона мә да, Хwәдер'а бу һ'әди^ф у қөрбана^ф бинхwәш.

³ Ле һ'әта наве қавийе^ф у һәр һ'әрабийе, йан тьмайе жи гәрәке нава wәда нәйе һьлдане, чава ль щьмә'та Хwәде нак'әвә. ⁴ Өса жи готьнед бемә'рифәти, йан бефә'ми, йан һ'әнәкед қәлпе хьраб, кө ль wә нак'әвьн, бьра жь дәве wә дәрнәйен, ле дәwсе шькьрдари. ⁵ һун ве йәке заньбьн кө т'ө қав, йан һ'әрам, йан тьмак'ар (кө п'утп'арьст^ф ә) П'адшатийа Мәсиһ у Хwәдеда war набә. ⁶ Бьра т'ө кәс бь хәбәрәд п'уч' wә нәхапинә, чьмки бона ван тьшта һерса Хwәде ль ван мәрьвед нәгөһдар р'адьбә. ⁷ Аwa һун т'әви йед өса нәбьн! ⁸ һун жи wәхтәке тә'ри бун, ле ньһа һун кө п'ара Хөдан ьн, р'онайи нә. Аwa мина зар'ед р'онайе бьжин, ⁹ чьмки бәре р'онайийе әв ьн: Қәнщи, һәқи у р'асти. ¹⁰ У бьзаньбьн кө чь ль Хөдан хwәш те. ¹¹ Т'әви ван кьред бебәрә тә'рийе нәбьн, ле ван сәр аве хьн, ¹² чьмки бона ван тьштед кө әвана бь дьзива дькьн шәрм ә жи кө бе хәбәрдане. ¹³ Ле гава һәр тьшт те бәр р'онайе, ашкәрә дьбә, ¹⁴ чьмки һәр тьште кө ашкәрә дьбә, дьбә р'онайи. Бона ве йәке һатийә готьне:

«Хәwьхийо, һ'ьшйар бә!

Жь нав мьрийа р'абә

у Мәсиһ we тә р'онайи кә».

¹⁵ Аwa бьньһер'ьн кө һун ныге хwә фәсал бавежьн, нәбьнә мина бефә'ма, ле мина сәрwахта. ¹⁶ Дәст бьдьнә бәр wәхт, чьмки зәмани хьраб ә. ¹⁷ Бона ве йәке бефә'м нибьн, ле бәле бьзаньбьн чь йә қьрара Хөдан. ¹⁸ У бь шәрәве сәрхwәш нәбьн, кө ә'мьре мерьв п'уч' дькә, ле бь Р'өһ'е Пирозва т'ьжи бьн. ¹⁹ Зәбу^ф у дьрозга, стьранед р'өһ'ани һәвдөр'а бежьн, бьстьрен у дьле хwәда Хөданр'а

бьловиньн. ²⁰ һәр гав бона һәр тышти р'азибуне бьдньә Бав Хвәде, бь наве Хөдане мә Иса Мәсиһ.

Борщдарийа жьн у мера

²¹ Бь хофа Мәсиһә нава хвәда ль бәр һәвдө хвә бышкеньн.

²² К'өлфәтно, өса хвә ль бәр мере хвә бышкеньн, чава ль бәр Хөдан, ²³ чьмки мер сәре жьне йә, чава Мәсиһ жи сәре щьвине^ф йә у хвәха Хьлазкьре^ф бәдәна хвә йә. ²⁴ У чава щьвин ль бәр Мәсиһ хвә дышкенә, бьра өса жи жьн һәр тыштида бәр мере хвә шкәсти бә.

²⁵ Мерно, жьнед хвә һ'ыз бькьн, чава кө Мәсиһ щьвин һ'ыз кьр у жийина хвә бәр weва да, ²⁶ wәки we бь хәбәре бөһөрти-жьбарә кә, пе аве бышо,* ²⁷ кө щьвине ль бәр хвә қәшәнг бьдә сәкьнандьне, кө т'ө ләк'ә йан қәрч'ьмок, йан тыштәки мина ван сәр т'өнәбә, ле пақьж у беқөсур бә. ²⁸ Өса жи гәрәке мер жьна хвә һ'ыз бькә, чава бәдәна хвә. Йе кө жьна хвә һ'ыз дькә, әw хвә һ'ыз дькә. ²⁹ Чьмки бәдәна т'ө кәси бәр ч'ә'ве wi нә р'әш ә, ле we т'ер дькә у хвәй дькә, чава Мәсиһ жи щьвине, ³⁰ чьмки әм әндәмед бәдәна wi нә. ³¹ Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке мер we де у баве хвә бьһелә, хвә ль жьне бьгьрә у һәр дө we бьбьнә бәдәнәк»*.

³² Әва сөр'а к'ур ә, ле әз готьна хвә тиньмә сәр Мәсиһ у щьвине. ³³ Бәле жь wә һәр кәс жи бьра жьна хвә һ'ыз бькә чава хвә у жьн жь мере хвә хоф бькә.

* 5:26 Аһа жи те фә'мкьрне: «Wәки we бь хәбәре һ'әлал кә, пе ава һ'әwз бышо».

* 5:31 Дәстпелун 2:24.

Т'эмийед бона зар'а у де-бава

Б¹ Зар'но, чава бавэрмэндед Хөдан гөр'а де у баве хвэда бьн, чьмки эв йэк р'аст э. ² «Qэдьре де у баве хвэ бьгрэ» кө эв э т'эмийа пешьн т'эви создайине, ³ «wэки чэрха тэ р'аст бэ у сэр э'рде э'мьре тэ дьреж бэ»*. ⁴ У хун бавно, зар'ед хвэ герс нэехьн, ле ван бь ширэт у хинкьрна Хөдан мэзын кьн.

Хөлам у аха

⁵ Хөламно, бь хоф у тьрс, дьле сах гөр'а хвэйийед хвэйэ ве дьнеда бьн, чава гөр'а МэсиҺда, ⁶ нэ кө бь хөламтийа ль бэр ч'э'ва, кө ль мэрьва хвэш бен, ле чава хөламед МэсиҺ бь дьл қьрара Хвэде бьқэдиньн. ⁷ Бь р'эзэдьли хөламтийе бькьн, чава Хөданр'а, нэ кө мэрьвар'а. ⁸ Хун заньн кө һэр кэс, һэгэр хөлам бэ, һэгэр аза, чь қэнщийе кө бькэ, wэкэ we жи we жь Хөдан бьстинэ.

⁹ Хун жи хвэйино, һьндава ванда өса бьн. Дэст жь гэф-гөр'ийе бькьн. Хун заньн кө Хвэйе ван жи, йе wэ жи ль э'змана йэ у щэм wi т'ө фьрқи т'өнэ.

Ч'экед Хвэде

¹⁰ һэйнэсэр, йэктийа Хөданда қэват бьн, бь зорайийа қэwата wi. ¹¹ һэр ч'эке Хвэде ль хвэ кьн, кө хун бькарьбьн мьқабьли һ'өнөред Мирещьн^ф бьсэкьньн. ¹² Чьмки шэр'е мэ нэ мьқабьли хун у гошт э, ле мьқабьли сэрверти у һ'өкөмэтийа йэ, мьқабьли миред ве дьнйа тэ'ри йэ у мьқабьли ордийед р'өһ'анийэ хьрабэ ль дийаре э'змана нэ. ¹³ Бона ве йэке ч'экед Хвэде һьлдьн, кө хун

* 6:3 Qануна Дөщари 5:16; Дэрк'этьн 20:12.

бькарьбьн ль бәр р'ожа охърме гьран бьсәкьньн у пышти кьрна һәр тыштир'а, щийе хвәда қәвин бьсәкьньн.

¹⁴ Аwa щийе хвәда бьсәкьньн, р'астийе мина к'әмбәре ль пышта хвә бышьдиньн, һәқийе мина зьрһ' ль синге хвә вәргьрн ¹⁵ у сол ньгед вәда, бона Мьзгинийа ә'дълайийе һазьр сәкьни бьн. ¹⁶ Ль сәр һәр тыштир'а жи бавәрийе мина мәрт'але бьгьрнә хвә, бь к'ижане һуне бькарьбьн һ'әму тиред агьрийә кө Йе Хьраб давежә, бьтәмьриньн. ¹⁷ У хьлазбуне мина к'өмзьрһ'е һьлдьн, мина шур жи хәбәра Хвәде, кө жь Р'өһ'е Пироз ә. ¹⁸ Бь һ'әму дөа у р'әща һәр гав дөа бькьн пе Р'өһ'е Пироз. Сәр ве йәке һ'ьшйар бьминьн у бона т'әмамия цьм'әта Хвәде т'ьме дөа бькьн. ¹⁹ У бона мьн жи дөа бькьн, кө гава әз хәбәр дьм, готьнәк мьнр'а бе дайине, вәки мерк'ими сөр'а Мьзгинийе ә'йан кьм, ²⁰ бона к'ижане әз бь ван қәйде хвә қасьдийе дькьм. Дөа бькьн, вәки әз бона we төрөш кьм хәбәр дьм, чава лазьм ә.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Вәки һун жи бона мьн бьзаньбьн, һаш жь һ'ал-һ'әвалә мьн һәбьн, Тьхикойе бьрайе дәлал у қөльхк'аре Хөдани амьн we һәр тышти вәр'а бежә. ²² Әз бона we йәке ви сәр вәда дьшиньм, вәки һун һаш жь мә һәбьн у әw бь ве йәке дьл бьдә вә.

²³ Дә бьра ә'дълайи у һ'ьзкьрн бавәрийева т'әвайи жь Бав Хвәде у Хөдан Иса Мәсиһ ль хушк-бьра бә. ²⁴ Бьра к'әрәм т'әви ван һ'әмуя бә, йед кө бь һ'ьзкьрна бе хьлази Хөдане мә Иса Мәсиһ һ'ьз дькьн.

НЭ'МА ПАУЛОС ФИЛИПИЙАР'А

Пешготына институте

Паулосе шанди^ф эва нэ'ма жь кэле щьвина^ф бажаре Филипийар'а нъвисийэ. Эв щьвин, щьвина пешьн бу, йа кё аха Эвропайеда, қэза Мэкэдонья бьн Императорийа Р'омайеда^ф һиме we һатэ авитьне. Эв нэ'мэ һынге һатэ нъвисаре, гава даннасинкьред мьрабьли Паулос щьвинеда тыштед шашэ мьрабьли һинкьрьна Мьзгинийе һин дькьрьн у Паулос гэлэки бэр хвэ дьк'эт. Ле алийе дьнва жи эм ве нэ'меда гөман у эшқэкэ мэзын алийе Паулосда дьбиньн, жь we бавэрийа вийэ сэр Иса Мэсиһ.

Сэбэбэкэ дьн жи бона нъвисара ве нэ'ме һэбу кё Паулос бона бавэрмэндед Филипийаеда р'азибуне дьдэ Хвэде, вэки нава тэнгасийед^ф вида вана к'омэк дабунэ ви (4:10-20). Өса жи хөйа дьбэ кё Паулос хвэстийэ ве мәщале бьдэ хэбате, вэки бавэрмэнд хирэт у эгит бьн, тэнгасийа ви у хвэ нэньһер'ьн. Эв һиви дькэ, кё нава ванда т'ьфақ^ф һэбэ у мина Мэсиһ шкэсти бьн, нэ к'өбар у бабах бьн. Эв бир тинэ кё йэктийа Мэсиһда бь к'эрэма^ф Хвэде жийине пе бавэрийе^ф дьстиньн, нэ кё пе қэдандьна Қануна^ф Муса^ф. Паулос дэрһэқа we эшқ у шабунеда дьбежэ, к'ижане кё Хвэде дьдэ ван, йед кё йэктийа Иса Мэсиһда дьжин (сэре 2-а). Сэре 3-да, филипийа т'эглифи we дэрэще дькэ, кё эв быщэ'диньн быгьһижьнэ мэрэме жийина Мэсиһ, ава готи п'ега Мэсиһда һэр'ьн.

Эва нэ'ма эшқ, гөман, йэкти у сэбра бона пешдачуйина жийина бавэрмэнда дьдэ к'ьфше. Өса жи

ФИЛИПИ 1:1–7

дъдэ к'ѳше, кӧ Паулосе шанди гэлэки ве щъвине һ'ъз дькэ у қэдъре ван дьгърэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготън (1:1-11)

Һ'але кӧ Паулос теда йэ (1:12-26)

Жийина Мэсиһда (1:27-2:18)

Шевъра бона Тимот'ейо у Епафродито (2:19-30)

Һ'эвза хвэ дьжмьна у қэзийа бькьн (3:1-4:9)

Паулос у достед вийэ Филипйайеда (4:10-20)

Пашготън (4:21-23)

Сьлавкьрн

1 ¹ Жь Паулос у Тимот'ейоие хӧламед Мэсиһ Иса, Т'эмамия щьм'та Хвәдер'а, йед кӧ п'ара Мэсиһ Иса нэ у ль алийед Филипйаие дьминьн, т'эвайийа бэрпърсийар у бэрдэстийед щъвиневаф:

² Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайийа Хвәдейе Баве^ф мэ у Хӧдан^ф Иса Мэсиһ ль вэ бэ.

Дӧайе Паулос

³ Эз шькьрийа хвэ Хвәдейе хвэ тиньм гава һэр гав вэ бир тиньм, ⁴ т'ьме нава һ'эму дӧайед хвәда, бона вэ һ'эмуйа бь дьле ша дӧа дькьм, ⁵ чьмки һун р'ожа пешьнда һ'эта иро т'эви шьхӧле Мьзгинидаине бунэ. ⁶ У эз ве йәкеда гӧман ьм, эве кӧ дьле вәда дэст бь шьхӧле хвәйи қэнц кьрийэ, we һ'эта Р'ожа һатъна Мэсиһ Иса жи бьгьһинэ сери. ⁷ һун дьле мьнда нэ у һэқ э жи кӧ эз бона вэ һ'эмуйа аһа бьфькьрм. Чьмки һун һ'эму жи т'эви we к'эрэме^ф бунэ, йа кӧ жь Хвәдеда мьнр'а һатийэ дайине,

чава эз ньһа қәйдада мә, өса жи бона Мьзгинийе сәкьни бум у мьн әв дьда маккьрьне. ⁸ Хвәде шә'де мьн ә, кә эз бь һ'өба Мәсиһ Иса чьқаси һ'әйра вә һ'әмуйдада мә.

⁹ У эз ве дөайе дькьм, кә һ'ьзкьрьна вә һе-һе бь занәбун у сәрвахтийа^ф гьһиштыва зедә бә, ¹⁰ вәки к'ижан һәрә қәнщ ә, һун ве бьбьжерьн. һнге һуне Р'ожа һатьна Мәсиһда ширһ'әлал у беләк'ә бьн ¹¹ у бь сайа Иса Мәсиһ бь бәрәд һәрийева т'ьжибуйи бьн, бона р'умәт у пәсьне Хвәде.

Жийин Мәсиһ ә

¹² Эз дьхвазьм кә һун бьзаньбьн хушк-бьрано, вәки чь кә һатә сәре мьн, әве һе к'ар да пешдачуйина Мьзгинийе.

¹³ Ава т'әвайийа к'ома к'оч'ьксәрева, өса жи һ'әмуьед майинва ә'йан ә кә эз бона наве Мәсиһ нава ван қәйдада мә. ¹⁴ У дьле п'ьр'анийа бавәрмәнда жи бь ван қәйдед мьн йәктия Хөданда шьдийан, кә һе бь мерк'ими хәбәра Хвәде бе хоф у тьрс бежьн.

¹⁵ Р'аст ә һьнәк жь һ'әвсудийе у мьхәнәтийе Мәсиһ даннасин дькьн, ле һьнәк жи жь нета қәнщийе. ¹⁶ Әвана жь һ'ьзкьрьне даннасин дькьн, чьмки әв заньн кә эз сәр ви қөльхи^ф һатьмә данине, кә пыштгьрийе Мьзгинийе бькьм. ¹⁷ Ле йед майин бона һәвр'ьк'ийе Мәсиһ даннасин дькьн, нә бь дьле р'аст. Әв дьфькьрьн, кә тәнгасийе^ф сәр қәйдед мьнда зедә кьн.

¹⁸ Ле фьрқи т'өнә! Чава жи бьбә, һәгәр әвана бь қәлпийе йан бь р'астийе Мәсиһ даннасин дькьн, эз бь ве йәке ша мә. Бәле әзе ша бьм жи, ¹⁹ чьмки эз заньм кә эв йәк ве ахьрийе ль бәр азабуна мьн к'әвә, бь дөайед вә у алик'арийа Р'өһ'е Иса Мәсиһ. ²⁰ Эз гөман у ч'әвньһер'ийа ве йәке мә, кә т'ө тьштыва әзе шәрми нәминьм, ле бәле

he мерк'ими бьм, чава хәр гав өса жи ньһа пәсьне Мәсiһ бь қальбе мьн бе дайине, һәгәр бь мьрьна мьн бә, йан жи бь жийина мьн бә. ²¹ Чьмки бона мьн жийин Мәсiһ э у мьрьн жи к'ар э. ²² һәгәр жийина ви қальбида he к'аре дьдә шьхөле мьн, эз ньзаньм к'ижани бьбьжерьм. ²³ К'әтымә нава дө кәвьра: Эз һ'ьзрәт ьм кө жь ви қальби дәрем, һәр'ьмә щәм Мәсiһ, мьнр'а эва he гәләки қәнщ э, ²⁴ ле майина мьнә ви қальбида he бона к'ара wә йә. ²⁵ Эз ве йәке кө бе шьк бавәр дькьм, ләма жи заньм кө эзе бьминьм, т'әви wә һ'әмуйа бьм, wәки һун he пешда һәр'ьн у бавәрийеда^ф ша бьн. ²⁶ Аwa гава эз диса бем щәм wә, һун пе мьн бь сайа Мәсiһ Иса he фьр'нақ бьн.

²⁷ Ле т'әне чава лайиқи Мьзгинийа Мәсiһ э, һун хwә өса хwәй кьн, кө һәгәр сәр wәда бем у wә бьбиньм йан дурва бьбьһем бьзаньбьм кө wә бь р'öh' у дьләки пышт дайә пышта һәв, бона шәр'к'арийа бавәрийа Мьзгинийе сәкьни нә. ²⁸ Т'ө алийава жь пәйк'әтийед хwә вәнәк'ьшьн. Эв йәк избатийа өндабуна wан у хьлазбуна^ф wә йә у эв жи жь Хwәде йә. ²⁹ Эва к'әрәма Хwәде бона хатьре Мәсiһ дайә wә, wәки нә кө т'әне һун wi бавәр бькьн, ле бона wi щәфе жи бьк'ьшиньн. ³⁰ Ньһа жи һун нава wi шәр'ида нә, к'ижан кө wә сәр мьн дит у ньһа бона мьн дьбьһен.

Хwәньмьзкьрьна Мәсiһ у мәзьнайийа wi

2 ¹ Аwa һәгәр т'әвбуна wәйә т'әви Мәсiһ бина бәр wә йә, һәгәр һ'ьзкьрьна wi дьл дьдә бәр wә, һәгәр Р'öh'e^ф Пироз wә дькә йәк*, һәгәр дьлшәwати у р'ә'ма wә һәйә, ² әшқа дьле мьн бь т'ьфақа^ф хwә һун бьгьһиньнә сери:

* 2:1 Аһа жи те фәмкьрьне: «һәгәр Р'öh'e^ф Пироз wә т'әви хwә дькә йәк».

Бъра эw h'зкърьна нава wэда бэ у сэр нет у фькърэке бьн.
³ Тыштэки бь hэвр'к'ийе нэкьн у ль наве хwэ нэгэр'ьн, ле
 жь wэ hэр йэк бь мьлуктийе hэвале хwэ сэр хwэр'а бьгьрэ.
⁴ Т'эне ль к'ара хwэ нэгэр'ьн, ле бьра hэр кэс ль к'ара
 hэвале хwэ жи бьгэр'э. ⁵ Мэсн Иса сэр чь нет-фькьре бу,
 жь wэ hэр кэс жи öса бьфькьрэ:

⁶ Эw кө бьнийат'а хwэда Хwэде бу,
 пэй we йэке нэк'эт, кө бьма wэкэ Хwэде,

⁷ ле хwэха хwэ шкенанд,
 к'этэ бьнийат'а хöламэки
 у бу мина мэрьва^ф,
 к'этэ дьлге инсен.

⁸ Эwi хwэ ньмьз кьр,
 h'эта мьрьнер'а жи қайл бу,
 эw жи мьрьна сэр хаче^ф.

⁹ Бона ве йэке Хwэде эw he бьльнд кьр
 у навэки öса п'ешк'еши^ф wi кьр,
 кө жь h'эму нава бьльндтьр э,

¹⁰ wэки hэр чок ль бэр наве Иса бьтэwэ,
 hэгэр ль э'змен бэ,
 hэгэр сэр дьне бэ,
 hэгэр ль дийаре^ф мьрийа бэ

¹¹ у hэр зар-зьман идрар^ф кэ,
 кө Иса Мэсн Хöдан э,
 бона р'умэта Бав Хwэде.

Дьнийайеда мина стэйрка бьч'ьрусьн

¹² Аwa дэлалийед мьнно, чава эз нава wэда бум хун
 т'ьме гöндар бун, ньна he гэлэки гöндар бьн, гава нэ нава
 wэда мэ. Бона хьлазбуна хwэ бь хоф у тьрс бьхэбьтн, кө
 we йэке бьгьһиньнэ сери, ¹³ чьмки Хwэде хwэха ве йэке

дыкэ дьле wэ, кӧ хун дьхвазьн у дыкьн, чава ль wi хвэш те.

¹⁴ Нэр тышти бе бинтэнги у бе шэр' у дэ'w бькьн, ¹⁵ wэки хун нава ви ньсьле^ф нэхэд у хальфида^ф белэк'э у бeқӧсур, зар'ед Хвэдейэ бесуц бьн. Нава ванда шэwқ бьдьн мина р'онайед э'змана, ¹⁶ чава йед хэбэра жийине һьлгьрти. Эзе һынге Р'ожа хатьна Мэсиһ р'успи бьм, кӧ бадихэwа^ф нэхэзимэ у бадихэwа нэхэбьтимэ. ¹⁷ Бэле һэгэр ши бе кӧ хуна мьн сэр we бawэрийа wэда бе р'етьне, йа кӧ хьзмэтк'арийа wэда чава қӧрбан^ф Хвэдер'а те дайине, эзе ша бьм у т'эви эшқа wэ бьм. ¹⁸ Ӧса жи хун ша бьн, т'эви эшқа мьн бьн.

Тимот'ейо у Епафродито

¹⁹ Гӧмана мьн сэр Иса Хӧдан һэйэ, кӧ эзе зутьрэке Тимот'ейо сэр wэда бышиньм, кӧ дьле мьн р'һ'эт бэ, гава эз һ'але wэ пе бьһ'эсьм. ²⁰ Эз дьле хwэр'а йэки мина wi набиньм, кӧ бона һ'але wэ мина пешэwьтики хэм бьхwэ. ²¹ Чьмки йед майин һэр кэс ль пэй к'ара хwэ к'этийэ, нэ кӧ йа Иса Мэсиһ. ²² Ле хун хwэха заньн кӧ эw йэки чавайи щер'ьбанди^ф йэ у хwэха т'эви мьн Мьзгинидайинер'а ӧса хьзмэти кьр, чава кӧр' бавер'а. ²³ Аwа нета мьн һэйэ, кӧ эз эwi зу бышиньмэ щэм wэ, гава эз һаш жь һ'ал-һ'эwале хwэ һэбьм. ²⁴ У эз Хӧданда гӧман ьм, кӧ эзе хwэха жи зутьрэке сэр wэда бем.

²⁵ Ле мьн ӧса р'е тер'а дит, wэки эз wi бьрайе мэ Епафродито бышиньмэ щэм wэ, йе кӧ т'эви мьн хэбьти у шэр'е хwэ кьр, к'ижан wэ шандьбу кӧ к'омэк бьда мьн. ²⁶ Эwi жи гэлэки бира wэ кьрийэ у бэр хwэ дык'эwэ, wэки wэ бона нэхwэшийа wi бьһистийэ. ²⁷ Р'асти жи эw нэхwэш к'эт, чу бэр дэре мьрьне. Ле Хwэде ль wi һатэ

р'э'ме, нэ кӧ т'эне ль ви, ле ӧса жи ль мьн, вэки сэр к'эдэре к'эдэр сэр мьнда нэйе. ²⁸ Бона ве йэке эз ви бь дьл дьшиньм, вэки һун ви бьбиньн, диса ша бьн у эз бэр хвэ нэк'эвьм. ²⁹ Ава бона хатьре наве Хӧдан эви бь т'эмамия ашқа дьле хвэ қэбул кьн. Қэдьре йед мина ви гьран бьгьрын, ³⁰ чьмки эв бона шьхӧле Мэсиһ һ'эта бэр дэре мьрьне жи чу у дэсте хвэ жь э'мьре хвэ жи к'ьшанд, вэки дэвса ве хьзмэтк'арийа кӧ вэйе мьнр'а бькьра эви хвэха бькьра.

Р'ийа р'астэ бона хьлазбуне

З¹ һэйнэсэр хушк-бьрайед мьн, бь Хӧдан ша бьн! Эз ащьз набьм кӧ диса ван тышта вэр'а дьньвисьм, ле эв бона бехофияа вэ йэ. ² һ'эвза хвэ жь «сэ-куч'ька» бькьн, һ'эвза хвэ жь п'алед хьраб бькьн, һ'эвза хвэ жь ван бькьн, йед кӧ қальб дьбьр'ьн, сьнэт^ф дькьн. ³ Чьмки сьнэтияа р'аст йа мэ йэ, кӧ бь Р'ӧһ'е Хвэде эм дьһ'эбиньн* у бь Мэсиһ Иса дьфьр'ьн. Гӧмана мэ нэ сэр нав-нишанед қальб э, ⁴ ле р'аст бежьм эз дькарьм гӧмана хвэ бьдьмэ сэр ван нав-нишанед қальб. һэгэр йэк дьфькьрэ, кӧ гӧмана ви сэр қальб һэйэ, йа мьн һе зедэ һэйэ. ⁵ Р'ожа һ'эйшта сьнэт бумэ, жь р'ьк'ьнйата Израел^ф ьм, жь қэбила Бьнйамин^ф, ибрани^ф мэ у кӧр'е ибранияа, алийе Қанунеда ферьси^ф, ⁶ мьн к'эрби хирэте щьвина Хвэде дьзеранд, һьндава р'астийа Қанунеда жи белэк'э бум. ⁷ Ле чь кӧ к'ара мьн бу, мьн бона Мэсиһ зийан һ'эсаб кьрийэ. ⁸ У сэрда жи эз һэр тышти зийан һ'эсаб дькьм у һьмбэри ве йэке накьм, кӧ Хӧдане хвэ

* 3:3 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Эм Хвэде бь Р'ӧһ' дьһ'эбиньн».

Мәсiһ Иса нас бькьм, кӧ к'ара сэр к'ара йә! Бона хатьре ви эз жь һәр тышти қәтийам у чава гэмар һ'эсаб дькьм, вәки Мәсiһ қазьнщ кьм ⁹ у т'эви ви бьбьмә йәк. Иди әв р'астийа^ф мьн, нә кӧ жь қанунқәдандьна мьн те, ле жь Хвәде йә, йа кӧ һ'име ве жь бауәрийа сэр Мәсiһ ә. ¹⁰ Эз дьхвазьм ви у қәватата р'абуна вийә жь мьрьне нас кьм у т'эви щәфайед ви бьм, бьк'эвьмә һ'але мьрьна ви, ¹¹ кӧ бь авайики бькарьбьм бьгьнижьмә р'абуна мьрийа.

Р'эвина бәрбь мәрәме хвә

¹² Эз набежьм кӧ эз иди гьһиштьмә мәрәме хвә йан жи иди к'амьл бумә, ле эз пәй к'әтмә, кӧ ве хәлате қазьнщ кьм, бона к'ижане Мәсiһ Иса эз қазьнщ кьрьмә. ¹³ Хушк-бьрано, эз хвә һ'эсаб накьм, кӧ мьн әв йәк қазьнщ кьрийә, ле сәри әв ә, кӧ эз тыштед пышт хвәва һьшти бир бькьм, хвә бавежьмә йед пешийа хвә, ¹⁴ дьщә'диньм бьгьнижьмә мәрәме хвә, ве ләщхәлатата жорчуйине, ава готи газийа Хвәдейә бь сайа Мәсiһ Иса бьстиньм.

¹⁵ Ава жь мә һ'әмуйа, иди к'и «гьһишти» йә, гәрәке аһа бьфькьрә. Ле һәгәр тыштәки дьн жи дьле вәда һәбә, әве йәке жи Хвәде ве бәр вә вәкә. ¹⁶ Ле т'әне әм гьһиштьнә чь дәрәще, анәгори ве йәке бьжин.

¹⁷ Ч'ә'в бьдьнә мьн хушк-бьрано у дина хвә бьдьнә ван, йед кӧ өса хвә хвәй дькьн, чава кӧ мә бь р'абун-р'уныштьна хвә нишани вә кьрийә. ¹⁸ Чьмки гәләк жийина хвәда дьжмьнед хаче Мәсiһ ьн, бона к'ижана мьн гәләк щара вәр'а готийә, ньһа жи бь гьри дьбежьм. ¹⁹ Ахьрийа ван ондабун ә, хвәдейе ван зьке ван ә у кьред ванә шәрми жи р'умәта ван ә. Әвана т'әне сәр тыштед ве дьне дьфькьрьн. ²⁰ Ле вәлате мә ль ә'змана йә, жь к'ӧ әм ч'ә'вньһер'ийа Хьлазкьр^ф, Хӧдан Иса Мәсiһ ьн.

²¹ Эве қальбе мэйэ т'энгэзар быгөһезэ у бькэ мина қальбе хвэйи хвэйир'умэт, бь we қəwата кö дькарэ һэр тышти бькэ бьндэсте хвэ.

Т'эмийед ахьрийе

4 ¹ Ньһа хушк-бьрайед мьнэ ширьн у һ'эйран, һун ьн шабун у к'офийа^ф сэре мьн дэлално, йэктийа Хөданда аһа қəвин бьминьн.

² Эз һиви жь Әйодийае дькьм у һиви жь Сьнтихайе дькьм, чава т'эви Хөдан йэкбуи бьра ль һэв бен.

³ Бэле эз һиви жь тэ жи дькьм һэвалбарэ мьни амын, тö жи али ван к'өльфэта^ф бькэ. Эвана т'эви мьн хэбата Мьзгинидаинеда худан р'етьнэ, өса жи т'эви Клемес у һэвал-хэбатед мьнэ майин, кö навед к'ижана к'ьтеба жийинеда ньвисар ьн.

⁴ Т'ьме пе Хөдан ша бьн, диса дьбежьм т'ьме ша бьн!

⁵ Бьра бэрбьһерийа вэ һ'эму мэрьвава ә'йан бэ. Хөдан незик ә*. ⁶ Бона т'ö тышти хэм нэкьн, ле хвэстьна вэ бьра бь дөа-дьрозга, р'азибунева т'эвайи, Хвэдева ә'йан бэ. ⁷ У әд'ьлайийа Хвэде кö жь һэр һ'ьш-ақьли дэрбазтьр ә, we дьл у фькьред вэ йэктийа Мәсиһ Исада хвэй кэ.

⁸ һэйнэсэр хушк-бьрано, чь кö бь р'астийе йэ, чь кö бь мақултийе йэ, чь кö бь һақийе йэ, чь кö бь һ'элалийе йэ, чь кö бь хвэшийе йэ, чь кö бь фьрасэтийе йэ у һэр тыштед кö ә'сьли у лайиқи қәнщготьне нэ, сэр ван тышта бьфькьрьн. ⁹ һун жь мьн чь һин бун, вэ чь станд, чь бьһист у чь дит we йэке бькьн у Хвэдейе әд'ьлайийе we т'эви вэ бэ.

* 4:5 «Хөдан незик ә» бь дö щур'а те фэ'мкьрьне: «һатьна Хөдан незик ә» йан жи: «Хөдан незики мә йэ».

Р'азибуна Павлос

¹⁰ Эз бь сайа Хөдан гэлэки ша мэ, кө вэ пэй һақас вэхтр'а эз бир аним, бона мьн хэм хвар. Бэле вэ дькьр жи, ле мәщал нэдьк'этэ вэ. ¹¹ Нэ кө эз һ'эвще тыштэки мэ кө ве йэке вэр'а дьбежьм. Эз һин бумэ, кө һ'эму һ'алида р'ази бьм. ¹² Т'өнэбуне заньм, һэбуне заньм, эз һэр алийида у һэр һ'алида сэр ве сөр'е вэбумэ у һин бумэ кө р'ази бьм, һэгэр т'ер бьм, һэгэр бьр'чи, йан һэбунеда бьм йан жи т'өнэбунеда. ¹³ Эз һэр тышти бь сайа ви дькарьм, йе кө қэвате дьдэ мьн.

¹⁴ Ле вэ қәнщ кьр, кө тэнгасийа мьнда к'омэк да мьн. ¹⁵ У бэле һун жи заньн гэли филипийа, кө жь сэре даннасинийа Мьзгинийеда гава эз жь Мэкэдонийае дэрк'этым, т'ө щьвине т'эвк'арийеда дәсте хвэ дьрежи мьн нэкьр, пештьри вэ. ¹⁶ Чьмки щарэке-дөда эв тыштед мьнр'а керһати вэ һ'эта Т'есалоникийе жи шандьн. ¹⁷ Эз нэ кө тыштэки п'ешк'еш дьхвазьм, ле дьхвазьм кө к'ар сэр һ'эсабе вэда зедэ бэ. ¹⁸ Мьн һэр тышт стандийэ у нава һэбунеда мэ. Эв тыштед кө вэ бь дәсте Епафродито мьнр'а шандьнэ эв бэси мьн ьн. Эв дайина вэ бинэкэ хвэш э, һ'эдийа^ф қэбул у ль Хвэде хвэш э. ¹⁹ У Хвэдейе мьн ве һ'эму кемасийед вэ пе ве хьзна хвэйэ р'умэтэ жь Мэсиһ Иса т'ьжи кэ. ²⁰ Ава шькьр жь Хвэде у Баве мэ, һ'эта-һ'этайе! Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Т'эмамийа щьмэ'та Хвэдейэ п'ара Мэсиһ Иса сьлав кьн. Эв бьрайед кө т'эви мьн ьн ль вэ сьлав дькьн. ²² Т'эмамийа щьмэ'та Хвэде ль вэ сьлав дькэ, илаһи эвед кө жь мала Қэйсэр^ф ьн.

ФИЛИПИ 4:23

²³ К'эрэма Хөдан Иса Мэсиг т'эви р'өһ'е вэ бэ.*

* 4:23 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «К'эрэма Хөдане мэ Иса Мэсиг т'эви вэ һ'эмуйа бэ. Амин».

НЭ'МА ПАУЛОС КОЛОСИЙАР'А

Пешготьна институте

Павлос бь ве нэ'ме бэрбь'и щьвина^ф бажаре Колосйайеда дьбэ. Колосйа нава Асйа Бьч'укда, бажарэки алийе р'оһьлата Эфэсе бу. Н'име ве щьвине р'аст э бь дэсте Павлос нэһатьбу данине, ле жь алийе пыштгыре ви Епафрасе колосида. Ле Павлос диса кьрбу дэине стуйе хвэ, вэки бона щьвина Колосйаие бехэм нибэ у жь Эфэсе һэвал-хэбатед хвэ дьшандэ вьр, нава к'ижанада Епафрас жи бу (1:7; 4:12-13). Павлос заньбу кё Колосйайеда дэрсдаред шаш һэбун кё щьмэ'т хин дькьрн, вэки мьляк'эта^ф, ходантия у һ'окөмэтийед жорьн бьһ'эбиньн (1:16; 2:18, 23). Эв дэрсдаред шаш өса жи хин дькьрн, кё гэрэке р'ав-р'эзьмед^ф э'дэт хвэйи кьн, бенэ сьнэткирьне^ф, һ'эрам^ф нэхвьн, р'ожед һ'эсабэ э'зиз хвэй кьн, сэр ве йэкер'а дэрбаз нэбьн (2:6-23).

Мэрэме Павлос нэ'меда эв э, кё р'ийа р'аст нишани бавэрмэнда кэ у ве йэке бьгьһинэ һ'эмуйа, кё т'эне Иса Мэсйи хьлазбуна^ф т'ам дьдэ, ле эв һ'эму һ'эбандьн у бавэрийед^ф майин бавэрмэнда жь ве хьлазбуне дур дьхьн. Хвэде бь дэсте Иса Мэсйи дьняа э'фьранд у бь ви жи мэрьвайе^ф вэдыгэр'инэ бэрбь хвэ. Иса сэр һ'эму һ'окөмэтийед э'зманар'а йэ у т'эне эв э сэре щьвине. Т'эне йэктия Мэсйида гөмана хьлазбуна мэрьвайийе һэйэ. Пэй ван ширэтар'а, вэки эв һаш жь хвэ һэбьн у жь хальфандьн у хинкьрнед шашэ нэр'аст дур бьн, паше п'ара нэ'мейэ хьлазийеда Павлос дэрһэда жийина нуда

дъдэ к'ѳше, гэрэке хэлэқэтиа бавэрмэндэд Мэсиг
һындава һэвда чава бһн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-8)

Бһнйат'а Мэсиг у кьред ви (1:9-2:19)

Мэсигда жийина ну (2:20-4:6)

Пашготьн (4:7-18)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэде шандийе^ф Мэсиг Иса у
жь Тимог'ейоие бьра,

² Щьмэ'та Хвэдер'а, ван хушк-бьрайед амьнэ йэктиа
Мэсигда кö Колосийаеда дьминьн:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьялайиа Хвэдейе Баве^ф мэ* ль вэ
бэ.

Дöа у шькьрдайна Павлос

³ Эм т'эме гава бона вэ дöа дькьн, шькьрийа хвэ ль
Хвэдейе Баве Хöдане^ф хвэ Иса Мэсиг тиньн, ⁴ чьмки мэ
бона ве бавэрийа^ф вэйэ сэр Мэсиг Иса у ве һ'эзкьрна
вэйэ һындава т'эмамийа щьмэ'та Хвэдеда бьһистийэ.

⁵ Эв йэк жь ве гöмане те, йа кö э'зманада вэр'а те
хвэйикьрне, бона к'ижане вэ бьһистийэ, гава пешда
хэбэра Мьзгинийейэ р'аст ⁶ гьһиштэ вэ. У эв Мьзгини
т'эмамийа дьнйаеда дьгьһижэ у бэр дьдэ, чава нава
вэда жи жь ве р'ожеда, гава вэ бьһист у к'эрэма^ф

* 1:2 Нав дэстньвисаред һынакада эв жи һэйэ: «У Хöдане^ф мэ Иса
Мэсиг».

Хвэде т'эмамийа р'астийа вева нас кър. ⁷ хун ве йэке жь хэвалхөламе мэйи һ'эзкьри Епафрас һин бунэ, кӧ һындава мэда* бэрдэстики мэсиһи^ф амьн э. ⁸ Эви бона ве һ'эзкьрна кӧ Р'ӧһ' дайэ вэ* мэр'а гот.

⁹ Бона ве йэке жи жь ве р'ожеда гърти, гава мэ бона вэ бьһист, мэ дэст жь дӧа у һивикьрне нэк'шандийэ, вэки хун занэбуна э'мьре Хвэдеда гьһишти бьн, бь һ'эму сэрвахти^ф у занэбуна р'ӧһ'анива т'ьжи бьн, ¹⁰ вэки хун бькарьбьн хвэ ӧса хвэй кьн, чава лайиқи Хӧдан э, һэр алийава ль ви хвэш бен, һэр қэнщикьрнеда хвэйибэр бьн, бь занэбуна Хвэде бьгьһижьн. ¹¹ Бьра хун анэгори т'эмамийа ве қэвата вийэ кӧ жь зорайийа вийэ хвэйир'умэт те қэват бьн, кӧ хун һэр тыштида бь думька дьреж сэбьр бькьн. Бь эшқ ¹² шькьрийа хвэ бьдьнэ Баве*, кӧ хун** лайиқи ве йэке кьрнэ, вэки хун П'адшатийа р'онайеда т'эви щьмэ'та ви бьбьнэ хвэйип'ар. ¹³ Эви эм жь һ'ӧкӧмэтийа тэ'ристанийе хьлаз^ф кьрн у щи-гӧһасти П'адшатийа Кӧр'е хвэйи һ'эзкьри кьрн, ¹⁴ пе к'ижани* эм аза бун, ава готи мэ бахшандьна гӧна станд.

К'и йэ Мэсиһ у шьхӧле ви чь йэ?

¹⁵ Эв э сурэте Хвэдейе кӧ хӧйа набэ,

* 1:7 Нав дэстньвисаред һьнэкада дэвса «һындава мэда» «һындава вэда» һэйэ.

* 1:8 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «һ'эзкьрна нава Р'ӧһ'да».

* 1:12 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Бав Хвэде».

** 1:12 Нав дэстньвисаред һьнэкада дэвса «хун» «эм» һэйэ.

* 1:14 Нав һьнэк дэстньвисаред пашвэхтиьеда аһа йэ: «Бь хуна Кӧр'е ви».

эw Ньхөрийе Хwэде йэ, сэр h'эму э'фьринар'а*.

¹⁶ Чьмки бь дэсте wi хэр тыштед ль э'рд у э'змана
э'фьринэ,

чь кө хөйа дьбьн, чь кө хөйа набьн,

хэгэр к'өрси йан хөданти бьн,

хэгэр сэрверти йан h'өкөмэти бьн,

хэр тышт бь дэсте wi у бона wi э'фьринэ.

¹⁷ Эw бэри хэр тышти хэбу

у хэр тышт бь сайа сэре wi щийе хwэда дьминьн.

¹⁸ Эw э сэре Бэдэне, аwа готи сэре щьвине^ф,

дэстпебуна we у ньхөрийе жь нава мьрийа,

wэки хэр тыштида эw бьбэ йе пеш.

¹⁹ Чьмки ль Хwэде хwэш hat, кө т'эмамияа бьнийат'а
хwэдетийе нава wiда бэ

²⁰ у бь wi хэр тышти т'эви хwэ ль hэв бинэ,

хэгэр ль сэр э'рде бэ, йан жи ль э'змана бэ,

бь we хуна wийэ сэр хаче^ф р'ьжийайи э'дьялайийе бькэ.

²¹ hун жи кө wэхтэке жь дэст фькьр у кьрьнед хwэйэ
хьраб, хэриб у нэйаред Хwэде бун, ²² ле ньна эwi бь
мьрна Мэсиhэ бэдэни hун т'эви хwэ ль hэв анин, wэки
wэ ль бэр хwэ пироз^ф, белэк'э у бесуц бьдэ сэкьнандьне.

²³ Ле т'эне гэрэке hун бawэрийеда h'имгьрти qэвин
бьминьн у жь we гөмана Мьзгинийе нэк'эвьн, йа кө
wэ бьhист у wan h'эмуйар'а, йед кө бьн п'эр'е э'зменда
дьминьн hatэ даннасинкьрьне. У эз, Паwлос бумэ
бэрдэстийе we.

* 1:15 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аha йэ: «Ньхөрийе h'эму э'фьрина
йэ». «Ньхөри» те фэ'мкьрьне, кө эw бэри h'эму э'фьрина хэбуйэ у сэр
wan'а йэ. Эв бэ'са хэлэqэтига Исайэ т'эк т'энейэ т'эви Хwэде дькэ,
кө эw нэ йэки э'фьри йан хөльqi йэ, ле эв хэлэqэти чаwа хэлэqэтига
көр' у баве йэ. Аwа готи бэри э'фьрандьна дьне Көр' хэбу.

Щэфайед Павлосэ бона щывина Хвэде

²⁴ Эз ньһа ван щэфайед хвэда, к'ижана кө бона вэ дьк'ьшиньм, ша мэ у ван тэнгасийед^ф Мәсиһә майин бь щанийа хвэ бона Бэдәна ви, йа кө щывин^ф э, т'эмам дькьм. ²⁵ Эз we щывинер'а бумэ бәрдәсти, эв йәк алийе Хвэдеда чава дәйн к'этә стуйе мьн, вәки готьна Хвэде т'эмамыйе пева быгьһиньмэ вэ, ²⁶ эв сөр'а кө жь дәвр у қөр'нада вәшарти бу, ле ньһа щьмэ'та вива ә'йан бу. ²⁷ Хвэде хвәст ль бәр щьмэ'та хвэ вәкә, кө чь дәвләмәндтикә хвәйир'умәт ве сөр'еда бона һ'әму мьләта һәйә. У эв сөр' эв э, кө Мәсиһ нава вәда йә, ава готи һун гөмана we йәке нә, кө п'ара р'умәте бьн. ²⁸ Әм ви даннасин дькьн, һәр кәси ширәт дькьн, һәр кәси бь һ'әму сәрвахтийе һин дькьн, вәки һәр кәси йәктийа Мәсиһда гьһишти ль бәр Хвэде бьдьнә сәкьнандьне. ²⁹ Бона we йәке жи эз дьхәбьтм у анәгори we қәwата ви шәр'е хвә дькьм, йа кө нава мьнда бь зорайи йа хвә дькә.

2 ¹ Эз дьхвазьм һун заньбьн кө эз чь шәр'и дькьм бона вэ, йед Лавдькйәйе у һ'әмуьед кө р'у бь р'у эз нәдитьмә. ² Эз аһа дькьм, вәки дьлшьдийайи бьн, һ'ьзкьрьнеда бьбьн йәк у быгьһижьнә т'эмамыйа дәвләмәндтийа фә'мдарийе. һьнге әве сөр'а Хвэде нас кьн, кө Мәсиһ э. ³ Әв э к'ьлита һ'әму хьзна занәбун у сәрвахтийа вәшарти. ⁴ Эз ве йәке дьбежьм, вәки т'ө кәс вэ бь заре ширьн нәхальфинә^ф. ⁵ Р'аст э эз бэдәна хвэда жь вэ дур ьм, ле р'өһ'е хвэда т'әви вэ мэ у эз ша мэ кө п'әргалийа вәйә т'ьфақ^ф у эв бавәрийа вәйә сәр Мәсиһ шьдийайи дьбиньм.

Жийина йэктийа Мәсидә

⁶ Ава вә чава Хөдан Мәсидә Иса қәбул кър, өса жи йэктийа вида бьжин, ⁷ р'ав^ф авити, сәр ви чекьри у бавәрийеда шьдийайи һ'имгьрти бьн, чава һун һатьнә һинкьрьне. У һәр гав бь дьле р'ази шькьрийе бьдьнә ви.

⁸ һаш жь хвә һәбьн, нәбә кә йәк бь сәрвахтийа дәрәвә п'уч' дьле вә бькә һесир. Әв жь ә'дәтед мәрва^ф у сьхьред^ф ве дьнйайе* тен, нә жь Мәсидә. ⁹ Чьмки т'әмамия бьнйат'а хвәдетийе нава Мәсидә бәдәнида йә ¹⁰ у һун жи йэктийа вида гьһишти нә, кә сәре һ'әму сәрвертийа у һ'өкөмәтийа йә.

¹¹ Йәктийа вида һун бь сьнәта бе дәст жь алийе Мәсидә дьле хвәда һатьнә сьнәткьрьне^ф, жь бьнйат'а хвәйә гөнәк'ар^ф һатьнә бьр'ине. ¹² Гава һун пе аве һатьнә ньхөмандьне^ф, т'әви ви һатьнә дәфьнкьрьне^ф у бь we ньхөмандьне жи һун т'әви ви жь мьрьне р'абун, чьмки вә бавәрийа хвә бь қәвата ви Хвәдейи ани, йе кә Мәсидә жь мьрьне р'акьр. ¹³ У һун вәхтәке бь р'өһ'ани нава нәһәқийа у бьнйат'а хвәйә гөнәк'арә нәсьнәткьрида мьри бун, ле Хвәде һун т'әви Мәсидә сах кьрьн. Әви һ'әму нәһәқийед мә бахшандьнә мә ¹⁴ у әв к'ахаза дәйнед мәйә кә бь қәйдә-қануни мьқабьли мә һатьбу ньвисаре, жь наве һьлда у дармьхе хьст. ¹⁵ Бь ви дармьхи Мәсидә ч'әкед сәрвер у һ'өкөмәтед тә'ристанийе да данине, әв чава һесир пәй хвә бьрьн, нава к'ома хвәйә сәрк'әтида кьрьнә сосрәт.

* 2:8 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шәхсед р'өһ'анийә кә һ'өкөми сәр ве дьнйайе дькьн».

¹⁶ Аwa göh нэднэ т'ö кэси, йед кө бона пьрса хварьн, вэхварьне йан жи бона пьрса щэжьна у щэжьнед һива ну öса жи р'ожед шэмийа, wэ ломэк'ар^ф дькьн. ¹⁷ Эв һ'эму сийа ван тышта нэ, йед кө we бен, ле р'асти Мэсиг э. ¹⁸ Нэбэ кө йэк дәсте wэ жь лэщхэлате бькэ, йе кө бь хвэньмьзкьрьна һ'ьлэк'ари, мьлйак'эт^ф-һ'эбандьне у бь гиробуна дитьнед бэр ч'э'ва мьжул э. Йед öса бь фькьред п'уч'э мэрвайи п'ышка хwэда дьwэрьмын ¹⁹ у хwэ иди ль Сери нагьрьн, кө Мэсиг э. Бь wi т'эмамийа бэдэне бь п'эвгьрек у севькава һэвва гьредаи те хwэйикьрьне у бь гиһандьна Хwэде дьгьһижэ, ль гора хwэстына wi.

²⁰ Аwa һэгэр һун т'эви Мэсиг мьрьнэ у жь сьхьред ве дьнйаие аза бунэ, иди һун чьма мина бэре пэй э'рф-э'дэтед ве дьнйаие дьчьн? һун чьма göh дьднэ т'эмийед аһа? Мэсэлэ: ²¹ «Незик нэбэ, тэм нэкэ, ле нэк'эвэ». ²² Эв һ'эму мьжули жи we п'уч' бьн һэр'ьн, эвана жь т'эми у һинкьрьнед мэрва нэ. ²³ Фэ'мдари йэ кө эв э'рф-э'дэт чава сэрвахти хойа дьбьн, гава дькьнэ стуйе хwэ кө мьлйак'эта бьһ'эбиньн, хwэ ньмьз кьн у бэдэна хwэ бьднэ щэфе, ле эв һ'эму мьрабьли бьнйат'а гөнэк'ар т'ö тышти накьн.

Жийина ну у жийина кэвьн

З ¹ Аwa кө һун т'эви Мэсиг жь мьрьне р'абунэ, кө öса йэ ль тыштед жорьн бьгэр'ьн, we дэра к'ö Мэсиг ль мьле Хwэдеи р'асте р'уньшти йэ. ² Сэр тыштед жорьн бьфькьрьн, нэ кө сэр тыштед ве дьнйаие. ³ Чьмки һун мьрьнэ у э'мьре wэ т'эви Мэсиг щэм Хwэде вэшарти йэ. ⁴ Гава Мэсиг, кө э'мьре wэ йэ хойа бэ, һуне жи һьнге т'эви wi бь р'умэта wi хойа бьн.

⁵ Аwa хwэстьнед дьле хwэйэ ве дьне бькӧжын: Бенамусийе, һ'эрабийе^ф, тэме хьраб, дьлһавьжийа хьраб у тьмайе, кӧ п'утп'арьсти^ф йэ. ⁶ Эв ын сэбэб кӧ хэзэба Хwэде we сэр ван мэрьвед кӧ нэ гӧр'а^ф wiда нэ бе. ⁷ Wэ жи wэхтэке эw тышт дькьрын, гава wэ нава ван кьред хьрабда дьжит.

⁸ Ле ньһа һун ван һ'эмуйа жь хwэ дур хьн: һерсе, бэрзэдийе^ф, хьрабийе, к'ьфьри-зьфьрийе у хэбэред нэщайиз жь дэве хwэ. ⁹ һэвдӧр'а дэрэwa нэкьн, чьмки wэ мэрьве кэвьн кьред wива жь сэр хwэ ехьстийэ ¹⁰ у эwi ну ль хwэ кьрийэ. Эw мэрьве ну р'ож бь р'ож анэгори сурэте Э'фьрандаре хwэ те нукьрыне, wэки Хwэде т'ам нас кэ. ¹¹ Иди фьрқи нэ нава щьһу^ф у нэщьһуйада^ф һэйэ, нэ нава сьнэткьри у нэсьнэткьрийада, нэ барбар у бэйанийада** у нэ жи хӧлам у азайада, ле сэри Мэсиһ э у Мэсиһ э нава һэр бawэрмэндида.

¹² Аwa чаwa щьмэ'та Хwэдейэ бьжартийэ пироз у һ'эзкьри, дьлшэwатийе, қэнщийе, мьлуктийе, бэрбьһерийе у сэбьре ль хwэ wэргьрын. ¹³ Ль һэв сэбьр кьн у ль һэв бьбахшиньн, һэгэр газьне йэки ль һьндава йэкида һэбэ. Чаwa Хӧдан* бахшандэ wэ, һун жи өса бьбахшиньнэ һэв. ¹⁴ У сэр ван һ'эмуйада һ'эзкьрыне ль хwэ кьн, йа кӧ ван һ'эмуйа бь йэктия т'ам һэwа гьредьдэ. ¹⁵ Бьра э'дьялийя Мэсиһ сэрwertийе

* 3:11 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Йунан» кӧ ль вьр те фэ'мкьрыне: «Нэщьһу».

** 3:11 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Скути». Эw э'ширэкэ ч'э'вед йунанада һэрэ пашдамайи бу.

* 3:13 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Мэсиһ» йан жи «Хwэде бь дэсте Мэсиһ».

нет-фькьред вэ бькэ. Бона we э'дълайийе хун хатънэ газикърьне, кӧ бьбьнэ мина бэдэнэке. У шекърдар бьн. ¹⁶ Бьра хэбэра Мэсиһ бь дэвлэмэндтийа хвэва нава вэда бьминэ. Бь һ'эму сэрвахтийе ль һэв һин кьн у ширэт кьн, зэбура^ф у һэр щур'э стьранед р'ӧһ'ани бь шькьрдари дьле хвэда бона Хвэде бьстьрен. ¹⁷ У чь жи кӧ хун бь хэбэра йан кьра бькьн, һэр тышти бь сайа наве Хӧдан Иса бькьн, бь дэсте ви шькьрийе бьдънэ Бав Хвэде.

Т'эмийед бона нэфэред малда

¹⁸ К'ӧлфэтно, гӧр'а меред хвэда бьн, чава кӧ ль йэктийа Хӧдан дьк'эвэ. ¹⁹ Мерно, к'ӧлфэтед^ф хвэ һ'эз бькьн, дьле ван нэешиньн. ²⁰ Зар'но, һэр тыштида гӧр'а де у баве хвэда бьн, чьмки эв йэк ль Хӧдан хвэш те. ²¹ Бавно, һерса зар'ед хвэ р'анэкьн, вэки эв бэр хвэ нэк'эвьн.

²² Хӧламно, һэр тыштида гӧр'а хвэийед хвэйэ ве дьнеда бьн, нэ кӧ бь һ'ълэк'арийе хвэ бькьнэ дьле мэрва кӧ бенэ к'ьфше, ле бь дьле сах у хофа Хӧдан хӧламтийе бькьн. ²³ У чь жи бькьн, бь дьл у щан бькьн, чава бона Хӧдан, нэ кӧ бона мэрва. ²⁴ Заньбьн кӧ һуне жь Хӧдан бенэ хэлаткърьне, варе жорьн бьстиньн. Чьмки Хӧдан Мэсиһр'а хун хӧламтийе дькьн. ²⁵ Ле йе нэхэқ we вэкэ нэхэқийа хвэ бьстинэ, чьмки ль щэм Хвэде т'ӧ фьрқи т'ӧнэ.

4 ¹ Хвэйино, хӧламед хвэр'а һэқийе у р'астийе бькьн. Бьзаньбьн кӧ Хвэйе вэ жи ль э'змен һэйэ.

Хирэта дӧакърьне у сэрвахтийа һьндава нэбавэрада

² Һэр гав хвэ бьдънэ дӧа, дӧакърьнеда һ'ышйар бьминьн, шькьрийа хвэ ль Хвэде биньн. ³ Бона мэ жи дӧа бькьн,

вэки Хвэде дэри бона хэбэрдане ль бэр мэ вэкэ, кө эм сөр'а Мэсiн' э'лам кьн, бона к'ижане жи эз ван қайдада мэ. ⁴ Дöа бькьн, кө эз we öса зэлал бьдмэ э'йанкьрне, чава борще мын кө эw гэрэке бе готьне.

⁵ Ђндава нэбауэрада сэрwахт бьн у дэст бьднэ бэр wэхт. ⁶ Бьра хэбэрдана wэ мэ'рифэти у хвекьри бэ у бьзаньбьн кө чава щайиз э щаба һэр кэси бьдн.

Сьлавед ахьрийе

⁷ Бона мын Тьхико we һэр тышти wэр'а бежэ. Эw бьраки дэлал э, бэрдэстики амьн у һэвал-хöламэки йэктийа Хöданда йэ. ⁸ Эз бона we йэке wi сэр wэда дьшиньм, wэки һун һаш жь мэ һэбьн у эw бь ве йэке дьл бьдэ wэ. ⁹ Эз wi т'эви бьрайе мэйи амьни дэлал Онисимо дьшиньм, кө эw жь wэ йэ жи. Эвана wэр'а we бона һэр тыштед кө ль вьр дьрэwьмын бежьн.

¹⁰ Эристархойе һэвале мыни кэледа ль wэ сьлав дькэ, öса жи Марqосе пьсмаме Барнабас^ф. (Бона wi wэ т'эми стандийэ. Гава бе щэм wэ, wi қэбул кьн.) ¹¹ У Исайте кө жер'а Йусто жи дьбежьн ль wэ сьлав дькэ. Эвана т'эне жь алийе бауэрмэндед щьһуйада^ф бона П'адшатийа^ф Хвэде т'эви шьхöле мын ьн у бина мын бь ван дэрк'этийэ. ¹² Сьлаве Епафрасе хöламе Мэсiн' Иса жи ль wэ һэнэ, кө эw йэк жь wэ йэ. Эw һэр гав бь дьл у щан бона wэ дöа дькэ, wэки һун гьһишти мьрэр'м сэкьни бьн, т'эмамийа э'мьре Хвэдеда бауэр бьн. ¹³ Эз шэ'дэ мэ, кө эw гэлэки бона wэ, öса жи бона йед Лавдькйае у һираполиседа хирэт дькэ. ¹⁴ Луqайе дохторе дэлал ль wэ сьлав дькэ, öса жи Димас. ¹⁵ Сьлаве бьднэ хушк-бьрайед

КОЛОСИ 4:16–18

Лавдъкйайе, Нимфаса хушк у щывина мала веда*. ¹⁶ Гава эва нэ'ма нава вэда бе хвэндъне, өса бькын кө щывина Лавдъкйайеда жи бе хвэндъне у нэ'ма лавдъкйар'а шанди жи һун бьхуньн. ¹⁷ У бежънэ Архипо: «Бона ви қольхе кө тэ жь Хөдан стандийэ, мьрати хвэ би, кө бини сери^Ф».

¹⁸ Эва сълава мьн Павлос э, мьн бь дэсте хвэ ньвиси. Қөйдед мьн бир нэкьн!

К'эрэма Хвэде вэр'а бэ.

* 4:15 Нав дэстньвисаред һьнэкада дэвса «Нимфаса хушк у щывина мала веда» «Нимфасе (бъра) у щывина мала вида» һэйэ.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А

Пешготьна институте

Бажаре Т'есалонике эw п'айт'эхте qэза Мэкэдонийайейэ Р'омайе бу. Павлос ль wьр дьма у р'евитийа хwэйэ дōдада h'име щьвинэке^ф жи авит, пэй Филипийайер'а (К'аред Шандийа 17:1). Ле пер'а-пер'а щьһу^ф р'абунэ мьqабьли Павлос, ч'э'внэбари дькьрын, кō щьхōле даннасинкьрына wi пешда дьчу (К'аред Шандийа 17:5-9). Бона we йэке Павлос Т'есалонике һьшт чу Бэройайе. Паше чахе эw дэрбази Корьнт'е бьбу, жь Тимот'ейойе һэвал-хэbate хwэ бона h'але щьвина Т'есалонике у р'абун-р'уньштьна ван пе дьһ'эсэ. Эв бу мэ'ни, кō Павлос нэ'мэ т'есалоникийар'а ньвиси, wэки дьл бьдэ бэр ван у ван бьшьдинэ. һьнэк занэйд К'ьтеба^ф Пироз хатьнэ сэр we фькьре, кō эва нэ'ма нава Пэймана Нуда, ньвисара һэрэ пешьн э, сала 50-да.

Нэ'меда Павлос р'азибуна хwэ Хwэде тинэ бона h'ьзкьрын у бawэрийа^ф ван. Бир тинэ кō wi чава р'ожед хwэ т'эви ван дэрбаз кьрынэ у нэхше хwэ нишани ван дайэ. Паше щаба гэлэк пьрсед ван дьдэ, к'ижан дэрһэqа мьрын-р'абун у хатьна Исада бун: Мэсэлэ, һэгэр бawэрмэндэк бэри хатьна Иса бьмьрэ, we бьгьһижэ жийина^ф h'эта-һ'этайе, йан на? У к'энге Исайе бе? Хwэстьна Павлос эw э кō бawэрмэнд нава э'дьлайи у сыламэтийеда бьжин, бь we гōмане һивийа хатьна Мэсиг бьн.

1 Т'ЕСАЛОНИКИ 1:1–4

Эва нэ'ма ньһа жи шаба пьрса ван дьдэ, йед кө жь мьрне хофе дьк'ьшиньн, чьмки эw дьбежэ нэ һ'эwщэ йэ wэxт у сьһ'эта һатьна wийэ дөда бьзаньбьн, ле бэле чава зар'ед р'онайе бawэрмэнд гэрэке һэр гав бона һатьна wи һазьр бьн (5:1; 5:10).

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1)

Р'азибун у шькьрдайн (1:2-3:13)

Жийина кө ль Хwэде хwэш те (4:1-12)

һинкьрын бона һатьна Иса (4:13-5:11)

Т'эмийед ахьрийе (5:12-22)

Пашготьн (5:23-28)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Паулос, Силас* у Тимот'ейо, щьвина^ф Т'есалоникийар'а, йа кө п'ара Бав^ф Хwэде у Хөдан^ф Иса Мэсиһ э:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайи** ль wэ бэ.

Жийин у бawэрийа^ф т'есалоникийа

² Эм һэр гав бона wэ һ'эмуяа р'азибунa хwэ дьдьнэ Хwэде, нава дөайед хwэда т'ьме wэ бир тиньн. ³ Эм кьред бawэрийа^ф wэ, хэбата wэйэ жь һ'ьзкьрне у сэьра we гөмана wэйэ сэр Хөдане^ф мэ Иса Мэсиһ тиньнэ бира хwэ ль бэр Хwэде, Баве мэ. ⁴ Эм заньн хушк-бьрано, кө һун

* 1:1 Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө щур'еки наве «Силас» э.

** 1:1 Нав дэстньвисаред пашwэxтийеда эв жи һэйэ: «Э'дьлайийа Бав Хwэдейе мэ у Хөдан Иса Мэсиһ».

Хвәдеда һ'эзкьри у бьжарти нә, ⁵ чьмки Мьзгинидайна
мә нә кө т'әне бь хәбәре вәр'а хатә дайине, ле өса жи бь
қәвате, бь Р'öh'e^ф Пироз у бе шыкийе. һун заньн әм бона
вә нава вәда чава бунә. ⁶ У вә жи ч'ә'в да мә у Хөдан,
нава гәләк тәнгасийада^ф хәбәр қәбул кьр, бь әшқа Р'öh'e
Пироз ша бун. ⁷ Бь ви авайи һун бона һ'әму бавәрмәндед
Мәкәдонийае у Ахайае бунә нәхшәк. ⁸ Чьмки әв хәбәра
дәрһәқа Хөданда жь вә дәрк'әт бәла бу, нә кө т'әне нава
Мәкәдонийае у Ахайаеда, ле бәле бона we бавәрийа
вәйә сәр Хвәде, һәр дәра бәла буйә, өса кө иди нә һ'әвщә
йә кө әм тыштәки сәрда зедә кьн. ⁹ Чьмки әвана бона
мә дьбежьн, кө вә чава әм қәбул кьрьнә у чава һун жь
п'ута ль Хвәде вәгәр'ийанә, кө хөламтийе Хвәдейе сах
у р'астр'а бькьн ¹⁰ у жь әзманә һивийа хатьна Көр'е ви
бьн, к'ижан кө ви жь нава мьрийа р'акьр, Исайте кө мә жь
хәзәба те хьлаз^ф дькә.

К'аре Павлос ль Т'есалоникеда

2¹ һун хвәха жи заньн хушк-бьрано, кө әм бадихәва^ф
нәһатьнә щәм вә. ² Мә пешийе Филипийаеда щәфа
к'ьшандьбу у хатьбунә р'әзилкьрьне, чава һун заньн,
паше мә бь қәвата Хвәде хвә диса төрөш кьр, нава we
мьқабьлийа гьранда Мьзгинийа Хвәде вәр'а бежьн. ³ Ве
һивикьрьна мәда нә тыштәки хельф һәйә, нә һ'әрами^ф у
нә жи фелбази. ⁴ Ле чава Хвәде әм лайиқи ве йәке кьрьн
у Мьзгинидаин спартә^ф мә, әм өса хәбәр дьдьн. Әм өса
накьн кө ль мәрва^ф хвәш бен, ле ль Хвәде, йе кө дьле мә
ә'нәнә дькә. ⁵ Мә готьнед хвәда һ'ьләк'ари нәкьрьн, чава
һун заньн, нә жи пәй тьмаиа т'әркәльпаскьри* к'әтьн.

* 2:5 Бь готьнәкә дьн: «Кьраскьри, вәшарти».

Хвәде шә'дә йә! ⁶ Нә жи әм наве хвә гәр'ийан, нә нава вәда, нә нава йед майинда, ⁷ бәле мә дькарьбу чава шандийед^ф Мәсиһ сәр вә бьбуна баргьрани. Ле бәле әм нава вәда р'унәрм бунә, чава кәваник кә зар'ед хвәр'а дьр'ьцьфә. ⁸ Өса жи дьле мә сәр вә дьшәвьти, һ'әта кә мә дьхвәст нә кә т'әне Мьзгинийа Хвәде бьда вә, ле ә'мьре хвә жи, чьмки һун бьбунә дәлалийед мә. ⁹ Әв хәбат у хирәта мә те бира вә хушк-бьрано? Әм шәв у р'ож дьхәбьтин, кә сәр вә т'ө кәси нәбьнә баргьрани, гава мә Мьзгинийа Хвәде вәр'а даннасин кьр.

¹⁰ һун хвәха шә'дә нә, өса жи Хвәде, кә әм т'әви вә бавәрмәнда чава һ'әлал, р'аст у бәқөсур р'абун-р'ушьтын. ¹¹ һун п'ак заньн әм һьндава вә һәр кәсида өса бунә, чава бав һьндава зар'ед хвәда. ¹² Мә дьл дьда вә, ль бәр дьле вәда дьһатьн у лава жь вә дькьр, кә һун лайиқи ви Хвәдейи бьмәшьн, йе кә һун гази П'адшати у р'умәта хвә кьрн.

¹³ У бона ве йәке жи әм һәр гав р'азибуне дьдьнә Хвәде: Гава вә жь мә хәбәра Хвәде бьһист, вә нә кә чава хәбәра мәрвайе, ле чава хәбәра Хвәде қәбул кьр, р'аст жи өса йә, кә нава вә бавәрмәндада йа хвә дькә. ¹⁴ Чьмки һун жи хушк-бьрано, к'әтьнә һ'але ван щьвинед Хвәдейә п'ара Мәсиһ Иса, кә ль Щьһустане^ф нә, вә жи хут әв щәфа дәсте мьләте хвәда к'ьшандьн, чава ван жи дәсте ван щьһуйада^ф, ¹⁵ йед кә һьн Хөдан Иса, һьн жи п'ехәмбәр кәштьн у әм жи зерандьн. Әвана бәр ч'әве Хвәде к'әтьн, бунә нәйаред дьне-ә'ламе! ¹⁶ Вана дькьр, вәки әм нәщьһуйар'а^ф хәбәр нәдьн, кә әв хьлаз^ф бьн. Бь ве йәке һәр гав к'аса хвәйә гөна дадыгьртьн у һәйнәсәр хәзәб анинә сәре хвә.

Павлос һ'эйра т'есалоникийада бу

¹⁷ Ле эм хушк-бьрано, р'аст э дэмэкэ кьн р'у бь р'у жь хэв хэриб к'этын, (ле нэ бь дьла), эм һе к'этынэ дэмана дитьна р'уйе вэ. ¹⁸ Мэ хвэст эм бьхатана щэм вэ, мын Павлос хвэха жи хвэст чэнд щара бем, ле Мирещьн^ф р'е нэда мэ. ¹⁹ Бэле к'и йэ гөмана мэ, йан жи шабун, йан эв к'офийа^ф эм пе дьфьр'ьн, бэр Хөдане мэ Иса, ви зэмане хатьна вида, хэгэр нэ хун? ²⁰ Р'аст хун ьн эв р'успити у шабуна мэ.

З¹ һэйнэсэр, мэ иди нькарьбу сэбьр бькьра. Эм шешьрин, кө эм т'эне бьминьнэ Ат'инайе ² у Тимот'ейоие бьрайе мэ, йе кө т'эви мэ бона Хвэде*, Мьзгинийа Мэсиһда дьхэбьтэ, сэр вэда бьшиньн, кө бавэрийа вэ қэвин кэ у дьл бьдэ вэ, ³ вэки ван тэнгасийада т'ө кэс жь вэ нэлык'өмэ. Чьмки хун хвэха заньн кө эв йэкана бона мэ нэ. ⁴ Бэле гава эм щэм вэ бун, мэ һе һьнгеда вэр'а дьгот, кө эме р'асти тэнгасийа бен у өса жи бу, чава хун заньн. ⁵ Бона ве йэке мын иди сэбьр нэкьр, Тимот'ейо шанд, вэки эз наш жь бавэрийа вэ һэбьм, кө нэбэ Щер'ьбандкьр хун щер'ьбандьбьн^ф у щэфе мэ дэяа һэр'э.

⁶ Ле ньһа Тимот'ейо жь щэм вэ сэр мэда вэгэр'ийа у мьзгинийа бавэри у һ'эзкьрна вэ да мэ. Ви гот, кө вэ эм хвэш бира хвэда хвэй кьрна у һ'эйра мэда нэ, чава эм жи йа вэда. ⁷ Ава хушк-бьрано, нава һ'эму тэ'ли у

* 3:2 Аһа жи те фэ'мкьрне: «һэвал-хэбате Хвэде». Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Қөльхк'ар у һэвал-хэбате Хвэде» у нав һьнэк дэстньвисаред пашвэхтигеда аһа йэ: «Қөльхк'аре Хвэде у һэвал-хэбате мэ».

тэнгийед мэда бь эшқи we бавэрийа wэ бин hatэ бэр мэ,
8 чьмки гава һун р'ийа Хөданда мьқэр'м дьминьн, бин жи
те бэр мэ. 9 Эм чь р'азибуне дькарын бьднэ Хwэде бона
wэ у ван һ'эму шабуна, кө эм бона wэ ль бэр Хwэдейе хwэ
ша дьбьн? 10 Эм шэв у р'ож бь дьл у щан р'эща дькьн, кө
р'уйе wэ бьбиньн у кемасийа бавэрийа wэ т'ьжи кьн. 11 Дэ
бьра Хwэде, Баве мэ хwэха у Хөдане мэ Иса р'ийа мэ р'аст
кэ, эм бенэ щэм wэ. 12 Бьра Хөдан һ'эзкьрьна wэ һьндава
һэв у һ'эмуйед майинда бьгьһинэ у зедэ кэ, чава йа мэ
жи һьндава wэда һэйэ. 13 Дэ бьра эw дьле wэ бышьдинэ,
wэки һун пирозийеда^ф беқөсур бьн, ль бэр Хwэде Баве
мэ, wэхте һатьна Хөдане мэ Иса, һ'эму пирозед хwэва
т'эвайи.

Жийина кө Хwэде хwэш те

4¹ һэйнэсэр хушк-бьрано, эм бь наве Хөдан Иса һиви у
р'эща жь wэ дькьн, кө һун чава жь мэ һин бун өса
бьмэшьн, кө ль Хwэде хwэш бен, чава дьчьн жи у we
йэкеда һе пешда һэр'ьн. 2 Чьмки һун заньн мэ бь сайа
Хөдан Иса чь т'эми данэ wэ. 3 Хwэстьна Хwэде эw э, кө
һун һ'элал бьн, жь қавийе^ф дур бьн. 4 Бьра жь wэ һэр кэс
жи заньбэ қальбе хwэ һ'элал у бь намуси хwэй кэ,*⁵ нэ бь
хwэстьна тэме хьраб, мина п'утп'арьста^ф, йед кө Хwэде
нас накьн. 6 Бьра нэбэ кө йэк we йэкеда жь э'сьлтийе дэре
у намуса хушк-бьрар'а бьлизэ. Хөдане бона ван һ'эму
тьшта һ'эйфе жь ван һ'эмуйа һьлдэ, чава мэ эв йэк пешда
wэр'а гот у бь мэрифэти т'эми ль wэ кьр. 7 Чьмки Хwэде
гази мэ ль һ'эрабийе нэкьрийэ, ле ль һ'элалийе. 8 Аwa к'и

* 4:4 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бьра жь wэ һэр кэс заньбэ чава һ'элал у
бь намуси т'эви жьна хwэ дэрбаз кэ».

ве т'эмийа һ'элалийе т'эхсир дькэ эw мерьв т'эхсир накэ, ле Хwэде, йе кө Р'öh'e хwэйи Пироз жи дьдэ мэ.

⁹ Ле бона һ'ьзкьрьна һьндава хушк-бьрада, тыштэки мэ т'өнэ wэр'а бьньвисьн, чьмки һун хwэха жь Хwэде һин бунэ, кө һэв һ'ьз бькьн. ¹⁰ У һун иди we һ'ьзкьрьне һьндава һ'эму хушк-бьрайед т'эмамийа Мэкэдонийаеда дьдьнэ к'ьфше. Ле эм һиви жь wэ дькьн хушк-бьрано, кө һун we йэкеда he пешда һэр'ьн. ¹¹ Бькьн кө һун гьран-сэдр'и бьжин у жь wэ һэр кэс шьхөле хwэва мьжул бэ у бь дэсте хwэ бьхэбьтэ, чава мэ т'эми ль wэ кьр, ¹² wэки п'эргалийа wэ т'эви йед дэрва мэрифэти бэ у һун һ'эwще тыштэки нэбьн.

Һатьна Хөдан у р'абуна мьрийа

¹³ Хушк-бьрано, эм дьхwазьн кө һун дэрһэда мьрийада заньбьн, wэки бэр хwэ нэк'эвьн, мина эwед бе гөман. ¹⁴ Аwа һэгэр эм бawэр дькьн, кө Иса мьр у жь мьрьне р'абу, өса жи Хwэде we мьрийед сэр бawэрийа Иса т'эви wi вэгэр'инэ. ¹⁵ Эм ве йэке бь готьна Хөдан wэр'а дьбежьн: Эм кө һ'эта һатьна Хөдан бьжин сах бьминьн, т'ө цар пешийа мьрийа нак'эвьн. ¹⁶ Хөдане хwэха бь э'ламэтикэ фэрмани, бь дэнге сэрэкмьлийак'эт^ф у лехьстьна бор'ийа Хwэде жь э'змен бе хwаре у эw мьрийед кө Мэсиһ бawэр кьрьбун, we пешийе жь мьрьне р'абьн, ¹⁷ паше, эм кө сах манэ, т'эви wан э'wрава бенэ р'аһьштьне, һэwеда р'асти Хөдан бен у бь ви awайи эме һ'эта-һ'этайе т'эви Хөдан бьн. ¹⁸ Аwа бь ван хэбэра бэр дьле һэвда wэрьн.

Һатъна Хөданда һазър бьн

5¹ Ле бона вәхт у сьһ'эта хушк-бьрано, нә һ'әwщә йә әм тыштәки вәр'а бьньвисьн, ² чьмки һун хwәха п'ак заньн кә Р'ожа^Ф Хөдан we мина дьзе шәве бе. ³ Гава бежьн: «Дьне сәqr'и у бехофи йә», һьнге хәзәбе ньшкева сәр ванда бе, мина еша к'өлфәта^Ф һ'әмлә у we нькарьбьн же хьлаз бьн. ⁴ Ле һун хушк-бьрано, тә'рийеда ниньн кә әw Р'ож мина дьзәки сәр вәда бьгрә. ⁵ һун һ'әму жи зар'ед р'онаийе нә у зар'ед р'оже нә. Әм нә йед шәве нә, нә жи йед тә'рийе нә. ⁶ Аwa әм хәведа нәминьн мина йед майин, ле һ'ьшйар у сәрхwә бьн. ⁷ Чьмки әвед кә р'адьзен, шәве р'адьзен у әвед кә сәрхwәш дьбьн, шәве сәрхwәш дьбьн. ⁸ Ле әм кә йед р'оже нә, гәрәке сәрхwә бьн: Зьрьһ'а бawәрийе у һ'ьзкьрьне ль хwә wәргьрьн, к'өмзьрьһ'е гөмана хьлазбуне жи бьдьнә сәре хwә. ⁹ Хwәде әм бона хәзәбе к'ьфш нәкьрьнә, ле wәки хьлазбуне бьстиньн, бь дәсте Хөдане мә Иса Мәсиһ. ¹⁰ Әw бона мә мьр, wәки әм һәгәр сах бьн йан мьри бьн, т'әви ви бьжин. ¹¹ Бона ве йәке дьл бьдьнә һәв у алиқ'арийа һәвдө бькьн, чава һун дькьн жи.

Т'әми у сьлавед ахьрийе

¹² Әм һиви жь wә дькьн хушк-бьрано, qәдьре ван бьгрьн, йед кә нава wәда дьхәбьтн, жийина хwәденасийеда сә'витийе ль wә дькьн у wә ширәт дькьн. ¹³ Qәдьре вана бь һ'ьзкьрьне һе бьльнд бьгрьн бона шьхөле ван. һәвр'а т'ьфаq^Ф бьн. ¹⁴ Әм һиви жь wә дькьн хушк-бьрано,

йед беп'әргалә бехирәт ширәт кьн,
дьл бьдьнә бәр тьрсонәка,

кери к'этияа wэрын,

һындава һ'эмуйада сэбьра wэ һэбэ.

¹⁵ Һаш жь хwэ һэбын, нэбэ кö йэк жь бэр хьрабийева хьрабийе бькэ, ле һэр гав сэр нета қәнщийе бын, һын бона һэв, һын жи бона һ'эмуйа.

¹⁶ Һэр т'ым ша бын,

¹⁷ Һэр гав дöа бькьн,

¹⁸ Һэр тыштида р'азибуне бьдьн,

чьмки эв э хwэстына Хwэде бь сайа Мэсиһ Иса бона wэ.

¹⁹ Р'öһ'е Пироз нэтэмьриньн.

²⁰ П'ехэмбэртияа^ф бер'умэт нэкьн.

²¹ Һэр тышти быщер'быньн, тыштед қәнщ қэвин бьгьрын.

²² Жь һэр щур'э хьрабийе дур к'эвын.

²³ Дэ бьра Хwэдеие кö э'дьлайийе дьдэ, хwэха wэ лап бöһöрти-жьбарэ кэ, т'эмамияа р'öһ', ньфус у қальбе wэ беқöсур хwэй кэ, һ'эта һатьна Хöдане мә Иса Мэсиһ.

²⁴ Амьн э эви кö гази wэ дькэ, we мийасэр кэ жи.

²⁵ Хушк-бьрано, бона мә жи дöа бькьн. ²⁶ Сьлаве бьдьнэ һ'эму хушк-бьра, бь р'амусана шире һ'элал. ²⁷ Эз ль бэр Хöдан дькьмэ дэине стуйе wэ, кö һун ве нэ'ме бэр һ'эму хушк-бьра бьхуньн.

²⁸ К'эрэма Хöдане мә Иса Мэсиһ бь wэр'а бэ.

НЭ'МА ПАУЛОСЭ ДӨДА Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А

Пешготьна институте

Нава щьвина^Ф бавэрмэндед Т'есалоникеда дэрһэца хатьна Мэсиһ дөдада дэнг-бэ'сед щур'э-щур'э пешда дьхатьн у эw т'эвиһэв дькьрн. Павлос нэма хwэйэ дөдада сэр пьрса ван дьсэкьнэ, йед кө һин дькьрн кө хатьна Мэсиһ иди буйэ жи. Шанди^Ф ван тинэ сэр р'астийе, шьровэдькэ кө пешийа хатьна Мэсиһ гэрэке нэһэқи у хьраби быгьһижьнэ we дэрэща хьрабийейэ һэрэ бьльнд, бь р'ебэрийа ви Мэрьве Нэһэқије. Эwe һынге к'ьфш бэ у мьрабьли Мэсиһ р'абэ (2:1-12). Павлос сэр ван пьрсед фэрз дьсэкьнэ, кө хwэндэван нава бавэрийа^Ф хwэда р'аст у һимгьрти бьсэкьньн, зерандьн, щэфа у дэ'w-доза нэньһер'ьн (1:4, 6-7), хwэр'анэдити у беп'эргалэ бехирэт нибьн у бь худана хwэ бьжин (3:6-12), чава кө хwэха дькэ, нава қэнщикьрнеда бьн (3:13-15). Ава готи бавэрийе нэкьн мэ'ни, кө жь ван щабдарийа бьр'эвьн, к'ижан кө Хwэде данэ бавэрмэнда, бона жийина хwэденасийейэ һэр р'ож.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-2)

Р'азибун у пэсьндайин (1:3-12)

Һинкьрн бона хатьна Иса (2:1-17)

Ширэтед бона бавэрмэнда (3:1-15)

Пашготьн (3:16-18)

Сьлавкърн

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Тимот'ейо, щьвина Т'есалоникийар'а, йа кө п'ара Баве^Ф мә Хwәде у Хөдан^Ф Иса Мәсн^И э:

² Дэ бьра к'эрэм^Ф у э'дълайийа Хwәде, Баве мә у Хөдан Иса Мәсн^И ль wә бә.

патына Хөдан Исайә дөда у Р'ожа^Ф Ахрәте

³ Эм дәйндар ьн, кө һәр гав бона wә р'азибуне бьднә Хwәде хушк-бьрано у эв йәк һәҗ э жи, чьмки бавәрийа^Ф wә р'ьнд дьгьһижә у һ'ьзкьрна wә һьндава һәвда зедә дьбә. ⁴ Ләма эм хwәха жи нава щьвинед Хwәдеда пе wә дьфьр'ьн, бона сәбьр у бавәрийа wә, чьмки һун ван һ'әму зерандьн у тәнгасийа^Ф дьк'ьшиньн, йед кө тенә сәре wә. ⁵ Эв йәк избат дькә, кө диwana Хwәде р'аст э. У бь ви авайи һуне һежайи П'адшатийа^Ф Хwәде бьн, бона к'ижане жи һун ван тәли-тәнгийа дьбиньн. ⁶ Бәле эв э һәқийа Хwәде: Йед тәнгасийе дьднә wә, Хwәде жи we ван бьдә тәнгасийе ⁷ у йед жь wә тәнгасийеда нә, т'әви мә бьдә һесақьрне. Эве аһа бә, гава Хөдан Иса т'әви мьлйак'әтед^Ф хwәйә зор жь э'зменва бь к'ура егьр хөйа бә, ⁸ wәки һ'әйфе жь ван һьлдә, йед кө нахwазьн Хwәде нас кьн у гөр'а^Ф Мьзгинийа Хөдане мә Иса накьн. ⁹ Эwe бәла хwә жь weранбуна һ'әта-һ'әтайе бьбиньн, жь һ'ьзура Хөдан у р'умәта қәwата wi бенә авитьне, ¹⁰ гава we Р'оже әw бе, wәки нава щьмә'та хwәда бе пәсьндайине у һ'әму бавәрмәнд we һ'әйр-һ'өжмәк'ар бьн. һуне жи нава wанда бьн, чьмки wә бавәрийа хwә шә'дәтийа мә ани.

* 1:1 Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө щур'әки наве «Силас» э.

2 ТЕСАЛОНИКИ 1:11–2:8

¹¹ Бона ве йэке эм һәр гав бона wә дӱа дькьн, кӱ Хwәдейе мӱ, wә һежайи we газийе кӱ у h'эму нет-мӱрӱмед wӱйӱ qәнщ у кьрьнед wӱйӱ жь бawӱрийе бь qәwate бинӱ сери^ф. ¹² Бь ви аwайи we пӱсьне наве Хӱдане мӱ Иса ль нава wӱда бе дайине у һуне жи нава wида бенӱ пӱсьндайине, ль гора к'ӱрӱма^ф Хwәдейе мӱ у Хӱдан Иса Мӱсиh.

К'ьфшбуна Мӱрӱве Нӱһӱдийе у һатьна Хӱдан Иса Мӱсиh

2 ¹ Эм һиви жь wә дькьн хушк-бьрано, бона һатьна Хӱдане мӱ Иса Мӱсиh у т'опбуна мӱйӱ щӱм wи, ² һун фькьре хwӱда зу шаш нӱбьн у хwӱ ӱнда нӱкьн, нӱ пе п'ехӱмбӱртийе^ф, нӱ пе готьне, нӱ жи пе нӱ'ма йанчийӱ^ф мӱ ньвисибӱ: «Ва йӱ Р'ожа Хӱдан иди һатийӱ»*. ³ Бьра т'ӱ кӱс wӱ т'ӱ тыштыва нӱхапинӱ, чьмки ӱw Р'ож найе, h'ӱта кӱ р'абӱрибун пешда нӱйе у ӱw Мӱрӱве Нӱһӱдийейи п'ара щӱ'ньме^ф к'ьфш нӱбӱ. ⁴ Эwe мьqабьли һӱр тыштед кӱ хwӱде тенӱ h'ӱсабе йан тенӱ h'ӱбандьне бьсӱкьнӱ у хwӱ сӱр һӱр тыштир'а бьгьрӱ, h'ӱта кӱ п'арьстгӱһа^ф Хwӱдеда жи we р'уне у ӱ'лам кӱ, кӱ хwӱха Хwӱде йӱ.

⁵ Гӱло найе бира wӱ, гава ӱзи һе щӱм wӱ бум, мьн ӱв тыштана wӱр'а дьготьн? ⁶ У һун заньн кӱ ньһа чь наһелӱ ӱw хӱйа бӱ, wӱки ӱw wӱхте к'ьфшкьрида хӱйа бӱ. ⁷ Чьмки Сӱр'а Нӱһӱдийе иди йа хwӱ дькӱ, ле ӱwe кӱ ньһа наһелӱ, we нӱһелӱ h'ӱта кӱ хwӱха жь наве бе һьлдане. ⁸ У паше Эwe Нӱһӱдийе we к'ьфш бӱ, кӱ Хӱдан Исайе бь һӱлма дӱве хwӱ wи ӱнда кӱ у бь хӱйабуна шӱwqа хwӱва wи к'ӱта

* 2:2 Аһа жи те фӱ'мкьрьне: «Йанчийӱ^ф мӱ бь р'ӱһ'е п'ехӱмбӱртийе йан дӱва йан жи бь нӱ'ма готьбӱ: «Ва йӱ Р'ожа Хӱдан иди һатийӱ...»

кэ. ⁹ Натъна Йе Нәһәқийе we бь қәwата Мирещьн^ф бә, h'эта h'өнөре wi һәбә we нишан у к'әрәмәтед дәрәw бькә ¹⁰ у йед кө өнда дьбьн бь һәр щур'ә нәһәқийа бьхапинә. Әwана өнда дьбьн, чьмки wана р'асти h'ыз нәкьр у қәбул нәкьр кө хьлаз бьн. ¹¹ Ләма жи Хwәде хальфандьнәкә зор сәр wанда дышинә, кө бawәрийа хwә дәрәwийе биньн, ¹² wәки диwана wан һәр кәси бьбә, йед кө бawәрийа хwә р'астийе нәанин, ле к'ефа wан нәһәқийер'a hat.

Хwәде бона хьлазбуне гази wә кьрийә

¹³ Ле әм гәрәке һәр т'ьм бона wә жь Хwәде р'ази бьн, хушк-бьрайед жь алийе Хөданда h'ызкьри. Чьмки Хwәде сәре-серидә һун бьжартьн, wәки бь Р'өһ' бенә бөһөрти-жьбарәкьрьне*, бawәрийа хwә р'астийе биньн у хьлаз бьн. ¹⁴ We йәкер'a әwi бь Мьзгинидайна мә гази wә кьр, кө бь ви аwайи һун р'умәта Хөдане мә Иса Мәсиһ бьстиньн. ¹⁵ Аwа хушк-бьрано, ныг бьдьн ә'рде у wан р'aw-р'ьзьма^ф қәwин бьгьрьн, йед кө һун һин бунә, һәгәр бь готьнед мә бә, йан бь нә'мед мә бә.

¹⁶ Дә Хөдане мә Иса Мәсиһ хwәха у Баве мә Хwәде, йе кө әм h'ыз кьрьн у бь к'әрәме дьлдайнәкә h'эта-h'этайе у гөманәкә қәнщ да мә, ¹⁷ бьра дьл бьдә wә у wә нава h'әму кьра у готьнед қәнщда бьшьдинә.

Бона мә дөа бькьн

З¹ һәйнәсәр хушк-бьрано, бона мә дөа бькьн, wәки хәбәра Хөдан зу пешда һәр'ә у бе пәсьндайине, чава нава wәда бу. ² Дөа бькьн, wәки әм жь мәрьвед^ф нәһәқ у

* 2:13 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки Хwәде һун бьжартьн, wәки пешийе һун бь Р'өһ' бенә бөһөрти-жьбарәкьрьне».

хъраб хълаз бьн, чьмки һәр кэс Мьзгинийеда амьн нинэ.
³ Ле Хөдан хвэха амьн э, we wэ бышьдинэ у жь Йе Хъраб
хвэй кэ. ⁴ Эм бь сайа Хөдан wэда гөман ьн, кө мэ чь т'эми
данэ wэ, һун дьрәдиньн у һуне бьрәдиньн жи. ⁵ Дэ бьра
Хөдан мела wэ бьдэ сэр һ'ьзкьрна Хвэде у сэбьра Мәсиһ.

Бона йед беп'эргалэ бехирэт

⁶ Эм т'эми ль wэ дькьн хушк-бьрано, бь наве Хөдане хвэ
Иса Мәсиһ, кө һун хвэ жь һәр хушк-бьрайе беп'эргалэ
бехирэт дур бьгьрн, йед кө wан р'aw-р'ьзьмед мэ данэ wэ
нақәдиньн. ⁷ һун хвэха заньн кө гэрәке һун ч'эв бьднэ
мэ, чьмки эм нава wэда беп'эргал-бехирэт нибунэ, ⁸ нэ жи
нане т'ө кәси бе һәқ хварийэ, ле бь худана э'нийа хвэ шэв
у р'ож дьхэбьтин, wәки сэр wэ т'ө кәси нэбьнэ баргьрани.
⁹ Нэ кө изьна мэ т'өнэбу, ле мэ нәше хвэ нишани wэ
кьр, кө һун ч'эв бьднэ мэ. ¹⁰ Чьмки гава эм һе щэм wэ
бун жи, мэ эв йәк wәр'а дьгот: «К'и нахwазэ бьхэбьтэ,
бьра нәхwэ жи». ¹¹ Бәле эм дьбьһен кө нава wэда һьнәк
беп'эргал-бехирэт дьжин, нэ шьхөлк'аре хвэ нэ, ле т'эви
шьхөле хәлқе дьбьн. ¹² Эм бь наве Хөдан Иса Мәсиһ т'эми
у һиви жь йед өса дькьн, кө бь мә'рифәти бьхэбьтн у нане
хвэ бьхьн.

¹³ Ле һун хушк-бьрано, жь қәнщикьрне нәwэстьн.
¹⁴ һәгәр йәк гөһдарийа готьнед мэйэ we нә'меда нәкә, wi
р'ач'эв кьн у һәвалтийе wир'а нәкьн, кө шәрм бькә. ¹⁵ Ле
нәбә кө бь ч'эве хъраб ль wi бьньһер'ьн, ле мина бьра
ширэт кьн.

Дөа у сьлавед ахьрийе

¹⁶ Дэ бьра Хөдане э'дьялайийе хвэха, һәр гав, һәр
алийива э'дьялайийе бьдэ wэ. Хөдан т'эви wэ һ'әмуйа бә.

2 Т'ЕСАЛОНИКИ 3:17–18

¹⁷ Эва сьлава бь дэсте мьн Павлос э, чава нишана һ'эму нэ'мед мьн. Эз аһа дьньвисьм.

¹⁸ К'эрэма Хөдане мэ Иса Мэсиг т'эви вэ һ'эмуйа бэ.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН ТИМОТ'ЕЙОР'А

Пешготьна институте

Тимот'ейо хортэки бавэрмэнди жь Асия Бьч'ук бу, дийа ви щьһу^ф бу, ле баве ви йунан^ф (К'аред Шандийа 16:1). Павлос дэма шандитийа^ф хвэйэ дёдада бажаре Листрайеда р'асти Тимот'ейо те. Пэйр'а Тимот'ейо дьбэ һэвал-хэбате вийи пеш, һэвал-хэбатэки вийи гэлэки незик, нава р'ешитийа вида. Бона we йэке наве ви гэлэк щара К'аред Шандийада у һ'эму нэ'ме Павлосда те биранине (Р'омайи 16:21; 1 Корьнт'и 4:17; Филипи 1:1; 1 Т'есалоники 1:1; 3:2, 5, 6; 2 Т'есалоники 1:1 у йед майин). Павлос гэлэк щара бона щьвинед^ф ну амьнийа хвэ ви ани, нава щур'э-щур'э пьрсед зэ'мэтэ гьранда.

Нэ'ма Павлосэ пешьнда, йа кө Тимот'ейор'а дышинэ, се хэме ви һэнэ:

1. Бона һинкьрьна шашэ нава щьвинеда дьбежэ, wэки мьрати хвэ бьн у илаһи^ф жь we һинкьрьна шашэ кө гьһиштиё щьвина эфэсе (1:3). Эв һинкьрьна жь фэ'ме щьһутийе у п'утп'арьстийе^ф дьһат у сэр һиме we бавэрийе^ф бу кө дьготьн: «Эва дьһиа бэрч'э'вайэ т'эбийэти хьраб э». Иди ль гора фэ'мкьрьна ван, мэрвь^ф т'эне дькарьбу пе занэбун у сэрвахтикэ^ф сөр'э вэшарти хьлаз буйа, өса жи гэрэке хвэ жь хварьн-вэхварьна у һ'ал-зэwаше дур бьгьртана. Эв һинкьрьн иро бь наве «Гьностик» те готьне (бь йунани «ГНОСЬС» те фэ'мкьрьн «занэбун») у нава сэдсалийед пешьнда, илаһи сэдсалийа дёда у сьсийада фьрэ бэла бьбу.

1 ТИМОТ'ЕЙО 1:1–4

2. Бона р'абун-р'уньштын у қольхе щъвине дьбежэ, ль к'о бона хэйсэте сэрвер, бэрпърсийар у бэрдэстийада жи дьбежэ.

3. Ширэта дьдэ Тимот'ейо. Тимот'ейо йэки шаһыл бу, дьбэ лэма эw һьнэки жь we борщдарийе вэдьк'ышиа (2 Тимот'ейо 1:7). Ширэта дьдэ wi, к'о эw щъвинеда гьран бэ, бь р'абун-р'уньштына хwэ бьбэ х'оламаки хwэйе нэхше қәнщ бона Мэсиһ у щабдарийа к'омед мэсиһийэ^ф щур'э-щур'э жи һьлдэ сэр хwэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Бона щъвине у хэбатк'аред we (1:3-3:16)

Т'эмийед хэбатеяэ бона Тимот'ейо (4:1-6:21)

Сьлавед Павлос

1 ¹ Жь Павлос, шандийе^ф Мэсиһ Иса, бь э'мьре Хwэдейе Хьлазкьре^ф мэ у Мэсиһ Исайте г'омана мэ,

² Тимот'ейоие лаве хwэйи бавэрийедайи^ф һэq-һ'элалр'а:

Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^ф у э'дьлайи жь Бав^ф Хwэде у Мэсиһ Исайте Х'одане^ф мэ ль тэ бэ.

Ширэтед дэрһэqа һинкьрьна дэрэwда

³ Гава эз дьчумэ Мэкэдонйаие, мын һиви жь тэ кьр, к'о ль Эфэсе бьмини, wэки т'эмийе бьди чэнд кэса, к'о һинкьрьна нэр'аст һин нэкьн ⁴ у г'оһ нэдьнэ ч'ловискийа у р'эqэма сьлсьлэта^ф к'о хьлазийа ван т'онэ. Эв йэк һе

шэр'-дэ'wa т'эвр'адькэ, нэ кӧ т'ъвдира* Хwэдeйэ кӧ бь бawэрийе те наскърьне** мийасэр дькэ. ⁵ Сэре т'эмийе һ'ызкърьн э, кӧ жь дьле сах, бь исафа^ф р'ьһ'эт у жь бawэрийа бедӧр'ути йэ. ⁶ Ђнэк же дагэр'ийан у пэй готьнед п'уч' к'этын. ⁷ Дьхwазьн бьбьнэ дэрсдаред Qануне, ле эw хwэха жи ньзаньн чь дьбежьн, нэ жи wan тыштед кӧ дьдьнэ зора хwэ ф'эм дькьн.

⁸ Эм заньн кӧ Qанун қэнщ э, һэгэр йэк бь қануни we бьқэдинэ. ⁹ Бэле ф'эмдари йэ, кӧ қанун бона р'аста найе дайине, ле бона нэһэқ у сэрһ'ышка, бона нэп'ак у гӧнэк'ара^ф, бона мьр'дар' у һ'эрама^ф, бона бавкӧж у декӧжа, бона меркӧжа, ¹⁰ бенамуса, к'она, дьзед мэрийа, дэрэвин у шэ'дэдэрэwa йэ у бона һэр кэсед дьнэ кӧ тыштед мьқабьли һинкърьна сахлэм дькьн. ¹¹ Эв һинкърьн ль Мьзгинийа хwэйир'умэтэ Хwэдeйе хwэзьли дьгьрэ, к'ижан ль мьн һатийэ спартьне^ф.

Шекърандьна һьндава р'э'ма Хwэдеда

¹² Эз жь Мэсиһ Исaйе Хӧдане мэ р'ази мэ, йе кӧ қэwат да мьн, эз амьн һ'эсаб кърьм, данимэ сэр ве хьзмэтк'арийе.

¹³ Эз жи бэре ль wi дьк'ьфьрим, эw дьзеранд у нэйарти ль wi дькър, ле р'э'м ль мьн бу, чьмки мьн нэбawэрийеда бь нэзанийа хwэ кърьн. ¹⁴ К'эрэма^ф Хӧдане мэ п'ьр' сэр мьнда р'эжийа, т'эви бawэри у һ'ызкърьна Мэсиһ Иса. ¹⁵ Ве готьнеда хельф т'ӧнэ у лап һежайи қэбулкърьне йэ, кӧ: «Мэсиһ Иса һатэ дьне, гӧнэк'ара хьлаз^ф бькэ», сэре

* 1:4 «Т'ъвдира Хwэде» аһа жи те ф'эмкърьне: «Wэк'илтийа Хwэде, йа кӧ да дэсте щьмэ'та хwэ».

** 1:4 Аһа жи те ф'эмкърьне: «Т'ъвдира Хwэдeйэ кӧ бь бawэрийе тинэ сери^ф».

1 ТИМОТ'ЕЙО 1:16–2:7

к'ижана эз ым. ¹⁶ Ле бона we йэке р'эм ль мын бу, wэки Мэсиг Иса сэр мын, чава сэре гөнэк'ара т'эмамия сэбра хwэ бьдэ к'ьфше, чава нэхшэк бона ван, йед кö we wi бawэр бькын, жийина^ф h'эта-h'этайе бьстиньн. ¹⁷ Аwa бьра wi П'адшайе h'эта-h'этайеийи нэмьри у нэхöйа, Хwэдейе бешьрики-бешэвалр'a hөрмэт у р'умэт бэ h'эта-h'этайе! Амин^ф.

¹⁸ Ве т'эмийе эз дьдьмэ тэ, лаwe мын Тимот'ейо, ль гора ван п'ехэмбэртийед^ф кö пешда бона тэ бун, wэки тö бь ван шэр'е хwэйи qэнщ бьки, ¹⁹ дэст жь бawэрийе нэкэ у исафа хwэ р'ьh'эт хwэй кэ. Ынэка эв йэк жь хwэ дур хьстьнэ, дэwра бawэрийа хwэ wэлгэр'андьн. ²⁰ Жь ван бун, нумэнайо у Скэндэр, йед кö мын данэ дэсте Мирещьн^ф, wэки эw hin бьн Хwэде нэк'ьфьрн.

Дэрhэqa дöа у щьвинедa^ф

2 ¹ Аwa эз ниви дькьм, бэри hэр тышти бона h'эму мэрьва^ф дöа бькын, р'эща кьн, лава кьн, р'азибуне бьдьн, ² öса жи бона п'адша у h'эму сэрwера, wэки эм жийинэкэ э'дъл у сэqьр'и дэрбаз кьн, бь т'эмамия хwэденасийе у маquлийе. ³ Ль бэр Хwэдейе Хьлазкьре мэ эв э qэнщ у ль wi хwэш, ⁴ кö дьхwазэ h'эму мэрьв хьлаз бьн у р'астийе нас кьн. ⁵ Чьмки Хwэдек hэйэ у нава Хwэде у мэрьвада жи навчетик, Мэсиг Исайе мэрьв, ⁶ кö хwэ жь бэр к'ьр'ина гьшкава да. Эв йэк р'аст wэхтда бу избати, кö Хwэде дьхwазэ h'эму хьлаз бьн. ⁷ У бона we йэке эз даннасинкьр у шанди hatьмэ к'ьфшкьрьне, (эз р'аст дьбежьм, дэрэwa накьм,) нэщьhуйар'a бумэ дэрсдаре бawэрийе у р'астийе.

⁸ Аwa эз дьхwазьм кö мер һәр дэра дэстед хwэйэ һ'элал бьльнд кьн, бе һерс у бе шэр'-дэ'w* дöа бькьн.

⁹ Öса жи бьра к'өлфэт^ф бь к'ьнщед лайиц, шэрме у бэрбьһерийе хwэ бьхэмьлиньн, нэ кö бь гöли-гöжанга, йан зер', йан бь дөр'a^ф, йан жи бь к'ьнщед бьһа, ¹⁰ ле бь кьред қәнщ, чава ль wан к'өлфэта дьк'эwэ, йед кö наве хwэденасийе һьлданэ сэр хwэ. ¹¹ Бьра к'өлфэт кэр' һин бэ, бь т'эмамия гöһдарийе. ¹² Эз изьне надьмэ к'өлфэт, кö һин бькэ, нэ жи һ'öкöми сэр мер бькэ, ле бьра дэнг нэкэ. ¹³ Чьмки пешийе Адэм^ф хöльқи, паше һewa ¹⁴ у Адэм нэхапийа, ле жьн хапийа у нэһэқи кьр. ¹⁵ Ле жьн һ'але зар'анинеда жи we хьлаз бэ*, һэгэр бь бэрбьһерийе нава баwэрийе, һ'ьзкьрьне у пақьжайийеда бьминьн.

Бона сэрwеред щьвине

З¹ Ве готьнеда хельф т'öнэ: һэгэр тэме йэки ль сэрwертийе һэйэ, эw шьхöлэки қәнщ дьхwазэ. ² Аwa сэрwер гэрэке беқöсур бэ, мере жьнэке бэ, хwэгьрти, ақьлда гьран, мақул, меванһ'ьз, һинкьрьнеда сэрхwэ бэ, ³ нэ сэрхwэш, нэ сьр'тук, ле бэрбьһер, нэ шэр'уд, нэ п'эрэһ'ьз. ⁴ Бьра малхетийе р'ьнд ль мала хwэ бькэ, зар'ед хwэ гөр'a^ф хwэда һэр алийава мақулийеда мэзьн кэ. ⁵ (Чьмки һэгэр йэк ньзанэ малхетийе ль мала хwэ бькэ, we чава бькарьбэ щьвина^ф Хwэде хwэй кэ?) ⁶ Бьра нэ жи баwэрмэнде ну бэ, кö нэбэ к'öбар бэ, диwана wi жи мина йа Мирещьн бе кьрьне. ⁷ Wэки дьн жи гэрэке қэдьре wi

* 2:8 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бе дöдьли».

* 2:15 Жь сэдсалия йэке һ'эта сьсийа һинкьрьна «гьностикийе» фьрэ бэла дьбу у дьгот, кö п'еше кэвантийе у зар'анине гöнэ йэ.

щэм йед жь щьвине дэр жи хэбэ, кө нэбэ бе р'эзилкьрьне у бьк'эвэ т'элэка Мирещьн.

Бона бэрдэстийед щьвине

⁸ Өса жи бьра бэрдэсти гьран бьн, хэбэрданеда дөр'утийе нэкьн, хwэ нэдьнэ шэраве, пэй к'эда һ'эрам нэк'эвьн. ⁹ Р'астийа бавэрийейэ э'йанбуйи* бь исафа р'ьһ'эт хwэй кьн. ¹⁰ У эвана жи бьра пешда бенэ щер'ьбандьне^ф, һэгэр тыштэк сэр ван т'өнэбэ, һынге бьра бэрдэстийе бькьн. ¹¹ Өса жи бьра жьнед ван* гьран, нэ бөхданбеж, ле хwэгьрти, һэр тыштида амьн бьн. ¹² Бэрдэсти гэрэке мере жьнэке бэ, қэнщ малхетийе ль зар' у мала хwэ бькэ. ¹³ Эwед кө р'ьнд бэрдэстийе дькьн, хwэр'а дэрэщэкэ бьльнд қазьнщ дькьн у сэрбэстикэ^ф мэзьн дэст тиньн бона бавэрийа Мэсһ Иса.

Сөр'а хwэденасийе

¹⁴ Эз кө ван тышта тэр'а дьньвисьм, гөман һэйэ эзе зутьрэке сэр тэда бем. ¹⁵ Ле һэгэр эз дэрэнги жи бьк'эвьм, те заньби гэрэке чава мала Хwэдеда р'абьн-р'унен, йа кө щьвина Хwэдейе сах э, стун у һ'име р'астийе йэ. ¹⁶ Бе хэбэрдан, гэлэки к'ур э сөр'а хwэдеп'арьстийа мэ:

Эw бь бэдэни хойа бу,
Р'өһ'ва р'астийа wi һатэ избаткьрьне,
мьльак'этава^ф һатэ дитьне,
нав мьлэта һатэ даннасинкьрьне,
дьнийайеда һатэ бавэркьрьне

* 3:9 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сөр'а бавэрийе». Эв те фэ'мкьрьне кө сөр'а вэшарти э'йан бу.

* 3:11 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Жьнед бэрдэсти».

у р'умәтер'а һатә һьлатьне.

Дәрсдаред дәрәw

4 ¹ P'öh' ашкәрә дьбежә, кә р'ожед ахьрийеда һьнәк we жь бawәрийе бьк'әвьн, göh бьдьнә р'öh'ед дәрәwин у һинкьрьнед щьна^ф. ² Әw һинкьрьн бь дөр'утига дәрәwина дьбьн, исафа к'ижана к'ьзьри йә. ³ Әw мәрвь h'ал-зәwаше дьдьнә һьлдане, жь ван хварьна пашда дьдьнә гьртьне, к'ижан Хwәде әw бона бawәрмәнд у р'астинаскьрийа ә'фьрандьнә, кә бь р'азибуне бьхвьн. ⁴ һәр тьште кә Хwәде ә'фьрандийә қәнщ ә у тьштәки һ'әрам теда т'өнә, һәгәр бь р'азибун те қәбулкьрьне, ⁵ чьмки бь хәбәра Хwәде у дәа қәбул дьбә.

Қөльхк'аре Мәсиһ Исайи қәнщ

⁶ һәгәр тә ван ширәта бьди хушк-бьра, те бьби қөльхк'аре Мәсиһ Исайи қәнщ, чаwа тә хwәха жи бь ван готьнед бawәрийе у һинбуна қәнщә кә тә пәй чуйи, қьнийат дьби. ⁷ Хwә жь ч'ьловискийед пирайә һ'әрам дур хwәй кә. Хwә хwәденасийеда һиндар^ф кә. ⁸ һиндарийа қальб кери һьндьк тьшти те, ле йа хwәденасийе кери һәр тьшти те, созе we һьн ль ве дьне һәйә, һьн жи ль we дьне. ⁹ Ве готьнеда хельф т'өнә у лап һежайи қәбулкьрьне йә. ¹⁰ Бона ве йәке әм дьхәбьтьн у дьчәрчьрьн, чьмки әм гөмана хwә ль Хwәдейе сах тиньн, кә Хьлазкьре һ'әму мәрвьа йә, илаһи^ф йе бawәрмәнда.

¹¹ Т'әмийа ван тьшта бьдә у һин кә. ¹² Нәбә кә йәк щәһьлтийа тә беһөрмәт кә, ле тә бawәрмәндар'а бьбә нәхшәк, хәбәрданеда, р'абун-р'уньштьнеда, һ'ьзкьрьнеда, бawәрийе у һ'әлалийеда. ¹³ һ'әта һатьна мьн хwә бьдә we

йэке, кө щьмэ'тер'а ньвисаред^ф пироз бьхуни, ширэт ки, хин ки. ¹⁴ Ђндава we п'ешк'еша^ф хвэйэ р'öh'анида бе хэм нибэ, йа кө бь п'ехэмбэртийе тэр'а һатийэ дайине, гава бэрпърсийара дэсте хвэ данинэ сэр тэ. ¹⁵ Гөһе тэ сэр ван тышта бэ у нава ванда бьминэ, wэки пешдачуйина тэ һ'эмуйава э'йан бэ. ¹⁶ һаш жь хвэ у хинкърьна хвэ һэбэ. һэр гав нава ванда бьминэ, чьмки бь ви тьһэри те хвэ жи хьлаз ки у ван жи, к'ижанед гөһдарийа тэ дькьн.

Щабдарийа бона э'мьре мэзын у бьч'ука

5 ¹ Дьле калэмера нэешинэ, ле дьл бьдэ ван, чава баве хвэ. Щаһьла чава бьрайед хвэ һ'эсаб кэ, ² пира чава дийа хвэ, к'өлфэтед щаһьл чава хушкед хвэ, wэкэ шире һ'элал.

Жьнэбийед э'дэти

³ Qэдьре жьнэбийа бьгьрэ, йед кө бь э'дэти жьнэби нэ. ⁴ Ле һэгэр зар' йан нэвийед жьнэбике һэбьн, бьра эw зар' пешийе мала хвэда хин бьн чава хвэденасийа хвэ бьдьнэ к'ьфше у бь ви тьһэри дэине де у баве хвэ вэгэр'иньн, чьмки эв йэк ль Хвэде хвэш те. ⁵ Жьнэбийа э'дэти эw э, йа кө т'эне майэ у гөмана хвэ данийэ сэр Хвэде, шэв у р'ожед хвэ бь дөа у р'эща дэрбаз дькэ. ⁶ Ле йа кө к'ефа дьле хвэр'а йэ, мьрийа нэч'элкьри йэ. ⁷ Ван тышта т'эми кэ, wэки белэк'э бьн. ⁸ Ле һэгэр мэрвьэк бона хвэхатийа хвэ, илаһи бона мала хвэ хэм накэ, эwi бawэри инк'ар^ф кьрийэ у жь нэбawэра жи хьрабтьр э.

⁹ Бьра наве we дэфт'эра жьнэбийада бе ньвисаре, к'ижан жь шест сали кемтьр нинэ, щарэке жи меркьри буйэ, ¹⁰ бь кьрьнед қэнщва жи бэрбьч'э'в э: Мэсэлэ, зар' мэзын кьрьбьн, меван қэбул кьрьбьн, ньгед бawэрмэнда

шушт'ьбьн, дэст авит'ьбэ к'этийа у бона һэр шьхөле қәнш жи һазьр сэкьни йэ.

¹¹ Ле жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки гава эвана тэме хвэ хьраб дькьн, бэре хвэ жь Мэсиһ дьгөһезьн, дьхвазьн мер кьн ¹² у бь ви авайи эви суци һьлтиньнэ сэр хвэ, чьмки созе бэре данэ алики.* ¹³ Сэрда жи мал бь мал дьгэр'ьн, хвэр'анэдити һин дьбьн, нэ т'эне хвэр'анэдити нэ, өса жи гьлигэр'о, т'эви шьхөле хэлце дьбьн у тыштед нэщайиз хэбэр дьдьн. ¹⁴ Ава эз дьхвазьм кө жьнэбийед шаһьл мер кьн, зар'а биньн у малкьр бьн, вэки зьмен нэкьнэ дэве нэйара. ¹⁵ Чьмки иди һьнэк жьнэбийед шаһьл хальфин^ф, пэй Мирещьн чун. ¹⁶ һэгэр жьнэбийед бавэрмэндэке* һэбьн, бьра эв алик'арийа ван бькэ у щьвине баргьран нэкэ, вэки щьвин бькарьбэ алик'арийа жьнэбийед э'дэти бькэ.

Бона бэрпърсийара

¹⁷ Эв бэрпърсийаред кө сэрверийе р'ьнд дькьн, бьра дөбарэ һежайи қэдър бьн, илаһи эвед кө хэбэрдан у һинкьрьнеда дьхэбьт'ьн. ¹⁸ Чьмки ньвисар дьбежэ: «Дэве гайе бедэреда дьхэбьтэ гьренэдэ»* у «П'алэ һежайи һэце

* 5:11-12 һьнэк аһа фэм дькьн: Жьнэбийед щьвинеда навед хвэ бона хьзмэткьрьне дэфт'эра щьвинеда дьданэ ньвисаре, лэма те готьне, кө жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки бь we қьраре навед хвэ дьданэ ньвисаре, вэки диса мер нэкьн, ле т'эне щьвинер'а хьзмэтиге бькьн. Ле гава дьхвэст'ьн мер бькьрана, соз-қьраре хвэ дьт'эр'ьбандьн.

* 5:16 Нав дэстньвисаред қәншда «бавэрмэнд» қьсьме жьне те фэмкьрьне, ле дэстньвисаред һьнэкада «бавэрмэнд» те фэмкьрьне һьн қьсьме жьне, һьн жи мер, өса жи һьнэк дэстньвисарада т'эне мер те фэмкьрьне.

* 5:18 Қануна Дөщари 25:4.

хвэ йэ»**. ¹⁹ Хэйба һындава бэрпърсийарда бавэр нэкэ, һэгэр дө йан се шэ'дэ т'өнэбьн. ²⁰ Бэрпърсийаред кө нава гөнада дьминьн, ль бэр һ'эмуйа ле һьле^ф, вэки йед майин жи бьтърсын.

²¹ Эз ль бэр Хвэде, Мэсиһ Иса у мьльак'этед бьжарти дькмэ дэине стуйе тэ, кө тө ван ширэта бе т'агери^ф хвэй ки, тыштэки бь фьрқийе нэки.

²² Дэсте хвэ зу данэйнэ сэр йэки бона хьзмэтк'арийа Хөдан, нэ жи т'эви гөнед йед майин би. Хвэ пақыж хвэй кэ.

²³ Жь вьр шунда т'эне аве вэнэхвэ, ле һьнэки жи шэраве т'эв кэ, бона щийе мэх'андьна хварьне, кө зу-зу нэхвэш дьк'эви.

²⁴ һьнэк һэнэ, кө гөнед ван к'ьфш ьн у р'аст ван дьбьнэ бэр диwane, ле гөнед һьнэка жи паше we к'ьфш ьн. ²⁵ Оса жи кьрьнед қэнц к'ьфш ьн у эв кьрьнед кө нэ к'ьфш ьн, эв жи вэшарти наминын.

Бона хөлама

Б¹ Эвед кө ьн нире хөламтийеда нэ, ьбра ахайед хвэ һ'эсаб кьн чава һежайи қэдьре ьльнд, вэки наве Хвэде у һинкьрьна мэ нэие беһөрмэткьрьне. ² Ахайед к'ейэ бавэрмэнд һэнэ, ьбра ван беһөрмэт нэкьн, чьмки эв ьбрайед һэв ьн. Ле ьбра хөлам һе р'ьнд хөламтийе ькьн, чьмки йед кө к'аре жь хьзмэтк'арийа хөлама дьстиньн, бавэрмэнд ьн у дэлап ьн.

** 5:18 Луқа 10:7.

Хьзна р'аст

Ван тышта хин кэ у ширэт кэ. ³ Нэгэр йэк тыштэки дьн хин бькэ у готьнед Хөдане мэ Иса Мэснһа сахлэм у хинкьрьна хвәдеп'арьстийа мэ нэ қайл э, ⁴ әв йәки к'өбар э у тыштэки ньзанэ. Әв нәхвәшийа шәр' у дә'вава гьрти йә, жь we жи пешда тен: һ'әвсуди, нәйарти, к'ьфьри-зьфьри, шыкед хьраб ⁵ у шәр'уди. Әв һ'әму тышт жь нава мәрьвед қафсәқәт у жь р'астийе шуна р'әшва чуйи пешда тен. Әвана хвәденасийе һ'әсаб дькьн, чава канийа к'аре.

⁶ Бәле хвәденаси к'ара сәр к'аре йә, һәгәр бь р'азибуне бә. ⁷ Мә т'ө тышт нәанийә дьне у әме нькарьбьн т'ө тышти жи бьбьн. ⁸ Ле к'ьнщ у хөрәке мэ һәбьн, бь ван әм р'азии бьн. ⁹ Ле әвед кә дьхвазьн дәвләти бьн, тенә щер'ьбандьне, дьк'әвьнә т'әләка у гәләк тәмед ахмах у зийанк'ар, к'ижан мерьв нөқи мират'ийе у веранбуне дькьн. ¹⁰ Чьмки п'әрәһ'зи каникә һәр щур'ә хьрабийе йә. һьнәка хвә данә we, жь бавәрийе хальфин у хвә кьрьнә хвәйе кәл у дәрда.

Т'әмийед Павлос бона Тимот'ейо

¹¹ Ле тә, мәрьве Хвәде жь ван тышта бьр'әвә у пәй р'астийе, хвәденасийе, бавәрийе, һ'ьзкьрьне, сәбьре у мьлуктийе һәр'ә. ¹² Ләща бавәрийеда қәнщ бьр'әвә, жийина һ'әта-һ'әтайе қазьнщ кә, к'ижанер'а тә һати газикьрьне у ль бәр гәләк шә'да тә әв иқрара^ф қәнщ иқрар кьр. ¹³ Ль бәр Хвәдейе кә ә'мьр дьдә һ'әму ә'фьрина у ль бәр Мэснһ Исайе кә ль бәр Пилатойе^ф Понтийо шә'дәтийа иқрара қәнщ да, әз т'әмийе дьдьм тә, ¹⁴ кә тә ве т'әмийе беләк'ә у беқәсур хвәй ки, һ'әта хөйабуна Хөдане мэ Иса Мэснһ. ¹⁵ Хөйабуна ви we вәхте хвәда жь

алийе Йе хвэзэли у Т'энейи қəват, П'адшайе п'адшайа у Хөдане хөданада э'йан бə. ¹⁶ Т'эне эви нəмьри йə, нава р'онаийеда йə, кə т'ө кəс нькарə незик бе. Т'ө қул-бəнда əв нəдитийə у нə жи дькарə бьбинə. Қəдьр у қөдрəта h'əта-h'əтайе wir'a бə! Амин.

Т'эмийа бона дəвлəтийа

¹⁷ Т'эмийе бьдə дəвлəтийед ве дьне, бьра бабах нəбьн у гөмана хвə нəдьнə сəр һəбука^ф п'уч'ə дəрəв, ле ль сəр Хвəдейе кə һəр тьшти бь мəр'дани дьдə мə, wəки əм мьраз пе бькьн. ¹⁸ Бьра қəнщийа бькьн, бь кьрьнед қəнщ дəвлəти бьн, мəр'д бьн у п'арəвəкьрьнер'a жи һазьр.

¹⁹ Бь ви тьһəри əве хвəр'a хьзнəке т'оп кьн, һ'имəки қəнщ бона ахрəте, wəки we жийина кə р'асти жийин ə қазьнщ кьн.

Т'эмийед ахьрийе

²⁰ Тимот'ейо! Чь кə ль тə һатə спартьне хвəй кə. Жь готьнед п'уч'ə һ'əрам у шəр'-дə'wa дур бə, кə бь дəрəв наве «занəбун» данə сəр. ²¹ һьнəка хвə данə ве йəке у бь ви авайи жь бawəрийе хальфин.

К'эрəма Хвəде wəр'a бə.

НЭ'МА ПАУЛОСЭ ДӨДА ТИМОТ'ЕЙОР'А

Пешготьна институте

Эв нэ'ма дөда Паулос жь кэле Тимот'ейор'а ньвисийэ, гава эв Р'омеда^Ф гьрти бу, дәсте ви жь һәр тышти қэтийайи бу (1:8, 16) у әви өса һ'есаб дькьр, кө гәләка әв бир кьрийэ. Ве нэ'меда п'айе-п'ьр'е г'әми у ширәт ьн, кө дьдә һәвал-хәбате хвәйи шаһьл Тимот'ейо. Ль вьр фькьра мэзын әв э, кө даннасинкьред Мьзгинийе нава зерандын у тәнгасийеда^Ф сәбьр кьн у тәйах кьн, ләма жи әв бәр дьле вида те, кө гәрәке әв бехоф-бетьрс бә у шәр'е хвәйи қәнщ р'ьнд бькә, чава әскәрәки Мәсиһи^Ф амьн. Шанди^Ф дьл дьдә Тимот'ейо кө сәрхвә бә, бетьрс бона Иса Мәсиһ шә'дәтийе бьдә, һинкьрьна р'астийа Мьзгинийе у Пәймана^Ф Кәвын хвәй кә у борще хвә чава йәки дәрсар у мьзгиндар^Ф бинә сери^Ф.

Шанди Тимот'ейор'а дьньвисә, кө әв һаш жь хвә һәбә, нәк'әвә нава ван дә'w-дозед п'уч'ә вала, кө әв йәкана кер найен, ле т'әне гөһдара жь р'е дәрдьхьн, ащьз дькьн (2:16, 23).

Хөләсә, шанди нәхше ә'мьре хвә, нет-мәрәме шандитийа хвә, бона бавәри^Ф, сәбьр, һ'ьзкьрын у зерандына щәфед хвә тинә бира һәвал-хәбате хвә.

Әва нэ'ма канийа бәрдьлийа^Ф ә'мьре һ'әму бавәрмәнда йә, илаһи^Ф әвед кө бьн баред қөльхе Хөданда^Ф нә, вәки әвана бавәрийеда бь сәбьре у һ'ьзкьрыне бе тьрс пешда һәр'ьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-2)

Р'азибун у ширэт (1:3-2:13)

Т'эми у наш жь хвэ хэбун (2:14-4:5)

Р'абун-р'уныштьна э'мьре Павлос (4:6-18)

Пашготьн (4:19-22)

Сьлавед Павлос

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэде шандийе^Ф Мэсиг Иса бона ви созе жийине, йа кө бь сайа Мэсиг Иса йэ,

² Тимот'ейоие лаве хвэйи дэлалр'а:

Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^Ф у э'дълайи жь Бав^Ф Хвэде у Мэсиг Исайте Хөдане^Ф мэ ль тэ бэ.

Р'азибун у дьлшьдандьн

³ Эз жь Хвэде р'ази мэ, кө мина пешийед хвэ бь исафа^Ф р'ь'эт wir'а хөламтийе дькьм, хэр гав шэв у р'ож нава дөайед хвэда тэ бир тиньм. ⁴ Гава эз хесьред тэ тиньмэ бира хвэ, дьк'эвьмэ дэмана дитьна тэ, wэки шабун бьк'эвэ дьле мьн. ⁵ Эз we бавэрийа^Ф тэйэ дьле сах тиньмэ бира хвэ, йа кө бэре щэм пирька тэ Лойисе у дийа тэ Эйньке хэбу у эз бавэр ьм, кө йа тэ жи хэйэ. ⁶ Бона we йэке эз дькьм бира тэ, кө тө агьре п'ешк'еша^Ф Хвэде he гөр' ки, йа кө бь дэстданина мьн тэр'а хатэ дайине. ⁷ Чьмки Хвэде р'öh'эки тьрсе нэда мэ, ле Йе qэwате, h'ьзкьрьне у хвэгьртьне*.

* 1:7 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Сэрхwэбуне».

2 ТИМОТ'ЕЙО 1:8–17

⁸ Аwa шэрм нэкэ, кӧ бона Хӧдане мэ шэ'дэтийе бьди, нэ жи бона мьн шэрм бькэ, кӧ эз бона наве ви гьрти мэ. Ле т'эви шэфайе Мьзгинийе бэ, анэгори қэwата Хwэде.

⁹ Хwэде эм хьлаз^ф кьрн,
пирозийер'а^ф гази кьрн,
нэ кӧ бона кьрнед мэ,
ле ль гора қьрар у к'эрэма^ф хwэ.
Эва к'эрэма бь сайа Мэсиh Иса,
эw he дэwред бэреда
мэр'а hatэ дайине.

¹⁰ Ле ньна бь хӧйабуна Хьлазкьре^ф мэ
Мэсиh Иса э'йан бу, кӧ мьрн бэтал кьр
у жийина бе мьрн, бь Мьзгинийе р'онайи кьр.

¹¹ Ве Мьзгинийер'а эз даннасинкьр, шанди у дэрсдар hatэмэ к'ьфшкьрне ¹² у лэма эз ви шэфайи дьк'ьшиньм. Ле эз шэрм накьм, чьмки заньм мьн бawэрийа хwэ к'е анийэ у гӧман ьм жи, кӧ эwi чь кӧ спартийэ^ф мьн*, we h'эта we P'оже жи хwэй кэ. ¹³ Тӧ хwэ ль ви нэхше hинкьрна сахлэм бьгьрэ, йа кӧ тэ жь мьн бьhист у нава we бawэри у h'ьзкьрнеда бьминэ, к'ижан жь Мэсиh Иса п'ара мэ к'эт. ¹⁴ Эw тыштед қэнцэ кӧ ль тэ hatьнэ спартыне бь ви P'öh'e^ф Пирози нава мэда хwэй кэ.

¹⁵ Тӧ зани эwed кӧ қэза Асийаеда бун пышта хwэ данэ мьн, Фугэло у herмохенис жи т'эви wan. ¹⁶ Бьра Хӧдан р'э'ма хwэ ль мала Онисифоро бькэ, чьмки эwi гэлэк щара дьле мьн р'ьh'эт кьр, жь гьртна мьн шэрм нэдькьр, ¹⁷ ле гава hatэ P'омайе, гэлэки ль мьн гэр'ийа,

* 1:12 «Чь кӧ спартийэ мьн» те фэмкьрне йан қӧльхе Павлос, йан жи Мьзгини. Ле эв р'ез aha жи те фэмкьрне: «Эw тыште чь кӧ мьн спартийэ wi, бона P'ожа^ф Ахрэте we хwэй кэ», мэсэлэ, жийина Павлос йан жи йед кӧ бь даннасинийа wi бунэ бawэрмэнд.

h'эта эз дитъм, ¹⁸ (дә бьра Хөдан бьде, кө әw we P'оже р'ә'ме жь Хөдан бьбинә) у Әфәседа жи әwi чьқас мьнр'а хьзмәтк'ари кьр, тө р'ьнд зани.

Әскәре Мәсиһ Исайи қәнщ

2 ¹ Аwa лаwe мьн, бь we к'әрәма мәйә кө йәктия Мәсиһ Исада йә қәwат бә. ² У әw тыштед кө тә ль бәр гәләк шә'да жь мьн бьһист, бьсперә^Ф wан мәрвьед^Ф амьн, йед кө we бькарьбьн һьнәкед дьн һин кьн. ³ Аwa т'әви щәфе мә бә, мина әскәре Мәсиһ Исайи қәнщ. ⁴ Т'ө әскәр шьхөле бьнәлитийева^Ф мьжул набә, wәки ль сәрәскәр хwәш бе. ⁵ Ләщк'арәк^Ф жи к'офийе^Ф настинә, һәгәр ль гора қәйдә нәк'әвә ләще. ⁶ У щотк'ар, кө щәфе дьк'ьшинә, гәрәке әw пешьн жь бәрәд әрде тә'м кә. ⁷ Бьзаньбә эз чь дьбежьм, чьмки Хөдан һәр тыштида һ'ьш-ақьл we бьдә тә.

⁸ Бир бинә wi Иса Мәсиһе жь мьрьне р'акьри, жь бәрәка Даwьд^Ф, ль гора we Мьзгинийа эз даннасин дькьм. ⁹ Бона we Мьзгинийе эз дьчәрчьрьм, һ'эта мина зөлмк'арәки жи қәйдкьри мә, ле хәбәра Хwәде қәйдкьри нинә. ¹⁰ Ләма эз һәр тышти сәбьр дькьм, бона хатьре бьжартийа, кө әw жи we хьлазбуна^Ф кө бь сайа Мәсиһ Иса йә, бьстиньн, бь р'умәта һ'эта-һ'этайева т'әвайи. ¹¹ Ве готьнеда хельф т'өнә:

Һәгәр әм т'әви wi мьрьн,
әме т'әви wi бьжин жи.

¹² һәгәр әм сәбьр кьн,
әме п'адшатийе жи т'әви wi бькьн.

Һәгәр әм wi инк'ар^Ф кьн,
әwe жи мә инк'ар кә.

¹³ һәгәр әм амьн нәминьн,
әwe амьн бьминә,

чъмки эw нькарэ хwэ инк'ар кэ.

П'але к'эти-р'абуйи

¹⁴ Ван тышта бинэ бира щьм'эте, ль бэр Хwэде бькэ дэйне стуйе ван, кө сэр хэбэра хэвр'а нэк'эвнэ дэ'we. Эw кери т'ө кэси найе, т'эне мала гөһдара хьраб дькэ.

¹⁵ Бькэ кө тө ль Хwэде хwэш бейи, п'алэки өса кө шэрм нэки, хэбэра р'астийе р'аст шьровэки. ¹⁶ Ле жь хэбэрданед h'эрамэ п'уч' хwэ дур бьгрэ, чъмки эвед кө хwэ данэ ве йэке, we he нэп'акыйеда пешда һэр'ын ¹⁷ у хэбэред ван мина хьш-хьше п'энщ дьдэ. һумэнайо у Фьлито жи жь ван ын, ¹⁸ йед кө жь р'астийе хальфинэ^ф у дьбежын, кө р'абуна мьрийа иди буйэ у бawэрийа һьнэка дэвэр'у дькын. ¹⁹ Ле бэле h'име кө Хwэде дани қэдим дьминэ у эв мор сэр э: «Хөдан йед п'ара хwэ нас дькэ»* у «Һэр кэсед кө наве Хөдан һьлданэ сэр хwэ, бьра эw жь нэһэқийе дур бьн».

²⁰ Малэкэ мэзында нэ кө т'эне дэрданед^ф зер' у зив һэнэ, ле йед жь дар у h'эр'ийе жи һэнэ, һьнэк бона дэрэщед бьльнд ын, һьнэк жи бона дэрэщед ньмьз. ²¹ Аwa һэгэр йэк хwэ жь ван тыштед нэщайиз* пақьж кэ, эwe бьбэ дэрданэкэ дэрэща бьльнд, бөһөрти-жьбарэ, кери хwэйе хwэ һати, бона һэр дэрэщед қэнщда һазьр.

²² Жь дьлхwэстьнед щаһьлтийе бьр'эвэ, хwэ ль р'астийе, бawэрийе, һ'эзкьрьне, э'дьялайийе бьгрэ, т'эви ван бэ, йед кө бь дьле сах гази наве Хөдан дькын. ²³ Тө хwэ жь дэ'w-дозед ахмахэ бэфэ'м дур бьгрэ, чъмки тө зани кө шэр' жь ван пешда тен. ²⁴ Ль хөламе Хөдан нак'эвэ, кө

* 2:19 Жьмар 16:5.

* 2:21 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Жь ван мэрьва».

шэр' бькэ, ле һндава һ'эмуйада бэрбьһер бэ, бькарьбэ һин кэ у бинфьрэ бэ, ²⁵ бь ширьнайи йед мьрабыл ширэт кэ, бэлки Хвэде мәщале бьдэ ван, кö жь гөнэкьрьне вэгэр'ьн^ф у р'астийе нас кьн. ²⁶ һнге эве сэр һ'ыше хвэда бен, жь т'элэка ви Мирещьн^ф хьлаз бьн, к'ижани эв гьртьнэ, кö э'мьре ви бьрэдйиньн.

Хьрабийед р'ожед ахьрийе

З¹ Ле ве йэке заньбэ кö р'ожед ахьрийеда зэманед хьраб ве бен. ² Мэрьве бьбьнэ хвэх'ыз, п'эрэх'ыз, к'обар, бабах, к'ьфьр, нэ гөр'а^ф де-бавада, бешекьр, һ'эрам, ³ дьлсар, бер'э'м, бөхданбеж, тэмсьст, зöлк'ар, нэйаред қәнщийе, ⁴ нэмам, щöлэ'т, хвэр'ази, р'ьһ'этиһ'ыз, нэ кö Хвэдеһ'ыз. ⁵ П'ышке хвэденасийе ве ль ван к'эвэ, ле ве қэвата ве инк'ар кьн. Тö хвэ жь йед аһа дур бьгьрэ.

⁶ Жь нава ванда йед öса һэнэ, кö хвэ вэдьдьзьнэ мала, к'өлфэтед^ф сэр'айэ бьн баред гöнада^ф шэвьти дькьнэ һесир, йед кö бь щур'э-щур'э тэмед хьрабва тенэ бьрьне. ⁷ Эв к'өлфэтана һэр гав һин дьбьн, ле т'ö цар нькарьн р'астийе нас кьн. ⁸ Чава Йанис у Йамбрис мьрабьли Муса^ф бун, öса жи эв мэрьвана мьрабьли р'астийе дьсэкьньн, мэрьвнэ бь фькьред хвэда шуна р'эшва чуйи, бавэрийеда жи бекер ьн. ⁹ Ле гэлэки ве пешда нэчьн, чьмки бэфэ'мийа ван ве һ'эмуйава э'йан бэ, чава йа ван һэр дöйа бу.

Т'эмийед ахьрийе

¹⁰ Ле тэ насийа хвэ дайэ һинкьрьн, р'абун-р'уньштьн у нет-мэрэме мьн, бавэри, сэбьр у һ'ызкьрьна мьн, бинфьрэйи, ¹¹ зерандьн у щэфайед мьн. Тö зани ль Энтакйайе, Қонйайе, Листрайе чь һатьнэ сэре мьн:

2 ТИМОТ'ЕЙО 3:12–4:6

Мьн чь зерандьн к'шандьн! Ле Хөдан эз жь һ'эмуяа хьлаз кьрм. ¹²Бәле һәр кәсе кә дьхвазә йәктия Мәсиһ Исада бь хвәденаси бьжи we бе зерандьне ¹³у мәрвевд хьрабә хвәйифел we хьрабийеда пешда һәр'ьн, бьхальфиньн у бьхальфьн. ¹⁴Ле тө, нава ван тыштада бьминә, чь кә һин буйи у we бавәрийеда жи гөман буйи. Тө зани жь к'ижана һин буйи, ¹⁵өса жи тө жь зар'отийа хвәда ньвисаред^ф пироз зани, йед кә дькарьн тә сәрвахт кьн, wәки бь бавәрийа сәр Мәсиһ Иса хьлаз би. ¹⁶Т'эмамияа ньвисаре* жь бина бәр Хвәде йә** у керһати йә бона һинкьрне, леһьлатьне^ф, р'асткьрне у ширәткьрна жийина р'астийеда, ¹⁷wәки мәрве Хвәде бекемаси бә, бона һ'эму кьрнед қәнщ һазьр сәкьни бә.

4 ¹Ава ль бәр Хвәде у ви Мәсиһ Исаяе кә we диwana мьри у зендийа бькә, эз бь щамери дьбежьм, тө ль we һатьн у П'адшатийа ви ки: ²Хәбәре даннасин кә, сәр we нет-фькьре бә, һәгәр wәхтда бә, йан бе wәхт бә, ль шашийа һьле, пешийа нәһәдийе бьгьрә, дьл бьдә мәрва, бь т'эмамияа сәбьре һин кә. ³Чьмки зәмане бе, кә мәрвь we гөһ нәдьянә һинкьрна сахләм, ле we хвәстьнед дьле хвәр'а ван дәрсдара сәрһәв т'оп кьн, йед кә тыштед ль гөһе ван хвәш те we һин бькьн. ⁴We гөһе хвә жь р'астийе дагәр'иньн у пәй ч'ьловискийа к'әвьн. ⁵Ле тө! һәр тыштида сәрхвә бьминә, ль тәнгасийа^ф сәбьр кә, кьре мьзгиндар^ф бькә, қөльхе хвә бьқәдинә. ⁶Чьмки эз хвәха

* 3:16 Аһа те фә'мкьрне: «Ньвисаред пироз» ава готи «К'ьтеба^ф Пироз».

** 3:16 Аһа жи те фә'мкьрне: «Т'эмамияа ньвисареда бина бәр Хвәде һәй».

qöpbанбунер'а^ф иди сэр р'ож-р'ожа мэ у wэхте чуйина мьн пер'а гъиштийэ. ⁷ Лэщеда эз қэнщ р'эвим, мьн р'ийа хwэ қэданд, бавэри хwэй кър. ⁸ У ньһа мьнр'а дьминэ к'офийа р'астийе, йа кө Хөдан, һ'акьме р'аст we бьдэ мьн we р'оже у нэ т'эне мьн, ле wan һ'эмуйа жи, йед кө бь һ'эзкърьне һ'эйра хөйабуна wiда нэ.

Сальх-сульх

⁹ Бькэ кө зу бейи щэм мьн. ¹⁰ Димас кө дьнйа һ'эз кър эз һьштм у чу Т'есалонике. Кърэскис чу Галатйайе, Тито жи Далмэтйайе. ¹¹ Т'эне Луца щэм мьн майэ. Марқос һьлдэ т'эви хwэ бинэ, чьмки ви қольхида^ф эw кери мьн те. ¹² Тьхико, мьн шандэ Эфэсе. ¹³ Тө гава бейи, wi қап'уте кө мьн Тройайеда щэм Карпос һьшт, т'эви хwэ бинэ, өса жи к'ьтебед гөломатк, илаһи^ф йед ч'эрм.

¹⁴ Скэндэре һ'эдад гэлэк хьраби ль мьн кър. Хөдан we wэкэ кърьнед wi бинэ пешийа wi. ¹⁵ Тө жи һ'эвза хwэ жь wi бькэ, чьмки гэлэки ль бэр готьна мэ р'абу.

¹⁶ Щара пешьн, гава эз ль бэр диwane сэкьним, кэсэки пышта мьн нэгьрт, һ'эмуйа эз һьштм чун. Бьра эв йэк wanр'а гөнэ нэйе һ'эсабе! ¹⁷ Ле Хөдан т'эви мьн сэкьни у қэват да мьн, wэки пе мьн Мьзгинидайин мийасэр бэ у һ'эму нэщьһу^ф бьбьһен у эз жь дэве шер хьлаз бум. ¹⁸ Хөдан we мьн жь һэр кьред хьраб хьлаз кэ у сах-сьламэт бьгьһинэ П'адшатийа хwэйэ э'змана. Шькър жь wir'а һ'эта-һ'этайе. Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

¹⁹ Сьлаве бьдэ Прьскилайе у Экила, өса жи мала Онисифоро, ²⁰ Ерасто ль Корьнт'е ма, Трофимо жи, мьн ль Малтайе нэхwэш һьшт. ²¹ Бькэ кө бэри зьвьстане бейи.

2 ТИМОТ'ЕЙО 4:22

Әйбуло, Пудес, Линос, Клаудийа у һ'әму хушк-бьра ль тә
сьлав дькьн. ²² Хөдан т'әви р'өһ'е тә бә.

К'әрәма Хвәде вәр'а бә.

НЭ'МА ПАВЛОС ТИТОР'А

Пешготьна институте

Тито бавэрмэндэки йунан^Ф бу, эв һэвал-хэбатэки Павлоси гэлэки керһати бу, нава рөльхе шандитийа^Ф вида (2 Корьнт'и 2:13; 7:5-16; 8:6, 16, 23; 12:18; Галати 2:3; 2 Тимот'ейо 4:10). Павлос ве нэ'ме алик'аре хвэйи шаһьлр'а дышинэ, гава эв Кьретаийеда мабу, кө сэрверийе шьхөле щьвине^Ф бькэ.

Нэ'меда се пьрсед мэзын һэнэ:

1. Павлос тинэ бира Тито, кө гэрэке сэрверед щьвине чава бьн, илаһи^Ф нава кьретийада, кө р'абун-р'уныштьна ван нэ қәнщ бу.

2. Т'эмийед бона Тито, кө эв һинкьрьна сахлэм һ'эмуйа һин кэ, ава готи калэмер у пирэжьна, хорт у хөлама. Пирэжьн жи гэрэке һьндава хвэда к'өлфэтэд^Ф шаһьл һин кьн.

3. Т'эми бона р'абун-р'уныштьна бавэрмэнда, кө т'эви һ'эмуйа эв мьлук, дьлсах у ширьн бьн, жь к'ин у мьхэнэтийе дур бьн, нава дэ'w-дозада нибьн у хвэ жь щөдэбунед щьвине дур бьгьрьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-4)

Сэрверед щьвине у борще ван (1:5-16)

Борщед һэр бавэрмэнде нава щьвинеда (2:1-15)

Ширэт, т'эми у һинкьрьн (3:1-11)

Пашготьн (3-12-15)

Сълавед Павлос

1 ¹ Жь Павлосе хөламе Хwэде у шандийе^ф Иса Мэсн^н, бона пешдачуйина бawэрийа^ф бьжартийед Хwэде у занэбуна сэр р'астийе, анэгори хwэденасийе, ² öса жи бона we гөмана жийина^ф h'эта-h'этайе газикьри*. Бона we жийине, Хwэдейе хwэйе готьна хwэ, he дэwред бэреда соз дайэ ³ у wэхте хwэда готьна хwэ бь даннасинийе да э'йанкьрьне, йа кө ль мьн hatэ спартьне^ф, бь э'мьре Хwэдейе Хьлазкьре^ф мэ.

⁴ Титор'а, лаwe хwэйи həq-h'элали бawэрийа мэйэ т'омэрида:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьялайийа Хwэдейе Бав^ф у Мэсн^н Иса Хьлазкьре^ф мэ ль тэ бэ.

Шьхөле Тито Кьретайеда

⁵ Бона we йэке мьн тө ль Кьретайе һьшти, wэки чь кемаси һэбьн бини сери^ф у һэр бажарэкида бэрпьрсийара к'ьфш ки, чава мьн эв т'эми ль тэ кьр: ⁶ Гэрэке бэрпьрсийар белэк'э бэ, мере жьнэке бэ, зар'ед wi бawэрмэнд бьн, йед кө бона авитийе йан жи бона нэгöһдарийе нэк'этьнэ нава дэв-дьрана. ⁷ Бэле сэрwер чава малкьре Хwэде, гэрэке белэк'э бэ: Нэ сэрh'ьшк, нэ һерс, нэ пэй шэраве к'эти, нэ сьр'тук, нэ пэй к'эда h'эрам^ф, ⁸ ле меванh'ьз, херхwаз, аqьлда гьран, сэр р'астийе, Хwэдер'а дайи, хwэгьрти. ⁹ Гэрэке we готьна амьн qəwin бьгьрэ, чава кө һин буйэ, wэки бькарьбэ бь һинкьрьна

* 1:1-2 Аһа жи те фəмкьрьне: «газикьрийе бона пешдачуйина бawэрийа бьжартийед Хwэде у занэбуна сэр р'астийе, анэгори хwэденасийе, кө жь we р'астийе йэ гөмана жийина h'эта-h'этайе».

сахлэм дьл бьдэ йед майин у шашийед мьрабыла бьдэ р'уйе ван.

¹⁰ Йед хвэсэрихвэ гэлэк ын, йед хэбэрп'уч' у дэрэвин, илаһи^Ф эвед кӧ жь нава щьһуйада^{Ф*} нэ. ¹¹ Гэрэке дэнге йед өса бьднэ бьр'ине, чьмки эw мала лап хьраб дькьн, тыштед нэщайиз һин дькьн у ве йэке бона к'ара хвэйэ һ'эрам дькьн. ¹² Жь кьретийа һэма хут занэки* ван жи готийэ:

«Кьрети т'эме дэрэвин ын,
эw р'э'wьред хьраб ын,
у п'ьр'хӧред бехирэт ын».

¹³ Эв шэ'дэтикэ р'аст э, лэма һ'ышк ль ван һьле^Ф, кӧ сахлэм бьн бавэрийеда ¹⁴ у гӧһ нэдьнэ ч'ьловискийед щьһуйа^Ф у т'эмийед ван мэрьвед^Ф кӧ жь р'астийе дагэр'ийанэ. ¹⁵ һэр тышт һ'элал э бона һ'элала, ле һ'эрам у нэбавэрар'а тыштэки һ'элал т'ӧнэ, һ'эта аqьл у исафа^Ф ван жи һ'эр'ьминэ. ¹⁶ Эw дьбежьн, кӧ Хвэде нас дькьн, ле бь кьред хвэ wi инк'ар^Ф дькьн, һ'эрам у хвэсэрихвэ нэ у һэр кьрэнэкэ qэнщр'а бекер ын.

Һинкьрына сахлэм

2¹ Ле тӧ, чь ль һинкьрына сахлэм дьк'эвэ, һин кэ. ² Калэмер бьра хвэгьрти, гьран у маqул бьн, бавэрийе, һ'ьзкьрыне у сэбьреда сэрхвэ бьн.

³ Пирэжьн жи бьра өса п'эргал бьн, чава ль мэрьвед Хвэде дьк'эвэ, нэ бӧхданбеж, мела ван нэ сэр вэхварьне бэ. Ле бьра хвэйед ширэтед qэнщ бьн, ⁴ wэки жьнед

* 1:10 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Йед жь сьнэтийе^Ф нэ».

* 1:12 Бь йунани хэбэр бь хэбэр «п'ехэмбэрэки ван» ньвисар э. Ль гора һьнэка, наве ви занэи Эпименидэс бу, жь бажаре Кьнососе у шайир бу. Эw qаси 600 сали бэри Иса Мэсһ бьбу.

щаһъл һин кьн, кө мер у зар'ед хвә һ'ыз бькьн, ⁵ ақлда гьран бьн, нав-намус, малкьр, һ'эйф, гөр'а^ф мере хвәда бьн, вәки хәбәра Хвәде нәйе беһөрмәткьрьне.

⁶ Өса жи дьл бьдә хорта, кө ақлда гьран бьн. ⁷ Һәр тыштида жи, тө хвәха бьбә т'әрзе кьрьнед қәнщ, нава һинкьрьнеда бедөр'ути у мақул бә, ⁸ бь хәбәред сахләмә бе кемаси, вәки йе мьқабьл шәрми бьминә у һьндава мәда тыштәки вийи готьне т'өнәбә.

⁹ Хөлама ширәт кә, кө гөр'а ахайед хвәда бьн у һәр тыштида ль ван хвәш бен, цаб-сабе ван нәдьн, ¹⁰ дәстдьрежайийе нәкьн, ле амьнийя қәнщә т'ам нишани ван кьн, вәки һинкьрьна бона Хьлазкьре мә Хвәде, һәр алийава бьхәмьлиньн.

¹¹ Чьмки к'әрәма^ф Хвәде бона хьлазбуна^ф һ'әму мәрвьа хөйа бу, ¹² әв мә һин дькә, кө әм нәп'акийе у дьлһавьжийед дьнйайе инк'ар кьн у ақлда гьран, бь р'астийе у хвәденасийе бьжин ль ве дьне, ¹³ һивийа ве гөмана хвәзьли, хөйабуна р'умәта Хвәдейе мәзьн, Хьлазкьре мә Иса Мәсиһ бьн. ¹⁴ Әви хвә бона мә да дәр, кө мә жь һ'әму нәһәқийа хьлаз^ф кә у пақьж кә, бькә щьмә'та хвәйә хирәтк'ешед кьрьнед қәнщ.

¹⁵ Ван тышта һин кә, бь т'әмамия һ'өкөме хвә дьл бьдә ван у ль ван һьле. Бьра т'ө кәс тә беһөрмәт нәкә.

Р'абун-р'уныштына бауәрмәнда

З¹ Бькә бира щьмә'те, кө гөр'а сәрвер у һ'өкөмәта бькьн, гөһдар бьн у бона һ'әму кьрьнед қәнщ һазьр сәкьни бьн. ² Кәсәки беһөрмәт нәкьн, шәр'уд нибьн, ле мьлук бьн у ширьнайийа хвә һьндава һ'әму мәрвьада бьдьнә к'ьфше. ³ Чьмки әм жи вәхтәке бефә'м бун, хвәсәрихвә, хальфи^ф у хөламед щур'ә-щур'ә тәмед хьраб

у к'ефа дьле хwэ бун, мэ нава хьрабийе у h'эвсудийеда дьжит, эм мина мэ'ре р'эш, ль бэр ч'э'ве һэв р'эш бун. ⁴ Ле гава ширьнайи у h'эзкьрьна Хwэде, Хьлазкьре мэ хойа бу, ⁵ ви эм хьлаз кьрын. Нэ кö бона ван кьрьнед р'астэ кö мэ кьрын, ле ль гора р'э'ма хwэ эм хьлаз кьрын, бь шуштъне эм ну дьне к'этьн у бь P'öh'e^ф Пироз нуйэжийин бун*. ⁶ Ви Хwэдейи эw P'öh' бь мэр'дани сэр мэда баранд, бь дэсте Иса Мэсиһе Хьлазкьре мэ, ⁷ wэки бь к'эрэма ви эм р'аст^ф бен h'эсабе у бь we гöмане жийина h'эта-h'этайе war бьн. ⁸ Ве готънеда хельф т'өнэ. У эз дьхwазьм кö тö ван тышта э'сэйи ки, wэки йед кö Хwэде бawэр дькьн, хирэт кьн, тыштед қәнщ бькьн. Эвана мэрьвар'a қәнщ у к'ар ьн.

⁹ Ле тö хwэ жь дэ'w-дозед ахмакти, р'эқэма сьлсьлэта^ф, һэвр'ьк'ийе у шэр'-дэ'wed ль сэр Qануне дур бьгьрэ, чьмки эw бекер у бек'ар ьн. ¹⁰ Жь йе кö бет'ьфақийе дькэ, щарэке-дöда ширэт кэ дур к'эвэ. ¹¹ Тö зани кö йе öса хальфи у гөнэк'ар^ф э, эw хwэха диwane сэр хwэда тинэ.

Готънед ахьрийе

¹² Гава Артэмас йан Тьхико эз бышиньмэ щэм тэ, бькэ кö бейи Никополисе, щэм мьн, чьмки мьн қьрар да зьвьстана хwэ ль wьр дэрбаз кьм. ¹³ Зенасе қанунзан^ф у Аполо зу вэр'екэ, öса бэ кö эw р'ева кемасийа тыштэки нэбиньн. ¹⁴ Йед жь мэ жи бьра һин бьн, пэй кьрьнед қәнщ бьн, wэки кери h'эwщэтийа мэрьвайе бен у бе бэр нэбьн.

¹⁵ h'эмуйед т'эви мьн ль тэ сьлав дькьн. Сьлаве бьдэ ван, йед кö бawэрийеда мэ h'эз дькьн.

К'эрэма Хwэде wэ h'эмуйар'a бэ.

* 3:5 Аһа жи те фэмкьрьне: «Хwэде эм хьлаз кьрын, бь шуштъна P'öh'e Пироз ну дьне хьстьн у нуйэжийин кьрын».

НЭ'МА ПАУЛОС ФЬЛИМОНР'А

Пешготьна институте

Фьлимоне бавэрмэнд йэки э'йан бу, эу досте Паулос бу, хойа дьбэ кё эндэме щьвина^ф Колосйае бу. Хёламэки ви жи һэбу наве ви Онисимо, эу жь цэм хуэйе хуэ р'эвибу у гэрэке бона кьре хуэ бьһата коштыне. Ле гава Паулос кэледа бу, хойа дьбэ кё Онисимо ви дьбинэ, т'обэ^ф дькэ, дьбэ бавэрмэнде Иса. Бь ве нэ'ме Паулос һиви жь Фьлимон дькэ, кё эу бьбахшинэ Онисимо у ви қэбул кэ, нэ т'эне өса чава мэрвь^ф дьбахшинэ хёламед хуэ, ле өса бьбахшинэ чава йэк дьбахшинэ бьраки хуэйи бавэрмэнд.

Ве нэ'ма кьнда дэрсэкэ к'ур бона ве бавэри^ф у һ'эзкьрна Мэсиһ к'ьфш дьбэ, кё чава гэрэке нава бавэрмэндада һьндава һэвда һэбэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1-3)

Пэсьне Фьлимон дьдэ (4-7)

һивикьрын бона Онисимо (8-22)

Пашготьн (23-25)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Паулос, бона Мэсиһ Иса гьрти у Тимот'ейоё бьра,

Фълимоне һэвал-хэбат у дэлалэ хwэр'а, ² Афияа хушкр'а у Архипоие һэвалэскэре хwэр'а у öса жи we щъвинер'а^ф кö мала тэда дыщъвэ:

³ Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайийа Хwэдеие Баве^ф мэ у Хöдан^ф Иса Мэсиһ ль wэ бэ.

Бавэри^ф у һ'эзкьрна Фълимон

⁴ Эз һэр гав жь Хwэдеие хwэ р'ази мэ, гава нава дöайед хwэда тэ бир тиньм бьрайе Фълимон, ⁵ чьмки бона we һ'эзкьрна тэйэ һьндава т'эмабийа щьмэ'та Хwэдеда у бавэрийа тэйэ һьндава Хöдан Исада дьбьнем. ⁶ Эз дöа дькьм, wэки һэлэqэтийа тэйэ т'эви мэ, нава бавэрийеда^ф мэ быгьһинэ we занэбуна к'ур, йа кö һьндава һэр тыштед мэйэ qэнщэ т'эви Мэсиһ э. ⁷ Бона we һ'эзкьрна дьле тэда бьрайо, эз гэлэки ша бум у бина мьн фьрэ бу, кö дьле щьмэ'та Хwэде пе тэ р'ьһ'эт буйэ.

Һивикьрна Паулос бона Онисимойе хöламе Фълимон

⁸ Бона ве йэке бь Мэсиһ чава бьра, мьн дькарьбу тöрöш кьра, э'мьри сэр тэ бькьра, чь кö щайиз бу, ⁹ ле жь дэст һ'эзкьрне, һиви дькьм. Эз чава Паулосэки кал у ньһа жи бона Мэсиһ Иса гьрти, ¹⁰ бона лаwе хwэ Онисимо һиви жь тэ дькьм, йе кö qэйде мьнда чава кöр'эк мьнр'а дьне к'эт. ¹¹ Эw wэхтэке кери тэ нэдьһат, ле ньһа һьн кери тэ те, һьн жи кери мьн*.

¹² Эз wi пашда дышиньмэ щэм тэ, эw щэгэра мьн э. ¹³ Мьн дьхwэст эw щэм хwэ бьһьшта, кö дэwса тэ бэр дэсте мьн буйа, һ'эта кö эз бона Мьзгинийе qэйдада мэ.

* 1:11 «Онисимо» бь зьмане йунани те фэ'мкьрне: «Керһати».

¹⁴ Ле бейи тэ мьн нэхвэст тыштэки бькьм, кө қэнщия тэ өса нэбэ, чава борщэк кьрьбьнэ стуйе тэ, ле бь р'эзэдьлийа тэ бэ. ¹⁵ Бэлки бона ве йэке эв вэхтэке жь тэ дур к'эт, кө эв һэр т'ьм бьбэ п'ара тэ, ¹⁶ нэ кө чава хөлам, ле жь хөламэки зедэтьр э, чава бьраки дэлал! Бона мьн эв чьқаси дэлал э, ле бона тэ эве һе зедэ бэ, һьн алийе хөламтийеда, һьн жи алийе Хөданда.

¹⁷ Ава һэгэр тө мьн чава һэвале хвэ һ'эсаб дьки, ви өса қэбул кэ, чава мьн. ¹⁸ һэгэр эви нэхэдик жи ль тэ кьрьбэ, йан тыштэки дэйндаре тэ бэ, сэр мьн һ'эсаб кэ. ¹⁹ Эз Павлос бь дәсте хвэ дьньвисьм: Эзе ль тэ вэгэр'иньм (ле эз бь ве йэке нахвэзьм бежьмэ тэ, кө тө жийина хвэва дэйндаре мьн и.) ²⁰ Ньһа, бьрайе мьни жь Хөданда, ве қэнщийе бона мьн бькэ, бона хатьре Мэсиһ дьле мьн р'ьһ'эт кэ. ²¹ Эз гөһдарийа тэда гөман бум, лэма жи мьн эв йэк тэр'а ньвиси, чьмки эз заньм те жь готьна мьн зедэтьр бьки.

Готьнед ахьрийе

²² Пештьри ве йэке жи, мьнр'а щики майине һазьр кэ, чьмки гөмана мьн һэйэ, кө Хвэдеие щаба дөайед вэ бьдэ, мьн пашда бьдэ вэ.

²³ Епафрасе бона наве Мэсиһ Исайи т'эви мьн гьрти, тэ сылав дькэ, ²⁴ өса жи Марқос, Эристархо, Димас у Луқа, һэвал-хэбатед мьн.

²⁵ К'эрэма Хөдан Иса Мэсиһ т'эви р'өһ'ед вэ бэ.

НЭ'МА ИБРАНИЙАР'А

Пешготьна институте

Наве ньвиск'аре ве нэ'ме иро нэ э'йан э. Гэлэк занэ шыке дьбьнэ сэр Аполо (К'аред Шандийа 18:24; 19:1). Öса жи нэ э'йан э, эви ньвиск'ари нэ'ма хвэ к'ижан щьвинер'а^ф ньвисийэ, ле бь ве нэ'ма хвэ бэрбьр'и к'омэкэ бавэрмэнда дьбэ, к'ижан кө гэрэке хеди-хеди пешда бьчуна, ле эw нава қэзи у охьрмед гьранда бун, һьндьк мабу кө дэсте хвэ жь бавэрийа^ф хвэ бькьрана йан фькьре хвэ һьндава Иса Мэсиһда бьгöһастана.

Хöдане нэ'ме дьньвисэ у дьл дьдэ бэр ван, кө нава бавэрийа хвэда бьминьн, öса жи дьдэ к'ьфше, кө Иса Мэсиһ р'аст мина һэйинтийа Хвэде йэ у wэк'илтийа вийэ хьлазийе йэ. Эw сэр се пьрсед р'астийе дьсэкьнэ:

1. Иса Көр'е^ф Хвэдайи һ'эта-һ'этайе йэ, кө ельмийа^ф хвэйэ һьндава Баведа^ф бь щэфед хвэ да к'ьфше. Иса нэ кө т'эне жь п'ехэмбэред Пэймана^ф Кэвьн мәстър э, ле жь мьльйак'эта^ф у Муса^ф жи мәстър э.

2. Иса жь Хвэдеда чава к'аһине^ф һ'эта-һ'этайе к'ьфшкьри йэ, эw жь к'аһинед Пэймана Кэвьн мәстър э. Wi бь щарэке бона һэр т'ьм бэдэна хвэ кьрэ қөрбан^ф у иди эw қөрбанед Пэймана Кэвьндайэ бей'есаб бэрга тыштэки нэгьртьн.

3. Бавэрмэнд т'эне бь дэсте Иса дькарэ жь гөнэ^ф, тьрсе у мьрьне хьлаз^ф бэ. Иса жи чава сэрэкк'аһине р'аст хьлазбуна р'аст дьдэ, кө эв йэк Пэймана Кэвьнда бь сурэти (символи) дьһатэ кьрьне, ава готи эw һ'эбандьн

у қөрбандайинед кө бәри һатна Мәсһ дькьрын, шә'дәтийа Иса Мәсһ дьдан.

Ньвиск'аре ве нә'ме жь т'ариха Исраеле^ф, чава т'әрзед бавәрийе һнәка бир тинә (сәре 11-а) у бь ве дьхвазә бежә хвәндәвана, кө һндава Мьзгинийа Исада амьн бьминьн. Сәре 12-да бь дьләки шәват дьбежә, кө өса һ'эта ахьрийе амьн бьминьн у ч'ә'ве хвә жь Мәсһ нәбьр'ьн, ле нава һәр щур'ә тә'ли-тәнгийада у һесири-бәләнгазийада тәйах кьн. Нә'ме бь ширәта у сьлава хьлаз дькә.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготьн: Мәсһ ә'йанбуна Хвәдейә т'ам ә (1:1-3)

Мәсһ сәр мьляк'әтар'а йә (1:4-2:18)

Мәсһ сәр Муса^ф у Йешур'а^ф йә (3:1-4:13)

К'аһинтийа Мәсһ сәр һәр к'аһинтийер'а йә (4:14-7:28)

Пәймана Мәсһ сәр һәр пәйманар'а йә (8:1-9:28)

Мәсһ қөрбана сәр қөрбанар'а йә (10:1-39)

Бавәри (11:1-12:29)

Чава мәрвь^ф ль Хвәде хвәш бе (13:1-19)

Дөайе хьлазийе (13: 20-21)

Пашготьн (13:22-25)

Хвәде бь Көр'е хвә хәбәр дьдә

у Көр' жь мьляк'әта мәстър ә

1 ¹Гәләк щара у бь гәләк щур'а Хвәде пешда пе п'ехәмбәра кал-бавед мәр'а хәбәр дайә, ² ле ван р'ожед ахьрийеда пе Көр'е^ф хвә мәр'а хәбәр да, к'ижан кө к'ьфш кьр, вәки ахьрийе бьбә хвәйиware һәр тьшти у бь ви

жи әрд у әзман әфьранд. ³ Әw нура* р'умәта Хwәде йә, хут мина һәйинтийа wi йә, әw бь qәwата хәбәра хwә һәр тышти хwәй дькә. Гава wi мәцала шуштъна гөнед мәрва^ф һазьр кьр,** ль жор һәрәма^ф мәзьнайийа Хwәдейә р'асте р'уньшт. ⁴ Көр' һақаси жь мьльак'әта^ф жортър к'әт, чьқаси әw наве кӧ wi станд жь навед ван мәстър ә. ⁵ Чьмки Хwәде т'ӧ мьльак'әтир'а аһа нәготийә:

«Тӧ Кӧр'е мьн и,
тӧ иро мьнр'а буйи»*

у диса:

«Әзе бьбьм баве wi,
әwe жи бьбә Кӧр'е мьн».**

⁶ У гава Хwәде ньхӧрийе хwә дьшинә дьнийәйе, аһа жи дьбежә:

«Бьра һ'әму мьльак'әтед Хwәде сәре хwә бәр wi
дайньн».*

⁷ Ле бона мьльак'әта аһа дьбежә:

«Әw мьльак'әтед хwә дькә ба
у бәрдәстийед хwә алава егър».*

⁸ Ле бәле бона Кӧр' Хwәде дьбежә:

«Т'әхте тә Хwәдейо, т'әхте һ'әта-һ'әтайе йә,
шьва п'адшатийа тә шьва р'астийе йә.

⁹ Тә һәқи һ'ыз кьр, нәһәқи жь бәр ч'әве хwә авит,

* 1:3 Бь готьнәкә дьн: «Р'онайи».

** 1:3 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Гава әwi әм жь гөнед мә шуштън».

* 1:5 Зәбур 2:7.

** 1:5 2 П'адшати 7:14.

* 1:6 Зәбур 97:7.

* 1:7 Зәбур 104:4 (wәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунани).

лэма жи ши Хвәдейи, Хвәдейе тә тө жь һәвалед тә
зедәтьр кьри,
бь р'уне^Ф шабуне тө к'ьфш кьри».*

¹⁰ У аһа жи дьбежә:

«Йа Хөдан^Ф, тә пешийе һ'име дьнйайе дани
у ә'зман кьред дәстед тә нә.

¹¹ Әве веран бьн һәр'ьн, ле те бьмини,
һ'әмуйе мина щьла бьп'ьзьньн.

¹² Те ван һәв бьп'еч'и мина қап'ут,
мина к'ьнща ве бенә гөһастьне.

Ле тө диса әв и
у салед тә ве кем нәбьн».*

¹³ К'ижан мьлйак'әтир'а Хвәде готийә:

«К'еләка^Ф мьнә р'асте р'уне,
һ'әта әз нәйаред тә бькьмә бьне п'ийед тә?»*

¹⁴ Иди мьлйак'әт^Ф чь нә? Әв һ'әму жи р'өһ'ед бәрдәсти
нә, кө бона хьзмәтк'арийа ван тенә шандьне, йед кө
хьлазбуне^Ф ве вар бьн.

Мьқати хвә бьн, кө хьлазбуна мэзьн вар бьн

2¹ Бона ве йәке гәрәке әм һе гәләки гөһ бьдьянә ван
тьштед мә бьһистьянә, вәки әм жь ван нәхальфьн.

² Чьмки һәгәр әв хәбәра пе мьлйак'әта һатә готьяне
һ'имгьрти ма у һ'әму нәһәқийе у беельмийе һәре хвә
р'аст стандьн, ³ ле әме чава хвә хьлаз^Ф кьн һәгәр әм гөһ
нәдьянә ве хьлазбуна мэзьн? Бона ве хьлазбуне Хөдан
пешда даннасин кьр у йед кө дәнге ши бьһистьян мөва

* 1:9 Зәбур 45:6-7.

* 1:12 Зәбур 102:25-27.

* 1:13 Зәбур 110:1.

э'сэйи кьрын. ⁴ Сэрда жи Хwэде бь нишана, к'эрэмэта, щур'э-щур'э кьред qəwат у п'ешк'ешед^ф Р'öh'e^ф Пирозэ бэлакьри шэ'дэти да, чава кө э'мьре ви бу.

Йе кө мә бэрбь хьлазбуне дьбэ

⁵ Хwэде нэ кө мьлйак'эт кьрынэ сэрwеред we дьняа кө we бе, сэр к'ижане эм хэбэр дьдын. ⁶ Ле ньвисар щики шэ'дэтийе дьдэ у дьбежэ:

«Йа Хwэде, инсан чь йэ кө ви бир тини,
йан бэнде ве дьне* кө бона ви хэм дьки?

⁷ Тэ һьнэк wəхт* əw жь мьлйак'эта ньмьзтьр кьр,
бь р'умэт у һөрмэт к'офи^ф дани сери,

⁸ һ'эму тышт кьрынэ бьне ньгед ви».*

Ава йе кө һэр тышт кьрынэ бьне ньгед ви**, тыштэк нэһышт кө нэкьрбэ бьне ньга. Ле ньһа эм һе һэр тышти бьне ньгада набиньн. ⁹ Ле эм ньһа Иса бь р'умэт у һөрмэт к'офи ль сери дьбиньн, йе кө һьнэк wəхт бона щэфе мьрьне жь мьлйак'эта һатьбу ньмьзкьрьне, wəки бь к'эрэма^ф Хwэде бона һ'эмуйа мьрын бьдита. ¹⁰ Бэле һежа бу кө Хwэде, йе кө һэр тышт бона хwэ э'фьрандийэ у бь дэсте хwэ хwэй дькэ Р'ебэре хьлазбуна wан бь щэфа к'амьл бькьра*, wəки гэлэк лав т'эви р'умэта Иса

* 2:6 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Көр'е^ф инсан».

* 2:7 Аһа жи те ф'эмкьрьне: «Тэ əw һьнэки жь мьлйак'эта ньмьзтьр кьр», өса жи р'еза 9-да.

* 2:8 Зэбур 8:4-6.

** 2:8 «Ви» те ф'эмкьрьне «бэндед дьне» йан жи «Иса».

* 2:10 Аһа жи те ф'эмкьрьне: «Бь щэфа бьгьһишта», ава готи «мэзын буйа».

бькърана. ¹¹ Әвә кө пироз^ф дькә у әвед кө пироз дьбьн, әв һ'әму жи жь Бавәки^ф нә. Ләма әв ве йәкеда шәрмийе набинә, кө ван хушк-бьрайед хвә һ'әсаб кә ¹² у дьбежә:

«Дәрһәда наве тәда әзе хушк-бьрайед хвәр'а бежьм, щьвинеда^ф әзе пәсьне тә бьдьм».*

¹³ У аһа жи дьбежә:

«Әзе гөмана хвә бьдьмә сәр Хвәде».*

У аһа жи:

«Ва мә әз у әв зар'ед кө Хвәде данә мьн».**

¹⁴ Чава кө зар' хун у гошт ьн, Иса хвәха жи бу мина ван, к'әтә бьнйат'а мәрвьайе^ф, вәки бь ви авайи пе мьрьна хвә, йе кө һ'өкөме ви сәр мьрьне һәйә, онда кә, ава готи Мирещьн^ф ¹⁵ у йед кө т'әмамийа ә'мьре хвәда һесиред тьрса мьрьне бунә хьлаз кә. ¹⁶ Бәле фә'мдари йә, кө әв алик'арийа мьльак'әта накә, ле алик'арийа зөр'әта Бьраһим^ф дькә. ¹⁷ Ләма жи Иса гәрәке бь һәр алийава бьбуйа мина хушк-бьра, кө бьбуйа сәрәкк'аһинәки^ф р'ә'м у амьн ль хьзмәтк'арийа бәр Хвәдеда, вәки гөнед щьмә'те бьда к'әвандьне^ф*. ¹⁸ Чава әви щәфа к'ьшанд, һатә щер'ьбандьне^ф, өса жи дькарә алик'арийа ван бькә, йед кө дьк'әвьнә нава щер'ьбандьне.

Иса жь Муса мәстър ә

З ¹ Ава хушк-бьрайед пироз, һун кө һәвал-п'аред ве газийа ә'змен ьн, ль Иса бьньһер'ьн, ви шандийи^ф у сәрәкк'аһине кө әм ирар^ф дькьн. ² Әв һьндава Хвәдеда

* 2:12 Зәбур 22:22.

* 2:13 Ишайа 8:17.

** 2:13 Ишайа 8:18.

* 2:17 Бь готьнәкә дьн: «Афукьрьне» йан «бахшандьне».

амьн бу, йе кӧ эw бона ве йэке к'ьфш кър, чава Муса^ф жи т'эмамийа мала вида амьн бу. ³ Бэле Иса һақаси жь Муса зедэтыр һежайи р'умэте бу, чьқаси қэдъре йе кӧ мале чедькэ, жь қэдъре мале зедэтыр э. ⁴ (Фэмдари йэ, һэр малэк бь дәсте йэки те чекърыне, ле йе һэр тышт э'фьрандийэ, Хwэде йэ.) ⁵ Р'аст э Муса т'эмамийа мала вида хӧламэки амьн бу, бона шэ'дэтийа ван тыштед кӧ Хwэде we быгота. ⁶ Ле Мэсиһ чава кӧр' һындава мала Хwэдеда амьн бу. У эw мала ви эм ын, һэгэр эм we э'гитийе у гӧмана кӧ эм пе дьфьр'ын қэвин быгърын.

Бона щьмэ'та Хwэде р'ьһ'этик һэйэ

⁷ Бона ве йэке чава Р'ӧһ'е Пироз дьбежэ:

«Иро һэгэр һун дэнге ви бьбьһен,

⁸ мина кал-бавед хwэ сэрһ'ышк нибын,

чава кӧ вана сэри һьлда, гава бэр'ийеда^ф һатьнэ
щер'ьбандьне,

⁹ we дэра кӧ кал-бавед wэ бь қэлпе хьраб эз
щер'ьбандьм

у т'эмамийа чьл сали жи кьред мын дитьн.

¹⁰ Лэма жи һ'иле мын жь ви ньсьли^ф чу

у мын гот: «Дьлада т'ьме эw хальфи^ф нэ

у р'ийа мын нас нэкърынэ».

¹¹ Аwa мын жи жь һерса сонд хвар гот:

«Т'ӧ щар эwe нэк'эвынэ р'ьһ'этийа мын!»»*

¹² һаш жь хwэ һэбын хушк-бьрано, нэбэ кӧ нава wэ йэкида дьлэки хьраб у нэбаwэр һэбэ, кӧ пышта хwэ бьдэ Хwэдейе сах. ¹³ Ле һэр р'ож дьл бьдьнэ һэв, һ'эта кӧ

* 3:11 Зэбур 95:7-11. Ван р'еза жи бьхуньн: Дэрк'этын 17:1-7; Жьмар 20:1-13.

нъвисареда бона мэ «иро» һэйэ, wэки жь wэ т'ö кэс бь гöна нэхапэ, нэбэ сэрһ'ышк. ¹⁴ Чьмки эм т'эви Мэсиһ бунэ хwэйип'ар, һэгэр т'эне эм we бawэрийе^ф жь сэрида һ'эта хьлазийе qэвин бьгьрын. ¹⁵ Аwa чаwa жор һатэ готъне:

«Иро һэгэр һун дэнге wi бьбьһен,
сэрһ'ышк нибьн,
чаwa wэхте сэрһьлданеда».*

¹⁶ Эw к'и бун, йед кө бьһистьн у сэри һьлдан? Эw һ'эму нибун, йед кө бь дэсте Муса жь Мьсьре^ф дэрк'этьбун?
¹⁷ Чьл сали һ'иле Хwэде жь к'е чу? Нэ жь wan чу, йед кө гөнэ^ф кьрын, щьнйазед wan бэр'ийеда ман? ¹⁸ У Хwэде бона к'е сонд хвар кө нэк'эвьнэ р'һ'этийа wi, һэгэр нэ бона нэельма*? ¹⁹ Иди эм дьбиньн кө эвана жь дэст нэбawэрийа хwэ нькарьбун бьк'этанайе.

4 ¹ Аwa эw созе кө бона к'этьна нава р'һ'этийа wi he дьминэ, лэма гэрэке эм һаш жь хwэ һэбьн, кө жь wэ т'ö кэс жь we р'һ'этийе нэминэ. ² Чьмки мэр'а жи эw Мьзгини һатэ дайине, чаwa wanp'а. Ле бэле эw Мьзгинийа кө wan бьһист к'ар нэда wan, чьмки бь бawэрийе qэбул нэкьрын. ³ Ле эм кө бawэр дькьн, эме бьк'эвьнэ we р'һ'этийе. Эв йэк аһа йэ, чаwa кө Хwэде гот:

«Аwa мьн жь һерса сонд хвар гот:
«Т'ö щар эwe нэк'эвьнэ р'һ'этийа мьн!»»*

Ле эwe кө эв йэк гот, шьхөлед wi жь wэхте э'фьрандьна дьнйайеда хьлаз бьбун. ⁴ Щики бона р'ожа һ'эфта аһа

* 3:15 Зэбур 95:7-8.

* 3:18 Аһа жи те фэмкьрне: «Нэбawэра».

* 4:3 Зэбур 95:11.

һатийә готъне: «У Хвәде р'ожа һ'әфта жь һ'әму шьхөлед хвә р'һ'әт бу».* ⁵ У ль вьр диса дьбежә: «Т'ө цар әве нәк'әвнә р'һ'әтийа мьн».* ⁶ Аwa һнәке бьк'әвнә we р'һ'әтийе, ле әве кә пешда мьзгини бьһистьбун жь дәст нәбауәрийе нәк'әтне. ⁷ Бона ве йәке Хвәде р'ожәкә дьн к'ьфш дькә у дьбежә «иро», пәй гәләк вәхтар'а, чава бь заре^ф Дауьд^ф жор һатә готъне:

«Иро һәгәр һун дәнге ви бьбьһен,
сәрһ'ышк нибьн».*

⁸ һәгәр Йешу^ф р'һ'әти дабуяа ван, иди Хвәде we пәй we йәкер'а бона р'ожәкә дьн хәбәр нәда. ⁹ Аwa бона щьмә'та Хвәде һе р'ожәкә р'һ'әтийе мина р'ожа шәмийе һәйә. ¹⁰ Бәле әве кә дьк'әвә р'һ'әтийа Хвәде, әв иди жь шьхөлед хвә р'һ'әт дьбә, чава Хвәде жи жь шьхөлед хвә. ¹¹ Аwa әм бькьн кә бьк'әвнә we р'һ'әтийе, вәки т'ө кәс мина нәбауәрийа* ван нәк'әвә р'ожа ван.

¹² Хәбәра Хвәде сах у зор ә у жь һәр шуре дөдәви бьр'атър ә, кә дәрбази һ'әта навбәра р'өһ' у щан, һәсту у мәжу дьбә, нет у фькьред дьла жи ә'нәнә дькә. ¹³ У т'ө ә'фьрин жь ви вәшарти нинә, ле һәр тышт ль бәр ч'әве ви вәкьри у ашкәрә йә, кә ль бәр к'ижани әме һ'әсабе хвә бьдн.

Иса сәрәкк'аһине сәр һ'әмуяр'а йә

¹⁴ Аwa кә сәрәкк'аһинәки мәйи мәзьн һәйә, кә әзманар'а дәрбаз буйә, Исайе Көр'е^ф Хвәде, дә вәрьн

* 4:4 Дәстпелун 2:2.

* 4:5 Зәбур 95:11.

* 4:7 Зәбур 95:7-8.

* 4:11 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нәельмийе».

эм we бавэрийа кӧ иррар дькын қәвин быгьрын. ¹⁵ Сэрәкк'аһинәки^ф мәйи ӧса т'ӧнә, кӧ тәнгасийед^ф мәда дьле wi сәр мә нәшәштә, ле әв жь һ'әму алийада щер'ьбанди йә мина мә, ле т'әне бегӧнә. ¹⁶ Дә иди эм мерк'ими незики т'әхте Хвәдеи к'әрәме бьн, wәки р'ә'ме быстиньн у к'әрәме бьбиньн кӧ гава эм һ'әвшә бьн, алик'арийа мә бькә.

5 ¹ һәр сэрәкк'аһинәк жь нав мәрва те бьжартыне у к'ьфшкьрыне, кӧ бона мәрва ль бәр Хвәде бьсәкьнә, wәки һ'әди^ф у қӧрбана^ф бәр гӧна бьдә. ² Әв чава инсан дькарә бь дьле шәват к'омәка ванр'а бә, йед кӧ нәзан у хальфи нә, чьмки әв хвәха жи нава кемасийада йә. ³ Ләма гәрәке әв чава бона щьмә'те, ӧса жи бона хвә қӧрбана бона гӧна бьдә. ⁴ Кәсәк хвәсәрихвә ви қәдъри настинә, ле т'әне әве кӧ жь Хвәдеда те газикьрыне, чава һарун^ф бу.

⁵ Ӧса жи Мәсиһ, нә кӧ хвәха хвә бьльнд кьр кӧ бьбә сэрәкк'аһин, ле Хвәде әв бьльнд кьр у wir'а гот:

«Тӧ Кӧр'е мьн и,
тӧ иро мьнр'а буйи».*

⁶ Чава щики дьн жи дьбежә:

«Тӧ һ'әта-һ'әтайе к'аһин и, мина Мәлк'и-Садьқ^ф».*

⁷ Иса жийина хвәйә ве дьнийайеда гәләки к'әсәр у бь һесьра лава у р'әща жь wi дькьрын, йе кӧ дькарьбу әв жь мьрыне хьлаз бькьра у бона мьлукти у ельмийа^ф wi һатә бьһистьне. ⁸ Р'аст ә әв Кӧр'е Хвәде бу, ле диса бь ван щәфайед хвә гӧһдарийе һин бу. ⁹ Гава we йәкеда

* 5:5 Зәбур 2:7.

* 5:6 Зәбур 110:4.

һатә к'амьлкьрьне, бона һ'әмуйед кӧ гӧһдарийа ви дькьн, әв бу канийа хьлазбуна һ'әта-һ'әтайе ¹⁰ у жь Хвәде һатә навкьрьне «Сәрәкк'аһине мина Мәлк'и-Садьр».

Һаш жь хвә һәбьн кӧ жь бавәрийе нәк'әвьн

¹¹ Бона ве йәке гәләк тыштед мәйә готьне һәнә, ле шьровәкьрьна ван зә'мәт ә, чьмки гӧһада һун гьран бунә. ¹² Р'астийе к'әвә һ'әта ньһа гәрәке һун дәрседар буна, ле һун һе һ'әвщә нә кӧ жь готьнед Хвәде дәрсед пешьнә садә һин бьн. һун һәла һе һ'әвщә шир ьн, нә кӧ хварьна гьран. ¹³ Әве кӧ ширхӧр ә, әв нькарә һинкьрьна р'астийе бьмәһ'инә, чьмки дәргуш ә. ¹⁴ Ле хварьна гьран бона мәрвед гьһишти йә, йед кӧ сәвдаие хвәда к'әти-р'абуйи нә, қәнщи у хьрабийе жь һәв дәрдьхьн.

Б¹ Ава әм һинбунед пешьнә сәр Мәсиһ алики бьһельн, бенә сәр һинбуна гьһишти. Әм диса һ'им нәвежьн нәйенә сәр вәгәр'андьна^ф жь ван кьрьнед кӧ дьбьнә бәрбь мьрьне, Хвәдебавәркьрьне, ² һинбуна сәр ньхӧмандьна^ф, дәстданине, р'абуна мьрийа у диwana һ'әта-һ'әтайе. ³ Әме бь дәстура Хвәде һинбуна гьһиштида пешда һәр'ьн!

⁴ Чьмки йед кӧ щарәке һатьнә р'онайикьрьне, п'ешк'еша әзмен тә'м кьрьнә у Р'ӧһ'е Пироз п'ар стандьн, ⁵ ӧса жи хәбәра Хвәдейә қәнщ у қәватед дьһйа we бе тә'м кьрьнә, ⁶ һәгәр әв жь we бавәрийе бьк'әвьн, иди набә кӧ әwana диса вәгәр'ьн сәр хвәда бен, чьмки әwana щарәкә дьн Кӧр'е Хвәде нав хвәда* хач^ф дькьн у дькьнә сосрәт.

⁷ Әв ә'рде кӧ гәләк щара баран сәрда дьбарә, ава хвә дьстинә у дәрәмәта к'ар дьдә ван, бона к'ижана те

* 6:6 «Нав хвәда» аһа жи те фә'мкьрьне: «Хвәха» йан «бь һ'әмде хвә».

бещэркърне, дөайе Хвәде те сәр we. ⁸ Ле әве кө дър'и у стьрийа дьгһинә, бекер э у нежайи ньфьр'е йә, ахьрийа we жи шәват э.

⁹ Р'аст э әм аһа хәбәр дьдһн дәлално, ле әм wәда гөман ьн, wәки һун сәр р'екә һе қәнщ ьн, кө wә дьбә бәрбь хьлазбуне. ¹⁰ Хвәде сәр нәһәқийе нинә, wәки кьред wә у әw һ'ьзкьрна кө wә бона наве wi да к'ьфше бир бькә, йа кө wә щьмә'та Хвәдер'а хьзмәтк'ари кьр у дькьн жи. ¹¹ Ле әм дьхwазьн wәки жь wә һәр йәк һ'әта хьлазийе we хирәте бьдә к'ьфше, кө гөмана wә һ'имгьрти бьминә. ¹² Әм нахwазьн кө һун хwәр'анәдити ьн, ле ч'ә'в бьдһнә wан, йед кө бь бawәрийе у сәбьре созед Хвәде war дьбун.

Созе Хвәдейә ә'сәйи

¹³ Гава Хвәде соз да Бьраһим, әви бь сәре хwә сонд хвар, чьмки кәсәки жь wi мәстър т'өнәбу кө бь wi сонд бьхwара. ¹⁴ һьнге гот: «Р'аст әзе зөр'әта тә гәләки бәрәк'әт кьм, әзе тә пьр' зедә кьм».* ¹⁵ У бь ви аwайи Бьраһим бь думька дьреж гьһиштә созе Хвәде. ¹⁶ Р'аст э мәрвь пе сәре йе жь хwә мәстър сонд дьхwьн у сонд һ'әму шәр'-дә'we нава wанда сафи дькә. ¹⁷ Бь ве йәке Хвәде хwәст wанар'а, йед кө we соз же бьстандана һе бьда к'ьфше, кө әw қьрара хwә нагөһезә, иди созе хwә бь сондхwарьне шьданд. ¹⁸ Аwа иди дө тышт һәнә, соз у сонде Хвәдейә кө найенә гөһастьне, к'ижанада набә кө әw дәрәw дәре. Ван һәр дө тыштада дьлдайинәкә мәйә ә'сәйи һәйә, кө әм ле сьт'ар бунә, ләма жи әм дькарьн хwә бавежьнә we гөмана пешийа хwә. ¹⁹ Әва гөмана бона жийина мә дьбә ләнгәрәкә һ'имгьрти у амьн, кө п'әр'да пирозгәһа

* 6:14 Дәстпәбун 22:16-17.

э'зменр'а дэрбази һындөр'е Щийе һәри Пироз дьбэ, ²⁰ we дэра кӧ Иса чава пешик'еш бона мэ к'этийе. Эw буйа сэрэкк'аһине һ'эта-һ'этайе мина Мэлк'и-Садьq.

Мэлк'и-Садьqе к'аһин

7 ¹ Мэлк'и-Садьq* п'адшайе Шәлиме бу, к'аһине Хwәдейе һәри Жорьн. Гава Бьраһим жь п'адша qьр'кьрьне вәдыгәр'ийа, Мэлк'и-Садьq пешийа вида чу у дӧа ль wi кьр. ² Бьраһим жи жь һ'әму т'алане хwә дәһәк^ф да wi. (Пешийе наве Мэлк'и-Садьq шьровәдыбә: «П'адше Р'астийе» у алики дьнва жи эw «П'адше Шәлиме*» бу, аwа готи наве wi те фә'мкьрьне «П'адше Ә'дълайийе».) ³ Эw бе бав, бе де у бе р'ьк'ьнийат бу, нә р'ожа буйина wi ә'йан бу, нә жи хьлазийа ә'мьре wi. Эw мина Кӧр'е Хwәде бу у т'ьме к'аһин дьминә.

⁴ Аwа дина хwә бьдыне, кӧ эw йәки чавайи мәзын бу, кӧ Бьраһиме бавә'шир жи жь т'ален дәһәк даие. ⁵ У зӧр'эта Лешийә^ф кӧ дьбьнә к'аһин, бона wан т'әми Qанунеда һәйә кӧ жь цьмә'те дәһәке бьстиньн, аwа готи жь мьләте хwә, һәгәр эw бәдәна Бьраһим ьн жи.* ⁶ Ле Мэлк'и-Садьq нә жь р'ьк'ьнийата Леви бу, әwi жь Бьраһим жи дәһәк станд у дӧа ль wi кьр, йе кӧ жь Хwәде соз стандьбу. ⁷ Әва йәка фә'мдари йә, кӧ йе бьч'ук жь йе мәзын дӧа-дьрозга дьстинә. ⁸ Ви алийе к'аһинтийеда, мәрьвед кӧ дьмьрьн дәһәке дьстиньн, ле алийе Мэлк'и-Садьq, йе кӧ дәһәке дьстинә бона wi ньвисар дьбежә, кӧ эw сах ә. ⁹ У һ'эта әм

* 7:1 Дәстпелун 14:17-20.

* 7:2 «Шәлим» бь зьмане ибрани^ф те фә'мкьрьне «ә'дълайи». Шәлим хwәха наве бажаре Оршәлимеий^ф кәвьн ә.

* 7:5 Жьмар 18:21.

дькарън ве йәке жи бежън, Левийе кө зөр'эта ви дәһәке һылдыдә, ви хвәха жи бь дәсте Бьраһим дәһәк да Мәлк'и-Садьр. ¹⁰ Чьмки әв һе бәдәна баве хвәда бу, гава Мәлк'и-Садьр пешийа вида чу.

Иса чава сәрәкк'аһине һ'эта-һ'этайе мина Мәлк'и-Садьр

¹¹ Ава һәгәр к'амьлбун бь дәсте к'аһинтия левийа бьбуйа, (чава щьмә'та Исраеле сәр ви һ'ими Қанун стандьбу), иди чь лазьм бу кө к'аһинәки дьн мина Мәлк'и-Садьр р'абуйа у нә кө мина һарун? ¹² Чьмки гава к'аһинти те гөһастьне, гәрәке қанун жи бе гөһастьне. ¹³ У бона к'ижани кө әв йәк те готьне, әв жь қәбиләкә дьн бу, жь к'ижане т'ө кәси горигәһер'а^ф хьзмәтк'ари нәкьрийә. ¹⁴ У чава ә'йан ә Хөдане мә жь қәбила Щьһуда^ф бу у Муса дәрһәқа к'аһинтия ве қәбиледа т'ө тышт нәготийә.

¹⁵ У әва һәла һе ә'йан ә, гава к'аһинәки дьн мина Мәлк'и-Садьр р'адьбә, ¹⁶ йе кө нә алийе қәйдә-қануна пьрса зөр'әтийеда бу к'аһин, ле алийе қәвата жийина кө хьлазийа ве т'өнә. ¹⁷ Чьмки һьвисар шә'де ве готьне йә кө: «Тө һ'эта-һ'этайе к'аһин и, мина Мәлк'и-Садьр».* ¹⁸ Ава т'әмийа пешьн жь дәст сьсти у бекерийа ве һатә бәталкьрьне, ¹⁹ чьмки Қануна Муса т'ө тышт к'амьл нәкьр, ле дәвса ве гөманәкә һе қәнщ к'әтә наве, бь к'ижане әм незики Хвәде дьбьн.

²⁰ Сәрда жи Иса бе сонд нәбу к'аһин! Әвед дьн бе сонд бунә к'аһин, ²¹ ле әва бь сонд, бь дәсте Хвәде бу к'аһин гава бир'а гот: «Хөдан сонд хвар у иди жь готьна хвә

* 7:17 Зәбур 110:4.

вэнагэр'э: Тö h'эта-h'этайе к'ахин и».* ²² Дэст ве сонде жи Иса wэк'илтийе пэйманэкэ^ф he қэнц дькэ.*

²³ Öса жи гэлэк к'ахин һэбунэ, чьмки мьрьне нһыштийэ кө эwana т'ьме бьмана. ²⁴ Ле к'ахинтийа эви хьлаз набэ, чьмки эw h'эта-h'этайе дьминэ. ²⁵ Бона ве йэке эw һэр гав* дькарэ ван хьлаз кэ, йед кө бь дэсте wi незики Хwэде дьбьн, чьмки эw т'ьме сах э, кө бона ван лава-навчетийе бькэ.

²⁶ Аwa һэма мэр'а р'аст сэрэкк'ахинэки аһа лазьм бу, пироз, бесущ, бeқöсур, жь гөнэк'ара^ф щödэбуйи у жь э'змана жортър чуйи. ²⁷ Исар'а нэ лазьм э кө эw һэр р'ож мина сэрэкк'ахинед майин пешийе бона гөнед хwэ у паше бона гөнед щьм'те қөрбана бьдэ. Эwi эв йэк щарэке бона һэр т'ьм кьр, чахе хwэ кьрэ қөрбан. ²⁸ Qануна Муса мэрьве хwэйикемаси дькэ сэрэкк'ахин, ле сонда Хwэдейэ кө пэй Qанунер'а һат Көр' дькэ сэрэкк'ахин, йе кө h'эта-h'этайе һатэ к'амьлкьрьне*.

Иса сэрэкк'ахине мэйи мэзын э

8 ¹Фькьра ван тыштед мэ пешда готьн эв э: Сэрэкк'ахинэки мэйи öса һэйэ кө ль э'змана сэр т'эхте мэзынайийа Хwэдейэ р'асте р'уныштийэ. ² Эw чава сэрэкк'ахин пирозгэһеда бэрдэстийе дькэ, аwa готи wi коне^ф р'астда, к'ижан кө Хöдан вэгьрт, нэ кө мэрьва.

* 7:21 Зэбур 110:4.

* 7:22 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Иса гарантийа пэйманэкэ he қэнц э».

* 7:25 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Эw дькарэ ван лап хьлаз кэ».

* 7:28 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «һатэ гиһандьне», чава гьһишти. Ибрани 2:10; 5:8-9.

³ Һәр сэрэкк'аһинэк бона қорбан у һ'эдидаине к'ѳшкьри йә, аһа гәрәке тыштәки ви жи һәбуһа кә бьда.
⁴ Һәгәр әһа ль сәр дьне буйа, һе нәбуһа к'аһин жи, чьмки һәнә к'аһин кә аһәгори Қануне һ'әдийа дьдһн. ⁵ Әһана хьзмәтк'арийа хвә мина си у сурәте һан тыштед ә'змен дькһн, чаһа Мусар'а һатә ә'мьркьрьне. Гаһа әһи һе Конә^ф Шә'дәтийе вәгьрта, һир'а һатә готьне: «Дина хвә бьдһне, кә һәр тышти һи щур'әһи бьки, чаһа сәре ч'ийе мьһн нишани тә кьр».* ⁶ Ле р'аст хьзмәтк'арикә һе бьһнд Исар'а һатә дайине, чаһа әһ вәк'илтийе пәһманәкә һе қәнщ дькә, чьмки әһ пәһмана ль сәр созед һе қәнщ һ'имгьрти йә.

⁷ Һәгәр пәһмана пешьһн бе кемаси буйа, иди йа дөда һе һ'әһщә һибуһа. ⁸ Ле Хвәде щьмә'те нәһәқ дькә у дьбежә:

«Ва йә р'оже бен, Хөдан дьбежә,
 әзе т'әһи мала Исраел у т'әһи мала Щьһуда пәһманәкә
 ну гьредьм,

⁹ ле нә мина һе пәһмана кә мьһн т'әһи кал-һавед һан гьреда,
 һе р'ожа кә мьһн дәсте һан гьрт, һәки жь Мьсьре дәрхьм.

Әһана һаһа пәһмана мьһнда нәһан,
 мьһн жи дәсте хвә жь һан к'ьшанд, Хөдан дьбежә.

¹⁰ Ле әһ ә әһ пәһман, йа кә әзе т'әһи мала Исраел гьредьм,

пәһ һан р'оһар'а, Хөдан дьбежә:
 Әзе қанунед хвә бькьмә һ'ьше һан
 у дьле һанда жи һан бьһвьисьм
 у әзе бьбьмә Хвәдейе һан,

* 8:5 Дәрк'әтһн 25:40.

эве жи бьбьнэ щьмэ'та мьн.

¹¹ Ынге т'ө кэс we һэвалe хwэ йан бьрайе хwэ һин нэкэ у нэбежэ: «Хөдан нас бькэ», чьмки һ'эму жи we мьн нас бькьн, жь бьч'укед ван һ'эта мэзына.

¹² Эзе нәһәқийед ван бьбахшиньм у гөнед ван жи иди бир нәйньм».*

¹³ Гава Хwәде бона пәйманэкэ «ну» гот, йа пешьн кэвьн кьр у чь кө кэвьн у пир дьбэ, бэр ондабуне йэ.

Һ'эбандьна ль э'змен у сэр дьнйайе

9 ¹ Р'аст э'дәтед һ'эбандьна пәймана пешьн жи һәбун у пирозгәһа ве дьнйайе жи. ² Кон бь дө гоza вәгьрти бу: Йа дәрр'а «пирозгәһ» дьготьн, теда һәбун шәмдан, сьфрә у нане^ф Хwәдер'а дайи. ³ Йа һьндөр'да пышта п'әр'де, жер'а «Щийе һәри Пироз» дьготьн. ⁴ Теда бун горигәһа зер'ин бона шәвьтандьна бьхуре^ф, Сьндоқа^ф Пәймане, йа кө дәр у һьндөр'ва зер'кьри бу. We сьндоқеда һәбун щер'е зер'ин бь манава^ф т'ьжи, шьва һарунэ кө гөл да у сәлед кэвьрийә пәймане. ⁵ Сэр сьндоқе, херубед^ф р'умэта Хөдан һәбун у сэр щийе кө гөнә дьһатьнә бахшандьне, дькьрьнә си. Ньһа нә wәхт э кө әм бона ван бь һур-гьли хәбәр дьн.*

⁶ Әв тышт аһа щикьри бун. К'аһин һәр гав дьк'эвьнә гоza дәр, хьзмәтк'арийа хwэ дькьн. ⁷ Ле гоza һьндөр' сале щарәке т'әне сәрәкк'аһин дьк'эве, ле нә бе хун, йа кө жь бэр гөнед хwэ у щьмэ'тева дьдә, к'ижан кө жь бeфә'мийа хwэ дькьрьн.* ⁸ Бь ве йәке Р'өһ'е Пироз

* 8:12 Йерәмийа 31:31-34.

* 9:5 Дәрк'этьн 25, 26; Жьмар 17:1-10.

* 9:7 Qануна К'аһинтийе 16.

дъдэ к'ѳше, кө р'ийа Щийе һәри Пироз нэвэкрийэ, һ'эта кө гога дәр һэйэ. ⁹ Эв йэк сурэтэк э бона зэмане ньһа. Эва дъдэ к'ѳше, кө гава һ'эди у қөрбан тенэ дайине, эвана нькарын исафа^ф йед кө дьһ'эбиньн пақъж кьн, ¹⁰ ле эв йэк т'эне хварьн-вэхварьне у щур'э-щур'э шуштън-вэшуштънед э'дэтва гьредаи нэ. Эв қәйдэ-қанунед дәрвайи нэ, к'ижан кө һ'эта ви вэхте кө қануна ну те данине дьминьн.

¹¹ Ле гава Мәсиһ һат, чава сэрәкк'аһине тыштед қәнщэ һати, коне һе мэзын у к'амьлр'а дәрбаз бу, йе кө нэ бь дэста һатийэ чекьрьне, ава готи нэ жь ве дьнйае. ¹² Эв нэ кө пе хуна щанэга у нерийа, ле бь хуна хвэ щарәке бона һәр т'ьм к'этэ Щийе һәри Пироз у азабуна һ'эта-һ'этайе дэст ани. ¹³ һәгәр хуна щанэга, нерийа у к'озийа^ф ногьна кө дьр'эшандьн, йед кө ль гора э'дэт һ'әр'ьми бун, дәрвава эв пақъж дькьрьн, ¹⁴ ле чьқас зедэ хуна Мәсиһ, кө бь дэсте Р'өһ'е һ'эта-һ'этайе хвэ чава қөрбана бөқөсур да Хвәде, ве исафа мә жь кьред кө эм дьбьрьнэ бәрбь мьрьне пақъж бькэ, вәки эм хьзмәтк'арийе Хвәдейе сахр'а бькьн?

¹⁵ Бона ве йәке Мәсиһ вәк'илтийа пәймана ну дькэ, вәки йед газикьри ви вәре һ'эта-һ'этайе бьстиньн, к'ижан кө Хвәде соз дайэ, чьмки мьрьна ви бона азайийа жь нәһәқийед ван бу, йед кө дәма пәймана пешьнда кьрьбун.

¹⁶ Ава к'идәре вәсийат пәйманкьри йэ, гәрәке ль вьр э'сәйи вәсийатдар мьри бэ. ¹⁷ Чьмки вәсийат пәй мьрьна вәсийатдәрр'а қәват дькэ. һ'өкөме ве т'өнэ һ'эта кө вәсийатдар сах э. ¹⁸ Ләма пәймана пешьн жи бе хун нәһатэ т'эстикьрьне. ¹⁹ Гава Муса һ'әму т'әмийед Қануне готьнэ щьмә'те, һьнге хуна щанэга у нерийа һьлда т'әви

аве кър, р'исе соре гэвэз ч'ьръле зохева^ф кър, пе we р'эшандэ сэр к'ьтеба Qануне у цьмэ'те, ²⁰ гот: «Эв э хуна we пэймане, йа кө Хwэде т'эми да wэ».* ²¹ Öса жи эw хун р'эшандэ сэр кон у h'эму дэрданед^ф бона h'эбандьне. ²² Бэле анэгори Qануне п'ър'анийа хэр тышти пе хуне паqьж дьбу у бейи хунр'етьн бахшандьн нэдьбу.

Qөрбанбуна Mэсiһ гөна һьлдьдэ

²³ Аwа гэрэке сурэтед тыштед э'змана бь ван кърна паqьж буна, ле һэма хут йед э'змана жи гэрэке бь qөрбанед жь ван qэнщтър паqьж буна. ²⁴ Чьмки Mэсiһ нэ кө к'этэ пирозгэһа пе дэста чекьри мина сурэте йа р'аст, ле һэма хут к'этэ э'змен, wэки ньһа бона мэ ль бэр Хwэде бьсэкьнэ. ²⁵ Нэ жи бона кө гэлэк щара хwэ бькьра qөрбан дьк'этэ пирозгэһе, чаwа кө сэрэкк'аһин хэр сал нэ бь хуна хwэ дьк'эве. ²⁶ һэгэр аһа буйа, эwi гэрэке гэлэк щара пэй э'фьрандьяна дьнийайер'а щэфа бьк'ьшанда. Ле ньһа ахьрийа дэwрада эwi хwэ да к'ьфше у щарэке бона хэр т'ьм пе хwэqөрбанкърьне гөнэ һьлдан. ²⁷ У чаwа бона мэрьва qьраркьри йэ, щарэке бьмьрьн у паше бэр диwане бьсэкьньн, ²⁸ öса жи Mэсiһ щарэке бона гөнэһьлдана гэлэка qөрбан һатэ дайине.* У эwе щара дөда нэ кө бона гөнэһьлдане к'ьфш бэ, ле бона хьлазбуна wан, йед кө һивийа wi нэ.

Qөрбанбуна Mэсiһ сэр qөрбанед Qануна^ф Mусар'а йэ

10 ¹ Qанун сийа wан тыштед qэнщ э, к'ижанэ кө тен, ле нэ хут мина wан йэка йэ. Бона ве йэке

* 9:20 Дэрк'этьн 24:8.

* 9:28 Ишайа 53:12.

Qанун пе ван qөрбанед кө һәр сал пәйһәв-пәйһәв тенә дайине нькарә ван к'амьл бькә, йед кө бь qөрбандайине незики Хwәде дьбьн. ² һәгәр паqьж буна, вана we дәст жь qөрбандайине бьк'ьшанда, чьмки бь щарәке йед хwәйiqөрбан we бьһатана паqьжкьрьне, жь wьр шунда бона гөна исафа ван we ль ван һьлнәһата^ф. ³ Ле әw qөрбан һәр сал гөнед ван тиньнә бира ван. ⁴ Чьмки хуна щанәга у нерийа г'ө щар нькарә гөна р'әсит кә. ⁵ Ләма жи, гава Мәсиһ we бьһата ве дьне, гот:

«Тә qөрбан у һ'әди нәхwәстьн,
ле тә бона мьн qальбәк һазьр кьр.

⁶ Qөрбанед шәwате у qөрбанед бона гөна ль тә хwәш нәһатьн.

⁷ һьнге мьн гот: «Ва мә йа Хwәде, әз һатьм ә'мьре тә биньмә сери^ф,
чава бона мьн к'ьтебеда ньвисар ә».*

⁸ Пешийе дьбежә: «Qөрбан у һ'әди, qөрбанед шәwате у qөрбанед бона гөна тә нәхwәстьн у әw ль тә хwәш нәһатьн» (ле әw анәгори Qануне дьһатьнә дайине).

⁹ Паше дьбежә: «Ва мә йа Хwәде, әз һатьм кө ә'мьре тә биньмә сери». Йа пешьн, Мәсиһ weда давежә, кө йа дөда т'әстиq кә. ¹⁰ Бь ви авайи Иса Мәсиһ ә'мьре Хwәде ани сери, щарәке бона һәр т'ьм бәдәна хwә кьрә qөрбан, бь ве йәке әм паqьж кьрьн.

¹¹ һәр к'аһинәк, һәр р'ож нава хьзмәтк'арийа хwәда йә у гәләк щара хут ван qөрбана дьдә, к'ижанед кө т'ө щар нькарьн гөна р'әсит кьн. ¹² Ле әви к'аһини т'әне щарәке бона гөна qөрбан да у пәйр'а һ'әта-һ'әтайе к'еләка

* 10:7 Зәбур 40:6-8.

Хвәдейә р'асте р'уньшт* ¹³ у жь вьр шунда нивийе йә, h'эта кө дьжмьнед ви бьн п'ийед вида бенә данине. ¹⁴ Бь қөрбанәке әви йед кө пақьж дьбьн h'эта-h'этайе к'амьл кьрн. ¹⁵ P'öh'e Пироз жи шә'дәтийе дьдә мә. Пешийе дьбежә:

¹⁶ «Әв ә әв пәйман, йа кө эзе т'әви ван гьредьм,
пәй ван р'ожар'а, Хөдан дьбежә.
Әзе қанунед хвә бькмә дьле ван
у h'ьшед ванда ван бьньвисьм».*

¹⁷ Паше дьбежә: «Әзе гөнә у нәһәқийед ван иди бир нәйньм».* ¹⁸ У әв дәра кө бахшандьн һәйә, иди бона гөна h'әди кер найе.

Дә бьра әм незики Хвәде бьн

¹⁹ Ава хушк-бьрано, бь сайа хуна Иса әм дькарьн мерк'ими бьк'әвьнә Щийе һәри Пироз, ²⁰ we р'ийа нуйә сахр'а, йа кө әви бона мә нава we п'әр'дер'а вәкьр, ава готи бь бәдәна хвә. ²¹ Ава кө к'аһинәки мәйи мәзьн һәйә сәр мала Хвәде, ²² әм дькарьн бь дьле р'аст незики Хвәде бьн, бавәрийева т'ьжи, исафа хвәда бь хунр'әшандьне жь хьрабийе пақьжбуйи у қальбе хвә жи пе ава зәлал шушти. ²³ Дә әм we гөмана кө әм иқрар дькьн қәвин бьгьрн у жь щи нәһ'әжьн, чьмки амьн ә, әве кө соз дайә. ²⁴ У бьра әм бона һәвдө хәм бькьн, wәки h'ьзкьрьне у қәнщикьрьнеда һелана бьдьнә һәв. ²⁵ Бьра әм дәст жь лһәвщьвине нәк'ьшиньн, чава кө һьнәка хвәр'а кьрийә

* 10:12 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле әви т'әне щарәке қөрбанәкә h'эта-h'этайе бона гөна да у пәйр'а к'еләка Хвәдейә р'асте р'уньшт».

* 10:16 Йерәмийа 31:33.

* 10:17 Йерәмийа 31:34.

хэйсэт, ле эм дьл бьднэ һэв у һе зедэ, чьмки эм дьбиньн кӧ Р'ожа Ахрәте незик дьбэ.

²⁶ Чьмки һэгэр мэ р'асти нас кьрийэ қэбул кьрийэ у пэйр'а бь һ'эмде хвэ нава гӧнада бьминьн, иди жь вьр шунда бона бахшандьна гӧна қӧрбан бэрга т'ӧ тышти нагьрэ, ²⁷ ле т'эне бь лэрьзәке дьминэ һивийа диwane у к'ура агьр, кӧ we йед мьқабьли Хвәде һ'уфи хвэ кэ. ²⁸ Йәки һэгэр Қануна^ф Муса бьт'эр'ьбанда, гава дӧ йан се шәдэ һэбуна, бе р'ә'м дьһатэ кӧштьне.* ²⁹ Ле т'әхмина wә, әwe һе чьқаси һежайи щэзайе гьран бә, йе кӧ Кӧр'е Хвәде дайэ бьн п'ийед хвэ у хуна пәймане һ'эрам^ф һ'есаб кьрийэ, бь к'ижане әw пақьж бу у Р'ӧһ'е к'эрәмдайине беһӧрмәт кьрийэ? ³⁰ Бәле эм wi нас дькьн, йе кӧ гот: «Һ'әйфһьлдан йа мьн ә, әзе һьлиньм».* У диса: «Хӧдан we диwana щьмә'та хвэ бькә».** ³¹ Тыштәки беwа^ф йә, кӧ бьк'эвьнэ дәсте Хвәдейе сах!

³² Wan р'ожед пешьн бир биньн, гава һун һатьнэ р'онайикьрьне, wә шәр'әки чавайи гьран бь щәфава дьк'ьшанд. ³³ Щарна бь қара у зерандьна һун дьһатьнэ р'эзилкьрьне, щарна жи т'әви һ'але wan дьбун, йед кӧ әw тышт дьк'ьшандьн. ³⁴ һун дьк'әтьнэ һ'але гьртияа жи у гава һәбука^ф wә жи т'алан кьрьн, һун бь we йәке әшқ у ша бун, чьмки wә хвәха заньбу кӧ һәбука wәйә һе қәнщ у һәр т'ьм һәйә. ³⁵ Awa we гӧмана хвэ ӧнда нәкьн, йа кӧ һежайи һәқе мэзьн ә. ³⁶ Wәр'а сәбьр лазьм ә кӧ һун ә'мьре Хвәде биньнэ сери у бьгьһижьнэ созе wi. ³⁷ Чаwа ньвисар ә:

«Пәй wәхтәки кьнр'а, әwe кӧ we бе,

* 10:28 Қануна Дӧщари 17:6.

* 10:30 Қануна Дӧщари 32:35.

** 10:30 Қануна Дӧщари 32:36; Зәбур 135:14.

we бе у дэрэнги нэбэ.

³⁸ Ле йе бэр мьн р'аст^Ф, we бь бавэрийе бьжи у һэгэр эw пашда вэк'ьшэ, эз wi бэгэм накьм».*

³⁹ Ле эм нэ жь ван ьн, кө пашда вэк'ьшьн у онда бьн, ле эм эw ьн, кө бавэр дькьн, wэки р'öh'ед мэ хьлаз бьн.

Бавэри у йед хwэйибавэри

11 ¹ Бавэри^Ф э'сэйийа ван тышта йэ, кө эм теда гөман ьн у избатийа ван тышта йэ, кө мэва нэ хойа нэ.

² Бь бавэрийе пешийед мэ ль Хwэде хwэш һатын.

³ Бь бавэрийе мэва э'йан э кө дьнйа бь хэбэра Хwэде э'фьрийэ у эw тыштед кө тенэ дитьне жь ван тыштед кө найенэ дитьне чебунэ.

⁴ Бь бавэрийе һабил^Ф һ'эдикэ жь һ'эдийа Qайин^Ф четър да Хwэде.* Бь we бавэрийе эw һатэ бэгэмкьрьне чава йэки р'аст^Ф, чьмки һ'эдийед wi ль Хwэде хwэш һатын. Р'аст э һабил мьр, ле бь бавэрийа хwэ һе хэбэр дьдэ.

⁵ Бь бавэрийе һэнох* жь дьне һатэ һьлатьне, кө мьрьне нэбинэ. Эw т'ө щийи к'ьфш нэбу, чьмки Хwэде эw һьлдабу. Ньвисареда һатийэ готьне, кө бэри һьлатьна wi, эw ль Хwэде хwэш һатьбу. ⁶ У бе бавэри т'ө щар набэ кө инсан ль Хwэде хwэш бе, чьмки эwe кө незики Хwэде дьбэ, гэрэке бавэр бькэ, кө Хwэде һэйэ у we ван хэлат кэ, к'ижан кө ль wi дьгэр'ьн.

* 10:38 һэбаууq 2:3-4.

* 11:4 Дэстпелун 4:3-10.

* 11:5 Дэстпелун 5:21-24 (wэлгэр'андьна Пэймана Кэвьнэ йунани).

⁷ Бь бавэрийе Нöһ^Ф* бона тыштед кө һе нэдъхатънэ к'ьфше фэрман жь Хвэде станд у бь хофа Хвэде р'абу бона хьлазбуна мала хвэ гэми чекър. Нöһ бь we бавэрийе диwana дъне кър у бу хвэйиwаре we р'астһ'эсаббуне^Ф, йа кө жь бавэрийе те.

⁸ Бь бавэрийе, гава Бьраһим* һатэ газикъръне, гөһдари кър, кө һәр'э wi щийе кө we чава war бьстанда. У р'абу чу, ле ньзаньбу жи к'öда дьчэ. ⁹ Бь бавэрийе чава фьрари wi wэлате хэрибда ма, йе кө Хвэде жер'а соз дабу. У чадьрада т'эви Ишаq у Аqуб^Ф ма, кө эw жи хвэйийед wi wаре создайи бун. ¹⁰ Чьмки эw һивийа wi бажаре хвэйир'ьк'ъне мьqэр'м бу, йе кө э'фьрандар у аваkьре we Хвэде йэ.

¹¹ Бь бавэрийе Бьраһим, кө заньбу Сэрайе зар' нэдани, эwe qэwата бэре зька станд у we мэзьнайийа wiда зар'эк wir'а бу.* Чьмки бавэр кър, кө йе wir'а соз дайэ амьн э.** ¹² У жь wi йэки, йе кө иди бэр мьръне бу, wэкэ стэйркед э'змен у qума дэве бэ'ре беһ'эсаб мэри дъне к'этын.

¹³ Эв һ'эму жи кө бавэрийеда мьрън, ле созед Хвэде нэстандън. Эwana т'эне эw соз дурва дитън, ша бун у хвэ мөкөр' һатън, кө эw мэринэ хэриб у фьрари нэ ль сэр дъне. ¹⁴ Эwed кө тыштед аһа дьбежън, дьдънэ к'ьфше кө эw ль wэлатэки бона хвэ дьгэр'ьн. ¹⁵ У һэгэр бона wi wэлати бир банина жь к'идэре кө эw дэрк'этьбун, мэцала wan we һэбуяа вэгэр'ийана wьр. ¹⁶ Ле жь бэр weва дэмана

* 11:7 Дэстпелун 6, 7, 8.

* 11:8 Дэстпелун 12:1-5.

* 11:11 Нав дэстньвисаред һьнакада аһа йэ: «Бь бавэрийе Сэрайе хвэха жи кө бе зар' бу, qэwат бона бэре зька станд у we мэзьнайийа хвэда зар' ани».

** 11:11 Дэстпелун 18:1-15; 21:2.

вэлатэки һе қәнщда бун, аһа готи йе э'змани. Лэма Хвэде ве йэкеда шэрмийе набинэ, кө эһ жер'а Хвэде бежһн, чьмки эһи бона һан бажарэһ һазьр кьрийэ.

¹⁷ Бь бавэрийе Бьраһим кө жь Хвэде һатэ щер'ьбандьне, Ишақ кьрэ қөрбан.* Эһи соз стандьбун, ле диса көр'е хвэһи тайе т'эне дькьрэ қөрбан, ¹⁸ бона к'ижани Хвэде готьбуйе: «Бь Ишақ зөр'эте тэр'а бе дайине».* ¹⁹ Чьмки Бьраһим дьле хвэда дьгот, кө Хвэде дькарэ Ишақ жь мьрьне жи р'акэ у эһи бь сурэти чаһа жь мьрьне р'абуйи көр'е хвэ пащда станд.

²⁰ Бь бавэрийе Ишақ* бона һан тыштед кө һе бьқэһьмийана, дөа ль Ақуб у Эсаһ^ф кьр.

²¹ Бь бавэрийе Ақуб* бэр мьрьне дөа ль һэр көр'эки Усьв^ф кьр у хвэ авитэ сэр шьһа дэсте хвэ, сэре хвэ бэр Хвэде дани.

²² Бь бавэрийе Усьв* бэр мьрьне бона дэрк'этьна жь Мьсьре кьрэ бира зар'ед Исраел у бона һэстуйед хвэ т'эһи да һан.

²³ Бь бавэрийе гаһа Муса жь дийа хвэ бу, бь дэстед де у баһе хвэ се мэһа һатэ вэһартьне. Һан дит кө көр'ьк бэдэһ э, жь фэрмана п'адше нэтьрсийан.*

²⁴ Бь бавэрийе Муса* гаһа мэзьн бу, нэхһэст кө «көр'е қиза Фьрэһьн» бе һ'эсабе. ²⁵ Эһ фькьри, кө һе қәнщ э

* 11:17 Дэстпелун 22:1-14.

* 11:18 Дэстпелун 21:12.

* 11:20 Дэстпелун 27:27-29, 39-40.

* 11:21 Дэстпелун 47:31; 48:1-20.

* 11:22 Дэстпелун 50:24-25; Дэрк'этьн 13:19.

* 11:23 Дэрк'этьн 2:2.

* 11:24 Дэрк'этьн 2:10-12.

т'эви щьмэ'та Хвэде бычэрчэрэ, нэ кӧ вэхтэки кьн нава к'ефа гӧнада дэрбаз кэ. ²⁶ Эви қара Мэсн he һэбунэкэ мэзын һ'эсаб кьр, нэ кӧ хьзнед Мьсьре, чьмки ч'э'вньһер'и бу, кӧ һэде хвэ быстанда.

²⁷ Бь бавэрийе Муса Мьсьр һьшт у жь һерса п'адше нэтьрсийа, чьмки Муса эве кӧ нэдьһатэ к'ьфше дьдит у сэр йа хвэ ма. ²⁸ Бь бавэрийе Муса щара пешьн Щэжьна^Ф Дэрбазбуне т'эстиқ кьр у хун шемика да р'эшандьне, вэки Мьльйак'эте Мьрьне ль ньхӧрийед ван нэк'эта.*

²⁹ Бь бавэрийе щьмэ'та Исраеле б'э'ра Сорр'а чава бэжер'а дэрбаз бу. Гава мьсьрийа жи кьр кӧ дэрбаз бьн, хэньқин.*

³⁰ Бь бавэрийе суред бажаре Эриһайе* к'этьн, гава һ'эфт р'ожа дора ван зьвьр'ин. ³¹ Бь бавэрийе Р'эхаба^Ф* ч'э'вдэр кӧ щэ'сус бь э'дльйи қэбулкьрын, т'эви нэбавэра** онда нэбу.

³² Эз иди чь бежьм? Вэхт т'ере накэ, кӧ бона Гидэйон^Ф, Барақ^Ф, Шьмшон^Ф, Йефта^Ф, Дауьд, Самойел^Ф у п'ехэмбэра гьли кьм, ³³ йед кӧ бь бавэрийе п'адшати бьндэст кьрын, һэқи кьрын, соз стандьн, дэве шера данэ гьртъне, ³⁴ к'ура агьр тэмьрандьн, жь дэве шур хьлаз бун, жь бет'ақэтийе қэват гьртън, нава шэр'да бунэ мерхас, бэри ордийед хэриб дан. ³⁵ К'ӧлфэта мьрийед хвэ сахбуйи стандьн. һьнэка жи азайи нэхвэстын у нава щэфада мьрын, вэки жь мьрьне р'абьн быгьһижьнэ

* 11:28 Дэрк'этьн 12.

* 11:29 Дэрк'этьн 14:21-31.

* 11:30 Йешу 6:12-21.

* 11:31 Йешу 2:1-21; 6:22-25.

** 11:31 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Нэельма».

жийинэкэ һе қәнщ. ³⁶ һьнәкед майин жи бәр қамчийа, нава қара, өса жи бь қәйд-зынщира у кәлада^ф һатьнә зерандьне. ³⁷ Әw данә бәр кәвьра, бь бьр'әка һатьнә бьр'ине, бь шура һатьнә көштьне, п'остед пез у бьзьнада гәр'ийан, хәлайи-щәлайи, тәнгаси у щәфа к'ьшандьн. ³⁸ Дьнйа нә лайиқи ван бу! Әw ль бәр'и^ф у ч'ийа дьгәр'ийан, шкәфт у нә'лада дьман.

³⁹ Әв һ'әму бавәрийа хвәда бәрбьч'әв бун, ле созе Хвәде нәстандьн, ⁴⁰ чьмки Хвәде бона мә һе тыштәки қәнщ һазьр кьрийә, вәки әвана бейи мә нәгьһижьнә к'амьлтийе.

Дина хвә бьдьнә Иса Мәсиһ Пешик'еше бавәрийе

12 ¹ Аwa кө һақас ә'лаләта шә'дайә гьран дора мә гьртийә, дә вәрьн әм һ'әму гьрание у ви гөне кө р'ьһ'әт ль мә дьвәлә жь хвә дур хьн у бь тәйах ләщмәйдана пешийа хвәда бьр'әвьн. ² Дә иди әм дина хвә бьдьнә Иса, ви Пешик'еши у К'амьлкьре бавәрийа мә, йе кө бона we шабуна пешийа хвә хач һьлани, шәрм бәр тыштәки һ'әсаб нәкьр, паше к'еләка Хвәдейә р'асте сәр т'әхт р'уньшт. ³ Аwa сәр ви бьфькьрьн, кө чава ль ван гөнәк'аред мьқабьли хвә сәбьр кьр. һьнге һуне нәвәстьн у жь илаще нәк'әвьн. ⁴ Wә һе һ'әта хунр'етьне мьқабьли гөна шәр' нәкьрийә. ⁵ Гәло вә әw дьлдайна бир кьрийә, йа кө Хвәде вәр'а чава т'әви зар'ед хвә хәбәр да?

«Лаве мьн, ширәта Хөдан пышт гөһе хвәва нәвежә у нә жи гава әw ль тә һьлте, ль бәр хвә к'әвә.

⁶ Чьмки Хөдан к'е һ'ыз дькә, ви ширәт дькә у к'ижани чава лав қәбул дькә, щәза дькә».*

* 12:6 Готьнед Сьлеман 3:11-12.

⁷ Һун ширәте сәбър кын, чымки Хwәде т'әви wә р'адьбә-р'удьни чава т'әви зар'ед хwә. Әw к'ижан зар' э, кө бав ви ширәт накә? ⁸ Ле һәгәр һун нәйенә ширәткәрьне чава һ'әму зар' тенә ширәткәрьне, кө өса йә һун нә зар'ед һ'әлал ын, ле йед жь зьнек'арийе нә. ⁹ Һәгәр әм кө жь бавед хwәйә хун-гошт тенә ширәткәрьне вәдьк'ышын, һе чьqас зедә гәрәке әм гөр'а^ф Баве р'öh'e хwәда бьн, wәки әм бьжин? ¹⁰ Бавед мәйә хун-гошт wәхтәки кын ль гора дьле хwә мә ширәт дькын, ле Хwәде бона к'ара мә, wәки әм жи мина ви бьбьн пироз. ¹¹ Р'аст э һәр ширәтәк we дәме дьле мәрйя ша накә, ле дешинә, ле бәле паше йед кө бь we һинбуйи нә, бәре ә'дьялайие жь жийина р'аст дьчьнн.

Һаш жь хwә һәбьн

¹² Аwa qолане мьлед хwәйә сьстбуйи у qөдуме чокед хwәйә бе т'ақәт бьшьдиньн ¹³ у ньгед хwә р'ийа р'астда бавежьн, кө йе дькөлә һол нәбә*, ле сәрда qәнщ бә.

¹⁴ Бькьн кө т'әви һ'әмуя ә'дъл бьн у жийина пироз дәрбаз кьн. Бейи пирозийе т'ө кәс we Хөдан нәбинә. ¹⁵ Һаш жь хwә һәбьн, нәбә кө жь wә йәк дәсте хwә жь к'әрәма Хwәде бькә у нәбә кө йәк нава wәда бьбә р'awәки^ф т'әл тәнгасийе бьдә у гәләка жә'рдадайи кә. ¹⁶ Һаш жь хwә һәбьн, нәбә кө йәк ч'ә'вдәр йан дьнеһ'ыз бә мина Әсаw*, кө бона зькә нан ньхөртийа хwә фьрот. ¹⁷ Аwa wәва әйан э жи, паше гава әви бь һесьра хwәст кө әw дөайе ньхөртийе ль ви жи бьбә, һатә т'әхсиркәрьне. Ч'арә

* 12:13 Аһа жи те фә'мкәрьне: «кө ньге wәйи бьриндар сәqәт нәбә».

* 12:16 Дәстпелун 25:29-34; 27:30-40.

дест нэк'эт, wэки эw тыште жь дэсте хwэ кърьбу пашда бьстанда.

¹⁸ hун мина щьмэ'та Исраеле незики wi ч'ийайе* бэр ч'э'ва нэбунэ, йе кө агър пек'этьбу, бь тэ'ристанийе, мьж-думане у бобэлискева гърти бу, ¹⁹ кө ль wьр бор'и ле дьк'эт у дэнге готьне дьхат. Гава йед кө эв дэнг дьбьхистьн, һиви дькърьн, кө иди хэбэрэкэ дьн ванр'а нэйе готьне, ²⁰ чьмки ль we фэрмане т'aw нэдькърьн кө дьгот: «Һэгэр р'э'wьрэк жи незики ч'ийе бэ, гэрэке бьдье нэ бэр кэвья».* ²¹ Эв дитьна бэр ч'э'ва öca saw бу, һ'эта кө Муса жи гот: «Эз дьтърсьм у дьлэрьзьм».*

²²⁻²³ Ле hун незики ч'ийайе Сийоне^ф бунэ, wi бажаре Хwэдейе сах, Оршэлима^ф э'змана у незики we к'омбуна р'энгинэ мьляк'этед беһ'эсаб бунэ, we щьвина ньхөрийайэ кө навед ван ль э'змана ньвисар э. hун незики Хwэде бунэ, кө һ'акьме һ'эмуйа йэ у незики р'öh'ед р'аста бунэ, йед кө гьһиштьнэ к'амьлтийе ²⁴ у незики Исайе кө wэк'илтийе пэймана ну дькэ у хуна wийэ р'эшанди бунэ, кө жь хуна һабил қэнщтър хэбэр дьдэ.

²⁵ Иди һаш жь хwэ һэбьн, нэбэ кө hун эwi wэр'а хэбэр дьдэ т'эхсир кьн. һэгэр эвед кө ль сэр дьне Муса т'эхсир кърьн, к'ижани кө т'эмийед Хwэде дьдан хьлаз нэбун, иди эме чава бькарьбьн хьлаз бьн һэгэр эм пышта хwэ бьдье нэ йе кө жь э'змана мэр'а хэбэр дьдэ? ²⁶ Дэнге wi һьнге э'рд һ'эжанд, ле ньһа соз дайэ у дьбежэ: «Эзе щарэкэ дьн жи

* 12:18 Аwa готи «ч'ийайе Синайе^ф», wi щийе кө щьмэ'та Исраеле т'эви Муса бун, гава Хwэде Qанун да Муса (Дэрк'этьн 19:10-25; 20:1-21).

* 12:20 Дэрк'этьн 19:12-13.

* 12:21 Qануна Дөщари 9:19.

бьһ'эжиньм, нэ кӧ т'эне э'рде, ле э'змана жи».* ²⁷ Хэбэра «щарэкэ дьн» дьдэ к'ьфше, кӧ тыштед э'фьри we бьһ'эжьн у бенэ һьлдане, wэки йед наһ'эжьн щиде бьминьн.

²⁸ Аwa эм we йэке бышекьриньн, кӧ эм п'адшатикэ нэһ'эжийайи дьстиньн у бь ви аwaiи бь хоф у тырс Хwэде бьһ'эбиньн, чаwa кӧ ль wi хwэш те, ²⁹ чьмки Хwэдейе мэ агьре п'эр'ьтандьне йэ.

Чаwa эм ль Хwэде хwэш бен

13 ¹ Бьра һун т'эме чаwa хушк-бьра һэвдӧ һ'эз бькьн. ² Меванһ'эзийе бир нэкьн, чьмки һьнэка бь we йэке мьльйак'эт qэбул кьрьн, ле пе нэһ'эсийан.* ³ Гьртийа бир биньн, һ'эсаб кьн кӧ чаwa һун жи т'эви wан гьрти нэ, өса жи щэфак'еша бир биньн, чаwa кӧ һун жи мина wан хун у гошт ьн.

⁴ Н'ал-зэwащ һ'эмуйар'а нав-намуси бэ у щиньвин һ'элал бэ, чьмки Хwэде we диwана ч'э'вдэр у зьнек'ара бькэ.

⁵ П'эрэһ'эзи бьра нава жийина wэда щинэгрэ у дэстед wэда чьqас һэйэ, р'ази ьн, чьмки Хwэде гот:

«Эзе т'ӧ щар жь тэ нэчьм у т'ӧ щар тэ бэр'надьм».*

⁶ Лэма жи р'уйе мэ дьгрэ кӧ эм бежьн:

«Хӧдан пыштоване мьн э
у эз натьрсьм.

Инсане чь ль мьн бькэ?»*

* 12:26 һагай 2:6 (wэлгэр'андьна Пэймана Кэвьнэ йунани).

* 13:2 Дэстпобун 18:1-8; 19:1-3.

* 13:5 Qануна Дӧщари 31:6.

* 13:6 Зэбур 118:6.

⁷ Р'ебәред хwә бир биньн, йед кö wәр'a хәбәра Хwәде готьнә. Дина хwә бьдьнә ахьрийа әмьре ван у ч'әв бьдьнә бawәрийа ван. ⁸ Иса Мәсиһ дөһö, иро у һ'әта-һ'әтайе йәк ә. ⁹ Бәр байе щур'ә-щур'ә һинкьрьнед хәриб нәк'әвьн. Қәнщ ә кö дьл бь к'әрәма Хwәде бышьдә, нә кö бь қәйдә-қанунед хварьн-нәхварьне. Әwед кö пәй тыштед аһа к'әтьн, т'ö кәси к'ар нәстанд. ¹⁰ Горигәһәкә мә һәйә, кö изьна т'ö кәси жь ван т'өнә жь we бьхьвьн, йед кö п'арьстгәһеда* хьзмәтк'арийе дькьн. ¹¹ Чава әв һ'әйwanед кö хуна ван бь дәсте сәрәкк'аһин бона бахшандьна гöна дьһатә пирозгәһе у щәндәкед ван жь зоме дәр дьһатьнә шәwьтандьне,* ¹² öса жи Иса, кö щьмә'т бь хуна хwә пақьж бькьра, жь дәргәһе бажер дәр щәфа к'ьшанд. ¹³ Аwa wәрьн, әм жь зоме дәрән һәр'ьнә щәм wi у қара wi һьлдьнә сәр хwә, ¹⁴ чьмки мәр'a ль вьр бажарәки һ'ими т'өнә, ле әм һ'ызрәта wi бажари нә, йе кö we бе. ¹⁵ Дә wәрьн әм бь сайа wi т'ьме қөрбана пәсьндайине* бьдьнә Хwәде, аwa готи бәре зар-зьмане хwә, йед кö наве wi идрар дькьн. ¹⁶ Öса жи қәнщи у алиһәвкьрьне бир нәкьн, чьмки қөрбанед öса ль Хwәде хwәш тен.

¹⁷ Гөһдарийа р'ебәред хwә бькьн у гөр'a wанда бьн. Әwана бона р'öh'e wә хәwe жь ч'ә'ве хwә дькьн, чьмки we бона wә щабдар бьн. Бьра әw wi шьхөле хwә әшқ у ша бькьн, нә кö бь офә-офе, чьмки әw йәк к'аре надә wә.

¹⁸ Бона мә дöа бькьн. Әм ә'сәйи заньн кö исафа мә р'ьһ'әт ә у дьхwазьн кö һәр тышти р'аст бькьн. ¹⁹ Ле илаһи^ф әз

* 13:10 «П'арьстгәһ» бь йунани хәбәр бь хәбәр «кон» ә, кö ль вьр фькьра Конә^ф Шә'дәтийе, Пәймана Кәвьн у һ'әбандьна щьһуйайә сәр ве дьне бир тинә.

* 13:11 Қануна К'аһинтийе 16:27.

* 13:15 Зәбур 50:14.

Һиви дькым кө дөа бькьн, вәки эз зутьрәке вәгәр'ьмә щәм вә.

Дөайе ахьрийе

²⁰ Ава Хвәдейе ә'дльайийе, кө Хөдане мә Иса жь мьрьне р'акьр, йе кө бь хуна пәймана һ'әта-һ'әтайе Сәрәкшьване пез ә, ²¹ бьра әв вә һәр тыштед қәнщва һазьр кә, кө һун ә'мьре ви бькьн у әв нава мәда бь дәсте Иса Мәсиһ тыштед кө ль ви хвәш тен бькә. Шькьр ль наве ви бә, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Готьнед ахьрийе

²² Әз һиви жь вә дькым хушк-бьрано, һун бь сәбьре гөһ бьднә ван готьнед мьнә дьлдайини, чьмки мьн вәр'а кьн ньвиси. ²³ Заньбьн кө Тимот'ейоие бьре мә жь кәле дәрк'әтийә. һәгәр әв зу бе, әзе т'әви ви бем вә бьбиньм.

²⁴ Сьлаве бьднә һ'әму р'ебәред хвә у щьмә'та Хвәде. Әвед кө жь Италийае нә, вә сьлав дькьн. ²⁵ К'әрәма Хвәде т'әви вә һ'әмуя бә.

НЭ'МА АҚУБ

Пешготъна институте

Нэма Ақуб те бежи мина бэрэвокэке йэ, йа кө бона ван эндэмед щъвина^Ф Хвэде йэ, к'ижан кө т'эмамийа дънийайеда бэлабуйи нэ (1:1). Ль гора шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме Ақубе^Ф бьре Иса Мэсиһ э (Мэтта 13:55; Марқос 6:3) у сэрверэки щъвина Оршэлимеда^Ф бу (К'аред Шандийа 12:17; 15:13; 21:18; 1 Корьнт'и 15:7; Галати 1:19; 2:9). Эв бь хэбэред қəват у мäsэлед бэдəв р'е дьдэ бэр бавэрмэнда, вэки бькарьбьн бь сэрвахти^Ф нава э'мьрэки р'астда бьжин. Эв сэр чэнд пьрса дьсэкьнэ, ава готи сэр дəвлэтийе у фəдирийе, щер'ьбандьне^Ф, жийина пироз^Ф, фьррикьрьне, бавэрийе^Ф у кьрьнед we, öса жи дэрһəқа зедэзьманийе, сэрвахтийе, шэр'-дə'wa, к'öбарийе у мьлуктийе, хэйбе у ломэк'арийе^Ф, сэбьре у дöа.

Ве нэ'меда эв гьранийе дьдэ сэр ве йэке, вэки жийина мэсиһийеда^Ф гэрэке һьн бавэри һэбэ, һьн жи кьр. Дьл дьдэ, вэки нава щəфа у тəнгасийада^Ф сэбьр кьн, қəвата дöакьрьнеда бавэр бьн у бь р'öһ'ани али һэв бькьн.

Сэрэщəма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1)

Бавэри у сэрвахти (1:2-8)

Фəдири у дəвлэти (1:9-11)

К'этьн-р'абун (1:12-18)

Бьбьһен у бьқəдиньн (1:19-27)

Бона фьррикьрьне (2:1-13)

Бавәри у кърн (2:14-26)

Бавәрмәнд у зьмане ви (3:1-18)

Бавәрмәнд у дьня (4:1-5:6)

Ширәтед щур'ә-щур'ә (5:7-20)

1 ¹ Жь Ақубе^Ф хөламе Хвәде у Хөдан^Ф Иса Мәсиһ:
Сьлав ль вә һәр донздәһ әширед дьняйеда*
бәлабуи бә.

Бавәри^Ф у сәрвахти^Ф

² Хушк-бърайед мьн, шабунәкә мәзын һ'әсаб кьн, гава
һун бьк'эвнә нава щур'ә-щур'ә щер'ьбандьна. ³ Фә'мдари
йә, кә щер'ьбандьна бавәрийа^Ф вә сәбьре пешда тинә.
⁴ У сәбьр жи, бьра бь думька дьреж бә, вәки һун
к'амьл у гьһишти бьн, т'ө кемасикә вә т'өнәбә. ⁵ һәгәр
сәрвахтийа^Ф йәки жь вә т'ера ви накә, бьра һиви жь
Хвәде бькә у we жь wir'a бе дайине. Әw бь мәр'дани
дьдә һ'әмуйа у т'ө кәси беқәдър накә. ⁶ Ле т'әне бьра
бь бавәрийе^Ф бьхвазә у дөдьли нәбә, чьмки йе дөдьли
мина пелед бә'ре йә кә жь байе бьльнд дьбьн у датиньн.
⁷ Мәрьве^Ф өса бьра нәфькьрә, кә we тыштәки жь Хөдан
бьстинә. ⁸ Әw мәрьве кә сәр дө ныга дькөлә, һ'әму гавед
хвәда нә сәр йа хвә йә.

Фәқир у дәвләти

⁹ Бърайе бәләнгаз бьра сәр бьльндбуна хвә бьфьр'ә, ¹⁰ ле
йе дәвләти сәр ньмьзбуна хвә, чьмки әве мина гөлед
гиһе һ'ьшк бә һәр'ә. ¹¹ Чава тә'в бь гәрмайийа хвәва дәрте
гиһе һ'ьшк дькә, гөл же дьварьн у бәдәвәтийа диндара

* 1:1 Бь готьнәкә дьн: «Донздәһ әширед Израеле^Ф».

we жи онда дьбэ, өса жи йе дэвлэти we ише хвэда
бьч'ълмьсэ һэр'э.

К'этын-р'абун

¹² Хвэзи ль ви мэрви, кө щер'ьбандьнада тэйах дькэ,
чьмки гава бь щер'ьбандьне р'успи дэре, эве к'офийа^Ф
жийине бьстинэ, к'ижан кө Хвэде ванр'а соз дайэ, йед кө
ви һ'эз дькьн. ¹³ Бьра т'ө кэс, йе кө нава щер'ьбандьнеда
йэ, нэбежэ: «Хвэде мьн бь хьрабийе дьщер'ьбинэ», чьмки
Хвэде хьрабийада найе щер'ьбандьне у нэ жи йэки
дьщер'ьбинэ. ¹⁴ Ле һэр кэс дьбэ машоде дьлһавьжийед
хвэ, дьхапэ у те щер'ьбандьне. ¹⁵ һьнге дьлһавьжи кэле
хвэ дьстинэ, гөнэ^Ф же дьфьрькэ у гөнэ жи кө мэзын дьбэ,
мьрын же дьбэ.

¹⁶ Нэхапьн хушк-бьрайед мьнэ дэлал! ¹⁷ һэр дайина
қэнц у һэр п'ешк'еша^Ф к'амьл жь жор э, жь Бав^Ф,
жь э'фьрандаре р'онайа те хваре, йе кө нэ хвэха те
гöһастьне, нэ жи си бэр ви дадыгэр'э. ¹⁸ Эви ль гора
қьрара хвэ эм бь хэбэра р'астийе жь хвэ дьне хьстын,
вэки эм бьбьнэ тьһэрэки ньхөрийе э'фьринед ви.

Бьбьһен у бьқэдиньн

¹⁹ Заньбьн*, хушк-бьрайед мьнэ дэлал, бьра һэр мэрвь
бьһистьнеда сэрхвэ бэ, ле хэбэрдан у һерск'этьнеда
гьран бэ, ²⁰ чьмки һерса мервь р'астийа Хвэде найнэ
сери^Ф.* ²¹ Лэма һ'эму мьр'дар'ийе у һэр хьрабийе жь хвэ

* 1:19 Нав дэстньвисаред һьнэкада дэвса «заньбьн» хэбэра «ава»
һэйэ.

* 1:20 Аһа жи те фэмкьрьне: «Чьмки һерса мервь наһелэ кө мэрвь ль
бэр Хвэде р'аст бьжи».

дур хьн, бь мьлуктийе we хэбэра нава wэда чанди qэбул кьн, йа кö дькарэ р'öh'e wэ хьлаз^ф кэ.

²² Хэбэре бьqэдиньн, нэ кö т'эне бьбьнен у öса хwэ бьхапиньн. ²³ һэгэр йэк хэбэре т'эне дьбьне у наqэдинэ, эw мина wi мэрви йэ, йе кö нэйнькеда р'энг-р'уйе хwэ дьньһер'э. ²⁴ Хwэ дьбинэ, дэрбаз дьбэ дьчэ у зу бир дькэ, кö эw йэки чава бу. ²⁵ Ле эwe кö ч'э'ве хwэ жь qануна к'амьлэ кö аза дькэ набрь'э у нава weда дьминэ, дьбьне бир накэ, ле дьqэдинэ, эw wan кьрьнед хwэда хwэзлы йэ.

²⁶ һэгэр йэк хwэ хwэдeнас һ'эсаб дькэ у зьмане хwэ нькарэ, эw хwэха хwэ дьхапинэ, хwэдeнасийа wi п'уч' э. ²⁷ Ль бэр Бав Хwэдейе мэ хwэдeнасийа р'аст у беqöсур эв э: Тэ'ли-тэнгийада дэст бавежьнэ севийа^ф у жьнэбийа у һ'эвза хwэ жи жь лэк'ед дьне бькэ.

Фьрчийе нэкьнэ нава мэрва

2 ¹ Хушк-брьайед мьн! һун кö бawэрмэндeд Хöдане мэ Иса Мэсиһе хwэйир'умэт ьн, фьрчийе нэкьнэ нава мэрва. ² Мэсэлэ, гава йэки гөстила зер' т'ьлийеда у к'ьнщед р'эwш wэргьрти бе щьвина^ф wэ, öса жи йэки бэлэнгаз бь к'ьнщед п'ьзьнива бе ³ у һун дина хwэ бьдьнэ йе хwэйе к'ьнщед р'эwш у бежьне: «К'эрэм кэ ве жоре р'уне», ле йе бэлэнгазр'а бежьн: «Сэр п'ийа бьсэкьнэ» йан жи «ве жере р'уне», ⁴ гэло һун нава хwэда фьрчийе данайньн у набынэ һ'акьмед фькьред хьраб?

⁵ Бьбьнен хушк-брьайед мьнэ дэлал! Нэ Хwэде бэлэнгазед ве дьне бьжартьн, wэки бь бawэрийе дэwлэти бьн у wаред we П'адшатийе бьн, к'ижан кö Хwэде wanр'а соз дайэ, йед кö wi һ'ьз дькьн? ⁶ Ле һун бэлэнгаза беһөрмэт дькьн! Чьма эw йед дэwлэти ниньн,

кө зоре ль вә дькын у вә к'аши бәр диwane дькын?
 7 Чьма эw ниньн, йед кө к'ьфьрийа ви наве қәнц дькын,
 к'ижан сәр вә йә?

8 һәгәр һун қануна Падшатиye бьқәдиньн, ль гора
 ньвисара кө дьбежә: «Һәвалe хwә wәкә хwә һ'ьз бькә»*,
 һун қәнц дькын. 9 Ле һәгәр һун фьрқийе дькын, гона
 дькын у һьндава Қанунеда дьбьнә йәки гөнәк'ар^ф. 10 Әwe
 кө т'әмамия Қануне хwәй дькә, ле тыштәки же бәр'дьдә,
 эw дьбә дәйндаре т'әмамия Қануне. 11 Чьмки әwe кө гот:
 «Зьнийе нәкә»* өса жи гот: «Нәкөжә»**. Аwa һәгәр зьнийе
 нәки, ле бькөжи, диса Қануне дьт'әр'ьбини. 12 Хәбәрдан
 у кьрьнед хwәда өса бьн, чава йед диwана wане бь we
 қануне бьбә, йа кө азайийе дьдә. 13 Чьмки бе р'ә'м we
 диwана бер'ә'ма бьбә, ле р'ә'м ль бәр диwane р'успи дькә*.

Бавәри у кьрьн

14 Чь фәйдә хушк-бьрайед мьн, һәгәр йәк бежә кө
 бавәрийа ви һәйә, ле кьред ви т'өнәбьн? Гәло эва
 бавәрийа дькарә ви хьлаз кә? 15 Мәсәлә, һәгәр бьрак йан
 хушкәк сьт'ар ле т'өнәбә йан һ'әwщe нане р'оже бә, 16 жь
 вә йәк wанр'а бежә: «Бь хер у сьламәт һәр'ьн, гәрм у т'ер
 бьн», ле тыштед кө эw һ'әwщә бьн нәдә wан, чь фәйдә?
 17 Öса жи бавәри, һәгәр кьред we т'өнәбьн, бь т'әне мьри
 йә.

18 Ле йәке бежә: «Бавәрийа тә һәйә, кьред мьн һәнә».
 Ле эзе бежьм: К'а бавәрийа хwә бе кьрьна нишани мьн

* 2:8 Қануна К'аһинтийе 19:18.

* 2:11 Дәрк'әтьн 20:14; Қануна Дөщари 5:18.

** 2:11 Дәрк'әтьн 20:13; Қануна Дөщари 5:17.

* 2:13 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ә'м сәр диwane дьк'әвә».

кэ, эзе жи бавэрийе бь кьрьнед хвэва нишани тэ кьм.
¹⁹ Тө бавэр дьки, кө Хвэде йэк э. Қэнщ э! Щьн^ф жи бавэр дькьн у дьбьздьн. ²⁰ Ле тө дьхвази эв йэк бе избаткьрьне, мэрьве бей'ш, вэки бавэри бейи кьра мьри йэ? ²¹ Нэ Бьрахиме^ф баве мэ бь кьра р'аст хатэ һ'эсабе, гава көр'е хвэ Ишаq^ф дани сэр горигәһе^ф, кө бькэ қөрбан^ф? ²² Тө дьбини кө бавэрийе т'эви кьред ви йа хвэ кьр у бь ван кьра бавэрийе р'ийа хвэ қэданд? ²³ У готьна ньвисаре хатэ сери, кө дьбежэ: «Бьрахим бавэрийа хвэ Хвэде ани у эв жер'а р'асти хатэ һ'эсабе»* у досте Хвэде хатэ готьне. ²⁴ һун дьбиньн кө мэрьв бь кьра р'аст те һ'эсабе, нэ кө т'эне бь бавэрийе?

²⁵ Нэ өса жи Р'эхаба^ф ч'э'вдэр^ф бь кьра р'аст хатэ һ'эсабе, гава щэ'сус қэбул кьрьн у эв р'екэ дьнва вэр'екьрьн?
²⁶ Ава чава қальб бе р'öh' мьри йэ, өса жи бавэри бейи кьра мьри йэ.

Зьман

З¹ Бьра гэлэк жь вэ, бьрайед мьн нэбьнэ дэрсдар, чьмки һун заньн диwane сэр мэ дэрсдара һе гьран бэ. ² Бэле эм һ'эму жи гэлэки шашийа дькьн. һэгэр йэк хэбэрданеда т'ө шашийе накэ, эв йэки к'амьл э, кө дькарэ т'эмаммийа қальбе хвэ зэфт кэ. ³ Эм гәме давежьнэ дэве һәспе, вэки эв бе зэфте, кө эм сэрверийе т'эмаммийа һәспе пева бькьн. ⁴ Эм биньн сэр гэмийе жи. Эв чьқаси мэзын ьн у жь бэр байе қайим тенэ ажотьне, ле бь чэрхэкэ гэлэки бьч'ук тенэ сэрверикьрьне, дьле гэмиван^ф к'ийалида кө бьхвазэ. ⁵ Öса жи зьман эндәмәки бьч'ук э, ле тыштед жь хвэ мәстьр дьбежэ. Дина

* 2:23 Дэстпелун 15:6.

хвә бьднә пьрискә агьр, чь дарьстанәкә мэзын дькарә бьшәвьтинә! ⁶ Зьман жи агьрәк ә, дньйакә зөлмк'ар ә нава эндәмед мәда. Әв т'әмамийа қальбе мә дерьс дькә, агьр дәвра жийина мерьв дьхә у әв хвәха жь алава агьре доже^ф пегьрти йә. ⁷ Һәр щур'ә р'ә'вьр, тәйрәдә, шульки у һ'әйванед бә'ре тенә зәфте у зәфти мерьв дьбьн, ⁸ ле т'ө қул-бәндә зьмен нькарә. Әв зөлмк'арәки беар ә, жә'ра мә'рава дагьрти йә. ⁹ Әм бь ви шькьрийе дьднә Хөдан у Бав, бь ви жи ньфьр'а мерьв дькьн, йед кә дьлде Хвәдеда һатнә хөльқандьне. ¹⁰ Һәма жь ви дәви жи дөа у ньфьр' дәртен. Хушк-бьрайед мьн, әв йәк нә щайиз ә кә аһа бә. ¹¹ Гәло жь ч'ә'вканике ава хвәш у тә'л дьдә дәр? ¹² Гәло дьбә хушк-бьрайед мьн, вәки дара һежире бәре зәйт'уне бьдә, йан жи к'ола тьрийе һежире? Нә жи жь шор'айийе ава хвәш дәрте?

Сәрвахтийа дньйае у сәрвахтийа ә'змен

¹³ Нава вәда к'и сәрвахт у ақьл ә? Бьра әв бь п'әргалийа хвәйә қәнщ, кьред хвә бь мьлуктийа сәрвахтийе бьдә к'ьфше. ¹⁴ Ле һәгәр дьле вәда һ'әвсудийа хьраб у ч'ә'внәбари һәнә, к'өбар нәбьн у р'астийе дәрәв дәрнәхьн. ¹⁵ Әва «сәрвахтийа» нә дайина жорьн ә, ле жь дьне йә, йа мәрьвайи йә у жь щьна йә. ¹⁶ Чьмки ль к'идәре һ'әвсуди у ч'ә'внәбари һәнә, ль вьр бет'әрбәти у һәр кьрьнед хьраб жи һәнә. ¹⁷ Ле сәрвахтийа жорьн, бәре пешьн пақьж ә, паше ә'дъл ә, мьлук у бәрбьһер ә, бь р'ә'ме у бәред қәнщийева т'ьжи йә, бе т'агер^ф у бе һ'ьләк'ари йә. ¹⁸ У бәре р'астийе жь алийе йе кә бь ә'дьлайийе дьчинә те чьнине.*

* 3:18 Аһа жи те фә'мкьрьне: «У р'асти әв бәр ә, кә йе ә'дъл т'охьме ә'дьлайийе дьчинә».

Йаре дьне, нэйаре Хвэде

4 ¹ Жь к'ө нэ эв шэр' у дэ'we нава вэда? Нэ жь тэмед вэ нэ, кө нава дьле вэда шэр'е хвэ дькьн? ² Ч'э'ве вэ ль тышта йэ, ле нак'эвэ дэсте вэ, дькөжьн у ч'э'внэбарийе дькьн, ле нькарын быгънижьнэ мэрэме хвэ, һынге һун һэвр'а дьк'эвьнэ һ'ощэте у шэр' дькьн.* һун дэст нахьн, чьмки һун һиви жь Хвэде накьн. ³ У гава һиви дькьн, настиньн, чьмки сэр нета хьрабийе һиви дькьн, вэки к'ефед дьле хвэ дэрбаз кьн. ⁴ Беэ'сьлно! һун ньзаньн к'е ве дьне һ'ыз дькэ, эв нэйартийе ль Хвэде дькэ? Ава к'и дьхвазэ бьбэ йаре дьне, эв хвэ дькэ нэйаре Хвэде. ⁵ Йан т'эхмина вэ бадихэва^ф ньвисар дьбежэ, кө Хвэде дэмана ви р'өһ'е бэр мэда йэ? ⁶ Ле бале эв һе к'эрэме^ф дьдэ мэ. Лэма ньвисар дьбежэ:

«Хвэде мьрабьли к'өбар-бабаха йэ,
ле к'эрэме дьдэ шкэстийа»*.

⁷ Ава бэр Хвэде шкэсти бьн. Мьрабьли Мирещьн^ф бьсэкьньн у эве жь вэ бьр'эвэ. ⁸ Хвэ ль Хвэде быгьрын, Хвэде жи we хвэ ль вэ быгьрэ. Дэстед хвэ бышон, гөнэк'арно, дьле хвэ пақьж кьн, дөдьлино. ⁹ Бьнэ'льн, шин у гьри бьн, бьра к'эне вэ бьбэ шин у эшқа вэ жи к'эдэр. ¹⁰ Ль бэр Хөдан хвэ бышкеньн у эве вэ бьльнд кэ.

* 4:2 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Ч'э'ве вэ ль тышта йэ, ле нак'эвэ дэсте вэ у дьбьнэ меркөж. һун ч'э'внэбарийе дькьн, ле нькарын быгънижьнэ мэрэме хвэ, һынге дьк'эвьнэ һ'ощэте у шэр' дькьн».

* 4:5 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Кө эв р'өһ'е бэр бина мэ ч'э'внэбарийеда йэ».

* 4:6 Готьнед Сьлеман 3:34.

Хэйба бьре хвэ нэкэ

¹¹ Хэйба хэвдө нэкын хушк-бьрано. К'и хэйба бьре хвэ дькэ, йан лома бьре хвэ дькэ, эв хэйба Қануне дькэ у лома Қануне дькэ. Ле хэгэр тө лома Қануне дьки, иди тө Қануне нақэдини, ле һ'акьме we йи. ¹² Т'эне Қанундарэк у һ'акьмэк һэйэ, кө дькарэ һын хьлаз кэ у һын жи онда кэ. Ле тө к'и йи кө лома хэвалэ хвэ дьки?

Һ'эвза хвэ жь к'обарийе бькын

¹³ Ньһа һун гөһдар бьн, йед кө дьбежьн: «Иро йан сьбе эме һэр'ьнэ фьлан бажари у ль we дэре салэке бьминьн, т'ощарэтийе^ф бькын у қазьнщ кьн». ¹⁴ һун ньзаньн we сьбе чь бе сэре wэ. Э'мьре wэ чь йэ? һун мина мьже нэ, һэв дьньһер'и һэйэ, һэв дьньһер'и т'өнэ. ¹⁵ Гэрэке һун аһа бежьн: «Һэгэр Хөдан бьхвазэ, эме бьжин у фьлан йан беван тышти бькын». ¹⁶ Ле һун бь к'обар-бабахийа хвэ дьфьр'ьн. һэр п'эйдаийнэкэ аһа хьраби йэ. ¹⁷ Аwa эwe кө занэ қэнщийе бькэ у накэ, эв жер'а гөнэ йэ.

Бона дэвлэтийа

5 ¹ Ньһа һун бьбьһен, дэвлэтино! Бьгьрин у шине бькын бона we бэлэнгазийа кө we бе сэре wэ. ² һэбука^ф wэ р'ьзи йэ, к'ьнщед wэ жи бунэ хөре бьзузе. ³ Зер' у зиве wэ зэнг гьртьн э у зэнга wане бьбэ шэ'де мьқабьли wэ у мина алава егьр гоште wэ һ'уфи хвэ кэ. Wэ бона р'ожед ахьрийе хьзнэ хвэр'а т'оп кьр! ⁴ Wэ эв һэқед п'алед кө э'рде wэ дьдьрутьн нэдане. Ва йэ эв һэқ дькьнэ зарин. Шькийате^ф ван п'ала гьһиштийэ гөһе Хөдане Зор. ⁵ Wэ ль сэр дьне ч'э'ве хвэ тыштэкида нэһьштийэ, ль гора дьле хвэ хварийэ-вэхварийэ, чаwa к'озикьри^ф, бона р'ожа

сэржекьрыне. ⁶ Вэ эв мэрвевед р'аст ломэк'ар^Ф кьрын у кӱштын, к'ижан кӱ мьрабьли вэ р'анэбун.

Сэбьр у дӱа

⁷ Ава хушк-бьрано, сэбьр кьн һ'эта һатьна Хӱдан. Дина хвэ бьдье, щотк'ар һивийа бэре эрдейи бь қимэт э, бона we йэке сэбьр дькэ һ'эта барана пешьн у пашьн ледэ. ⁸ һун жи сэбьр кьн, гӱмана хвэ онда нэкьн, чьмки һатьна Хӱдан незик э. ⁹ Бина хвэ жь һэвдӱ тэнг нэкьн хушк-бьрано, кӱ диwana вэ нэбэ. Ва йэ һ'акьм пышт дери сэкьни йэ.

¹⁰ Хушк-бьрано, алийе тэ'ли-тэнгийа у сэбьреда ч'э'в бьдье нэ ван п'ехэмбэра, йед кӱ бь наве Хӱдан хэбэр данэ.

¹¹ Бэле эм хвэзийа хвэ ль йед сэбьр дькьн тиньн. Вэ бона сэбьра Ибо бьһистийэ у вэ дит, Хӱдан ахьрийа ви чава хер кьр. Хӱдан чьқаси исаф^Ф у р'эм э!

¹² Бэри һэр тышти хушк-бьрайед мьн, сонд нэхвьн, нэ бь э'змен, нэ бь эрде, нэ жи сондэкэ майин. Бьра «Бэле»-йа вэ бэле бэ, «На»-йа вэ на бэ, вэки һун диwane сэр хвэда нэйньн.

¹³ һэгэр йэк жь вэ тэ'ли-тэнгийеда йэ, бьра дӱа бькэ. һэгэр йэк ша йэ, бьра эшқи Хвэде бьстьре. ¹⁴ һэгэр йэк жь вэ нэхвэш э, бьра гази бэрпьрсийаред щьвине кэ, сэр вида бьра дӱа бькьн, бь наве Хӱдан бь р'ун^Ф р'ун кьн.

¹⁵ У дӱайе бь бавэрийе we йе нэхвэш қэнщ кэ у Хӱдан we ви р'акэ сэр п'ийа. У һэгэр гӱнэк жи кьрьбэ, we ви бе бахшандьне. ¹⁶ Лэма бэр һэв гӱнед хвэ бьдье нэ р'уйе хвэ у бона һэв дӱа бькьн, вэки һун қэнщ бьн. Дӱайе йе р'аст гэлэки қэват э у һ'ӱкӱм дькэ. ¹⁷ Елйас^Ф хут мэрвэки мина мэ бу, бь дьл у щан дӱа кьр, кӱ баран нэбарэ у се

сал у нива сэр э'рде баран нэбари. ¹⁸ У паше дуса дөа кър,
жъ э'змен баран бари у э'рде бэре хwэ да.

¹⁹ Гэли хушк-бърайед мьн! нэгэр йэк жъ wэ жъ р'ийа
р'астийе бьк'эвэ у йэки дьн wi вэгэр'инэ, ²⁰ бьра эw
заньбэ йе кө гөнэк'ар жъ р'ийа wийэ хальфи^Ф вэдьгэр'инэ,
эw р'öh'эки жъ мьрьне хьлаз дькэ у гэлэк гөна р'эсит дькэ.

НЭ'МА ПЭТРУСЭ ПЕШЬН

Пешготьна институте

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ пешьн бэрбьр'и щьмэ'та Хвэдейэ бьжарти дьбэ, аша готи ван бавэрмэнда, йед кө бэлайи бак'ура Асия Бьч'ук бьбун, кө пенщ қэза дьк'этьнэ нава we, бь һ'эсабе иройин Т'ьркийайеда нэ. һ'имед щьвинед^ф ван қэза һьнэк бь худана Павлос, һьнэк жи бь йа һэвал-хэбатед ви һатьбунэ авитьне. Ль гора шэ'дэтийа щьвина сэдсалийа дөдада Пэтрус эва нэ'ма Р'омайеда^ф, бь навэки сөр'аша готи «Бабилонеда^ф» (5:13), бэри көштьна хвэ сала 65-да ньвисийэ, гава мэсиһи^ф жь дэст Нероне Қэйсэре^ф Императорийа Р'омайе дьһатьнэ зерандьне.

Мэрэме ве нэ'ме эв э, кө дьл бьдэ бэр ван хвэндэвана, к'ижан кө бавэрийа^ф хвэ Иса тиньн у нава тэнгаси^ф у зерандьнада нэ. Хөдане^ф нэ'ме ве ньвисареда нэхше Иса дьдэ к'ьфше кө чава щэфе ви, мьрьн, р'абун у созе һатьна ви ван бавэрмэндар'а гөманэкэ мэзьн пешда тинэ. Бь ве дитьне гэрэке бавэрмэндед р'аст жи нава щэфада тэях кьн, чьмки эва йэка дьдэ к'ьфше, кө эв р'аст бавэрийеда п'ега Исада дьчьн. У эвед кө we тэях кьн, гава Иса Мэсиһ диса э'йан бэ, эве ван хэлат кэ.

Өса жи хөдане ве нэ'ме һиви жь хвэндэвана дькэ, кө эв һэр т'ьм һ'ьшйар у һазьр бьн, нава жийина пирозийеда^ф, һ'ьзкьрьна ванэ һьндава һэвда дөр'ути нибэ у бьбьнэ п'арьстгәһед^ф сах, ль сэр ви р'ьк'ьне наве Мэсиһ чекьри.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-2)

Биранина кьред Хвэдейэ бона хьлазбуне^ф (1:3-12)

Ширэтед бавэрмэндар'а, кө бь жийина пироз бьжин (1:13-2:10)

Борщед бавэрмэнда дэма щэфа у тэ'ли-тэнгийада (2:11-4:19)

Хвэденасийа мьлук у хьзмэтк'арийа ван (5:1-11)

Пашготьн (5:12-14)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Пэтрус^ф, Шандийе Иса Мэснх,
Щьмэ'та Хвэдейэ бьжартир'а, йа кө ль вэлатед
Понтосе, Галатйайе, Кэпэдокйайе, Асйайе у Битенйайеда
хэриб бэлабуйи йэ. ² нун ль гора we қьрара Бав^ф Хвэдейэ
пешда натьнэ бьжартыне у бь Р'өһ'е Пироз бөһөрти-
жьбарэ дьбьн, вэки гөһдарийа Иса Мэснх бькьн у бь хуна
вийэ р'ети бенэ пақьжкьрыне:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайи һе ль вэ зедэ бэ.

Р'азибун бона гөмана сахийе

³ Шькьр жь Хвэдер'а, Баве Хөдане^ф мэ Иса Мэснх, кө жь
р'э'ма хвэйэ п'ьр', шарэкэ дьн эм дьне хьстын, бь р'абуна
Иса Мэснхэ жь мьрийа, вэки бьбьнэ хвэйе гөмана сах ⁴ у
ван соз-қьраред нэбэталэ нэр'ьзи у нэч'ьлмьси war бьн.
Эвана ль э'змана вэр'а хвэйкьри нэ. ⁵ У қəwата Хвэде
пе бавэрийа^ф вэ вэ хвэй дькэ, бона we хьлазбуна^ф
һазькьри, йа кө ахьрийа зэменда we хөйа бэ.

⁶ Һун бь we ша дьбьн, р'аст э ньһа жи өса дьрәшәмә кө һун һьнәки мә'дәкьри нә, жь дәст щур'ә-щур'ә щер'ьбандьна^ф. ⁷ Әв йәк дьбә сәбәб, вәки хальсийа бавәрийа вә һе бь қимәт к'ьфш бә, нә кө әв зер'е кө нава егьрда те щер'ьбандьне ле диса онда дьбә у бь ви авайи әв бавәрийа вә we һежайи пәсьн, р'умәт у қәдър бә, вәхте хөйабуна Иса Мәсиһ. ⁸ Вә әв нәдитийә, ле һун ви һ'ыз дькьн, ньһа жи набиһьн, ле ви бавәр дькьн у ша нә бь we әшқа мәзьнә хвәйир'умәт, кө бь зара^ф найе готьне. ⁹ Чьмки һун хьлазкьрьна^ф р'өһ'е хвә дьстиньн, кө мәрәме бавәрийа вә йә.

¹⁰ Бона ве хьлазбуне п'ехәмбәр ле гәр'ийан у к'әтьбунә бьн ә'нәна у бона we к'әрәма^ф кө we вәр'а бьбуяа п'ехәмбәрти^ф кьрьн. ¹¹ Р'өһ'е Мәсиһи нава ванда һе пешда ль бәр ван вәдькьр, кө Мәсиһе щәфе бьк'ьшинә у пәйр'а бьк'әвә р'умәта хвә. У ван дькьр кө бьзаньбьн к'а бона к'әнге у зәманәки чавада әв йәке бьрәшәмьн. ¹² Ль бәр ван вәбу, вәки әв нә кө бона хвә, ле бона вә хәбьтин, гава әв тьштед ньһа вәр'а бь дәсте ван һатьнә готьне, йед кө Мьзгини вәр'а даннасин кьрьн, бь Р'өһ'е^ф Пирози кө жь ә'змен һатә шандьне. Мьльак'әт^ф жи дәмана ван тьштада нә, кө һәма бьбиньн.

Һ'ьшйар у пироз^ф бьн

¹³ Бона we йәке һун фькьред хвәда пыштгьредайи у һ'ьшйар бьн, т'ам гөмана хвә бьдьнә сәр we к'әрәме, йа кө we вәр'а бе дайине, вәхте хөйабуна Иса Мәсиһ. ¹⁴ Мина зар'ед гөһдар бьн, нәбьнә мина ви вәхте дьлхвәстьнед хвәйә нәзанийа хвәда. ¹⁵ Ле мина ви Пирозе кө гази вә кьр, һун жи пироз бьн нава һ'әму р'абун-р'уһьштьна

хвэда. ¹⁶ Чава ньвисар э: «Пироз бьн, чьмки эзи пироз бьм»*.

¹⁷ Нэгэр хүн бир'а Баво дьбежьн, йе кө бе фьрқи диwana нэр кэси wэкэ э'малед ми дькэ, кө өса йэ ви wэхте хэриб-фьрарийа хwэйэ ве дьне бь хофа Хwэде дэрбаз кьн. ¹⁸ Чьмки хүн заньн wэки хүн жь р'aw-р'эзьмед^ф кал-бавайэ бекер, пе ван тьштед кө онда дьбьн, awа готи зер'а йан зива нэһатьнэ к'ьр'ине, ¹⁹ ле пе хуна Мэсиһэ қимэт-гьран, кө эw чава бэрхэкэ бeқöсур у белэк'э бу. ²⁰ Эw һе бэри дэстпебуна дьнийае к'ьфшкьри бу, ле ван ахьрийада бона wэ э'йан бу. ²¹ Бь ми wэ бawэрийа хwэ ми Хwэдейи ани, йе кө эw жь нава мьрийа р'акьр у р'умэт да ми, лэма бawэри у гөмана wэ сэр Хwэде йэ. ²² Аwa wэ гөһдарийа р'астийе кьр у бь ви awайи хwэ пақьж кьр, кө һ'эзкьрна wэ һьндава хушк-бьрада бе һ'элак'ари бэ, ньһа бь дьле сах һэвдө қайим һ'эз бькьн. ²³ Хүн нэ кө жь һавене п'уч' диса дьне к'этьнэ, ле жь йе нэп'уч', жь хэбэра Хwэдейэ хwэйиэ'мьрэ һ'эта-һ'этайе. ²⁴ Чьмки

«Һ'эму мэрвь^ф мина гиһе нэ
у т'эмамайа р'эwша ван мина гөле гиһе.
Гиһа һ'эшк дьбэ у гөлед we же дьварьн,
²⁵ ле хэбэра Хөдан һ'эта-һ'этайе дьминэ»*.

Эв эw хэбэр э, кө бь Мьзгинийе wэр'а һатэ дайине.

Кэвьре сах у мьлэте пироз

2¹ Дэ һэр щур'э хьрабийе, дэрэвийе, дөр'утийе, һ'эвсудийе у бөхданбежийе жь п'еша хwэ даwшиньн.
² Мина дэргушед ль бэр бьстен, һ'эйра шире сьпийи

* 1:16 Қануна К'аһинтийе 11:44-45; 19:2; 20:7.

* 1:24-25 Ишайа 40:6-8.

1 ПЭТРУС 2:3–10

р'öh'анида бьн, кө һун бь ви хьлазбунер'а мэзын бьн.
³ Чьмки ньвисар э: Wэ «тэ'ма ширьнайийа Хөдан
һылдайэ»*. ⁴ Хwэ ль ви быгьрын, ви кэвьре сахи кө
жь мэрьва т'эхсиркьри^ф йэ, ле жь Хwэдеда бьжарти у
хwэйиқэдър э. ⁵ һун жи мина кэвьред сах, п'арьстгәһәкә
р'öh'ани wэрнә чекьрьне, чава к'аһинед^ф пироз
қөрбанед^ф р'öh'анийә ль Хwәде хwәш бь Иса Мәсиһ
бьдьн. ⁶ Чьмки к'ьтебеда ньвисар э:

«Ва эз Сийонеда^ф кэвьрэки жьбарэйи у хwэйиқэдър
чава кэвьре ә'нишке^ф датиным
у к'и бawэрийа хwэ ви бинә т'ө цар we шәрми
нәминә»*.

⁷ Аwa әw кэвьр бона wә бawәрмәнда хwэйир'умәт э, ле
бона нәbawәра:

«Әw кэвьре кө һоста т'эхсир кьр, әw бу сәре ә'нишке»*,
⁸ «Qэйайе кө мэрьв же һол дьбьн
у кэвьре кө сәрда дьльк'өмьн»*.

Әw дьльк'өмьн, чьмки гөһдарийа хәбәре накьн у чава we
йәкер'а жи к'ьфшкьри нә.

⁹ Ле һун қәбиләкә жьбарә нә, к'аһинед п'адшатиye,
мьләте бөһөрти, щьмә'та Хwәде, wәки к'әрәмәтед* ви
бькьнә дәнги, йе кө һун жь тә'ристанийе гази р'онайа
хwэйә һ'өжмәк'ар кьрьнә. ¹⁰ Wәхтәке һун нә т'ө щьмә'т
бун, ле ньһа бунә щьмә'та Хwәде, һунә бе р'ә'ма Хwәде
бун, ле ньһа wә р'ә'м дитийә.

* 2:3 Зәбур 34:8.

* 2:6 Ишайа 28:16.

* 2:7 Зәбур 118:22.

* 2:8 Ишайа 8:14.

* 2:9 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'ор'ьнтийа ви».

Хөламед Хвәде

¹¹ Дәлално! Эз һиви жь вә дькьм, чава мәрвевд фьрари у хәрибә ве дьне, һ'әвза хвә жь дьлһавьжийед бәдәне бькьн, кө мьқабьли р'öh'e вә шәр' дькьн. ¹² Нава п'утп'арьстада^ф һун хвә өса п'әргал хвәй кьн, вәки чь тыштида жи вә р'әзил бькьн чава хьраб, кьред вәйә қәнщ бьбиньн у шькьрийе бьдьнә Хвәде, ве Р'ожа кө сәрики бьдә дьне.

¹³ Гөр'а^ф һәр сәрверийед мәрвайеда бьн, бона хатьре Хөдан, гөр'а п'адшеда бьн, чава сәрвере һәри бьльнд, ¹⁴ өса жи гөр'а вәлийада^ф бьн, кө жь алийе п'адшеда шанди^ф нә, вәки щәзайе бьдьнә нәһәқа у пәсьн жи бьдьнә қәнща. ¹⁵ Чьмки эв ә қьрара Хвәде, кө һун бь қәнщикьрьне дәнге мәрвевд беһ'ьшә нәзан бьдьнә бьр'ине. ¹⁶ Мина мәрвевд аза бьжин. Бьра азайийа вә нәбә хелийа хьрабикьрьне, ле бьжин чава хөламед Хвәде. ¹⁷ Қәдье һ'әмуйа бьгьрын хушк-бьра һ'ыз бькьн, жь Хвәде бьтьрсьн, қәдье п'адше бьгьрын.

Һун жи р'ийа Мәсиһә щәфада һәр'ьн

¹⁸ Хөламно, бь хофк'ешикә мәзьн гөр'а ахайед хвәда бьн, нә кө т'әне гөр'а йед қәнщ у бәрбьһерада бьн, ле гөр'а зөлмк'арада жи. ¹⁹ Чьмки эва бәхтәварик ә, һәгәр йәк бона хатьре Хвәде щики һәқи-нәһәқ залулийе дьк'ьшинә у сәбьр дькә. ²⁰ Ле чь фәйдә һәгәр һун бона гөнәкьрьне бенә ледане у сәбьр кьн? Ле һәгәр һун бона қәнщикьрьне щәфе бьбиньн у сәбьр кьн, һун ль бәр Хвәде бәхтәвар ьн. ²¹ Бәле һун ве йәкер'а һатьнә газикьрьне, чьмки Мәсиһ хвәха жи бона вә щәфа к'ьшанд у нәхшәк вәр'а һьшт, вәки һун п'егәһа вида һәр'ьн. ²² Әви гөнә нәкьр у заре

вида һ'ълэк'ари т'өнэбу.* ²³ Гава дьһатэ р'эзилкърьне, жь бэрва кэс р'эзил нэдькър, гава щэфа дьк'ышанд, гэф ль кэсаки нэдьхвар, ле хвэ спартьбу^ф һ'акьме сэр р'астийе. ²⁴ Эви гөнед мә бэдэна хвэда р'акърьнэ сэр даре, вэки эм һьндава гөнада мьри* бьн у бона р'астийе бьжин: Бь дэхмед ви һун қэнщ бун. ²⁵ Чьмки һун мина пэзед хальфи^ф бун, ле ньһа һун ль Шьван у Сэ'вийе р'өһ'е хвэ вэгэр'ийанэ.

Т'эмийа бона жьн у мер

З ¹ Өса жи к'өлфэтно^ф, гөр'а мере хвэда бьн, вэки жь ван һьнэк жи, һэгэр гөһдарийа хэбэре накьн, бь п'эргалийа жьнед хвэ, бе готьн жи бенэ сэр бавэрийе ² гава п'эргалийа вэйэ хофэ у навэ-намус бьбиньн. ³ Бьра хэмьла вэ дэрвава бь гөливэгьртъне у т'ор'ед зер'а, йан жи бь к'ьнща нибэ, ⁴ ле йа мэрьве һьндөр'е дьлда, р'өһ'эки мьлук у гьранэ бэдэвэтийа нэбэтал э, кө ль бэр Хвэде п'ьр' бь қимэт э. ⁵ Чьмки бэре бь ви тьһэри к'өлфэтед пирозэ кө гөмана хвэ данибунэ сэр Хвэде, хвэ дьхэмьландьн, хэмьла ван эв бу кө гөр'а мере хвэ бькьрана, ⁶ мина Сэрайе кө гөр'а Бьраһимда^ф бу у дьготэ ви: «Хвэйе мьн». Иди һунэ қизед ве дейе нэ, һэгэр һун хвэ ль қэнщийе дьгьрьн у жь т'ө тьшти натьрсьн.

⁷ Өса жи мерно, бь ф'эмдарийе э'мьре хвэ т'эви жьнед хвэ дэрбаз кьн, чава қьсьме сьст қэдьре ван бьгьрьн, өса жи чава һэвалваре ве жийина кө һуне п'ешк'еш^ф бьстиньн, вэки т'ө тьшт нэбьнэ байисе дөайед вэ.

* 2:22 Ишайа 53:9.

* 2:24 Бь готьнэкэ дьн: «Жь гөна дур» йан «аза».

Щэфе бона р'астийе бьк'ьшиньн

⁸ Нэйнэсэр һ'эму жи сэр нетэке бьн, сэр һэв шэват бьн, һэв һ'эз бькьн, р'эм у шкэсти бьн. ⁹ Жь бэр хьрабийева хьрабийе нэкьн, йан жь бэр бехөрмэткьрьнева бехөрмэткьрьне, ле жь бэр ванва д'оа-д'розга ль ван бькьн, чьмки хун ве йэкер'а һатьнэ газикьрьне, вэки д'оа-д'розге создайи сэр вэда бе. ¹⁰ Чьмки ньвисар э:

«К'и жийине бэгэм дькэ
у дьхвазэ р'ожед хвэш бьбинэ,
брьа зьмане хвэ жь хьрабийе хвэй кэ
у заре хвэ жи жь дэрэвийе.

¹¹ Бьра жь хьрабийе вэгэр'э, қэнщийе бькэ
у э'д'лайийе бьгэр'э, ль пэй we һэр'э.

¹² Чьмки ч'э'ве Хөдан ль сэр р'аста йэ
у гөһе wi сэр д'оайе ван э,

ле Хөдан мьқабьли ван э, йед кө хьрабийе дькьн»*.

¹³ К'и we хьрабийе ль вэ бькэ, һэгэр хун дэмана қэнщикьрьнеда бьн? ¹⁴ Ле һэгэр хун бона р'астийе щэфе жи бьбиньн, хунэ хвэзьли нэ! Иди жь мэрьва нэтърсьн у хвэ онда нэкьн. ¹⁵ Ле бэле Мэсиһ чава Хөдане пироз дьле хвэда бьльнд бьгьрьн. һэр гав һазьр бьн, шаба ван һ'эмуйа бьдьн, йед кө бона we гөмана нава вэда дьпърсьн. Ле we йэке бь хоф у мьлуктийе бькьн, ¹⁶ хвэйе исафа^ф р'ьһ'эт бьн, вэки, гава хун бенэ р'эзилкьрьне, йед кө п'эргалийа вэйэ қэнщэ т'эви Мэсиһ бехөрмэт дькьн, шэрми бьн. ¹⁷ һе қэнщ э, һэгэр қьрара Хвэде йэ, эм бона қэнщийе щэфе бьк'ьшиньн, нэ кө бона хьрабийе. ¹⁸ Чьмки Мэсиһ щарэке бона һэр т'ьм бона

* 3:10-12 Зэбур 34:12-16.

гöна щэфа к'ьшанд*, йе һэҗ бона нәһэҗа, вәки мә незики Хвәде кә. Әв алийе бәдәнида һатә көштъне, ле алийе р'öh'анида жийинер'а һатә вәгәр'андъне. ¹⁹ Бь р'öh'ани чу нава ван р'öh'ед кәледа даннасин кър, ²⁰ йед кө вәхтәке нә гöhдар бун, гава Хвәде бь думька дьреж сәбър дькър, ви зәмане Нöhда^ф, гава гәми дьһатә чекъръне. Веда һьндьк, ава готи һ'эйшт нәфс «нава аведа» хьлаз бун. ²¹ Әв ав сурәте ньхөмандъне^ф бу, к'ижан ньһа вә хьлаз дькә. Әв ньхөмандьн нә кө вә жь қылера бәдәне дьшо, ле жь исафа р'ьһ'эт шә'дәтик ә ль бәр Хвәде*. Әв йәк бь р'абуна Иса Мәсиһә жь мьрийа вә хьлаз дькә, ²² йе кө чуйә ә'змен, ль мьле Хвәдеи р'асте йә у мьльйак'әт, һ'өкөмәт у қөдрәтед р'öh'ани бьн гөр'а вида нә.

4 ¹ Ава Мәсиһ кө бона мә бәдәни щэфа к'ьшанд, хун жи бь ве нет-фькьре сильһ'кьри бьн. Чьмки йе бь бәдәни щэфа к'ьшанд, ви дәст жь гöна к'ьшандийә, ² вәки иди һ'эта мьрьна хвә, нә кө ль гора дьлһавьжийед хвәйә мәрвьайи бьжин, ле ль гора қьрара Хвәде. ³ Бәси вә йә, кө вә вәхте жийина хвәйә бьһөрида ль гора хвәстьна п'утп'арьста^ф дәрбаз кьрийә, хун пәй һ'эрабийе^ф, тәмхвәстьнед хьраб, пәй-вәхварьне, куч'ьксантийе, сәрхвәшийе у п'утп'арьстийа к'ьрет к'әтьбун. ⁴ Әв п'утп'арьст ә'щербмайи жи дьминьн, вәки хун т'эви авитийа ванә бенамуси набьн у наве хьраб ль пәй вә дьхьн. ⁵ Ле әве ль бәр ви щабдар бьн, йе кө һазьр ә диwana мьри у зендийа бькә. ⁶ Бона ве йәке жи

* 3:18 Аһа жи те фә'мкьрьне: Дәвса «щэфа к'ьшанд» «мьр».

* 3:21 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле ньхөмандьн бона исафа қәнщ шә'дәти йә ль бәр Хвәде». Дәвса хәбәра «шә'дәти» һьнәк «дәлиләк» фә'м дькьн.

ван мърыйар'а Мьзгини һатә дайине, йед кө бы бәдәни мина мәрва диwana ван һатә кьрыне, wәки бы р'öh'ани бьжин мина Хwәде.

П'ешк'ешед Хwәдейә бона щвине^Ф

⁷ Ахьрийа һәр тышти незик буйә. Аwa сәрwaхт у сәр хwә бьн, кө быкарьбьн дөа бькьн. ⁸ Бәри һәр тышти, һ'ьзкьрына wә һьндава һәвда бы дьл у щан бә, чьмки һ'ьзкьрын гәләк гөна дьньхемә. ⁹ һьндава һәвда меванһ'ьз бьн, бина хwә тәнг нәкьн. ¹⁰ Жь wә к'е чь п'ешк'еш стандийә, бы we жи һәвр'а хьзмәтк'арийе бькьн, чаwa wәк'илед қәнщә ван к'әрәмед Хwәде. ¹¹ һәгәр йәк хәбәр дьдә, бьра готьнед Хwәде хәбәр дә, һәгәр йәк хьзмәтк'арийе дькә, бьра бы we қәwате бькә, кө Хwәде даие, wәки һәр тыштида наwe Хwәде бе бьльндкьрыне бы Иса Мәсиһ, шькьр у қөдрәт жь wir'а һ'әта-һ'әтайе. Амин^Ф.

Щәфа у тәли-тәнгийед бона наwe Иса Мәсиһ

¹² Дәлално! Жь we алава тәнгасийе^Ф ә'щәбмайи нәбьн, кө бона щер'ьбандьне те сәре wә у нәфькьрын кө әв чь бәла бу ль wә қәwьми. ¹³ Ле ша бьн, кө һун т'әви щәфед Мәсиһ дьбьн, wәки wi wәхте хөйабуна р'умәта wi һуне жь шабуне гәш бьн. ¹⁴ һәгәр һун бона наwe Мәсиһ бенә р'әзилкьрыне, һунә хwәзьли нә, кө өса йә Р'öh'e хwәйир'умәт, Р'öh'e Хwәде сәр wә данийә.* ¹⁵ Бьра жь wә т'ө кәс щәфе нәк'ьшинә, чаwa меркөж, йан дьз, йан зөлмк'ар, йан жи т'әви шьхөле хәлқе буйи. ¹⁶ Ле һәгәр щәфе бьк'ьшинә чаwa мәсиһи^Ф, бьра шәрм нәкә, ле

* 4:14 Нав дәстньвисаред һьнәкада әв жи һәйә: «Жь алийе wanwa әв те беһөрмәткьрыне, ле жь алийе wәва те бьльндкьрыне».

шькьрийе бьдэ Хвэде бона ви нави, кө сэр ви йэ. ¹⁷ Иди вэхт пер'а гъиштийэ, вэки диван жь мала Хвэдеда дэстпедэ у һэгэр пешда жь мада дэстпедьбэ, ле ахьрийа ване чава бэ, йед кө гөр'а we Мьзгинийа жь Хвэде накьн? ¹⁸ Ньвисар э:

«Һэгэр йе р'аст we бь зорэке хьлаз бэ,
иди һ'але нэп'ак у гөнэк'ара^Ф we чава бэ?»*

¹⁹ Ава йед кө ль гора қьрара Хвэде щэфе дьк'шиньн, бьра хвэ ль қэнцийе бьгьрн, р'öh'e хвэ бьсперьнэ^Ф Ә'фьрандаре хвэйи амьн.

Бона кэре пэзе Хвэде

5 ¹ Эз һиви жь бэрпърсийаред нава вэда дькьм, эз хвэха жи чава бэрпърсийар у шэ'де щэфед Мэсиһ у һэвал-п'аре we р'умэте мэ, йа кө we хойа бэ. ² Шьвантийе ви кэрийе пэзе Хвэдеи ль бэр хвэ бькьн*, нэ кө бе дьл, ле бь дьл у щан өса хвэй кьн, чава Хвэде дьхвэзэ, нэ кө бона к'ара хвэ, ле бь р'эзэдьли, ³ нэ кө ль сэр йед кө п'ара вэ к'этьнэ һ'өкөм кьн, ле нэхше қэнц нишани кери кьн. ⁴ У гава Сэрэкшьван э'йан бэ, һуне we к'офийа^Ф р'умэте бьстиньн, кө ч'ьрусийа we онда набэ.

⁵ Өса жи щаһьлно, гөр'а мэзьнада бьн. У һун һ'эму жи, ль бэр һэв шкэсти бьн, хөламтийе һэвдөр'а бькьн, чьмки ньвисар э:

«Хвэде мьқабьли к'өбар-бабаха йэ,
ле к'эрэме дьдэ шкэстийа»*.

* 4:18 Готьнед Сьлеман 11:31.

* 5:2 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Чава сэ'ви».

* 5:5 Готьнед Сьлеман 3:34.

⁶ Бын дэсте Хвэдейи зор та бын, кө эв вэхтда вэ бьльнд кэ ⁷ у h'эму хэмед хвэ бавежьнэ сэр ви, чьмки эв бона вэ хэм дькэ.

⁸ Сэрвахт бын, h'ьшйар бьминьн! Мирещьне^Ф нэйаре вэ мина шер мьр'э-мьр'а ви йэ, дьгэр'э к'а к'е h'уфи хвэ кэ. ⁹ Бавэрийеда h'имгьрти мьрабьли ви р'абьн, чьмки хун заньн кө хушк-бьред вэ жи т'эмабийа дьнийаеда хут ван щэфа дьк'ьшиньн. ¹⁰ Ле Хвэдейе h'эму к'эрэма, йе кө пе Мэсйи^И хун газй р'умэта хвэйэ h'эта-h'этайе кьрьнэ, пэй хьнэк щэфа дитьнер'а, ве хвэха вэ к'амьл кэ, бышьдинэ, қэват кэ, хвэйибьнгэһ кэ. ¹¹ Қөдрэт жь wir'а h'эта-h'этайе. Амин.

Сьлавед ахьрийе

¹² Мьн бь дэсте Силас*, чава бьраки амьн эз ви h'эсаб дькьм, кьн вэр'а ньвиси, дьл дьдьмэ вэ у шэ'дэтийе дьдьм, кө эв э к'эрэма Хвэдейэ р'аст. Веда хун қэвин бьсэкьньн. ¹³ Щьвина^Ф Бабилонеда^Ф* ль вэ сьлав дькэ, йа кө т'эви вэ натийэ бьжартьне, өса жи лаве мьн Марқос. ¹⁴ Бь р'амусана h'эзкьрьнейэ дьле сах хэвдө сьлав кьн. Дэ бьра э'дьлайи ль вэ h'эмуйед п'ара Мэсйи^И бэ. Амин.

* 5:12 Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө щур'эки наве «Силас» э.

* 5:13 Бь фькьра хьнэка хьнге бавэрмэнда бажаре Р'ома^Ф Италийер'а дьготьн «Бабилон».

НЭ'МА ПЭТРУСЭ ДӨДА

Пешготьна институте

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ дөда бэрбьри
h'эму бавэрмэнда дьбэ. Мэрэме вийи мэзын эw бу,
кө пешийа хинкьрына дэрсдаред шаш бьдэ гьртые у
бавэрмэнд жь we хинкьрыне нэхальфын, йа кө бь дэсте
ван мэрва^ф хатийэ хинкьрыне, к'ижана бь ч'э'ве хвэ
Иса дитьбун у бь гөне хвэ готьнед ви бьхистьбун.
Эw бэрк' давежэ ван, йед кө дьбежьн Мэсиh вэнагэр'э
у хинкьрынед зэвал^ф хин дькьрын у р'абун-р'уныштьна
хвэда жи нэ р'ева бун. Эw сэрда зедэ дькэ кө
дэрэнгик'этьна Иса Мэсиh жь сэбьра Хвэде йэ, к'ара
хьлазбуна^ф р'öh'e инсен э, чьмки Хвэде нахвэзэ кө т'ö
кэс онда бэ, ле эw дьхвэзэ wэки h'эму жи жь гөнэкьрыне
вэгэр'ын (3:9).

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-2)

Гази у бьжартына Хвэдейэ хьндава мэсихийада^ф
(1:3-21)

Дэрсдаред шашэ дэрэw (2:1-22)

хатьна Мэсиhэ дөда (3:1-18)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Шьmh'ун Пэтрусе^ф хөлам у шандийе^ф Иса Мэсиh,

Ванр'а, йед кө бь р'астийа Хвэде Хьлазкьре^ф мэ Иса Мэсн^{h*} эв бавэрийа^ф хвэйицимэт стандьн, чава мэ станд:

² Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайи бь we занэбуна Хвэде у Хөдане^ф мэ Иса ль сэр вэ зедэ бэ.

Гази у бьжартына Хвэде

³ Қөватата хвэдетийа ви һэр тыште кө ль жийина хвэденасийе дьк'эвэ п'ешк'еши^ф мэ кьр, бь we занэбуна мэйэ һьндава вида, йе кө р'умэте у қэнцийер'а гази мэ кьр. ⁴ Бь ви авайи эви созед һэрэ мэзынэ қимэт данэ мэ, вэки эм бь ван т'эви бьнйат'а хвэдетийе бьн у жь we бош-бэталийа кө жь дьлхавьжийед дьне пешда те бьр'эвьн.

⁵ Һэма бона ве йэке һэр алийава хирэт кьн, сэр бавэрийа хвэда қэнцийе зедэ кьн, сэр қэнцийеда занэбуне, ⁶ сэр занэбуне хвэгьртъне, сэр хвэгьртъне сэбьре, сэр сэбьре хвэденасийе, ⁷ сэр хвэденасийе һ'оба хушк-бьра у сэр һ'оба хушк-бьра һ'ызкьрьне. ⁸ Чьмки һэгэр эв шөрэтана нава вэда һэнэ у зедэ дьбьн, һун бекер у бебэр наминын нава we занэбуна вэйэ һьндава Хөдане мэ Иса Мэсн^hда. ⁹ Ле ль щэм к'е эв шөрэтана т'өнэнэ, эв ч'эвада һақас мэ'рьм э, вэки қэт набинэ у бир кьрийэ кө жь гөнед хвэйэ бэре пақьж буйэ.

¹⁰ Бона ве йэке хушк-бьрано, һе бькьн кө we гази у жьбарэбуна хвэ т'эстиқ кьн. һун кө ве йэке бькьн, т'ө щар нак'эвьн. ¹¹ Бь ви авайи дэргэһе ль бэр вэ вэбэ, кө бьк'эвьнэ П'адшатийа һ'эта-һ'этайейэ Хөдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсн^h.

* 1:1 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Хвэде у Хьлазкьре мэ Иса Мэсн^h».

¹² Бона ве йәке эз һәр гав дьхвазьм кӧ ван тышта бькьмә бира вә, чава һун заньн у сәр we р'астийа кӧ гьшиштиӧ вә жи һ'имгьрти нә. ¹³ Эз ве йәке жи р'аст дьбиньм, вәки һ'эта ви қальбида мә биньмә бира вә. ¹⁴ Чьмки заньм кӧ эзе зутьрәке ви қальби жь хвә бехьм, чава кӧ Хӧдане мә Иса Мәсиһ ә'лами мьн кьрийә. ¹⁵ Ава эзе бькьм, кӧ пәй чуйина мьнр'а жи, һун һәр гав бькарьбьн ван тышта биньнә бира хвә.

Йед кӧ бь ч'ә'ва р'умәта Иса Мәсиһ дитьн

¹⁶ Әм нә кӧ пәй ч'ьловискийед һостатийә бәрхвәдәрхьсти к'әтьбун гава мә дәрһәқа қәват у һатьна Хӧдане мә Иса Мәсиһ вәр'а гот, ле мә бь ч'ә'вед хвә мәзьнайийа диндара ви дит. ¹⁷ Әви жь Бав^ф Хвәде р'умәт у һөрмәт станд, гава жь we Р'умәта Қәшәнг дәнг һат у гот: «Әв ә Кӧр'е мьни дәлал, жь к'ижани эз р'азимә». ¹⁸ Мә хвәха әв дәнг бьһист, гава жь ә'змен һат, һнге әм т'әви ви сәре ч'ийайе бӧһӧрти бун.

¹⁹ Ава готьнед п'ехәмбәртийе^ф жи бона мә һе мак дьбьн. Қәнц ә вәки һун дина хвә бьдьнә ван, чьмки әв мина ч'браке нә, кӧ тә'рийеда р'онайе дьдә, һ'эта сьбәһ зәлал бә у стәйрка бәрбьр'о дьле вәда дәре. ²⁰ Ле пешийе ве йәке заньбьн кӧ т'ӧ кәс хвәсәрихвә нькарә п'ехәмбәртийед ньвисаре шьровәкә. ²¹ Чьмки т'ӧ п'ехәмбәрти бь хвәстьна дьле мәрьва^ф нәһатийә дайине, ле мәрьва бь р'ебәрийа Р'ӧһ'е^ф Пироз жь Хвәдеда хәбәр данә*.

* 1:21 Нав дәстньвисаред һнәкада аһа йә: «Ле мәрьвед Хвәдейә пироз^ф бь р'ебәрийа Р'ӧһ'е Пироз хәбәр данә».

Дэрсдаред дэрэw

2¹ П'ехэмбэред дэрэw жи нава щьмэ'та Исраеле^Фда һэбунэ, чава ль нава wэда жи we дэрсдаред дэрэw һэбн. Эwe һинкьрьнед зэwал^Ф вэдзьнэ нава wэ, wi Хwэйийе кö эw к'ьр'ин жи инк'ар^Ф кьн у зутьрэке бэлайе биньнэ сэре хwэ. ² Гэлэк we бэр байе бенамусийа ван к'эвьн, р'уйе wанда we к'ьфьрийа р'ийа р'астийе бькьн. ³ We жь дэст тьмак'арийе бь заре хwэш wэ бьхапиньн бона к'ара хwэ. Диwана wане дэрэнги нэбэ, бэла wан бэр шемике йэ.

⁴ Чьмки һ'эйфа Хwэде ль wан мьльак'этед^Ф кö гөнэ^Ф кьрн нэһат, ле эw қэйдкьри авитьнэ зьндана тэ'ристанийе, Р'ожа Диwанер'а данэ хwэйкьрьне. ⁵ У һ'эйфа wi дьнйа пешьн жи нэһат, т'эне һ'эйшт нэфс, Нöһе^Ф кö р'асти даннасин дькьр, мала wива хьлаз^Ф кьр гава лейи^Ф ани сэр дьнйа нэп'ака. ⁶ Диwана бажаред Содом^Ф у Гоморайе жи кьр, эw кьрн ах-хwэли, weран кьр, бона нэп'акед пэй wанр'а дэрсэк һьшт. ⁷ Луте^Ф р'аст жи, кö жь беп'эргалия нэп'акайэ бенамуси ащьз бьбу, хьлаз кьр. ⁸ Чьмки эwi р'аст, кö нава wанда дьма, кьред беолитийа^Ф wан дьдитьн у дьбьһистьн, һэр р'ож р'öh'e wийи р'аст хwэда дьшэwьти. ⁹ Хөдан кö бь ви аwайи кьр, эw дькарэ хwэденаса жи жь щер'ьбандьна^Ф хьлаз кэ у нэһақа Р'ожа Диwанер'а хwэй кэ, wэки щэзайе хwэ бьстиньн, ¹⁰ илаһи^Ф wан, йед кö пэй һ'эрабийа^Ф хwэстьна қальб к'этьнэ, дьжэньнэ сэрwertийе.

Эwэ бэрзэқ у хwэр'ази нэ, хоф жи накьн, к'ьфьрийа йед хwэйир'умэтэ жорьн дькьн, ¹¹ ле мьльак'эт чьқаси пе қэwат у зорайийа хwэ жь ван зедэтьр ьн, диса ль бэр Хөдан бь к'ьфьрийа шькийате^Ф wан накьн.

¹² Эв мэрывана мина һ'эйванед безарэ-безьман ын, бы кафе хвэйэ вала тенэ р'ебэрикръне, кө бона неч'ир у коштыне дьне к'этынэ, к'эфърийа ван тышта дькын кө нъзаньн эв чь нэ, эве жи мина ван һ'эйвана онда бьн һэр'ьн. ¹³ Хърабийа ване ль ван вэгэр'э. К'ефа дьле хвэр'а хърабийа кө р'о-нава-р'оже дькын хвэр'а шабун һ'эсаб дькын. Эвана лэк'э у һ'эрам ын, т'эви вэ дьхвьн-вэдхвьн у һьнге нава р'ийед хвэйэ дэрэвда к'еф дькын. ¹⁴ Ч'эвед ван ль зьнек'арийе йэ, жь гөнэкърыне т'ер набьн, бауэрмэндед нэшьдийайи пэй хвэ дьбьн, дьле ван т'эне һини тьмак'арийе буйэ. Ньфър' сэр ван э! ¹⁵ Дэсте хвэ жь р'ийа р'аст кърьн, хальфин^ф, р'ийа Бьламе^ф Бэурда чун, йе кө маше нэхэгийе һ'ыз кър. ¹⁶ Ле ль нэхэгийа ви һатэ һьлатыне^ф гава к'эра безарэ-безьман бы зьмане мэрывайе хэбэр да у пешийа беафълийа п'ехэмбэр гьрт.

¹⁷ Эв мэрывед һа канийед ч'ькийайи нэ у э'вред жь бэр бе ажоти нэ. Шэвэр'эша тэ'ристанийе бона ван хвэйкърй йэ. ¹⁸ Йед һа готънед п'уч'э жь хвэ мэстыр дьбежьн, бы тэмед мэрывайейэ хъраб ван дьхапиньн, йед кө чэндэк пешда жь эвед р'ийа хальфида дьчьн, р'эвибун. ¹⁹ Эвана йед аһар'а азайийе соз дьдьн, ле хвэха хөламед дерьсийе нэ, чьмки мэрыв чь тыштида кө дьдэ дэр, дьбэ хөламе we йэке. ²⁰ Һэгэр эвед кө пе занэбуна һьндава Хөдан у Хьлазкърэ мэ Иса Мэсиһ царэкер'а дэсте хвэ жь һ'эрабийед дьне кърьн, паше диса бьк'эвьнэ нава ван һ'эрабийа, бьдьнэ дэр, ахърийа ване жь йа пешьн хърабтыр бэ. ²¹ Ванр'а һе қэнщ бу, кө қэт эв р'ийа р'астийе нас нэкърана, нэ кө пэй наскърьнер'а жь we т'эмийа пироз^ф дагэр'ийана, йа кө ванр'а һатэ дайине. ²² Эв готън р'аст те сэре ван:

«Сә вәдгәр'ә сәр вәр'әшандьна хwә»* у
«Бәразе шушти диса хwә һ'әр'ийе вәдъдә».

Созе һатъна Хөдан

З¹ Дәлално, әва иди нә'ма дөда йә әз вәр'а дъньвисьм. Әз бь ван нә'ма дькьм кө фькьра вәйә сафи һ'ышйар кьм, биньмә бира вә. ² Дьхwазьм вәки һун готънед п'ехәмбәред пироз, кө пешда готъбун у we т'әмийа Хөдан у Хьлазкьр, кө бь шандийа һатънә готъне бир биньн. ³ Бәри һәр тышти ве йәке заньбьн кө р'ожед ахьрийеда мәрвеве дәрән, қәрфе хwә хwәденаса бькьн, әве бь хwәстьна дьле хwә бьмәшьн ⁴ у we бежьн: «К'а әw созе һатъна ви? Бавед мә ә'мьре Хwәде щи анин чун, ле һәр тышт һе жь вәхте ә'фьрандьна дьнийайеда өса манә». ⁵ Йед аһа кө дьфькьрьн, ве йәке давежьнә пышт гөһе хwә, кө һе пешда бь хәбәра Хwәде ә'зман һәбун у ә'рд жь нава аве у бь аве п'әйда бу.* ⁶ У бь аве жи дьнйа бәре нөқ бу, онда бу. ⁷ Ле ә'рд у ә'зманед ньһа жи хут бь we хәбәре тенә хwәйкьрьне, кө бь агьр онда бьн. Әw бона Р'ожа^ф Ахрәте тенә һыштьне, к'ижанеда мәрвевед нәп'ак we онда бьн һәр'ьн.

⁸ Ле бьра әв йәк wәва тә'ри нәминә, дәлално: Щәм Хөдан р'ожәк мина һ'әзар сали йә у һ'әзар сал жи мина р'ожәке йә. ⁹ Хөдан созе хwә дәрәнги найехә, чава һьнәк дьфькьрьн. Әw бь думька дьреж ль wә сәбьр дькә, нахwазә т'ө кәс онда бә, ле дьхwазә вәки һ'әму жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн^ф.

* 2:22 Готънед Сьлеман 26:11.

* 3:5 Дәстпәбун 1:6-7.

¹⁰ Ле Р'ожа һатъна Хөдан we мина дъзэки бе. һынге э'змане бь қужинийа мэзын бэтавэбьн^ф у тыштед бьн п'эр'е ванда жи we бышэвьтън* веран бьн, дьнйа у һэр тыштед веда жи we онда бьн** һэр'ьн. ¹¹ һэгэр эв һэр тышт we бь ви авайи веран бьн һэр'ьн, һун гэрэке мэрвьнэ чава бьн? Гэрэке һун жийина һ'элал у хвэденасийеда бьмэшьн, ¹² һивийа Р'ожа Хвэде бьн у һатъна wi лэз хьн. We р'оже э'змане бышэвьтън, веран бьн, агьре жи тыштед бьн п'эр'е веда бьһ'элине. ¹³ Ле эм һивийа э'рдэки ну у э'зманед ну нэ, ль гора созе wi, к'ижанада р'астийе бьминэ.

¹⁴ Ава дэлално, һун кө һивийа ван йэка нэ, бькьн кө эw wэ белэк'э у беқөсур э'дълайийеда т'эви хwэ бьбинэ. ¹⁵ Сэбьра Хөдане мэ хьлазбун^ф һ'эсаб кьн, чава Павлосе бьре мэйи дэлал жи бь we сэрвахтийа^ф кө жь Хвэде жер'а һатийэ дайине, wэр'а ньвиси. ¹⁶ һ'эму нэ'мед хwэда жи эw бона ван тышта хэбэр дьдэ. Ванда чэнд тышт һэнэ кө зэ'мэт тенэ фэ'мкьрьне, кө йед нэзанэ бебьнгəһ шаш шьровэдькьн, өса жи ньвисаред^ф пирозэ майин у хwэха дьбьнэ байисе сэре хwэ.

¹⁷ Ава дэлално, һе бэреда һун кө ве йэке заньн, һаш жь хwэ һэбьн, кө нэбэ һун бь хальфандьна мэрвьед беолитийе^ф жь р'е дэрк'эвьн у жь щийе хwэйи шьдийайи бьк'эвьн. ¹⁸ Ле к'эрэм^ф у занэбуна Хөдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһда бьгьһижьн. Шькьр жь wir'а, ньһа у һ'эта һ'этайе! Амин^ф.

* 3:10 Ве р'езеда, өса жи р'еза 12-да аһа жи те фэ'мкьрьне: «Т'опед э'змана (һив, р'о, стэйрк у йед майин) бьн п'эр'е ванда жи we бышэвьтън».

** 3:10 Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Дьнйа у һэр кьред нава веда we хойа бьн» йан «бышэвьтън».

НЭ'МА ЙУН'ЭННАЙЭ ПЕШЬН

Пешготьна институте

Ньвиск'ар хвэха наве хвэ нэ'меда надэ, ле ль гора ван шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме Йун'энна^Ф йэ, ава готи хут эв Йун'энна йэ, йе кө «Мьзгинийа ль гора Йун'энна» ньвисийэ. Йун'энна ве нэ'меда сэр дө мэрэма сэкьнийэ:

1. Дьл дьдэ бэр хвэндэвана, кө йэктийа Хвэде у Көр'е ви Иса Мэсиг^Һда бьжин.
2. Хвэндэван мьрати хвэ бьн, кө пэй хинкьрьнед шаш нэчн, к'ижан йэктийа т'эв Хвэде хьраб дькьн.

Ль гора дитьна ван дэрсдаред шаш, хэр тыштед кө ве дьнеда бэрч'э'ва нэ, эв хьраб ьн, т'эне тыштед р'öh'ани қэнц ьн у тыштед физики у р'öh'ани нькарьн бьгьнижьнэ һэв кө бьбьн йэк. Лэма жи вана бь ве фькьра хвэ нькарьбу бавэр бькьра, кө Исайте Көр'е^Ф Хвэде бь хун у гошт һатийэ ве дьне, öса жи эв нькарьбу бьмьра. Сэрда жи ван дэрсдара хин дькьр, кө һынге мэрвь^Ф дьгьнижэ хьлазбуне^Ф, гава т'эв^Ф хвэ жь дьне дьрқетинэ. Вана бавэр дькьр, кө йед р'öh'ани дькарьн һэр щур'э бенамуси у к'ефед хвэш дэрбаз кьн, чьмки һэлэқэтийа р'öh' т'эви қальб т'өнэ у р'öh' наһ'эр'ьмэ. Сэдсалийа йэке һ'эта сьсийада эв хинкьрьна «гьностикийе» дьһатэ бэлакьрьне.

Шанди^Ф зэлал дьбежэ кө Мэсиг р'аст бу мэри. Эве кө ве йэке қэбул накэ, вэки Иса Мэсиг бэдэна инсенда һатэ дьне, эв жь Р'öh'е Хвэде хэбэр надэ, ле эв жь эк'симэсиг э (4:3). Зар'ед Хвэдейэ р'аст һьндава һэвда р'астийе у

1 ЙУН'ЭННА 1:1–7

h'ызкърьнеда дьминьн, ле «йе кө h'ыз накэ эw Хwэде нас накэ, чьмки Хwэде h'ызкърьн э» (4:8).

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-4)

Р'онайи у тэ'ри (1:5-2:29)

Зар'ед Хwэде у зар'ед Мирещьн^ф (3:1-24)

Р'асти у нэр'асти (4:1-6)

Борще h'ызкърьне (4:7-21)

Бавэрийа сэрк'эти (5:1-21)

Хэбэра жийине

1 ¹ Эм сэр we йэке wэр'а дьбежьн, чь кө сэре серида hэбу, мэ эw йэк бьхист, бь ч'э'ве хwэ дит, ль wi ньхер'и у дэст данэ wi: Эw Хэбэра жийине йэ. ² Жийин э'йан бу, мэ эw дит, эм шэ'дэтийе дьдьн у бона we жийина^ф h'эта-h'этайе wэр'а дьбежьн, йа кө щэм Баве^ф бу у мэва э'йан бу. ³ Эw тыште кө мэ дит у бьхист эм wэр'а жи дьбежьн, wэки hун жи мэва т'эвгьредайи бьн у эв т'эвгьредана мэ жи т'эви Бав у Көр'е wi Иса Мэсиh э. ⁴ Эм ван тышта wэр'а дньвисьн, wэки шабуна мэ* т'эмам бэ.

Хwэде р'онайи йэ: Эм нава р'онайийа wiда hэр'ьн

⁵ Эв э эw готьна кө мэ жь wi бьхист у э'лами wэ дькьн, кө Хwэде р'онайи йэ у т'ө тэ'ри wiда т'өнэ. ⁶ hэгэр эм бежьн: «Эм Хwэдева т'эвгьредайи нэ», ле тэ'рийеда бьгэр'ьн, эм дэрэwa дькьн у р'астийе накьн. ⁷ Ле hэгэр

* 1:4 Нав дэстньвисаред hьнэкада дэwса «мэ» «wэ» hэйэ.

эм р'онайеда бьгэр'ьн, чава кө эв р'онайеда йә, әме һәвва т'эвгыредаи бьн у хуна Исайте Көр'е ви ве мә жь һ'әму гөна^Ф пақыж кә. ⁸ һәгәр әм бежьн: «Гөне^Ф мә т'өнә», әм хвәха хвә дьхапийн у р'асти нава мәда т'өнә. ⁹ Ле һәгәр әм гөнед хвә бьдьянә р'уйе хвә, эв хвәйе созе хвә йә у һәқийе дькә, ве гөнед мә бьбахшинә у мә жь һ'әму нәһәқийа пақыж кә. ¹⁰ һәгәр әм бежьн: «Мә гөнә нәкьрийә», әм ви дәрәвин дәрдыхьн у хәбәра ви нә нава мәда йә.

Иса Мәсиһ пыштгыре мә йә

2 ¹ Зар'окед мьн, эз ве йәке вәр'а дьянвьсым, вәки хун гөна нәкьн, ле һәгәр йәк гөнә бькә, ль щәм Баве пыштгыре мә, Иса Мәсиһ, Йе һәқ һәйә. ² Эв ә мәщала бахшандьяна гөнед мә у нә кө т'әне гөнед мә, ле гөнед т'әмамийа дьянайе жи.

³ Бь ве йәке әм заньн кө әм ви нас дькьн, һәгәр әм т'әмийед ви бьқәдиньн. ⁴ Йе кө дьбежә: «Эз ви нас дькьм», ле т'әмийед ви нақәдинә, эв дәрәвин ә у р'асти нава вида т'өнәйә. ⁵ Ле йе кө хәбәра ви дьқәдинә, һ'ьзкьрьна Хвәде р'аст нава вида т'әмам ә. Бь ве йәке әм заньн кө әм нава вида нә: ⁶ Эве кө дьбежә: «Эз нава вида мә», гәрәке өса бьжи, чава Иса жит.

Т'әмийа ну

⁷ Дәлално, нә кө т'әмикә ну эз вәр'а дьянвьсым, ле ве т'әмийа кәвьнә кө хун бәре пешда заньн. Т'әмийа кәвьн эв хәбәр ә, йа кө вә пешда бьһистийә. ⁸ Ле бәле т'әмикә ну эз вәр'а дьянвьсым, кө р'астийа ве йәке чава нава вида хөйа дьбә, өса жи нава вәда. Чьмки тәри дәрбаз дьбә у р'онайа р'аст иди р'онайе дьдә.

⁹ Эве кӧ дьбежэ: «Эз нава р'онайеда мэ», ле бьре ви бэр ч'э'ва р'эш э, эw һэла һе нава тэ'рийеда йэ. ¹⁰ Эве кӧ бьре хwэ һ'эз дькэ, нава р'онайеда дьминэ у набэ сэбэб, кӧ һнэк жь р'е бьк'эвн*. ¹¹ Ле эве, кӧ бьре ви бэр ч'э'ва р'эш э, эw нава тэ'рийеда йэ, нава тэ'рийеда дьгэр'э у нызанэ к'ӧда дьчэ, чьмки тэ'рийе ч'э'вед ви кор кьрынэ.

¹² Эз wэр'а дьньвисьм, зар'окно,
чьмки бь сайа наве ви гӧнед wэ афу^ф бунэ.

¹³ Эз wэр'а дьньвисьм, бавно,
чьмки хун ви нас дькьн, йе кӧ бэре пешда һэйэ.
Эз wэр'а дьньвисьм, щаһьлно,
чьмки хун сэр Йе Хьраб к'этьн.

¹⁴ Эз wэр'а дьньвисьм хьшимно,
чьмки хун Баве нас дькьн.
Эз wэр'а дьньвисьм, бавно,
чьмки хун ви нас дькьн, йе кӧ бэре пешда һэбу.
Эз wэр'а дьньвисьм, щаһьлно,
чьмки хун qəwat ын
у хэбэра Хwэде нава wэда дьминэ
у сэр Йе Хьраб к'этьнэ.

Дьнийае һ'эз нэкьн

¹⁵ Дьнийае һ'эз нэкьн, нэ жи wан тыштед кӧ дьнийаеда нэ. һэгэр йэк дьнийае һ'эз дькэ, һ'эзкьрна Баве нава вида т'ӧнэ. ¹⁶ Чьмки һэр тыштед кӧ дьнийаеда нэ, дьлһавьжи, ч'э'вһавьжи у к'ӧбар-бабахийа ви э'мьри йэ, эw нэ жь Баве нэ, ле жь ве дьнийае нэ. ¹⁷ Дьнийае жи дэрбаз бэ, һавьжийа we жи, ле эве кӧ э'мьре Хwэде дьqəдинэ we һ'эта-һ'этайе бьминэ.

* 2:10 Аһа жи те ф'эмкьрне: «У набэ сэбэб, кӧ эw жь р'е бьк'эвэ».

Һ'эвза хwэ жь эх'симэсиҺа бькьн

¹⁸ Зар'но, ва wэхте ахьрийе йэ. У чава wэ бьхистийэ кö эх'симэсиҺ we бе, иди гэлэк эх'симэсиҺ натьнэ. Жь we йэке жи эм заньн кö wэхте ахьрийе йэ. ¹⁹ Һьнэк жь нава мә дэрк'этьн, ле эw нэ жь мә бун. Һэгэр эw жь мә буна, we т'эви мә бьмана. Ле эw жь нава мә дэрк'этьн, кö э'йан бэ, эw Һ'эму нэ жь мә бун.

²⁰ Ле wэ жь МэсиҺе^Ф Пироз^Ф Р'öҺ' п'ешк'еш^Ф стандийэ* у Һун Һ'эму** жи р'астийе заньн. ²¹ Эз wэр'а наньвисьм, чава кö Һун р'астийе ньзаньн, ле чава кö Һун we йэке заньн, öса жи заньн кö һэр дэрэw нэ жь р'астийе йэ. ²² К'и йэ дэрэшин? Һэма эw э, йе кö дьбежэ: «Иса нэ МэсиҺ э». Эw э эх'симэсиҺ, йе кö Бав у Көр' инк'ар^Ф дькэ. ²³ Эwe кö Көр' инк'ар дькэ, һэлэqэтийа wi т'эви Баве т'өнэ. Ле йе кö Көр' иррар^Ф дькэ, һэлэqэтийа wi т'эви Баве һэйэ.

²⁴ Аwa чь кö wэ пешда бьхистийэ, бьра эw нава wэда бьминэ. Һэгэр эw тыште wэ пешда бьхистийэ нава wэда бьминэ, Һуне жи нава Көр' у Баведа бьминьн. ²⁵ У эв э эw созе кö wi да мә, эw жийина Һ'эта-Һ'этайе йэ.

²⁶ Эз ви тышти дэрҺэqа wанда wэр'а дьньвисьм, йед кö дьхwазьн wэ бьхапиньн. ²⁷ Ле чь дэрҺэqа wэда йэ, эw Р'öҺ'e* кö wэ жь МэсиҺ стандийэ, нава wэда дьминэ. Иди нэ Һ'эwщэ йэ, кö йэк wэ Һин кэ, чьмки Р'öҺ' бона һэр

* 2:20 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аҺа йэ: «Ле Һун жь Эwi Пироз натьнэ р'ункьрьне^Ф».

** 2:20 Нав дэстньвисаред Һьнэкада аҺа йэ: «Һун һэр тышти (Һ'эмуя) заньн».

* 2:27 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аҺа йэ: «Р'ункьрьн».

тышти вә һин дькә у чь кӧ һин дькә р'аст э, нә дәрәв э. Чава әви һун һинкьрһн, нав Мәсиһда ӧса бьминьһн.

Зар'ед Хвәде

²⁸ Бәле зар'окно, нава вида бьминьһн, вәки чахе әв ә'йан бә, әм жь һатьна ви вәнәк'ышьһн, ль бәр ви шәрми нәминьһн. ²⁹ һәгәр һун заньһн кӧ әв р'аст э, ӧса жи заньбьһн һәр кәсе кӧ р'астийе дькә, әв жь ви буйә.

З¹ Бьһер'һн, Баве әм чава һ'ыз кьрһн, вәки әм зар'ед Хвәде бенә готьне у р'аст жи әм әв ьһн. Ләма дьһна мә нас накә, чьмки әв жи нас нәкьр. ² Дәлално, ньһа әм зар'ед Хвәде нә у һәла һе нә ә'йан э әме бьбьһнә чь. Ле әм ве йәке заньһн кӧ чахе Иса ә'йан бә, әме бьбьһнә мина ви, чьмки әме ви ӧса бьбиньһн, чава һәйә. ³ һәр кәсе кӧ бона ве йәке гӧмана хвә данийә сәр ви, әв хвә ӧса пақьж дькә, чава кӧ Мәсиһ пақьж э.

⁴ һәр кәсе кӧ гӧнә дькә, әв Қануна Хвәде дьт'әр'ьбинә у гӧнә^ф хут қанунт'әр'ьбандьһн э. ⁵ У һун заньһн кӧ Мәсиһ бона ве йәке ә'йан бу, вәки гӧна һьлдә у нава вида гӧнә т'ӧнә. ⁶ һәр кәсе кӧ нава вида дьминә, әв нава гӧнада наминә, ле һәр кәсе кӧ нава гӧнада дьминә, әви нә әв дитийә, нә жи нас кьрийә.

⁷ Зар'окно, бьра тӧ кәс вә нәхапинә. Йе кӧ р'астийе дькә, әв йәки р'аст э, чава Иса р'аст э. ⁸ Йе нава гӧнада дьминә, әв жь Мирещьһн э, чьмки Мирещьһн жь бәре пешда гӧнә дькә. Бона ве йәке Кӧр'е Хвәде ә'йан бу, вәки кьред Мирещьһн хьраб кә. ⁹ һәр кәсе кӧ жь Хвәде буйә, нава гӧнада наминә, чьмки бьһят'а Хвәде нава вида дьминә у әв нькарә нава гӧнада бьминә, чьмки жь Хвәде буйә. ¹⁰ Зар'ед Хвәде у зар'ед Мирещьһн бь ве йәке жь һәв

тенэ фърдикърьне: Эве кө р'астийе накэ, эв нэ жь Хвэде йэ у öса жи эве кө бьре хвэ һ'ыз накэ.

Һэвдö һ'ызкърьн у р'успитийа ль бэр Хвэде

¹¹ Эв э эв готън, йа кө вэ бэре пешда бьһистийэ: Гэрэке эм һэвдö һ'ыз бькън. ¹² Мина Қайин^Ф нибън, кө жь Йе Хьраб бу у бьре хвэ көшт. У бона чь эв көшт? Чьмки къред ви хьраб бун, ле йед бьре ви қэнщ.

¹³ Эщепмайи нэминьн гэли хушк-бьра, һэгэр һун бэр ч'э'ве дьнийае р'эш бьн. ¹⁴ Эм заньн кө эм жь мьрьне дэрбази жийине бунэ, чьмки эм хушк-бьрайед хвэ һ'ыз дькън. Эве кө һ'ыз накэ, эв нава мьрьнеда дьминэ. ¹⁵ Һэр кэсе кө бьре ви бэр ч'э'ва р'эш э, эв меркөж э у һун заньн кө нава т'ö меркөжида жийина һ'эта-һ'этайе т'öнэ. ¹⁶ Эм бь ве йэке һ'ызкърьне һ'эсийан: Иса жийина хвэ бона мә да. Эм жи гэрэке жийина хвэ бона хушк-бьрайед хвэ бьдън. ¹⁷ Ле һэгэр һэбука^Ф йэки ве дьне һэбэ у бьре хвэ һ'эвще тыштэки дьбинэ, дьле ви сэр нашэвътэ, һ'ызкърьна Хвэде чава дькарэ дьле вида бьминэ? ¹⁸ Зар'окно, нэ кө эм бь хэбэр йан заре хвэ һ'ыз бькън, ле бь къра у р'астийе.

¹⁹ Бь ве йэке эме заньбьн кө эм жь р'астийе нэ у бькарьбьн бь дьлэки р'ьһ'эт бэр Хвэде бьсэкьньн. ²⁰ Ле һэгэр дьле мә диса мә нэһэқ кэ, Хвэде жь дьле мә мәстър э у һэр тышти занэ. ²¹ Дэлално, һэгэр дьле мә мә нэһэқ нэкэ, эм дькарьн р'усьпи бэр Хвэде бьсэкьньн. ²² У чь кө бьхвазьн, эме жь ви бьстиньн, чьмки эм т'эмийед ви дьқэдиньн у эв тыштед кө ль ви хвэш тен, эм ван дькън. ²³ У эв э т'эмийа ви, кө эм бавэрийа^Ф хвэ наве Көр'е ви Иса Мэсиһ биньн у эм һэвдö һ'ыз бькън, чава кө эви т'эми ль мә кър. ²⁴ У эве кө т'эмийед ви дьқэдинэ, нава

Хвәдеда дьминә у Хвәде жи нава вида. У әм жь ве йәке заньн кӧ әв нава мәда дьминә, бь ви Р'ӧһ'е кӧ әви дайә мә.

Р'ӧһ'е р'аст у р'ӧһ'е дәрәв

4¹ Дәлално, бавәрийа хвә һәр р'ӧһ'и нәйньн, ле ван р'ӧһ'а быщер'ьбиньн^ф, гәло әв жь Хвәде нә? Чьмки гәләк п'ехәмбәред дәрәв дәрк'әтньнә дьне.² Хун бь ве йәке дькарьн Р'ӧһ'е Хвәде нас бькьн: һәр р'ӧһ'е кӧ Иса Мәсиг бь хун у гошт һати иқрар дькә, әв жь Хвәде йә.³ Ле һәр р'ӧһ'е кӧ Иса бь хун у гошт һати иқрар накә, әв нә жь Хвәде йә. Әв жь әк'симәсиг ә, бона к'ижани вә бьһистьбу кӧ ве бе у иди әв ль дьһийәеда йә.

⁴ Хун жь Хвәде нә, зар'окно у хун сәр п'ехәмбәред дәрәв к'әтньнә, чьмки әв Р'ӧһ'е нава вәда жь ви р'ӧһ'е кӧ нава дьһийәеда йә мәстър ә.⁵ Әв жь дьһийәе нә, ләма әв жь дьһийәе хәбәр дьдьн у дьһийә гӧһдарийа ван дькә.⁶ Әм жь Хвәде нә. Йе кӧ Хвәде нас дькә, әв гӧһдарийа мә дькә. Йе кӧ нә жь Хвәде йә, әв гӧһдарийа мә накә. Бь ве йәке әм Р'ӧһ'е р'астийе у р'ӧһ'е нәр'астийе жь һәв дәрдьхьн.

Хвәде һ'ьзкьрьн ә

⁷ Дәлално, дә әм һәвдӧ һ'ьз бькьн, чьмки һ'ьзкьрьн жь Хвәде йә у һәр кәсе кӧ һ'ьз дькә әв жь Хвәде буйә у Хвәде нас дькә.⁸ Йе кӧ һ'ьз накә әв Хвәде нас накә, чьмки Хвәде һ'ьзкьрьн ә.⁹ Бь ве йәке һ'ьзкьрьна Хвәде һьндава мәда хӧйа бу, гава кӧ әви Кӧр'е хвәйи Тайе Т'әне шандә дьһийәе, вәки әм бь ви бьжин.¹⁰ һ'ьзкьрьн әв ә, нә кӧ мә Хвәде һ'ьз кьр, ле әви әм һ'ьз кьрьн у Кӧр'е хвә шанд чәва мәщала бахшандьна гӧнед мә.¹¹ Дәлално, һәгәр Хвәде аһа әм һ'ьз кьрьн, вәки ӧса йә гәрәке әм жи

Һәвдö һ'ыз бькьн. ¹² Т'ö кәси Хwәде т'ö щара нә дитийә. Һәгәр әм һәвдö һ'ыз дькьн, Хwәде нава мәда дьминә у һ'ызкьрна ви дьле мәда гьһиштиһә.

¹³ Бь ве йәке әм заньн кö әм нава вида дьминьн у әв жи нава мәда, чьмки әви жь ви Р'öh'e хwә дайә мә. ¹⁴ Мә дит у әм шә'дәтийе дьдьн, кö Баве Көр'e хwә шанд, wәки бьбә Хьлазкьре^Ф дьһийәе. ¹⁵ һәгәр йәк идрар дькә кö Иса Көр'e Хwәде йә, Хwәде нава вида дьминә у әв жи нава Хwәдеда. ¹⁶ Аwa әм we һ'ызкьрна Хwәдейә һьндава хwәда нас дькьн у баwәр дькьн.

Хwәде һ'ызкьрн ә у йе кö нава һ'ызкьрнеда дьминә, әв нава Хwәдеда дьминә у Хwәде жи нава вида. ¹⁷ һ'ызкьрн аһа дьле мәда гьһиштиһә, wәки Р'ожа^Ф Ахрәте әм р'усьпи бьн, чьмки Мәсиһ ве дьһийәеда чава дәрбаз кьр, öса жи әм дәрбаз дькьн*. ¹⁸ һ'ызкьрнеда тьрс т'өнә, ле һ'ызкьрна гьһишти тьрсе дур дьхә, чьмки тьрс хwәйищәфа йә у әве кö дьтьрсә, әв һ'ызкьрнеда һе нәгьһиштиһә.

¹⁹ Әм һ'ыз дькьн, чьмки әви пешда әм һ'ызкьрн. ²⁰ һәгәр йәк бежә: «Әз Хwәде һ'ыз дькьм», ле бьре ви бәр ч'ә'ва р'әш ә, әв дәрәwa дькә. һәгәр әве бьре хwә кö дьбинә һ'ыз накә, we чава бькарьбә Хwәде һ'ыз бькә кö набинә? ²¹ У әви әв т'әми дайә мә: Әwe кö Хwәде һ'ыз дькә, әв гәрәке бьре хwә жи һ'ыз бькә.

**Бь баwәрийа сәр Иса Мәсиһ
әм дьһийәе бьндәст дькьн**

5 ¹ һәр кәсе кö баwәр дькә, Иса, Мәсиһ ә, әв жь Хwәде буйә у һәр кәсе кö баве һ'ыз дькә, әв зар'а ви жи

* 4:17 Аһа жи те фә'мкьрне: «Чьмки һәләқәтийа Мәсиһ чава т'әви Баве ви һәйә, öса жи йа мә».

h'ыз дькэ. ² Бь ве йэке эм заньн кө эм зар'ед Хwэде h'ыз дькьн, гава эм Хwэде h'ыз дькьн у т'эмийед ви дьqэдиньн. ³ Чьмки бь ве йэке эм h'ызкьрьна хwэ һьндава Хwэдеда дьдьнэ к'ьфше, гава эм т'эмийед ви дьqэдиньн. У т'эмийед ви нэ гьран ьн, ⁴ чьмки һэр кэсе кө жь Хwэде буйэ, дьнийайе бьндэст дькэ. У бь ви аwaiи эм дьнийайе бьндэст дькьн, аwa готи бь бawэрийа хwэ. ⁵ У эw к'и йэ, йе дьнийайе бьндэст дькэ, пештьри эwe кө бawэр дькэ, кө Иса Көр'е Хwэде йэ.

Шэ'дэтийа бона Иса Мэсиһ

⁶ Эва йэ, йе кө бь хун у аве һат, Иса Мэсиһ,* нэ кө т'эне бь аве, ле бь хун у аве. У P'öh' э, йе кө шэ'дэтийе дьдэ, чьмки P'öh' p'асти йэ. ⁷ Чьмки эв һэрсек ьн, кө шэ'дэтийе дьдьн: ⁸ P'öh', ав у хун. У шэ'дэтийа ван йэк э. ⁹ һэгэр эм шэ'дэтийа мэрьва^ф qэбул дькьн, шэ'дэтийа Хwэде һе зедэ йэ, чьмки эва шэ'дэтийа Хwэде йэ, кө бона Көр'е хwэ шэ'дэти да. ¹⁰ Йе кө бawэрийа хwэ Көр'е Хwэде тинэ, нава wiда эв шэ'дэти һэйэ. Йе кө бawэрийа хwэ Хwэде найнэ, эw Хwэде дэрэw дэрдьхэ, чьмки бawэрийа хwэ we шэ'дэтийе найнэ, йа кө Хwэде бона Көр'е хwэ шэ'дэти да. ¹¹ У эв э шэ'дэти, кө Хwэде жийина h'эта-h'этайе да мэ у эв жийин нава Көр'е wiда йэ. ¹² Көр' дьле к'еда йэ, жийина wi һэйэ, ле Көр'е Хwэде дьле к'еда т'өнэ, жийина wi т'өнэ.

* 5:6 Гэлэк ве р'езе аһа фэм дькьн: «Эва йэ, йе кө бь хуна мьрьна хwэ у ава ньхóмандьна хwэ, хwэ да эйанкьрьне чава Мэсиһ». Ль гора һинкьрьна гьностикийе Иса чава мэри дькарьбу бьмьра, ле Мэсиһ аwa готи Көр'е Хwэде чава йэки р'öh'ани нькарьбу бьмьра. Эw дэрсдаред хальфи т'эне ньхóмандьна wийэ пе аве qэбул дькьрьн. Йуһ'энна ве дэре мьqабьли we һинкьрьне ньwисийэ.

Жийина һ'эта-һ'этайе

¹³ Эз ван тышта вэр'а дньвисьм, йед кө бавэрийа хвэ наве Көр'е Хвэде тиньн, вэки һун бьзаньбьн жийина вэйя һ'эта-һ'этайе һэйя. ¹⁴ Эм ль бэр Хвэде р'усьпи нэ, чьмки эм заньн, һэгэр эм тыштэки ль гора хвэстына ви же бьхвазьн, эв дэнге мә дьбьһе. ¹⁵ У һэгэр эм заньн кө эв һэр тыштед кө эм же дьхвазьн дьбьһе, өса жи эм заньн чь кө эм же дьхвазьн, эме бьстиньн.

¹⁶ һэгэр йэк бьбинэ кө бьре ви гөнэк кьрийя, ле набэ бэрбь мьрьне*, бьра бона ви дөа бькэ у Хвэде ве жийине бьдэ ви. Эз ве йэке һьндава ванда дьбежьм, к'ижанед кө гөне бэрбь мьрьне накьн. Гөнэ һэйя кө дьбэ бэрбь мьрьне. Эз набежьм, кө бона ве йэке дөа бькьн. ¹⁷ һ'эму нэһэқи гөнэ йя, ле гөнэ һэйя кө набэ бэрбь мьрьне.

¹⁸ Эм заньн һэр зар'экэ Хвэде нав гөнада наминэ, ле Ньхөрийе Хвэде ви хвэй дькэ у Йе Хьраб незики ви набэ. ¹⁹ Эм заньн кө эм жь Хвэде нэ у т'эмамия дьняйе бьн һ'өкөме Йе Хьрабда йя. ²⁰ Ле эм өса жи заньн кө Көр'е Хвэде һат у фэ'м да мә, вэки эм Йе Р'аст нас бькьн. Бэле эм нава Йе Р'астда нэ, чьмки эм нава Көр'е ви Иса Мэсиһда нэ. Эв э Хвэдеие р'аст у жийина һ'эта-һ'этайе.

²¹ Зар'окно, хвэ жь п'утп'арьстийе^ф хвэй кьн.

* 5:16 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Гөнэки кө накөжэ кьрийя».

НЭ'МА ЙУН'ЭННАЙЭ ДӨДА

Пешготьна институте

Йун'энна ве нэ'ма хвэда хвэ чава «бэръпсыйаре щьвине^ф» һ'эсаб дькэ у ве нэ'ме ве «ханьма бьжарти у зар'ед вер'а» дньвисэ, кө һьнэк фэ'м дькьн чава щьвинэк у эндэмед ве.

Фькьра нэ'мейэ сэрэкэ эв э, кө бавэрмэнд нава р'астийеда бьминьн у һэвдө һ'эз бькьн. Бона дэрсдаред шаш жи дьбежэ, кө бавэрмэнд һ'эвза хвэ жь ван бькьн, бона к'ижана нэ'ма пешьнда бир анийэ, йед кө һинкьрьнед шаш бэла дькьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1-3)

Һ'эзкьрын сэр һэр т'эмийар'а бэ (4-6)

Һ'эвза хвэ жь дэрсдаред шашэ дэрэв бькьн (7-11)

Пашготьн (12-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь бэръпсыйаре щьвине^ф, Ханьма бьжарти у зар'ед вер'а, к'ижана кө эз бь р'астийе һ'эз дькьм, нэ кө т'эне эз, ле эв һ'эму жи, йед кө р'астийе нас дькьн, ² чьмки эв р'асти нава мэда дьминэ у һ'эта-һ'этайе ве т'эви мэ бэ. ³ Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^ф

у э'дълайи жь Бав^Ф Хвәде у Иса Мәсиһе* Көр'е Баве, бь р'астийе у һ'ызкьрын мәр'а** бә.

Р'асти у һ'ызкьрын

⁴ Эз п'ър' ша бум, кӧ мьн жь зар'ед тә һьнәк дитьн, йед кӧ нава р'астийеда дьжин, ль гора we т'әмийа кӧ мә жь Баве стандийә. ⁵ Ньһа эз һиви жь тә дькьм, Ханьме, эз т'әмикә ну тәр'а наньвисьм, ле йа кӧ бәре пешда ль мә һәбу, кӧ әм һ'әму һәвдӧ һ'ыз бькьн. ⁶ һ'ызкьрын әв ә, кӧ әм ль гора т'әмийед ви бьжин. Т'әми әв ә, йа кӧ wә he бәре пешда бьһистийә, wәки һун һ'ызкьрнеда бьжин.

⁷ Гәләкед кӧ хәлqе жь р'е дәрдьхьн һатьнә дьне, әв Иса Мәсиһ бь хун у гошт һати иqрар^Ф накьн. Йед аһа хәлqе жь р'е дәрдьхьн у әк'симәсиһ ьн. ⁸ һун һаш жь хwә һәбьн, wәки һун к'әда хwә* ӧнда нәкьн, ле һәqе хwә т'әмам бьстиньн**. ⁹ һәр кәсе кӧ хwә пешда давежә у нава һинкьрына Мәсиһда наминә, Хwәдейе ви т'ӧнә. Йе кӧ нава һинкьрына Мәсиһда дьминә, бона ви Бав жи һәйә, Кӧр' жи һәйә. ¹⁰ һәгәр йәк бе цәм wә у ве һинкьрыне нәйнә, һун ви qәбул нәкьнә малед хwә у сьлаве нәдьнә ви. ¹¹ Чьмки к'и сьлаве бьдә ви, әв т'әви кьред вийә хьраб дьбә.

* 1:3 Нав дәстньвисаред һьнәкада аһа йә: «Хӧдан^Ф Иса Мәсиһ».

** 1:3 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәwса «мәр'а» «wәр'а» һәйә.

* 1:8 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәwса «хwә» «мә» һәйә.

** 1:8 Нав дәстньвисаред һьнәкада дәwса «ле һәqе хwә т'әмам бьстиньн» «ле әм һәqе хwә т'әмам бьстиньн» һәйә.

Сьлавед ахьрийе

¹² Гэлэк тыштед мьнэ ньвисаре вэр'а һэнэ, ле мьн нэхвэст сэр к'ахазе бь һ'өбьре бьньвисьм, чьмки гөмана мьн һэйэ эзе хвэха бемэ щэм вэ у р'у бь р'у г'эви вэ хэбэр дьм, вэки эшқа мә г'эмам бэ.

¹³ Зар'ед хушка тэйэ бьжарти ль тэ сьлав дькьн.

НЭ'МА ЙУН'ЭННАЙЭ СЬСИЙА

Пешготьна институте

Чава нэ'ма дōдада оса жи йа сьсийада Йун'энна^ф хвэ «бэръпэрсийаре щьвине» н'эсаб дькэ. Эве нэ'ме сэрверэки щьвине, Гайоср'а дьшинэ. Ньвиск'ар пэсьне Гайос дьдэ, кō эми чава алик'арийа бэратийе кэрийэ у дьбеже кō эв н'эвза хвэ жь Дийотрэфис бькэ, кō йэки мьрабыл у бōхданбеж бу.

Бь нэ'ме р'ōн'е меванн'эзийе дькэ нава бавэрмэнда, кō н'эзкэрын у бавэрийа^ф р'аст дьдэ к'ьфше.

Сэрэщэма фькэра нэ'ме

Пешготьн (1-4)

Пэсьне Гайос те дайине (5-8)

Хэрабийа Дийотрэфис сэр аве дьхэ (9-10)

Амьнийа хвэ Димитрийо тинэ (11-12)

Пашготьн (13-15)

Сьлавкэрын

1 ¹ Жь бэръпэрсийаре щьвине,
Гайосе дэлалр'а, к'ижани кō эз бь р'астийе н'эз дькэм.

² Дэлало, эз дōа дькэм, кō н'эму алийава чэрха тэ оса р'аст бэ у сьн'эт-рəват би, чава мьнва э'йан э кō р'ōн'е тэ сьламэтийеда йэ. ³ Эз гэлэки ша бум, чахе чэнд бэра хатьн у шэ'дэти дан, кō тō нава р'астийеда амьн и, чава тэ пешда р'астийеда дьжит жи. ⁴ Шабуна мьнэ жь ве

мэстыр т'өнэ, чахе дьбьнем кө зар'ед мьн нава р'астийеда дьжин.

Пэсьне Гайос те дайине

⁵ Дэлало, тө шьхөле хвэда амьн и, чь кө бона бьра дьки, h'эта кө йед нэнасп'а жи. ⁶ Вана шэ'дэтига h'эзкьрна тэ бэр щьвина вьр да. Те тыштэки қэнщ бьки, хэгэр тө ван өса вэр'еки чава кө ль Хвэде хвэш те. ⁷ Чьмки эвана бона наве Мэсиг к'этынэ р'е у т'ө тышт жь нэбавэра нэстандьнэ. ⁸ Ава эм гэрэке йед өса қэбул кьн, кө эм т'эви шьхөле р'астийе бьн.

Дийотрэфис у Димитрийо

⁹ Мьн щьвинер'а ньвиси, ле Дийотрэфис кө h'эз дькэ сэр h'эмуйар'а бэ, гөһ надэ мэ. ¹⁰ Бона ве йэке гава эз бем, эзе кьред ви гьли кьм, кө чава давежэ мэ, хэйба мэ дькэ. Бь ве йэке жи р'ази набэ, нэ кө т'эне бьра қэбул накэ, ле йед кө дьхвэзын бьра қэбул кьн, бэр ван р'адьбэ у ван жь щьвине жи дэрдьхэ!

¹¹ Дэлало, ч'эв нэдэ хьрабийе, ле қэнщийе. Эве кө қэнщийе дькэ, жь Хвэде йэ, ле эве кө хьрабийе дькэ, эви Хвэде нэдитийэ. ¹² Бона Димитрийо h'эму жи шэ'дэтига қэнщ дьдьн, h'эта кө р'асти жи. Эм жи шэ'дэтиге дьдьн у тө зани кө шэ'дэтига мэ р'аст э.

Сьлавед ахьрийе

¹³ Гэлэк тыштед мьнэ ньвисаре тэр'а һэбун, ле мьн нэхвэст сэр к'ахазе бь h'өбьре бьньвисьм. ¹⁴ Чьмки эз бь ве гөмане мэ, кө эзе зутьрэке тэ бьбиньм у эме р'у бь р'у хэбэр дьн. ¹⁵ Э'дьлайи ль тэ бэ. һэвал-һогьр сьлава ль тэ дькьн. Сьлава йэк-йэк h'эму һэвал-һогьра бькэ.

НӘ'МА ЩЬҺУДА

Пешготьна институте

ЩьҺуда бь ве нә'ма кьн бәрбър'и һ'әму бавәрмәндед Иса Мәсиһ дьбә. Ль гора шә'дед сәдсалийед пешьнда хөдане ве нә'ме, ЩьҺудайе^ф бьре Иса Мәсиһ ә (Мәтта 13:55; Марқос 6:3). Фә'мина ве нә'ме незики нә'ма Пәтрусә^ф дөда йә. Мәрәме ве нә'ма ЩьҺуда әв ә, вәки пешийа ван мәрва^ф бьдә гьртые, йед кө Мьзгинийе т'әвиһәв дькьн у һинкьрьнед шашә зийанк'ар бәла дькьн, мерьв дьхальфинь^ф у ә'мьре нәр'аст һин дькьн. Хөдане нә'ме һ'ышк давежә ван, ле хвәндәвана дьшьдинә у дьньвисә кө бавәрмәнд «бона ве бавәрийа^ф кө шарәке щьмә'та Хвәдер'а һатийә дайине» хирәт кьн. Нә'мә бь ширәт у р'азибунәкә һ'әвас хьлаз дьбә.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготьн (1-2)

Хәйсәт у һ'өнөред дәрсдаред дәрәв, һинкьрьн у к'әтьна ван (3-16)

һаш жь хвә һәбьн бавәрийе чава хвәйи кьн (17-23)

Р'азибун (24-25)

Сьлавкьрьн

1 ¹ Жь ЩьҺудайе хөламе Иса Мәсиһ, бьрайе Ақуб^ф,
Вәр'а, йед кө газикьри нә, жь Бав^ф Хвәдеда һ'ызкьри
у хвәйкьрийед Иса Мәсиһ ьн:

² Дә бьра р'ә'м, ә'дьлайи у һ'ьзкьрын һе ль вә зедә бә.

Дәрсдаред дәрәш

³ Дәлално! Гава мьн дьл кьр, кө әз бона ве хьлазбуна^ф мэйә т'омәри вәр'а бьньвисьм, һьнге мьн р'е тер'а дит бона ве йәке вәр'а бьньвисьм у дьл бьдьмә вә, вәки һун бона ве бавәрийа^ф кө щарәке бона һәр т'ьм щьмә'та Хвәдер'а һатийә дайине, шәр'е хвә бькьн. ⁴ Чьмки чәнд мәрвь^ф дьзива к'әтгнә нава вә, кө дәрһәқа диwana ванда һе пешда ньвисар бу. Әвед нәп'ак бьн наве к'әрәма^ф Хвәдейе мә хвә данә бенамусийе у Хөдане^ф мә Иса Мәсиһ Хвәйики бешьрики-бешәвал инк'ар^ф кьрнә.

⁵ Ле әз дьхвазьм биньмә бира вә, чава һун ван һ'әму тьшта заньн жи, кө Хөдан щьмә'та хвә жь вәлате Мьсьре^ф хьлаз^ф кьр, паше қьр'а йед кө бавәр нәкьрын ани. ⁶ У әш мьлйак'әтед^ф кө һ'өкөме хвә хвәй нәкьрын, ле щийе хвә шьһ'ьтандьн, Хвәде ван бь қәйдед һ'әта-һ'әтайейә тә'ристанийеда хвәй дькә, бона ве Р'ожа һ'әсабә Диwane. ⁷ Ве жи бир нәкьн чава Содом^ф, Гомора у бажаред дор-бәрәд ван, мина ван жь гөр'а Хвәде дәрк'әтгн қави^ф кьрн, ч'ә'в авитгнә бәдәна башқә* у диwana агьрийә һ'әта-һ'әтайе сәр хвәда анин. Әвана иди бона мә т'әрз у дәрс ьн.

⁸ Өса жи әш мәрвь пәй хәвна дьк'әвьн, қальбе хвә дьһ'әр'ьминьн, дьжәннә сәрвертийа у һәйинед хвәйир'умәтә жорьн дьк'ьфьрн. ⁹ Ле Мьхайиле сәрәке мьлйак'әта^ф әв йәк нәкьр. Гава бона щьнйазе Муса^ф р'абу Мирещьнр'а^ф к'әтә һ'өщәте, төрөш нәкьр кө бь

* 1:7 «Бәдәна башқә» ль гора Дәстпәбун 19:1-8 те фә'мкьрне, кө мера дәст давитгнә мера у өса жи мьлйак'әта.

к'ьфьрийа диwana ми бькьра, ле гот: «Бьра Хөдан ль тэ һьлеф!»¹⁰ Ле эв мэрьвана сэрэдэрийе ль ван тыштед кө дьк'ьфьрын накьн, ле чь жи мина һ'эйwanед безарэ-безьман бь бьнийат'и фэ'м дькьн, бь ван жи онда дьбьн.

¹¹ Wэй ль ван, кө р'ийа Qайинда^ф чун, мина Бьлам^ф хальфин^ф, пэй к'ара хwэ к'этьнэ у мина р'абэрибуна Qорах^ф we бэла хwэ бьбиньн. ¹² Эвана мэсрэфед һ'ызкьрьна* wэда лэк'э нэ, т'эви wэ бе хоф дьхwьн-вэдьхwьн, т'эне зьке хwэ дьч'ериньн. Йед һа, э'wред беавэ жь бэр бе чуйи нэ, даред пайизейэ бебэр ьн, р'аwава^ф р'акьри, дө щар һ'ышк буйи, ¹³ пелед бэ'рейэ р'абуйи нэ, кө чаwа э'йба кьред we мина к'эфе сэр дьк'эвэ. Эw стэйркед хальфи нэ, бона к'ижана духана тэ'ристанийе һ'эта-һ'этайе хwэйкьри йэ.

¹⁴ һэнох жи кө пэй Адэмп'а^ф баве һ'эфта бу, бона ван мэрьва п'ехэмбэрти^ф кьр у гот: «Ва йэ Хөдан т'эви пирозед^ф хwэйэ беһ'эсаб те, ¹⁵ wэки диwana һ'эмуйа бькэ у һ'эму нэп'ака нэһэq кэ, бона һ'эму кьред wanэ нэп'ак у бона ван һ'эму готьнед хьраб, кө нэп'акед гөнэк'ар^ф һьндава wiда хэбэр дан». ¹⁶ Эвана мэрьвнэ бинтэнгэ фьш-фьшко нэ, пэй хwэстьнед дьле хwэ дьчьн, жь хwэ мэстьр хэбэр дьдьн у бона к'ара хwэ һ'ьлэк'арийа дькьн.

Ширэтед қэнц

¹⁷ Ле һун дэлално, ван готьнед кө шандийед^ф Хөдане мэ Иса Мэсиһ пешда готьнэ бир биньн, ¹⁸ кө wэр'а дьготьн: «Р'ожед ахьрийеда мэрьв we дэрен, qэрфе хwэ р'астийа Хwэде бькьн, эwe пэй хwэстьнед дьле хwэйэ

* 1:12 «Мэсрэфед һ'ызкьрьне» аһа те фэ'мкьрьне, кө бь һэвр'а нан дьхварьн у шива Хөдан дэрбаз дькьрьн (К'аред Шандийа 2:46; 20:7, 11).

нәп'ак һәр'ын». ¹⁹ Әв әв мәрв ын, йед кӧ дӧтирәтийе дькын, йед кӧ бь мәрвайи тенә р'ебәрикьрне, нә кӧ бь Р'ӧһ'е Пироз. ²⁰ Ле һун дәлално, хвә бьднә сәр авақьрна бауәрийа хвәйә пироз, бь Р'ӧһ'е^ф Пироз дӧа бькын, ²¹ хвә нава we һьзқьрна Хвәдейә һндава хвәда хвәй кын, һивийа р'ә'ма Хӧдане мә Иса Мәсиһ бьн, кӧ жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьдә вә. ²² У һндава дӧдльийада р'ә'м бьн*. ²³ һнәка жи жь агьр бьр'әвиньн хьлаз кын, дьле вә сәр йед майин жи бь тьрс бьшәвьтә, ле жийина ванә гӧнәк'арә мина к'ынща ләвьт'и бәр ч'ә'ве вә р'әш бә*.

Шьқьрдаин

²⁴ Уир'а, йе кӧ дькарә вә жь к'әтьне хвәй кә у ль бәр р'умәта хвә беқӧсур эшқ бьдә сәкьнандьне, ²⁵ Хвәдейе бешьрики-беһәвал, Хьлазқьре^ф мәр'а, бь дәсте Иса Мәсиһе Хӧдане мә, шьқьр у мәзьнайи, қӧдрәт у һ'ӧкӧмәт бә, бәри һәр-һәйе у ньһа жи у һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

* 1:22 Аһа жи те фә'мқьрне: «Дӧдльийа бьшьдиньн».

* 1:23 Аһа жи те фә'мқьрне: «Һ'әйфа вә ви кьрасе жь бәдәна ван ләвьт'и нәйе».

Ә'ЙАНТИЙА ЙУН'ӘННА

Пешготьна институте

Ль гора шә'дед сәдсалийед пешьнда хөдане ве к'ьтебе Йуһ'әннайе шандийе Мәсһ ә. Әва к'ьтеба бь дәсте ви, вәхте зерандьна бавәрмәнда, гьрава^ф Патмоседа һатийә һьвисаре (1:9). Йуһ'әнна ве гьраведа жь алийе Императорийа Р'омайеда^ф бона даннасинкьрьна Мьзгинийе һатьбу сьргункьрьне, чьмки һьнге һьндава мәсиһийада^ф зерандьнәкә мәзьн дәстпебьбу. Наве ве к'ьтебе «Ә'йанти» те готьне, чьмки Иса Мәсһ Йуһ'әннава хөйа бу у вива ә'йан кьр, кө сәр дьне жь һьнгева гьрти һ'әта ахьрийа дьнийәе ве чь бьрқәшьмын.

Ве к'ьтебеда п'айе-п'ьр'е ә'йанти у дитьнок ьн, кө мина сөр'әкә вәшарти нә, ле һьнге гәләк жь ван хәбәрәд сөр'ийә символи бавәрмәндар'а фә'мдари бунә, хәлқер'а на.

Мәрәме ве ә'йантийе әв ә кө хвәндәвана бышьдинә у щәм ван гөмане пешда бинә, өса жи нава зерандьн у щер'ьбандьнада^ф тәйах у амьн ьн. Р'аст ә фькьред ве к'ьтебе мәрвь^ф щур'ә-щур'ә шьровәдькьн, ле диса фькьред сәрәкә зәлал ә'йан ьн: Иса Мәсһ һежайи һәрәма һәрә жорьн ә. Гәләк навед ви һәнә ве к'ьтебеда (мәсәлә Хөдане^ф хөдана, П'адше п'адша...), ле һе зедә вир'а Бәрх те готьне, чьмки әви хвә мәрвьайийер'а кьрийә қөрбан^ф. Әв у Йе сәр т'әхт р'ушьшти (ава готи Бав^ф) сәр һәр тыштида дьньһер'ьн, һәр алийава һежайи һ'әбандьне у пәсьнстандьне нә. Пе дәсте Иса Мәсһ Хвәде ве пешийа хьрабийа у нәр'астийа бьдә гьртьне, лап бьдә һьлдане, жь

Ә'ЙАНТИ 1:1–2

Мирещьн^ф гърти we h'әму дьжмьна бьндәст кә у щьмә'та хwә жи бь дәа-дърозгед ә'рд у ә'змане ну хәлат кә.

Мәрәме ве к'ьтебе нә әw ә кә бawәрмәнд нава тьрс у хофеда бьн, ле wәки бь һатьна Исайә дәда у сәрк'әтьна ви гөмана wан һәбә, әшq у ша бьн у һәр алийава һәр гав һазьр бьн. «Әви кә шә'дәтийа ван тьшта дьдә, дьбежә: «Бәле, әзе зутьре бем». Амин^ф! Wәрә, йа Хөдан Иса. К'әрәма^ф Хөдан Иса ль wә h'әмуйар'a бә».

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Пешготьн (1:1-8)

Дитьнока пешьн у нә'мед һәр h'әфт щьвинар'a^ф
(1:9-3:22)

К'ьтеба кә h'әфт мора моркьри бу (4:1-8:1)

һәр h'әфт бор'и (8:2-11:19)

Зийа^ф у һәр дө щә'нәwьр (12:1-13:18)

Дитьнокед дьн (14:1-15:8)

һәр h'әфт т'асед хәзәба Хwәде (16:1-21)

Wеранбуна Бабилоне^ф, бьндәстбуна щә'нәwьр,
п'ехәмбәре дәрәw у Мирещьн (17:1-20:10)

Диwана хьлазийе (20:11-15)

Ә'рде ну, ә'змане ну у Оршәлима^ф ну (21:1-22:5)

Пашготьн (22:6-21)

Пешготьна Йуһ'әнна

1 ¹ Әва ә'йантийа Иса Мәсиһ ә, к'ижан Хwәде да ви, wәки әw wан тьштед кә гәрәке зутьрәке бьqәwьмьн, нишани хөламед ви кә. Иса пе дәсте мьлйак'әте^ф хwә шанд у ә'лами хөламе хwә Йуһ'әнна кьр. ² Йуһ'әнна

Э'ЙАНТИ 1:3–8

жи шә'дэти́а һәр тыштед кө ви дитьбун да, ава готи шә'дэти́а готына Хвәде, öса жи шә'дэти́а ә'ламәти́а Иса Мәсиһә р'аст*. ³Хвәзи ль ви, кө ве йәке бьхунә у хвәзи ль ван, йед кө ван хәбәред п'ехәмбәртийе^ф бьбьһен у тыштед кө веда һатьнә ньвисаре дьле хвәда хвәй кьн, чьмки вәхт незик ә.

Нә'мә һәр һ'әфт щьвинар'а^ф, йед кө ль қәза Асйайе нә

⁴Жь Йуһ'әнна, һәр һ'әфт щьвинар'а^ф, йед кө қәза Асйайеда нә:

К'әрәм^ф у ә'дьялайи́а ви ль вә бә, Йе кө һәйә, Йе кө һәбу, Йе кө we бе у жь һәр һ'әфт р'öһ'ед кө ль бәр т'әхте ви нә, ⁵⁻⁶öса жи жь Иса Мәсиһе шә'де амьн, ньхөрийе жь нава мьрийа у сәрwere п'адшед ә'рде.

Дә бьра р'умәт у қөдрәт wir'а бә һ'әта-һ'әтайе, йе кө мә һ'ыз дькә у әм пе хуна хвә жь гөнед мә аза кьрьн у әм кьрьн к'аһинед^ф п'адшатийе, вәки Баве^ф ви Хвәдер'а әм хьзмәтк'арийе бькьн. Амин!

⁷Ва йә ә'wрава әw те.

һәр ч'ә'ве ви бьбинә,

һ'әта әwed кө нәк'са ви қөл кьрьн жи.

Һ'әму мьләтед дьнйайе we ль сәр ви шин у к'әдәр бьн. Бәле. Амин!

⁸«Әз Алфа^ф у Омега мә», Хөдан Хвәдейе^ф һ'әму Зорайийе дьбежә, Йе кө һәйә, Йе кө һәбу у Йе кө we бе.

* 1:2 Әва хәбәра «шә'дэти́а ә'ламәти́а Иса Мәсиһ» аһа те фә'мкьрьне: «Әw тыштед кө Иса Йуһ'әннар'а ә'лам кьрьнә, Йуһ'әнна жи шә'дэти́а ван йәка дьдә». Ле бь йунани әв хәбәр аһа жи те фә'мкьрьне: «Шә'дэти́а бона Иса Мәсиһ», ава готи әw тыштед кө Йуһ'әнна дитьбун у бона Мәсиһ дьбежә.

«Йэки мина инсан»

⁹ Эз, Йуһ'әннайе бьре wэ мэ, йэктийа Исада һэвал-п'аре we тэнгасийе^ф, п'адшатийа wi у сэбьра wэ мэ. Эз бона хэбэра Хwэде у шэ'дэтийа бона Иса we гьраведа^ф бум, кө жер'а Патмос дьбежьн. ¹⁰ Р'ожа^ф Хөданда* Р'өһ'e^ф Пироз һатэ сэр мьн у мьн ль пышт хwэ дэнгэки бьльнди мина дэнге бор'ийе бьхист, ¹¹ кө дьгот: «Чь тыште кө тө дьбини, к'ьтебеда бьньвисэ у һэр һ'эфт щьвинар'а бьшинэ, йед кө бажаред Эфэсе, Сьмирнайе, Пэргамайе, Тийатирайе, Сардэйсе, Фьладэлфйайе у Лаудькйайеда нэ».

¹² Эз сэр wi дэнгида вэгэр'ийам кө бьбиньм, к'а к'и йэ мьнр'а хэбэр дьдэ у чахе кө эз вэгэр'ийам, мьн һ'эфт шэмданед зер'ин дитьн. ¹³ Нава ван шэмданада «Йэки мина инсан»* бу, к'ьнщэкэ дьрежэ һ'эта ныга ле бу у мэлахтэки зер'ин ль синге wi бу. ¹⁴ П'ор'е сэре wi мина һьрийа қэрқаш у мина бэрфе сьпи бу, ч'э'вед wi жи мина алава егьр. ¹⁵ Ньгед wi мина сьфьре хаси жь к'ура агьр дэрхьсти, кө дьбрьрқэ у дэнге wi мина дэнге хөлэ-хөла гэлэк ава бу. ¹⁶ Дэсте вийи р'астеда һ'эфт стэйрк һэбун у жь дэве wi шурэки дөдэвийи туж дэрдьк'эт. Р'уйе wi мина р'оие бу кө т'эмамийа қэwата хwэва шэwқ дьдэ. ¹⁷ Чахе кө мьн эw дит, мина йэки мьри к'этымэ бэр ньгед wi. Эwi дэсте хwэйи р'асте дани сэр мьн у готэ мьн: «Нэтьрсэ, эз ьм Йе Пешьн у Пашьн. ¹⁸ Эз йе сах ьм. Эз йе

* 1:10 «Р'ожа Хөдан» т'эне ве дэре Пэймаһа^ф Нуда те фэ'мкьрьне «р'ожа лэ'де», чьмки we р'ожеда Хөдан Иса жь нава мьрийа р'абу.

* 1:13 «Йэки мина инсан» бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Көр'e^ф инсан». Аһа жи те фэ'мкьрьне, кө эw мэрьвэк^ф бу. Эва хэбэра Данийел 7:13 бир тинэ. Wэки дьн Иса Мэсиһ жи гэлэк щара наве «Көр'e Инсан» дьда сэр хwэ.

мъри бум, ле ва йэ эз сах ым h'эта-h'этайе. У эз ым хwэйе к'ълитед Мърне у Дийаре Мърйя^ф. ¹⁹ Аwa бньвисэ чь кө тө дьбини, чь кө ньна һэнэ у чь we паше бьбьн. ²⁰ Сөр'а ван стэйрка, йед кө тэ дэсте мьни р'астеда дитын, өса жи һэр h'эфт шэмданед зер'ин эв э: Эw һэр h'эфт стэйрк, мьлйак'этед һэр h'эфт щьвина нэ у эw һэр h'эфт шэмдан, һэр h'эфт щьвин ын.

Т'эми у ширэтед бона щьвина бажаре Эфэсе

2 ¹ Мьлйак'эте щьвина Эфэсер'а бньвисэ беже: Эwi кө h'эфт стэйрк дэсте wийи р'астеда у нава h'эфт шэмданед зер'инда дьгэр'э, аһа дьбежэ: ² Эз һаш жь кьред тэ, хэбата тэ у сэбьра тэ һэмэ. Эз заньм кө тө нькари ль хьраба т'э'мул ки. Тэ эw жи щер'ьбандьн^ф, йед кө хwэ шанди^ф h'эсаб дькьн, ле р'аст нэ өса нэ, тэ дит кө эw дэрэwин ын. ³ Сэбьра тэ һэйэ, бона наве мьн тэ щэфа к'ьшанд у нэwэстийайи. ⁴ Ле газьнэкэ мьн ль тэ һэйэ, кө тө мина бэре мьн h'ыз наки. ⁵ Аwa ньна бинэ бира хwэ, кө тө жь к'ө дэре к'этийи у жь гөнэкьрьне вэгэр'э, кьред хwэйэ пешийе бькэ. һэгэр на, эзе бемэ щэм тэ у шэмдана тэ жь щийе we һьлдьм. ⁶ Ле тыштэки р'ьнд ль щэм тэ һэйэ, кө дьжэни wan кьред николайиа, чава кө эз жи дьжэньме.

⁷ Эwe кө гөһед wi һэнэ, бьра бьбьһе кө Р'öh' чь дьбежэ щьвина. Эwe кө сэрк'эвэ, эзе изьне бьдьмэ wi, wэки жь we дара жийине бьхwэ, йа кө бөһьшта Хwэдеда йэ.

Т'эми у ширэтед бона щьвина бажаре Сьмирнайе

⁸ Мьлйак'эте щьвина Сьмирнайер'а бньвисэ беже: Эwi Пешьн у Пашьн, йе кө мьр у жь нава мьрийа р'абу аһа дьбежэ: ⁹ Эз һаш жь тэнгаси у бэлэнгазийа тэ һэмэ, ле

бэле тө дэвлэти йи! Өса жи һаш жь бөхданед ван һәмә, йед кө хwэр'а дьбежын: «Әмә щьһу^ф нә». Әw нә щьһу нә, ле әw жь к'ьништа^ф Мирещьн^ф ьн. ¹⁰ Жь ван тэнгасийа нәтърсә, к'ижане бенә сәре тә. Ва Мирещьн we жь wә һнәка бавежә кәле, wәки һун бенә щер'ьбандьне у һуне дәһә р'ожа щәфе бьк'ьшиньн. һ'әта мьрьне амьн бьминьн, әзе к'офийа^ф жийине бьдъмә тә.

¹¹ Әwe кө гөһед wi һәнә, бьра бьбьһе кө Р'өһ' чь дьбежә щьвина. Әwe кө сәрк'әвә жь мьрьна дөда we зьраре нәбинә.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Пәргамайе

¹² Мьльйак'әте щьвина Пәргамайер'а бьньвисә беже:

Әwe кө шуре wийи дөдәвийи туж һәйә аһа дьбежә: ¹³ Әз һаш жь тә һәмә кө тө ль к'ө дәре дьмини, аwa готи ль wi щийе кө т'әхте Мирещьн ле йә. Тө наве мьн қәвин дьгьри у тә бawәрийа^ф хwәйә һндава мьнда ван р'ожа жи инк'ар^ф нәкьр, гава шә'де мьни амьн Антипас нава wәда һатә көштьне, wi щийе кө Мирещьн ле дьминә.

¹⁴ Ле газьнәкә мьн ль тә һәйә, кө ль we дәре һнәк мәрьвед тә һәнә, кө пәй һинкьрьна wi Бьлами^ф дьчьн, йе кө Балақ һин кьр, кө зар'ед Исраел^ф жь р'е дәрхә, wәки әw қөрбанед^ф п'ута бьхwьн у бенамусийе бькьн. ¹⁵ Өса жи һнәк мәрьвед тә жи һәнә кө пәй һинкьрьна николойийа дьчьн. ¹⁶ Аwa жь гөнәкьрьне вәгәр'ә, һәгәр на, әзе зутьре бемә щәм тә у пе шуре дәве хwә т'әви ван мәрьва шәр'кьм.

¹⁷ Әwe кө гөһед wi һәнә, бьра бьбьһе кө Р'өһ' чь дьбежә щьвина. Әwe кө сәрк'әвә әзе жь wi манайе^ф вәшарти бьдъмә wi у өса жи кәвьрәки сыпи бьдьме, кө we навәки

ну ль сәр кевър ньвисар бә у т'ө кәсе ви нави ньзаньбә, пештьри йе кө ви кәвьри бьстинә.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Тийатирайе

¹⁸ Мьльйак'әте щьвина Тийатирайер'а бьньвисә беже:

Көр'е^ф Хwәде аһа дьбежә, йе кө ч'ә'вед ви мина алава егър ын у ньгед ви мина ви сьфьре хаси кө дьбрьрә: ¹⁹ Әз һаш жь кьред тә, һ'ызкьрьна тә, бавәрийа тә, хьзмәтк'ари у сәбьра тә һәмә. Әз заньм кө кьред тәйә пашwәхтийе жь йед пешийе зедәтьр ын. ²⁰ Ле газьнәкә мьн ль тә һәйә, кө тә we жьне, Изабеле сәбьр дьки, кө хwә п'ехәмбәр һ'есаб дькә. Әwa пе һинкьрьна хwә хөламед мьн жь р'е дәрдьхә, wәки бенамусийе бькьн у қөрбанед п'ута бьхwьн. ²¹ Мьн wәхт да we, wәки әw жь гөнәкьрьне вәгәр'ә, ле әw нахwазә дәсте хwә жь бенамусийа хwә бькә. ²² Ва әзе we бавежьмә нава щи-ньвине у йед кө т'әви we бенамусийе жи дькьн, бькьмә һ'аләки гьран, һәгәр жь кьред хwә вәнәгәр'ьн^ф. ²³ Әзе зар'ед we хьм, бькөжьм у һ'әму щьвине бьзаньбьн кө әз ьм, йе дьл у нета ә'нәнә дькә. Әзе ль анәгори кьрьнед wә һәр йәки бьдьмә wә. ²⁴ Ле бәле әз wә, йед майинр'а дьбежьм кө Тийатирайеда нә, ле пәй ве һинкьрьне нәк'әтьнә, әw «Сөр'ед Мирещьнә К'ур» ньзаньн чава кө әw дьбежьн. Әз барәки дьн надьмә сәр мьле wә, ²⁵ ле т'әне чи wә һәйә қәвин бьгьрьн, һ'әта кө әз бем. ^{26–27} Әwe кө сәрк'әвә у һ'әта хьлазийе кьред ль гора дьле мьн бькә, әзе ви һ'өкөме сәр мьләта бьдьмә ви, к'ижан мьн жь Баве хwә һьлдайә

у әwe пе шьвдара һ'әсьни шьвантийе ль ван бькә,
мина фьрақед ч'ьни we бьп'шьринә.*

* 2:26-27 Зәбур 2:9.

²⁸ У эзе стэйрка събейэ зу бьдъмэ ши.

²⁹ Эше кө гөһед ши хэнэ, бьра бьбьһе кө Р'öһ' чь дьбежэ щьвина.

Т'эми у ширэтед бона щьвина бажаре Сардэйсе

З¹ Мьлйак'эте щьвина Сардэйсер'а бьньвисэ беже: Эши кө һ'эфт р'öһ'ед Хвэде у һ'эфт стэйркед ши хэнэ, аһа дьбежэ: Эз һаш жь кьред тэ һэмэ, наве тэ һэйэ йане тö сах и, ле р'аст тö мьри йи. ² Һ'шьяр бэ у эвед кө манэ ле ль бэр мьрьне нэ, бькэ бьра сэр хвэда бен, чьмки мьн кьред тэ ль бэр Хвэдейе хвэ гьһишти нэдитьн. ³ Дэ бинэ бира хвэ кө тэ чь стандийэ у бьһистийэ, гөр'а^ф ван тышта бькэ у т'обэ^ф кэ. Ле һэгэр тö һ'шьяр нэби, эзе мина дьзэки сэр тэда бьгьрм у те қэт ньзаньби кө эзе к'ижан сьһ'этеда сэр тэда бьгьрм. ⁴ Ле Сардэйседа чэнд кэсед тэ хэнэ кө ван к'ьнщед хвэ нэлэвьт'андьнэ. Эше бь к'ьнщед чилэ-қэрқаш т'эви мьн бьгэр'ьн, чьмки эвэ һежа нэ. ⁵ Эше кө сэрк'эвэ, эше аһа к'ьнщед чилэ-қэрқаш ль хвэ вэргьрэ. Эзе наве ши жь к'ьтеба жийине р'эсит нэкьм у наве ши ль бэр Баве хвэ у ль бэр мьлйак'этед ши ашкэрэ кьм.

⁶ Эше кө гөһед ши хэнэ, бьра бьбьһе кө Р'öһ' чь дьбежэ щьвина.

Т'эми у ширэтед бона щьвина бажаре Фьладэлфйайе

⁷ Мьлйак'эте щьвина Фьладэлфйайер'а бьньвисэ беже: Эши пироз^ф, эши р'аст, аһа дьбежэ, йе кө хвэые к'ьлита Давьд^ф э, кө вэдькэ у т'ö кэс нькарэ дадэ у дадьдэ т'ö кэс нькарэ вэкэ: ⁸ Эз һаш жь кьред тэ һэмэ. Ва мьн дэрики вэкьри данийэ бэр тэ, кө т'ö кэс нькарэ дадэ. Эз заньм кө қэвата тэ һьнэки һэйэ у тэ гөһ да хэбэра мьн у наве мьн

инк'ар нәкър. ⁹ Бьньһер'ә, һьнәкә жь к'ьништа Мирещьн һәнә, йед кӧ дьбежьн: «Әмә щьһу^ф нә», ле р'аст нә щьһу нә, әв дәрәва дькьн. Ва әзе п'ейи сәр ван кьм, кӧ әв бен у ль бәр ньгед тә та бьн у бьзаньбьн әз тә һ'ыз дькьм. ¹⁰ Тә кӧ т'әмийа мьн хвәй кър у сәбър кър, әзе жи тә жь ви вәхте щер'ьбандьне хвәй кьм, йа кӧ we бе сәр т'әмамия дьнийәе, кӧ бьнәлийед^ф ль р'убари дьне бьщер'ьбинә. ¹¹ Әзе зутърәке бем, чи тә һәйә қәвин бьгьрә, вәки т'ӧ кәс к'офийа тә нәстинә. ¹² Әwe кӧ сәрк'әвә әзе ви п'арьстгәһа^ф Хвәдейе хвәда бькьмә стун у әwe иди дәрнәк'әвә дәрва. Әзе ль сәр ви наве Хвәдейе хвә, ӧса жи наве бажаре Хвәдейе хвә, аһа готи наве Оршәлима^ф ну бьньвисьм, йа кӧ жь Хвәдейе мьн жь ә'змен we бе хваре у әзе наве хвәйи ну жи бьньвисьм.

¹³ Әwe кӧ гӧһед ви һәнә, бьра бьбьһе кӧ Р'ӧһ' чь дьбежә щьвина.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Лавдькйәе

¹⁴ Мьльйак'әте щьвина Лавдькйәер'а бьньвисә беже: «Йе Амин^ф» аһа дьбежә, әв шә'де р'аст у амьн, ч'әвканийа ә'фьрин у хӧльқийед Хвәде: ¹⁵ Әз һаш жь кьред тә һәмә, тӧ нә сар и у нә жи гәрм и. Хвәзи тӧ йан сар буйайи йан жи гәрм. ¹⁶ Ле чьмки тӧ голи йи, нә сар и у нә жи гәрм, әзе тә жь дәве хвә бьр'ежьм. ¹⁷ Тӧ дьбежи: «Әз дәвләти мә, we йәкеда гәләк пешда чумә, қәт һ'әвище тӧ тьшти нимә». Ле тӧ ньзани кӧ тӧ мәр'ьм, р'әбән, бәләнгаз, кор у тә'зи йи. ¹⁸ Әз ве т'әмийе дьдьмә тә: Зер'е кӧ бь егьр һатийә сафикьрьне жь мьн бьк'ьр'ә, вәки тӧ дәвләти би у к'ьнщед чилә-қәрқаш жь мьн бьк'ьр'ә, кӧ ль хвә ки, вәки шәрма тә'зибуна тә бе ньхамтьне, ӧса жи дәрмане ч'ә'ва, кӧ ль ч'ә'вед хвә ди, вәки бьбини. ¹⁹ Әз к'ижана һ'ыз дькьм

ль ван һылтем^ф у ван ширэт дькым. Бона ве йэке хирэт кэ у жь гөнэкьрыне вэгэр'э! ²⁰ Ва эз ль бэр дэри сэкьни мэ у ль дери дьхьм. һэгэр йэк дэнге мьн бьбьһе у дери ль мьн вэкэ, эзе һэр'эмэ һьндөр', т'эви ви нан бьхьым у эве жи т'эви мьн. ²¹ Эве кө сэрк'эвэ, эзе дәстуре бьдьме кө т'эви мьн сэр т'эхте мьн р'уне, чава кө эз сэрк'этым у т'эви Баве хвэ сэр т'эхте ви р'уньштым.

²² Эве кө гөһед ви һэнэ, бьра бьбьһе кө Р'өһ' чь дьбежэ щьвина».

Т'эхте э'зменда

4 ¹ Пэй ван тыштар'а мьн дина хвэ даие, ва э'зменда дэрик вэкьри йэ. У эв дэнге кө мьн бэре мина дэнге бор'ийе бьһистьбу мьнр'а гот: «Р'абэ вэрэ ве жоре, эзе ван тыштед кө гэрэке жь вьр шунда бьрқэвьмьн, нишани тэ кьм». ² һэма һьнге Р'өһ'е Пироз һатэ сэр мьн, мьн дина хвэ даие, ве т'эхтэк ль э'змен һэбу у йэк ль сэр т'эхт р'уньшти бу. ³ У шэwqa диндара йе р'уньшти мина йа кэвьре йаспис у сардийон бу. У к'эскэсоре жи дора т'эхт гьртьбу, мина ишьқа зьмруде.* ⁴ Ль дора ви т'эхти бист чар к'өрси һэбун у ль сэр ван к'өрсийа бист чар р'успи^ф р'уньштьбун. К'ьнщед чилэ-қэрқаш ль ван бун у к'офийед зер'ин жи ль сэре ван бун. ⁵ Жь т'эхт бьруск у дэнгед гөр'инийа э'wр-э'змана дэрдьк'этын. Ль бэр т'эхт һ'эфт агьред алавпек'эти һэбун, кө эв һэр һ'эфт р'өһ'ед

* 4:3 «Йаспис» бь заравэки дьн «йешим» э, «сардийон» бь заравэки дьн «эриқ» у «зьмруд» жи р'энге к'эскда йэ. Эвана һ'эму кэвьред бьрқока қимэт ьн. Чь кө иро кэвьрнас жер'а дьбежьн «йаспис» нэ зэлал э. Дьбэ кө наве «йаспис» һьнге бона «лал» бу, ава готи «брилийант», кө кэвьре сыпи йэ (Эйанти 21:11, 18, 19).

Хwәде нә. ⁶ Ль бәр т'әхт тыштәки мина бә'рәкә шушә һәбу, кӧ мина хьрустале зәлал бу.

Ль дора т'әхт, һәр алики чар р'öh'бәр һәбун, кӧ пешийе у пашийева ч'ә'вава т'ьжи бун. ⁷ Р'öh'бәре пешьн мина шер бу, р'öh'бәре дӧда мина щанәга бу, р'öh'бәре сьсийа р'уйе ви мина р'уйе мәрыва бу у р'öh'бәре чара жи мина тәйре симьр'и кӧ дьфьр'ә. ⁸ һәр чар р'öh'бәр жи шәш баски бун, сәр у бьнва ч'ә'вава хьт-хьти бун. У шәв у р'ож дәнге хwә нәдьбьр'ин дьготьн:

«Пироз, пироз, пироз,
Хӧдан Хwәдейе һ'әму Зорайийе,
Йе кӧ һәбу, Йе кӧ һәйә у Йе кӧ we бе».

⁹ Гава ван һәр чар р'öh'бәра, р'умәт, һөрмәт у шькьри дьданә Йе кӧ ль сәр т'әхт р'уньштиә у һ'әта-һ'әтайе сах ә, ¹⁰ әв һәр бист чар р'успи бәр Йе кӧ ль сәр т'әхт р'уньшти дәвәр'уйа дьчун, сәре хwә бәр ви даданин, Йе кӧ һ'әта-һ'әтайе сах ә у к'офийед хwә давитьнә бәр т'әхт у дьготьн:

¹¹ «Йа Хӧдан Хwәдейе мә,
тӧ һежа йи кӧ р'умәт, һөрмәте у қәвате бьстини.
Чьмки тә һәр тышт ә'фьрандьн
у бь хwәстьна тә әв ә'фьрин у һәнә».

К'ьтеба гӧломаткьрийә моркьри

5 ¹ һынге мьн дәсте вийи р'астеда, Йе кӧ ль сәр т'әхт р'уньштьбу, к'ьтебәкә гӧломаткьри дит кӧ һәр дӧ алийава һатьбу ньвисаре у бь һ'әфт мора һатьбу моркьрьне. ² Мьн дина хwә даие, we мьлийак'әтәки қәват бь дәнгәки бьльнд дьгот: «К'и һежа йә кӧ моред ве к'ьтебе же р'акә у к'ьтебе вәкә?» ³ Ле т'ӧ кәс т'ӧнәбу, нә ль ә'мен, нә ль сәр ә'рде у нә жи жь бьне ә'рде, кӧ бькарьбуйа әва к'ьтеба вәкьра ле бьньһер'ийа. ⁴ Әз жи

к'элә-к'эл дыгърийам, кө йәки һежа нәһатә дитьне, wәки әw к'ьтеба вәкьра ле бьньһер'ийа. ⁵ һьнге жь р'успийа йәки мьнр'а гот: «Нәгъри! Ва Шере жь qәбила Щьһуда^ф, р'ьк'ьнйата^ф Дауьд сәрк'әт у дькарә һәр һ'әфт моред we к'ьтебе же р'акә у вәкә».

⁶ һьнге мьн дина хwә даие, we говәка wi т'әхтида, к'ижан һәр чар р'өһ'бәр у р'успийа доре гьртьбун, Бәрхәк сәкьни бу, чава кө сәржекьри бә. һ'әфт стьруйед wi у һ'әфт ч'әвед wi һәбун, әw һәр һ'әфт р'өһ'ед Хwәде нә, кө ль т'әмаийа дьнйаие һатьнә шандьне. ⁷ Әw һат у к'ьтеб жь дәсте wийи р'асте, Йе кө ль сәр т'әхт р'уньшьтбу һьлда. ⁸ Чахе wi әw һьлда, әw һәр чар р'өһ'бәр у һәр бист чар р'успи ль бәр wi Бәрхи дәвәр'уйа чун. Дәсте һәр йәкида чәнг^ф у т'асед зер'инә т'ъжи бьхур^ф һәбун. Әw бьхур дөайед щьмә'та Хwәде нә. ⁹ У стьранәкә ну дьстьран дьготьн:

«Тө һежа йи, кө we к'ьтебе һьлди
у моред we же р'аки.

Чьмки тө һати сәржекьрьне

у пе хуна хwә тә мәрвь жь һәр бәрәке, жь һәр зьмани,
жь һәр щьмә'те у жь һәр мьләти к'ьр'ин бона Хwәде,

¹⁰ тә әw кьрьн п'адшатийа к'аһина бона хьзмәтк'арийа
Хwәде

у әве ль сәр дьнйаие п'адшатийе бькьн».

¹¹ һьнге мьн дина хwә даие, мьн дәнге гәләк мьлйак'әта бьһист кө дора т'әхт, ван р'өһ'бәра у р'успийа гьртьбун. Р'әqәма ван дыгъһиштә бь һ'әзара у миллийна. ¹² Бь дәнгәки бьльнд дьстьран дьготьн:

«Әw Бәрхе сәржекьри һежа йә
кө qәwате, дәвләмәндтийе,
сәрwахтийе^ф, карине,

höрмөтө, р'умөтө у пэсьне бьстинэ».

¹³ Мьн бьхист кө һәр э'фьринед ль э'змен, ль сэр э'рде, йед бьн э'рде, йед бэ'реда у һ'эмуйед нава ванда, дьстьран:

«Бьра һ'эта-һ'этайе пэсьн, һөрмэт, р'умэт у қəват
ль Йе сэр т'эхт р'уньшти, өса жи ль ви Бэрхи бэ!»

¹⁴ У ван һәр чар р'öh'бэра дьготьн: «Амин!» у р'успи дэвэр'уйа чун, сэре хвэ бэр ви данин.

Һ'эфт мор чава тенэ вэкьрне?

Б¹ һынге мьн дина хвэ даие, ви Бэрхи морэкэ жь ван һәр һ'эфт мора вэкьр у мьн жь ван һәр чар р'öh'бэра дэнгэки мина дэнге гөр'инийа э'вра бьхист кө дьгот: «Wэрэ». ² Мьн дина хвэ даие, ва һэспэки боз хöйа бу, дәсте йе лесийарбуйида тиркэванэк һэбу, к'офик wir'a һатэ дайине у эw чава э'гит чу, wэки сэрк'эвэ.

³ Чахе Бэрх мора дöда вэкьр, мьн бьхист кө р'öh'бэре дöда гот: «Wэрэ». ⁴ һынге һэспэки дьнейи р'энге зэрда дэрк'эт* у сийаре wir'a изьн һатэ дайине, кө э'дьялайийе жь дьнйаие һьлдэ, wэки мэрьв һэвдö бькөжьн. Шурэки мэзьн wir'a һатэ дайине.

⁵ Чахе ви мора сьсийа вэкьр, мьн бьхист кө р'öh'бэре сьсийа гот: «Wэрэ». Мьн дина хвэ даие, ва һэспэки р'эш у дәсте сийаре вида мезинэк һэбу. ⁶ һынге те бежи мьн дэнгэк бьхист, жь нава һәр чар р'öh'бэра дьһат кө дьгот: «Чапэкэ гэньмэ бьч'ук пе зивэки^ф у се чапед бьч'ук щэһ пе зивэки*. Ле зьраре нэдэ зэйт'е у шэраве».

* 6:4 Бь йунани аһа те фэмкьрне: «Р'энге егьрда».

* 6:6 һынге зивэк һэде хэбата р'ожэкэ п'алэки бу.

⁷ Чахе ви мора чара вэкър, мьн дэнге р'öh'бэре чара бьхист кӧ дьгот: «Wэрэ». ⁸ Мьн дина хwэ даие, ва хэспэки шиноқи, кӧ наве сийаре ви Мьрн бу, Дийаре Мьрийа пэй ви дьһат. h'ököm wir'a hatэ дайине сэр п'арэкэ жь чар п'аред дьнйаие, wэки пе шур, хэлайийе, нэхwэшийа h'al у р'э'wьред дьнйаие ван бькӧжэ.

⁹ Чахе ви мора пенща вэкър, мьн бьн горигэһеда^ф р'öh'ед ван мэрьва дитьн, йед кӧ бона Хэбэра Хwэде у бона шэ'дэтийа кӧ дабун хатьбунэ кӧштьне. ¹⁰ Ван бь дэнгэки бьльнд кьрэнэ гази у готьн: «Йа Хwэйи-Хӧдане пироз у р'аст! Те h'эта к'энге диwane нэки у h'эйфа хуна мэ жь бьнэлийед р'убари дьне һьлнэди?» ¹¹ һьнге жь ван һэр йэкир'а чӧхед чилэ-qэрqаш хатьнэ дайине у ванр'а hatэ готьне, кӧ һьнэк wэxt жи һеса бьн, h'эта кӧ h'эсабе һэвал-хӧламед ван у хушк-бьред ванэ кӧ we мина ван бенэ кӧштьне, т'эмам бэ.

¹² Чахе ви мора шэша вэкър, мьн дина хwэ даие, э'рд райим h'эжийа. P'o мина к'ӧрхе^ф жь пьр'ч'е чекьри р'эш бу у хив сэрда-педа бу мина хуне. ¹³ Стэйркед э'змен ӧса жорда к'этьнэ э'рде, чава кӧ дара һежире жь бэр байе райим дьһ'эжэ у бэред we* же дьварьн. ¹⁴ һьнге э'зман бу мина к'ьтеба гӧломатккьри ль һэв hatэ п'еч'ане, һьлк'ьшийа у h'эму ч'ийа у гьрав жь щийед хwэ h'эжийан. ¹⁵ Ви чахи п'адшед дьнйаие, мэзьнед we, сэрэскэред we, дэwлэтийед we, э'гитед we у h'эму мэрьвед хӧлам у аза хwэ шкэфт у qэйед ч'ийада вэшартьн, ¹⁶ ч'ийа у qэйар'а дьготьн: «Сэр мэда бьк'эвьн у мэ жь р'уйе ви вэшерьн, Йе кӧ ль сэр т'эxt р'унышти йэ, ӧса жи жь хэзэба Бэрх.

* 6:13 һьнэк фэ'м дькьн кӧ һежир нэгьһишти нэ, ле һьнэк жи фэ'м дькьн кӧ гьһишти нэ.

17 Чъмки р'ожа хэзэба ванэ мэзын hat у к'и дыкарэ тэйах кэ?»

Жь зар'ед Исраел 144,000 кэс тенэ моркьрыне

7 ¹ Пэй ве йэкер'а мьн дина хвэ даие, we чар мьляк'эт ль һэр чар қөлбед дьнйайе сэкьни нэ у байед һэр чар қөлбед дьнйайе һ'ышк гьртьнэ, wэки ль э'рде, бэ'ре у т'о даре нэхьн. ² һынге мьн мьляк'этэки дьн жи дит кё жь р'оһьлате дьһат у мора вийэ жь Хвэдейе сах һэбу. Әви бь дэнгэки бьльнд ль ван һэр чар мьляк'эта кьрэ гази, йед кё ванр'а һатьбу дайине, кё зьраре бьдьнэ э'рде у бэ'ре, ванр'а гот: ³ «Зьраре нэдьнэ э'рде, бэ'ре у дара, һ'эта кё эм море ль э'нийа хёламед Хвэдейе хвэ нэхьн». ⁴ һынге р'эқэма йед кё һатьбунэ моркьрыне мьн бьһист: Жь һ'эму қэбилед^ф зар'ед Исраел сэд чьл чар һ'эзар һатьбунэ моркьрыне.

⁵ Жь қэбила Щьһуда донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Р'убен донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Гад донздәһ һ'эзар,

⁶ жь қэбила Ашер донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Нэфтэли донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Мьнашэ донздәһ һ'эзар,

⁷ жь қэбила Шьмһ'ун донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Леви^ф донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Исахар донздәһ һ'эзар,

⁸ жь қэбила Зэбулон донздәһ һ'эзар,

жь қэбила Усьв^ф донздәһ һ'эзар

у жь қэбила Бьнйамин^ф донздәһ һ'эзар һатьбунэ моркьрыне.

Һ'эму мьлэтэд дьһийае

⁹ Пэй ве йәкер'а мьн дина хwэ дае, ва әлаләтәкә өса мэзын, кө т'ө кәси нькарьбу бьжьмарта жь һәр мьләти, жь һәр бәрәке, жь һәр щьмә'те у жь һәр зьмани ль бәр т'әхт у ви Бәрхи сәкьни бун. Чөхед чилә-қәрқаш ль ван бун у ч'ьрьлед хөрма жи дәстед ванда бун, ¹⁰ бь дәнгәки бьльнд дькьрьнә гази дьготьн:

«Хьлазбун^ф жь дәсте Хwәдейе мә йә,
Йе кө ль сәр т'әхт р'уһьшти йә
у жь дәсте ви Бәрхи йә».

¹¹ һьнге әw һ'эму мьльак'әтед кө ль дора т'әхт, р'успийа у ван һәр чар р'өһ'бәра гьртьбун, бәр т'әхт дәвәр'уйа чунә ә'рде, сәре хwә бәр Хwәде данин ¹² у готьн:

«Амин!
Пәсьн, р'умәт, сәрвахти,
шькьри, һөрмәт, қәват у зорайи
бьра һ'әта-һ'әтайе Хwәдейе мәр'а бә.
Амин!»

¹³ һьнге жь ван р'успийа йәки мьһр'а гот: «Әвед кө чөхед чилә-қәрқаш wәргьрти нә, әw к'и нә у жь к'ө дәре һатьнә?»

¹⁴ Мьн вир'а гот: «Әз хөлам, әз ньзаньм, тө зани». һьнге әви мьһр'а гот: «Әвана әw ьн, йед кө жь we тәнгасийа мэзын һатьнә, чөхед хwә пе хуна ви Бәрхи шуштьнә, чил-қәрқаш кьрьнә.

¹⁵ Ләма әwә ль бәр т'әхте Хwәде нә,
п'арьстгәһа вида шәв у р'о ви дьһ'әбиньн.
Йе ль сәр т'әхт р'уһьшти, we коне хwә ль сәр ван
вәгьрә.

¹⁶ Әwe иди нә т'и бьн, нә бьр'чи бьн
у нә жи тә'в у гәрмайийе ль ван хә.

¹⁷ Чьмки эв Бэрхе кө говэка т'эхтда йё,
we шьвантийе ль ван бькэ,
ван бьбэ сэр канийед ава жийине.
У Хвэде жи we h'эму һесьред ч'э'вед ван паqьж кэ».

Мора h'эфта

8 ¹ Чахе эви мора h'эфта вэкьр, э'зменда wэкэ нив сьh'эти һэр тышт сэqьр'и. ² Ђынге мын эв һэр h'эфт мьлйак'этед кө ль бэр Хвэде сэкьнибун дитьн, ванр'a h'эфт бор'и һатьнэ дайине.

³ Мьлйак'этэки дьн бьхурданга зер'ин дестда һат, ль бэр горигэһа зер'ин сэкьни. Вир'a гэлэк бьхур һатэ дайине, wэки бь т'эви дөайед щьмэ'та Хвэде дайнэ сэр горигэһа зер'инэ ль бэр т'эхте Хвэде. ⁴ Дуйе we бьхуре т'эви дөайед щьмэ'та Хвэде жь дэсте ви мьлйак'эти бэрбь Хвэде бьльнд бу. ⁵ Паше мьлйак'эт эв бьхурданг һьлда, жь агьре горигэһева дагьрт авитэ сэр э'рде. Бу гөр'инийа дэнгед э'wра бьруске бьрq вэда у э'рд h'эжийа.

Һэр чар бор'ийед пешьн

⁶ Ђынге ван һэр h'эфт мьлйак'этед кө h'эфт бор'ийед ван һэбун к'аре хwэ кьрын, кө ль бор'ийа хьн.

⁷ Йе пешьн ль бор'ийе хьст, тэйрок у агьр хунева т'эвайи сэр э'рдеда бари. У жь се п'ара п'арэкэ э'рде шэwьти, жь се п'ара п'арэкэ дара шэwьти у h'эму гиһаһе шин шэwьти.

⁸ Мьлйак'эте дөда ль бор'ийе хьст, тыштэки мэзьни мина ч'ийаки агьр пек'эти һатэ авитьне нава бэ'ре. У жь се п'ара п'арэкэ бэ'ре бу хун, ⁹ жь се п'ара п'арэкэ h'эйwanед бэ'реда qьр' бу у жь се п'ара п'арэкэ гэмийа wepан бу.

¹⁰ Мьлйак'эте сьсийа ль бор'ийе хьст у стэйркэкэ мэзьнэ мина qэндила алав пек'эти жь э'змен к'этэ сэр п'арэкэ жь

се п'аред ч'эма у авед канийа. ¹¹ Наве we стэйрке Зьрич'к бу. Жь се п'ара п'арэкэ ава бу зьрич'к у жь we аве гэлэк мэрыв мьрн, чьмки эв ав т'л бу.

¹² Мьлйак'эте чара ль бор'ийе хьст, жь се п'ара п'арэкэ р'ойе, жь се п'ара п'арэкэ hive у жь се п'ара п'арэкэ стэйрка дэрб стандьн, öса кө жь се п'ара п'арэкэ ван қарийа у жь се п'ара п'арэкэ р'оже р'онайи нэда, öса жи жь се п'ара п'арэкэ шэве.

¹³ Ђнге мьн дина хвэ даие, we тэйрэки симьр' жор э'зменда дьфьр'и у мьн бьхист кө wi бь дэнгэки бьльнд дьгот: «Wэй, wэй, wэй ль сэре бьнэлийед ль р'убари дьне, кө we бэр дэнге ван бор'ийед һэр се мьлйак'этед майин к'эвьн, йед кө we ль бор'ийа хьн».

Бор'ийа пенца

9 ¹ Мьлйак'эте пенца ль бор'ийе хьст у мьн дина хвэ даие, стэйркэк жь э'змен к'этэ сэр р'уйе э'рде у к'ьлита дэре гэлийе^ф һэй-вайе we стэйркер'а һатэ дайине. ² Эwe дэре гэлийе һэй-вайе вэкьр, жь гэли ду-духан дэрк'эт мина дуйе к'ура мэзын у р'уйе р'ойе у һэwe гьрт. ³ Жь we ду-духане көли^ф дэрк'этьнэ сэр р'уйе э'рде, ванр'а қэwата мина қэwата дуп'ышкед э'рде һатэ дайине. ⁴ Ванр'а һатэ готьне, кө зьраре нэдьнэ гиһе э'рде, нэ жи т'ö шинайийе у даре, ле бьдьнэ ван мэрывед кө мора Хwэде ль сэр э'нийа ван т'өнэйэ. ⁵ Ванр'а һатэ дайине, кө ван нэкөжьн, ле пенц мэһа бьдьнэ щэфе. Еша ван мина еша лехьстьна дупышка бу. ⁶ Ван р'ожада мэрыве ль мьрне бьгэр'ьн, ле we нэбиньн, эwe һ'эйра мьрнеда бьн, ле мьрне жь ван бьр'эвэ.

⁷ Qьлхе ван көлийа мина ван һэспа бун, йе кө бона шер' тенэ һазьркьрне. Ль сэр сэре ван тыштед мина

к'офийед зер'ин һэбун у р'уйе ван мина р'уйе мэр'ва бун. ⁸ П'ор'е сэре ван мина п'ор'е жьна бун у дьранед ван мина дьранед шера бун. ⁹ Елэкзэр'һ'ед^ф ван һэбун, мина йед һ'эсьни, дэнге баскед ван мина дэнге ван э'рэба бун, кө чава гэлэк һэсп ван дьк'ьшиньн у дажонэ нава шер'. ¹⁰ Мина дуп'ышка жи поч'ед ван һэбун у сэр поч'а жи дэрзи, к'ижанада қәвата ван һэбу кө пенц мәнә мер'в бьд'нэ щэфе. ¹¹ Мьлйак'эте гэлийе һэй-вайе ль сэр ван п'адша бу, кө наве ви бь ибрани^ф «Абадун» бу, бь йунани «Аполийон», кө те фэ'мкьр'не: «Веранкьр».

¹² Вэйа пешьн дэрбаз бу. Жь вьр шунда ва дө вэйе жи бен.

Бор'ийа шэша

¹³ Мьлйак'эте шэша ль бор'ийе хьст у мьн дэнгэк жь һэр чар стьруйед горигәһа зер'инэ ль бэр Хвәде бьһист, ¹⁴ кө дьготә ви мьлйак'эте шэша, йе кө бор'и дестда бу: «Ван һэр чар мьлйак'этэд кө ль бэр ч'эме Фьратейи мэзьн гьредайи нэ вэкә». ¹⁵ һьнге әв һэр чар мьлйак'эт хат'нэ бэр'дане, йед кө бона we сьһ'эте, we р'оже, we мөһе у we сале хат'бунэ һазьркьр'не, вәки жь се п'ара п'арэкә мэр'вайе бькөжьн. ¹⁶ Мьн р'эқәма ордийед сийари бьһист кө дөсьд миллион бу. ¹⁷ We дитьнокеда һэсп у сийаред ван мьнва аһа хөйа бун: Р'энгед елэкзэр'һ'ед ван р'энге сори мина егьр, ширки мина қалч'ич'әке, қич'ьки мина к'ьрк'утеда^ф бун. Сэре һэспед ван мина сэре шера бун у жь дәве ван агьр, ду у к'ьрк'ут дэрдьк'эт. ¹⁸ Пе ван һэр се бәла, жь се п'ара п'арэкә мэр'вайе, пе агьр, ду у к'ьрк'ута кө жь дәве ван дэрдьк'эт хат'нэ көшт'не. ¹⁹ Чьмки қәвата һэспа дэв у делед ванда бун. Делед ван мина мэ'ра бун у сэре ван һэбун, кө пе ван зьрар дьдан.

²⁰ Эw мэръвед майинэ кӧ пе ван бэла нэһатънэ кӧштъне, жь ван п'утед кӧ бь дэстед хwэ чекьрьбун вэнэгэр'ийан. Вана дэсте хwэ жь щьнһ'эбандъне^Ф, жь ван п'утед зер'э, зивэ, сьфьрэ, кэвьрэ, дарэ кӧ набиньн, набыһен у нагэр'ьн нэк'ьшандьн. ²¹ Ӗса жи жь кӧштъне, сербазийе^Ф, бенамусийе у дьзийа хwэ вэнэгэр'ийан.

Мьльйак'эт у к'ьтеба бьч'укэ гӧломатккьри

10 ¹ Һьнге мьн мьльйак'этэки дънейи зор дит кӧ жь э'змен дьһатэ хwаре. Э'wр ле wэргьрти бу у к'эскэсор ль сери бу, р'уйе wi мина р'ойе бу, ньгед wi жи мина стунед егьр бун. ² Дэсте wiда к'ьтебэкэ бьч'укэ вэкьри һэбу, ньге хwэйи р'асте дани сэр бэ'ре, ньге хwэйи ч'эпе жи дани сэр бэже^Ф ³ у бь дэнге бьльнд мина мьр'инийа шер кьрэ қар'ин. Чахе кӧ wi кьрэ қар'ин, һэр һ'эфт гӧр'инийед э'wра пе дэнгед хwэ хэбэр дан. ⁴ Гава ван һэр һ'эфт гӧр'инийед э'wра хэбэр дан, мьн кьр кӧ бьньвисьм, ле жь э'змен дэнгэк һатэ мьн кӧ дьгот: «Эw тыштед кӧ һэр һ'эфт гӧр'инийед э'wра готън, ван э'йан нэкэ, нэньвисэ».

⁵ Һьнге эw мьльйак'эте кӧ мьн дитьбу, wэки wi ньгэк данибу сэр бэ'ре у йэк жи сэр бэже, дэсте хwэйи р'асте бэрбь э'змен бьльнд кьр ⁶ у пе эwi сонд хwар кӧ һ'эта-һ'этайе сах э, awa готи пе wi йе кӧ э'зман, һ'эмуйед weда, э'рд, һ'эмуйед weда у бэ'р, һ'эмуйед weда э'фьрандънэ у гот: «Иди wэхте дэрэнги нэк'эвэ. ⁷ Ле гава мьльйак'эте һ'эфта дэнг ль бор'ийе хэ, Һьнге we эw сӧр'а т'ьвдира Хwэде бе сери, йа кӧ wi э'лами хӧламед хwэ п'ехэмбэра кьрьбу».

⁸ Пэй ве йэкер'а wi дэнге кӧ мьн жь э'змен бьһистъбу, диса т'эви мьн хэбэр да у гот: «Һэр'э, we к'ьтеба вэкьри

жъ дәсте ви мьлайк'әти һьлдә, йе кө ль сәр бә'ре у бәже сәкьни йә». ⁹ Әз жи чумә щәм ви мьлайк'әти у мьн жер'а гот: «K'a we к'ьтеба бьч'ук бьдә мьн». Әви мьнр'а гот: «Һан ве һьлдә у бьхвә. Әве нав-дъле тәда тә'л бә, ле дәве тәда we мина һьнгьв ширьн бә». ¹⁰ һьнге мьн к'ьтеба бьч'ук жъ дәсте мьлайк'әт һьлда у хвар. Дәве мьнда мина һьнгьв ширьн бу, ле чахе мьн әв хвар, мьн нав-дъле хвәда тә'лайи к'ьфш кьр. ¹¹ Ви чахи мьнр'а һатә готьне: «Гәрәке тә диса ль сәр гәләк щьмә'та, мьләта, зьмана у п'адша п'ехәмбәртийе бьки».

Дө шә'дед кө п'ехәмбәртийе дькьн

11 ¹ һьнге қамишәки^ф мина шьва мьнр'а һатә дайине у һатә готьне: «Р'абә, п'арьстгәһа Хвәде у горигәһе чап кә у йед кө теда дьһ'әбиньн жи бьжмьрә. ² Ле һ'әвшә п'арьстгәһейә дәрва бьһелә у we чап нәкә, чьмки әв п'утп'арьстар'а^ф һатә дайине. Әwe Бажаре Пироз чьл дө мәһа бьн п'ийада п'епәс кьн. ³ У әзе т'әмийе бьдьмә дө шә'дед хвә, әwe к'өрх хвәкьри һ'әзар дөсьд шест р'ожи п'ехәмбәртийе бькьн». ⁴ Әвана әв һәр дө даред зәйт'уне у һәр дө шәмдан ьн, йед кө ль бәр Хөдане дьнйәйе дьсәкьньн. ⁵ һәгәр мәрвьәк кө бьхвәзә зьраре бьдә ван, агьре жъ дәве ван дәрдьк'әвә, дьжмьнед ван һ'уфи хвә дькә. У һәгәр мәрвьәк бьхвәзә зьраре бьдә ван, гәрәке әв хвәха өса бе көштьне. ⁶ һ'өкөме ван һәйә, кө р'ожед п'ехәмбәртийа хвәда ә'змен дадьн, вәки баран нәбарә. Өса жи һ'өкөме ван ль сәр ава һәйә, кө ван бькьнә хун у к'әнге жи бьхвәзьн, дькарьн һәр щур'ә бәла биньнә сәре дьне.

⁷ Гава әвана шә'дәтийа хвә сәр һәвда биньн, һьнге әв щә'нәвьре кө жъ гәлийе һәй-вайе дәрдьк'әвә, we т'әви

ван шэр' кэ, ван бьндэст кэ у бькөжэ. ⁸ Щьнийазед ван we ль сэр майдана ви бажаре мэзын авити бьн, ль ви щийе кө Хөдане ван хэр дөйа hatэ хачкьрьне^Ф, кө бь мэ'на р'öh'ани жер'а «Содом^Ф» у «Мьсьр^Ф» те готьне. ⁹ Жь h'эму щьмэ'та, бэрэка, зьмана у мьлэта we ce р'ож у нива ль щьнийазед ван бьньһер'ьн у нәһельн кө щьнийазед ван бькьнэ т'ьрба. ¹⁰ Бьнэлийед ль р'убари дьне we дьле хwэ ль ван ша кьн у ша бьн, хэлата жи һэвр'а бьшиньн, чьмки ван хэр дө п'ехэмбэра щэфа дьданэ йед кө ль сэр р'уйе э'рде дьман.

¹¹ Пэй ce р'ож у нивар'а Хwэде р'öh' бэр ванда ани, эw р'абунэ сэр п'ийа у хофэкэ мэзын к'этэ сэр йед кө эw дитьн. ¹² һьнге ван хэр дөйа дэнгэки бьльнд жь э'змен бьһист кө ванр'а дьгот: «Wэрьнэ ve жоре». У эwана бэр ч'э'вед дьжмьнед хwэ э'wрава һьлк'ьшийанэ э'змен. ¹³ We сьһ'эте э'рд қайим h'эжийа, жь дәһә п'ара п'арэкэ бажер һьлшийа у we э'рдһ'эжеда h'эфт h'эзар мэрвь мьрьн, йед майин жи ч'э'втърсийайи бун, шькьри дьданэ Хwэдейе э'змен.

¹⁴ Wэйа дөда дэрбаз бу. Ва йа сьсийа we зутьре бе.

Дэнге бор'ийа h'эфта: h'эбандьна ль э'змен

¹⁵ Мьльак'эте h'эфта ль бор'ийе хьст у э'зменда дэнгед бьльнд hatьн кө дьготьн:

«П'адшатийа дьнийаie бу йа Хөдане ма у Мэсиһе ви, эwe h'эта-h'этайе п'адшатийе бькэ».

¹⁶ Эw хэр бист чар р'успийед кө ль бэр Хwэде сэр к'өрсийед хwэ р'унышьтбун, хwэ дэвэр'уйа авитьн, сэре хwэ бэр Хwэде данин ¹⁷ у готьн:

«Йа Хөдан Хwэдейе h'эму Зорайийе,
Йе һэйи у Йе һэбуйи,

эм шыкрийе дьднэ тэ,
кө тэ қәwата хwэйэ мэзын станд
у дэст бь һ'өкөме хwэ кьр.

¹⁸ П'утп'арьст қьлқьлин, ле хэзэба тэ һат.

Wэхт пер'а гьһиштиё, кө диwана мьрийа бьки,
хэлата бьди хөламед хwэ, п'ехэмбөра у щьмэ'та хwэ
өса жи йед кө жь тэ дьтьрсьн, жь бьч'ука һ'эта мэзына.

Wэхт һат, кө қьр'а wан бини, йед кө дьне хьраб дькьн».

¹⁹ Пэй ве йәкер'а п'арьстгәһа Хwәдейэ ә'змен вәбу у
wеда Сьндоqа^ф Пәймана wи хөйа бу. Бьруске бьрқ дан,
гөр'инийа дәнгед ә'wра һатә бьһистьне, ә'рд һ'әжийа у
тәйрок бари.

К'өлфәт у зийа^ф

12¹ һынге нишанәкә мэзын ә'зменда хөйа бу:
К'өлфәтәке р'о ль хwэ wәргьртьбу, һив бьне
п'ийада у к'офикә жь донздәһ стәйрка жи ль сери бу.
² Әw һ'әмлә бу у к'әтьбу бәр зар'е, еша хwэ дьк'ьшанд у
дькьрә қир'ин.

³ Пэй ве йәкер'а нишанәкә дьн жи ә'зменда хөйа бу. Мьн
дина хwэ даёе, ва зийаки^ф зәри мэзын кө һ'әфт сәри у
дәһә стьруйед wи һәбун у һ'әфт т'аш жи ль сәред wи бун.

⁴ Поч'а wи жь се п'ара п'арәкә стәйркед ә'змен к'ьшанд у
авитә сәр ә'рде. Әw зийа ль бәр we к'өлфәта^ф кө к'әтьбу
бәр зар'е сәкьни, кө һәма чаwа зар' бьбә we зар'е һ'уфи
хwэ кә. ⁵ We к'өлфәте зар'әкә көр'ин ани, кө we бь шьвдара
һ'әсьни шьwантийе ль һ'әму мьләта бькә. Ле зар'а we һатә
р'аһьштьне, ль щәм Хwәде у бәр т'әхте wи. ⁶ К'өлфәт жи
р'әви бәр'ийе^ф, ль wи щийе кө жь алийе Хwәдеда жер'а
һатьбу һазьркьрьне, wәки әw ль wьр һ'әзар дөсьд шест
р'ожи бе хwәйкьрьне.

⁷ Ынге лы әзмен шәр' дәст пе бу. Мьхайил мьляк'әтед хwәва т'әви зийе шәр' кър, зийе жи мьляк'әтед хwәва т'әви ван шәр' кър. ⁸ Ле зийе да дәр, әзменда жи иди ши дәст ван нәк'әт, ⁹ әw зийәйе мәзын жорда һатә авитьне. Әва әw мә're бәре бу, кө жер'а Мирещьн у Шәйт'ан дьбежьн, йе кө т'әмамийа дьне хальфандийә. Әw мьляк'әтед хwәва жорда һатьнә авитьне сәр р'уйе әрде.

¹⁰ Ынге мын лы әзмен дәнгәки бьльнд бьхист кө дьгот: «Ньһа йә wәхте хьлазкърьн^Ф, qәwат у п'адшатийа Хwәдейе мә, өса жи һ'өкөме Мәсиһе ви. Чьмки әw хәйбкьре хушк-бьред мә жорда һатә авитьне, йе кө шәw у р'ож бәр Хwәдейе мә хәйба ван дькър. ¹¹ Әвана пе хуна Бәрхе у хәбәра шә'дәтийа хwә сәр ви к'әтьн, ә'мыре хwә һ'әта мьрьне һ'ыз нәкърьн. ¹² Аwa ша бьн, әзманно у йед кө wанда дьминьн. Ле wәй лы әрде у лы бә're, чьмки Мирещьн жорда сәр wәда һатә авитьне у әw жь һерсе хwә дьхwә, кө занә we һьндьки бьминә».

¹³ Гава зийе дит кө әw жорда һатә авитьне сәр әрде, пәй we к'өлфәте к'әт, йа кө зар'а көр'ин анибу. ¹⁴ Дө баскед тәйре симьр'ийә мәзын we к'өлфәтер'а һатьнә дайине, wәки бьфьр'ә һәр'ә бәр'ийе, ви щийе хwә, к'идәре жь зийе дур we се сал у нива бьһата хwәйкърьне. ¹⁵ Ынге зийе жь дәве хwә мина ч'ем ав бәр'да пәй we к'өлфәте, wәки we пе лейе бьхәньқинә. ¹⁶ Ле әрде алик'арийа we к'өлфәте кър, дәве хwә вәкър у әw ч'әме кө зийе жь дәве хwә бәр'дабу дақөртанд. ¹⁷ Ынге ви зийәйи һерса хwә лы we к'өлфәте р'акър у чу, wәки шәр'e хwә т'әви ван зар'ед weйә майин

бькэ, йед кө т'эмийед Хвэде дьрэдиньн у шэ'дэтига бона Иса дьдн*. ¹⁸ Зийа ль дэве бэ'ре сэкьни.

Дө щэ'нэвьр дэрдьк'эвьн

13 ¹ Ынге мын дина хвэ даие, ва щэ'нэвьрэк жь бэ'ре дэрдьк'эт. Ы'эфт сэред ви у дэһэ стьруйед ви һэбун, ль сэр стьруйед ви дэһэ т'аш бун у ль сэр һэр һ'эфт сэред ви жи навед к'ьфьрийа бун. ² Эв щэ'нэвьре кө мын дит, мина пьльнг бу, ньгед ви мина лэпе һ'эр'ч'а бун у дэве ви жи мина дэве шера бу. Ви зийайи қэвата хвэ, т'эхте хвэ у һ'өкөме хвэйи мэзын да ви щэ'нэвьри. ³ Сэрики ви щэ'нэвьри бьриндар ль бэр мьрьне бу, ле бьрина ви һатэ қэнщкьрьне. У т'эмамыа дьнйаие сэр ви щэ'нэвьри э'щербмайи ма. ⁴ Ван сэре хвэ ль бэр зийе данин, кө ви һ'өкөме хвэ да ви щэ'нэвьри. Оса жи сэре хвэ ль бэр щэ'нэвьр данин у готьн: «Гэло к'и мина ви щэ'нэвьри йэ? У к'и дькарэ т'эви ви шэр' кэ?»

⁵ Эви щэ'нэвьрир'а изьн һатэ дайине кө дэве хвэ бемэ'рифэт вэкэ у к'ьфьрийа бькэ, өса жи вир'а һатэ дайине, кө чьл дө мэһа бь һ'өкөме хвэ бькэ. ⁶ Эви һьндава Хвэдеда дэве хвэ бь к'ьфьрийа вэкр у ч'ер'и наве ви, коне ви у йед кө э'зменда дьмыньн кьр. ⁷ Изьн вир'а һатэ дайине, кө т'эви щьмэ'та Хвэде шэр' кэ у сэрк'эвэ. Оса жи һ'өкөме ль сэр һэр бэрэке, щьмэ'те, зьмани у мьлэти вир'а һатэ дайине. ⁸ Ы'эму бьнэлийед ль р'убари дьне ве сэре хвэ ль бэр ви дайньн, навед к'ижана жь вэхте э'фьрандьна дьнйаиеда к'ьтеба жийинейэ Бэрхе сэржекьрида нэһатьнэ ньвисаре.

* 12:17 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «У шэ'дэтига э'ламэтига Иса хвэй дькьн».

⁹ Göhe к'е һэйэ, бьра бьбьһе:

¹⁰ Әвед кө йе дил к'этыне нэ, we дил бьк'эвьн,
әвед кө йед бэр шур к'этыне нэ, әве бэр шур к'эвьн*.

Ль вьр we сэбьр у бавэрийа щьмэ'та Хwэде кер бе.

¹¹ һьнге мын дина хwэ дайе, ва щэ'нэвьрэки дьн жь э'рде дэрдьк'эт, дө стьруйе вийэ мина йе бэрха һэбун у мина зийе хэбэр дьда. ¹² Әви т'эмамийа һ'өкөме щэ'нэвьре пешьн ль бэр ви хwэха дьда хэбате у п'ейи сэр э'рде у бьнэлийед we дькьр, wэки сэре хwэ ль бэр ви щэ'нэвьре пешьн дайньн, йе кө бьрина вийэ кө бэрбь мьрьне дьбьр һатьбу қэнщкьрьне. ¹³ Ви щэ'нэвьри нишанед өса э'щөбэ мэзын дькьрьн, һ'эта кө агьр жи жь э'змен ль бэр ч'э'ве мэрьва давитэ сэр э'рде. ¹⁴ Әви пе ван нишанед кө вьр'а һатьбунэ дайине, wэки ль бэр щэ'нэвьре пешьн бькэ, бьнэлийед ль р'убари дьне дьхальфандьн. Әви ванр'а гот, кө һ'эйкэлэки ви щэ'нэвьри чекьн, йе кө бь шур һатьбу бьриндаркьрьне у дьса сах бу. ¹⁵ һ'өкөм вьр'а һатэ дайине, wэки р'өһ' бэр һ'эйкэле щэ'нэвьрда бинэ, кө һ'эйкэле щэ'нэвьр хэбэр дэ у бькарьбэ әвед кө щэ'нэвьр нэһ'эбиньн бьдэ көштьне. ¹⁶ Әви п'ейи сэр һ'эмуйа кьр, аwa готи бьч'ук у мэзына, дэвлэти у бэлэнгаза, аза у хөлама кө нишане бьдьнэ сэр дэсте хwэийи р'асте йан э'нийа хwэ, ¹⁷ wэки т'ө кэс нькарьбэ нэ бьк'ьр'э, нэ жи бьфьрошэ, пештьри ви, йе кө нишана щэ'нэвьр, аwa готи наве ви йан һ'эсабе наве ви сэр э.

¹⁸ Ль вьр сэрвахти кер те: һ'ьш-ақьле к'е һэйэ, бьра һ'эсабе щэ'нэвьр бьжмьрэ, чьмки һ'эсабе мэрьвэки йэ у һ'эсабе ви шэшьд шест шэш э.

* 13:10 Йерэмийа 15:2; 43:11. Нав дэстньвисаред һьнэкада аһа йэ: «Әве кө пе шур дькөжьн, әве жи пе шур һэр'ьн».

Бэрх у йед хьлазбуйи

14 ¹ Паше мьн дина хwэ даие, ва Бэрх ль сэре ч'ийайе Сийоне^ф сэкьни бу у сэд чъл чар h'эзар мэръв т'эви ви бун, кө ль сэр э'нийа ван наве ви у наве Баве ви нъвисар бун. ² Мьн жь э'змен дэнгэк бьхист, мина дэнге гэлэк ава у мина дэнге гөр'инийа э'wрайэ қайим. Эw дэнге кө hatэ мьн, мина дэнге мьқаме чэнгвана бу, кө ль чэнгед^ф хwэ дьхьн. ³ Wана ль бэр т'эхт у ль бэр ван hэр чар р'öh'бэра у р'успийа стьранэкэ ну дьстьра. Т'ö кэс нькарьбу we стьране хин буйа, пештьри ван сэд чъл чар h'эзаред кө жь дьнийае hatьбунэ к'ьр'ине. ⁴ Эвана эw ьн, йед кө сэре хwэ жьнар'а данэнинэ, эw йед бьк'ьр^ф ьн. Эвана пэй Бэрх дьчьн, к'ода кө эw дьчэ. Эвана жь нава мэръва hatьнэ к'ьр'ине, чава бэре дэрэмэта пешьн кө Хwэде у Бэрхр'а бенэ дайине. ⁵ Дэрэw жь дэве ван дэрнэк'этийэ, эw бeқöсур ьн.

Се мьлйак'эт

⁶ Ынге мьн дина хwэ даие, ва мьлйак'этэки дьн кө э'зменда дьфьр'и у Мьзгинийа вийэ h'эта-h'этайе hэбу, wэки we Мьзгинийе бьдэ йед р'убари дьне, ава готи h'эму мьлэта, бэрэка, зьмана у щьм'эта. ⁷ Ви бь дэнгэки бьльнд дьгот: «Жь Хwэде бьтьрсьн у шькьрийе бьдьнэ ви, чьмки сьh'эта диванкьрьна ви пер'а гьһишт. Сэре хwэ бэр ви дайньн, йе кө э'рд у э'зман, бэр у авед канийа э'фьрандьнэ».

⁸ Ынге мьлйак'этэки дьн пэй ви hat у гот: «һьлшийа, wеран бу! Эw Бабилона^ф мэзьн, йа кө эw шэрава қавийа^ф хwэйэ һар h'эму мьлэт данэ вэхварьне».

⁹ Пэй ве йәкер'а мьлайк'этәки дьн жи пэй ван һат у бь дәнгәки бьльнд гот: «Әве кӧ сәре хвә ль бәр щә'нәвьр у һ'әйкәле ви дайнә у нишана ви сәр ә'ниһа хвә йан сәр дәсте хвә қәбул кә, ¹⁰ әве жь we шәрава һерса Хвәде вәхвә, йа кӧ ав т'әвнәкьри йә, к'аса вийә хәзәбеда дагьрти йә. Әве ль бәр мьлайк'әтед пироз у ль бәр Бәрх агьр у к'ьрк'утеда щәфе бьк'ьшинә. ¹¹ Дуйе щәфе ван we һ'әта-һ'әтайе бьк'ьшә у шәв у р'ож we р'ьһ'әтиһа ван т'ӧнәбә, йед кӧ сәре хвә бәр щә'нәвьр у һ'әйкәле ви датиһьн у нишана ви ль сәр ван ә».

¹² Ава ль вьр we сәбьра щьмә'та Хвәде кер бе, йед кӧ т'әмийед Хвәде дьқәдиһьн у һьндава Исада амьн ьн.

¹³ һьнге мьн жь ә'змен дәнгәк бьһист кӧ дьгот: «Бьһьвисә: Жь вьр шунда хвәзьли нә әв мәрвь, йед кӧ бона бавәрийа сәр Хӧдан we бьмьрьн». Р'ӧһ' дьбежә: «Бәле! Әве жь хәбата хвә р'ьһ'әт бьн, чьмки кьред ван т'әви ван дьчьн».

Нандьруна^Ф р'уйе ә'рде

¹⁴ У мьн дина хвә даһе, ва ә'врәки сыпи у йәки мина инсен* ль сәр ви ә'ври р'уһьшти бу. К'офикә зер'ин ль сәре ви бу у дә'сәкә туж жи дәсте вида бу. ¹⁵ һьнге мьлайк'әтәки дьн жь п'арьстгәһе дәрк'әт, бь дәнгәки бьльнд ль әви кӧ ль сәр ә'вр р'уһьшти бу кьрә гази у готе: «Дә'са хвә бавеже бьдьру, чьмки әв сьһ'әта нандьруне^Ф һат, бәре ә'рде иди гьһиштиһә». ¹⁶ Әви кӧ ль сәр ә'вр р'уһьшти бу дә'са хвә авитә р'уйе ә'рде у ә'рд һатә дьруне.

* 14:14 Шьровәкьрьна хәбәра «йәки мина инсен» бьн р'еза Әйанти 1:13-да бьхуһьн.

¹⁷ Ынге жь we п'арьстгәһа ә'змен мьлйак'әтәки дьн дәрк'әт у дәсте вида жи дә'сәкә туж һәбу.

¹⁸ We һынге жь горигәһе мьлйак'әтәки дьн дәрк'әт, кә һ'өкөме ви ль сәр егьр һәбу, әви бь дәнгәки бьльнд ль йе хвәйе дә'са туж кьрә гази у готе: «Дә'са хвәйә туж бавежә гушийед тьрийед ә'рде у бьчьнә, чьмки тьрийед we иди гьһиштьнә». ¹⁹ Ви мьлйак'әти жи дә'са хвә авитә ә'рде, тьрийед ә'рде чьнин у бона һ'ынщьр'андьне авитә ви һ'әwзе мәзьни хәзәба Хwәде. ²⁰ Әw тьри ви һ'әwзида һатьнә һ'ынщьр'андьне, кә жь бажер дәр бу у жь һ'әwз хун к'ьшийа, хуне авитә гәме һәспа, қаси һ'әзар шәшсьд мәйдани* гьрт.

Һ'әфт мьлйак'әт у һ'әфт бәла

15 ¹ Ынге мьн ль ә'змен нишанәкә дьнә мәзьн у әщеб дит, һ'әфт мьлйак'әтед хвәйе һ'әфт бәлайед ахьрийе пе к'ижана we хәзәба Хwәде бьһата сери. ² Ви чахи мьн тьштәки мина бә'рәкә шушә егьрва т'әвайи дит, өса жи әвед кә щә'нәwьр, һ'әйкәле ви у һ'әсабе наве ви бьндәст кьрьбун. Әвана сәр бә'ра шушә сәкьни бун, чәнгед кә Хwәде дабунә ван дәстед ванда бун ³ у стьрана Мусайе^ф хөламе Хwәде у стьрана Бәрх дьстьран:

«Кьред тә мәзьн у әщеб ын
Хөдан Хwәдейе һ'әму Зорайийе!
Р'ийед тә р'аст у сәр һәқийе нә,
йа П'адшайе мьлэта.

⁴ Хөдан, к'и жь тә we нәтьрсә
у р'умәте нәдә ви наве тә?
Чьмки тө т'әне йе пироз и.

* 14:20 «Һ'әзар шәсьд мәйдан» бь һ'әсабе ньһа дькә сесьд километьр.

Һәму мьләте бәрбь тә бен
у сәре хwә бәр тә дайнын,
чьмки кьред тәйә р'аст хөйа бун».

⁵ Пәй ван тыштар'а мьн дина хwә даие, ва п'арьстгәһа ә'змен вәбу, ава готи Конә^Ф Шә'дәтийе. ⁶ Әw һәр һ'әфт мьлйак'әтед хwәйе һәр һ'әфт бәла жь п'арьстгәһе дәрк'әтын. К'ьтанед пақьжә бьрқок ль ван бун у мәлахтед зер'ин ль сингед ван бун. ⁷ һынге жь һәр чар р'өһ'бәра йәки һ'әфт т'асед зер'инә хәзәба wi Хwәдейива т'ьжи, йе кө һ'әта-һ'әтайе сах ә, данә ван һәр һ'әфт мьлйак'әта. ⁸ П'арьстгәһ дуйе р'умәта Хwәде у қәwата wива т'ьжи бу у т'ө кәс нькарьбу бьк'әта п'арьстгәһе, һ'әта кө һәр һ'әфт мьлйак'әта, һәр һ'әфт бәла нәанина сери^Ф.

Һ'әфт т'асед хәзәба Хwәде

16 ¹ һынге мьн дәнгәки бьльнд жь п'арьстгәһе бьһист кө дьготә һәр һ'әфт мьлйак'әта: «һәр'ьн, һәр һ'әфт т'асед хәзәба Хwәде бьр'ежьнә сәр әрде».

² Мьлйак'әте пешьн чу т'аса хwә р'етә сәр әрде, п'ьзькед п'исә хьраб ль сәр ван мәрьва дәрк'әтын, йед кө нишана щ'әнәwьр ль сәр ван бу у сәре хwә ль бәр һ'әйкәле wi данибун.

³ Йе дөда т'аса хwә р'етә сәр бәре, бәр бу мина хуна мьрийа у һ'әму һ'әйwanед бәреда қьр' бун.

⁴ Йе сьсийа т'аса хwә р'етә сәр ч'әма у авед канийа, әw бунә хун. ⁵ Wi чахи мьн дәнге мьлйак'әте ава бьһист кө дьгот:

«Тө сәр р'астийе йи,
Йе һәйи, Йе һәбуи у Йе пироз и,
кө тә диwanед бь ви аwайи кьрын.

⁶ Чьмки ван хуна щьмә'та Хwәде у п'ехәмбәра р'ет

у тэ хун ль ван да вэхварьне.

Р'аст эw хөре ве йэке нэ».

⁷ Ђнгe дэнгэк жь горигәһе һат, кә аһа дьгот:

«Бәле, йа Хөдан Хwәдейе һ'әму Зорайийе,
диwанед тә р'аст у һәq ьн».

⁸ Мьлйак'әте чара т'аса хwә р'етә сәр р'ойе у wer'a һатә дайине, кә мәрьвайе бь егьр бьqәлинә. ⁹ Ђнгe мәрвь жь дәст шәwата гәрмайийе һатьнә qәландьне у к'ьфьри наве Хwәде кьрьн, кә һ'өкөме wi ль сәр ван бәла һәйә. Ле эw жь кьред хwәйә хьраб вәнәгәр'ийан, wәки шькьри бьдана wi.

¹⁰ Мьлйак'әте пенща т'аса хwә р'етә сәр т'әхте щә'нәwьр у тә'ристани һатә сәр п'адшатийа wi, жь еше мәрьва зьмане хwә дьгәстьн ¹¹ у жь дәст еша у п'ьзька к'ьфьри ль Хwәдейе ә'змен кьрьн, ле жь кьред хwәйә хьраб вәнәгәр'ийан.

¹² Мьлйак'әте шәша т'аса хwә р'етә сәр ч'әме Фьратейи мэзьн, ава ч'ем ч'ькийа, wәки р'е бона п'адшед р'өһьлате бе һазьркьрне. ¹³ Ђнгe мьн дина хwә даје, ва се р'өһ'ед^ф һ'әрамә^ф мина бәqа, жь дәве wi зийайи, жь дәве щә'нәwьр у жь дәве п'ехәмбәре дәрәw дәрдьк'әтьн. ¹⁴ Әвана эw р'өһ'ед щьна бун, йед кә нишанед ә'щев дькьн. Әw дьчьнә щәм һ'әму п'адшед дьнйайе, wәки ван бьщьвиньн, бона шәр'е we Р'ожа Мэзьнә Хwәдейе һ'әму Зорайийе.

¹⁵ «Ва йә әзе мина дьза бем! Хwәзи ль wi, йе кә һ'ьшйар дьминә у к'ьнщед хwә хwәй дькә, wәки тә'зи нәгәр'ә у әйба wi хөйа нәбә!»

¹⁶ Ђнгe ван р'өһ'а эw п'адша щьwандьнә wi щийи кә бь ибрани жер'a «Һармәгәдон» те готьне.

¹⁷ Мьлйак'әте һ'әфта т'аса хwә р'етә сәр һәwe у жь т'әхте п'арьстгәһе дэнгәки бьльнд дәрк'әт у гот: «Һатә сери!»

¹⁸ Ынге бьруске ле да, бу гөр'инийа дэнге э'wpa у э'рд өса қайим һ'эжийа, кө жь we р'ожа инсан дьне к'этийэ һ'эта ньһа э'рд аһа нәһ'эжийайэ. Э'рдһ'эж һақас қайим бу!

¹⁹ Бажаре мэзын бу се п'ара у бажаред мьлэта wepан бун. Бабилона мэзын һатэ бира Хwэде, wэки we к'аса хwэйэ шэрава хэзэба гьранва бьдэ we. ²⁰ һ'эму гьрав бэтаwэбун у ч'ийа иди нәһатьнэ хойане. ²¹ Жь э'змен тэйрока гьрэ wэкэ пенци килограме сэр мэрьвада бари. Мэрьва жь дэст ледана тэйроке к'ьфьри ль Хwэде кьрын, чьмки эва бэла гэлэки гьран бу.

Мака қавийе

17 ¹ Жь wan һәр һ'эфт мьльак'этед кө хwэйе һәр һ'эфт т'аса бун, йэки һат т'эви мьн хэбэр да у гот: «Wэрэ we дэре, эз диwана we қава бь нав у дэнг нишани тэ кьм, йа кө ль сэр гэлэк ава р'унышти йэ. ² П'адшед дьнийайе т'эви we қави кьрын у бьнэлийед р'убари дьне пе шэрава қавийа we сэрхwэш бун».

³ Ынге P'öh'e Пироз һатэ сэр мьн, wi мьльак'эти эз бьрьмэ бэр'ике. Мьн дина хwэ даје, ва жьнэк ль сэр щ'әнэwьрэки core гэwэз сийар, кө сэрда-педа жь һэр алийава бь навед к'ьфьрийава т'ьжи бу у һ'эфт сэред wi у дәһэ стьруйед wi һэбун. ⁴ Эw к'өлфэта к'ьнща ширк у core гэwэзва wэргьрти бу, пе зер', кэвьред қимэт, лал у дөр'ва^ф хэмьли бу. К'асэкэ зер'ин дәсте weда бу, эw к'ас жи к'ьрети у мьр'дар'ийа қавийа weва дагьрти бу. ⁵ Ль сэр э'нийа we навэки сөр'и ньвисар бу: БАБИЛОНА МЭЗЫН, МАКА ҚАВА У К'ЬРЕТИЙЕД ДЬНЙАЙЕ. ⁶ Мьн дина хwэ даје, we эw к'өлфэта пе хуна щьм'эта Хwэде у пе хуна шә'дед Иса сэрхwэш буйэ.

Гава кө мьн әв дит, әз гәләки ә'щербмайи мам. ⁷ һынге ви мьляк'әти мьнр'а гот: «Тө чьма ә'щербмайи майи? Әзе сөр'а we к'өлфәте у сөр'а ви щә'нәвьре кө әва ле сийар ә, к'ижан кө һ'әфт сәред ви у дәһә стьруйед ви һәнә, тәр'а бежьм. ⁸ Әв щә'нәвьре кө тә дит, вәхтәке һәбу, ле ньһа т'өнә. Әве зутьре жь гәлийе һәй-вайе дәрк'әвә у һәр'ә онда бә. Бьнәлийед р'убари дьнейә кө навед ван жь вәхте ә'фьрандына дьнайеда к'ьтеба жийинеда нәһатьнә ньвисаре, we ә'щербмайи бьминьн, гава ви щә'нәвьри бьбиньн, йе кө һәбу у ньһа т'өнә, ле we һәбә.

⁹ Ль вьр һ'ьш-ақьл кер те. Әв һәр һ'әфт сәри, һ'әфт ч'ийа нә, сәр к'ижана әв к'өлфәт р'уньшти йә, өса жи һ'әфт п'адша нә. ¹⁰ Жь ван пенщ к'әтьнә, йәк һәйә, йе дьн һе нәһатийә у гава бе, гәрәке һьнәк вәхт бьминә. ¹¹ Әв щә'нәвьре кө вәхтәке һәбу у ньһа т'өнә, әв хвәха жи п'адше һ'әйшта йә. Әв йәки жь ван һәр һ'әфта йә у we һәр'ә онда бә.

¹² Әв һәр дәһә стьруйед кө тә дитьнә, дәһә п'адша нә, кө һе п'адшати нәстандынә, ле бәле we һ'өкөм бьстиньн, кө т'әви щә'нәвьр бона сьһ'әтәке п'адшатийе бькьн.

¹³ Мәрәме ван һәр дәһа йәк ә, әве қәват у һ'өкөме хвә бьдынә щә'нәвьр. ¹⁴ Әвана we т'әви Бәрх шәр' бькьн, ле Бәрх т'әви йед газикьри, бьжарти у амьна we ль сәр ван бькарьбә, чьмки әв Бәрх Хөдане хөдана у П'адше п'адша йә».

¹⁵ һынге мьляк'әт мьнр'а гот: «Әв авед тә дитьн кө әва қав ль сәр ван р'уньштийә, әв щьм'әт ьн, ә'лаләт ьн, мьләт у зьман ьн. ¹⁶ Әв һәр дәһә стьруйед кө тә дитьн, өса жи щә'нәвьр we һәвр'а бьжәньнә йа қав. Әве дәсте we жь һәр тышти бькьн, we тә'зи кьн у гоште we бьхвьн, егьрда бьшәвьтиньн. ¹⁷ Чьмки Хвәде әв йәк кьрә дьле

ван, кӧ хвэстьна ви бькын у сэр нетэке бьн, п'адшатийа хвэ бьднэ щэ'нэвэр, h'эта кӧ хэбэред Хвэде бенэ сери. ¹⁸ Эв жьна кӧ тэ дит, эв бажаре мэзын э, йе кӧ п'адшатийе ль сэр п'адшед дьнийайе дькэ».

Веранбуна Бабилоне^ф

18 ¹ Пэй ван тыштар'а мьн дина хвэ даие, we мьлийак'этэки дьн жь э'змен дьхатэ хваре. Эв хвэе h'өкӧме мэзын бу у жь диндара ви р'уйе э'рде р'онайи бу. ² Эви бь дэнгэки бьльнд кьрэ гази у гот:

«Һылшийа, веран бу, Бабилона мэзын!

Эв бу щи-вар, мьск'эне цьна

у сьт'ара h'эму р'өһ'ед h'эрам,

қәлетка h'эму тэйрәдед нәп'акә мьр'дар'.

³ Чьмки жь we шэрава қавийа вейә һар

h'эму мьлэта һьлда вэхвар,

п'адшед дьнийайе т'эви we қави кьрын,

базьрганед дьнийайе жь агьре дьле we дэвләти бун».

⁴ Ль вьр мьн жь э'змен дэнгэки дьн бьхист кӧ дьгот:

«Жь нава we дәрк'эвьн, щьмэ'та мьн,

wәки һун нәбьнә һэвал-п'аред гӧнед we

у жь бәлайед we п'аре нәстиньн.

⁵ Чьмки гӧнед we сэр һэв щи бунә гьһиштьнә h'эта э'змен

у Хвэде нәр'астийед we анинә бира хвэ.

⁶ We чь кьрьбә өса жи һун биньнә сәре we

у ль анәгори кьред we,

дӧ щар һақаси ле вәгәр'иньн,

эв к'аса кӧ we бона wә дагьрт,

һун дӧ щар тә'л ль we бьднә вэхварьне.

⁷ Чьқас р'умэта хвэ бьльнд кьрийә

у к'ефа дьле хwэ дэрбаз кьрийэ,
 һақаси щэфа-шине сэрда биньн.

Чьмки дьле хwэда аһа дьбежэ:

«Эз чава п'адша р'уньшти мә,

у нэ жьнэби мә,

т'ө щар эзе шине нэбиньм».

⁸ Лэма жи нава р'ожэкеда we бэлайед we сэр weда бен:

Нэхwэшийа һ'ал, шин у хэлайи у we бьбэ хөре егьр.

Чьмки эw Хөдан Хwэде қəват э, йе кө диwана we
 дькэ».

⁹ П'адшед дьнйайе, йед кө пер'а қави у к'еф кьрьнэ, гава
 дуйе шэwата we бьбиньн, we бьгьрин у сэр we шине
 бькьн. ¹⁰ Жь тьрса щэфе we, эwe ль дур бьсэкьньн у бежьн:

«Wэй, wэй ль тэ бажаре мэзьн,

бажаре зор, Бабилон!

Диwана тэ сьһ'этэкеда сэр тэда һат».

¹¹ Базьрганед дьнйайе we ль сэр we бьгьрин у шине
 бькьн, чьмки иди тө кэсе тыштед wanэ фьротане нэк'ьр'э:

¹² һур-муред зер', зив, кэвьред қимэт, лал-дөр', к'ьтане
 қимэт, п'арч'ед ширк, һэвьрмыш, п'арч'ед core гэwэз, һэр
 дара бинхwэш у һэр тыштед жь қилед фила, тыштед
 жь даред һэрэ қимэт, жь сьфьр, һ'эсьн у мэрмэр, ¹³ өса
 жи дарчин^ф, бьһарата бинхwэш, бьхур, р'уне бинхwэш,
 бьхуре^ф э'рэби, шэрав, бьзьре зэйт'уне, аре хас, гəньм,
 дəвар, пэз, һэсп, э'рəбə, хөлам у р'өһ'ед инсен жи.

¹⁴ Базьргане бежьн: «Эw тыштед дьле тэдайэ ширьн жь
 дэсте тэ чун у һ'эму тыштед р'эwшэ бьрқок жь тэ бьрийан,
 иди т'ө щар эw дэст тэ нак'эвьн». ¹⁵ Эw базьрганед ван
 тышта, йед кө пе Бабилоне дəwлэти бьбун, we жь тьрса
 щэфе we дур бьсэкьньн бьгьрин, бавежьнэ сэр we ¹⁶ у
 бежьн:

«Wэй, wэй бажаре мэзын,
кө тэ к'этане қимэт, п'арч'е ширк у соре гэвэз ль хwэ
wэргьртъбу

у бь зер', кэвьре қимэт, лал-дөр'ва хэмьли буйи!

¹⁷ һақас һабук^ф сьһ'этэкеда п'уч' бу чу».

Һ'эму сэрдаред гэмийа у сийаред гэмийа, гэмивана^ф у
Һ'эмуйед кө пе хэбата сэр бэ'ре э'буре хwэ дькьрын, дур
сэкьнин ¹⁸ у чахе дуйе шэwата ви дитьн, кьрынэ қир'ин у
готьн: «Гэло бажарэки дьн мина ви бажаре мэзын һэбу?»

¹⁹ Хwэли ль сэре хwэ кьрын, бь шин у гьри кьрынэ қир'ин
у готьн:

«Wэй, wэй ль ви бажаре мэзын,
wэки һ'эмуйед бэ'редайэ хwэйигэми
пе һэбука вийэ хьнебуйи дэwлэти бьбун,
чава сьһ'этэкеда weран бу чу!»

²⁰ Эзмано, щьм'э'та Хwэде, шанди у п'ехэмбэрно!

Дьле хwэ ша кьн ль ви бажари,
кө Хwэде һ'эйфа wэ жь ви һьлда.

²¹ һьнге мьльак'этэки қэwат, кэвьрэк мина бэрашэки
мэзын һьлда, авитэ бэ'ре у гот:

«Бь ви аwaiи жи бажаре мэзын Бабилон we қайим
жорда бе авитьне

у иди т'ө щар we хөйа нэбэ.

²² We иди дэнге чэнг, сазбэнд, бьлурван у бор'иван
нав тэда т'ө щар нэйе бьһистьне.

We иди һостаки т'ө п'ешэйи^ф

т'ө щар нав тэда хөйа нэбэ.

We иди дэнге бэраша жи

т'ө щар нав тэда нэйе бьһистьне.

²³ We иди ч'ьрусийа ч'ьре жи

т'ө щар нав тэда хөйа нэбэ

We иди дэнге бук-зэ'ве жи
т'ö щар нав тэда нэйе бһистьне.
Базьрганед тэ гьрэгьред дьнайе бун
у һ'эму мьлэт бь сербазийа тэ жь р'е хальфинф.
²⁴ У хуна п'ехэмбэр у щьмэ'та Хwэде к'этэ стуйе ви
бажари, бале хуна ван һ'эмуйа кө ль сэр р'уйе э'рде
һатьнэ р'етьне».

Шабуна ль э'змен

19 ¹ Пэй ван йэкар'а, мьн ль э'змен дэнгэки бьльнд
бһист, мина дэнге э'лалэтэкэ гьран кө дьгот:

«Һалелуйаф!

Хьлазбун, р'умэт у қəват йед Хwэдейе мэ нэ!

² Диванед ви р'аст у һəқ ьн.

Эви дивана we қаве кьр

йа кө пе қавийа хwэ дьне һ'эр'ьманд

у һ'эйфа хуна хөламед Хwэде жь we һьлда».

³ Щара дөда готьн:

«Һалелуйа!

Һ'эта-һ'этайе дуйе жь we бьк'ьшэ».

⁴ Һэр бист чар р'успи у һэр чар р'өһ'бэр дэвэр'уйа чун у
сэре хwэ ль бэр ви Хwэдейе ль сэр т'эхт р'унышти данин
у готьн:

«Амин, Һалелуйа!»

⁵ Һьнге дэнгэк жь т'эхт һат у гот:

«Һ'эму хөламед вийэ кө жь ви хоф дькьн,

бьч'ук у мэзын пэсьне Хwэдейе мэ бьдьн».

⁶ Һьнге мьн дэнг бьһист, чава дэнге э'лалэтэкэ гьран,
мина дэнге хөлэ-хөла гэлэк ава у мина дэнге гөр'инийа
э'wрайэ қайим кө дьготьн:

«Һалелуйа!

Чьмки Хөдан Хвәдейе мәйи һ'әму Зорайийе
дәст бь п'адшатийе кьр.

⁷ Эм wir'a гөл дьн у ша бьн
у шькьрийе бьдьнә wi,
чьмки дә'wата Бәрх пер'a гьһишт
у дәргистийа wi к'аре хвә кьрийә.

⁸ Бона ль хвәкьрьне
к'ьтане бьрқоки пақьж жер'a һатә дайине».

(Әw к'ьтан нишана кьрьнед щьмә'та Хвәдейә р'аст ьн.)

⁹ Һьнге wi мьльак'әти мьнр'a гот: «Бьньвисә:
Хвәзи ль ван, кө бона шайийа дә'wата Бәрх һатьнә
т'әглифкьрьне!» Сәрда зедә кьр гот: «Ай әв ьн хәбәрәд
Хвәдейә р'аст».

¹⁰ Wi чахи әз дәвәр'у чумә ньга, кө сәре хвә ль бәр
wi дайнъм, ле әwi мьнр'a гот: «Ве йәке нәкә! Әз жи
һәвал-хөламәки мина тә у ван хушк-бьред тә мә, к'ижан
ә'ламәтийа Исайә р'аст хвәй дькьн*. Сәре хвә ль бәр
Хвәде дайнә. Чьмки әw р'астийа кө Иса ә'лам кьр әw
п'ехәмбәра дьдә хәбәрдане**.»

Һәспе боз у сийаре wi

¹¹ Һьнге мьн дина хвә даје, ә'зман вәбу ва йә
һәспәки боз, кө сийаре wir'a Амьн у Р'аст дьготьн. Әw
диwanкьрьне у шәр'е хвәда сәр р'астийе йә. ¹² Ч'әвед
wi мина алава егьр бун у гәләк т'ащ ль сәре wi бун.
Навәк сәр wi ньвисар бу, кө пештьри wi т'ө кәси

* 19:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шә'дәтийе бона Иса дьдьн».

** 19:10 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Чьмки шә'дәтийа Иса әw
р'öh'e п'ехәмбәртије йә». «Шә'дәтийа Иса» аһа жи те фә'мкьрьне:
«Шә'дәти бона Иса». Һьн жи ве щөмла пашьн фә'м дькьн чава хәбәра
мьльак'әт ә, нә кө йа Йуһ'әнна.

нъзаньбу. ¹³ К'ьнщэкэ хунедә кьри ле бу у наве ви Хэбэра Хwэдe бу. ¹⁴ Ордийед э'змен жи ль һәспед бозә сийар к'ьтанед чил-қэрқашә пақьж ль ван пәй ви дьчун. ¹⁵ Жь дэве ви шурәки туж дәрдык'эт, wәки ль мьлэта хә. Әwе пе шьвдара һ'эсьни шьвантийе ль ван бькә, ви һ'әwзе шәрава хэзәба Хwәдейе һ'әму Зорайийеда ван бьһ'ьнщър'инә. ¹⁶ Ль сәр к'ьнща ви, сәр һета ви навәк нъвисар бу: П'АДШЕ П'АДША У ХӨДАНЕ ХӨДАНА.

¹⁷ һьнге мьн мьльйак'этәк дит, әw ль сәр р'ойе сәкьни бу, бь дәнгәки бьльнд кьрә гази у готә һ'әму тәйрәдед кә һәwеда дьфьр'ьн: «Wәрьн быщьвьнә шайийа Хwәдейә мэзын, ¹⁸ wәки һун щьнйазед п'адша, сәрдара, мерхаса у бәрәт'ед һәспа, өса жи щьнйазед сийаред ван у һ'әму мәрьва, аза у хөлама, бьч'ук у мэзына бьхwьн».

¹⁹ һьнге мьн әw щә'нәwьр у п'адшед дьнйайе ордийед ванва ль щики щьвийайи дитьн, wәки шәр'е хwә т'әви ви сийаре һәспе боз у ордийа wива бькьн. ²⁰ һьнге әw щә'нәwьр т'әви ви п'ехәмбәре дәрәw дил һатьнә гьртьне, йе кә ль бәр ви щә'нәwьри нишанед әщәб дькьрьн. Әwi бь ван кьра әw хальфандьн, йед кә нишана щә'нәwьр қәбул кьрьн у сәре хwә ль бәр һ'әйкәле ви данин. Щә'нәwьр у п'ехәмбәре дәрәw жи сахә-сах һатьнә авитьне нав гола агьре к'ьрк'утейи дьшьхөлә. ²¹ Әwед майин жи пе ви шуре кә жь дэве сийаре һәспе боз дәрдык'эт, һатьнә көштьне у һ'әму тәйрәдә жь щьнйазед ван т'ер бун.

П'адшатийа һ'әзар сали

20 ¹ һьнге мьн дина хwә даие, ва мьльйак'этәк жь э'змен дьһатә хwаре, к'ьлита гәлийе һәй-wаие у зьнщирәкә мэзын дәсте wида бу. ² Әwi әw зийа гьрт, аwа готи әw мәрә бәре, кә хwәха Мирещьн у Шәйт'ан

э у һ'эзар сали гьреда. ³ Эви эв авитэ гэлийе һэй-вайе, сэр ви к'элит кър у мор лехьст, вэки иди мьлэта нэхальфинэ, һ'эта һ'эзар сал т'эмам бэ. Пэй we йэкер'а эв гэрэке бона вэхтэки кын бе бэр'дане.

⁴ Ђынге мьн к'орси дитьн кё эв ль сэр ван р'уньштън, к'ижанар'а һатэ дайине, вэки диwane бькьн. Оса жи мьн р'öh'ед ван дитьн, сэре к'ижана бона шэ'дэтийа Иса у бона хэбэра Хвэде һатьбунэ лехьстьне, к'ижана сэре хвэ ль бэр щэ'нэвьр у һ'эйкэле ви данэнибун у нэ жи нишана ви һьлдабунэ сэр э'ни йан дэсте хвэ. Эвана дуса сах бун у т'эви Мэсиһ һ'эзар сали п'адшати кърьн. ⁵ (Ле эв мьрийед майин сах нэбун, һ'эта һ'эзар сал т'эмам бу.) Эв э р'абуна мьрийайэ пешьн. ⁶ Хвэзьли у бöhörти-жьбарэ йэ, эве кё п'ара ви т'эви р'абуна мьрийайэ пешьн һэйэ. Мьрна дёда ль сэр ван һ'өкөм накэ, ле эве бьбьнэ к'аһинед Хвэде у Мэсиһ у we т'эви ви һ'эзар сали п'адшатийе бькьн.

Ахьрийа Мирещън

⁷ Гава һ'эзар сал т'эмам бэ, Мирещън we жь зьндана хвэ бе бэр'дане, ⁸ эве дэрк'эвэ, вэки ван мьлэтед һэр чар қөлбед дьнеда, ава готи Гог у Магоге бьхальфинэ у ван бона шэр' ль щики бьцьвинэ. Р'эқэма ван we мина қума дэве бэ'ре бэ. ⁹ Эвана we т'эмамийа э'рде бэла бьн у дора варгэһе ордийа щьмэ'та Хвэде у бажаре һ'ьзкьри бьгьрьн. Ле жь э'мен агьре бьбарэ, ван һ'уфи хвэ кэ. ¹⁰ Эв Мирещъне кё эв хальфандьн, we бе авитьне нава гола агьре к'ьрк'уте, ви щийе кё щэ'нэвьр у п'ехэмбэре дэрэw теда нэ. Ль вьр we шэв у р'ож, һ'эта-һ'этайе бьчэрчьрьн.

Диwana хьлазийе

¹¹ Ёнгe мьн т'эхтэки мээьни чили-қарқаш дит у йэк ль сэр р'уньшьтбу. Э'рд у э'зман жь бэр ви бэтавэбун у дэwса ван к'ьфш нэбу. ¹² We ёнгe мьн мьрийед бьч'ук у мээьн дитьн кё ль бэр т'эхт сэкьни бун. К'ьтеб вэбун у к'ьтебэкэ дьн жи вэбу, аwа готи к'ьтеба жийине. Диwana мьрийа анэгори ван кьред ванэ к'ьтебада ньвисар hatэ кьрьне. ¹³ Бэ'ре мьрийед хwэ дан, Мьрьне у Дийаре Мьрийа жи мьрийед хwэ дан. Диwana һэр мэрвьэки жь ван анэгори кьрьнед ван hatэ кьрьне. ¹⁴ Ёнгe Мьрьн у Дийаре Мьрийа hatьнэ авитьне нава гола егьр. Эв гола егьр мьрьна дёда йэ. ¹⁵ У наве к'е ве к'ьтеба жийинеда ньвисар т'ёнэбу, эw hatэ авитьне нава гола егьр.

Э'рд у э'змане ну

21 ¹ Ёнгe мьн э'рд у э'зманэки ну дитьн, чьмки э'рд у э'змане бэре дэрбаз бун у иди бэ'р т'ёнэбу. ² Мьн дина хwэ даие, ва жь э'змен Бажаре Пироз, Оршэлима ну мина букэкэ хеликьри бона дэргистийе хwэ хэмьли жь Хwэдеда дьhatэ хwаре. ³ Мьн жь т'эхт дэнгэки бьльнд бьһист кё дьгот: «Ва коне Хwэде нава мэрьвада йэ! Эwe хwэха нав wанда бьжи, эwана we бьбьнэ щьмэ'та ви у Хwэде хwэха жи we т'эви ван бьминэ, чаwа Хwэдейе ван*». ⁴ Эwe жь ч'эвед ван һ'эму һесьред ван пақьж кэ у иди мьрьне т'ёнэбэ, нэ шин, нэ гьри, нэ еш-ешук, чьмки тыштед бэре дэрбаз бун».

* 21:3 «Чаwа Хwэдейе ван» бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «У бьбэ Хwэдейе ван». Ле нав дэстньвисаред һьнэкада эв т'онэ.

⁵ Ынге әви ль сәр т'әхт р'унышти гот: «Ва эз һәр тышти ну чедькым». У мыр'а гот: «Бьнвисә, чьмки әв хәбәрнә амьн у р'аст ьн». ⁶ Өса жи готә мын: «Һәр тышт һатә сери. Эз ым Алфа^ф у Омега, Дәстпобун у Ахьри. Эзе йед т'и, жь канийа ава жийине бехәқ бьдьмә вәхварьне. ⁷ Әве кө сәрк'әвә, һәр тыште п'ара ви бьк'әвьн, әзе бьбьмә Хвәдейе ви, әве жи бьбә лаве мын. ⁸ Ле п'ара тьрсонәка, беамьна, к'ьрет-һ'әрама^ф, меркөжа, бенамуса, сербаза, п'утп'арьста у һ'әму дәрәвина we гола агьре кө к'ьрк'утева дьшәвьтә бьк'әвә. Әв ә мьрьна дөда».

Бажаре Оршәлима ну

⁹ Мьльйак'әтәки жь ван һәр һ'әфт мьльйак'әта, йед кө һ'әфт т'асед ванә һ'әфт бәлайед хьлазийева т'ьжи һәбун, һат т'әви мын хәбәр да у гот: «Wәрә ве дәре, әзе буке нишани тә кьм, дәргистийа Бәрх». ¹⁰ Ынге Р'өһ'е Пироз һатә сәр мын, ви эз бьрьмә сәр ч'ийаки мәзьни бьльнд у Бажаре Пироз, Оршәлим нишани мын да, кө жь ә'мен Хвәдеда дьһатә хваре. ¹¹ Р'умәта Хвәде нав вида шәwқ дьда, әw р'онайи мина кәвьре қимәт бу, мина кәвьре йаспис, мина хьрустал бу. ¹² Сура ви мәзьн у бьльнд бу, донздәһ дәргәһи бу у ль бәр дәргәһа донздәһ мьльйак'әт һәбун. Ль сәр дәргәһа навед һәр донздәһ қәбилед зар'ед Исраел ньвисар бун. ¹³ Жь алийе р'өһьлатева се дәргәһ, жь алийе бак'урева се дәргәһ, жь алийе башурева^ф се дәргәһ у жь алийе р'оавайева се дәргәһ һәбун. ¹⁴ Донздәһ һ'имед сура бажер һәбун, ль сәр ван һәр донздәһа навед һәр донздәһ шандийед Бәрх ньвисар бун.

¹⁵ Дәсте ви мьльйак'әтида, йе кө т'әви мын хәбәр дьда бона чапкьрьне қамишәки зер'ин һәбу, wәки бажер, дәргәһед ви у сура ви чап кә. ¹⁶ Бажар чар

гошә бу, дьрежайийа бажер вәкә бәрайийе бу. Әви бажар бь ви қамиши чап кьр, донздәһ һ'әзар мәйдан* дәрк'әт. Дьрежайи, бәрайи у бьльндайи вәкә һәв бун. ¹⁷ Мьльйак'әт сура бажер пе чапкьрьна мәрввайе чап кьр, бьльндайийа we бу сәд чьл чар зәнд*. ¹⁸ Әв сур жь кәвьре йаспис һатьбу чекьрьне у бажар хвәха жь зер'е хаси мина шушә зәлал бу. ¹⁹ һ'имед сура бажер бь һәр щур'ә кәвьред хасә қимәт һатьбунә хәмьландьне.

Һ'име пешьн йасписе сьпи бу,
 йе дөда сафире шин,
 йе сьсийа халкедоне к'әске вәкьри,
 йе чара зьмруде к'әск,
²⁰ йе пенща сардонуксе сор,
 йе шәша сардийоне соре тә'ри,
 йе һ'әфта кәвьре зер'ин,
 йе һ'әйшта зьмруде шин,
 йе нәһа топазе қич'ьк,
 йе дәһа хьрисопрасе к'әск,
 йе йанздәһа йақуте ширк,
 йе донздәһа аместисе ширке вәкьри.*

* 21:16 «Донздәһ һ'әзар мәйдан» һ'әсабе ньһа дькә дө һ'әзар дөсьд километьр.

* 21:17 «Сәд чьл чар зәнд» бь һ'әсабе ньһа дькә шест пенщ метьр. Зәнд we дәме 45 санти бун, аһа готи незики нив метьри.

* 21:20 Жь ван кәвьра к'ижан р'ожа иройин нәнас ьн, навед ван жь йунани һатьнә ньвисаре. Мәсәлә: Халкедон, сардонукс, хьрисопрас, сардийон. Бона халкедон у сардийон бь заравед дьн һьнәк бавәр дькьн кө әв щур'ә-щур'ә әқид ьн. һьнәк шьк сәр р'әнгед чәнд кәвьра һәйә.

²¹ Һәр донздәһ дәргәһ донздәһ дөр' бун, һәр дәрик жь дөр'әки бу у майдана бажер жь зер'е хаси мина шуше зэлал бу.

²² Мьн бажерда п'арьстгәһ нәдит, чьмки Хөдан Хwәдейе һ'әму Зорайийе у Бәрх п'арьстгәһа wi нә. ²³ Бажар нә һ'әwще тә'ве у һиве бу кө р'онайи бьдане, чьмки р'умәта Хwәде wi р'онайи дькә у Бәрх ч'ра wi йә. ²⁴ Мьлэт we р'онайа wiда бьгәр'ьн у п'адшед дьнйайе we р'әwш-р'умәта хwә биньнә нава wi. ²⁵ Дәргәһед wi we т'ө щар нәйенә гьртъне, чьмки ль wьр т'ьме we р'ож бә, шәве т'өнәбә. ²⁶ We р'умәт у һөрмәта мьләта биньнә нава wi. ²⁷ Qәт тыштәки һ'әрам we нәк'әвә бажер, нә жи йед кө к'ьретийе у дәрәwa дькьн we бьк'әвьне, т'әне әвед кө к'ьтеба Бәрхейә жийинеда һатьнә ньвисаре.

22 ¹ Паше wi мьлйак'әти ч'әмәки ава жийине, мина хьрустале зэлал нишани мьн кьр, кө жь т'әхте Хwәде у Бәрх дәрдьк'әт у нава майдана бажерва дьк'ьшийа. ² Ль һәр дө алийед ч'ем дара жийине* һәбу, кө донздәһ щур'ә бәр дани у һәр мәһ бәре хwә дьда. Бәлгед^ф we даре бона қәнщбуна мьләта бун. ³ Иди тыште ньфьр'лебуийи ль wьр we т'өнәбә.

Т'әхте Хwәде у йе Бәрх we нав бажерда бә у хөламед wi we жер'а хьзмәтк'арийе бькьн. ⁴ Әwe р'уйе wi бьбиньн у наве wi we ль сәр ә'нийа ван һәбә. ⁵ Иди шәве ль wьр т'өнәбә, we р'онайа ч'ьре у р'ойе кер нәйен, чьмки Хөдан Хwәде we ль ван р'онайи кә у һ'әта-һ'әтайе п'адшатийе бькьн.

* 22:2 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Даред жийине». һәзәқел 47:12.

Һатъна Иса Мәсиһ

⁶ Ҡи мьлайак'әти мьнр'а гот: «Әв хәбәрнә амьн у р'аст ын. Хөдан Хвәдейе кө Р'өһ'e хвә дьдә п'ехәмбәра*, мьлайак'әте хвә шанд, вәки тыштед кө we зутьре бьқәвьмьн нишани хөламед хвә кә».

⁷ Иса дьбежә: «Ва йә әзе зутьре бем.

Хвәзи ль ви, йе кө хәбәрәд п'ехәмбәртийед ве к'ьтебеда хвәй дькә!»

⁸ Мьн Йуһ'әнна әв йәкана бьһистьн у дитьн. У чахе мьн әв бьһистьн у дитьн, дәвәр'у чумә ньге ви мьлайак'әти, йе кө әв тышт нишани мьн кьрьн, вәки сәре хвә ль бәр ви дайнъм. ⁹ Ле әви мьнр'а гот: «Ве йәке нәкә! Әз жи һәвал-хөламәки мина тә у ван бьред тә п'ехәмбәра у ван һ'әмуйа мә, йед кө хәбәрәд ве к'ьтебе хвәй дькьн. Сәре хвә ль бәр Хвәде дайнә».

¹⁰ Сәрда жи мьнр'а гот: «Хәбәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ьтебеда вәнәшерә, чьмки вәхт незик ә. ¹¹ Әве кө нәһәдийе дькә, бьра һе нәһәдийе бькә, әве кө к'ьрет ә, бьра һе к'ьретийе бькә, әве кө р'аст ә, бьра һе р'астийе бькә у әве кө пироз ә, бьра һе пироз бә».

¹² Иса дьбежә: «Ва йә әзе зутьре бем у хәлата мьн дәсте мьнда йә, вәки анәгори кьрьнед һәр йәки бьдьмә ви. ¹³ Әз ьм Алфа^ф у Омега, Йе Пешьн у Йе Пашьн, Дәстпәбун у Ахьри».

¹⁴ Хвәзи ль ван, йед кө чөхед хвә шуштьнә*, вәки изьна ван һәбә, жь бәре дара жийине бьхвьн у

* 22:6 Аһа жи те ф'әмкьрьне: «Хөдан Хвәдейе р'өһ'e п'ехәмбәра».

* 22:14 Нав дәстньвисарәд һьнәкада дәвса «чөхед хвә шуштьнә» «т'әмийед ви дьқәдиньн» һәйә.

дэргәһед бажерр'а бык'эвьнә һындөр!¹⁵ Ле сә-куч'ык, сербаз, бенамус, меркөж, п'утп'арьст у һәр кәсе кӧ дәрәва һ'ыз дькә у дәрәва дькә, әве дәрва бьминә.

¹⁶ «Мьн, Иса, мьльак'әте хвә шанд, вәки шә'дәтийа ван тышта нава щьвинада бьдә. Эз Р'ык'ьнийат^ф у Бәрәка Давьд ым у эз стәйрка шәwqә сьбәһе зу мә».

¹⁷ Р'öh' у бук дьбежын: «Wәрә!» Әве кӧ дьбьһе бьра бежә: «Wәрә!» Әве кӧ т'и йә бьра бе, әве кӧ ава жийине дьхвазә бьра беһәq бьстинә.

Пашготын

¹⁸ Эз шә'дәтийе дьдьмә һәр кәсе кӧ хәбәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ьтебеда дьбьһе: һәгәр йәк тыштәки сәр ванда зедә кә, Хвәде жи ван бәлайед кӧ ве к'ьтебеда һьвисар ын we сәр вида зедә кә. ¹⁹ У һәгәр йәк жь хәбәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ьтебеда тыштәки кем кә, Хвәде жи we п'ара ви жь дара жийине у жь Бажаре Пироз кем кә, бона к'ижана ве к'ьтебеда һьвисар ын.

²⁰ Әви кӧ шә'дәтийа ван тышта дьдә, дьбежә: «Бәле, эзе зутьре бем». Амин! Wәрә, йа Хӧдан Иса.

²¹ К'әрәма Хӧдан Иса һ'әмуйар'а* бә.

* 22:21 Нав дәстһьвисарәд һьнәкада дәwса «һ'әмуйар'а» «щьмә'та Хвәдер'а» йан жи «һ'әму щьмә'та Хвәдер'а» һәйә.

ФЭРЬЭНГОК

Эва фэрьэнгока мина к'элитэке мэщале дьдэ, кө фэ'минед хэбэред гьран йан нэнас зу фэ'м бькьн. Ве фэрьэнгокеда наве п'аред К'этеба Пироз бь жьмаред сэри у р'езава ьатьнэ ньвисаре, ава готи ьэр р'ез у сэри жьмаркьри нэ. Т'эвайийа Пэймана Кэвын 39 к'этеб ьн: Дэстпобун, Дэрк'этын, Қануна К'аьинтийе, Жьмар, Зэбур, К'этебед П'ехэмбэра у йед майин. Пэймана Ну 27 к'этеб ьн. (Эв ьэр дө пэйман ьэвр'а 66 к'этеб ьн.) Дэрьэқа шьровэкьрынада ьун дькарьн ьэр 66 к'этебада бьхуньн, ле сэд ь'эйф кө ве к'этебеда т'эне к'этебед Пэймана Ну ьэнэ, йед Пэймана Кэвын т'өнэнэ, чьмки бь зараве көрманци эв ье нэьатьнэ вэлгэр'андьне (т'эрщьмэкьрыне).

Абба – бь зьмане арами те фэ'мкьрыне «бав». Марқос 14:36;
Р'омайи 8:15; Галати 4:6.

авзе (нэхвэшийа авзе) – ава зэр же дьчэ.

Адэм – инсане пешьн бу, йе кө Хвэде хольқанд. Хвэде эв жь хвэлийа э'рде хольқанд (Дэстпобун 2), паше Һева хольқанд. Адэм у жьна хвэ Һевава эв бун, йед кө паше гөр'а Хвэде нэкьрын у гөнэ кьрын (Дэстпобун 3). Ынгедэ инсен гөнэ кьр. 1 Корьнт'и 15:45-да те готьне, кө Иса Мэсиь «Адэме Ахьрийе» йэ. Адэме пешьн баве т'эмамия мэрьвайа йэ у ьэр кэс жийина қальби жь ви дьстинэ. Иса Мэсиь кө Адэме дөда йэ, жийина р'өһ'ани дьдэ ьэр кэсе кө бавэрийа хвэ ви тинэ. Луқа 3:38; Р'омайи 5:12-15; 1 Корьнт'и 15:22, 45-47; 1 Тимот'ейо 2:13-14; Щььуда 14.

ФЭРҲЭНГОК

Алфа у Омега – Алфа Һәрфа алифба йунанийә пешьн ә, Омега Һәрфа алифба йунанийә пашьн ә. «Алфа у Омега» чава навәк Һын Хвәдер'а, Һын жи Иса Мәсиһ'а те готьне. Эйанти 1:8; 21:6; 22:13.

амин – жь зьмане ибрани йә, кө м'әна we әв ә: «Р'аст ә», «Бәле», «Б'ра өса бә», «Р'аст бе хельф», «Қайл ьм». Әw Һынге те готьне гава йәк готьнәке дьбежә йан д'әа дькә, йәки дьн готьна wi дьхвазә мак кә, қайлбуна хwә бь готьна «амин» нишан дькә. Өса жи Эйанти 3:14-да әв нава бона Иса Мәсиһ Һатийә хәбате, бь фьк'ра «Әw р'аст ә», «Әw амьн ә». Р'омайи 1:25; 9:5; 1 Корьнт'и 14:16; 2 Корьнт'и 1:20.

анинә сери – анинә щи, мийасәркьрьн, т'әмамкьрьн.

анисо – (анис, шәмит) щур'әки п'ьнщар'е йә. Мәтта 23:23.

арами – зьмане арами незики зьмане ибрани йә. Жь сала 600-и бәри буйина Иса әw нава сийасәте у к'ьрин-фьротана Асия Р'оавайеда зьманәки навмьләтийейи мәзьни бу. Һена Иса Мәсиһда арами зьмане щьһуйед Фьльстинейи Һәр дәм бу, өса жи ибрани у йунани дьҺатьнә хәбәрдане. Пәймана Нуда чәнд щи Һәнә, wәки ньвиск'аред Мьзгинийе хәбәрәд Иса бь зьмане арами ньвисинә у паше wәлгәр'андьнә йунани. Мәтта 23:7; Марқос 5:41; 7:34; 15:22; К'аред Шандийа 4:36; Галати 1:18.

Арйопаго – гьрәки бажаре Ат'инайе бу, Йунаньстанеда. Мәрвьед хwәйиқәдьрә гьрәгьр сәр wi гьри дьщьвийан. Щьвата ван жи Һәма «Арйопаго» дьҺатә готьне.

Аргәмис – наве п'утәки йә, кө гәләк мәрьва Асийаеда әw

ФЭРҲЭНГОК

дь'эбандын (К'аред Шандийа 19:24-35).

Архелайо – к'өр'е Һеродэси Мэзын бу у б'ре Һеродэс-Антипас бу.

Пэй мьр'на баве хв'эра эв дэмэкэ кын бу сэрвере Щьустане.

Жь к'эрэма хвэ ль б'н хэбэра «Һеродэс»-да жи б'хуньн.

афу (афукьрын, афубун) – бахшандын.

Ахайа – п'арэкэ мэзынэ вэлате Йунаньстане бу. П'р'анийа бажаред

Йунаньстанейэ э'йан, ьнге дьк'этынэ нава қэза Ахайайейэ

Р'омайе.

Ақуб – 1. Ақуб к'өр'е Исақ бу, ава готи нэвийе Бьраим, Ақуб'ра

Исраел жи те гот'не. Б'ре вийи мэзын Эсау бу. Ақуб баве Һэ

донздэь қэбилед мьлэте Исраеле бу. К'ьтеба Пирозда чэнд щара

Ақуб бона мьлэте Исраеле жи те гот'не. Жь к'эрэма хвэ ль б'н

хэбэра «мала Ақуб» у «Эсау»-да б'хуньн.

2. Ақубе Һалфаво у Ақубе Зэбэдийе б'ре Йу'энна, эвана д'о шагьртед Иса Мэсиь бун.

3. Эса жи Ақуб наве б'раки Иса бу (Мэтта 13:55; Марқос 6:3; Галати 1:19) у ль гора фькьра гэлэка эв Ақуб э, йе к'о «Нэ'ма Ақуб» н'висийэ.

Бабилон – 1. Бабилон наве бажарэки гэлэки кэвын э. Вэхтэке

п'адшайе Бабилоне гэлэк вэлатед д'н б'ндэст кьр'бун. Мьлэте

ви т'эви мьлэте Исраеле шэр' кьр у эв б'ндэст кьрын. Гэлэк

мэр'вед Исраеле чава х'олам б'рынэ вэлате хвэ. Мьлэте

Исраеле ль вьр ь'эфте сали ма. Мэтта 1:11-12, 17; К'аред

Шандийа 7:43.

2. Бабилон Э'йантийеда жи те н'висаре, чава нишана мьлэтед к'о г'р'а Хвэде нак'н, чьмки мэр'вед бажаре Бабилоне

ФӘРҲӘНГОК

өса бун. Әйанти 14:8; 17:5; сәре 18-а.

3. 1 Пәтрус 5:13-да һәйә кө «Бабилон» бәса бажаре Ромайе дькә.

Бав (Баве Әзмана) – әв нав Хвәдер’а те готыне. К’ьтеба Пирозда әв бь мә’на физики (щьсмани) найе фәмкьрыне, ле бь мә’на р’оһ’ани. Әв Баве р’оһ’ед һ’әму мәрввайийе йә. Хвәде бона мәрва өса хәм дькә, чава бав зар’а хвәр’а у һе зедә. Ле һәләрәтийа Хвәде чава Баве т’әви Иса Мәсиһ щур’әки башқә йә. Жь к’әрәма хвә дәрһәра ве йәкеда бьн хәбәра «Көр’е Хвәде»-да бьхуһн.

бадиһәва – вала, п’уч’.

Баәл – наве п’утәки кәнанийа бу, әв п’утәки зедәбуне ава готи зайине бу, бавәрмәндед ви п’ути бавәр дькьрын кө әве һ’әйванед ван, зәви у р’әзед ван бәрәк’әт кә. Мә’на Баәл «хвәйи» йә. Мьләте Моуаб, мьләте Мьдйан у мьләте Сур у Сайда Баәл хвәр’а Хвәде һ’әсаб дькьрын. Гәләк п’утед ван мьләта һәбун, ле Баәл жь һ’әмуя мәстър бу. Тариха мьләте Израелда, чахе әв жь Хвәде дур дьк’әтһн, Баәл дьб’әбандьн у бь ви авайи һерса Хвәде ль сәр хвәда данин. Ле нав мьләте Израелда мәрв һәбун, кө т’ө щара Баәл қәбул нәкьрһнә, һәр вәхт заньбунә кө пештър и әфьрандаре әрд у әзман т’ө Хвәде иди т’өнәйә. Һ’акьмти 2:13; 6:25, 31; 3 Падшати 16:31; сәре 18-а; 22:53(54); 4 Падшати 3:2; 10:18-27; 11:18; Йерәмийа 2:8; 7:9; 11:17; 12:16; 19:5; 23:27; Ромайи 11:4.

бажарванед Ромайе – жь һ’әму мәрввед кө Императорийа Ромайеда дьман, т’әне һнәк чава бажарванед р’омайе дьһатһнә

ФЭРҲЭНГОК

һ'эсабе. Эвед кө бажарван дыһатынә һ'эсабе, һәқ у азайийед ванә башқә һәбун, қәдьре ван һе бьльнд бу (К'аред Шандийа 16:37).

Бажаре Дауьд – Пәймана Кәвьнда «Бажаре Дауьд» җе п'ара Оршәлимер'а те готъне, к'ижан кө Дауьд п'адша жь дәсте йәбусийа станд (2 П'адшати 5:6-9). Луқа 2:11-да өса жи Бәйтләһ'мер'а дыготън бажаре Дауьд, ль к'ө мала баве Дауьд дыма. Ұр Дауьд жь дийа хвә дьне к'әтгыбу у мәзын бьбу (1 П'адшати 17:12; Луқа 2:4). Өса жи ль гора готънед п'ехәмбәра Иса Мәсиһ Ұр жь Мәрийәме дьне к'әт (Мәтта 2:1, 5-6).

бакөр – мьфрьқ, шьмал.

балт'ә – бьвьр.

бап'еш – (бап'еша гәмийе) щар, багыр.

Барақ – йәк жь сәрҗеред мьләте Исраеле бу. Шер'да сәрҗерти дыкыр у дьжмьн бьндәст кыр. Һ'акьпти жь сәред 4-а һ'әта 5-а; Ибрани 11:32.

Барнабас – м'әна наве «Барнабас» әв ә: «Көр'е Бәрдьлийе» аҗа готи «Йе кө бәр дьлада те» (К'аред Шандийа 4:36). Эҗ йәки леҗи бу жь Қөбрьсе у наҗа баҗәрмәнҗада сәрҗерәк бу, йе кө Паҗлос бьрә щәм шандийед Оршәлиме. Эҗ т'әҗи Паҗлос р'өҗитийа Паҗлосә пешьнда чаҗа қасьде Иса чу. К'аред Шандийа 4:36-37; 9:27; 13:1-14:28; 15:36-41; Галати 2:9-14.

башур – мьшрьқ, щ'әнуб.

баҗәри – «Иман» хәбәрәк ә, кө жь зьмане семити (әр'әби, ибрани, сурийани, ашури) те, кө бь к'өрди «баҗәри» йә. Пенц щур'ә хәбаҗед хәбәра «баҗәри» һәнә:

ФЭРҲЭНГОК

1. Мэрыв бавэрийа хвэ ль Хвэде йан йэки тинэ, бавэр дькэ кӧ эв амьн э (Дэстпобун 15:6; Ишайа 7:9; Ромайи 4:3; Галати 3:8).

2. Мэрыв дькарэ бавэр бькэ кӧ тыштэк йан кэсэк р'аст э (Луца 20:5).

3. Мэрыв э'сэйи занэ, ава готи ь'ышада р'удьни, кӧ тыштэк ьэйэ йан we дэрбаз бэ (Агуб 1:6).

4. Пэймана Нуда, ьинкьрына шандийа бона Иса Мэсиь те фэмкьрыне. Эw бавэрийа мэ йэ нав пирозед Хвэдеда йэ (Галати 1:23; Эфэси 4:5; Щььуда 3).

5. Бавэрикэ щур'эки башцэ жи ьэйэ, чава дайинэкэ жь Хвэде (1 Корьнт'и 12:9).

беолити – беванун, беэ'дэт, беэ'сыл у хвэсэрихвэ.

бевa – те готыне бона щи йан мэрывэки хоф у тьрс, ава готи йэк ньзанэ чь хьраби жь wi щийи йан жь wi мэрвы we бе.

бэж – зььайи, э'рд.

Бэйтел – бажаре п'адшатиya Израелейи бакӧре бу. Сесьд сали эw щики гэлэки э'йан бу бона ь'эбандьне. 3 П'адшати 12:28-30; 4 П'адшати 23:15.

Бэйтлэь'м – бажаре Щььудаие (Щььустане) йэ, ль к'ӧ Даувьд п'адша дьне к'эт у мэзын бу, паше жи Иса ль вьр ьатэ дьне (Мэтта 2:1; Луца 2:4; Йуь'энна 7:42).

бэйт' – қәвл, ьзынгьрт.

бэлг – п'эле даре.

Бэлзэбул – навеки бона Мирещьн. Пешийе Бэлзэбул наве п'утэки

ФЭРҲЭНГОК

фильстинийа бу, м'эна «Хөдане Ware Бьльнд». Фильстини незики мьлэтэд Исраеле дьман. Пэйр'а нав шьбуйда м'эникэ дьн стандарт: «Хөдане Меша» йан «Хөдане Сэргина». Эв жи бу навэки сэрверийа қөватэд шьнайэ хьраб. Мэтта 10:25; 12:24, 27; Марқос 3:22; Лука 11:15, 18-19.

бөрдьли – барьстани.

бөре дэрэмэта пешьн – фькьрэкэ жь Пэймана Кэвьн э. Wөхте Пэймана Кэвьнда чь пешийе бөр к'елэндийе бьк'эта, йан ьэгөр бөре р'эзе пешьн буйа, йан ньхөрийе ь'эйванед мале, йан жи ньхөрийе нерини ьэр малэкэ Исраеле чава «бөре дэрэмэта пешьн» дьятэ ь'эсабе у Хвөдер'а дьятэ дайине. Эва нишанэк бу кө ь'эму жи п'ара Хвөде нэ. Пэймана Кэвьнда: Дэрк'этын 13:14-15; 34:26; Қануна К'аьинтийе 23:17; Жьмар 18:12. Пэймана Нуда эв хэбэр щур'э-щур'э бь м'эна р'өб'анийэ сурэти те хэбате: Р'омайи 8:23; 1 Корьнт'и 15:20, 23; Эйанти 14:4; Ақуб 1:18 (ньхөри).

бөрэт'э – лаше мьрийа йан ь'эйвен.

бөреэқи – төрөшкьрын, щөлә'тикьрын, бешермикьрын.

бөр'и – щийе бе ав, кэвьр-көч'ьк, чол у бэст.

бөтавэбун – өндабун.

билян – занэбунеда сэрхвэ.

бөьышт – щьнэт.

Бьжарти (Йе Бьжарти) – бона Иса Мэсиь те готьне. Йе Бьжарти, Мэсиье Хвөде йэ, йе кө Хвөде к'ьфш кьрийэ. Ишайа 42:1;

ФЭРҲЭНГОК

Мэтта 12:18; Лука 23:35; Йун’энна 1:41. Жь к’эрэма хвэ бьн хэбэра «Мэсиь»-да бьхуньн.

бьк’ыр – кэч’ьк, қиза мернэқьри.

Бьлам – п’ехэмбэр бу, йе кё Баладе п’адше Мовабе жь ви ниви кьр, вэки эв ньфьр’а мьлэте Израеле бькэ, чьмки Баладе п’адша дьхвэст эв бьндэст кьрана. Балад жь мьлэте Израеле дьтърсийа, чахе ьатьнэ вэлате ви. Пешийе Бьлам п’ехэмбэр гот: «На, эз ньфьр’а мьлэте Израеле накьм», ле паше чу. Гава р’еда дьчу, ль пешийа ви мьляк’этэк сэкьни. Бьлам мьляк’эт нэдит, ле к’эре Бьлам мьляк’эт дит у пешда нэчу. Бьлам нькарьбу ньфьр’ мьлэте Израеле бькьра, чьмки Хвэде дёа ван кьрбу. Пэймана Нуда ньвисар э кё Бьлам п’эрэ’ьз бу, лэма т’эви Баладе п’адша қайл бу, йе кё дьжмьне мьлэте Израеле бу. Жьмар 22:4-35; 2 Пэтрис 2:15-16; Щььуда 11; Э’йанти 2:14.

бьнэли – мэрьвед кё щикида дьминьн бьнэлийед ве дэре нэ.

Бьнйамин – жь ьэр донздэь кёр’ед Ақуб (ава готи Израел) йе ьэри бьч’ук бу. Эв бавэ’ширеки Израеле бу. Дэстпобун 35:18; К’аред Шандийа 13:21; Р’омайи 11:1; Филипи 3:5; Э’йанти 7:8.

Бьра’им – бавэ’шире щьмэ’та Хвэде бу. Ёе бэре пешда Хвэде Бьра’имр’а готьбу кё: «Эзе вэлатэки бьдьмэ тэ. Гэрэке тэ жь вэлате хвэ дэрэи у ьэр’и вэлатэки ну». Бьра’им гөр’а Хвэде кьр. Пэй гэлэк салар’а эв вэлат дит. Эв вэлате Израел э. Хвэде пэйман т’эви Бьра’им гьреда, соз да кё эв у зөр’этэд ви Хвэдер’а ве бьбьнэ щьмэ’тэкэ башқэ, ьэгэр эв ль пэй Хвэде ьэр’ьн. Жь к’эрэма хвэ бьн хэбэра «пэйман»-да бьхуньн. Лука 1:55; 3:8, 34.

ФЭРҲЭНГОК

бъхур – ширеза даре йә. Әw жь дара те ыздане у ы́шккьрыне. Гава те шәwътандьне, бинәкә гәләки хwәш же те. Дәма Пәймана Кәвнәда п’арьстгәеда сәр горигәна бьхуре Хwәдер’а дьбате шәwътандьне (Дәрк’этын 30). Щур’әки дарәкә бьхуре Әрәбьстанеда жи нәбу, кә гәләки қимәт бу. Стәйрнәсед р’оьылате жь we дәре Исәие зар’окр’а п’ешк’еш анин (Мәтта 2:11).

бьһарәт – пунг, дарчин, мехьк у йед майинә бинхwәш.

бьһе – п’арәкә қимәте, кә бәри к’ьрине те дайине (Әфәси 1:14).

вәгәр’ин (жь гөнәкьрыне вәгәр’ийан) – (т’обәкьрын) әw ә, кә йәк жь гөнәкьрыне вәдьгәр’ә, хьраби у гөнәд хwә нас дькә, фәм дькә кә әw хьраб ә, п’ошман дьбә у бь дьл у щан жь гөнәкьрыне вәдьгәр’ә бәрбь Хwәде, wәки Хwәде бьбахшине. Һәзәқел 14:6; Зәкәрийа 1:6; Марқос 1:15; К’аред Шандийа 3:19.

гәлийе нәй-вайе – щийе бәбьни. Бь йунани АБУССОС ә. Ль гора ынкьрынәкә щьһуйайә гәләки кәвьн, әв щи к’урайийа әрде бу у щьн ль wьр гьрти дьһатьнә хwәйикьрыне, Һ’әта щәзакьрына ванә ахьрийе. Луқа 8:31; Әйанти 9:1-2, 11; 11:7; 17:8; 20:1, 3.

гәмиван – (к’әштиван) хәбатк’аре гәмийе (к’әштиийе).

гәмиваргәь – лиман, бәндәр.

Гидәйон – сәрверәки щьмә’та Исраеле бу. Бавәрийа ви гәләк бу у дәа кьр wәки Хwәде р’әбәрийа ви бькьра. Гава чу шәр’, әскәрәд ви ындьк бун, ле Хwәде алиқ’арийа ви кьр сәрк’әт. Һ’акьмти 6:11-8:27; Ибрани 11:32.

гори – қөрбан, нәдьр.

ФЭРҲЭНГОК

горигэь – (мэзбэь) т’эхте кӧ қӧрбан, гори, к’эди у хер дьһатнэ дайине йан сэржекьрьне. Пешийе эь пе кэвьра дьһатэ чекьрьне. Ёна Мусада қӧрбан т’эне сэр горигэһа Коне Шәдәтийе дьһатнэ сэржекьрьне у паше, гава п’арьстгэь һатэ чекьрьне, т’эне сэр горигэһа п’арьстгэһе дьһатэ сэржекьрьне. П’арьстгэһеда горигэь жь сьфьр чекьри бу. Т’эхтәки дьн жи һэбу, жь йе мэзын бычуктьр у зеркьри бу. К’аин ль сэр ве сьфре бьхур дышэььтандьн. Вер’а дьготьн горигэһа бьхуре. Дәстпобун 12:7; 22:9; Луқа 1:11; Луқа 11:51.

гӧнэ, гӧнәк’ар – т’эр’ьбандьна қьрара Хвәде эь гӧнэ те к’эсабе (1 Йуь’әнна 3:4). Гӧнәк’ар эь мәрвь э, йе кӧ жь р’ийа Хвәде к’әтийә у қьраред ви хвәй накә. Ль гора ньвисаред пироз к’әму мәрвь гӧнәк’ар ын у жь р’әма Хвәде к’әти нә (Р’омайи 3:9-18, 23; 1 Йуь’әнна 1:8-10).

гӧр’а фьланкәсе кьрьн – бь йа фьланкәсе кьрьн, бь готьна фьланкәсе бу, гӧьдарийа фьланкәсе кьрьн.

гьрав – (адә, щьзир) әрдәки нава бә’реда.

дарчин – бьһаратәкә жь қальке дарә йә. Бина we гәләк э у һена бәре гәләки бьһа бу. Мәрвьа эва т’әви бьзьре зәйт’уне дькьр, вәки бина бьзьр хвәш бә. Щарна мәрвьа ль хвә дьхьстьн у щарна жи бона дәфьнкьрьне дьһатә бьк’аранине (Әйанти 18:13).

Давьд – Дәма Пәймана Кәвьнда Давьд п’адше Исраелейи һәри мэзын бу. Жь к’әрема хвә ль бьн хәбәра «мала Давьд»-да бьхуньн.

ФЭРҲЭНГОК

дәрдан – фьраца кӧ тышта дькьне йан теда хвэй дькьн.

дәрсдар – (феркар, мьэ'льм, мамоста). Эвана жь к'ома мәрвьед хвэнди нә, нъвисаред ибрани гәләк заньбун. Нав у дәнге ван гәләк щара бьльнд дьбу жь дәст занәбуна ван, чьмки эзбәри готьнед дәрсдаред дьн дьготьн.

дәфьнкьрьн – вәшартьн, ч'әлкьрьна мьрийа.

дәьәк – Нав кӧр'ед Израелда кӧр'әк ьәбу, наве ви Леви. Зӧр'эта ви шьхӧле п'арьстгәе дькьрьн. Ль гора Қануна Муса зӧр'эта Леви ль сәр наве Хвәде дәьәк (жь дәьа п'арәкә) ьәбуке, ьасъл у дайина бәре әрде жь щьмә'та Израеле хвәр'а дьстандьн (Қануна К'аьинтийе

27:30-32).

дийаре мьрийа – (дньиа мьрийа, дньиа тәри) Наве дийаре мьрийа бь зьмане йунани ҺАДИС ә у бь зьмане ибрани ШӘӨЛ ә. Эв щики тәрийи бона мьрийа йә (Ибо 10:21-22). Щарна К'ьтеба Пирозда хәбәра ҺАДИС бь мә'на дожә (щә'ньмә) те хәбате, әв щики хәзәбе йә. Ле Пәймана Нуда ҺАДИС п'ьр'анийа щара бь ве мә'нийе те хәбате, щики жь бона йед хьраб ә, бона дәмәке. Эв нә щийе хәзәбе йә, щийе хәзәба ахьрийе ГӘЭННА йә (ава готи щә'ньмә).

дитьндар – щийе тейатьре йан жи щийе мәщала щьвате кӧ дььатә дәрбазкьрьне (К'аред Шандийа 19:29, 31).

дожә – щә'ньмә. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «щә'ньмә»-да бьхуньн.

дӧр' – кәвьре сьпийи қимәт ә, кӧ жь нав дьле щур'әки ь'әйване бәре дәрдьхьн (Мәтта 7:6).

ФЭРҲЭНГОК

дъл – бь фькьра ибранийа, эв ши йә, кө мәрэв нава хвәда шевьра хвә дькә у қьраред хвә дьдә.

еләкзэрьь' – к'ьнцкә эскәра йә, кө ль синг у пышта хвә гьредьдан, вәки жь шур у тира бенә хвәйкьрьне. Эв жь һ'әсьн йан жи жь ч'әрме қалым чекьри бун. Әфәси 6:14 (зэрьь'); 1 Тесалоники 5:8 (к'өмзэрьь'); Әйанти 9:9, 17.

Елиша – п'ехәмбәрәки Израеле бу, кө дәма Пәймана Кәвьнда гәләк к'әрәмәт бь дәсте ви дьһатьнә кьрьне (4 П'адшати 2:1-8:15). Пе Елиша жи Хвәде «Нәмане» сәрвәре эскәре Сурйайе жь к'отибуна ви қәнц кьр (4 П'адшати 5; Луқа 4:27).

Елйас – п'ехәмбәрәки Хвәдеи мэзын бу. Әви ль п'адшаки хьраб һьлат, өса жи ль һ'әмуйед кө Израеледа п'ут дь'әбандьн. Гәләк шьһу дьфькьрин кө Елйас we диса бьһата, вәки бона һатьна Мәсиһ мьләт һазьр кьра. Йуһ'әннайе Ньхөмдар гәләк алийава мина Елйас бу. Мәтта 11:14; Марқос 9:4; Луқа 1:17; Рөмайи 11:2-5; Ақуб 5:17.

ельми ви бун – т'әсмили ви бун, бәр та бун, гөьдарийа ви кьрын.

епикури – шагьртед философе Епикурос бу. Епикурос сала 270 бәри буйина Иса мьр. Әви һин дькьр, кө гәрәке мәрәме ә'мьре мәрьва шабун бә, жь еш у тьрсе дур бьн (К'аред Шандийа 17:18).

Әгрипа – Әгрипайе дөда көр'е Һеродәс-Әгрипа бу (көр'е Аристоклоуе Һеродәсе

Мэзын). Әгрипа п'адшаки Щьһустане бу. Павлос ль бәр Әгрипа у хушка ви

ФЭРҲЭНГОК

Бөрньке сәкьни у Мьзгинийа Хwәде дыда ван (К'аред Шандийа 25:13-26:32).

Әсау – Исаақе көр'е Бьраһимр'а дө көр'ед һәвал-щеви бун, Әсау у Ақуб. Әсау кө йе мәзын бу, р'ожәке гава гәләки бьр'чи бу, әви һәде ньхөртига хwә да хварьна зька, әв фьротә Ақубе бьре хwә. Хwәде зөр'әта Ақуб чава щьмәт хwәр'а бьжарт, нә кө йа Әсау. Дәстпобун 25:21-26; 27:1-41; 32:3-33:16; Р'омайи 9:10-13; Ибрани 11:20; 12:16-17.

әнишк (кәвьре сәре әнишке) – Пәймана Нуда әв хәбәр бь дө щур'а те ф'әмкьрьне: 1. Әв кәвьре кө диwара һәвва гьредьдә, аwа готи «кәвьре сәре әнишке».

2. Кәвьре кө ль хьлазия чекьрна авайики сәр дәргәһ йан дәри дыатә данине, чава «кәвьре к'ълите» йә, wәки һ'әму кәвьред майин һәвва бьдә гьредане. Мәтта 21:42; Марқос 12:10; Луқа 20:17; Әфәси 2:20; 1 Пәтрис 2:6-7.

занәбеж – зьменда сәрхwә.

зар – дәв.

зәндәгьрти ман – әщәбмайи ман, мәт'әлмайи ман.

зәwал – нәһәқи, нәхwәши, зийан.

Зәwс – п'уте йунанайи һәри мәзын ә. «Йупитәр» жи жер'а дыатә готьне. П'утәки дьн жи һәбу, кө наве ви һәрмес бу, әв чава қасьде Зәwс һ'әсаб дькьрын. К'аред Шандийа 14:12-13.

зив – бь йунани жер'а дьготьн ДРАХМӘ йан ДИНАРИОН, кө зивәки бьч'ук бу. Әвана wәлатед Императорийа Р'омайеда дыатьн хәбате. Әв wәкә р'ожхәбатәкә п'аләки бу. Луқа 15:8-9.

ФЭРҲЭНГОК

зийа – (эждэһэр) һ’эйванэк э, кӧ шарна ч’ир’окада жи те готъне, гэлэки қәват э, чава мэрэки гэлэки мэзын хӧйа дьбә. Жер’а «мэр» жи дьбежън. Эйантийеда зийа чава нишана Мирещън, сәрвеве р’ӧһ’ед хьраб э. Эйанти 12:3-13:4; 16:13; 20:2.

зох – (дарэкә гуръзе) дарэкә бьч’ук э, чава луфьк бона эдәте дин дьбатә бьк’аранине. К’аина хуна қӧрбанеда дькьрын у дьр’ешандьнә сәр мәрва, вәки әв мәрв ль бәр Хвәде пироз бьн. Дәрк’әгьн 12:22; Қануна К’аинтийе 14:4; Жьмар 19:6, 18; Йуь’әнна 19:29; Ибрани 9:19.

зьмьр – р’унэки бинхвәш э, жь дара те стандьне у қимәте ви бьһа бу. Ёнге зьмьр бона еше дьданә нәхвәша (Марқос 15:23), ӧса жи ль сәр щьнйазе мьрийада дькьрын, вәки бона дэфьнкьрьне һазьр кьн (Йуь’әнна 19:39).

жийина һ’эта-һ’этайе – әмьре һ’эта-һ’этайе, жийина һәрһәйе, һ’әйата әбәди.

ибрани – навәки кэвьн э у щьм’әта Исраеле пе ви нави һатә навкьрьне. Ибрани ӧса жи зьман э. Щьм’әта Исраеле бь зьмане ибрани хәбәр дьдан. Пәймана Кэвьн бь ви зьмани ньвисар э. К’ьтебәкә Пәймана Ну жи бь ви нави һәйә (Н’әма Ибранийар’а).

илаһи – һе бона we йәке, һе зедә.

инк’ар – йәк һаш жь тыштәки һәйә, ле хвә мӧкӧр’ найе кӧ занә.

Иса – м’әна наве Иса бь ибрани әв э: «Хӧдан хьлаз дькә», йан «хьлазкьр», йан жи «азабун» (Мәтта 1:21).

исаф – вьщдан.

ФЭРҲЭНГОК

Израел – 1. Наве мэрыв э. Чахе Хвэде Ақубе баве мьлэте Израеле бьмбарэк кыр, наве ви кырэ Израел (Дэстпобун 32:27-28; 35:10). Чэнд нав зор'эта Израел'ра те готье: «Шьмэ'та Израел», «Зар'ед Израел» у «ибрани». Шьуу жи чава мьлэте Израеле тене ь'эсабе.

2. Наве вэлэат жи те готье: «Израел». Зува жер'а дьготын: «Кэнан» (К'аред Шандийа 7:11; 13:19). Навэки дьн жи жер'а «Вэлэте Фьльстине» дьбежьн.

Ис'ақ – кор'е Бьраим у Сэраие бу. Мэ'на наве ви «к'эн» э, гава дийа ви Сэраие щара пешьн бьист кэ Хвэде ве зар' бьда ве, эв к'энийа, чьмки эв э'мьрда мэзьн бу. Дэстпобун 21:1-8; К'аред Шандийа 7:8; Р'омайи 9:7; Ибрани 11:9 у йед майин.

итойин – р'обэт, сосрэт.

Ишпайа – п'эхэмбэрэки э'йан бу, кэ вэкэ 700 сали бэри Иса Мэсиь ьэбу. Эви дэр'эца Исада гэлэки п'эхэмбэрти кьрийэ. К'ьтеба ви жи ьэйэ. Мэтта 3:3; К'аред Шандийа 8:30; Р'омайи 9:27-29 у йед майин.

ицраркьрын – эрейикьрын, шекьрандьн.

йанчийэ – гова, гэло, кэ, ава готи.

Йерэмийа – п'эхэмбэрэки э'йан бу, эв вэкэ 500 сали бэри буйина Иса Мэсиь ьэбу. Вэхтэк ьэбу, жь щьмэ'та Израеле гэлэка гөр'а Хвэде нэдькьрын. Йерэмийа ванр'а дьгот, кэ жь гонэкрьне вэгэр'ьн. Гэлэк тышт жи эви бона Иса Мэсиь у мьлэтед нэщьу п'эхэмбэрти кьр. К'ьтеба ви жи ьэйэ, «Йерэмийа». Мэтта 2:17; 16:14; 27:9.

ФЭРҲЭНГОК

Йефта – эскэрэки э’йан бу. Эw жь сэрверед щьмэ’та Исраеле бу.
Г’акьмти 11:1-12:7; Ибрани 11:32.

Йеша – баве Даwьд П’адша бу. Иса Мэсиь жь р’ьк’ньята wi ьата дьне. Пэймана Кэwьнда Ишайа п’эхэмбэр ньвиси кё Мэсиь жь зёр’эта Йеша у Даwьд бьбэ. Рут’ 4:18-22 (17-21); 1 П’адшати 16:1-22; 17:12-14, 17; Мэтта 1:5-6; Луqa 3:32; К’аред Шандийа 13:22; Р’омайи 15:12.

Йешуйе Нун – п’эхэмбэр бу, öса жи пэй мьр’на Мусар’а сэрверэки щьмэ’та Исраеле бу. Эwi р’ебэрийа щьмэ’та Исраеле кьр, ь’эта wэлате Кэнане, к’ижан кё Хwэде бь создайна хwэ да ван. Wана т’эви мьлэте кё ль wьр дьман шэр’ дькьр’ын у сэрк’этьн. Пэйр’а Йешу эw wэлат п’арэwэкр у ьэр qэбилэкэ Исраелер’а (пештьри qэбила Леви кё к’аин бун) п’арэк да. Эw сэрверэки к’ьфш бу у дьхwэст кё щьмэ’т бь дьлэки пэй Хwэде бьчуйа. Ль сэр кьр’нед wi к’ьтеб жи ьэйэ. Дэрк’этьн 17:8-13; Жьмар 13:1-17; Йешу 1-24; К’аред Шандийа 7:45; Ибрани 4:8.

йунан – 1. мьлэте wэлате Йунаньстане.

2. Дэма Иса Мэсиьда, щьуьйа ь’эму мьлэтед майинр’а «йунан» дьготьн, wэки бьдана к’ьфше, кё ь’эбандьн у култура ван йед йунана бун, нэ кё йед щьуьйа (Марqос 7:26; К’аред Шандийа 17:4), ле ьнэкэ жь ван бawэрийа хwэ бь Хwэдейе Исраеле ани (К’аред Шандийа 17:4; бэлки Йуь’энна 12:20-да жи öса йэ). Ве wэлгэр’андьнеда чэнд щи ьэнэ к’идере хэбэра «нэщьу» дэwса «йунан» ьатийэ хэбьтандьне (К’аред Шандийа 14:1; 20:21; Р’омайи 1:16; 2:9-10; 3:9; 10:12; 1 Корьнт’и 1:24; 10:32; 12:13 Галати 3:28; Колоси 3:11 у йед майин).

ФЭРҲЭНГОК

Йунаньстан – вэлэт э, Ат’ина бажаре weiи сэрэкэйи мэзын э, чава
ьнге өса жи иро. Корьнт’ жи бажаре Йунаньстанеда йэ, чава
ьнге өса жи иро. Пър’анийа бажаред Йунаньстанейэ эйан
ьнге дык’этынэ нава рэза Ахайайейэ Ромайе. Мьлэте
Йунаньстанейи кэвын гэлэк хвэнди бун у бона сэрвахтийа ван
мылэтэд дьн қедьре ван дыгьртын. Зьмане ван жь алийе ь’эму
хвэндэванана дыхатэ хэбэрдане, нэ т’эне ль Йунаньстанеда, ле
ль вэлатед дэр жи. Ль к’идэре кё эскаред йунана дычуне,
култура хвэ ль вьр бэла дыкьрын. К’этебед Пэймана Ну пешийе
бь зьмане йунани ьатынэ ньвисаре.

Йуь’энна – Бь наве Йуь’энна чэнд мэри Пэймана Нуда ьэнэ, ле йед
ьэрэ эйан эв ьн:

1. Йуь’эннайе Зэбэди йэк жь ьэр донздэь шагьртед Иса бу.
Эш шанди бу. Эви «Мьзгинийа Йуь’энна» у се нэмэ ньвисинэ у
ль гора фькьра гэлэка к’этеба «Эйанти» жи ви ньвисийэ.

2. Йуь’эннайе Ньхөмдар, эв п’ехэмбэр у готьнбеже хэбэра
Хвэде бу (Луца 1:13-17; 7:26). Т’обэдар аведа дьньхөмандьн у
щьм’эта Исраеле бона Мэсиь ьазьр дыкьрын (Луца 3:3-20; 7:27).

кэла – ь’эбс, зьндан, гьртигэь.

Кэнан – наве ви вэлати йэ, к’ижан кё Хвэде ль гора созе хвэ да
мылэте Исраеле, вэки бьбэ вэлате ван. Эв наве «Кэнан» ье
бэри ль вьр майина мылэте Исраеле ьэбу. Паше «Исраел» йан
жи «Фьльстин» ьатэ готьне. Мэтта 15:22; К’аред Шандийа 7:11;
13:19.

кэнани – мылэтэк бу кё ль Кэнане дьман, зөр’эта көр’е Нам, көр’е
Нөь (Дэстпобун 10:6).

ФЭРҲЭНГОК

Коне Шэ’дэтиге (Коне Щьвине) – Гава щьмэ’та Исраеле жь Мьсьре дэрк’эт, Хвэде сэре ч’ийаге Синаге Мусар’а гот, чава гэрэке Коне Шэ’дэтиге бе чекьрыне (Дэрк’этын 25). Гава чекьрын, р’умэга Хвэде эв ши т’жи кьр у Хвэде бь р’умэга хвэ шэ’дэти да у да х’йакьрыне к’э эв т’эви ван э (Дэрк’этын 38:21). Коне Шэ’дэтиге у Коне Щьвине (Дэрк’этын 27:21) йэк бун. Щьмэ’та Исраеле ль вьр дыщывийан. Сьлеман жи Оршэлимеда п’арьстгэь дэвса веда чекьр. Коне Шэ’дэтигеда (у өса жи п’арьстгэьеда) тыштед пироз жи хэбун, мэсэлэ: Сьндога Пэймана Х’одан (Қануна Д’өцари 10:8), ава готи Сьндога Шэ’дэтиге (Жьмар 4:5).

к’өли – хэспе гиэ, сийаре буке.

К’өр’е Дауьд – навеки к’эфш э, к’ө мьлэте щьбу бона Мэсиь дьготын, чьмки Хвэде соз дабу, к’ө Мэсиь ве жь р’ьк’нйата Дауьд бе. Мэтта 1:1, 6, 17, 20; 9:27; 15:22; 21:9; 22:42; Марқос 10:47-48.

К’өр’е Инсан – Чава жь к’эгеба Данийел п’ехэмбэр (7:13-14) те х’йакьрыне, бэри хатна Иса Мэсиь мьлэте Исраеле бавэр дькьр к’ө Хвэде ве хьлазкьрэки бона щьмэ’та хвэ бышинэ, вэки ван жь г’онед ван хьлаз кэ у наве ви ве «К’өр’е Инсан» бэ. Пэймана Нуда гэлэк щара Иса Мэсиь хвэха эв нав ль хвэ кьр. Эв хвэнавкьрына Иса бь р’энгэки ньхамти дьдэ х’йакьрыне, к’ө Иса эв э бона к’ижани Хвэде готьбу, к’ө чава хьлазкьр ве бе дьнйаге у эв э, йе к’ө Хвэде п’адшатийед т’эмамийа дьнйаге данэ дэсте ви. Ль хэр чар Инцилада Иса дьбежэ, К’өр’е Инсан хвэха йэ у х’өк’өме ви бона бахшандьне у диванкьрыне хэьэ (Марқос 2:10; Йу’энна 5:27) у өса жи хвэха ве жийина хвэ

ФӘРҲӘНГОК

бьдә, wәки йед дьн аза бьн (Марқос 10:45). Мәтта 8:20; Луқа 18:8; Йуһ'әнна 1:51; К'аред Шандийа 7:56 у йед майин.

Көр'е Хwәде – Пәймана Нуда әв нав Иса Мәсиһ'а те готьне, ле әв бь м'әна физики (щьсмани) найе ф'әмкьрьне. Аwa готи Иса Мәсиһ бь м'әна р'өһ'ани Көр'е Хwәде те готьне. Пәймана Нуда ьатийә ньвисаре, кө Көр'е Хwәде Хәбәра Хwәде йә (Пәйва Хwәде йә) у Хәбәра Хwәде жи хwәха Хwәде йә. Көр'е Хwәде жь Бав (Хwәде) те. Әw нура р'умәта Хwәде йә у сурәте Хwәдейе кө х'ойа набә. Һе бәри әфьрандьна әрд у әзмана Көр' ль щәм Баве бу. Бав у Көр' йәк ьн, хwәстьна ван жи йәк ә, ь'өкөме Көр' мина ь'өкөме Баве йә у Көр' Баве мәрьвава дьдә ашкәрәкьрьне у Көр' бь ь'әму аwaiи т'ам ашкәрәбуна Баве йә. Жь к'әрәма хwә бьн хәбәра «Бав»-да бьхуньн. Мәтта 1:18-20; Колоси 1:15-20; Ибрани 1:1-4; Йуһ'әнна 1:1-5; 3:16; 5:21-23; 10:30; 13:3; 14:9; 16:27-28; Луқа 10:22; Р'омайи 1:4.

к'атьб – ньвиск'аре сәрwеред бажер (К'аред Шандийа 19:35).

к'аьин – жь зөр'әта Һаруне бьре Муса бун. К'аьина әв горийед (қөрбанед) кө мьләте Израеле данин сәржедькьрьн. Әw бона мьләте Израеле бәр Хwәде дьсәкьнин у д'әа дькьрьн, навчети дькьрьн у хwәстьна Хwәде щьм'әтер'а дьданә әйанкьрьне. Wана дәьәке (жь дәна п'арәкә) ьәбуке, ьәгәр ьасьл буйа, йан дайина бәре әрде буйа, йан чь к'ар қазьнщ кьрана жь щьм'әта Израеле хwәр'а дьстандьн. Нав щьвата гьрәгьред щььуйада сәрәкед к'аьина жи ьәбун. Йәк жь ван сәрәкед к'аьина бона wәхтәке дььатә бьжартьне кө бьбә Сәрәкк'аьин, әви сәрwерийа т'әмаийа к'аьина у щьвата гьрәгьра дькьр. Сәрәкед к'аьина әв бун жи, йед кө иди щарәке дора хwәда бьбунә Сәрәкк'аьин, өса

ФЭРҲЭНГОК

жи жь йед э́йанэ жь малед ван Сэрэкк’аина бун. Қануна К’аинтийе 6:8-10:20; Мэтта 26:57; Ибрани 6:20-8:6 у йед майин.

к’еләк – тәнышт.

к’емун – (к’имйон, зирә) т’охьме шур’әки п’ынцар’а йә. Щьуйа әв чава дәрман дьхварьн пе қәнщ дьбун (Мэтта 23:23).

к’әрәм – Пәймана Нуда гәләк щара чава п’ешк’ешәк йан дайинәк те фәмкьрьне. К’әрәм хвәстьна дьле Хвәде йә, вәки тыштәки қәнщ, илаһи хьлазбуне бьдә мәрвьед к’ө нә ьежайи п’ешк’ешед ви нә. Әв беьәқ дьдә мәрва у ль ьивийа тыштәки пашдастандьне нинә. Гәләк щара К’ьтеба Пирозда ньвиск’ара к’әрәма Хвәде чава д’әа-д’ьрозгә бона ьәв хвәстьнә.

к’әфән – жь қәдәк (п’инә, п’ач’), мьри теда дьп’еч’ьн.

к’әфил (стандьн) – (гьрәв, к’әфаләт) п’әрә жь бәр мәрвьва те дайине, вәки ьькарьбьн аза ььминьн ь’әта р’ожа диванкьрьне.

к’әвдайина г’она (к’әвандьна г’она) – р’әситкьрьна г’она, бахшандьна г’она. «К’әв» те фәмкьрьне чава шәвьтандьн, р’әситкьрьн.

к’ози – 1. хвәлийа шәвьти.

2. К’озикьри жи те фәмкьрьне чава «дәрмаликьри».

к’оти (к’отибун) – нәхвәшик ә, к’ө сәр мерьв ььрин дәртен, әв ььрин к’ур дьбьн, к’ө т’ө щара қәнщ набьн. Ль гора Қануна К’аинтийе жь сәре 13-а ь’әта 14-а зәмане бәре ьәр шур’ә нәхвәшийа сәр ч’әрм жь к’отибунева гьрти ь’әта чәнд шур’ә п’ьзька, өса жи тыштед к’әфьки ь’әрам дььатьнә ь’әсабе. Щьмәте

ФЭРҲЭНГОК

бәри нәхwәшед аһа дьдан жь гөнд у бажара дәрдьхьстьнә дәр, ле һәгәр нышкева йәк қәнщ буйа, гәрәке хwә нишани к'аһин бькьра у һ'әди бьда, wәки дәстур бьдане кә әw бьк'әта нава щьмә'те.

к'офи – Һена бәре нава йунаанада к'офи жь гөла йан бәлга бун, гьловәр' бона сәре мәрьва дььунандьн. Wан мәрьва к'офи дьстанд, йед кә листькед спортеда сәрдьк'әтьн (алт' дькьрын) йан жи бона әскәрәд ә'гит бун кә дьжмьн бьндәст дькьрын. 1 Корьнт'и 9:25; Әйанти 2:10; 3:11; 4:4, 10 у йед майин.

к'өлфәт – жьн, пирәк.

к'өмр'әшйа Хwәде – р'өб'ани те фәмкьрьне. Пәймана Кәвьнда, гава щьмә'та Хwәде дәст жь Хwәде к'ьшанд у п'ут һ'әбандьн, әw өса дьһатә һ'әсабе, бемә'нә чава жьна йәки ч'әв бавежә мерәки дьн у мере we к'өмр'әшйе бькә. Һосәйа 2:2-13; Йерәмйа 3:6-10, 20; 1 Корьнт'и 10:22; 2 Корьнт'и 11:2.

к'өрх – к'ьнща зьвьр жь муйе бьзьне, чава нишана шине бәр Хwәде ль хwә дькьрын (Мәтта 11:21).

к'ьништ – бь йунани «СӨНАГОГ», щийе щьвата хwәденасед щьһуйа йә, илаһи р'ожа шәмийе, кә ньвисаред пироз теда дьхуньн, дәа дькьн у ьин дькьн. Һәр әндәмәки к'ьниште дькарә ьин бькә. Дәма Исада к'ьништ һ'әму бажарәд щьһуйада һәбун. Қөрбан ль wьр нәдьятьнә сәржекьрьне. Жь к'әрәма хwә бьн хәбәра «п'арьстгәһе»-да бьхуньн.

к'ьрк'ут – (к'әwk'өрт') кәвьрәки нәрм у зәр ә кә бь алавәкә р'әнге вәкьри шәwq дьшәwьтә у бина we жи қәwат ә (туж ә). Луқа

ФЭРҲЭНГОК

17:29; Өйанти 9:17-18 у йед майин.

К’ѳтеба Зѳбура – к’ѳтебѳкѳ Пѳймана Кѳвѳн ѳ. Зѳбур хвѳха к’ѳлам у ст’ранед шьк’рдаине нѳ бона Хвѳде. Өса жи мѳрѳва жь к’урайиѳа дьле хвѳ авит’нѳ сѳр к’але хвѳ, дьловандьнѳ у дѳрд-кѳлед хвѳ Хвѳдева ѳлам к’р’нѳ. Пѳйе-п’ѳр’е Давьд п’адша ѳв зѳбур нѳвисинѳ.

К’ѳтеба Пироз – ѳн Нѳвисаред Пѳймана Ну т’ѳви йед Пѳймана Кѳвѳн ѳв’р’а дьбьнѳ т’ѳвайиѳа К’ѳтеба Пироз, ѳва готи «Библиѳа» кѳ те вѳлгѳр’андьне «К’ѳтеба сѳр к’ѳтебар’а».

лейи – тофан.

Лѳви – 1. Йѳк жь ѳѳр донздѳ дѳр’ед Аѳуб бу. Зѳр’ѳта Лѳви жи йѳк жь ван ѳѳр донздѳ дѳбилед Исраеле бу. Муса п’ѳхѳмбѳр у б’ѳре ви Һарун, ѳѳр дѳ жи жь ве дѳбиле бун. Жь нава ве дѳбиле Хвѳде Һарун зѳр’ѳтева бона шьхѳле Хвѳде п’арьстгѳѳеда, ѳва готи к’ѳинтийѳр’а б’ѳжарт. Йед майин али’арийѳа ван к’ѳиѳна дьк’р’н. Дѳрк’ѳт’н 6:16-25; 32:26-29; Жьмар 1:47-53; Луѳа 10:32; Ибрани 7:5, 9-10; Өйанти 7:7 у йед майин.

2. Лѳвийе кѳр’е Һалфѳво шаг’ртѳки Иса бу, кѳ жѳр’а Мѳтта жи дьгот’н.

лѳцк’ар – ѳе кѳ т’ѳви йѳки дьн йан дьк’ѳвѳ лѳще йан ѳоше.

лил – хизгѳ, ѳум, чѳмур’.

ломѳк’р’н – нѳѳѳк’р’н, диванк’р’н, суцдарк’р’н.

Лут – б’разийе Б’рѳѳим бу. Гава Б’рѳѳим чу бона вѳлате кѳ Хвѳде соз дабу, Лут т’ѳви ви чу. К’ѳт’н ви вѳлати у Лут чу бажаре Содомѳда ма. Дѳстпѳбун 11:27, 31; 14:1-16; 19:1-38; Луѳа 17:28-

ФЭРҲЭНГОК

32; 2 Пәтрус 2:7.

луфька бэ́ре – лифька (көлаве) бэ́ре.

мала Ақуб – мьләте Израел. Ақуб у Израел йәк ын. Һәр донздәх
көр'ед Ақуб, аша готи һәр донздәх көр'ед Израел, бунә

донздәх қәбилед Израеле.

мана – Гава Щьмэ́та Израел жь Мьсьре дәрк'әт, т'әви Муса чыл
сали нава бәр'ийеда бу. Бәр'и щики хьки-хвәли (вьки-вала) бу,
ль вьр һәр сьбәх бона хварьне Хвәде «мана» жь э́змана
дьбаранд у дьда ван, чьмки хварьна ван т'өнәбу. Пештьри
р'ожа шәмийе (сәбте), һәр сьбәх щьмэ́та Израеле дәрдык'әт
дьчу, бона р'ожәке мана т'оп дькьрн у дькьрнә нан, дьхварьн.
Мана тыштәки вәкә льбед к'ышмиша хөйа дьбу. Льбед ви
гыловәр' у сыпи бун у тәма ви мина тәма нане шкәвайи
һьнгвкьри бу (Дәрк'әтн 16; Жьмар 11:4-9). Һьнәк фәм дькьн
кө мана гәзо йә, ле на, гәзойе кө дьк'әвә сәр бәлгед даред мә́зе у
даред бәру тыштәки дьн ә, нә мана йә.

Мәлк'и-Садьқ – Падша у к'аине бажаре Шәлиме бу. Щарәке
дъжмьна бьразийе Бьраһим, Лут мала вива гьртн. Бьраһим чу
т'әв ван дъжмьна шәр' кьр у сәрк'әт, Лут, мал у мьлк'е вива
хьлаз кьр пашда ани. Гава Бьраһим вәгәр'ийа, йәки бь наве
Мәлк'и-Садьқ р'асти ви һат, нан у шәрав да Бьраһим у дба ль
ви кьр. Бьраһим йәк жь дьәә п'аред һ'әму тыштед кө т'әви хвә
жь шер' анин п'ешк'еши ви кьр. Гәләк сал пәй ве йәкер'а әдәте
щьмэ́та Израеле бу, вәки йәк жь дьәә п'аред бәр у тыштед дьн
бьдана к'аина. Дәстпелун 14:17-20; Ибрани 5:6-10; 6:20; 7:1-17.

ФЭРҲЭНГОК

Мәрийәм – Чәнд к’өлфәт К’җтеба Пирозда Һәнә, навә ван Мәрийәм.

1. Дийа Иса.

2. Мәрийәма Мәждәлани (Мәтта 27:56; Марқос 16:9; Луқа 8:2; Йуһ’әнна 20:1-2, 11-18).

3. Мәрийәма хушка Мәрт’а у Лазар (Луқа 10:38-42; Йуһ’әнна 11:1-5; 12:1-7).

4. Мәрийәма дийа Ақуб у Усыв. Һьнәк дьфькьрын кө әв Мәрийәм хут әв Мәрийәма жьна Клепас бу (Мәтта 27:56; Марқос 15:40; 16:1; Луқа 24:10).

5. Мәрийәма дийа Йуһ’әнна-Марқос. Мала we Оршәлимеда Һәбу, ль ыр шагьртед Иса дыщывийан (К’аред Шандийа 12:12).

мәрыв – мьров, инсан.

Мәсиь – хәбәрәкә ибрани йә. Мә’на we бь зьмане ибрани әв ә: «Йе бь р’ун к’фшкьри». Гава йәк дьбу п’адша, р’ун сәр сәре вида дькьрын. Әв жи дьбу нишана кө фьланкәс бу п’адша. Хвәде соз дабу, ыәки хьлазкьрәки щьмә’та хвәр’а бышинә, кө ван аза кә, п’адшатийа Хвәде бинә нава ван у бьбә п’адшайе т’әмамийа дьнийәе. Ләма гава Иса Һат, әв бь навә «Мәсиь» Һатә готьне, ыәки бьдә к’фше кө әв жь Хвәдеда бьжарти у к’фшкьри йә. Хәбәра «р’ункьри» бь зьмане йунани ХРИСТОС те готьне.

мәсиьи – йе кө ль пәй Иса Мәсиь дьчә у ви бавәр дькә. К’аред Шандийа 11:26; 26:28; 1 Пәтрис 4:16.

мират’ – Һәбука баве, ыар, ыерьс.

Мирещьн – (Щьн, Иблис, Шәйт’ан) Бь йунани «ДИАБОЛОС» ә, кө те фәмкьрьне «щьн», ыәса жи хәбәра «САТАНАС» те хәбәте, кө әв хәбәр әсьле хвәда жь зьмане ибрани йә у т’әрщьмә дьбә «Йе

ФЭРҲЭНГОК

мырабыл, хэйбкыр, бөхданбеж». Сэрда жи Пәймана Нуда гэләк навед вийә дьн Һәнә. Мәсәлә: Сәрүерә щына (Мәтта 9:34; 12:24), Бәлзәбул (Мәтта 12:24), Щер'ьбандкыр (Мәтта 4:3), Мә'р у Зийа (Әйанти 20:2), Йе Хьраб (Мәтта 5:37; 6:13), Бавә дәрәва (Йу'әнна 8:44) у йед майин. К'ьтеба Пироз әйан дькә, кө Мирещьн дьжмыне Хвәде у мәрва йә. Әв бәр Хвәде шькийәте мәрва дькә. Әв хвә дькә дьлҗе мьлйак'әте р'онайе (2 Корьнт'и 11:14), мәрва дьхапинә, жь р'ийа Хвәде дәрдыхә у тыштед майин дьдә Һ'әбандьне, мәрва дькә һесире гөна. Өса жи К'ьтеба Пироз әйан дькә, кө Иса Мәсиһ Һатә дьнйәйе бь мьрын у р'абуна хвә Мирещьн бьндәст кыр. Ахьрийа дьне (Р'ожа Ахрәте) Иса вәхте Һатьна хвәйә дөда we диwana Мирещьн у мьлйак'әтед ви бь агьре Һ'әта-Һ'әтайе бькә (Мәтта 25:41; Әйанти 20:10).

Муса – сәрүерәки щьм'әта Исраелейи әйан бу. Вәхте кө щьм'әта Исраеле һесир у хөламед вәлате Мьсьре бун, Хвәде әв бьжарт у щьм'әта Исраеле бь дәсте ви хьлаз кыр. Хвәде пе дәсте Муса Қанун жи дайә щьм'әта Исраеле (Дәрк'әтын сәре 1-е Һ'әта сәре 20-и у йед майин). Мәтта 8:4; 17:3-4; Йу'әнна 5:45-46; Ибрани 3:2-5, 16 у йед майин.

мызгиндар – йе кө Мьзгинийа П'адшатийа Хвәде дьдә, Инциле дьдә наскьрьне (тә'риф дькә).

Мьзгини (Мьзгинийа Хвәде) – «Инцил» жь к'ока (р'ава) хәбәра ӘОАГГЭЛИОН бь зьмане йунани те. Мә'на we бь көрманщи «мьзгини» йә. Мьзгини жи те фә'мкьрьне чава хәбәр йан дәнгәки хер сәр мәрвьда те.

ФЭРЬЭНГОК

мьлйак'эт – Зьмане ибрани у йунанида фэ'мина we «qасьд» э, чьмки эвана qасьдед Хwэде нэ. Эвана хьйинед р'об'ани нэ, кó к'ьзура Хwэдеда дьминьн. Найенэ дитьне к'эта хwэха хwэ э'йан нэкьн. Мьлйак'эт qьрара Хwэде э'лам дькьн йан жи тиньнэ сери. Эвана жь алиие Хwэдеда к'ьфшкьри нэ, кó мэрьва хwэйи кьн у гóь бьднэ ван (К'аред Шандийа 12:6-11; 27:23; Ибрани 1:14). Шарна Хwэде мьлйак'эта дышинэ щэм мэрьва, wэки тыштэки ванр'а бежэ. Мьлйак'эте сэрwере к'эму мьлйак'эта Мьхайил э (Щьбуда 9). Йэки дьн жи наве ви Щьбрайил э (Луqа 1:19, 26).

мьрари – (мурдар) К'эйwане кó найе сэржекьрьне, хун теда дьминэ, к'ьшк дьбэ, эw мьрар те к'эсабе.

Мьсьр – wэлатэки незики Исраеле йэ. Щьмэ'та Исраеле ль wьр чарсьд сали бу ьесир у хóлам. К'аред Шандийа 7:34-40; Мэтта 2:13.

назык – бэдэw, хwэшьк.

нандьрун – п'алэти, п'алэйи.

нане Хwэдер'а дайи – (нане к'ьзуре, нане пешбэрийе) нане пироз ьена Мусада Коне Шэ'дэтийеда (Конe Щьвинeда), óса жи пэйр'а п'арьстгэьеда к'эбу. Эв нан ль сэр сьфра зер'ин «ль пешбэри Хóдан» дьхатэ р'эзкьрьне. К'эр р'ожэкэ шэмийе к'аьина донздэь нане бе к'эвиртър'шк дьпэ'тьн, ль сэр сьфра зер'ин даданин у йед кó к'эфтийа дьнда дэwсе данин, к'аьина йе пешийе щийе пирозда дьхварьн. Пештърн к'аьина изьна т'ó

ФЭРҲЭНГОК

кәси т'өнәбу әв нан бьхварана. Әв нан нишанәкә Пәймана Хөдан бу, кә әв т'әви щьмә'та Исраеле бу. Қануна К'аинтийе 24:5-9; Мәтта 12:4; Марқос 2:26; Луқа 6:4.

нард – р'унәки бинхwәш кә жь шинайикә Ындьстане дьбатә чекьрьне. Марқос 14:3; Йуь'әнна 12:3, 5.

нәдър – (гори, қөрбан) Ль гора Қануна Муса (Дәрк'әтын 13) инсан у к'әйванед ньхөрийә нер, әв нәдъред (горийед) Хwәде бун. К'әйван дьбатьнә сәржекьрьне у жь бәр инсенва дьбатьнә дайине. Мәна we әв ә, кә ьәр ньхөри п'ара Хwәде бу, пироз, бөьөрти у т'айбәги, аwа готи Хwәдер'а щөдәкьри бу (Луқа 2:23).

нәзир – те фәмкьрьне «Хwәдер'а дайи», аwа готи йәки кә Хwәдер'а бона хьзмәтк'арийе ад-қьрар дькьр (Жьмар 6:1-21). Се қәйдед к'ими бона йед нәзир кәбун:

1. Кәгәр жьн буйа йан мер буйа, гәрәке шәрәв-арақ вәнәхwара, нә тьри, нә жи хөрәкед жь мөwа тьрийе бьхwара.

2. Гәрәке мәқәс йан дузан п'ор'е сери нәк'әта к'әта wi wәхте адейи к'ьфшкьри хьлаз нәбуйа.

3. Гәрәке щьнйазе мьрийа нәк'әта, нә жи незик буйайе. Wәхте адкьрьнейи лапи ьндьк си р'ож бу, ле мәрьв жи кәбун бь т'әмамия әмьре хwә Хwәдер'а ад-қьраркьри бун, аwа готи нәзир. Пәймана Кәвьнда бона чәнд мәрьвед нәзирә адкьри ньвисар ьн, мәсәлә: Самойел, йе кә дийа wi әв хwәха Хwәдер'а да (1 П'адшати 1:11, 28) у Шьмшон (К'акьмти 13.2-5). Пәймана Нуда Йуь'әннайе Ньхөмдар (Луқа 1:15; 7:33) нәзире адкьри бу. Хөйа дьбә кә Павлос у чәнд мәрьвед майин (К'аред Шандийада 18:18; 21:23-24, 26) бона дәмәкә кьн чаwа нәзир адкьри бун, ван ль гора қәйдә-қанунед нәзирийе хьлазийа wәхте адейи

ФЭРҲЭНГОК

к'фшкьри п'ор'е хвэ кӱр кьрн у ь'эди дан (Жьмар 6:9, 18).

нэмами – хайинти, бeбэхти.

нэмер – эв эв мер ьн, йед кӱ жь мертийе к'эти нэ. Ынэк жь зькмакийеда ӱса нэ, ьнэк жи мэрьва эв ӱса кьрнэ, мэсэлэ: Зэмане бэре п'адшед ве дьне гэлэк хӱламед бьндэсте хвэ нэмер дькьрн, ава готи дьхэсандьн, кӱ дэст нэавитана к'ӱлфетед мале.

нэщью (мылэтeд майин) – ь'эму мылэтeд дьнйае, кӱ э'сьле хвэда нэ щью нэ. Ы'эму мылэтeд нэщью п'утп'арьст бун, пештьри ьнэка, йед кӱ Хвэдейе щьюйа, ава готи Хӱдан т'эне бавэр дькьрн. Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «п'утп'арьст» у бьн хэбэра «йунан»-да бьхуьн.

Нэман – сэрвeре эскэред вэлате Сурйае бу, йэки э'йан бу, ле к'оти бу. Гава бона Елиша п'ехэмбэр бььист, чу цэм ви ьиви же кьр кӱ ви қэнц кэ. Елиша готе «Һэр'э ч'эме Урдӱне у ь'эфт щара нӱқи бьне аве бэ дэре, те қэнц би». Нэман гӱр'а ви кьр у Хвэде эв пақьж у қэнц кьр. 4 П'адшати 5:1-27; Луқа 4:27.

Нэмэйд Кэле – Эфэси, Филипи, Колоси у Фьлимон. Эв нэме вэхте Павлос кэледа бу ьатьнэ ньвисаре. Эфэси 3:1; 4:1; Филипи 1:7, 13; Колоси 4:3, 18; Фьлимон 1, 10.

Нинэва – наве бажар э. Хвэде Уньс п'ехэмбэр шандэ вьр вэки бежэ щьмэ'та ви бажари кӱ эве бажаре ван веран кэ, чьмки гэлэк хьраби дькьрн. Гава ван хэбэред Уньс бььистьн, бь гьри жь гӱнэкьрне вэгэрийан. Хвэде бахшандэ ван. Иро эв бажар дьк'эвэ нава э'рде Ираде, к'идэре гэлэк к'ӱрд дьминьн. К'ьтеба

ФЭРҲЭНГОК

Уньс; Мэтта 12:41; Луқа 11:30, 32.

Нёб – бавэшир у п'ехэмбэр бу. Ёна Нёбда мэрыва кё гэлэки хыраби дькьрын, Хвэде гот: «Эзе тофана мэзын р'акым, вэки нэр тыштед дьнеда веран бьн». Ле Нёб мэрывэки бавэрмэнд бу у гөр'а Хвэдеда бу. Чава кё Хвэде готэ ви, өса жи эви гэмикэ мэзын чекьр. Эв нэферед хвэва у к'эйванед шур'э-шур'э жь аве хылаз бун, ле к'эму инсанед дьне хэньцин. Дэстпобун 6:9-10:32; Мэтта 24:37-39; Луқа 3:36; 17:26-27; Ибрани 11:7; 1 Пэтрис 3:20; 2 Пэтрис 2:5.

нъвисар (нъвисаред пироз) – Пэймана Кэвын у Пэймана Ну. Ле гава нъвисаред Пэймана Ну к'этебед хвэда бэса «нъвисар» йан «нъвисаред пироз» дькьрын, фькьра ван сэр ван к'этебед нъайэ Пэймана Кэвында бу, чьмки к'этебед Пэймана Ну ынге ыла ые чава к'этебэк нэватьбунэ бэрэвкьрыне (2 Тимот'ейо 3:16-да).

нъсрети – мэрывед жь бажаре Нъсрете. Эв нав бона Иса ыатэ готыне (Мэтта 2:23; Марқос 14:67) у пэйр'а жи бона мэсийа (К'аред Шандийа 24:5).

нъсыл – нъфш.

нъхөмандьн – Пэймана Нуда нъвисар э, кё Йуэ'эннайе Нъхөмдар гэлэк мэрыв ль ч'эме Урдөнеда дьнхөмандьн. Эви гот, кё гэрэке жь гөнэкьрыне вэгэр'ын у паше бенэ нъхөмандьне. Бь ви авайи Йуэ'эннайе Нъхөмдар дьле мэрыва бона ыатна Мэсиль ыазьр дькьрын. Ёса жи шанди у бавэрмэндед Исайэ пешьн жь қөр'на пешьнда, йед кё дьбунэ бавэрмэнд, пе аве дьнхөмандьн. Эв йэк дьбу нишана вэгэр'андьн, пақьжбун у

ФЭРҲЭНГОК

бахшандьна гөнед ван. Ӧса жи ньхӧмандьна бавӗрмӧнда ве сӧр'е дьдӗ фӗмкьрне, кӧ т'эви Иса мьрӗн, дӗфӗнбун у жь мьрӗне р'абун. Мӗтта 28:19; К'аред Шандийа 2:38, 41; 10:47-48; Р'омайи 6:3-4; 1 Корьнт'и 10:2; 12:13; Галати 3:27; Колоси 2:12; 1 Пӗтрус 3:21 у йед майин.

ньхӧмдар – Йуь'ӗннара дьготьн ньхӧмдар. Гава ви хӗбӗра Хвӗде бӗла дькьр, т'обӗдар бь

аве дьньхӧмандьн. Луца 1:5-25; Мӗтта 3:1.

Оршӗлим – иро жер'а «Қӧдса Шӗриф» жи те готьне. Ӧв бажаре щьбуьайи ьӗри мӗзын у ӗйан бу, чава иро жи. Парьстгӗӗа щьбуьа жи ль вьр бу. Бӗри 3000 сала Давьд п'адша Оршӗлим жь дӗсте йӗбусийа станд. Пешийе ӗв бажаре П'адшатийа т'ьфақийа Исраеле бу у паше бу бажаре п'адшатийа башуре, ава готи Щьбуда. Ынге Давьд п'адшайе ве бу, ь'ӗсабе мӗрвьед ве 2000 бу. Вӗхте Пӗймана Нуда ь'ӗсабе мӗрвьед ве лапи кем 80,000 бу. Бона щьбуьа, Оршӗлим бажаре ьӗри пироз ӗ.

пӗйман – (аьда, ад у қьрар) нав дӧ мӗрвьада, нав дӧ к'омада, йан жи нав Хвӗде у мӗрвьада те гьредане. Пӗйманӗк нава Хвӗде у Нӧьда ьӗбу (Дӗстпӗбун 9:8-17), нава Хвӗде у Бьраьимда (Дӗстпӗбун 15), нава Хвӗде у Давьдда (2 П'адшати 7; Зӗбур 89:1-37). Ль сӗре ч'ийайе Синайе Хвӗде пӗйманӗк т'эви щьмӗта Исраеле гьреда. Ль гора ве пӗймане Хвӗде соз да вӗки хвӗа Хӧдане щьмӗта Исраеле бӗ у ван хвӗй кӗ, ле гӗрӗке Исраел жи Қануна Хвӗде бьқӗдинӗ, йа кӧ ви бь дӗсте Муса да. Ле Исраеле гӗлӗк щара пӗйман, ава готи Қануна Муса дьт'ӗр'ьбанд. К'ьтебед щьбуьайӗ пирозра, йед кӧ бӗри Иса ьӗбун, ванара

ФЭРҲЭНГОК

дъбежын «Пэймана Кэвн». Веда нъвисар э, кө Хwэде we пэйманэкэ ну т'эви щьмэ'та хwэ гьредэ (Йерэмийа 31:27-37). Хwэде эв пэймана ну пе дэсте Иса Мэсиь бона б'эму мьлэта гьреда, пе хун у мьрына ви. Марқос 14:24; Луқа 22:20; Р'омайи 3:21-26; 1 Корьнт'и 11:25; Ибрани 10:10-22.

Пэймана Кэвн – Qьрара Кэвн. К'этебед щьбууйайэ пирозр'а, йед кө бэри Иса хэбун, ванар'а дьбежын «Пэймана Кэвн», чьмки ванда бона пэймана Хwэде т'эви щьмэ'та Исраеле те готъне. Жь к'эрама хwэ бьн хэбэра «пэйман»-да бьхуньн.

Пэймана Ну – Qьрара Ну. Ван к'этебед пирозр'а дьбежын Пэймана Ну, к'ижанада дэрьэқа Иса Мэсиь у щьвина вида нъвисар ьн, чьмки нава ванда дэрьэқа пэймана Хwэдейэ нуда те готъне, йа кө т'эви мэрьва гьреда. Эва пэймана пе хуна Иса Мэсиь бона бахшандьна гонед б'эму мэрьва ьатийэ гьредане (Марқос 14:24; 1 Корьнт'и 11:25; Эфэси 5:2; Ибрани 7:26-28). Жь к'эрама хwэ бьн хэбэра «пэйман»-да бьхуньн.

Пэтрус – жер'а Шьмь'ун у Кифас жи дьготын. Эw йэк жь хэр донздэь шагьртед Иса бу. Эw шанди бу.

«Пэтрус» бь зьмане йунани у «Кифас» (ава готи «кефа») бь зьмане арами тенэ фэмкьрыне «qэйа» йан «кэвэр» (Йу'энна 1:42).

Пилато – жь Qэйсэре Р'омайе к'фшкьри бу, эw wэлийе wэлатед Щьбустане, Самэрийае у Идумэийае бу. Малэкэ ви ль Qэйсэрийе бэр бэ'ре бу, ле малэк жи Оршэлимеда бу. Мэтта 27:2, 11-26; Луқа 23:1-25 у йед майин.

ФЭРЪЭНГОК

пироз – (мьқэдэс, бьмбарэк, зийарэт, бөбөрти, хальс) Мэна «пироз» ль гора К’ьтеба Пироз фькьра р’өб’ани йэ. Хвэде хвэха пироз э у пирозбуна ви сэр һэр тыштира йэ. Һацэт, мэри у тыштед майинэ бона к’эбандьне Хвэдер’а тенэ башқэкьрыне, чава бөбөрти-жьбарэкьри (пирозкьри). Мэрвьед пироз эв ын, йед к’э бона хьзмэтк’арийа Хвэде у жийина бөбөрти башқэкьри нэ (1 Корьнт’и 1:2). Ве вэлгэр’андьнеда дэвса «Пирозед Хвэде» «Шьмэ’та Хвэде» һатийэ нъвисаре (2 Корьнт’и 1:1). «Пирозе Хвэде» у «Йе Пироз» жи навед Иса Мэсиь нэ (Пирозе Хвэде: Марқос 1:24; Луқа 4:34; Йуь’энна 6:69; 1 Йуь’энна 2:20; Эйанти 3:7; Йе Пироз: Луқа 1:35).

пол – п’эред сьфьр ын, йед һэри бе қимэт ын. Д’э пол қаси қөр’ушэки йэ. Марқос 12:42; Луқа 12:59; 21:2. Жь к’эрэма хвэ ль навниша (таблиса) ль к’отасийа фэръэнгоке бьньер’ын.

пунг – нэ’нэ.

П’адшатийа Хвэде, П’адшатийа Э’змана – бона т’эвгыредана Хвэде у шьмэ’та ви те готье. Чава п’адша шьмэ’та хвэ хвэй дькэ у сэр we п’адшатийе дькэ, Хвэде жи өса йэ. Һэр тыштед к’э шьмэ’т к’эвищэ дьбэ дьдэ ван у р’эбэрийа ван дькэ. Шьмэ’та ви эв мэрвь ын, йед к’э бавэрийа хвэ ви тиньн у г’ор’а ви дькьн. Гава Иса Мэсиь щара пешьн һатэ дьне, п’адшатийа Хвэде бь щур’эки ну х’ойа бу, чьмки Иса р’екэ ну мэрьвар’а вэкьр, вэки т’эви Хвэде т’эвгыредаи бьн у бьжин. Бона ве йэке те готье к’э П’адшатийа Хвэде иди дэстпелуйэ. Ле гава Иса Мэсиь диса бе, we ынге п’адшатийа Хвэде т’эмам бьбэ у к’эму инсанар’а бь щур’эки ну бе э’йанкьрыне (Мэтта 6:33, 19:16-30; Марқос 10:15). Мэна П’адшатийа Хвэде у П’адшатийа Э’змана йэк э. Мэтта

ФЭРҲЭНГОК

хэбэра «Эзман» дэвса «Хвэде» да хэбате, чъмки хойа дьбэ кө ви Мьзгинийа хвэ ль гора зараве щьуйа ньвиси у нэ эдэте щьуйа бу кө наве Хвэдеи пироз гэлэк щара банина сэр заре хвэ. Лэма щьуйа гэлэк щара «Эзман» щийе кө Хвэде дьминэ, дэвса наве «Хвэде» дьданэ хэбате. Дэрэд кө Мэтта «Падшатийа Эзмана» ньвисин, Марқос у Луқа «Падшатийа Хвэде» ньвисин. Мэтта 4:17, 5:10; Марқос 1:15; Луқа 6:20.

п'арьстгэь – (эбубетханэ, ибадэтханэ, хана Хвэде) авайийе щьуйайи һэри бэрбч'эв у эйан бу. Сьлеман п'адша щара пешьн п'арьстгэь бажаре Оршэлимеда чекър. Эв т'эне ль Оршэлиме һэбу. Мьлэте Израеле дөа у һ'эбандьнед хвэ вьр дькьрын у горийед (қөрбанед) хвэ ль вьр сэржедькьрын. Парьстгэь жь чар п'ара бу: Һ'эвш, Һьндөр', Пирозгэь у Щийе Һэри Пироз. П'эр'дэкэ мэзын навбьр'и дьда Пирозгэе у Щийе Һэри Пироз. Сале щарэке Сэрэкк'анин дьчу Щийе Һэри Пироз. Эви ль вьр һьн бэр гөнед хвэва, һьн жи ль бэр гөнед щьмэ'тева гори сэржедькьрын, дөа дькьр у бахшандьна гөна жь Хвэде дьхвэст. Гава Иса ль сэр хач мьр, эв п'эр'да пироз нивида бу дө тиша (Луқа 23:45-46). Сала 70-да пэй буйина Иса Мэсиьр'а, Титойе сэрэскэре Императорийа Р'омийе п'арьстгэь веран кьр. Жь һьнгева һ'эта р'ожа иройин п'арьстгэь щарэкэ дьн нэһатийэ чекьрыне.

п'ехэмбэр – (нэби, қасьде Хвэде, қуле Хвэде, готьнбеже Хвэде) эв инсан бун. Хвэде ванр'а хэбэр дьда, кө эв готьна ви быгьһиньнэ мэрьва.

п'ехэмбэрти – К'ьтеба Пирозда хэбэра «п'ехэмбэрти» фьрэ те фэмкьрыне. Йе кө п'ехэмбэртие дькэ, эв бь р'эбэрийа Р'өһ'е

ФЭРҲЭНГОК

Пироз готьнэкэ жь Хwәде ́лами мәрыва дькә. Чава Павлос I Корынт'и 14:3-да дьбежә, йе кӧ п'ехәмбәртийе дькә, бавәрийа мәрыва ава дькә, дьл дьдә бәр ван у бәр дьле ванда те. Иди п'ехәмбәрти нә т'әне бона тыштед кӧ Һе нәqәwьми нә.

п'ешә – сьнәт, Һостати.

п'ешк'еш – дийари, Һ'әдийа.

п'ешк'ешкьрын – (дийарикьрын) бәр кәсәки хәлатәк данин (п'ешк'еш дане). Ль гора Qануна Муса зар'ок п'ешк'еши Хwәде дькьрын, wәки Хwәде әw пироз (бәрәк'әт) бькьрана.

п'еч'ьра – р'әфьк, малч'ьра, п'әлтька ч'ьре.

п'әйн – сәргине Һурбуйи, зьбыл, әдәба Һ'әйwен.

п'әрәданг – сьндоqа (qӧт'ийа) Һ'әди-дийари у хера. Хәлqе хер у хератед хwә дькьрынә wьр.

п'игар – йе кӧ бь Һәрти Һ'әйwен хwәй дькә..

п'утп'арьст – мьләтед нәщьбу кӧ п'ут дь'әбандьн, дььатьнә Һ'әсабе п'утп'арьст чава иро жи дь'әбиньн. Мәсәлә, стәйрка, тә'ве, ьиве, мьляк'әта, Һ'әйин у тыштед т'әбийәте, ӧса жи п'утед бь дәста чекьри. П'ут жи ӧса те ф'әмкьрьне «сәнәм».

п'ышкбун – дьле йәки жь хәбәра йе дьн дьминә у же дьчә.

п'ышккьрын – жь р'е дәрхьстьн. Йәк тыштәки дькә, кӧ ль йе дьн хwәш найе у әw жь wи дьчә.

р'асть'әсаббун у р'астийа Хwәде – Ньвисаред пирозда хәбәра «р'асти» бь чәнд шур'а те ф'әмкьрьне. Щарна р'асти чава Һәқийа

ФЭРҲЭНГОК

Хвәде те фә'мкьрне, әв Һ'өнөрәки ви йә. Ле шарна жи «р'астийа Хвәде» кьрнәкә ви йә, кә чава әв мерьв бесуц дькә у р'аст Һ'есаб дькә, нә кә т'әне ве йәке, ле ван т'әви хвә дькә йәк жи. Һьнге инсан бәр ч'әве ви мина ви р'аст хөйа дьбә. Пәймана Көвьнда жи те фә'мкьрне, кә мәрийе р'аст әв ә, йе кә гөнед ви Һатьнә бахшандьне (Зәбур 32). Вәки дьн жи р'астийа Хвәде гәләк щара фькьра хьлазкьрнева гьредаи йә: Хвәде р'аст ә, амын ә у хвәйе созе хвә йә у йе кә гази ви дькә, ль гора созе хвә ви хьлаз дькә (Зәбур 51:14; Ишайа 46:12-13).

р'ав – р'а, р'айе даре.

р'ав-р'ьзъм – ә'дәт, ширәт, Һинкьрн у қанунед пешийа.

Р'евека – жьна Исьаде кәрә Бьраһим бу. Дийа Ақуб у Әсау (Р'омайи 9:10-13).

р'өз – 1. р'өзе тьрийа, бахе тьрийа, бахчә.

2. емиш, феки.

Р'әхаб – жьнәкә нә р'ийа хвәда бу, ле бауәрийа хвә Хвәде ани у алиқ'арийа щьм'әта Исраеле кьр. Мәтта 1:5; Ибрани 11:31; Ақуб 2:25.

Р'ожа Ахрәте – Р'ожа Диване, р'ожа хьлазийа дьнйае. Өса жи шарна к'әтебеда ве р'өжер'а «Р'ожа Хөдан» дьбежьн, ава готи р'ожа Һатьна Иса. Ве р'өже мьрийе жь мьрне р'абьн у ве дивана Һ'әму мәрьва бь дәсте Хвәде бьбә. Ишайа 13:6, 9; Мәтта 10:15; 12:36; Луқа 10:12, 14; Йуь'әнна 6:39-40; 6:44; 6:54; 11:24; 2 Пәтрус 2:4, 9; 3:7, 10; 1 Йуь'әнна 4:17; 20:11-15 у йед майин.

Р'ожа Пенщийә Һ'есаб (Пентекост) – Бь зьмане йунани фә'мина

ФЭРҲЭНГОК

ПЭНТЕКОСТЕ «пенци» йә. Хwәде т'әми да щьм'әта Израеле, кӧ р'ожа пашьнә пәй дәстпебуна Щәжьна Дәрбазбунер'а к'әфт к'әфтийа к'әсаб кьн у Р'ожа Пенци щәжьнәке жи бькьн. Ве щәжьнеда чь кӧ жь дәрәмәтед ван (дәхьлед ван) пешийе дьк'әтә бәр к'еләндийе, данин п'ешк'еши Хwәде дькьрын (Қануна К'аьинтийе 23:15-21). Р'ожа Пенцир'а Щәжьна Нандьруне (Щәжьна Дәрәмәтед Әрде) жи те готьне, ӧса жи Щәжьна к'әфтийа. Р'ожа Щәжьна Пенцида Р'ӧб'е Пироз щара пешьн чава п'ешк'еш бавәрмәндар'а ьатийә дайине (К'аред Шандийа 2:1-41).

Р'ожа Рабуне – (Р'ожа Қийамәте) әw р'ож ә кӧ к'әму мәрвевд қәнц у хьраб we жь мьрне р'абьн у ль бәр Хwәде у Иса Мәсиь шаба кьрнед хwә бьдьн.

Р'ожа Рожийа – жь к'әрәма хwә бьн хәбәра «Р'ожа Қӧрбана Бәрделие»-да бьхуньн.

р'ожа т'ьвдарәккьрне – Щььуйа р'ожа иниер'а дьготьн: «Р'ожа т'ьвдарәккьрне», чьмки we р'ожеда ван бона р'ожа шәмийе ьазьрийа хwә дьдитьн. Р'ожа шәмийе р'ожа пироз бу, изьна ван т'ӧнәбу кӧ бьхәбьтийана. Бона щььуйа иниие чава р'о дьчу ава, ььнге р'ожа шәмийе дәстпедькьр.

Р'ожа Хӧдан – 1. Пәймана Кәвьнда п'р'анийа щара те ф'әмкьрне, әw wәхт йан дәмед кӧ Хwәде диwana щьм'әта хwә дькә, мәсәлә: Пе дәсте ордийед мьләтед майин, йан жи пе нәхwәшийа (Йовел 1:15; 2:1, 11; Амос 5:18, 20; Малахи 4:5).

2. Пәймана Нуда «Р'ожа Хӧдан» р'ожа ьатьна Иса Мәсиьә дӧда бона диwana дьнийәе йә (1 Тесалоники 5:2; 2 Тесалоники

ФЭРҲЭНГОК

2:2). Гэлэк ве бона ве р’оже ызыр нибын (Мэтта 24:42-44; Луқа 12:35-40; 2 Пётрус сәре 3-а). Щарна те готыне: «Р’ожа Хөдане мө Иса Мәсиһ» (1 Корынт’и 1:8) йан жи «ве Р’оже» (2 Тесалоники 1:10).

3. Т’әне Әйанти 1:10-да «Р’ожа Хөдан» те фэмкырыне «р’ожа йәкшәме» (ләде), чымки Хөдан Иса Мәсиһ йәкшәмеда жь мьрыне р’абу. Жь ынгева әв р’ож бу р’ожа щывина бавәрмәнда (К’аред Шандийа 20:7; 1 Корынт’и 16:2).

р’ожа шәмийе – (р’ожа сәбте) бона щымәта Израеле р’ожәкә әзиз (т’айбәти) у пироз ә (Дәрк’әтын 16:23; 20:8, 11; 31:14-15). Бь ибрани ШАБАТ ә. Бь көрманщи «сәбт» жь шабате ыатийә. Бона щыуя, шабат наве р’ожа ыәфта йә у йа хылазийа ыәфтийе йә. Инийе еваре, гава р’ож дьчә ава, шабат дәстпедькә у ыәта 24 сыәта дьк’ышина. Ль гора Т’әврате ^ф (Дәстпедькә 2:2-3; Дәрк’әтын 20:8-11; 35:2) р’ожа шабатеда к’ар у хәбат нә щайиз бу ыкырана, әв р’ож р’ожа р’ыәтийе у ыәбандыне йә (Дәстпедькә 1; Қануна К’аыинтийе 23:1-3).

Р’ожа Қөрбана Бәрделие – бона щымәта Израеле р’ожа ыәре әзиз у пироз бу (ЙОМ КЫППУР бь ибрани). Сале щарәке п’арьстгәеда Сәрәкк’аын дәвса (бәрделия) гөнөд щымәте у хвәва бона пацьжбуна п’арьстгәь у горигәе хуна ыәйвана п’ешк’еш дькыр у дьк’әтә Щийе Һәри Пироз (Дәрк’әтын 30:10; Қануна К’аыинтийе 16:1-34; 23:27; Ибрани 9:6-7). Пәймана Нуда жи Иса Мәсиһ хвә жь бәр инсанва кыре қөрбан, гава сәр хач хуна хвә р’ет, ыатә кыштыне. Әв к’әтә Щийе Әзманайи Һәри Пироз, щәм Баве хвә у хвәқөрбанкырына ви бона ыәта-ыәтайе йә (Ибрани 9; 10:12). Һ’әрчи бавәрийа хвә ви тиньн, әв ль бәр

ФӘРҖӘНГОК

бахша хуна Иса дьк'эвьн у жь гөнед хвә хьлаз дьбьн. Р'омайи 3:25-26; Ибрани 2:17.

р'ожи – К'ьтеба Пирозда щур'ә-щур'ә к'алед р'ожигьртъне ьәнә. К'аләкида нан нә дьхварьн (1 П'адшати 12:16-21, Мәтта 4:2, Луца 4:2), к'аләки дьнда нә дьхварьн нә жи вәдьхварьн (Дәрк'әтгьн 34:28; Әзра 10:6; К'аред Шандийа 23:12, Уньс 3:5-8), к'аләки дьнда жи нә гошт, нә шәрав, нә тыштед хвәшә-тәм дьхварьн-вәдьхварьн (Данийел 10:2-3). Мәрәме р'ожийе К'ьтеба Пирозда әв бу, кә хвәйир'ожи дәа бькә, нәфса хвә ль бәр Хвәде ньмьз кә, хвә бышкенә, нә кә бона наве хвә кә бәр мәрьва бе к'ьфше, ле вәки т'әне Хвәдева әйан бә (Мәтта 6:16-18; Луца 2:37; Қануна Дәщари 9:18; Данийел 9:20). Қануна Мусада т'әне р'ожәкә р'ожийейә әдәти ьәбу (Қануна К'әинтийе 23:26-32), ле ьәгәр вәлат дьк'әтә охьрмед гьран, ьынге р'ожед дьн жи дьһатънә к'ьфшкьрне, вәки р'ожи бьгьртана (Йовел 1:14). Әдәте ферьсийа ьәбу, кә ьәр дәшәме у пенщшәме р'ожи бьгьртана (Луца 18:12). Гава Иса сәр дьне бу, шагьртед Иса р'ожи нәгьртгьн (Марқос 2:18-20).

Р'ома – иро п'айт'әхте вәлате Италийае йә. Һена Иса Мәсиьда щьм'әта Р'омае гәләк вәлат бьндәст кьрбун, әса жи Исраел. Гәләк щьм'әта Исраеле дьжәнийанә П'адшайе Р'ома (Қәйсәр) у к'әкәмәтийа ви.

Р'өб'е Пироз – (Р'өб'е Хвәде, Р'өб'е Мьқәдәс, Р'өб'е Бьмбарәк, Р'өб'е Бөбөрти) Р'өб'е Пироз Р'өб'е Хвәде йә. Пәймана Кәвьнда Р'өб'е Хвәде чава қәвата Хвәде хәйа дьбә, к'ижани кә Хвәде илаьн дьда п'әхәмбәра. Бь зьманед йунани у ибрани хәбәра «ба» у «р'өб'» йәк ьн (Йуь'әнна 3:8). Пәймана Нуда Р'өб'е Хвәде бь

ФЭРЬЭНГОК

щур'эки ну к'эму бавэрмэндэд Исар'а те дайине (К'аред Шандийа 2:38), өса жи ье гэлэки чава шэхсэк йан нэфсэкэ Хwэде те ф'эмкърьне, ава готи эw хwэха Хwэде йэ (Мэтта 28:19). Гава Иса чу щэм Баве, Р'өб'е Пироз чава дэрсдар, пыштован у п'ешк'еш бавэрмэндар'а шанд (Йуь'энна 14:26; 15:26; К'аред Шандийа 10:45). Эw алик'арийа мэрьва дькэ, мэрьва бэрбь т'эмамыйа р'астийе дьбэ (Йуь'энна 16:13; 1 Корьнт'и 2:10-13), щарна бона тыштед башqэ р'ебэрийа мэрьва дькэ (К'аред Шандийа 13:2; 16:6-7), ль бэр Хwэде бона бавэрмэнда лава-навчетийе дькэ (Р'омайи 8:26-27) у qэwате дьдэ бавэрмэнда, wэки хэбэра Хwэде бежын у Хwэдера хөламтийе бькын (1 Корьнт'и 2:4-5; 2 Тимог'ейо 1:7). Мэрэме п'ешк'ешед Р'өб'е Пироз эв э, кэ т'эмамыйа щьвина бавэрмэнда бышьдинэ у ава кэ (1 Корьнт'и сэрэд 12 к'эта 14).

р'өб'ед к'эрам – р'өб'ед хьраб. Щьбууя ван р'өб'ед щьнар'а дьготын «р'өб'ед к'эрам», йед кэ мэрьв пе дьк'этын у йед щьнак'эти к'эрам дьбатынэ к'эсабе. Изьна ван т'өнөбу, wэки тек'этана нава щьм'эте йан жи щийед пироз.

р'өшэткърьн – бэртилкърьн. Йэк п'эра йан тыштэки дьн дьдэ к'акьм йан йэки дьнейи хwэйинь'өкөм, wэки қанун бе т'эр'ьбандьне, кэ йа дьле wi бьбэ.

р'ункърьн – (ьэтванкърьн, доьнкърьн) 1. Ль гор э'дэте щьбууя, гава йэк дьбу п'адша, эw пе бьзье зэйт'уне дьбатэ р'ункърьне. Эв жи дьбу нишан, кэ эв кэса буйэ п'адша. Иди р'ункърийе Хwэде эw э, йе кэ Хwэде бьжарт у к'ьфш кьр, ава готи Мэсиь э (Луқа 4:18). Жь к'эрэма хwэ бьн хэбэра «Мэсиь»-да бьхуньн.

2. Хэлqе ьнге жи р'ун, мина р'уне бинхwэш чава нишана

ФЭРҲЭНГОК

қәдър дькьрьнә сәр меванед хвә (Луқа 7:46; Зәбур 23:5), щьнйазед мьрийед хвә жи р'ун дькьрьн (Луқа 23:56-24:1), чава дәрман бьринед нәхвәша дьхьстн (Луқа 10:34), өса жи бь ви нәхвәш р'ун дькьрьн, чава символ вәки Хвәде қәнщ кә (Марқос 6:13; Ақуб 5:14).

р'успи – бона сәрверед мьләте Исраеле дьбатә готьне, өса жи бона сәрверед дине ван. Пәймана Нуда әв жи әндәмед щьвина гьрәгьра бун. Әйантийеда бист чар р'успи Һәнә, кә әзменда Хвәде дь'әбиньн у мәна ван дьбә чава нишана тәмамийа щьмәта Хвәде.

р'ьк'нйата Дауьд – Бәрәка Дауьд, мала Дауьд. Дәма Пәймана Көвьнда Дауьд п'адше Исраелейи Һәри мәзын бу. Пәй wir'a көр'е ви Сьлеман бу п'адшайе Исраеле. Жь мал у зөр'әта Дауьд гәләк п'адша р'абун. Иса жь зөр'әта Дауьд бу. Мәтта 1:1, 20; Луқа 1:27, 69; Ромайи 1:3; 2 Тимот'ейо 2:8; Әйанти 5:5; 22:16.

садуқи – әв нава щьуйада партикә (к'омәләкә) диндар (олп'арьст) бу. Әв парти бьч'ук ле әйан бу. Пьр'анийа әндәмед we к'аьин бун. Ван бавәрийа хвә бь Һәр пенщ к'ьтебед Муса (ава готи Т'әврат йан Һәр пенщ к'ьтебед пешьнә Пәймана Көвьн) данин, ле р'өһ', мьляак'әт у р'абуна мьрийа (қийамәти) бавәр нәдькьрьн. К'аред Шандийа 4:1-2; 23:6-10; 23:8.

самәри – Чахе п'адшатийа Р'әьобовам (көр'е Сьлеман, п'адшайе Щьбустане) у Йеробовамда (п'адшайе Исраеле), мьләте Исраеле жь Һәвдә қәтийан. Р'әьобовам т'әви дә қәбилед Исраеле бажаре Оршәлиме у Щьбустанеда ма. Йеробовам т'әви дьә қәбилед Исраеле Самәрия хвәра кьрә п'айт'әхт. Бь ви щур'әйи мьләте

ФЭРҲЭНГОК

Исраеле бу дō п'ара у дъжмънатиѳа ѳэв кърън. Пэѳ ве ѳэкер'а жи п'адшайе ашурийа гэлэк мълэте Исраеле дор-бэред Самэрийае щишьб'ѳти бажаред мэдѳиѳа у ѳед майин кърън (4 Падшати 17:1-6) у мълэтед майин б' п'утед ванва анин, дэвса ванда щѳ-вар кърън (4 Падшати 18:24-40). Б' ви аѳаѳи мълэте самэрийа т'эви мълэтед п'утп'арьста жит, дан у стандън, э'сыл у баѳэрийа хѳэ к'эр'бмандън у хѳэ ж' Т'эѳрате ^ф дур хьстън. Самэри эѳ ѳн, ѳед кō ж' Самэрийае у дор-бэред ѳе бун.

Самэрийа – ѳн нэ'ѳа наѳа Щэлиле у Щъѳустанеда бу, ѳн жи наѳе п'айт'эхте п'адшатиѳа бакōре (м'ѳр'ьѳе) бу, аѳа готи Исраел. Мълэте Самэрийае у щъѳу гэлэки дъжэнийанэ ѳэв, ч'мки гэлэк э'дэт у баѳэрийед дин у сѳѳасэѳа ван нэ мина ѳэв бун, о'са жи бона щѳѳе к'эбандъне ѳэвр'а ѳайл нѳбун (Луѳа 10:25-37).

Самойел – п'эхэмбэрэки э'ѳан бу. Б' дэсте ѳи Давъд п'адша ѳатэ к'ѳшк'къръне. 1 Падшати 1-7; К'аред Шандѳиѳа 3:24; 13:20; Ибрани 11:32.

сербази – к'оч'экти.

сеѳи – ет'им.

сэрбэсти – азади, аза.

Сэрэкс'аѳин – мэзьне к'эму к'аѳина бу, о'са жи сэрэке щъѳата г'рэг'ьра. Сале щарэке ль Р'ожа Қōрбана Бэрделиѳе эѳ дьк'этэ Щѳѳѳе Парьстгэѳѳеѳи Һэри Пѳроз, ѳэки п'ешк'еша хуне бона гōнед хѳэ у ѳед щъмэ'ѳа Исраеле б'дэ. К'ōрсѳѳиѳа Сэрэкс'аѳин ѳэхте навбэра Пэѳмана Кэѳън у Пэѳмана Нуда пешда ѳат. Салед 18-36 наѳе Сэрэкс'аѳин Қэѳаѳа бу.

ФЭРҲЭНГОК

сәрсәд – жь әскәре Р’омайе (Италйайе) бу, кә сәрвери ль сәд әскәри дькьр.

сәрь’әзар – жь әскәре Р’омайе (Италйайе) бу, кә сәрвери ль һ’әзар әскәри дькьр.

сәрвахти – шә’рәзайи.

Сийон – әв ч’ийа йә, сәр к’ижани п’арьстгәһ һатә чекьрьне. Гава Дауьд п’адша Оршәлим жь дәсте йәбусийа станд, бажар бьч’ук бу, т’әне сәр ви ч’ийайи (гъри) бу. Сийон те фәмкьрьне щарна әв ч’ийайе кә п’арьстгәһ ле бу, щарна т’әвайийа бажаре Оршәлиме (Мәтта 21:5), щарна һ’әму щьм’әта Исраеле, щарна щьм’әта Хвәде йан жи бажаре Хвәдеи дьһна нуда (Ибрани 12:22; Әйанти 14:1). «Қиза Сийоне» те фәмкьрьне бажаре Оршәлиме, аһа готи бьнәлийед Оршәлиме (Йуь’әнна 12:15). Р’омайи 9:33; 11:26; 1 Пәтрус 2:6.

Синай – әв ч’ийа йә, кә вьр Хвәде һәр дьәһ т’әми данә Муса п’әхәмбәр. Щарна жи сурәти (символи) у р’өһ’ани те фәмкьрьне (Галати 4:24).

Содом у Гомора – дәһа Бьраһимда дә бажаред кәнанийа бун, кә незики Бә’ра Мьри бун. Мәрьвед һәр дә бажара бь гөнәк’арийа хвә өса жь Хвәде дур к’әтьбун, кә Хвәде әв бь егьр у к’ьрк’уте шәһьтандьн у қьр’а ван ани (Дәстпәбун 18:16-19:29).

спартьн (бьсперә) – т’әсмилкьрьн.

стойхи – ль пәй һинкьрьна философе Зәно дьчун. Зәно қаси 265 сали бәри буйина Иса Мәсиһ мьр. Һинкьрьна ви әв бу, вәки мәрьв жийина хвә қәбул бькә, пе фькьре жийина хвә һ’өкөм

ФЭРҲЭНГОК

бькэ, хвэ бьгьрэ у дина хвэ нэдэ шабун у еша (К'аред Шандийа 17:18).

Сьлеман – көр'е Даьд, п'адше Исраеле бу, ньвисаред ви жи Пэймана Кэьнда ьэнэ (Готьнед Сьлеман 1:1; 10:1 у йед майин). Хвэде гэлэк сэрвахти да ви, өса жи эв гэлэки дэвлэти бу. П'арьстгэь пешда эви да чекьрьне. 2 П'адшати 12:24-25; 3 П'адшати 1:1-11:43; Мэтта 1:6-7; 6:29; 12:42; Лука 11:31; 12:27; К'аред Шандийа 7:47.

Сьлсьлэт – бав, кал, кале кала у өса дьчэ жор.

Сьндоқа Пэймане – қот'икэ пироз бу. Эв у чь кө теда бун, нишанед пэймана Хвэде т'эви мьлэте Исраеле бун. Чахе Хвэде сэре ч'ийе т'эви Муса п'эхэмбэр хэбэр да, ьнге дэьэ т'эми ль сэр дө сэлед көвьри ньвисин данэ ви. Эв пэйман Хвэде бь дэсте Муса да гьредане, бь ван сэлед ньвисар. Эв сэл т'эви ван нишанед майинэ Пэймана Хвэде ль we сьндоқеда бун у ль щэм мьлэте Исраеле дььатьнэ хвэйкьрьне. Эв сьндоқ жь дарщевийе (дара акасийе) чекьри у зер'кьри бу. Гава мьлэте Исраеле р'еда дьчу, эв сьндоқ хвэр'а дьбьрын. Гава дьчунэ щики, эв сьндоқ Коне Шэ'дэтийеда дьма. Ле гава п'арьстгэь ьатэ чекьрьне, иди Сьндоқа Пэймане т'ьме ль веда ма, Щийе Һэри Пирозда. Дэрк'этын 25:10-21; Ибрани 9:4; Эйанти 11:19.

сьнэт – Ль щэм щььуйа ль гора Қануна Муса гэрэке ьэр зар'эке көр'ин бььата сьнэткьрьне. Ле ье бэри Қануне жи эв сьнэти жь ьена Бьраьимда ьэбу, эв чава нишана пэймана Хвэде т'эви Бьраьим у зөр'эта ви бу (Дэстпобун 17:9-14). Бь ви авайи сьнэткьрын бу нишана мере щььу у мьлэте щььур'а щарна

ФЭРҲЭНГОК

дьятә готыне: «Мыләте сьнәткьри». Гава Мьзгинийа Иса Мәсиһ пешийе ҫатә дайине у бәлакьрыне, жь нава щьбуьед мәсиһи Һнәк Һәбун кә дьготын, Һәгәр мер дьхвазә бьбә мәсиһи, гәрәке пешийе бе сьнәткьрыне. Эва дьбу нишан кә буйә щьбу у ль пәй қануна Муса дьчә, вәки паше бькарьбуя бьбуя мәсиһи. Ле Павлосе шанди әв Һинкьрына щьбуя қәбул нәкьр. Эви бона ве пьрсе нәмә галатийар'а өса жи Һнәкед дьнр'а ньвисин. Эви дьгот, кә т'әне тыштәк лазьм ә вәки мәрвь пе хьлаз бә, ава готи бавәрийа хвә Иса Мәсиһ бинә. Дәстпәбун 17:9-14; Дәрк'әтын 4:25; Йуь'әнна 7:22; Р'омайи 2:28-29; Галати 5:6; 6:15; Колоси 2:11.

сьргунчуйина Бабилоне – Чахе Нәбукәднәсәр п'адше к'ьлданийа бу, ви щьмә'та Исраеле ажот у сьргуни Бабилоне кьр у щьмә'та Исраеле 70 сали ль we дәрә ма.

сьркә – шәрава кәвын у тьрш.

сьфәт – сурәт, шькьл.

сьхьр – қәватәд дьнйайеда нә, кә хәданәд ван к'ьфш накьн.

тәнгаси – тәнгайи.

тиш – п'арч'ә, п'ар. Мәсәлә: К'ьнща мьн бу дө п'арч'а (тиша).

т'агер – фьрқийе дькә нава мәрвьа у пышта йәки дьгьрә.

т'әрбәтдар – йе кә тыштед қәнцә мақули зар'отийеда гьрти Һин дькә.

т'әхсиркьрын – р'әдкьрын.

Тәврат – Қануна Муса йә, ава готи Һәр пенц к'ьтебед пешьнә Пәймана Кәвын Һн.

ФӘРҢӘНГОК

т'обәкьрын – жь гөнәкьрыне вәгәр'ын, вәгәр'ын бәрбь Хwәде. Жь к'әрәма хwә бьн хәбәра «жь гөнәкьрыне вәгәр'ын»-да бьхунын.

т'охьмр'әш – т'овр'әш.

т'өцарәти – к'ьр'ин-фьротан, алвери.

т'ьре, (жь) кәси т'ьре – жь кәси wә йә.

т'ьфақ (т'ьфақбун, т'ьфақи) – йәкбун, йәкти.

уд – шинайик ә, кә жь ава we р'унәки бинхwәш те чекьрыне. Щьбуяа уд дькьрыне сәр к'әфәне мьрийа, wәки дәфьнкьрынер'а һазьр бьн (Йуһ'әнна 19:39).

Уньс – п'ехәмбәр бу, к'ьтеба wi жи һәйә. Хwәде әw шандә бажаре Нинәвайе, ле Уньс нәхwәст гөр'а Хwәде бькьра. Пе гәмийе чу щики дьн, ле Хwәде фьртонәкә мәзын шанд. Щьм'әта сәр гәмийе Уньс авитә бәре, wәки жь һерса Хwәде хьлаз бьн. Мәсийе мәзын (һ'ут) Уньс һуфи хwә кьр у Уньс зьке мәсида се р'ож у се шәва ма, дәа кьр, һ'әта кә мәси әw жь дәве хwә авитә дәве бәре. Пәйр'а Уньс гөр'а Хwәде кьр у чу Нинәвайе, wәки хәбәра Хwәде бежә ван. К'ьтеба Уньс; Мәтта 12:39-41; 16:4; Луқа 11:29-32.

Усьв – Чәнд мәри К'ьтеба Пирозда һәнә, наве ван Усьв:

1. Йәк жь һәр донздәһ кәр'ед Ақуб (Исраел) ә. Бьред wi һ'әвсуди ль wi дькьрын, чьмки баве ван гәләки әw һ'ьз дькьр. Бьред wi әw чава хәлам фьротын, ле паше әw бу сәрwере wәлате Мьсьре. Бьред wi әw диса дитын гава һатьнә Мьсьре кә нан бьк'ьр'ын, чьмки wәлате ванда хәлайи бу. Дәстпәбун 30:22-24; 37:5-50:26; Йешу 24:32; Зәбур 105:17-22; К'аред Шандийа

ФЭРҲЭНГОК

7:9-14, 18; Йуь'энна 4:5; Ибрани 11:21-22; Э'йанти 7:8.

2. Усьве мере Мэрьэма дийа Иса. Мэтта 1:16, 18-20, 24; 2:13, 19.

3. Наве бьраки Иса жи Усьв бу. Мэтта 13:55; Марқос 6:3 (Йусес).

4. Усьве бьре Ақубе шанди (нэ бьре Йуь'энна). Мэтта 27:56; Марқос 15:40, 47 (Йусес).

5. Усьве жь Аримэтайе, мэрьвэки дэвлэти, эндэме щьвина гьрэгьред щьбуя. Эв мэрьвэки қэнщ бу у пэй Иса дьчу. Мэтта 27:57-60; Марқос 15:42-46; Луқа 23:50-53; Йуь'энна 19:38-42.

6. Усьве Барсабо, йэк жь йед кө ье пешда пэй Иса дьчун. К'аред Шандийа 1:23.

7. Усьв, наве ви кьрын Барнабас. К'аред Шандийа 4:36.

фатьмок – щур'эки кэвотка йэ.

ферьси – нав щьбуяда к'омэлэкэ динп'арьст бу. Эндэмед к'омэла ферьсийа қануна Муса қэнщ заньбун. Эв динп'арьстед сэрт бун. Вана бауэр дькьр, кө мьляк'эт у р'өһ' ьэнэ у мьри we диса р'абьн. Гэлэк жь ван р'эзьм у э'дэта, йед кө ферьсийа пек данин, нав щьбуяда ьэбун. Жь ван р'эзьм у э'дэта гэлэк жи нэ жь Т'эврате ^ф бун. Эв бь кьред хуэ к'обар-бабах дьбун. Дьхуэстын чава мэрьвед қэнщ хойа бьн, ле гэлэкед жь ван бь фькьред хуэ хьраб бун. Гэлэкед жь ван дьжэнийанэ Иса у ьэв шешьрин ви бькөжьн.

Фьрэуьн – наве п'адшед Мьсьре бу. Һэр йэк жь ван бь ви нави дьбатэ готьне. К'аред Шандийа 7:10, 13, 21; Р'омайи 9:17; Ибрани 11:24.

ФЭРҲЭНГОК

фьртонэ – баьоз, бобэлиск.

фьтылокед ажотьне – зьвьр'ок.

хальфи – шашбуйи, хапийайи, жьр'едэрк'эти.

Хана Хwэде – Эw щийе кö Хwэде бона хwэ дьбьжерэ, Хана Хwэде дьбатэ готьне. Ёена Мусада конэк (Коне Шэ'дэтийе) нэбу у пэйр'а дэwса wi кони ль Оршэлиме п'арьстгэь нэгэ чекьрьне у эw бу Хана Хwэде. Эw щийе н'эбандьна щьм'эта Исраеле бу (Марқос 2:26).

хач – Э'дэте сэрwеред бажаре Р'оме нэбу, мэрьвед хьраб (qачах, меркöж у йед майин) сэр хач дардадькьрын, бона щэзакьрьне. Ль сэр хач мэрьв дьмьрын. Хач жь дö qöt дара чедькьрын. Гэлэк щара гэрэке qачах хwэха хаче хwэ быда сэр мьле хwэ бьбьра щийе хачкьрьне. Ль wьр эскэра пе мьха йан пе wэрьса qачах хачва мьх дькьрын йан гьредьдан. Паше хач р'аст дькьрын у qачах wьр дардакьри дьма н'эта дьмьр. Гэлэк щэфа дьдит н'эта мьрьне у эйбэкэ гэлэки гьран бу кö сэр хач бььатана кöштьне. Иса гот, кö к'е дьхwазэ бьбэ шагьрте мьн гэрэке хаче хwэ ньлдэ у ль пэй мьн бе. Мэ'на we эв э, кö йед ль пэй Иса дьчьн гэрэке нэзьр бьн бона wi н'эта мьрьне жи щэфе бьк'ышиньн. Мэтта 10:38; 16:24; Марқос 8:34; Луqа 9:23; 14:27.

хернэхwаз – йе кö к'ина йэки дьгьрэ у хера wi нахwазэ.

херуб – р'öь'бэред хwэйибаск ьн, эв щур'эки мьляк'этед Хwэде нэ у н'эйкэлед wан сэр qалп'ахе Сьндоqа Пэймане бь баскава чекьри мина мьляк'эта бун, кö р'умэт у диндара (н'ьзурийа) Хwэде бэрч'эв дькьрын (Ибрани 9:5).

ФЭРҲЭНГОК

хэйал – хэйинед р’он’анийэ кӧ бь дэста найенэ гьртгыне.

хэрдал – п’ыншар’эк э, кӧ т’охьме we зэф ьур э, ле гава шин дьбэ, гэлэки мэзын дьбэ. Мэтта 13:31-32; 17:20; Марқос 4:31-32; Луқа 13:19; 17:6.

хэрщгър – (башгър, вэргистан) йе кӧ п’эра жь щьмэ’те дэвлэтер’а дьстинэ. Вэхте Иса Мэсиьда эв хэрщгър бона Р’омайе дьхэбьтин. Эw хwэха щьбу бун, ле али Р’омайе дькьрын, wэки мылэте щьбу п’эрэ бона эскәред Р’омайе быда. Р’омайи зӧлмк’ар бун у щьбу бьндәст кьрьбун, жь we йәке щьбу гэлэки дьжәнийанэ хэрщгъра. Хэрщгър жи гэләк щара пе дәрәwa у хапандьне п’эрэ зедә дьстандын, wэки ванр’а жи п’эрэ бьма. Эw жи гӧнәк’аред мэзын дьхьатьнэ ь’әсабе.

Хӧдан – (Хwэйи, Р’эб) К’ьтеба Пирозда м’әна Хӧдан «хwэйи» йә. Хӧдан навәки Хwәде йә у навәк жь навед Иса Мэсиь э. «Р’эб» жь зьмане э’рәби йә у эw жи те фә’мкьрьне «хwэйи».

хьлазбун (хьлазкьрын) – азабун (азакьрын), р’ызгарбун (р’ызгаркьрын). Жь к’эрәма хwә бьн хәбәра «хьлазкьр»-да бьхуньн.

хьлазкьр – йе кӧ йәки дьн жь тыштәки хьраб хьлаз дькә. К’ьтеба Пирозда хәбәред «хьлазкьр, хьлазкьрын, хьлазбун, хьлази» пешийе те фә’мкьрьне чава хwэйкьрын, хьлазкьрын жь хьрабийе у жь бәла, йан жи қәнщкьрьна жь нәхwәшийа. Мәсәлә, Пәймана Кәвьнда Хwәде щьмэ’та хwэйә Израел жь Мьсьре, өса жи жь Бабилоне хьлаз кьрийә. Пәймана Нуда Хwәде пе кьрьна Иса Мэсиь р’е бона мәрьва вәкьр, wэки жь гӧна у хьрабийе хьлаз бьн. Бь ви аwайи ьн Хwәде, ьн жи Иса

ФЭРҲЭНГОК

«Хълазкър» к'эсаб дьбын (бона Хвэде: Қануна Дощари 32:15; Зэбур 27:9; Луқа 1:47; Тито 1:3; бона Иса: Луқа 1:69; Эфэси 5:23; Тито 1:4; 1 Йуф'энна 4:14).

хърнуф – хөрәке бэраза жь бәре даре, п'алуд.

Һабил – Қайин у Һабил көр'ед Адәм бун. Һабил бьре быч'ук бу у бьре ви Қайин әв көшт. Жь к'эрәма хвэ бьн хэбәра «Қайин»-да бьхуньн. Дәстпелун 4:2-9, 25; Мәтта 23:35; Луқа 11:51; Ибрани 11:4; 12:24.

Һалелуйа – Гава щьһуйа дьхвәст пәсьне Хвэде бьдана, дькьрын қир'ин: «Һалелуйа». Жь зьмане ибрани йә, кө те фәмкьрьне: «Пәсьне Хөдан бьдьн» йан «Шькьр жь Хвэде». Әйанти 19:1, 3-4, 6.

Һарун – жь зөр'эта Ләви бу, Ләви жи йәк жь һәр донздәһ көр'ед Ақуб бу. Һарун бьре Мусайи мәзын бу, өса жи к'әһине пешьн бу. Хвэде гот, кө к'әһинед щьмә'та Исраеле гәрәке жь зөр'эта Һарун бенә бьжартьне. Һарун у Муса щьмә'та Исраелер'а Мьсьреда хөламти дькьрын. Һарун али Муса кьр, сәрвертийа щьмә'та Исраеле кьрын у щьмә'та Исраеле бьн нире хөламтийе дәрхьстьн. Дәрк'әтьн 4:14; 5:1; Жьмар 12; 17; 20; Луқа 1:5; К'аред Шандийа 7:40; Ибрани 5:4; 7:11; 9:4.

Һацәр – щарийа Сәрайа жьна Бьраһим бу, дийа Исмайил. Лә Исмайил нә әв бу, к'ижан кө Хвэде Бьраһим'ра соз дабу. Зөр'эта Исмайил чава зөр'эта Бьраһим, чь кө Хвэде соз дабу нәстандьн. Паше көр'е Сәрайе жера бу у әв бу көр'е созе Хвэде (Галати 4:21-31).

ФЭРҲЭНГОК

Һеродэс – Пәймана Нуда чар мәри ҫәнә кө пе наве «Һеродэс» тен готыне.

1. Һеродэсе Мэзын: Гава Иса Мәсиһ ҫатә дыйһае, Һеродэсе Мэзын сәр Щьустане, Щәлиле, Итурһае у Трахонидае п’адша бу (Мәтта 2:1-22; Луца 1:5). Наве баве ви Антипатәр бу. Һеродэсе Мэзын йәки гәләки зөлмк’ар бу, ви жьнәкә хвә, се көр’ед хвә, хвәсийа хвә, апәки хвә у гәләкед дын (пештыри зар’окед Бәйтләһ’ме) көштын.

2. Һеродэс-Антипас: Гава Иса Мәсиһ у Йуһ’әннайе Ньхөмдар дәст бь к’аред хвә кьрын, Һеродэс-Антипас сәрвере Щәлиле бу (Луца 3:1). Баве ви Һеродэсе Мэзын бу у наве дийа ви Малтаке бу. Әви сәре Йуһ’әннайе Ньхөмдар да лехьстыне (Мәтта 14:1-12; Марқос 6:14-29; Луца 9:9). Бәри хачкьрына Иса, Иса бьрынә бәр Һеродэс у ви Иса бьһөрмәт кьр, қәрфе хвә ви кьр (Луца 23:7-12).

3. Һеродэс-Әгрипа п’адша: К’аред Шандийа 12:1-24-да Һеродэс-Әгрипа Пәтрус у Ақуб гьртын у Ақубе бьре Йуһ’әнна да көштыне. Мьляк’әте Хөдан Һеродэс-Әгрипа көшт (К’аред Шандийа 12:21-23). Баве Һеродэс-Әгрипа Аристополо бу, Аристополо жи көр’е Һеродэсе Мэзын бу. Наве дийа Һеродэс-Әгрипа Бәрньке бу.

4. Көр’е Һеродэс-Әгрипа, Әгрипайе дөда бу. Әгрипайе дөда п’адшайе Щьустане бу. Павлос ль бәр Әгрипа у хушка ви Бәрньке (Бәрнькекә дын) сәкни у Мьзгинийа Хвәде дыда ван (К’аред Шандийа 25:13-26:32). Әгрипайе дөда Павлос шандә бажаре Р’омайе, вәки Қәйсәр диwana ви бькьра.

ҫеши – дәве бә’ре, к’әвшән.

ФЭРҲЭНГОК

Ьэбук – мале дьне, дэвлэмэндти, п'эрэ.

Ьэвиртър'шк – (ьавен) дькьнэ нава ьэвир у ьэвир ьылте. Фькьра велъ щэм щььуйа бь р'об'ани хьраб дььатэ ф'эмкьрьне, ава готи сурэте (символа) ь'эрамиие, хэйсэте хьраб у э'мьре ь'эр'ьми бу. Изьна щьмэ'та Исраеле т'өнэбу, вэки ьэвиртър'шк бькьрана нава нане ь'эдийед хвэ, к'ижан кө Хвэдер'а дььатэ дайине (Қануна К'аинтийе 2:4), нэ жи дькьрьнэ нава Щэжьна Нане Шкэва чава өса жи те ф'эмкьрьне, ава готи «шкэва» (Дэрк'этын 12:15). К'ьтеба Пирозда ьэвиртър'шк чава нишана қэватэкэ вэшарти йэ, илаьи бона қэвата гөнэ. Чава ьэвиртър'шк нава т'эмамииа шкэва ьэвирда бэла дьбэ йа хвэ дькэ, өса жи гөнэ дькарэ нава щьмэ'теда бэла бэ у зийане бьдэ щьмэ'те. Луқа 12:1-да ьэвиртър'шк те ф'эмкьрьне чава дөр'ути, Мэтта 16:6 у 12-да ьинкьрьна ферьсийа у садудийа мина ьэвиртър'шк бу, кө мьқа-были Иса дьсэкьнин. Марқос 8:15; 1 Корьнт'и 5:6-7; Галати 5:9.

Ьэрэм – диwanханэ, щийе ьэри жорьн.

Ьэрмес – п'утэки йунана бу. Йунана дьготьн, кө эв қасьде п'утед дьн бу. К'аред Шандийа 14:12.

Ьивк'эти – (э'дьройи, йа жорьн к'эти, ьивгьрти) йе ьиве дьк'эвьн, вэдьч'ьр'ькьн.

Ьиндар – мэрвьэкэ нава п'ешэ йан спортэкеда хвэ ьэр гав ьин дькэ.

Ьосанна – хэбэрэкэ сьлавдайине йэ, бь зьмане ибрани, йэки хвэйиқэдьрр'а дььатэ готьне мина п'адша. Пешийе ьосанна д'оак бу бь м'эна «Хьлаз бькэ!», паше эв бу готьнэкэ бь м'эна «Шькьр вьир'а». Мэтта 21:9, 15; Марқос 11:9-10; Йуь'энна 12:13.

ФЭРҲЭНГОК

ЫЛАТЫН (ЛЬ ЙЭКИ ЫЛАТЫН) – дэнге хвэ ле ыьлдан, ыьлмэйибун.

Ы’эди – ы’эдийа, п’ешк’еш, хер, дийари.

Ы’элал у ы’эрам – 1. бона щьуйа эв ф’эмин бь хварьн-вэхварьне, шуштън-вэшуштъне у р’абун-р’уныштъна э’мьре мэръвава гьредаи буйэ. Ль гора Қануна Муса щур’э-щур’э ы’эйван ы’эрам дьхатънэ ы’эсабе: Мэсэлэ чэнд щур’э тэйрэдэ, бэраз, чэнд ы’эйванед бэ’реда у ы’эму мэр’эгиск өса жи щънйазе мьрийа, мэръвед к’оти у йед бь нэхвэшийед ч’эrm (Қануна К’аьинтийе 11; Қануна Дёщари 14:3-21). Ёгэр йэки дэсте хвэ бьда мэръвэки к’оти йан щънйазэки бьк’эта, эв иди дь’эр’ми, ы’эрам дьбу у нэ щайиз бу, вэки эв мэръв тек’эта нава щьмэ’те йан жи щийед пироз. Кьн готи, гава йэки тыштэк жь қануна щьуйа дэр бькьра, эв ы’эрам дьхатэ ы’эсабе. Щур’э-щур’э э’дэт бона ы’элалбуна йэки ы’эрам ы’эбун. Мэсэлэ, гэрэке қёрбан бьда у бь аве бьхата шуштъне. Бона чэнд щур’эйед ы’элалбуне гэрэке к’аьин жи ль мэръве ы’элалбуи бьньер’ийа у бьгота кё эв иди ы’элал буйэ йан на (Қануна К’аьинтийе 13). Иса гёб нэда э’дэтед кал-бава ыьндава ве пьрседа у чэнд тышт мьрабьли фькьред қанунзан у ферьсийа дьгот (Марқос 7:1-24). Ёса жи Иса дэсте хвэ да мэръвед к’оти (кё ы’эрам дьхатънэ ы’эсабе) у эв ыьн қэнщ дькьрын, ыьн жи пақьж дькьрын (Мэтта 8:1-4). У қəwата wi сэр р’өб’ед ы’эрам жи ы’эбу, щън жь щънак’этигья (кё ы’эрам дьхатънэ ы’эсабе) дэрдьхьстън у қэнщ дькьрын (Луца 4:30-36).

2. Ё’элал фьрэ те фэмкьрьне, чава кьрьнед пироз, бе қэлпи, бе дьзи, бе ы’ълэк’ари, бь к’эда ы’элал, өса жи жьн-мер ы’элале ы’эв тен готъне ы’эгэр эв ыьндава ы’эвда ы’элал ыьн, нэ ч’эвдэр ыьн. Ё’эрами жи чава эк’се ы’элалийе йэ.

ФЭРҲЭНГОК

Ҳ'эрам – жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «Ҳ'элал у Ҳ'эрам»-да бьхуньн.

шагьрт – йед кө ьин дьбьн (дь'эльмьн). Гэлэк шагьртед Иса ьэбун.

Донздэь жь нав ван бьжарти бун. Эв шанди бун. Мэтта 10:1-4;

Луца 5:1 у йед майин.

шанди – (қасьд, р'эсул) бь зьмане йунани АПОСТОЛОС э. Мэ'на ве

хэбэре бь Көрманщи «йе шанди» йэ. Иса Мэсиь жь нав

шагьртед хвэ донздэь шанди (р'эсул) бьжартын у шандьн, вэки

Мьзгинийа Хвэде бьдье мьлэтед дьнйае (Мэтта 10:1-4;

Марқос 3:13-19; Луца 6:12-16). Эвана т'эви Иса дьман у Иса эв

ьин дькьрын. Пе ч'эвед хвэ мьрына ви дитьн у паше жи эв пэй

р'абуна вир'а дитьн. Иса хвэ Павлосва жи э'йан кьр у эв чава

шанди к'фш кьр. Барнабас у ьнэкед дьн жи чава шанди

дьбатынэ готье, ле жь Иса дэма э'мьре вида небатыбуна

к'фшкьрыне.

шьвэр'е – р'еч'ьк, р'ийа п'ега мэрывэки йан р'ийа тэнг.

шькийаткьрын – гьликьрын, сущдаркьрын, газьнкьрын.

Шьм'ун – жер'а Пэтрус жи дьготьн. Эв йэк жь ьэр донздэь

шагьртед Иса бу. Эв шанди бу.

Шьмпон – мерхас у гэлэки қэват бу, Хвэде бь ви гэлэк бэла

анинэ сэре фьльстинийед кө дьжмьнатиьа Исраеле дькьрын.

Ҳ'акьмти 13:2-16:31; Ибрани 11:32.

шь'ьти – р'е дэрк'эти.

щер'ьбандьн, дан щер'ьбандьне, ьатын щер'ьбандьне – Щер'ьбандьн

эв Ҳ'алэки тэнгасийе йэ, к'ижанеда бавэрийа мерьв жь

тэмхвэстьнед ви йан жь Мирещьн те щер'ьбандьне. Дэрк'этын

ФЭРҲЭНГОК

17:2, 7; Ишайа 7:12; Мэтта 4:3, 7; К'аред Шандийа 5:9; 15:10; 1 Корьнт'и 7:5; 10:13; 2 Корьнт'и 2:11; Ақуб 1:13-14; 1 Пётрус 1:6, 7; 2 Пётрус 2:9.

Щэжына Дэрбазбуне (Шива Дэрбазбуне) – эв щэжына (эйда) нав щымэ́та Исраеледа чардэе мэа Нисанеда те кы́рне (ль гора салнэ́ма избрани чардэе Нисане ныа 1-е Апреле йэ). Эве щэжыне бона биранина ве йэке дыкын, кó Хвэде чава щымэ́та Исраеле жь бьндэстийа Мьсьрийа дэрхыст (Дэрк'этын 12:14-20). Ынге Мьляк'эте Мьрыне к'эму нххóрийед Мьсьрийа, ын инсан у ын жи к'эйван кóштын, ле жь сэр малед щымэ́та Исраелера «дэрбаз бу» у дэст нэда жь ван т'ó кэси, нэкóшт (Дэрк'этын 12:23-27). Бона ве йэке ве щэжынера дьготын Щэжына Дэрбазбуне. Пер'а-пер'а пэй Щэжына Дэрбазбунера Щэжына Нане Шкэва бона к'эфт р'ожа те дэрбазкы́рне. Нава к'эфтийа Щэжына Нане Шкэвада т'эне нане шкэва (бе к'эвирты́ршк) те хварыне. Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «Щэжына Нане Шкэва»-да бьхуньн. Мэтта 26:2, 5, 18-19; 1 Корьнт'и 5:7-8.

Щэжына Нане Шкэва – эв щэжын (эйд) ль пэй Щэжына Дэрбазбунера те у жь панздэь к'эта бист дóдóйе мэа Нисане те кы́рне (ль гора салнэ́ма иройин жь 2-а к'эта 9-е Апреле те кы́рне). Эва щэжына бона биранина хьлазкы́рна мьлэте Исраеле те кы́рне, гава мьлэте Исраеле жь бьндэстийа Мьсьрийа дэрк'эт у чу ви вэлате кó Хвэде дабу ван. Эве щэжынеда к'эфт р'ожа нане шкэва (бе к'эвирты́ршк) те хварыне. Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «к'эвирты́ршк»-да бьхуньн. Дэрк'этын 12:15; Мэтта 26:17; Марқос 14:1, 12; Луқа 22:1, 7.

Щэжына Пирозкы́рна Парьстгэе – Вэкэ 165 сала бэри буйина

ФЭРҲЭНГОК

Иса, п'арыстгэа Оршәлиме жь алийе мьләте сурийада Һатыбу к'эр'мандьне. Се сала шунда п'арыстгэь у щьбу жь бьн дәсте сурийа бь дәсте Щьбуда Маккабийе сәршер аза бун. Жь Һынгва Щәжьна Пирозкьрына Парыстгэе дәрбаз кьрын. Щәжьне 25-е мәе (бь ибрани Кьсләве, ава готи кем-зедә мәа 12-да) дәстпедькьр у к'эта к'әйшт р'ожа дьк'шанд. Йуь'әнна 10:22; 1 Маккаби 4:36-59; 2 Маккаби 1:9, 18; 10:1-8 (1 Маккаби у 2 Маккаби к'тебед дәма Пәймана Кәвьнда Һатынә ньвисаре, ле нак'эвьнә нава 66 к'тебед пироз, ава готи к'тебед нәқануни нә).

Щәжьна Һ'олькчекьрыне – кәр сал пайизе жь 15-а к'эта 21-е мәа Тышрийе йә (вәкә йәке мәа 10-а, ава готи йәке Октябьре). Щьбу дьчун сәр р'езед хвә, Һ'ольк чедькьрын у ванда к'әфтеке дьман. Щьбуя эв йәк дькьр, вәки бир банина, кә чава Муса Пехәмбәр мьләте Исраеле жь Мьсьре дәрхьст у әв чьл сали конада ман. Йуь'әнна 7:2; Қануна К'әинтийе 23:33-36, 39-42; Қануна Дөщари 16:13-15; Нәәмийа 8:13-18.

Щәлилә – қезакә бакөра Исраеле йә. Бажаре Ньсрәте вьра йә. Иса ль вьр мэзын бу у даннасин кьр.

щә'ньмә (дожә) – бь йунани ГӘЭННА йә, бь ибрани ГӘҺЬННОМ ә. Әв хвәха щийе щәфе к'эта-к'этайе йә, бона әвед кә we Р'ожа Ахрәте диwana ван бьбә. Дожә әв һәма хут щә'ньмә йә, кәр дө хәбәр ве к'тебеда Һатынә хәбьгандьне. Щә'ньмә: Мәтта 5:29-30; 10:28; 23:15; Марқос 9:43, 45, 47; Луқа 12:5. Дожә: Мәтта 5:22; 18:9; 23:33; Ақуб 3:6.

щә'три – тузык.

ФЭРҲЭНГОК

ЩҮВИН – 1. к’омбуна мәр’ва.

2. к’омбуна бавәрмәнда (хвәденаса), йед к’о б’ навә Иса дыщ’в’н. Щарна бона т’эмабийа бавәрмәндед д’не чава бона к’омәке те хәбате (Әфәси 1:22-23; 3:10; 5:23-32; Колоси 1:18, 24), ле п’р’анийа щара бона к’омәкә бавәрмәндед щикида (щ’вина Оршәлимеда, К’аред Шандийа 8:1; щ’вина Энтакйайеда, К’аред Шандийа 13:1; щ’вина Әфәседа, К’аред Шандийа 20:16). Зәмане Пәймана Нуда бавәрмәнд малада дыщ’вийан, дер җәла җе т’өнәбун. Һнҗе мәз’найийа мала к’о теда дыщ’вийан бона 30 йан лапи зәф җ’эта 50 мәр’ви бу. Мәтта 16:18; 18:17; К’аред Шандийа 5:11; 11:22, 26; 20:17; 1 Кор’нт’и 1:2; Ә’янти 1:4.

ЩҮВИНА Г’РЭГ’РА (ЙА ЩҮҮЙА) – әв щ’винәк (м’щлисәк) бу, к’о теда г’рэг’ред щ’в’уйа л’ җәв дыщ’вийан. 200 сали бәри Иса Мәси’ г’рти җ’эта 200 сали пәй Иса Мәси’р’а әв диwana щ’в’уйа бу. Щ’вата г’рэг’ред щ’в’уйа вәкә җ’әфте мәр’ва бу, әв к’а’ин, р’успи у қанунзанә бун. Әв л’ җәв р’уд’ньшт’н у б’ җәв дыщ’в’рин. Сәрәкк’а’ин хвәха жи сәрәке Щ’вина Г’рэг’ра бу. Щ’вина Г’рэг’ра бәрп’рсийаре м’ләте Исраеле бу. Әв щ’зәйед к’о нә йед м’р’не бу ш’х’оле ван бу. Ле щ’зәйед м’р’не данине бәр диwana сәр’веред р’омайийа. Ләма Щ’вина Г’рэг’ра Иса шанд’нә щ’ем вәлийе Р’омайи, Пилато. Йу’әнна 11:47; 18:31; Луқа 22:52, 66-71, 66. К’аред Шандийа 4:15; 5:21; 6:12; 22:30; 23:1 у йед майин.

ЩҮҢ – җн Мирещ’нр’а те гот’не, җн жи ван р’’б’ у м’л’як’әтед х’рабр’а, йед к’о Мирещ’н дышинә, к’о х’рабийе җ’әму мәр’вар’а д’к’н. Пәймана Нуда те ә’янк’р’не, к’о п’утп’ар’сти ж’ щ’на

ФЭРЪЭНГОК

те (1 Корьнт'и 10:20-21; Э'янти 9:20).

щънак'эти – (щънгърти, щънойи, щъни, щъноки) йэки кô жь алийе щън йан р'ô'ед хърабва те гъртыне, бьндэсткъръне, жер'а щънак'эти дьбежън. Чахе Иса ль сэр дъне бу, эви гэлэк щънак'эти аза дькърън, щън жь нав ван дэрдьхьстън (Мэтта 9:32).

щъу – жь зôр'эта Бъраим ын. Хэбэра «щъу» жь хэбэра «Щъуда» те. Жь донздэь қэбилед Израеле, Щъуда қэбила хэрэ к'фш э ьена Давьд у Сълеман п'адшада. Пэй щôдэбуна П'адшатийа т'ьфақийер'а, т'эмаамийа п'адшатийа башуре бь наве «Щъуда» дьбатэ готъне. Вэхте сьргункъръна Бабилонеда у пэй wer'а жи, эв наве «щъу» м'эна фьрэ стандийэ, ава готи бона т'эмаамийа мьлэте Израеле ьатэ хэбате.

Щъуда – 1. Донздэь кôр'ед Израел хэбун, йэк жь ван Щъуда бу. Нэр донздэь кôр'ед ви бунэ донздэь қэбилед Израеле. Наве вэлэте Щъустане жь наве Щъуда пешда ьатийэ, чьмки эв қэбил ль вьр дьма. Дэстпэбун 29:35; Мэтта 1:2-3; Ибрани 7:14; 8:8; Э'янти 5:5; 7:5.

2. Бь наве Щъуда дô шагьргед Иса Мэсй хэбун. Жь ван Щъудайе Исхэрйоти нэмаамийа (хайинтийа) Иса кър у да дэсте ван, йед кô дьхвэстън эв бькôштана (Луца 22:3). Щъудайе дьн Йуь'энна 14:22-да нъвисар э кô эв «нэ йе Исхэрйоти» йэ. Ньнэк дьфькърън эв Тэдайо йэ (Мэтта 10:3; Марқос 3:18). Эв жи те готъне «Щъудайе Ақуб» (Луца 6:16; К'аред Шандийа 1:13).

3. Ôса жи Щъуда наве бьраки Иса бу (Мэтта 13:55; Марқос 6:3) у ль гора фькьра гэлэка эв Щъуда йэ, йе кô «Нэма Щъуда» нъвисийэ.

ФЭРҲЭНГОК

Щьустан – қэза бажаре Оршәлиме бу, әв қэза башура Исраеле дьк'әт. Һена Иса Мәсиьда Һн Щьустан, Һн Самәря, Һн жи Щәлилә қэза бун, өса жи Щьустан п'арәкә қэза Сурйайейә р'омайи бу.

чәнг – һащәте мьқаме, бь гәләк т'ела, мина саз у гитаре, Давьд П'адша ледьхьст.

чирәдәст – һостайе кә р'ьк'ьне мала давежә, хәтниш дькә (1 Корьнт'и 3:10).

ч'ежьк – ч'ельк.

ч'әвдәр – форқ, қав, нәр'еда.

ч'ийайе Зәйт'уне – ч'ийаки незики Оршәлиме йә, Иса сәр ви ч'ийайи д'ә дькьр (Луқа 19:29; К'аред Шандийа 1:12).

қав – қәьб, форқ.

Қайин – кәр'е Адәми мәзын бу. Гәләки һ'әвсуди бьре хвәйи бьч'ук Һабил дькьр, чьмки Хвәде бәрхе Һабилә қөрбане қәбул кьрьбу, ле гәньме кә Қайин анибу қәбул нәкьрьбу, жь дәст сьтқе вийи нәр'аст. Һынге Қайин Һабил кәшт. Хвәде гот, кә гәрәке Қайин ль сәр әрде фьрари бә у жь мәрьвайе бе т'әхсиркьрьне. Дәстпәбун 4:1-24; Ибрани 11:4; 1 Йуь'әнна 3:12; Щььуда 11.

қамиш – чит, мәйи.

Қануна Муса – (Шәриәта Муса) Т'әврат ә. Т'әврат жи пенц к'ьтебед Муса нә: Дәстпәбун, Дәрк'әтһн, Қануна К'әинтийе, Жьмар, Қануна Дөщари (Вәк'ьландьна Қануне). Ван пенц к'ьтебада қанун, т'әми, динок (т'арих) у сәрһати ньвисар Һн.

ФЭРҲЭНГОК

Хвәде әв Қанун сәр ч'ийайе Синайе, нав ә'wрада Мусар'а гот.
Щарна жи к'әму к'әтебед «Пәймана Кәвьн»-р'а дьбежьн Қанун.

қанунзан – (занәйе Шәриә'те, к'атьб, ньвиск'ар) Қанунзан нав щьм'әта Израелда сәр Қануна Муса дьхәбьтин, Қанун қәнц заньбун, бь дәста Қанун зедә дькьрьн у хәлқ ьин дькьрьн. Ван жийина хвә бона ьинбун у ьинкьрьна Қануне дьдан у к'әтеб дьньвисин. П'ьр'анийа ван жь ферьсийа бун.

қар'қар' – қьр'ьк, қаж.

қәбилед Израеле – (ә'ширед Израеле, елед Израеле) Донздәь к'өр'ед Ақуб ьәбун, к'ө ванр'а Израел жи дьготьн. Һәр йәк жь ван бу қәбиләкә Израел. Дәстпәбун 35:23-26; 49:1-28.

қәдър-ьөрмәт – р'умәт.

Қәйсәр – навәки бона п'адшайе мьләтед Императорийа Р'омайе бу. Мьләте Р'омайе гәләк мьләтед дьн бьндәст дькьрьн у Қәйсәр п'адше ван к'әмуя бу. Һәр п'адшаки мьләте р'омайер'а дьготьн: «Қәйсәр». Луқа 2:1; 3:1.

қәрф – тьназ.

Қорах – сәрwере ван бу, йед к'ө бәр Муса у Һарун р'абун. Хәзәба Хвәде ььндава Қорах у ьәвалед wiда х'ойа бу, ә'рд вәбу әw сахәсах ә'рдеда чун. Жьмар 16:1-35; Щььуда 11.

қөльхи – хьзмәтк'ари, шьх'өл, х'өламти.

қөрбан – (гори, нәдър) бинбәрәк к'ө жь бәр йәки дьнва те дайине йан к'өштьне. Щур'ә-щур'ә қөрбан у к'әдийед щьм'әта Израеле ьәбун, мәсәлә, к'әдийед мина к'әйwанед бәрх, щанәга, өса жи

ФЭРҲЭНГОК

йед гəнъм у бьарəт њəбун. Һ'эйван дьаьтнə сəржекьрнə, пашə њнəк т'əмам пəва дьаьтнə шəвьтандьнə, њнəк жи т'əнə п'арəкə ван дьаьтнə шəвьтандьнə. Һэр Һ'эйван гэрəкə бəқəсур у белəк'ə буйа. Жь њəна Мусада қəрбан бь дəстə к'аина дьаьтə сəржекьрнə (изьна щьм'əтə т'əнəбу, кə хвəсəрихвə сəржекьрана.) Жь к'эрəма хвə бьн хəбəра «горигəь»-да бьхуньн.

қəрбана шəвьтандьнə – Қəрбанед щур'ə-щур'ə њəбун. Қəрбанед шəвьтандьнə бьзын, бəрх у щанəга бун əв р'ожə дə щара бь хəвр'а сəр горигəьа п'арьстгəьедə дьаьтнə шəвьтандьнə. Лə қəрбанед дьн т'əнə п'арч'ед ван дьаьтнə шəвьтандьнə. Қануна К'аинтийə 1:3-9; Ибрани 13:11.

вəк'илхəрщ – малкьр, к'эдкьр.

вəлатп'арьст – навə партикə кə бона вəлатə хвə шəр' дькьн. Вəхтə Пəймана Нуда чəнд к'омед щььуйа њəбун, дьхвəстьн жь бьндəстийа р'омайə дəрк'əтана.

вəли – (вали) сəрвєрə қəзакə вəлет.

вəсийəт – к'ахаза шə'дəтийə, кə йəк бəри мьрнə тєда бона мал-мьлк'ед хвə дьнвьисə, кə пəй мьрнə вир'а əв бьгььижə к'є.

НАВ-НИШАНЕД ХЭБЭРЕД КЪЛИТЭ СЭРЭКЭ

Бахшандын

Хвэде гөнөд мэ дьбахшинэ

Мэтта 26:28; Марқос 11:25-26; К'аред Шандийа 5:31; 10:43; 26:18; Эфәси 1:7; Колоси 1:13-14; 2:13-14; Ибрани 10:17-18; 1 Йуь'әнна 1:8-2:2.

Гэрәке әм жи гөнөд йед дьн бьбахшиньн

Мэтта 6:12-15; 18:21-35; Марқос 11:25; Луқа 6:37; 17:3-4; 2 Корьнт'и 2:5-11; Эфәси 4:31-32; Колоси 3:13.

Бавәри

бона хьлазбуне

Йуь'әнна 1:12; 3:15-18; 3:36; 6:47; 14:6; 20:31; К'аред Шандийа 4:12; 16:30-31; Р'омайи 3:20-22; 10:9-10; Галати 2:16; Эфәси 2:8-9.

бона жийина мәсиьийе

Марқос 11:22-25; Луқа 17:5-6; Йуь'әнна 14:1; Р'омайи 5:1-2; 14:22-23; 1 Корьнт'и 13:13; 2 Корьнт'и 5:6-7; Галати 5:6; Ибрани 11; Ақуб 1:2-8; 2:14-26; 1 Пәтрус 1:3-9.

Гөнә

Гөнә чь йә?

Р'омайи 1:18-32; 8:5-8; Галати 5:19-21; Эфәси 2:1-3; 5:3-5; Колоси 3:5-10; Ақуб 4:17; 1 Пәтрус 4:3; 1 Йуь'әнна 3:4-5.

Һ'әму мәрьва гөнә кьрийә

Йуь'әнна 8:7-9; Р'омайи 3:9-20; 3:23; 5:12; Галати 3:22; 1 Йуь'әнна 1:8-10.

Һ'әшцә йә кө мәрьв жь цэзайе гөна хьлаз бьн

Мэтта 10:28; 13:41-42; Йуь'әнна 3:18-20; 3:36; К'аред Шандийа 17:30-31; Р'омайи 1:18-19; 6:23; Галати 6:7-8; Колоси 3:5-6; 2 Теса-лоники 1:7-9; Ибрани 9:27; 10:26-31; 1 Пәтрус 1:17; 4:3-5; Щьуда 7; Эйанти 20:11-15.

Гөр'а Хвэде бькьн

Йуь'әнна 14:15, 21, 23-24; 15:10-17; Р'омайи 13:8-10; 1 Пәтрус 1:14-16; 1 Йуь'әнна 2:3-8; 3:22-24; 2 Йуь'әнна 5-6.

Дѡа

Гинкърн бона дѡа

Мѣтта 6:5-13; 7:7-11; 18:19-20; Марқос 11:24-25; Луца 11:1-13; 18:1-8; 21:36; Йуѣ'энна 14:13-14; 15:7; 16:23-26; Рѡмаи 8:26-27; 12:12; Өфѣси 2:18; 6:18; Филипи 4:6-7; Колоси 4:2; 1 Тѣсалоники 5:17; 1 Тимогѣйо 2:1-4; 2:8; 4:4-5; Ибрани 4:16; 10:19-22; Ақуб 1:5-8; 4:2-3; 5:13-18; 1 Пѣтрус 4:7; 1 Йуѣ'энна 3:21-22; 5:14-15.

Мѣселед дѡакърне

Мѣтта 11:25-26; 14:23; 19:13-15; Марқос 1:35; Луца 5:16; 6:12; 22:32; 22:39-46; Йуѣ'энна 11:41-42; 17:1-26; К'аред Шандийа 4:24-31; 16:25; 20:36; 21:5; Рѡмаи 1:9-10; 10:1-2; 15:30-33; 2 Корьнт'и 12:7-10; Өфѣси 1:15-20; 3:14-21; 6:19-20; Филипи 1:3-5; 1:9-11; Колоси 1:9-12; 4:3-4; 1 Тѣсалоники 3:9-13; 2 Тѣсалоники 1:11-12; 3:1-5; Ибрани 5:7; 7:25.

Хѣмкърна Хвѣде

Мѣтта 6:25-34; 10:29-31; К'аред Шандийа 14:15-17; Рѡмаи 8:28; 11:36; Колоси 1:17; Ибрани 1:3; Ақуб 4:13-16.

Эзман

Луца 12:32-34; Йуѣ'энна 14:1-3; 2 Корьнт'и 5:1-8; Филипи 1:23; Колоси 3:1; 1 Пѣтрус 1:4-5; Өйанти 4.1-11; 21:1-4; 21:22-22:5; 22:14-15.

Өфьрандъна дьнйайе

Мѣтта 19:4; Йуѣ'энна 1:3; К'аред Шандийа 14:15; 17:24-26; 1 Корьнт'и 8:6; Колоси 1:15-16; Ибрани 1:2; 11:3; Өйанти 4:11.

Зар'ед Хвѣде

Йуѣ'энна 1:12-13; Рѡмаи 8:14-17; Галати 4:6-7; Ибрани 12:5-11; 1 Йуѣ'энна 3:1-3.

Зерандьн

Мѣтта 5:10-12; Марқос 13:9-13; Луца 12:4-9; Йуѣ'энна 15:18-21; 16:1-4; К'аред Шандийа 5:41; Рѡмаи 8:35-37; 12:12-14; 12:17-21; 1 Корьнт'и 4:11-13; 2 Корьнт'и 4:8-11; 12:10; Филипи 1:28-29; 2 Тѣсалоники 1:4-8; 3:2-4; 2 Тимогѣйо 3:10-13; Ибрани 10:32-39; 12:3-4; 1 Пѣтрус 3:13-17; 4:12-19; Өйанти 2:10.

Зьнек'ари у цави

Мэтта 5:27-30; Йуь'энна 8:2-11; Р'омайи 13:8-10; 1 Корьнт'и 5:9-11; 6:9-20; Галати 5:19; Эфэси 5:3; Колоси 3:5-6; 1 Тесалоники 4:1-8; Ибрани 13:4; Щььуда 7.

Жийина маледа

бона жьн у мера

Мэтта 19:4-6; 1 Корьнт'и 7:1-16; Эфэси 5:21-33; Колоси 3:18-19; Тито 2:3-5; Ибрани 13:4; 1 Пэтрус 3:1-7.

бона зар'а

Мэтта 15:3-6; Луца 2:51; Эфэси 6:1-3; Колоси 3:20; 1 Тимог'ейо 5:4, 8; Ибрани 12:7-11.

бона де у бава

Эфэси 6:4; Колоси 3:21; 1 Тимог'ейо 3:4-5.

бона жьнэбийа

К'аред Шандийа 6:1; Р'омайи 7:2-3; 1 Корьнт'и 7:39-40; 1 Тимог'ейо 5:3-16; Ақуб 1:27.

Жийина ь'эта-ь'этайе, йа кő Иса Мэсиь дьдэ ван, йед кő бауэрийа хуэ ши тиньн

Мэтта 19:16-30; Луца 10:25-28; Йуь'энна 3:1-16; 5:19-29; 10:10; 11:25-26; 14:6; 17:2-3; 20:31; Р'омайи 5:21; 6:5-14; 8:10-17; 2 Корьнт'и 5:17; Галати 2:20; Эфэси 2:1-6; Колоси 2:13; 3:1-4; 2 Тимог'ейо 1:10; Тито 3:4-7; 1 Пэтрус 1:23; 1 Йуь'энна 5:11-13.

Жь гөнэкрьне вэгер'ьн

Мэтта 4:17; Марқос 6:12; Луца 13:1-5; 15:1-31; 24:45-47; К'аред Шандийа 2:37-40; 3:19-20; 17:29-31; 20:21; 26:19-20; 2 Корьнт'и 7:8-11; 2 Пэтрус 3:9; Э'йанти 9:20-21.

Жьнбэр'дан у жь мер дурк'этын

Мэтта 5:31-32; 19:3-9; Луца 16:18; Р'омайи 7:2-3; 1 Корьнт'и 7:10-16.

Иса Мэсиль

Иса Мэсиль Көр'е Хwөдe йө

Мэтта 11:27-30; 16:13-17; Луца 1:35; Йуь'әнна 1:1-18; 5:19-29; 6:35-40; 8:58; 11:25-27; 14:5-11; 17:1-5; 20:26-31; К'аред Шандийа 3:13-16; 4:10-12; Р'омайи 1:3-4; 1 Корьнт'и 1:9; 2 Корьнт'и 4:4-6; 5:21; Галати 4:4-5; Филипи 2:5-11; Колоси 1:15-20; 2:9-10; Ибрани 1:1-14; 7:26-28; 1 Йуь'әнна 2:1-2; 5:20; Эйанти 1:12-18; 19:11-16.

Көр'е Хwөдe чава мәрвь ьатө дьне

Йуь'әнна 1:14; Луца 1:26-38; Мэтта 1:18-25; Луца 2:1-20; Мэтта 2:1-23; Галати 4:4-5; Филипи 2:6-7; Ибрани 2:14-18.

Иса мәрвь ьин дькьрын у йед нэхwөш қәнпц дькьрын

Мэтта 4:23-25; 7:28-29; 9:35-36; 11:1-6; Луца 4:14-44; Йуь'әнна 20:30-31; К'аред Шандийа 10:36-38.

Иса гэлөк к'эрәмөт дькьрын

Жь к'эрөма хwө ль Навниша К'эрәмөтед Иса Мэсиль бьньер'ьн.

Сәрwера Иса гьртьн у шөзайе мьрьне данө wi

Мэтта 26:47-68; 27:1-2; 27:11-31; Марқос 14:43-65; 15:1-20; Луца 22:47-53; 22:63-71; 23:1-25; Йуь'әнна 18:1-14; 18:19-24; 18:28-19:16.

Иса ьатө хачкьрьне

Мэтта 27:32-56; Марқос 15:21-41; Луца 23:26-49; Йуь'әнна 19:17-37.

Иса ьатө дөфьнкьрьне

Мэтта 27:57-66; Марқос 15:42-47; Луца 23:50-56; Йуь'әнна 19:38-42.

Иса жь мьрьне р'абу у хwө гэлөкава эйан кьр

Мэтта 28:1-20; Марқос 16:1-8; Луца 24:1-49; Йуь'әнна 20:1-21:14; К'аред Шандийа 1:3-8; 2:24-32; 3:15; 4:10; 4:33; 10:39-43; 13:29-39; 17:2-3; 17:30-31; Р'омайи 1:4; 4:24-25; 1 Корьнт'и 15:3-8; 15:12-21; Эйанти 1:18.

Иса чу эзмен

Луца 24:50-51; К'аред Шандийа 1:9-11; 2:32-36; 5:30-31; Р'омайи 8:34; Эфөси 1:20-23; Филипи 2:9-11; Ибрани 1:3-11; 2:9; 4:14-16; 7:25-26; 10:12-14; 1 Пөтрус 3:22.

Иса we диса вөгэр'ө

Мэтта 24:29-44; Йуь'әнна 14:1-3; К'аред Шандийа 1:10-11; 3:19-21; Филипи 3:20-21; Колоси 3:4; 1 Тесалоники 1:9-10; 3:13; 4:13-5:11; 2 Тесалоники 1:6-10; 2:1-4; 1 Тимог'ейо 6:13-15; 2 Тимог'ейо 4:8; Ибрани 9:28; 2 Пөтрус 3:1-18; 1 Йуь'әнна 3:1-3; Эйанти 1:7; 22:12-13.

Диwана Хwөдe бь дөсте Иса Мэсиль ө

Мэтта 7:21-23; 16:24-27; 25:31-46; Йуь'әнна 3:18-21; 5:24-29; К'аред Шандийа 17:30-31; Р'омайи 2:1-11; 14:10-12; 1 Корьнт'и 3:10-15; 4:5; 2 Корьнт'и 5:9-10; 2 Тесалоники 1:5-10; Ибрани 9:27-28; 10:26-31; 1 Пөтрус 1:17; 4:3-5; Эйанти 20:11-15.

К'омөкдайн

Мэтта 6:1-4; 7:12; 25:31-46; Луца 3:10-11; 6:38; К'аред Шандийа 11:27-30; 1 Корьнт'и 10:24; 2 Корьнт'и 8:1-15; 9:1-15; Галати 6:9-10; Филипи 4:14-19; Ибрани 10:24; 13:1-3; 13:16; Ақуб 1:27; 2:15-16; 1 Йуь'әнна 3:16-18..

Мирещьн

Мэтта 13:19; 25:41; Луца 4:1-13; 22:3-4; Йуь'әнна 8:42-44; 2 Корьнт'и 2:10-11; 4:4; 11:13-15; Әфәси 2:2; 1 Тесалоники 2:18; 2 Тесалоники 2:9-12; 1 Пәтрус 5:8-9; 1 Йуь'әнна 3:8-10; Әйанти 12:7-12; 20:1-3; 20:10.

Мьзгини

Мэтта 24:14; К'аред Шандийа 16:10; 20:24; Р'омайи 1:2-4; 16-17; 1 Корьнт'и 1:17-25; 15:1-7; Галати 1:6-12; Әфәси 1:13; Филипи 1:27; Колоси 1:5-6; 1 Тесалоники 1:5; 2 Тесалоники 2:14; 2 Тимог'ейо 1:8-11; 2:8-10.

Мьрьн

Йуь'әнна 6:39-40; 11:17-27; 14:1-4; Р'омайи 6:10-11; 8:38-39; 14:7-9; 1 Корьнт'и 15:12-58; 2 Корьнт'и 5:1-10; Филипи 1:20-24; 1 Тесалоники 4:13-18; Ибрани 2:14-15; Әйанти 14:13; 21:1-4; 22:1-5.

Нәхвәши у қәнцкьрьн

Мэтта 4:23-25; 9:35; 11:2-5; К'аред Шандийа 3:1-6; 8:4-8; 19:11-16; 28:8-9; 1 Корьнт'и 12:9; 12:29-30; 2 Корьнт'и 12:7-10; 1 Тимог'ейо 5:23; 2 Тимог'ейо 4:20; Ақуб 5:14-15.

Ньвисаред пироз

Мэтта 4:1-4; 5:17-20; 22:29; Йуь'әнна 8:31-32; 20:31; К'аред Шандийа 20:32; Р'омайи 15:4; 16:26; Колоси 3:16; 1 Тесалоники 2:13; 1 Тимог'ейо 4:13; 2 Тимог'ейо 3:14-17; Ибрани 4:12; 1 Пәтрус 1:22-25; 2 Пәтрус 1:19-21; 2 Йуь'әнна 9-10; Әйанти 1:3.

Ньхөмандьна аве

Мэтта 28:18-20; Йуь'әнна 3:22; 4:1-2; К'аред Шандийа 2:37-42; 8:12; 8:36-38; 10:44-48; 16:14-15; 16:31-33; 19:1-7; 22:12-16; Р'омайи 6:1-4; Галати 3:26-27; Колоси 2:12; 1 Пәтрус 3:20-22.

Пақьжкьрьна гөна пе мьрьна Мәсиь

Мэтта 26:26-29; Р'омайи 3:25; 5:9-10; Әфәси 1:7; Ибрани 9:11-14; 1 Йуь'әнна 1:6-7; Әйанти 7:14-17.

П'эрэ, ьэбук, мал у мьлк'

Мэтта 6:19-21; 6:24-34; Луца 12:13-21; 12:32-34; К'аред Шандийа 20:35; 1 Тимог'ейо 6:6-10; 6:17-19; Ибрани 13:5-6; Ақуб 2:1-9; 5:1-6.

Путп'арьсти, сербази у к'оч'экти

Мэтта 4:10; К'аред Шандийа 13:4-12; 17:22-31; 19:11-20; 1 Корьнт'и 5:11; 6:9-11; 8:1-13; 10:1-22; 2 Корьнт'и 6:14-18; Галати 5:19-21; 1 Тесалоники 1:9-10; 1 Йуь'энна 5:21; Эйанти 21:8; 22:15.

Р'асть'эсаббун, р'асти (бесушбун)

К'аред Шандийа 13:38-39; Ромайи 1:16-17; 3:21-26; 5:1; 5:9-10; 5:18-19; Галати 2:16; 3:6-9; Тито 3:7.

Р'ожи

Мэтта 6:16-18; Марқос 2:18-20; К'аред Шандийа 13:1-3; 14:23.

Р'оь'е Пироз

Мэтта 28:19; Марқос 1:9-11; 3:28-30; Луца 1:35; 3:16; 4:1; 11:13; 12:12; Йуь'энна 1:32-34; 3:5-8; 7:37-39; 14:15-17; 14:26; 15:26; 16:7-15; 20:19-23; К'аред Шандийа 1:4-5; 1:8; 2:1-18; 2:38-39; 4:31; 5:3-5; 8:14-17; 10:44-48; 13:2-4; 15:28; 16:7-10; 19:1-7; Ромайи 5:5; 8:9-16; 8:26-27; 1 Корьнт'и 2:4; 2:9-16; 3:16; 6:11; 6:19; 12:1-13; 2 Корьнт'и 1:21-22; 5:5; 13:14; Галати 3:2-5; 4:6; 5:16-18; 5:22-25; Эфәси 1:13-14; 1:17; 3:16; 4:3-4; 4:30; 5:18-20; 6:17-18; 1 Тесалоники 1:5-6; 5:19; 2 Тесалоники 2:13; Тито 3:5-6; Ибрани 2:4; 9:14; 1 Пәтрус 1:2; 1:11; 2 Пәтрус 1:20-21; 1 Йуь'энна 2:20; 3:24; 4:13; 5:6-8.

Сәрк'этына (алг'кьрына) сәр Мирешцън у т'эли-тэнгийа

Мэтта 4:1-11; 6:13; Луца 22:31-32; Йуь'энна 17:14-19; Ромайи 8:31-39; 12:12; 16:19-20; 1 Корьнт'и 10:12-13; 16:13; 2 Корьнт'и 12:7-10; Эфәси 3:20-21; 6:10-18; Филипи 4:13; 1 Тесалоники 3:5-8; 2 Тесалоники 3:3; 2 Тимог'ейо 1:7-8; Ибрани 2:18; 4:14-16; 12:1-2; Ақуб 4:7; 1 Пәтрус 1:5; 5:8-11; 1 Йуь'энна 4:4; 5:3-5; Эйанти 12:7-12.

Сәрверед щывине

Хәйсәтед ван у чава тенә к'фшкьрыне (шьван, бәрпърсийар, малхе)

К'аред Шандийа 6:1-6; 14:23; 1 Тимог'ейо 3:1-13; Тито 1:5-9.

Һинкърна бона сәрверед щьвине

Мэтта 28:18-20; Лука 22:24-27; К'аред Шандийа 20:17-35; 1 Теса-
лоники 2:1-12; 1 Тимог'ейо 4:1-16; 2 Тимог'ейо 2:1-26; 3:10-17;
4:1-5; Тито 2:7-8; 1 Пэтрус 5:1-4.

Тъфада хвөденаса

Мэтта 18:19-20; К'аред Шандийа 2:41-47; Р'омайи 12:4-8; Әфәси
1:22-23; 4:11-16; Колоси 3:15-17; 1 Тимог'ейо 4:13; Ибрани 10:24-25.

Хәйсәте мәсийе

Йуь'әнна 13:34-35; 14:27; Р'омайи 12:9-13; Галати 5:22-26; Колоси
3:12-17; 1 Тесалоники 5:16-18.

Хьлазкърна мәрва

Йуь'әнна 3:16-17; К'аред Шандийа 2:37-39; 4:11-12; Р'омайи 5:1-11;
10:9-13; Әфәси 2:1-10; 1 Тимог'ейо 1:15-16; 2:3-7; 1 Пэтрус 1:3-5.

Хвөде

Марқос 10:27; 12:29-30; Лука 1:37; 6:35-36; Йуь'әнна 4:24; К'аред
Шандийа 14:14-17; 17:22-31; Р'омайи 1:18-23; 11:33-36; 1 Корьнт'и
8:4-6; 2 Корьнт'и 1:3; 1 Тимог'ейо 1:17; 6:15-16; Ибрани 4:13;
10:30-31; Ақуб 1:17; 1 Пэтрус 1:14-17; 1 Йуь'әнна 1:5; 4:7-12; 4:16;
Щьбуда 24-25; Әйанти 4:8-11; 15:3-4.

Һ'өкөметед мәрвайейә ве дьнйайе

Мэтта 22:15-22; К'аред Шандийа 5:27-29; Р'омайи 13:1-7; 1 Тимо-
г'ейо 2:1-4; Тито 3:1; 1 Пэтрус 2:13-17.

Һ'ызкърн

Хвөде мә һ'ыз дькө

Йуь'әнна 3:16; Р'омайи 5:8; Әфәси 2:4-5; 1 Йуь'әнна 4:9-10.

Гәрәке әм Хвөде һ'ыз бькьн

Мэтта 22:37-38; Марқос 12:28-30; Йуь'әнна 14:21; 1 Пэтрус 1:8;
1 Йуь'әнна 5:3

Гәрәке әм һ'өвдө һ'ыз бькьн

Мэтта 5:43-48; 22:39; Йуь'әнна 13:34-35; 15:12-17; Р'омайи 12:9-10;
13:8-10; 1 Корьнт'и 13:1-13; 16:14; Галати 5:13-14; 1 Тесалоники
4:9-10; 1 Пэтрус 4:8; 1 Йуь'әнна 2:9-11; 3:11-18; 4:7-21.

Шөрав-арақ

Р'омайи 13:13; 1 Корьнт'и 5:11; 6:9-11; Галати 5:19-21; Әфәси 5:18;
1 Тимог'ейо 3:1-3; Тито 1:7; 1 Пэтрус 4:3-5.

Шива Хөдан

Мэтта 26:26-30; Марқос 14:22-26; Луқа 22:14-20; 1 Корьнт'и 10:14-22; 11:17-34.

Шкәсти у мълукти

Мэтта 5:3-12; 18:1-5; Луқа 14:7-11; 18:9-14; Өфәси 4:2; Филипи 2:3-11; Колоси 3:12-13; Ақуб 4:5-10; 1 Пәтрус 5:5-7.

Шькийат у бәр диwane

Мэтта 5:25-26; 5:38-42; 18:15-17; Рөмайи 12:14-21; 1 Корьнт'и 6:1-8.

Шькърдари

Луқа 17:11-19; Йуь'әнна 6:11; Рөмайи 1:21; Өфәси 5:20; Филипи 4:4-7; Колоси 2:7; 3:17; 4:2; 1 Тесалоники 5:18; 1 Тимог'ейо 2:1; 4:4-5.

Шөфадитьн

Рөмайи 8:18-25; 8:28; 2 Корьнт'и 1:4; 4:16-18; Ақуб 1:2-4; 1 Пәтрус 1:6-9; 2:19-21; 5:8-10.

Шә'ньмә (Дожә)

Мэтта 10:28; 13:41-42; 13:47-50; 25:41-46; Луқа 16:23-26; 2 Тесалоники 1:9; Әйанти 20:10-15; 21:8.

Шьвина Иса Мәсиь

Мэтта 16:13-20; К'аред Шандийа 2:41-42; Рөмайи 12:4-8; 1 Корьнт'и 12:12-30; Өфәси 1:22-23; 2:19-22; 4:1-16; Колоси 1:18; Ибрани 10:24-25; 1 Пәтрус 2:4-10; Әйанти 19:5-10.

Қәдье сәрwerед шьвине бьгьрн

1 Корьнт'и 9:14; Галати 6:6; 1 Тесалоники 5:12-13; 1 Тимог'ейо 5:17-22; Ибрани 13:7; 13:17.

Қөрбанед ь'әйwana

Мэтта 9:13; Марқос 12:33; Рөмайи 12:1; Ибрани 9:7; 10:18.